

~~2173~~

1923(dll7)

~~X~~

De ontbrekende nummers zijn:
onderwerp 8, afd. 8, stuk 1-7.

VOLKSRAAD
TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

INHOUDSOPGAVE DER BIJLAGEN.



1923/dec

Ond. I. 1ste algemeene aanvullingsbegrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924.

- St. A. Geleidebrief.
- „ B 1. Ontwerp van besluit.
- „ B 2. „ „ „
- „ B 3. „ „ „
- „ C 1. Nota van wijz. op het ontwerp-besluit B 1.
- „ C 2. „ „ „ „ „ B 2.
- „ C 3. „ „ „ „ „ B 3.
- „ D 1. Tweede nota van wijz. op het ontwerp-besluit B 2.
- „ D 2. „ „ „ „ „ B 3.

Afd. I. Regeering en Hooge Colleges.

- St. 1. Afdeelinverslag, alg. beschouwingen (9 blz.).
- „ 2. M. v. Antwoord, alg. beschouwingen (8 blz.).

Afd. II. Departement van Justitie.

- St. 1. Memorie van Toelichting.
- „ 2. Afdeelinverslag.
- „ 3. Memorie van Antwoord.
- „ 4. Toelichtingen nota van wijzigingen.
- „ 5. Afdeelinverslag nota van wijzigingen.
- „ 6. Aanvulling Memorie van Antwoord.
- „ 7. Motie-Wiranata Koesoema (toezicht levensverzekering maatschappijen).

Afd. III. Departement van Financiën.

- St. 1. Memorie van Toelichting (18 blz.).
- „ 2. Afdeelinverslag (6 blz.).
- „ 3. Memorie van Antwoord (6 blz.).
- „ 4. Motie-'s Jacob e. s. (wijzigingen zegelverordening).
- „ 5. Motie-Soetadi e. s. (zegel voor diploma's 2de klasse scholen).
- „ 6. Motie-Bergmeijer e. s. (opleiding belasting-inspecteurs).
- „ 7. Toelichtingen nota van wijzigingen.
- „ 8. Afdeelinverslag nota van wijzigingen.
- „ 9. Memorie van Antwoord nota van wijzigingen.
- „ 10. Toelichtingen Tweede nota van wijzigingen.
- „ 11. Afdeelinverslag Tweede nota van wijzigingen.

Afd. IIIA. Indische Schuld.

- St. 1. Memorie van Toelichting.
- „ 2. Afdeelinverslag.

Afd. IV. Departement van Binnenlandsch Bestuur.

- St. 1. Memorie van Toelichting (7 blz.).
- „ 2. Afdeelinverslag.
- „ 3. Memorie van Antwoord (7 blz.).
- „ 4. Motie-Wiranata Koesoema (Inlandsche verponding).

- St. 5. Toelichtingen nota van wijzigingen.
- „ 6. Afdeelinverslag nota van wijzigingen.
- „ 7. Memorie van Antwoord nota van wijzigingen.
- „ 8. Toelichtingen Tweede nota van wijzigingen.
- „ 9. Afdeelinverslag Tweede nota van wijzigingen.
- „ 10. Mem. v. Antw. Tweede nota van wijzigingen.
- „ 11. Motie-Dwidjosewojo (belastingen in de Vorstenlanden).

Afd. V. Departement van Onderwijs en Eeredienst.

- St. 1. Memorie van Toelichting (7 blz.).
- „ 2. Afdeelinverslag.
- „ 3. Memorie van Antwoord.
- „ 4. Toelichtingen nota van wijzigingen.
- „ 5. Afdeelinverslag nota van wijzigingen.
- „ 6. Memorie van Antwoord nota van wijzigingen.
- „ 7. Toelichtingen Tweede nota van wijzigingen.
- „ 8. Afdeelinverslag Tweede nota van wijzigingen.
- „ 9. Mem. v. Antw. Tweede nota van wijzigingen.

Afd. VI. Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel.

- St. 1. Memorie van Toelichting.
- „ 2. Afdeelinverslag.
- „ 3. Memorie van Antwoord.

Afd. VII. Departement der Burgerlijke Openbare Werken.

- St. 1. Memorie van Toelichting.
- „ 2. Afdeelinverslag.
- „ 3. Memorie van Antwoord

Afd. VIII. Departement van Gouvernementsbedrijven.

- St. 1. Memorie van Toelichting.
- „ 2. Afdeelinverslag.
- „ 3. Memorie van Antwoord (6 blz.).

Afd. IX. Departement van Oorlog.

- St. 1. Memorie van Toelichting.
- „ 2. Afdeelinverslag.
- „ 3. Memorie van Antwoord (6 blz.).
- „ 4. Toelichtingen nota van wijzigingen.
- „ 5. Afdeelinverslag nota van wijzigingen.

Afd. X. Departement der Marine.

- St. 1. Memorie van Toelichting.
- „ 2. Afdeelinverslag.
- „ 3. Memorie van Antwoord
- „ 4. Toelichtingen nota van wijzigingen.
- „ 5. Afdeelinverslag nota van wijzigingen.

T2 a
317 T

Ond. 2. Provincie- en regentschaps-ordonnantie
(ten vervolge op Ond. 8 der 1e gewone zitting 1923).

- St. 1. Geleidebrief.
 „ 2. Aanvulling der Memorie van Toelichting.
 „ 3. Aanv. Ontwerp-Provincie-ordonnantie (12 blz.).
 „ 4. Aanv. Ontwerp-Regentschaps-ordonnantie (12 blz.).
 „ 5. Ontwerp-Koninklijk besluit met M. v. T.
 „ 6. Afdeelvingsverslag (12 blz.).
 „ 7. Memorie van Antwoord (10 blz.).
 „ 8. Amendementen-Kerckamp e. s. betreffende de provincie-ordonnantie.
 „ 9. Amendementen-Stokvis e. s. betreffende de regentschaps-ordonnantie.
 „ 10. Motie-Stokvis (taak regentschapsraden).
 „ 11. „ „ (regentschapsraden ingevolge artt. 68 a—c R.R.).
 „ 12. Amendementen-Engelenberg e. s. betreffende de provincie-ordonnantie.
 „ 13. Amendementen-Engelenberg e. s. betreffende de regentschaps-ordonnantie.
 „ 14. Amendementen-Kerckamp e. s. betreffende de regentschaps-ordonnantie.
 „ 15. Overzicht van alle amendementen.
 „ 16. Overzicht van de aangenomen amendementen.
 „ 17. Geamendeerd ontwerp der provincie-ordonnantie.
 „ 18. Geamendeerd ontwerp der regentschaps-ordonnantie.

Ond. 3. Regularisatie-ontwerpen voor het dienstjaar 1922.

- St. 1. Geleidebrief.
 „ 2A. Ontwerp van besluit.
 „ 2B. „ „ „ (9 blz.).
 „ 2C. „ „ „
 „ 3a. Algemeen gedeelte (2 blz.).
 „ 3b. Afd. I: Regeering en Hooge Colleges.
 „ 3c. Afd. II: Departement van Justitie.
 „ 3d. Afd. III: „ „ Financiën (5 blz.).
 „ 3e. Afd. IIIA: Indische Schuld.
 „ 3f. Afd. IV: Departement van B. B. (9 blz.).
 „ 3g. Afd. V: „ „ O. en E. (17 blz.).
 „ 3h. Afd. VI: „ „ L., N. en H. (5 blz.).
 „ 3i. Afd. VII: „ „ der B. O. W. (7 blz.).
 „ 3j. Afd. VIII: „ „ van G. B.
 „ 3k. Afd. IX: „ „ Oorlog (7 blz.).
 „ 3l. Afd. X: „ „ der Marine (6 blz.).
 „ 3m. Afd. XI: Plaatselijk en gewestelijk zelfbestuur.
 „ 4. Afdeelvingsverslag.
 „ 5. Memorie van Antwoord.

Ond. 4. Wijziging en aanvulling van de koelie-ordonnantie Sumatra's Oostkust
(ten vervolge op Ond. 7 der 1ste gewone zitting 1923).

- St. 1. Regeeringsantwoord op vragen van de Commissie van voorbereiding (4 blz.).
 „ 2. Afdeelvingsverslag (10 blz.).
 „ 3. Memorie van Antwoord (7 blz.).
 „ 4. Motie-Stokvis e. s. (algemeene herziening regeling arbeidsverhoudingen).
 „ 5. Amendement-Kerckamp e. s. (wijziging considerans van het ontwerp).

- St. 6. Motie-Kerckamp (algemeene herziening koelie-ordonnanties).
 „ 7. Motie-Engelenberg e. s. (reorganisatie dienst der arbeidsinspectie).
 „ 8. Motie-Engelenberg e. s. (wijziging art. 24 koelie-ordonnanties).

Ond. 5. Jaarverslag en balans der Ned.-Ind. Aardolie Maatschappij over 1922.

Ond. 6. Wijziging der assistenten-regeling ter Oostkust van Sumatra.

- St. 1. Geleidebrief.
 „ 2. Ontwerp-Koninklijk besluit met toelichting (5 blz.).
 „ 3. Afdeelvingsverslag.
 „ 4. Memorie van Antwoord.
 „ 5. Amendement-Kerckamp e. s. (de rechter beslisse of de regeling behoorlijk is).
 „ 6. Motie-Kerckamp (vrij vervoer naar een door den rechter te bepalen plaats).

Ond. 7. Herziening van art. 54 R.R.

- St. 1. Geleidebrief.
 „ 2. Ontwerp van wet met memorie van toelichting.
 „ 3. Afdeelvingsverslag.
 „ 4. Memorie van Antwoord.

Ond. 8. Oprichting van een Hoogoven-, Staal- en Walswerk in Zuid-Oost-Borneo.

- St. 1. Geleidebrief
 „ 2. Ontwerp van wet
 „ 3. Ontwerp-overeenkomst (met kaart)
 „ 4. Memorie van toelichting (12 blz.).
 „ 5. Ontwerp-statuten
 „ 6. Afdeelvingsverslag.
 „ 7. Memorie van Antwoord.
 „ 8. Amendementen-Stokvis e. s.

Ond. 9. Kiesordonnanties voor de provincie West-Java en de regentschappen in West-Java.

- St. 1. Geleidebrief.
 „ 2. Ontwerp-kiesordonnantie voor de provincie
 „ 3. Ontwerp-kiesordonnantie voor de regentschappen (11 blz.).
 „ 4. Memorie van Toelichting
 „ 5. Afdeelvingsverslag.
 „ 6. Memorie van Antwoord.
 „ 7. Amendementen-Stokvis e. s. betreffende de kiesordonnantie voor de regentschappen.
 „ 8. Amendementen-Engelenberg e. s. betreffende de kiesordonnantie voor de regentschappen.
 „ 9. Amendementen-Kerckamp e. s. betreffende de kiesordonnantie voor de provincie.
 „ 10. Amendement-Kerckamp e. s. betreffende de kiesordonnantie voor de regentschappen.

Ond. 10. Staatsexploitatie.

- St. 1. Motie-Stokvis e. s. betreffende uitbreiding van Staatsexploitatie.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 1 — STUK A.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1e algemeene aanvullingsbegrooting).

GELEIDEBRIEF.

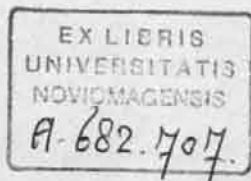
Mijne Heeren!

Ik heb de eer U hierbij ter overweging aan te bieden drie ontwerpen van besluit tot wijziging en aanvulling achtereenvolgens van de hoofdstukken I en II der uitgaven en hoofdstuk II der middelen van de voorloopig vastgestelde begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924.

De overgelegde toelichtende bescheiden bevatten de gronden, waarop de ontwerpen rusten.

Buitenzorg, den 16 October 1923.

De Gouverneur-Generaal,
D. FOCK.



Aan

den Volksraad.

1870

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

PHYSICS DEPARTMENT

CHICAGO, ILL.

1870

1870

1870



1870

1870

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 1 — STUK B 2.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1e algemeene aanvullingsbegrooting).

ONTWERP VAN BESLUIT. (Uitgaven in Indië).

Overwegende, dat de wenschelijkheid is gebleken om de voorloopig vastgestelde begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 te wijzigen, voor zoover de uitgaven in Nederlandsch-Indië betreft;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Overeenkomstig het gevoelen van den Volksraad te bepalen:

Artikel 1.

Uitgaven in Indië. Het IIde hoofdstuk der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924, voorloopig vastgesteld bij artikel 1 van het Gouvernementsbesluit van 14 Juli 1923 No. 2 (Javasche Courant van dien dag No. 56a), wordt gewijzigd als volgt:

AFDEELING II.

Departement van Justitie.

Onderafdeeling 211. Verder personeel van het rechtswezen, wordt verhoogd met f 480.

Onderafdeeling 212. Verdere uitgaven van het rechtswezen, wordt verminderd met f 30 000.

Onderafdeeling 221. Personeel van het gevangeniswezen, wordt verhoogd met f 9 840.

Onderafdeeling 222. Verdere uitgaven van het gevangeniswezen, wordt verminderd met f 22 000.

AFDEELING III.

Departement van Financiën.

Onderafdeeling 304. Personeel van de algemeene kassen, wordt verhoogd met f 180.

Onderafdeeling 309. Bezoldiging van het personeel van den dienst der belastingen, voor zooveel niet afzonderlijk uitgetrokken, wordt verhoogd met f 2 400.

Onderafdeeling 310. Verdere uitgaven voor den dienst der belastingen, voor zooveel niet afzonderlijk uitgetrokken, wordt verhoogd met f 3 698.

Onderafdeeling 316. Personeel voor de openbare verkooping, wordt verhoogd met f 1 800.

Onderafdeeling 317. Verdere uitgaven voor de openbare verkooping, wordt verhoogd met f 318.

Onderafdeeling 319. Opiumverkoop, wordt verminderd met f 987 980.

Onderafdeeling 331. Personeel van het kantoor voor reiswezen, wordt verminderd met f 480.

AFDEELING IIIA.

Indische schuld.

Onderafdeeling 352. Rente van vlottende schuld, waaronder de daarmede verband houdende uitgaven, wordt verminderd met f 2 000 000.

AFDEELING IV.

Departement van Binnenlandsch Bestuur.

Onderafdeeling 401. Personeel van het departement, wordt verhoogd met *f* 480.

Onderafdeeling 403. Personeel van het Europeesch bestuur, wordt verhoogd met *f* 360.

Onderafdeeling 412. Personeel van het inlandsch bestuur, wordt verminderd met *f* 720.

Onderafdeeling 416. De omschrijving van den post wordt gewijzigd in: Wijkbestuur te Batavia, Meester Cornelis en Buitenzorg.

Onderafdeeling 417. Personeel der politie, wordt verminderd met *f* 53 520.

Onderafdeeling 424. Personeel voor de landelijke inkomsten, wordt verhoogd met *f* 3 000.

Onderafdeeling 461A. Verrekening met het departement der Burgerlijke Openbare Werken wegens uitgaven voor onderhoud en herstelling van gebouwen alsmede voor vernieuwing en nieuwe werken, wordt verhoogd met *f* 200 000.

AFDEELING V.

Departement van Onderwijs en Eeredienst.

Onderafdeeling 511. Uitgaven voor den leergang voor de zeevaartkunde, wordt verhoogd met *f* 10 109.

Tusschen de onderafdeelingen 525 en 526 wordt ingelascht:

Onderafdeeling 525A. Uitgaven in verband met de overneming van de technische hoogeschool, *f* 61 000.

Onderafdeeling 533. Bijdragen voor bijzondere inrichtingen en personen, die onderwijzers(essen) voor het Europeesch lager onderwijs opleiden, wordt verminderd met *f* 12 300.

Onderafdeeling 538. Bezoldigingen en toelagen van onderwijzers(essen) bij het openbaar Europeesch lager onderwijs gesteld ter beschikking van derden, waarvan de omschrijving wordt gewijzigd in: Bezoldigingen en toelagen van leerkrachten bij het openbaar middelbaar of Europeesch lager onderwijs gesteld ter beschikking van derden, wordt verhoogd met *f* 12 300.

Onderafdeeling 540. Bijdragen voor bijzondere Europeesche lagere, Hollandsch-Chineesche en Hollandsch-Inlandsche scholen, wordt verhoogd met *f* 104 000.

Onderafdeeling 552. Personeel van het openbaar ambachtsonderwijs voor Inlanders, wordt verhoogd met *f* 120.

Tusschen de onderafdeelingen 584 en 585 wordt ingelascht:

Onderafdeeling 584A. Verrekening van de door de Landsdrukkerij geleverde periodieken en gedrukten en in de Javasehe Courant geplaatste advertentiën voor zoover deze uitgaven niet elders zijn onder te brengen, *f* 500.

Onderafdeeling 588. Personeel van het hoofdkantoor en de gewestelijke kantoren der inspectie van den burgerlijken geneeskundigen dienst, wordt verhoogd met *f* 3 600.

Onderafdeeling 590. Personeel van den burgerlijken geneeskundigen dienst in het algemeen voor zoover niet elders omschreven, wordt verhoogd met *f* 900.

Onderafdeeling 591. Verdere uitgaven voor den burgerlijken geneeskundigen dienst in het algemeen voor zoover niet elders omschreven, wordt verhoogd met *f* 1 065.

Onderafdeeling 596. Personeel van de gouvernements-centrale burgerlijke en andere burgerlijke ziekeninrichtingen, krankzinnigengestichten en andere geneeskundige instellingen, wordt verhoogd met *f* 79 260.

Onderafdeeling 597. Verdere uitgaven voor de gouvernements-centrale burgerlijke en andere burgerlijke ziekeninrichtingen, krankzinnigengestichten en andere geneeskundige instellingen, wordt verhoogd met *f* 63 000.

Onderafdeeling 599B. Personeel ter bestrijding en voorkoming van de pest, wordt verminderd met *f* 37 380.

Onderafdeeling 599C. Verdere uitgaven ter bestrijding en voorkoming van de pest, wordt verminderd met *f* 1 250.

AFDEELING VI

Departement van Landbouw, Nijverheid
en Handel.

Onderafdeeling 626. Uitgaven van persoonlijken aard voor de opleiding voor land-, tuin- en boschbouw, wordt verhoogd met *f* 2 400.

Onderafdeeling 627. Verdere uitgaven voor de opleiding voor land-, tuin- en boschbouw, wordt verhoogd met *f* 600.

Onderafdeeling 648. Uitgaven van persoonlijken aard voor handel, wordt verhoogd met *f* 2 650.

AFDEELING VII.

Departement der Burgerlijke Openbare
Werken.

Onderafdeeling 706. Gebouwen voor den burgerlijken dienst, voor zoover niet afzonderlijk uitgetrokken, wordt verhoogd met *f* 194 000.

Onderafdeeling 707. Gebouwen en werken ten behoeve van den post-, telegraaf- en telefoondienst, wordt verminderd met *f* 194 000.

AFDEELING VIII.

Departement van Gouvernementsbedrijven.

Onderafdeeling 807. Dienst voor Waterkracht en Electriciteit, wordt verminderd met *f* 93 000.

Onderafdeeling 810. Opiumbereiding, wordt verminderd met *f* 3 097 000.

Onderafdeeling 815. Post-, Telegraaf- en Telefoondienst, wordt verminderd met *f* 1 700 000.

Onderafdeeling 816. Staatsspoor- en tramwegen, alsmede automobiendiensten, wordt verminderd met *f* 3 000 000.

AFDEELING IX.

Departement van Oorlog.

Tusschen de onderafdeelingen 905 en 906 wordt ingelascht:

Onderafdeeling 905A. Verdere uitgaven voor de intendance, *f* 10.

Tusschen de onderafdeelingen 906 en 907 wordt ingelascht:

Onderafdeeling 906A. Verdere uitgaven voor de militaire administratie, *f* 20.

Tusschen de onderafdeeling 907 en 908 wordt ingelascht:

Onderafdeeling 907A. Verdere uitgaven voor het schrijverspersoneel, *f* 40.

Onderafdeeling 909. Verdere uitgaven voor den trein, wordt verhoogd met *f* 9 000.

Onderafdeeling 914. Verdere uitgaven voor het wapen der infanterie, wordt verhoogd met *f* 2 500.

Onderafdeeling 920. Verdere uitgaven voor de Inlandsche korpsen, wordt verminderd met *f* 20 000.

Onderafdeeling 924. Verdere uitgaven voor het wapen der genie, wordt verhoogd met *f* 32.

Onderafdeeling 925. Geniewerken, wordt verhoogd met *f* 94 000.

Onderafdeeling 928. Verdere uitgaven voor den geneeskundigen dienst en den hospitaaldienst, wordt verhoogd met *f* 60.

Onderafdeeling 942. Levensmiddelen en brandstoffen ten behoeve van alle personen voor wie van Landswege ten laste van de oorlogsbegroting in de voeding, enz. wordt voorzien, voeding voor de troepenpaarden en andere dieren bij het leger in gebruik, uitgaven voor het aanhouden van officiersdienstrijpaarden en de verpleging van zieke dieren, kosten voortvloeiende uit duurdere levenswijze, uitgaven voor de verlichting, voor zoover deze niet plaats vindt door middel van gas, electriciteit of gasoline onder druk en kosten met de voornoemde voorzieningen verband houdende, wordt verhoogd met *f* 26 000.

Onderafdeeling 943. Voorzieningen van materieelen aard in het algemeen en kosten hiermede verband houdende voor zoover deze niet vallen onder andere begrootingsposten, wordt verhoogd met *f* 61 560.

Onderafdeeling 963. Oprichting van een vliegekamp te Andir nabij Bandoeng, wordt verhoogd met *f* 240 000.

REPORT

The first part of the report deals with the general situation of the country and the progress of the work done during the year. It also mentions the names of the members of the committee and the places where the work was done.

RESULTS

The results of the work done during the year are given in this part of the report. It mentions the names of the places where the work was done and the names of the members of the committee who were present at the time.

CONCLUSIONS

The conclusions of the work done during the year are given in this part of the report. It mentions the names of the places where the work was done and the names of the members of the committee who were present at the time.

RECOMMENDATIONS

The recommendations of the work done during the year are given in this part of the report. It mentions the names of the places where the work was done and the names of the members of the committee who were present at the time.

APPENDIX

The appendix of the work done during the year is given in this part of the report. It mentions the names of the places where the work was done and the names of the members of the committee who were present at the time.

REFERENCES

The references of the work done during the year are given in this part of the report. It mentions the names of the places where the work was done and the names of the members of the committee who were present at the time.

INDEX

The index of the work done during the year is given in this part of the report. It mentions the names of the places where the work was done and the names of the members of the committee who were present at the time.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 1 — STUK B 3.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1e algemeene aanvullingsbegrooting).

ONTWERP VAN BESLUIT.
(Middelen in Indië).

Overwegende, dat de wenschelijkheid is gebleken om de voorloopig vastgestelde begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 te wijzigen, voor zoover de in Nederlandsch-Indië te ontvangen middelen betreft;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan.

Overeenkomstig het gevoelen van den Volksraad te bepalen:

Eenig artikel.

Middelen in Indië.

De aanwijzing der in Nederlandsch-Indië te ontvangen middelen tot goedmaking van de uitgaven, begrepen in de beide hoofdstukken der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924, voorloopig vastgesteld bij het gouvernementsbesluit van 14 Juli 1923 No. 4 (Javasche Courant van dien dag No. 56a), wordt gewijzigd als volgt:

AFDEELING X.

Departement der Marine.

Tusschen de nummers 1018 en 1019 wordt ingelascht:

No. 1018 A. Opbrengst van de woningen ten behoeve van het personeel der zeemacht.

Wijziging

WIJZIGING en aanvulling van de raming der middelen in Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924.

De ondervolgende middelenposten worden voorloopig geacht te zijn geraamd als is aangegeven.

	Java en Madoera	Buitenge- westen.	Totaal.	[Na wijziging als volgt:		
				Java en Madoera.	Buitenge- westen.	Totaal.
				in guldens.		in guldens.
AFDEELING III.						
Departement van Financiën.						
303						
	Opiumverkoop:					
	a. Opbrengst van den verkoop...					
	20 000 000	17 500 000	37 500 000	- 2 000 000	- 500 000	- 2 500 000
306						
	In- en uitvoerrechten en accijnzen en andere ontvangsten daarmede in verband:					
	a. Invoerrecht....					
	40 200 000	17 500 000	57 700 000	+ 1 200 000	+ 500 000	+ 1 700 000
308						
	Inkomstenbelasting met inbegrip van de daarover geheven Landsopcenten					
	46 000 000	25 000 000	71 000 000	-	+ 6 000	+ 6 000
311						
	Zegelrecht.....					
	10 800 000	2 740 000	13 540 000	+ 1 400 000	+ 425 000	+ 1 825 000
AFDEELING IV.						
Departement van Binnenlandsch Bestuur.						
405						
	Bijdragen in de kosten verbonden aan de indienststelling van politiepersoneel in het belang van bijzondere ondernemingen.....					
	278 408	71 806	350 208	-	+ 5 805	+ 5 805
AFDEELING VII.						
Departement der Burgerlijke Openbare Werken.						
717						
	Verrekening wegens uitgaven voor onderhoud en herstelling van en vernieuwing en nieuwe werken aan gebouwen en werken ten behoeve van den post-, telegraaf- en telefoondienst....					
	545 000	-	545 000	- 200 000	-	- 200 000
719A						
	Verrekening ten laste van andere begrotingsafdelingen wegens uitgaven voor onderhoud en herstelling van gebouwen alsmede voor vernieuwing en nieuwe werken.....					
	7 328 500	-	7 328 500	+ 200 000	-	+ 200 000
AFDEELING VIII.						
Departement van Gouvernementsbedrijven.						
802						
	Postspaarbank: teruggaaf door de postspaarbank van de te haren behoeve gedane uitgaven en verrekening van de door die instelling verschuldigde vergoedingen voor zover niet elders omschreven.....					
	225 400	-	225 400	- 25 000	-	- 25 000
805						
	Opiumbereiding:					
	a. Vergoeding door het departement van financiën voor verstrekt opium.....					
	4 125 000	-	4 125 000	- 844 575	-	- 844 575
807						
	Dienst van den Mijnbouw: Grondpeltwezen:					
	a. Vergoeding van door het grondpeltwezen verrichte diensten.					
	253 000	-	253 000	- 50 000	-	- 50 000

	Java en Madoera.	Buitenge-westen.	Totaal.	Na wijziging als volgt:		
				Java en Madoera.	Buitenge-westen.	Totaal.
812	Post-, telegraaf- en telefoondienst:					
	a. brieven- en pakketpost.....	5 695 000	3 163 000	8 858 000	- 1 950 000	- 1 950 000
	b. telegrafie.....	6 320 000	—	6 320 000	- 900 000	- 900 000
	c. telefonie.....	9 750 000	431 000	10 171 000	- 400 000	- 400 000
813	Staatspoor- en tramwegen, alsmede automobiel-diensten:					
	a. Staatspoorwe-gen op Java.....	61 700 000	—	61 700 000	- 3 000 000	- 3 000 000
	AFDEELING X.					
	Departement der Marine.					
1014	Vergoeding door andere departementen van de kosten voor het gebruik van vaartuigen en andere goederen, behoorende tot onder het departement der Marine in Nederlandsch-Indiëgestelde diensten.....	997 900	—	997 900	- 2 100	- 2 100
1018A	Opbrengst van de woningen ten behoeve van het personeel der zeemacht.	6 000	—	6 000	+ 6 000	+ 6 000

1000

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — STUK C 1.

—
Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

—
Nota van wijzigingen op het ontwerp-besluit stuk B 1.
(ingezonden bij brief van 20 November 1923).

Uitgaven in Nederland.

Hoofdstuk I der uitgaven.

In het Eenig artikel van het ontwerp van besluit in stuk B 1 worden de volgende wijzigingen van de begrooting opgenomen.

AFDEELING III.

Departement van Financiën.

Onderafdeeling 307. Zegelrecht, wordt verhoogd met f 65 000.

AFDEELING IX.

Departement van Oorlog.

Onderafdeeling 913. Materieel, wordt verminderd met f 120 000.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1950

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 1 — STUK C 2.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

Nota van wijzigingen op het ontwerp-besluit stuk B 2.
(ingezonden bij brief van 20 November 1923).

Uitgaven in Indië.

Hoofdstuk II der uitgaven.

In artikel 1 van het ontwerp van besluit in stuk B 2 worden de volgende wijzigingen en aanvullingen van de begrooting opgenomen.

AFDEELING II.

Departement van Justitie.

Onderafdeeling 209. Personeel van Inlandsche en inheemsche rechtbanken, wordt verhoogd met *f* 600.

Onderafdeeling 222. Verdere uitgaven van het gevangeniswezen, wordt verminderd met *f* 800.

AFDEELING III.

Departement van Financiën.

Onderafdeeling 302. Verdere uitgaven voor het departement, wordt verhoogd met *f* 5 000.

Onderafdeeling 316. Personeel voor de openbare verkopeningen, wordt verhoogd met *f* 180.

Onderafdeeling 333. Overtochtskosten naar en uit Indië, alsmede reis- en verblijfskosten in Indië, wordt verhoogd met *f* 48 000.

AFDEELING IV.

Departement van Binnenlandsch Bestuur.

Onderafdeeling 417. Personeel der politie, wordt verhoogd met *f* 32 430.

Onderafdeeling 424. Personeel voor de landelijke inkomsten, wordt verminderd met *f* 2 040.

AFDEELING V.

Departement van Onderwijs en Eeredienst.

Onderafdeeling 518. Personeel van de algemeene middelbare school (A. M. S.), wordt verhoogd met *f* 326 700.

Onderafdeeling 520. Bijdragen voor bijzondere inrichtingen van Europeesch voortgezet en meer uitgebreid lager onderwijs (muloscholen), wordt verhoogd met f 15 000.

Onderafdeeling 536. Personeel van het openbaar Europeesch lager, Hollandsch-Chineesch en Hollandsch-Inlandsch onderwijs, wordt verminderd met f 184 500.

Onderafdeeling 540. Bijdragen voor bijzondere Europeesche lagere, Hollandsch-Chineesche en Hollandsch-Inlandsche scholen, wordt verhoogd met f 142 500.

AFDEELING IX.

Departement van Oorlog.

Onderafdeeling 917. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere uitgaven van persoonlijken aard, alsmede beloningen voor buitengewone werkzaamheden van het wapen der artillerie, wordt verhoogd met f 120 000.

Onderafdeeling 942. Levensmiddelen en brandstoffen ten behoeve van alle personen voor wie van landswege ten laste van de oorlogsbegroting in de voeding enz. wordt voorzien, voeding voor de troepenpaarden en andere dieren bij het leger in gebruik, uitgaven voor het aanhouden van officiersdienstrijpaarden en de verpleging van zieke dieren, kosten voortvloeiend uit duurdere levenswijze, uitgaven voor de verlichting voor zoover deze niet plaats vindt door middel van gas, electriciteit of gasoline onder druk en kosten met de voornoemde voorzieningen verband houdende, wordt verhoogd met f 120.

Onderafdeeling 943. Voorzieningen van materieelen aard in het algemeen en kosten hiermede verband houdende, voor zoover deze niet vallen onder andere begrotingsposten, wordt verhoogd met f 134 970.

AFDEELING X.

Departement der Marine.

Onderafdeeling 1019. Bezoldigingen en toelagen van het personeel der gewestelijke vaartuigen, wordt verminderd met f 11 808.

Onderafdeeling 1020. Verdere uitgaven voor de gewestelijke vaartuigen, wordt verminderd met f 15 488.

Als artikel 2 van het ontwerp-besluit in stuk B 2 wordt ingelascht:

Artikel 2.

(betreft de af- en overschrijvingsformules en zal worden opgenomen in de Memorie van Antwoord op het Afdeelingsverslag betreffende de Nota van Wijzigingen).

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 1 — STUK C 3.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

Nota van wijzigingen op het ontwerp-besluit stuk B 3.
(ingezonden bij brief van 20 November 1923).

Middelen in Indië.

Hoofdstuk II der middelen.

In het Eenig artikel van het ontwerp van besluit in stuk B 3 worden de volgende aanvullingen van de aanwijzing der in Nederlandsch-Indië te ontvangen middelen opgenomen.

AFDEELING III.

Departement van Financiën.

Tusschen de nummers 326 en 327 wordt ingelascht:

No. 326A. Vergoeding aan het departement van Financiën van de kosten (e.g. met inbegrip van verhoogingen), verbonden aan de indienststelling van personeel ten behoeve van andere departementen of van particuliere lichaaamen:

- a. dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen;
- b. andere diensttakken.

AFDEELING IV.

Departement van Binnenlandsch Bestuur.

Tusschen de nummers 404 en 405 wordt ingelascht:

No. 404A. Vergoeding aan het departement van Binnenlandsch Bestuur van de kosten, verbonden aan de indienststelling van politiepersoneel in het belang van onder andere departementen ressorteerende diensten.

AFDEELING V.

Departement van Onderwijs en Eeredienst.

Tusschen de nummers 527 en 528 wordt ingelascht:

No. 527A. Terugbetaling van subsidie voor bijzondere scholen.

Voorts worden de volgende wijzigingen van de raming der middelen in Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 opgenomen:

Nieuwe raming.			Na wijziging als volgt:		
Java en Madoera	Buiten-gewesten	Totaal	Java en Madoera	Buiten-gewesten	Totaal
			in guldens		
			in guldens		

AFDEELING III.

Departement van Financiën.

No. 326A. Vergoeding aan het departement van Financiën van de kosten (e g. met inbegrip van verhoogingen), verbonden aan de indienststelling van personeel ten behoeve van andere departementen of van particuliere lichamen:

a. dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen	Memorie	Memorie	Memorie	Nieuwe post.
b. andere diensttakken	Memorie	Memorie	Memorie	Nieuwe post.

AFDEELING IV.

Departement van Binnenlandsch Bestuur.

404A. Vergoeding aan het departement van Binnenlandsch Bestuur van de kosten, verbonden aan de indienststelling van politiepersoneel in het belang van onder andere departementen ressorteerende diensten

2 000	2 000	Nieuwe post.
-------	-------	--------------

AFDEELING V.

Departement van Onderwijs en Eeredienst.

505. Schoolgelden van de algemeene middelbare school (afdeelingen van voortgezet en meer uitgebreid lager onderwijs)

280 000	140 000	420 000	+ 40 000	+ 20 000	+ 60 000
---------	---------	---------	----------	----------	----------

527A. Terugbetaling van subsidie voor bijzondere scholen

133 000	24 500	157 500	Nieuwe post.
---------	--------	---------	--------------

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — STUK D 1.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

Tweede nota van wijzigingen op het ontwerp-besluit B 2.
(ingezonden bij brief van 28 November 1923).

Uitgaven in Indië.

Hoofdstuk II der uitgaven.

In artikel 1 van het ontwerp van besluit in stuk B 2 worden nader de volgende wijzigingen en aanvullingen van de begrooting opgenomen.

AFDEELING III.

Departement van Financiën.

Onderafdeeling 311. Uitgaven in verband met de inning van belastinggelden, wordt verhoogd met *f* 1.

AFDEELING IV.

Departement van Binnenlandsch Bestuur.

Tusschen de onderafdeelingen 432 en 433 wordt ingelascht:

Onderafdeeling 432A. Bijdragen aan de Zelfbesturen in Jogjakarta en Soerakarta van de zuivere opbrengst van de in die gewesten ingevoerde vervoermiddelen- en vermakelijkheidsbelastingen en van de heffing van tien procenten op de personeele-, de inkomsten- en de verpondingsbelasting, *f* 248 199.

AFDEELING V.

Departement van Onderwijs en Eeredienst.

Onderafdeeling 597. Verdere uitgaven voor de gouvernements-centrale burgerlijke en andere ziekeninrichtingen, krankzinnigengestichten en andere geneeskundige instellingen, wordt verhoogd met *f* 75 000.

Als artikel 2 van het ontwerp-besluit in stuk B 2 wordt ingelascht:

Artikel 2.

Uit de sommen, bij de onderafdeelingen 463 en 599 F voor onvoorziene uitgaven toegestaan, kan achtereenvolgens worden overgeschreven op de onderafdeelingen 432 A en 525 A.

Errata.

De bij stuk B 2 voorgestelde vermindering van onderafdeeling 222 bedraagt ten rechte *f* 22 800 (er staat *f* 22 000).

YORKSHIRE

THE YORKSHIRE SOCIETY

1881

THE YORKSHIRE SOCIETY
1881

THE YORKSHIRE SOCIETY
1881

THE YORKSHIRE SOCIETY
1881

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — STUK D 2.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

Tweede nota van wijzigingen op het ontwerp-besluit B 3 (ingezonden bij brief van 28 November 1923).

Middelen in Indië.

Hoofdstuk II der middelen.

In het Eenig artikel van het ontwerp van besluit in stuk B 3 worden nader de volgende aanvullingen van de aanwijzing der in Nederlandsch-Indië te ontvangen middelen opgenomen.

AFDEELING III.

Departement van Financiën.

Tusschen de nummers 309 en 310 wordt ingelascht:

No. 309 A. Vervoermiddelenbelasting in de gewesten Jogjakarta en Soerakarta.

No. 309 B. Vermakelijkheidsbelasting in de gewesten Jogjakarta en Soerakarta.

Voorts worden nader de volgende wijzigingen van de raming der middelen in Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 opgenomen:

Nieuwe raming:

Na wijziging als volgt:

Java en Madoera	Buiten-gewesten in guldens	Totaal	Java en Madoera	Buiten-gewesten in guldens	Totaal
-----------------	----------------------------	--------	-----------------	----------------------------	--------

AFDEELING III.

Departement van Financiën.

307. Personeele belasting	1 984 800	530 000	2 514 800	+ 14 800	—	+ 14 800
308. Inkomstenbelasting met inbegrip van de daarover geheven Landsopcenten	46 106 000	25 006 000	71 112 000	+ 106 000	—	+ 106 000
309. Verponding, belasting op de door niet-Inlanders zonder ingeschreven wettigen titel bezeten, op het land Bloeboer gelegen erven en belasting van onroerende goederen, bezeten krachtens een titel van het voormalig Britsche gouvernement, een en ander met inbegrip van de daarover geheven Landsopcenten	6 007 400	1 000 000	7 007 400	+ 7 400	—	+ 7 400
309A. Vervoermiddelenbelasting in de gewesten Jogjakarta en Soerakarta	90 000	—	90 000			Nieuwe post
309B. Vermakelijkheidsbelasting in de gewesten Jogjakarta en Soerakarta	30 000	—	30 000			Nieuwe post

Wanneer men de... (faint text)

... (faint text)

... (faint text)

... (faint text)

... (faint text)

... (faint text)

... (faint text)

... (faint text)

... (faint text)

... (faint text)

... (faint text)

... (faint text)

... (faint text)

... (faint text)

... (faint text)

... (faint text)

... (faint text)

... (faint text)

... (faint text)

... (faint text)

... (faint text)

... (faint text)

... (faint text)

... (faint text)

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 1 — AFD. I — STUK 1.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

AFDEELINGSVERSLAG.

AFDEELING I.

Regeering en Hooge Colleges.

Algemeene beschouwingen.

§ 1. Financiële politiek. Het feit, dat de Regeering zich tot taak heeft gesteld de begrooting voor 1925 kloppend te maken en Zij zich daardoor voor de moeijelijkheid ziet geplaatst een tekort van 55 miljoen weg te werken gelijk de dagbladen hebben vermeld, gaf een der leden aanleiding de vraag te stellen of de Regeering bereid is met betrekking tot de nog verder in 1925 door te voeren bezuinigingen tijdig een schema aan den Volksraad over te leggen, opdat bij de samenstelling van de ontwerp-begrooting voor 1925 met het oordeel van het college omtrent een zoodanig bezuinigingsplan rekening kan worden gehouden. Gedachtig aan de woorden van den Minister van Koloniën dat desnoods tot onttakeling zou moeten worden overgegaan (blz. 6 der Memorie van Antwoord, ontwerp-begrooting voor 1923, zitting 1922—1923), werd door het hier aan 't woord zijnde lid de vrees gekoesterd, dat een zeer ongewone inkrimping van 's Lands dienst te wachten staat. Ten einde te kunnen beoordeelen of inderdaad de financiële toestand tot dusdanig ingrijpen zou dwingen, kwam het dit lid beslist noodig voor allereerst de oorzaken na te gaan, waardoor die ongunstige toestand zou zijn ontstaan; bepaaldelijk of inderdaad in Indië een financieel beleid is gevoerd geworden, dat ver boven de draagkracht uitging en waaromtrent noodig was in het buitenland zulke alarmeerende berichten te doen verschijnen, dat daardoor de credietwaardigheid van Indië geschokt werd. Onder verwijzing naar de brochure getiteld „Theorie en praktijk van de Indische belastingen” van de heeren Vleming en Van Gelderen en naar het artikel in de Economische en Statistische berichten van 21 December 1921 van de hand van den heer Stokvis vestigde hij de aandacht er op, dat daarin cijfers zijn gepubliceerd, welke ten aanzien van meerdere takken van staatszorg eene normale stijging vertoonen en de meening is uitgesproken, dat die cijfers eene aanwijzing geven om den financiële nood van Indië als een crisistoestand aan te merken. Indien voor de crisis-uitgaven eene afzonderlijke administratie was aangelegd en zij niet vermengd waren geworden met de gewone uitgaven der begrooting, zou met meerdere zekerheid omtrent den invloed van de oorlogscrisis op het budget een oordeel kunnen worden uitgesproken. (Intusschen zou nog gaarne worden vernomen, hoeveel het totaal-bedrag der uitkeeringen wegens duurtoeslagen en der tengevolge van den oorlogstoestand ver-

hoogde overtochtskosten heeft beloopt). De waarde van het commercieel-productief bezit van Indië is beslist grooter dan het totaal der Indische schuld en bij de beoordeeling van de credietwaardigheid van Indië een niet te onderschatten factor. Bovendien beschikt Indië over een aantal duurzaamheidswerken, uit de gewone landsinkomsten bekostigd, waarvan het nageslacht nog veel voordeel zal trekken; zij werden niet uit leeningsgelden bestreden alhoewel het billijk was geweest, dat het nageslacht ook met de kosten van aflossing en rente was belast. In aanmerking nemend:

- 1e. dat in de voorbije jaren de gewone begrooting belast is geworden met de crisis-uitgaven, en
- 2e. dat op ruime schaal kapitaalvorming heeft plaats gehad door den aanleg van vele duurzaamheidswerken,

concludeerde dit lid, dat de financiële nood niet te wijten is aan een financieel wanbeheer der vorige Regeering en sprak de verwachting uit dat de Regeering met dit betoog zal instemmen.

Nog werden door hetzelfde lid de volgende oorzaken van het tekort aan middelen genoemd:

Het uitstel van de invoering der nieuwe belastingen van 1919 tot 1921 had tot gevolg dat de hoge belasting-sommen betaald moesten worden in een tijd toen er in den handel en in de cultures en bedrijven feitelijk geen winsten meer werden gemaakt. Voor deze tekortkoming is het Opperbestuur verantwoordelijk.

Dan werd het Opperbestuur een grief ervan gemaakt dat het ook de verhooging der in- en uitvoerrechten $1\frac{1}{2}$ jaar uitstelde hetgeen een inkomstenderiving ad f 20 mill. tengevolge had.

Ook het aanvaarden van ongunstige leeningsvoorwaarden door den Minister van Koloniën, ongunstiger dan de financiële gesteldheid van Indië wettigde, bezorgde Indië een zeer belangrijk nadeel.

Met al het voorgaande dus eensdeels bestrijdend de fatale opvatting, dat Indië door een financieel wanbeheer in het moeras zou zijn geraakt, verdedigde het aan 't woord zijnde lid er anderdeels tevens mee, dat het toelaatbaar is om het tekort op den gewonen dienst voorloopig nog ongedekt te laten. In verband hiermede werd nog aangehaald de uitspraak der Regeering op blz. 4 der financiële nota (F), overgelegd bij de ontwerp-begrooting voor 1924, dat het geen bezwaar behoeft op te leveren in een ongunstig jaar een deel der gewone uitgaven ongedekt te laten.

Het denkbeeld om voorloopig het tekort nog ongedekt te laten, werd door een ander lid ondersteund.

Het hierboven gedaan verzoek om overlegging van een bezuinigingsschema werd door meerdere leden niet voor inwilliging vatbaar geacht, omdat het ondoenlijk zal blijken nog eerder dan in de maanden Maart en April omtrent de begrotingscijfers voor 1925 een eenigszins juist beeld te verschaffen. Bovendien kwam een zoodanige handelwijze, als afwijkende van de voorgeschreven wijze van begrotingsbehandeling, inconstitutioneel voor.

Deze leden kwamen voorts op tegen het betoog dat het commercieel bezit in Indië in de allereerste plaats de credietwaardigheid bepaalt. Zij wezen er op, dat het buitenland, wanneer het als geldschietter wil optreden, zich afvraagt of Indië beschikt over liquide middelen om rente en aflossing te betalen. Dat de duurzaamheidswerken eenig gewicht in de schaal zouden leggen bij het bepalen van de credietwaardigheid, werd door hen ontkend. Overigens achtten zij het van geen praktisch nut om thans nog na te gaan, waarvan de tekorten op den gewonen dienst een gevolg zijn en wie voor het ontstaan van die tekorten de schuld treft. Bovendien meende men dat bij de behandeling van de ontwerp-begroting voor 1924 deze kwestie reeds in haar vollen omvang onder de oogen werd gezien, waartegenover het eerst aan 't woord geweest zijnd lid weer aanvoerde, dat thans andere oorzaken dan vroeger worden genoemd en dat men toen vrij algemeen berustte bij de opvatting dat aan financieel wanbeheer de ongunstige toestand moest worden toegeschreven. Bovendien is het historisch en vanwege de gevolgen, die het financieele beleid voor den geheelen staatsdienst heeft, van groot belang om alle oorzaken van den financieelen nood op te sporen, omdat die tevens de richting bepalen voor den weg naar verbetering. Dit lid wees er verder nog op, dat ook Prof. Van Gijn in de Economische en Statistische berichten van 9 Februari 1921 blz. 128/29 heeft ontkend dat duurzaamheidswerken voor het vaststellen van de credietwaardigheid moeten worden uitgeschakeld. Als zijn besliste overtuiging verklaarde dit lid, dat nog steeds het financieel gestel van Indië gezond is. In den financieelen nood dient echter voorzien te worden, maar dat deze van tijdelijken aard zal wezen, wordt bevestigd door uitspraken van de heeren Bosscha, Van Aalst en Treub dat Indië al bezig is zich te herstellen. De eenige malaise, die nog aanwijsbaar is, vindt zijn oorzaak in de geringere koopkracht van de bevolking, welke mede ontstaan is door maatregelen van de Regeering nl. de plotselinge vermindering van den duurtetoelag en de abrupte stopzetting van alle groote werken. Voor dit inzicht meende dit lid steun te vinden in de mededeelingen in het laatste verslag van de Javasehe Bank.

De bewering dat juist bezuinigingsmaatregelen der Regeering de malaise in de hand hebben gewerkt, bleef niet onweersproken. Men vroeg zich af, welke gevolgen het zou hebben gehad, indien met het doen van uitgaven maar steeds op den ingeslagen weg was voortgegaan.

Naar aanleiding van een uittaling van Mr. Vissering, dat in Indië een begin van inflatie valt waar te nemen, werd gevraagd welke maatregelen de Regeering heeft genomen of denkt te nemen ter veiligstelling van den Indischen gulden en of Zij van oordeel is, dat de daling van de koers erop wijst, dat inflatie reeds is ingetreden. De veronderstelling werd geuit, dat die daling een gevolg is van de waardevermindering van het geld over de geheele wereld en dat

Indië van die algemeene depreciatie daarvan den weerslag ondervindt, hetgeen onvermijdelijk was.

Uit de omstandigheid dat sinds 1919 in Indië geen leening is geplaatst en de leening 1919 thans tegen hooger koers dan die van de uitgifte genoteerd staat, trok een lid de conclusie dat een nieuwe leening zeer wel hier te lande kans van slagen zou hebben. Hij zou gaarne van de Regeering vernemen of Zij dit inzicht deelt, hoe de stand van de vlottende schuld thans is en of Zij reeds maatregelen beraamd en voorbereid heeft tot consolidatie van de vlottende schuld in Nederland en Indië.

§ 2. Sluitende begroting. De in de vorige § gegeven voorstelling van zaken alsof het financieel gestel van Indië gezond is, zal — vreesde men — niet ertoe bijdragen om van de ambtenaren de noodige medewerking te verkrijgen bij het doorvoeren der bezuinigingen.

Het werd trouwens al niet overbodig geacht dat de Regeering alles in het werk stelt om het ambtenaarskorps, ook in de lagere regionen, van de noodzakelijkheid der bezuiniging te doordringen en den geest van verzet, die er onder de ambtenaren tegen de bezuiniging schijnt te heerschen, te breken. Men sprak zijne teleurstelling erover uit, dat het V.V.L. geen poging deed om dien geest te verbeteren.

Het groote belang voor geheel Indië en de bevolking bij de zekerheidsstelling van den gulden (gedacht werd o.m. aan het disagio bij betaling van rente en aflossing der buitenlandse leeningen en de prijsverhooging van de vele ook voor de bevolking benodigde importartikelen) deed velen leden nogmaals bij de Regeering aandringen op het nemen van krachtige maatregelen tot het bereiken van een sluitende begroting:

I. Aan drastische inkrimping van de uitgaven valt niet te ontkomen. Men zoekte deze echter niet eenvoudigheidshalve in vermindering der salarissen, maar veeleer in vermindering van het personeel door intensiever gebruik van de geschikte krachten, die thans door een onvoldoende dagtaak niet tot groote werkprestatie gestimuleerd worden. Is eenmaal met krachtige hand, zoo noodig tegen den wensch van de betrokken dienstcheffs in, het personeel tot een minimum teruggebracht en dank zij de salariscommissie een juiste verhouding tussehen de verschillende salarissen tot stand gekomen, eerst dan zal overwogen kunnen worden in hoeverre verlaging der bezoldigingen mogelijk is.

Verschillende leden hadden met bevreemding opgemerkt, dat, niettegenstaande inkrimping van het aantal ambtenaren vooral ook in de hogere rangen alom noodzakelijk wordt geacht, nog steeds wordt voortgegaan met het benoemen van nieuwe ambtenaren-niet-wachtgelders. Zulks achtten zij in strijd met de ook door de Regeering destijds verkondigde meening ter zake. Voorts waren deze leden van oordeel, dat het met de noodzakelijke bezuiniging niet is overeen te brengen, dat door tal van betrekkelijk jonge ambtenaren o.a. bij het departement van B.B., promotie werd gemaakt tot een hooger rang; hiermede had zeer wel nog eenigen tijd kunnen worden gewacht. Het had hun aandacht getrokken, dat van inkrimping bij de h.i. ook in de hogere rangen topzware technische diensten, zooals S.S., P.T.T. en het departement der B. O. W. tot dusverre weinig te bespeuren valt, waarom zij het zeer op prijs zouden stellen te mogen vernemen of een dergelijke inkrimping niet mogelijk wordt geacht. Zij meenden alom een verflauwing in de

noodzakelijke toepassing van dergelijke bezuinigingsmaatregelen te hebben waargenomen en drongen er daarom op aan, dat de Regeering ter zake diligent zal blijven. Door *a.* het verleenen van ontslag aan vrouwelijke ambtenaren, wier echtgenooten eveneens in dienst van den lande zijn, *b.* het onder geen voorwaarde te werk stellen van reeds gepensioneerden, *c.* het pensionneeren van reeds aanspraak op pensioen verkregen hebbende landsdienaren, *d.* het zorgvuldiger onderzoeken of het op wachtgeld stellen niet moet plaats hebben op grond van ongeschiktheid in plaats van wegens overtolligheid, zou een zeer aanzienlijke bezuiniging kunnen worden verkregen. Het treffen van dergelijke maatregelen kwam dezen leden te meer vereischt voor, daar het achterwege laten daarvan het ontslag van gezinshoofden noodzakelijk maakt er opsehuiving van jongeren belet.

De aangeboden begrooting bevestigt den indruk, dat nog steeds niet met ernst gestreefd wordt naar vermindering van personeel door een meer intensieve werkverdeling op de landskantoren. Verscheidene klerken en commiezen worden weer aangevraagd, terwijl wellicht door vereenvoudiging van de administratie en door toezicht op het personeel bereikt zou kunnen worden, dat met minder personeel meer resultaten verkregen worden. De Regeering dringe er bij de diensthoofden op aan, dat ieder afdelingshoofd uitdrukkelijk wordt opgedragen na te gaan op welke wijze vereenvoudiging in de administratie kan plaats vinden.

In dit verband werd in overweging gegeven verschillende ambten te combineeren bijv. inspectie van opium- en zoutregie. De diensten ressorteeren weliswaar onder verschillende departementen, en de hoofdleiding moet dan ook gescheiden blijven, maar de inspectie is zeer wel te vereenigen. De administraties zijn eenvoudig en de kostenbesparing zou aanzienlijk zijn. De samenvoeging van de zout- en opiumverkoopplaatsen zou nog in veel grootere mate kunnen geschieden.

Mede zouden om bezuinigingsredenen de afdelingen archief, personeel en/of expeditie, welke bij een aantal z.g. zelfstandige afdelingen van verschillende departementen voorkomen (zoals bij de zelfstandige afdelingen: gewapende politie, volkseredietwezen, kadaster en bureau voor de buitengewesten, van het departement B.B.), samen te smelten zijn met de betreffende (hoofd) afdelingen; zulks was, naar men meende te weten, bij het departement van Justitie reeds geschied.

II. Vermijding van alle nieuwe uitgaven is, volgens vele leden, een tweede dwingende eisch. De uitgaven van de vlootwet, eenige jaren geleden wellicht te aanvaarden, zijn thans in de zoozeer verergerde omstandigheden niet te dragen. Aan genegenheid van de bevolking zal ongetwijfeld worden ingeboet, indien terwille van de toekomstige neutraliteitshandhaving (waarvan het welslagen in twijfel wordt getrokken) de thans reeds knellende belastingschroef tot het uiterste wordt aangedraaid. De Regeering zal sprekende en overtuigende argumenten moeten aanvoeren om groote ontstemming te voorkomen over de te verwachten uitgaven voor de vloot, welke voor Indië zeer belangrijk hooger zullen zijn dan voor het moederland. Aangenomen dat tot nu toe de neutraliteit in de Indische wateren niet voldoende was te handhaven, de huidige benarde omstandigheden zijn toch wel het meest ongeschikte moment om hoogere eischen te stellen. Als eenmaal een sluitende begrooting verkregen en verdere de-

precieatie van de gulden voorkomen is en zonder schade voor volksgezondheid en onderwijs meerdere uitgaven voor de defensie te dragen zijn, dan zal ook volgens verscheidene dezer leden onverbiddelijk meer afdoende handhaving van de neutraliteit gewaarborgd moeten worden. Hooge defensie-uitgaven echter zonder krachtige sympathie van de bevolking zullen weinig nuttig effect sorteeren.

Andere leden handhaafden hun stem vóór de vlootwet, omdat het vragen van groote opofferingen gerechtvaardigd is, ter verzekering van een rustige ontwikkeling dezer landen. Zij konden echter er mee instemmen de tusschenkomst van de Regeering te verzoeken, opdat de Volksraad alsnog ingelicht en gehoord worde, indien in het ontwerp der vlootwet ingrijpende veranderingen mochten gebracht worden, welke belangrijke vermeerdering van uitgaven zouden met zich brengen.

Indien het kloppend maken der begrooting voor 1925 gepaard zou moeten gaan met eene vermindering der salarissen van de ambtenaren beneden het peil door de salariscommissie aangenomen, terwijl daarnievens wel besloten werd tot doorvoering van de vlootwet, verklaarden eenige leden bij voorbaat, hoewel voorstanders zijnde van de vlootwet, dat zij in dat geval die vaststelling daarvan niet verantwoord achtten.

Andere leden merkten naar aanleiding hiervan op, dat beide zaken niet in verband met elkaar beschouwd mogen worden.

Gaarne zou worden vernomen hoe de Regeering zich voorstelt de uit een eventueel aannemen der vlootwet voor Indië voortvloeiende kosten te dekken.

III. In de 3de plaats zal de Regeering op verhooging van de inkomsten bedacht moeten zijn. Dat beteekent niet een belastingdwang, die met een dekapitalisatie te vergelijken is en als onvermijdelijk gevolg verminderde opbrengst in de volgende jaren ten gevolge heeft. Dat beteekent evenmin een onoordeelkundige verhooging der tarieven, die den handel belemmert en tot verminderd gebruik der openbare diensten leidt. Maar daarmee wordt o.m. bedoeld een nauwkeurig onderzoek waarom de opbrengst der staatsspoor nog steeds daalt, terwijl die der particuliere lijnen reeds weer stijgt; het nemen van een proef met tariefverlaging op enkele spoor-, telegraaf- en telefoonlijnen; uitbreiding van de internationale handelsbemoeienis door terzake kundigen in plaats van door departementsambtenaren, die daarvoor noch den tijd noch voldoende zakenkennis hebben.

De onderwerpelijke aanvullingsbegrooting doet reeds zien, dat de ramingen van den directeur van Gouvernementsbedrijven in de voorjaarszitting 1923 gegeven voor de inkomsten van S. S.-bedrijf en P. T. T.-dienst optimistische voorspiegelingen zijn gebleken. (Men bracht hierbij in herinnering dat van de zijde van den Volksraad in de eerste gewone zitting 1923 tegen die te hooge ramingen werd gewaarschuwd). Dat tegenover de vermindering van genoemde inkomsten het thans mogelijk blijkt eene overeenkomstige vermindering der uitgaven van S. S.-bedrijf, P. T. T.-dienst en Opiumregie te stellen had bevreesding gewekt. Bij de ontwerp-begrooting moest het dan toch ook doenlijk geweest zijn om de betreffende posten op de lagere bedragen vast te stellen.

In dit verband werd gevraagd wat de diepere oorzaak is van de vermindering van de opiumopbrengst en of de resultaten van de laatste maanden doen vermoeden, dat de

ramingen voor 1924 voor steenkolen, tin en andere gouvernementenproducten zullen moeten verlaagd worden.

Aan de hand van eene vergelijkende recapitulatie der gouvernementenontvangsten, ontleend aan de Indische Financier, waaruit blijkt, dat verschillende ontvangsten gedurende het 1ste halfjaar 1923 tezamen 23 mill. beneden de raming zijn gebleven, terwijl daarnaast de gezamenlijke opbrengst van personeele belasting, inkomstenbelasting, Sumatratobaks-belasting en verpondingsbelasting de raming met 40 mill. overtreft, werd gevraagd of de Regeering verwacht dat voor het geheele jaar 1923 de mindere ontvangsten gecompenseerd zullen worden door de hogere opbrengst van de evengenoemde belastingen.

Nog werd gevraagd, waarom bij deze aanvullingsbegroting niet is tegemoet gekomen aan het in de vorige zitting te kennen gegeven verlangen om een overzicht van de totalen, welke voor de verschillende deelen van overheidszorg aan den gewonen dienst zullen worden uitgegeven (1e gew. zitting 1923 H 383).

Door verschillende leden werd betreurd dat met betrekking tot de vooruitzichten voor 1924 geene herziene nota F werd overgelegd.

Enkele leden waren van meening, dat de aangeboden aanvullingsbegroting niet in het teken der bezuiniging staat. Weliswaar geeft zij een vermindering van het totale tekort op de begroting voor 1924 met \pm f 1.8 miljoen te zien, doch van een verlaging daarvan zou geen sprake geweest zijn, indien niet een verhooging der middelen (invoerrecht en zegelrecht) met \pm f 3.5 miljoen was voorgesteld. Op de uitgaven was naar het oordeel dezer leden te weinig besnoeid.

Verskillende leden zouden het op prijs stellen, indien de Regeering in staat en bereid blijkt een opgaaf over te leggen waaruit blijkt, welke maatregelen door den bezuinigingsdienst tot dusverre zijn voorgesteld, welk bedrag daardoor is bespaard en in hoeverre bovendien is gevolg gegeven aan door de bezuinigingscommissie voorgestelde maatregelen.

§ 3. Verhouding tusschen Opperbestuur en Indische Regeering. Meerdere leden meenden niet te mogen nalaten hunne verbazing erover uit te spreken, dat het Opperbestuur de Indische Regeering geruimen tijd onkundig liet van de ministerieele crisis in het Moederland. Dit verzuim had hen daarom onaangenaam getroffen nu de crisis juist ontstaan is over eene aangelegenheid waarbij Indië zoo nauw betrokken is.

Ook het feit dat in Indië nog geen enkel bericht namens het Opperbestuur was ontvangen over de aanbieding aan H. M. de Koningin van het Indisch gedenkboek en het adres van den Volksraad getuigde, naar het inzicht dezer leden, van weinig deferentie tegenover de Indische Regeering.

Het feit dat verschillende onderwerpen bij den Volksraad aanhangig worden gemaakt na overleg met het Opperbestuur o.a. het kiesrecht-schema en de wijziging der koelie-ordonnantie, gaf een der leden aanleiding op te merken, dat de zelfständigkeit van de Indische Regeering in zoodanige gevallen in het gedrang komt en er gevaar bestaat, dat hare positie moet worden vergeleken met die van hoofdamtenaar van het Ministerie van Koloniën. Voor de samenwerking tusschen Indische Regeering en Volks-

raad moet den Gouverneur-Generaal zekere vrijheid gelaten worden. Ook in het belang van den parlementairen groei van den Volksraad is het noodig dat de uitspraken van het college voor de Indische Regeering een leidraad vormen en dat zij zich niet richten over de Indische Regeering heen tot den Minister van Koloniën. Gelet op de omstandigheid, dat door den Minister met verreweg de meeste adviezen geen rekening wordt gehouden, kan van zoodanige wijze van handelen slechts ondermijning van de positie van den Volksraad te verwachten zijn. Door het hier aan het woord zijnd lid werd daarom de vraag gesteld hoe de Regeering zich hare verhouding tot het Opperbestuur denkt in verband met de mogelijkheid voor den Volksraad om zich inderdaad te ontwikkelen tot een vrije stem der Indische gemeenschap. De steller der vraag was van oordeel dat het hiertoe noodig zal zijn het tot nu toe gehuldigde beginsel prijs te geven, dat de gedachtenwisseling tusschen Opperbestuur en Indische Regeering voor den Volksraad een gesloten boek moet blijven. Ten slotte zou door dit lid nog gaarne worden vernomen of er inderdaad plannen bestaan tot het instellen van een Hoog Commissariaat voor de Koloniën.

§ 4. Volksraad. Door eenige leden werd der Regeering in overweging gegeven aan de vereeniging van B. B. ambtenaren een wenk te geven om zich te onthouden van het stellen van kandidaten voor den Volksraad. Toen het beginsel aanvaard werd, dat de Volksraad behalve uit politieke vertegenwoordigers ook uit vertegenwoordigers van belangengroepen zou bestaan, kon het toch nooit de bedoeling zijn geweest, dat elke afzonderlijke groep van ambtenaren aanspraak zou kunnen maken op vertegenwoordiging. Wat aan de officiersvereeniging is ontzegd, kan bovendien aan de vereeniging van B. B. ambtenaren moeilijk toegestaan worden.

Van andere zijde werd er op gewezen dat nu eenmaal de Volksraad het tweeslachtige karakter draagt van te zijn eensdeels een politieke vertegenwoordiging en anderdeels een vertegenwoordiging van belangen, de Regeering bezwaarlijk zal kunnen ingrijpen als een bepaalde groep zich opmaakt om aan een eigen candidaat een plaats in het college te verzekeren.

§ 5. Politieke toestand. Van verschillende zijden werd geconstateerd dat een geest van matheid de Inlandsche vereenigingen beheerscht. In Boedi Oetomo is onmiskenbaar een toenemende ontevredenheid waar te nemen over de weinig tegemoetkomende houding van de Regeering aan haar wenschen. In de S. I. ontbreekt een krachtige centrale leiding en bloeiende afdelingen vormen een uitzondering. Welke velerlei factoren en eigen fouten daarvoor de oorzaak zijn, kan in het midden gelaten worden, wel dient te worden nagegaan in hoeverre de Regeering hierin schuld heeft. Schuld, want in plaats van — als zeker gedeelte van de Europeanen — deze inzinking van de Inlandsche beweging toe te juichen, zagen deze leden met leedwezen, dat de normale ontwikkeling tot staan gekomen is en dat de normale wijzen waarop de bevolking hare grieven tot uiting kan brengen, belemmerd worden. De aandacht van Regeeringszijde in een vorige periode aan de uitingen van de bevolking betoond, heeft plaats gemaakt voor een al te angstvallig afwegen van de woorden der leiders, om na te gaan of zij wellicht de grenzen van de strafwet overschrijden. De Regeering bedenke, dat een

systematisch zoeken naar ieder onvertogen woord, mede het gevolg heeft, dat velerlei wetenswaardige grieven en aanwijzingen omtrent bestaande misstanden verzwegen zullen worden en de Regeering daarmee Haar voordeel niet kan doen. De Regeering draagt reeds thans de gevolgen van Haar politiek: het feit, dat de thans onthulde schandalen jarenlang bestonden, levert daarvan het bewijs. Immers de toenemende angst voor het gezag zal meer en meer de slechte elementen ten goede komen; wie onthulingen doet, loopt te veel kans zelf met den strafrechter in aanraking te komen.

De systematische vervolging van leiders heeft ook haar uitwerking niet gemist; nu onder de massa de verbittering, mede tengevolge van de zware belasting en de rigoreuse wijze van invordering, hand over hand toeneemt, zien de leiders in, dat zij de verantwoording van de leiding niet meer op zich kunnen nemen; zij zouden voortgezweept worden tot daden, die zij ten sterkste afkeuren; het bommengooien is een droevig symptoom en van die verbittering en van de verwordende organisatie. Arrestaties van de schuldigen nemen de oorzaken niet weg; andere destructieve middelen zullen steeds door verbitterde onbezonnenen gevonden worden, zolang die oorzaken blijven bestaan, nl.: toenemende verarming; een belastingheffing, die de kleine Inlandsche bedrijven lam slaat; toenemende werkloosheid; tal van belemmerende maatregelen, die wellicht onvermijdelijk en doelmatig zijn, maar door de bevolking niet begrepen worden en mitsdien ontstemming wekken. De grens van lijdzaamheid is bij een deel dier bevolking reeds overschreden en gelijk elk tot wanhoop gedreven volk grijpt zij in zoodanigen toestand naar elk wapen binnen haar bereik.

Weliswaar — zoo betoogde een lid — hadden de volksleiders gehoopt, dat hun optreden in den Volksraad een nuttig effect zou sorteeren en daardoor verzachtend op de stemming van de bevolking zou inwerken, de praktijk heeft echter uitgewezen, dat dit een ijdele hoop was. Het lidmaatschap is voor hen één doorlopende teleurstelling. Zij kunnen weinig of niets bereiken. De minderheid heeft noch bij de Regeering noch bij de meerderheid een willig gehoor. De zekerheid steeds verliezende partij te zijn drukt neer, maakt moedeloos. Om deze redenen en mede door de wijze waarop naar de meening van datzelfde lid de voorzitter vermeent de vergaderingen te moeten leiden, geven der minderheid het onbehaaglijk gevoel, dat hare wenschen niet voldoende tot hun recht komen.

Van andere zijde werd met erkenning dat gelegenheid behoort te bestaan tot uiting van wenschen en grieven, het optreden van de Regeering tegen ontoelaatbare misleiding van volksleiders, die het volk verkeerd inlichten en door gewaande misstanden verbitteren, toegejuicht. Met klem kwamen deze leden op tegen de gegeven voorstelling van den toestand onder de Javaansche bevolking. Van eene ontstemming onder de Javaansche bevolking over het regeeringsbeleid, die bij een deel reeds tot wanhoop zou zijn overgeslagen, is geen sprake. De misdrijven zijn h.i. te beschouwen als uitingen van eene mentaliteit, die door communistische propaganda is verkregen. Dat de oorzaken van het bommenwerpen nauwkeurig dienen onderzocht en de daders streng gestraft behooren te worden, is van zelf sprekend. Gaarne zouden deze leden van de Regeering vernemen, welke maatregelen Zij ter zake reeds getroffen heeft en nog denkt te treffen.

Vrijwel algemeen werd voldoening uitgesproken over de

in het Koninklijk besluit van 17 Juli j.l. (Indische Staatsblad 1923 No. 452) neergelegde aanvullingen en wijzigingen van de bepalingen betreffende de uitoefening van het recht van vereeniging en vergadering, waardoor aan verschillende hiertegen gerezen bezwaren een eind is gemaakt.

Eenige leden zouden gaarne vernemen of er nog geen termen aanwezig zijn het vergaderverbod in de Vorstenlanden op te heffen, in hoeverre door de bezuiniging de reorganisatie in de Vorstenlanden wordt vertraagd en of een dergelijke vertraging met zich zal brengen dat het vergaderverbod nog langer zal gehandhaafd blijven?

Naar aanleiding van de uitwijking van Semaoen werd opgemerkt, dat de motiveering van het interneeringsbesluit zich alleen bepaalt tot het feit van de communistische propaganda, waaraan hij zich schuldig gemaakt heeft. De hier aan het woord zijnde leden meenden dat in den tegenwoordigen tijd dit feit toch geen reden voor interneering mag opleveren. Bovendien mist de maatregel zijn uitwerking, omdat Semaoen nu in Holland zijn propaganda voortzet.

De bijzondere aandacht van de Regeering werd gevraagd voor de ontstemming onder de Chineezten tengevolge van de behandeling, die deze voor de ontwikkeling van Indië waardevolle klasse der bevolking in den laatsten tijd heeft te verduren. De weinig tactvolle behandeling bij toelating, belastingheffing, huiszoeking en in het algemeen de wijze waarop het kantoor voor Chineesche zaken haar taak meent te moeten opvatten, heeft terecht verbittering opgewekt. (Bij de afd. II en IV zal hierbij uitvoeriger worden stilgestaan).

De aandacht werd er op gevestigd dat het bij de oprichting van de afdeling Soerabaja van de Nederlandsch-Indische groep der Italiaansche fascistpartij is voorgekomen, dat verschillende Nederlanders den wensch te kennen gaven te mogen toetreden. Aan hun verlangen kon echter niet worden voldaan omdat de statuten zich tegen inwilliging van het verzoek verzetten.

Een der leden stelde de vraag of ook de Regeering ervan op de hoogte was, dat reeds symptomen van fascistische neigingen onder de Nederlanders h. t. l. merkbaar waren.

§ 6. Bestuursverkaveling. De tegenwoordige organisatie van den Staatsdienst werd door meerdere leden onbevredigend genoemd. Zij wezen erop dat het staatsbeheer in een kort tijdsbestek te grooten omvang heeft verkregen, waarmede de uitgroei van de administratie geen gelijken tred heeft kunnen houden. Dat niet eerder was overgegaan tot het instellen van de bestuursverkavelingscommissie werd door deze leden betreurd. Intusschen wenschten zij met ingenomenheid er aan te herinneren dat de benoeming dier commissie een der eerste daden was van den huidige Landvoogd.

Naar aanleiding van het door de commissie uitgebracht rapport, werd de vraag gesteld of de Regeering voornemens is aan een of meer der daarin vervatte denkbeelden binnen afzienbaren tijd uitvoering te geven. De hoop werd uitgesproken dat op deze vraag een bevestigend antwoord zal ontvangen worden, omdat bij de hier aan het woord zijnde leden de vaste overtuiging bestaat, dat de in den laatsten tijd aan den dag getreden tekortkomingen in het staatsbeheer en de vele excessen, die begaan konden worden, mede een gevolg zijn van de slechte organisatie. Bovendien meenden zij dat door verbetering dier organisatie in vele gevallen

met de te besteden geldmiddelen meer bereikt zal kunnen worden dan thans mogelijk is.

Door een der leden werd nog de aandacht erop gevestigd dat het verslag der commissie niet tegemoet komt aan den door den Gouverneur-Generaal als Kamerlid meermalen uitgeoefenden aandrang om toch vooral het departement der B. O. W. te verkavelen, maar dat integendeel juist, van de zijde van dat departement tegen eene verkaveling van zijn uitgebreide taak is opgekomen.

De voorstelling van de beteekenis van de algemeene secretarie, gegeven ter gelegenheid van de uitreiking van eenige decoraties, noemden verschillende leden geheel in strijd met de werkelijkheid. Juist het feit, dat de taak van de algemeene secretarie nergens omschreven is en haar niet te miskennen invloed geheel op de practijk berust, is een aanwijzing dat deze veel grooter is dan met de positie van een kabinet is overeen te brengen. De noodzakelijkheid van een dergelijk bureau is niet te ontkennen, doch tegen machtsusurpatie dient gewaakt te worden. Opat de departementshoofden voorzoover de belangen van den dienst dit meebrengen, zooveel mogelijk zelfstandig kunnen handelen, ware zoo spoedig mogelijk het advies van de meerderheid van de bestuursverkavelingscommissie te volgen (zie blz. 45 van het verslag).

§ 7. *Corruptie.* Der Regeering werd hulde gebracht voor de krachtige wijze waarop Zij optreedt tegen de vele in den laatsten tijd aan 't licht gekomen gevallen van corruptie en voor het feit, dat Zij toont er niet voor terug te schrikken om alle onregelmatigheden door wie ook begaan openbaar te maken en de schuldigen te straffen.

Vele leden wenschten een woord van warme hulde te brengen aan den betrokken assistent-resident voor diens doortastend optreden en aan den belasting-accountantsdienst voor den door dezen dienst gepresteerden zwaren arbeid, terwijl eveneens waardeering werd uitgesproken voor het feit dat de niet bij het schandaal betrokken politie-ambtenaren aan den assistent-resident alle noodige medewerking hebben verleend.

Waar zoowel het aanzien van het corps algemeene politie als dat van het corps B.B. ambtenaren door de gebleken misstanden is geschaad, zou een der leden het zeer op prijs stellen indien de Regeering ten behoeve van de intègre ambtenaren een woord van ongeschokt vertrouwen zou willen uitspreken in het overgrootste deel der beide corpsen.

Nog werd door een der leden gevraagd of het juist is dat bedoelde assistent-resident te Batavia werd geplaatst met de opdracht op grond van ingekomen berichten een onderzoek in te stellen naar gesignaleerde wantoestanden bij de plaatselijke politie en zoo ja, waaraan het dan moet worden toegeschreven, dat eerst in de maand September werd ingegrepen, meer in het bijzonder in de onregelmatigheden met de salarissen.

Enkele leden wenschten eveneens eene huldebetuiging niet achterwege te laten, doch verklaarden van oordeel te zijn, dat de Regeering wel gedwongen werd tot krachtig ingrijpen nu aan verschillende feiten reeds zooveel openbaarheid was gegeven.

Meerdere leden, die met instemming het optreden der Regeering hadden geconstateerd, wenschten echter erop te wijzen, dat vele der aan den dag getreden fraudes had-

den kunnen worden voorkomen of althans eerder zouden zijn ontdekt, indien de contrôle op de betrokkenen niet veel te kort was geschoten. Het bevreemde dezen leden echter, dat niet krachtiger wordt opgetreden tegen de met controle belaste ambtenaren, welke door het verzaken van hun plicht indirect de oorzaak zijn van de thans geconstateerde misstanden, in het bijzonder van het z.g. politie-schandaal. Huns inziens liet de activiteit der Regeering ten deze te wenschen over, hetgeen er niet toe zal medewerken de thans aangevangen zuivering te beëindigen en, indien deze zal zijn verkregen, stand te doen houden.

Van andere zijde werd eveneens de aandacht erop gevestigd dat de financieele controle in algemeenen zin te wenschen overlaat. De hier aan 't woord zijnde leden meenden dit gebrek te moeten toeschrijven aan het feit, dat in een betrekkelijk korte periode het financieele beheer zoo'n uitgebreidheid heeft gekregen, waardoor met de bestaande middelen intensieve controle uitgesloten was. Als eerste maatregel ter voorkoming van onregelmatigheden werd aangedrongen op invoering van een strengere controle op kas-beheerders en beheerders van gelden ter goede rekening waartoe het noodig voorkwam een voorschrift uit te vaardigen dat den directeur van Financiën machtigt ten allen tijde eene onverwachte kas-controle te kunnen gelasten. De hier aan het woord zijnde leden zagen niet voorbij dat hiermede het euvel van fraudes en kastekorten in zijn vollen omvang niet bestreden zal kunnen worden, en dat daartoe nog ingrijpender maatregelen vereischt worden, maar behalve dat het funeste „bon-systeem" — dat in meerdere gevallen ook leidde tot verduistering — erdoor bestreden zou worden, was van den maatregel een goede preventieve werking te verwachten. Het voorschrift zou vooral daardoor beteekenis krijgen, dat het schrik-aanjagend zal werken op kasbeheerders, die zich niet geheel zuiver gevoelen. Met die controle zou belast moeten worden een onafhankelijke speciale dienst bestaande uit bekwame en goed bezoldigde accountants.

Intusschen zou gaarne worden vernomen of de Regeering reeds thans een en ander kan mededeelen omtrent de maatregelen, welke Zij tegen het ontstellend en nog steeds toenemend aantal fraudes e.d. bij den Landsdienst denkt te nemen.

Er werd op aangedrongen art. 82 der Indische comptabiliteitswet meer dan tot dusverre toe te passen; naar men meende blijft in vele gevallen het opleggen eener vergoeding, zelfs wanneer zulks door de Rekenkamer wel wordt voorgesteld, achterwege.

Vervolgens kwam de vraag naar voren hoe het mogelijk was, dat de Regeering zoo weinig aandacht heeft geschonken aan de velerlei waarschuwingen en aanwijzingen reeds jaren op vergaderingen en in de pers geuit tegen verschillende misstanden. Indien de Regeering dergelijke aanwijzingen ernstig onderzocht had, zou het kwaad nooit een omvang hebben kunnen aannemen, als nu blijkt het geval te zijn. Te lang hebben verschillende dienstcheefs het noodig geoordeeld voor hun ambtenaren in de bres te springen en allerlei ontoelaatbare handelingen te verheimelijken of althans te vergoelijken. Nu de Regeering krachtig begint in te grijpen, schrome Zij niet om Haar onderzoek uit te strekken tot de vele gevallen, waarin slechts aanwijzingen bestaan, die niettemin een vermoeden rechtvaardigen, dat landsdienaren op onzuivere wijze hunne inkomsten vermeerderd hebben. Gedacht werd o.m. aan personeel van de B. O. W. Aangezien

met kostbare papieren controle ter zake weinig te bereiken valt, zal een meer intensieve plaatselijke controle de voorkeur verdienen met gebruikmaking van de registers der kadasters en andere middelen om vast te stellen, welke eigendommen de betrokken personen bezitten. Herstel van den goeden naam van de goede elementen eischt streng optreden tegen de personen, die den naam van het geheele corps schaden. Het zal daarbij onvermijdelijk zijn na te gaan of het thans bij de B. O. W. gevolgde systeem van hooge analyses wel kan gehandhaafd blijven.

De aandacht werd erop gevestigd dat er een opvallend verschil blijkt te bestaan in de wijze, waarop de verschillende gevallen van fraudes en tekorten worden afgedaan.

Men verwees hierbij naar den aan den Volksraad overgelegden staat der in het jaar 1922 ontdekte fraudes en kastekorten van comptabele landsdienaren behorende onder de departementen van Financiën, Gouvernementsbedrijven en Oorlog.

Algemeen had men ten deze een bepaalde gedragslijn gemist; bij geringe tekortkomingen wordt administratief veelal zeer zwaar gestraft, bij van weinig beteekenis zijnde — hoezeer ook afkeurenswaardige — malversaties tevens de justitie in den arm genomen ter instelling eener strafvervolgung, terwijl in andere, soms zeer ernstige gevallen, waarbij het om bedragen van duizenden, zelfs tienduizenden guldens gaat, administratief slechts licht of zelfs niet gestraft wordt en de justitie met een en ander niet in kennis wordt gesteld. Daar een niet-uniform optreden tevens ten gevolge heeft, dat het vertrouwen in een beoordeeling zonder aanzien des persoons verloren gaat, vroeg men welke maatregelen de Regeering denkt te nemen om hierin ten spoedigste verandering te brengen en sprak men de hoop uit, dat Zij de departementschefs verantwoordelijk zal stellen voor een richtige afdoening van dergelijke aangelegenheden. Met nadruk wenschte men te waarschuwen tegen het ontoelaatbare pogen om begane onregelmatigheden te verdoezelen of te bedekken. Ter illustratie van het door de hier aan het woord zijnde leden gelaakt onderscheid in afdoening, stelden zij tegenover de gevallen van ontslag van een mantri der opiumverkoopplaats Perak, wegens een (dadelijk aangezuiverd) tekort van 7.50, en van den assistent-resident B. en den hoofdcommissaris van politie de W., de gevallen van den accountant v. d. B. en den assistent-resident H., die, hoewel zij zich resp. aan het opmaken van valsche reisdeclaraties en aan het aannemen van retourcommissie schuldig gemaakt hadden, eervol werden ontslagen, laatstgenoemde onder toekenning van pensioen, en dat van den hoofdingenieur der S.S. K., op wiens behoud — ongelooflijk genoeg — de betrokken departementschef nog prijs bleek te stellen. Dat bedoelde hoofdingenieur, wien — zooals uit de behandeling der zaak van den makelaar v. B. voor den Raad van Justitie is gebleken — ontoelaatbare nonchalance met Lands-gelden, zoo niet erger, ten laste moet worden gelegd, werd gehandhaafd en hem, indien de rechter-commissaris niet tusschenbeide was gekomen, reeds vóór de berechting van bedoelde zaak zou zijn toegestaan met buitenlandsch verlof te vertrekken, meende men ten eerste te moeten laken. Het handhaven van bedoelden landsdienaar, tegen wien ook overigens ernstige bedenkingen waren gerezen — op een en ander hoopte men bij de VIIIste afdeling terug te komen — moest, naar men meende, wel den indruk wekken dat niet ten allen tijde met voortvarendheid en onpartijdigheid wordt opgetreden. In dit verband werd gevraagd of inder-

daad de betrokkene het bedrag van ± f 80 000, met de terugbetaling waarvan hij is belast, reeds in 'slands kas heeft gestort, zooals in de dagbladen werd medegedeeld.

Naar aanleiding van den bovenbedoelden staat inzake de in 1922 geconstateerde kastekorten werd nog gevraagd, wanneer de kas op het vendukantoor te Rembang, waar op 29 Mei 1922 een tekort van f 50 884.22 werd bevonden, het laatst vóór dien datum was gecontroleerd.

Overgaande tot het in bespreking nemen van de diepere oorzaken der vele in den laatsten tijd aan het licht gekomen gevallen van frauduleuze handelingen, wenschten vele leden op den voorgrond te stellen, dat allerminst daarbij de bedoeling voorzit eenigen blaam te werpen op het ambtenarencorps in zijn geheel, opdat zij ten eenenmale willen uitsluiten dat er gevoel van gekrentheid onder de goede ambtenaren zou kunnen ontstaan, hetgeen het geval zou kunnen wezen wanneer men er geen rekening mee houdt, dat het uitsluitend gaat tegen de slechte elementen in het korps. Zij wezen er op, dat de feiten, die geconstateerd zijn, steeds zijn voorgekomen. Voor de Raden van Justitie en voor de landraden vormden de gevallen van verduistering steeds een groot contingent der behandelde strafzaken. Deze opmerking werd niet gemaakt om die feiten minder zwaar aan te rekenen, maar bloot om de aandacht erbij te bepalen, dat men hier te doen heeft met een euvel dat steeds in de samenleving h.t.l. geconstateerd kon worden, welk verschijnsel zij meenden te kunnen verklaren uit de volgende omstandigheden.

Ten eerste neemt de ambtenaar h.t.l. vooral tegenover zijne inheemsche ondergeschikten eene machtspositie in, die nog versterkt wordt als hij in een afgelegen streek is geplaatst ver van het centrum van waaruit het toezicht wordt uitgeoefend. De eigenschap van zwijgzaamheid, die speciaal den Inlander kenmerkt, maakt het hem bovendien gemakkelijk, wanneer hij zich aan onregelmatigheden wil schuldig maken.

In de tweede plaats werkt het kapitalistische productiestelsel de misbruiken in de hand. Bij den ambtenaar, die in aanraking komt met het zakenleven, waar vaak op gemakkelijke wijze, vooral in een tijd van hoogeconjunctuur, groote sommen verdiend worden, — bedragen, die hem in zijn ambtelijken loopbaan, hoezeer hij zich ook zal inspannen, nooit deelachtig zullen worden — wordt afgunst opgewekt en hij daardoor vatbaar gemaakt voor verleiding. De zucht tot speculatie komt boven en wanneer de gelegenheid wordt geboden retourcommissie te verwerven, bezwijkt hij.

Een derde oorzaak is gelegen in het feit dat in het ambtenarencorps elementen zijn opgenomen uit Europa afkomstig van wie het bekend was dat hun moraliteit niet boven verdenking stond. Het is komen vast te staan dat bij de uitzending van personeel zorgeloos te werk is gegaan. Hierbij werden in herinnering gebracht de ten vorigen jare door den heer Dahler in den Volksraad ter sprake gebrachte gevallen.

Andere leden konden het vorenstaande niet geheel onderschrijven. De opvatting n.l. dat het euvel ook gedeeltelijk een gevolg is van het kapitalistisch productiestelsel konden zij niet deelen. Zij zochten de oorzaak van het kwaad in de eerste plaats bij het individu zelf en betoogden in aansluiting daarmee dat het streven erop gericht zal moeten worden het

moreel peil der ambtenaren naar boven te brengen. Ook door hen werd ten sterkste gelaakt de uitzending van ongunstig bekend staande individuen, speciaal voor de politie.

Een der leden wees er op hoezeer het — na ontdekking van de vele door Europeanen gepleegde fraudes — raadzzaam is, in de pers en ook wel in den Volksraad minder generaliseerend dan vaak geschiedt te oordeelen over incidenteel blijkende ongeoorloofde daden van Inlanders. Het blijkt nu wel duidelijk dat minder goede eigenschappen niet aan een bepaald ras alleen eigen zijn. Andere leden kwamen er tegen op dat deze zaak zou aangegrepen worden als een gelegenheid om de rassen-tegenstelling naar voren te brengen. Het krachtig optreden tegen de schuldigen zal juist den rustig denkenden Oosterling een gevoel van bevrediging moeten geven, nu hij kan constateeren, dat het kwaad wordt bestreden zonder aanzien des persoons.

In verband met de bij de algemeene politie aan het licht gekomen financieele en andere onregelmatigheden zouden eenige leden het zeer op prijs stellen te mogen vernemen:

- a. welk bedrag de gedetineerde ex-hoofdcommissaris van politie te Batavia zich in totaal wederrechtelijk heeft toegeëigend en over welke periode een en ander heeft plaats gehad;
- b. of er termen bestaan om voor het op betrokkenen niet verhaalbaar bedrag derden, ingevolge art. 82 Indische comptabiliteitswet, aansprakelijk te stellen en in het ontkennende geval, waarom niet;
- c. op welke wijze de ten hoofdbureele opgemaakte loonstaten der Bataviasche politie administratief werden behandeld alvorens te worden geordonneerd;
- d. of het onderzoek ter zake aanleiding geeft tot het vervolgen van nog andere gevallen van corruptie;
- e. of in den loop van het onderzoek gebleken is, dat er zich gevallen hebben voorgedaan waarbij de ex-hoofdcommissaris hem ondergeschikte ambtenaren, die zich tegen onrechtmatige wenschen zijnerzijds hebben verzet, onbillijk heeft bejegend;
- f. welke redenen geleid hebben tot het aan andere politieambtenaren dan den ex-hoofdcommissaris van politie en den persoon K. verleend ontslag dan wel schorsing uit de betrekking;
- g. op grond van welke overweging de administrateur S. na zijne schorsing nog werkzaamheden bleef verrichten op het hoofdcommissariaat van politie te Batavia;
- h. of het der Regeering bekend is, dat de gewezen hoofdcommissaris van politie den dag voor zijn arrestatie door een hooggeplaatst ambtenaar door tusschenkomst van een vriend van den verdachte, gewaarschuwd is wat hem te wachten stond, waardoor hij gelegenheid kreeg bezwarende bewijsstukken te vernietigen;
- i. of het juist is dat tot den gewezen hoofdcommissaris van politie in de gevangenis een persoon van bijzonder hooge positie toegelaten is geworden, terwijl overigens alle bezoek verboden was, en welke reden daarvoor bestaat.

Met betrekking tot wat bekend is geworden omtrent een „opium- en morphino-schandaal” was het enkelen leden zonderling voorgekomen, dat de Regeering aanleiding had gevonden een communiqué te doen verschijnen naar aanleiding van in de dagbladen gelanceerde lasterpraatjes. Waar ook toch blijkens den inhoud van dat communiqué blijkbaar bepaalde personen belasterd zijn geworden, was het dezen leden regelmatig voorgekomen indien vanwege

de justitie die zaak op de gewone wijze was onderzocht en afgedaan.

Ten aanzien van de malversatiën in Solo gepleegd met de toegestane gelden voor spionnendiensten, die besteed zouden zijn in de Sragensche zaak, werden gaarne inlichtingen ontvangen.

Afkeuring werd uitgesproken over de ondoeltreffende wijze, waarop het door den officier van justitie in Semarang ingesteld onderzoek van de boeken van een particuliere firma, die verdacht werd van het geven van retour-commissie aan ambtenaren, heeft plaats gehad.

Een der leden zou ook gaarne worden ingelicht omtrent de redenen, die geleid hebben tot het ontslag van den assistent-resident B.

§ 8. Verschillende opmerkingen. Gevraagd werd wanneer de „Mededeelingen omtrent enkele onderwerpen van algemeen belang” kunnen worden tegemoet gezien; dat zij niet meer zoo tijdig verschenen — gelijk de oorspronkelijke bedoeling was — dat zij nog bij de behandeling der algemeene begrooting konden dienen, was al eerder gebleken, maar men had toch verwacht, dat de toezending daarvan althans op zoo'n tijdstip zou zijn geschied, dat bij de beraadslagingen over de aanhangige aanvullingsbegrooting van de daarin neergelegde gegevens eventueel gebruik gemaakt had kunnen worden.

Met belangstelling zou worden vernomen, op welke wijze de duurtetoeslag voor de ambtenaren met ingang van 1 Januari 1924, zal worden geregeld. Enkele leden spraken de hoop uit, dat de oude regelingen zullen worden ingetrokken en vervangen door één meer billijke, niet voor verschillende interpretatie vatbare regeling. Ook zouden zij gaarne vernemen wanneer de nieuwe salarisregeling mag worden tegemoet gezien.

Gaarne zou men worden ingelicht of de Regeering reeds het resultaat kan mededeelen van het (in de 1ste gew. zitting 1923: H. 345 toegezegde) onderzoek naar de financieele gevolgen, verbonden aan het — voor zoover betreft de hier te lande verblijvenden — uitvoering geven aan het ingetrokken amendement-Aay e.s. (1ste gew. zitting 1923, Ond. I — Afd. III: stuk 9), betreffende gelijkstelling der pensioenen voor bepaalde categorieën van gepensioneerde militairen. Tevens werd gevraagd of de Regeering mededeeling kan doen van het door het Opperbestuur in deze aangelegenheid ingenomen standpunt.

Aangedrongen werd op een tegemoetkomende houding tegenover de aaneengesloten journalisten; hun ware ondergarantie, dat zij geen ongewenschte berichten publiceeren, toe te staan radiografische telegrammen op te nemen. Gaarne zou men omstandig het standpunt van de Regeering ten aanzien van het luisterverbod vernemen.

Gaarne zou men van de Regeering vernemen of de ambtenaar belast met de verificatie van de magazijnsvorraden reeds rapport over zijn arbeid heeft uitgebracht, zoo ja, of dit aan den Volksraad kan worden overgelegd, welke maatregelen zijn te nemen om tot inkrimping van dit doodkapitaal te komen, en in hoeverre het gewenscht is het beheer tot een vasten dienst te organiseeren.

Met bevreemding was kennis genomen van de opheffing van de commissie van advies voor de handelsaangelegenheden, ofschoon de Regeering in de 1ste gewone zitting van dit jaar op het bestaan van die commissie zich heeft beroepen (Ond. I — Afd. I: st. 8, blz. 5), toen in het Afdeelingverslag aangedrongen werd op instelling van een commissie tot bestudeering van de bijzondere handelsbelangen van Indië.

Men zou gaarne worden ingelicht omtrent het voornemen der Nederlandsche Regeering om van eenige uit Nederlandsch-Indië afkomstige producten een verhoogd invoerrecht te heffen. Heeft — zoo vroeg men — de (Indische) Regeering hiertegen geprotesteerd of denkt Zij dat alsnog te doen? Met het oog op het protest der Regeering tegen het invoerrecht op Nederlandsch-Indische thee in Australië, moet het tegenover het buitenland al een zeer eigenaardigen indruk maken, indien thans in Nederland tot verhooging van het invoerrecht op uit de eigen kolonie afkomstige thee met 300% wordt overgegaan. Met een dergelijke verhooging kon men zich te moeilijker vereenigen, daar 85% der in Nederland ingevoerde thee uit Indië afkomstig is,

terwijl koffie, grootendeels uit andere streken aangevoerd, wordt vrijgelaten.

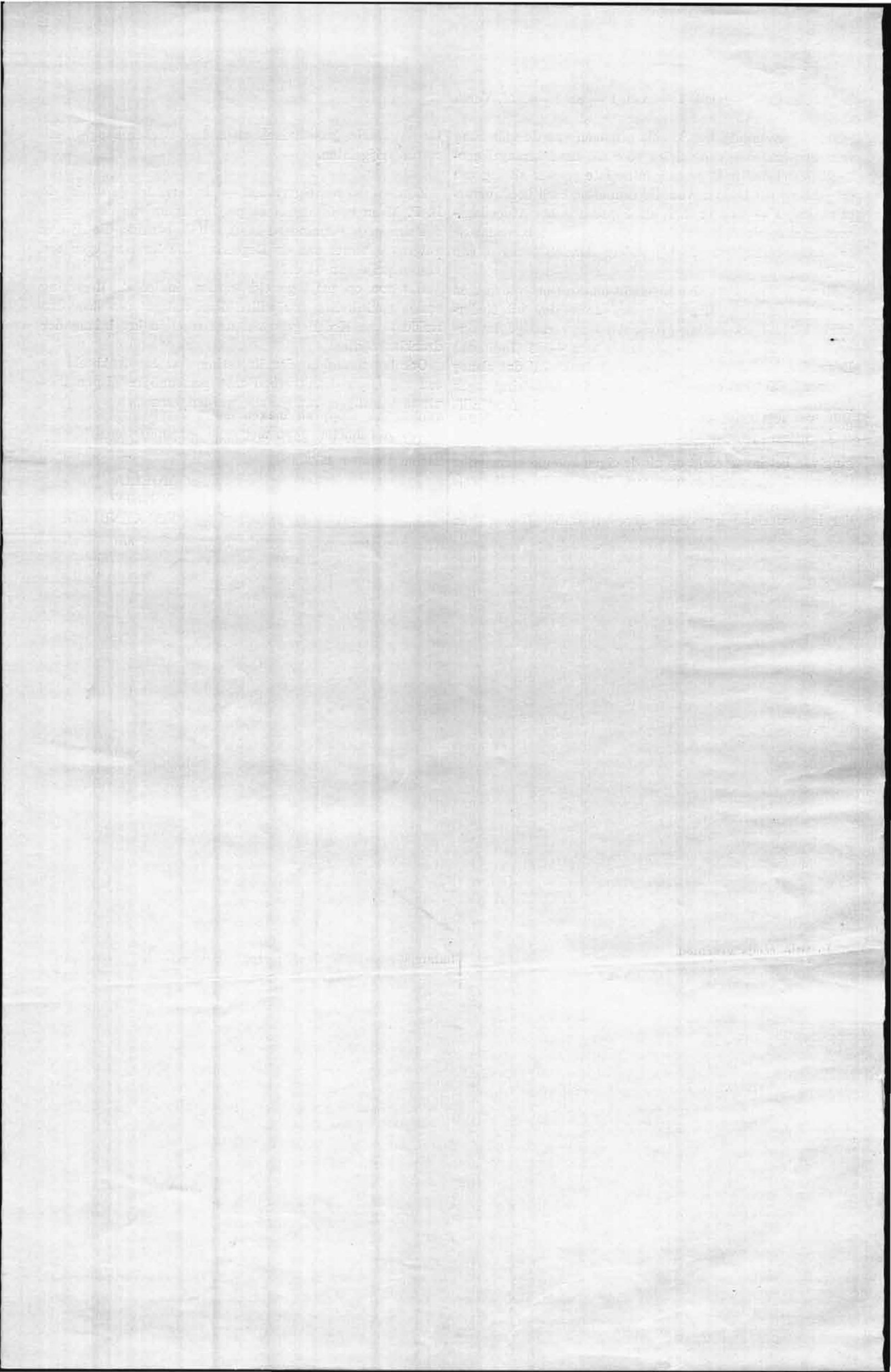
Zijn — zoo werd gevraagd — de berichten juist, dat de B. P. M. in verband met de prijsverlaging van de benzine, ook den prijs verminderd heeft van de benzine, die zij nog volgens contract aan de Regeering zou leveren tegen een vasten prijs van 31 ct?

Het zou op prijs gesteld worden, indien de Regeering eenige mededeeling zou willen doen omtrent den door den resident van Kediri genomen maatregel in het belang der drankbestrijding.

Ook het standpunt der Regeering over het denkbeeld om een algemeen drankverbod met persoonlijke dispensaties uit te vaardigen, zou gaarne worden vernomen.

Aldus vastgesteld door de commissie van rapporteurs den 24sten October 1923.

MOELIA.
SOEJONO.
VALKENBURG.



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFDEELING I — STUK 2.

Wijziging en verhooging der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

MEMORIE VAN ANTWOORD (ontvangen 31 October 1923).

AFDEELING I.

Regeering en Hooge Colleges.

Algemeene beschouwingen.

Uit het afdelingsverslag, waarvan de Regeering, als steeds, met belangstelling heeft kennisgenomen, heeft Zij tot Haar leedwezen ontwaard, dat tot den Volksraad niet voldoende schijnt te zijn doorgedrongen het gewicht der argumenten door Haar ten vorigen jare tegen het tweemaal 's jaars houden van algemeene beschouwingen door het vertegenwoordigend lichaam aangevoerd. Destijds heeft Zij zoo schriftelijk als mondeling er op gewezen (Gedr. Stukken Volksraad, 2e gewone zitting 1922 Ond. I — Afd. I — stuk 4, blz. 1 en Hand. idem blz. 615 e.v.), dat het college zich met deze gewoonte volstrekt in een uitzonderingspositie bevindt en dat daarmee op den tijd en de krachten van de administratie een te zware last werd gelegd. Heeft het college gemeend daarmee geen rekening te moeten houden, de Regeering ziet zich, met name door het laatste feit, voor de feitelijke onmogelijkheid geplaatst om anders dan zeer beknopt in te gaan op die gedeelten van het verslag, die in de laatste zitting van den Volksraad het onderwerp van ampele besprekingen hebben uitgemaakt dan wel bij de volgende begrotingsbehandeling daartoe noodzakelijkerwijs de bouwstoffen zullen leveren.

§ 1 en 2. Financiële politiek. Tot die onderwerpen zijn voor een groot deel terug te brengen de beschouwingen en opmerkingen welke § 1 van het verslag, in hoofdzaak handelende over de financiële politiek, bevat.

De Regeering acht het ongewenscht en tevens niet uitvoerbaar te voldoen aan het door een der leden kenbaar gemaakt verlangen, om den Volksraad een schema voor te leggen van nog te treffen bezuinigingsmaatregelen, die noodig zullen zijn om de begrooting voor 1925 kloppend te maken. In het voorbijgaan opmerkend, dat het in de dagbladen genoemd tekort van f 55.000.000 dat voorloopig voor den gewonen dienst van 1925 geraamd zoude zijn niet van Regeeringswege is gepubliceerd, sluit Zij zich voor de motiveering van Haar standpunt aan bij de meerdere leden, die van oordeel waren, dat een zoodanige, van de voorgeschreven begrotingsbehandeling afwijkende handelwijze op een ver-

keerden weg zou voeren. Zoolang maatregelen nog in het stadium van voorbereiding of overweging zijn en dit geldt voor bezuinigingsmaatregelen evenzeer als voor alle overige bestuursmaatregelen, behooren zij tot het terrein van werkzaamheden dat uitsluitend door de Regeering en Haar organen wordt ingenomen. Dat in dat stadium ook gelet wordt op in den Volksraad gevoerde gedachtenwisseling spreekt van zelf.

Overigens doet zich ten deze het practisch bezwaar gelden, waarop in het verslag ook reeds werd gewezen, dat een overzicht van de resultaten van de voor te stellen bezuinigings- en andere maatregelen, welke van invloed op het budget zijn, eerst kort voor de indiening van de ontwerp-begrooting beschikbaar kan komen.

De beschouwingen met betrekking tot de oorzaken van het ontstaan van den huidige ongunstigen financiële toestand, welke door één lid zijn gehouden, meent de Regeering voor het overgrootste deel met stilzwijgen voorbij te mogen gaan wijl de daarbij ter sprake komende vraagpunten in den Volksraad zoowel als in de Staten-Generaal meermalen onderwerp van uitvoerige bespreking hebben uitgemaakt. Zij brengt slechts het volgende in herinnering.

I. Indien hier te lande een crisisdienst bijv. op voetspoor van een gelijksoortigen dienst in het moederland ware ingesteld zou deze vermoedelijk weinig andere uitgaven hebben bevat, dan die voor voedselvoorziening; bijzondere uitgaven o. a. voor defensie en volkshuisvesting als in Nederland hebben plaats gehad en die aldaar ten laste van den crisisdienst gekomen zijn, zijn hier niet gedaan. Duurtetoeslagen e. d. zouden er niet op zijn gebracht, wijl tegenover deze uitgaven, samenhangende met de waardevermindering van het geld, staat een vermeerdering aan inkomsten uit de gewone belastingen, uit den verkoop van produkten en uit andere bronnen als gevolg van gelijksoortige oorzaken.

Bij het opstellen van een crisisdienst zouden verder de buitengewone belastingen (de oorlogswinstbelasting en de tijdelijke suiker- en linabelasting) de crisisuitgaven ruimschoots hebben gedekt (vgl. Hand. 1ste gew. zitt. 1922 blz. 554).

II. Reeds meermalen heeft de Regeering als Haar zienswijze te kennen gegeven dat de credietwaardigheid van het land vooral bepaald wordt naar het vermogen om aan de rente- en aflossingsverplichtingen van de aangegane schuld te voldoen en niet in hoofdzaak door de waarde van aan-

wezige duurzaamheidswerken en van het commercieel-productief bezit.

Het standpunt van de Regeering aangaande het denkbeeld om het tekort op den gewonen dienst voorloopig te bestendigen, is voldoende bekend uit de in de voorjaarszitting gehouden beraadslagingen (zie blz. 3 van de Memorie van Antwoord op de algemeene beschouwingen (Ond. 1 — Afd. I: stuk 8) alsmede bldz. 329, 419 en 420 van de Handelingen).

Bestendiging van den oorspronkelijken duurtetoeslag en het op gelijke wijze als in vorige jaren doorgaan met den aanleg van groote werken, met als gevolg van een en ander dat het eene begroostingstekort op het andere zou worden gestapeld, zouden hoogst ernstige gevolgen hebben gehad en in het gunstigste geval alle moeilijkheden naar later hebben verplaatst.

In antwoord op de desbetreffende in het afdeeliningsverslag gestelde vragen wordt medegedeeld, dat in 1920, 1921 en 1922 gemiddeld jaarlijks een bedrag van rond f 80 000 000 aan duurtetoeslag uitgekeerd werd; voorts dat tijdens de oorlogs- en naoorlogsjaren aan overtochtskosten voor de civiele landsdienaren rond f 45 000 000 werd uitgegeven waarvan gekomen is ten laste van het jaar 1915 f 2 589 411, van 1916 f 2 196 175, van 1917 f 1 497 041, van 1918 f 5 694 239, van 1919 f 15 219 735 en van 1920 f 7 861 395.

Bij de beoordeeling van deze bedragen moet in het oog worden gehouden, dat in de jaren 1916—1918 geen geregelde scheepvaart bestond en dat in de latergenoemde jaren het aantal landsdienaren, dat met buitenlandsch verlof ging of daarvan terugkwam, zoomede dat van de nieuw uitgezonden landsdienaren zeer is toegenomen, zoodat niet onmiddellijk is aan te geven tot welk bedrag de verhooging van de passage kosten op bovengenoemde bedragen van invloed is geweest.

Het voornaamste wat de Regeering kan doen ter veiligstelling van den Indischen gulden bestaat in Haar op een spoedig herstel van het budgetair evenwicht gericht streven.

Ten aanzien van de vraag of de daling van den koers van het Indisch geld er op wijst, dat inflatie is ingetreden moge onder opmerking, dat in het afdeeliningsverslag twee elkander niet dekkende begrippen nl. inflatie en depreciatie op onvoldoende wijze gescheiden worden gehouden, worden medegedeeld, dat de tegenwoordige depreciatie van de Indische tegenover de Nederlandsche valuta niet met te onderkennen inflatieverschijnselen hier te lande gepaard gaat.

Bij een beoordeeling van den huidige koers van de Indische leening 1919 — deze blijft nog beneden dien van uitgifte — moet in de eerste plaats in het oog worden gehouden dat de wisselkoers te Batavia ruim 3 punten van den pariteitskoers Amsterdam-Batavia afwijkt als gevolg waarvan thans de koers van de obligatiën van deze leening slechts in schijn vrij hoog zijn. Uit dezen koers de conclusie te trekken, dat een Indische leening hier te lande kans van slagen zou hebben, acht de Regeering derhalve onjuist. Tot het openstellen van inschrijvingen in Indië op mogelijke Indische leeningen bestaat bezwaar zoolang de wisselkoers op Nederland vrij belangrijk van de pariteit afwijkt en de hier te lande aanwezige vlottende schuld niet tot consolidatie noopt. De grootte en de bestanddeelen der vlottende schuld worden maandelijks in de Javasehe Courant gepubliceerd (vgl. de Jav. Crt. van 30 October j.l.).

§ 2. Sluitende begrooting. De Regeering ont kent, dat er onder de ambtenaren een geest van verzet tegen de bezuiniging zou heerschen. Zoowel bij de hogere als bij de lagere ambtenaren wordt in het algemeen de noodzakelijkheid beseft om tot een aanzienlijke vermindering der Landsuitgaven te komen; doch men zie niet over het hoofd dat bezuiniging dikwijls of vermindering van arbeidsgelegenheid of verlaging van arbeidsloon is, waardoor aan de landsdienaren in het algemeen of aan individuen opofferingen worden opgelegd, waarbij een natuurlijke tegenstand moet worden overwonnen.

Ook spreekt het van zelf, dat leidende ambtenaren en geheele corpsen, die met het oog op de verzorging van bepaalde algemeene belangen in het leven zijn geroepen, den primairen eisch om tot bezuiniging te komen nimmer zoo scherp kunnen gevoelen als de voor het financieel beheer verantwoordelijke Regeering en Hare met de dagelijkse verzorging daarvan belaste organen.

Maatregelen om door intensiever gebruik van geschikte krachten en door verbetering van werkmethoden tot personeelsvermindering te komen, hebben bij voortdurende aandacht der Regeering. Zij eischen evenwel in elk afzonderlijk geval nauwkeurige overweging en voorbereiding. Bij vergelijking van de formatiestaten in de ontwerp begrootingen voor 1923 en 1924 blijkt, dat reeds in de hier aangegeven richting gewerkt wordt en daarmede zal zoo krachtig mogelijk worden voortgegaan.

Dat ook thans nog in uitzonderingsgevallen nieuwe ambtenaren, niet-waachtgelder zijnde, in dienst worden genomen, is toe te schrijven aan de omstandigheid, dat bepaalde betrekkingen speciale eischen aan kennis of anderszins stellen, waaraan veelvuldig door op wachtgeld zijnden niet kan worden voldaan.

De benoeming van een tweetal betrekkelijk jonge ambtenaren bij het departement van Binnenlandsch Bestuur tot administrateur moet buiten bezuinigingsoverwegingen worden beschouwd. Bij benoemingen als hier bedoeld is geschiktheid voor het ambt de voornaamste eisch.

De inkrimping, ook in de hogere rangen, van het personeel van de in het afdeeliningsverslag genoemde technische diensten en van het departement der B. O. W. heeft de volle aandacht der Regeering.

De Regeering is bereid de in het afdeeliningsverslag opgesomde maatregelen, alle ertoe strekkende zoo noodig bepaalde groepen van landsdienaren te ontslaan, opdat het in dienst blijven van gezinshoofden en een regelmatige opschuiving zooveel mogelijk gewaarborgd blijven, te overwegen. Voor de beoordeeling van de consequenties van sommige der aanbevolen maatregelen worden reeds de vereischte gegevens verzameld, terwijl daaraan thans de noodige uitbreiding zal worden gegeven.

Dat de aanvullingsbegrooting niet in het teeken der bezuiniging zou staan vernam de Regeering met bevreemding, terwijl het daarvoor aangevoerde argument, dat weer verscheidene klerken en commiezen worden aangevraagd, Haar weinig steekhoudend voorkomt. Voor uitbreiding van personeel wordt ongeveer f 34 000 aangevraagd, waarvan reeds f 11 000 noodig is om te voldoen aan eischen, die door den belastingdienst worden gesteld, waartegenover staat, dat door inkrimping van andere personeelsformaties ruim f 245 000 vrij komt.

Algezien van deze in de aanvullingsbegrooting vastgelegde wijzigingen van formaties wordt er voortdurend naar gestreefd de werkelijke personeelsbezettingen beneden de

wettelijke formaties te doen blijven. De ontwerp aanvullingsbegrooting is evenwel niet de plaats, om hetgeen langs dezen weg duurzaam aan personeel uitgespaard blijkt te kunnen worden, te consolideeren.

Van het denkbeeld om de inspecties van opium en zoutregie te combineeren, is voorshands afgezien op grond van tal van moeilijkheden, die uit zoodanige samenvoeging geen geldelijk voordeel doen verwachten. Evenwel blijft de Regeering er naar streven door samenvoeging van administraties tot kostenbesparingen te komen en thans wordt de mogelijkheid om den opium- en den douanediens samen te voegen nader onderzocht.

De in het afdeelvingsverslag vervatte beschouwingen aangaande de vlootuitbreiding meent de Regeering in verband met de door de Tweede Kamer der Staten Generaal omtrent de betrekkelijke ontwerp-wet genomen beslissing, onbesproken te mogen laten.

De opmerking, in het verslag gemaakt, dat in tegenstelling met de nog voortdurende daling van het verkeer op de S. S. lijnen de opbrengst der particuliere lijnen reeds weer stijgt, is niet geheel juist. Evenals bij de S. S. bewegingen de opbrengsten van reizigers en bagage zich ten opzichte van 1922 ook bij de particuliere spoorwegen in hoofdzaak nog in een dalende lijn. De opbrengsten uit het goederenvervoer over Augustus vertoonen bij de particuliere spoorwegen eveneens een daling ten opzichte van het vorig jaar. Wel heeft in de maanden Juni en Juli een stijging boven het ontvangsteijfer van 1922 plaats gehad, doch vermoedelijk is dit veroorzaakt door verschuiving van de suikercampagne. Bij de Staatsspoor- en tramwegen op Java kan over de maanden Augustus en September een, zij het ook geringe, stijging der opbrengsten uit dat vervoer geconstateerd worden. Naar het oordeel van de Regeering is er dan ook geen aanleiding voor het in het verslag gevraagde speciale onderzoek.

Ten aanzien van het denkbeeld om een proef te nemen met tariefverlaging op enkele spoortelegraaf- en telefoonlijnen kan de Regeering ook thans geen ander standpunt innemen dan dat, hetwelk door Haar in het voorjaar in de Memorie van Antwoord betreffende de hoofdbegrooting voor 1924 als volgt werd uiteengezet:

„de Regeering acht het belang verbonden aan het verkrijgen van evenwicht in den gewonen dienst overwegend. En het is ook in verband hiermede dat Zij, hoewel een open oog hebbend voor de door sommige leden op den voorgrond gestelde sociaal-economische beteekenis van lage tarieven bij spoorwegen, posten en dergelijke algemeene verkeersmiddelen, toch meent zich te moeten aansluiten bij de leden, die betoogen, dat in de gegeven omstandigheden vóór alles dient te worden gestreefd naar versterking van de Landsinkomsten en vooralsnog andere wenschelijkheden hiervoor dienen te wijken. Eene verlaging der tarieven ten doel hebbende verlichting van den druk op de bevolking zou thans noodwendig tot gevolg hebben eene verhooging van den druk op een ander deel der bevolking, terwijl het toch billijker is de kosten van het verkeersmiddel zooveel mogelijk door de gebruikers zelve te doen dragen. Verder kan ook niet worden toegegeven, dat onder alle omstandigheden tariefsverlaging wenschelijk zou zijn, op grond van de verwachting dat daardoor het verkeer zal toenemen en de opbrengst stijgen. Al neemt men aan dat de winstderving als gevolg

van die verlaging in de toekomst door verkeerstoename zal worden goedge maakt, dan zou toch voorloopig moeten worden gerekend op een aanzienlijken teruggang der ontvangsten en deze consequentie kan zoolang 's Lands financiën niet in evenwicht zijn, niet worden aanvaard”.

Dat de onderwerpelijke aanvullingsbegrooting doet zien, dat de ramingen van den Directeur van Gouvernementsbedrijven in de voorjaarszitting van dit jaar voor de inkomsten van S. S. bedrijf en P. T. T. dienst „optimistische voorspiegelingen” zijn gebleken, moet de Regeering ten stelligste tegenspreken. Zij meent niet beter te kunnen doen dan hieronder nog eens te doen volgen hetgeen tijdens de voorjaarszitting ten aanzien van de inkomstenramingen der Gouvernementsbedrijven in de Memorie van Antwoord en tijdens de mondelinge beraadslaging in de vergadering van 14 Juli door den Regeeringsgemachtigde reeds uitdrukkelijk werd opgemerkt.

In de Memorie van Antwoord (Gedrukt stuk Onderwerp I, Afdeling VIII, stuk 18, blz. 21 en 22) werd opgemerkt:

„Bij de raming van de ontvangsten voor 1924 is uitgegaan van de werkelijke inkomsten van het jaar 1922. Daarbij werd aangenomen dat, hoewel de malaise wellicht in enkele opzichten nog niet volledig heeft doorgewerkt, en derhalve in sommige soorten van vervoer nog eenige achteruitgang is te verwachten, deze mogelijke teruggang in 1924 waarschijnlijk zal worden goedge maakt door de reeds aangevangen algemeene herleving der cultures. De Regeering acht nog geen aanleiding aanwezig Haar inzicht ter zake te wijzigen doch heeft zich voorgenomen daarop, evenals zulks vorige jaren reeds geschiedde, zoo noodig bij de behandeling der suppletoire begrooting terug te komen.

De tijd welke gelegen is tussehen het tijdstip van samenstelling van deze eerste begrootingcijfers en het einde van het bedrijfsjaar waarvoor zij moeten gelden, is inderdaad te lang om een normale kans te behouden voor eene juiste raming van ontvangstposten, welke zoo sterk als deze met plaatselijke en algemeene economische omstandigheden medeschommelen. Bij het spreken over tegenvallers bij Gouvernementsbedrijven en het onwillekeurig vergelijken daarvan met die bij andere bedrijven, ziet men meestal voorbij, dat particuliere bedrijven, die inderdaad vooraf begrootingen opmaken, in de veel gunstiger omstandigheid verkeerden, dat zij hunne bedrijfsramingen bijna een jaar later kunnen opstellen en deze dan gewoonlijk nog niet publiceren”.

terwijl de Regeeringsgemachtigde in de vergadering van 14 Juli jl. nog eens uitdrukkelijk waarschuwde tegen het hechten van te groote waarde aan inkomstenramingen welke twee jaar tevoren moeten worden gegeven, door zijn rede als volgt te beëindigen:

„Dat zijn voorspellingen waarvan ik op den voorgrond heb gezet, dat ik er den Volksraad voor moet waarschuwen, dat zij ten slotte, vooral wat de inkomsten betreft, in een crisistijd als deze, een slag in de lucht zijn, omdat niemand twee jaar vooruit die inkomsten kan begrooten.

In dit verband wensch ik de aandacht van de heeren te vestigen op een passage in de Memorie van Antwoord, waarin uitdrukkelijk door de Regeering is bekend gemaakt Haar voornemen om bij de suppletoire begroo-

ting te komen met nieuwe cijfers, wat de inkomstenraming betreft, waarbij wij dan althans over gegevens van het jaar 1922 volledig hebben kunnen beschikken als grondslag voor de berekeningen, die wij voor 1924 hebben te maken.

Omdat ze in Januari en Februari als moesten worden berekend zijn de begrootingscijfers voor 1924 thans gedeeltelijk gebaseerd op de uitkomsten van het jaar 1921. Daar liggen dus drie jaren tusschen. Wanneer zij bij suppletoire begrooting van dit jaar herzien worden kunnen wij op de basis staan van cijfers, die een jaar jonger zijn".

Hoe men na deze mededeelingen thans nog kan spreken van „optimistische voorspiegelingen" is der Regeering onbegrijpelijk.

Ook is het der Regeering niet duidelijk waarom het bevreemding heeft gewekt dat het thans mogelijk is gebleken een vermindering der uitgavenraming van S. S. bedrijf en P. T. T. dienst voor te stellen, terwijl dat in het voorjaar niet het geval was. De hierbedoelde verminderingen zijn toch eensdeels een gevolg van het verder terugloopen van het verkeer, waardoor ook de uitgaven naar omlaag kunnen gaan, anderdeels de resultaten van het voortgezet onderzoek naar de mogelijkheid van verdere bezuinigingen, welk onderzoek in de Memorie van Antwoord betreffende de ontwerp-begrooting voor 1924 (Gedrukt stuk Ond. I — Afd. VIII: stuk 18, blz. 17) o.a. ten aanzien van den P. T. T. dienst afzonderlijk in uitzicht werd gesteld.

De vraag in het verslag gesteld of de ramingen van de opbrengsten uit tin en kolen niet zullen moeten worden verlaagd is ook thans nog moeilijk met zekerheid te beantwoorden. De schommeling van de marktprijzen, gevoegd bij de onzekerheid van afzet tegen de thans geldende prijzen, doen de inkomstenraming voor onze mijnbedrijven, ook een enkel jaar vooruit, nog niet zoo heel veel meer dan een slag in de lucht zijn. Wil men echter de huidige marktprijzen inzetten, die zich in vergelijking van de in het voorjaar gegeven ramingen voor tin in stijgende-, voor kolen, goud en zilver in dalende lijn hebben bewogen, dan zouden de ontvangsten uit onze mijnbedrijven tezamen nog ruim anderhalf millioen meer bedragen, dan waarop in de begrooting voor 1924 is gerekend. Toch meent de Regeering, in verband met het onvaste karakter dier inkomsten niet bij voorbaat te mogen rekenen op een hooger totaal-bedrag der baten uit onze mijnbedrijven, dan in die begrooting geraamd is. De thans aanwezige marge van anderhalf millioen in de berekende gezamenlijke winst van onze vijf mijnbedrijven is niet te groot voor dit risquante bedrijf en ware dus verder buiten beschouwing te laten.

De opmerkingen, die gemaakt zijn in verband met den achteruitgang van de opbrengst van het opium-monopolie, zullen bij afdeling III worden beantwoord.

In weerwil van de omstandigheid, dat, gelijk blijkt uit het in het afdeelvingsverslag aangehaald staatje, opgenomen in de Indische Financier van 16 October jl., verschillende ontvangsten aanmerkelijk tegenvallen, bestaat er alle verwachting, zooals den Volksraad zal kunnen blijken uit de nadere gegevens ten aanzien van de begrooting van het loopend dienstjaar, welke als bijlage aan deze Memorie van Antwoord zijn toegevoegd, dat het tekort voor 1923 minder zal bedragen dan aanvankelijk geraamd werd.

Een eenigszins gedetailleerde opgave van hetgeen verscheidene onderdeelen van overheidszorg kosten, is, gelijk bij de

behandeling van de begrooting 1924 reeds werd toegelicht, niet te geven zonder een veel tijd vereischende ontleding van de begrooting, een arbeid, welke ten aanzien van de reeds voorloopig vastgestelde begrooting voor 1924 achterwege moet blijven omdat de personen, die dit werk zouden moeten uitvoeren, voorshands dringender bezigheden hebben te verrichten.

In de financieele nota voor het jaar 1925 zal evenwel aan de in dit opzicht tot uiting gekomen wenschen zoo eenigszins mogelijk aandacht worden geschonken.

Een overzicht, houdende wijzigingen van de ramingscijfers van de daarvoor in aanmerking komende middelen, werd bij stuk B 3 van deze aanvullingsbegrooting gegeven. Deze wijzigingen noch de bij de aanvullingsbegrooting voorgestelde veranderingen in de uitgaven zijn van dien omvang, dat tijdroovende werkzaamheden verbonden aan het geven van een herziene financieele nota er door gewettigd zouden worden. Bij de nog in te dienen nota van wijziging zullen nieuwe eincijfers betrekking hebbende op de geheele begrooting worden medegedeeld.

In dit stadium van begrootingsbehandeling zijn die cijfers als volgt.

	Uitgaven.	Ontvangsten.	Slot Nadeelig.
Gewone dienst	646 403 292	629 525 130	16 878 162
Buitengewone dienst.	57 831 000	446 000	57 385 000
Vlootuitbreiding ...	6 315 000	5 100 000	1 215 000
Geheele dienst	710 549 292	635 071 130	75 478 162

De plaats, welke blijkens zijne instructie aan den Bezuinigingsdienst is aangewezen (verg. Memorie van Toelichting op onderafdeeling 306A en B van de begrooting voor 1923, Bijl. 1ste gew. zitting 1922 Ond. I — Afd. III, st. 1, blz. 3 e.v.), doet het der Regeering niet gewenscht voorkomen een gedetailleerd overzicht van hetgeen door hem in overleg met verschillende organisaties en autoriteiten wordt verricht en voorbereid te verstrekken.

Het is der Regeering bekend, dat de Bezuinigingscommissie Haar binnen zeer korten tijd een verslag harer werkzaamheden zal aanbieden. Na ontvangst daarvan zal overwogen worden in hoeverre aanleiding tot publicatie van bedoeld verslag bestaat.

§ 3. Verhouding tusschen Opperbestuur en Indische Regeering. Evenals in Hare Memorie van Antwoord op het afdeelvingsverslag over de hoofdbegrooting voor 1924 (Gedr. Stukk. Volksraad, 1e gew. zitt. 1924, Ond. I — Afd. I: stuk 8, blz. 5 kol. 2) staat de Regeering ook thans op het standpunt, dat een bespreking over de verhouding tusschen Indië en Nederland zoomede tusschen het Opperbestuur en de Indische Regeering, nu een wetsontwerp om deze op een nieuwe leest te schoeien de Tweede Kamer heeft bereikt, onvruchtbaar is.

Ook de Regeering betreurt het, dat over de aanbieding van het Indisch gedenkboek en het adres van den Volksraad nog geen bericht is ontvangen. Het zou echter voorbarig zijn uit dit feit thans reeds eenige conclusies te trekken.

Wat de opmerking over de ministerieele crisis betreft, ligt het voor de hand dat de Minister van Koloniën geen telegrafische mededeelingen doet, waarvan verwacht mag

worden, dat de pers die nagenoeg terzelfder tijd zal overbrengen.

Van de instelling van een Hoog Commissariaat voor de Koloniën is der Regeering niets bekend.

§ 4. **Volksraad.** Voor een wenk aan de vereeniging van B.B.-ambtenaren om zich van het stellen van kandidaten voor den Volksraad te onthouden, kan de Regeering uiteraard geen aanleiding vinden. Of afzonderlijke groepen van ambtenaren in genoemd college vertegenwoordigd zullen zijn, staat voor wat de gekozen leden betreft, in de eerste plaats ter beslissing van de kiezers. Overigens dient te worden opgemerkt, dat nog afgezien van het feit, dat de Regeering aan de officiersvereeniging niets ontzegd heeft, een vergelijking tusschen deze vereenigingen in meerdere opzichten mank gaat.

§ 5. **Politieke toestand.** De houding der Regeering tegenover de Inlandsche vereenigingen is omstandig uiteengezet in § 6 der hoogergenoemde Memorie van Antwoord op het Afdeelvingsverslag over de ontwerp-begroeting voor het komende jaar en blz. 357 der Handelingen van de jongste zitting. Zij is er eene van eenerzijds opwekken en stimuleeren van de noodige en nuttige ontwikkeling, onder opwekking van zelfwerkzaamheid, en anderzijds een vrijheid laten aan zelfwerkzaamheid tot de grens, waar de omstandigheden een ingrijpen onvermijdelijk maken. Wanneer ondanks deze houding de Inlandsche beweging eene inzinking vertoont dan zoeken men de oorzaak daarvoor buiten de Regeering.

Daar zijn in de eerste plaats de donkere economische omstandigheden met als gevolg de teruglopende landsinkomsten, die de Overheid dwingen veel na te laten, van wat anders overeenkomstig de wenschen der Inlandsche vereenigingen zou kunnen geschieden. Daar is in de tweede plaats de uitgesproken neiging van velen dergenen, die zich volksleiders noemen, om in stede van te trachten zich de feitelijke moeilijkheden te realiseeren, welke de Overheid op Haren weg vindt, waar Zij tracht land en volk tot meerdere ontwikkeling te brengen, zich te keeren tegen dit gezag en de door de strafwet gestelde grenzen uit het oog te verliezen. Het is echter alweder niet de Regeering maar de Justitie, die deze grenzen bewaakt.

Intusschen blijft de gelegenheid om feitelijke grieven door middel van het gesproken of geschreven woord tot uiting te brengen als regel onverkort bestaan en de Regeering sluit daarvoor Hare oogen en ooren allerminst. De oorzaak van het langdurig voortwoekeren van het bederf in het Bataviaasch politiecorps is dan ook aan geheel andere oorzaken te wijten.

Ook in het hommengooien vermag de Regeering geen uiting te zien van rechtmatige verbittering of verworpen organisatie; veeleer staat men hier voor de uitkomsten eener van buiten ingebrachte leer, die in het volk als zodanig geen weerklank vindt.

Dat de economische omstandigheden ongunstig zijn, spreekt de Regeering niet tegen; wat Zij ontkent is, dat Haar daarvan met recht een grief mag worden gemaakt. En het is bepaald onjuist generaliseerend te spreken van toenemende verarming of van een belastingheffing, die de kleine Inlandsche bedrijven lam slaat.

Dat het lidmaatschap van den Volksraad voor sommigen teleurstelling biedt, kan geen verwondering wekken; het heeft dit gemeen met meerdere openbare functies. Maar ook

hier zoeken men de oorzaak in de juiste richting. Het is niemand gegeven ijzer met handen te breken. En waar het der Regeering mogelijk was aan rechtmatige verlangens tegemoet te komen, daar heeft Zij zulks niet verzuimd.

Met waardeering nam de Regeering kennis van de in het verslag opgenomen uitingen der leden, die Haar inzichten deelden. Over de maatregelen bereids genomen en nog te nemen tegen de bommenwerpers kunnen nog geen andere mededeelingen worden gedaan dan in de pers openbaar zijn gemaakt.

Dat vrij algemeen voldoening werd uitgesproken over de in het Koninklijk besluit van 17 Juli j.l. (St. No. 452) neergelegde aanvullingen en wijzigingen van de bepalingen betreffende vereenigingen enz. werd met genoegen vernomen.

Voor de opheffing van de beperking van het vergaderrecht in de Vorstenlanden acht de Regeering het oogenblik nog niet gekomen; voor vertraging van de reorganisatie aldaar en in verband daarmee van de opheffing van de bedoelde beperking als gevolg van de bezuiniging, behoeft in algemeen zinnig geen vrees te bestaan.

Wat het interneeringsbesluit betreffende Semaoen aangaat, dient er op gewezen te worden, dat de daarin onder 5e e. v. en met name onder 12e opgenomen overwegingen dezen meer dan communistische propaganda ten laste leggen en dat de zorg der Indische Regeering zich uiteraard tot Indië beperkt.

De belangen der Chineezers, deze voor de ontwikkeling van Indië inderdaad waardevolle klasse der bevolking, hebben de volle aandacht der Regeering. Of inderdaad in den laatsten tijd eenige op zich zelf staande gevallen van minder tactvol politieel optreden bij huiszoekingen hebben plaats gehad, wordt onderzocht; inlichtingen worden daaromtrent ingewonnen. Maar het moet worden ontkend, dat de Chineezers ten aanzien van toelating of belastingheffing op andere wijze dan de andere bevolkingsgroepen zouden worden behandeld en de Regeering zal dan ook gaarne vernemen waarop met name het afkeurend oordeel over het adviesbureau voor Chineesche Zaken berust.

Ten einde in staat te zijn op de door een der leden gestelde vraag inzake fascistische neigingen onder de Nederlanders hier te lande te antwoorden, zal de Regeering gaarne vernemen, wat daarin met „fascistische neigingen” wordt bedoeld.

§ 6. **Bestuursverkaveling.** Dat de tegenwoordige organisatie van den staatsdienst ook der Regeering niet geheel bevredigend voorkwam, is gebleken uit de instelling bij gouvernementsbesluit van 28 April 1921 No. 31 van de bestuursverkavelingscommissie. Aangenaam was het der Regeering te vernemen, dat meerdere leden met dezen maatregel alsnog hun ingenomenheid uitspraken. Het rapport der commissie is eerst kortgeleden uitgebracht, zoodat Zij zich over de daarin aanbevolen maatregelen nog niet kan uitspreken; de Regeering hoopt echter, dat Zij spoedig ter zake beslissingen zal kunnen nemen.

§ 7. **Corruptie.** Met voldoening heeft de Regeering kennisgenomen van de instemming, betuigd met de wijze, waarop opgetreden is tegen eenige ambtenaren, die zich aan plichtsverzuim of erger hadden schuldig gemaakt. Dat hunne misslagen het vertrouwen der Regeering in de integre elementen van de corpsen van het binnenlandsch bestuur en der algemeene politie niet hebben geschokt, behoeft wel geen uitdrukkelijke vermelding. Zij, die in de

meening schijnen te verkeeren dat de Regeering min of meer noodgedwongen tot krachtig ingrijpen overging, mogen worden verwezen naar wat namens Haar reeds vroeger is opgemerkt ten aanzien van ambtenaren, die hunne plichten niet na mochten komen (vgl. de vakergenoemde Memorie van Antwoord § 5 en Hand. blz. 345; de Memorie van Antwoord behorende bij de aanvullingsbegroting voor 1923, Bijlagen Volksr. 2e gew. zitt. '22, Ond. I — Afd. I: stuk 4 § 8 en Hand. blz. 620 1e kol.).

De vraag of het juist is, dat de assistent-resident van Batavia aldaar met een bijzondere opdracht geplaatst zou zijn, moet ontkennend worden beantwoord.

Het onderzoek naar de oorzaak van het te kort schieten van de contrôle op de administratie en verdere gestie der schuldigen, is nog niet beëindigd. Het in het verslag uitgesproken oordeel, dat de activiteit der Regeering ten deze te wenschen over zou laten, moet daarom op zijn minst als voorbarig worden afgewezen.

Dat er aan de financiële contrôle in het algemeen in sommige opzichten iets hapert, is ook het oordeel der Regeering. Ook wanneer men recht laat wedervaren aan de geografische en sociale factoren, welke hier te lande en met name in de huidige omstandigheden een scherpe bewaking van alle Landsgelden moeilijk maken, moet een betere verzekering van de veiligheid van 's Lands gelden mogelijk zijn. Ter bereiking daarvan zijn maatregelen in overweging, eenerzijds tot beperking van het aantal kashouders en houders van gelden te goeder rekening, anderzijds ter verkrijging van een meer geregelde contrôle op die kassen en gelden.

Waar daartoe aanleiding bestaat wordt reeds thans artikel 82 der Indische Comptabiliteitswet steeds toegepast.

Het verwijt, dat de Regeering te weinig aandacht zou hebben geschonken aan velerlei waarschuwingen en aanwijzingen, die reeds jaren op vergaderingen en in de pers geuit zouden zijn tegen verschillende misstanden en dat verschillende dienstehefs voor hun ambtenaren in de bres zouden zijn gesprongen om allerlei ontoelaatbare handelingen te verheimelijken of althans te vergoelijken, is in zijn algemeenheid onjuist. Ieder, die met dergelijke aangelegenheden in aanraking is gekomen, weet, hoe gemakkelijk een onjuiste klaacht of beschuldiging wordt geuit en hoe moeilijk het is tot staving van een soms juiste beschuldiging bewijs te vinden. Deze moeilijkheden zullen der Regeering echter niet afschrikken, aal moet Zij overigens de in het verslag voorkomende uitlating, die maar al te zeer geschikt is om een blaam te werpen op het geheele personeel der B. O. W. voor rekening van de stellers daarvan laten. Zij houdt zich intusschen aanbevolen voor nadere inlichtingen omtrent wat met „het thans bij de B. O. W. gevolgde systeem van hooge analyses” wordt bedoeld.

Voorts moet er met eenigen nadruk op worden gewezen, dat de aan den Volksraad overgelegde staten der in het jaar 1922 ontdekte kastekorten geen voldoende basis verschaffen voor een beoordeeling van de wijze waarop die verschillende gevallen administratief zijn afgedaan. Daarvoor zou het noodig zijn, volledig op de hoogte te zijn van de verschillende gevallen, de omstandigheden waaronder zij plaats vonden de motieven, die de schuldigen tot hun daad leidden, of daarbij opzet was of schuld en welke mate van schuld, van de eischen, die aan de overtreders werden gesteld, wat zij tevoren reeds in 's Lands dienst presteerden enz. Een centrale beoordeeling, die aan al deze factoren ten aanzien van allen op gelijke wijze recht zou doen wedervaren, laat zich

niet organiseren; zelfs bij de gewone strafrechtspraak is het daartoe niet gekomen. Boven een sterk gecentraliseerde afdoening van de hier bedoelde gevallen, die uiteraard alle gebreken van een Procrustus-bed zou vertoonen, verdient het daarom de voorkeur eenige vrijheid van handelen te laten aan de diensthoofden, die daardoor in staat zijn ook aan de eischen en toestanden van den dienst recht te doen wedervaren.

Om de evenaangevoerde redenen kan weinig waarde worden gehecht aan de in het verslag aangehaalde voorbeelden. Eerst wanneer de bijzonderheden van elk geval bekend waren, zou over hunne bewijskracht debat mogelijk zijn. Hieraan valt ten aanzien van den in het verslag genoemden hoofdgenieur nog toe te voegen, dat het totaal bedrag, waarmede hij voorloopig was belast, in 's Lands kas is gestort; dat de zaak van dien hoofdgenieur door den Procureur-Generaal is onderzocht; dat van een tussehenkomst van den rechtercommissaris, welke verhinderd zou hebben dat deze ambtenaar met buitenlandsch verlof zou zijn gegaan, geen sprake is geweest en dat hij sedert 's Lands dienst heeft verlaten.

De laatste kasinspectie op het vendukantoor te Rembang vóór die van 29 Mei 1922 werd gehouden op 18 December 1921.

Wat nu de diepere oorzaken van de bedoelde verschijnselen aangaat, is de Regeering van oordeel, dat de drie als zoodanig in het verslag naar voren gebrachte factoren bepaaldelijk onjuist zijn. Moge al zijn toe te geven, dat de ambtenaar h.t.l. tegenover zijn inheemsche ondergeschikten onder bepaalde omstandigheden een machtspositie inneemt, het is niet duidelijk welke verklaring hierin zou liggen voor het verschijnsel der kastekorten, waar deze zich zoowel voordoen bij de inheemsche ondergeschikten zelf als bij ambtenaren, die in hoofdzaak slechts met Europeesche ondergeschikten te maken hebben.

Ook het beroep op het kapitalistisch productiestelsel moet worden afgewezen, aangezien de ervaring heeft geleerd, dat onder dit stelsel een intègre ambtenaarscorps zeer wel bestaanbaar is.

Eindelijk moet de bewering, dat in het ambtenarencorps elementen zijn opgenomen uit Europa afkomstig, van wie het bekend was, dat hun moraliteit niet boven verdenking stond en dat bij de uitzending van personeel zorgeloos te werk is gegaan, als in hare algemeenheid onjuist worden tegengesproken. Verwezen wordt naar hetgeen ter zake op 26 Juni 1922 namens de Regeering in den Volksraad (Hand. blz. 438 e.v.) werd aangevoerd.

Veeleer zoekt de Regeering de diepere oorzaak dan ook met andere leden bij het individu zelf en zal Haars inziens het moreel peil der ambtenaren door een doelmatig ingericht contrôle-stelsel zijn te schragen.

Ten aanzien van de door eenige leden inzake het geval Van Rossen gestelde vragen, moet er de aandacht op worden gevestigd, dat een strafzaak tegen genoemden ex-hoofdcommissaris van politie thans bij de Justitie aanhangig is, zoodat de Regeering zich van eene bespreking daarvan moet onthouden. Om deze reden is het Haar niet mogelijk een antwoord te geven op de vragen a, b, e, g en h.

Wat de overige vragen betreft, kan het volgende worden medegedeeld.

De traktementen van het lager Inlandsch politiepersoneel van Batavia met inbegrip van Meester-Cornelis, omvattende zoowel posthuiscorpscommandanten als agenten, zijn steeds aangevraagd op numeriek ingerichte staten, welke,

voorzien van een namens den resident van Batavia geteekend visum, door het hoofdcommissariaat van politie werden ingediend bij de afdeling Comptabiliteit van het departement van Binnenlandsch Bestuur en daarna ten name van den hoofdcommissaris werden betaalbaar gesteld en geordonnanceerd.

Voor de genoemde afdeling bestond geen aanleiding tot verdenking van verduistering, daar bedoeld politiehoofd ter zake van traktementsbedragen, welke niet aan de rechthebbenden zijn of konden worden uitbetaald in de jaren 1921, 1922 en 1923 de sommen van f 38 245.56, f 67 997.51 en f 32 406.20 in 's Lands kas heeft teruggestort.

Het onderzoek in deze zaak heeft voorts aanleiding gegeven tot een onderzoek naar de gedragingen o.a. van den commissaris van politie der 1e klasse J. W. van Maanen, den adjunct-hoofdcommissaris van politie J. J. Lenderink en de hoofdcommissarissen H. de Waard en I. H. Misset.

Omtrent den eerstgenoemde is eene beslissing nog niet genomen.

De tweede werd geschorst onder verdenking zich aan wanbeheer in zijne administratie en mogelijk aan fraude te hebben schuldig gemaakt, terwijl de beide laatstgenoemden zich uit Landsgelden, waarover zij ambtshalve zeggenschap hadden, voorschotten voor particuliere doeleinden hebben doen geven. Die voorschotten zijn teruggestort.

De laatste in het verslag voorkomende vraag is eerst voor beantwoording vatbaar, wanneer medegedeeld zal zijn wie daarin met „een persoon van bijzonder hooge positie” wordt bedoeld.

Het Regeeringsecommuniqué, dat naar aanleiding van in de dagbladen vermelde lasterpraatjes werd uitgegeven, berustte op een door de Justitie ingesteld onderzoek.

Malversatiën zijn in Solo met de toegestane gelden voor spionnendiensten niet gepleegd.

Gaarne zal de Regeering vernemen waarop het in het afdelingsverslag uitgesproken oordeel berust, als zoude het onderzoek gehouden in eene in het afdelingsverslag nader aangeduide strafzaak ondoeltreffend zijn geweest.

Het ontslag van den assistent-resident van Meester-Cornelis, G. W. M. Beck, uit zijne betrekking is gegrond op het feit, dat hij landsgelden tijdelijk aan hunne bestemming onttrokken heeft om daarmee te speculeeren.

§ 8. Verschillende opmerkingen. Dat de „mededeeling omtrent enkele onderwerpen van algemeen belang” dit jaar niet zijn verschenen, vindt zijne verklaring in de omstandigheid, dat er geen actueele onderwerpen te vinden waren, die niet in de Volksraaddebatten hun vol-

ledige behandeling hadden gevonden. In verband hiermede laat zich ook niet voorspellen, wanneer zij weder het licht zullen zien, stopzetting van deze „mededeelingen” ligt echter geenszins in de bedoeling.

Handhaving dan wel afschaffing of gewijzigde handhaving van den duurtetoelag maken nog een onderwerp van overweging uit. Over het tijdstip, waarop de nieuwe salarisregeling mag worden tegemoet gezien, valt nog geen toezegging te doen.

Het onderzoek naar de financiële gevolgen, verbonden aan eene eventueele uitvoering van het ingetrokken amendement-Aay e.s., loopt binnenkort af. In verband hiermede kon met het Opperbestuur terzake nog geen overleg worden geopend.

Ten aanzien van het zgn. luisterverbod heeft de Regeering Haar standpunt nog niet definitief bepaald.

De ambtenaar belast met de verificatie van de magazijnsvoorraden heeft zijn rapport nog niet uitgebracht.

De commissie van advies voor handelsaangelegenheden is op haar eigen voorstel ontbonden. Daaraan lag de overweging ten grondslag, dat, nu de moeilijkheden op het gebied van den handel en de scheepvaart zijn weggevallen, welke in 1918 de behoefte deden ontstaan om een den geheelen handel vertegenwoordigend lichaam in het leven te roepen, waarmee de regeeringsorganen snel en regelmatig overleg konden plegen omtrent het treffen van de door de toenmalige tijdsomstandigheden geboden noodmaatregelen en de uitvoering daarvan, de verstrekking van voor bestuursdoeleinden gewenschte inlichtingen en het naar voren brengen van algemeene belangen van den handel, door de bestaande Kamers van Koophandel en Handelsverenigingen voldoende verzekerd is te achten.

De voorstellen der Nederlandsche Regeering om voor eenige producten het invoerrecht te verhoogen betreffen niet alleen die producten, voor zoover zij uit Nederlandsch-Indië afkomstig zijn, maar zijn algemeen. Dit punt dient bij een beoordeeling dezer voorstellen en een vergelijking met elders genomen tariefmaatregelen, wel in het oog worden gehouden.

De berichten, dat de B. P. M. in verband met de prijsverlaging van de benzine onverplicht ook den prijs vermindert heeft van de benzine, welke zij ingevolge nog loopende contracten aan den Lande te leveren had, zijn juist.

Gaarne zal worden vernomen, omtrent welken door den resident van Kediri in het belang der drankbestrijding genomen maatregel, eenige mededeelingen worden gewenscht.

Mogelijke bestrijdingsmaatregelen tegen alcoholmisbruik zijn met het rapport der alcoholbestrijdingscommissie nog in overweging bij de adviseurs der Regeering.

GEWONE DIENST.

(Behoort bij § 2).

Afdeling.	De ontvangsten zullen vermoedelijk bedragen:		De uitgaven zullen vermoedelijk bedragen:	
	Meer	Minder	Meer	Minder
II. Justitie	f 205 000	f —	f 56 200	f —
III. Financiën.				
a. douane	—	12 000 000	—	—
b. pandhuisdienst	3 453 000	—	—	344 400
c. opiumregie	—	8 500 000	—	345 000
d. belastingen	105 635 000	—	—	—
e. reiswezen	—	—	—	—
IIIA. Indische Schuld	—	—	—	5 027 000
IV. Binnenlandsch Bestuur	—	1 278 000	—	534 100
V. Onderwijs en Eeredienst.				
a. Onderwijs	—	180 000	—	547 000
b. Burgerlijke Geneeskundige Dienst	—	—	—	500 000
VI. Landbouw, Nijverheid en Handel ...	—	2 603 900	—	2 220 200
VII. Burgerlijke Openbare Werken	—	12 700 000 ⁽¹⁾	—	9 670 000 ⁽²⁾
VIII. Gouvernementsbedrijven	—	—	590 000	—
IX. Oorlog	1 588 000	—	2 900 000	—
X. Marine	1 122 000	—	—	2 307 000
Totaal	f 112 003 000	f 37 261 900	f 3 546 200	f 21 494 700
	37 261 900			3 546 200
Ontvangsten meer	f 74 741 100			f 17 948 500
	17 948 500			

Het nadeelig saldo van den gewonen dienst zal dus vermoedelijk meevallen

f 92 689 600

⁽¹⁾ De gewone ontvangsten der B. O. W., uitgezonderd die voor de havens zijn meer: f 233.000.—; de havenontvangsten, incl. die van het baggerbedrijf zijn f 12.950.748.— minder dan op de begroting '23 is geraamd.

⁽²⁾ Waarvan f 5.500.000 op de exploitatie van de havens.

BUITENGEWONE DIENST.

Afdeling.	De uitgaven zullen vermoedelijk bedragen.	
	Meer	Minder
IV. Binnenlandsch Bestuur	f 380 000	
VI. Landbouw, Nijverheid en Handel		f 100 000
VII. Burgerlijke Openbare Werken		558 000
VIII. Gouvernementsbedrijven		10 158 000
	Meer	Minder
	(in duizendtallen guldens)	
Zout	184	
Goud	60	
Steenkolen	5	
Landsdrukkerij		55
P. T. T.		3 809
S.S.		6 290
Waterkr. en electr.		253
	249	10 407
		10 158
	f 380 000	f 10 816 000
	Minder rond	f 10 5 miljoen

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. II — STUK 1.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1e algemeene aanvullingsbegrooting).

Toelichtingen bij de Ontwerpen van besluit.

AFDEELING II.

Departement van Justitie.

Uitgaven in Indië.

Hoofdstuk II der uitgaven.

Onderafdeeling 211. Verder personeel van het rechtswezen.

Onderdeel *a*. Bezoldiging van de tolken en translateurs, enz. (+ f 480).

Voor de indienststelling van een tolk voor de Chineesche taal bij den landraad te Medan (Oostkust van Sumatra), welke in het belang der rechtspraak noodzakelijk is, is de betreffende post verhoogd met f 480.

Onderafdeeling 212. Verdere uitgaven van het rechtswezen.

Onderdeel *b*. Schadeloosstelling voor het bijwonen der zittingen en voor het houden van zittingen aan leden van Inlandsche en inheemsche rechtbanken en aan plaatsvervangende landrechters, die geen van landswege bezoldigd ambt bekleeden (— f 30 000).

Ten einde de opdracht van landrechtersambten aan andere ambtenaren als bijfunctie, met welker geldelijke gevolgen rekening is gehouden in de ontwerp begrooting voor 1924, op den duur aan de daarvan verwachte besparing te doen beantwoorden, is het noodzakelijk ook de uitgaven aan zittinggelden aan plaatsvervangende landrechters zooveel mogelijk te beperken.

Met het oog daarop zijn reeds met ingang van 1 November van dit jaar de zittinggelden voor de plaatsvervangende landrechters-landsdienaren geheel ingetrokken, terwijl tevens de vergoeding voor het houden van zittingen, toe te leggen aan plaatsvervangende landrechters, die geen van landswege bezoldigd ambt bekleeden, is teruggebracht van f 15 tot f 10 per zittingsdag.

Behalve het eerstgemeld gevolg zal deze maatregel bovendien op zich zelf een besparing medebrengen van naar schatting f 30 000 's jaars, waarmede thans eveneens in de begrooting rekening is gehouden.

Onderafdeeling 221. Personeel van het gevangeniswezen. Bezoldigingen enz. (+ f 9 840).

De overgangsbepalingen in Staatsblad 1920 No. 406 geven o.m. aan, dat de toelagen wegens dure levenswijze voor het gevangenispersoneel in de Buitenbezittingen gehandhaafd zullen blijven, totdat eene bezoldigingsherziening zal zijn tot stand gekomen. In verband met de intrekking van de duurtetoelagen bij het Gouvernementsbesluit in Staatsblad 1922 No. 761 is de bezoldiging van bovenbedoeld personeel herzien en wel in dien zin, dat bij de vaststelling van de nieuwe wedde waar noodig rekening is gehouden met het meerdere inkomen, dat bij de oude regeling als toelage wegens dure levenswijze genoten werd.

De meerdere uitgaaf van deze bezoldigingsherziening wordt geraamd een bedrag van f 9 840 te zullen belopen.

Onderafdeeling 222. Verdere uitgaven van het Gevangeniswezen.

Onderdeel b. Toelagen wegens dure levenswijze, enz. (— f 22 800).

Door de intrekking van de toelagen wegens dure levenswijze, als een onmiddellijk gevolg waarvan de bezoldigingsherziening is tot stand gekomen, kan het in de begroting voor toelagen wegens dure levenswijze en uit hoofde van dienstbelang, alsmede voor vergoeding van vervoerkosten en leeftocht uitgetrokken bedrag ad f 26 800 worden verminderd met f 22 800.

Wijziging van begroting van 1923
— 1924 — 1925 — 1926 — 1927 — 1928 — 1929 — 1930 — 1931 — 1932 — 1933 — 1934 — 1935 — 1936 — 1937 — 1938 — 1939 — 1940 — 1941 — 1942 — 1943 — 1944 — 1945 — 1946 — 1947 — 1948 — 1949 — 1950 — 1951 — 1952 — 1953 — 1954 — 1955 — 1956 — 1957 — 1958 — 1959 — 1960 — 1961 — 1962 — 1963 — 1964 — 1965 — 1966 — 1967 — 1968 — 1969 — 1970 — 1971 — 1972 — 1973 — 1974 — 1975 — 1976 — 1977 — 1978 — 1979 — 1980 — 1981 — 1982 — 1983 — 1984 — 1985 — 1986 — 1987 — 1988 — 1989 — 1990 — 1991 — 1992 — 1993 — 1994 — 1995 — 1996 — 1997 — 1998 — 1999 — 2000 — 2001 — 2002 — 2003 — 2004 — 2005 — 2006 — 2007 — 2008 — 2009 — 2010 — 2011 — 2012 — 2013 — 2014 — 2015 — 2016 — 2017 — 2018 — 2019 — 2020 — 2021 — 2022 — 2023

Minister van Binnenlandse Zaken

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFDEELING II — STUK 2.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

AFDEELINGSVERSLAG.

AFDEELING II.

Departement van Justitie.

Algemeene opmerkingen.

§ 1. Inlandsche rechtskundigen. Nu door de Regeering met betrekking tot de keuze van de Inlandsche rechtskundigen, die zullen worden aangewezen voor de verdere opleiding tot jurist in Nederland een andere gedragslijn wordt gevolgd dan voorheen, zijn diensgevolge enkele rechtskundigen, die in vroegere jaren als No. 1 slaagden en op uitzending hadden gerekend zoodra zij 3 jaar dienst zouden hebben gedaan, gedupeerd. Gevraagd werd of de Regeering niet bereid is ten behoeve van die enkele jongelieden nog toe te staan, dat zij op 's landskosten naar Nederland kunnen gaan. Ten behoeve van den rechtskundige, die in 1923 als No. 1 slaagde en die als gevolg van een ongelukkige samenloop van omstandigheden in dit jaar niet voor uitzending naar Nederland in aanmerking is gebracht, werd gevraagd of hij het volgend jaar in de eerste plaats in aanmerking zal worden gebracht voor uitzending naar Nederland en of wellicht voorloopig niet eene oplossing zou kunnen worden getroffen in dien zin, dat hij non-actief wordt buiten bezwaar van den lande om hem in de gelegenheid te stellen nog dit jaar naar Nederland te vertrekken, ten einde zijne studiën aan te vangen in afwachting dat hij het volgend jaar in aanmerking wordt gebracht voor uitzending op 's lands kosten; alsdan waren hem te restitueeren de betaalde reiskosten 2de klasse. Nog zou men gaarne vernemen waarom de resident van Soerakarta bezwaar maakte dat meergenoemde rechtskundige voor rekening van het Mangkoe Negorosche studiefonds werd uitgezonden, zooals aanvankelijk in de bedoeling had gelegen.

In het belang van de in Nederland vertoevende Inlandsche rechtskundigen, die daarheen zijn vertrokken voor eigen rekening e.q. na ontslag bekomen te hebben uit 's lands dienst, werd er op aangedrongen dat de Regeering hen, wanneer zij zijn afgestudeerd, zoo eenigszins mogelijk in 's lands dienst zal herplaatsen. Hoevelen van hen zijn thans reeds geplaatst?

In het licht werd gesteld dat er gevaar bestaat dat deze jongelui voor een groot deel zullen worden uitgesloten van opneming in 's lands dienst, omdat voor rekening van Indië in Holland een groot aantal Europeesche jongelui studeeren met wie een contract is aangegaan, dat zij na voltooiing hunner studiën den lande 5 jaar zullen dienen. Voorts werd erop gewezen, dat de bedoelde Inlandsche rechtskundigen door hun kennis van land en volk en het toe te passen adat-recht en door hunne vroegere opgedane ervaring voor het vervullen van verschillende rechterlijke functiën meerdere geschiktheid zullen bezitten dan de hoogerbedoelde Europeesche juristen.

Verschillende leden drongen erop aan de aan abituriënten der rechtsschool destijds verleende vrijstelling van het candidaatsexamen in de rechten in te trekken. Zij zouden gaarne vernemen of de Regeering aandrang heeft uitgeoefend om aan de toegestane faciliteiten een eind te maken.

De groote onbillijkheid jegens de volledig opgeleiden daargelaten, heeft de zoo gemakkelijk gemaakte aansluiting der rechtsschool op de studie aan de universiteit het groote nadeel, dat, wanneer de gepromoveerde rechtsschool-abituriënten later naast volledig opgeleide collega's komen te werken, zij door hun tekort aan opleiding bij dezen ten achter zullen staan. In afwachting van de oprichting eener juridische hoogeschool hier te lande gaven de hier aan het woord zijnde leden in overweging de vooropleiding der a.s. meesters in de rechten aan de A. M. S. te doen plaats hebben en hun vervolgens door toekenning van een beurs de volledige studie aan de universiteit in Nederland mogelijk te maken.

§ 2. Ranglijst van Candidaat-notarissen. Eenige leden hadden met bevreemding kennis genomen van het besluit van den Gouverneur-Generaal van 15 October 1923 No. 19 (Jav. Courant van 19 October 1923 No. 84). Zij zouden gaarne vernemen op welke gronden is besloten de in Nederland voor het notarisexamen geslaagden, die in Indië aanvullingsexamen aflegden, op de ranglijst te plaatsen boven hen, die in hetzelfde jaar in Indië het derde gedeelte van het groot-notarisexamen met goed gevolg aflegden. Dit leek dezen leden eene ontoelaatbare bevoorrechtiging.

§ 3. Rechtswezen. Leedwezen werd uitgesproken over het feit dat verschillende fouten of vergissingen blijken begaan te zijn bij de behandeling der Nji Anah zaak tengevolge waarvan tot schade van het prestige der rechtspraak de berechting zoo'n treurig verloop heeft gehad.

Inlichtingen werden gevraagd over de tegen de heeren Ronkes Agerbeek en Lips te Bandoeng ingestelde strafvervolgving.

Met betrekking tot de afwijzing van het gratierekest van den douane-ambtenaar Lawa vroeg een lid of over dat rekest het advies van den Directeur van Financiën werd ingewonnen. In het bevestigend geval zag hij gaarne dit advies aan den Volksraad overgelegd. Ook stelde hij de vraag of geen aandacht is geschonken aan de bij het rekest gevoegde verklaringen van 2 dienstdoende douane-ambtenaren, dat de veroordeelde het slachtoffer is van het systeem dat bij den dienst wordt toegepast.

Meerdere leden drongen erop aan in verband met de daarover in de vorige zitting gemaakte opmerking, dat de Regeering toch zal terugkomen op de inkrimping der rechtspraak van de landgerechten en dat zij ter beperking van

den omvang van de taak van sommige landrechten zal streven naar eene betere verdeeling van het werk.

Door een der leden werd de vraag gesteld of inderdaad de landrechter te Batavia ook op Zondagen zitting houdt, terwijl een ander lid hieraan nog de vraag verbond of het eventueel zitting houden op Zondagen niet in strijd met art. 161 ter van de Rechterlijke organisatie moet worden geacht.

Door enkele leden werd erop aangedrongen om aan Indische beklagden, wien in de dagvaarding een feit ten laste gelegd is, waarop de doodstraf is gesteld, van Landswege een juridischen raadsman toe te voegen.

De veroordeeling van eenige personen ter zake van het misdrijf van art. 161bis, gepleegd 1½ uur na in werking treding van de ordonnantie, zonder dat de schuldigen van de strafbaarheid op de hoogte waren, levert volgens enkele leden het bewijs hoe weinig raadzaam het is dergelijke strafbepalingen tijdens een staking en dan nog wel zonder behoorlijken termijn voor bekendmaking in werking te doen treden.

Is het waar, zoo vroeg een lid, dat te Bandoeng een ass-wedana voorgevend tot het spoorwegpersoneel te behooren, personeel bijeenverzameld en met hen een leider opgezocht heeft om de wenschelijkheid van staking te bespreken en dien leider vervolgens voor een vervolging ter zake van artikel 161bis heeft aangegeven? Zoo ja, acht de Regeering een dergelijke handelwijze bevorderlijk voor Haar prestige?

§ 4. Gevangenis. Uit het ter kennis van den Volksraad gebracht overzicht van het aantal in 'slands gevangenis opgenomen veroordeelden en preventief gevangenen, trok een lid de conclusie, dat met recht van een overvulling van eenige gevangenis kan gesproken worden. Heeft — zoo werd door hem gevraagd — ook de Regeering een dergelijke conclusie getrokken, zoo ja, is Zij bereid mede te deelen, welke maatregelen Zij ter zake denkt te nemen?

Gaarne werd thans een antwoord tegemoet gezien op de reeds vroeger gestelde vraag naar het aantal ziekte- en sterftegevallen ook onder de niet-preventief gevangenen in de gevangenis te Tjipinang.

Waar een der leden had vernomen, dat het te Batavia meermalen voorkomt, dat preventief zittende personen, tegen wie reeds een vonnis is uitgesproken, uit de preventieve hechtenis worden ontslagen, zoodra zij een rekest om gratie indienen, terwijl dit lid mede ter oore was gekomen, dat dergelijke rekest tegen betaling door gevangenispersoneel worden opgesteld, zou hij gaarne worden ingelicht of de Regeering niet van meening is, dat daardoor het indienen van overbodige rekest wordt in de hand gewerkt.

§ 5. Huwelijks-sluiters. Een lid voerde talrijke bezwaren aan tegen de bestaande regeling dat Mohammedaanse huwelijken alleen door den huwelijksluiters kunnen tot stand komen. Het was hem bekend, dat de huwelijksluiters te Pontianak aanhanger is van de leer dat vrouwelijke afstammelingen van den Profeet geen geldig huwelijk kunnen sluiten met niet-afstammelingen van den Profeet. Aangezien de Sultans familie een sjerief-familie is en de mannelijke nakomelingen veelal buiten de familie huwen, bestaat voor talrijke vrouwelijke nakomelingen geen gelegenheid een wettig huwelijk te sluiten. Tengevolge van bovengenoemde aanvechtbare opvatting van den huwelijksluiters wordt het samenleven dier vrouwen met niet-sjeriefen als een onwettig huwelijk beschouwd.

Ook in Sumatra's Westkust werkt het instituut verkeerde

praktijken van den huwelijksluiters in de hand en scheidt noodelooze moeite en kosten voor de verafwonende huwelijks-candidaten. Nu de desa- en negeri-administratie aanmerkelijk verbeterd is, bij vroeger vergeleken, ware z.i. alleen aangifte van het huwelijk bij het desa- of negeri bestuur verplichtend te stellen, terwijl dan de keuze van den huwelijksluiters aan de betrokkenen kan overgelaten worden.

Van andere zijde werd opgemerkt, dat op Java het bezwaar van de groote afstanden minder geldt, terwijl op de administratie van het kleiner aantal huwelijksluiters beter toezicht is te houden dan op dien van alle desa besturen.

§ 6. Toelating en uitzetting. Gaarne zouden eenige leden vernemen op welke gronden tegenover de twee Chineesche onderwijzeressen aan wie onlangs de toelating werd geweigerd, een zoodanige afwijzende houding is aangenomen.

In aansluiting hieraan werd door een der leden ook gevraagd wat de redenen zijn dat de afkomelingen van de Universiteit te Nanking (Kay Lam Hak Tong) niet worden toegelaten en of de Regeering ook bereid is mede te deelen of inderdaad de Engelsche Regeering zich gemengd heeft in het geval Chia Chen Hoa die ofschoon hij voorzien was van een Engelsche pas met een visum van den Hollandse Consul te Singapore, toch is uitgezet geworden.

Ook zou men het op prijs stellen te mogen worden ingelicht wat de redenen zijn waarom vanwege de Regeering zoo streng opgetreden wordt tegenover die Chinezen die zich beijveren voor de bevordering van de Kuo Min Tang-beweging. Men meende toch dat die beweging een zuiver nationaal doel nastreeft en dat daardoor de rust en orde hier te lande in geen enkel opzicht behoeft te worden benadeeld.

Van andere zijde werd hiertegen aangevoerd dat de Regeering moeilijk het drijven van een bepaalde groep Chinezen zal kunnen toelaten, die zich keert tegen een bestaande erkende Regeering; zoo al niet de rust en orde onder de Nederlandsche onderdanen van Chineeschen landaard verstoord zou worden, de neutraliteit kan toch licht in het gedrang komen.

Door een der leden werd nog toegelicht dat deze beweging onder opperste leiding van Dr. Sun Yat Sen sterk onder invloed staat van het bolsjewisme.

§ 7. Premie-obligatie-maatschappijen. Gevraagd werd of de Regeering geen termen aanwezig acht om die premie-obligatie-maatschappijen, welke niet aan hare op zich genomen verplichtingen voldoen strafrechterlijk te doen vervolgen.

Uitgaven in Indië.

Onderafdeeling 211. Rechtswezen. Is de Regeering — zoo vroeg een lid — overtuigd, dat zij trots de verlaging van zittinggelden voor plaatsvervangende landrechters over voldoende geschikte personen zal kunnen beschikken?

Onderafdeeling 221. Gevangeniswezen. Het was een lid niet duidelijk hoe bij de vaststelling van de nieuwe wedde, rekening is gehouden kunnen worden met de genoten toelage wegens dure levenswijze, welke toch plaatselijk verschilde.

Aldus vastgesteld door de Commissie van rapporteurs den 27sten October 1923.

MOELIA.
SOEJONO.
VALKENBURG.

VOLKSRaad

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. II — STUK 3.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

MEMORIE VAN ANTWOORD.
(Ontvangen 6 November 1923).

AFDEELING II.

Departement van Justitie.

Algemeene opmerkingen.

§ 1. Inlandsche rechtskundigen. Na gepleegd overleg met het Opperbestuur is in beginsel besloten de uitzending met studieopdracht van Inlandsche rechtskundigen te beperken tot jaarlijks een tweetal der meest uitblinkende abituriënten der Rechtsschool, die ten hoogste een jaar te voren het eindexamen hebben afgelegd.

Uitbreiding van dit getal wordt, waar thans het aantal der in Nederland studeerenden, die in Indië bij de rechterlijke macht willen gaan dienen, voldoende is, mede om financiële redenen ongewenscht geacht.

Bij de overweging, welke rechtskundigen het volgend jaar voor uitzending in aanmerking komen, zal rekening worden gehouden met de omstandigheid, dat de in 1923 als No. 1 geslaagde rechtskundige tengevolge van een samenloop van omstandigheden dit jaar niet werd uitgezonden. Aanleiding te zijnen aanzien eene zoodanige regeling te treffen, dat hij nog dit jaar in de gelegenheid wordt gesteld naar Nederland te vertrekken, bestaat er niet, aangezien de Regeering hierdoor van te voren zou worden gebonden bij het verlenen van studieopdrachten in 1924 en de betrokkene bovendien midden in den reeds loopenden cursus zou vallen.

Dat de Resident van Soerakarta bezwaar maakte tegen uitzending van meer genoemden rechtskundige voor rekening van het Mangkoe-nagarasche studiefonds zou, naar werd vernomen, daaraan liggen dat de statuten van dat fonds geen uitzending van onderdanen van den Soesoehoenan, waartoe de betrokkene behoort, toelaten.

De vraag in hoeverre de Inlandsche rechtskundigen, die na ontslag uit 's Lands dienst op eigen rekening in de rechten afstudeerden, na terugkeer kunnen worden herplaatst, maakt nog een punt van overweging uit; tot dusver werd slechts één hunner, die door den minister was uitgezonden, herplaatst.

Of bedoelde gewezen Inlandsche rechtskundigen in de praktijk geschikter zullen blijken dan de in opdracht van het ministerie van koloniën studeerende Europeesche juristen is, naar het oordeel der Regeering, van te voren niet te zeggen.

In overleg met het Opperbestuur wordt thans overwogen de vrijstelling van het candidaatsexamen in de rechten te beperken tot enkele zeer begaafde gediplomeerden der Rechtsschool, die daarvoor volgens het advies van de Commissie van Toezicht over die school in aanmerking komen.

De door deze leden wenschelijk geoordeelde weg tot de

Indische rechtsstudie langs de A. M. S. staat voor een ieder open; waar echter in Nederland het toekennen van studietoelagen aan hen, die zich voor den Indischen rechterlijken dienst willen verbinden, uit bezuinigingsoverwegingen is gestaakt, bestaat er evenzeer bezwaar tegen het toekennen van beurzen aan abituriënten dier school, zooals door deze leden in overweging wordt gegeven.

§ 2. Ranglijst van candidaat-notarissen. De plaatsing op de ranglijst van Nederlandsche candidaat-notarissen, die het Indische aanvullingsexamen deden vóór hen die in het zelfde jaar het derde gedeelte van het groot notaris-examen aflegden, zooals voorzien in het besluit van 15 October j.l. No. 19, levert naar het inzicht der Regeering geen ontoelaatbare bevoorrechtiging op zooals eenige leden meenen.

De in Nederland voor het Notaris-examen geslaagden hadden al vóór zij het aanvullingsexamen aflegden, in Nederland eene volledige bevoegdheid en zijn dus in anciënniteit als oudere candidaat-notarissen te beschouwen dan zij, die pas het derde gedeelte van het groot-notarisexamen aflegden in het jaar, dat eerstgenoemden voor het aanvullingsexamen slaagden.

Uitgaven in Indië.

Onderafdeeling 211. Rechtswezen. Dat ook bij verlaging van zittinggeld over voldoende geschikte personen voor plaatsvervangende landrechters kan worden beschikt, meent de Regeering inderdaad te mogen aannemen.

De functie van plaatsvervangend landrechter wordt thans in hoofdzaak uitgeoefend door ambtenaren (zoowel bij het B. B. als bij de Rechterlijke Macht) hoewel deze vanaf 1 November hunne zittinggelden zullen derven, is niet anders te veronderstellen, dan dat de betrokkenen, in het belang der allerwege geboden bezuiniging, zullen medewerken om de onderwerpelijke werkzaamheden evenals te voren naar behooren te verrichten.

Onderafdeeling 221. Gevangeniswezen. Zooals kan blijken bij vergelijking van de bezoldigingen, vermeld in den staat behoorende bij het Gouvernements besluit van 22 Juni 1917 No. 19 (Staatsblad No. 258), met die welke thans ingevolge Staatsblad 1923 No. 415 worden genoten, is voor sommige plaatsen, waar naar het oordeel van de Hoofden van gewestelijk bestuur behoud van de toelage wegens dure levenswijze noodzakelijk was, het bedrag van bedoelde toelage, welke voor elke betrekking af-

zonderlijk vermeld was, met de vroegere bezoldiging samengevoegd.

Dit kon zonder bezwaar geschieden omdat voor de Buitengewesten een uniforme wedderegeling, als voor Java en Madoera reeds was tot stand gekomen, nog niet bestond.

§ 3. Rechtswezen. Een strafvervolgung tegen de heeren Ronkes Agerbeek en Lips te Bandoeng is niet ingesteld.

Het advies van den Directeur van Financiën is op het gratierekest van den douane-ambtenaar Lawa niet ingewonnen. Uiteraard is ook aan de bij dat request gevoegde verklaringen van twee dienstdoende douane-ambtenaren de noodige aandacht geschonken. Uit de processtukken is echter afdoende gebleken, dat er geen sprake van kon zijn, dat de veroordeelde het slachtoffer zou zijn geworden van het bij den dienst toegepaste systeem.

Inkrimping van de rechtspraak der landgerechten waarover meerdere leden spraken zal niet plaats hebben, enkel zal, waar mogelijk, ten einde tot bezuiniging te geraken, het landrechtensambt als nevenfunctie in hoofdzaak aan de bestuursambtenaren worden overgedragen. Het is niet mogelijk hierop terug te komen, zoolang de toestand van 's Lands schatkist niet is verbeterd. Gedetailleerd overleg met de gewestelijke bestuurshoofden heeft plaats, ten einde de verdeeling van den aan de landrechtsfunctie verbonden arbeid zoodanig te doen geschieden, dat de betrokken landgerechtspraak geregeld zal blijven plaats hebben zonder dat bestuursambtenaren in de uitoefening van hun eigenlijke bestuursfunctie bemoeilijkt worden.

Ook te Batavia houdt de landrechter op Zondagen als regel geen zitting. Onlangs is echter éénmaal op een Zondag zitting gehouden om de reeds op Zaterdag t.v. aangevangen berechting van een zeer tijdroovende zaak te kunnen beëindigen.

Reeds vroeger (Memorie van Antwoord begrooting over 1924, onderafd. 209) is er op gewezen, dat in het algemeen in Inlandsehe strafzaken verplichte toevoeging van rechtskundige verdedigers voor kosteloozen bijstand vooralsnog praktisch onuitvoerbaar is. Dit praktische bezwaar bestaat ook tegen het thans geopperde, mede der Regeering sympathieke, denkbeeld om den maatregel te beperken tot die feiten, waarop de doodstraf is gesteld.

Een zeer spoedige inwerkingtreding van noodordonnanties als die waarbij art. 161bis van het strafwetboek is vastgesteld, is meestal onvermijdelijk.

Omtrent de aan het slot van deze § gestelde vraag zijn inlichtingen ingewonnen bij den Resident der Preanger-Regentschappen; na ontvangst daarvan zullen deze ter kennis van den Volksraad worden gebracht.

§ 4. Gevangeniswezen. Ook naar de meening van de Regeering bestond op 1 Juli jl. de datum welke voor het opnemen van de sterkste der gevangenisbevolking was genomen, in sommige gevangenisven nog eenige overvulling, zij het in belangrijk mindere mate dan in de voorgaande jaren het geval was.

Aan deze overvulling is intusschen sedert een einde gekomen, nadat op 31 Augustus jl. ter gelegenheid van de herdenking van den geboortedag van H. M. de Koningin een groot aantal veroordeelden (1) wegens verleende kwijtschelding van straf, op vrije voeten was gesteld.

Voor overvulde gevangenisven behoeft thans voorloopig niet te worden gevreesd.

(1) Ruim 1500.

Het antwoord op de vroeger gestelde vraag naar het aantal ziekte- en sterfgevallen, ook onder de niet-preventief gevangenen, in de gevangenis te Tjipinang, is den Volksraad reeds aangeboden bij den brief van den Directeur van Justitie van 30 Juni 1923 No. G 65/90/18.

De mededeeling omtrent het ontslaan uit de preventieve hechtenis te Batavia van reeds veroordeelde preventief gevangenen, zoodra zij een rekest om gratie hebben ingediend, moet op een misverstand berusten. Ingeval nadere bijzonderheden konden worden verstrekt, zou terzake een onderzoek ingesteld kunnen worden.

Evenmin is der Regeering iets bekend van het opstellen tegen betaling van gratiereksten voor gevangenen door gevangenispersoneel. Ook hieromtrent zou Zij op verdere bijzonderheden veel prijs stellen.

Ingevolge art. 27 van het Gestichten-Reglement (Staatsblad 1917 No. 708) toch is het aan het gevangenispersoneel verboden, tot gevangenen of minder dan 1 jaar tevoren ontslagen gevangenen rechtstreeks of zijdelings in geldelijke verhouding te staan, een geschenk of leening of eene belofte van geschenk of leening van hen of hunne betrekkingen aan te nemen. Overtreding van dit verbod zoude onvoorwaardelijk met ontslag bestraft worden.

Wel is het bekend dat te Batavia gevangenen, in het bijzonder met kantoorwerkzaamheden belaste gevangenen, voor hunne de schrijfkunst niet machtig zijnde lotgenooten wel eens verzoekschriften opstellen. Dit te verbieden schijnt niet gewenscht, aangezien de gevangenen daardoor in hun recht om zich tot de Regeering te richten, zouden worden belemmerd.

§ 5. Huwelijks-sluiters. Het is minder juist, dat Mohammedaansche huwelijken krachtens de ordonnantie op de Mohammedaansche huwelijken in de buitenbezittingen (St. 1910 No. 659) alleen door den huwelijksluiters kunnen tot stand komen, zooals een lid opmerkte. De medewerking van een huwelijksluiters is voor de wettigheid van een Mohammedaansch huwelijk niet vereischt. Juist is, dat, ingeval deskundige hulp wordt gewenscht, deze alleen door de door het Hoofd van gewestelijk bestuur aangewezen huwelijks-sluiters mag worden verleend.

In hoeverre door wijziging van de gewestelijke regelingen, waarbij die aanwijzing heeft plaats gehad, aan in enkele gewesten ondervonden bezwaren kan worden tegemoet gekomen, zal nader worden onderzocht. Het moet echter ongewenscht worden geacht de keuze van den huwelijksluiters eenvoudig aan de betrokkenen over te laten.

§ 6. Toelating en uitzetting. Aan de bedoelde twee Chineesche onderwijzeressen werd de toelating geweigerd omdat gebleken was dat zij, na verwerving van haar onderwijsdiploma, nog lang waren opgeleid voor de nationalistische, anti-Westersche — dus voorzoo veel dit land betreft anti-Nederlandsche — propaganda.

De heer Chia Cheng Hoe, die op de altijd gebruikelijke wijze werd behandeld en daarbij ook niet de minste ontevredenheid toonde, is niet uitgezet doch toegelaten.

Wat de Kuo Min Tang actie betreft, merkt de Regeering op dat tegen een ongestoord toelaten van deze beweging bezwaren bestaan, indien en voorzoo ver zij de rust en orde hier te lande mocht benadeelen.

§ 7. Premie-obligatiemaatschappijen. Alvorens deze vraag te beantwoorden wordt verzoekt eerst op te geven welke gevallen bedoeld worden.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. II — STUK 4.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (Iste algemeene aanvullingsbegrooting).

Toelichtingen bij de Nota van Wijzigingen.

AFDEELING II.

Departement van Justitie.

Uitgaven in Indië.

Hoofdstuk II der uitgaven.

Onderafdeeling 209. Personeel van Inlandsche en inheemsche rechtbanken.

Bezoldigingen enz. (+ f 600).

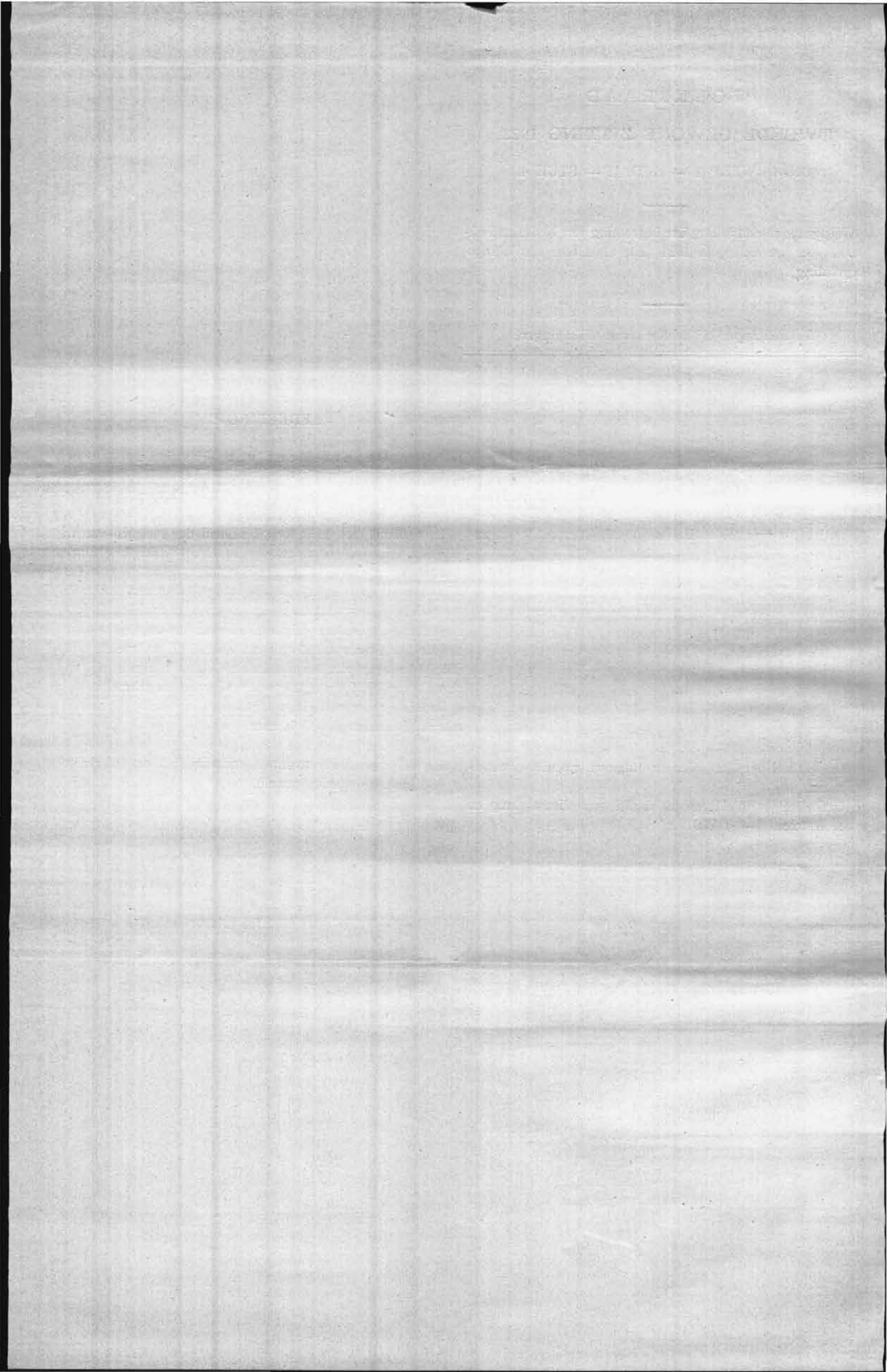
In verband met de ontoereikendheid der toelagen van de als adviseurs bij de meusapats in Groot-Atjeh bescheiden Oelama's, uit welke toelagen ook de transportkosten voor het bijwonen van zittingen moeten worden bestreden, zoomede ter gedeeltelijke wegneming van de ten deze tusschen Groot-Atjeh en de Onderhoorigheden bestaande ongelijkheid is het slechts als een maatregel van billijkheid te beschouwen, dat de toelagen van hovenbedoelde Oelama's, zijnde vijf in aantal, van f 10 op f 20 's maands worden gebracht.

De als gevolg van dezen maatregel vereischte meerdere uitgaaf bedraagt f 600 's jaars.

Onderafdeeling 222. Verdere uitgaven van het gevangeniswezen.

Onderdeel b. Toelagen uit hoofde van dienstbelang en voor leeftocht (— f 800).

Het bedrag van nevenvermeld onderdeel behoort ten rechte f 800 lager te worden gesteld.



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. II — STUKKEN 5—7.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

AFDEELINGSVERSLAG (nota van wijzigingen),
AANVULLING MEMORIE VAN ANTWOORD,
MOTIE.

AFDEELING II.

Departement van Justitie.

Stuk 5. AFDEELINGSVERSLAG.

Het afdeelingsonderzoek gaf geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

Aldus vastgesteld door de commissie van rapporteurs den 26sten November 1923.

MOELIA.
SOEJONO.
VALKENBURG.

Stuk 6. AANVULLING MEMORIE VAN ANTWOORD.

Op de aan het slot van § 3 van het afdeelingsverslag (ond. I — Afd. II — st. 2, blz. 2) gestelde vragen, luidende:

„Is het waar, zoo vroeg een lid, dat te Bandoeng een ass.-wedana voorgevend tot het spoorwegpersoneel te behooren personeel bijeenverzameld en met hen een leider opgezocht heeft om de wenschelijkheid van staking te bespreken en dien leider vervolgens voor een vervolging terzake van artikel 161 bis heeft aangegeven? Zoo ja, acht de Regeering een dergelijke handelwijze bevorderlijk voor Haar prestige?

werd bij schrijven van den 1sten Gouv. Seer. van 21 Nov. 1923 het volgende antwoord ontvangen:

„Deze vraag moet ontkennend beantwoord worden

Toen op 9 Mei j.l. de spoorstaking in Midden-Java uitbrak en een algemeene snelle uitbreiding daarvan verwacht werd, was het een eerste plicht van bestuur en politie om te trachten zich op de hoogte te stellen van de stemming onder het S. S. personeel en voorts uitbreiding van de ernstige gevolgen eener algemeene spoorstaking met alle mogelijke wettige middelen krachtig tegen te gaan. Vooral voor Bandoeng met zijn belangrijk S. S. centrum en uitgebreide S. S. werkplaats was het van het grootste belang te trachten de funeste gevolgen eener staking tot een minimum te beperken”.

In overeenstemming met dien plicht werd aan een ass.-wedana opgedragen om de stemming onder het talrijke S. S. personeel te peilen en belangrijke feiten en geruchten onverwijld te rapporteeren.

Om aan die opdracht te kunnen voldoen stelde bedoelde ass.-wedana zich in den vooravond van 10 op 11 Mei j.l. in verbinding met machinisten en stokers bij de S. S., zichzelf eveneens als zoodanig bekend makende.

Op genoemde wijze gelukte het dien ass.-wedana eenige bijeenkomsten van S. S. personeel persoonlijk bij te wonen. Zonder zelf daarbij één woord te spreken, werden de besprekingen slechts aangehoord.

Een speciale opdracht in verband met het sedert afgekondigde art. 161 bis Swb. werd daarbij niet gegeven.

's Nachts werd door dien ass.-wedana een bijeenkomst van verscheidene S. S. beampten en leiders, van buiten de woning beluisterd, waarbij de vergaderden door Goenawan en Soerido zijn aangezet om den volgenden morgen tot staking over te gaan.

Den volgenden dag werden zij in preventieve hechtenis gesteld, aangezien speciaal te hunnen aanzien ernstig gevaar bestond voor herhaling van het misdrijf met de funeste gevolgen daarvan.

Stuk 7. Motie voorgesteld door den heer Wiranatakoesoema.

Ingezonden 26 November 1923.

De Volksraad,
gehoord de beraadslagingen over het gemis aan toezicht op de levensverzekeringsmaatschappijen en de spaarkassen; noodigt de Regeering uit ten spoedigste een dergelijk toezicht in het leven te roepen;
en gaat over tot de orde van den dag.

Deze motie is in de vergadering van 3 December 1923 aangenomen.

CHAPTER

THE HISTORY OF THE

REIGN OF

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

OF THE

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. III — STUK I.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1e algemeene aanvullingsbegrooting).

Toelichtingen bij de Ontwerpen van besluit.

AFDEELING III.

Departement van Financiën.

Bij Nota van Wijzigingen op deze aanvullingsbegrooting zullen de gewijzigde eindcijfers van de begrooting voor 1924 worden medegedeeld; ook zullen den Volksraad in den loop dezer zitting nadere gegevens ten aanzien van de begrooting van 1923 bereiken.

Uitgaven in Indië.

Hoofdstuk II der uitgaven.

Onderafdeeling 304, a. Aanvangsbezoldigingen van het personeel der algemeene kassen (+ f 180).

Voor een reeds bij wijze van tijdelijken maatregel bij 's Lands kas te Banjoewangi in dienst gestelden kantoor-oppasser op f 15 's maands wordt de raming met f 180 verhoogd.

Onderafdeeling 309, a. Aanvangsbezoldigingen van het personeel van den dienst der belastingen.
Een commies voor de belastingen (+ f 2400).

In verband met de gebleken behoefte wordt de raming met f 2400 verhoogd voor een commies voor de belastingen te Gorontalo.

Het ligt in de bedoeling om met ingang van 1 Januari 1924 eene noodige tijdelijke voorziening ter zake te treffen.

Een Administrateur voor het Hoofdkantoor tegen vermindering van andere fondsen.

Van de op het Hoofdkantoor van den dienst der Belastingen bescheiden Inspecteurs van Financiën der 2e klasse is een hunner o. m. belast met de afdoening der personeele aangelegenheden, welke echter dusdanig zijn toegenomen, dat hij daardoor aan zijn eigenlijken werkkring geheel wordt onttrokken.

Met het oog daarop ware bij het Hoofdkantoor voor genoemde werkzaamheden een Administrateur op de daarvoor vastgestelde wedde te plaatsen, zoodat de bedoelde inspecteur zich weder aan zijn eigenlijke werkzaamheden kan wijden.

De aanvangsbezoldiging van den in dienst te stellen Administrateur van f 700 's maands kan worden gevonden door vermindering met een bedrag van f 8400 der onder hetzelfde onderdeel der begrooting uitgetrokken fondsen voor ambtenaren ter beschikking en in opleiding.

Waarschijnlijk zal na de voorloopige vaststelling van de aanvullingsbegrooting eene tijdelijke voorziening ter zake worden getroffen.

Onderafdeeling 310, c. Tegemoetkoming aan de Hoofden van gewestelijk bestuur ten dienste van de belastingwerkzaamheden (+ f 3 698).

De behoefte is gebleken aan vermeerdering der belastingfondsen voor de residenties Sumatra's Westkust, Menado en Tapiannoeli achtereenvolgens met f 1 244, f 2 304 en f 150 's jaars.

Het ligt in de bedoeling om, in afwachting van het tot stand komen der verhooving bij de wet, met ingang van 1 Januari 1924 eene tijdelijke voorziening te treffen.

Onderafdeeling 316, a. Bestendiging der indienststelling van een boekhouder-kassier bij het vendukantoor te Soerakarta (f 1 800 's jaars).

In verband met den steeds toenemenden omvang der werkzaamheden bij het vendukantoor te Soerakarta is het noodzakelijk gebleken de bij wijze van tijdelijken maatregel ten behoeve van dat kantoor ingestelde betrekking van boekhouder-kassier te bestendigen.

De maatregel zal een jaarlijkse vermeerdering der uitgaven van f 1 800 met zich brengen.

Onderafdeeling 317, b. Verhooving van het bedrag, toegestaan voor den aankoop van schrijfbehoeften ten behoeve van het vendukantoor der 1e klasse te Soerabaja met f 318 's jaars.

Door den zeer toegenomen omvang der werkzaamheden bij het vendukantoor te Soerabaja is het voor den aankoop van schrijfbehoeften ten behoeve van dat kantoor toegestane bedrag van f 282 's jaars ontoereikend geworden en is het noodig bedoeld bedrag te verhooven tot f 600 of f 318 's jaars meer.

Onderafdeeling 319. Opiumverkoop.
a. Aanvangsbezoldigingen (— f 139 680).

In verband met de inkrimping van het personeel van den dienst der Opiumregie kunnen de aanvangsbezoldigingen van 13 hoofdmantri's, 80 mantri's en 330 hulpmantri's, tot een totaal van f 139 680, van de begrooting afgevoerd worden.

g. Verrekening met het departement van Gouvernementsbedrijven van verstrekt opium (— f 848 300).

Met het oog op de dalende debietcijfers in het loopende jaar verdient het aanbeveling voor 1924 te rekenen op een debiet van slechts 1 375 000 thail in stede van op de oorspronkelijk geraamde hoeveelheid van 1 500 000 thail.

In verband daarmee wordt de post voor verrekening met het departement van Gouvernementsbedrijven van verstrekt opium verminderd met f 848 300, terwijl de raming der opbrengst van den opiumverkoop ware te verminderen met f 2 500 000.

Onderafdeeling 331. Personeel van het kantoor voor reiswezen (— f 480).

De vermindering staat tegenover eene verhooving met hetzelfde bedrag, in deze aanvullende begrooting toegelicht bij onderafdeeling 401 der uitgaven in Indië (dept. van B. B.).

Middelen in Indië.

Hoofdstuk II der middelen.

Middel 303, a. Opbrengst van den opiumverkoop (— f 2 500 000).

Zie de toelichting bij onderafdeeling 319, g van de uitgaven in Indië.

Middel 306, a. Invoerrecht (+ f 1 700 000).

Middel 306, e. Accijns op gedistilleerd.

Partieele herziening van het tarief van invoerrechten en verlaging van den accijns op gedistilleerd.

Ten gevolge van de beperkingen, door het Tractaat met het Deutsche Tolverbond den tariefwetgever opgelegd, konden bij vorige tariefherzieningen verschillende artikelen, hoewel zij, in verband met de voorstellen ten aanzien van andere goederen gedaan, ten volle voor eene verhooving van invoerrecht in aanmerking kwamen, daarvoor niet worden voorgedragen, waardoor groote ongelijkheid in de rechtenheffing van met elkander op gelijke lijn te stellen goederensoorten is ontstaan.

Nu die beperkingen zijn opgeheven, wordt het noodig geacht om, in afwachting van eene algeheele herziening van het tarief van invoerrechten, al dadelijk over te gaan tot wegneming van de meest in het oog springende ongelijkheden.

Ook is het noodzakelijk gebleken de belasting op het gedistilleerd met 50% te verlagen om de hierna te ontvonen redenen.

Mede wordt van deze gelegenheid gebruik gemaakt om voor te stellen de bestaande vrijstelling van gewoon ijzerdraad op te heffen en om het eerste lid van artikel 12 der Tariefwet te wijzigen.

Waar de behandeling van deze tariefswijziging in de najaarszitting van den Volksraad urgent was te achten, ten einde zoo spoedig mogelijk voor de schatkist de baten te verkrijgen, die uit de opheffing van de beperkingen, welke in bovenvermeld tractaat haar oorsprong vonden, zijn te verwachten, moest er van worden afgezien over deze wijzigingen vooraf de Kamers van Koophandel en Handelsvereenigingen te hooren. Het ligt echter in de bedoeling der Regeering bij de algemeene herziening van het tarief, welke een deel zal uitmaken van de herziening van het belastingstelsel, vooraf overleg met bedoelde lichamen te doen plegen.

In de hieronder opgenomen opgave zijn vermeld de goederensoorten, die voor een verhooging van het invoerrecht in aanmerking worden gebracht, het gedachte nieuwe invoerrecht en, voor zoover te berekenen viel, de daarvan te verwachten bate.

Goederen.	Bestaand invoerrecht.	Voorgesteld invoerrecht.	Te verwachten bate.
Films (rolprenten)	6%	12%	f 42 000
Garen van zijde	10%	12%	15 000
Gloeikousjes	6%	12%	15 000
Houtwerk (uitgezonderd geschaafde planken, pakkisten en laadbooten)	6%	12%	100 000
Klokken	6%	12%	45 000
Kramerij, uitgezonderd lucifers	6%	12%	614 000
Kruiderij en specerij	6%	12%	100 000
Manufacturen en stoffen van zijde, zijden linten, zijden band, zijden passementwerk en alle andere zijden waren, niet afzonderlijk genoemd, die gedeeltelijk uit andere vezelstoffen samengesteld alsmede de fluweelen daar- onder begrepen	6%	12%	307 000
Photographietoestellen en onderdeelen daarvan zoomede photografiebenoodigdheden	6 en 12%	12%	30 000
Tabak en snuif	100 KG. f 8	100 KG. f 12	140 000
Haar-, mond- en toiletwaters, haarolie, haarkleurmiddelen, haarwaschmiddelen, pommade, cosmetiek, gelaatscrème, schmink, blanketsel, poudre de riz, tandpoeders, -zeepen en -pasta's, scheerzeepen en -pasta's, reuk- en toiletzee- pen en soortgelijke toilet- en schoonheidsmiddelen, aethe- rische en wekriekende oliën, kunstmatige reukstoffen, vanilline, heliotropine, jonon en dergelijke	6 en 12%	12%	148 000
Buskruit, ander dan mijnkruit	6%	12%	12 000
Vuurwerk	6%	12%	135 000
Wapens, onderdeelen en toebehooren	6 en 12%	12%	11 000

Goederen.	Bestaand invoerrecht.	Voorgesteld invoerrecht.	Te verwachten bate.
Ammonitie	6%	12%	niet te ramen.
Albums en dergelijke papierwaren	6%	12%	" " "
Sportartikelen	6, 10 en 12%	12%	" " "
Bontwerk	6 en 12%	12%	" " "
Ivoor-, paarlemoer- en schildpadwerk	6%	12%	" " "
Platinawerk	6%	12%	" " "
Biljartbenodigdheden	6 en 10%	12%	" " "
Toebehooren tot en onderdeelen van Muziekinstrumenten ...	6%	12%	" " "
Pleetwerk	6%	12%	" " "
Haar van menschen en namaak daarvan, los, in vlechten of in krullen, zoomede pruikenmakerswerk	6%	12%	" " "
IJzerdraad	—	6%	" " "
Chloralhydraat, aether sulfuricus, chloroform, collodion en andere dergelijke uit of met aethyl-, amyl-, butyl- en propyl- of methylalcohol bereide stoffen	f 300 per HL. van 50% sterkte	12%	" " "
Gedistilleerd, waaronder worden begrepen — naast de on- vermengde door overhaling verkregen alcoholhoudende vloeistoffen — likeuren, bitters en andere, voor dadelijk gebruik geschikte gedistilleerde dranken, alsmede reuk-, haar-, mond-, toilet- en dergelijke waters, essences, ex- tracten, tincturen, vernissen en alle andere met alcohol bereide vloeistoffen, geen voor dadelijk gebruik ge- schikte dranken zijnde, voorzoover die vloeistoffen eene hoogere sterkte hebben dan van vijf liter alcohol op den hectoliter bij eene temperatuur van 15° van den hon- derddeeligen thermometer en niet afzonderlijk zijn ge- noemd	f 300 per HL. f 150 per HL. van 50% sterkte van 50% sterkte	" " "	" " "
Foeselolie, amyl-, butyl- en propylalcohol	f 300 per HL. van 50% sterkte	als houtgeest	" " "

Ter toelichting van die rechtenverhoogen wordt het volgende aangeteekend.

Films (rolprenten) zijn thans aan een recht van 6 pct onderworpen. Dat voor dit artikel het voorgestelde hoogere recht alleszins gemotiveerd is, behoeft wel geen nadere toelichting.

Garens van katoen, wol en linnen zijn, evenals manufacturen van die vezelstoffen, aan een recht van 10 pct onderworpen.

Aan hetzelfde recht zijn thans ook zijden garens onderworpen.

Bij een verhooging van het invoerrecht van zijden manufacturen van 6 tot 12% — zie beneden — bestaat aanleiding de zijden garens eveneens door een recht van 12 pct der waarde te treffen.

Gloeikousjes zijn thans aan een recht van 6 pct, gloeipeertjes daarentegen aan een recht van 12 pct der waarde onderworpen, terwijl dit recht ook voor gas- en elektrische lampen wordt geheven.

Houtwerk kan thans aan het recht worden onderworpen, dat voor ijzer-, staal- en koperwerk, d.i. 12 pct, verschuldigd is. De moeilijkheid, welke wordt ondervonden bij het bepalen van het recht van voorwerpen, die voor een deel uit hout en overigens uit metaal bestaan, wordt daardoor tevens ondervangen.

Het invoerrecht van houten laadbooten is op 6 pct gelaten, omdat dergelijke vaartuigen van ijzer, ingevolge post 30

van het tarief van invoerrechten, aan een recht van 6 pet onderworpen zijn. Eveneens zijn van een verhooging uitgesloten geschaafde planken en pakkisten, waarvoor een recht van 12 pet te hoog wordt geacht.

Klokken behooren niet langer uitgezonderd te blijven van het algemeen voor uurwerken geldend recht, n.l. 12 pet der waarde.

Kramerij. Onder dit begrip valt een groote verscheidenheid van goederensoorten, welke alle, uitgezonderd lucifers, zonder bezwaar, door een hooger recht kunnen worden getroffen. Door het recht op 12 pet, dus gelijk aan dat van hout-, metaal-, glas- en papierwaren, te brengen, wordt mede een gemakkelijke toepassing van het tarief van invoerrechten bevorderd, omdat alsdan geschillen, of een artikel onder „kramerij” of onder hout-, metaal- glas- of papierwaren valt, niet meer zullen voorkomen.

Voor lucifers wordt eene verhooging van het daarop rustende invoerrecht van 6% niet wenschelijk geacht met het oog op den accijns, waaraan dit artikel onderworpen is.

Kruidenrijen en specerijen zijn thans aan een recht van 6 pet onderworpen. Aangezien het recht voor eetwaren in het algemeen 12 pet der waarde bedraagt, is het rationeel, dat ook de voor de bereiding van spijzen noodige middelen aan dat recht worden onderworpen.

Manufacturen van zijde, enz. zijn thans aan een recht van 6 pet, die van katoen, wol, halfwol, linnen en andere vezelstoffen aan een recht van 10 pet der waarde onderworpen. Als vanzelf kan het invoerrecht op zijden stoffen hooger zijn dan dat op manufacturen van katoen e.d. Voorts is het wenschelijk manufacturen, samengesteld uit zijde en andere vezelstoffen, aan hetzelfde recht als de zijden stoffen te onderwerpen.

Photografietoestellen en onderdeelen daarvan worden thans met 6% belast. Droogplaten en fotografisch papier zijn aan een recht van 12 pet onderworpen, terwijl films voor fotografietoestellen, ontwikkelaars en andere benodigdheden met 6% worden belast. Al deze artikelen komen voor een recht van 12% in aanmerking.

Tabak en snuif. In verband met de in 1921 plaats gehad hebbende verhooging van het invoerrecht van sigaren met 50%, wordt een verhooging van de belasting van tabak en snuif met hetzelfde percentage voorgesteld.

Haar-, mond- en toiletwaters, haarolie, haarkleur- en waschmiddelen, pommade, cosmetiek, gelaatscrème, schmink, blanketsel, poudre de riz, tandpoeders, -zeepen en pasta's, scheerzeepen en -pasta's, reuk- en toiletzeepen en soortgelijke toilet- en schoonheidsmiddelen, aetherische en welriekende oliën en kunstmatige reukstoffen als vanilline, heliotropine, jonon en dergelijke, welke artikelen thans grootendeels slechts door een recht van 6 pet worden getroffen, komen alle voor een invoerrecht van 12 pet in aanmerking.

Het ligt in de bedoeling alcoholhoudende reukwerken, waarvan de belasting als gedistilleerd minder zou zijn dan 12% van de waarde als niet met alcohol bereide reukwerken te belasten.

Eveneens komen thans voor een belasting van 12% in aanmerking:

Albums en dergelijke papierwaren. Buskruit, ander dan mijnkruit. Ammunitie. Haar van menschen en namaak daarvan,

tos of in krullen, zoomede pruikenmakerswerk. Vuurwerk en Wapens.

Mijnkruit wordt niet voor eene verhooging van recht voorgedragen in verband met het gebruik daarvan voor mijnbouwdoeleinden.

Sportartikelen vallen thans onder verschillende rubrieken van het invoerrechtentarif en worden met 6, 10 of 12 pct der waarde belast. Door voor al die goederen een gelijk recht, n.l. 12 pct, vast te stellen, wordt een meer rationeele rechtenheffing verkregen.

Biljartbenoodigdheden en Toebehooren tot en onderdeelen van muziekinstrumenten.

De opmerking bij sportartikelen gemaakt, geldt ook voor evengenoemde goederensoorten.

Platina, pleet, ivoor, paarlemoer en schildpadwerk worden thans met 6 pct der waarde belast, welk recht, om het in overeenstemming te brengen met dat van voorwerpen van gelijken aard doch van andere samenstelling, op 12 pct dient te worden gebracht.

Bontwerk. In verband met het gebruik, dat van dit thans aan een invoerrecht van 6 en 12 pct. onderworpen artikel wordt gemaakt, t.w. voor stoffeering van huizen of voor kleeding, wordt eene belasting van dit artikel met een recht van 12 pct. wenschelijk geacht.

IJzerdraad. Voor gewoon ijzerdraad is op grond van den post 29 van het invoerrechtentarif geen invoerrecht verschuldigd. Daarentegen moet ingevolge den tariefpost 30 voor ijzeren telefoon- en telegraafdraad 6 pct. recht worden betaald. Daar gewoon ijzerdraad van evengenoemde andere soorten ijzerdraad bezwaarlijk is te onderkennen, levert de vrijstelling van het eerstbedoelde draad bij de toepassing van het tarief zeer veel moeilijkheden op.

Het komt derhalve gewenscht voor bedoelde vrijstelling op te heffen en het gewone ijzerdraad, evenals voor ijzeren telefoon- en telegraafdraad reeds het geval is, aan een recht van 6 pct te onderwerpen.

Chloralhydraat, aether sulfuricus, chloroform, collodion en andere dergelijke uit of met aethyl, amyl, butyl- en propyl- of methylalcohol bereide stoffen.

Uit overweging, dat de hooge belasting van gedistilleerd een prikkel zou kunnen zijn om uit de bovenbedoelde stoffen den daarin aanwezigen alcohol terug te winnen, werd het invoerrecht daarvan geregeld overeenkomstig dat van gedistilleerd.

Aangezien sedert gebleken is, dat voor regeneratie in het algemeen weinig vrees behoeft te worden gekoesterd, wordt voorgesteld bedoelde stoffen aan een recht van 12% der waarde te onderwerpen. Intusschen zal — om mogelijk kwade praktijken tegen te kunnen gaan — den Gouverneur-Generaal de bevoegdheid worden toegekend om daarvoor in aanmerking komende stoffen aan bedoelde rechtenheffing te onttrekken en deze te onderwerpen aan het invoerrecht naar de alcoholen, waaruit of waarmede zij bereid zijn.

Gedistilleerd (zie de toelichting Invoerrecht en accijns gedistilleerd).

Foeselolie, amyl-, butyl- en propylalcohol.

Deze stoffen werden evenals houtgeest tot dusver als gedistilleerd belast. Vermits het wenschelijk is onder ge-

distilleerd slechts te verstaan aethyl-alcohol, zullen genoemde stoffen in het tarief afzonderlijk worden genoemd.

Zij zullen met hetzelfde recht worden belast, als waaraan houtgeest thans is onderworpen.

Aan den Gouverneur-Generaal zal de bevoegdheid worden toegekend om, onder de noodige voorzieningen tegen misbruik, vrijdom van invoerrecht te verleenen voor bovengenoemde stoffen zoomede voor houtgeest, voor zoover deze bestemd zullen zijn om als grondstof of hulpmiddel voor de nijverheid of als mengmiddel voor andere goederen te dienen.

In het belang van een vlotte afdoening van zaken is het noodig het eerste lid van artikel 12 der Indische Tariefwet, krachtens hetwelk regelingen tot uitvoering dier wet en tot waarborg tegen ontduiking der douanerechten bij ordonnantie moeten worden vastgesteld, zoodanig te wijzigen, dat in den vervolge ook daarvoor in aanmerking komende regelingen bij besluit van den Gouverneur-Generaal in het leven kunnen worden geroepen.

Verlaging invoerrecht en accijns van gedistilleerd.

In de Memorie van Antwoord betreffende het ontwerp der begroting voor 1924 (Ond. 1, Afd. III, st. 8, blz. 9) werd o.m. aangeteekend, dat de verminderde invoer van gedistilleerd en de mindere opbrengst van den accijns op die vloeistof voor een deel waren toe te schrijven aan de verhooging van het invoerrecht en den accijns en dat overwogen zou worden, of het niet wenschelijk zou zijn tot een verlaging van die belastingen over te gaan.

Een overzicht van de opbrengst van beide belastingen sedert 1911 wordt in het ondervolgend staatje gegeven.

1		2		3		4	
Jaren		invoerrecht		accijns		totaal kolommen 2 en 3.	
1911 t/m 1913	gemiddeld	f	2 102 000	f	259 000	f	2 361 000
1914	„		1 843 470		273 900		2 117 370
1915	„		2 943 500		290 300		3 233 800
1916	„		3 096 100		395 200		3 491 300
1917	„		2 416 100		470 100		2 886 200
1918	„		2 188 300		946 900		3 135 200
1919	„		3 252 700		1 173 800		4 426 500
1920	„		3 427 600		1 369 700		4 797 300
1921	„		4 295 800		1 378 900		5 674 700
1922	„		4 847 600		1 182 700		6 030 300

Bedoelde belastingen werden met ingang van 1 April 1915 met 50% verhoogd en gebracht op f 75 den H.L. van 50 percent sterkte. Met ingang van 18 Mei 1921 werden die belastingen verhoogd tot f 150 den H.L., terwijl zij op 1 Mei 1922 werden gebracht op f 300 den H.L.

Indien het verbruik van gedistilleerd in de latere jaren gelijk zou zijn gebleven aan dat in de jaren 1911 tot 1913, zou men de ondervolgende fictieve cijfers verkrijgen nopens de opbrengst, waarnaast ter vergelijking de werkelijke opbrengst is geplaatst.

	fictieve opbrengst	werkelijke opbrengst
1915 t/m 1920 (belasting f 75)	f 21 249 000	f 21 970 000
1921 (belasting sinds 18 Mei f 150)	5 754 000	5 674 700
1922 („ „ 1 „ f 300)	11 805 000	6 030 300

Dit overzicht duidt er niet op, dat de verhooging van de belastingen van *f* 50 tot *f* 75 den H.L. tot vermindering van het verbruik heeft geleid. Eerst bij de verhooging van de belastingen tot *f* 150 den H.L. viel een — zij het onbeteeke-nende — vermindering te constateeren. Deze heffing heeft echter te kort gegolden, dan dat met voldoende zekerheid gevolgtrekkingen omtrent den invloed, dien de verhooging der belastingen op het verbruik zou hebben gehad, kunnen worden gemaakt. De verhooging tot *f* 300 den H.L. deed echter het verbruik van gedistilleerd, waarvoor invoerrecht of accijns werd betaald, in zeer sterke mate achteruitgaan.

Dezen achteruitgang meent men aan drie omstandigheden te moeten toeschrijven:

- 1e. het clandestien vervaardigen van gedistilleerd;
- 2e. het vermeerderd gebruik van gemethyleerd gedistilleerd, doordat dit als drank wordt verkocht en tot vervaardiging van reukwaters en dergelijke stoffen wordt aangewend;
- 3e. het verminderd verbruik van gedistilleerde dranken.

De aanmaak van clandestien gedistilleerd en de verkoop van brandspiritus als drank — hetgeen een onwettig bedrijf vormt — worden door den douanediens in samenwerking met het Binnenlandsch Bestuur en de Politie met de beschikbare middelen zooveel mogelijk bestreden. Bevrede-gende resultaten heeft deze bestrijding echter vooralsnog niet opgeleverd.

Rekening houdende met de gemakkelijke wijze, waarop in Java de grondstoffen voor de alcoholbereiding kunnen worden verkregen, en met de groote winsten, te behalen met den aanmaak en het slijten van onwettig gedistilleerd zoomede met den verkoop van brandspiritus als drank, mag betwijfeld worden, of bij handhaving van het zeer hooge belastingbedrag ooit — zelfs al zouden de tegenwoordig tegen het kwaad bedreigde te lichte straffen aanmerkelijk worden verzwaard en al zou de bestrijding krachtiger worden gevoerd, b.v. door deze op te dragen aan een daarvoor in het leven te roepen groot korps ambtenaren — resulta-ten zullen worden bereikt, welke bevredigend genoemd zouden kunnen worden.

In verband met de opgedane ervaring wordt het daarom verstandig geacht, dat in de eerste plaats door belasting-verlaging de winstgevendheid der kwade praktijken belangrijk wordt verminderd. Hiermede alleen zal echter niet kunnen worden volstaan, omdat die verlaging nimmer van dien aard zal kunnen zijn, dat de prikkel tot belastingontduiking geheel zal verdwijnen.

Met het oog hierop zal moeten worden overgegaan tot versterking van het denaturatiemiddel. Voorts is wijzi-ging van de betrekkelijke strafbepalingen noodig, terwijl tevens verhooging van de premiën, toe te kennen voor het achterhalen van clandestiene stokerijen enz., herziening van de accijnsbepalingen, beperkte versterking van brandspi-ritus en eventueel belasting van die vloeistof in overwe-ging zijn.

De uit bovenstaande cijfers blijkende verminderde in-voer in 1922 (vergeleken bij dien van 1921) van gedistil-leerd, waarvoor belasting is betaald — dit gedistilleerd is voor het grootste deel voor inwendig gebruik bestemd — is boven reeds besproken. Volledige gegevens omtrent den invoer van gedistilleerd gedurende het loopende jaar zijn niet beschikbaar. Wel blijkt uit de maandstatistiek van Java en Madoera over de eerste 7 maanden van dit jaar, dat aan brandewijn, cognac, jenever en whiskey 180 000 L. minder is ingevoerd dan in hetzelfde tijdvak van 1922,

hetgeen een derving van inkomsten van meer dan f 400 000 's jaars beteekent. Aan accijns op gedistilleerd werd in Java en Madoera gedurende de eerste acht maanden van dit jaar f 353 000 minder ontvangen dan in hetzelfde tijdvak van 1922.

Het is derhalve waarschijnlijk, dat beide belastingen in 1923 aanzienlijk minder zullen opbrengen dan in het afgelopen jaar en wellicht zelfs minder dan in 1921. Behalve de andere te nemen maatregelen wordt, zooals reeds is opgemerkt, eene verlaging der belasting noodig geacht en wel tot f 150 den H.L. van 50 percent sterkte.

Verwacht mag worden, dat hierdoor het verbruik van onwettig gedistilleerd en van brandspiritus als drank beter zal kunnen worden bestreden. Te meer aanleiding bestaat er voor de noodzakelijk geoordeelde verlaging, waar op goede gronden mag worden aangenomen, dat dat deel van de bevolking, hetwelk tegen het drankmisbruik in de eerste plaats moet worden beschermd, niet minder is gaan drinken, maar ter bevrediging van zijn behoefte aan drank is overgegaan tot het consumeeren op groote schaal van voor de gezondheid zeer schadelijken brandspiritus.

Het wordt voorts gewenscht geoordeeld differentiatie in de accijnsheffing toe te passen.

Gedistilleerd voor inwendig gebruik bestemd, zal door den vollen accijns worden getroffen.

Voor daarvoor in aanmerking komend gedistilleerd (gedistilleerd, bestemd voor ziekenhuizen en voor de bereiding van zeepspiritus, kamferspiritus, eau de Cologne en dergelijke) zal, onder de noodige voorzieningen, gedeeltelijke vrijstelling van den accijns, tot een maximum van 50 percent kunnen worden verkregen.

Het gedistilleerd, dat in het gewoon spraakgebruik als brandspiritus wordt aangeduid, zal — althans voorshands — niet aan accijns worden onderworpen.

Voorts zullen de bestaande vrijstellingen voor industriële doeleinden gehandhaafd blijven.

De post Gedistilleerd in het tarief van invoerrechten zal, behoudens de hieronder vermelde afwijkingen, in gelijken geest worden gewijzigd. Echter komt het niet noodig voor den tegenwoordigen algeheelen vrijdom van invoerrecht voor gedistilleerd, dat in Nederland of in Indië overeenkomstig de bepalingen voor inwendig gebruik ongeschikt wordt gemaakt, en van gedistilleerd bestemd tot het vervaardigen van azijn, te handhaven. Gedenatureerd gedistilleerd (hetwelk hier te lande niet of nagenoeg niet wordt ingevoerd) zal in den vervolge door een invoerrecht van 6% worden getroffen. Er bestaat geenerlei reden, waarom brandspiritus voor de toepassing van het invoertarief niet op één lijn zou worden gesteld met benzine, die eveneens aan een recht van 6% is onderworpen. Voorts zal de gelegenheid worden geopend om crediet van invoerrecht te verleen voor gedistilleerd, dat hier te lande tot andere dranken zal worden verwerkt.

Ten einde het invoerrecht van vermengd gedistilleerd, dat, ingevolge de bestaande bepalingen, voor zoover betreft likeuren en dergelijke dranken naar een vaste — veelal te hooge — sterkte van 75 percent en, voor zooveel aangaat vernis en alle andere met alcohol bereide vloeistoffen geen dranken zijnde, naar eene onveranderlijke — te hooge — sterkte van 100 percent wordt belast, zooveel mogelijk in overeenstemming te brengen met den accijns voor zulke vloeistoffen verschuldigd, welke vloeistoffen ingevolge de accijnsbepalingen naar de werkelijke sterkte worden belast, is het noodig de vaststelling der (fictieve) sterkte aan

een door den Gouverneur-Generaal in het leven te roepen regeling over te laten. In den vervolge zal dan voor de verschillende soorten vermengd gedistilleerd een verschillende sterkte, zoo goed mogelijk met de werkelijkheid overeenkomende, kunnen worden vastgesteld.

De financiële gevolgen van de voorgestelde maatregelen zijn niet te ramen.

Middel 308. Invoering van de inkomstenbelasting op de eilanden Siberoet en Sipora ter Westkust van Sumatra (+ f 6000 en + Memorie).

Ingevolge Staatsblad 1920 No. 917 is tot dusver o.m. van inkomstenbelasting vrijgesteld gebleven de inheemsche bevolking van de eilanden Siberoet en Sipora (Residentie Sumatra's Westkust).

Sedert hebben de toestanden op die eilanden zich in zoodanigen zin gewijzigd, dat die vrijstelling geen reden van bestaan meer heeft, zoodat het wenschelijk is de heffing van die belasting tot evengemelde bevolkingsgroep uit te breiden.

Voor het eiland Siberoet (geraamde opbrengst f 6000 's jaars) zal dat kunnen plaats hebben met ingang van 1 Januari 1924 en voor het eiland Sipora (waarvoor de vermoedelijke opbrengst nog niet is kunnen worden geraamd) met ingang van een nader te bepalen datum.

Middel 311. Zegelrecht. Wijziging der zegelverordening (+ f 1 825 000).

Bij de behandeling van de ontwerp-begrooting voor 1924 werden de voorstellen tot wijziging der Zegelverordening 1921 voorloopig teruggenomen met de bedoeling deze weder aanhangig te maken bij de huidige aanvullingsbegrooting (gedrukte stukken Volksraad te gewone zitting 1923, Onderwerp I, Afd. III, stuk 14).

Daarbij werd opgemerkt, dat, waar aan de Regeeringsvoorstellen toen algemeene bekendheid was gegeven, de handels- en andere vereenigingen van zelf in de gelegenheid waren hare eventueele bezwaren daartegen kenbaar te maken.

Voor zoover door bedoelde vereenigingen ter zake opmerkingen zijn gemaakt, hebben deze geen aanleiding gegeven om in de vroeger ingediende voorstellen wijziging te brengen.

Deze voorstellen luiden als volgt:

Bij de toepassing der Zegelverordening 1921 is gebleken, dat wijziging en aanvulling daarvan op verschillende punten gewenscht is. Voor een deel brengen deze wijzigingen verandering in het object of het tarief der belasting en kunnen zij slechts met medewerking van den begrootingswetgever tot stand worden gebracht. De wijzigingen betreffen in volgorde der artikelen van de Zegelverordening 1921 de volgende punten:

1e. Het verhoogde zegelrecht van f 3 voor het eerste papier, dat gebruikt wordt voor andere notarieele akten dan die, welke in originali worden uitgereikt (artikel 25 lid 2), vindt zijn oorsprong in het feit, dat in Nederland van deze akten registratierecht verschuldigd is. Aan dit verhoogde recht zijn echter in verband met het bepaalde bij het 3de lid van artikel 11 niet alleen de minuten, doch ook de afschriften onderworpen, terwijl in Nederland van deze afschriften geen registratierecht wordt geheven. Het komt daarom billijk voor het verhoogde zegelrecht hier te lande alleen van de minuten van de onderhavige notarieele akten te heffen.

2e. Bij het samenstellen der Zegelverordening 1921 is bij vergissing de vrijstelling van zegelrecht van hetgeen ingevolge wettelijke bepalingen op een ander geschrift

wordt gesteld, kwitantien uitgezonderd (No. 1 van de lijst van vrijstellingen bedoeld bij artikel 13 van de oude zegelordonnantie), niet overgenomen. Dit behoort alsnog te geschieden.

3e. Hetzelfde is het geval met de vrijstelling No. 60 van de evenaangeduide lijst, betreffende de ingevolge de Regelen voor het administratief beheer opgemaakte akten van borgtocht, welke eene vordering van niet meer dan f 25 betreffen. Ook deze zal alsnog moeten worden opgenomen.

4e. In No. 20 van artikel 31 zijn van zegelrecht vrijgesteld de verzoekschriften en verder over te leggen geschriften voor de toekenning van wachtgeld, pensioen, gagementen en onderstanden en de aan belanghebbenden uit te reiken besluiten of bewijzen van toekenning.

Er bestaat alle reden voor deze vrijstelling uit te breiden tot non-activiteitstraetementen.

5e. De bepalingen van hoofdstuk III omtrent het zegelrecht van besluiten, houdende benoeming tot betrekkingen en toekenning van bezoldigingsverhoogingen, hebben in de praktijk herhaaldelijk tot allerlei questies aanleiding gegeven. Deze zullen in hoofdzaak kunnen worden ondervangen door in die bepalingen de uitdrukking „benoeming” te vervangen door „aanstelling” en voorts niet meer van „bezoldiging” doch van „inkomsten” te spreken. Voorts zal worden vastgelegd, dat de hoegrootheid van het verschuldigde recht afhankelijk is van de aanvangsinkomsten, dus met terzijdestelling van latere verhoogingen, waarop de aanstelling aanspraak geeft. Het is verder wenschelijk het in artikel 34, letter e, 1o. bedoeld zegelrecht van f 0.10 af te schaffen en de betreffende stukken van zegelrecht vrij te stellen, daar het verkrijgbaar stellen van plakzegels van f 0.10 nog steeds tot vergissingen aanleiding geeft en de invordering van dergelijke onbeteekenende bedragen, welke als regel door tussenkomst van de administratie der posterijen moet plaats hebben, niet loonend kan worden geacht.

Het komt voorts irrationeel voor, dat voor alle besluiten en beschikkingen, houdende eervol ontslag, een zegelrecht van f 1.50 verschuldigd is. Mede met het oog op de moeilijkheden, die in de praktijk verbonden zijn aan het invorderen van deze rechten van ontslagen ambtenaren, komt het wenschelijk voor deze stukken, evenals die houdende een niet-eervol ontslag, geheel van zegelrecht vrij te stellen. Trouwens, tenzij het eervol ontslag gepaard gaat met aanspraak op pensioen of andere aanspraken jegens het Land, is het belang, dat de ontslagen ambtenaren bij de uitreiking van een ontslagbesluit hebben, gering.

6e. Van de in artikel 38 vermelde stukken zijn er eenige, welke worden gewisseld tusschen landsdienaren in hunne kwaliteit en de Javasehe Bank, aan zegelrecht onderworpen. Waar dit zegelrecht ten laste van den Lande komt, is het gewenscht deze stukken van zegelrecht vrij te stellen.

7e. Bij de ordonnantie van 22 Februari 1910 (Staatsblad No. 160) werd het zegelrecht van Mekkapassen van f 1.50 op f 4 gebracht. Deze verhooging bracht echter voor de betrokkenen geenerlei vermeerdering van lasten mede, vermits zij slechts ten doel had om het recht voor

de viseering der Mekkapassen, dat tevoren te Djeddah door den Nederlandschen Consul ten bedrage van *f* 2.50 werd gevorderd, voortaan hier te lande vooraf te innen in den vorm van zegelrecht, om het daarna aan het moederland te restitueeren, zooals ook thans nog geschiedt.

Bij de Zegelverordening 1921 is het zegelrecht voor buitenlandsche paspoorten en legitimatiebewijzen verhoogd van *f* 1.50 tot *f* 2.50 (artikel 45 No. 1, a). Het komt billijk voor het zegelrecht van Mekkapassen aan dezelfde verhooging te onderwerpen en dit in verband met het vorenstaande mitsdien te brengen op *f* 5.

8e. Bij de Zegelverordening 1921 is het zegelrecht van *f* 0.10 voor alle vroeger aan dat recht onderworpen geschriften verhoogd tot *f* 0.15, met uitzondering van de buitenlandsche reispassen in het gouvernement Atjeh en Onderhoorigheden en de geschriften, ingevolge wettelijke regelen vereischt voor het reizen binnen Nederlandsch-Indië (artikel 45, 1, letter d en e).

Waar voor deze uitzondering geen bepaalde reden bestaat en het gewenscht moet worden geacht de plakzegels van *f* 0.10 geheel uit het debiet te nemen, waren deze geschriften mede aan het zegelrecht van *f* 0.15 te onderwerpen.

9e. Het ligt in de bedoeling om de vergunningen tot ontscheping en de vergunningen tot ontscheping tevens toelatingskaart, waarvan het zegelrecht thans ingevolge het Koninklijk besluit in Staatsblad 1922 No. 725 in verband met de ordonnantie in Staatsblad 1922 No. 570 *f* 50 bedraagt, ter versterking van 's Lands middelen tot *f* 100 te verhoogen. Tevens zal het zegelrecht van *f* 5, ingevolge evengemelde wettelijke bepalingen van vergunningen tot vestiging verschuldigd, tot *f* 10 worden opgevoerd.

10e. Bij artikel 48, 1e der Zegelverordening 1921 zijn de concessiën tot boschexploitatie in de buitengewesten e.a. aan een vast recht van *f* 100 onderworpen. Gebleken is, dat dit recht voor kleinere boschconcessiën te hoog moet worden geacht. In verband hiermede bestaat het voornemen om deze concessiën te belasten naar het volgend tarief: *f* 20 voor de eerste honderd hectaren of minder; *f* 20 voor elke honderd hectaren of gedeelte daarvan meer tot een maximum van *f* 100.

11e. Bij artikel 48, 2e zijn onder meer aan een zegelrecht van *f* 200 onderworpen de besluiten, houdende goedkeuring van de overdracht van mijnconcessiën. Deze goedkeuring is echter ingevolge artikel 4, 3de lid, der Indische Mijnwet alleen vereischt in geval van overdracht door de rechtverkrijgenden van een overleden houder, niet in andere gevallen van overdracht. Daar de overdracht van mijnconcessiën ingevolge artikel 212 der Mijnonnantie plaats heeft bij een ten overstaan van een overschrijvingsambtenaar verleden akte, welke ingevolge artikel 53 der Zegelverordening 1921 aan evenredig zegelrecht is onderworpen, is het gewenscht de besluiten tot goedkeuring der overdracht niet aan een bijzonder zegelrecht maar aan het gewone recht van *f* 1.50 te onderwerpen, waardoor het niet te motiveeren verschil in belasting tusschen de onderscheiden gevallen van overdracht vanzelf vervalt.

12e. Bij de ordonnantie in Staatsblad 1922 No. 480 werd eene regeling getroffen nopens het uitreiken van vergunningen

gen tot ontginning van steenkolen in het gewest Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo, voor zoover zoodanige ontginningen niet vallen onder de bepalingen der Indische Mijnwet. Deze regeling beoogt slechts om een bestaand zamelrecht der bevolking aan bepaalde regelen te onderwerpen. Zij zouden thans ingevolge artikel 48, 3e der Zegelverordening 1921 aan een zegelrecht van *f* 50 onderworpen zijn. Het voornemen bestaat de toepasselijkheid van gemelde wetsbepaling buiten te sluiten en deze vergunningen aan het algemeene vaste recht van *f* 1.50 te onderwerpen, daar in verband met het karakter dezer vergunningen de heffing van een bijzonder zegelrecht van *f* 50 niet gerechtvaardigd voorkomt.

13e. Het is in de praktijk gebleken, dat het zegelrecht van concessiën en vergunningen tot het gebruik van water voor beweegkracht als anderszins en voor den aanleg en het gebruik van geleidingen voor electriciteit en voor het overbrengen van arbeid door middel van electriciteit, bedoeld in de nummers 9e, 10e en 13e van artikel 48, op onbevredigende wijze is geregeld en niet in overeenstemming is met de ter zake bestaande bepalingen. Ten einde hierin te voorzien bestaat het voornemen deze materie als volgt te regelen:

De eigenlijke concessiën tot gebruik van water voor beweegkracht, welke voor een bepaald aantal jaren, meestal 40, worden verleend, de goedkeuring van zoodanige door Inlandsche Zelfbesturen verleende concessiën, zoomede de verlenging of goedkeuring van de overdracht van zoodanige concessiën zullen worden onderworpen aan een recht van *f* 200.

Voorts zal de verleenning van voorrang boven de verzoeken van anderen voor het verkrijgen van concessiën tot gebruik van water voor beweegkracht zoomede de goedkeuring van de overdracht van een verleenden voorrang aan een recht van *f* 25 worden onderworpen. Aan hetzelfde recht zullen mede worden onderworpen de verlengingen van de termijnen, gesteld voor de aanvaarding eener verkregen concessie, de indiening der uitgewerkte plannen en het maken van een begin van uitvoering of voor de voltooiing der werken, zulks ter beperking van eventueel door vergunninghouders beoogde speculatieve doeleinden. Mede zullen aan een zegelrecht van *f* 25 worden onderworpen de vergunningen tot wederopzeggens voor het gebruik van water voor beweegkracht en de goedkeuring van de overdracht van zoodanige vergunning, terwijl voor dergelijke vergunningen, verleend voor andere doeleinden, en van overdracht daarvan, het bestaande recht van *f* 5 blijft gehandhaafd.

Wat ten slotte de in No. 13 van artikel 48 belaste electriciteitsvergunningen aangaat, zal het verlaagd zegelrecht voor geleidingen van minder dan tien kilowatt komen te vervallen, doch zullen de vergunningen voor leidingen, uitsluitend dienend voor eigen gebruik, met *f* 25 worden belast.

14e. Bij artikel 48, 8e zijn vergunningen tot den aanleg en het gebruik van een industrielen tramweg aan een recht van *f* 10 onderworpen.

Waar volgens de daaromtrent bestaande verordeningen eerst voor den aanleg en daarna voor het gebruik vergunning moet worden verleend en alzoo tweemaal *f* 10 zegelrecht verschuldigd is, hetgeen niet in de bedoeling kan hebben gelegen, waren de woorden „en het gebruik” in evengenoemde bepaling te schrappen.

15e. Het is gebleken, dat het recht van *f* 1, bedoeld bij letter *b* van het 1ste lid van artikel 61, voor ongevallenverzekeringen voor een bepaalde reis niet in verhouding staat tot de geringe premie, welke daarvoor verschuldigd is.

Het voornemen bestaat daarom dit recht voor die polissen af te schaffen en deze stukken evenals de in artikel 63, lid 3, der Zegelverordening bedoelde van zegelrecht vrij te stellen.

16e. Bij ziekte- en ongevallenverzekering van bepaalde categorieën van personen, b.v. het geheele personeel eener fabriek of werkplaats, worden in de praktijk de namen der verzekerden in de polis opgenomen en worden mutaties van het personeel daarop aangeteekend. Het komt niet billijk voor om voor deze mutaties telkens wederom zegelrecht te heffen, weshalve deze op de polis gestelde aantekeningen van zegelrecht waren vrij te stellen.

17e. Bij het 7de lid van artikel 61 is eene regeling getroffen voor de betaling van het zegelrecht bij verzekering tengevolge open- of contractpolissen en aflaad- of afschrijfpolissen, welke op zichzelf geen aanleiding geven tot premiebetaling. Het recht moet alsdan worden voldaan op de wegens elk vervoer nader opgemaakte polis of, zoo deze niet wordt opgemaakt, op het contractboekje, waarin aantekening wordt gehouden van elk vervoer.

Waar blijkens de bewoordingen deze regeling alleen geldt voor vervoersverzekeringen en ook bij andere verzekeringen met name bij brandverzekeringen, open- of maximumpolissen voorkomen, welke op zichzelf geen aanleiding geven tot premiebetaling, komt het gewenscht voor om voor dergelijke polissen eene soortgelijke regeling te treffen.

18e. Het evenredig zegelrecht voor handelspapier (artikel 69) wordt, wat accepten aangaat, ontdoken door deze betaalbaar te stellen op vertoon, onder de stilzwijgende conditie, dat zij eerst na een bepaalden tijd ter betaling zullen worden aangeboden. Ten einde deze ontduiking tegen te gaan ware te bepalen, dat accepten voor de toepassing van de zegelverordening 1921 nimmer tot het zogenoemde kort papier gerekend worden te behooren.

19e. Ingevolge het 3e lid van artikel 74 wordt voor de berekening van het evenredig huurzegelrecht ook bij huur van woonhuizen de duur van een tot wederopzegging aangegane huur gesteld op tien jaren. Deze termijn is voor Nederlandsch-Indië met zijn vaak van woonplaats wisselende bewoners als regel te hoog, reden waarom het voornemen bestaat den termijn daarvoor tot drie jaren terug te brengen.

20e. Bij het 8e lid van artikel 74 is de grondslag aangegeven voor de berekening van het zegelrecht bij onderhuur of overdracht of overneming van huur. Daarbij is verzuimd om overeenkomstig lid 9 van artikel 56 der Nederlandsche zegelwet 1917 te bepalen, dat het recht mede moet worden berekend over hetgeen de verkrijger moet voldoen aan den onderverhuurder of aan hem, die het genot heeft overgedragen. Dit zal alsnog geschieden.

21e. De bepalingen omtrent het zegelrecht van de huurovereenkomsten van gronden tusschen Inlanders en niet-Inlanders zullen met behoud van het bestaande tarief van 1^o/₁₀₀ afzonderlijk worden geregeld, met dien verstande:

- 1e. dat het recht zal worden geheven over het totaal der huursommen van de bij één akte gesloten overeenkomsten;
- 2e. dat alleen voor het voor den huurder bestemde exemplaar zegelrecht zal verschuldigd zijn.

22e. Tot versterking van de middelen komt het gewenscht voor om het in artikel 93 der zegelverordening 1921 vastgestelde zegelrecht van 1½% over het geplaatst en volgestort kapitaal in naamlooze vennootschappen enz. gelijk te maken met het te dier zake in Nederland geheven wordend registratierecht en alzoo te verhoogen tot 2½%.

Verzuimd is om in artikel 96 het 2de lid van het overeenkomstige artikel 48 der Nederlandsche Registratiewet 1917, bepalende, dat het recht op het geplaatst kapitaal van naamlooze vennootschappen enz. mede verschuldigd is van het bedrag, tegen storting waarvan winstaandeelen, oprichtersbewijzen en dergelijke worden toegekend, over te nemen. Dit zal alsnog geschieden.

23e. Evenals zulks in Nederland heeft plaats gevonden bij de wet van 24 December 1921 Staatsblad No. 1409 zullen de verzoekschriften om goedkeuring van de statuten of reglementen eener vereeniging aan een vast recht van f 50 worden onderworpen. Voor verzoekschriften om goedkeuring van veranderingen of bijvoegingen dier statuten en reglementen zal f 25 verschuldigd zijn. Het betaalde recht zal worden teruggegeven, indien de goedkeuring niet wordt verleend.

24e. Bij letter *k* van artikel 38 der Zegelverordening 1921 zijn de op naam staande bewijzen van storting eener bijdrage in het grondkapitaal van door de Regeering aangewezen credietinstellingen met philanthropisch karakter en de overige in letter *h* van dat artikel bedoelde credietinstellingen aan een zegelrecht van f 0.15 onderworpen. Verzuimd is destijds om de toepasselijkheid van de bepalingen van Hoofdstuk XII op die stortingen met zooveel woorden uit te sluiten. Hiertoe zal alsnog worden overgegaan.

25e. Het ligt in de bedoeling de bepalingen omtrent het handelszegel, vervat in Hoofdstuk XIII der Zegelverordening 1921, als volgt aan te vullen en te wijzigen.

Waar van de zijde der makelaars herhaaldelijk de klacht werd vernomen, dat door hen geen verhaal mogelijk is van de door hen voorgeschoten zegelrechten der voor hunne in het buitenland gevestigde meesters bestemde sluitbrieven voor hier te lande afgesloten productentransacties, komt het billijk voor deze sluitbrieven van zegelrecht vrij te stellen.

Voorts ligt het in de bedoeling eene regeling te treffen, waardoor het mogelijk wordt om de door makelaars in producten voorgeschoten zegelgelden, welke ten gevolge van het faillissement hunner meesters onverhaalbaar blijken te zijn, aan die makelaars te restitueeren.

Verdere concessies kunnen ten deze niet worden gedaan. Speciaal kan naar het oordeel der Regeering geen gevolg worden gegeven aan den door makelaars geuiten wensch om ontheven te worden van de verplichting om de zegelgelden, verschuldigd voor de door hen afgesloten producten-contracten, voor hunne meesters voor te schieten, daar eene practisch uitvoerbare oplossing in dien geest niet is te vinden. De door de makelaarsvereeniging te Soerabaja

te dezen aanzien voorgestelde regeling, om nl. partijen te verplichten de hun door de makelaars ter accoordteekening toegezonden contracten binnen een bepaalden tijd vergezeld van het benodigde handelszegel terug te zenden en dan voorts den makelaars den plicht op te leggen om, indien die zegels niet tijdig worden ontvangen, daarvan opgave te doen aan den betrokken Inspecteur van Financiën, die dan voor de invordering van het verschuldigde recht zou hebben te zorgen e. q. eene strafvervolgung tegen den nalatige zou moeten uitlokken, is naar het oordeel der Regeering aan te veel bezwaren onderhevig.

Bij een in het begin van dit jaar te Soerabaja voorgenomen proef om aan dit plan in der minne uitvoering te geven, is gebleken, dat noch tusschen de makelaars en hunne cliënten, noch tusschen de makelaars onderling ten deze eenstemmigheid bestaat, en zonder volledige samenwerking zou ook eene wettelijke regeling als bovenbedoeld niet tot het gewenschte resultaat leiden. Ten einde hunne cliëntèle te gerieven zal een deel der makelaars de zegelrechten blijven voorschieten en de concurrentiestrijd zal dan medebrengen, dat op den duur allen weder daartoe overgaan.

Trouwens is de voorgestelde regeling praktisch onuitvoerbaar om de volgende redenen.

In de eerste plaats kan niet worden bewezen, of de toezending der zegels al dan niet heeft plaats gevonden. De opgave van den makelaar, dat zulks niet is geschied, is daartoe niet voldoende. Vergissingen zijn ten deze steeds mogelijk, doordat b.v. het toegezonden zegel voor een ander contract wordt gebezigd. Bij de huidige regeling scheidt de makelaar door het inplakken der contractzegels in zijn register voor zichzelf het bewijs, dat de bepalingen door hem zijn nageleefd, terwijl bij de voorgestelde regeling de betrokken cliënt geen bewijs in handen heeft, dat de zegels door hem aan den makelaar zijn toegezonden. In de tweede plaats zou de dienst der belastingen door een dergelijke regeling, indien zij al doel trof, met de inning van allerlei kleine belastingbedragen worden belast alsmede met een zeer verscherpte contrôle, daar niet kan worden verwacht, dat alle makelaars even geneigd zullen zijn hunne cliëntèle aan vervolging van den fiscus over te leveren. Eene dergelijke vermeerdering van werkzaamheden voor den belastingdienst is ongewenscht. Men bedenke hierbij, dat het onder de huidige regeling slechts bij hooge uitzondering voorkomt, dat het zegelrecht niet door de makelaars wordt terugontvangen, zij het dan ook niet altijd bij de toezending van den sluitbrief, doch eerst bij het verevenen der courtagerekening. In zooverre tegen deze latere betaling bezwaar bestaat, doordien ten gevolge daarvan door de makelaars te veel geld renteloos in zegelwaarden moet worden belegd, is de Regeering bereid maatregelen te overwegen, waardoor het mogelijk wordt om aan hen onder bepaalde voorwaarden en de noodige garantie een zeker bedrag aan zegelwaarden in depôt te geven.

Het voornemen bestaat voorts om de thans nog niet aan handelszegelrecht onderworpen transacties in copal, getah, kadele, kinabast, kinine, latex, mais en sago aan dat recht te onderwerpen. In de praktijk toch is gebleken, dat meermalen in die producten transacties voor f 4000 of meer worden afgesloten en er bestaat geen bepaalde reden voor om deze niet op denzelfden voet te belasten als de transacties in de in artikel 109 lid 3 genoemde producten. De redactie van gemelde wetsbepaling zal verder in dien zin worden gewijzigd, dat de transacties in „huiden en vel-

len", „kapok en kapokpitten", en „tapiocameel en gedroogde tapioca" voor de toepassing van artikel 111 niet meer als transacties in hetzelfde product doch als transacties in verschillende producten zullen worden aangemerkt.

Ten slotte bestaat het voornemen om de vrijstelling van sluitbrieven enz., bestemd voor den producent van eenig product, welke thans is vervat in artikel 115, 1e lid, 3e der Zegelverordening 1921, in te trekken. Ten aanzien van deze vrijstelling werd in de officieele toelichting vgl. Bijblad No. 9945, bladzijde 40) het volgende gezegd:

„Zonder deze vrijstelling zou de opbrengst der heffing „ter zake van goederen-transacties aanzienlijk hooger worden. Doch in verband met de malaise, welke in de cultures heerscht en met het oog op de reeds zware lasten, „welke op de door haar behaalde winsten drukken, is niet „tegenstaande de belangrijke financieele gevolgen dier vrij „stelling voor de schatkist, niet geaarzeld om ze althans „voorloopig op te nemen.

„Mochten voor de cultures spoedig betere tijden aanbren „ken, dan kan door opheffing der vrijstelling op eenvoudige wijze de opbrengst der heffing aanzienlijk worden „verhoogd".

Waar destijds deze vrijstelling in het leven is geroepen speciaal met het oog op de heffing der productenbelastingen, is er alle reden voor haar thans in te trekken, nu die belastingen in 1924 vervallen. Voor deze intrekking bestaat temeer aanleiding, daar het begrip producent uiterst rekbaar is, zoodat het bij verschillende producten vrijwel ondoenlijk is een bepaalde aanwijzing te geven, of iemand al dan niet als producent moet worden aangemerkt. Men denke hierbij b.v. aan dengene, die producten inzamelt, droogt, sorteert, perst, zuivert enz. Voorts is het vrijwel ondoenlijk om contrôle uit te oefenen op de juistheid der in een koopbrief voorkomende vermelding, dat iemand producent van de daarbij verhandelde partij producten is.

26e. Verder zal nog de in te voeren vuurwapenbelasting in den vorm van een zegelrecht worden geheven. Deze belasting zal behoudens de noodzakelijke vrijstelling ten aanzien van de vuurwapens van officieren en onderluitnants worden geheven van alle vuurwapens, welke te dien einde in vier groepen zullen worden ingedeeld, welke indeeling zooveel mogelijk is gebaseerd op de behoefte aan bepaalde vuurwapens, de waarde en de mindere of meerdere gevaarlijkheid ervan. De belasting zal jaarlijks bij de registratie der vuurwapens worden geheven en zal voor de verschillende groepen respectievelijk bedragen *f* 1.50, *f* 3, *f* 6 en *f* 10.

Aangaande de financieele gevolgen van de onderwerpelijke wijziging der Zegelverordening 1921 kan het volgende worden opgemerkt.

De vermindering van het zegelrecht van grossen van notarieele akten kan worden geraamd op *f* 25 000.

De vermeerdering ten gevolge van de verhooging van het zegelrecht van Mekkapassen wordt geraamd op *f* 15 000.

De vermeerdering ten gevolge van de verhooging van het zegelrecht van vergunningen tot ontscheping enz. zal *f* 785 000 bedragen.

De vermindering ten gevolge van de nieuwe regeling voor het zegelrecht van grondhuurcontracten wordt geraamd op *f* 100 000.

De vermindering als gevolg van de vrijstelling van voor buitenlanders bestemde sluitbrieven van makelaars wordt geraamd op f 100 000.

De vermeerdering van de opbrengst van het handelszegel door de intrekking van de vrijstelling van de voor den producent bestemde koopbrieven en de uitbreiding van dat zegelrecht tot den handel in eenige nieuw genoemde producten kan worden geschat op f 500 000.

De opbrengst der vuurwapenbelasting wordt geraamd op f 500 000.

De vermeerdering als gevolg van de verhooging van het geplaatst en volgestort kapitaal in naamloze vennootschappen enz. en van de invoering van het vast recht op de verzoekschriften om goedkeuring der statuten eener vereeniging wordt geraamd op f 250 000.

Van de financieele gevolgen der overige aan te brengen wijzigingen kan bezwaarlijk eene raming worden gegeven. Verwacht wordt, dat het meerdere en mindere, dat dientengevolge wordt ontvangen, tegen elkaar zal opwegen.

In totaal zal derhalve door de wijziging der Zegelverordening 1921 eene meerdere bate worden verkregen van (f 15 000 + f 785 000 + f 500 000 + f 500 000 + f 250 000) verminderd met (f 25 000 + f 100 000 + f 100 000) of f 1 825 000.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. III — STUK 2.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

AFDEELINGSVERSLAG.

AFDEELING III.

Departement van Financiën.

Algemeene opmerkingen.

§ 1. Belastingen. Een der leden merkte op dat de welvaart onder de Inlandsche bevolking achteruitgaande is. Voor deze bewering meende hij het bewijs te vinden in de daling van de opbrengst der invoerrechten en van de opiumregie. Niettemin is tot verzwaring der lasten van de bevolking o.a. door invoering van de Inlandsche verponding en de verhooging van het waterrecht in sommige streken van Sumatra overgegaan. Die tegenstelling t.w. achteruitgang van de welvaart eenerzijds en verzwaring van de lasten van de Inlandsche bevolking anderzijds, had spreker op het denkbeeld gebracht met klem aan te dringen op een uitbreiding van de belasting-herzieningscommissie. Bij de samenstelling dier commissie is blijkbaar meer gelet op de belangen van handel en cultures dan op die van de Inlandsche bevolking. Het feit dat het rapport van laatstbedoelde Commissie zich in hoofdzaak beperkt tot de Inkomsten-belasting van Naamlooze Vennootschappen wijst er reeds op dat aan eene herziening over de heele linie voorloopig blijkbaar nog niet gedacht wordt.

Van andere zijde werd hiertegen aangevoerd dat de belastingherzieningscommissie het belastingstelsel in zijn vollen omvang in beschouwing zal nemen en dat het alleen een gevolg is van de opdracht van den Minister van Koloniën om het eerst de belastingen op Naamlooze Vennootschappen te behandelen dat het 1e rapport der commissie zich in hoofdzaak tot die belastingen bepaalt.

Voorts werd opgemerkt dat de Inlandsche verponding niet als eene verzwaring der lasten van de Inlandsche bevolking mag worden beschouwd. Die heffing is bedoeld als een correctief op de landrente voorzover deze ongelijk drukt al naar gelang zij geheven wordt in de hoofdplaatsen of in de desa.

Enkele leden achtten het minder juist, dat aan personen, die hun kapitaal tengevolge van de malaise hebben verloren, toch nog aanslagen in de oorlogswinst-belasting worden uitgereikt. Waar die uitreiking eerst thans plaats heeft, kon met het aan den fiscus verschuldigde bedrag geen rekening worden gehouden. Naar het oordeel dezer leden wordt de economische opleving door een en ander tegengehouden. In dit verband vestigden zij de aandacht op een ingezonden stuk van „Belastingbetaler” in het Soerabaiasch Handelsblad van 26 September jl.

Hiertegen werd opgemerkt, dat het niet aangaat bedoelde personen vrij te stellen, daar tal van anderen wel voldoende wisten te reserveeren om hun belastingsschuld te voldoen, en het kapitaal-verlies van eerstgenoemden zeer wel een gevolg geweest kan zijn van speculaties e.d. Desniettemin wenschten ook deze leden in zeer reële gevallen met een mogelijke vrijstelling rekening te houden.

Naar aanleiding van de omstandigheid, dat in het verslag van het Suikersyndicaat over 1922 de kostprijs der Java-suiker voor het oogstjaar 1921 niet wordt vermeld, zouden enkele leden gaarne vernemen, op welk bedrag deze moet worden gesteld, terwijl zij het tevens op prijs zouden stellen, indien medegedeeld werd of de aanslagen der suikerfabrieken in de verschillende belastingen voor het jaar 1921 op 8 Juni 1923 reeds hebben plaats gehad.

Door enkele leden, die meenden te weten, dat vele personen — met name te Batavia — tot dusverre nog geen aanslag in de inkomstenbelasting over 1923 hebben ontvangen, werd gevraagd of binnen afzienbaren tijd de achterstand bij den belastingdienst zal zijn ingehaald.

Ook werd in overweging gegeven een staat op te maken nopens den achterstand en de oninbare aanslagen af te schrijven.

Door een der leden werd aangedrongen op afschaffing of vermindering van de opeenten op de inkomstenbelastingen.

Met verwijzing naar de artikelen in de Java-Bode van 18 en 19 October j.l. betreffende het misbruik dat de belastingdienst zou maken van boekenonderzoek, zouden eenige leden gaarne het standpunt van de Regeering ter zake vernemen.

De hoop werd uitgesproken, dat het den belasting-accountantsdienst opgedragen onderzoek naar de onregelmatigheden bij de politie niet ten gevolge zal hebben, dat de eigenlijke werkzaamheden van dezen dienst vertraging zullen ondervinden.

Waar blijkens de toelichting nopens de heffing van een statistiek-recht (1ste gewone zitting 1923, Ond. I — Afd. III — stuk 11, blz. 7—9) wordt gerekend op een bruto-opbrengst van f 3.750.000 en een totaal aan uitgaven van f 750.000, terwijl de invoering van dit recht o.m. beoogt het verkrijgen van een bate voor de schatkist (f 3.000.000) op voor de gemeenschap weinig bezwarende wijze (als voren, stuk 14, blz. 2), hoopten eenige leden, dat de ter zake ingestelde commissie het doel der voorgenomen invoering niet uit het oog zal verliezen. Naar zij nl. hadden vernomen, zal, indien aan de plannen van de commissie — welke, naar zij meenden te weten, als einddoel hoopt te komen tot een

centraal-bureau voor de statistiek — gevolg wordt gegeven, de geraamde bruto-opbrengst nauwelijks voldoende zijn om de aan de invoering verbonden uitgaven te dekken, terwijl desniettenstaande het eigenlijke werk hoofdzakelijk aan de retributie-betalers zal worden opgedragen, die als gevolg van de daartoe noodzakelijke personeelsuitbreiding daardoor in meerdere kosten zullen vervallen.

Andere leden merkten hier tegen op, dat h.i. voor te hooge kosten niet behoeft te worden gevreesd. Het bedrag van f 750.000, dat naar voorloopige raming in den eersten tijd voor de vereischte uitgaven benodigd is, zal, naar zij meenden te weten, wellicht slechts voor de helft behoeven te worden aangewend. Dat voor het verstrekken van benodigde gegevens op de medewerking der retributie-betalers wordt gerekend, kwam den hier aan het woord zijnde leden niet meer dan logisch voor; hierop is trouwens van den beginne af reeds gerekend.

§ 2. *Verschillende opmerkingen.* Gaarne zou worden vernomen of de Volksraad alsnog zal worden gehoord inzake de nieuwe overeenkomst met de Stoomvaartmaatschappijen Rotterdamsche Lloyd en Nederland voor wat betreft het postvervoer.

In verband met de terzake door de Regeering gedane toezegging zouden eenige leden gaarne worden ingelicht of — en zoo ja, op welke wijze — de Rotterdamsche Lloyd bereids verbetering heeft gebracht in de regeling, hoe te Rotterdam de verwelcoming en het uitgeleide doen van passagiers bij aankomst of vertrek harer schepen moet plaats vinden.

Door verschillende leden werd erop aangedrongen de tot dusverre uit 's Lands kas gekweten tegemoetkoming van 40% op de pensioenen voortaan door het fonds te doen dragen, terwijl h. i. de jaarlijkse bijdrage van het Land ad f 400 000 ware in te trekken. Deze leden wezen er hierbij op, dat het fonds, dat in 1910 een kapitaal van 10 millioen bezat, dit heeft zien aangroeien tot 50 millioen in 1922; in laatstgenoemd jaar werd, naast een uitkeering van 4 millioen, een overschot van 6 millioen verkregen. Enkele hunner drongen er op aan de bijdragen van het Land aan andere fondsen ook in te trekken.

Gevraagd werd of de Regeering de instelling van een pensioenfonds voor de weduwen en weezen van inheemsche landsdienaren inmiddels nader onder de oogen heeft gezien en in het bevestigend geval, tot welke resultaat Zij ten deze is gekomen.

Er werd op gewezen dat weduwen van gewezen Inlandsche landsdienaren eerst dan voor onderstand in aanmerking komen, wanneer hun echtgenoot den Lande minstens 30 jaar hebben gediend. Een lid stelde voor dezen termijn terug te brengen tot 25 jaar.

Eenige leden wezen erop, dat de bezoldiging van f 15 's maands, welke een hulpondercollecteur tevens districtschrijver geniet, geenszins in juiste verhouding staat tot diens groote geldelijke verantwoordelijkheid. Een dergelijke beambte, die tot het richtig vervullen zijner drukke werkzaamheden soms genoodzaakt is van zijn schamel traktement een deel af te staan aan een helper, heeft vaak bedragen van tienduizenden guldens onder zijn berusting. Het leek den hier aan het woord zijnde leden daarom wenschelijk om of deze betrekking te centraliseeren of het salaris van de hulp-ondercollecteurs te verhoogen.

Sommige leden, die een tijdige vaststelling van pensioenregelen voor de mettertijd in dienst te stellen ambtenaren der provincie- en regentschapsraden van groot belang achten met het oog op de personeelsvoorziening, zouden gaarne vernemen of en zoo ja, welke regelen terzake zullen worden getroffen.

Ook omtrent het gerezen conflict tusschen den Voorzitter van den Bond van douane-personeel en het hoofd van den dienst zou men gaarne worden ingelicht.

Uitgaven in Indië.

Onderafdeelingen 309a en 310c. *Belastingdienst.* Waar door een der leden bezwaar werd gemaakt tegen de bij deze onderafdeelingen voorgestelde verhoogingen, meenden verschillende andere leden er op te moeten wijzen, dat een betere wijze van belastingheffing niet anders zal kunnen worden verkregen dan door uitbreiding van personeel. De groote achterstand, waaraan voortdurend wordt gelaboreerd, is h.i., naast gemis aan bekwaam personeel, in hoofdzaak te wijten aan het personeelstekort. Waar het aan uitbreiding ten koste te leggen bedrag vele malen zal worden overtroffen door de tengevolge van de betere heffing meer binnenvloeiende belastinggelden, zou het achterwege laten van de voorgestelde uitbreidingsmaatregelen een zuinigheid zijn, welke de wijsheid bedriegt. Wel hadden ook zij ernstig bezwaar tegen de voorgestelde aanstelling van een administrateur op het hoofdkantoor. Eerstens zouden daardoor fondsen aan hun eigenlijke bestemming moeten worden uitgetrokken, tweedens zou met de afdoening der personeele aangelegenheden h.i. zeer wel een lager bezoldigd ambtenaar zijn te belasten.

Middelen in Indië.

No. 306a. *Invoerrecht.* Eenige leden betreurden het, dat over deze wijzigingen niet vooraf de Kamers van Koophandel en de Handelsverenigingen werden gehoord. Dat de urgentie van behandeling dezer tariefswijziging zulks onmogelijk zou hebben gemaakt, konden zij niet inzien, daar de gewenschte opheffing der beperkingen, welke in het traataat met het Deutsche Tolverbond haar oorsprong vonden, ongetwijfeld reedslang te voren had kunnen worden voorzien.

Andere leden meenden te weten, dat ten aanzien van enkele punten eenig overleg wel heeft plaats gehad en betwijfelden het overigens of het hooren over de voorgestelde wijzigingen door de handelslichamen op prijs zou zijn gesteld, waar bij vorige gelegenheid gebleken is hoe weinig aandacht de Regeering aan hun advies meent te moeten schenken. De importhandel, zoo vervolgd deze leden, zal zich over de wijzigingen niet bezorgd maken, zoo lang slechts allen aan de verhoogde tarieven worden onderworpen.

Door verschillende leden was met bevreemding kennis genomen van de motiveering, welke ten aanzien van eenige goederen (b.v. ijzerdraad, houtwerk, kramerijen) nopens de opheffing der bestaande vrijstelling dan wel van de verhoging van het tarief wordt gegeven. Zoo wordt ten aanzien van gewoon ijzerdraad medegedeeld dat de bestaande vrijstelling bij de toepassing van het tarief zeer veel moeilijkheden oplevert, daar dit ijzerdraad van andere, wel belaste soorten moeilijk te onderscheiden is, en het derhalve gewenscht voorkomt haar op te heffen. Zijn de redenen —

aldus vroegen deze leden — welke vroeger tot het vaststellen van het lagere tarief en verleenen van vrijstelling hebben geleid, dan van zoo ondergeschikten aard geweest, dat de verhooging respectievelijk opheffing daarvan thans zoo eenvoudig is?

Konden cenige leden zich met de voorgestelde wijzigingen wel vereenigen, anderen achtten het ongewenscht ook artikelen als gloeikousjes, verschillende kramerijen enz. welke door de kleine luyden worden verbruikt, zwaarder te belasten.

Verlaging invoerrecht en accijns van gedistilleerd. Waar door het verleenen van terugwerkende kracht de aanwezige voorraden mede aan de destijds ingevoerde verhooging werden onderworpen, zou door eenige leden gaarne worden vernomen of de Regeering aan de thans voorgestelde verlaging eveneens terugwerkende kracht denkt te verleenen, waardoor over de bij importeurs opgeslagen voorraden restitutie van het te veel betaalde zou dienen te worden gegeven.

De voorgestelde verlaging werd door verschillende leden, die de erkenning, dat de verhooging der belastingen op gedistilleerd de ontvangsten ter zake aanzienlijk heeft doen achteruit gaan, met genoegen hadden gezien, zeer toegejuicht.

Gaarne zou een lid vernemen om welke reden brandspiritus niet aan accijns zal worden onderworpen, doch wel aan een invoerrecht van 6% (blz. 9).

In dit verband werd nog gevraagd of de verhooging van den accijns op lucifers eene vermindering van de ontvangsten terzake ten gevolge gehad heeft.

Inlichtingen werden gevraagd omtrent het voorgevallene te Pabocaran en in de fabriek van Dralle (het z.g.n. accijnschandaal). Verwezen werd naar het desbetreffend artikel in het Bataviaasch Nieuwsblad van 19 October jl.

No. 311. Zegelrecht. Gaarne zou worden vernomen, waarom de Regeering van de gelegenheid den juiststen tekst der wijzigingen te formuleeren geen gebruik heeft gemaakt. Bij de behandeling der ontwerpbegrooting voor 1924 werd in het afdeelvingsverslag nopens de IIIde begrootingsafdeeling van de nota van wijzigingen (1ste gew. zitting 1923 Ond. I — afd. III: st. 13, blz. 13), waarbij de onderhavige wijzigingen aanvankelijk werden voorgebracht, den wensch daartoe door sommige leden uitgesproken. Met bevreemding was opgemerkt, dat ook overigens met de in genoemd verslag gemaakte opmerkingen nog geen rekening is gehouden en dat van de opmerkingen der Handelsverenigingen en Kamers van Koophandel met geen woord gewag wordt gemaakt. Gevraagd werd of de Regeering deze van zoo gering belang acht, dat daaraan geen aandacht behoeft te worden geschonken en waaraan het moet worden toegeschreven, dat de brief, waarbij aan verschillende Handelsverenigingen verzoekt werd eventuele bezwaren vóór 1 October 1923 in te dienen, eerst 4 September jl. is ontvangen. Waar 4 Juli d.a.v. reeds vaststond, dat de wijzigingen bij aanvullingsbegrooting opnieuw zouden worden voorgebracht, was door een en ander de indruk gewekt, dat de Regeering het reeds van te voren onnoodig oordeelde bedoelde bezwaren ernstig onder de oogen te zien.

In verband met de door den wd. directeur van Onderwijs en Eeredienst terzake gedane toezegging werd in

overweging gegeven ook bij deze wijziging der zegelordonnantie vast te leggen, dat de aan de leerlingen der Indische scholen der 2de klasse af te geven verklaringen vrijgesteld zullen zijn van zegelrecht.

Is het der Regeering bekend — zoo werd gevraagd — dat er schoolcommissies zijn, die bij (eerste) toelating van leerlingen tot de H. I. S. en E. L. S. betaling van een zegelrecht ad f 1.50 eischen? In het bevestigend geval zou gaarne worden vernomen, op welke bepaling in de zegelverordening een en ander berust.

ad. 40. Eenige leden bepleitten de billijkheid de vrijstelling uit te breiden tot alle verzoeken van landsdienaren, als zij gebruik willen maken van een hun toekomende aanspraak, b.v. verlof, ontslag.

Een lid wees op de inconsequentie dat het aanstellingsbesluit van desahoofden vrijgesteld is en dat van desabeambten niet.

ad. 50. Indien het juist is, dat — zooals in enkele dagbladen werd medegedeeld — het Departement van Oorlog geen zegelrecht eischt van besluiten, houdende benoeming tot betrekkingen en toekenning van bezoldigingsverhoogingen zou gaarne worden vernomen of zulks niet in strijd moet worden geacht met de bepalingen van hoofdstuk III der zegelverordening.

ad 90. Ten aanzien van de verhooging van het zegelrecht voor de vergunning tot ontshaping werd opgemerkt dat het aanbeveling zal verdienen die verhooging uit te stellen zolang niet vaststaat, dat de reeds onlangs tot stand gekomen verhooging tot f 50 geene vermindering van inkomsten tengevolge heeft in verband met de sterk verminderde toelating van vreemdelingen.

Eenige leden zouden gaarne worden ingelicht welke bedragen in naburige landen, speciaal die, waar eveneens talrijke Chineezzen zich vestigden (bijv. Straits Settlements en de F. M. S.) voor dergelijke vergunningen moeten worden betaald.

Velen waren het er over eens, dat een verhooging als voorgesteld het vreemdelingenverkeer zal benadeelen en het binnenkomen van bekwame Chineesche handwerkslieden te zeer zal belemmeren, terwijl ongewenschte elementen er niet door zullen worden geweerd, daar juist deze in den regel over voldoende geldmiddelen beschikken.

Dergelijke elementen dienen door uitzetting te worden verwijderd.

Heeft de Regeering derhalve met de voorgestelde verhoging naast een fiscale ook een politieke bedoeling, dan is de maatregel in geen van beide opzichten gelukkig te noemen. Nijvere handwerkslieden — zoo werd voorts betoogd — zijn op de buitengewesten even noodig als die arbeidskrachten, welke blijkens Stbl. 1917 No. 694 zijn vrijgesteld. Waarom moet eerstgenoemden dan de toegang zoo moeilijk worden gemaakt? Bovendien wordt het medebrengen van familieleden der koelies (voor zoover niet vrijgesteld) al evenzeer uiterst bezwaarlijk gemaakt, terwijl aanstelling van een koelie tot tandil betaling van f 100 noodzakelijk zal maken.

Naar men hoopte zal de bij de verhoging van het invoerrecht en de accijns op gedistilleerd opgedane ervaring aanmanen tot voorzichtigheid. Immers blijkens het tot de Regeering gerichte rekest, gedagteekend Weltevreden October 1923, van den Indischen Ondernemersbond valt reeds een teruggang der vrije immigratie waar te nemen, als gevolg

van de vorige verhooging, terwijl, naar men had vernomen, in 1922 zelfs meer Chineezzen uit Indië naar China terugkeerden dan er immigrerden.

Voorts werd er op gewezen, dat waar 80% der immigranten Chineezzen zijn, de stoomvaartmaatschappijen van de voorgestelde verhooging veel nadeel zullen hebben, waardoor ook aan den Lande weer andere inkomsten zullen ontgaan. Gevraagd werd of terzake het advies van het kantoor voor Chineesche zaken is ingewonnen.

Ten slotte wezen eenige leden erop, dat den lande belangrijke bedragen ontgaan zijn, doordat te weinig de hand gehouden is aan de verplichting van het in bezit hebben der vergunning tot vestiging.

Omtrent de werking van de onlangs ingevoerde verhooging tot f 50 zou men gaarne worden ingelicht.

Het denkbeeld van den Indischen ondernemersbond om den maatregel alleen voor Java in te voeren werd bijvoorbeeld door meerdere leden bestreden.

ad 10o. De vraag werd gesteld of tegenover een verlaging voor de kleinere concessies geen verhooging voor de grootere kan gesteld worden.

Het maximum van f 100 achtten verschillende leden te laag; zij konden niet inzien om welke reden een maximum gesteld wordt.

ad 13o. Het zegelrecht van f 200 voor een concessie voor watergebruik voor bewegkracht gedurende 40 jaren werd te laag geacht, aangezien een deugdelijke concessie den betrokkene een zeer belangrijke bron van inkomsten waarborgt. In dit verband werd opgemerkt, dat waar bij andere concessies prioriteitsrechten niet meer bestaan, het aanbeveling verdient ze ook bij deze soort concessie prijs te geven.

Een lid achtte het niet billijk ook de goedkeuring van de overdracht van concessies tot gebruik van water voor bewegkracht te onderwerpen aan een zegelrecht van f 200, daar voor die concessie reeds eerder zegelrecht zal zijn betaald.

Andere leden waren het hiermede niet eens en merkten op, dat ook voor overdracht van onroerende goederen belasting wordt geheven en in verband met de waarde van genoemde concessies een recht van f 200 voor overdracht niet hoog is.

ad 14o. Indien voor den aanleg van een tramweg geen andere belasting gevorderd wordt, achtten eenige leden dit recht te laag.

Meerdere leden wenschten hiertegen op te merken, dat de vergunning tot den aanleg van een industrielen tramweg haars inziens niet aan zegelrecht mag worden onderworpen.

Een dergelijke tramlijn toch dient, evenals b.v. een machine, als productie-middel beschouwd te worden; met de exploitatie ervan wordt geen winst behaald. Met een verhooging van het bestaande recht zouden deze leden zich dan ook niet kunnen vereenigen. Zij meenden in dit recht en in andere voorgestelde verhoogingen aan het zegelrecht een niting te moeten zien van een streven om van bedrijven allerlei bijzondere belastingen te heffen, terwijl de Minister van Koloniën reeds duidelijk te kennen heeft gegeven, dat de speciale heffingen binnen afzienbaren tijd tot het verleden zullen behooren.

ad 18o. In den vervolge zichtaccepten niet meer als kort papier te beschouwen, achtten eenige leden bezwaarlijk voor den handel. Toegevend dat de bedoeling van

het afgeven van zichtaccepten kan zijn de belasting te ontduiken, merkten deze leden op, dat zich dan toch ook gevallen voordoen, waarbij aan ontduiking niet mag worden gedacht.

Zoo werd er op gewezen, dat sommige banken aan credietnemers, bijv. importeurs, niet wenschen te verschaffen een crediet in rekeningecourantvorm doch een zoogenaamd traitecrediet, hetwelk hierop neerkomt, dat het kantoor, in Amsterdam bijvoorbeeld, wissels trekt op het kantoor in Indië, op welke wissels dan de bank een zeker voorschot verleent. De bedoeling daarvan is de bank automatisch contrôle te verschaffen op den gang van zaken bij haren debiteur. Zoodra immers een wissel niet op tijd zou worden gehonoreerd, zou de bank de waarschuwing hebben ontvangen, dat er iets bij haren debiteur hapert, b.v. de gefinancierde voorraden konden niet verkocht worden of wel afnemers lieten den importeur in den steek of iets dergelijks. Afgezien van de vraag of de banken met het traitecrediet een juiste contrôle krijgen, vast staat, dat sommige banken hare clientèle slechts in den vorm van traitecrediet wenschen te financieren. Indien nu de wissels niet op zicht mogen worden getrokken met een stilzwijgende afspraak, dat zij eenigen tijd in portefeuille zullen worden gehouden, beteekent de eisch van de banken een belangrijk zwaardere druk op den credietnemer boven degenen, die met een rekening-courant-crediet worden bediend. Voorts wezen de hier aan het woord zijnde leden erop, dat het zeer lastig is bij een financiering als bovenbedoeld een termijn in de wissels op te nemen. Die termijn toch moet noodwendig verband houden met den turn-over der goederen en het door den importeur zelf aan zijne afnemers verleend crediet. Wordt de termijn in den wissel te kort gesteld, dan loopt de importeur vast; wordt de termijn te lang gesteld dan neemt de bank een te groot risico op zich.

Afgezien van deze wijziging noemden verscheidene leden het onbillijk, dat een belasting wordt opgelegd voor iets, waarvan in den regel geen gebruik wordt gemaakt. Wanneer een credietnemer door eene bankinstelling wordt gemachtigd bij haar in rekening-courant debet te staan en de bank van opinie is, dat tegen zulk een credietnemer ingeval van nood snel ageeren geboden is, zal de bank meestal naast de credietovereenkomst de teekening vragen van een zichtaccept tot het volle beloop van het ingeruimde crediet. In zulk een accept een termijn op te nemen, zou niet wel doenlijk zijn, aangezien het crediet ten allen tijde opvraagbaar is, en anderzijds bestemd is om voor onbepaalden tijd door te loopen. Hier een evenredige zegelbelasting, naast de belasting voor de credietovereenkomst voor te schrijven, achtten deze leden daarom ongewenscht.

Door andere leden werd de voorgestelde bepaling toegejuicht.

ad 19o. Met de voorgestelde terugbrenging van den termijn tot 3 jaren werd door verschillende leden instemming betuigd.

ad 20o. Enkele leden achtten het heffen van zegelrecht bij onderhuur bezwaarlijk, daar veelal moeilijk is uit te maken, wat als zoodanig moet worden beschouwd.

Andere leden wezen erop, dat heffing van het recht zeer wel mogelijk is, indien men de omstandigheden laat uitmaken of van onderhuur sprake is.

ad 21o. Verscheidene leden maakten bezwaar tegen deze afwijking van de bestaande regeling, waardoor het land belangrijke bijdragen zullen ontgaan. Voor de wijziging sub 1o is geen reden omdat de overeenkomsten individueel zijn en het derhalve billijk is ook het zegelrecht voor iedere huursom apart te berekenen.

Door een der leden werd voorgesteld aan de regeling sub 1e toe te voegen:

„met dien verstande dat voor meerjarige grondhuurecontracten het zegelrecht zal worden geheven over het totaal der huursommen bij benutting van den grond voor het maximum aantal gebruiksperioden, dat door de desbetreffende bepalingen is toegelaten”.

ad 22o. Meerdere leden hadden tegen deze zeer aanzienlijke verhooging bedenking. Bij het oorspronkelijk voorstel tot invoering van dit recht betoogde de Regeering zelf, dat het Nederlandsche percentage van 2½ niet werd overgenomen „uit overweging, dat de ondernemingsgeest hier te lande in het bijzonder behoort te worden aangewakkerd”, waarom het percentage werd gesteld op 1½ (1e gew. zitting 1920, begroting 1921, Afd. III, stuk 1, blz. 24). Diezelfde overwegingen gelden thans in nog hoogere mate dan toen. De thans voorgestelde verhooging zal zeker een belemmering opleveren voor de oprichting van nieuwe vennootschappen, juist in een tijdperk dat aanmoediging daarvan noodig is. Andere leden grondden hun bezwaren nog hierop dat daardoor een zeer belangrijk bedrag aan belasting geheven wordt van kapitaal en niet van winst.

Ook hier meenden sommige leden weer een uiting te kunnen opmerken van den geest om langs zijpaden het kapitaal op verschillende wijzen te treffen. De geraamde meerdere opbrengst van f 500 000 achtten deze leden overigens veel te hoog; waar h. t. l. vnl. naamloze vennootschappen met inbreng van huizen of grond worden opgericht, valt op een kapitaalbreng van f 50 miljoen niet te rekenen.

Verschillende leden verklaarden tegen de verhooging geen bezwaren te hebben. H. I. zal voor ernstige reflectanten de verhooging geen bezwaar zijn dat hen noopt van een voorgenomen oprichting eener N. V. af te zien.

ad 23o. Verschillende leden achtten het voorgestelde recht bezwaardijk voor het oprichten van bona-fide vereenigingen, welke rechtspersoonlijkheid niet kunnen missen. Bevalen enkelen hunner aan betaling van het verschuldigde in termijnen te maken, anderen gaven in overweging vereenigingen met een ideëel — niet commercieel — doel vrijstelling te verleenen.

Gaarne zou men vernemen of coöperatieve vereenigingen ook aan dit recht onderworpen zijn. Zoo ja, dan werd daartegen bezwaar gemaakt voor zoover het betreft de Inlandsche coöperatieve vereenigingen, die daardoor te zwaar zouden worden gedrukt.

Andere leden ontraadden ten eerste voor sommige coöperatieve vereenigingen uitzondering te maken; het voorgestelde recht zal het lichtvaardig of met kwade trouw oprichten van dergelijke vereenigingen tegen gaan.

Gevraagd werd of naamloze vennootschappen bij wijziging harer statuten niet aan zegelrecht zijn onderworpen.

ad 25o. De leden, die reeds eerder aandrongen op het aangeven eener redactie, wezen er op dat, nu deze ontbreekt, uit de toelichting moet worden opgemaakt, dat vrijstelling van zegelrecht voor sluitbrieven, bestemd voor in het buitenland gevestigde meesters, alsmede restitutie

van in producten voorgeschoten, door faillissement der meesters onverhaalbare zegelgelden alleen aan makelaars zal worden verleend. Daar hiervoor commissionairs en handelaren in producten haar inziens evenzeer in aanmerking komen, zouden de hier aan het woord zijnde leden gaarne vernemen of — en zoo ja, waarom deze inderdaad worden uitgesloten.

De motiveering van de vrijstelling van zegelrecht voor in het buitenland gevestigde meesters, kon verscheidene leden niet bevredigen. Het is niet aan te nemen, dat de makelaars geen maatregelen voor betaling van verschuldigde rechten zouden kunnen treffen.

Waar blijkens de toelichting wordt overwogen aan makelaars onder bepaalde voorwaarden en de noodige garantie een zeker bedrag aan zegelwaarden in depot te geven, werd door eenige leden gevraagd of het in de bedoeling ligt hun commissie toe te kennen, evenals in Nederland geschiedt. Dit werd door deze leden wenschelijk geacht, daar het in depot hebben van zegels voor makelaars door het daaruit voor hen voortspruitende risico toch al bezwarend is. Uit deze commissie zou tevens een deel der kosten bestreden kunnen worden, welke de uitvoering der zegelwet voor de makelaars medebrengt.

Verschillende leden hadden bezwaar tegen de opvatting der Regeering ten aanzien van de heffing der onderwerpelijke belasting, welke insluit, dat van transacties, die zonder tusschenkomst van den makelaar, onder partijen zelf, gesloten worden, geen handelszegelrecht geheven kan worden.

Als algemeen bezwaar voerden eenige leden tegen handelszegelrecht aan, dat dit feitelijk alleen op de Europeesche handelaren en dus zeer ongelijkmatig drukt. Immers, de niet-Europeesche ontduiken het door voor te geven — en vaak terecht —, dat zij slechts voor een speciaal geval een transactie afsluiten en derhalve niet geheel of gedeeltelijk dien handel als beroep of bedrijf uitoefenen. Hierdoor handelen zij niet in strijd met de zegelverordening en kunnen zij dus niet vervolgd worden. De hier aan het woord zijnde leden wenschten ter verdere toelichting te verwijzen naar de „Mededeelingen” van de Handelsvereeniging te Medan No. 15 van 15 Augustus j.l. Waar het onderwerpen aan handelszegelrecht van transacties in ook andere producten de hierboven aangeduide onbillijkheid nog zal vergrooten, meenden deze leden, dat het wenschelijk is, het handelszegel op producten in te trekken.

Met uitbreiding van het handelszegelrecht tot transacties in andere artikelen dan de tot nu toe genoemde konden eenige leden slechts dan instemmen, indien dit alleen artikelen betreft, welke object zijn voor speculatieve handelingen. H. i. gaat de Regeering te ver, indien Zij met het handelszegelrecht ook die artikelen treft, welke niet in den tusshenhandel komen, doch regelrecht van producent naar consument gaan. Dit zou met het heffen van een tol op één lijn gesteld mogen worden. Met het onderwerpen aan dit recht van transacties in mais en sago konden deze leden zich niet vereenigen, daar dit voedingsmiddelen zijn, die de producent soms moet verkoopen, al levert die verkoop hem geen winst en zelfs verlies op. Een hunner sprak de vrees uit, dat het treffen van dergelijke artikelen een verhooging van den levensstandaard tengevolge zou hebben.

Andere leden meenden dat dit bezwaar meer speciaal voor den kleinen man geldt door wien echter in den regel geen transacties van f 4 000 en meer worden afgesloten.

Door verschillende leden werd betoogd, dat de uitbreiding tot meerdere specifiek Inlandsche handelsproducten (getah, kedele) weinig zal opbrengen wegens niet naleving der bepalingen door den niet-Europeeschen handel, terwijl het onderwerpen aan handelszegel van transacties in latex, — in tegenstelling met petroleum, welke vrijgelaten is — h.i. al evenmin een belangrijke bate zal opleveren: in dat artikel is nagenoeg geen handel ten gevolge van het zelfvervoer en de elders gesloten overeenkomsten. De aan de voorgestelde uitbreiding verbonden meerdere werkzaamheden en kosten zullen naar het oordeel dezer leden daarom niet in de gewenschte verhouding staan tot de resultaten.

Meerdere leden drongen erop aan kinine uit te zonderen, daar dit product voor de volksgezondheid benodigd is en dus zoo min mogelijk moet worden belast. Een dezer leden wenschte terzake nog te verwijzen naar de officieele toelichting op blz. 38 van Bijblad 9945.

Daar eenige leden hadden vernomen, dat thans ook zegelrecht geheven wordt van transacties in thee en tabak, die in verwerken en verpakten vorm zijn ingevoerd, merkten zij op, dat zulks in strijd geacht moet worden met de bepalingen, daar voor die goederen reeds invoerrecht is betaald. Bovendien is de bedoeling van het handelszegel voor producten — men vergelijke de officieele toelichting t. a. v. de vrijstelling van den producent — het zegelrecht alleen te heffen van de hier te lande voortgebrachte producten; ingevoerde artikelen, als thee en tabak, en eveneens de — met name in de buitengewesten — geïmporteerde rijst dienen dus vrij te blijven. Het treffen van laatstgenoemd artikel heeft tot gevolg, dat een werkgever, die voor zijn arbeiders een groote partij rijst laat invoeren, handelszegelrecht moet betalen.

Ten aanzien van het belasten van importartikelen met producten-zegel, merkten enkele leden, die ter toelichting hunner meening verwezen naar het weekblad der Handelsvereniging te Soerabaja van 13 October jl., op, dat de argumentatie der Regeering ten deze veel te wenschen overlaat.

Enkele leden wenschten er naar aanleiding van de bovenvermelde opmerkingen op te wijzen, dat, indien het handelszegelrecht niet wordt uitgebreid, de van de uitbreiding te verwachten middelen uit andere, wellicht bezwaarlijker belastingen zullen moeten worden gevonden.

Het intrekken van de vrijstelling van zegelrecht van het voor den producent-verkoper bestemde exemplaar van den sluitbrief werd van meerdere zijden afgekeurd. Het is weer een extra-belasting van den producent, omdat het zegelrecht van den kooprijfs afgaat. Daardoor zal het consigneren van producten dus in de hand worden gewerkt, hetgeen het verplaatsen van de producten-markt van elders hierheen tegenwerkt.

Opgemerkt werd dat er destijds door de Regeering niet op gewezen is, dat genoemde vrijstelling o.a. met het oog op de heffing der producten-belastingen in het leven is geroepen, zooals thans in de toelichting wordt betoogd.

Waar nu tussehen intrekking der vrijstelling en de heffing der productenbelastingen verband wordt gelegd, mag — zoo betoogden eenige leden — vóór 1 Januari 1925 niet tot intrekking worden overgegaan, daar de Regeering bij de openbare behandeling der begroting 1924 zelf heeft betoogd, dat maatregelen noodig geworden door het verdwijnen der productenbelastingen eerst bij de begroting 1925 getroffen behoeven te worden. Een beroep op het vervallen der productenbelastingen gaat ook hier-

om niet op, daar blijkens het 1ste rapport der belastingherzieningscommissie (blz. 30) overwogen wordt de opbrengst dier belastingen te verwerken in de nieuwe vennootschappenbelasting. Alleen reeds met het oog hierop mag niet over opheffing der vrijstelling worden beslist, alvorens de belastingherziening haar beslag heeft gekregen.

Dat voor intrekking der vrijstelling te meer aanleiding bestaat, omdat het toepassen ervan moeilijkheden oplevert, konden deze leden niet toegeven; de productenbelastingen — zoo merkten zij op — konden toch ook toegepast worden.

Daar blijkens art. 115 zegelverordening luidende: „Geenerlei zegelrecht is verschuldigd voor: 1e de sluitbrieven en nota's betreffende een aankoop of verkoop van eenig effect, afgegeven of gezonden aan een hier te lande gevestigden makelaar, commissionair of ander persoon, die van den handel in of het uitgeven van effecten zijn gewoon beroep maakt, mits uit het stuk blijkt dat het niet bestemd is om aan een ander te worden uitgereikt, enz.” bij arbitrage voor Hollandsche rekening te Batavia zegel verschuldigd is, merkten eenige leden op, dat dit een belemmering beteekent voor dezen tak van handel, omdat het hier niet gaat om een reëlen aankoop of verkoop van effecten, doch zuiver om overbrenging van stock uit Nederland naar Indië of omgekeerd. Met het volgende voorbeeld wenschten deze leden dit toe te lichten:

Bij verkoop van 1 ton 5% obl. N. I. leening 1923 te Batavia voor Hollandsche rekening moet makelaar X een gezegelde verkoop-nota hierover naar Holland zenden en tevens een gezegelde koop-nota aan zijn principaal Y op Java doen toekomen. Er wordt dus twee maal Indisch gezegeld, hetgeen niet het geval zou zijn geweest indien makelaar X deze post alhier van een collega had gekocht. Bovendien zijn niet alle handelaren in effecten gelijkgesteld. Zoo zal b.v. een groote bankinstelling met een kantoor te Amsterdam geen zegel behoeven te betalen omdat zij aan haar eigen kantoor te Amsterdam geen gezegelde sluitnota behoeft te zenden maar wel zal makelaar X moeten zegelen indien hij voor Hollandsche rekening op de Bataviasehe markt een order uitvoert. Beide beoogen hier hetzelfde doel, doch de makelaar zonder eigen Amsterdamsch-kantoor is zonder eenigen twijfel gehandicapt. In beide gevallen ware naar het oordeel der hier aan het woord zijnde leden te voorzien door de woorden: „hier te lande gevestigden” uit art. 115 te schrappen. Met de beschouwingen, ten deze in het eerder genoemde rekest van den Indischen Ondernemersbond gegeven, konden zij zich dan ook geheel vereenigen.

Men zou het op prijs stellen, indien de door de makelaarsvereniging te Soerabaja ingebrachte bezwaren uitvoeriger werden weerlegd.

ad 26o. Gaarne zou men omtrent de 4 groepen, waarin de vuurwapens zullen worden ingedeeld, nader worden ingelicht.

Vrijstelling voor officieren werd door velen alleen gebilijkt voor de voor den dienst benodigde vuurwapens. Een gelijke vrijstelling werd bepleit voor bestuursambtenaren en politie-ambtenaren.

Aldus vastgesteld door de Commissie van rapporteurs den 27sten October 1923.

MOELIA.
SOEJONO.
VALKENBURG.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. III — STUK 3.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

MEMORIE VAN ANTWOORD
(ontvangen 6 November 1923).

AFDEELING III.

Departement van Financiën.

Algemeene opmerkingen.

§ 1. Belastingen. De Regeering ontkent, dat bij de samenstelling van de commissie tot herziening van het belastingstelsel meer is gelet op de belangen van handel en cultures dan op die van de Inlandsche bevolking. De omstandigheid dat deze commissie zich het eerst heeft bezig gehouden met de herziening van de winstbelasting op naamlooze vennootschappen, enz. houdt verband met de voorgenomen afschaffing van de productebelastingen en daarmee overeenkomende heffingen.

Dat het minder juist zou zijn, zooals door enkele leden werd betoogd, om aan hen, die hun kapitaal hebben verloren, een aanslag in de oorlogswinstbelasting op te leggen, kan niet worden toegegeven. De vraag, of een aanslag in die belasting moet worden opgelegd dient uitsluitend beoordeeld te worden naar de omstandigheid of al dan niet oorlogswinst is gemaakt. Hebben de financieele omstandigheden van den aangeslagene zich in ongunstigen zin gewijzigd, dan wordt daarmee bij de invordering rekening gehouden.

Naar aanleiding van de vraag, hoeveel de kostprijs der Javasuiker voor het oogstjaar 1921 bedragen heeft, zij medegedeeld, dat de voorloopige kostprijs van dien oogst berekend met inachtneming van de voorschriften der suikerordonnantie 1920 (Staatsblad 1921 Nos. 299 en 599), is vastgesteld op f 15 en dat die van den oogst 1922 vermoedelijk zal worden bepaald op f 11.50 per pikol.

Om te weten, of op 8 Juni 1923 de aanslagen van de suikerondernemingen in verschillende belastingen reeds waren opgelegd, zou op de belastingkantoren in onderscheidene gewesten op Java een onderzoek moeten worden ingesteld, tot welk onderzoek, waarvan het nut zonder nader toelichting niet kan worden beoordeeld, in verband met de daaraan verbonden tijd en moeite vooralsnog niet is overgegaan.

Op de vraag, of binnen afzienbaren tijd de achterstand in de regeling van de belasting — te Batavia — zal zijn ingehaald, kan worden medegedeeld, dat de aanslag in de inkomstenbelasting over 1923 met kracht is ter hand ge-

nomen en dat verwacht mag worden, dat die aanslag tegen het einde van dit jaar zoo goed als geheel zal zijn beëindigd.

Met het oog op den door één der leden uitgeoefenden aandrang tot afschaffing of vermindering van de opcenten op de inkomstenbelasting wordt verwezen naar blz. 2 van de Memorie van Antwoord, algemeene beschouwingen, van de begrooting voor 1924.

Wat aangaat de gedane vraag met betrekking tot boekenonderzoek door den belastingdienst is de Regeering van oordeel dat dit onderzoek niet ten doel behoort te hebben het opsporen van buiten de betrekkelijke belastingverordeningen liggende fraudes of misbruiken. Mochten deze door dat onderzoek niettemin ter kennis van de Regeering worden gebracht, dan zal Zij in elk geval afzonderlijk beoordeelen of, en zoo ja in hoever, daarvan gebruik zou kunnen of mogen worden gemaakt.

Het door den belastingaccountantsdienst ingesteld onderzoek naar de onregelmatigheden bij de politie is niet van noemenswaardigen invloed geweest op den gang van zaken bij eerstgemelden dienst.

De commissie tot voorbereiding van de herziening van de handelsstatistiek heeft slechts het doen van voorstellen tot verbetering van de handelsstatistiek tot taak.

Alvorens Haar standpunt te bepalen ten aanzien van de verbetering van de statistiek, meent de Regeering de voorstellen van de betrekkelijke commissie te moeten afwachten. Intusschen blijft de Regeering voorshands van oordeel, dat, zooals in de toelichting op No. 306, onderdeel j, van de Middelen in Indië, van de begrooting voor 1924 werd medegedeeld (zie afdeling III stuk 11), in den eersten tijd voor de uitgaven een bedrag van ± f 750.000 benodigd zal zijn.

§ 2. Verschillende opmerkingen. De vraag aangaande de overeenkomsten met de stoomvaartmaatschappijen nopens het vervoer van de mail, zal, wijl gelegenheden de posterijen betreffende onder het departement van Gouvernementsbedrijven ressorteren, in de Memorie van Antwoord van de VIIIste begrotingsafdeeling worden behandeld.

Het denkbeeld om de thans door het weduwen- en wezenfonds voor Europeesche burgerlijke ambtenaren genoten wordende uitkeering wegens de 40 % verhooging van

de pensioenen, zoomede de jaarlijksche subsidie aan genoemd fonds van f 400 000 in te trekken op grond van den bevredigenden financieelen toestand van dat fonds is bereids in overweging genomen. Dit brengt mede, dat tevens zal dienen te worden onderzocht, in hoeverre ook de bijdragen van het Land aan weduwen- en weezenfondsen der Europeesche officieren kunnen worden ingetrokken.

De Regeering heeft gevolg gegeven aan de door Haar bij de behandeling van de contracten betreffende het vervoer van landsreizigers aan den Volksraad gedane toezegging om Haar medewerking te verleen en er de Rotterdamse Lloyd op te wijzen, dat tegenover landsreizigers en degenen, die deze uitgeleide doen, dan wel verwelkomen, een zoo groot mogelijke bereidwilligheid in acht worde genomen. Het is der Regeering niet bekend dat in den laatsten tijd ter zake nog klachten zijn geuit.

De instelling van een pensioenfonds voor weduwen en weezen van Inlandsche landsdienaren is in den laatsten tijd inderdaad nader onder oogen gezien. De zaak is echter van zeer ingewikkelden aard, doch het is der Regeering bekend, dat de betrekkelijke adviezen Haar eerlang zullen bereiken.

De beantwoording van de opmerkingen nopens de ondercollecteurs, tevens districtschrijvers, zal geschieden in de Memorie van Antwoord betreffende de IVde begrotingsafdeeling vermits genoemde landsdienaren onder het departement van Binnenlandsch Bestuur ressorteeren.

De vraag, welke regelingen voor het pensioen voor de mettertijd in dienst te stellen ambtenaren der toekomstige provincies en regentschappen getroffen zullen moeten worden, heeft nog geen punt van overweging uitgemaakt, doch zal tijdig onder de oogen worden gezien.

Een conflict, dat tusschen het hoofd van den douanediensdienst en den voorzitter van den bond van douanepersoneel gerezen zou zijn, is der Regeering niet bekend.

Ter beantwoording van de in § 2 van de algemeene beschouwingen gestelde vraag aangaande de oorzaken van de vermindering van de opiumopbrengst moge verwezen worden naar § III van het den Volksraad toegezonden verslag betreffende den dienst der opiumregie, waarin de omstandigheden, welke tot een mindere opbrengst van dit middel hebben geleid, uitvoerig zijn uiteengezet. Daaruit blijkt, dat die vermindering is toe te schrijven aan de algemeene malaise, de maatregelen tot beperking van het opiumgebruik en den toenemenden invoer van sluikwaar. Omtrent den smokkelhandel zij verder verwezen naar § XIII op blz. 20 en 21 van genoemd verslag.

Uitgaven in Indië.

Onderafdeelingen 309a en 310c. De Regeering deelt het inzicht van de leden, die, naar aanleiding van de opmerkingen van één lid, te kennen gaven, dat de aangevraagde gelden ten behoeve van eenige uitbreiding van belastingpersoneel noodzakelijk zijn.

Wat de indienststelling van een administrateur op het hoofdkantoor van den belastingdienst betreft, kan worden

opgemerkt, dat de met den toenemenden omvang van den belastingdienst gepaard gaande vermeerdering van administratieve werkzaamheden, waaronder vele vraagstukken op personeelsgebied, welke zich vooral tijdens het stadium van uitbreiding waarin die dienst verkeert voordoen, de wenschelijkheid heeft doen gevoelen om de beschikking te erlangen over een ervaren en bekwaam bureau-ambtenaar, opdat door gemelde werkzaamheden op het hoofd van den dienst zoo weinig mogelijk beslag wordt gelegd.

Middelen in Indië.

No. 306a. Invoerrecht. Hoewel de opheffing van de beperkingen, welke in het tractaat met het voormalige Deutsche Tolverbond haar oorsprong vonden, reeds geruimen tijd de aandacht van de Indische Regeering en het Opperbestuur had, is de uitslag van de onderhandelingen, welke ter zake gevoerd zijn geworden, eerst kort geleden bekend geworden. Het was uit den aard der zaak niet mogelijk vóór de beslissing gevallen was tot het plegen van overleg met de Kamers van Koophandel of de Handelsverenigingen over te gaan.

Waar de adviezen of verzoeken van deze lichamen steeds behoorlijk worden overwogen en bij onderscheidene gelegenheden met de daarbij te berde gebrachte bezwaren of kenbaar gemaakte wenschen rekening werd gehouden, bestaat er voor den door sommige leden geuit twijfel, of genoemde handelslichamen het wel op prijs stellen door de Regeering te worden gehoord over voorstellen, welke binnen hun werkkring vallen, geen goede grond.

Wat betreft de door verschillende leden gestelde vragen en gemaakte bedenkingen tegen de heffing van een recht van ijzerdraad en de verhooging van het recht van houtwerk, kramerijen en gloeikousjes, zij het volgende medegedeeld.

Toen in dit jaar de vrijstelling van invoerrecht op telegraaf- en telefoondraad werd opgeheven, is de vrijstelling voor gewoon ijzerdraad niet ingetrokken, mede om de in de toelichting vermelde reden, hoewel het in de lijn van die tariefswijziging had gelegen, daartoe over te gaan.

De verhooging van het recht van de andere hier bedoelde artikelen, mogelijk gemaakt door evengenoemde opheffing van de beperkende bepalingen in het tractaat met het voormalige Deutsche Tolverbond, past geheel in het kader van het vigeerend tarief. Daardoor wordt van houtwerk hetzelfde recht geheven als van andere afgevoerde fabrikaten (ijzer-, koperwerk, enz.); van kramerijen hetzelfde als van glaswerk, kleren enz.; van gloeikousjes hetzelfde als van gloeipeertjes.

Verlaging van het invoerrecht en den accijns op gedistilleerd. De vraag, of de Regeering bij de verlaging van het invoerrecht en den accijns op gedistilleerd maatregelen denkt te bevorderen, welke het mogelijk maken gedeeltelijke restitutie van belasting te verleen en voor de voorraden, die op het tijdstip van invoering van de verlaging aanwezig zijn, wordt ontkennend beantwoord. De onoverkomelijke moeilijkheden, die de uitvoering van dergelijke maatregelen zoude medebrengen, noopt de Regeering daarvan af te zien.

De Regeering merkt voorts op, dat bij den overgangsmaatregel, die in verband met de plaats gehad hebbende verhoogingen van de belasting in 1921 en 1922 op het gedistilleerd was getroffen, slechts de bedoeling heeft voorgezet en te voor-

komen, dat met het oog op die verhooving groote voorraden zouden worden aangelegd. Vandaar, dat de verhooving eerst verschuldigd was indien een voorraad boven een bepaalde hoeveelheid voorhanden was.

Overigens is het onderhavig voornemen om tot verlaging over te gaan reeds zoolang te voren bekend gemaakt, dat belanghebbenden met deze omstandigheid rekening hebben kunnen houden, terwijl indien de betrokkenen handelaren zijn, zij door de bepalingen, welke aangaande den opslag in entrepôt of onder crediet bestaan, het goeddeels in hun macht hebben aan de moeilijkheid, die de verlaging mede brengt, zooveel mogelijk te ontkomen. Intusschen zal de mogelijkheid overwogen worden om de gelegenheid tot dergelijken opslag onder toezicht van de douane tijdelijk te verruimen.

De heffing van het invoerrecht van 6% van brandspiritus, waarvoor het motief in de toelichting is genoemd, levert geen reden op om dat artikel aan accijns te onderwerpen.

Wat aangaat de vraag welken invloed de verhooving van den accijns op lucifers op de ontvangsten heeft gehad, moge worden verwezen naar de Memorie van Antwoord, afd. III, begrooting 1924 (blz. 8 en 9). Andere gezichtspunten dan aldaar zijn vermeld hebben zich sedert niet voorgedaan.

Zoolang de in het verslag bedoelde accijnsontduiking bij de justitie in onderzoek is, meent de Regeering zich van het doen van mededeelingen daaromtrent te moeten onthouden.

No. 311. Zegelrecht. Aangezien de Volksraad met betrekking tot de voorgestelde wijzigingen in de Zegelbelasting wordt geraadpleegd op grond van art. 131, 3e lid lett. a van het Regeeringsreglement in verband met art. 23 van de Comptabiliteitswet en wijl die wijzigingen nauwkeurig zijn aangeduid, waarvan in het Afdelingsverslag op de nota van wijzigingen der hoofdbegrooting voor 1924 met erkentelijkheid gewag is gemaakt, is er voor de Regeering geen aanleiding, om in afwijking van de tot dusver gevolgde praktijk een concept-ordonnantie, die overigens nog niet is samengesteld, over te leggen.

In het verslag wordt bevreemding uitgesproken over het feit, dat met de in het reeds vermelde vroeger verschenen Afdelingsverslag gemaakte opmerkingen nog geen rekening was gehouden en dat van de opmerkingen der Handelsverenigingen en Kamers van Koophandel met geen woord melding werd gemaakt.

Te dien aanzien zij het volgende opgemerkt.

De Regeering stelt Zich ten deze op het standpunt dat na de afvoering van de onderwerpelijke wijzigingsvoorstellen van de hoofdbegrooting de schriftelijke gedachtenwisseling, welke vroeger heeft plaats gevonden, als vervallen is te beschouwen, reden waarom die voorstellen dan ook thans weder geheel opnieuw in extenso aan de orde zijn gesteld.

Dat de opmerkingen van de Kamers van Koophandel en van de Handelsverenigingen niet geleid hebben tot wijziging van de voorstellen is het gevolg hiervan, dat de strekking dier opmerkingen der Regeering in hoofdzaak reeds lang bekend was, zoodat met de uit belanghebbende kringen genuite wenschen, voor zooveel doenlijk, reeds rekening was gehouden bij het oorspronkelijk ingediende voorstel.

Bij de intrekking van dat voorstel werd het volgende te kennen gegeven:

„Waar thans aan de Regeeringsvoorstellen algemeene bekendheid is gegeven zijn de in het Afdelingsverslag genoemde handels- of andere verenigingen vanzelf in de

„gelegenheid hare eventueele bezwaren daartegen kenbaar te maken”.

Er mocht derhalve verondersteld worden, dat bedoelde lichamen ook zonder bijzondere uitnoodiging daartoe hunne opmerkingen zouden kenbaar maken waartoe zij na de officiële publiceerling, welke aan die voorstellen door de indiening aan den Volksraad was gegeven, in de gelegenheid waren. Toen echter op 1 September jl. nog niets van die zijde was vernomen, is de speciale aandacht der verschillende vereenigingen en Kamers daarop nog eens uitdrukkelijk gevestigd.

Een vrijstelling van zegelrecht van de verklaringen van genoten schoolopleiding, af te geven aan de leerlingen der Inlandsche 2de klassescholen, komt der Regeering niet gewenscht voor. Aan een gezegelde verklaring wordt in den regel meer waarde gehecht dan aan een ongezegelde, zoodat verwacht wordt, dat ingeval van vrijstelling herhaaldelijk verklaringen zullen zoekraken en duplicaten zullen worden aangevraagd, hetgeen veel last veroorzaakt. Voor het overige komt het thans verschuldigde bedrag van f 1.50 niet te hoog voor, waar dit slechts eenmaal van iederen scholier, die op het bezit van een schoolverklaring prijs stelt, wordt geheven. Mede met het oog op den minder gunstigen toestand van 's Lands financiën, welke het gebiedend noodzakelijk maakt om elke bate, welker opheffing niet onvermijdelijk is, te behouden, meent de Regeering ook van verlaging van het zegelrecht van de hier bedoelde verklaringen te moeten afzien, daargelaten nog dat het ongewenscht moet worden geacht om voor gevallen als het onderwerpelijke bijzondere regelingen te maken, waardoor de uitgebreidheid van de Zegelverordening, die toch reeds tot veel kritiek aanleiding heeft gegeven, opnieuw zou worden vergroot.

Dat er schoolcommissie's zouden zijn, die bij eerste toelating van leerlingen tot de H. B. S. en E. L. S. betaling van het zegelrecht van f 1.50 eischen, is der Regeering niet bekend.

De Regeering kan op dit oogenblik geen vrijheid vinden een algemeene vrijstelling van verzoeken van landsdienaren, als in het verslag bedoeld in het leven te roepen. Dergelijke vrijstelling zou in strijd komen met de beginselen, welke te dien opzichte bij het tot stand komen der Zegelverordening 1921 hebben voorgezeten.

Ad 4e. De vrijstelling van zegelrecht voor aanstellingsbesluiten van desahoofden vindt haar grond in art. 10 van Staatsblad 1907 No. 212. De Regeering acht deze gelegenheid niet aangewezen om daarin verandering te brengen.

Ad 5e. Voor zoover door het departement van Oorlog ongezegelde benoemingsbesluiten worden uitgereikt, berust dit op vrijstelling No. 22 van artikel 31 der Zegelverordening 1921.

Ad 9e. De verhooving van het zegelrecht voor de vergunning tot ontschepping van f 25 op f 50 zal, geschat aan de hand van de thans bekende cijfers, voor dit in economisch opzicht tot nu toe ongunstige jaar geene vermindering doch eene vermeerdering van inkomsten opleveren van ongeveer een half millioen.

Van de naburige landen, waar talrijke Chineezzen zich vestigen, komen alleen de Straits Settlements en de Federated Malay States in aanmerking, alwaar voor de toelating niets is verschuldigd doch waar alle kosten van onderhoud

van aangehouden en van terugzending van te verwijderen immigranten geheel voor rekening komen van de scheepvaartmaatschappijen, die hen hebben aangevoerd.

De Regeering is niet beducht dat de verhooging van het zegelrecht in eenig opzicht het vreemdelingenverkeer zal benadeelen. In de eerste plaats wordt het betaalde zegelgeld bij vertrek binnen 6 maanden terug betaald (Staatsblad 1917 No. 693 artikel 5), terwijl voorts bij een kort verblijf de betrokkenen, ingevolge artikel 17e van het Toelatingsbesluit (Staatsblad 1916 No. 47), als doortrekenden worden beschouwd en als zoodanig geen zegelrecht verschuldigd zijn.

Dat het binnenkomen van bekwame Chineesche handwerkslieden wier werkzaamheid in een economische behoefte voorziet, door den voorgestelden maatregel te zeer zal worden belemmerd, acht de Regeering niet waarschijnlijk. In den regel toch komen handwerkslieden niet op eigen gelegenheid herwaarts doch voor rekening van hier gevestigde Chineesche zaken. Hebben deze die arbeidskrachten inderdaad noodig, dan zullen zij er zich zonder twijfel door het hoogere zegelgeld niet van laten weerhouden die uit te laten komen.

Bij eene vergelijking van de positie van handwerkslieden met die van contractkoelies, die in tegenstelling met eerstgenoemden van de betaling van het zegelgeld zijn vrijgesteld, mag niet worden vergeten, dat de ondernemingen, die met laatstbedoelde arbeiders werken, zijn gebonden aan groote uitgaven vorderende voorschriften betreffende de zorg voor hunne werklieden, hunne terugzending naar het geboorteland e.d.

De vergunning tot ontscheping geldt voor het geheele gezin, zoodat de Regeering niet inziet, hoe de verhooging het medebrengen van familieleden (voorzoover niet vrijgesteld) uiterst bezwaarlijk zoude maken. Worden hier contractarbeiders bedoeld, dan moge — afgescheiden van het feit, dat zij zeer zelden hun gezin medebrengen — worden opgemerkt, dat voor de toelatingskaart voor hunne echtgenooten en kinderen slechts verschuldigd is een zegelrecht van f 1.50. In dezen stand van zaken komt door de onderwerpelijke verhooging geen verandering.

Bij de aanstelling van een koelie tot tandil zal, evenmin als thans bij die gelegenheid f 50 is verschuldigd, bij de verhooging de betaling van f 100 verschuldigd zijn.

Het aantal immigranten is vergeleken met dat van de vorige jaren gedaald, maar dat zulks het gevolg zoude zijn van de vorige verhooging der zegelgelden kan niet worden beaamd. Verschillende factoren hebben invloed op den stand der immigratie, waaronder de Regeering als verreweg de voornaamste acht de economische toestand hier te lande.

Het aantal van de in 1922 naar China teruggekeerde personen is niet bekend; dat aantal kan echter alleen dan gewicht hebben, indien wat allermint het geval is vaststaat, dat de terugkeer een repatriëering voor goed was.

Dat de stoomvaartmaatschappijen, welke groote aantallen immigranten vervoeren, van de verhooging belangrijk nadeel zullen ondervinden, blijft voorshands een onderstelling.

De verhooging van het zegelgeld tot f 100 is voorgesteld na ingewonnen advies van het kantoor voor Chineesche zaken.

Wat de mededeeling van eenige leden betreft, dat den lande belangrijke bedragen zijn ontgaan doordat te wei-

nig de hand is gehouden aan de verplichting van het in bezit hebben eener vergunning tot vestiging, kan slechts worden medegedeeld, dat enkel diegenen, die langer dan 4 jaar — d.i. de maximum geldigheidsduur van de toelatingskaart — hier te lande wenschen te verblijven, verplicht zijn eene vergunning tot vestiging aan te vragen; voorts, dat in 1922 ruim 9000 toelatingskaarten van f 25 en f 50 zijn uitgereikt aan personen, die of eene vervallen of geene toelatingskaart bezaten, welk aantal voor de eerste zes maanden van dit jaar rond 4900 bedraagt.

Als boven reeds medegedeeld heeft de in December van het vorige jaar ingevoerde verhooging van het zegelgeld tot f 50 een belangrijke vermeerdering van inkomsten ten gevolge.

Ingestemd wordt met de meening van meerdere leden, die het denkbeeld van den Indischen Ondernemersbond om den maatregel alleen voor Java in te voeren, verwierpen.

Ad 10e. Gevreesd wordt, dat door een hooger zegelrecht voor boscheconcessies gegadigden daarvoor zullen worden afgeschrikt.

Ad 13e. Waar bij concessien voor waterverbruik voor beweegkracht gedurende 40 jaren, behalve het zegelrecht van f 200 ook nog een aanmerkelijke watercijns wordt geheven, komt dit zegelrecht der Regeering niet te laag voor.

Dat bij overdracht dezer concessies recht geheven wordt, acht de Regeering niet onjuist. Ook bij overdracht van andere zaken worden rechten ten bate van de schatkist geheven.

Op de met betrekking tot prioriteitsrechten gemaakte opmerking meent de Regeering thans niet te moeten ingaan, aangezien hier slechts de vraag aan de orde is, welk zegelrecht bij de verleening van dien voorrang zal worden gevorderd.

Ad 14e. De Regeering stemt in met de meening van de leden, die geen verhooging wenschen van het zegelrecht voor vergunningen tot den aanleg van een industrielen tramweg.

Ad 18e. Het ligt niet in de bedoeling om alle papier op zicht of op vertoon aan evenredig zegelrecht te onderwerpen, doch alleen zichtaccepten, dus geen zichtwissels. De wijziging is derhalve op de financiering in den vorm van traite-crediet van geen invloed.

De zichtaccepten, welke in verband met een bankcrediet worden afgegeven, teneinde in geval van nood snel te kunnen ageeren, aan evenredig zegelrecht te onderwerpen, komt alleszins gemotiveerd voor. Dat van zulk een stuk in den regel geen gebruik wordt gemaakt, is eene omstandigheid welke het met de meeste andere bewijsstukken gemeen heeft. Ook van deze behoeft geen gebruik te worden gemaakt indien de daaruit voortvloeiende rechten en verplichtingen een regelmatig verloop hebben. Het accept wordt echter in dit geval ter zake van een crediet op langen, zelfs op zeer langen termijn afgegeven en als zoodanig dient het evenals ander credietpapier met evenredig zegelrecht te worden belast.

Ad 20e. Het is der Regeering niet duidelijk om welke redenen het veelal moeilijk zou zijn uit te maken of een acte al dan niet een overeenkomst van onderhuur bevat.

Ad 21e. De hier bedoelde huurecontracten tussehen Inlanders en niet-Inlanders betreffen in hoofdzaak de huur-overeenkomsten der suikerfabrieken. Huren deze thans een sawahcomplex, dat aan de rechthebbenden in communaal bezit toebehoort, dan betalen zij veel minder zegelrecht, dan wanneer eenzelfde complex in individueel bezit aan een groot aantal Inlanders toebehoort. Waar het belang, dat de suikerfabriek bij beide complexen heeft, even groot is, is dit verschil in belasting niet redelijk. Vandaar dat is voorgesteld het recht te heffen over het totaal der huursommen van de bij één akte gesloten overeenkomsten.

Tegen een bepaling, dat het recht over niet meer huurjaren berekend zal worden dan volgens de bestaande voorschriften als maximum zijn toegelaten, heeft de Regeering geen bedenking.

Ad 22e. De bezwaren, ingebracht tegen de verhooging van het zegelrecht van 1½% over het geplaatst en volgestort kapitaal in naamlooze vennootschappen enz. tot 2½%, acht de Regeering niet overwegend. Het thans voorgestelde percentage is gelijk aan dat, hetwelk sedert 1917 in Nederland wordt geheven en de heffing heeft aldaar geen ernstige bezwaren opgeleverd. Bovendien kan de door deze verhooging te verkrijgen bate onder de huidige financiële omstandigheden bezwaarlijk worden gemist.

De meerdere opbrengst is niet, zooals in het verslag is vermeld, f 500 000, doch blijkens de toelichting tezamen met het vast recht op verzoekschriften om goedkeuring der statuten eener vereeniging geraamd op f 250 000.

Ad 23e. Het recht van f 50 wordt niet te drukkend geacht.

Betaling in termijnen zou naar het oordeel der Regeering te veel omslag met zich brengen en komt ook, het bedrag in aanmerking genomen, niet noodig voor.

Een onderscheid te maken tussehen vereenigingen met een ideëel en met een commercieel karakter, welk onderscheid ook de moederlandsehe wetgeving niet kent, acht de Regeering niet gewenscht.

Ook Inlandsche coöperatieve vereenigingen zullen aan dit recht worden onderworpen. De Regeering vereenigt zich met de meening van die leden, die van oordeel waren, dat ten deze geen uitzondering behoort te worden gemaakt.

Naamlooze vennootschappen zijn bij wijziging der statuten onderworpen aan het zegelrecht bedoeld bij Hoofdstuk XII der verordening, voor zoover daardoor het geplaatste kapitaal wordt vergroot.

Ad 25e. Er bestaat geen reden om de vrijstelling van sluitbrieven, door makelaars toegezonden aan hun buitenlandsche meesters voor hier te lande gesloten productentransacties tot anderen uit te breiden.

Indien toch door een makelaar een transactie wordt afgesloten tussehen een buitenlander en een hier te lande gevestigd handelaar, dan is onder de huidige bepalingen zegelrecht verschuldigd èn voor de nota, bestemd voor den Nederlandsch-Indischen handelaar èn voor die, bestemd voor den buitenlander. Vindt dezelfde transactie plaats zonder tussehenkomst van een makelaar dan kan alleen de door den Indischen handelaar afgegeven, voor den buitenlander bestemde sluitbrief met handelszegel getroffen worden.

Door een vrijstelling in het leven te roepen voor de aan buitenlandsche meesters gezonden makelaarsnota's wordt dit onderscheid weggenomen en is dus voor alle met buitenlanders gesloten productentransacties slechts eenmaal handelszegel verschuldigd. Weliswaar is naar de letter der verordening dit recht, in geval gebruik wordt gemaakt van de tussehenkomst van een makelaar, verschuldigd door den N.-I. handelaar, terwijl indien de transactie zonder tussehenkomst van een makelaar wordt afgesloten de buitenlander het recht verschuldigd is (art. 116 der Zegelverordening), doch de praktijk brengt uit den aard der zaak mede, dat ook in het laatste geval de hier te lande wonende partij de belasting draagt en het zal daarom aanbeveling verdienen de bepalingen der ordonnantie op dit punt met de praktijk in overeenstemming te brengen.

Voor het verleen van restitutie van zegelrecht bij faillissement, in geval een transactie zonder tussehenkomst van een makelaar is afgesloten, bestaat geen reden. Partijen zijn alsdan over en weer zegelrecht verschuldigd, zoodat een afrekening hiervan onnoodig is.

Een regeling waarbij aan makelaars provisie wordt toegekend voor de door hen gebezigde handelszegels bestaat in Nederland niet. Alleen wordt aldaar aan depôthouders van plakzegels, die echter ten deze niet met de makelaars zijn te vergelijken, een geringe vergoeding gegeven. De Regeering acht geen termen aanwezig om makelaars voor het nakomen der opgelegde verplichting vergoeding toe te kennen.

De meening, dat transacties in producten, welke zonder tussehenkomst van een makelaar worden afgesloten, niet aan handelszegelrecht zouden zijn onderworpen, is onjuist. Van alle transacties in producten is handelszegel verschuldigd, onverschillig of zij plaats vinden door tussehenkomst van een makelaar dan wel worden afgesloten tussehen kooplieden of particulieren. De omstandigheid, dat iemand slechts in een speciaal geval een transactie in producten afsluit en daarvan niet een beroep of bedrijf maakt, ontheft hem geenszins van de verplichting een gezegelde nota af te geven.

Wat aangaat de ontduiking van het handelszegel door den niet-Europeeschen handel zij opgemerkt dat het vooral in het begin meermalen is voorgekomen, dat kleinere Chineesche handelaren zich niet aan de bepalingen hielden, hetgeen veelal aan onbekendheid daarmede viel toe te schrijven. Sedert zijn echter Chineesche vertalingen van die bepalingen aan de postkantoren verkrijgbaar gesteld en is op verschillende plaatsen contrôle uitgeoefend, als gevolg waarvan vele gemaakte fouten zijn geredresseerd.

Was het tot nog toe in verband met de formatie van den belastingdienst niet wel doenlijk aan deze contrôle al te veel tijd te besteden, na de uitbreiding van dien dienst zal zij meer intensief kunnen worden gevoerd, zoodat in de toekomst mag worden verwacht, dat ook de Oostersche handel behoorlijk tot het handelszegelrecht zal bijdragen.

De Regeering is van oordeel dat de voorgestelde uitbreiding van het handelszegel tot sommige andere producten, waaronder sago en mais, in de lijn ligt van de bestaande bepalingen.

De opneming van mais en sago af te keuren omdat dit voedingsmiddelen zijn, heeft naar het oordeel der Regeering geen zin. Transacties, welke regelrecht worden afgesloten tussehen producent en consument, zijn als regel vrij, daar zij beneden f 4 000 blijven.

De vrees voor het verhoogen van den levensstandaard door het treffen van transacties in voedingsartikelen is

overdreven, daar het percentage der belasting slechts één per mille bedraagt.

Kinine uit te zonderen, omdat dit voor de volksgezondheid noodig is, komt niet noodig voor. De belasting is zoo laag, dat de detailprijs daardoor niet merkbaar wordt beïnvloed. De opnemingshoudt verband met de voorgestelde afschaffing van de vrijstelling voor den producent.

Het ligt in de bedoeling onder de nieuw genoemde producten alsnog cassia vera op te nemen.

Dat thee en tabak, welke hier te lande zijn ingevoerd, ook aan handelszegel zijn onderworpen, is een uitvloeisel van de omstandigheid, dat in de verordening kwalijk een onderscheid kan worden gemaakt tusschen import- en exportproducten, daar een behoorlijke controle daarop niet mogelijk is.

Omtrent de intrekking der vrijstelling van sluitbrieven en nota's, bestemd voor producenten, zij het volgende opgemerkt.

Dat ten deze van een extra-belasting van den producent gesproken kan worden, acht de Regeering onjuist, waar immers tengevolge van de intrekking van de vrijstelling de producent aan dezelfde belasting, welke ook van anderen wordt geheven, onderworpen wordt. De Regeering ducht niet, dat de intrekking van deze vrijstelling een eventueel verplaatsen van de productenmarkt van elders naar hier, hetgeen door andere omstandigheden wordt beheerscht, zal beletten.

Dat de productenbelastingen in 1924 nog worden geheven is in feitelijken zin juist, doch die heffing vindt plaats over de opbrengst van 1923, zoodat hierin geen reden kan worden gevonden om voor den verkoop in 1924 geen handelszegel te vorderen.

Weliswaar is volgens het 1ste rapport van de belastingherzieningscommissie in overweging om de opbrengst der productenbelastingen te verwerken in de nieuwe vennootschapsbelasting, doch dit zal tengevolge hebben, dat alsdan alle vennootschappen tot die opbrengst zullen bijdragen, zoodat dit een verlichting van de landbouwbedrijven met zich brengt.

Ten slotte werden bezwaren gemaakt tegen het handelszegel van effectentransacties met opzicht tot de effectenarbitrage. Ten aanzien hiervan zij het volgende opgemerkt.

Wanneer eene hier te lande gevestigde bankinstelling met een bijkantoor in Amsterdam in Indië obligaties koopt ter aanvulling van de Hollandsche stock betaalt zij geen handelszegel (art. 115 1o).

Wanneer daarentegen een bankinstelling of particulier te Amsterdam in Indië effecten koopt dan is wel handelszegel verschuldigd.

Omgekeerd betaalt een in Nederland gevestigde bankinstelling met een bijkantoor in Indië bij aankoop in Nederland ter aanvulling van de Indische stock geen zegelrecht terwijl de bankinstelling of particulier in Indië, die op de Amsterdamsche beurs aankoopt, Hollandsch zegel betaalt.

Bovendien betaalt de particulier, die door tusschenkomst van een hier te lande gevestigd makelaar of commissionair dien aankoop op de Amsterdamsche beurs laat bewerkstelligen, nog een Indisch handelszegel.

Werden nu de woorden „hier te lande gevestigden” in artikel 115, 1e geschrapt, dan zou dit tengevolge hebben, dat de aankopen voor Hollandsche rekening in Indië werden vrijgesteld van handelszegel, terwijl de aankopen in Holland voor Indische rekening belast blijven. Daarvoor bestaat weinig grond. Evenmin als in Holland de aankoop voor rekening van een Indische bankinstelling wordt vrijgesteld van zegel, evenmin is er reden met een beroep op de belangen van den arbitragehandel zoodanige vrijstelling in Indië ten bate van de Hollandsche banken op te eischen.

De rubrieken, waarin de vuurwapenen voor de vuurwapenbelasting zullen worden verdeeld zijn de volgende:

- A. 1. voorlaad geweer,
2. pistool — niet zelfwerkend.
- B. 3. enkelloop — glad,
4. enkelloop — getrokken — kaliber kleiner dan 6.3 m.M.,
5. schijndoodpistool.
- C. 6. revolvers,
7. dubbelloop — glad,
8. enkelloop — getrokken — kaliber grooter dan 6.3 m.M.,
9. enkelloop — getrokken — repeteerend — kaliber kleiner dan 6.3 m.M.
- D. 10. pistool — zelfwerkend,
11. enkelloop — glad — repeteerend of zelfwerkend,
12. enkelloop — getrokken — repeteerend — kaliber grooter dan 6.3 m.M.,
13. enkelloop — getrokken — zelfwerkend,
14. dubbelloop — getrokken,
15. dubbelloop — getrokken en glad,
16. drieloopen — glad en getrokken gecombineerd,
17. Andere vuurwapenen.

Het ligt in de bedoeling vrijstelling te verleenen voor vuurwapenen welke krachtens van Regeeringswege gegeven voorschriften worden gehouden. Verdere uitbreiding aan de vrijstelling te geven acht de Regeering niet gewenscht.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. III — STUKKEN 4—6.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

MOTIES.

Stuk 4. Motie voorgesteld door de heeren 's Jacob, Bufart, Kan en Van Gennep.

Ingezonden 12 November 1923.

De Volksraad,

gezien de aankondiging bij aanvullingsbegrooting van wijzigingen in de zegelverordening, verklaart niet in te stemmen met:

- 1o. eene verhooging van het zegelrecht voor vergunningen tot ontschepping van f 50 tot f 100,
 - 2o. eene verhooging van het zegelrecht voor akten van oprichting van naamlooze vennootschappen van 1½% tot 2½%,
 - 3o. eene opheffing van de vrijstelling van den produceent van het handelszegel voor overeenkomsten van verkoop zijner producten,
- en gaat over tot de orde van den dag.

Het gedeelte sub 1o is in de vergadering van 14 November ingetrokken; het resteerende gedeelte is in de vergadering van 15 November verworpen.

Stuk 5. Motie voorgesteld door de heeren Soetadi, Djadiningrat, Dwidjosewojo.

Ingezonden 14 November 1923.

De Volksraad,

overwegende, dat de thans geheven zegelbelasting van het diploma de z.g. tamat beladjar der 2de klasse Inlandsche scholen een te zwaren druk op de betrokkenen legt,

noodigt de Regeering uit, een zoodanige wijziging van de zegelordonnantie te bevorderen, dat voornoemde belasting alleen voor aangevraagde duplicaten van het diploma zal gelden,
en gaat over tot de orde van den dag.

Deze motie is in de vergadering van 15 November 1923 aangenomen.

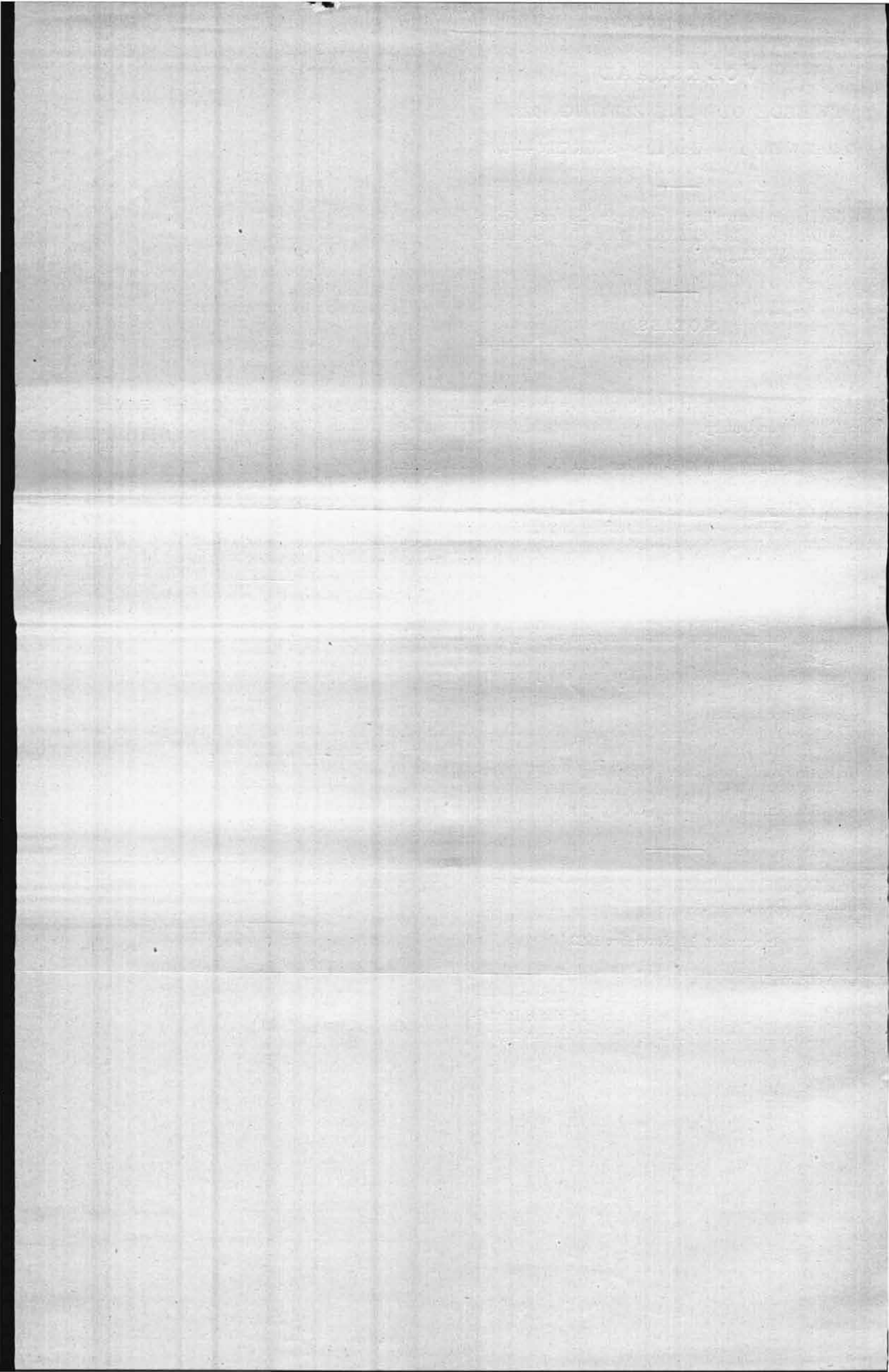
Stuk 6. Motie voorgesteld door de heeren Bergmeijer, Kiès en Burer.

Ingezonden 15 November 1923.

De Volksraad,

van oordeel dat de opleiding voor belastinginspecteurs bij voorkeur hier te lande moet geschieden, ook met het oog op de vele hier beschikbaar komende krachten, noodigt de Regeering uit, zoo spoedig mogelijk tot de oprichting van een opleidingseursus over te gaan, en gaat over tot de orde van den dag.

Deze motie is in de vergadering van 15 November 1923 aangenomen.



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. III. — STUK 7.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1e algemeene aanvullingsbegrooting).

Toelichtingen bij de nota van wijzigingen.

AFDEELING III.

Departement van Financiën.

Uitgaven in Nederland.

Hoofdstuk I der uitgaven.

Onderafdeeling 307. Zegelrecht (+ f 65 000).

Uit nader verkregen gegevens is gebleken, dat de raming van den post voor aanschaffing en uitzending van papier en andere benodigdheden voor de zegelkantoren te laag gesteld was, in verband waarmee het noodzakelijk is die raming met f 65 000 te verhoogen.

Uitgaven in Indië.

Hoofdstuk II der uitgaven.

Onderafdeeling 302. Verdere uitgaven voor het departement.

Nieuw Onderdeel b¹. Telegrammen en brieven enz. naar het buitenland (+ f 5 000).

De uitgaven voor telegrammen naar het buitenland van het departement werden tot dusverre abusievelijk samen genomen met die van de Algemeene Secretarie en aldus ten onrechte gebracht ten laste van den Secretariepost. Met betrekking tot de begrooting van 1922 is bij de regularisatievoorstellen de noodige aanvulling ten laste van afdeling III voorgesteld en t.z.t. zal dit ook plaats hebben ten aanzien van de begrooting van 1923.

Voor de verzending van brieven naar het buitenland behoefde tot dusverre door dit departement niet te worden betaald. In het vervolg zal echter betaling moeten plaats hebben, hetgeen aan de bedrijfsresultaten van den postdienst ten goede komt.

Onderafdeeling 316, a. Indienststelling van een tweeden kantooroppasser bij het vendukantoor der 1ste klasse te Soerabaja (+ f 180).

In verband met den steeds toenemenden omvang der werkzaamheden bij het vendukantoor der 1ste klasse te Soerabaja is het noodzakelijk gebleken aldaar een tweeden kantooroppasser in dienst te stellen op eene bezoldiging van f 15 's maands.

Ter zake is een tijdelijke voorziening getroffen.

De maatregel zal een jaarlijksche vermeerdering der uitgaven van f 180 met zich brengen.

Onderafdeeling 333. Overtochtskosten naar en uit Indië, alsmede reis- en verblijfkosten in Indië (+ f 48 000).

Overbrenging van uitgaven van de VIIIste naar de IIIde begrotingsafdeeling.

De vermindering met f 48 000 heeft plaats gehad bij het ontwerp dezer aanvullende begrooting (onderafdeeling 807 der uitgaven in Indië).

Middelen in Indië.

Hoofdstuk II der middelen.

No. 311. Vrijstelling van zegelrecht van de overeenkomsten, aangegaan ingevolge de Assistentenregeling ter Oostkust van Sumatra (— Memorie).

Blijkens de stukken, betrekking hebbende op de wijziging der assistenten-regeling ter Oostkust van Sumatra (gedrukte stukken Volksraad, tweede gewone zitting 1923,

onderwerp 6), ligt het in de bedoeling om de ingevolge de assistentenregeling aangegane overeenkomsten vrij te stellen van zegelrecht.

Op de daaruit voortvloeiende derving van inkomsten ware pro memorie te rekenen.

No. 326A. Vergoeding aan het departement van Financiën van de kosten (c.q. met inbegrip van verhoogingen), verbonden aan de indienststelling van personeel ten behoeve van andere departementen of van particuliere lichamen.

- a. dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen (+ Memorie).
- b. andere diensttakken (Memorie).

Door de Regeering is machtiging verleend om naar gelang van de behoefte bij de kantoren der in- en uitvoerrechten en accijnzen te Samarinda en te Tandjongredab (Zuider- en Oosterafdeeling van Bornéo) extra-douanepersoneel (Inlandsch) in dienst te stellen ter uitoefening van toezicht op het laden van steenkolen vanwege de Koninklijke Paketvaart-Maatschappij aan hare aan de Koetei- en Beraoerivieren gelegen steenkolenlaadplaatsen.

De daaruit voortvloeiende meerdere uitgaven van den Lande aan bezoldiging, toeslag, kleeding en eventueel huisvesting en pensioen zullen door de K. P. M. in 's Lands kas worden gestort.

Voor de boeking van deze en soortgelijke ontvangsten wordt de onderwerpelijke post ingelascht.

Eindeijfers dienst 1924.

Rekening houdend met deze aanvullende begrooting (ontwerp met nota van wijzigingen) worden de eindeijfers der Indische ramingen van den dienst van 1924 als volgt:

	Uitgaven	Ontvangsten	Tekort.
Gewone dienst.	f 646 958 981	f 629 744 347	f 17 214 634
Buitengewone dienst.	57 831 227	446 000	57 385 227
Vlootuitbreiding.	6 314 592	5 100 000	1 214 592
Geheele dienst.	f 711 104 800	f 635 290 347	f 75 814 453

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. III — STUKKEN 8 EN 9.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1e algemeene aanvullingsbegrooting).

AFDEELINGSVERSLAG (nota van wijzigingen),
MEMORIE VAN ANTWOORD (nota van wijzigingen)
(ontvangen 29 November 1923).

AFDEELING III.

Departement van Financiën.

Stuk 8. AFDEELINGSVERSLAG.

Vitgaven in Indië.

Onderafdeeling 302, b1. Telegramkosten. Tegenover deze verhooging van uitgaven had men eene gelijke vermindering gemist van onderafdeeling 113 van Afdeling I Hoofdstuk II.

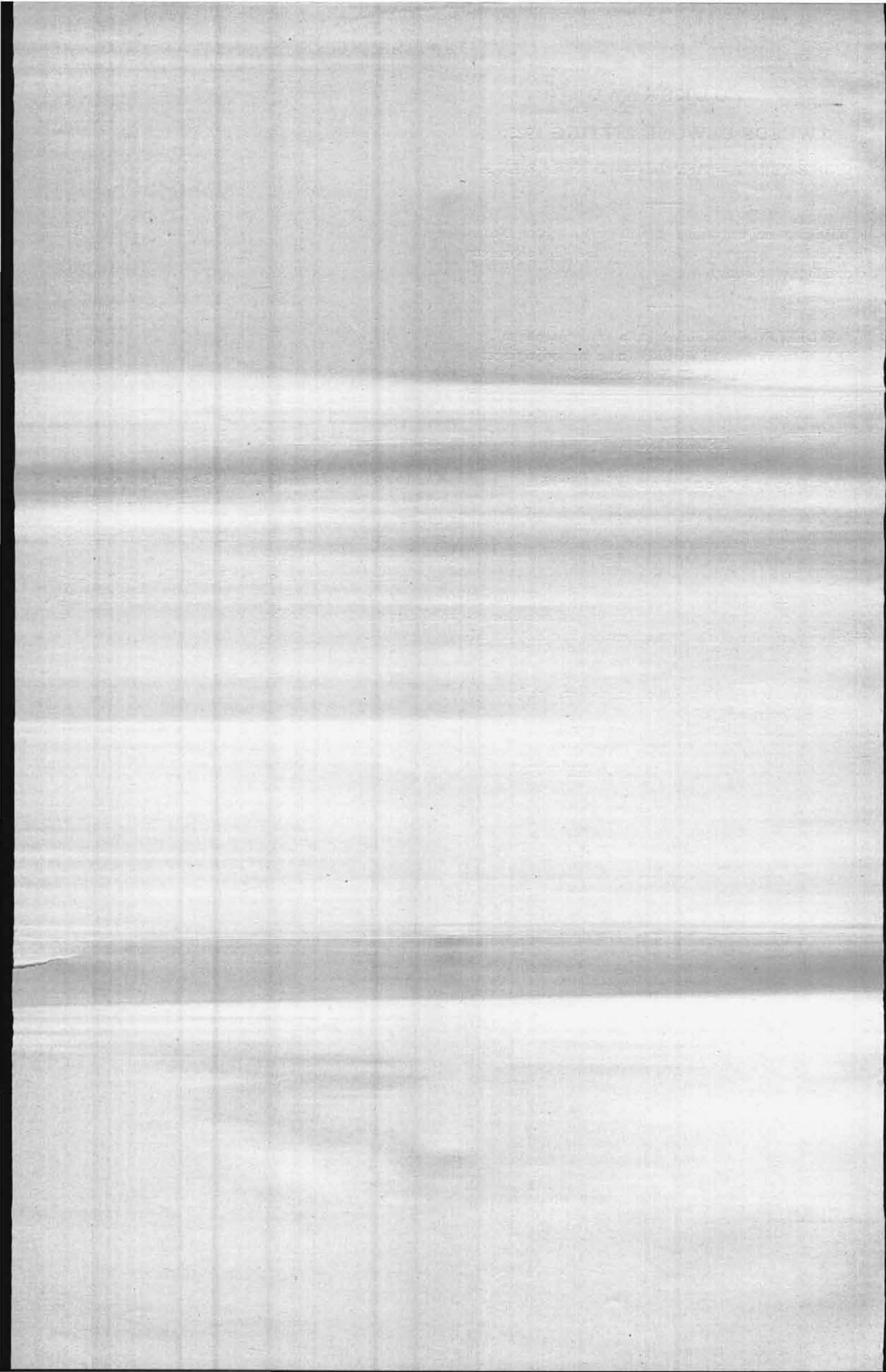
Aldus vastgesteld door de commissie van rapporteurs den 26en November 1923.

MOELIA.
SOEJONO.
VALKENBURG.

Stuk 9. MEMORIE VAN ANTWOORD.

Onderafdeeling 302, b1. Telegramkosten. Door het boeken van de telegramkosten van het departement van Financiën ten laste van den betrekkelijken post van de Algemeene Secretarie werd die post steeds met het bedrag van die kosten overschreden.

Het uittrekken van een post bij de IIIde begrotingsafdeeling zal dus alleen het ophouden van de bedoelde overschrijding tot gevolg hebben.



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 1 — AFD. III — STUK 10.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

Toelichting bij de Tweede nota van wijzigingen.

AFDEELING III.

Departement van Financiën.

Zie de Toelichting betreffende het departement van Binnenlandsch Bestuur (Onderwerp 1 — Afd. IV — stuk 8).

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

REPORT OF THE PHYSICS DEPARTMENT

FOR THE YEAR 1953-1954

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 1 — AFD. III — STUK 11.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1e algemeene aanvullingsbegrooting).

AFDEELINGSVERSLAG

betreffende Tweede nota van wijzigingen.

AFDEELING III.

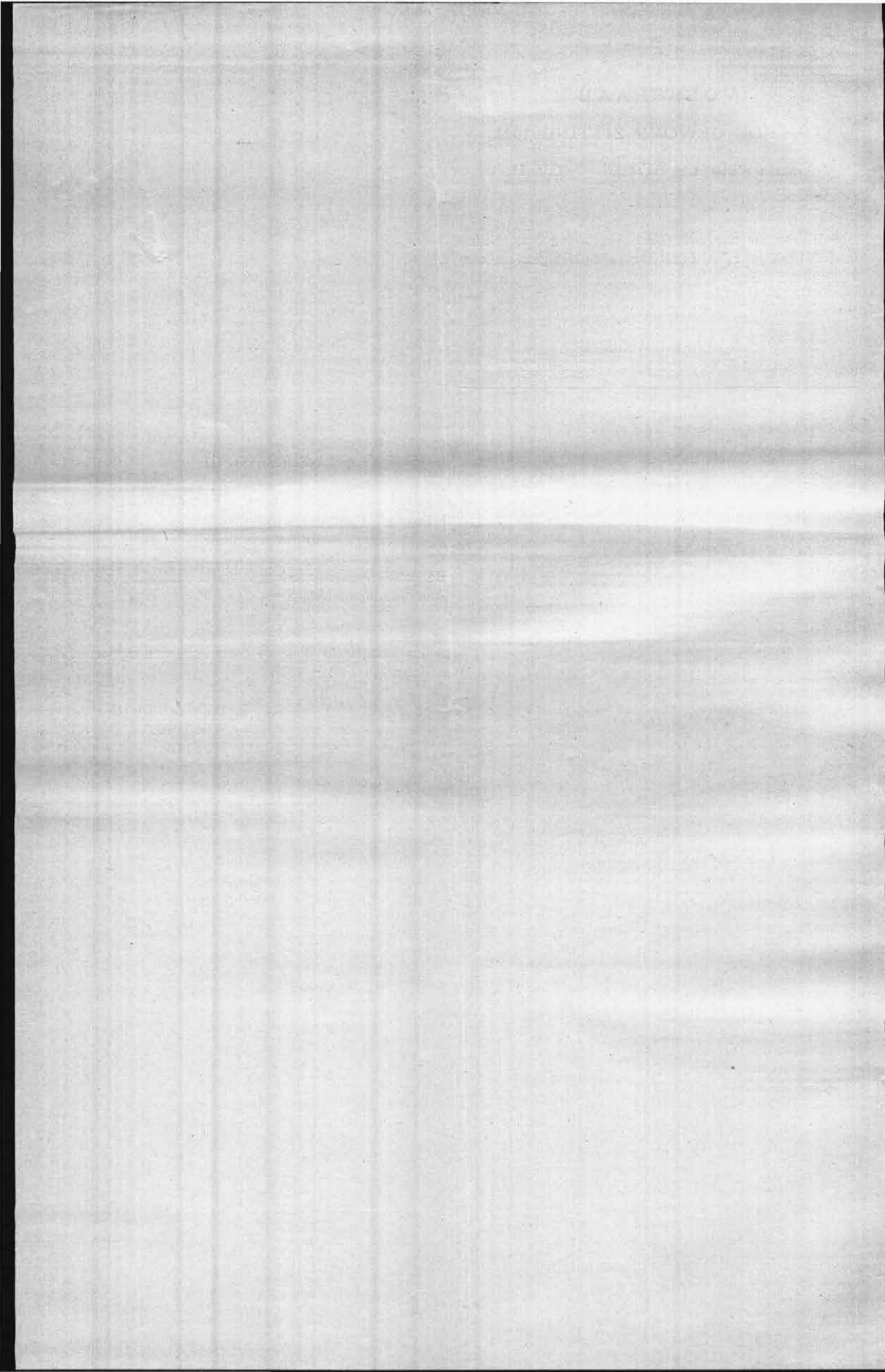
Departement van Financiën.

Uitgaven in Indië.

Het afdeelingsonderzoek gaf geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

Aldus vastgesteld door de commissie van rapporteurs den 1sten December 1923.

DWIDJOSEWOJO.
SOEJONO.
MOELIA.



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. III A — STUK 1.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1e algemeene aanvullingsbegrooting).

Toelichtingen bij de Ontwerpen van besluit.

AFDEELING III A.

Indische schuld.

Uitgaven in Nederland.

Hoofdstuk I der uitgaven.

Onderafdeeling 352. Rente van vaste schuld, waaronder de daarmede verband houdende uitgaven.

Onderdeel *n.* Rente van guldenleening 1923 A, f 3 250 000.

Onderdeel *o.* Rente van pondsterlingleening 1923 B, f 3 600 000.

Onderafdeeling 355. Aflossing van vaste schuld, waaronder de daarmede verband houdende uitgaven.

Onderdeel *i.* Aflossing van guldenleening 1923 A, f 1 625 000.

Onderafdeeling 354, *b.* Rente van vlottende schuld, waaronder de daarmede verband houdende uitgaven (— f 6 000 000).

Onderafdeeling 355.

Bij het Indisch ontwerp van de algemeene begrooting voor 1924 was nog geen rekening gehouden met de nieuw uitgegeven guldenleening 1923 A en de pondsterlingleening 1923 B.

De guldenleening 1923 A bedraagt nominaal f 65 miljoen, werd door een syndicaat overgenomen tegen 88% en draagt 5% rente. De eerste coupon, loopende over het tijdvak 21 Juni—30 November 1923, is betaalbaar op 1 December 1923, daarna op 1 Juni en 1 December van elk jaar.

Aflossing f 1 625 000 per jaar, te beginnen op 1 Juni 1924.

De geldleening 1923 B bedraagt nominaal £ 6 000 000, werd door een syndicaat overgenomen tegen 86¾% en draagt 5% rente. De eerste coupon, loopende over het tijdvak 15 Juli 1923—14 Januari 1924, is betaalbaar op 15 Januari 1924, daarna op 15 Juli en 15 Januari van elk jaar.

Aflossing in 30 gelijke jaarlijksche termijnen, te beginnen op 15 Juli 1933.

In verband met de vorenbedoelde consolidatie van vlottende schuld en den te verwachten stand dier schuld in het jaar 1924 wordt de raming van de rente voor vlottende schuld in Nederland verminderd met f 6 000 000 en die in Indië met f 2 000 000.

Zie de gezamenlijke toelichting bij de onderafdeelingen 352 en 355.

Uitgaven in Indië.

Hoofdstuk II der uitgaven.

Onderafdeeling 352. Rente van vlottende schuld, waaronder de daarmede verband houdende uitgaven, (— f 2 000 000).

Zie de toelichting bij Onderafdeeling 354 der uitgaven in Nederland.

VOORWAARD

IN HET VERBODEN ZITTEN IS

1777 - 1778 - 1779

De afzender aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade van welke aard ook voortvloeiende uit het gebruik van de afgeleverde gegevens.

De afzender aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade van welke aard ook voortvloeiende uit het gebruik van de afgeleverde gegevens.

AFZENDER

AFZENDER

AFZENDER

De afzender aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade van welke aard ook voortvloeiende uit het gebruik van de afgeleverde gegevens.

De afzender aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade van welke aard ook voortvloeiende uit het gebruik van de afgeleverde gegevens.

De afzender aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade van welke aard ook voortvloeiende uit het gebruik van de afgeleverde gegevens.

De afzender aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade van welke aard ook voortvloeiende uit het gebruik van de afgeleverde gegevens.

De afzender aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade van welke aard ook voortvloeiende uit het gebruik van de afgeleverde gegevens.

De afzender aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade van welke aard ook voortvloeiende uit het gebruik van de afgeleverde gegevens.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 1 — AFD. IIIA — STUK 2.

—
Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

—
AFDEELINGSVERSLAG.

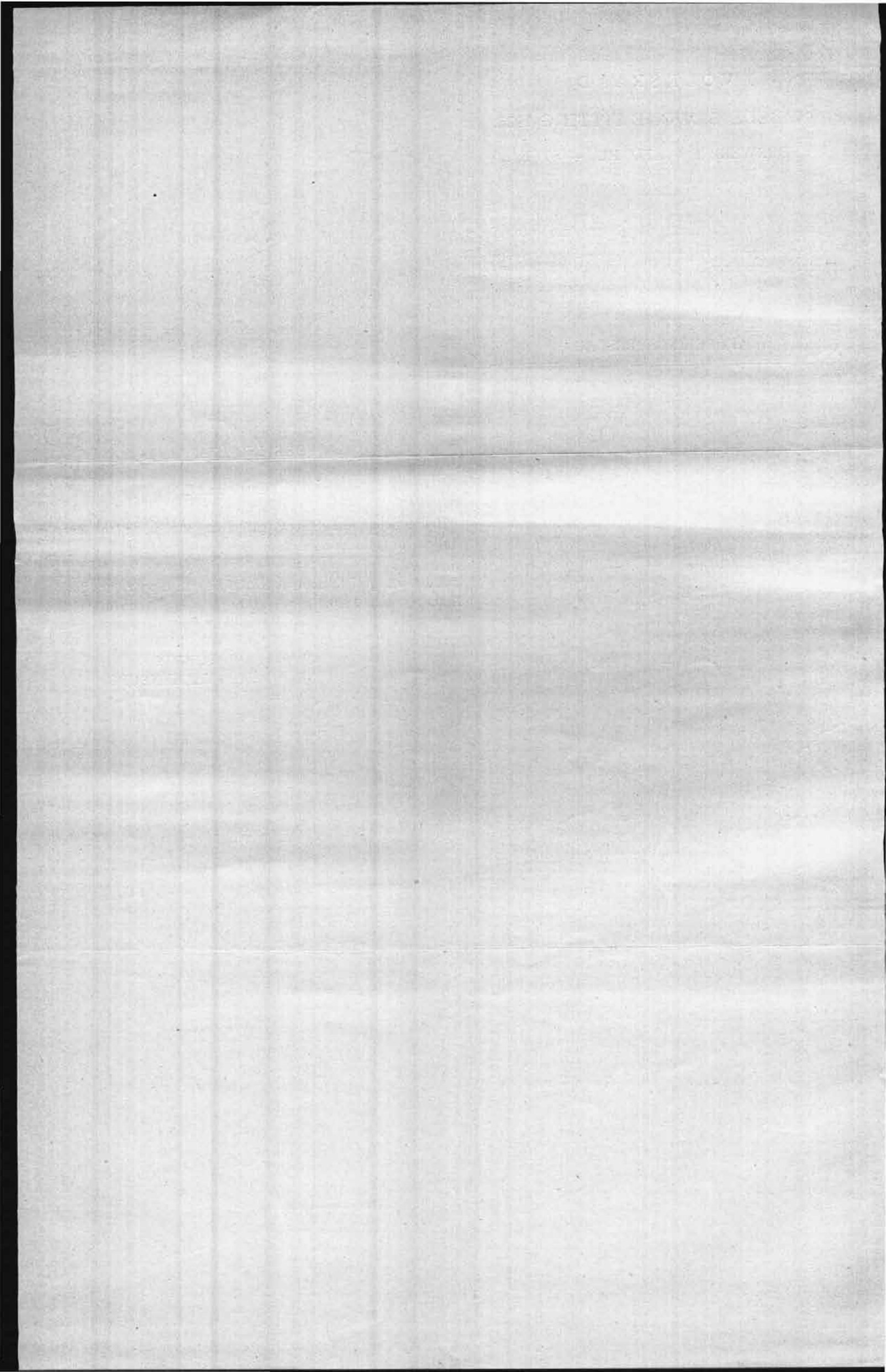
AFDEELING IIIA.

Indische Schuld.

Het afdeelingsonderzoek gaf geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

Aldus vastgesteld door de commissie van rapporteurs den 27sten October 1923.

MOELIA.
SOEJONO.
VALKENBURG.



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 1 — Afd. IV — STUK 1.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1e algemeene aanvullingsbegrooting).

Toelichtingen bij de Ontwerpen van besluit.

AFDEELING IV.

Departement van Binnenlandsch Bestuur.

Uitgaven in Indië.

Hoofdstuk II der uitgaven.

Onderafdeeling 401. Personeel van het departement.
Onderdeel c. Aanvangsbezoldigingen enz. van de adjunct-commiezen, enz. (+ f 480).

De raming is verhoogd met f 480, wijl bij het ontwerp der voorloopige begrooting voor 1924 naar de IIIde begrotingsafdeeling abusievelijk mede is overgebracht de bezoldiging van een klerk ten behoeve van het onderzoek van gouvernements-goederenrekeningen, welk onderzoek niet tot de taak van het kantoor voor Reiswezen behoort (zie noot 3 van den uitgewerkten staat in Bijl. Hand. Volksr. 1ste g.z. 1923, Onderwerp 1, afdeeling IV, stuk 3, blz. 27).

Onderafdeeling 403. Personeel van het Europeesch bestuur.

Onderdeel a. Bezoldigingen, enz. (+ f 360).

De raming is verhoogd met f 360, voor de bezoldiging van den, met het oog op de behoefte aan tolkenintermediair voor de het terrein doorkruisende militaire patrouilles, op het eiland Nias reeds op tijdelijken voet in dienst gestelden tolk voor de Niassche taal.

Onderafdeeling 412. Personeel van het Inlandsch bestuur.

Onderdeel a. Bezoldigingen, enz. (— f 720).

De raming is verminderd met f 720, wijl thans niet meer gerekend behoeft te worden op de bezoldiging van den in verband met de vestiging in de afdeeling Banjoewangi der residentie Besoeki van lieden van Inlandschen landaard van andere plaatsen, met den rang en titel en de inkomsten van mantri-politie op tijdelijken voet in dienst gestelden Inlandschen ambtenaar.

Onderafdeeling 416. Wijkbestuur te Batavia, Meester-Cornelis en Buitenzorg.

De omschrijving van nevenvermelden post, oorspronkelijk luidende „Wijkbestuur te Batavia en Meester-Cornelis”, is aangevuld met „Buitenzorg” in verband met de aanstelling van personeel ten behoeve van het wijkbestuur aldaar.

Onderafdeeling 417. Personeel der politie.

Onderdeel a. Bezoldigingen enz. van het personeel der algemeene politie (— f 34 770).

Bij het ontwerp der voorloopige begrooting voor 1924 (Bijl. Hand. Volksr. 1ste g.z. 1923, Ond. 1, afd. IV, stuk 1, blz. 10 en stuk 7, blz. 1, 2de kolom) is gerekend op eene bezuiniging op de algemeene politie tot een bedrag van f 150 000, waarvan op bezoldigingen f 75 000 en op de verdere uitgaven (personeel en materieel) f 45 000 en f 30 000, zonder nochtans de gewone specificatie van het personeel als anderszins in den uitgewerkten formatiestaat op te nemen, aangezien toen nog nader overwogen zou moeten worden, welk personeel kon worden gemist.

Ook was toen nog niet bekend, of behalve tot evengenoemd

bedrag van f 150 000 nog verder gegaan kon worden op den weg van de politiebezuiniging.

Eerst na een uitvoerige gedachtenwisseling met de Hoofden van gewestelijk bestuur op Java en Madoera werd de mogelijkheid gevonden het navolgend politiepersoneel buiten dienst te stellen tegen enkele uitbreidingen, waar de behoefte zulks noodzakelijk maakte.

Buiten dienst konden worden gesteld in de residentie:

Batavia (buiten de hoofdplaats)	55	agenten
Cheribon	60	„
Pekalongan	148	„
Rembang	95	„
Banjoemas	56	„
Madioen	63	„
Kediri	100	„

577 agenten

of naar de verhouding van 1:4 tusschen de 1ste en 2de kl. agenten, 115 der 1ste en 462 der 2de kl., gevende eene besparing aan bezoldigingen van $115 \times f 240 + 462 \times f 180$ of f 110 760 's jaars

Verder konden buiten dienst worden gesteld:

in de residentie Pekalongan:		
3 mantri's politie à f 720	2 160	„
in de residentie Soerakarta:		
op de hoofdplaats:		
1 hoofdagent der 1ste kl.	1 800	„
1 hoofdagent der 2de kl.	1 440	„
1 assistent-wedana van politie	1 680	„
in het overig deel van het gewest:		
1 politieopziener der 1ste kl.	3 300	„
5 mantri's politie à f 1 200	6 000	„
7 rechercheurs der 1ste kl. à f 510	3 570	„
7 rechercheurs der 2de kl. à f 420	2 940	„
in de residentie Madioen:		
van de veldpolitie :		
1 mantri politie	720	„
1 posthuiscommandant der 1ste kl.	510	„
5 politieagenten der 1ste kl. à f 240 ...	1 200	„

Totaal minder f 136 080 's jaars

Daarentegen moest het navolgend personeel dadelijk worden in dienst gesteld:

ter hoofdplaats Pekalongan:		
3 posthuiscommandanten der 2de kl. à f 420	f 1 260	's jaars
ter versterking van de veldpolitie:		
te Brebes:		
1 posthuiscommandant der 2de kl.	420	„
10 politieagenten der 1ste kl. à f 240 ...	2 400	„
te Pemalang:		
10 politieagenten der 1ste kl. à f 240 ...	2 400	„
ter hoofdplaats Soerakarta:		
1 commissaris der 1ste kl.	6 000	„
1 commissaris der 2de kl.	4 200	„
1 hoofdpolitieopziener	4 200	„
2 politieopzieners der 2de kl. à f 2 400 .	4 800	„
in het overig deel van de residentie Soerakarta ten behoeve van de gewestelijke recherche:		
2 mantri's politie à f 1 200	2 400	„
2 rechercheurs der 1ste kl. à f 510	1 020	„

2 rechercheurs der 2de kl. à f 420	f	840	's jaars
ten behoeve van de veldpolitie:			
10 politieagenten der 1ste kl. à f 240 ...		2 400	„
te Patjitan:			
1 politieopziener der 1ste kl.		3 300	„
1 mantri politie		720	„
1 posthuiscommandant der 2de kl.		420	„
20 politieagenten der 1ste kl. à f 240 ...		4 800	„
te Ngawi:			
20 politieagenten der 1ste kl. à f 240 ...		4 800	„

Totaal meer f 46 380 's jaars
zoodat alleen de hierboven besproken bezuinigingen reeds
aan bezoldigingen van personeel in totaal een besparing
geven van f 136 080 — f 46 380 of f 89 700 's jaars, dat
is f f 89 700 — f 75 000 of f 14 700 's jaars meer dan het-
geen reeds op de begroting voor 1924 is gebracht.

Op de verdere uitgaven (personeel en materieel) is een
verdere bezuiniging dan de reeds aangebrachte z.g. prin-
cipieele vermindering met f 45 000 en f 30 000 niet moge-
lijk zonder gevaar voor begrotingsoverschrijding (vgl. Bijl.
Hand. Volksr. 1ste g.z. 1923, Ond. I, afd. IV, stuk 1, blz.
14 onderaan).

Integendeel, met het oog op de versterking van de
veldpolitie in de residentie Madioen moest een 45-tal rij-
wielen voor politiediensten uit 's Lands voorraad worden
verstreckt, welke vervoermiddelen voor onderhoud en herstel
een bedrag van $45 \times f 35 = f 1 575$'s jaars vorderen,
welk bedrag echter voor het loopende en volgende jaar
bestreden kan worden uit den desbetreffenden begrotings-
post, en waarmede v.z.n. rekening zal worden gehouden bij
de raming van dien post voor het jaar 1925.

In verband met de gebleken behoefte aan veldpolitie ter
afdeelingshoofdplaats Tjilatjap (Banjoemas) moest reeds
dadelijk worden overgegaan tot de legering onder de bevelen
van den hoofdpolitieopziener van de stadspolitie aldaar van
een detachement van gemeld politiemiddel, ter sterkte van
1 hoofdagent der 2de kl., 2 mantri's politie, 1 posthuiscom-
mandant der 1ste kl. en 1 der 2de kl. en 30 politieagenten
der 1ste kl. allen op de gewone inkomsten.

Ter compensatie is het detachement veldpolitie te Maos
verminderd met een hoofdagent der 2de kl., 1 posthuiscom-
mandant der 1ste en 2 posthuiscommandanten der 2de kl.,
1 rechercheur der 2de kl., en 10 agenten der 1ste en 42 der
2de kl. zoodat bij slot van rekening de onderwerpelijke
politievoorziening aan bezoldigingen nog een bezuiniging
geeft van f 12 810 — f 14 610 of f 1 800 's jaars.

Met de hoogere uitgaaf van f 1 120 's jaars voor onder-
houd van 32 rijwielen ten behoeve van den politiedienst in
de residentie Banjoemas alsook met de hoogere en mindere
uitgaven voor kleeding, wapening, uitrusting en vervoer van
het in dienst en buiten dienst gesteld politiepersoneel, al
welke uitgaven voor de jaren 1923 en 1924 bestreden zullen
worden uit de desbetreffende globale posten, zal bij de ra-
ming van die posten voor het jaar 1925 v.z.n. rekening wor-
den gehouden.

Verder is het noodzakelijk gebleken ook in de afdeling
Salatiga, waar de veiligheid in het algemeen te wenschen
laat, een detachement veldpolitie te legeren.

Zulks heeft echter plaats gehad tegen zoodanige inkrim-
ping van het personeel der algemeene politie in het gewest

Semarang (buiten de hoofdplaats), dat aan aanvangsbezoldigingen nog een voordeel wordt verkregen van f 16 050 (*).

Door de gestadige uitbreiding van de hoofdplaats Bandoeng in de laatste jaren was het niet mogelijk de orde en veiligheid op die hoofdplaats, vooral in de buitenwijken, langer met de beschikbare politiemiddelen te handhaven.

Om een einde te maken aan de toenemende onveiligheid, zoowel ten repressieve als ten preventieve, moest de sterkte van het Bandoengsche politiekorps reeds dadelijk worden uitgebreid met 1 commissaris van politie der 1ste klasse, 3 posthuiscommandanten der 1ste klasse, 3 posthuiscommandanten der 2de klasse, 3 politieagenten der 1ste klasse en 15 politieagenten der 2de klasse, allen op de gewone inkomsten.

De indienststelling van bedoelden commissaris van politie was noodig om meer leiding aan het recherchewerk te geven, terwijl de posthuiscommandanten en politieagenten meer speciaal dienden tot versterking van de straatpolitie, welke niet langer bij machte bleek het steeds drukker wordende verkeer te regelen.

Ten einde de uit evenbedoelde politieuitbreiding voortvloeiende kosten met het oog op de noodzakelijkheid tot beperking van de Landsuitgaven te dekken, is daartegenover een bezuiniging op de politieuitgaven gesteld.

Deze bezuiniging is verkregen door in de residentie Preanger-Regentschappen buiten de gewestelijke hoofdplaats, van de stads- en bestuurspolitie buiten dienst te stellen 1 rechercheur der 1ste klasse, 2 rechercheurs der 2de klasse en 80 politieagenten der 2de klasse, op de gewone inkomsten.

Evenwel maakte deze inkrimping van de politieformatie het noodzakelijk, dat te Soekaboemi en Tasikmalaja de detachementen veldpolitie moesten worden versterkt elk met 5 agenten der 1ste klasse.

(1) Dit bedrag wordt toegelicht als volgt:
Buiten dienst gesteld personeel der algemeene politie buiten de hoofdplaats.

1 politieopziener der 2de kl.	f 2 400
1 mantri politie	720
2 posthuiscommandanten der 1ste kl. à f 510	1 020
2 posthuiscommandanten der 2de kl. à f 420	840
1 rechercheur der 1ste kl.	510
1 idem 2de kl.	420
21 agenten der 1ste kl. à f 240	5 040
113 idem 2de kl. à f 180	20 340
	<hr/>
	f 31 290

In dienst gesteld personeel:

a. veldpolitie:	
1 politieopziener der 1ste kl.	f 3 300
1 hoofdagent der 1ste kl.	1 800
1 mantri-politie	720
1 posthuiscommandant der 1ste kl. ...	510
1 idem 2de kl. ...	420
30 agenten der 1ste kl. à f 240	7 200
1 Inlandsch schrijver	360
	<hr/>
	f 14 310

b. gewestelijke recherche:	
1 rechercheur der 1ste kl.	f 510
1 idem 2de kl.	420
	<hr/>
	930

Minder f 16 050

Een en ander levert aan bezoldigingen van politiepersoneel dus nog een besparing op van *f* 60 (1) 's jaars.

Met de hogere uitgaaf van *f* 1 120 's jaars voor onderhoud van 32 rijwielen ten behoeve van den politiedienst ter hoofdplaats Bandoeng alsook met de uit de onderwerpelijke politievoorziening voortvloeiende hogere en mindere uitgaven voor kleeding, wapening, uitrusting en vervoer van het in dienst en buiten dienst gesteld politiepersoneel, al welke uitgaven voor het loopende en volgende jaar bestreden kunnen worden uit de desbetreffende globale posten, zal bij de raming van die posten voor het jaar 1925 v.z.n. rekening worden gehouden.

Een der middelen tot beperking van de politieuitgaven is voorts de inkrimping van het politiepersoneel in de residentie Palembang.

Tegen indienststelling, speciaal voor de bewaking van de etablissementen der Boekit Asam Steenkolenmijnen te Tandoeng, van 1 hoofdagent der 2de klasse zijn n.l. buiten dienst gesteld kunnen worden:

1 politieopziener der 1ste klasse op de gewone inkomsten, 2 mantri's politie op *f* 600, 5 politieagenten der 1ste klasse à *f* 240 en 8 politieagenten der 2de klasse à *f* 210 en 85 à *f* 180 's jaars.

Door deze politievoorzieningen wordt de raming van den post voor bezoldigingen *f* 21 240 lager.

Met de mindere uitgaven voor kleeding, wapening, uitrusting en vervoer, zal bij de raming van de desbetreffende globale posten, waaruit die uitgaven bestreden worden, voor het jaar 1925 v.z.n. rekening worden gehouden.

In verband met bovenbedoelde verminderingen valt een mindere bijdrage ad *f* 567 's jaars te verwachten van de Bataafsche Petroleum Maatschappij te Pladjoe in de kosten van het ten behoeve van genoemde maatschappij in dienst gesteld politiepersoneel ter sterkte van 2 agenten der 1ste en 8 der 2de klasse.

Ten slotte is de raming nog verminderd met:

- f* 720, wijl verzuimd was van het bedrag van *f* 4 800 voor de indienststelling van politiepersoneel voor het gewest Oostkust van Sumatra (vgl. Bijl. Hand. Volksr., 1ste g.z. 1923, Ond. 1, afd. IV, stuk 8, blz. 3) af te trekken de bezoldiging van den buiten dienst te stellen mantri politie,
- 240, wijl thans niet meer gerekend behoeft te worden op de bezoldiging van een bereiden politieagent der 1ste klasse, toegevoegd aan den in verband met de vestiging van lieden

(1) Dit bedrag wordt als volgt toegelicht:

In dienst gesteld:

bij de algemeene politie:

1 commissaris van politie 1ste kl.	<i>f</i> 6 000
3 posthuiscommandanten 1ste kl.	1 530
3 idem 2de kl.	1 260
3 agenten 1ste kl.	900
15 idem 2de kl.	3 600

f 13 290

bij de veldpolitie:

10 agenten 1ste kl.	2 400
--------------------------	-------

f 15 690

Buiten dienst gesteld:

1 rechercheur 1ste kl.	<i>f</i> 510
2 idem 2de kl.	840
80 agenten 2de kl.	14 400

15 750

Minder *f* 60

van Inlandschen landaard in de afdeeling Banjoewangi in dienst gestelden Inlandschen ambtenaar (zie de toelichting bij onderafd. 412, a in deze Memorie).

Tegenover bovenvermelde verminderingen staan evenwel enkele verhoogingen.

Zoo was het, als gevolg van de overneming van de diensten der marechaussee in de residentie Batavia door de veldpolitie, noodzakelijk om aan den gewestelijken leider van dat politiemiddel reeds dadelijk nog een commissaris van politie der 1ste klasse toe te voegen, die in zijn functie van adjunct gewestelijk leider zijn krachten in het bijzonder zal moeten wijden aan de afdeeling Meester-Cornelis, alwaar het rampokwezen steeds het krachtigst het hoofd opsteekt.

Verder moest in verband met het vorenstaande het hoofdcommissariaat evenzeer al dadelijk op tijdelijken voet worden versterkt met 1 commies op de gewone inkomsten.

Een en ander vordert aan bezoldigingen een hoogere uitgaaf van f 8 400 's jaars.

Voorts is nog gerekend moeten worden op de in de jaren 1919, 1920 en 1921 ten behoeve van de pestbestrijding in de residentie Kedoe getroffen tijdelijke politievoorzieningen, welke tot dusver nog niet op de begroting gebracht zijn. Waren aanvankelijk in dienst gesteld 7 mantri's politie en 44 agenten der 2de klasse, thans behoeven nog maar alleen in de afdeeling Magelang 5 mantri's politie, 5 politieagenten der 1ste klasse en 19 der 2de klasse in dienst te worden gehouden, zoodat met de voorzieningen een jaarlijksche uitgaaf van f 8 220 voor bezoldigingen gemoeid is.

Met de uitgaven voor kleeding en uitrusting, zoomede voor vervoer, welke voor 1923 en 1924 bestreden zullen worden uit de desbetreffende globale posten, zal bij de raming van die posten voor het jaar 1925 v.z.n. rekening worden gehouden.

Eindelijk was het noodzakelijk de sterkte van het personeel der algemeene politie in de residentie Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo ten behoeve van de bewaking van de in het landschap Beraoe gelegen onderneming Badewatta e.a. van de N. V. Steenkolen Maatschappij „Parapattan" reeds dadelijk bij wijze van tijdelijken maatregel uit te breiden met 1 hoofdagent der 1ste klasse op de gewone inkomsten, 2 politieagenten der 1ste klasse à f 17.50 en 8 der 2de kl. à f 12.50 's maands, hetgeen aan bezoldigingen een jaarlijksche uitgaaf vordert van f 3 420.

Met de verdere uitgaven (voor kleeding, wapening en uitrusting), welke in 1923 en 1924 uit de desbetreffende globale posten bestreden zullen worden, zal bij de raming van die posten voor het jaar 1925 v.z.n. rekening worden gehouden.

De aan deze voorziening verbonden kosten, vermeerderd met 15%, t.w. f 3 933 aan bezoldiging en f 2 439 aan alle verdere uitgaven met inbegrip van den algemeenen duurtoeslag op de bezoldigingen van Landsdienaren, worden door de betrokken Maatschappij volledig terugbetaald (zie No. 405 van de raming der middelen).

Onderdeel d. Bezoldigingen enz. van het personeel der gewapende politie (— f 18 750).

Bij de raming van nevenvermelden post voor 1924 was rekening gehouden met de plannen ter vervanging van de militaire bezettingen van Kroeëng Rija en Samalanga (Atjeh en Onderhoorigheden) door gewapende politie.

Aangezien van die plannen is afgezien, kan de divisieformatie weder worden ingekrompen met 4 zelfstandige halve

brigades en 2 hoofdetachementscommandanten, hetgeen aan bezoldigingen een jaarlijksche besparing geeft van f 15 180 (1).

Verder is het in verband met de gewijzigde dislocatie van de gewapende politie in Celebes en Onderhoorigheden en de van haar op de onderscheiden standplaatsen te vorderen diensten noodzakelijk 6 heele brigades om te zetten in 12 zelfstandige halve brigades. Met deze omzetting, welke oogenschijnlijk tot een hogere uitgaaf zou moeten leiden, gaat echter gepaard eene inkrimping van de divisieformatie met 1 afdelingscommandant, 1 onderofficier administrateur en 1 detachementscommandant, tegen uitbreiding met slechts 1 hoofdetachementscommandant, zoodat de maatregel ten slotte eene besparing oplevert van f 3 570 (2) 's jaars.

Onderafdeeling 424. Personeel voor de landelijke inkomsten.

Onderdeel c. Bezoldigingen en toelagen van de collecteurs, enz. (+ f 3 000).

De raming is verhoogd met f 3 000, wyl al aanstonds bij wijze van tijdelijken maatregel is moeten worden overgegaan tot vervanging van de plaatsvervangende ondercollecteurs op een toelage van f 50 's maands elk te Djatirogo en Padangan (Rembang) en van den aan elk hunner toegevoegden schrijver op f 20 's maands door hulpondercollecteurs op f 175 en schrijvers tevens geldtellers op f 20 's maands.

Onderafdeeling 461A. Verrekening met het departement der Burgerlijke Openbare Werken wegens uitgaven voor onderhoud en herstelling van gebouwen alsmede voor vernieuwing en nieuwe werken (+ f 200 000).

De raming wordt verhoogd met f 200 000 voor verrekening met het departement der Burgerlijke Openbare Werken (zie de toelichting bij onderafdeeling 706 der uitgaven in Indië) van het kostende van een hoofdcommissariaat van politie te Soerabaja.

Middelen in Indië.

Hoofdstuk II der middelen.

No. 405. Bijdragen in de kosten verbonden aan de dienststelling van politiepersoneel in het belang van bijzondere ondernemingen (+ f 5 805).

Ter zake wordt verwezen naar de toelichting in deze Memorie bij onderafdeling 417, a der uitgaven.

(1) Dit bedrag wordt als volgt verkregen:		
1	hoofdetachementscommandant der 1ste kl. ...	f 2 700
1	idem 2de kl.	2 100
2	halve brigades à f 2 640	5 280
2	idem à f 2 550	5 100
		f 15 180
(2) Dit bedrag wordt als volgt toegelicht:		
bezoldiging	1 afdelingscommandant	f 4 200
"	1 onderofficier administrateur	2 700
"	1 detachementscommandant	1 080
"	3 heele brigades à f 4 950	14 850
"	3 idem à f 4 860	14 580
		f 37 410
bezoldiging	6 zelfstandige halve brigades à f 2 640	f 15 840
"	6 zelfstandige halve brigades à f 2 550	15 300
"	1 hoofdetachementscommandant ...	2 700
		f 33 840
Meer		3 570
Besparing		f 3 570

[Extremely faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Extremely faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Extremely faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Extremely faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Extremely faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. IV — STUK 2.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

AFDEELINGSVERSLAG.

AFDEELING IV.

Departement van Binnenlandsch Bestuur.

Algemeene opmerkingen.

§ 1. Buitengewesten. De aandacht werd gevestigd op enkele voorvallen in Atjeh, die er op wijzen dat aldaar minder goede bestuursverhoudingen schijnen te heerschen en die den indruk hadden gewekt dat niet alle zelfbestuurders onder voldoende controle staan van het Europeesch bestuur. Het optreden van den Oeléebalang van de IX Moekims Keumangan, die op 7 Januari 1923 in het landschap Aron T. Asjek oplichtte om van hem een losgeld van f 550 los te krijgen, die voorts sawahgronden aan anderen toebehoorend onrechtmatig in bezit nam, werd ten zeerste gelaakt. Het had het hier aan het woord zijnd lid zeer bevreemd dat de over bedoelde aangelegenheden bij den assistent-resident van Sigli ingediende klachten niet alleen zonder gevolg bleven, doch dat door adressanten zelfs daarop geen antwoord was ontvangen. Ook het feit dat op een zelfbestuurder door den assistent-resident, fgd. Gouverneur schriftelijk aandrang is uitgeoefend om de auto van den afgetreden gouverneur Van Sluys te koopen, werd ten sterkste afgekeurd.

Meerdere leden zouden het op prijs stellen te mogen vernemen welke bevindingen het 6-maandsch verblijf in Atjeh van den Regeeringsscommissaris, het lid van den Raad van Indië den heer Frijling, heeft opgeleverd.

De aandacht werd gevestigd op eene beslissing van het zelfbestuur in Deli, door den gouverneur gesanctionneerd, inzake de begraafplaats Soengei Mati ter hoofdplaats Medan. In de oogen van de Bataks was die beslissing hoogst onrechtvaardig, aangezien hun daarbij het recht om er hun dooden te begraven, een recht dat zij meer dan dertig jaren hadden bezeten met medewerking van het bestuur, werd ontnomen. Naar hun meening behoorde het bestuur geen partij te kiezen, zooals uit het verloop der behandeling bleek. Het bestuur had den bestaanden toestand moeten bestendigen, tenzij orde en rust verstoord werden, totdat de rechter uitspraak zou hebben gedaan. H. i. betrof het hier geen godsdienstige kwestie, maar een geschil van civielrechtelijken aard. Volledige inlichtingen zoo mogelijk met overlegging van de terzake gewisselde stukken werden gaarne tegemoet gezien, terwijl de hoop werd uitgesproken dat de Regeering alsnog Hare tussehenkomst zal verleen en om het naar het inzicht van het hier

aan het woord zijnd lid den Bataks aangedaan onrecht, te herstellen.

Gaarne zou men vernemen, of de Regeering reeds in beginsel tot eene vermindering van het waterrecht in het landschap Simeloengoen besloten heeft. Betwijfeld werd, of het bestuur zich wel voldoende rekenschap geeft van den hoogst ontevreden geest onder de bevolking. Tal van kolonisten afkomstig uit de afdeeling Bataklanden hebben de streek tot schade van de rijstvoorziening verlaten. Gevraagd werd hoe groot in 1922 de restitutie ten behoeve van de irrigatiewerken in dit landschap bedroeg, op hoeveel zij voor 1923 begroot wordt en of sedert de invoering van het verhoogde waterrecht personeelsuitbreiding en salarisverhoogingen bij den irrigatiedienst hebben plaats gehad.

Aangedrongen werd op het uitvaardigen van een verbod voor de niet-inheemsche bevolking van Nieuw-Guinea, met betrekking tot de jacht op paradijsvogels en die jacht uitsluitend open te stellen voor de inheemsche bevolking.

Voorts werd de wensch geuit om ten aanzien van de buitengewesten in den vervolge regelmatig mededeelingen te mogen ontvangen, opdat voor de beoordeeling van den algemeenen toestand meerdere gegevens ter beschikking zullen zijn dan de sporadisch gepubliceerde korte verslagen en de enkele mededeelingen in het Koloniaal Verslag.

§ 2. Europeesch bestuur. Een lid betwijfelde of de in de vorige zitting gegeven beantwoording (Ond. I — Afd. IV — St. 7) inzake het geval Mulder wel juist was. Dit lid meende te weten dat de heer Mulder tegenover den toenmaligen Resident van Palembang dadelijk zijne fouten heeft erkend. Ook van eene herplaatsing op proef was dit lid niets bekend.

Gevraagd werd of het der Regeering bekend is, dat de ingezetenen van het ressort Namlea op het eiland Boeroe niet bijster ingenomen zijn met het optreden van den tegenwoordigen Gezaghebber den heer B.; zoo ja, welke maatregelen Zij denkt te treffen, om de harmonie te herstellen?

§ 3. Inlandsch bestuur. Eenige leden vestigden de aandacht van de Regeering op de omstandigheid dat de Inlandsche hoofden in Menado en op Ambon, niet gelijk eertijds hun zonen laten opleiden voor een betrekking bij het binnenlandsch bestuur maar bij voorkeur voor andere diensten. De reden hiervoor meenden deze leden te moeten zoeken in het feit dat de positie van bestuursambtenaar in de oogen der bevolking in den loop der jaren in aanzien is ge-

daald. Om dit aanzien weer te verhoogen drongen zij aan op opening van een Osvia te Menado of Tondano. Weliswaar is de eertijds gesloten hoofdschool, eerst door een kweekschool en later door een mulo vervangen, doch opleiding aan die inrichting werd geacht ver achter te staan bij de speciale voorbereiding voor het bestuursambt op een Osvia.

Gaarne zou worden vernomen, of het met het oog op de toevoeging van het voormalig gewest Nieuw-Guinea aan de residentie Ambon, geen aanbeveling verdient, het korps bestuurs-assistenten uit te breiden, boven het bij de begrooting van 1923 bedoelde aantal van vier, opdat het bestuurtoezicht, zij het ook op bescheidener schaal, beter tot zijn recht kome.

§ 4. Politie. Een der leden gaf in overweging door eene commissie de reorganisatie der politie in studie te doen nemen. Na de opgedane ervaring en in verband met de noodzaak verdere bezuinigingen door te voeren, werd het thans de tijd geacht de organisatie in haar vollen omvang te herzien. In dit verband werd de aandacht gevestigd op het artikel van den heer Lamster getiteld „Legerpolitie” in de Indische Gids van September 1923. Ook naar het artikel „Leger en gewapende politie” in het Bataviasch Nieuwsblad van 24 October jl. werd verwezen. Bij de oplossing van het vraagstuk kon tevens overwogen worden of de politie behoort te blijven ressorteeren onder het departement van B. B.

Van andere zijde werd verklaard tegen de benoeming van eene zoodanige commissie geen bezwaar te hebben mits in die commissie de veelzijdigheid van inzichten, die over deze kwestie bestaan tot haar recht zal komen.

Bij voorbaat wenschte een der leden te waarschuwen tegen een eventuele benoeming van een officier tot hoofdcommissaris van politie te Batavia. De ontstemming die daarover in het politiekorps zou ontstaan, wenschte men te voorkomen.

Gevraagd werd of een onderzoek is ingesteld naar het in de dagbladen signaleerd geval van hardhandig optreden van een politie-opziener tegenover een Inlandschen bedelaar te Weltevreden, tengevolge waarvan de man overleed.

Gaarne zou men eene opgave ontvangen, gewest- en plaats-gewijze, van de formatie en dislocatie uitgedrukt in brigades en karabijnen, van de in de buitengewesten gelegde gewapende politie, zooals die formatie ingevolge de onlangs in den Volksraad behandelde en aangenomen voorstellen bij algeheele doorvoering zou behooren te zijn, en daarnevens eene opgave van de vóór dien geldende formatie.

Tevens zou men gaarne vernemen in hoeverre op 1 Januari 1924 aan deze voorstellen nog geen uitvoering zal zijn gegeven, zoomede wat daarvan eventueel de oorzaak is.

Omtrent de resultaten van de reeds plaats gehad hebbende vervanging van gewapende politie door leger zou men gaarne worden ingelicht.

Gaarne zou worden vernomen welk percentage der agenten van de veldpolitie zich na afloop van hun eerste verbintenis niet opnieuw verbinden, e.g. onder mededeeling waaraan het geweten moet worden, indien in bepaalde streken dit percentage groot mocht zijn.

Gevraagd werd of het uit bezuinigingsoverwegingen geen aanbeveling verdient het vervaardigen van uniformen en schoenen voor de algemeene politie, daar waar het goedkoop blijkt te kunnen plaats vinden dan in de gevangenissen, buiten die inrichtingen te laten geschieden.

§ 5. Hervorming Chineesch bestuur. In herinnering werd gebracht dat reeds in 1918, ondanks het verzoek om uitstel van de zijde van den Volksraad, besloten werd tot hervorming van het Chineesch bestuur op de hoofdplaatsen. Tot de uitvoering van dien maatregel is intusschen nog niet overgegaan. De benoodigde gelden werden weder van de begrooting afgevoerd. Als gevolg van dien ongeregelde toestand zijn op de hoofdplaatsen de Chineezzen aan zich zelf overgelaten; door de ontstentenis van een Chineesch bestuur ontbreekt voor de Chineezzen de gelegenheid hunne klachten te bevoegder plaatse voor te brengen. Opgemerkt werd dat deze kwestie door het politie-schandaal meer naar voren is gebracht. Naar verluid zijn vele Chineezzen te Batavia door de recherche behandeld geworden op eene manier, die ten sterkste afgekeurd moet worden. Gaarne zou worden vernomen of inderdaad Chineezzen verplicht zijn geworden gelden af te dragen aan de politie i.e. aan het hoofd van den opiumrecherche-dienst, onder bedreiging te zullen worden aangeklaagd wegens medeplichtigheid aan smokkelhandel, indien zij weigerachtig bleken zich de afpersing te laten welgevallen.

Andere leden, die volkomen toegaven dat dergelijke praktijken krachtig moeten worden tegengegaan, meenden toch ook er op te moeten wijzen dat het der politie zoo gemakkelijk gemaakt wordt tot knevelarij over te gaan omdat Chineezzen, die eenig kwaad te verbergen hebben zich zoo gaarne financieele offers getroosten en bovendien langs allerlei wegen met de politie relaties trachten aan te knopen. Daarom werd de hoop uitgesproken dat in de Chineesche samenleving ook zelfcorrectie zal plaats vinden. Machtsmisbruiken van de zijde der politie worden het best gekeerd in de burgerij zelf.

§ 6. Kantoor voor Chineesche Zaken. Gevraagd werd of het aan de Regeering bekend is dat het kantoor voor Chineesche Zaken niet functionneert zooals algemeen door de Chineezzen werd verwacht. Met name was de klacht vernomen dat het kantoor zich weinig gelegen laat liggen aan de nooden en behoeften van de Chineezzen en dat die houding zoo afwijkt van die van den adviseur voor Inlandsche Zaken, die wel degelijk tracht de belangen der Inl. bevolking te behartigen. Bij het hier aan 't woord zijnd lid was de indruk gewekt alsof het werk van het kantoor voor Chineesche Zaken zich alleen bepaalt tot aangelegenheden van internationalen aard.

Voorts werd door ditzelfde lid eraan getwijfeld of de kennis van het Chineesch bij de leidende ambtenaren van den dienst wel voldoende is. Gemeend werd dat zij daarvoor te zeer aangewezen zijn op hun Chineesche tolken.

§ 7. Kadaster. Inlichtingen werden verzocht, onder verwijzing naar het artikel in het Tijdschrift voor het Kadaster (2e en 3e aflevering jaargang 1923) getiteld „Inlandsch Kadaster” over den terzake tusschen den dienst van het kadaster en den topografischen dienst bestaanden strijd.

§ 8. Verschillende opmerkingen. De extra-onkosten, waarmee de uitgaven voor de reizen der gewestelijke bestuurshoofden naar de a.s. bestuursconferentie, zullen worden verhoofd tengevolge van den maatregel dat de residenten zich mogen laten vergezellen van hunne echtgenooten, werden niet verantwoord geacht in dezen tijd van

financiëlen nood. Gaarne zag men een tegenspraak tege-
moet van het gerucht als zoude ten behoeve van die resi-
denten de normale vergoeding verhoogd zijn om hen in de
gelegenheid te stellen niet in het S. S. hotel maar in een
der duurste particuliere hotels hun intrek te nemen.

Door een der leden werd gevraagd of het in de bedoe-
ling ligt dat de voorschriften betreffende de djaga djoen-
djang voorkomende in de gewestelijke regelingen — welke
regelingen zijn opgenomen in het 3e deel van Fokkens
Eindresumé — overal zullen worden afgeschaft.

Opnieuw werd erop aangedrongen de voorgenomen reor-
ganisatie der Vorstenlanden met het oog op de bezuini-
ging niet uit te stellen.

Eenige leden, die hadden vernomen dat van eene uit-
breiding van de ontvoogding in de Preanger-regentschap-
pen tot alle regentschappen, een besparing kon worden
verwacht, zouden gaarne worden ingelicht of zulks in-
derdaad juist is.

Een lid zou gaarne van de Regeering vernemen of in-
derdaad de suikerfabriek Seboro in Pasoeroean ten gevol-
ge van de onredelijk verhoogde grondhuren zou zijn ge-
sloten.

Een ander lid bracht bezwaren in tegen de kortelings
in 't leven geroepen ordonnantie betreffende het verbod
van het verwerken van opkoopriet, indigo en cassave. De
strekking van het verbod, n.l. om aan in sommige streken
bestaande misstanden een einde te maken, volkomen on-
derschrijvende, koesterde dit lid echter de vrees, dat als
gevolg van den maatregel de Inlandsche verbouwers dier
producten veel minder dan vroeger een uitweg daarvoor
zullen vinden, tenzij de toepassing der ordonnantie zoo-
danig zal zijn, dat vergunning regel en verbod uitzonde-
ring wordt.

Een der leden stelde de vraag waarom ten aanzien van
den 2den zoon van den regent van Tjilatjap bij diens
toelating tot de Bestuurschool is afgeweken van den
eisch van 2 jaar dienst als ass. wedana.

Uitgaven in Indië.

Onderafdeeling 461A. Hoofddecommissa-
riaat te Soerabaja. Eenige leden achtten in dezen
tijd eene zoo hooge uitgaaf voor den bouw van een hoofd-
commissariaat van politie niet verantwoord.

Middelen in Indië.

Door eenige leden werd opgemerkt, dat door de invoer-
ing der Inlandsche verponding vele kleine luyden, wier
gronden door verschillende omstandigheden minder waarde
vertegenwoordigen dan de belendende perceelen te zwaar
getroffen worden.

Zij drongen billijkheidshalve aan op een wijziging der
betrekkelijke bepalingen in dien zin, dat of een belastbaar
minimum wordt aangewezen, of het percentage verlaagd
wordt voor bepaalde stukken grond.

Betreurd werd dat de ordonnantie op de Inlandsche ver-
ponding niet om advies is gezonden aan den Volksraad.

Een lid gaf in overweging de heffing van het hoofdgeld
te vervangen door eene opeententheffing op de landrente ter
vereenvoudiging van de administratie hetgeen tot bezuini-
ging op personeelsuitgaven zou kunnen leiden.

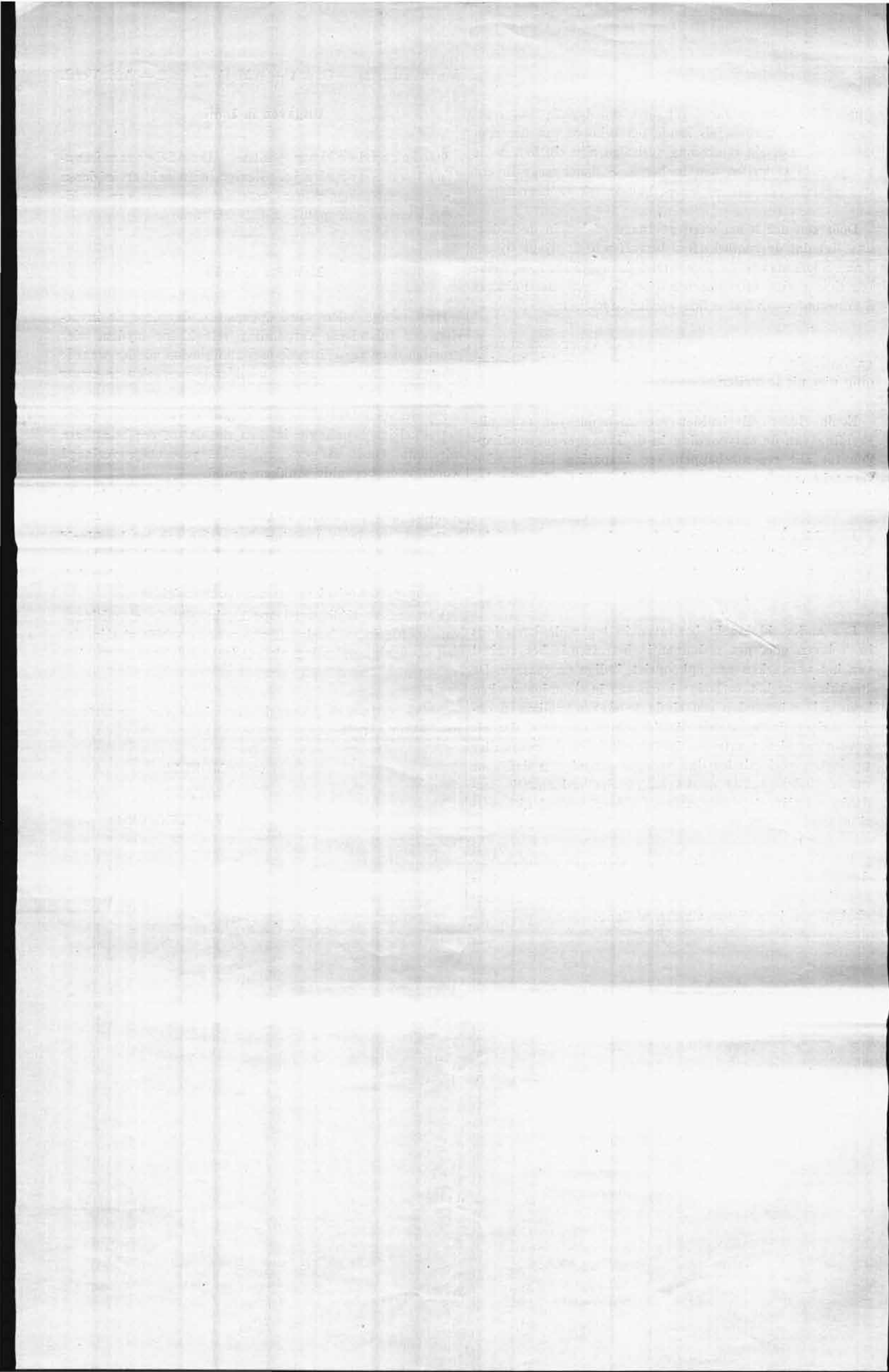
Van andere zijde werd opgemerkt, dat de grondslagen
van hoofdgeld en landrente zoo zeer verschillend zijn, dat
aan zoodanige oplossing niet gedacht zal kunnen worden.

Aldus vastgesteld door de commissie van rapporteurs
den 30sten October 1923.

MOELIA.

SOEJONO.

VALKENBURG.



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 1 — AFD. IV — STUK 3.

Wijziging en aanvulling der begroting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegroting).

MEMORIE VAN ANTWOORD (ontvangen 7 November 1923).

AFDEELING IV.

Departement van Binnenlandsch Bestuur. Algemeene opmerkingen.

§ 1. Buitengewesten. Uit den aard der zaak moet bij de beoordeeling van den toestand in het gewest Atjeh vooralsnog een andere maatstaf aangelegd worden dan in andere gewesten, die niet onder den invloed van een langdurigen oorlogstoestand hebben gestaan.

De bestuurspolitiek, die tot de pacificatie van Atjeh heeft geleid, kon niet met een slag een eind maken aan verhoudingen, die elders reeds lang tot het verledene behooren; integendeel bij elken stap, die voert in de gewenschte richting van opruiming van vroeger bestaan hebbende toestanden, zal overwogen moeten worden of dadelijk ingrijpen gewenscht is in verband met mogelijke politieke gevolgen.

Volgens van den Gouverneur ontvangen mededeelingen verklaart Teungkoë Asjik, niet te zijn opgelicht of gevangen genomen, doch geheel vrij en niet gebonden naar het huis van Teungkoë Oemar te zijn gegaan ter regeling van een schuldzaak. Het onderzoek van twee elkaar opvolgende assistent residenten heeft dan ook geen termen opgeleverd om een vervolging tegen Teungkoë Oemar in te stellen. In die schuldzaak staat het Teungkoë Asjik vrij zich civielrechtelijk tot de Moesapat te wenden.

In eene andere sawahkwestie, waarover klachten tegen Teungkoë Oemar zijn ingebracht, werd de eisch door de Moesapat afgewezen, terwijl in een derde zaak, ondanks herhaalde oproeping, de eischers niet ter terechtzitting zijn verschenen.

Blijkens van den Gouverneur van Atjeh en Onderhoorigheden ontvangen telegrafisch bericht heeft de assistent resident, fd. Gouverneur, geen schriftelijken aandrang op een zelfbestuurder uitgeoefend om de auto van den afgetreden Gouverneur Van Sluijs te koopen.

Bedoelde assistent resident verleende wel zijne particuliere bemiddeling om de auto te verkoopen, doch door een, ook door de Regeering betreurd misverstand, hebben een commies en een Inlandsch ambtenaar geheel eigenmachtig en tegen de bedoeling schriftelijken aandrang op den zelfbestuurder uitgeoefend.

Aan het verlangen van meerdere leden om te mogen vernemen welke bevindingen het zesmaandsch verblijf in Atjeh van den Regeeringscommissaris, den heer Frijling, heeft op-

geleverd, kan de Regeering, in verband met de algemeenheid der vraag, zonder eenige nadere aanduiding bezwaarlijk voldoen.

Medegedeeld kan worden dat de indruk door den heer Frijling verkregen over den algemeenen toestand en de pacificatie in Atjeh gedurende zijn verblijf aldaar, gunstig was.

Naar aanleiding van het opgemerkte betreffende een door den Gouverneur der Oostkust van Sumatra gesanctioneerde beslissing van het Zelfbestuur van Deli in zake de begraafplaats Soengei Mati ter hoofdplaats Medan, kan het volgende worden medegedeeld.

Blijkens van het betrokken Hoofd van gewestelijk bestuur bekomen inlichtingen werd, ten einde het tusschen Mandhailingers en Bataks gerezen geschil in zake bedoelde begraafplaats op te lossen, een Commissie van advies ingesteld. Wijl het uitgebracht rapport niet werd onderteekend door het Commissielid van Bataksche zijde, Hadji Soleiman, omdat het niet zuiver zou weergeven hetgeen op de commissie-vergadering besproken was, werd een nieuwe vergadering belegd, op welke bijeenkomst de aanspraken der Bataks, bij monde van Hadji Soleiman voorgebracht, ongegrond werden bevonden, weshalve de Zelfbestuurder conform het advies der commissie besliste.

Ten einde een juiste uitvoering van de door den Gouverneur bekrachtigde beslissing van den Zelfbestuurder te verzekeren, is met toestemming van het Gewestelijk bestuurshoofd door den Sultan van Deli een commissie benoemd, welke tot taak heeft een register samen te stellen van de personen, die na hun overlijden op de wakafbegraafplaats ter aarde besteld mogen worden.

Voor de Regeering, die daarna een bezwaarschrift van Bataksche zijde ontving, bestaat er geen aanleiding ter zake Hare tusschenkomst te verleenen.

Ten aanzien van de vraag in zake het waterrecht te Simeloengoen kan worden opgemerkt, dat dit recht niet door de Regeering, doch door het landschap geheven wordt. Bij het betrokken landschap is een nieuwe regeling betreffende de heffing van het waterrecht in behandeling; getracht zal worden aan de gerezen bezwaren, voorzover die gegrond kunnen worden geacht, tegemoet te komen (vgl. ook Bijl. Hand. Volksraad, 1ste gew. zitt. 1923, Onderwerp 1 — afd. IV — stuk 5A, blz. 4 en 5).

De irrigatiewerken, ten behoeve waarvan bedoeld waterrecht wordt geheven, zijn aangelegd met gelden van het landschap, zoodat geen restitutie aan het Gouvernement behoeft plaats te vinden.

Sedert de invoering van het verhoogd waterrecht hebben geen personeelsuitbreidingen en salarisverhoogingen bij den irrigatiedienst van het landschap Simeloengoen plaats gehad. Op de landschapsbegrooting van 1922 was voor irrigatiedoelinden in totaal een bedrag van f 76 656 uitgetrokken en in 1923 een bedrag van f 72 420.

Omtrent het denkbeeld om de jacht op paradijsvogels in Nieuw-Guinea voortaan alleen open te stellen voor de inheemsche bevolking, hetwelk bij de VIDE begrootingsafdeeling thuis behoort, kan worden medegedeeld dat eene beslissing in dien zin reeds is genomen.

Het is der Regeering niet duidelijk, welke mededeelingen door eenige leden worden gewenscht voor de beoordeeling van den algemeenen toestand in de Buitengewesten, buiten die vervat in de zgn. korte maandverlagen, het koloniaal verslag, de publicaties van het kantoor Buitengewesten en de mededeelingen omtrent enkele onderwerpen van algemeen belang. Gaarne ziet Zij daaromtrent eenige nadere aanduiding tegemoet.

§ 2. Europeesch bestuur. Ten onrechte werd door een lid twijfel uitgesproken aan de juistheid der uiteenzetting van het geval van den gezaghebber Mulder (vorige zitting ond. I — afd. IV — st. 7). Aangeteekend wordt dat de herplaatsing van dien gezaghebber op proef in de residentie Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo zeer ongunstig is verlopen. Genoemde ambtenaar werd wegens laakbare handelingen door den Resident van dat gewest in de uitoefening van zijn ambt geschorst en is daarop uit 's Lands dienst ontslagen, met bepaling dat nader zal worden uitgemaakt of dat ontslag al dan niet moet worden beschouwd als te zijn verleend eervol.

Het is der Regeering niet bekend, dat ingezetenen van het ressort Namlea niet bijster ingenomen zijn met het optreden van den tegenwoordigen gezaghebber. Aan den Resident van Amboina zullen ter zake inlichtingen worden gevraagd, welke nader aan den Volksraad zullen worden medegedeeld.

§ 3. Inlandsch bestuur. Dat de oorzaak, dat de Inlandsche hoofden in Menado en Amboina hunne zonen niet meer laten opleiden voor den Inlandschen bestuursdienst — zooals eenige leden meenden — schuilt in het feit dat het aanzien van dien dienst zou zijn gedaald, kan de Regeering niet toegeven. Het Inlandsch bestuurs-corps aldaar staat in zijne bezoldiging gelijk met dat op Java, derhalve boven die in andere gewesten der Buitengewesten.

Erkend wordt dat vele abiturienten van de Muloschool er de voorkeur aangeven bij sommige andere diensttakken en bij particulieren in dienst te treden in plaats van bij den bestuursdienst, omdat deze laatste hun in den aanvang vaak minder geldelijke voordeelen brengt.

De vraag in hoeverre opleiding aan eene Osvia voor bedoelde hoofden bepaald noodig is, is in overweging. De nood der tijden sluit oprichting eener Osvia in de Minahassa thans uit, terwijl bovendien die oprichting niet gewettigd

wou zijn voor de behoefte van de gewesten Menado en Amboina alleen; opleiding aan de Osvia te Makassar zou bij gebleken noodzaak de aangewezen weg zijn.

Door de toevoeging van het gewest Nieuw-Guinea aan Amboina, welke gewesten thans nog elk een eigen personeelsformatie hebben, zal het niet noodig zijn het aantal Inlandsche bestuursassistenten te vergrooten, omdat het bestuurstoezicht bij de nieuwe indeeling voldoende gewaarborgd zal zijn.

§ 4. Politie. De Regeering acht het voorshands overbodig door een speciale commissie de reorganisatie der politie in studie te doen nemen, daar de Assistent Resident Van Helsdingen reeds een opdracht heeft ontvangen voor het indienen van voorstellen ten aanzien van de groote hoofdplaatsen, terwijl ook aan enkele Residenten gevraagd is hun gevoelen omtrent de organisatie van de politie in hun gewest kenbaar te maken. In hoever verdere bezuinigingen op de gewapende en de algemeene politie mogelijk zijn, zal bij het onderzoek als nu aanhangig is blijken. Zooals bekend, heeft het leger in tal van gewesten buiten Java en Madoera ten deele de diensten van de gewapende politie overgenomen.

Het in de dagbladen gesignaleerde geval van hardhandig optreden van een politieopziener tegenover een Inlandschen bedelaar te Weltevreden is in onderzoek bij den Procureur Generaal.

Met de resultaten van dit onderzoek zal den Volksraad t. z. t. in kennis worden gesteld.

In antwoord op de vraag hoe de formatie en de dislocatie van de gewapende politie in de buitengewesten was vóór en zal zijn ná de onlangs in den Volksraad behandelde en aangenomen voorstellen, moge worden verwezen naar de hieronder volgende opgave, waarbij in aanmerking zal zijn te nemen dat een brigade 20 en een halve brigade 10 karabijndragenden telt.

Gewest en Standplaats.	Dislocatie en formatie zooals die was vóór zal zijn ná de onlangs in den Volksraad be- handelde en aangenomen voorstellen.	
Sumatra's Westk.		
Sawah Loento	2	2
Doerian	4	4
Solok	8	5
Soengei Tagoe	—	2
Priaman	—	1
Siberoet	5	—
Sawang Toengkoe	2	—
Si Oban	2	—
Kota Tinggi	1	—
Bangkinang	2	—
Soengei Dareh	1	—
Soengei Penoech	2	—
Bengkoeloe:		
Bengkoeloe	7½	6
Moeara Aman	3	2
Kroë	1	1
Moko Moko	1	1

Gewest en Standplaats.	Dislocatie en formatie zooals die was vóór zal zijn ná de onlangs in den Volksraad be- handelde en aangenomen voorstellen.		Gewest en Standplaats.	Dislocatie en formatie zooals die was vóór zal zijn ná de onlangs in den Volksraad be- handelde en aangenomen voorstellen.	
Tapiannoeli:			Bindjei	6	6
Sibolga	7	6	Loeboek Pakam	7	7
Batang Toroe	1½	1½	Kabandjahé	—	2½
Natal	1	½	Tebing Tinggi	6	6
Goenoeng Toea	½	1	Pematang Siantar	4½	5
Padang Sidempoean	2	2	Laboehan Roekoe	3½	3½
Si Borong Borong	½	—	Tandjongbalei	7	7
Baligé	2	—	Laboean Bilik	3½	3½
Pangoeroeran	1	—	Bengkalis	5	6½
Baroes	1	—	Bagan Si Api-Api	1	1
Goenoeng Sitoli	2	—	Pasir Pengarajan	—	½
Telok Dalem	5	—	Lao Balang	1	—
Lampongsche Districten:			Pakan Baroe	½	—
Telok Betong	6	4	Soengei Bawang	3	—
Kalianda	(¹)	½	Riau en Onder- hoorigheden:		
Kotta Agoeng	(¹)	½	Tandjoengpinang	5	3
Tegineneng	(¹)	½	Tandjoengbalei	1½	1
Goenoeng Soegih	3	1	Sedanau	1	1
Soekadana	(¹)	½	Penoeba	2	2
Kottaboemi	(¹)	1	Tambilahan	1	—
Pakoean Ratoe	(¹)	1	Taloeck	2	—
Mengala	2	1½	Bangka en Onder- hoorigheden:		
Gedong Batin	1½	—	Muntok	3	3
Palembang:			Blinjoe	3½	3½
Palembang	4	3	Soengeiliat	2½	2½
Pangkalan Bajat	1	1	Pangkalpinang	5½	5½
Sekajoe	1	1	Toboali	2	2
Moeara Bliti	1½	1½	Koba	1	1
Moeara Enim	1½	2½	Belitoeng:		
Soeroelangoen	1	1	Mangar	4	4
Tebing Tinggi	3	3	Tandjoengpandan	3	2
Batoeradja	3	3	Boeding	1	1
Pagar Alam	½	½	Gantoeng	1½	1
Djambi:			Atjeh en Onder- hoorigheden:		
Djambi	2	In zake de in- krimping dan wel de vervanging van de gewapende poli- tie door leger is nog geen beslis- sing genomen.	Koeta Radja	—	1
Moeara Tebo	1		Idi	1	1
Bangko	2½		Kocalasimpang	2	3
Moeara Boengo	1½		Sinabang	1	1
Moeara Tambesi (²)	1		Sabang	—	2½
Sarolangoen (²)	1		Sigli	1	—
Oostkust van Sumatra:			Bireuën	1	—
Medan	12½	12½	Lho Seumawé	1½	—
Tandjong Poera	6	5½	Lho Soekon	½	—
			Langsa	1	—
			Koeta Tjané	½	—
			Tjalang	½	—

(¹) Op deze plaatsen was gewapende politiepersoneel gede-
tacheerd van de nabij gelegen detachementen.

(²) Niet bezet wegens gemis aan logies.

Gewest en Standplaats.	Dislocatie en formatie zooals die was vóór zal zijn ná de onlangs in den Volksraad behandelde en aangenomen voorstellen.		Gewest en Standplaats.	Dislocatie en formatie zooals die was vóór zal zijn ná de onlangs in den Volksraad behandelde en aangenomen voorstellen.	
Meulaboh	1/2	—	Maros	2	1
Tapa Toean	1/2	—	Pinrang	1 1/2	2
Sinkel	1	—	Takalar	1 1/2	1
Westerafdeeling van Borneo:			Djenepono	1	1
Pontianak	3	1	Boeloekomba	1	1 1/2
Sanggau	2	1	Wattan Soppeng	1	1
Sekadau	1	1	Sengkang	1 1/2	2
Semitau	3	1 1/2	Makalé	2	2
Poetoës Sibau	2	2	Ranté PaO	1	1
Nangah Pinoh	3	2 1/2	Masamba	2	2
Ketapang	2	—	Malili	2	2
Sambas	2	—	Kolaka	1	1
Si Loewas	1	—	Pangkadjene	1	—
Ngabang	2	—	Barroe	1	—
Nangah Tajap	4	—	Soenggoeminasas	1	—
Soekadana	2	—	Bonthain	2	—
Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo:			Wattampone	5	—
Bandjermasin	3	2 1/2	Mara	1	—
Semblingan	1	1	Amboina en Onderhoorigheden:		
Pangkalanboen	1	1	Amboina	4	2 1/2
Koela Koeroen	1	1 (1)	Amahai	1 1/2	1
Sampit	1	1	Geser	2	1 1/2
Moeara Teweh	2 1/2	2 1/2	Wahai	3	3
Balikpapan	2	2	Namlea	1 1/2	1 1/2
Tarakan	1	1	Leksoela	1/2	1/2
Tandjoeng Redeb	1	1	Dobo	1 1/2	1
Samarinda	3	3	Toeal	1 1/2	1 1/2
Amoentai	1 1/2	—	Tepa	1	1
Tandjoeng	1	—	Saumlakki	2 1/2	2 1/2
Pegatan	1	—	Sanana	2	2
Tandjong Seilor	1	—	Ternate	3	—
Menado:			Tobelo	1	—
Menado	3 1/2	2 1/2	Kau	1	—
Kota Mobagoe	1	1	Timor en Onderhoorigheden:		
Tinombo	1	—	Koepang	1 1/2	2
Gorontalo	2	2	Soë	—	4
Tilamoeta	1	1	Kefamenanoe	—	5
Paleleh	1	1	Roeteng	1 1/2	4
Posso	—	2	Waikaboebak	2	4
Baroko	1	—	Soembawa Besar	1	2 1/2
Taroena	1	—	Raba	2 1/2	1 1/2
Dongala	1 1/2	—	Roti	1/2	—
Toli-Toli	1	—	Kisar	1	—
Parigi	—	1	Kalabahi	2 1/2	—
Selebes en Onderhoorigheden:			Tjamplong	2	—
Makassar	5	4	Noil Toko	3	—
(1) De voor deze plaats bestemde brigade zal uit de formatie van de divisie verwijnen.			Niki Niki	2	—
			Aatmboea	4	—
			Endeh	2	—
			Larantoeke	1 1/2	—
			Lomblen	1/2	—
			Reo	1	—

Gewest en Standplaats.	Dislocatie en formatie zooals die	
	was vóór	zal zijn ná
	de onlangs in den Volksraad be-	
	handelde en aangenomen	
	voorstellen.	
Meumere	2	—
Djopoe	1½	—
Boa Wai	1½	—
Badjawa	1½	—
Maoesambi	1½	—
Waingapoe	1½	—
Melolo	1½	—
Taliwang	½	—
Savoe	½	—
B a l i e n L o m b o k :		
Denpasar	2	2
Bangil	7	2½
Praja	3½	3½
N i e u w - G u i n é (Noord-Nieuw-Guiné):		
Manokwari	7	—
Sorong	1	—
Kwatisore	1	—
Roon	1	—
Seroei	1½	—
Bosnik	2	—
Sarmi	1	—
Hollandia	3½	—
Demta	3½	—
Pionierbivak	2	—
(W e s t - N i e u w - G u i n é):		
Fak-Fak	4½	—
Kokas	½	—
Inanwatan	2½	—
Babo	2½	—
Kaimana	½	—
Waigama	1	—
(Z u i d - N i e u w - G u i n é):		
Merauke	3	—
Okaba	1	—
Koembe	½	—
Asike	2	—
Toerai	1½	—
Ten behoeve van nieuw op te richten be- stuursvestigingen in het gewest	2½	—

Voorts kan worden medegedeeld dat behalve in het gewest Timor en Onderhoorigheden, alwaar de ontruiming van de posten Waingapoe en Boa Wai wegens gemis van voldoende logies niet spoedig kan plaats vinden, op 1 Januari a.s. de nieuwe legering van gewapende politie haar beslag zal hebben gekregen.

De sterkte zal echter alsdan nog niet zijn teruggebracht tot de nieuwe formatie, maar naar zich laat aanzien zal op dien datum het overcompleet bij de verschillende divisien in totaal niet meer bedragen dan noodig zal zijn om het verloop in 1924 te dekken.

Omtrent de resultaten van de reeds plaats gehad hebbende vervanging van gewapende politie door leger kunnen, in verband met den nog zeer korten duur van die vervanging, nog geen mededeelingen worden gedaan.

Er is gedurende het afgelopen jaar een verloop geweest bij de veldpolitie van ongeveer 25 % aan agenten, hieronder begrepen zij die wegens overlijden, afkeuring als anderszins aan den dienst ontvallen zijn. Voorts schuilt onder deze 25 % een aantal agenten — te schatten op 10 % — dat wegens mindere geschiktheid voor den dienst niet voor eene herverbintenis werd toegelaten, waardoor het verloop wegens het niet bereid zijn om eene dergelijke verbintenis aan te gaan, geschat kan worden op ongeveer 15 %.

Dit percentage is uiteraard niet gelijkmatig over alle gewesten verdeeld, omdat in streken, waar de diensten buitengewoon zwaar waren, het verloop grooter was dan elders. In dit verband zij nog medegedeeld dat hier en daar de klacht werd vernomen, dat het salaris te gering was in verhouding tot de te verrichten diensten. Dit punt heeft de aandacht van de Salariscommissie.

Het belang van den Lande brengt mede, dat zooveel mogelijk van 's Lands werkinrichtingen wordt gebruik gemaakt ter voorziening in de behoeften der verschillende diensten.

De ervaring heeft bovendien geleerd, dat in het algemeen de vervaardiging van kleeding en schoeisel veelal op minder kostbare wijze kan geschieden in 's Lands gevangenissen dan elders, zoodat ook uit een bezuinigings-oogpunt eene bestending van dezen maatregel wensche-lijk blijft. In gevallen dat het gevangeniswezen hogere prijzen berekent dan particulieren, worden bijzondere regelingen getroffen waardoor deze verschillen verdwijnen.

§ 5. **Hervorming Chineesch-bestuur.** De opmerking dat als gevolg van de afvoering van de begroting der fondsen ten behoeve van de hervorming van het Chineesch-bestuur een ongeregelde toestand is ontstaan en dat de Chineezzen op de hoofdplaatsen aan zich zelf zijn overgelaten, is niet geheel juist. In afwachting van die hervorming is het bestaande Chineesch bestuur zooveel mogelijk gehandhaafd.

In zake het optreden van de opiumpolitie hier ter stede is het gerechtelijk onderzoek nog niet beëindigd, zoodat daaromtrent voorshands nog geen inlichtingen kunnen worden verstrekt.

De Regeering deelt overigens de meening van de leden, die verwachten dat machtsmisbruik van de zijde der politie ook gekeerd behoort te worden in de burgerij zelf.

§ 6. **Kantoor voor Chineesche Zaken.** Wat betreft de klacht, dat het Kantoor voor Chineesche Zaken zich weinig laat gelegen liggen aan de „nooden en behoeften” van de Chineezzen, moge worden opgemerkt, dat sinds de oprichting van het Kantoor voor Chineesche Zaken van de talrijke hervormingen in het belang der

Chineesche bevolking er geen tot stand is gekomen, zonder dat het Kantoor voor Chineesche Zaken daarin een werkzaam aandeel heeft gehad.

Dat deze werkzaamheid in de Chineesche wereld niet onopgemerkt is gebleven, moge blijken uit de waardeerende woorden, welke in 1918 in den Volksraad werden gesproken door den heer H. H. Kan (Handelingen Volksraad, eerste zitting 1918, blz. 122).

Het is dan ook niet juist, dat het werk van het Kantoor voor Chineesche Zaken zich alleen tot aangelegenheden van internationalen aard zou bepalen.

De door een lid geuite twijfel of de kennis van het Chineesch der leidende ambtenaren van den dienst der Chineesche Zaken wel voldoende is, kan de Regeering niet deelen.

§ 7. Kadaster. Het vraagstuk van het Inlandsch kadaster verkeert nog geheel in het allereerste stadium van proefneming. Als eerste stap is overgegaan tot individueele uitmeting van gróndstukken door den topografischen dienst *in een vijftal afdeelingen*. Het voornaamste meeningsverschil tusschen de Hoofden van den topografischen en den kadastralen dienst liep over de vraag of die individueele uitmeting door den topografischen dienst, al dan niet gewenscht is voor hoofdplaatsen. Ter zake is beslist dat bij wijze van proef de hoofdplaatsen Malang en Magelang door den topografischen dienst zullen worden in kaart gebracht. Het resultaat van deze proefnemingen dient te worden afgewacht.

§ 8. Verschillende opmerkingen. De maatregel dat de Hoofden van gewestelijk bestuur in de Buitengewesten, die op hunne reis naar Weltevreden ter bijwoning van de bestuurconferenties door hunne echtgenooten worden vergezeld, daarvoor reiskosten (geen verblijfkosten op Java) in rekening kunnen brengen, zal vergeleken bij vorige jaren geen verhooging van uitgaven medebrengen, aangezien deze maatregel niet voor het eerst dit jaar is getroffen doch reeds van kracht is. zoolang bedoelde bestuurconferenties worden gehouden.

De Regeering acht het voorshands niet gewenscht om in voormelden maatregel wijziging te brengen.

De normale verblijfvergoedingen te Weltevreden zijn voor de Hoofden van gewestelijk bestuur niet verhoogd. Op de betrekkelijke verzoeken om verhooging is nog niet beschikt.

Van een afschaffing van de zoogenaamde djaga djoendjang kan eerst sprake zijn, als er voldoende politiepersoneel beschikbaar kan worden gesteld om de desa nachtwachtdiensten te controleeren.

Ter zake zal nog een nader onderzoek worden ingesteld.

De Regeering is niet voornemens de agrarische hervorming in de Vorstenlanden, welke sedert vele jaren in gang is en hare voltooiing nadert, met het oog op de bezuiniging stop te zetten of uit te stellen.

Bij de ingediende ontvoogdingsvoorstellen voor de Preanger Regentschappen zijn wijzigingen van de bestuursindeling ter sprake gebracht, waarover, evenals over de ontvoogdingsvoorstellen zelf en de financieele consequenties daarvan, nog nader overleg met eenige autoriteiten noodig is.

De reden, waarom de suikeronderneming Seboroh in de residentie Pasoeroean gesloten is, is der Regeering niet be-

kend. Zelfs heeft Zij nog geen bericht ontvangen, dat de onderneming definitief is gestaakt.

Het ~~verbod~~ tot het verwerken van riet, indigo of cassave door opkoop verkregen — zal behoudens inachtneming van bijzondere omstandigheden streng gehandhaafd worden, om te voorkomen dat die opkoop zou leiden tot clandestiene uitbreiding van den aanplant der groote suikerondernemingen, welke in de meeste streken reeds het maximum heeft bereikt dat in verband met de belangen van de Inlandsche bevolking en van anderen toelaatbaar is. Overigens zal elk verzoek om vergunning tot opkoop afzonderlijk beoordeeld kunnen worden. Wijl over het algemeen de groot-suikerindustrie niet genegen is in plaats van riet afkomstig van eigen aanplant, riet door opkoop verkregen te verwerken, zullen Inlandsche rietplanters hun gewas als regel zelf tot suiker moeten bereiden. Voor het geval door bijzondere omstandigheden de Inlandsche rietplanters daartoe niet in staat zijn, zijn de Hoofden van gewestelijk bestuur gemachtigd de groote suikerondernemingen vergunning te verleen — bij wijze van hulp aan de bevolking — haar rietgewas ten slotte te vermalen.

Wat betreft de vraag waarom ten aanzien van den tweeden zoon van den Regent van Tjilatjap bij diens toelating tot de Bestuurschool is afgeweken van den eisch van 2 jaar dienst als assistent-wedana moge medegedeeld, dat een termijn van twee jaar dienst in den rang van assistent-wedana geen imperatieve toelatingseisch, doch slechts een der factoren is ter bepaling van den voorrang bij aanwijzing van Inlandsche ambtenaren voor de studie aan de Bestuurschool.

Uitgaven in Indië.

Onderafdeeling 416A. Hoofdecommissariaat te Soerabaja. Teneinde het mogelijk te maken de voormalige Hoogere Burgerschool te Soerabaja, waarin tijdelijk het hoofdbureau van politie ondergebracht is, als post- en telegraafkantoor te verbouwen, is het noodzakelijk den sedert stopgezetten bouw van het hoofdbureau van politie te Genteng te voltooien.

In verband hiermede is de onderwerpelijke post, welke aanvankelijk op de VIIIe begrootingsafdeeling vermeld stond, thans overgebracht naar deze onderafdeeling.

Mocht nader blijken dat de overbrenging van het bestaande post- en telegraafkantoor kan worden uitgesteld dan zal uiteraard ook deze uitgaaf kunnen worden verdaagd.

Middelen in Indië.

Middel No. 415, b. Inlandsche verponding. De leden, die betreurden, dat de ordonnantie op de Inlandsche verponding niet om advies is gezonden aan den Volksraad, zagen voorbij, dat bij de behandeling van den betreffenden begrootingspost alle gelegenheid heeft bestaan om opmerkingen te maken omtrent de bepalingen dier verordening. In de toelichting op dien post (Bijl. Hand. Volksraad, 2de gew. zitting 1922, Ond. 1 — Afd. IV — stuk 1, blz. 11/10) is aangegeven hoe de nieuwe ordonnantie zou luiden.

Dat mindergegoeden, wier gronden door verschillende omstandigheden minder waarde vertegenwoordigen dan de belendende perceelen, te zwaar getroffen worden, is nog

niet gebleken. Voor het vaststellen van een belastbaar minimum bestaat geen aanleiding. Perceelen van lage waarde betalen slechts 2% van de huur of 0,2% van de verkoopwaarde, zoodat de belasting voor die gronden meestal niet veel hooger zal zijn dan de tot dusver verschuldigde landrente. Voor welke bepaalde stukken grond de hier aan het woord zijnde leden het percentage der belasting nog zouden willen verlaagd zien, vereischt eenige nadere toelichting.

Middel No. 412. Hoofdgeld. De Regeering stemt in met de leden, die van oordeel waren, dat de grondslagen van hoofdgeld en landrente te zeer verschillen, dan dat eerstgenoemde belasting vervangen zou kunnen worden door de heffing van opeenten op de landrente.

Bezuiniging op personeelsuitgaven zou bovendien daardoor zoo goed als niet worden verkregen. De voornaamste uitgaven voor aanslag en inning van het hoofdgeld zijn de collecteloonen, die ook betaald zouden moeten worden indien bedoelde opeenten zouden worden geheven.

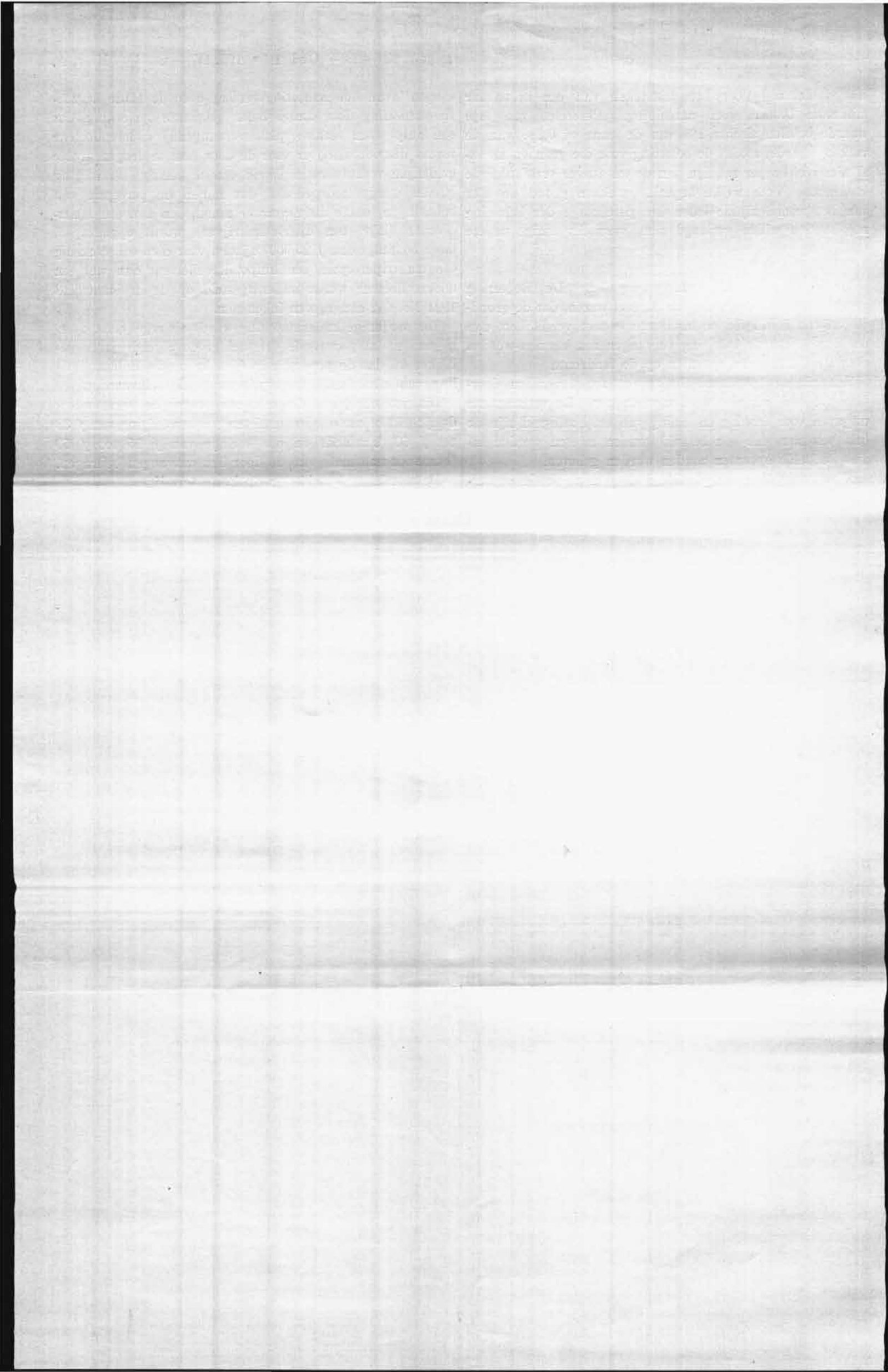
Naar aanleiding van de bij § 2 „Verschillende opmer-

kingen” van het Afdeelvingsverslag over de IIIde begrotingsafdeeling door eenige leden gemaakte opmerking, dat een hulp- (ten rechte: plaatsvervangend) ondercollecteur tevens districtsschrijver voor de door hem te dragen groote geldelijke verantwoordelijkheid een te geringe bezoldiging geniet, wordt medegedeeld, dat indien de perceptie van belastingen, welke als nevenwerkzaamheden aan een landsdienaar (bijv. een districtsschrijver) wordt opgedragen, meer bedraagt dan f 25 000 's jaars, voor dien collectekring een mantriperceptie, een hulpondercollecteur dan wel een ondercollecteur wordt indienstgesteld op de in Staatsblad 1921 No. 682 aangegeven inkomsten.

Tot zoodanige indienststelling wordt als regel eerst overgegaan nadat gedurende drie achtereenvolgende jaren gebleken is, dat de perceptie in dien kring de indienststelling van afzonderlijk perceptie-personeel rechtvaardigt.

Districtsschrijvers, die met een dergelijke verantwoordelijkheid belast worden genieten een bezoldiging van f 30 tot f 60 's maands en een toelage van f 15 tot f 50 's maands naarmate van de door hen ontvangen bedragen.

De stortingen geschieden op korte termijnen.



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 1 — AFD. IV — STUK 4.

—
Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

—
MOTIE.

Motie voorgesteld door den heer Wiranata Koesoema.

Ingezonden 13 November 1923.

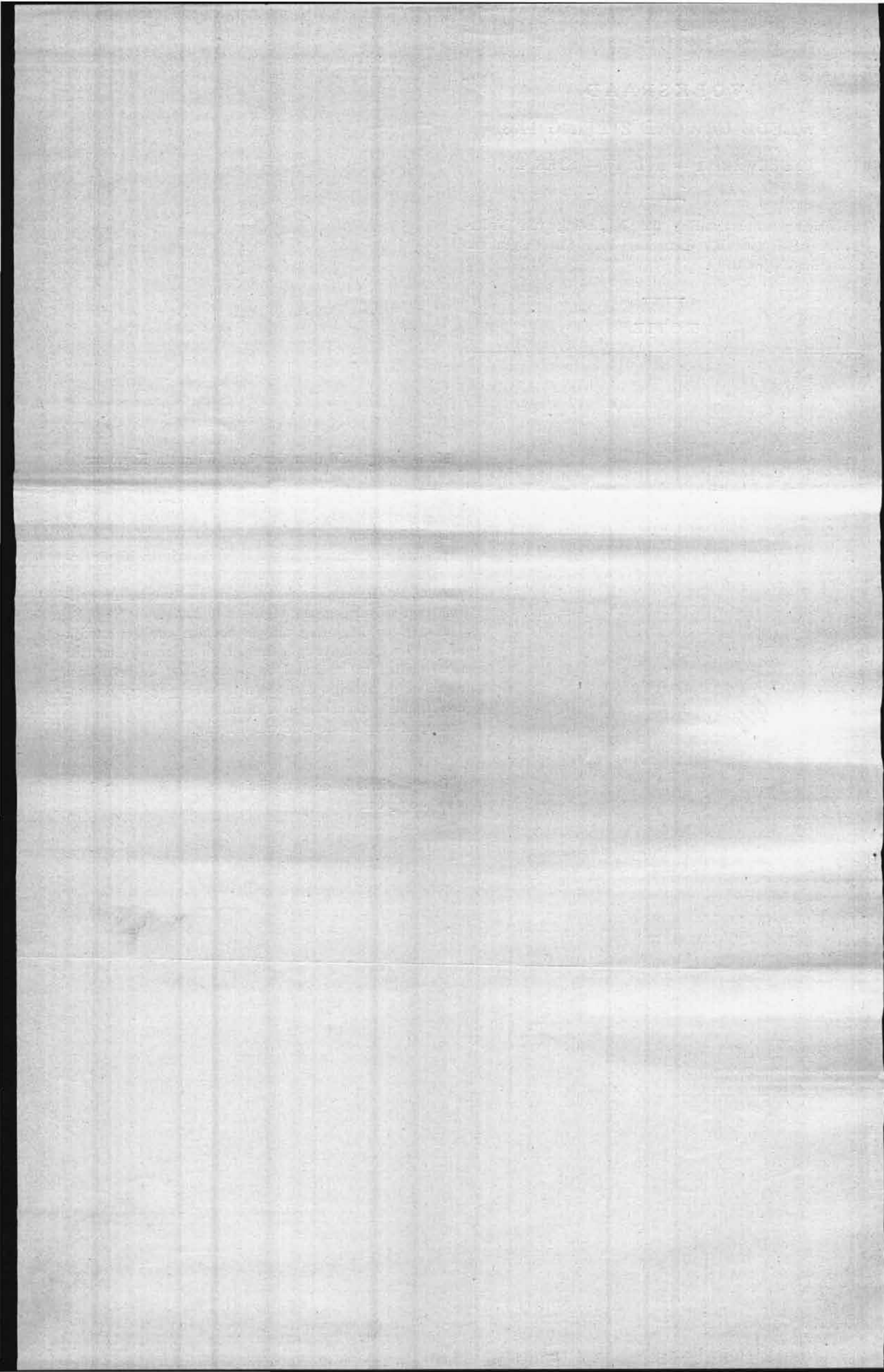
De Volksraad,

gehoord de beraadslagingen over de grieven bij de Inlandsche bevolking over de invoering van de Inlandsche verponding en het wenschelijk achtende om aan die grieven, voor zoover gegrond, tegemoet te komen,

noodigt de Regeering uit, de hoofden van gewestelijk bestuur ten spoedigste op te dragen een onderzoek daarnaar in te stellen en eventueel, in overleg met de betrokken regenten, de noodige voorstellen tot wijziging van de desbetreffende ordonnantie in te dienen,

en gaat over tot de orde van den dag.

Deze motie is in de vergadering van 16 November 1923 verworpen.



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 1 — AFD. IV — STUK 5.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

Toelichtingen bij de nota van wijzigingen.

AFDEELING IV.

Departement van Binnenlandsch Bestuur.

Uitgaven in Indië.

Hoofdstuk II der uitgaven.

Onderafdeeling 417. Personeel der politie.

Onderdeel a. Bezoldigingen, voorloopige bezoldigingen, enz. (+ f 32 430).

Bij de voorloopige begrooting voor 1923 (formatiestaat Bijl. Hand. Volksr. 1ste Gew. Zitt. 1922, Onderw. 1, stuk O, afd. IV, 6) werd abusievelijk geen rekening gehouden met de in het begin van 1919 voor de hoofdplaats Semarang toegestane politieuitbreiding ter sterkte van 6 posthuiscommandanten der 2de klasse, 21 politieagenten der 1ste klasse, 90 politieagenten der 2de klasse, 1 Europeeschen klerk en 2 Inlandsche schrijvers.

De praktijk heeft bewezen, dat genoemd politiepersoneel niet kan worden gemist, ook in verband met de plaats gehad hebbende inkrimping van de politieformatie ter genoemde hoofdplaats.

Zooals gebruikelijk dient bij de begrooting al dadelijk rekening te worden gehouden met eventueele bevordering van agenten der 2de klasse tot 1ste klasse in de verhouding 1:4 en voor de posthuiscommandanten in de verhouding 1:1, waardoor in dienst werden gehouden 3 posthuiscommandanten der 1ste klasse en 3 der 2de klasse, 22 agenten der 1ste klasse en 89 der 2de klasse, allen op de gewone inkomsten, de Europeesche klerk op een bezoldiging van f 80 ' maands en de 2 schrijvers eveneens op de gewone inkomsten.

Een en ander vordert voor bezoldiging van personeel een jaarlijksche uitgaaf van f 32 430.

Met de uitgaven voor kleeding, wapening en uitrusting van de vorenbedoelde posthuiscommandanten en politieagenten, welke voor de jaren 1923 en 1924 bestreden kunnen worden uit den desbetreffenden globalen post, zal bij de raming van dien post voor het jaar 1925 v.z.n. rekening worden gehouden.

Onderafdeeling 419. Opleidingschool voor het personeel der algemeene politie.

Bij de voorloopige begrooting voor 1924 (Bijl. Hand. Volksr. 1ste Gew. Zitt. 1923, Onderw. 1, Afd. IV, stuk 1, blz. 15) is door samensmelting van de politie-school te Batavia, thans reeds tijdelijk gevestigd te Buitenzorg, en het opleidingsdepôt voor de veldpolitie aldaar tot één „Opleidings-school voor het personeel der algemeene politie” alvast gerekend op een bezuiniging van f 150 000 's jaars, zoowel op bezoldigingen van personeel als op de verdere uitgaven (personeel en materieel) voor evengenoemde onderwijs-richtingen, zonder nochtans de gewone specificatie van het personeel als anderszins in den uitgewerkten staat op te

nemen, aangezien zulks toen nog niet bekend was en nader overwogen zou moeten worden, welke voorzieningen ter zake konden worden getroffen.

Thans is gebleken, dat met ingang van 1 Januari 1924 volstaan kan worden met de volgende formaties van instructie-, administratief- en leerlingenpersoneel, waarbij tevens rekening dient te worden gehouden met diverse fondsen voor de verdere uitgaven; de aangebrachte bezuinigingen, welke juist het hierboven aangegeven bedrag vertegenwoordigen, zullen van geen storenden invloed zijn op den goeden gang van zaken.

A. AANVANGSBEZOLDIGINGEN:

I. Instructiepersoneel.

1 hoofdcommissaris van politie, hoofd der school	f	9 600
1 adjunct-hoofdcommissaris van politie, onderhoofd der school		8 400
1 commissaris van politie der 1ste klasse		6 000
2 hoofdpolitieopzieners		8 400
2 assistent-wedana's van politie		3 360
4 politieopzieners der 1ste klasse		13 200
1 politieopziener der 2de klasse		2 400
1 leeraar in de Maleische taal en de Land- en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië		6 000
1 onderwijzer in de motortechniek en het motorwielrijden		6 000
1 onderwijzer in de Nederlandsche taal, geschiedenis en aardrijkskunde van Nederlandsch-Indië		3 000
1 onderwijzer in gymnastiek en schermen		4 200
1 Inlandsch onderwijzer in de Maleische taal.		1 500
5 posthuiscmandanten der 1ste klasse (als instructiepersoneel en voor den inwendigen dienst)		2 550
5 posthuiscmandanten der 2de klasse (als instructiepersoneel en voor den inwendigen dienst)		2 100
20 politicagenten der 1ste klasse		4 800

II. Administratief personeel.

1 administrateur	f	4 200
1 Commies		2 400
1 klerk van f 80—f 100 's maands		960
2 schrijvers		720

III. Leerlingen.

10 adspirant-commissarissen	f	21 000
30 adspirant-politieopzieners		63 000
25 hoofdagenten der 2de klasse		36 000
5 mantri's politie		3 600
10 leerling-mantri's politie		6 000
30 politicagenten der 1ste klasse (leerling-posthuiscmandanten en (of) leerling-rechercheurs)		7 200
150 recruten (politicagenten der 1ste klasse) ...		36 000

Totaal f 262 590

B. VERDERE UITGAVEN VOOR PERSONEEL EN MATERIEEL:

regelmatige verhoogingen van bezoldiging en toelagen	f	11 070
--	---	--------

voor den onderwijzer in de Nederlandsche taal en de beide assistent-wedana's van politie à <i>f</i> 50 'smaands	<i>f</i> 1 800
toelagen gehuwde aspirant-commissarissen en aspirant-politieopzieners	6 000
handgelden	9 300
kleeding, wapening en uitrusting	16 530
aanschaffing eerste uitrusting	26 700
toelagen leeraren	6 600
kosten voor het hygiënisch toezicht op het kampement alsmede voor de inrichting en het onderhoud van de kliniek en voor het onderwijs in de eerste hulp bij ongelukken voor enkele klassen leerlingen	2 270
onderhoud van kantoor- en kazernemeubilair en keukeninventaris, aanschaffing en aanvulling van leermiddelen, schrijf- en kantoorbehoefden, drukken van algemeene en plaatselijke verordeningen, keuren en reglementen van politie, waterverbruik en verlichting, bezoldiging bedienden, schoonhouden en het verrichten van kleine herstellingen aan het kampement en voor andere uitgaven	20 000
onderhoud van 20 motorrijwielen met zijspanwagens en 30 rijwielen, alsmede van 15 paarden en 15 harnachementen	15 000
	<hr/>
	<i>f</i> 377 860

Hiervan gaat af een maand bezoldiging en kleedinggeld van de aspirant-politieopzieners en hoofdagenten, aangezien tusschen het tijdstip, waarop de opgeleide klassen dier politiebeambten de school zullen verlaten, en dat, waarop de de nieuwe klassen gevormd zullen zijn, gedurende een maand de school niet bevolkt zal zijn, gevende een bezuiniging van rond

8 700

Totaal *f* 369 160

Onderafdeeling 424. Personeel voor de landelijke inkomsten.

Onderdeel c. Bezoldigingen van de collecteurs, enz. (— *f* 2 040).

De raming is verminderd met *f* 2 040, wijl door samenvoeging van collectekringen buiten dienst kunnen worden gesteld een hulponder-collecteur en een schrijver tevens geldteller — onderscheidenlijk op *f* 150 en *f* 20 'smaands —, welk personeel destijds op tijdelijken voet in dienst gesteld is ten behoeve van de perceptie van belastingen en andere landsgelden in de tot het Landsdomein teruggebrachte gedeelten van de Pamanoean- en Tjiasemlanden (residentie Batavia).

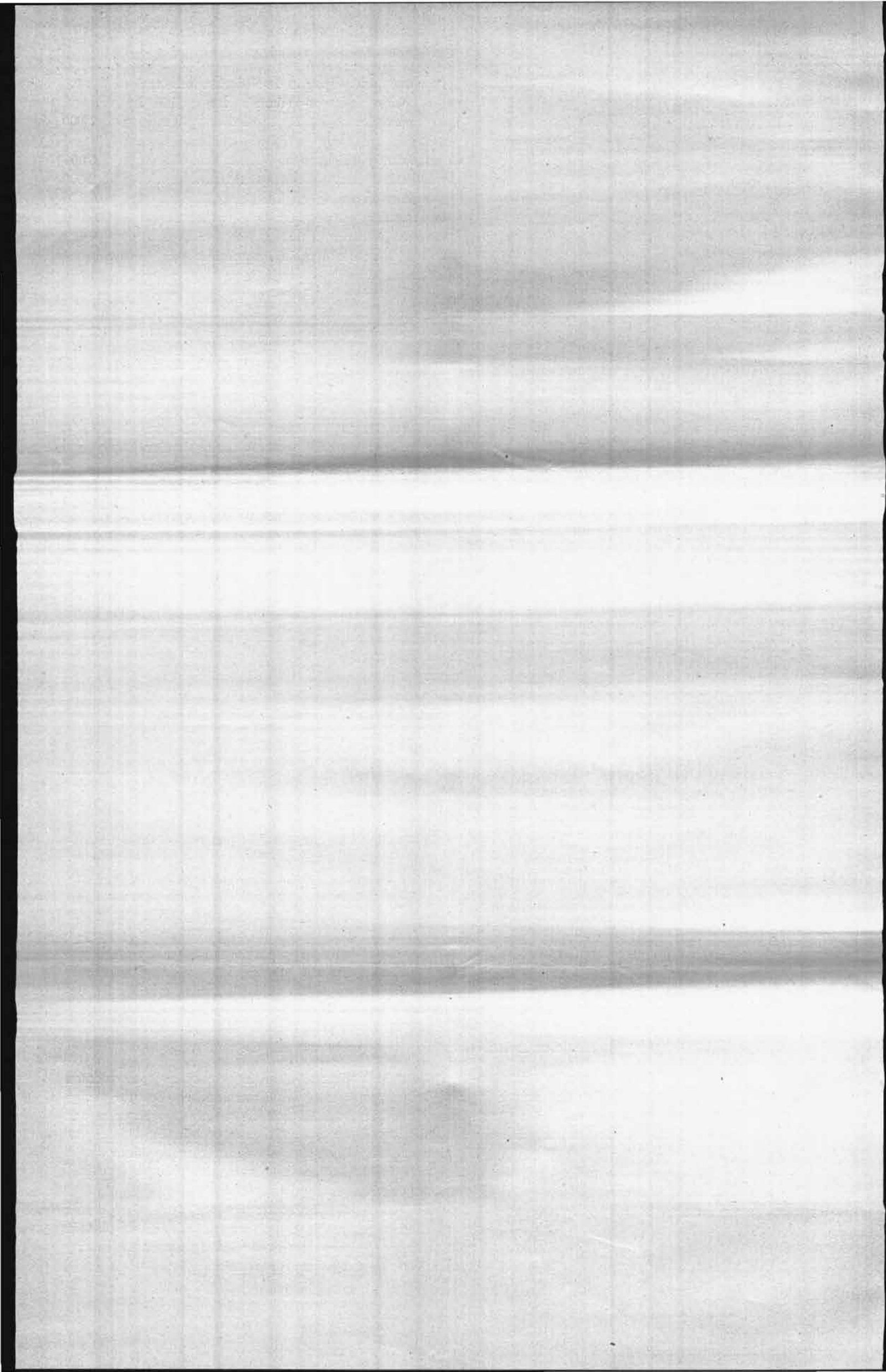
Middelen in Indië.

Hoofdstuk II der middelen.

No. 404A. Vergoeding aan het departement van Binnenlandsch Bestuur van de kosten, verbonden aan de indienststelling van politiepersoneel in het belang van onder andere departementen ressorteerende diensten (*f* 2 000).

Tot dusver werden de door de betrokken departementen aan het departement van Binnenlandsch Bestuur terugbetaalde gelden, uitmakende de uitgaven verbonden aan de indienststelling van politiepersoneel in het belang van onder andere departementen ressorteerende diensten, in de boeken verhandeld als tegenboekingen op hetzelfde artikel, waaruit de uitgaven werden bestreden.

Voor een richtig begrootingsbeheer wordt het echter wenschelijk geacht daarvoor een afzonderlijken post in de raming der middelen uit te trekken, waarvan de raming voor 1924 op *f* 2 000 wordt gesteld.



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. IV — STUKKEN 6 EN 7.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1e algemeene aanvullingsbegrooting).

AFDEELINGSVERSLAG (nota van wijzigingen),
MEMORIE VAN ANTWOORD (nota van wijzigingen)
(ontvangen 29 November 1923).

AFDEELING IV.

Departement van Binnenlandsch

Stuk 6. AFDEELINGSVERSLAG.

Onderafdeeling 419. Opleidingschool voor het personeel der algemeene politie. Een lid stelde de vraag of het juist is, dat een kapitein benoemd is tot directeur van deze opleidingschool, zoo ja of hem ook het geven van lessen zal worden opgedragen, zoomede op grond waarvan de Regeering afgeweken is van het redelijk beginsel, dat de leiding van het politioneel onderwijs behoort te worden opgedragen aan een persoon, die geacht mag worden van politioneele gelegenheden volkomen op de hoogte te zijn.

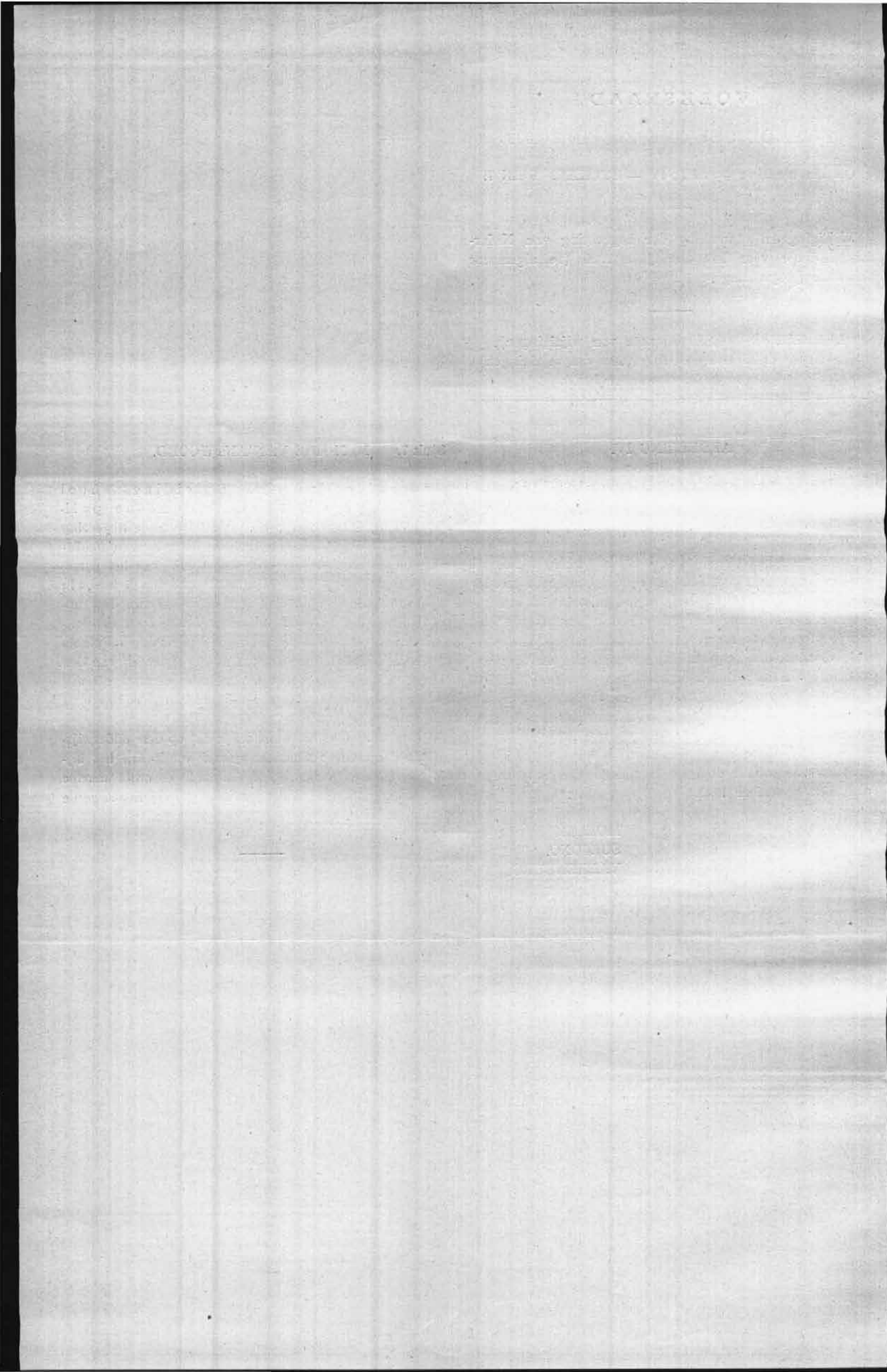
Aldus vastgesteld door de commissie van rapporteurs den 26en November 1923.

MOELIA.
SOEJONO.
VALKENBURG.

Stuk 7. MEMORIE VAN ANTWOORD.

Onderafdeeling 419. Opleidingschool voor het personeel der algemeene politie. Het ligt inderdaad in de bedoeling van de Regeering om een officier te belasten met de functiën van hoofd-commissaris, directeur der opleidingschool van het personeel der algemeene politie. Tot dusverre werden de lessen in de politiewetenschappen door den directeur van deze onderwijsinrichting verdeeld tusschen hemzelf en den onderdirecteur. Hoe deze verdeeling in het vervolg zal plaats hebben, kan eerst beslist worden na het optreden van den nieuwen titularis en wordt trouwens beschouwd als een regeling van internen aard, welke aan diens beleid wordt overgelaten.

De Regeering acht het wenschelijk dat op deze onderwijsinrichting bijzondere aandacht gewijd wordt aan het bijbrengen van strenge begrippen van tucht en orde, waartoe de benoeming van een officier van het leger bij uitstek goede waarborgen biedt.



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. IV — STUK 8.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

Toelichting bij de Tweede nota van wijzigingen.

AFDEELINGEN III EN IV.

Departement van Financiën
en

Departement van Binnenlandsch Bestuur.

Middelen in Indië.

Bijzondere heffingen in de gewesten Jogjakarta en Soerakarta:

No. 307. 10 opeenten op de personeele belasting (+ f 14 800).

No. 308. 10 opeenten op de inkomstenbelasting (+ f 106 000).

No. 309. 10 opeenten op de verponding (+ f 7 400).

No. 309A. Heffing van eene vervoermiddelenbelasting (f 90 000).

No. 309B. Heffing van eene gemakkelijksbelasting (f 30 000).

Uitgaven in Indië.

Onderafdeeling 311. Kosten van inning van de bovenbedoelde belastingen (+ f 1).

Onderafdeeling 432A. Bijdragen aan de Zelfbesturen in Jogjakarta en Soerakarta van de zuivere opbrengst van de in die gewesten ingevoerde vervoermiddelen- en gemakkelijksbelastingen en van de heffing van tien opeenten op de personeele-, de inkomsten- en de verpondingsbelasting (f 248 199).

Door de invoering van de reorganisatie in de Vorstenlanden zijn of komen te vervallen zoowel de heerendiensten voor het onderhoud der wegen als de door landhuurders en zelfbestuursonderhoorigen opgebrachte bedragen, waaruit dat onderhoud, voor zoover het in vrijen arbeid geschiedt, wordt bekostigd. Het gevolg daarvan zal zijn, dat dan in geen der vier Vorstenlandsche Rijken meer door landhuurders of door landsonderhoorigen in het onderhoud der wegen wordt bijgedragen, hoewel de belangrijkste der groote wegen — zoo niet hoofdzakelijk dan toch voor een goed deel — dienen voor het vrachtvervoer en automobiilverkeer van landsonderhoorigen, hetgeen eensdeels het gevolg is van de zeer groote intensiteit van de Europeesche landbouwnijverheid, maar anderdeels voortvloeit uit de omstandigheid, dat de groote wegen daar onmisbare schakels vormen voor het intergewestelijk verkeer.

Het is duidelijk, dat bij den bestaanden grondslag van onze staatkundige verhouding tot de Zelfbesturen, welke medebrengt scheiding in onderhoorigheid en bekostiging door het Land van de uitgaven voor de landsonderhoorigen en van de verzorging van algemeene landsbelangen, het Gouvernement er niet aan zal kunnen ontkomen voor het onderhoud van de groote wegen in de Vorstenlanden op Java eene passende bijdrage te geven.

Even logisch in het echter, dat het Land, dat zich al zooveel geldelijken steun voor de Vorstenlanden getroost en dit met de voortschrijding der hervormingen in toenemende mate zal moeten doen, die bijdrage door middel van een of meer landsbelastingen verhaalt op de landsonderhoorigen, welke van die wegen gebruik maken.

Die landsonderhoorigen komen daardoor niet in ongunstiger toestand dan in rechtstreeks bestuurd gebied, immers in alle gewesten op Java en Madoera, waar groote landbouwnijverheid op beteekenende schaal gedreven wordt, is de heffing van eene gewestelijke wegenbelasting gebruikelijk.

Het spreekt vanzelf, dat deze belasting ook zal moeten worden geheven van de daarvoor in aanmerking komende zelfbestuursonderhoorigen, hetgeen echter zal moeten ge-

bij de landsonderhoorigen

van alle „inter-gewestelijke“ wegen maken gebruik ook met Vorstenlandsonderhoorigen gebruik.

schieden bij door de Zelfbesturen vast te stellen verordeningen.

De hierbedoelde vervoermiddelenbelasting zal naar den volgende maatstaf worden geheven:

- a. wegens motorrijtuigen, kennelijk ingericht als vervoermiddel van personen, waarmede in den loop van het belastingjaar van een of meer wegen wordt gebruik gemaakt, met een gewicht van:
- | | | |
|-------------------------------------|---|-----|
| 1e. beneden 200 K.G. | f | 12 |
| 2e. „ 200 tot beneden 400 K.G. | „ | 24 |
| 3e. „ 400 „ „ 700 „ | „ | 36 |
| 4e. „ 700 „ „ 1000 „ | „ | 48 |
| 5e. „ 1000 „ „ 1300 „ | „ | 60 |
| 6e. „ 1300 „ „ 1500 „ | „ | 72 |
| 7e. „ 1500 „ „ 1800 „ | „ | 84 |
| 8e. „ 1800 „ „ 2200 „ | „ | 108 |
| 9e. „ 2200 „ „ 3000 „ | „ | 156 |
| 10e. „ 3000 en daarboven | „ | 216 |
- b. wegens alle andere motorrijtuigen, waarmede als vervoermiddel in den loop van het belastingjaar van een of meer wegen gebruik wordt gemaakt:
voor ieder rijtuig met een laadvermogen van:
- | | | |
|--|---|-----|
| 1e. niet meer 1000 K.G. | f | 108 |
| 2e. meer dan 1000 K.G. doch niet meer dan 1500 K.G. | „ | 156 |
| 3e. meer dan 1500 K.G. doch niet meer dan 2500 K.G. | „ | 216 |
| 4e. meer dan 2500 K.G. doch niet meer dan 3500 K.G. | „ | 276 |
| 5e. meer dan 3500 K.G. | „ | 360 |
- c. wegens rijwielen, geen motorrijwielen, waarmede in den loop van het belastingjaar van een of meer wegen gebruik wordt gemaakt f 1
- d. wegens rijtuigen, uitsluitend bestemd voor personenvervoer, getrokken door een of meer trekdieren:
- | | | |
|--|---|----|
| 1e. met twee wielen zonder gummibanden | f | 6 |
| 2e. met twee wielen met gummibanden | „ | 3 |
| 3e. met vier wielen zonder gummibanden | „ | 12 |
| 4e. met vier wielen met gummibanden | „ | 6 |
- e. wegens voertuigen, bestemd voor vervoer van goederen of werktuigen, voortbewogen door menschelijke kracht dan wel door een of meer trekdieren:
- | | | |
|---|---|------|
| 1e. met twee wielen | f | 12.— |
| 2e. met meer dan twee wielen | „ | 24.— |
| kleine tweewielige handkarren, voortbewogen door hoogstens 2 personen | „ | 3.60 |

Van de belasting zullen worden vrijgesteld:

- a. de vervoermiddelen, in eigendom toebehoorende aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en de Zelfbesturen;
- b. de vervoermiddelen, die kennelijk uitsluitend bestemd zijn voor het vervoer van zieken of lijken;
- c. de vervoermiddelen, uitsluitend bestemd voor brievenvervoer;
- d. de vervoermiddelen, die kennelijk ingericht zijn voor den dienst van „Het Roode Kruis“;
- e. de vervoermiddelen, die uitsluitend worden gebezigd in het bedrijf van den fabrikant van of handelaar in vervoermiddelen en deel uitmaken van zijn handelsvoorraad en niet bij anderen in bewaring zijn;
- f. wegwalsen;
- g. de vervoermiddelen, waarvan de houders hun hoofdverblijf of den hoofdzetel van hun bestuur hebben bui-

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 1 — AFD. IV — STUKKEN 9 EN 10.

Wijziging en aanvulling der begroting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1e algemeene aanvullingsbegroting).

AFDEELINGSVERSLAG
MEMORIE VAN ANTWOORD (2e Nota van wijzigingen)
(ontvangen 4 December 1923).

Stuk 9. AFDEELINGSVERSLAG.

AFDEELING IV.

Departement van Binnenlandsch Bestuur.

Middelen in Indië.

Een der leden verklaarde tegen de voorgestelde heffingen bezwaar te hebben. Verzwaring van lasten in de Vorstenlanden zoo spoedig nadat de personeele-, inkomsten- en verpondingsbelasting aldaar zijn ingevoerd kwam hem ongewenscht voor.

Van andere zijde werd het toegejuicht, dat invoering van de voorgestelde belastingen het mogelijk zal maken dat de heerendiensten in de Vorstenlanden blijven afgeschaft.

Tegen de bedenking van een der leden, dat de belastingdruk in de Vorstenlanden reeds zwaar genoeg is zonder de voorgestelde verhooging, voerden andere leden aan, dat niet-invoering der voorgebrachte maatregelen tengevolge zal hebben, dat of het onderhoud der wegen moet worden gestaakt, of, indien op behoorlijke wegen wel wordt prijs gesteld, de heerendiensten weder ingevoerd zullen moeten worden.

Door enkele leden werd gevreesd dat door de nieuwe lasten de vermindering van belastingdruk, die voor de zelfbestuursonderhoorigen als gevolg van de reorganisatie zou worden verkregen, weer zal worden te niet gedaan.

In dit verband werd gevraagd of de Regeering niet een becijfering kan geven, waaruit kan blijken in hoeverre die vrees gegrond is.

Gaarne zou ook worden vernomen of als de belastingen niet worden ingevoerd de zelfbestuursonderhoorigen bevoorrecht zouden zijn boven de bevolking in het rechtstreeks bestuurd gebied.

Eenige leden zouden het op prijs stellen te mogen vernemen welke waarborgen aanwezig zijn, dat de uit de voorgestelde belastingen te verkrijgen gelden inderdaad voor het beoogde doel zullen worden gebruikt.

Sommigen leden kwamen het juist voor de heffing der vermakelijkheidsbelasting geheel aan de zelfbesturen over te laten.

Vertrouwd werd, dat, indien mettertijd tot instelling van locale raden in de Vorstenlanden zal worden overgegaan de heffing van de voorgestelde belastingen aan deze lichamen ter verzorging van het onderhoud der tot hun ressort behoorende wegen, zal worden overgedragen.

Ten einde de al dan niet wenschelijkheid van doorvoering van dergelijke maatregelen als voor de Vorstenlanden voorgesteld in de andere zelfbestuursgebieden te kunnen overwegen, zou men gaarne vernemen hoe het in bedoelde

gebieden met de zorg voor het wegenonderhoud en de met het oog daarop geheven belastingen gesteld is.

Eene tegenstrijdigheid meende men te ontdekken in de toelichting, waarbij verklaard wordt dat de voorgestelde vervoermiddelenbelasting alleen zal worden geheven van de landsonderhoorigen, terwijl niettemin op blz. 3 dier toelichting onder degenen die vrijgesteld zullen zijn van de belasting zijn opgenomen zelfbestuursambtenaren, hetgeen doet veronderstellen dat ook zelfbestuursonderhoorigen in de belasting zullen worden aangeslagen.

Gevraagd werd op welke wijze de Regeering Zich voor stelt de vervoermiddelenbelasting te heffen. Zal de heffing — zoo vroeg men — van karren e.d., waarvan door ondernemingen gebruik wordt gemaakt, van de ondernemingen dan wel van de bezitters geschieden?

Met betrekking tot den maatstaf waarnaar de heffing der vervoermiddelenbelasting zal geschieden werden de volgende opmerkingen gemaakt:

ad d. Betoogd werd dat door het hierbedoelde tarief in hoofdzaak de huurrijtuigen zullen worden getroffen. Met de draagkracht der belastingsschuldigen wordt geen rekening gehouden. De voertuigen zonder gummibanden die minder inkomsten opbrengen, zullen niettemin zwaarder worden belast. Weliswaar zal de slijtage van den weg door het gebruik van gummibanden geringer zijn, maar het is toch onnodig op deze wijze het gebruik van gummibanden aan te moedigen, te meer omdat de eenvoudige wagens aan de behoeften van de bevolking voldoen en de verbetering van de wegen ook niet te hunnen behoeve noodig is. Het kwam de hier aan het woord zijnde leden voor, dat de exploitatie van huurrijtuigen, een onmisbare factor in het leven der groote steden, in den laatsten tijd in plaats van aangemoedigd, steeds meer en meer wordt belemmerd; de eischen die gesteld werden aan stalling, voeding en onderhoud, de boeten bij overtreding en de inkomstenderving wanneer de overtreder terstond voor den rechter wordt gebracht, bemoeilijken het bedrijf uitermate.

Tegenover dit betoog verklaarden andere leden, dat bij een wegenbelasting minder op de inkomsten behoefte gelet te worden, dan wel op de mate waarin de wegen worden geschaad. De hoogere inkomsten van huurrijtuigen met gummibanden worden door de inkomstenbelasting getroffen.

ad e. Een lid maakte bezwaar tegen den hier omschreven grondslag der vervoermiddelenbelasting, omdat daardoor de van pasar tot pasar trekkende families getroffen zullen worden. Hij drong er op aan eventueel tegenover deze belasting den betrokken vrijstelling te verleen van andere belastingen.

De vraag werd gesteld in hoeverre de vervoermiddelen

van de suikerfabrieken door deze belasting zullen worden getroffen.

Ten aanzien van de lijst der vrijstellingen (Memorie van Toelichting blz. 2) werd door een lid gevraagd of ook vrijstelling wordt verleend van de voertuigen door den fabrikant in zijn bedrijf gebezigd en die niet deel uitmaken van zijn handelsvoorraad.

Aldus vastgesteld door de commissie van rapporteurs den 1sten December 1923.

DWIDJOSEWOJO.
MOELIA.
SOEJONO.

Stuk 10. MEMORIE VAN ANTWOORD.

Dat de nieuwe heffingen ongewenscht zouden zijn, omdat zij zoo spoedig nadat de personeele-, inkomsten- en verpondingsbelasting zijn ingevoerd, zouden leiden tot verzwarende van lasten in de Vorstenlanden, berust tot op zekere hoogte op misverstand.

De personeele- en inkomstenbelasting zijn slechts gekomen in de plaats van de vroegere bedrijfsbelasting en de nieuwe, geunificeerde belasting is door het verhoogde aanslagminimum en het gewijzigd belastingpercentage voor de bescheiden inkomens van verreweg het meerendeel der Zelfbestuursonderhoorigen, zelfs met 30% opeentenheffing, lager dan de vroegere bedrijfsbelasting.

De verponding is alleen nieuw verschuldigd door die weinige Zelfbestuursonderhoorigen in Jogjakarta, die grond met een Europeesch zakelijken titel verkrijgen.

Zonder de invoering der nieuwe heffingen zou het wegenonderhoud in vrijen betaalden arbeid te zwaar drukken op het budget der Zelfbesturen als gevolg van het vervallen der door de landhuurders en zelfbestuursonderhoorigen te voren opgebrachte bedragen (wang politie), waaruit het onderhoud van groote wegen in vrijen arbeid werd bekostigd.

Ook zou dan niet gedacht kunnen worden aan volledige afschaffing, tegen equivalent van een matig hoofdgeld, van de heeren diensten, waar en voor zoover die nog voor wegenonderhoud gevorderd worden.

Door de voorgestelde heffingen zullen de Zelfbestuursonderhoorigen inzake belastingdruk slechts gelijk komen met de Inlandsche bevolking in het rechtstreeks bestuurd gebied, die getroffen wordt door gelijksoortige locale belastingen. Het achterwege laten van deze heffingen zou genoemde onderhoorigen zelfs bevoorrecht doen zijn boven de bevolking elders.

Het is voornamelijk de meer gegoede stand, die van bedoelde heffingen den druk zal ondervinden; de vermindering van den belastingdruk, welke voor de massa der Zelfbestuursonderhoorigen uit de hervorming is voortgevloeid, zal door de invoering der nieuwe heffingen in het algemeen niet worden teniet gedaan.

Eene becijfering kan de Regeering hieromtrent niet geven, omdat omtrent de geldelijke gevolgen van de bij Zelfbestuursverordening voor de Zelfbestuursonderhoorigen vast te stellen heffingen, waarop de onderwerpelijke post uiteraard geen betrekking heeft, geene volledige schattingen zijn gemaakt.

Maar bovendien zouden cijfers hier niet veel zeggen in verband met de omstandigheid, dat — gelijk hierboven opgemerkt — de nieuwe heffingen slechts in zeer beperkte mate drukken op de eigenlijke plattelandsbevolking en het deze vooral is die door de hervorming onder gunstiger levensomstandigheden is gekomen.

Door het toezicht, dat van Regeeringswege gehouden wordt op de door de Zelfbesturen, in overeenstemming met de hoofden van gewestelijk bestuur, vastgestelde begrotingen van inkomsten en uitgaven, welke worden opgemaakt naar het model, voorgeschreven voor locale raden, bestaat afdoende waarborg, dat de uit de voorgestelde heffingen te verkrijgen baten voor het beoogde doel zullen worden gebruikt.

Het was niet mogelijk om de heffing der vermakelijkheidsbelasting geheel aan de Zelfbesturen over te laten, omdat die besturen niet bevoegd zijn om belasting te heffen van Landsonderhoorigen, de onderwerpelijke belasting bezwaarlijk op andere wijze kan worden ingevorderd dan als toeslag op de prijzen der plaatsen, en het bij de heffing daarvan niet doenlijk is onderscheid te maken tusschen Zelfbestuursonderhoorigen en Landsonderhoorigen.

Het ligt inderaad in de bedoeling om, indien in de Vorstenlanden locale lichamen met bevoegdheid tot belastingheffing van alle bevolkingsgroepen tot stand komen, de heffing van de onderwerpelijke belastingen aan die lichamen over te laten.

In andere Zelfbestuursgebieden worden, in het algemeen gesproken, de wegen nog in heeren dienst of in met heeren dienst-afkoopssommen betaalden vrijen arbeid onderhouden.

In overweging is de invoering van eene algemeene voertuigenbelasting, welke ook voor de Zelfbesturende land-schappen in de buitengewesten zal gelden.

De ordonnantie regelende de vervoermiddelenbelasting zal alleen gelden voor Landsonderhoorigen; voor de Zelfbestuursonderhoorigen zullen gelijklopende Zelfbestuursverordeningen moeten worden vastgesteld. De in voornoemde ordonnantie op te nemen vrijstelling van Zelfbestuursambtenaren, bedoeld op blz. 3 van de Memorie van Toelichting, ziet op die ambtenaren, welke Landsonderhoorigen zijn (bijv. Europeesch technisch personeel).

De vervoermiddelenbelasting zal worden geheven van hen, die als houders der vervoermiddelen van de wegen gebruik maken of doen maken.

Vermits de belastingaanslag verband houdt met de wegenslijtage, welke verwacht kan worden van het gebruik van bepaalde vervoermiddelen, kan met de draagkracht der belastingsschuldigen geen rekening worden gehouden en moeten die vervoermiddelen, welke door gewicht, wielbekleding en beweegkracht de meeste slijtage veroorzaken ook het meeste betalen. Dit is ook de grondslag van de tegenwoordige gewestelijke voertuigenbelastingen.

Tegen het bezwaar, dat door de evengemelde belasting vooral verhuurderijen worden getroffen, moet worden gesteld, dat dergelijke bedrijven de daarop rustende lasten hebben te aanvaarden als noodzakelijke bedrijfsonkosten.

Aangezien het bij deze heffing alleen aankomt op de vraag, met welk vervoermiddel gebruik gemaakt wordt van de wegen, bestaat er geen aanleiding om op directe of indirecte wijze vrijstelling te verlenen speciaal aan van pasar tot pasar trekkende families.

De vervoermiddelen van suikerfabrieken worden uiteraard getroffen voor zoover zij binnen de bepalingen der belastingverordening vallen, juist als in het rechtstreeks bestuurd gebied.

Voor voertuigen, door den fabrikant van of handelaar in vervoermiddelen gebezigd en die niet deel uitmaken van zijn handelsvoorraad wordt, zooals trouwens uit het voorkomende op blz. 2 van de nota van Toelichting onder de vrijstelling, lt. e, is op te maken, geene vrijstelling verleend.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 1 — AFD. IV — STUK 11.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1e algemeene aanvullingsbegrootng).

MOTIE

betreffende 2e nota van wijzigingen.

Motie voorgesteld door de heeren Dwidjosewojo, Soetadi en Soetatmo Soeriokoesoemo.

Ingezonden 6 December 1923.

De Volksraad,
van oordeel, dat de bij de tweede nota van wijzigingen voorgestelde bijzondere heffingen in de gewesten Jogjakarta en Soerakarta van economisch- en politiek-verstrekkende beteekenis zijn,

acht een overhaaste behandeling, waarbij de tijd tot voldoende voorbereiding ontbreekt, ongewenscht,

verzoekt de Regeering in de eerstvolgende zitting dit ontwerp voor te brengen.

Deze motie is in de vergadering van 7 December 1923 aangenomen, nadat in den laatsten zin de woorden „eerstvolgende zitting” in de plaats waren gesteld voor: „a. s. voorjaarszitting”.

WOLLEND

THESE WERE THE FIRST

WOLLEND

THESE WERE THE FIRST

WOLLEND

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. V — STUK I.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1e algemeene aanvullingsbegrooting).

Toelichtingen bij de Ontwerpen van besluit.

AFDEELING V.

Departement van Onderwijs en Eeredienst.

Uitgaven in Indië.

Hoofdstuk II der uitgaven.

Onderafdeeling 511. Uitgaven voor den leergang voor de zeevaartkunde + f 10 109).

In verband met de aanvankelijk voorgenomen sluiting van den zeevaartkundigen leergang gedurende het schooljaar 1923—1924 werd ten behoeve van dezen cursus voor 1924 slechts gerekend op de uitgaven voor het tweede halfjaar.

Naar aanleiding van de aanneming in de zitting van den Volksraad van 29 Juni 1923 (vgl. Handelingen blz. 591) van het amendement van den heer Roep e. s., inzake verhooging van dezen post om de exploitatie van den leergang ook gedurende het eerste halfjaar 1924 mogelijk te maken, werd nader besloten den leergang gedurende het schooljaar 1923—1924 alsnog voort te zetten, indien op een voldoende toeloop kon worden gerekend. Daar zulks inderdaad het geval bleek, werd het onderwijs in de maand Augustus hervat, echter op een schip met geringer accommodatie, zoodat niet meer 14, doch 8 jongelieden in opleiding zijn genomen. Met het oog op de toestanden bij de scheepvaart is laatstgenoemd aantal zeker niet te gering voor de behoefte aan stuurlieden. De kosten laten zich nu voor het geheele jaar 1924 als volgt ramen:

Leider (bezoldiging en toelage) 12 × f 1 050	f 12 600
Toelage scheepsofficier belast met het onderwijs in practische zeevaartkunde en draadlooze telegrafie 12 × f 50	600
Toelage scheepswerktuigkundige belast met onderwijs in stoomwerktuigkunde 12 × f 50	600
Lessen in verbandleer en eerste hulp bij ongelukken 12 × f 50	600
Toelagen voor 8 leerlingen gedurende hun verblijf aan boord 8 × 12 × f 15	1 440
Voedingsgelden van den leider en de leerlingen	10 950
Leermiddelen en kantoorbehoeften 12 × f 50	600
Uitgaven voor huisvesting van den leergang aan boord van een schip	2 160

totaal f 29 550

zoodat de post zal zijn te verhoogen met f 29 550 — f 19 441 = f 10 109.

Onderafdeeling 525A. Uitgaven in verband met de overneming van de technische hoogeschool (f 61 000).

Stelde de Regeering Zich aanvankelijk voor tegelijk met de in te dienen raming van uitgaven in verband met de

overneming (medio 1924) van de Technische Hoogeschool een schets te geven van de organisatie, welke Zij aan deze hoogeschool in het verband van het openbaar onderwijs meende te moeten geven (vgl. Memorie van Toelichting, Indische ontwerp-begrooting 1924, Ve afd., blz. 2), tot Haar leedwezen is de voorbereiding van de overneming nog niet in zoodanig stadium gekomen, dat aan het genoemde voor-nemen gevolg kan worden gegeven.

De vraag, welke plaats de over te nemen hoogeronder-wijsinrichting in het algemeen verband zal moeten inne-men, werd ter behandeling opgedragen aan een commissie, welke binnenkort met haar arbeid zal gereed komen, zoo-dat de Regeering nog niet in staat is Haar standpunt om-trent deze aangelegenheid te bepalen. Zoodra het rapport der commissie zal zijn ontvangen, zal dit aan den Volks-raad worden medegedeeld.

Intusschen is het noodig, dat op de begrooting gerekend worde op de uitgaven, welke uit de overneming zullen voortvloeien. Een juiste boeking der posten zal eerst zijn tot stand te brengen, nadat de organisatie van het nieuwe instituut is vastgesteld. Voorloopig ware dus te rekenen op de meerdere uitgaven na aftrek van de vermoedelijke ontvangsten.

Aan de hand der goedgekeurde hoogeschoolbegrooting voor 1924 zal dan voor dat jaar zijn te rekenen op een meerdere uitgaaf van f 61 000, welke raming zich als volgt laat toelichten. Uitgaven voor een halfjaar:

a. wegens bezoldigingen, toelagen en beloonin- gen van het personeel	f	88 000
b. andere uitgaven		68 500
		<hr/>
	totaal	f 156 500
te verwachten inkomsten wegens collegegelden, inkomsten uit bezittingen, enz. over een half- jaar		20 500
		<hr/>
	blijft	f 136 000
op de ontwerp-begrooting is reeds gerekend op de subsidie voor een vol jaar, waarvan voor het 2e halfjaar		75 000
		<hr/>
	blijft meerdere uitgaaf	f 61 000

Onderafdeeling 533. Bijdragen voor bijzondere inrich- Ten behoeve van de particuliere kweekschool voor onder-
tingen en personen, die onderwijzers(essen) voor het wijzers, onderhouden door de Indo-Europeesche schoolver-
Europeesch lager onderwijs opleiden (— f 12 300). eeniging te Bandoeng, is een leeraar van de openbare hoo-
gere burgerschool aldaar beschikbaar gesteld onder genot

Onderafdeeling 538. Bezoldigingen en toelagen van van dezelfde inkomsten, welke hij bij het openbaar mid-
leerkrachten bij het openbaar middelbaar of Europeesch delbaar onderwijs had.
lager onderwijs gesteld ter beschikking van derden
(+ f 12 300).

In verband met de bezoldiging van dien leeraar, welke in mindering wordt gebracht van de aan genoemde kweek-
school toekomstige subsidiën, wordt onderafdeeling 538 met een bedrag van f 12 300 verhoogd en onderafdeeling 533 daarentegen met eenzelfde bedrag verlaagd.

De omschrijving van eerstvermelden post, luidende: „Bezoldigingen en toelagen van onderwijzers(essen) bij het openbaar Europeesch lager onderwijs gesteld ter be-
schikking van derden” zal tevens zijn te wijzigen overeen-
komstig den hiernaast aangegeven tekst.

Onderafdeeling 540. Bijdragen voor bijzondere Euro- Toen van Regeeringswege een uiteenzetting werd ge-
peesche lagere, Hollandsch-Chineesche en Hollandsch-In- geven van het voorloopig standpunt ten aanzien van de
landsche scholen (+ f 104 000). decentralisatie van het onderwijs (Bijblad No. 9369), werd
uitdrukkelijk op den voorgrond gesteld, dat de bekosti-

Pensioensbijdragen voor gemeentelijke onderwijzers.

ging van het van gemeentewege te geven onderwijs een onderdeel vormt van het vraagstuk der algemeene financiële verhouding tusschen het Land en de gemeenten, en dat een definitieve regeling ter zake dan ook eerst zal kunnen worden getroffen, nadat de hernieuwde overweging van dat vraagstuk tot een bepaalde beslissing zal hebben geleid. In afwachting van die algemeene overweging besliste de Regeering, dat voorloopig aan de gemeenten voor haar scholen uitkeeringen zouden worden gedaan op den voet der bestaande subsidieregelingen. Met andere woorden: aan de gemeenten werd gewaarborgd, dat zij ten behoeve van het gemeentelijke onderwijs niet meer uitgaven voor haar rekening zouden hebben te nemen dan particulieren, die gesubsidieerde scholen exploiteeren.

Op grond hiervan behoort de bijdrage der gemeente aan het Locaal Pensioenfonds ingevolge de artikelen 11, 12 en 15 van het Europeesch lokaal pensioenreglement (Staatsblad 1920 No. 836) tot die exploitatiekosten, welke voor subsidieering in aanmerking kunnen komen. Met dit voorbehoud:

dat bij de bepaling van het subsidiebedrag slechts in aanmerking mag komen de bijdrage aan het fonds, welke de gemeente naar de regels van het pensioenreglement verplicht is voor hare rekening te nemen;

dat bij die bepaling als maatstaf behoort te worden genomen het salaris naar gouvernementstarief en dus buiten berekening moet worden gelaten, hetgeen de gemeente daarenboven aan salaris betaalt.

Naar globale raming zullen de uitgaven wegens subsidieering van het gemeentelijk westersch lager onderwijs hierdoor worden verhoogd achtereenvolgens voor 1922 (jaar van invoering der locale pensioenregeling), 1923 en 1924 met bedragen van *f* 26 000, *f* 28 000 en *f* 30 000. Aangezien de begrotingen voor 1922 en 1923 met deze uitgaven geen rekening houden, zal in 1924 de verhoogde subsidie over drie jaren zijn uit te keeren, waartoe de voorloopig vastgestelde raming voor laatstgenoemd jaar met $f\ 26\ 000 + f\ 28\ 000 + f\ 30\ 000 = f\ 84\ 000$ dient te worden verhoogd.

Dat de verhooging wordt aangebracht bij onderafdeeling 540 der ontwerp-begrooting, vindt verklaring in de omstandigheid, dat, in afwachting van een definitieve regeling der kostenverdeeling met betrekking tot het van gemeentewege gegeven wordend lager onderwijs op Westerschen grondslag, de daarmede verband houdende uitgaven tot dusver worden gekweten uit den gewonen subsidiepost voor het bijzonder onderwijs.

Ondersteuning der cursussen van het Algemeen Nederlandsch Verbond.

De in de voorjaarszitting van den Volksraad door den Regeeringsgemachtigde gedane mededeeling (Hand. blz. 499), dat de Regeering onder bepaalde voorwaarden bereid zou kunnen worden bevonden de noodige fondsen op de suppletoire begrooting te brengen om de verdere instandhouding van de Nederlandse cursussen van het Verbond mogelijk te maken, heeft de met het beheer van deze leergangen belaste hoofd-commissie uit het Verbond aanleiding gegeven een ingrijpend hervormings- tevens bezuinigingsplan in te dienen. Door verdere vermindering van het aantal leergangen (in den loop van dit jaar reeds teruggebracht van 54 op 36) tot 30 à 32 en door verhooging van het lesgeld tot gemiddeld *f* 3 per leerling 's maands ziet de Commissie kans de goede leergangen in stand te houden met een subsidie van het Land van niet meer dan *f* 4 's maands per wekelijksch lesuur (thans *f* 8,50) met een

Onderafdeeling 552, onderdeel *b*. Regelmatige en buitengewone weddeverhoogingen van het personeel bij de openbare ambachtsscholen voor Inlanders (+ *f* 120).

Onderafdeeling 584A. Verrekening van de door de Landsdrukkerij geleverde periodieken en gedrukten en in de Javasehe Courant geplaatste advertentiën voor zoover deze uitgaven niet elders zijn onder te brengen (*f* 500).

Onderafdeeling 588, onderdeel *a*. Aanvangsbezoldigingen en toelagen van het inspecteerend en verder ambtenaarspersoneel op het hoofdkantoor en de gewestelijke kantoren van den burgerlijken geneeskundigen dienst (+ *f* 3 600).

Onderafdeeling 590, onderdeel *a*. Toelagen aan dirigerende en gewestelijke eerstaanwezende officieren van

maximum voor alle cursussen samen van *f* 40 000 in 1924.

Hoewel het overleg met de hoofdcommissie over de in te voeren hervormingsmaatregelen nog over sommige onderdeelen moet worden voortgezet, en het niet onmogelijk is, dat daaruit nog eenige bezuinigingen zullen resulteren, acht de Regeering het voorstel der commissie voorschijns een voldoende basis voor verdere steunverleening. Zij laat zich hierbij ook leiden door de overtuiging, dat het de commissie ernst is met haar streven om alles in het werk te stellen, wat herhaling van de gebleken misstanden en tekortkomingen onmogelijk zal maken.

Daar op de hoofdbegrooting reeds een som van *f* 20 000 voor de onderhavige cursussen is uitgetrokken, zal dit bedrag thans met een gelijke som dienen te worden verhoogd. Het aldus toe te staan maximaal crediet van *f* 40 000 blijft nog ruim *f* 120 000 beneden de som, die over 1922 aan het A. N. V. voor dit doel is uitbetaald.

De leiding van de in Juli 1922 te Fort de Kock geopende tweejarige ambachtsschool voor Inlanders is onder toezicht van het hoofd der gelijksoortige inrichting te Padang toevertrouwd aan een Inlandschen ambachtsonderwijzer, zonder dat deze daarvoor een afzonderlijke belooning geniet.

Het komt echter billijk voor deze leerkracht op denzelfden voet te bezoldigen als de hoofden van de eenvoudige tweejarige leergangen, die in het genot zullen worden gesteld van een buitengewone verhooging van *f* 10 's maands (zie blz. 26 van de Memorie van Toelichting behoorende bij het ontwerp der voorloopige begrooting voor 1924, Hoofdstuk II, Afdeeling V).

Op dezen op tijdelijken voet getroffen maatregel wordt bij onderafdeeling 552, onderdeel *b*, waarvan de omschrijving zal zijn aan te vullen, gerekend.

De kosten, welke door het departement van Onderwijs en Eeredienst ingevolge Staatsblad 1919 No. 783 gedragen worden voor door de Landsdrukkerij geleverde periodieken en gedrukten en geplaatste advertentiën in de Javasehe Courant, vinden niet altijd omschrijving in eenig artikel van de Vde afdeeling der begrooting.

In verband daarmee wordt de hiernaast omschreven post aan het IIde hoofdstuk der begrooting toegevoegd.

Voor 1924 worden de onderwerpelijke uitgaven op *f* 500 geraamd.

Door den omvangrijken arbeid, die thans van de inspecteurs van den burgerlijken geneeskundigen dienst verlangd wordt met het oog op de bezuiniging, welke alleen te verkrijgen en te handhaven is door een strengere contrôle op het beheer van de vele inrichtingen aan hun toezicht onderworpen, kunnen de inspecteurs van Midden- en Oost-Java, die over minder administratief personeel beschikken dan hun ambtgenoot van West-Java, zonder versterking van hun kantoorpersoneel aan het vele werk niet meer het hoofd bieden, zoodat ter voorkoming van stagnatie in den gang van zaken voor ieder dier kantoren bij wijze van tijdelijken maatregel nog een tweede 3de commies is in dienst gesteld op de daaraan verbonden inkomsten.

Met dezen maatregel, welke eene vermeerdering van uitgaven van *f* 3 600 's jaars ten gevolge heeft, is thans rekening gehouden.

De omvangrijke arbeid, die thans van den gewestelijk Eerstaanwezenden Officier van gezondheid te Makassar ten

gezondheid belast met het toezicht over den burgerlijken geneeskundigen dienst enz. (+ f 900).

behoefte van den burgerlijken geneeskundigen dienst, vooral in verband met de pestbestrijding aldaar, geëischt wordt, maakt het dringend noodzakelijk hem de beschikking te geven over fondsen voor schrijfloonen, ten einde daaruit een klerk te kunnen aanstellen op eene bezoldiging van f 75 's maands voor het verrichten van eenvoudig administratiewerk.

Op de geldelijke gevolgen van dezen — in verband met de urgentie reeds op tijdelijken voet uitgevoerden — maatregel wordt thans gerekend.

Onderafdeeling 591, onderdeel a. Vergoedingen voor schrijfloonen en schrijfbehoeften ten dienste van dirigerende en gewestelijk eerstaanwezende officieren van gezondheid belast met het toezicht over den burgerlijken geneeskundigen dienst enz. (+ f 1 065).

De ten behoeve van de gewestelijk en plaatselijk eerstaanwezende officieren van gezondheid, fungeerende inspecteurs van den burgerlijken geneeskundigen dienst in de Buitengewesten, op verschillende tijdstippen van het tijdvak 1902—1918 toegekende jaarlijksche tegemoetkomingen voor schrijfloonen en schrijfbehoeften, met uitzondering van die toegekend aan den betrokken functionaris van Amboina en Ternate, welke reeds bij Staatsblad 1919 No. 616 werden verhoogd, blijken ten gevolge van de sedert verhoogde prijzen van schrijfbenoedigheden en den gestegen loonstandaard, alsmede door de vermeerdering van de kantoorwerkzaamheden niet meer voldoende te zijn, zoodat die tegemoetkomingen bij wijze van tijdelijken maatregel met 50% moesten worden verhoogd.

Op de besteding van dezen maatregel is thans gerekend.

Mede is thans gerekend op eene vermeerdering van dezen post met f 120, ten einde het voor de tegemoetkoming van den gewestelijk eerstaanwezenden Officier van gezondheid van Amboina en Ternate abusievelijk te min opgebrachte bedrag in overeenstemming te brengen met het daarvoor toegestaan bedrag van f 240.

Onderafdeeling 596, onderdeel a. Aanvangsbezoldigingen en toelagen van het personeel en schrijfloonen bij de gouvernements-centrale burgerlijke ziekeninrichtingen te Weltevreden, Semarang en Soerabaja (+ f 17 400).

Tengevolge van de ingebruikneming als centrale burgerlijke ziekeninrichting van het militair hospitaal te Soerabaja met annex apotheek is uitbreiding noodig van het voor gemelde inrichting toegestaan personeel met 3 apotheekbeambten op een gezamenlijke bezoldiging van f 210 's maands, 3 bedienden ieder op f 30 's maands en 6 koelies op een gemiddelde wedde van f 25 's maands ieder.

Onderafdeeling 597, onderdeel a. Onderhoud, verpleging en kleeding van lijders in en verdere uitgaven voor de gouvernements-centrale burgerlijke ziekeninrichtingen te Weltevreden, Semarang en Soerabaja (+ f 3 000).

Verder is het noodzakelijk den post voor aanschaffing van utensiliën, instrumenten, meubelen, kleedingstukken en andere benoedigheden te verhoogen met f 15 000.

Uitgaven voor het overgenomen militair hospitaal te Soerabaja.

Voor een richtig begrootingsbeheer is het gewenscht voorgekomen om de bezoldiging van gemiddeld f 25 's maands voor de andere bij de inrichting noodige koelies ten getale van 40, welke tot dusver zijn gebracht ten laste van den post voor verdere uitgaven der centrale burgerlijke ziekeninrichtingen (vgl. noot 166 van den Uitgewerkten en Toelichtenden staat behoorende bij het Ministerieel ontwerp der begrooting voor 1914), over te brengen naar den personeelspost.

Op een en ander is thans gerekend, waarvoor onderafdeeling 596, onderdeel a, en onderafdeeling 597, onderdeel a, onderscheidenlijk zijn verhoogd met f 17 400 en f 3 000.

Onderafdeeling 596, onderdeel c. Bezoldigingen en toelagen van het personeel bij de andere gouvernements-burgerlijke ziekeninrichtingen en bij de poliklinieken voor de bevolking (— f 600).

In verband met het groote gebrek aan gestichtsruimte en de dringende noodzakelijkheid om de vele gevaarlijke krankzinnigen in het gewest Atjeh in een daarvoor geschikte gelegenheid te isoleeren en te doen verplegen werd het als zoodanig niet meer gebruikt militair hospitaal te Sabang als krankzinnigengesticht in gebruik genomen.

Onderafdeeling 596, onderdeel d. Aanvangsbezoldigingen en toelagen van het personeel bij de krankzinnigengestichten, alsmede schrijfloonen (+ f 25 500).

Aan personeel, dat in verband met de urgentie reeds

Onderafdeeling 597, onderdeel c. Onderhoud, verpleging en kleeding van lijders in en verdere uitgaven voor de krankzinnigengestichten (+ f 60 000).

Inrichting van het militair hospitaal te Sabang als krankzinnigengesticht.

dadelijk bij wijze van tijdelijken maatregel in dienst is gesteld, is noodig:

1 administrateur 2e klasse	12 × f 150 f	1 800
1 hoofdverpleegster	12 × f 300	3 600
1 verpleegster 1e klasse	12 × f 175	2 100
10 oppassers en oppasseressen	10 × 12 × f 50	6 000
minder personeel	12 × f 1 000	12 000

Totaal f 25 500

Daarentegen kan vervallen het bij onderafdeeling 596, onderdeel c, uitgetrokken bedrag van f 600 voor verplegings- en bediendenpersoneel bij de ziekeninrichting te genoemder plaatse.

Voor verdere inrichting van de gebouwen, plaats biedende aan 200—300 patiënten, voor onderhoud en aanvulling van de uitrusting en voor andere benodigdheden wordt gerekend op f 15 000
voor voeding, ijs, sirih, verlichting enz. op 45 000

Totaal f 60 000

Onderafdeeling 596, onderdeel d. Aanvangsbezoldigingen en toelagen van het personeel bij de krankzinnigengestichten, alsmede schrijfloonen (+ f 36 960).

Personeel bij het krankzinnigengesticht te Magelang.

Waar in 1924 het krankzinnigengesticht te Magelang geheel gereed zal zijn en in verband met het groote gebrek aan plaatsruimte in de twee bestaande krankzinnigengestichten het wenschelijk moet worden geacht om de vele patiënten, die thans wegens plaatsgebrek nog van een passende verpleging verstoken zijn, zoo spoedig mogelijk in het nieuwe gesticht onder te brengen, zoodat verwacht kan worden, dat het grootste gedeelte van de inrichting door deze lijders bevolkt zal worden, kan het thans voor gemelde inrichting uitgetrokken personeel niet meer voldoende worden geacht.

Eene uitbreiding van het verplegend personeel met 1 hoofdverpleger(ster) en 8 verplegers(sters) der 1ste klasse op de daaraan verbonden bezoldigingen en eene verhooging van de fondsen, uitgetrokken voor het verder Europeesch en Inlandsch personeel, voor klerkengelden en voor schrijfloonen met f 15 600 is met het oog op verkrijging van een goeden gang van zaken in gemelde inrichting dan ook onafwijsbaar.

Deze maatregel zal eene vermeerdering van uitgaven tot een bedrag van f 36 000 's jaars tengevolge hebben, welke zich als volgt laat becijferen.

Aanvangsbezoldiging van:

1 hoofdverpleger(ster)	12 × f 300 f	3 600
8 verplegers(sters) 1ste kl.	8 × 12 × f 175	...	16 800
Bezoldiging van het verder Eur. en Inl. personeel, klerkengelden en schrijfloonen	15 600

Totaal f 36 000

Indienststelling van een hofmeester bij het krankzinnigengesticht te Lawang.

Het is noodzakelijk gebleken om bij het krankzinnigengesticht te Lawang een hofmeester aan te stellen, aan wien overeenkomstig de voor de gelijksoortige betrekking bij het gesticht te Buitenzorg vastgestelde wedderegeling zal worden toegekend een bezoldiging van f 80 's maands met 3 tweejaarlijksche verhoogingen van f 10 's maands, benevens vrije huisvesting in de inrichting en voeding als voor lijders der 3de klasse.

Aangezien het voornemen bestaat de betrekking reeds met ingang van 1 Januari 1924 in te stellen, worden de daarvoor benodigde gelden thans aangevraagd. Daarbij is alleen rekening gehouden met de aanvangsbezoldiging, aangezien de uitgaven wegens weddeverhoogingen en vrije voeding komen ten laste van de daarvoor bestemde wisselval-

lige posten, zoodat daarop niet afzonderlijk behoeft te worden gerekend.

Onderafdeeling 599B, onderdeel *b*. Bezoldigingen, voorloopige bezoldigingen en beloningen van het personeel, werkzaam bij het woningtoezicht (— *f* 37 380).

Onderafdeeling 599C, onderdeel *b*. Verdere uitgaven in verband met het woningtoezicht (— *f* 1 250).

De ervaringen, welke met het gedurende een viertal jaren doorgevoerde gecentraliseerde bouwtoezicht zijn verkregen, hebben in het licht gesteld, dat aan de uitoefening van dit toezicht in de gebiedsdeelen, waar de woningverbetering als maatregel van pestbestrijding niet is doorgevoerd, tal van bezwaren zijn verbonden, waardoor het practisch resultaat niet kan opwegen tegen de daaraan verbonden kosten.

In verband daarmede wordt thans gerekend op de opheffing van dat toezicht in de gewesten Madoera, Soerabaja en Rembang geheel, in het gewest Pasoeroean met uitzondering van de afdeeling Malang (en van de contrôleafdeeling Lawang, voor zoover de woningverbetering daar is tot stand gekomen) en de kota's Pasoeroean en Probolinggo, zoodat dat in Zuid-Kedoe.

Met het oog daarop kan onderafdeeling 599B, onderdeel *b*, met een bedrag van *f* 37 380 en onderafdeeling 599C, onderdeel *b*, met een bedrag van *f* 1 250 worden verminderd.



Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 1 — AFD. V — STUK 2.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

AFDEELINGSVERSLAG.

AFDEELING V.

Departement van Onderwijs en Eeredienst.

Algemeene opmerkingen.

§ 1. Leiding van het departement. Betreurd werd dat het departement in den heer Creutzberg een zoo uitnemend leider verliest. Gehoopt werd dat het der Regeering gelukken zal een opvolger te vinden, die met evenveel liefde voor het onderwijs beziel zal zijn.

§ 2. Bezuiniging. Eenige leden wenschten de dringende vraag tot de Regeering te richten om de bezuiniging voorzoover het gehalte en de omvang van het onderwijs erdoor aangetast worden, stop te zetten.

Van andere zijde werd erop gewezen, dat de Regeering reeds al het mogelijke doet om de onderwijs-organisatie zooals die bestaat intact te laten en om het gehalte niet te benadeelen, voor welk streven waardeering werd uitgesproken.

Enkele leden betreurden het, dat aan de kweekscholen voor Inlandsche onderwijzers als bezuinigingsmaatregel thans één leerkracht belast wordt met het onderwijs in teekenen, in Maleisch en in Javaansch, terwijl die vakken tevoren door afzonderlijke krachten werden onderwezen.

Andere leden merkten hiertegen op, dat met de destijds in Nederland doorgevoerde specialiseering blijkbaar geen gunstige resultaten zijn verkregen, daar thans in het moederland een sterke strooming valt waar te nemen om terug te keeren naar den vroegeren toestand.

§ 3. Eeredienst. Eenige leden achtten belangrijke bezuiniging mogelijk op het personeel van den eeredienst, indien de Europeesche hulppredikers in Ambon en Menado geleidelijk vervangen worden door de meest geschikte Inlandsche leeraren. Reeds herhaaldelijk hebben dezen tot volle tevredenheid Europeesche hulp-predikers vervangen en eenigen hunner is reeds toegestaan den doop en het avondmaal te bedienen. Zelfs als — wat billijk geacht werd — aan de 10 oudste Inlandsche leeraren een bezoldigingsverhooging werd toegekend, zou de bezuiniging belangrijk zijn.

§ 4. Bijzonder (ongesubsidieerd) onderwijs. Gevraagd werd om overlegging van het advies van

den Onderwijsraad over de voorgenomen regeling, betreffende het onderzoek naar de bevoegdheden van onderwijzers aan particuliere niet-gesubsidieerde scholen werkzaam.

Ook zou men gaarne ingelicht worden tot welke gevolgen de toepassing van Staatsblad 1923, No. 136, in verband met Staatsblad 1880, No. 201, reeds heeft geleid.

Door meerdere leden werd betreurd, dat tot dusverre geen maatregelen zijn getroffen om de voortzetting en de uitbreiding van het onderwijs aan particuliere (ongesubsidieerde) z.g. Hollandsch-Inlandsche scholen, waaraan door totaal onbevoegden les wordt gegeven, te beletten. Zij wezen erop, dat velen, door den naam Hollandsch-Inlandsch misleid, hunne kinderen naar die scholen zenden in plaats van naar de Inlandsche 2de klasse scholen, om dan later tot de pijnlijke ontdekking te komen, dat zij hun geld voor in alle opzichten minderwaardig onderwijs hebben uitgegeven. Het zich laten uitstrekken van het op gesubsidieerde inrichtingen van onderwijs uitgeoefende toezicht ook tot bovenbedoelde scholen achtten deze leden dringend noodzakelijk.

Een der andere leden merkte hiertegen op, dat in verband met de groote behoefte z.i. elk onderwijs, ook het minderwaardige, te verkiezen valt boven geen onderwijs.

§ 5. Vacantieregeling en leerplan der H. B. S. Gewezen werd op de zoozeer van elkaar afwijkende regelingen voor de groote vacanties in Holland en Indië voor de H. B. S. Die afwijking heeft tengevolge dat kinderen, die na afloop van een bepaald schooljaar uit Europa naar Indië terugkeeren, steeds minstens 2 maanden ten achter zijn, juist door het niet samenvallen van de groote vakantie volgende op het overgangsexamen. Ook de afwijkingen, die de leerplannen in Holland en Indië vertoonen, zijn oorzaak dat leerlingen uit Holland teruggekeerd hier te lande moeten worden bijgewerkt middels priaatlessen. Dit treedt o.m. ten duidelijkste aan het licht met het vak scheikunde dat hier te lande reeds in het 3de, in Holland pas in het 4de jaar wordt onderwezen. Voor beide gevallen werd aangedrongen op opheffing van de verschillen. Ook zou het zeer op prijs gesteld worden indien de afwijkingen tusschen de leerplannen der verschillende Gouv. H. B. Scholen alhier komen te vervallen.

§ 6. Inspectie lager onderwijs. Gevraagd werd, of de reorganisatie van de inspectie bij het lager onderwijs reeds een merkbaaren invloed ten goede heeft uit-

geoeffend op het algemeen toezicht op het onderwijs. Daar het kan voorkomen, dat verschillende inspecteurs over hetzelfde schooltype hebben te adviseeren, vreesde men, dat de eenheid verloren gaat, afgezien nog van het feit, dat inspecteurs aan een bepaald schooltype steeds de voorkeur geven.

§ 7. Verschillende opmerkingen. Verschillende leden spraken er hunne bevreemding over uit, dat op deze aanvullingsbegrooting meerdere belangrijke verhoogingen paraisseeren. Waarom zijn deze maatregelen, indien aan de noodzakelijkheid daarvan niet mag worden getwijfeld, niet op de hoofdbegrooting gebracht?

Eenige leden wenschten, op gelijke gronden als reeds enkele malen, o.m. in de vorige zitting, naar voren gebracht, opnieuw aan te dringen op omvorming van alle z.g. speciale scholen in de Minahassa in Hollandsch-Inlandsche scholen.

Eenige leden vestigden de aandacht op het artikel in het orgaan van de Accountantsvereniging van September 1923, van de hand van den heer Van Dusseldorp, waarin de wenschelijkheid wordt betoogd van het geven van eenvoudig handelsonderwijs.

Inlichtingen werden gevraagd omtrent het stadium, waarin de voorbereiding van de totstandkoming der juridische hogeschool verkeert.

Gevraagd werd of ten behoeve van de algemeene subsidie-regeling reeds alle voor de invoering vereischte maatregelen zijn getroffen.

Opnieuw werd door een der leden erop aangedrongen de kwestie van de kweekschool voor alle landaarden tot oplossing te brengen.

Ditzelfde lid bepleite wederom de plaatsing van de vrouwelijke abiturienten der normaalscholen. Een ander lid betoogde de wenschelijkheid om die onderwijzeressen speciaal voor de lagere klassen te benoemen.

Gevraagd werd naar het rapoprte van de commissie, die tot opdracht had de aansluiting van het lager onderwijs aan het middelbaar onderwijs in studie te nemen. Ook zou men gaarne vernemen of de Regeering Haar standpunt in deze kwestie reeds heeft bepaald. Hierbij werd in herinnering gebracht de door den heer Den Hollander in de 1ste gew. zitting 1921 uitgesproken rede.

Gevraagd werd om in kennis te mogen worden gesteld met de resultaten van het onderzoek naar den uitslag van het eindexamen der H. B. S. te Semarang.

Aangezien de Muloschool te Amboina niet beschikt over een speelloods en hieraan dringend behoefte bestaat, deed een lid het verzoek tot den bouw hiervan nog zoo tijdig over te gaan, dat deze voor den komenden regentijd (Mei a.s.) gereed zal zijn.

Naar aanleiding van het in de laatste vergadering van den Ambonraad genomen besluit om de Regeering te verzoeken de 2de en 3de Europeesche lagere scholen ter hoofdplaats te doen omzetten in een Hollandsch-Inlandsche school, ves-

tigde een lid de aandacht van de Regeering erop, dat verschillende onderwijsdeskundigen bedoelde omzetting afkeuren. Hij zou gaarne t.g.t. het standpunt van de Regeering dienaangaande vernemen.

De poging van de zijde van A. B. C. gedaan om voor de uitgifte van Maleische vertalingen van verschillende sensationele boeken als van Buffalo Bill, Nick Carter e.d.g. een verbod uitgevaardigd te krijgen, noemden meerdere leden een onberaden stap.

Burgerlijke Geneeskundige Dienst.

Gevraagd werd wanneer te verwachten is de omvorming van den B. G. D. in een dienst der Volksgezondheid in den geest van het rapport der Verkavelingscommissie, die de omvorming ook voor dadelijke uitvoering vatbaar acht.

Aangedrongen werd op de vaststelling van eene positie-regeling voor de afkomelingen van den leergang voor controleurs der Volksgezondheid.

De vraag werd gesteld wanneer de C. B. Z. te Semarang in gebruik zal worden genomen.

In verband met de meer dan ergerlijke huisvesting van de mantri-verplegers op het terrein van het Stadsverband te Semarang werd erop aangedrongen voor hen reeds beschikbaar te stellen de woning voor het verplegend personeel aanwezig nabij de nieuw gebouwde C. B. Z.

De onhoudbare toestanden, die over 't algemeen in de gouvernements-ziekenhuizen heerschen en welke door verschillende bezuinigingsmaatregelen steeds verergeren, gaf een der leden aanleiding de vraag te stellen of er bij de Regeering bezwaar bestaat, dat eene commissie, waarin ook enkele Volksraadsleden zitting zullen hebben, een onderzoek instelt in b.v. 5 gouvernements-ziekenhuizen in 't binnenland, de keuze dier ziekenhuizen aan de commissie zelf overlatende.

Van andere zijde werd erop gewezen, dat de individueele ziekenzorg niet de taak van het Gouvernement kan blijven. De gewesten en gemeenten zullen zich die moeten aantrekken. Intusschen werd ook door het hier aan het woord zijnd lid verbetering van den toestand in de bestaande ziekenhuizen wenschelijk geacht.

Afgekeurd werd het streng bureaucratisch optreden van het hoofdkantoor van den B. G. D. tegenover de gouvernements-artsen. Een groot deel van hun tijd zijn zij verplicht te besteden aan allerlei administratief werk, waardoor zij aan hun eigenlijke taak onttrokken worden. In dit verband werd aangehaald het geval van een arts te Modjokerto, wien verboden werd zijn apotheek te vestigen in een huis in de onmiddellijke nabijheid van zijn woning en verplicht werd die apotheek onder te brengen in zijn woonhuis, alhoewel het daarvoor geen ruimte bood.

Gevraagd werd of het juist is, dat aan een verzoek van Dr. Oudendal om hem 200 milligram radium ter beschikking te stellen ten behoeve van de kankerbestrijding, in verband met de bezuiniging geen gevolg is gegeven. Naar men meende te weten is daarmede een uitgaaf van f 21 000 gemoeid, een bedrag, dat met het oog op het groote belang der kankerbestrijding niet hoog geacht kan worden.

Bovendien brengt de aanwezigheid hier te lande van in totaal slechts 5 milligram van genoemd element, welke hoeveelheid voor de bestrijding van kanker geheel onvoldoende is, mede, dat personen, die aan die ziekte lijden, naar Europa moeten worden gezonden. Aanschaffing van de

genoemde hoeveelheid zou dus nog tot bezuiniging kunnen leiden.

Men zou gaarne vernemen of de hoofdinspecteur van den B. G. D. zich tijdens zijn reis door Sumatra op de hoogte heeft gesteld van het door Dr. Hamzah gevonden middel tegen lepra. Omtrent de daarmee verkregen uitkomsten zou men gaarne eenige inlichtingen ontvangen.

Naar aanleiding van het groote verloop van Nederlandsche artsen bij den B. G. D. werd gevraagd of de cijfers, dienaangaande door Dr. Wieberdink gegeven (209e bulletin van den Bond van Geneesheeren in Nederlandsch-Indië, blz. 23), nl. 30% binnen de 2 jaar en 80% binnen de 4 jaar, juist zijn. In het bevestigend geval zou gaarne worden vernomen welke maatregelen de Regeering denkt te nemen om dit stellig niet in het belang van den B. G. D. zijnde verloop tegen te gaan.

Voorts werd gevraagd of er ernstige — en zoo ja, welke — bezwaren bestaan tegen het aan gouvernementsartsen verlenen van vergunning tot het uitoefenen van particuliere praktijk. De al dan niet wenschelijkheid van het verlenen dier vergunning in het midden latend, wees men er op, dat, in tegenstelling met bedoelde artsen, het uitoefenen van particuliere praktijk wel is toegestaan aan de — beter bezoldigde — officieren van gezondheid, de Indische artsen, de directeurs van krankzinnigengestichten e.a.

Betreurd werd dat tengevolge van de bezuiniging de opleiding van verplegers-personeel zal worden beperkt. Waar de voorziening met artsen voorloopig onvoldoende zal blijven en van het instituut van hulpartsen is afgezien, is juist van het Inlandsche verplegerspersoneel veel te verwachten om de Europeesche geneeswijze bij de bevolking ingang te doen vinden. De vrees werd uitgesproken dat de beperking van gratis-behandeling hierop eveneens een nadeeligen invloed zal hebben. Verscheidene leden zouden gaarne vernemen of de praktijk reeds heeft uitgewezen welken invloed deze maatregel op de toeloop tot de poliklinieken heeft en of met verstrekking van gratis-medicijnen nog op groote schaal wordt voortgegaan.

Gevraagd werd of de overweging van het denkbeeld om de vroedvrouwen toe te staan ook injecties toe te dienen, reeds tot een resultaat heeft geleid.

De vraag werd gesteld of de pest met name te Djoeja zich uitbreidt en of de bestrijding nog met kracht gevoerd wordt.

Verscheidene leden drongen er op aan artsen zoo min mogelijk over te plaatsen, vooral als zij het vertrouwen hebben weten te winnen; gedacht werd o.m. aan den arts te Merauke, op wiens behoud de bevolking veel prijs stelt.

Door een lid werd de vraag gesteld welke positie de gepensioneerde dirigeerende officieren van gezondheid bij den B. G. D. te werk gesteld, innemen en of — en zoo ja welke — zij toelagen genieten.

Uitgaven in Indië.

Onderafdeeling 511. Zeevaartkundige cursus. Het had de aandacht getrokken dat van de totaal kosten (29.550) de leider alleen reeds f 12.600 + voedingsgeld ontvangen zal. Deze voedingsgelden voor leider en 8 leerlingen zullen bijna f 1000 per maand bedragen, een buitengewoon hoog bedrag.

Onderafdeeling 525A. Technische Hoogeschool. Aangezien men meende te weten dat de Regeering tot de overneming van de T. H. S. niet absoluut verplicht is, werd door meerdere leden in overweging gegeven met het oog op den ongunstigen financieelen toestand van het Land die overneming voorloopig nog uit te stellen. Een der leden stelde de vraag of het voor deze onderwijsinrichting gestichte fonds reeds is uitgeput.

Onderafdeeling 540. Subsidieering bijzonder onderwijs. De uitkeering aan de gemeenten van de bijdrage van die gemeenten aan het lokaal pensioenfonds werd door eenige leden beschouwd als eene bevoorrechtiging van het gemeentelijk onderwijs boven het bijzonder onderwijs, uitgaande van particuliere vereenigingen. Door de schoolbesturen werd naar de meening dezer leden eene overeenkomstige uitkeering niet ontvangen.

Onderafdeeling 584A. Verrekening enz. Gaarne zou worden vernomen welke onderafdeeling met het bij dezen post afzonderlijk opgebrachte bedrag van f 500 is verminderd.

Onderafdeeling 588a. Aanvangsbezoldigingen. Met bevreemding hadden eenige leden gezien dat de voorgestelde uitbreiding reeds bij wijze van tijdelijken maatregel heeft plaats gehad. Zij hadden tegen de instelling van een tweeden 3de commies bezwaar en zouden zich in geen geval met den maatregel kunnen vereenigen indien het de bedoeling is dezen landsdienaar in vasten in plaats van tijdelijken dienst op te nemen.

Onderafdeeling 596. Krankzinnigengestichten. Waar voor het in dienst te stellen meerdere personeel gerekend wordt op bezoldiging over een geheel jaar, werd gevraagd of het gesticht inderdaad reeds op 1 Januari 1924 geopend zal kunnen worden.

Aldus vastgesteld door de commissie van rapporteurs den 30sten October 1923.

MOELIA.
SOEJONO.
VALKENBURG.

1875
No. 1000
1000

...

...

...

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. V — STUK 3.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

MEMORIE VAN ANTWOORD
(ontvangen 7 November 1923).

AFDEELING V.

Departement van Onderwijs en
Eeredienst.

Algemeene opmerkingen.

§ 1. Leiding van het Departement. De Regeering vertrouwt erin te zullen slagen voor de leiding van het Departement een persoon te vinden, die ten volle door drongen is van de groote beteekenis, welke voor de verdere ontwikkeling van Indië aan een goede onderwijsvoorziening gehecht moet worden.

§ 2. Bezuiniging. Met ernst en bij voortdoring blijft de Regeering zich rekenschap geven van de noodzakelijkheid om het onderwijs, zoowel wat het gehalte als den omvang daarvan betreft, zoo weinig mogelijk nadeel te doen ondervinden van de ongunstige financiële omstandigheden. Van de voor dit streven in het verslag uitgesproken waardeering nam Zij met voldoening kennis.

Tot dusver is niet gebleken, dat de opdracht aan één leerkracht van het onderwijs in teekenen, Maleisch en Javaansch op de kweekscholen aanleiding heeft gegeven tot bezwaren van zoodanig gewicht, dat de daaraan verbonden voordeelen, wat betreft een meer economische aanwending van de beschikbare onderwijskrachten, moeten worden prijsgegeven.

§ 3. Eeredienst. Tegenover het streven om, waar mogelijk, de Inlandsche kerkelijke ressorten te stellen onder de geestelijke leiding van Inlandsche kerkelijke dienaren staat de Regeering en ook het Protestantsch Kerkbestuur zeer sympathiek. De ervaring, welke is opgedaan met een tweetal aan de zendingsschool te Oegstgeest tot hulpprediker opgeleide Minahassers, wekt groot vertrouwen. Daarom is ook bij dat Kerkbestuur in overweging hier te lande een opleidingsinstituut in het leven te roepen, waaraan Inlanders zullen kunnen worden gevormd tot pandita's, die, onder het algemeen toezicht voorloopig van den betrokken predikant, als zelfstandige leiders zullen optreden in kerkelijke ressorten als thans door Europeesche hulppredikers worden bediend.

Inderdaad hebben Inlandsche leeraars hier en daar Europeesche hulppredikers tot volle tevredenheid tijdelijk vervangen. Daaruit volgt evenwel niet dat de Inlandsche leeraar in het algemeen geschikt mag worden geacht tot een meer omvattend ambt; daartoe is zijn opleiding onvoldoende. Op een enkel uitzonderingsgeval is geen stelsel te bouwen.

Dat aan eenige Inlandsche leeraars is toegestaan de sacramenten te bedienen moet onafhankelijk van het voorgaande worden beschouwd. Deze bevoegdheid wordt, op voorstel van de betrokken commissie van hulppredikers, aan elken Inlandschen leeraar toegekend die in een tienjarige ambtsbediening de verwachting heeft gewekt dat die bevoegdheid bij hem in goede handen zal zijn.

De Inlandsche leeraar die tijdelijk een hulpprediker vervangt geniet gedurende die vervanging boven zijn normale inkomsten een indemniteit voor reis-, verblijf- en transportkosten van f 75 's maands. Al zal het salaris der te vormen pandita's moeten uitgaan boven dat der Inlandsche leeraars, niettemin mag worden aangenomen dat het nieuwe instituut bezuiniging zal brengen. Een raming daarvan is thans niet te geven ook omdat de kosten van opleiding hierbij een onzekeren factor vormen.

§ 4. Bijzonder (ongesubsidieerd) onderwijs. De Onderwijsraad is begin October jl. uitgenoodigd van advies te dienen over de vraag of het wel te verantwoorden is om aan het particulier niet-gesubsidieerd onderwijs, voor zoover dit ook de Nederlandsche taal omvat, de vrije hand te laten en of niet door het stellen van bevoegdheidseischen aan het onderwijzend personeel waarborgen moeten worden geschapen dat de betrokkenen „waar voor hun geld" krijgen. De zaak is thans nog bij het College in behandeling. De gegevens over het hierbedoeld particulier zg. Hollandsch-Inlandsch onderwijs, welke de Regeering uit verschillende streken bereikten, wijzen duidelijk uit dat hier inderdaad een ernstig euvel bezig is zich te ontwikkelen. Hetgeen daaromtrent door meerdere leden, blijkens het verslag, werd opgemerkt kan geheel worden ondersehreven. Hoewel het toezicht van de inspecteerende ambtenaren zich reeds over deze ongesubsidieerde scholen uitstrekt, mag van dezen maatregel op zich zelf geen verbetering van het onderwijsgehalte verwacht worden.

Het lid, dat als zijn oordeel te kennen gaf dat elk onderwijs, ook het minderwaardige, te verkiezen valt boven geen onderwijs, stelt het vraagstuk verkeerd. De keus gaat hier in het wezen der zaak tusschen slecht Hollandsch onderwijs en goed Inlandsch onderwijs.

Omtrent de gevolgen van de toepassing van Statsblad 1923 No. 136 in verband met Staatsblad 1880 No. 201 werden geen nadere gegevens ontvangen na die, welke betrekking hebben op de weigering der onderwijsvergunning aan den onderwijzer Meijer.

§ 5. Vacantierregeling en leerplan der H. B. S. De vacantierregeling voor de hogere burgerscholen hier te lande moet om meer dan één reden ten nauwste verband houden met die voor de Europeesche lagere scholen en waar deze laatste nog niet zoo lang geleden na veel overleg en met inachtneming van tal van factoren, ook van klimatologischen aard, werd vastgesteld, is het niet wel mogelijk daarin thans zoodanige ingrijpende veranderingen aan te brengen als noodig zouden zijn om de in het verslag geconstateerde afwijkingen van de in Nederland geldende regelingen weg te nemen, alleen ter wille van de kleine minderheid van leerlingen, die na afloop van een bepaald schooljaar van een H. B. S. in Nederland naar een in Indië overgaan.

Het streven blijft er voortdurend op gericht de afwijkingen tusschen de leerplannen in Holland en Indië tot een minimum terug te brengen. Wat het vak scheikunde betreft, kan worden medegedeeld dat wegneming van het thans nog bestaand verschil wordt voorbereid.

Op de Gouvernements hogere burgerscholen wordt volgens één en hetzelfde leerplan gewerkt. Voor zoover van afwijkingen tusschen de verschillende scholen kan worden gesproken, kunnen deze alleen betrekking hebben op de vorderingen der leerlingen, die om begrijpelijke redenen moeilijk op alle scholen precies gelijk kunnen zijn, waar het onderwijs door verschillende personen, niet altijd volgens dezelfde methode en met dezelfde leermiddelen wordt gegeven en overigens ook door mutaties (vertrek en ziekte van leeraren) niet overal gelijk wordt beïnvloed.

§ 6. Inspectie lager onderwijs. De reorganisatie van de lageronderwijsinspecties heeft over het geheel zeer bevredigend gewerkt. De daarmede opgedane ervaring levert geen grond voor de vrees, dat de eenheid van beoordeeling verloren zal gaan doordat verschillende inspecteurs, bemoeienis kunnen hebben met scholen van hetzelfde type.

§ 7. Verschillende opmerkingen. De op deze aanvullingsbegrooting voorkomende belangrijke verhoogingen betreffen eensdeels maatregelen, welke reeds bij de behandeling der hoofdbegrooting werden aangekondigd en anderdeels nieuwe maatregelen, waarvan de voorbereiding destijds nog niet zoover was gevorderd, dat met de geldelijke gevolgen bij die begrooting rekening kon worden gehouden. De kleinere posten, meerendeels strekkende tot bestending van reeds bij wijze van tijdelijken maatregel getroffen urgente voorzieningen, kunnen hier gevoegelijk buiten beschouwing blijven.

Het belang van de omzetting van alle speciale scholen in de Minahassa in Hollandsch-Inlandsche scholen wordt niet uit het oog verloren. Daartoe zal intusschen slechts geleidelijk kunnen worden overgegaan naarmate bevoegde leerkrachten beschikbaar komen.

De denkbeelden in zake bevordering van eenvoudig handelonderwijs, ontwikkeld in het artikel van den heer Dusseldorp, waarop de aandacht der Regeering werd gevestigd, zullen worden overwogen.

Omtrent het stadium, waarin de voorbereiding van de totstandkoming der juridische hogeschool verkeert, kan worden medegedeeld dat thans onderhandelingen gaande zijn met een hoogleeraar in Nederland, die als organisator van de hogeschool zal optreden. Slagen die onderhandelingen, zooals verwacht mag worden, dan is de komst van bedoelden hoogleeraar hier te lande in het begin van het volgend jaar te verwachten, waarna met de noodige voorbereidingen aanstands een begin kan worden gemaakt.

De strekking van de vraag of ten behoeve van de algemeene subsidieregeling reeds alle voor de invoering vereischte maatregelen zijn getroffen is der Regeering niet duidelijk. Wordt bedoeld de aanhangige algemeene subsidieregeling voor het Westersch lager onderwijs, dan kan worden medegedeeld dat de invoering daarvan, welke binnen niet te langen tijd kan worden tegemoet gezien geen andere maatregelen vereischt dan de uitvaardiging van eenige uitvoeringsvoorschriften als leidraad voor de toepassing. Aan de samenstelling van bedoelde uitvoeringsvoorschriften wordt met bekwamen spoed gearbeid. Omtrent het ontwerp eener algemeene subsidieregeling voor het Inlandsch lager onderwijs is nog overleg gaande met den Minister van Koloniën, in verband met daartegen bij dien Bewindsman ingebrachte bezwaren van de in Nederland zetelende vertegenwoordiging van verschillende zendingscorporaties.

De oplossing van het vraagstuk van de kweekschool voor alle landaarden wacht op de afdoening van de voorstellen der Salariscommissie.

De 103 gediplomeerde onderwijzeressen, aan normaal-scholen opgeleid, zijn op 27 na allen geplaatst. Geen gelegenheid wordt verzuimd om de overblijvenden een plaatsing bij het onderwijs te bezorgen. Tewerkstelling van deze onderwijzeressen in de lagere klassen schijnt, voor zooveel betreft de gemengde scholen, inderdaad aanbeveling te verdienen.

Eerst in September jl. is aan den Onderwijsraad opgedragen zich op de hoogte te stellen van de aan den dag gekomen moeilijkheden bij de aansluiting van de Europeesche lagere school aan de hogere burgerschool en van advies te dienen omtrent de eventueel ter zake te treffen maatregelen. In afwachting van dit advies kan de Regeering Haar standpunt omtrent een mogelijke wijziging der op dit stuk bestaande voorschriften nog niet bepalen.

Het onderzoek naar den ongunstigen uitslag van het eindexamen der H. B. S. te Semarang heeft uitgewezen dat verschillende samenwerkende factoren daarop van invloed zijn geweest, als: de langdurige ziekte van den wd. directeur en de omstandigheid dat zijn aangewezen vervanger niet geheel voor zijn taak berekend bleek; enkele wisselingen onder het personeel als gevolg van vertrek met buitenlandsch verlof of van ziekte; een te milde beoordeeling van de leerlingen bij den overgang van de vierde naar de vijfde klasse, althans voor sommige vakken; een te hooge waardeering van de vorderingen der leerlingen in de klasse door sommige leeraren, waardoor ouders en leerlingen een onzuiver beeld kregen van den stand der kennis van de laatsten en de noodige aansporing tot meerdere inspanning achterwege bleef. Aan de betrokken leeraren is hieromtrent het noodige opgemerkt, terwijl verder nog maatregelen in overweging zijn om de eindexamen-resultaten in het algemeen te verbeteren.

Aangezien de Muloschool te Amboina gehuisvest is in een tijdelijke lokaliteit, die, zoodra daarvoor fondsen kunnen worden beschikbaar gesteld, door een meer voor het doel geschikt nieuw gebouw zal worden vervangen, wordt het niet raadzaam geacht thans over te gaan tot den bouw van een speelloods. In de behoefte aan beschutting tegen regen gedurende de rusttijden zal intusschen worden voorzien door het aanbrengen van een eenvoudige overdekte galerij, waartoe de noodige maatregelen zijn getroffen.

Het verzoek tot omzetting van een tweetal Europeesche scholen ter hoofdplaats Amboina in Hollandsch-Inlandsche

scholen werd door het bestuur der vereeniging Sarekat Ambon gedaan na overleg met een aantal andere vereenigingen te genoemder plaatse. De zaak is thans nog in behandeling, zoodat de Regeering Zich Haar oordeel daarover nog moet voorbehouden.

Zonder Zich te scharen aan de zijde der leden, die de poging van het A. B. C. Comité om te geraken tot een verbod van de uitgifte van Maleische vertalingen van sensationeele boeken, een onberaden stap noemden, meent de Regeering dat het inderdaad niet gemakkelijk zal zijn de juiste middelen te vinden om de verspreiding van dergelijke niet onschadelijke lectuur tegen te gaan.

Burgerlijke Geneeskundige Dienst. De Regeering betreurt het dat Zij ook op dit oogenblik nog niet in staat is een afdoend antwoord te geven op de vraag omtrent de omvorming van den B. G. D. in een dienst der volksgezondheid. Bij nadere beschouwing van het voorstel van de verkavelingscommissie tot overbrenging van de afdeling Assainering naar den B. G. D. bleek de uitvoering van dat denkbeeld op organieke moeilijkheden te stuiten, waaromtrent in den boezem der Regeering nog overleg gaande is. Bij de indiening van de begroting voor 1925 hoopt de Regeering hare beslissing te zullen kunnen mededeelen.

Over een positierегeling voor de controleurs der Volksgezondheid wordt overleg gepleegd met de salariscommissie.

De ingebruikneming van de nieuwe C. B. Z. te Semarang zal vermoedelijk eind 1924 kunnen plaats hebben.

Het denkbeeld om het verplegend personeel, voor zover het daarvoor in aanmerking komt, de woningen te doen betrekken bij de nieuw gebouwde C. B. Z. te Semarang, werd reeds overwogen. De zeer groote afstand echter van die woningen tot de oude ziekeninrichting, waar bedoeld personeel zijn werk heeft, maakt uitvoering van gemeld denkbeeld vóór de ingebruikstelling van de nieuwe C. B. Z. praktisch onmogelijk.

De Regeering acht een commissie tot onderzoek naar de toestanden in een aantal gouvernements ziekenhuizen in het binnenland overbodig. Immers op het gebied van verbetering der kleinere ziekeninrichtingen is in de laatste jaren gesta dig doorgewerkt, niet alleen door vervanging van oude gouvernements-hospitalen door gesubsidieerde locale of particuliere ziekeninrichtingen, doch ook door vernieuwing van gouvernements ziekenhuizen waar noodig en verbetering dier inrichtingen waar mogelijk.

Wat dit laatste betreft wordt ook thans nog op denzelfden weg zooveel mogelijk doorgegaan en op de begroting voor 1924 is dan ook nog een bedrag van drie ton uitgetrokken voor de uitvoering van kleine werken als hier bedoeld.

Dat de toestand in de binnenlandsche gouvernements ziekenhuizen tengevolge der bezuinigingsmaatregelen zou verergeren, kan dan ook niet worden toegegeven ook omdat die bezuinigingsmaatregelen in hoofdzaak slechts neerkomen op een economischer en zuiniger beheer dier inrichtingen.

Omtrent de ongegrondheid van de klacht over een bureaucratische werkwijze bij den B. G. D. heeft de Regeering Zich reeds uitgesproken in Haar Memorie van Antwoord betreffende de begroting van 1924 (eerste gewone zitting 1923, Ond. I — Afd. V — stuk 7, blz. 6).

Het in dit verband thans aangehaalde geval van een arts te Modjokerto betreft een particulier geneesheer, wiens apo-

theek niet in de onmiddellijke nabijheid was gelegen van zijn woning, waarin tevens voldoende ruimte is voor het onderbrengen van de apotheek. Bovendien was aan dien geneesheer ruimschoots den tijd gelaten om zijne doktersapotheek, na afloop van het nog loopende huurecontract van de woning waarin die apotheek gevestigd was, naar zijn eigen huis over te brengen. Indien aan dezen geneesheer nog langer dispensatie zou worden verleend van het bij Staatsblad 1922 No. 189 gewijzigd artikel 49 van het Reglement op den burgerlijken geneeskundigen dienst, dan zou de uitvoerbaarheid van het hier bedoeld voorschrift, waarbij beoogd wordt tegengang van het misbruik dat apotheken in naam door bevoegden doch in werkelijkheid door onbevoegden worden beheerd, geheel verloren gaan.

Het bericht dat door Dr. Oudendal aan de Regeering gevraagd zou zijn 200 milligram radium ter beschikking te stellen is onjuist. Wel is in overweging een kleine hoeveelheid radium voor den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst aan te koopen, indien particulieren of het Ned. Ind. kanker-instituut niet bij machte zijn de beschikking te krijgen over een voldoende hoeveelheid van die stof.

De Hoofdinspecteur van den B. G. D. heeft zich op zijn dienstreis kunnen overtuigen, dat de verbeteringen verkregen met het door den Indischen arts Mohamad Hamzah gevonden lepramiddel niet achterstaan bij de resultaten van de andere nieuwe geneesmiddelen tegen die ziekte. Van een genezing is echter nog geen sprake. Het geneesmiddel wordt intusschen in verschillende leproserieën en ook hier te stede beproefd.

De in het bulletin van den Bond van Geneesheeren door Dr. Wieberdink opgegeven cijfers omtrent het verloop van de Nederlandse artsen bij den B. G. D. zijn inderdaad ten naaste bij juist. Door het in het leven roepen van een inniger verband tusschen het personeel van den militairen- en den burgerlijken geneeskundigen dienst, in den geest als bedoeld in de Memorie van Antwoord betreffende de begroting van 1924 (Afd. V — stuk 7, blz. 6), zal getracht worden, een voldoende verbetering in de personeelsvoorziening van laatstgemelden dienst te verkrijgen. Omtrent de hier bedoelde uitwisseling van medisch personeel en de grondslagen, waarop dieaangaande een regeling behoort te worden getroffen, is nog overleg gaande ook met de salariscommissies.

Tegen het verlenen van vergunning tot de uitoefening van particuliere praktijk aan de Gouvernements-artsen in het algemeen bestaan ernstige bezwaren. In de meeste gevallen laten aard en omvang van de werkzaamheden der Gouvernements-artsen de uitoefening van particuliere praktijk niet toe. Het zou niet in het belang zijn van den dienst, indien de Gouvernements-artsen door de uitoefening van particuliere praktijk belemmerd worden in hun bewegingsvrijheid bij de vervulling van hun taak, waarvoor zij ten allen tijde beschikbaar behooren te zijn. Ook zou de uitoefening van particuliere praktijk in de gevallen, dat Gouvernements-artsen belast zijn met het staats-toezicht op de volksgezondheid (gewestelijke gouvernements-artsen, gouvernements-artsen bij de gezondheidsdiensten enz.) een ongewenschte verhouding kunnen scheppen tusschen hen en de particuliere collega's of ondernemingen, die zij bij de uitoefening van dat toezicht hebben te controleren.

Alleen in bijzondere gevallen, o.a. wanneer de Gouvernements-arts plaatselijk de eenige geneeskundige of de

eenige specialist is, kan hem de hier bedoelde vergunning, op zijn verzoek, worden verleend.

Met betrekking tot de beperking van de opleiding van verpleegpersoneel heeft de Regeering reeds uitvoerige toelichtingen gegeven (zie Handelingen van den Volksraad, tweede gewone zitting 1922, blz. 426 en 427).

Omtrent den invloed van de nieuwe regeling voor de betaling op de poliklinieken, kan worden medegedeeld dat in het algemeen, na een aanvankelijke vermindering, de toeloop naar de poliklinieken weer op hetzelfde peil is gekomen en dat op verscheidene plaatsen het aantal polikliniekbezoekers zelfs grooter is geworden. Degenen onder hen die niet kunnen betalen worden evenals vroeger ook nu nog kosteloos behandeld.

Het verbod aan vroedvrouwen tot het toedienen van injecties zal kunnen komen te vervallen, nadat de in bewerking zijnde herziening van de morphine-ordonnantie, waarin het bezit van spuitjes aan de vroedvrouwen niet meer verboden zal zijn, in werking is getreden.

Omtrent de pest te Jogja kan worden medegedeeld dat de toestand, behoudens een kleine uitbreiding van de ziekte in de vlakke, nog dezelfde is gebleven en dat de bestrijding nog met dezelfde kracht wordt gevoerd.

Overplaatsing van personeel heeft alleen plaats, indien dit noodig is. Wordt met den arts te Merauke bedoeld de Gouvernements-arts Thierfelder, dan kan worden medegedeeld, dat, buitengewone omstandigheden uitgesloten, deze aldaar zoo noodig nog twee jaar werkzaam zal blijven.

De gepensioneerde dirigerende officieren van gezondheid bekleeden bij den B. G. D. de betrekking van gouvernements arts of een andere in het organisch verband van den dienst bestaande functie. Zij genieten geen toelagen doch de aan de bekleede betrekking verbonden bezoldiging.

Uitgaven in Indië.

Onderafdeeling 511. Zeevaartkundige Cursus. De remuneratie van den leider houdt verband met de algemeene positiereregeling van gezagvoerders bij de Gouvernements-Marine. Evenzoo zijn de voedingsgelden geregeld overeenkomstig de daarvoor bij de Gouvernements-Marine geldende tarieven.

Onderafdeeling 525A. Technische Hoogeschool. De veronderstelling, dat de Regeering niet absoluut verplicht zou zijn tot overneming van de T. H. S., is niet geheel juist, daar deze overneming tegen medio 1924 reeds in 1921 van Regeeringswege aan den Voorzitter van

den Raad van Beheer der Stichting werd toegezegd. Uitsstel van dezen maatregel kan daarom niet in overweging worden genomen.

Hoewel van uitputting van de geldmiddelen der Stichting geen sprake is, is het ook met het oog op den stand daarvan noodig, dat de hoogeschool door de Regeering wordt overgenomen.

Onderafdeeling 540. Subsidieering bijzonder onderwijs. Ten onrechte is in de uitkeering aan de gemeenten van de bijdragen aan het lokaal pensioenfonds voor de in gemeentedienst zijnde gesubsidieerde Europeesche leerkrachten, door eenige leden een bevoorrechtiging gezien van het gemeentelijk onderwijs boven het particulier onderwijs. Het betreft hier een pensioensbijdrage, waartoe gemeenten wel, particuliere schoolbesturen niet verplicht zijn. Voor de laatsten wordt deze bijdrage feitelijk reeds door het Land betaald met de algemeene Lands uitkeering aan het Pensioenfonds voor landsdienaren, dat mede geldt voor bijzondere leeraren en onderwijs (onderafd. 326 der onderhavige begrooting).

Onderafdeeling 548A. Verrekening enz. De hier opgebrachte verrekeningspost werd vroeger geboekt op den post voor onvoorziene uitgaven. Deze laatste post is niet voor verlaging vatbaar, aangezien het daarop uitgetrokken, reeds vele jaren onveranderd gebleven bedrag van f 75 000 zeer krap geraamd is in verhouding tot het totaal-cijfer der Vde begrotingsafdeeling.

Onderafdeeling 588a. Aanvangsbezoldigingen. De uitbreiding van het personeel op de kantoren van de Inspecteurs van den B. G. D. te Semarang en Soerabaja met een tweeden 3den Commies was dringend noodig om genoemde Inspecteurs meer te ontslasten van administratief werk, waardoor zij beter in staat zullen zijn daadwerkelijke contrôle uit te oefenen o.a. op het beheer der ziekeninrichtingen in het belang der bezuiniging. Zonder deze personeelsvermeerdering zou de naleving van de ingevoerde bezuinigingsmaatregelen niet behoorlijk gecontroleerd kunnen worden, waardoor een belangrijk deel der verkregen besparing op de uitgaven verloren zou gaan.

Onderafdeeling 596. Krankzinnigen gestichten. Met betrekking tot de uitgaven voor het personeel van het nagenoeg voltooid krankzinnigengesticht te Magelang, wordt medegedeeld dat deze inrichting nog in dit jaar zal worden in gebruik gesteld.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. V — STUK 4.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

Toelichtingen bij de nota van wijzigingen.

AFDEELING V.

Departement van Onderwijs en Eeredienst.

Uitgaven in Indië.

Hoofdstuk II der uitgaven.

Onderafdeeling 518, onderdeel *a*. Aanvangsbezoldigingen, toelagen en beloningen van het personeel der afdeelingen van voortgezet en meer uitgebreid lager onderwijs (mulo-afdeelingen) der algemeene middelbare school (+ f 148 500).

Onderafdeeling 518, onderdeel *b*. Regelmatige en buitengewone weddeverhoogingen van het personeel der afdeelingen van voortgezet en meer uitgebreid lager onderwijs (mulo-afdeelingen) der algemeene middelbare school (+ f 178 200).

Onderafdeeling 536, onderdeel *a*. Aanvangsbezoldigingen, toelagen en beloningen van het personeel bij de openbare Europeesche lagere scholen (— f 120 000).

Onderafdeeling 536, onderdeel *b*. Regelmatige weddeverhoogingen van het personeel bij de openbare Europeesche lagere scholen (— f 15 900).

Onderafdeeling 536, onderdeel *c*. Aanvangsbezoldigingen, toelagen en beloningen van het personeel bij de openbare Hollandsch-Chineesche scholen (— f 43 000).

Onderafdeeling 536, onderdeel *d*. Regelmatige en buitengewone weddeverhoogingen van het personeel bij de openbare Hollandsch-Chineesche scholen (— f 5 600).

Middelenpost No. 505. Schoolgelden van de algemeene middelbare school (afdeelingen van voortgezet en meer uitgebreid lager onderwijs (+ f 60 000).

Uitbreiding van het personeel bij de openbare mulo-scholen.

In de algemeene opmerkingen van de Memorie van Toelichting op het Indisch ontwerp der begrooting voor 1924 (gedrukte stukken, 1ste gewone zitting 1923, onderwerp I, Afd. V, stuk 1, blz. 2) is medegedeeld, dat niet op vermeerdering van personeel voor het voortgezet en uitgebreid lager onderwijs was gerekend in afwachting van hetgeen bij den aanvang van het schooljaar 1923—1924 zou blijken omtrent den invloed van de algemeene malaise op den toeloop tot de mulo-scholen, en dat het in de bedoeling lag om, indien over wat meer gegevens in deze kon worden beschikt, bij de aanvullingsbegrooting voor 1924 de kwestie der personeelsuitbreiding nader aan de orde te stellen.

Voorts werd op 27 Juni jl. door den Regeeringsgemachtigde voor Onderwijs in den Volksraad verklaard (blz. 477, 2de kolom der Handelingen, 1ste gewone zitting 1923), dat de toename van het aantal leerlingen bij den aanvang van het schooljaar 1923—1924, begroot op ± 1200, een uitbreiding van het aantal mulo-leerkrachten met ± 50 noodig maakte.

Sedert is gebleken, dat de naar de voorloopige gegevens geraamde leerlingentoename in werkelijkheid ± 900 heeft bedragen; voorts werd door een economische verdeling van leerlingen over de op verschillende plaatsen bestaande twee mulo-scholen en beperking van classesplitsing besparing van leerkrachten verkregen, zoodat ten slotte de uitbreiding beperkt bleef tot 17 onderwijzers(essen) 1ste klasse en 11 onderwijzers(essen) 2de klasse.

Als gevolg van de sterke toename van het aantal leerlingen van eenige reeds sterk bevolkte mulo-scholen moesten drie dier scholen elk in twee zelfstandige scholen worden gesplitst in stede van de eene, waarop bij de ontwerp-begrooting voor dit jaar was gerekend.

De kosten van de bij het begin van het loopende schooljaar tot stand gekomen uitbreiding van het Mulo zullen voor 1924 bedragen: aan aanvangsbezoldigingen van 2 directeuren $2 \times 12 \times f 300$, 17 onderwijzers(essen) 1ste kl. $17 \times 12 \times f 300$, 11 onderwijzers(essen) 2de kl. $11 \times 12 \times f 250$, totaal f 101 400, en aan regelmatige en buiten-

gewone weddeverhoogen $2 \times 12 \times f 600$ (alle verhoogen + $f 150$ extra-verhoogen) + $(17 + 11) \times 12 \times f 325$ (4 der 7 verhoogen + $f 100$ extra-verhoogen), totaal $f 123 600$.

Behoeft voorschands op de oprichting van nieuwe muloscholen voor 1924 niet te worden gerekend, er zal daarentegen wel rekening moeten worden gehouden met de gewone jaarlijksche personeelsuitbreiding, welke ware te ramen naar die van dit jaar (17 onderwijzers(essen) 1ste kl. en 11 onderwijzers(essen) 2de kl.).

De kosten hiervan zullen, berekend over een half jaar, bedragen: aan aanvangsbezoldigingen $17 \times 6 \times f 300 + 11 \times 6 \times f 250 = f 47100$ en aan regelmatige en buitengewone weddeverhoogen $(17 + 11) \times 6 \times f 325 = f 54 600$.

Het totaal der hierbedoelde uitgaven zal derhalve moeten worden gesteld op $f 148 500$ aan aanvangsbezoldigingen en $f 178 200$ aan weddeverhoogen, te zamen $f 326 700$.

Tegenover deze uitgaaf valt te rekenen op een vermeerdering van schoolgelden als gevolg van de toeneming van het leerlingen-aantal, welke vermeerdering kan worden geraamd op $900 \times 12 \times f 6 = f 64 800$ of rond $f 60 000$, waarvan $f 40 000$ voor Java en Madoera en $f 20 000$ voor de Buitengewesten.

Van deze gelegenheid is gebruik gemaakt om het instituut der zgn. $\frac{2}{3}$ leerkrachten in de begroting tot uitdrukking te brengen. Het aantal dier leerkrachten, thans bedragende 173 zonder en 12 met de hoofdkate, kan voor 1924 worden geraamd op onderscheidenlijk 185 en 15.

Dit instituut zal over het volgend jaar een besparing geven van $f 163 000$ aan aanvangsbezoldigingen en $f 21 500$ aan weddeverhoogen, in totaal $f 184 500$.

Onderafdeeling 520. Bijdragen voor bijzondere inrichtingen van Europeesch voortgezet en meer uitgebreid lager onderwijs (muloscholen) (+ $f 15 000$).

Onderafdeeling 540. Bijdragen voor bijzondere Europeesche lagere, Hollandsch-Chineesche en Hollandsche-Indlandsche scholen (+ $f 142 500$).

Bij de raming voor het jaar 1924 van de ter zijde bedoelde uitgaven (zie de noten 25 en 50 van stuk 3 der Gedrukte stukken, 1ste gewone zitting 1923, onderwerp 1, Afdeling V) zijn van de ramingscijfers onder meer afgetrokken bedragen van onderscheidenlijk $f 15 000$ en $f 142 500$ wegens restitutie van subsidie in verband ook met de schoolgeldverhoogen bij de openbare scholen.

Aangezien die restitutie betreft subsidiën over het voorgaande jaar of voorgaande jaren, komt het regelmatig voor de uit dien hoofde ontvangen gelden afzonderlijk op te nemen in de Raming der Middelen in Indië, Afdeling V, waartoe een nieuwe post 527A aan die raming wordt toegevoegd, luidende: „Terugbetaling van subsidie voor bijzondere scholen”, ten bedrage van $f 15 000 + f 142 500$ of $f 157 500$, waarvan $f 133 000$ voor Java en Madoera en $f 24 500$ voor de Buitengewesten.

Daartegenover staat, dat bovenbedoelde ramingscijfers met gelijke bedragen moeten worden verhoogd.

Middelen in Indië.

Hoofdstuk II der middelen.

No. 505. Schoolgelden van de algemeene middelbare school (afdeelingen van voortgezet en meer uitgebreid lager onderwijs) (+ $f 60 000$).

Zie de toelichting bij onderafdeeling 518, onderdeelen a en b, der uitgaven in Indië.

No. 527A. Terugbetaling van subsidie voor bijzondere scholen ($f 157 500$).

Zie de toelichting bij de onderafdeelingen 520 en 540 der uitgaven in Indië.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 1 — AFD. V — STUKKEN 5 EN 6.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1e algemeene aanvullingsbegrooting).

AFDEELINGSVERSLAG (nota van wijzigingen),
MEMORIE VAN ANTWOORD (nota van wijzigingen)
(ontvangen 29 November 1923).

AFDEELING V.

Departement van Onderwijs en
Eeredienst.

Stuk 5. AFDEELINGSVERSLAG.

Onderafdeeling 518. M. U. L. O.-scholen. Door een der leden werd de vraag gesteld of het geen overweging verdient bij het Mulo den eisch dat de leerkrachten bezitters moeten zijn van de hoofdakke, te laten vervallen, b.v. in die gevallen dat de gelegenheid bestaat de hand te leggen op personen die benevens de hulpakke nog enkele bijzondere akten bezitten. Gemeend werd dat zoodoende voorkomen wordt dat het lager onderwijs beroofd wordt van alle hoofdakke-bezitters.

Van andere zijde werd ervoor gewaarschuwd het peil van het Mulo niet te verlagen, hetgeen geducht zou kunnen worden, indien aan bovenbedoelden eisch niet stipt de hand wordt gehouden.

Aldus vastgesteld door de Commissie van rapporteurs den 26en November 1923.

MOELIA.
SOEJONO.
VALKENBURG.

Stuk 6. MEMORIE VAN ANTWOORD.

Onderafdeeling 518. Muloscholen. De eisch dat Mulo-leerkrachten in het bezit moeten zijn van de hoofdakke is reeds in zooverre losgelaten, dat bij de Muloscholen ook kunnen worden geplaatst personen, die bevoegd zijn tot het geven van onderwijs aan openbare hogere burgerscholen met driejarigen leergang en wier vooropleiding ook overigens naar het oordeel van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst voldoende algemeene ontwikkeling waarborgt om aan een mulo-afdeeling onderwijs te geven.

Het komt der Regeering voorshands niet wenschelijk voor in deze nog verder te gaan door bij de muloscholen ook personen met de hulpakke en enkele bijzondere bijakten te plaatsen, waarbij overigens kan worden opgemerkt, dat het aantal van zoodanige leerkrachten zeer beperkt is.

VORLESUNG

IN DER MATHEMATIK

FÜR DIE INGENIEURKUNDE

VON

DR. phil. phil. CARL HEISE

PROFESSOR DER MATHEMATIK

AN DER UNIVERSITÄT ZÜRICH

VERLAG VON BIRKHÖUSER

ST. GALLEN 1904

Preis 1.50 Schilling

Alle Rechte vorbehalten

Druck von Birkhäuser

St. Gallen

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

1904

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. V — STUK 7.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

Toelichting bij de Tweede nota van wijzigingen.

AFDEELING V.

Departement van Onderwijs en
Eeredienst.

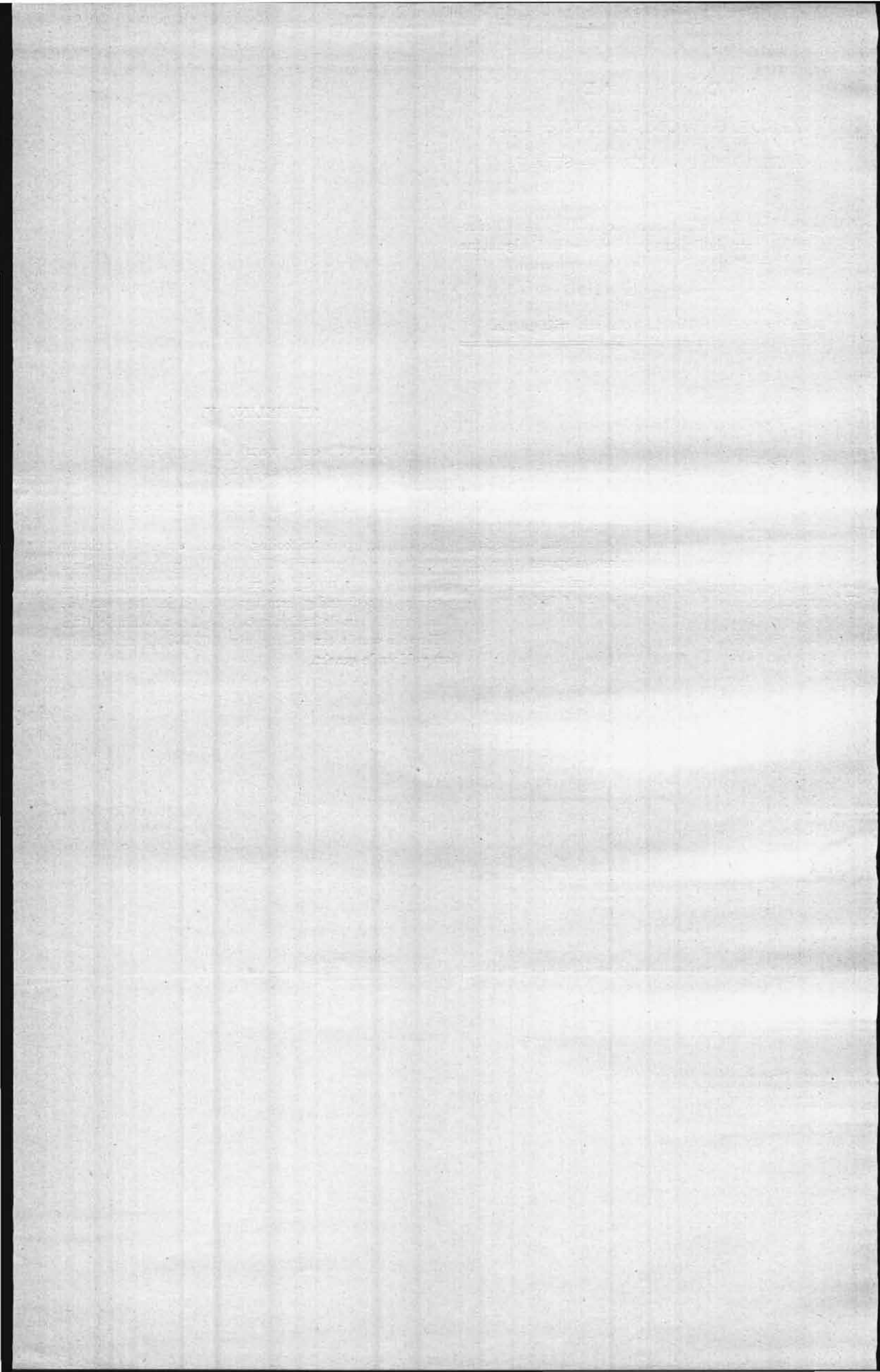
Uitgaven in Indië.

Hoofdstuk II der uitgaven.

Onderafdeeling 597, onderdeel *a*. Onderhoud, verpleging en kleeding van lijdens in en verdere uitgaven voor de gouvernements-centrale burgerlijke ziekeninrichtingen te Weltevreden, Semarang en Soerabaja (+ f 75 000).

Met het oog op de voltooiing in 1924 van de in aanbouw zijnde Centrale Burgerlijke Ziekeninrichting ter hoofdplaats Semarang is het noodig te rekenen op de met bedoelde voltooiing noodwendig samengaande inrichting van de wasscherij en van de keukeninstallatie dier ziekeninrichting.

Hiervoor wordt een bedrag van f 75 000 als een globale post voldoende geacht.



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. V — STUKKEN 8 EN 9.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1e algemeene aanvullingsbegrooting).

AFDEELINGSVERSLAG (2e Nota van Wijzigingen),
MEMORIE VAN ANTWOORD (2e Nota van Wijzigingen)
(ontvangen 5 December 1923).

AFDEELING V.

Departement van Onderwijs en
Eeredienst.

Stuk 8. AFDEELINGSVERSLAG.

Uitgaven in Indië.

Het uitgetrokken bedrag werd door versehedene leden zeer hoog geoordeeld; eenige nadere toelichting omtrent de wijze, waarop tot de raming van f 75.000 is gekomen, zagen zij daarom gaarne tegemoet.

Aldus vastgesteld door de Commissie van rapporteurs den 1sten December 1923.

DWIDJOSEWOJO.

MOELIA.

SOEJONO.

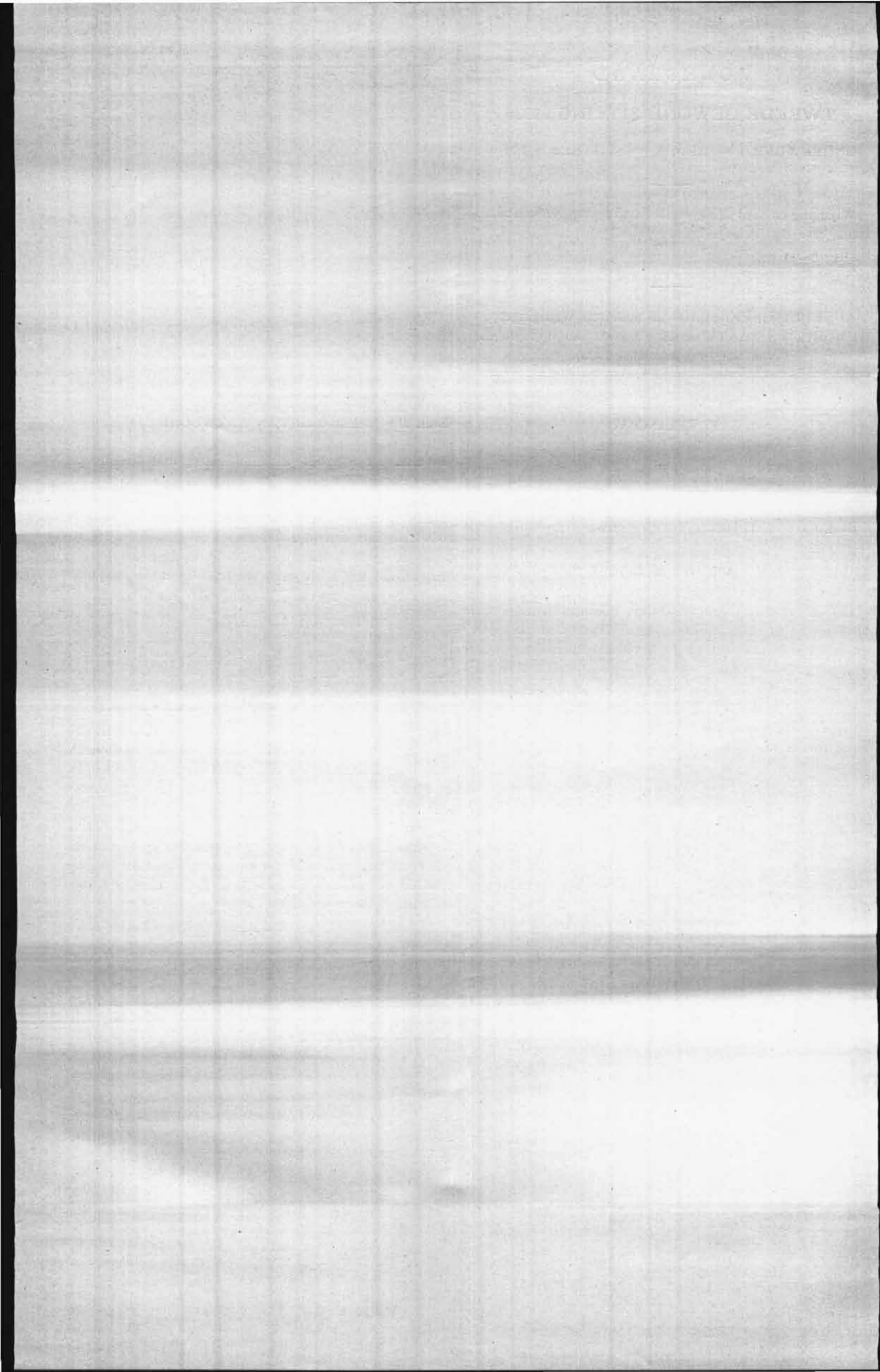
Stuk 9. MEMORIE VAN ANTWOORD.

De nieuwe Burgerlijke Ziekeninrichting te Semarang, aan de in gebruikneming waarvan dringende behoefte bestaat, zou in 1924 niet kunnen worden voltooid wanneer voor de wasserij en de keukeninstallatie, waarvan de opstelling noodwendig met den verderen bouw moet samengaan, in genoemd jaar geen fondsen worden beschikbaar gesteld.

In verband met het tijdstip waarop omtrent de mogelijkheid tot de voltooiing van genoemde ziekeninrichting in 1924 zekerheid kon worden verkregen, heeft de tijd ontbroken tot het opmaken van een gedetailleerde raming van het voor de inrichting van de wasserij en keukeninstallatie benodigd bedrag, waarvoor o.m. offertes hadden moeten worden gevraagd aan verschillende firma's.

Gelet echter op de uitgaven voor de wasserij en een gedeelte van de keukeninrichting bij de C. B. Z. te Salemba, welke ongeveer f 125.000 hebben gekost, kan het voorgestelde bedrag voor Semarang, ook al is hierbij de prijsverlaging der materialen in aanmerking genomen, niet te hoog worden geacht.

Hieraan kan nog worden toegevoegd dat een eigen machinale wasserij een groote besparing zal geven op de bedrijfskosten van het ziekenhuis, welke aan de hand der van de C. B. Z. te Salemba ontvangen gegevens op ongeveer f 1000 per maand kan worden berekend.



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 1 — AFD. VI — STUK 1.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1e algemeene aanvullingsbegrooting).

Toelichtingen bij de Ontwerpen van besluit.

AFDEELING VI.

Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel.

Uitgaven in Indië.

Hoofdstuk II der uitgaven.

Onderafdeeling 626, c. Uitgaven van persoonlijke aard voor de cultuurschool te Malang (+ f 2 400).

Voor den opleidingscursus 1923/1924 voor den particulieren landbouw (Afdeling B) van de cultuurschool te Malang hebben zich veel meer betalende leerlingen aangemeld dan verwacht werd, waardoor tot splitsing van het eerste studiejaar in twee parallelklassen moest worden overgegaan.

In verband daarmee zal voorloopig geen vermindering van het in dienst zijnde onderwijzend personeel kunnen plaats hebben en voor de tweede helft van 1924 moeten worden gerekend op een onderwijzer van het openbaar Europeesch lager onderwijs méér dan waarvoor op de ontwerp-begrooting van dat jaar fondsen zijn uitgetrokken.

Onderafdeeling 627, c. Verdere uitgaven voor de cultuurschool te Malang (+ f 600).

Bij de afvoering van den voor de cultuurschool te Malang uitgetrokken post „Toezicht op de gezondheid der leerlingen”, begrooting 1923, werd abusievelijk geen rekening gehouden met het uit denzelfden post betaald onderwijs in hygiëne en verbandleer.

Aangezien dit onderwijs gedurende 2 lessen per week, tegen de gebruikelijke maandelijksche toelage van f 25 per wekelijksch lesuur, nog steeds noodig wordt geacht, zal op de begrooting voor 1924 alsnog een bedrag van f 600 voor „toelagen voor tijdelijk personeel” moeten worden uitgetrokken, terwijl over deze fondsen in Januari 1924 al dadelijk zou moeten kunnen worden beschikt.

Onderafdeeling 648, c. Bezoldigingen van het personeel van het ijkwezen (+ f 2 650).

Het is nader mogelijk gebleken om den opleidingstijd der candidaat-herijkers vóór hunne aanstelling tot adjunct-herijker met een jaar te bekorten. De in den loop van het jaar 1923 in opleiding genomen personen zullen dus reeds in den loop van het jaar 1924 tot adjunct-herijker op een bezoldiging van f 150 's maands kunnen worden aangesteld (zie de toelichting op onderafdeeling 644, c in de nota van wijziging der 1e algemeene aanvullingsbegrooting voor 1923 (Volksraad 2e gewone zitting 1922, Onderwerp 1, Afd. VI, stuk 4).

Voor het jaar 1924 zal aan den voorgestelden maatregel een verhooging van uitgaven verbonden zijn van ten hoogste f 2 650, aangezien niet voor het geheele jaar op die verhooging behoefte te worden gerekend.

Van deze gelegenheid moge worden gebruik gemaakt om mede te deelen, dat ten aanzien van de plaats van verkoop der h. t. l. voor Gouvernementsrekening gewonnen voortbrengselen der Landbouw de alleenverkoop te Amsterdam van coca wordt bestendig, terwijl de verkoop van caoutchouc en gutta-percha, al naar gelang van den stand der markten, ter beslissing van den Gouverneur-Generaal, hetzij in Nederland, hetzij in Indië zal geschieden.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. VI — STUKKEN 2 EN 3.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

AFDEELINGSVERSLAG EN MEMORIE VAN ANTWOORD (ontvangen 6 November 1923).

AFDEELING VI.

Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel.

Stuk 2. AFDEELINGSVERSLAG.

Algemeene opmerkingen.

§ 1. Boschwezen. De vraag werd gesteld om de mogelijkheid van de vorming van een gemengd bedrijf voor de exploitatie van het boschwezen niet uit te sluiten alvorens het oordeel van den Volksraad te vragen.

§ 2. Inlandsche nijverheid. De omstandigheid, dat verscheidene in de laatste jaren opgerichte Inlandsche bedrijven een zeer moeilijken tijd doormaken wegens gebrek aan werkkapitaal, bracht enkele leden er toe aan te dringen op steunverleening van de zijde der Regeering. Opdat de Regeering de behoeften van dergelijke bedrijven volledig zal leeren kennen, werd in overweging gegeven aan alle afdeelingbanken een rondschriften te richten met het verzoek de commissie voor de fabrieksnijverheid te willen inlichten omtrent alle gevallen, waarin de afdeelingbank van oordeel is, dat een crediet volkomen gerechtvaardigd is, terwijl zijzelf niet in staat is het te verleen. Zou de Regeering, zoo vroegen deze leden, op deze wijze Hare bereidheid tot steunverleening willen toonen en door bovendien een memorie-post op de begrooting te willen brengen?

§ 3. Landbouwvoorlichtingsdienst. Eenige leden bepleitten de wenschelijkheid den titel „Inlandsch landbouwleeraar” te wijzigen in „landbouw-leeraar”. De schijn, dat door de toevoeging van „Inlandsch” een lagere rang bedoeld wordt, zou daardoor wegvallen; het eertijds

Stuk 3. MEMORIE VAN ANTWOORD.

Algemeene opmerkingen.

§ 1. Boschwezen. Het ligt geenszins in de bedoeling om van de vorming van een gemengd bedrijf voor den verkoop van Gouvernements-djatihout af te zien. De waarschijnlijkheid bestaat zelfs, dat begin 1924 een voorloopige overeenkomst ter zake tot stand zal komen.

§ 2. Inlandsche nijverheid. Het op de voorloopig vastgestelde begrooting voor 1924 uitgetrokken bedrag voor ondersteuning van nijverheidsondernemingen is uitsluitend bestemd om te worden verrekend met de Landsdiensten, die papier hebben te betrekken van de fabriek te Padalarang. Zooals bekend zijn de fondsen voor ondersteuning van nijverheidsondernemingen in het algemeen, die vele jaren op de begrooting hebben gestaan, daarvan afgevoerd in verband met de gebleken zeer geringe behoefte aan steun van tijdelijk noodlijdende maar overigens levensvatbare ondernemingen.

De Regeering zal, niettegenstaande de geboden strenge bezuiniging, gaarne het opnieuw opbrengen van fondsen voor gemeld doel overwegen, zoodra inderdaad een sterke behoefte aan steun blijkt te bestaan. Zij meent echter het indienen van aanvragen om steun niet te moeten uitlokken door opgaven van de afdeelingbanken te vragen als in het Afdeelingsverslag bedoeld.

Opgemerkt wordt, dat de bemoeienissen met de Inlandsche nijverheid niet behooren tot den werkkring van de commissie voor de fabrieksnijverheid maar tot dien van de afdeeling Nijverheid van het departement van Landbouw, Nijverheid en Handel.

§ 3. Landbouwvoorlichtingsdienst. Het komt der Regeering niet wenschelijk voor de titels „landbouwconsulent” en „landbouwleeraar”, den laatste zonder eenige nadere aanduiding, naast elkaar te laten bestaan, daar hierdoor twijfel zou ontstaan omtrent de relatieve be-

door de „Europeesche landbouwleeraars” aangevoerde bezwaar, is vervallen, nu deze laatsten den titel van „landbouwconsulent” dragen.

Uitgaven in Indië.

Onderafdeeling 626. Cultuurschool te Malang. Gevraagd werd waarom ook niet van het leerplan der cultuurschool het onderwijs in hygiëne en verbandleer is afgevoerd zooals op andere onderwijsinrichtingen is geschied.

Aldus vastgesteld door de commissie van rapporteurs den 30sten October 1923.

MOELIA.
SOEJONO.
VALKENBURG.

teekenis van beide betrekkingen. Toegegeven moet echter worden, dat het minder juist is de onderlinge verhouding te bepalen door toevoeging van het woord „Inlandsch” en de Regeering is daarom bereid bij de aanstaande algemeene bezoldigingsherziening den titel „Inlandsch landbouwleeraar” te wijzigen, b.v. in „adjunct-landbouwconsulent”. Hierdoor zou overeenstemming worden verkregen met de overeenkomstige betrekkingen bij den veeartsenijkundigen dienst (Gouvernementsveearts en adjunct-Gouvernementsveearts).

Uitgaven in Indië.

Onderafdeeling 626. Cultuurschool te Malang. Eenig onderwijs in hygiëne en verbandleer wordt voor de onderwijsinrichtingen, die personeel moeten leveren voor landelijke ondernemingen (de Middelbare Landbouwschool en de beide Cultuurscholen), zeer noodig geacht. Intusschen wordt overwogen of in den vervolge dit onderwijs niet zou kunnen worden gegeven door het gewone personeel dier scholen met behulp van een voor dit doel samen te stellen handleiding, als gevolg waarvan geen bijzondere uitgaven voor dit onderwijs meer zouden behoeven te worden gedaan.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 1 — AFD. VII — STUK 1.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1e algemeene aanvullingsbegrooting).

Toelichtingen bij de Ontwerpen van besluit.

AFDEELING VII.

Departement der Burgerlijke Openbare Werken.

Uitgaven in Indië.

Hoofdstuk II der uitgaven.

Onderafdeeling 706. Gebouwen voor den burgerlijken dienst, voor zoover niet afzonderlijk uitgetrokken.

Onderdeel *k*. Andere gebouwen dan die vermeld in de voorgaande artikelen (+ f 194 000).

Onderafdeeling 707. Gebouwen en werken ten behoeve van den post-, telegraaf- en telefoondienst.

Onderdeel *b*. Vernieuwing en nieuwe werken (— f 194 000).

Aan het plan om te Soerabaja het postkantoor te bouwen op het bij uitstek geschikt en gunstig gelegen terrein der voormalige H. B. S. moet worden vastgehouden.

Daartoe zal evenwel dat perceel moeten worden ontruimd door het tijdelijk daarin ondergebracht Hoofde commissariaat der Algemeene politie (vgl. No. 17 van het ontwerp-werkplan voor 1924). Wordt daartoe in 1924 overgegaan, dan mist de postdienst in elk geval nog gedurende dat jaar zijn bouwterrein en behoeft ook niet op uitgaven te worden gerekend, waardoor de post „Vernieuwing en nieuwe werken ten behoeve van den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst” verminderd kan worden met een bedrag van f 194 000, terwijl daartegenover voor de oprichting van een Hoofde commissariaat eene verhooging van den post voor „Andere gebouwen dan die vermeld in voorgaande artikelen” met f 200 000 (waarin begrepen een bedrag van f 6 000 voor de waarde der uit 's Lands voorraad te betrekken grondstoffen) noodzakelijk wordt.

Middelen in Indië.

Hoofdstuk II der middelen.

No. 717. Verrekening wegens uitgaven voor onderhoud en herstelling van en vernieuwing en nieuwe werken aan gebouwen en werken ten behoeve van den post-, telegraaf- en telefoondienst (— f 200 000).

Zie de toelichting bij onderafdeeling 707 der uitgaven in Indië.

No. 719A. Verrekening ten laste van andere begrotingsafdeelingen wegens uitgaven voor onderhoud en herstelling van gebouwen alsmede voor vernieuwing en nieuwe werken (+ f 200 000).

Zie de toelichting bij onderafdeeling 706 der uitgaven in Indië.

YORKSHIRE

THE GREAT WESTERN RAILWAY

THE GREAT WESTERN RAILWAY

THE GREAT WESTERN RAILWAY

THE GREAT WESTERN RAILWAY

THE GREAT WESTERN RAILWAY

THE GREAT WESTERN RAILWAY

THE GREAT WESTERN RAILWAY

THE GREAT WESTERN RAILWAY

THE GREAT WESTERN RAILWAY

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. VII — STUKKEN 2 en 3.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

AFDEELINGSVERSLAG

EN

MEMORIE VAN ANTWOORD

(ontvangen 7 November 1923).

AFDEELING VII.

Departement der Burgerlijke Openbare Werken.

Stuk 2. AFDEELINGSVERSLAG.

Algemeene opmerkingen.

§ 1. *Bezuiniging.* Als een bewijs, dat bij dit departement nog op veel krachtiger wijze bezuinigd zou kunnen worden, vestigde een lid de aandacht op een geval van verkwisting in Krawang. Bij de instelling van een 2de sectie in de irrigatie-afdeeling had men het beheer daarvan zeer wel kunnen opdragen aan den architect van de 1ste sectie, aan wien 1 comptabel ambtenaar zou moeten zijn toegevoegd. Inplaats daarvan werd, blijkbaar om het groote aantal overcomplete ingenieurs werk te verschaffen, het beheer opgedragen aan een ingenieur, aan wien de beschikking werd gegeven over een nieuw kantoorgebouw met een uitgebreid personeel.

Dit zelfde lid wist nog het volgend geval van verkeerd begrepen zuinigheid mede te deelen dat zich eveneens te Krawang had voorgedaan. Terwijl voor de uitvoering van een betonwerk geroutineerde krachten en het benodigde materiaal beschikbaar waren van een naburig bijna voltooid betonwerk, werd het nieuwe betonwerk niet in eigen beheer, doch in aanneming uitgevoerd. Het gevolg daarvan was, dat het aanwezige materiaal tegen lagen prijs van de hand werd gedaan, en vele werklieden ontslagen werden.

Gevraagd werd of het overcomplete van ingenieurs der B. O. W. weggewerkt wordt door hen te plaatsen bij het havenbedrijf alwaar, naar het hier aan 't woord zijnd lid meende te weten, thans een teveel aan ingenieurs is komen te ontstaan.

§ 2. *Verschillende opmerkingen.* Gaarne werd men ingelicht of inderdaad het voornemen bestaat tot het bouwen van een nieuwe houten pier te Merauke, hoewel daar reeds een ijzeren pier aanwezig is, welke, gelet op het niet drukke verkeer, zeer goed voldoet.

De vraag werd gesteld of het gerucht juist is, dat het gebouw der N. I. A. S. aan zoodanige verzakking onderhevig is, dat de vrees bestaat dat het ontruimd zal moeten worden.

Aangedrongen werd op verscherping en uitbreiding van de veiligheidswetgeving. Men weet de in den laatsten tijd veelvuldig voorgekomen bedrijfsongevallen (electrocucie, ramp te Tjepoe) aan het ontbreken van de gebodsbepalingen in 't belang der veiligheid.

Uitgaven in Indië.

Onderafdeelingen 707. Gebouwen voor den P. T. T. dienst. Waar in de „hausse“-periode met het oude postkantoor te Soerabaja nog kon worden volstaan, achtte men het thans nu het vervoer van brieven enz. zoo is teruggelopen, uit bezuinigingsoverwegingen ongewenscht een nieuw postkantoor in te richten.

Gaarne zou men vernemen hoeveel de kosten hebben bedragen van de nieuw gebouwde telefoon-centrales te Weltevreden (Koningsplein en Menteng).

Aldus vastgesteld door de commissie van rapporteurs den 30sten October 1923.

MOELIA.
SOEJONO.
VALKENBURG.

Stuk 3. MEMORIE VAN ANTWOORD.

Algemeene opmerkingen.

§ 1. *Bezuiniging.* Ten aanzien van het door een lid aangehaald geval van verkwisting in Krawang als bewijs, dat bij het departement der B. O. W. nog op veel krachtiger wijze zou kunnen worden bezuinigd, wordt opgemerkt, dat in Krawang niet een in secties onderverdeelde irrigatie-afdeeling bestaat, zooals door evenbedoeld lid ten onrechte wordt gemeend, doch een speciale irrigatiedienst, welke o.m. belast is met de uitvoering van het z.g. Groot-Krawangplan (bevloeiing uit de Tjitaroem).

Berustte oorspronkelijk de dagelijkse leiding van de uitvoering van het toen reeds ter hand genomen gedeelte der tot dat plan behoorende werken, en wel van den waternivoo in de Tjitaroem en het 1e gedeelte van het Tjitaroemhoofd kanaal met de daarin ontworpen sluiswerken,

uitsluitend bij een architect, zoo achtte bij het voor kort mede in uitvoering brengen van het tweede gedeelte van genoemd hoofdkanaal met zijne kunstwerken, waarvan de aanlegkosten weinig minder dan een millioen gulden zullen bedragen, de dienstleider het onraadzaam aan de reeds zeer omvangrijke taak van hoogerbedoelden architect nog verdere uitbreiding te geven.

De uitvoering van het 2e gedeelte werd derhalve aan een ingenieur opgedragen, die vóórdien reeds ten deele belast was met de uitvoering van werken in andere gedeelten van de afdeeling Krawang en die, evenmin als de overige aan het hoofd der bevoeiingswerken in die afdeeling — den evenbedoelden dienstleider — toegevoegde ingenieurs, overcompleet is.

In stede van als een verkwisting, moet de getroffen maatregel als een geheel rationeele arbeidsverdeling aangemerkt worden.

Het nieuwe kantoorgebouw, dat aan bedoelden ingenieur ter beschikking zou zijn gesteld, is in werkelijkheid een, reeds vóór het treffen van den evenvermelden maatregel, van de Hollandsche Beton Mij. voor f 400 overgenomen tijdelijk opzichterswoninkje, bestaande uit een wildhouten geraamte, bilikomwandig en pannen dak, terwijl het aan dien ingenieur toegevoegd personeel bestaat uit een onderopzichter en een drietal tijdelijke Inlandsche krachten, waarvan de hoogstbezoldigde een salaris geniet van f 30 'smaands. Opgemerkt wordt, dat dit personeel, indien de bovenbeschreven arbeidsverdeling niet was doorgevoerd, evenzeer noodig zou geweest zijn.

Met betrekking tot het andere door hetzelfde lid beschreven geval van verkeerd begrepen zuinigheid, dat zich eveneens te Krawang zou hebben voorgedaan bij de uitvoering van een betonwerk — vermoedelijk wordt bedoeld de gewapend-betonbrug over het Tjitaroemhoofdkanaal in den grooten weg van Krawang naar Tjikampek —, kan medegedeeld worden, dat het evengenoemd werk in aanneming werd uitgevoerd, omdat de daarvoor door den betrokken aannemer bedongen prijs niet hooger was dan de voor uitvoering in eigen beheer geraamde som.

De mededeeling van bedoeld lid, dat als gevolg dier aanneming voor dat werk beschikbaar materiaal, afkomstig van een naburig bijna voltooid betonwerk, tegen lagen prijs van de hand werd gedaan, moet wel op door hem verkregen verkeerde inlichtingen dan wel op misverstand berusten, aangezien nimmer eenig ten behoeve van de Krawangwerken gebruikt of aangeschaft materieel of materiaal werd verkocht.

Een dergelijke verkoop kon ook niet noodig zijn, waar voor den afbouw der Krawangwerken nog zeer groote hoeveelheden materialen ingekocht moeten worden, en het aanwezige materieel nog vele jaren ten volle benodigd zal zijn.

Evenmin is juist, dat als gevolg van de onderhavige aanneming vele werklieden ontslagen zouden zijn.

Een overcompleet aan ingenieurs bestaat bij de B. O. W. niet, terwijl bij de havenbedrijven thans 1 ingenieur minder in dienst is (22) dan in de beide voorgaande jaren (23).

§ 2. Verschillende opmerkingen. Te Merauke is geen ijzeren pier aanwezig; wel heeft vroeger

(1913) het plan bestaan om ter plaatse een ijzeren steiger te bouwen voor zeeschepen, doch van dat plan werd in 1919 afgezien. Wel tref men te Merauke een houten aanlegsteiger aan; plannen tot vernieuwing daarvan bestaan echter niet.

Het frontgebouw der N. I. A. S. is opgericht op een weinig betrouwbaren bouwgrond. Ondanks de groote zorg, die aan de fundeering is besteed, heeft men niet kunnen voorkomen, dat sedert de voltooiing ongelijkmatige zettingen optraden, die vrij belangrijke scheuren deden ontstaan. De noodige voorzieningen zijn getroffen om te voorkomen, dat de nog niet geheel tot staan gekomen zakkings ernstige gevolgen zal kunnen hebben, zoodat ontruiming niet noodig is. Het gebouw staat onder voortdurende controle en zal hersteld worden, zoodra de opgetreden verschijnselen geheel hebben opgehouden.

Naar aanleiding van de opmerkingen over de veiligheidswetgeving kan het volgende worden opgemerkt.

Dit jaar zijn werkelijk 3 ongevallen gerapporteerd met hoogspanningsleidingen, nl. een in de Gouvernements Rubberonderneming „Tjipetir“, een in de Papierfabriek te Padalarang en een op de Mijnbouw Onderneming „Redjang Lebong“.

De beide eerste installaties waren in aanleg, aan de laatste werd gewerkt, doordat een omgevallen boom het leidingsnet verstoord had. In alle 3 gevallen was verzuimd de van kracht zijnde voorschriften op sterkstroomleidingen behoorlijk na te leven.

Het ongeval te Tjepoe was geen bedrijfsongeval in den zin van het Veiligheidsreglement. Een olieleiding in het bosch was gesprongen en men had de uitspuitende olie geleid naar een put. De bevolking van een nabijgelegen kampong wilde deze olie uitscheppen en blijkbaar niet op de hoogte van het gevaar, heeft het bekende strotje een brand veroorzaakt.

De aangehaalde voorbeelden kunnen dus niet leiden tot de opmerking, dat er verbodsbepalingen ontbreken. Integendeel zijn de voorschriften op veiligheid in fabrieken en werkplaatsen hier geheel in overeenstemming met de Hollandsche voorschriften.

Uitgaven in Indië.

Onderafdeeling 707. Gebouwen voor den P. T. T.-dienst. Voor de beantwoording van de vraag of te Soerabaja een nieuw postkantoor noodig is, wordt verwezen naar het antwoord op een soortgelijke vraag gesteld in het Afdeelingsverslag betreffende de VIIIste begrootingsafdeeling.

De bouwkosten van de nog niet geheel voltooide centrale aan het Koningsplein (Weltevreden) zijn geraamd op f 520 000, doch vermoedelijk zal daaraan niet meer dan f 490 000 worden uitgegeven.

De centrale Menteng is ook nog niet geheel voltooid en zal vermoedelijk f 420 000 kosten, waarbij nog komt een bedrag ad f 30 000 voor den in 1921 aangekochten bouwgrond. Voor het werk is f 470 000 toegestaan.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. VIII — STUK 1.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1e algemeene aanvullingsbegrooting).

Toelichtingen bij de Ontwerpen van besluit.

AFDEELING VIII.

Departement van Gouvernementsbedrijven.

Uitgaven in Nederland.

Hoofdstuk I der uitgaven.

Onderafdeeling 809. Post-, Telegraaf- en Telefoon-dienst.

Onderdeel a. Bedrijfsuitgaven (— f 300 000).

In verband met het verminderde verkeer zijn niet zoo veel magazijnsvoorraden verbruikt als was verwacht, zoodat thans voorraden aanwezig zijn, waarop langeren tijd kan worden geteerd. Van verschillende materialen is in 1924 mitsdien slechts geringe aanvulling uit Nederland noodig. Verder wordt verwacht, dat als gevolg van een geringer aantal personeel-mutaties ook het oorspronkelijk voor „verlofsbezoldigingen, uit- en terugzending van personeel” berekende bedrag niet ten volle benoodigd zal zijn.

Uitgaven in Indië.

Hoofdstuk II der uitgaven.

Onderafdeeling 807. Dienst voor Waterkracht en Electriciteit.

Onderdeel a. Beheersuitgaven (— f 68 000).

Onderdeel b. Kapitaalsuitgaven (— f 25 000).

Door beperking van de personeelsbezetting en intensief doorgevoerde bezuiniging op de verdere uitgaven is een besparing van f 45 000 op de Beheersuitgaven mogelijk.

Verder kunnen de bij deze onderafdeeling uitgetrokken beheers- en kapitaalsposten worden verminderd onderscheidenlijk met f 23 000 en f 25 000 in verband met de omstandigheid, dat de vergoedingen voor reis- en onkosten bij terreinwerkzaamheden, waarop bij de begrooting voor 1924 is gerekend, voortaan vanwege het Kantoor voor Reiswezen zullen worden voldaan uit den daarvoor bestemde algemeenen begrotingspost.

Onderafdeeling 810. Opiumbereiding.

a. Bedrijfsuitgaven (— f 3 097 000).

Bij eene met het oog op het sterk teruglopend opium-debiet thans opgemaakte nieuwe raming van de voor 1924 benoodigde hoeveelheid ruwe opium is gebleken, dat in verband met den aanwezigen voorraad met veel geringere aanschaffing van grondstof in 1924 zal kunnen worden volstaan.

Nu de regelmatige aanvoer uit den vreemde weder geheel verzekerd is en het verbruik zich in dalende lijn beweegt, kan, mede ter besparing van renteverlies, ook blijvend met een kleineren reserve-voorraad voldoende bedrijfszekerheid worden verkregen. Mitsdien zullen in 1924 slechts 300 kisten ruw opium worden aangekocht. Verder zal het mogelijk zijn de personeelsbezetting het volgend jaar nog eenigszins in te krimpen. Tegenover deze verminderde uitgaven zal de Opiumfabriek door verminderde levering van bereid opium aan de Opiumregie f 844 575 minder aan ontvangsten te boeken hebben.

Onderafdeeling 815. Post-, Telegraaf- en Telefoon- dienst.

Onderdeel a. Bedrijfsuitgaven (— f 1 500 000).

Overeenkomstig de bij de mondelinge behandeling van de VIIIste Afdeeling van het ontwerp der begrooting voor 1924 in den Volksraad gedane toezegging is voortgegaan met het onderzoek naar de mogelijkheid van verdere vermindering der uitgaven van den Post-, Telegraaf- en Telefoon- dienst, welke in het bijzonder met het oog op de inzinking der verkeerslevendigheid ook bij dezen dienst noodzakelijk moet worden geacht. Herstelt die inzinking zich niet zeer spoedig, dan zullen toch ook de inkomsten uit het Post-, telegraaf- en telefoonverkeer in 1924 naar schatting op rond f 25 850 000 — dus beduidend lager — geraamd moeten worden, waardoor na aftrek van de pensioenlasten, afschrijvingen, enz. nog slechts een netto-overschot is te verwachten van f 1 129 000, nauwelijks voldoende om 2% rente uit te keeren over het in den dienst vastgelegde kapitaal.

Gebleken is, dat beteekenende bezuiniging mogelijk is door de invoering van verschillende vereenvoudigingen en beperkingen van den dienst, zooals bekorting van den lokkettendienst bij de minder belangrijke post- en telegraafkantoren, terugstelling van stille derdeklassekantoren tot hulpkantoren en opheffing van die weinig gebruikte hulpkantoren, die ook na een paar jaar proeftijd hunne bedieningskosten niet konden opbrengen en zonder overwegend bezwaar weder door de in het binnenland bestaande verkeersregeling van den zoogenaamden „districtspost" vervangen kunnen worden.

De eisch van een kloppenden gewonen dienst bij de Landsbegrooting maakt het noodig deze maatregelen reeds in 1924 toe te passen, waardoor de voor den P. T. T. dienst geraamde bedrijfsuitgaven ten laste van het IIe Hoofdstuk met f 1 500 000 kunnen worden verminderd.

Waar de personeelsbezetting en de dienstorganisatie alsdan geheel op de bestaande verkeersdichtheid zal zijn berekend en weinig speling overlaat, zal in het geval er in 1924 opleving van het verkeer mocht plaats hebben, eenige uitbreiding der bij de begrooting uitgetrokken fondsen onvermijdelijk zijn. Tegenover deze meerdere uitgaven zullen in dat geval echter ook meerdere inkomsten komen te staan als gevolg dier verkeersopleving.

Onderdeel b. Kapitaalsuitgaven (— f 200 000).

De bouw van een nieuw post- en telegraafkantoor te Soerabaja is in verband met het tijdstip, waarop het daarvoor bestemde terrein beschikbaar komt, tot 1925 uitgesteld (zie ook de desbetreffende toelichting bij de VIIe Afdeeling).

Onderafdeeling 816. Staatsspoor- en tramwegen alsmede automobioldiensten.

Onderdeel a. Bedrijfsuitgaven voor de Staatsspoor- en tramwegen (— f 3 000 000).

De uitkomsten van de in den loop van het vorige jaar en ook gedurende de eerste helft van 1923 met het oog op het achteruitgaande vervoer en dalende ontvangsten op doelmatige wijze ingevoerde en eerst geleidelijk ten volle doorwerkende bezuinigings- en vereenvoudigingsmaatregelen geven thans zekerheid, dat de voor 1924 opgestelde — doch zooals bekend reeds in het begin van 1923 becijferde — raming van de bedrijfsuitgaven nog met ongeveer f 3 000 000 kan worden verminderd.

Deze meerdere bezuiniging, waardoor het totaal bedrag der exploitatieuitgaven voor de Staatsspoor- en tramwegen tot rond f 53 $\frac{1}{10}$ miljoen wordt verlaagd, maakt het mogelijk het in de oorspronkelijke begrooting in uitzicht gestelde bedrijfsoverschot ongewijzigd te laten. Dit is mogelijk niettegenstaande het feit, dat de verkeerstoeloop intusschen nog verder ingeslonken is, hetgeen niet ver-

wacht werd na het herstel der groote cultures en van de productenexport.

De inkomsten uit het vervoer over de Staatslijnen moeten in verband met een en ander rond *f* 3 miljoen lager geschat worden.

Middelen in Indië.

Hoofdstuk II der middelen.

- No. 802. Postspaarbank: Aan de hand van de thans bekende gegevens wordt verwacht, dat de door de Postspaarbank in 1924 aan het Land terug te betalen in 1923 voorgesloten gelden in verband met de bij die instelling plaats gehad hebbende bezuinigingen *f* 25 000 minder zullen bedragen dan aanvankelijk was geraamd.
- Teruggaaf door de postspaarbank van de te haren behoeve gedane uitgaven en verrekening van de door die instelling verschuldigde vergoedingen voor zoover niet elders omschreven (— *f* 25 000).
- No. 805. Opiumbereiding: Zie de toelichting in deze Memorie bij onderafdeeling 810
- a. vergoeding door het departement van financiën voor der uitgaven in Indië.
verstrekt opium (— *f* 844 575).
- No. 807. Dienst van den Mijnbouw. Grondpeilwezen: In verband met de vermindering van de voor de locale c. vergoeding van door het grondpeilwezen verrichte diensten (— *f* 50 000). In verband met de vermindering van de voor de locale ressorten te verrichten putboringen wordt verwacht, dat de ontvangsten *f* 50 000 minder zullen bedragen dan aanvankelijk was geraamd.
- No. 812. Post-, telegraaf- en telefoondienst: Ter zake wordt verwezen naar de toelichting in deze
- a. brieven- en pakketpost (— *f* 1 950 000).
b. telegrafie (— *f* 900 000).
c. telefonie (— *f* 400 000).
memorie bij onderafdeeling 815, onderdeel a der uitgaven in Indië.
- No. 813. Staatsspoor- en tramwegen, alsmede automobiëldiensten: Ter zake wordt verwezen naar de toelichting in deze
- a. Staatsspoorwegen op Java (— *f* 3 000 000).
memorie bij onderafdeeling 816, onderdeel a der uitgaven in Indië.

In aansluiting aan de mededeeling aan het slot der VIDE afdeeling moge worden medegedeeld, dat de alleenverkoop in Indië van Bankatin, goud, zilver en steenkool wordt bestendigd.

De heer Mr. J. J. Van der Vliet - 1881 - 1882 - 1883

Rechningen in Indië

De heer Mr. J. J. Van der Vliet - 1881 - 1882 - 1883

De heer Mr. J. J. Van der Vliet - 1881 - 1882 - 1883

De heer Mr. J. J. Van der Vliet - 1881 - 1882 - 1883

De heer Mr. J. J. Van der Vliet - 1881 - 1882 - 1883

De heer Mr. J. J. Van der Vliet - 1881 - 1882 - 1883

De heer Mr. J. J. Van der Vliet - 1881 - 1882 - 1883

De heer Mr. J. J. Van der Vliet - 1881 - 1882 - 1883

De heer Mr. J. J. Van der Vliet - 1881 - 1882 - 1883

De heer Mr. J. J. Van der Vliet - 1881 - 1882 - 1883

De heer Mr. J. J. Van der Vliet - 1881 - 1882 - 1883

De heer Mr. J. J. Van der Vliet - 1881 - 1882 - 1883

De heer Mr. J. J. Van der Vliet - 1881 - 1882 - 1883

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. VIII — STUK 2.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

AFDEELINGSVERSLAG.

AFDEELING VIII.

Departement van Gouvernementsbedrijven.

Algemeene opmerkingen.

Meerdere leden zouden het op prijs stellen indien geregeld maandelijks gegevens over de inkomsten van de exploitatie der Tambang-Sawah-mijn werden gepubliceerd in den geest als geschiedt door de mijnen Redjang-Lebong en Simau.

Gaarne zou worden vernomen of de plannen tot het oprichten van een smelterij van tinerts te Tandjong Priok reeds vasten vorm hebben aangenomen.

Met verwijzing naar een desbetreffend artikel in het Nieuws van den Dag van 20 Augustus j.l. vroegen sommige leden, of het juist is, dat aan eenige Chineesche afschepers te Bagan Si Api Api te kennen is gegeven, dat, indien aan de Gouvernements zoutsleep geen volle retourlading wordt gegeven, de zoutprijs zal moeten worden verhoogd. In het bevestigend geval wenschten zij een dergelijke onfaire concurrentie, waarbij gebruik gemaakt wordt van hetzoutmonopolie, ten sterkste te laken.

Verscheidene leden, die verklaarden den in de jongste voorjaarszitting van verschillende zijde geoeffenden aandrang tot invoering van een economischer beheer der gouvernementsbedrijven geheel te hebben onderschreven, hadden — nagaande welk personeel er is en alsnog zal worden ontslagen — met bevreemding opgemerkt, dat in de hoogere rangen, meer in het bijzonder bij de S. S. en den P. T. T. dienst (wellicht ten gevolge van misplaatste collegialiteit) weinig vermindering heeft plaats gehad. Zij wezen o.m. op het feit, dat de S.S. hoofdamtenaar B. en de hoofd-ingenieur der waterkracht en electriciteit J. v. R. momenteel zich op wachtgeld van respectievelijk f 810 en f 720 in Nederland bevinden. Hebben deze beide landsdienaren — zoo vroegen zij — niet reeds recht op pensioen? In het bevestigend geval wenschten deze leden op pensionneering aan te dringen.

Omtrent den stand van het onderzoek naar de handelingen van den ingenieur K. eertijds bij het Stoomwezen, waaromtrent in de dagbladen verschillende publicaties voorkwamen, zouden eenige leden gaarne worden ingelicht.

In verband met de zaak-Van Bennekom zou men gaarne aan den Volksraad zien overgelegd een lijst van de perceelen die door tusshenkomst van den makelaar van B. zijn gekocht, zoomede een opgaaf van de koopsommen door de Maatschappij La Ratoe voor dezelfde perceelen betaald. Die bedragen zouden ontleend kunnen worden aan de acten van overschrijving.

Uitgaven in Indië.

Onderafdeeling 807. Waterkracht en Electriciteit. Andermaal sprak een lid zijn teleurstelling uit over het feit dat de waterkrachtwerken bestemd voor de electriciteit van de lijn Buitenzorg—Priok, welke reeds ettelijke millioenen hebben gekost, geruimen tijd vrijwel renteloos zullen blijven en sterk in waarde achteruit zullen gaan.

Onderafdeeling 815. P. T. T.-dienst. Groote versobering op den h.i. topzwaren P. T. T.-dienst kwam verscheidenen leden noodzakelijk voor. Zij vroegen of het juist is, dat er binnenkort weer 21 personen voor dezen dienst uitgezonden zullen worden en voorts of het inderdaad is voorgekomen, dat een uitgezonden ambtenaar al dadelijk na aankomst op wachtgeld moest worden gesteld. Naast belangrijke vermindering van het aantal ambtenaren, waarvan h.i. een deel ongeschikt is, doch niettemin gehandhaafd wordt, ware naar het oordeel dezer leden bij bedoelden dienst ook bezuiniging — en wel eens en voor al — mogelijk op de toelagen, welke in verschillenden vorm en zeer vrijgevig worden toegekend. De tijdsomstandigheden laten niet toe, dat toelagen worden toegekend en kostbare regelingen gehandhaafd, waarvan de billijkheid en het nut niet onomstootelijk vaststaan. Zij meenden te weten, dat aan ambtenaren, die geschikt geacht worden een kantoor waar te nemen, huishuurvergoeding wordt toegekend, terwijl in verschillende gevallen terugwerkende kracht, zelfs over een of twee jaar, bij de toekenning van toelagen zou zijn verleend. Eene opgave van het aantal en de soort der toelagen bij den P. T. T.-dienst, zoomede van het jaarlijks daaraan bestede bedrag, zagen zij gaarne tegemoet. Gaarne zouden zij vernemen of de toekenning van toelagen enz. bij dien dienst zonder bemoeienis van het departement van Gouvernementsbedrijven plaats heeft.

Voorts werd gevraagd of het bepaaldelijk noodzakelijk is, dat de afdeelingen telegrafie en telefonie elk een technisch dienstvakhoofd en een eigen afdeeling personeele zaken hebben.

De bij dien dienst gehuldigde opvatting omtrent het mederekenen voor verhoogde bezoldiging van voorpractijk achtten zij fnukend voor den goeden geest onder de bij andere diensten werkzame administratieve en overige ambtenaren.

Dat aan het hoofd van afdelingen, hoofdingenieurs met eene bezoldiging van ± f 1 200 worden geplaatst, terwijl met niet-technisch opgeleiden op veel lager salairs zou kunnen worden volstaan, werd door vele leden gelaakt. Op een opgaaf van het aantal technisch onderlegde P. T. T.-ambtenaren, dat belast is met het verrichten van administratieve arbeid, verklaarden verschillende leden prijs te stellen.

Waar enkele leden hadden vernomen, dat meerdere van de voor zwakstroom-ingenieur in opleiding zijnde personen niet kunnen voldoen aan de gestelde eischen, zouden zij — indien zulks juist is — gaarne worden ingelicht welke plannen de Regeering ten dezen aanzien heeft.

Op meerdere leden had het een eigenaardigen indruk gemaakt dat eerst thans — nu gebleken is dat de inkomsten verre beneden de verwachtingen zullen blijven — men tot het inzicht is gekomen dat een belangrijke bezuiniging door het aanbrenge van vereenvoudiging en beperkingen bij dezen dienst nog mogelijk is. Dit feit leverde voor hen het bewijs dat er bij de dienstleiding blijkbaar een mentaliteit heerscht, die niet in overeenstemming is met den ernst der tijden. In aansluiting hieraan werd nog opgemerkt dat vernomen was dat met eene algeheele vernieuwing of een herstel van het telefoonnet te Batavia was aangevangen in hoofdzaak om daardoor het overtollig personeel werk te verschaffen. Van andere zijde werd naar aanleiding van deze opmerking erop gewezen, dat de organisatie van het personeel zoodanig moet wezen dat in tijden van veelvuldige storingen steeds werklieden beschikbaar moeten zijn om in den korst mogelijken tijd die storingen op te heffen.

Tegen het voornemen aangekondigd in de laatste alinea van de toelichting om zoodra opleving van het verkeer merkbaar zal zijn weer over te gaan tot aanstelling van meer personeel hadden vele leden bezwaar. Men was van oordeel, dat met het in dienst zijnd personeel aan een eventueele toename van het verkeer zeer zeker nog wel het hoofd zou kunnen worden geboden.

Overlegging werd verzocht van een staat, vermeldende het getal ambtenaren, hunne functies en hunne salarissen, die werkzaam zijn gesteld op de hoofdbureau's, de afdelingsbureau's, bij de inrichtingen op Malabar, Tjangkring en op het kantoor voor de draadlooze telegrafie te Bandoeng.

In herinnering werd gebracht, dat aan de assistenten was toegezegd, dat zij — indien beschikkende over twee brevetten — naar het klerkencorps zouden overgaan. Vernomen was, dat deze overgang was stopgezet. Indien dat juist is, welke redenen hebben tot dien maatregel geleid en waarom werd hiermee dan ingegaan tegen de strekking van den door den Volksraad aangenomen motie-Bergmeijer tot geleidelijke opheffing van het corps assistenten?

Een gelijke verwaarloozing van een gedane belofte zou — meenden eenige leden — hebben plaats gehad, ten aanzien van de klerken en adjunct-commiezen, vóór 1920 aangesteld, indien het juist is dat zij bij geschiktverklaring voor commies niet langer tot dezen rang worden bevorderd.

Is het juist — zoo werd gevraagd — dat het aantal klachten van het personeel, bijzonder in de 2de post- en telegraaf-

afdeeling sterk is toegenomen, zoo ja waaraan moet dit verschijnsel worden toegeschreven?

Gaarne zou ook worden vernomen of de toegezegde wijzigingen van het reglement op de commissiën van onderzoek en voorlichting bij den P. T. T.-dienst kunnen worden tegemoet gezien en of de instelling van het instituut voor georganiseerd overleg spoedig kan worden verwacht.

Gaarne zouden eenige leden vernemen of het adjunct-hoofdkantoorhoofd van het P. en T. kantoor te Semarang niet kan worden gemist, en zoo neen, met welke werkzaamheden deze ambtenaar is belast en waarom hem in tegenstelling met zijne collega's te Weltevreden en Soerabaja geen bepaalde afdeeling (post of telegraaf) is toevertrouwd. — Waarom bestaat bij dit kantoor het hooger ondergeschikt personeel vroeger 3 ambtenaren tellende (sous-chef post, sous-chef telegraaf en chef afdeeling pakketpost), thans, met minder omvangrijke werkzaamheden, uit 6 man (adjunct kantoorhoofd, sous-chef post, sous-chef telegraaf, beheerder postwaarden, chef algemeene controle en chef afdeeling pakketpost)? — Waarom is een controleur der 1ste klasse (bezoldiging f 700 — f 750) belast met de betrekking van beheerder der post- en zegelwaarden (bezoldiging f 400 — f 650, Stbl. 1921 No. 787), terwijl de vroegere functionaris J. W. v. H. na terugkeer van verlof op wachtgeld werd gesteld?

Aangedrongen werd op overlegging aan den Volksraad van het rapport der commissie van onderzoek in de zaak van Creveld.

Eene bespoediging van de toegezegde beantwoording (H 992, 1ste gew. zitting 1923) van verschillende vragen betreffende den radiodienst zou door een der leden zeer op prijs worden gesteld.

Ter weerlegging van de geruchten, die er loopen als zou het uitgesloten moeten worden geacht dat het radiostation Malabar (boogzender) te eeniger tijd nog eens goed zal kunnen functioneeren, werd gaarne eene geruststellende verklaring tegemoet gezien.

Ook werd men gaarne ingelicht of thans reeds zooals in de dagbladen werd vermeld het gebruik van een boogzender als een verouderd systeem moet worden beschouwd.

Eenige leden gaven in overweging de pers tegemoet te komen in haar bezwaren tegen het luisterverbod. De eenstemmigheid tusschen de verschillende organen der publieke meening, zooals die op de conferentie te Semarang is gebleken was h.i. een bewijs er voor, dat het te kennen gegeven verlangen algemeen als billijk beschouwd wordt. De instelling van een persradiodienst die aan beperkende bepalingen zou zijn onderworpen, achtten zij ook inderdaad voor het onderwerpelijk vraagstuk de beste oplossing.

Een der andere leden wilde de kwestie aan het oordeel onderworpen zien van een onpartijdige commissie, waarin noch belanghebbenden noch personeel van den eigen dienst zitting zouden hebben. Het element van deskundigheid zou erin vertegenwoordigd kunnen worden door professoren van de Technische Hoogeschool.

Inlichtingen werden gevraagd of het juist is, dat zich onder de magazijnsvoorraden een groot aantal Kellogg-telefoon toestellen bevinden, welke voor den dienst onbruikbaar zijn gebleken. De juistheid van dit feit zou een aanwijzing zijn voor de gegrondheid van het vermoeden, dat bij den aankoop van magazijnsvoorraden voor den P. T. T.

dienst op te ruimen voet en weinig oordeelkundig is te werk gegaan.

In verband met de desbetreffende posten bij afd. IV en VII werd door eenige leden betoogd, dat de bouw van een postkantoor te Soerabaja in deze moeilijke tijden niet verantwoord zou zijn; de thans bestaande toestand kan zeer wel eenige jaren gehandhaafd blijven.

Onderafdeeling 816. S.S. en tramwegen. Met bevreesing haadden verscheidene leden kennis er van genomen, dat zonder eenige nadere toelichting een bezuiniging van f 3 miljoen is opgebracht. Dat een dergelijke bezuiniging alsnog mogelijk is wekte den indruk, dat bij de aanvankelijke raming dier uitgaven met de geboden bezuiniging al zeer weinig rekening is gehouden. Gaarne zou men alsnog nader daaromtrent worden ingelicht, speciaal of de bezuiniging ook te danken is aan een krachtige beperking van den dienst van toezicht, waarbij veel te veel hoog bezoldigde ambtenaren geplaatst zijn.

In verband met het voortdurend terugloopen van de ontvangsten van de S.S. stelden enkele leden de vraag of de Regeering niet de tijd gekomen acht tot vermindering der tarieven over te gaan ten einde op die wijze de verkeers-toename te bevorderen. Eene verhooging van de vrachttarieven voor het vervoer van rijst en groenten werd door hen sterk ontraden. Gaarne zouden andere leden eene klassege-wijze gespecificeerde opgave ontvangen van het aantal verkochte maandelijkse spoor-abonnementen voor het traject Batavia—Buitenzorg en omgekeerd en tusschengelegen plaatsen over de maanden September, October en November j.l.

Andere leden die niet tot vermindering zouden willen adviseeren, gaven wel in overweging van verdere verhooging af te zien.

Eenige leden zouden gaarne vernemen of het juist is, dat kort geleden door het gemeentelijk bouwbedrijf te Bandoeng, handelend voor den dienst der S.S., bij o n d e r h a n d s c h contract een werk gegund is aan een buitenlandsche firma. In het bevestigend geval wenschten zij tegen die handelwijze te protesteeren. Dat het werk bovendien gegund is aan een buitenlandsche firma, had eenige leden al evenzeer bevreesd; naar zij meenden te weten hadden niet-buitenlandsche firma's het werk belangrijk goedkooper kunnen uitvoeren. Zijn er termen aanwezig — zoo werd voorts gevraagd — om een of meer personen voor het door het onderhandsch aanbesteden geleden nadeel aansprakelijk te stellen.

Inlichtingen werden gevraagd met betrekking tot het voornemen om de S.S.-hotels over te doen aan eene particuliere combinatie. De aandacht werd gevestigd op de door den journalist Z. gepubliceerde cijfers over het beheer van die hotels welke erop wijzen, dat buitengewoon oneconomisch en ondeskundig het beheer gevoerd schijnt te worden.

Door verschillende leden werd het onnoodig geacht, dat de ambtenaar voor de inklaring te Tandjong Priok, zoomede de chef van de werkplaatsen der S.S. te Mangarai de beschikking hebben over een dienstauto.

In het belang van het personeel dat thans in grooten getale ontslagen wordt als gevolg van den maatregel dat het zich heeft te onderwerpen aan een examen en dat bij niet voldoen aan het examen ontslag zal volgen, werd in overweging gegeven, in de betrekkelijke ontslagbesluiten — die thans vermelden dat de betrokkenen wegens ongeschiktheid zijn ontslagen — in den vervolge nauwkeuriger aan te duiden waarom ontslag is verleend, omdat ontslag wegens ongeschiktheid steeds een beletsel vormt voor het vinden van een andere werkring.

Aangedrongen werd op publicatie van het rapport van den verzoeningsraad betreffende de arbeidstoestanden bij de S.S.

Bevreesing werd uitgesproken over het feit, dat de directeur van Gouvernementsbedrijven verklaard heeft dat den hoofdingenieur der S.S. K. inzake de z.g. Bierhal-affaire slechts nonchalance mag worden verweten. Gevraagd werd of de Regeering die meening onderschrijft. Men zou het op prijs stellen indien de Regeering uitvoerige inlichtingen wilde verstrekken omtrent de gestie van bedoelden hoofdingenieur bij het vervaardigen der plannen en teekeningen voor den destijds voorgenomen bouw van het Hotel Daendels. Tevens wenschte men aan te dringen op een gedetailleerde afrekening der financieele verhouding tusschen het land, de scheepvaartmaatschappijen en den leider van het werk, waarnaast bekendstelling verzoekt werd van de door dien leider-hoofdingenieur genoten inkomsten (bezoldiging, declaraties, toelagen, daggelden, geldelijke belooning enz.) gedurende zijn reis naar de Vereenigde Staten e.a. landen, welke o.m. in verband met den bouw van eerdergenoemd hotel door hem werd ondernomen. Ten slotte werd gevraagd of het juist is, dat bedoelde landsdienaar zich gedurende die reis eigenmachtig naar Nederland en Frankrijk heeft begeven en daar dezelfde inkomsten toucheerde als b.v. in de Vereenigde Staten.

Middelen in Indië.

No. 807. Is — zoo werd gevraagd — het personeel van het grondpeilwezen reeds ingekrompen, nu verwacht kan worden dat minder putboringen zullen behoeven verrichten te worden?

Aldus vastgesteld door de Commissie van rapporteurs den 27sten October 1923.

MOELIA.
SOEJONO.
VALKENBURG.

Jan 7 1871 - 1st - 111 - 1st - 1st - 1st - 1st

1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st

1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st

1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st

1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st

1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st

1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st

1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st

1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st

1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st

1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st

1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st

1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st

1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st

1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st

1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st

1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st - 1st

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. VIII — STUK 3.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

MEMORIE VAN ANTWOORD (ontvangen 10 November 1923).

AFDEELING VIII.

Departement van Gouvernements- bedrijven.

Algemeene opmerkingen.

Tegen verstrekking aan den Volksraad van maandelijksche gegevens over de uitkomsten van de exploitatie der Tambang-Sawah-mijn in den geest als die, welke door de mijnen Redjang Lebong en Simau worden gepubliceerd, bestaat geenerlei bezwaar.

Daarmede zal, evenals bij de particuliere bedrijven te doen gebruikelijk is, zoodra het jonge bedrijf zijne kinderziekten te boven is, dadelijk begonnen worden.

De plannen tot het oprichten eener tinsmelterij te Tandjoeng Priok hebben nog geen vasten vorm aangenomen; de te verwachten voor- en nadeelen worden onderzocht.

De vraag of het juist is, dat aan Chineesche afsehapers te Bagan Api Api van de zijde van de Zoutregie te kennen is gegeven, dat indien aan de Gouvernements zout-sleep geen volle retourlading wordt gegeven, de zoutprijs zal moeten worden verhoogd, moet ontkennend worden beantwoord.

Naar de handelingen van den ingenieur K, waaromtrent in de dagbladen verschillende publicatie's voorkwamen, welke handelingen vroeger zouden hebben plaats gehad tijdens het vervullen van zijne voor-vorige betrekking bij den dienst van het Stoomwezen, wordt door het Departement, waarouder die dienst ressorteert, namelijk dat der B. O. W. een onderzoek ingesteld.

Dit onderzoek is nog niet beëindigd.

Eene opgave van de door den makelaar van Bennekom aangekochte perceelen en van de daarvoor door den S.S. dienst betaalde en verantwoorde koopsommen is ter kennisneming voor de leden ter Secretarie van den Volksraad neergelegd.

De vraag of de op wachtgeld gestelde Hoofdamtenaar B en de Hoofdingenieur J. v. R. niet reeds recht op pensioen hebben moet wat den eerstaangeduide betreft bevestigend, wat den laatstbedoelde aangaat ontkennend worden beantwoord.

De Hoofdamtenaar B werd echter geschikt geacht om na ommekomst van zijn verlof in eenige landsbetrekking te wor-

den werkzaam gesteld en is daarom, op grond van de bestaande voorschriften, voorloopig op wachtgeld gesteld en nog niet gepensionneerd.

Uitgaven in Indië.

Onderafdeeling 807. Waterkracht en Electriciteit. De opmerking van het lid, dat zijn teleurstelling uitte over het feit, dat de waterkrachtwerken bestemd voor de electricificatie van de lijn Buitenzorg — Priok geruimen tijd vrijwel renteloos zullen blijven en sterk in waarde achteruit zullen gaan, kan door de Regeering niet ten volle worden beaamd.

Van de beide waterkrachtwerken, die in aanbouw waren voor de electriciteitsvoorziening in de residentie Batavia en het Westelijk deel der Preanger Regentschappen komt het ééne, gelegen bij Tjibadak aan de rivier Tjitjatih, omstreeks het midden van het volgende jaar in bedrijf.

De aanleg van het tweede werk, gelegen aan de Tji Anten, werd voorloopig stilgezet, omdat de spoorweg-electrificatie in verband met een in de Tweede Kamer der Staten-Generaal toegezegde beperking der hieraan te besteden kapitaalsuitgaaf, in langzamer tempo plaats vindt dan oorspronkelijk in de bedoeling lag.

Het aan dit werk reeds bestede kapitaal blijft inderdaad renteloos, zoolang niet tot verderen afbouw kan worden overgegaan. Van achteruitgang in waarde is echter geen sprake, aangezien de verschillende onderdeelen zoodanig zijn afgewerkt, dat zij met betrekkelijk geringe kosten kunnen worden onderhouden tot de bouw kan worden voortgezet. Voor zoover thans kan worden overzien zal, in verband met de voortdurende toename der energie-behoefte, het laatstbedoelde waterkrachtwerk in het jaar 1927 in bedrijf moeten komen.

Onderafdeeling 815. P. T. T. dienst. De leden, die aandringen op groote versobering bij den P. T. en T. dienst worden er op gewezen, dat de thans voorgestelde vermindering van de bedrijfsuitgaven voor dien dienst ad f 1 800 000, zijnde $\pm 8\%$ van de bij de hoofdbegrooting reeds aanzienlijk besnoeide raming der bedrijfsuitgaven, er voldoende op wijst dat zoowel de Regeering als de dienstleiding op versobering van den dienst, voor zoover die met het oog op de publieke belangen mogelijk is, aansturen.

Dat er binnenkort 21 personen voor den P. T. T. dienst

zullen worden uitgezonden en een uitgezonden ambtenaar na aankomst op wachtgeld moest worden gesteld, is juist. Deze personen en een aantal, die nog zullen moeten volgen, zijn in het tijdperk van groote opleving van verkeer na den oorlog in Nederland speciaal voor dezen dienst in opleiding genomen en kunnen daarom geen anderen uitweg vinden, zooals wèl het geval is met verschillende groepen van andere candidaat-ambtenaren.

Het 21 tal nieuwe ambtenaren is reeds gedurende een jaar op half traktement in Holland werkzaamgesteld geweest en moet thans in Indië geplaatst worden. De in de tweede plaats bedoelde ambtenaar wenschte geen tewerkstelling in Nederland te aanvaarden en moest hier te lande op wachtgeld worden gesteld.

Waarop de meening van eenige leden dat een deel der ambtenaren ongeschikt is, gegrond is, wordt in het afdelingsverslag niet mededegeeld zoodat hierop niet kan worden ingegaan. Slechts zij vermeld dat een ambtenaar, die blijkt ongeschikt te zijn voor zijn ambt, of teruggesteld of uit den dienst verwijderd wordt. Talrijke voorbeelden, die voor een deel nog maar kort geleden zelfs protesten in den Volksraad hebben uitgelokt, kunnen dit aantonen.

Aan eenige groepen onder de P. T. T.-ambtenaren worden inderdaad toelagen toegekend, welke hun echter bij de jongste, met krachtigen aandrang uit den Volksraad tot stand gekomen reorganisatie zijn gewaarborgd.

Door de salariscommissie wordt overwogen in hoeverre die toelagen omgezet moeten worden in vast traktement, dan wel moeten worden gehandhaafd of afgeschaft.

Ook worden nog enkele toelagen toegekend voor het verrichten van werkzaamheden welke staan buiten den eigenlijken dienst.

De gewenschte opgaaf van het aantal en de soort der toelagen bij den P. T. T.-dienst zoomede van het jaarlijks daaraan bestede bedrag, wordt ter kennisneming voor de leden aan de Secretarie van den Volksraad toegezonden.

Waar de foekenning van toelagen berust op het reorganisatie-besluit en volgens de daarin voorkomende voorschriften vrijwel automatisch moet plaats hebben, kan zij zonder bemoeienis van het departement van G. B. geschieden. Een deel der toelagen wordt door het diensthoofd verleend krachtens diens in zijne Instructie omschreven bevoegdheid. Onderzocht wordt in hoever dit deel verminderd of afgeschaft zou kunnen worden zonder aan de billijkheid tekort te doen.

Het sterk gespecialiseerde karakter van het Telefoonbedrijf maakt het noodzakelijk de directe bedrijfsleiding, afgescheiden van den telegraafdienst, aan een ingenieur toe te vertrouwen, die rijpe ervaring van de telefoontechniek en het telefoonbedrijf heeft opgedaan. Deze afgescheiden en hier te lande vrijwel van den aanvang reeds bestaande organisatie vindt men in de meeste landen terug; terwijl men in sommige landen waar zij aanvankelijk niet bestond, daartoe, ten slotte door schade geleerd, heeft moeten besluiten.

De voorpraktijkregeling bij den P. T. T.-dienst is mede een onderdeel der dienstvoorwaarden, dat vastgesteld werd bij de bovenbedoelde reorganisatie van 1920 en wordt thans evenals voor alle andere diensten ook voor dezen dienst door de salariscommissie onder de oogen gezien.

Aangezien de meening van een aantal leden, dat bij enkele afdelingen volstaan zou kunnen worden met een niet-technisch opgeleid ambtenaar als hoofd in plaats van een hoofd-ingenieur, met geen enkel woord gemotiveerd wordt en zelfs elke

aanduiding ontbreekt welke afdelingen bedoeld worden, kan de Regeering hierop niet antwoorden.

Het is Haar niet bekend dat de leiding van eenige niet-technische afdeling aan een ingenieur is opgedragen.

Het is voorts ook niet duidelijk wie bedoeld worden met technisch onderlegde P. T. T.-ambtenaren, die belast zijn met administratieve arbeid. Naast technisch werk wordt uiteraard bij dezen dienst ook administratief werk in meerdere of mindere mate van technici gevorderd. Deze werkzaamheden komen gewoonlijk gemengd voor.

In verband hiermede is het zonder nadere omschrijving niet doenlijk aan het verlangen van verschillende leden te voldoen om een opgaaf te ontvangen van het aantal technisch onderlegde P. T. T.-ambtenaren, dat belast is met het verrichten van administratieve arbeid.

Ten aanzien van de vraag om inlichtingen over de in opleiding zijnde zwakstroomingenieurs moge verwezen worden naar de Memorie van Antwoord op het zes maanden geleden verschenen Afdelingsverslag van den Volksraad betreffende de ontwerp-begroting 1924. (Gedrukten Volksraad, Ond. I — Afd. VIII: stuk 18, pag. 17 en 18). De inzichten der Regeering zijn sindsdien niet veranderd, zij die blijken niet aan de gestelde eischen te kunnen voldoen, zullen niet als ingenieur in dienst kunnen treden.

De leden, die de opmerking maakten, dat het een eigenaardigen indruk had gemaakt, dat eerst thans, nu gebleken is dat de inkomsten lager geraamd moeten worden, men tot inzicht gekomen is, dat een belangrijke bezuiniging door het aanbrengen van vereenvoudigingen en beperkingen van den dienst nog mogelijk is, meent de Regeering te mogen verwijzen naar hetgeen in § 2 der Memorie van Antwoord op de algemeene beschouwingen (Ond. I — Afd. I — stuk 2 blz. 4) mede ten aanzien van de vermindering der S. S.-uitgaven reeds is opgemerkt.

Bedoelde leden verliezen uit het oog dat er verband bestaat tusschen de verkeersvermindering en de bezuinigingsmogelijkheid.

De in Juni jl. uitdrukkelijk in den Volksraad aangekondigde herziening der ramingen bij de aanvullingsbegroting, heeft betrekkelijk nog de grootste verschillen opgeleverd bij den P. T. T.-dienst. En hier bedraagt dan de vermindering der inkomstenraming ten opzichte van de schatting welke in het begin van het jaar moest worden gemaakt, ten slotte ongeveer 10 procent, de vermindering der uitgaven bijna 8 procent.

Hoe men uit deze feiten kon concludeeren, dat bij de diensleiding een geest heerscht, die niet in overeenstemming is met den ernst der tijden, vermag de Regeering niet in te zien.

Nogmaals worde er dan ook op gewezen, dat ook deze herziene ramingen, vooral ten opzichte van de inkomsten, nog volstrekt geen zekerheid bieden. Bedrijfsinkomsten welke in hooge mate afhankelijk zijn van economische omstandigheden, die de Regeering niet in de hand heeft en waarvan Zij het verloop in het komende jaar ook nu nog niet kan voorspellen, laten zich nu eenmaal niet met zekerheid becijferen.

Van een algeheele vernieuwing van het telefoonnet te Batavia is geen sprake, slechts heeft de allernoodigste, sinds jaren uitgestelde revisie van eenige netten plaats.

De uitoefening van den P. T. T.-dienst vereischt voor een groot deel hoofdzakelijk handen om het publiek te bedienen. De thans bestaande omvang van het verkeer heeft het mogelijk gemaakt om loketten te sluiten, telegraafstoel-

len buiten gebruik te stellen en de diensturen te beperken en als gevolg daarvan een aantal ambtenaren en beambten te missen.

Wanneer echter het verkeer in eenigszins beduidende mate opleeft, zullen de diensturen, het aantal geopende loketten en in dienst zijnde telegraafstoelven weder moeten worden vermeerderd en daarvoor zullen weder handen noodig zijn indien men althans wil voorkomen dat de dienst een belemmering wordt voor de herleving van handel en nijverheid. Dit is de bedoeling van de door eenige leden gewraakte alinea uit de toelichting der voorgestelde uitgaafvermindering.

Ter voldoening aan den in het verslag geuiten wensch om een opgave te ontvangen van het getal ambtenaren, hunne functie's en hunne salarissen, die werkzaam zijn gesteld op de hoofdbureau's, de afdeelingbureau's, de kantoren op Malabar en op Tjangkring en op het kantoor voor de draadlooze telegrafie te Bandoeng is een staat van de sterkte op 1 October j.l. van de ambtenaren (met den rang van 3den commies en daarboven) benevens het daarmede gelijkgesteld tijdelijk personeel (maandgelders) ter secretarie van den Volksraad ter kennisneming van de leden neergelegd.

De regeling van de bevordering van assistenten tot klerk en van klerken tot commies maakt een punt van nadere overweging uit, daar het diensthoofd rapporteerde, dat in die rangen niet meer personen noodig zijn en het niet de bedoeling van de ontwerpers en vaststellers der bestaande organieke bepalingen kan zijn geweest om een ongelimiteerd aantal klerken en commiezen aan te stellen.

De vraag of het juist is dat het aantal klachten van het personeel, bijzonder in de 2de post- en telegraafafdeeling, sterk is toegenomen, kan ontkennend worden beantwoord.

Het voornemen bestaat om het reglement op de commissiën van onderzoek bij den P. T. T.-dienst te herzien aan de hand van de ervaring met de reeds ingestelde commissiën opgedaan. Toezeggingen kunnen te dien aanzien nog niet gedaan worden.

De instelling van het georganiseerd overleg heeft door andere dringende werkzaamheden vertraging ondervonden.

Te Soerabaja en Weltevreden zijn 2 adj. hoofdkantoorchefs geplaatst, een voor de post en een voor de telegraaf, terwijl te Semarang slechts één ambtenaar van dien rang aanwezig is, die met het algemeen toezicht over beide afdeelingen — post en telegraaf — is belast en wiens functies derhalve niet minder belangrijk zijn dan die van zijne ranggenooten op eerstgenoemde kantoren.

In 1914 waren onder den hoofdkantoorchef werkzaam een kantoorchef I (gelijke positie als de sedert ingevoerde betrekking van adj. hoofdkantoorchef), een sous-chef post, een sous-chef telegraaf en een chef van den postpakketdienst. De sous-chef post had toen tevens de post- en zegelwaarden onder zich, doch later is de noodzakelijkheid gebleken het beheer daarvan aan een afzonderlijk ambtenaar op te dragen, die tevens de contrôle op de gelden ter goede rekening kreeg uit te oefenen.

Daartegenover is echter de commies-kashouder door een ambtenaar van lageren rang vervangen (controleur door commies). Een chef algemeene contrôle is er slechts eenigen tijd geweest, toen het kantoor Semarang door bijzondere omstandigheden wat ruim in zijn personeel zat.

De beheerder van de post- en zegelwaarden werd in

1918 wegens ziekte uit zijne betrekking ontslagen en vertrok in 1920 met verlof naar Europa, waarvan hij eerst na 15 maanden terugkeerde. Hij had derhalve het recht op herplaatsing verloren.

Daar op zijn terugkeer door den P. T. T.-dienst ook om andere redenen geen bijzondere prijs werd gesteld, kon hij kort daarna naar een anderen tak van dienst overgaan.

De functie van beheerder der post- en zegelwaarden wordt thans waargenomen door een controleur, die in den kantoordienst gemist kan worden. Daarmede kon dus de personeelformatie, in haar geheel beschouwd, worden verminderd, en hoewel in het Afdeelingsverslag terecht werd opgemerkt dat de bezoldiging van den laatsten functionaris hooger is dan van den vorigen is daarmede toch bezuiniging verkregen.

Zooals reeds door den Regeeringsgemachtigde in de Volksraadvergadering van 14 Juli j.l. werd medegedeeld (zie Handelingen pag. 992) wenscht de Regeering zich omtrent het intusschen juist verschenen lijvige rapport der commissie van onderzoek in de zaak-Van Creveld eerst een oordeel te vormen, alvorens te beslissen of dit rapport aan den Volksraad kan worden overgelegd.

Aan den wensch van een lid om beantwoording van vragen omtrent den radiodienst in de vorige Volksraadzitting gedaan, zal, voor zoover deze niet reeds mondeling zijn beantwoord, zoo spoedig mogelijk worden voldaan.

De in het Afdeelingsverslag aangeduide geruchten, als zou het uitgesloten moeten worden geacht dat het radiostation Malabar (boogzender) te eniger tijd nog eens goed zal kunnen functioneeren, missen goeden grond. De werking van den boogzender heeft, behoudens kleine mechanische onvolmaaktheden, welke bij elke groote electromechanische installatie voorzien van nieuwe constructies voor plegen te komen en dan ook geleidelijk overwonnen worden, geheel aan de verwachtingen beantwoord. De dag- en nachtverbinding met Nederland wordt daarmede reeds maanden lang bediend; thans nog om den anderen dag in afwisseling met den nog in beproefing zijnden machinezender van Telefunken. Hoewel deze met zijn kleiner vermogen thans zeer goed functioneert, kan toch worden verklaard, dat de boogzender met zijn grooter vermogen beter tegen storende atmosferische invloeden opgewassen is.

Dat het gebruik van een boogzender, zooals het gerucht wil, als een verouderd systeem zou moeten worden beschouwd, is evenmin juist. Nadat de boogzender op den Malabar in aanbouw was genomen, werden de groote stations te Bordeaux en Peking (het laatste is eerst zeer kort geleden gereed gekomen) ook volgens het boog-principe ontworpen, terwijl Engeland voor zijn grootsch plan, den zg. Imperial Chain, eveneens boogzenders gekozen heeft.

Bovendien is er op het oogenblik nog geen ander systeem, dat kan voldoen aan de zeer bijzondere eischen van politiek-strategischen aard, welke in de eerste plaats bij den bouw van het Malabarstation hebben voorgezeten.

Voor een bedrijf heeft de machinezender onder normale omstandigheden daarentegen ook zijne eigendommelijke, niet geringe voordeelen. De beide zenders kunnen elkander onder bepaalde verhoudingen zeer goed aanvullen, zoodat het on-

juist zou zijn een der beide systemen in het algemeen te veroordeelen of als verouderd te qualificeeren.

Hoe aan de bezwaren van de pers tegen het luisterverbod kan worden tegemoet gekomen, maakt, zooals reeds bij de algemeene beschouwingen werd meegedeeld, nog een punt van overweging uit.

De door eenige leden gevraagde inlichtingen omtrent de Kellogg-telefoontoestellen, welke voor den dienst onbruikbaar zijn gebleken, volgen hieronder.

Ten behoeve van de urgente verandering van het verouderde locaalbatterij-in-het-centraalbatterij-systeem te Semarang werd in den loop van 1919 op normale wijze het benoedigde aantal centraalbatterij-toestellen besteld ter vervanging van de in het Semarangsehe net aanwezige locaalbatterij-toestellen. Deze bestelling werd in Amerika bij de Kellogg Cy geplaatst, omdat de systeem-verandering te Semarang dringend noodig werd en de Europeesche fabrieken destijds een veel te langen leveringstermijn eischten. Bovendien hadden de locaalbatterij-toestellen van Kellogg in de tropen steeds goed voldaan, zoodat geen reden bestond om hetzelfde fabrikaat voor het volstrekt niet meer nieuwe centraalbatterijstelsel te wantrouwen.

De nieuwe toestellen werden einde 1920 ontvangen en in 1921 in gebruik genomen doch bleken na eenigen tijd in het bedrijf inderdaad niet te voldoen. Zulks werd geconstateerd in tegenwoordigheid van den voor dit doel uit Australië overgekomen vertegenwoordiger der Kellogg Cy, terwijl aan het technisch bureau van Koloniën verzoekt werd over te gaan tot het stellen van een eisch om schadevergoeding. Waarschijnlijk zal aan dezen eisch worden voldaan, door verwisseling der toestellen of afdoende reparatie door de Kellogg Cy.

In deze feiten kan de Regeering geen bevestiging zien van het in het Afdeeliningsverslag uitgesproken vermoeden, dat bij de aanschaffing van materialen voor den P. T. T.-dienst op te ruimen voet en weinig oordeelkundig is te werk gegaan.

Evenals overal elders, zijn ook bij den P. T. T.-dienst de magazijnvoorraden tijdens de na-oorlogsjaren, tengevolge van de toen op eenmaal loskomende vroegere bestellingen en in Nederland en elders jarenlang vastgehouden zendingen, boven het normale gestegen.

Aangezien de laatste jaren op die voorraden wordt ingeteerd, zullen zij weder eerlang tot normale afmetingen teruggebracht worden.

De Regeering sluit zich aan bij de meening van eenige leden, dat de tegenwoordige toestand van het post- en van het telegraafkantoor te Soerabaja nog wel enkele jaren gehandhaafd kan blijven. Zij doet die leden echter opmerken, dat de thans te treffen begrootingsvoorziening in zich sluit, dat naar schatting eerst tegen den aanvang van het jaar 1928 over een nieuw post- en telegraafkantoor zal kunnen worden beschikt.

Onderafdeeling 816. Staatsspoor en tramwegen. In het Afdeeliningsverslag wordt over het feit, dat het thans mogelijk is gebleken de exploitatie-uitgaven voor de S. S. en T. voor 1924 te ramen op een bedrag dat f 3 miljoen lager is — dat is eene verbetering ten bedrage van ongeveer 5 procent van de oorspronkelijke raming — gezegd, dat „bij de aanvankelijke raming dier uitgaven met de geboden bezuiniging al zeer weinig rekening is gehouden”.

De Regeering kan deze conclusie niet deelen.

In de eerste plaats toch is het voor een ieder duidelijk dat bij verminderd verkeer (waarvan de mate van vermindering uit den aard der zaak nooit vooraf is te berekenen) ook de exploitatie-uitgaven lager geraamd kunnen worden en in de tweede plaats is reeds herhaalde malen aan den Volksraad te kennen gegeven dat het tijdstip van samenstelling der berekeningen voor de hoofdbegroting noodwendig zoo vroeg in het jaar moet worden gekozen, dat men voor 1924 b.v. begrootende nog niet volledig kan beschikken over de werkelijke uitkomsten van het jaar 1922. Thans echter, voor de suppletoire begroting opnieuw ramend, kan de dienst wel over de definitieve cijfers van het bedrijfsjaar 1922 beschikken en bovendien over de voorloopige cijfers van een goed deel van 1923. Dit levert de gelegenheid op tot het aanbrenge van verbeteringen in de ramingen der hoofdbegroting. En als deze alzoo uit meer dan één oorzaak voortvloeiende verbeteringen dan tezamen als hier niet méér bedragen dan $\pm 5\%$ van de in het begin van dit jaar gemaakte schattingen, dan acht de Regeering de daaruit in het Afdeeliningsverslag getrokken conclusie niet gerechtvaardigd.

Op de vraag of de bezuiniging ook te danken is aan een beperking van den dienst van het toezicht moet worden geantwoord, dat bovenbedoelde f 3 000 000 uitsluitend de Staatsspoor- en tramwegen alsmede de automobiëldiensten betreffen. De dienst van toezicht op de (particuliere) spoor- en tramwegen vormt een geheel anderen diensttak genoemd in een afzonderlijk onderdeel der begroting. (Onderafdeelingen 808 en 809).

Omtrent de personeelsbezetting bij dezen dienst moge worden verwezen naar de in dit voorjaar reeds gegeven uitvoerige inlichtingen. (Zie gedrukten Volksraad, Onderwerp 1 — Afd. VIII: stuk 18, blz. 6 en 7).

Een versoering van dien dienst zal worden overwogen.

In de Memorie van Antwoord op het Afdeeliningsverslag betreffende de VIIIste afdeling van de ontwerp-begroting voor 1924 werd ten aanzien van de door de Staatsspoor- en tramwegen in de naaste toekomst te volgen tariefpolitiek te kennen gegeven, dat noch eene algemeene verlaging, noch eene algemeene verhooging der tarieven werd voorgenomen, maar dat, waar de mogelijkheid zich mocht voordoen om de tarieven door eene matige verhooging in overeenstemming te brengen met de vervoerswaarde zonder daarbij schade te berokkenen aan het herstel van den economischen toestand en zonder het gebruik van het verkeersmiddel belangrijk te verminderen, tot die verhooging zou worden besloten.

Het onderzoek door eene daartoe bij de Staatsspoorwegen ingestelde commissie, bestaande uit een ambtelijk en een particulier deskundige, heeft doen zien, dat er in den classificatiestaat der vracht- en ijgoederen nog een aantal goederen voorkomen, die vervoerd worden tegen vrachten, welke niet in overeenstemming zijn met de vervoerswaarden.

Als gevolg hiervan is thans eene verhooging van het vrachttarief van eenige artikelen in overweging.

Voor de herziening der vrachttarieven van rijst en rijstproducten, vruchten en groenten is het onderzoek nog gaande, doch reeds kan worden gezegd, dat de thans aangelegde vracht de zelfkosten niet ten volle dekt.

Met betrekking tot de in meer algemeen zinnig uitgesproken meening, dat door tariefsverlaging de toeneming van het vervoer zal worden bevorderd, moge de opmerking worden gemaakt, dat lage tarieven ongetwijfeld het ver-

voer begunstigen, doch dat het verlagen van vrachten gelijk staat met het prijs geven van een deel van het netto overschot dat slechts door eene vervoerstoename kan worden goedge maakt, welke grooter moet zijn dan het percentage der verleende vrachtvermindering.

Hoe dichter de vrachtprijzen liggen bij de zelfkosten van het vervoer, hoe grooter naar rato die vervoerstoename moet wezen, terwijl bij goederen, waarvan de vracht gelijk komt aan of lager dan de zelfkosten, de verkregen vervoerstoename slechts grooter verlies beteekent.

Afgescheiden van het vorenstaande moge worden opgemerkt, dat men in Nederland met het invoeren van eenige tariefsverlagingen zeer onbevredigende resultaten heeft verkregen, zoodat groote voorzichtigheid op dit punt zeer zeker op hare plaats is.

Het spreekt vanzelf, dat in de gevallen, waarin goede gronden aanwezig worden geacht om van tariefsverlaging succes te verwachten, niet zal worden nagelaten om tot het invoeren daarvan over te gaan.

Wat het verzoek aangaat om overlegging van een klassiegewijze gespecificeerde opgave van het aantal verkochte maandelijksche spoorabonnementen voor het traject Batavia—Buitenzorg en omgekeerd en tusschengelegen plaatsen over September, October en November van dit jaar zegt de Regeering gaarne toe dat Zij den leden van den Volksraad, die zich tot Haar of tot de bedrijfsleiding wenden om gedetailleerde cijfers van een of ander bedrijfs onderdeel, zoo veel mogelijk ter wille zal zijn. Zij acht het echter in het algemeen ongewenscht om van bepaalde vervoeronderdeelen gespecificeerde cijfers uit hare bedrijfsboeken te publiceeren wjl, indien men daarvan eene gewoonté maakt, wellicht ongewild benadeeling van het bedrijf of van derden daarvan het gevolg zou kunnen wezen.

De vraag in het afdeelvingsverslag betreffende de gunning van een werk te Bandoeng door het gemeentelijk bouwbedrijf bij onderhandsch contract aan een buitenlandse firma, betreft klaarblijkelijk den woningbouw voor lager personeel te Bandoeng.

Het geheele werk bestond uit den bouw van een groot aantal woningen van verschillende typen en over verschillende terreinen verspreid.

In verband met den korten termijn van voorbereiding en den vereischten spoed was het bij de aan het gemeentelijk bouwbedrijf opgedragen uitvoering niet mogelijk alles op één en dezelfde wijze tot stand te brengen. Een gedeelte wordt daarom door dat bouwbedrijf uitgevoerd in eigen beheer, een gedeelte bij aanneming na openbare aanbesteding, terwijl bij een derde deel een tusschenvorm van uitvoering is toegepast.

Dit laatste deel, nog geen één vierde gedeelte van het totaal bedrag vertegenwoordigend, betreft den bouw volgens een nieuwe constructiewijze van in hoofdzaak kleine Inlandsche woningen. Niet alleen omdat de firma Kreis-Jüngst reeds sedert enkele jaren zich specialiseert op dit gebied, de gevolgde constructiewijze ook als een uitvloeisel van vorige proeven en de daarmee opgedane ervaringen kan worden beschouwd en zij er dus bijzonder belang bij heeft het werk goed af te leveren, maar ook omdat hare aanbieding goedkoper was dan het aanbod van den anderen bouwondernemer, die met uitvoering van soortgelijk werk voor het Gemeentelijk bouwbedrijf belast was geweest, werd de uitvoering van dit gedeelte aan haar opgedragen. De Regeering acht geen termen aanwezig om van aan den Lande

berokkend nadeel te spreken en is ervan overtuigd dat tegen de gevolgde wijze van uitvoering van het op dit gebied over de meeste plaatselijke ervaring en kennis van zaken beschikkende gemeentelijk bouwbedrijf geen gegrond bezwaar is in te brengen.

Nog afgezien van de vraag of de Regeering goed zou doen buitenlandsche firma's van mededinging voor leveringen en uitvoering van werken uit te sluiten, valt hier in de eerste plaats op te merken, dat de firma Prof. W. Kreis — C. A. Jüngst te 's Gravenhage gevestigd is en overigens dat het in dit geval de uitvoering betreft van een werk, waarvoor de uitgaven hoofdzakelijk bestaan uit arbeidsloon en kosten van inheemsche materialen.

Nopens het voornemen om de S.S.-hotels over te doen aan een particuliere combinatie kan worden medegedeeld, dat de terzake gevoerde onderhandelingen met de Nederlandsch-Indische Hotel Vereeniging ertoe geleid hebben dat die Vereeniging bereid is bevonden de exploitatie der groote hotels te Weltevreden en Buitenzorg op zich te nemen. Over de voorwaarden en ook over de te verlangen zekerheidsstelling worden nog gedetailleerde onderhandelingen gevoerd.

De onderhandelingen, welke mede met enkele andere gegadigden voor de verpachting der kleinere hotels afzonderlijk gevoerd zijn, verkeerden nog niet in een stadium, dat daaromtrent nadere mededeelingen kunnen worden gedaan.

De in den loop van het jaar al slechter geworden geldelijke uitkomsten van de hotels der S.S., die bij het reizend publiek in het algemeen toch een zeer goeden naam hebben, zijn in hoofdzaak te wijten, niet aan ondeskundig beheer, doch aan het over geheel Java sterk teruggelooopen reizigersverkeer.

De Regeering kan niet ingaan op de in het Afdeelvingsverslag bedoelde publicaties uit enkele der bedrijfsboeken van het hotelbedrijf, al ware het alleen reeds, omdat Zij door aandacht te schenken aan dagbladartikelen, welke gegevens bevatten, die door plichtsverzuim of minder oirbare handelingen van Hare ambtenaren moeten zijn verkregen, dergelijke ambtelijke zwakheden of knoeierijen in de hand zou werken.

Zij handhaaft echter de volstrekte juistheid van hetgeen Zij in het voorjaar schriftelijk of bij monde van den Regeeringsgemachtigde voor Gouvernementsbedrijven aan den Volksraad heeft medegedeeld nopens de financieele uitkomsten van het hotelbedrijf der S.S. (zie Gedrukten Volksraad Ond. I — Afd. VIII: stuk 18, pag. 24 en 25).

De werkzaamheden van den ambtenaar voor de inkларing te Tandjong Priok brengen mede, dat hij toezicht uitoefent op het opslagterrein te Soengei Lagoa, en in de 1e en 2e binnenhaven op de lossing, den afscheep en de inkларing van goederen, zoomede op de manipulaties op het kolenterrein aan het Oosterboord 2e binnenhaven. Bovendien is herhaaldelijk mondeling overleg met de Nederlandsch Indische Steenkolen Handel Maatschappij ter plaatse voor een goeden gang van zaken eene vereischte.

De dienstauto van den ambtenaar voor de inkларing legt maandelijks binnen het havengebied ruim 700 kilometers af.

De afschaffing van de dienstauto zou nadeelig zijn voor de intensiteit van de contrôle en de vlotte afwikkeling van den inkларingsdienst; nadeelen, welke ook geldelijk zwaarder zouden wegen dan de bezuiniging welke wordt beoogd.

De Chef van de werkplaatsen der S. S. te Manggarai heeft geen eigen dienstauto. Een reserve dienstauto is in die werkplaatsen gestationneerd en wordt wel benut voor dienstangelegenheden, indien hij beschikbaar is en geen der andere dienstwagens in den omtrek vervangen moet worden.

Naar aanleiding van het in het Afdeeliningsverslag in overweging gegeven denkbeeld om in de ontslagbesluiten van het personeel, hetwelk in grooten getale ontslagen zou worden als gevolg van het niet voldoen aan een examen, nauwkeuriger aan te duiden waarom ontslag is verleend, kan het volgende opgemerkt worden.

In de afgelopen jaren had opleiding plaats van een groot aantal stationsklerken, teneinde over voldoende personeel te kunnen blijven beschikken, mede in verband met den toen nog steeds toenemenden omvang van het verkeer.

Uit de vele onregelmatigheden, welke in de dienstuitoefening van de bovenbedoelde beambten werden geconstateerd, moest de conclusie getrokken worden, dat de na-deelfige factoren, verbonden aan eene opleiding in het groot, zich hier lieten gevoelen. Er werd daarom besloten dit jongere trein- en stationspersoneel opnieuw op zijne praktische bekwaamheid te doen onderzoeken.

Van diegenen, die bij het nader onderzoek blijken gegeven hebben niet geschikt te zijn voor hunne betrekking, werd dit in het ontslagbesluit vermeld. Er is geen bezwaar tegen deze vermelding van de reden van ontslag desgewenscht wat uitvoeriger te doen geschieden.

Door den verzoeningsraad wordt een onderzoek ingesteld naar aanleiding van de in Mei uitgebroken staking onder het Spoor- en tramwegpersoneel. Een verslag van dat onderzoek is nog niet ontvangen.

De Regeering heeft nimmer eene verklaring van den Directeur van Gouvernementsbedrijven inzake de z.g. Bierhalaffaire ontvangen zooals in het Afdeeliningsverslag is aangegeven.

Ter beantwoording van de vraag in het Afdeeliningsverslag betrekking hebbende op de ontwerpen van het Daendels-hotel moge verwezen worden naar de Memorie van Antwoord betreffende Afdeeling VIII van de begrooting van Nederlandsch-Indië dienstjaar 1924 gedrukte stukken 1ste gewone zitting 1923 onderwerp 1 stuk 18, waarin reeds werd uiteengezet, dat het Land aan den betrokken ambtenaar voor het projectwerk niets heeft betaald, aangezien in dat stuk het volgende voorkomt:

„De bouw van het hotel zou worden opgedragen aan een geheel buiten den landsdienst staand bouw bureau, dat zou werken onder de directe leiding van een speciaal voor dit doel geëngageerd en uit Nederland overgekomen architect, terwijl het algemeen toezicht met medeweten

„van de Regeering was toevertrouwd aan een Gouvernementsambtenaar, die optrad als deskundig adviseur van vorengenoemde naamlooze vennootschap. Uit niets is gebleken dat dit particuliere werk binnen de diensturen zou zijn verricht.

„Na de staking der werkzaamheden diende de opdracht-geefster het honorarium te betalen, dat in dergelijke gevallen volgens usance ook aan particuliere deskundigen wordt toegekend.

„Waar echter de bouw door omstandigheden buiten den wil der betrokkenen geen voortgang kon hebben, heeft de bedoelde ambtenaar uit eigen beweging genoeg genomen met de helft van hetgeen hem in normale omstandigheden voor het bereids afgeleverde projectwerk zou zijn toegekomen. Bovendien heeft hij echter, omdat hij landsdienaar was, zich verplicht gevoeld een derde gedeelte van het honorarium, dat was dus het gedeelte dat indirect ten laste van den Lande zou komen, onmiddellijk na ont-yangst van de vennootschap weder in 's Lands kas terug te storten.”

Aan dien hoofdingenieur was in 1919 opgedragen zich naar Singapore, Hongkong, Japan en Amerika te begeven ter bestudeering van de inrichting van moderne hotels en van moderne groote stations. Dergelijke reisopdrachten werden in die jaren dikwijls gegeven.

Aan deze reisopdracht waren niet meer verbonden dan de toenmaals gebruikelijke voorwaarden, zooals medetelling als Indische dienstdtijd van den tijd krachtens de opdracht buiten Nederlandsch-Indië doorgebracht, vrije overtocht heen en terug in de 1ste klasse, vergoeding van uitrustingskosten en verblijfkosten, zoomede vervoerskosten buiten Nederlandsch-Indië.

Van de letterlijke omschrijving der opdracht is in verband met de omstandigheden, meer in het bijzonder de onregelmatige reisgelegenheden, toen ter tijd in zoover afgeweken, dat de terugreis van Noord-Amerika naar Nederlandsch-Indië over Nederland is gemaakt. De af te leggen afstand was langs dezen weg korter en zoude ook minder tijd hebben gevorderd indien de bekende scheepvaartstaking van 1920 niet was uitgebroken. Van een eigenmachtige reis naar Frankrijk is nimmer sprake geweest.

Voor het verblijf in Nederland zijn minder kosten in rekening gebracht dan die, welke waren toegestaan voor het verblijf in Amerika.

Met het oog op het geringer aantal door het grondpeil-geven te verrichten putboringen werd reeds in 1922 een aanvang gemaakt met de inkrumping van het personeel. Sedert is dan ook een boormeester uit den vasten dienst ontslagen en zijn 8 tijdelijke boormeesters en 4 leerling-boormeesters van hunne tewerkstelling ontheven.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. IX — STUK 1.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1e algemeene aanvullingsbegrooting).

Toelichtingen bij de Ontwerpen van besluit.

AFDEELING IX.

Departement van Oorlog.

Hoofdstuk I. Onderafdeeling 913 (— f 43 560).

Hoofdstuk II. Onderafdeeling 943, onderdeel c (+ f 43 560).

Overbrenging van reeds bij de voorloopig vastgestelde begrooting toegestane credieten van het Ie naar het IIe Hoofdstuk der uitgaven.

Nader is gebleken, dat de Eerste Nederlandsch-Indische Verbandstoffenfabriek te Soerabaja thans in staat is hydrophilewatten van goede hoedanigheid tegen billijken prijs te leveren, zoodat het aanbeveling verdient den aankoop van dit artikel in Indië te doen plaats hebben. Waar bij de voorloopig vastgestelde begrooting voor het jaar 1924 op uitzending uit Nederland is gerekend, is overbrenging van eene som van f 43 560 van het Ie naar het IIe Hoofdstuk noodig.

Bedoelde watten zijn van den eisch 1924 afgevoerd.

Onderafdeeling 905A. Verdere uitgaven van de intendance (+ f 10).

Onderafdeeling 906A. Verdere uitgaven voor de militaire administratie (+ f 20).

Onderafdeeling 907A. Verdere uitgaven voor het schrijverspersoneel (+ f 40).

Onderafdeeling 918. Verdere uitgaven voor het wapen der artillerie.

Onderdeel a. Staf van het wapen der artillerie (— f 130).

Onderdeel b. Dienst der artilleriemagazijnen en werkplaatsen (+ f 130).

Onderafdeeling 924. Verdere uitgaven van het wapen der genie (+ f 32).

Onderafdeeling 928. Verdere uitgaven voor den geneeskundigen dienst en den hospitaaldienst.

Onderdeel b. Hospitaaldienst (+ f 60).

In 1922 heeft de bewapening van het niet tot de eigenlijke veldtroepen behorende personeel (werklieden, geweer makers, conducteurs, teekenaars, schrijvers, magazijnmeesters, personeel van den geneeskundigen dienst, van den topografischen dienst, de intendance, de militaire administratie enz.) haar beslag gekregen.

Toen kon ook met de oefening van dit personeel in 1923 een aanvang worden gemaakt. Deze oefening is nu zoover gevorderd, dat dit personeel gerekend kan worden in 1924 in aanmerking te kunnen komen voor de uitkeeringen van premieën bij bevordering tot scherpschutter.

Met deze omstandigheid werd geene rekening gehouden bij het samenstellen der begrooting over 1924.

Naast de inlassching van enkele onderafdeelingen om de mogelijkheid tot het doen van de betalingen te openen, is eene splitsing van de onderafdeeling 918 in twee onderdeelen: „a. Staf van het wapen en artillerietroepen” en „b. Dienst der artilleriemagazijnen en werkplaatsen” voor eene regelmatige begrootingsindeeling noodig.

De meerdere kosten bedragen in totaal f 162.

Onderafdeeling 909 (+ f 9 000).

Onderafdeeling 914 (+ f 2 500).

Aanschaffing van inheemsche paarden voor de mitrailleur-compagnieën en den trein.

Bij de begrooting voor het dienstjaar 1924 is verzuimd bij de raming van de betrekkelijke posten rekening te houden met de aanschaffing van 50 en 12 inheemsche paarden, respectievelijk bestemd voor den Trein en de mitrailleur-compagnieën.

Aangezien bedoelde aanschaffing niet kan worden uitgesteld, wordt het noodig geacht daarvoor gelden op deze aanvullende begrooting uit te trekken.

Onderafdeeling 920.

Onderdeel a (— f 10 500).

Onderdeel b (— f 9 500).

Wijziging in de verstrekking van kleding en uitrusting aan de afzonderlijke Inlandsche korpsen.

Aangezien de militairen, behoorende tot de korpsen Barisan van Madoera en het Legioen van Mangkoe Negoro te Soerakarta, buiten dienst burgerkleding dragen en daardoor hun sergen kleding alleen gebruiken bij parades en dergelijke gelegenheden, worden de uitgaven, verbonden aan het verstrekken van sergen kleding aan genoemde militairen, niet langer verantwoord geacht, in verband waarmede deze verstrekkingen behooren te vervallen.

Ook is het mogelijk gebleken den draagtijd van enkele andere aan meerbedoelde militairen te verstrekken kledingstukken te verlengen.

Tegenover deze verminderingen staat echter de noodzakelijkheid om sportbroeken en bivakmutsen te verstrekken, welke artikelen reeds geruimen tijd tot de uitrusting der militairen van het leger behooren, doch waarvan tot nog toe, met het oog op de daaraan verbonden verhooging der uitgaven, voor de Barisans en het Legioen de verstrekking was opgeschort.

Door een en ander wordt eene bezuiniging verkregen van f 9 500 voor de korpsen Barisan en f 10 500 voor het Legioen van Mangkoe Negoro.

Onderafdeeling 925, onderdeel a (— f 26 000).

Onderafdeeling 942, onderdeel e (+ f 26 000).

Herziening van op de hoofdbegrooing uitgetrokken posten.

Bij de raming van den post „Levensmiddelen” op de begrooing voor het jaar 1924 werdt gerekend op een bedrag van f 100 000 voor waterverstrekking.

Thans is gebleken, dat bovendien nog een bedrag van f 26 000 voor waterverstrekking ten laste van de geniefondsen wordt gebracht.

Voor een juist begrootingsbeheer is het gewenscht al de uitgaven voor waterverstrekking op denzelfden post te brengen en daartoe den post „Levensmiddelen” te verhoogen met f 26 000 tegen gelijktijdige vermindering van de onderafdeeling „Geniewerken” met f 26 000.

Onderafdeeling 925, onderdeel b (+ f 120 000).

Verplaatsing van de militaire vestiging te Makasser.

Als gevolg van verschillende omstandigheden kan een bedrag van f 120 000 voor onderwerpelijk doel niet in 1923 worden verwerkt en zal het dus restant blijven.

Ten einde den kampementsbouw in den gedachten bouw-tijd te kunnen voltooien, zal het noodig zijn een bedrag van f 120 000 toe te staan boven het bedrag, waarop voor dit geniewerk bij de begrooing van 1924 reeds is gerekend.

Onderafdeeling 943, onderdeel e (+ f 18 000).

Herziening van de verstrekkingen aan kleding aan de recruten der infanterie en artillerie.

Aangezien de recruten bij de depotbataljons der infanterie en bij de depots der artillerie na zes maanden dienst vernieuwing van een der beide als eerste uitrusting verstrekte paren zeldoeksche schoenen noodig hebben, doch volgens § 13 (3) van het militair tarief No. 24 (Staatsblad 1921 No. 261) eerst van de zevende maand van hun dienst-tijd af recht op kledinggeld verkrijgen en alzoo eerst na acht maanden dienst uit de kledinggelden een paar schoenen zou kunnen worden bekostigd, op welk tijdstip de militairen echter ook reeds vernieuwing van grijsgroene kleding behoeven, dient bij hun indiensttreden in stede van twee paar drie paar zeldoeksche schoenen van landswege in eigendom te worden verstrekt.

Aan dezen maatregel is eene meerdere uitgave verbonden van f 18 000 per jaar.

Onderafdeeling 963 (+ f 240 000).

Oprichting van een vliegekamp te Andir nabij Bandoeng.

Dit bedrag is benoodigd in het jaar 1924 tot voldoening van de bestellingen aan ijzereconstructies, waarvoor gelden bij de aanvullende begrooing voor het dienstjaar 1923 tot een gelijk bedrag zijn toegestaan (Volksraadstuk Tweede gewone zitting 1922, Onderwerp 1 — Afd. IX — stuk 1 ad onderafdeeling 967 E).

Artikel 23.

1. De leden van het college van gedeputeerden genieten een maandelijksche bezoldiging door den provincialen raad onder goedkeuring van den Gouverneur-Generaal te bepalen.
2. Zij genieten voor het bijwonen der vergaderingen van den provincialen raad of van het college noch zittinggelden, noch reis- en verblijfkosten.

Artikel 24.

1. De provinciale raad stelt eene instructie vast voor het college van gedeputeerden ter regeling van de uitoefening van hunne bevoegdheden en taak.
2. Deze instructie treedt niet in werking dan na door den Gouverneur-Generaal te zijn goedgekeurd.

Afdeeling 4.

De Gouverneur.

Artikel 25 ⁽¹¹⁾.

1. De Gouverneur is belast met de uitvoering van de besluiten van den provincialen raad, waar hem dit is opgedragen, en van die van het college van gedeputeerden, voor zoover dit niet aan een lid van het college is opgedragen (Ond. 2 — stuk 8, IX).
2. Het besluit, dat naar zijn oordeel als strijdig met een algemeene verordening of het algemeen belang, door den Gouverneur-Generaal kan worden geschorst of vernietigd, wordt niet ten uitvoer gebracht.
3. Hij geeft van dit gevoelen binnen driemaal vier en twintig uren na het nemen van het besluit aan den provincialen raad of het college van gedeputeerden kennis.
4. Hij is, indien drie maanden na de dagteekening dezer kennisgeving geen schorsing of vernietiging door den Gouverneur-Generaal heeft plaats gehad, tot uitvoering van het besluit verplicht.

Artikel 26 ⁽¹²⁾.

Bij ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis wordt de Gouverneur vervangen door *het oudste lid in jaren van het college van gedeputeerden, totdat door den Gouverneur-Generaal is voorzien* (Ond. 2 — stuk 8, X).

Artikel 27.

In provinciën, waar geen benoeming van een college van gedeputeerden heeft plaats gehad, geldt al hetgeen voor de verrichtingen van dat college is bepaald voor den Gouverneur, en treedt beroep op, kennisgeving aan of raadpleging van den Gouverneur in de plaats van beroep op, kennisgeving aan of raadpleging van het college.

⁽¹¹⁾ De oorspronkelijke redactie van artikel 25 lid 1 en lid 2 luidde:

„1. De Gouverneur is belast met de uitvoering van de besluiten van den provincialen raad, waar hem dit is opgedragen, en van die van het college van gedeputeerden, voorzoover dit niet aan anderen is opgedragen

2. Het besluit, dat naar zijn oordeel als strijdig met een algemeene verordening of het algemeen belang, door den Gouverneur-Generaal kan worden geschorst of vernietigd, brengt hij niet ten uitvoer”.

⁽¹²⁾ De oorspronkelijke redactie van artikel 26 luidde:
„Bij ongesteldheid afwezigheid of ontstentenis wordt de Gouverneur vervangen door den resident ter beschikking”.

HOOFDSTUK III.

De provinciale ambtenaren.

Afdeeling I.

Algemeene bepalingen.

Artikel 28.

1. De provinciale raad regelt de bezoldiging van de provinciale ambtenaren.
2. Deze regelingen zijn onderworpen aan de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal.

Artikel 29.

Het college van gedeputeerden stelt met inachtneming van de in het vorige artikel bedoelde regelingen en binnen de grenzen der begrooting de bezoldigingen vast van de ambtenaren in dienst der provincie, tenzij de provinciale raad zich de vaststelling voor bepaalde ambtenaren heeft voorbehouden, of deze aan anderen heeft opgedragen.

Artikel 30.

Het college van gedeputeerden benoemt, schorst en ontslaat de ambtenaren in dienst der provincie, voor zooveel zulks niet aan den provincialen raad is voorbehouden of aan anderen is opgedragen.

Artikel 31.

Alle provinciale ambtenaren, benevens de landsdienaren, die ter beschikking van de provincie worden gesteld, staan onder de bevelen van den Gouverneur.

Artikel 32.

De Gouverneur beschikt voor den provincialen dienst, voor zoover het naar zijn oordeel noodig, en met de eischen van 's Lands dienst vereenigbaar is, over het hem als landsdienaar ondergeschikt personeel.

Artikel 33.

Aan landsdienaren mag van wege de provincie geene beëloofing, in welken vorm ook, worden toegekend, dan met voorafgaande bewilliging van het betrokken departementshoofd.

Afdeeling 2.

De Secretaris.

Artikel 34.

1. De secretaris der provincie wordt benoemd door den provincialen raad, uit eene voordracht van ten minste twee personen, opgemaakt door het college van gedeputeerden.
2. Hij wordt door den raad op voorstel van gedeputeerden geschorst en ontslagen.

2. Hij, die zijn ontslag genomen heeft, blijft lid, totdat zijn opvolger de benoeming heeft aanvaard of ingevolge artikel 47 zijn functie als lid zal kunnen aanvaarden.

Artikel 15.

1. Een lid van den provincialen raad, een der in artikel 5 vermelde vereischten verliezende of een der in artikel 6 met het raadslidmaatschap onvereinigbaar verklaarde betrekkingen aannemende, houdt op lid te zijn.

2. Hij geeft daarvan binnen veertien dagen kennis aan het college van gedeputeerden met vermelding van de reden.

3. Is die kennisgeving niet binnen den bepaalden tijd ontvangen, dan constateert het college van gedeputeerden, zoo mogelijk na den betrokkene te hebben gehoord, bij een met redenen omkleed besluit, dat hij heeft opgehouden lid te zijn.

Van die beslissing kan de betrokkene gedurende vier weken in hooger beroep komen bij den provincialen raad.

Artikel 16. (5)

1. Die met artikel 7 in strijd handelt, kan door den provincialen raad van zijn lidmaatschap vervallen verklaard worden.

2. In afwachting der beslissing van den raad kan het college van gedeputeerden den betrokkene in zijn lidmaatschap schorsen (Ond. 2 — stuk 12, IV).

3. Geen vervallenverklaring heeft plaats dan nadat de betrokkene in de gelegenheid is gesteld zich mondeling of schriftelijk te verdedigen.

4. De belanghebbende kan gedurende vier weken nadat hem de beslissing is medegedeeld, bij den Gouverneur-Generaal in hooger beroep komen.

5. De van zijn lidmaatschap vervallen verklaarde is gedurende twee jaren, te rekenen van den dag der einduitspraak, niet tot lid van den raad verkies- of benoembaar.

Artikel 17.

De leden van den provincialen raad kunnen op voorstel of na raadpleging van het college van gedeputeerden, door den Gouverneur-Generaal van het lidmaatschap worden ontheven:

- bij gebleken ongeschiktheid door ouderdom of aanhoudende ziels- of lichaamsgebreken;
- wanneer zij onder curateele zijn gesteld;
- wanneer zij wegens schulden zijn gegijzeld;
- wegens overtreding van een voor de raadsleden bij algemeene verordening uitgevaardigd voorschrift;
- wegens wangedrag of onzedelijkheid of bij voortdurende achteloosheid in de waarneming hunner functiën;
- wanneer zij tot vrijheidstraf zijn veroordeeld, uitgezonderd de vrijheidstraf, die geldboete vervangt en die wegens overtreding is opgelegd.

Artikel 18. (6)

1. De leden van den provincialen raad genieten reis-

(5) De oorspronkelijke redactie van artikel 16, lid 2, luidde: „2. In afwachting der beslissing van den raad kan het college van gedeputeerden den betrokkene in zijn betrekking schorsen”.

(6) De oorspronkelijke redactie van artikel 18, lid 2 luidde: „2. Hun kunnen zittinggelden worden toegekend voor het bijwonen van vergaderingen van den raad”.

en verblijfkosten voor het bijwonen van de vergaderingen van den raad en van commissiën uit den raad.

2. Hun kunnen zittinggelden worden toegekend voor het bijwonen van vergaderingen van den raad en van commissiën uit den raad (Ond. 2 — stuk 8, VII).

3. De provinciale besluiten, die de reis- en verblijfkosten en die, welke de toekenning van zittinggelden regelen, behoeven de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal.

Afdeeling 3.

Het college van gedeputeerden.

Artikel 19 (7).

1. Het aantal der leden van het college van gedeputeerden en dat der plaatsvervangende leden bedraagt ten minste twee en ten hoogste zes.

1a. De leden van het college van gedeputeerden zomede de plaatsvervangende leden, kunnen al dan niet uit de leden van den provincialen Raad worden gekozen (Ond. 2 — stuk 12, VI).

2. Die ophoudt lid van den provincialen raad te zijn, treedt af als lid of plaatsvervangend lid van het college van gedeputeerden. Een aftredend lid of plaatsvervangend lid is dadelijk weder verkiesbaar (Ond. 2 — stuk 12, VII).

3. Hij, die lid of plaatsvervangend lid is van het college van gedeputeerden, doch niet tevens lid is van den provincialen raad, treedt af, wanneer hij in de eerste vergadering, door den provincialen raad na eene periodieke verkiezing gehouden, door dien raad niet wordt herbenoemd (Ond. 2 — stuk 12, VIII).

Artikel 20 (8).

Een lid en een plaatsvervangend lid van het college van gedeputeerden, dat geen lid is van den provincialen raad, moet voldoen aan de eischen voor het lidmaatschap van den raad in artikel 5 gesteld (Ond. 2 — stuk 12, IX).

Artikel 21 (9).

Het lidmaatschap van het college van gedeputeerden is onvereinigbaar met de betrekkingen:

- genoemd in artikel 6;
- van voorzitter of lid van het bestuur van een onder toezicht van den provincialen raad staande zelfstandige gemeenschap, alsmede met het bekleeden van een betrekking in werkelijken dienst van den Lande (Ond. 2 — stuk 8, VIII).

Artikel 22 (10).

De bepalingen van de artikelen 7, 15, 16 en 17 gelden eveneens voor de leden en de plaatsvervangende leden van het college van gedeputeerden.

(7) De oorspronkelijke redactie van artikel 19 lid 2 en lid 3 luidde:

„2. Die ophoudt lid van den provincialen raad te zijn treedt af als lid van het college van gedeputeerden. Een aftredend lid is dadelijk weer verkiesbaar.

„3. Hij die lid is van het college van gedeputeerden, doch enz.

(8) De oorspronkelijke redactie van artikel 20 luidde: „Een lid van het college van gedeputeerden, dat geen lid is van den provincialen raad, moet voldoen aan de eischen voor het lidmaatschap van den raad in artikel 5 gesteld behoudens dat hij op het oogenblik der benoeming geen werkelijk verblijf in de provincie behoeft te hebben”.

(9) Die oorspronkelijke redactie van het bepaalde sub b van art. 21 luidde:

„b. van voorzitter of lid van het bestuur van een onder toezicht van den provincialen raad staande zelfstandige gemeenschap”.

(10) De oorspronkelijke redactie van artikel 22 luidde: „De bepalingen van de artikelen 7, 15, 16 en 17 gelden eveneens voor de leden van het college van gedeputeerden.

e. voorzitter of lid van de Algemeene Rekenkamer; alsmede met een betrekking waaruit rekenplichtigheid dan wel ondergeschiktheid aan den raad voortvloeit.

2. De in het voorgaand lid genoemde betrekkingen worden geacht niet vervuld te worden, indien zij tijdelijk worden waargenomen, tenzij die waarneming voor langer dan zes maanden wordt opgedragen of reeds zes maanden heeft geduurd.

Artikel 7 (3).

1. De leden van den provincialen raad mogen:

- a. in rechtsgedingen, waarin de provincie betrokken is, niet als advocaat of procureur werkzaam zijn;
- b. over de opnemng en goedkeuring der rekening van een lichaam tot welks bestuur zij behooren, met uitzondering van de provinciale rekening niet medestemmen, (Ond. 2 — stuk 12, III);
- c. geen werken, leveringen of transporten ten behoeve der provincie aannemen, noch zich daarvoor borg stellen of daarin, hetzij rechtstreeks, hetzij zijdelings, deel hebben;
- d. middellijk, noch onmiddellijk, deelnemen aan onderhandsche pacht van goederen of rechten van de provincie of aan het koopen van betwiste vorderingen ten laste der provincie.

2. Van deze verbodsbepalingen kan de raad in bepaalde gevallen dispensatie verleen, indien het belang der provincie dat vordert.

Artikel 8.

1. De verkozen en benoemde raadsleden hebben zitting gedurende eene periode van vier jaren, aanvangende op een bij de instellingsordonnantie aan te geven tijdstip.

2. Hij, die ter vervulling van een opengevallen plaats tot lid van den raad verkozen of benoemd is, treedt af op het tijdstip, waarop de in het vorige lid bedoelde periode eindigt.

3. De aftredenden zijn dadelijk weder verkiesbaar of benoembaar.

Artikel 9.

1. Hij, die door den Gouverneur-Generaal tot lid van den provincialen raad is benoemd, geeft binnen vier weken na ontvangst van het hem toegezonden bericht zijner benoeming aan den Gouverneur kennis of hij de benoeming aanneemt.

2. Hij wordt, laat hij dien termijn zonder kennisgeving voorbijgaan, geacht de benoeming niet aan te nemen.

Artikel 10.

Bij ordonnantie wordt geregeld de bevoegdheid tot het kiezen van de leden van den raad, zoomede de wijze, waarop de verkiezing plaats heeft.

Artikel 11.

1. De gekozene ontvangt binnen een week van den voorzitter van het stemkantoor het afschrift van het proces-verbaal, waaruit zijne verkiezing blijkt.

(3) De oorspronkelijke redactie van art. 7, lid 1, sub b luidde: „b. bij het opnemen en goedkeuren der rekening eener aan het provinciaal bestuur ondergeschikte inrichting tot welker bestuur zij behooren, niet tegenwoordig zijn”;

2. Hij, die gekozene is ter vervulling van een plaats, opengevallen door het niet aannemen van de verkiezing of het niet tijdig inzenden van den geloofsbrief, ontvangt tevens een afschrift van het proces-verbaal, waaruit de verkiezing blijkt van hem, wiens plaats hij vervult.

3. Het in het eerste lid bedoelde afschrift, indien het in het tweede lid bedoelde geval zich voordoet, vergezeld van het daargenoemde afschrift-proces-verbaal strekt den gekozene tot geloofsbrief.

Artikel 12.

1. Binnen vier weken na ontvangst van het proces-verbaal geeft de gekozene kennis aan den voorzitter van het stemkantoor of hij de verkiezing aanneemt.

2. Hij wordt, laat hij dien tijd zonder kennisgeving voorbijgaan, geacht de verkiezing niet aan te nemen.

Artikel 13 (4).

1. De tot lid van den provincialen raad gekozene legt nevens zijn geloofsbrief aan den raad over:

zoo hij behoort tot een groep, waarvoor een burgerlijke stand is ingesteld, een uittreksel uit de geboorteregisters of bij gemis daarvan een acte van bekendheid, waaruit tijd en plaats zijner geboorte blijken;

zoo hij niet tot een dergelijke groep behoort, een verklaring van het hoofd van plaatselijk bestuur zijner woonplaats getuigende dat hem aannemelijk is gemaakt, dat de gekozene op den dag, waarop deze verkozen werd verklaard, den ouderdom van een en twintig jaren had vervuld (*);

zoo hij niet landsdienaar is, een verklaring van het hoofd van plaatselijk bestuur zijner woonplaats, getuigende dat hij op den dag, waarop hij verkozen werd verklaard, ingezetene van Nederlandsch-Indië was;

zoo hij niet-Nederlander is, een verklaring van het hoofd van plaatselijk bestuur zijner woonplaats, getuigende dat hij op den dag, waarop hij verkozen werd verklaard, den staat van Nederlandsch onderdaan bezat;

een verklaring van het hoofd van plaatselijk bestuur, getuigende dat zijn werkelijk verblijf in de provincie gevestigd is (Ond 2 — stuk 8, IV).

2. De geloofsbrief moet door den verkozenen binnen een maand na zijne dagteekening tegelijk met bovenbedoelde stukken bij den provincialen raad worden ingezonden, tenzij de raad den termijn op verzoek van den verkozenen of op voorstel van den Gouverneur heeft verlengd.

3. Zijn die stukken niet binnen dien termijn ingezonden, dan wordt de plaats, die de verkozenen zou vervullen, geacht op den eersten dag na afloop van dien termijn opnieuw te zijn opengevallen.

Artikel 14.

1. Wanneer leden van den provincialen raad hun ontslag nemen, richten zij hun daartoe strekkend schrijven aan den Gouverneur.

(4) De oorspronkelijke redactie van de laatste zinsnede van het 1e lid van art. 13 luidde:

„een verklaring van het hoofd van plaatselijk bestuur, getuigende, dat op den dag, waarop hij verkozen werd verklaard, zijn werkelijk verblijf in de provincie gevestigd was”.

(*) In verband met de wijziging van art. 5 zullen ook in de derde alinea van het 1ste lid van art. 13 de woorden „een en twintig” vervangen moeten worden door „vijf en twintig”.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 2 — STUK 17.

Provincie- en regentschaps-ordonnanties.

GEAMENDEERD ONTWERP PROVINCIE- ORDONNANTIE (*).

GEAMENDEERD ONTWERP DER PROVINCIE- ORDONNANTIE, ZOOALS HET DOOR DEN VOLKSRAAD WERD AANGENOMEN.

HOOFDSTUK I.

Algemeene bepalingen.

Artikel 1.

Deze ordonnantie kan worden aangehaald onder den titel van „Provincie-ordonnantie“.

Artikel 2.

In deze ordonnantie worden onder besluiten mede verstaan verordeningen.

Artikel 2a.

De ordonnantie waarbij een provincie wordt ingesteld wordt instellingsordonnantie genoemd.

HOOFDSTUK II.

De bestuursorganen van de provincie.

Afdeeling I.

Algemeene bepaling.

Artikel 3.

Het bestuur van de provincie bestaat uit:

- a. 1. den provincialen raad;
 2. het college van gedeputeerden en
 3. den Gouverneur,
- dan wel:
- b. 1. den provincialen raad en
 2. den Gouverneur.

(*) I. Met gespateerde letter zijn aangegeven de wijzigingen door de Regeering in de artikelen aangebracht vóór de openbare behandeling (Memorie van Antwoord st. 7), benevens de wijzigingen van art. 49 lid 2, en art. 63, lid 1, nog tijdens de openbare behandeling aangebracht.

II. Met cursieve letter zijn aangegeven de wijzigingen aangebracht krachtens de door de Regeering overgenomen amendementen en de door den Volksraad aangenomen amendementen.

(Het stuknummer van het betrekkelijk amendement is in den tekst vermeld).

Afdeeling II.

De provinciale raad.

Artikel 4 (1).

1. Voor elke provincie wordt bij ordonnantie het aantal leden van den provincialen raad vastgesteld, zoomede het aantal dezer leden, dat door verkiezing wordt aangevozen.

2. De overige leden worden benoemd door den Gouverneur-Generaal, den Raad van Nederlandsch-Indië gehoord.

3. Bij de in het eerste lid bedoelde ordonnantie wordt tevens aangewezen het aantal leden, dat behoort tot de:

- a. inheemsche onderdanen, Nederlanders;
- b. inheemsche onderdanen, niet-Nederlanders;
- c. uitheemsche onderdanen, niet-Nederlanders.

Artikel 5 (2).

Lid van den provincialen raad kunnen alleen zijn mannelijke Nederlandsche onderdanen, die ingezetenen zijn van Nederlandsch-Indië, hun werkelijk verblijf hebben binnen de provincie, den leeftijd van 25 jaren bereikt hebben, voldoende kennis bezitten van de Nederlandsche taal, niet krachtens onherroepelijke rechterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over hunne goederen hebben verloren, of van eenig recht of eenige bevoegdheid zijn ontzet, noch in staat van faillissement verkeerden (Ond. 2 — stuk 12, 1).

Artikel 6.

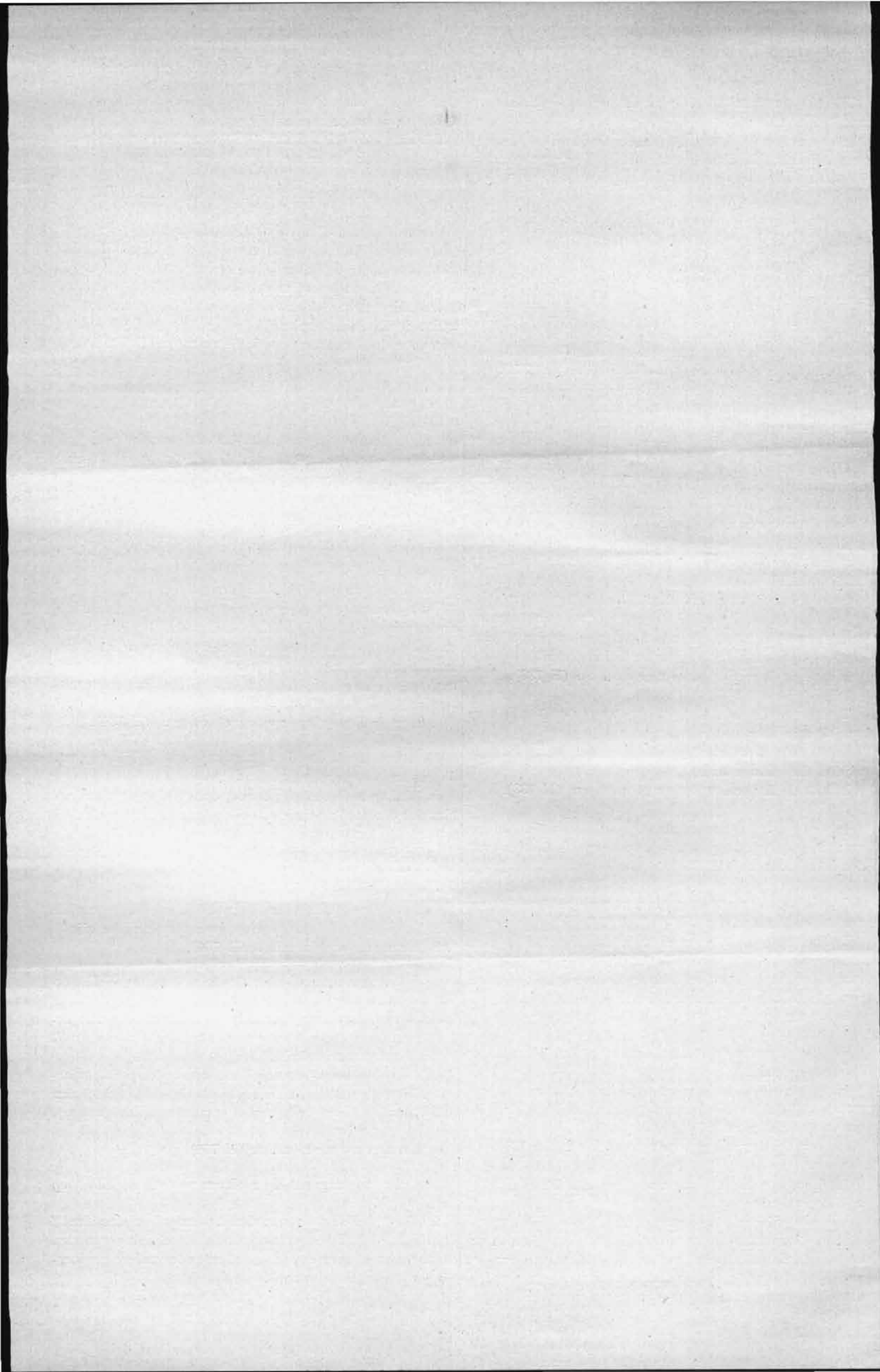
1. Het lidmaatschap van den provincialen raad is overeenigbaar met de betrekking van:

- a. vice-president of lid van den Raad van Nederlandsch-Indië;
- b. algemeen secretaris;
- c. hoofd van een departement van algemeen bestuur;
- d. Gouverneur;

(1) De oorspronkelijke redactie van art. 4, lid 3 luidende: „3. Bij de in het eerste lid bedoelde ordonnantie wordt tevens aangewezen het aantal leden dat behoort tot de:

- a. Nederlandsche onderdanen, die Nederlander zijn;
- b. Nederlandsche onderdanen, geen Nederlander zijnde van inheemschen oorsprong;
- c. Nederlandsche onderdanen, geen Nederlander zijnde van vreemden oorsprong“.

(2) De aanhef van art. 5 luidde oorspronkelijk: „Tot lid van den provincialen raad kunnen alleen benoemd of verkozen worden mannelijke Nederlandsche onderdanen, die ingezetenen zijn van Nederlandsch-Indië hun werkelijk verblijf hebben binnen de provincie, den leeftijd van 21 jaren bereikt hebben enz.“.



25. Het amendement-Kerkkamp (st. 8, XXII) op art. h, luidende:

In artikel h lid 2 te laten vervallen de woorden „Gouverneur-Generaal”, is door de Regeering overgenomen (H 732).

B. Betreffende de regentschapsordonnantie.

1. Het amendement-Engelenberg (st. 13, II) op art. 6, luidende:

Het getal 21 worde vervangen door het getal 25, zoodat het betrekkelijk gedeelte zal luiden:

„den leeftijd van 25 jaren bereikt hebben”.

is aangenomen met 19—16 stemmen (H 763).

Vóór stemden de heeren: Engelenberg, Valkenburg, Van der Jagt, Bergmeijer, Kiès, Moelia, Schmutzer, Kroon, Burer, Laoh, Kan, Roep, Soselisa, 'sJacob, Buffart, Sadjiroen, Ariodinoto, Van Sandick en de Voorzitter.

Tegen stemden de heeren: Dahler, Salim, Kamil, Djajadiningrat, Waworoentoe, Kerkkamp, Soetatmo, Stokvis, Aay, Soerakoesoemah, Westra, Soetadi, Dwidjosewojo, De Queljoe, Soejono en Wiranata Koesoema.

2. Het amendement-Engelenberg (st. 13, III) op art. 8, luidende:

alinea I sub b worde als volgt gelezen:

„over de opneming en goedkeuring der rekening van een lichaam tot welks bestuur zij behooren, met uitzondering van de regentschapsrekening, niet medestemmen”.

is door de Regeering overgenomen (H 733).

3. Het amendement-Engelenberg (st. 13, IV) op art. 15, luidende:

het woord „betrekking” in de tweede alinea worde gewijzigd in: „lidmaatschap”.

is door de Regeering overgenomen (H 733).

4. Over art. 18 van het ontwerp werd stemming aangevraagd. Het art. is verworpen met 34—1 stem (van den heer Soetatmo) (H 763).

5. Het amendement-Engelenberg (st. 13, VI) op art. 19, luidende:

In de eerste alinea worden tusschen de woorden „toelaten” en „wordt” ingevoegd de woorden: „ten aanzien van welke vraag de Regentschapsraad door het College van Gedeputeerden wordt gehoord”.

is aangenomen z.h.st. (H 764).

6. Het amendement-Engelenberg (st. 14, VII) op art. 19, luidende:

In de tweede alinea worden tusschen de woorden „gedeputeerden” en „wordt” ingevoegd de woorden: „den Regentschapsraad gehoord”.

is door de Regeering overgenomen (H 733).

7. Het amendement-Kerkkamp (st. 14, VIII) op art. 22, luidende:

Lid 1 te wijzigen als volgt:

„1. De gecommiteerden ontvangen voor het bijwonen van de vergaderingen van het college vergoeding van reis- en verblijfkosten en genieten zittinggeld voor een bepaald aantal bij regentschapsbesluit vast te stellen, vergaderingen.

In lid 2 achter de woorden „reis- en verblijfkosten” opnemen de woorden „en het zittinggeld”.

is aangenomen z.h.st. (De heeren Van Sandick, Kan en Westra verklaarden zich tegen 't amendement) (H 764).

8. Het amendement-Engelenberg (st. 13, VIII) op art. 40, luidende:

De zesde alinea worde als volgt gelezen:

„De geheimhouding wordt, zoowel door de leden en ambtenaren, die bij de behandeling tegenwoordig waren, als door de leden en ambtenaren, die op andere wijze van het behandelde en de stukken kennis nemen, in acht genomen, totdat de Raad haar opheft”.

is door de Regeering overgenomen (H 734).

9. Het amendement-Kerkkamp (st. 14, X) op art. 44, luidende:

In lid 2 de woorden: „door de aanwezige leden beraadslaagd en beslist” te vervangen door de woorden:

„over de in het oproepingsbriefje der vorige vergadering vermelde onderwerpen beraadslaagd en beslist ongeacht het aantal leden, dat aanwezig is.

is aangenomen z.h.st. (H 764).

10. Het amendement-Engelenberg (st. 13, IX) op art. 49, luidende:

Een derde alinea worde toegevoegd, luidend:

„Kan de nieuwe vergadering niet plaats vinden aangezien slechts één lid aanwezig is, dan worden de functies van het college van gecommiteerden uitgeoefend door dezen eenen aanwezige, hetzij deze de voorzitter van den Regentschapsraad is of een ander lid van het college van gecommiteerden”.

is door de Regeering overgenomen (H 734).

11. Het amendement-Kerkkamp (st. 14, XII) op art. 58, luidende:

In lid 2 na het woord „daarvan” op te nemen de woorden: „binnen 3 maanden van het College van gedeputeerden en binnen 6 maanden van den Gouverneur-Generaal”.

in lid 3 na het woord „besluit” opnemen de woorden:

„binnen zes maanden”.

als lid 4 opnemen:

„4. Na verstrijking van de in lid 2 en lid 3 gestelde termijnen wordt de goedkeuring geacht verleend te zijn”.

is aangenomen z.h.st. (H 764).

12. Het amendement-Kerkkamp (st. 14, XIII) op art. 66, luidende:

Aan lid 1 toevoegen de woorden: „of ingevolge het bepaalde in lid 4 van art. 58 geacht wordt verleend te zijn”.

lid 2 vervangen door:

„2. Zij worden afgekondigd met een onderschrift, waaruit blijkt bij welk besluit de goedkeuring is verleend dan wel op welk tijdstip de termijnen genoemd in lid 4 van art. 58 zijn verstreken”.

is aangenomen z.h.st. (H 764).

13. Het amendement-Kerkkamp (st. 14, XIV) op art. 70, luidende:

In lid 2 tusschen de woorden „voorziet” en „resident” inlassen de woorden: „na bekomen machtiging van den Gouverneur of in dringende gevallen onder nadere goedkeuring van den Gouverneur”.

is door de Regeering overgenomen (H 734).

Aan artikel 21 een nieuwe alinea toe te voegen, luidende: „alsmede met het bekleeden van een betrekking in werkelijken dienst van den Lande”, is aangenomen zonder hoofdelijke stemming (H 760).

11. Het amendement-Engelenberg (st. 12, X) op art. 22, luidende:

Achter het woord „leden” worden ingevoegd de woorden „en de plaatsvervangende leden”, is door de Regeering overgenomen (H 730).

12. Het amendement-Kerkkamp (st. 8, IX) op art. 25, luidende:

In artikel 25 lid 1 de woorden „aan anderen” vervangen door de woorden „aan een lid van het college”, is door de Regeering overgenomen (H 730).

13. Het amendement-Kerkkamp (st. 8, X) op art. 26, luidende:

In artikel 26 de woorden „den resident ter beschikking” vervangen door de woorden „het oudste lid in jaren van het college van gedeputeerden, totdat door den Gouverneur-Generaal is voorzien”, is aangenomen met 34—1 stemmen (H 760).

Vóór stemmen de heer: Ariodinoto, Wiranata Koesoema, Van Sandick, Dahler, Engelenberg, Valkenburg, Salim, Van der Jagt, Kamil, Djajadiningrat, Bergmeijer, Kiès, Moelia, Schmutzer, Kroon, Waworoentoe, Burer, Kerkkamp, Laoh, Soetatmo, Kan, Roep, Stokvis, Soerakoesoemah, Aay, Sose-lisa, Soetadi, 's Jacob, Dwidjosewojo, Buffart, De Queljoe, Sadjiroen, Soejono en de Voorzitter.

Tegen stemde de heer Westra.

14. Het amendement-Engelenberg (st. 12, XII) op art. 37, luidende:

In de tweede alinea te doen vervallen de woorden: „Indien het provinciaal belang dit vordert”, is aangenomen zonder hoofdelijke stemming (H 761).

15. Het amendement-Engelenberg (st. 12, XIII), op art. 42, luidende:

De zesde alinea worde als volgt gelezen:

„6. De geheimhouding, wordt zoowel door de leden en ambtenaren, die bij de behandeling tegenwoordig waren, als door de leden en ambtenaren, die op andere wijze van het behandelde en de stukken kennis nemen, in acht genomen totdat de Raad haar opheft”, is door de Regeering overgenomen (H 731).

16. Het amendement-Kerkkamp (st. 8, XV) op art. 53, luidende:

In artikel 53 de woorden „alsmede de resident ter beschikking” te laten vervallen, is aangenomen zonder hoofdelijke stemming (H 761).

17. Het amendement-Engelenberg (st. 12, XIV) op art. 55, luidende:

Een derde alinea worde toegevoegd, luidend:

„Kan de nieuwe vergadering niet plaats vinden aangezien slechts één persoon aanwezig is, dan worden de functies van het college van gedeputeerden uitgeoefend door dezen éénen aanwezige, hetzij deze de Gouverneur of één der gedeputeerden is”, is door de Regeering overgenomen (H 731).

18. Het amendement-Engelenberg (st. 12, XV) op art. 63, luidende:

De eerste alinea worde als volgt gelezen:

„De provinciale verordeningen mogen niet voorzien in hetzelfde belang, dat bij een algemeene verordening is geregeld, tenzij daartoe bij die regelingen bevoegdheid is gegeven” is aangenomen met 18—17 stemmen (H 761).

Vóór stemden de heeren: Sadjiroen, Ariodinoto, Van Sandick, Engelenberg, Valkenburg, Van der Jagt, Bergmeijer, Kiès, Moelia, Schmutzer, Kroon, Laoh, Kan, Roep, Sose-lisa, 's Jacob, Buffart en de Voorzitter.

Tegen stemden de heeren: Soejono, Wiranatakoesoema, Dahler, Salim, Kamil, Djajadiningrat, Waworoentoe, Burer, Kerkkamp, Soetatmo, Stokvis, Aay, Soerakoesoemah, Westra, Soetadi, Dwidjosewojo en De Queljoe.

19. Het amendement-Kerkkamp (st. 8, XVII) op art. 64, luidende:

Artikel 64 lid 1 aan te vullen met de woorden:

„tenzij na verstrijking van een vastgestelden termijn, in geval binnen dien tijd op het verzoek om goedkeuring nog geen beslissing is genomen”, is aangenomen zonder hoofdelijke stemming. Tegen stemden de heeren: Westra en de Voorzitter (H 761—762).

20. Het amendement-Engelenberg (st. 12, XVI) op art. 69, luidende:

Een derde alinea worde toegevoegd luidend:

„3. De kosten van politie-dwang kunnen op den overtreder worden verhaald”, is aangenomen met 19—16 stemmen (H 762).

Vóór stemden de heeren: Kan, Roep, Sose-lisa, Westra, 's Jacob, Buffart, Sadjiroen, Ariodinoto, Van Sandick, Engelenberg, Valkenburg, Van der Jagt, Bergmeijer, Kiès, Moelia, Schmutzer, Kroon, Laoh en de Voorzitter.

Tegen stemden de heeren: Soetatmo, Stokvis, Aay, Soerakoesoemah, Soetadi, Dwidjosewojo, De Queljoe, Soejono, Wiranatakoesoema, Dahler, Salim, Kamil, Djajadiningrat, Waworoentoe, Burer en Kerkkamp.

21. Het amendement-Kerkkamp (st. 8, XVIII) op art. 72, luidende:

„In artikel 72 na het woord „goedgekeurd” op te nemen de woorden „of na het verstrijken van een bepaalden termijn” en aan het slot toevoegen de woorden: „of die termijn is verstreken” is aangenomen zonder hoofdelijke stemming (H 762).

22. Het amendement-Kerkkamp (st. 8, XIX) op art. 76, luidende:

In artikel 76 lid 3 tussehen de woorden „voorziet” en „Gouverneur” in te voegen de woorden: „na bekomen machtiging van den Gouverneur-Generaal of in dringende gevallen onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal”, is door de Regeering overgenomen (H 732).

23. Het amendement-Kerkkamp (st. 8, XX) op art. a, luidende:

In artikel a in lid 1 achter het woord Gouverneur-Generaal in te voegen de woorden: „den Raad van Nederlandsch-Indië gehoord”, is aangenomen zonder hoofdelijke stemming (H 762).

24. Het amendement-Kerkkamp (st. 8, XXI) op art. h, luidende:

In artikel h lid 1 na het woord „Gouverneur-Generaal” op te nemen de woorden: „den Raad van Nederlandsch-Indië gehoord”, is aangenomen zonder hoofdelijke stemming (H 762).

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 2 — STUK 16.

Provincie- en regentschaps-ordonnanties (1ste gew. zitting 1923, Ond. 8 — stukken 1 t/m 4).

OVERZICHT VAN DE AANGENOMEN EN VAN DE DOOR DE REGEERING OVERGENOMEN AMENDEMENTEN.

A. Betreffende de provincie-ordonnantie.

1. Het amendement-Engelenberg (st. 12, I) op art. 5, luidende:

„De leeftijd genoemd in den 5den regel worde gebracht op 25 jaar, waartoe het getal 21 worde gewijzigd in 25” is aangenomen met 20—14 stemmen (H 759).

Vóór stemden de heeren: Buffart, Sadjiroen, Ariodinoto, Van Sandick, Engelenberg, Valkenburg, Van der Jagt, Bergmeijer, Kiès, Moelia, Schmutzer, Kroon, Burer, Laoh, Kan, Roep, Soselisa, Westra, 's Jacob en de Voorzitter.

Tegen stemden de heeren: De Queljoe, Soejono, Wiranata Koesoema, Dahler, Kamil, Djajadiningrat, Waworoentoe, Kerkkamp, Soetadi, Stokvis, Aay, Soerakoesoemah, Soetatmo en Dwidjosewojo.

2. Het amendement-Engelenberg (st. 12, III) op artikel 7, luidende:

Artikel 7 alinea 1 sub b worde als volgt gelezen:

„over de opneming en goedkeuring der rekening van een lichaam tot welke bestuur zij behooren, met uitzondering van de provinciale rekening, niet medestemmen”, is door de Regeering overgenomen (H 730).

3. Het amendement-Kerkkamp (st. 8, IV) op art. 13, luidende:

In artikel 13 de laatste zinsnede van lid 1 te wijzigen als volgt:

„een verklaring van het Hoofd van plaatselijk bestuur, getuigende dat zijn werkelijk verblijf in de provincie gevestigd is”, is aangenomen met 28—7 stemmen (H 760).

Vóór stemden de heeren: Waworoentoe, Kerkkamp, Laoh, Soetatmo, Roep, Stokvis, Soselisa, Aay, Soerakoesoemah, Soetadi, 's Jacob, Dwidjosewojo, De Queljoe, Sadjiroen, Soejono, Ariodinoto, Wiranatakoesoema, Dahler, Engelenberg, Valkenburg, Salim, Van der Jagt, Kamil, Djajadiningrat, Bergmeijer, Kiès, Moelia en Kroon.

Tegen stemden de heeren: Burer, Kan, Westra, Buffart, Van Sandick, Schmutzer en de Voorzitter.

4. Het amendement-Engelenberg (st. 12, IV) op art. 16, luidende:

Het woord „betrekking” in de tweede alinea worde gewijzigd in: „lidmaatschap”, is door de Regeering overgenomen (H 730).

5. Het amendement-Kerkkamp (st. 8, VII) op art. 18, luidende:

Artikel 18 lid 2 te wijzigen als volgt:

„2. Hun kunnen zittinggelden worden toegekend voor het bijwonen van vergaderingen van den raad en van commissiën uit den raad”, is aangenomen zonder hoofdelijke stemming. De heeren Van Sandick, Kan en Westra stemden tegen (H 760).

6. Het amendement-Engelenberg (st. 12, VI) op art. 19, luidende:

Na de eerste alinea een nieuwe alinea 1a in te voegen, luidende:

De leden van het college van gedepueerden zoomede de plaatsvervangende leden, kunnen al dan niet uit de leden van den provincialen raad worden gekozen of benoemd” is aangenomen met 19—16 stemmen (H 754, 760).

Vóór stemden de heeren: Soselisa, 's Jacob, Buffart, Sadjiroen, Ariodinoto, Van Sandick, Engelenberg, Valkenburg, Van der Jagt, Bergmeijer, Kiès, Moelia, Schmutzer, Kroon, Burer, Laoh, Kan, Roep en de Voorzitter.

Tegen stemden de heeren: Aay, Soerakoesoemah, Westra, Soetadi, Dwidjosewojo, De Queljoe, Soejono, Wiranatakoesoema, Dahler, Salim, Kamil, Djajadiningrat, Waworoentoe, Kerkkamp, Soetatmo en Stokvis.

7. Het amendement-Engelenberg (st. 12, VII) op art. 19, luidende:

In de tweede alinea van het ontwerp, worden achter het woord „lid” zoowel in den tweeden als in den derden regel telkenmale ingevoegd de woorden „of plaatsvervangend lid” is door de Regeering overgenomen (H 730).

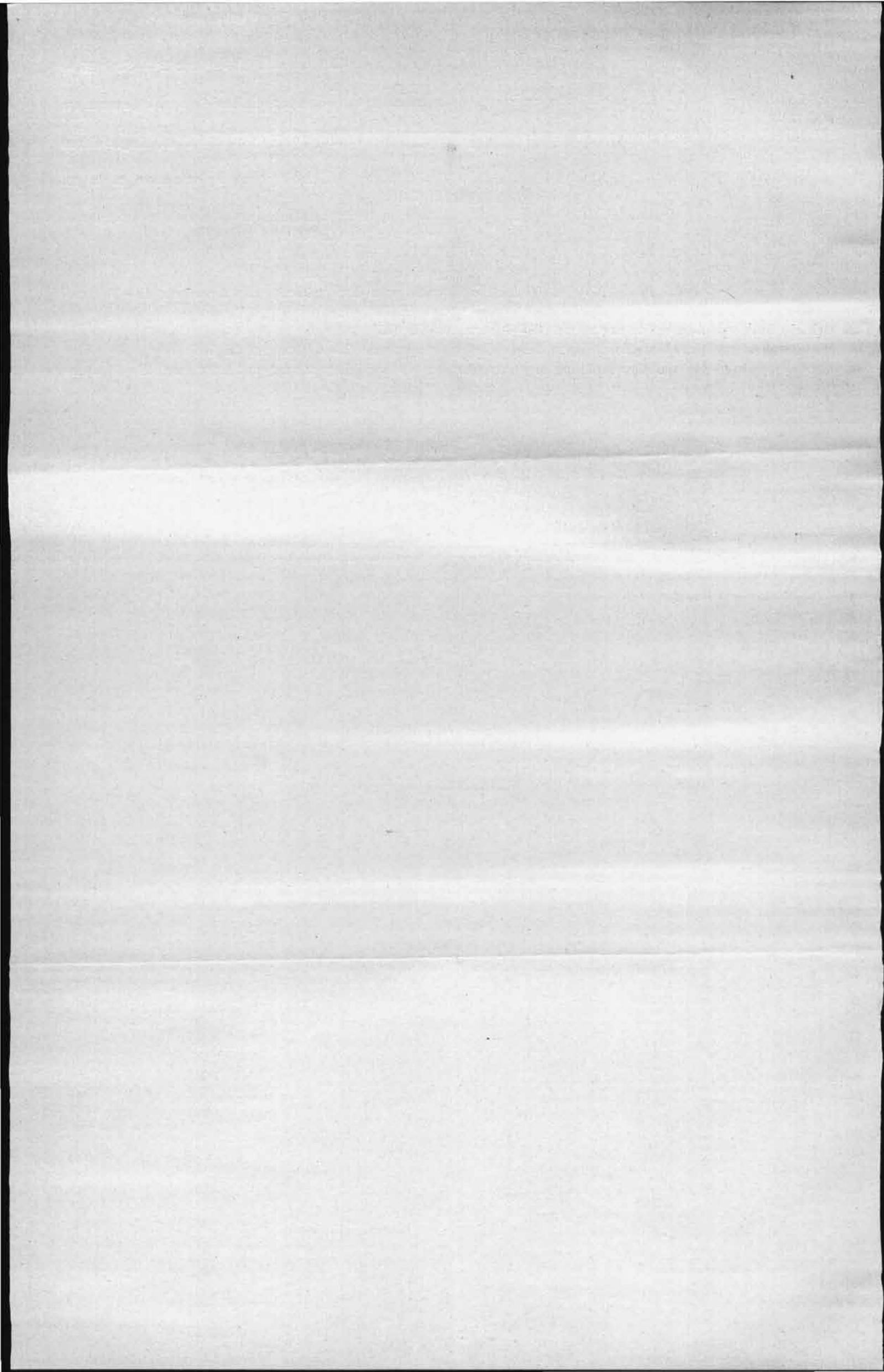
8. Het amendement-Engelenberg (st. 12, VIII) op art. 19, luidende:

In de derde alinea van het ontwerp worden achter het woord „lid” in den eersten regel ingevoegd de woorden: „of plaatsvervangend lid”, is door de Regeering overgenomen (H 730).

9. Het amendement-Engelenberg (st. 12, IX) op art. 20, luidende:

In den eersten regel worden achter het woord „lid” ingevoegd de woorden: „en een plaatsvervangend lid”, is door de Regeering overgenomen (H 730).

10. Het amendement-Kerkkamp (st. 8, VIII) op art. 21, luidende:



26. Am-Engelenberg (st. 13, IX) op artikel 49 (vergadering van 1 gecommiteerde) overgenomen (H 734).
27. „ Stokvis (st. 9, V) „ „ 53 (belangen voorbrengen bij gemeenteraden) ingetrokken (H 740).
28. „ Kerkkamp (st. 14, XII) „ „ 58 (termijn voor goedkeuring) aangenomen z. h. st. (H 764).
29. „ „ (st. 14, XIII) „ „ 66 (afkondiging van verordeningen, zie art. 58) aangenomen z. h. st. (H 764).
30. „ „ (st. 14, XIV) „ „ 70 (bij onvoldoende medewerking van gecommiteerden) overgenomen (H 734).
31. „ „ (st. 14, XV) „ „ a (toezicht van den resident) verworpen met 19—16 stemmen (H 764).
32. Geheele ontwerp aangenomen met 31—4 stemmen (H 765).
33. Motie Stokvis (st. 10) bevoegdheid regentschapsraden verworpen met 29—6 stemmen (H 765).
34. „ „ (st. 11) spoedige instelling regentschapsraden na wijziging aangenomen met 21—14 stemmen (H 765—766).

29.	Am-Kerkkamp	(st. 8,	XVI)	op artikel	55 (minimum van 2) verworpen met 19—16 stemmen (H 761).
30.	„ Engelenberg	(st. 12,	XIV)	„ „	55 (vergadering van 1 persoon) overgenomen (H 731).
31.	„ „	(st. 12,	XV)	„ „	63 (belang) aangenomen met 18—17 stemmen (H 761).
32.	„ Kerkkamp	(st. 8,	XVII)	„ „	64 (termijn voor goedkeuring) aangenomen z. h. st. (De heeren Westra en de Voorzitter stemden tegen H 761—762).
33.	Am-Engelenberg	(st. 12,	XVI)	op artikel	68 (politiedwang) aangenomen met 19—16 stemmen (H 762).
34.	„ Kerkkamp	(st. 8,	XVIII)	„ „	72 (termijn van goedkeuring, zie art. 64) aangenomen z. h. st. (H 762).
35.	„ „	(st. 8,	XIX)	„ „	76 (bij onvoldoende medewerking van gedeputeerden) overgenomen (H 732).
36.	„ „	(st. 8,	XX)	„ „	a (Raad van N.-I. hooren bij vernietiging) aangenomen z. h. st. (H 762).
37.	„ „	(st. 8,	XXI)	„ „	b (Raad van N.-I. hooren bij bestuursgeschillen) aangenomen z. h. st. (H 762).
38.	„ „	(st. 8,	XXII)	„ „	h (redactie-verbetering) overgenomen (H 732).
39.	Geheele ontwerp aangenomen met 29—5 stemmen (H 762).				

B. Betreffende de regentschapsordonnantie.

1.	Am-Engelenberg	(st. 13,	I)	op artikel	3 (regentschappen krachtens art. 68a R. R.) ingetrokken (H 754).
2.	„ Stokvis ⁽¹⁾	(st. 9,	I)	„ „	3 (regentschappen krachtens art. 68a R. R.) verworpen met 20—15 stemmen (H 762).
3.	„ „	(st. 9,	II)	„ „	5 (benoeming en verkiezing) verworpen met 27—8 stemmen (H 762).
4.	„ Kerkkamp	(st. 14,	I)	„ „	6 (mannelijke) verworpen met 20—15 stemmen (H 762).
5.	„ Engelenberg	(st. 13,	II)	„ „	6 (25 jaar) aangenomen met 19—16 stemmen (H 763).
6.	„ Kerkkamp	(st. 14,	II)	„ „	7 (rechtstreeksche ondergeschiktheid) verworpen met 18—17 stemmen (H 763).
7.	„ Engelenberg	(st. 13,	III)	„ „	8 (niet mede stemmen) overgenomen (H 733).
8.	„ Kerkkamp	(st. 14,	III)	„ „	8 (verbodsbepalingen) verworpen met 16—16 stemmen (H 763).
9.	„ Engelenberg	(st. 13,	IV)	„ „	15 (betrekking) overgenomen (H 733).
10.	„ Kerkkamp	(st. 14,	IV)	„ „	15 (vervallen verklaarden) ingetrokken (H 748).
11.	„ Engelenberg	(st. 13,	V)	„ „	16 (alleen de regentschapsraad) ingetrokken (H 754).
12.	„ Kerkkamp	(st. 14,	V)	„ „	16 (gecommitteerden en regentschapsraad) verworpen met 20—13 stemmen (H 763).
13.	Art. 18 van het ontwerp in stemming gebracht werd verworpen met 34—1 stem (H 763).				
14.	Am-Stokvis	(st. 9,	III)	op artikel	19 (college van gedeputeerden uitgeschakeld) verworpen met 20—15 stemmen (H 763).
15.	„ Kerkkamp	(st. 14,	VI)	„ „	19 (de regentschapsraad beslist) verworpen met 20—15 stemmen (H 763).
16.	„ Engelenberg	(st. 13,	VI)	„ „	19 (de regentschapsraad gehoord) aangenomen z. h. st. (H 764).
17.	„ Kerkkamp	(st. 14,	VI)	„ „	19 (de regentschapsraad gehoord) ingetrokken (H 672).
18.	„ Engelenberg	(st. 13,	VII)	„ „	19 (de regentschapsraad hooren over aantal gecommiteerden) overgenomen (H 733).
19.	„ Kerkkamp	(st. 14,	VII)	„ „	21 (noch besturend ambtenaar) verworpen met 18—17 stemmen (H 764).
20.	„ „	(st. 14,	VIII)	„ „	22 (zittinggeld gecommiteerden) aangenomen z. h. st. (Heeren Van Sandick, Westra en Kan stemden tegen H 764).
21.	„ „	(st. 14,	IX)	„ „	23 (voorzitter en ondervoorzitter) verworpen met 19—16 stemmen (H 764).
22.	„ Stokvis	(st. 9,	IV)	„ „	34 (eigen secretaris voor den raad) verworpen met 20—15 stemmen (H 764).
23.	„ Engelenberg	(st. 13,	VIII)	„ „	40 (geheimhouding) overgenomen (H 734).
24.	„ Kerkkamp	(st. 14,	X)	„ „	44 (agenda nieuwe vergadering) aangenomen z. h. st. (H 764).
25.	„ „	(st. 14,	XI)	„ „	49 (minstens 2 gecommiteerden) verworpen met 20—15 stemmen (H 764).

(1) Dit amend. is in de vergad. van 3 Dec. ingetrokken en in die van 6 Dec. wederom ingediend (H 672, 754).

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 2 — STUK 15.

Provincie en regentschapsordonnantie (1e gew. zitting 1923, Ond. 8 — stukken 1 t/m 4).

OVERZICHT VAN ALLE AMENDEMENTEN EN MOTIES.

A. Betreffende de ontwerp-provincie-ordonnantie.

1.	Am.-Kerkkamp	(st. 8,	I)	op artikel 5 (manlijke) verworpen met 18—16 stemmen (H 759).
2.	„ Engelenberg	(st. 12,	I)	„ „ 5 (leertijd 25 jaar) aangenomen met 20—14 stemmen (H 759).
3.	„ „	(st. 12,	II)	„ „ 5 (gevangenisstraf) verworpen met 18—17 stemmen (H 759).
4.	„ Kerkkamp	(st. 8,	II)	„ „ 6 (rechtstreeksche ondergeschiktheid) verworpen met 18—17 stemmen (H 760).
5.	„ Engelenberg	(st. 12,	III)	„ „ 7 (niet mede stemmen) overgenomen (H 730).
6.	„ Kerkkamp	(st. 8,	III)	„ „ 7 (verbodsbepalingen) verworpen met 19—16 stemmen (H 760).
7.	„ „	(st. 8,	IV)	„ „ 13 (werkelijk verblijf) aangenomen met 28—7 stemmen (H 760).
8.	„ Engelenberg	(st. 12,	IV)	„ „ 16 (betrekking) overgenomen (H 730).
9.	„ Kerkkamp	(st. 8,	V)	„ „ 16 (vervallen verklaarde) ingetrokken (H 748).
10.	„ Engelenberg	(st. 12,	V)	„ „ 17 (alleen proviniialen raad) ingetrokken (H 754).
11.	„ Kerkkamp	(st. 8,	VI)	„ „ 17 (Coll. v. gedeputeerden en prov. Raad) verworpen met 25—15 stemmen (H 760).
12.	„ „	(st. 8,	VII)	„ „ 18 (zittinggelden) aangenomen z. h. st. (De heeren Van Sandick, Kan en Westra stemden tegen H 760).
13.	„ Engelenberg	(st. 12,	VI)	„ „ 19 (plaatsvervangende leden ook buiten den raad) na wijziging aangenomen met 19—16 stemmen (H 754, 760).
14.	„ „	(st. 12,	VII)	„ „ 19 (plaatsvervangende leden, aftreding als lid) overgenomen (H 730).
15.	„ „	(st. 12,	VIII)	„ „ 19 (plaatsvervangende leden, aftreding van een niet-lid) overgenomen (H 730).
16.	„ „	(st. 12,	IX)	„ „ 20 (plaatsvervangende leden, lidmaatschapseischen) overgenomen (H 730).
17.	„ Kerkkamp	(st. 8,	VIII)	„ „ 21 (onvereenigbaarheid) aangenomen z. h. st. (H 760).
18.	„ Engelenberg	(st. 12,	X)	„ „ 22 (plaatsvervangende leden, toepasselijke artikelen) overgenomen (H 730).
19.	„ Kerkkamp	(st. 8,	IX)	„ „ 25 (anderen) overgenomen (H 730).
20.	„ Engelenberg	(st. 12,	XI)	„ „ 25 (anderen) ingetrokken (H 672).
21.	„ Kerkkamp	(st. 8,	X)	„ „ 26 (resident ter beschikking) aangenomen met 34—1 stem (H 760).
22.	„ „	(st. 8,	XI)	„ „ 31 (oppertoezicht van den Gouverneur) verworpen met 20—15 stemmen (H 761).
23.	„ „	(st. 8,	XII)	„ „ 32 (beschikking over landsdienaren) verworpen met 19—15 stemmen (H 761).
24.	„ Engelenberg	(st. 12,	XII)	„ „ 37 (dispensatie voor den secretaris) aangenomen z. h. st. (H 761).
25.	„ Kerkkamp	(st. 8,	XIII)	„ „ 38 (vervanging van den secretaris) verworpen met 20—15 stemmen (H 761).
26.	„ Engelenberg	(st. 12,	XIII)	„ „ 42 (geheimhouding) overgenomen (H 731).
27.	„ Kerkkamp	(st. 8,	XIV)	„ „ 49 (agenda nieuwe vergadering) ingetrokken (H 748).
28.	„ „	(st. 8,	XV)	„ „ 53 (resident ter beschikking, zie art. 26) aangenomen z. h. st. (H 761).

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records. It highlights the need for consistency and thoroughness in data collection. The second part of the document focuses on the analysis of the collected data. It describes the various methods used to interpret the results and the challenges faced during the process. The final part of the document provides a summary of the findings and offers recommendations for future research.

The data collected over the course of the study shows a clear trend towards higher values in the later stages. This is consistent with the hypothesis that was tested. The analysis also revealed that there were significant differences between the two groups being compared. These differences were most pronounced in the middle section of the study. The overall results suggest that the intervention had a positive effect on the outcome variable.

In conclusion, the study has provided valuable insights into the relationship between the variables being investigated. The findings support the idea that the intervention is effective in achieving the desired outcomes. However, there are still some limitations to the study that need to be addressed in future work. Further research should aim to explore the long-term effects of the intervention and to identify the factors that influence the results.

Toelichting. Over het algemeen verdient het geen aanbeveling in het college van geëmitteerden aan den regent direct ondergeschikte bestuursambtenaren op te nemen. In een bijzonder geval geeft het bepaalde in lid 2 van dit artikel gelegenheid van dezen regel af te wijken.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 verworpen.

VIII. Artikel 22. Lid 1 te wijzigen als volgt:

„1. De geëmitteerden ontvangen voor het bijwonen van de vergaderingen van het college vergoeding van reis- en verblijfkosten en genieten zittinggeld voor een bepaald aantal, bij regentschapsbesluit vast te stellen, vergaderingen.

In lid 2 achter de woorden „reis- en verblijfkosten” opnemen de woorden „en het zittinggeld”.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 aangenomen.

IX. Artikel 23 te wijzigen als volgt:

„De regent is voorzitter, de patih ondervoorzitter van den regentschapsraad. Bij ontstentenis of verhindering van den voorzitter treedt de ondervoorzitter als zoodanig op”.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 verworpen.

X. Artikel 44. In lid 2 de woorden: „door de aanwezige leden beraadslaagd en beslist” te vervangen door de woorden: „over de in het oproepingsbriefje der vorige vergadering vermelde onderwerpen beraadslaagd en beslist ongeacht het aantal loden, dat aanwezig is.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 aangenomen.

XI. Artikel 49. In lid 2 achter de woorden „aanwezige leden” op te nemen de woorden „mits twee of meer dragende”.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 verworpen.

XII. Artikel 58. In lid 2 na het woord „daarvan” op te nemen de woorden: „binnen 3 maanden van het college van gedeputeerden en binnen 6 maanden van den Gouverneur-Generaal”.

In lid 3 na het woord „besluit” opnemen de woorden:

„binnen zes maanden”.

Als lid 4 opnemen:

„4. Na verstrijking van de in lid 2 en lid 3 gestelde termijnen wordt de goedkeuring geacht verleend te zijn”.

Toelichting. Het komt noodig voor, dat in het bijzondere geval waarvan hier sprake is, n.l. een bekorting van het recht om zelfstandig te besluiten, de noodige zekerheid wordt gegeven, dat de vereischte beslissing op een verzoek om goedkeuring met bekwamen spoed zal volgen.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 aangenomen.

XIII. Artikel 66. Aan lid 1 toevoegen de woorden: „of ingevolge het bepaalde in lid 4 van art. 58 geacht wordt verleend te zijn”.

Lid 2 vervangen door:

„2. Zij worden afgekondigd met een onderschrift, waaruit blijkt bij welk besluit de goedkeuring is verleend dan wel op welk tijdstip de termijnen genoemd in lid 4 van art. 58 zijn verstreken”.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 aangenomen.

XIV. Artikel 70. In lid 2 tusschen de woorden „resident” en „voorziet” inlassen de woorden: „na bekomen machtiging van den Gouverneur of in dringende gevallen onder nadere goedkeuring van den Gouverneur”.

Dit amendement is in de vergadering van 5 December 1923 door de Regeering overgenomen.

XV. Artikel a vervangen door:

„De resident kan ter zake van het beleid van het college van geëmitteerden en van den regentschapsraad aan het college van gedeputeerden de voorstellen doen, die hij noodig acht.

Toelichting. Den resident bepaaldelijk te belasten met het dagelijksch toezicht op den regentschapsraad schept een verhouding van ondergeschiktheid of kan althans tot die opvatting aanleiding geven. Dit dient voorkomen te worden en daarom wordt een redactie voorgesteld, waardoor de bevoegdheid van den resident niet wordt aangetast, doch die niet wijst op een verhouding van ondergeschiktheid.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 verworpen.

KERKKAMP.

DJAJADININGRAT.

WIRANATA KOESOEMA.

IV. Artikel 15. Het woord „betrekking” in de tweede alinea worde gewijzigd in: „lidmaatschap”.

Dit amendement is in de vergadering van 5 December 1923 door de Regeering overgenomen.

V. Artikel 16. De woorden „het college van geëmitteerden” in den tweeden regel worden gewijzigd in: „den regentschapsraad”.

Dit amendement is in de vergadering van 5 December 1923 ingetrokken.

VI. Artikel 19. In de eerste alinea worden tusschen de woorden „toelaten” en „wordt” ingevoegd de woorden: „ten aanzien van welke vraag de regentschapsraad door het college van gedeputeerden wordt gehoord”.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 aangenomen.

VII. Artikel 19. In de tweede alinea worden tusschen de woorden „gedeputeerden” en „wordt” ingevoegd de woorden: „den regentschapsraad gehoord”.

Dit amendement is in de vergadering van 5 December 1923 door de Regeering overgenomen.

VIII. Artikel 40. De zesde alinea worde als volgt gelezen:

„De geheimhouding wordt, zoowel door de leden en ambtenaren, die bij de behandeling tegenwoordig waren, als door de leden en ambtenaren, die op andere wijze van het behandelde en de stukken kennis nemen, in acht genomen, totdat de raad haar opheft”.

Dit amendement is in de vergadering van 5 December 1923 door de Regeering overgenomen.

IX. Artikel 49. Een derde alinea worde toegevoegd, luidende:

„Kan de nieuwe vergadering niet plaats vinden aangezien slechts één lid aanwezig is, dan worden de functies van het college van geëmitteerden uitgeoefend door dezen eenen aanwezige, hetzij deze de voorzitter van den regentschapsraad is of een ander lid van het college van geëmitteerden.

Dit amendement is in de vergadering van 5 December 1923 door de Regeering overgenomen.

ENGELBERG.
BERGMEIJER.
ROEP.

Stuk 14. Amendementen voorgesteld door de heeren Kerkkamp, Djajadiningrat en Wiranata Koesoema.

Ingezonden 1 December 1923.

Ondergeteekenden hebben de eer op de na te noemen artikelen der ontwerp-regentschapsordonnantie de volgende amendementen voor te stellen:

I. Artikel 6. Te doen vervallen het woord „mannelijke”.

Toelichting. Deze wijziging komt overeen met die van artikel 5 provincie-ordonnantie. De weglating van het woord „mannelijke” dwingt niet de vrouw, welke het passieve kiesrecht niet mocht begeeren, zitting te nemen, maar stelt de kiezers in de gelegenheid uit te maken of een vrouw, die wel het lidmaatschap begeert, daarvoor in aanmerking komt.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 verworpen.

II. Artikel 7. Als lid 2 op te nemen, met behoud van het bestaande lid 2 als lid 3:

„2. Van benoeming tot lid van den regentschapsraad zijn uitgesloten de landsdienaren, die een betrekking bekleeden waaruit rechtstreeksche ondergeschiktheid aan den regent voortvloeit en de familieleden van den regent tot in den 4den graad”.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 verworpen.

III. Artikel 8. Den aanhef van lid 2 te wijzigen als volgt:

„Van de verbodsbepalingen genoemd sub a en b kan” enz.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 verworpen.

IV. Artikel 15. Lid 5 te wijzigen als volgt:

„De van zijn lidmaatschap vervallen verklaarde is gedurende de periode genoemd in lid 1 van artikel 9 en overigens gedurende twee jaren, te rekenen van den dag der einduitspraak, niet tot lid van den raad verkiez- of benoembaar”.

Dit amendement is in de vergadering van 5 December 1923 ingetrokken.

V. Artikel 16. De eerste zinsnede te wijzigen als volgt:

„De leden van den regentschapsraad kunnen al dan niet op voorstel van het college van geëmitteerden en na raadpleging van den raad door” enz.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 verworpen.

VI. Artikel 19. In lid 1 achter het woord „omstandigheden” opnemen de woorden:

„ter beoordeeling van den regentschapsraad”.

Dit amendement (op lid 1) is in de vergadering van 6 December 1923 verworpen.

Artikel 19. In lid 2 na het woord „gedeputeerden” op te nemen de woorden:

„gehoord den regentschapsraad”.

Dit amendement (op lid 2) is in de vergadering van 3 December 1923 ingetrokken.

VII. Artikel 21. Aan lid 1 toe te voegen de woorden: „noch besturend ambtenaar”.

Dit amendement is, nadat de tusschen () geplaatste woorden waren geschrapt, in de vergadering van 6 December 1923 aangenomen.

VII. Artikel 19. In de tweede alinea van het ontwerp worden achter het woord „lid” zoowel in den tweeden als in den derden regel telkenmale ingevoegd de woorden: „of plaatsvervangend lid”.

Dit amendement is in de vergadering van 5 December 1923 door de Regeering overgenomen.

VIII. Artikel 19. In de derde alinea van het ontwerp worden achter het woord „lid” in den eersten regel ingevoegd de woorden: „of plaatsvervangend lid”.

Dit amendement is in de vergadering van 5 December 1923 door de Regeering overgenomen.

IX. Artikel 20. In den eersten regel worden achter het woord „lid” ingevoegd de woorden: „en een plaatsvervangend lid”.

Dit amendement is in de vergadering van 5 December 1923 door de Regeering overgenomen.

X. Artikel 22. Achter het woord „leden” worden ingevoegd de woorden: „en de plaatsvervangende leden”.

Dit amendement is in de vergadering van 5 December 1923 door de Regeering overgenomen.

XI. Artikel 25. Het woord „anderen” in de eerste alinea worde vervangen door de woorden: „een der leden van het college van gedeputeerden”.

Dit amendement is in de vergadering van 3 December 1923 ingetrokken.

XII. Artikel 37. In de tweede alinea te doen vervallen de woorden:
„indien het provinciaal belang dit vordert”.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 aangenomen.

XIII. Artikel 42. De zesde alinea worde als volgt gelezen:

„6. De geheimhouding wordt, zoowel door de leden en ambtenaren, die bij de behandeling tegenwoordig waren, als door de leden en ambtenaren, die op andere wijze van het behandelde en de stukken kennis nemen, in acht genomen totdat de raad haar opheft”.

Dit amendement is in de vergadering van 5 December 1923 door de Regeering overgenomen.

XIV. Artikel 55. Een derde alinea worde toegevoegd, luidende:

„Kan de nieuwe vergadering niet plaats vinden aangezien slechts één persoon aanwezig is, dan worden de functies van het college van gedeputeerden uitgeoefend door dezen éénen

aanwezige, hetzij deze de Gouverneur of één der gedeputeerden is”.

Dit amendement is in de vergadering van 5 December 1923 door de Regeering overgenomen.

XV. Artikel 63. De eerste alinea worde als volgt gelezen:

„De provinciale verordeningen mogen niet voorzien in hetzelfde belang, dat bij een algemeene verordening is geregeld tenzij daartoe bij die regelingen bevoegdheid is gegeven.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 aangenomen.

XVI. Artikel 68. Een derde alinea worde toegevoegd, luidend:

„3. De kosten van politie-dwang kunnen op den overtreder worden verhaald”.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 aangenomen.

ENGELLENBERG.
BERGMEIJER.
ROEP.

Stuk 13. Amendementen voorgesteld door de heeren Engelenberg, Bergmeijer en Roep.

Ingezonden 1 December 1923.

Ondergeteekenden hebben de eer op de na te noemen artikelen der ontwerp-regentschaps-ordonnantie de volgende amendementen voor te stellen:

I. Artikel 3. De eerste alinea worde als volgt gelezen:
„De regentschappen op Java en Madoera kunnen worden aangewezen als zelfstandige gemeenschappen op den voet van het eerste lid van artikel 67c van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië, voorzover zij een onderdeel van een provincie vormen of op den voet van artikel 68a van vorengenoemd Reglement voorzover dit niet het geval is”.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 ingetrokken.

II. Artikel 6. Het getal 21 worde vervangen door het getal 25, zoodat het betrekkelijk gedeelte zal luiden:
„den leeftijd van 25 jaren bereikt hebben”.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 aangenomen.

III. Artikel 8. Alinea I sub b worde als volgt gelezen:
„b. over de opneming en goedkeuring der rekening van een lichaam tot welks bestuur zij behooren, met uitzondering van de regentschapsrekening, niet medestemmen”.

Dit amendement is in de vergadering van 5 December 1923 door de Regeering overgenomen.

III. In art. 19 lid 1 de woorden „het college van gedeputeerden” te vervangen door „den regentschapsraad”.

Toelichting. Doel is, de instelling van een college van gecommiteerden aan het oordeel van den regentschapsraad over te laten.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 verworpen.

IV. In art. 34 lid 1 te lezen als volgt:

„De secretaris van den regentschapsraad en van het college van gecommiteerden wordt benoemd en ontslagen door den regentschapsraad, welke tevens zijne bezoldiging regelt”.

Toelichting. Voor het welslagen van een goede werkwijze van den regentschapsraad is de beschikking over een uitsluitend ten dienste van den raad staanden secretaris noodzakelijk.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 verworpen.

V. In art. 53 achter „provincialen raad” in te voegen: „den gewestelijken raad, de gemeenteraden”.

Toelichting. Het petitie-recht van den regentschapsraad behoort ruimer te worden omschreven.

Dit amendement is in de vergadering van 5 December 1923 ingetrokken.

STOKVIS.
SALIM.
SOETATMO.
DAHLER.

Stuk 10. Motie voorgesteld door de heeren Stokvis, Soetadi en Salim.

Ingezonden 1 December 1923.

De Volksraad,

van oordeel, dat — onverminderd het recht om over de belangen van het regentschap gehoord te worden — aanvankelijk bevoegdheid en taak van de in te stellen regentschapsraden bovenal behooren gericht te zijn op die onderwerpen, welke rechtstreeks de inheemsche huishouding van het regentschap raken;

noodigt de Regeering uit bij de instellingsordonnantie met dit oordeel rekening te willen houden;
en gaat over tot de orde van den dag.

Deze motie is in de vergadering van 6 December 1923 verworpen.

Stuk 11. Motie voorgesteld door de heeren Stokvis, Soetadi en Salim.

Ingezonden 1 December 1923.

De Volksraad,

van oordeel, dat instelling van regentschapsraden urgent is;

noodigt de Regeering uit om met toepassing van de artikelen 68a—c van het Regeeringsreglement tot die instelling (onverwijld over te gaan;
en gaat over tot de orde van den dag.

Deze motie is, nadat de voorstellers het woord „onverwijld” hadden geschrapt, in de vergadering van 6 December 1923 aangenomen.

Stuk 12. Amendementen voorgesteld door de heeren Engelenberg, Bergmeijer en Roep.

Ingezonden 1 December 1923.

Ondergeteekenden hebben de eer op de na te noemen artikelen der ontwerp-provincie-ordonnantie de volgende amendementen voor te stellen:

I. Artikel 5. De leeftijd genoemd in den 5den regel worde gebracht op 25 jaar, waartoe het getal 21 worde gewijzigd in 25.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 aangenomen.

II. In artikel 5 achter het woord „verkeeren” toe te voegen de woorden: „en geene gevangenisstraf of een zwaardere straf dan wel dwangarbeid hebben ondergaan, met uitzondering van vrijheidsstraf ter vervanging van geldboete of wegens overtreding van politie”.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 verworpen.

III. Artikel 7 alinea 1 sub b worde als volgt gelezen: „over de opneming en goedkeuring der rekening van een lichaam, tot welks bestuur zij behooren, met uitzondering van de provinciale rekening, niet medestemmen”.

Dit amendement is in de vergadering van 5 December 1923 door de Regeering overgenomen.

IV. Artikel 16. Het woord „betrekking” in de tweede alinea worde gewijzigd in: „lidmaatschap”.

Dit amendement is in de vergadering van 5 December 1923 door de Regeering overgenomen.

V. Artikel 17. De woorden „het college van gedeputeerden” in den tweeden regel worden gewijzigd in: „den provincialen raad”.

Dit amendement is in de vergadering van 5 December 1923 ingetrokken.

VI. Artikel 19. Na de eerste alinea een nieuwe alinea 1a in te voegen, luidende:

„De leden van het college van gedeputeerden zoodanig de plaatsvervangende leden, kunnen al dan niet uit de leden van den provincialen raad worden gekozen (of benoemd)”.

XVII. Artikel 64 lid 1 aan te vullen met de woorden „tenzij na verstrijking van een vastgestelden termijn, in geval binnen dien tijd op het verzoek om goedkeuring nog geen beslissing is genomen”.

Toelichting. Deze aanvulling maakt het mogelijk voor bepaalde gevallen in de betrekkelijke ordonnantie de goedkeuring aan een termijn te binden om vertraging te voorkomen. In de toekomst, als de ordonnanties worden vastgesteld in overeenstemming met den Volksraad, krijgt deze mogelijkheid beteekenis. Gevaar, dat een te korte termijn gesteld wordt, bestaat niet, daar voor de vaststelling de medewerking van den Gouverneur-Generaal vereischt wordt.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 aangenomen.

XVIII. In artikel 72 na het woord „goedgekeurd” op te nemen de woorden „of na het verstrijken van een bepaalden termijn” en aan het slot toevoegen de woorden: „of die termijn is verstreken”.

Toelichting. Deze wijziging berust op die van artikel 64.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 aangenomen.

XIX. In artikel 76 lid 3 tusschen de woorden „Gouverneur” en „voorziet” in te voegen de woorden: „na bekomen machtiging van den Gouverneur-Generaal of in dringende gevallen onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal”.

Toelichting. Waar het hier een ingrijpende bevoegdheid betreft, vooral ook omdat mede sprake is van „niet behoorlijk” verleende medewerking, komt preventief toezicht noodig voor.

Dit amendement is in de vergadering van 5 December 1923 door de Regeering overgenomen.

XX. In artikel a in lid 1 achter het woord Gouverneur-Generaal in te voegen de woorden: „den Raad van Nederlandsch-Indië gehoord”.

Toelichting. Raadpleging van den Raad van Nederlandsch-Indië is bij belangrijke beslissingen, als waarvan hier sprake is, een betere waarborg voor een juiste uitoefening van het schorsings- of vernietigingsrecht dan de achterna komende publicatie van het daartoe strekkend besluit, al is dit ook met redenen omkleed.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 aangenomen.

XXI. In artikel h lid 1 na het woord „Gouverneur-Generaal” op te nemen de woorden: „den Raad van Nederlandsch-Indië gehoord”.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 aangenomen.

XXII. In artikel k lid 2 te laten vervallen de woorden „van den Gouverneur-Generaal”.

Toelichting. Het advies van den Raad van Nederlandsch-Indië bij beslissingen over geschillen van bestuur zal bezwaarlijk gemist kunnen worden. In de toekomst zal dit college juist in deze richting een belangrijke taak ten deel vallen.

Dit amendement is in de vergadering van 5 December 1923 door de Regeering overgenomen.

KERKKAMP.
DJAJADININGRAT.
WIRANATA KOESOEMA.

Stuk 9. Amendementen voorgesteld door de heeren Stokvis, Salim, Soetatmo en Dahler.

Ingezonden 1 December 1923.

Ondergeteekenden hebben de eer voor te stellen, in het ontwerp-regentschapsordonnantie (1ste gew. zitting 1923, Ond. 8 — stuk 4) de volgende wijzigingen aan te brengen:

I. In art. 3, lid 1, in te voegen achter „artikel 67c”, de woorden „dan wel, is het regentschap niet in een provincie gelegen, worden ingericht op den voet van de artikelen 68a—c”.

Toelichting. De bedoeling is om instelling van regentschapsraden met toepassing van de artt. 68a—c R. R. uitdrukkelijk ook krachtens deze ordonnantie mogelijk te maken.

Dit amendement, dat in de vergadering van 3 December 1923 werd ingetrokken en in die van 6 December d.o.v. wederom werd ingediend, is in laatstgenoemde vergadering verworpen.

II. In artikel 5:

1o. lid 1 te doen luiden als volgt:

„1. Voor elk regentschap wordt bij de instellingsordonnantie het aantal leden van den regentschapsraad vastgesteld”.

2o. als lid 2 op te nemen het voorgestelde lid 3 en het voorgestelde lid 2 als lid 3 op te nemen, gewijzigd als volgt: „De leden, behoorende tot de onder a en c benoemde groep worden benoemd, enz.” (zooals in het ontwerp).

3o. lid 4 te lezen als volgt:

„De leden, behoorende tot de onder b genoemde groep worden door verkiezing aangewezen en vormen minstens drie vierden van het geheele aantal leden van den regentschapsraad”.

Toelichting. Ondergeteekenden beoogen met deze wijzigingen, de inheemsche leden uitsluitend door verkiezing, de overige alleen door benoeming te zien aangewezen.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 verworpen.

X. In artikel 26 de woorden „den resident ter beschikking” vervangen door de woorden:

„het oudste lid in jaren van het college van gedeputeerden, totdat door den Gouverneur-Generaal is voorzien”.

Toelichting. De resident ter beschikking is wel de aangewezen vervanger van den Gouverneur als landsdienaar, doch niet als voorzitter, tevens lid, van het college van gedeputeerden en als voorzitter van den raad. Wordt hij daartoe bestemd dan zal hij doorlopend op de hoogte moeten blijven niet alleen van het werk van den raad, maar ook van dat van het college van gedeputeerden. Hij komt dan tusschen den Gouverneur en den secretaris in te staan, wat niet wenschelijk is en tot vertraging van den gang van zaken aanleiding moet geven.

Bij langdurige afwezigheid of ontstentenis van den Gouverneur moet echter de Gouverneur-Generaal de tijdelijke vervanging kunnen regelen. Desgewenscht kan dan een wd. Gouverneur benoemd worden en als zoodanig zal ook de resident ter beschikking tijdelijk geheel de plaats van den Gouverneur kunnen innemen.

Een vergelijking met de positie van den loco-burgemeester gaat niet op. Deze is lid van den raad en als regel ook van de voornaamste commissies uit den raad. Zijn er wethouders dan zal ook een hunner als loco-burgemeester worden aangewezen, zoo de wet daarin niet reeds voorziet.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 aangenomen.

XI. Artikel 31 te vervangen door:

„De Gouverneur heeft het oppertoezicht over de provinciale secretarie. Op zijn voordracht worden, uitgenomen de secretaris, de ambtenaren en bedienden bij de secretarie door het college van gedeputeerden benoemd, geschorst en ontslagen.

Hij oefent over alle provinciale ambtenaren, benevens de landsdienaren, die ter beschikking van de provincie worden gesteld, het dagelijksch rechtstreeksch gezag uit, tenzij dit is opgedragen aan een der leden van het college van gedeputeerden”.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 verworpen.

XII. Artikel 32 te vervangen door:

„Voor zoover dit naar het oordeel van den Gouverneur met de eischen van 's Lands dienst vereenigbaar is, beschikt het college van gedeputeerden voor den provincialen dienst over het als landsdienaar aan den Gouverneur ondergeschikt personeel”.

Toelichting. Ook bij deze redactie berust de beslissing omtrent de mogelijkheid om aan landsdienaren bepaalde werkzaamheden ten behoeve van den provincialen dienst op te dragen geheel bij den Gouverneur. Van hem gaan de daarvoor noodige bevelen uit. Het college van gedeputeerden en voor zoover de taakverdeeling dit noodig mocht maken ook de leden van het college, zal zich nu echter ter zake van die werkzaamheden rechtstreeks tot de betrokken ambtenaren kunnen wenden, hetgeen een betere en snellere werkwijze waarborgt”.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 verworpen.

XIII. In artikel 38 de woorden „de Gouverneur” te vervangen door de woorden „het college van gedeputeerden”.

Toelichting. Het college, dat den secretaris voor benoeming voordraagt, behoort het recht te hebben in de tijdelijke waarneming der betrekking te voorzien. Hier- tegen bestaat te minder bezwaar waar de Gouverneur deel uitmaakt van het college.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 verworpen.

XIV. In artikel 49 lid 2 de woorden: „door de aanwezige leden beraadslaagd en beslist” te vervangen door de woorden: „over de op de agenda der vorige vergadering vermelde onderwerpen beraadslaagd en beslist ongeacht het aantal leden, dat aanwezig is”.

Toelichting. Waar een nieuwe vergadering op korten termijn bijeengeroepen kan worden en dan ongeveer bekend zou kunnen zijn, welke leden wel en welke niet aanwezig zullen zijn, komt het zoo niet noodig dan toch geraden voor te bepalen, dat in een nieuwe vergadering, waarin het quorum niet bereikt wordt, uitsluitend wordt beraadslaagd en beslist over de onderwerpen reeds op de vorige agenda aan de orde gesteld.

Dit amendement is in de vergadering van 5 December 1923 ingetrokken.

XV. In artikel 53 de woorden „alsmede de resident ter beschikking” te laten vervallen.

Toelichting. Deze wijziging houdt verband met die van artikel 26.

De kennis van zaken, ook door zijn vele dienststreizen, — waarvan de Memorie van Antwoord gewag maakt — behoort den Gouverneur ten goede te komen. Deze behoort den raad voor te lichten en niet buiten hem om een aan hem rechtstreeks ondergeschikt ambtenaar.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 aangenomen.

XVI. In artikel 55 lid 2 de woorden: „den Gouverneur daaronder begrepen” te vervangen door de woorden: „behoudens een minimum van twee den Gouverneur daaronder begrepen”.

Toelichting. Een beslissing door een enkel persoon moet worden uitgesloten. Stagnatie in de uitvoering der besluiten behoort, ook als voor het nemen van beslissingen, de aanwezigheid van minstens twee leden wordt gevorderd, niet gevreesd te worden, daar in dringende gevallen altijd wel een modus te vinden is, b.v. door het telegrafisch oproepen van een tijdelijk afwezige, het vergaderen ten huize van een zieke en dergelijke.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 verworpen.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 2 — STUKKEN 8—14.

Provincie- en regentschapsordonnanties (1ste gew. zitting 1923, Ond. 8 — stukken 1 t/m 4).

AMENDEMENTEN EN MOTIES.

Stuk 8. Amendementen voorgesteld door de heeren Kerkamp, Djajadiningrat en Wiranata Koesoema.

Ingezonden 30 November 1923.

Ondergeteekenden hebben de eer voor te stellen in de ontwerp-provincie-ordonnantie (1ste gewone zitting 1923, Ond. 8 — st. 3) de volgende wijzigingen aan te brengen:

I. In artikel 5 te laten vervallen het woord „mannelijke”.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 verworpen.

II. In artikel 6 als lid 2 op te nemen, met behoud van het bestaande lid 2 als lid 3:

„2. Van benoeming tot lid van den provincialen raad zijn uitgesloten de landsdienaren, die een betrekking bekleeden waaruit rechtstreeksche ondergeschiktheid aan den Gouverneur voortvloeit”.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 verworpen.

III. In artikel 7 den aanhef van lid 2 te wijzigen als volgt:

„2. Van de verbodsbepalingen genoemd sub a en b kan enz.”.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 verworpen.

IV. In artikel 13 de laatste zinsnede van lid 1 te wijzigen als volgt:

„een verklaring van het hoofd van plaatselijk bestuur, getuigende dat zijn werkelijk verblijf in de provincie gevestigd is”.

Toelichting. Deze wijziging maakt het mogelijk, dat personen buiten de provincie woonachtig zich bereid kunnen verklaren een candidatuur te aanvaarden, met de bedoeling na hunne verkiezing zich aldaar metterwoon te vestigen.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 aangenomen.

V. Artikel 16 lid 5 te wijzigen als volgt:

„5. De van zijn lidmaatschap vervallen verklaarde is ge-

durende de periode genoemd in lid 1 van art. 8 en overigens gedurende twee jaren, te rekenen van den dag der eindspraak, niet tot lid van den raad verkies- of benoembaar”.

Dit amendement is in de vergadering van 5 December 1923 ingetrokken.

VI. In artikel 17 de eerste zinsnede te wijzigen als volgt:
„De leden van den provincialen raad kunnen al dan niet op voorstel van het college van gedeputeerden en na raadpleging van den raad, door enz.”.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 verworpen.

VII. Artikel 18 lid 2 te wijzigen als volgt:

„2. Hun kunnen zittinggelden worden toegekend voor het bijwonen van vergaderingen van den raad en van commissiën uit den raad”.

Toelichting. Wil de raad bij de instelling van commissiën van bijstand of ad hoc voor het lidmaatschap daarvan kunnen beschikken over de meest geschikt geoordeelde krachten dan zal ook de gelegenheid moeten openstaan om in bijzondere gevallen, ter beoordeeling van den raad, zittinggeld toe te kennen. Elders woonachtige leden moeten zich voor het bijwonen der vergaderingen naar de hoofdplaats begeven en zullen daarvoor hun werk moeten verzuimen, terwijl de aard der commissie kan medebrengen dat het laatste ook het geval zal zijn voor de ter plaatse woonachtige leden. Voor verschillende leden kan dit derving van inkomsten beteekenen.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 aangenomen.

VIII. Aan artikel 21 een nieuwe alinea toevoegen, luidende:

„alsmede met het bekleeden van een betrekking in werkelijken dienst van den Lande”.

Dit amendement is in de vergadering van 6 December 1923 aangenomen.

IX. In artikel 25 lid 1 de woorden „aan anderen” vervangen door de woorden „aan een lid van het college”.

Dit amendement is in de vergadering van 5 December 1923 door de Regeering overgenomen.

maatschap der regentschapsraden willen uitsluiten. Waar zij op Java over het algemeen nog zoo weinig aan het openbaar leven deelneemt, wordt voorts betwijfeld of de vrouw zelve dat passieve kiesrecht wel begeert.

Aangezien ook voor het lidmaatschap van de bestaande locale raden een leeftijd van 21 jaar wordt gevorderd, bestaat n. h. v. geen reden dien voor de regentschapsraden te verhoogen tot 25 jaar.

Om de bij de toelichting van het artikel gegeven redenen wordt de ook door verscheidene leden niet onredelijk genoemde eisch van kennis van de schrijfkunst met Latijnsche karakters gehandhaafd. Al hebben analfabeten zeker dikwijls een helder inzicht in zaken, waar de stukken van den regentschapsraad uitgaande in genoemd letterschrift zullen zijn gesteld, zouden zij als gevolg van hun gebrek aan kennis van lezen hun lidmaatschap niet naar behooren kunnen vervullen.

Van welke bevoegdheden men kan worden ontzet, geeft artikel 35 Wetboek van Strafrecht aan. De woorden „of eenige bevoegdheid” kunnen daarom niet gemist worden.

Aangezien het de bedoeling was het tijdstip van verkiezing beslissend te doen zijn, kunnen de eerste woorden van het artikel niet worden gewijzigd.

Artikel 7. De redenen, aangevoerd door de leden, die zich niet konden vereenigen met het denkbeeld, de leden van den Volksraad uit te sluiten van het lidmaatschap van een regentschapsraad, maakt ook de Regeering tot de Hare, om aanvulling van het artikel in den aangegeven zin af te wijzen.

Uitsluiting van hen, die ondergeschikt zijn aan den regent als zoodanig kan de Regeering met verschillende leden niet aanbevelen. De Regeering vermoedt, dat die leden meer in het bijzonder het oog hadden op de ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur, waarvan de uitsluiting om hunne algemeene kennis en ontwikkeling al zeer ongewenscht wordt geacht.

Nauwe bloedverwantschap was in Nederland een motief voor incompatibiliteit om historische redenen, welke hier niet gelden. Overigens is het trekken van een grens bovendien steeds willekeurig en geeft geen zekerheid, dat allen, die aan de andere zijde der grens staan, grootere zelfstandigheid zullen toonen.

Artikel 8. De Regeering sluit zich aan bij de leden, die handhaving van sub a voorstaan.

De redactie zooals deze thans overal voorkomt, gaf nimmer aanleiding tot moeilijkheden; er bestaat dus voor de Regeering geen aanleiding de voorgestelde redactie over te nemen.

Daar er omstandigheden kunnen zijn, die het verlenen van dispensatie in elk geval dringend noodig doen zijn, is het gewenscht het tweede lid te handhaven zooals het luidt. Vergeten mag niet worden, dat op de uitoefening van dit dispensatierecht hooger toezicht bestaat in het vernietigingsrecht van den Gouverneur-Generaal.

Artikel 9. Periodieke aftreding zou invoering van een evenredig kiesrecht onmogelijk maken. Alleen hierom reeds is een gelijktijdig afbreken noodzakelijk, afgescheiden nog van de door de andere leden daarvoor aangevoerde argumenten.

Artikel 12. De opmerking door een der leden gemaakt, geeft de Regeering aanleiding het tweede lid te doen luiden:

„In geval van twijfel, of indien naar zijn oordeel de verkozene niet aan de vereischten voldoet, beslist, op voorstel van den regent, de regentschapsraad omtrent de al dan niet-toelating”.

Artikel 15. Het denkbeeld van verscheidene leden om den vervallen verklaarde van het lidmaatschap van een bepaalden raad ook uit te sluiten van het lidmaatschap van andere raden kan de Regeering niet overnemen, als zijnde van practisch geringe waarde.

De termijn van twee jaar wordt voldoende ruim geoordeeld en is gelijk aan dien voorkomende in de Nederlandsche wetgeving.

Artikel 16. De ontheffing van het lidmaatschap is hier juist facultatief gesteld om elk geval op zijn innerlijke waarde te kunnen beoordeelen. Ongewenscht acht de Regeering het hierom de redactie van dit artikel te wijzigen.

Hooger beroep werd in de hier genoemde gevallen niet noodig geoordeeld. De voorziening bestaande in het vernietigingsrecht van den Gouverneur-Generaal is voldoende.

Daar de regentschapsraad slechts zelden bijeen komt, verdient de redactie, die raadpleging van het college van geëmmiteerden voorschrijft, de voorkeur.

Artikel 18. Handhaving van dit artikel acht de Regeering dringend noodig.

Omstandig werd in de Memorie van Toelichting 2de Kamer op het wetsontwerp betreffende de bestuurshervorming onder het hoofd Regentschap zitting 1920—1921, Onderwerp 438, stuk 3, witte stukken pag. 20 en 22, waarnaar hier verwezen wordt, de noodzakelijkheid van opneming van voorschriften als dit artikel behelst, gemotiveerd.

In het belang van een goed slagen der regentschapsraden kan dit artikel dan ook niet gemist worden.

Ook de voorgestelde redactiewijziging van het 2de lid kan de Regeering niet overnemen. Is de resident aangewezen tot buitengewoon voorzitter, dan zal hij moeten beoordeelen, wanneer het noodig is, dat hij als zoodanig optreedt, en kan dit niet afhangen van een verzoek van den regent daartoe, al is oock zeker overleg met den regent daarbij niet uitgesloten.

Het is der Regeering niet duidelijk welk voordeel een benoeming van den patih tot ondervoorzitter geeft. Een ondervoorzitter treedt toch alleen op bij afwezigheid van den voorzitter en is dus feitelijk niets anders dan een plaatsvervangend voorzitter, wat de patih reeds ambts-halve is.

Ongewenscht is het den patih, die een rechtstreeks ondergeschikte is van den regent, in uitzonderingsgevallen tot buitengewoon voorzitter te benoemen.

Artikel 19. Zal waar dit slechts even mogelijk is in de praktijk een college van geëmmiteerden worden ingesteld, in geval van twijfel zal vermoedelijk wel steeds de regentschapsraad worden gehoord, terwijl verder van dit college het voorstel tot de instelling kan uitgaan. Opneming van een bijzonder voorschrift, dat de raad moet gehoord worden, is daarom onnoodig en verder ongewenscht, omdat bij de eerste vorming van een regentschapsraad geen college van geëmmiteerden zou kunnen worden ingesteld, alvorens de raad zich daarover zou hebben uitgesproken.

Artikel 20. Om de in de toelichting op het artikel vermelde redenen kan de Regeering geen gevolg geven aan het

ningen en andere beslissingen" gelezen moeten worden: „besluiten”.

Niet is Zij het eens met die leden, welke van oordeel zijn, dat ter voorkoming van al te groote vertraging het noodig is een bepaling op te nemen, dat de hierbedoelde verordening geacht wordt te zijn goedgekeurd, indien binnen 6 of 12 maanden de verordening ter kennis van den Gouverneur-Generaal is gebracht en op het verzoek om goedkeuring nog geen beslissing is genomen. Daar omstandigheden zich kunnen voordoen, dat binnen den aangewezen termijn geen beslissing kan worden genomen, zou op de wijze als in artikel 98 lid 2 der provinciale wet de mogelijkheid tot verdaging der beslissing moeten worden geopend, zoodat praktisch de termijn-bepaling illusoir zou worden.

Artikel 68. Het uitdrukkelijk toekennen van politiedwang is onnoodig, omdat deze inhaerent is aan uitvoering. Over de vraag of de kosten in dit geval op den overtreder kunnen worden verhaald, bestaat wel twijfel, doch, waar de gevestigde Regeeringsopvatting zulks wel aanneemt, acht Zij het niet urgent een artikel ter zake op te nemen.

Artikel 69. Aan den aandrang om ook afkondiging van provinciale verordeningen in de Javasche Courant voor te schrijven, kan de Regeering niet toegeven, aangezien Zij niet kan aannemen, dat hierdoor de overzichtelijkheid van de verschillende verordeningen wordt bevorderd.

Artikel 72. Om de reeds bij artikel 64 ontvouwde reden, acht de Regeering ook hier het opnemen van een termijn van 6 of 12 maanden niet urgent.

Vóór artikel 73 twee artikelen in te voegen, gelijklopende aan de artikelen 67 en 68 der regentschapsordonnantie ontraadt de Regeering, daar de provinciale wetgeving op den duur vermoedelijk van zoodanigen omvang wordt, dat de jaarlijksche opgave en de 5 jaarlijksche verklaring als in die artikelen bedoeld, evenmin als bijvoorbeeld bij de centrale wetgeving praktisch uitvoerbaar zullen zijn.

Artikel 73. Aangezien het inderdaad niet de bedoeling van de Regeering is geweest om uitvoering in werkelijke delegatie aan buitenstaanders op te dragen, is een kleine redactiewijziging ter verduidelijking van de bedoeling der Regeering niet onnoodig. In verband hiermede stelt Zij voor in het eerste lid voor de woorden „een en ander, tenzij” te lezen: „tenzij die beslissing” en in het tweede lid na het woord: „Gouverneur” in te voegen de woorden „of aan” en de slotwoorden „dan wel aan anderen” te schrappen.

Met de andere leden is de Regeering van oordeel, dat de mogelijkheid van delegatie van het college van gedeputeerden op den Gouverneur of een der gedeputeerden onvoorwaardelijk door de praktijk geboden is, om een vlotte afdoening van zaken te verzekeren.

Artikel 74. Door de aangebrachte wijzigingen van artikel 73 is aan het in de eerste plaats te berde gebrachte bezwaar tegemoet gekomen.

De Regeering kan niet inzien, waarom de term „als college” de voorkeur zou verdienen boven dien van „gezamenlijk”. Het wetsontwerp tot herziening der gemeentewet spreekt in artikel 175 eveneens van „ieder afzonderlijk en te zamen”.

Artikel 76. De reden, waarom de Gouverneur de bevoegdheid in lid 3 onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal heeft uit te oefenen, is de Regeering niet duidelijk. Iedere handeling toch door den Gouverneur als orgaan van het centraal gezag staat onder toezicht van den Gouverneur-Generaal.

Hoofdstuk VI. Den eenigen leden, die gaarne zouden vernemen om welke redenen dit hoofdstuk zooveel later bij den Volksraad is ingediend dan de andere hoofdstukken, antwoordt de Regeering, dat voor deze materie nog een nader overleg noodig was.

De opmerking, dat de nummering der artikelen niet aansluit bij het voorgaande gedeelte, is juist en daarmee zal rekening worden gehouden.

Artikel a. De Regeering sluit zich niet aan bij die leden, die in dit artikel eene verplichting tot het hooren van den Raad van Nederlandsch-Indië wenschen te zien opgenomen, aangezien daardoor vertraging in de afdoening zou kunnen ontstaan, terwijl eene juiste uitoefening van het schorsings- of vernietigingsrecht voldoende is gewaarborgd door de in lid 2 voorgeschreven publicatie van het met redenen omkleed besluit.

Artikelen c en d. De Regeering acht de gemaakte opmerking juist en vervangt het woord „beslissing(en)” door „besluit(en)”.

Artikel h. Om de bij artikel a aangegeven reden handhaaft de Regeering de bestaande redactie. Weglating van de woorden „van den Gouverneur-Generaal” in het tweede lid is niet urgent.

Regentschaps-ordonnantie.

Artikel 3. De aandacht der vele leden, die de vraag stelden of wel rekening is gehouden met de mogelijkheid om instelling van regentschapsraden ook buiten provinciaal verband te doen plaats hebben, wordt gevestigd op de mededeeling der Regeering in § 2 lid 9 dezer Memorie van Antwoord.

Over de wenschelijkheid van handhaving van kleine gemeenten kan eerst met succes nader van gedachten worden gewisseld, wanneer de Regeering met bepaalde voorstellen mocht komen. Elk geval toch zal op zich zelf moeten worden beoordeeld.

Artikel 5. De Regeering sluit zich gaarne aan bij die leden, welke de bezwaren, ingebracht tegen de indiening van een aanbeveling door den regent, voor de door de benoemde leden in te nemen plaatsen in den regentschapsraad, niet konden deelen.

Zij kan hieraan nog toevoegen, dat die aanbeveling wordt ingediend door tusschenkomst van den resident, die zoo noodig, na nader overleg met den regent, mede zijn oordeel daarover aan den Gouverneur kenbaar heeft te maken.

De aanbevolen wijziging der redactie van lid 2 kan de Regeering daarom niet overnemen.

Overeenkomstig artikel 4 der provincie-ordonnantie worden de benamingen der groepen gewijzigd.

Artikel 6. Aangezien ook voor de bestaande locale raden de vrouw van het passief kiesrecht is uitsloten, sluit de Regeering zich bij die leden aan, welke haar ook van het lid-

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 2 — STUK 7.

Provincie- en regentschaps-ordonnanties (zie eerste gew. zitting 1923, Ond. 8 — stukken 1 t/m 4).

MEMORIE VAN ANTWOORD (ontvangen 3 November 1923).

§ 1. Waarde van de aangeboden ontwerpen. 1. Is de opmerking van verscheidene leden, dat de provincie- en regentschaps-ordonnanties ongetwijfeld een noodzakelijke schakel zijn in de reeks uitvoeringsbepalingen, die aan de instelling van provincies en de daarbinnen gelegen autonome regentschappen behooren vooraf te gaan, volkomen juist, de Regeering kan zich niet aansluiten bij hun oordeel, dat de waarde dier ordonnanties aanzienlijk vergroot zou zijn, indien zij vergezeld waren geweest van schema's, bevattende eene kiesrechtregeling en een ontwerp eener instellingsordonnantie, en dat overlegging dier schema's bovendien den weg, die leidt tot de instelling van al die lichamen noemenswaardig zou hebben bekort.

2. Tusschen al die verschillende regelingen bestaat niet zulk een nauw verband, dat een afzonderlijke behandeling eene juiste beoordeeling van elk ook maar in het minst in den weg staat.

3. Waar bij de Regeering de bedoeling voorzit allereerst de provincie West-Java in te stellen en de daarbinnen gelegen regentschappen te vormen tot zelfstandige gemeenschappen op den voet van artikel 67c van het Regeeringsreglement, is bij Haar voorloopig alleen in overweging de regeling van het kiesrecht voor die gemeenschappen. Die overweging is intusschen zoover gevorderd dat de Regeering de toezegging kan doen dat de ordonnanties tot regeling van het kiesrecht voor die gemeenschappen binnenkort den Volksraad zullen bereiken. Alsdan zal blijken hoe de Regeering zich voorstelt de belangen van de verschillende bevolkingselementen in de provincie tot hun recht te doen komen.

4. De ontwerpen tot instelling van de provincie West-Java en de daarbinnen gelegen autonome regentschappen kunnen nog niet worden samengesteld, alvorens de Regeering omtrent elk onderdeel van de staatstaak heeft overwogen, wat daarvan kan worden overgedragen en op welke wijze dit kan geschieden. Het behoeft geen nadere toelichting, dat een dergelijke omvangrijke analyse van de staatstaak in haar geheel veel overleg vordert.

5. De Regeering kan niet inzien, waarom de aangeboden ontwerpen onduidelijk zouden zijn. Het daarvoor aangevoerde argument, dat de artikelen van het Regeeringsreglement, waarop zij berusten, uiterst vaag gehouden zijn, kan de Regeering zeker voor wat de provincie betreft, niet toegeven. Onduidelijk zijn zij geenszins en voor de provincie kan veeleer getuigd worden, dat zij in groote lijnen vorm en inrichting der provincie definieeren.

6. De kosten, die aan de instelling van de provincies en regentschappen verbonden zijn, kan de Regeering onmogelijk opgeven; zelfs die welke de instelling zal meebrengen van de provincie West-Java en de daarin gelegen autonome regentschappen, welke, zooals boven reeds werd vermeld alleen nog in overweging is, zijn Haar nog niet bekend. De aan die instelling verbonden kosten zullen uit den aard der zaak voornamelijk betreffen de uitgaven van de raden en de gedelegeerde colleges, alsmede veroorzaakt worden door een uitbreiding van kantoor- en ander personeel.

7. De enkele leden, die meer heil verwachten van het behoud der gewesten en verbetering van de gewestelijke raden boven de instelling van provincies, verliezen, naar het der Regeering voorkomt uit het oog, dat die omvorming zou moeten plaats hebben binnen het kader van de artikelen 68a tot en met c van het Regeeringsreglement die te weinig wettelijke ruimte bieden, om ze te outilleeren zoo wel voor de zelfbestuurstaak, als voor toezicht op de autonome gebiedsdeelen binnen hun ressort.

8. De leden die gaarne zouden vernemen, welk bedrag de kosten der voorbereiding van de bestuurshervorming tot dusver hebben beloopt, worden verwezen naar de sinds 1922 op de begrooting voorkomende onderafdeeling: uitgaven voor de hervorming van het bestuurswezen. De Regeering heeft nimmer gerekend op de beëindiging dier voorbereiding in Augustus 1922, hetgeen bovendien nog duidelijk blijkt uit het feit dat deze onderafdeeling nog op de begrooting 1924 (onderafdeeling 404) voorkomt.

§ 2. De Indische Decentralisatiewetgeving. 9. De leden, die van oordeel zijn, dat „een van de meest principieele fouten, welke bij de aanhangige bestuurshervorming gemaakt zijn“, zou zijn, dat de Minister met zoveel woorden de invoering van regentschapsraden afhankelijk gesteld heeft van de voorafgaande instelling van een provincie, zien voorbij, dat deze Staatsman uitdrukkelijk de wettelijke mogelijkheid van autonome regentschappen los van het provinciaal verband heeft erkend, doch om staatkundige redenen zich daartegen heeft verklaard. Ter zake moge verwezen worden naar § 5 van de Memorie van Antwoord aan de 1ste Kamer, gedrukte stukken zitting 1921/22 No. 95a witte stukken blz. 16, waar de Minister zijn oordeel motiveert, dat het hooger toezicht van de provincie voorwaarde is voor het instellen van regentschapsraden.

10. De Regeering merkt dien leden nog op dat de aanneming door den Volksraad in zijn vergadering van 12 Juli 1921 van de motie-Kerkkamp, waarin de wensch werd uitgesproken, dat met de invoering van regentschapsraden zoo eenigszins mogelijk nog in 1922 een aanvang zou worden gemaakt, plaats vond op een tijdstip, dat de eenige mogelijk-

heid om tot die invoering te geraken was toepassing van artikel 68a van het Regeerings Reglement, en dat omtrent het lot van het wetsontwerp op de bestuurshervorming nog geen voorspelling was te doen.

§ 3. De Gouverneur. 11. De door enkele leden uitgesproken vrees, dat de machtspositie van den Gouverneur gevaarlijk zou kunnen worden voor de zelfstandigheid van den provincialen raad, wordt niet door argumenten aan de provincie-ordonnantie ontleend, gestaafd, en evenmin door het niet nader toegelicht beroep op de geschiedenis van het ontwerp, waarvan de bedoeling der Regeering niet duidelijk is, zoodat een bestrijding daarvan niet wel mogelijk is. Het schijnt, dat die leden ten deze vreezen, dat de praktijk dit machtsverwicht te zien zal geven. Hierop zou de Regeering willen opmerken dat het van de raden zelve zal afhangen of zij van de hun verleende wettelijke bevoegdheden in de praktijk zoodanig gebruik maken, dat de hun toegedachte ruime machtspositie volledig tot haar recht komt.

12. De Regeering ziet de toekomst met vertrouwen tegemoet en deelt met de andere leden, die ten rechte hebben ingezien, dat in de provincie-ordonnantie het gezag voornamelijk is gelegd in handen van den provincialen raad, terwijl de Gouverneur slechts uitvoerder is van de bevelen van dien raad, de tot uiting gekomen ongunstige verwachting niet.

13. Door de instelling van provinciale en regentschapsraden spreekt het vanzelf, dat de Gouverneur en regent zoodanig door eenige leden werd opgemerkt, eene dubbele functie verkrijgen, namelijk van orgaan van provincie en regentschap, en van ambtenaar van het centraal gezag: hetgeen ook in Nederland het geval is met den Commissaris der Koningin en den burgemeester.

14. Hoewel een beoordeeling hunner positie als ambtenaar van het centraal gezag buiten het kader dezer ordonnantie valt, wil de Regeering toch niet nalaten den leden, die daarover het woord voerden, in te lichten, dat de Gouverneur als zoodanig zal zijn hoofd van gewestelijk bestuur, belast met die uitvoering van algemeene verordeningen en besluiten, welke om haren aard niet noodzakelijk bij de centrale Regeering of bij bijzondere diensten moet blijven, of welke niet aan lagere autoriteiten, de hoofden van plaatselijk bestuur, kan worden overgelaten. Omtrent den omvang van deze overdracht van bevoegdheden van het centraal gezag op den Gouverneur kan de Regeering nog geen inlichtingen geven. In de instructie voor de Gouverneur zullen alleen regeling vinden hunne rechten, bevoegdheden en verplichtingen, voor zooverre die uit algemeene verordeningen en andere besluiten niet kunnen blijken. Van zooveel belang, als bedoelde leden veronderstellen, is die instructie derhalve niet. Tegen overlegging van het ontwerp van de instructie zou bij de Regeering zeker geen bezwaar bestaan, indien zoodanig ontwerp reeds bestond.

15. Dien leden kan de Regeering echter niet toegeven, dat in het bijzonder de positie van den Gouverneur als orgaan der provincie niet duidelijk zou zijn geteekend. De talrijke artikelen in de provincie-ordonnantie, waarin zijne bevoegdheden en verplichtingen worden geregeld, geven met voldoende scherpste de plaats van den Gouverneur in het provinciaal bestuur aan. In het kort komt zijn positie hierop neer, dat hij naast leider der vergaderingen, uitvoerder is, en als zoodanig verantwoordelijk aan den provincialen raad is.

16. Naar aanleiding van de opmerking, dat omtrent de

bevoegdheden van den provincialen raad enz. geen positieve mededeelingen zijn gedaan, merkt de Regeering op, dat alleen de algemeene toekenning van wettelijke bevoegdheden thuis behoort in de provincie-ordonnantie en daarin ook volledig is geregeld. De toekenning van feitelijke bevoegdheden komt eerst ter sprake bij de instellingsordonnantie en bij talrijke andere ordonnaties, bijzondere onderwerpen regelende.

17. Aangezien de resident ter beschikking aangewezen is om den Gouverneur te vervangen in al zijn functies, kan de Regeering het denkbeeld van vele leden om bijvoorbeeld het oudste lid van het college van gedeputeerden als plaatsvervanger van den Gouverneur aan te wijzen, niet als veel juist erkennen.

§ 4. De taak der provincie. 18. Tegenover het eene lid, dat van oordeel was, dat de onderscheiding tusschen autonomie en zelfbestuur in de ordonnaties gehandhaafd moet worden, moge worden opgemerkt, dat wel degelijk daarin rekening met dat onderscheid is gehouden, getuige het opschrift van het vijfde hoofdstuk „Bevoegdheid en taak enz.’’, onder welk eerste woord dan autonomie en onder het tweede zelfbestuur wordt verstaan, terwijl in dat hoofdstuk beide wettelijk worden geregeld. Dit neemt intusschen niet weg, dat de grens tusschen autonomie en zelfbestuur niet scherp is te trekken, maar het verschil tusschen beide is overigens meer van academisch belang. Van meer en praktisch belang acht de Regeering het de nieuw in te stellen lichamen van den aanvang af met een zoodanigen werkring toe te rusten, dat bij voldoende belangstelling van de zijde der bevolking aan hun slagen niet getwijfeld hoeft te worden. En gaarne geeft de Regeering de verzekering, dat alles, wat daarvoor reeds dadelijk vatbaar is, aan de zelfstandige gemeenschappen zal worden overgedragen. Al naarmate die lichamen zich daardoor geschikt toonen, zal zoodanig terech door andere leden werd opgemerkt, hun taak geleidelijk zich uitbreiden.

19. De leden, die hun bevreesing te kennen gaven, dat de Memorie van Toelichting op de provincie en regentschapsordonnanties niet de minste aanwijzing geeft omtrent de feitelijke taak van provincie en regentschap, ofschoon de aan de Staten-Generaal aangeboden Memorie van Toelichting bij het wetsontwerp op de bestuurshervorming op verschillende plaatsen gewag maakt van onderwerpen, die geheel of gedeeltelijk voor overdracht in aanmerking komen, onderkennen het verschil niet tusschen die beide Memories. Was die vermelding in de laatst bedoelde Memorie geheel op haar plaats, omdat daarin een duidelijk inzicht moest worden gegeven in wat de bedoeling was van den opzet van de geheele bestuurshervorming, de onderwerprijke Memorie van Toelichting behoeft slechts de beteekenis van deze provincie en regentschaps-ordonnanties op zichzelf in het licht te stellen.

20. Tegenover de leden, die opname van een bepaling wenschten, waardoor de instelling van commissies met een speciale taak mogelijk zou zijn gemaakt, schaarde de Regeering zich aan de zijde diergenen, die zulks onnoodig achtten, omdat de commissoriale taak door de colleges van gedeputeerden en geëmitteerden zooveel mogelijk behoort te worden verricht. Bovendien kan in het reglement van orde, dan wel bij bijzondere provinciale of regentschapsverordeningen de instelling van commissien van bijstand of ad hoc worden geregeld. Commissies van beheer of bestuur, die slechts zouden kunnen worden ingesteld, wanneer daartoe

de mogelijkheid in deze ordonnanties wordt geopend, acht de Regeering niet wenschelijk.

21. Geeft de Regeering toe, dat een afbakening van belastinggrenzen tusschen de verschillende gemeenschappen dringend noodig is, eerst, wanneer de Regeering zich een volledig beeld heeft gevormd van de aan provincie en regentschap over te dragen werkzaamheden, kan met kans op succes de vraag onder de oogen worden gezien, op welke wijze de belastingfeer tusschen Staat, provincie en regentschap zal kunnen worden afgebakend. De Regeering zal daarbij gaarne gebruik maken van den gegeven wenk, om de betrekken autoriteiten en commissiën met elkander in overleg te doen treden.

22. De Regeering kan niet meegaan met die leden, die aan de verschillende raden de bevoegdheid zouden willen toekennen om ook niet-leden aan de deelneming der beraadslaging toe te laten, aangezien de colleges van dagelijksch bestuur en de voorzitters aangewezen zijn om den raad volledig in te lichten. Verantwoordelijk jegens den raad zijn bovendien alleen de Gouverneur en de regent en de colleges van gedeputeerden en gecommitteerden gezamenlijk of persoonlijk.

De Provincie-ordonnantie.

Artikel 2. Tegen de opname van een artikel, overeenkomende met artikel 3 lid 3 der regentschapsordonnantie heeft de Regeering geen bezwaar. Het betreffende artikel ware in te voegen tusschen de artikelen 2 en 3 en kan luiden:

Artikel 2a.

„De ordonnantie, waarbij een provincie wordt ingesteld, wordt instellingsordonnantie genoemd”.

Artikel 4. De in dit artikel gebezigde namen der groepen wordt gewijzigd overeenkomstig het schema voor de samenstelling van den Volksraad, zoodat de derde alinea luidt:

„Bij de in het eerste lid bedoelde ordonnantie wordt tevens aangewezen het aantal leden dat behoort tot:

- a. onderdanen-Nederlanders;
- b. inheemsche onderdanen-niet Nederlanders.
- c. uitheemsche onderdanen-niet Nederlanders.

Het schijnt onnoodig te bepalen dat door den Gouverneur een aanbeveling zal worden gedaan. In den regel zal wel aan den Gouverneur een aanbeveling worden verzocht, maar de Regeering moet vrij blijven, om te oordeelen of en zoo ja welke aanbevelingen en voorlichting Zij terzake zal vragen. Er is geen aanleiding om den Gouverneur-Generaal te verplichten nog andere autoriteiten of Colleges buiten en behalve den Raad van Indië te hooren.

Aan den wensch van verscheidene leden om door den raad voor de benoeming een aanbeveling te laten doen, kan de Regeering niet voldoen.

Het kan toch nooit wenschelijk zijn om aan de raden invloed te geven op hun eigen samenstelling.

Artikel 5. Tegenover hen, die de beletselen tegen de verkiezing van vrouwen wenschen te zien opgeheven, schaaft de Regeering zich aan de zijde dergenen, die vooralsnog het passief kiesrecht haar willen onthouden, evenals zulks bij de bestaande locale raden het geval is.

Evenmin kan de Regeering meegaan met hen, die den

leeftijd voor de verkiesbaarheid willen verhoogen tot 25 jaren. Waar de leeftijd voor den Volksraad (ook in het nieuwe ontwerp) op 25 jaren is gesteld, verdient het aanbeveling de grens voor de lagere organen lager te stellen, evenals dit in Nederland is geschied, waar de leeftijd voor het lidmaatschap van de Staten-Generaal op 30, doch voor de provincie en gemeente op 23 is gesteld (vgl. artikelen 85, 91:128 lid 4 en 143 grondwet). Bovendien en dit acht de Regeering overwegend, is ook voor het lidmaatschap van de thans bestaande locale raden volgens artikel 6 der locale raden-ordonnantie die leeftijdsgrens 21 jaren, zonder dat dit in de praktijk ooit tot eenig bezwaar heeft aanleiding gegeven.

De Regeering meent te moeten vasthouden aan den eisch van bekendheid met de *Nederlandsche taal op de door Haar* in de Memorie van Toelichting aangegeven gronden. De Regeering kan er Zich mede vereenigen, dat de beoordeeling of die kennis aanwezig is, wordt overgelaten aan den raad, behoudens hooger beroep op den Gouverneur-Generaal. De Raad beslist behoudens bedoeld hooger beroep over de toelating van de benoemde en verkozen leden, en beslist dus ook of zij aan alle vereischten voldoen.

Welke taal naast de *Nederlandsche* in de vergadering gesproken mag worden, kan gevoegelijk geheel worden overgelaten aan den raad, die daarvoor voorschriften in het reglement van orde kan opnemen.

De Regeering acht met de andere leden de door een lid aanbevolen verandering van den overal gebruikten term „van eenige bevoegdheid ontzet” in „van de uitoefening van burgerschapsrechten ontzet” geen verbetering. Immers de niet meer gangbare term burgerschapsrechten heeft nimmer een vaste beteekenis in het staatsrecht gehad en is om die reden dan ook uit de wetgeving verdwenen. Dat die woorden echter met het oog op artikel 35 van het wetboek van strafrecht kunnen worden gemist kan de Regeering niet toegeven. Dit artikel toch geeft juist aan, van welke bevoegdheden men kan worden ontzet.

Het voorstel om den aanhef van artikel 5 te lezen als het betreffende artikel 133 van het Regeeringsreglement en derhalve te doen luiden: „Lid van den provincialen raad enz.” vindt bij de Regeering geen bezwaar en het artikel wordt dus in dien zin gewijzigd.

Artikel 6. De Regeering kan niet meegaan met die leden, die een vereeniging van het lidmaatschap van den Volksraad met den provincialen raad uitgesloten willen zien, omdat Zij zich niet kan voorstellen dat de betrokken belangen daardoor minder behartigd zouden worden. Zij staat geheel op het standpunt van die leden, die juist in een combinatie een voordeel zien, en daarom ook de keuze niet wenschen te beperken.

Uitsluiting van personen aan den Gouverneur ondergeschikt, zij het dan ook alleen van benoeming, acht de Regeering ongewenscht, omdat Zij het met de vele andere leden eens is, dat daardoor juist goede krachten zouden worden uitgesloten, terwijl Zij evenzeer als die leden voldoende vertrouwen stelt in de zelfstandigheid van de ambtenaren als lid van den provincialen raad, eene zelfstandigheid, welke in de praktijk der decentralisatie voldoende is bewezen.

De verwijzing naar een overeenkomstige bepaling in de locale raden-ordonnantie (bedoeld is artikel 7, lid 1, slot) gaat niet op, want de uitsluiting bepaalt zich daar tot personen ondergeschikt aan „'s Raads voorzitter”, derhalve

uitsluitend tot het personeel van den lokalen raad en niet tot het aan 's raads voorzitter als bestuursambtenaar ondergeschikt personeel.

Een bijzondere uitsluiting van de ambtenaren ondergeschikt aan 's raads voorzitter is onnoodig, aangezien die ambtenaren mede ondergeschikt zijn aan den raad.

Artikel 7. Met de andere leden is de Regeering van oordeel, dat het ongewenscht is over te gaan tot de door een lid bepleite beperking van het verbod in artikel 7 sub *a* tot het optreden in rechtsgedingen ten dienste van de tegenpartij der provincie, omdat het aanleiding tot scheeve verhoudingen zoude kunnen geven. De redactie zooals die thans in artikel 7 sub *b* overal voorkomt gaf nimmer aanleiding tot moeilijkheden en er bestaat voor de Regeering dus geen aanleiding de voorgestelde redactie te aanvaarden.

Voor niet-opneming of beperking van het recht van dispensatie acht de Regeering geen termen aanwezig, waar de dispensatie alleen mogelijk is, wanneer het belang van het ressort dit eischt. Bovendien waakt het vernietingsrecht van den Gouverneur-Generaal voor een juiste toepassing.

Artikel 8. Periodieke aftreding zou invoering van een evenredig kiesrecht uitsluiten. Afscheiden nog van de door de andere leden daarvoor aangevoerde argumenten, is alleen hierom reeds een gelijktijdig aftreden noodzakelijk.

Artikel 10. De Regeering is het niet eens met die leden die van oordeel zijn, dat ten minste de grondbeginselen van het kiesrecht in de provincie-ordonnantie thuis hooren. Deze zijn allen op hun plaats in de kiesrechtordonnantie.

Artikel 13. De wijziging in artikel 5 aangebracht maakt geen wijziging van dit artikel noodig.

Artikel 16. Evenmin als zulks in Nederland het geval is, acht de Regeering het wenschelijk om, zooals eenige leden voorstellen, dengene, die van zijn lidmaatschap vervallen verklaard is, gedurende twee jaren niet meer verkies- of benoembaar te stellen tot lid van alle zelfstandige gemeenschappen, nog daargelaten, dat de provincie-ordonnantie niet de plaats zou zijn, dit voor andere gemeenschappen dan de provincie te bepalen. Bovendien zou eene dergelijke algemeene uitsluiting van zeer weinig praktisch belang zijn. Voor verlenging van den termijn van uitsluiting tot 4 jaren acht Zij evenmin termen aanwezig.

Artikel 17. De Regeering sluit zich gaarne aan bij die leden, die de door anderen voorgestane beperking van de macht van den Gouverneur-Generaal om leden te ontheffen van hun functie door het eischen van overeenstemming met het college van gedeputeerden eene vreemde staatsrechtelijke figuur oordeelden. Immers zij zou den Gouverneur-Generaal niet vrij laten in de zelfstandige beoordeeling eener wenschelijkheid dier ontheffing, maar Hen binden aan het oordeel van het lagere college van gedeputeerden.

Om de door de andere leden aangevoerde redenen acht de Regeering het denkbeeld van het eene lid, om ontheffing alleen te verleen op voorstel of na raadpleging van den geheelen raad, niet voor overneming vatbaar.

De Regeering handhaaft de facultatieve ontheffing, aangezien hierdoor de mogelijkheid open blijft elk geval afzonderlijk naar zijn innerlijke waarde te beoordeelen.

Het door een lid geopperde denkbeeld in enkele gevallen evenals in artikel 16 het gevolg te verbinden, dat de betrokkene gedurende eenige jaren niet tot lid van den raad verkies- of benoembaar is, acht de Regeering minder juist, gezien den anderen aard der gevallen, van genoemd artikel, waar van overtreding van in de ordonnantie gestelde verboden sprake is.

De opmerking van het lid, dat de mogelijkheid van ontheffing tijdens het lidmaatschap wegens opgelegde vrijheidsstraf een gevaarlijk wapen in handen van den Gouverneur-Generaal zou zijn om eerder tot vervolging van bepaalde personen wegens politieke redenen over te gaan, wijst de Regeering als Harer onwaardig af.

Artikel 18. De Regeering handhaaft de uitsluiting van het toekennen van zittinggelden voor het bijwonen van vergaderingen van commissiën uit den raad, omdat het ontstaan van misbruiken niet te voorkomen zou zijn, daar tegen het houden van teveel en onnoodige vergaderingen het 3de lid van dit artikel niet waakt.

Artikel 19. Ter wille der duidelijkheid een afzonderlijk lid toe te voegen, bepalende, dat gedeputeerden ook buiten den raad om benoemd kunnen worden, acht de Regeering onnoodig, waar uit het derde lid implicite zulks reeds blijkt. Benoeming enkel uit den raad vindt de Regeering met het overgrote deel der leden niet wenschelijk, om de beperking der keuze van deskundige gedeputeerden niet te moeilijk te maken. Op dienzelfden grond kan Zij evenmin het voorstel steunen om tenminste de meerderheid uit de raadsleden te benoemen. Aanvaarding van dit denkbeeld zou mede ten gevolge hebben, dat bij eene benoeming van slechts twee gedeputeerden de keuze alleen tot de leden van den raad moest worden beperkt.

De Regeering acht het onnoodig te bepalen, welke autoriteit het aantal gedeputeerden vaststelt. Binnen de grenzen welke de ordonnantie stelt, zal in de eerste plaats de provinciale raad uitmaken, hoeveel leden het college zal tellen, terwijl de sanctionneering der raadsbeslissing in handen blijft van den Gouverneur-Generaal, die de begrooting en de begrootingswijzigingen goedkeurt.

Alleen wanneer voor een aanwijzing tot plaatsvervangend lid van het college van gedeputeerden andere eischen zouden zijn gesteld dan voor de leden zelve, zou het opnemen eener nadere omschrijving, wie plaatsvervangende leden kunnen zijn, noodig zijn. Waar zulks niet de bedoeling is, is aanvulling overbodig.

Artikel 20. Daar de aanhef van artikel 5 wordt gewijzigd, kunnen de laatste twee regels geschrapt worden.

Artikel 21. Voor aanvulling in dien zin, dat ambtenaren bedoeld in artikel 6, wanneer zij op wachtgeld gesteld zijn, wel benoembaar zijn, acht de Regeering geen termen aanwezig. Door hun opwachtgeldstelling vervullen de in artikel 6 genoemde ambtenaren die betrekkingen toch niet meer, en staat aan eene benoeming tot gedeputeerde alsdan niets in den weg.

Anders dan in de regentschapsordonnantie is hier geen dispensatie opgenomen, omdat men in de keuze van gedeputeerden niet tot den raad zelf is beperkt.

Artikel 23. De gemaakte veronderstelling, dat aangenomen wordt, dat de leden ter hoofdplaats der provincie zullen

wonen, is juist. Redenen om dit uitdrukkelijk vast te leggen met mogelijkheid van dispensatie acht de Regeering daarom onnoodig, wijl de werkring van gedeputeerde zoozeer den persoon in beslag zal nemen, dat elders wonen bezwaarlijk mogelijk is. Mocht niettemin de raad het wonen buiten de hoofdplaats toestaan, dan belet dit artikel hem voor het heen en weer reizen te defroyeeren.

Toekenning van zittinggelden naast een jaarlijksche bezoldiging acht de Regeering ongewenscht. Mocht het lid, dat de opmerking maakte, bedoeld hebben het systeem van de Nederlandsche provinciale wet te volgen, en de helft van het salaris als zittinggeld toe te kennen, dan moge de aandacht nogmaals gevestigd worden op de toelichting, waarin de bezwaren van het Nederlandsche stelsel zijn omschreven.

Artikel 24. De door vele leden uitgesproken wensch om, waar het college van gedeputeerden als administratieve rechter optreedt, en daar, waar het zeer voornamen belangen te beslissen heeft, hooger beroep mogelijk te maken, wordt door de Regeering ten volle gedeeld. Aan dezen wensch is voor zooveel deze ordonnantie betreft, reeds tegemoet gekomen. In artikel 15 is van de uitspraak van gedeputeerden beroep geopend op den provincialen raad. Bij opdracht in speciale ordonnaties van administratieve rechtspraak of van het nemen van belangrijke beslissingen aan het college van gedeputeerden zal voorzeker gezorgd worden voor behoorlijke waarborgen van hooger beroep. Het opnemen van eene algemeene mogelijkheid van een hooger beroep uitsluitend op den Gouverneur-Generaal acht de Regeering niet gewenscht. Ook in die gevallen, waarin hooger beroep in eenige verordening niet wettig mocht zijn voorgeschreven, bestaat steeds de bevoegdheid zich te wenden tot den raad, aan wien het college van gedeputeerden voor de uitvoering verantwoordelijk is.

De Regeering kan niet toegeven, dat het artikel uit een oogpunt van systematiek juister geplaatst zou zijn in het hoofdstuk, handelende over bevoegdheid en taak van den provincialen raad en van het college van gedeputeerden. Het behoort naar zijn aard in het speciale hoofdstuk, dat over het college van gedeputeerden handelt.

Artikel 25. Eene bepaling, waarbij is voorgeschreven, dat het tractement van den Gouverneur uit 's Lands kas wordt betaald, acht de Regeering met vele leden overbodig op grond van de positie van den Gouverneur als landsdienaar. Evenzeer gaat de Regeering mede met die leden, die een voorschrift, waarbij de verantwoordelijkheid van den Gouverneur geregeld wordt, ingeval hij een besluit niet ten uitvoer legt dat later door den Gouverneur-Generaal niet wordt vernietigd onnoodig achten. In het onderhavige geval handelt de Gouverneur als orgaan van het centraal gezag bij de lagere rechtsgemeenschap en als zoodanig is zijn verhouding tot den Gouverneur-Generaal een zuiver ambtelijke, die derhalve buiten het kader der provincie-ordonnantie valt.

Met „anderen" in lid 1 zijn inderdaad bedoeld de individueele gedeputeerden. Waar dit duidelijk uit artikel 73, zooals dit nu is voorgesteld blijkt, is de door een lid gewenschte wijziging van de redactie minder noodig.

De opmerking, dat de laatste woorden van het tweede lid juister zouden luiden: „wordt niet ten uitvoer gebracht" neemt de Regeering gaarne over en wijzigt Zij de redactie aldus.

Artikel 26. De Regeering handhaaft dit artikel om de in de algemeene inleiding nader ontwikkelde redenen.

Artikelen 31/35. Het is der Regeering niet duidelijk, welke bezwaren er bestaan tegen de bepaling, dat alle ambtenaren en alle landsdienaren, die ter beschikking van de provincie worden gesteld, onder de bevelen van den Gouverneur staan; immers het spreekt vanzelf dat dit het geval is.

Het komt der Regeering voor, dat de aangevoerde bezwaren voornamelijk voortspruiten uit een gebrek aan vertrouwen in den Gouverneur, waarbij over het hoofd wordt gezien, dat de Gouverneur voor zijn geheele provinciale taak verantwoordelijk is aan den provincialen raad. De door enkele leden voorgestane wijziging van de redactie van artikel 31 of het volgen van de redactie van artikel 34 der provinciale wet, neemt de Regeering daarom niet over.

Afgescheiden van de omstandigheid, dat een instructie voor een secretaris vermoedelijk wel overbodig is, spreekt de bevoegdheid van den raad om den secretaris eene instructie te geven, zoozeer vanzelf, dat het onnoodig is, dit nog uitdrukkelijk te bepalen.

Op voetspoor van de Nederlandsche provincie is ook hier een voordracht en niet een aanbeveling voor den secretaris opgenomen, omdat het vooral het college van gedeputeerden is, dat met den secretaris heeft samen te werken. In de Nederlandsche gemeentewet is geen voordracht, maar eene aanbeveling door het college van burgemeester en wethouders voorgeschreven, maar deze regeling wordt door professor Oppenheim afgekeurd, die juist een voordracht wenschelijker acht. In dit binden van dien raad ziet ook deze autoriteit geen aantasting van het autonomie-begrip.

Een tweeledig secretariaat, één voor de provincie en één voor den Gouverneur in diens centrale functie acht de Regeering niet gewenscht. Al dadelijk, zooals ook eenige leden te kennen gaven, vanwege de financieele consequenties, maar daarnaast ook, omdat de praktijk bij de bestaande locale raden herhaaldelijk het bezwarende van de splitsing heeft bewezen.

Het verdient uit een oogpunt van systematiek weinig aanbeveling om de bepalingen over landsdienaren die hier toch ook alleen genoemd zijn, voorzover zij werkzaamheden in het belang der provincie verrichten, tot een apart hoofdstuk te maken.

Artikel 36. Met de verscheidene leden is de Regeering van oordeel, dat ten aanzien van den secretaris terecht geen dispensatie is toegelaten, omdat in de praktijk niet voor moeilijkheden behoeft gevreesd te worden, en Zij handhaaft daarom de bestaande redactie.

Artikel 37. De Regeering heeft bezwaar den secretaris in het algemeen toe te staan andere onbezoldigde betrekkingen waar te nemen ter voorkoming van misbruiken. Waar noodig kan ook hier de raad dispensatie verleen.

Artikel 38. Waar het hier een tijdelijke vervulling van het secretariaat betreft, acht de Regeering het niet noodig uitdrukkelijk voor te schrijven, dat eerst het college van gedeputeerden moet worden gehoord.

Artikel 39. De in overweging gegeven aanvulling van dit artikel acht de Regeering niet noodig, daar die restrictie vanzelf spreekt.

Artikel 41. Een minimum aantal zittingen voor te schrijven, werd, zooals in de toelichting reeds werd vermeld, niet wenschelijk geacht, omdat de raad zich zelf in beweging kan zetten, en er dus geen vrees behoeft te bestaan, dat er te weinig vergaderingen gehouden zullen worden.

Met vele leden en zich aansluitende bij de argumenten door die leden te berde gebracht, acht de Regeering het ongewenscht om het aantal leden, dat eene vergadering kan bijeenroepen, te stellen op vijf.

Artikel 42. De Regeering acht de overneming van de nog geen wet geworden aanvulling van artikel 24 van het wetsontwerp tot herziening van de gemeentewet niet urgent, omdat eventueel in het reglement van orde de raad zoo noodig uitvoeriger voorschriften kan geven.

Artikel 43. De juistheid erkennende van de opmerking bij dit artikel gemaakt, vervangt de Regeering in den aanhef de woorden „noch beraadslaagd, noch eene” door het woord „geene”.

Artikelen 44/47. In overeenstemming met de Nederlandsche wetgeving werden de artikelen 44/47 in dit hoofdstuk geplaatst, omdat zij betrekking hebben op de bevoegdheid der vergadering.

Artikel 46. De Regeering kan geen aanleiding vinden in dit artikel het woord: „niet-toegelatene” te wijzigen, omdat dit terecht gebezigd is. De bedoeling is toch „de door den raad niet-toegelatene”.

Artikel 48. De aanvulling van het eerste lid met de woorden „benoemingen inbegrepen” acht de Regeering mede onnoodig, aangezien uit het tweede lid reeds voldoende blijkt, dat onder zaken ook benoemingen zijn begrepen.

Artikel 49. In verband met de invoeging van artikel 2a kan in het eerste lid gesproken worden van „in de instellingsordonnantie”, in de plaats van: „bij de ordonnantie bedoeld in artikel 4”.

De Regeering heeft bezwaar dit artikel aan te vullen met een voorschrift dat verbiedt in de nieuwe vergadering te beraadslagen en te beslissen over andere punten dan die, reeds voorkomende op de agenda van de eerste vergadering, omdat de raad slechts weinige malen vergadert.

Artikel 50. Aangezien in de nieuwe vergadering alleen een tweede stemming noodig is, acht de Regeering het niet noodzakelijk het slot van lid 3 aan te vullen met de woorden: „waarin de beraadslagingen kunnen worden heropend”.

Artikel 51. Naar aanleiding van de opmerking, dat niet is voorzien in het geval, dat geen volstreckte meerderheid is verkregen bij eerste stemming, merkt de Regeering op, dat de nadere uitwerking van dit artikel veilig kan worden overgelaten aan het reglement van orde.

Artikel 52. Inderdaad moet voor de woorden „het college” in de toelichting gelezen worden „een college”.

Artikel 53. De Regeering kan niet inzien, welk bezwaar er tegen zoude bestaan, dat de resident ter beschikking de vergaderingen bijwoont en het recht heeft daarin zijn ge-

voelen te uiten; juist zijn positie als aangewezen vervanger van den Gouverneur doet het gewenscht zijn, dat hij met den raad vertrouwd raakt, terwijl zijn kennis van zaken, ook door zijn vele dienstreizen, hem in staat stelt, waardevolle adviezen te geven.

Artikel 55. De Regeering kan niet toegeven, dat het woord „vergadering” het onmogelijk maakt, dat deze uit één persoon zou kunnen bestaan. Evenals men onder „leden” ook „lid” kan verstaan, belet niets een vergadering waarin slechts één lid opkomt een wettige beslissing te doen nemen. Zooals de toelichting reeds opmerkt, mag de uitvoering van besluiten geen stagnatie kunnen ondervinden.

Artikel 56. Met vele leden en op de door hen aangevoerde gronden, acht de Regeering navolging van artikel 89 der provinciale wet om bij staking van stemmen een buitengewoon lid te benoemen, ongewenscht.

Artikel 59/77. De door een lid gewenschte splitsing van dit hoofdstuk in twee deelen, het eene uitsluitend over de autonomie en het andere over zelfbestuur handelend, acht de Regeering met de andere leden daarom niet geboden, omdat daardoor noodwendig in herhaling van vele artikelen zou vervallen worden.

Artikel 63. De Regeering acht het opnemen van een voorschrift, waarbij, om het hooger toezicht meer effectief te maken, een termijn zou worden bepaald, waarbinnen de verordeningen aan den Gouverneur-Generaal moeten worden ingediend, onnoodig, waar die verordeningen in het provinciaal blad worden gepubliceerd.

Strijd tusschen lid 1 en 3 kan de Regeering niet ontdekken; de bedoeling is, zooals ook vele leden aangaven, dat de provinciale raad na het vervallen van de bedoelde provinciale regelingen de punten kan regelen, welke de algemeene verordening ongewijzigd heeft gelaten.

Waar omtrent het lot van het ontwerp tot herziening der gemeentewet nog niets is te zeggen, bestaat voor de Regeering geen aanleiding de redactie daarvan uit artikel 142 over te nemen, al kan niet ontkend worden, dat die redactie eenvoudiger en helderder is.

Artikel 64. De Regeering sluit zich gaarne aan bij die leden, die artikel 64 der provincie-ordonnantie op zijn plaats achten. Het kan inderdaad noodig zijn de ingezetenen te beschermen tegen fouten van het provinciaal gezag. De Regeering onderschrijft, zooals ook de praktijk van artikel 14 van het decentralisatie-besluit tot nu toe heeft getoond, dat het preventief toezicht tot een minimum wordt beperkt. De Volksraad zelf zal hierop in de toekomst na de wijziging van het Regeeringsreglement, wanneer ordonnanties niet dan in overeenstemming met dat college kunnen worden vastgesteld, belangrijken invloed uitoefenen. Het in dit artikel aangenomen stelsel is veel ruimer dan het Nederlandsche, zooals reeds in lid 8 van de inleidende memorie van toelichting werd opgemerkt, waar artikel 134 lid 3 van de grondwet eene goedkeuring van de Kroon eischt voor alle provinciale verordeningen.

De Regeering stemt toe, dat het juister is om den term „verordeningen en andere beslissingen”, welke in de locale raden-ordonnantie wordt gebruikt, te vervangen door „besluiten” volgens artikel 2, den generieken term der ordonnantie. In artikel 64 zal derhalve in plaats van „verorde-

ningen en andere beslissingen" gelezen moeten worden: „besluiten”.

Niet is Zij het eens met die leden, welke van oordeel zijn, dat ter voorkoming van al te groote vertraging het noodig is een bepaling op te nemen, dat de hierbedoelde verordening geacht wordt te zijn goedgekeurd, indien binnen 6 of 12 maanden de verordening ter kennis van den Gouverneur-Generaal is gebracht en op het verzoek om goedkeuring nog geen beslissing is genomen. Daar omstandigheden zich kunnen voordoen, dat binnen den aangewezen termijn geen beslissing kan worden genomen, zou op de wijze als in artikel 98 lid 2 der provinciale wet de mogelijkheid tot verdaging der beslissing moeten worden geopend, zoodat praktisch de termijn-bepaling illusoir zou worden.

Artikel 68. Het uitdrukkelijk toekennen van politiedwang is onnoodig, omdat deze inhaerent is aan uitvoering. Over de vraag of de kosten in dit geval op den overtreders kunnen worden verhaald, bestaat wel twijfel, doch, waar de gevestigde Regeeringsopvatting zulks wel aanneemt, acht Zij het niet urgent een artikel ter zake op te nemen.

Artikel 69. Aan den aandrang om ook afkondiging van provinciale verordeningen in de Javasehe Courant voor te schrijven, kan de Regeering niet toegeven, aangezien Zij niet kan aannemen, dat hierdoor de overzichtelijkheid van de verschillende verordeningen wordt bevorderd.

Artikel 72. Om de reeds bij artikel 64 ontvouwde reden, acht de Regeering ook hier het opnemen van een termijn van 6 of 12 maanden niet urgent.

Vóór artikel 73 twee artikelen in te voegen, gelijklopende aan de artikelen 67 en 68 der regentschapsordonnantie ontraadt de Regeering, daar de provinciale wetgeving op den duur vermoedelijk van zoodanigen omvang wordt, dat de jaarlijkse opgave en de 5 jaarlijkse verklaring als in die artikelen bedoeld, evenmin als bijvoorbeeld bij de centrale wetgeving praktisch uitvoerbaar zullen zijn.

Artikel 73. Aangezien het inderdaad niet de bedoeling van de Regeering is geweest om uitvoering in werkelijke delegatie aan buitenstaanders op te dragen, is een kleine redactiewijziging ter verduidelijking van de bedoeling der Regeering niet onnoodig. In verband hiermede stelt Zij voor in het eerste lid voor de woorden „een en ander, tenzij” te lezen: „tenzij die beslissing” en in het tweede lid na het woord: „Gouverneur” in te voegen de woorden „of aan” en de slotwoorden „dan wel aan anderen” te schrappen.

Met de andere leden is de Regeering van oordeel, dat de mogelijkheid van delegatie van het college van gedeputeerden op den Gouverneur of een der gedeputeerden onvoorwaardelijk door de praktijk geboden is, om een vlotte afdoening van zaken te verzekeren.

Artikel 74. Door de aangebrachte wijzigingen van artikel 73 is aan het in de eerste plaats te berde gebrachte bezwaar tegemoet gekomen.

De Regeering kan niet inzien, waarom de term „als college” de voorkeur zou verdienen boven dien van „gezamenlijk”. Het wetsontwerp tot herziening der gemeentewet spreekt in artikel 175 eveneens van „ieder afzonderlijk en te zamen”.

Artikel 76. De reden, waarom de Gouverneur de bevoegdheid in lid 3 onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal heeft uit te oefenen, is de Regeering niet duidelijk. Iedere handeling toch door den Gouverneur als orgaan van het centraal gezag staat onder toezicht van den Gouverneur-Generaal.

Hoofdstuk VI. Den eenigen leden, die gaarne zouden vernemen om welke redenen dit hoofdstuk zooveel later bij den Volksraad is ingediend dan de andere hoofdstukken, antwoordt de Regeering, dat voor deze materie nog een nader overleg noodig was.

De opmerking, dat de nummering der artikelen niet aansluit bij het voorgaande gedeelte, is juist en daarmee zal rekening worden gehouden.

Artikel a. De Regeering sluit zich niet aan bij die leden, die in dit artikel eene verplichting tot het hooren van den Raad van Nederlandsch-Indië wenschen te zien opgenomen, aangezien daardoor vertraging in de afdoening zou kunnen ontstaan, terwijl eene juiste uitoefening van het schorsings- of vernietigingsrecht voldoende is gewaarborgd door de in lid 2 voorgeschreven publicatie van het met redenen omkleed besluit.

Artikelen c en d. De Regeering acht de gemaakte opmerking juist en vervangt het woord „beslissing(en)” door „besluit(en)”.

Artikel h. Om de bij artikel a aangegeven reden handhaaft de Regeering de bestaande redactie. Weglating van de woorden „van den Gouverneur-Generaal” in het tweede lid is niet urgent.

Regentschaps-ordonnantie.

Artikel 3. De aandacht der vele leden, die de vraag stelden of wel rekening is gehouden met de mogelijkheid om instelling van regentschapsraden ook buiten provinciaal verband te doen plaats hebben, wordt gevestigd op de mededeeling der Regeering in § 2 lid 9 dezer Memorie van Antwoord.

Over de wenschelijkheid van handhaving van kleine gemeenten kan eerst met succes nader van gedachten worden gewisseld, wanneer de Regeering met bepaalde voorstellen mocht komen. Elk geval toch zal op zich zelf moeten worden beoordeeld.

Artikel 5. De Regeering sluit zich gaarne aan bij die leden, welke de bezwaren, ingebracht tegen de indiening van een aanbeveling door den regent, voor de door de benoemde leden in te nemen plaatsen in den regentschapsraad, niet konden deelen.

Zij kan hieraan nog toevoegen, dat die aanbeveling wordt ingediend door tusschenkomst van den resident, die zoo noodig, na nader overleg met den regent, mede zijn oordeel daarover aan den Gouverneur kenbaar heeft te maken.

De aanbevolen wijziging der redactie van lid 2 kan de Regeering daarom niet overnemen.

Overeenkomstig artikel 4 der provincie-ordonnantie worden de benamingen der groepen gewijzigd.

Artikel 6. Aangezien ook voor de bestaande locale raden de vrouw van het passief kiesrecht is uitsloten, sluit de Regeering zich bij die leden aan, welke haar ook van het lid-

maatschap der regentschapsraden willen uitsluiten. Waar zij op Java over het algemeen nog zoo weinig aan het openbaar leven deelneemt, wordt voorts betwijfeld of de vrouw zelve dat passieve kiesrecht wel begeert.

Aangezien ook voor het lidmaatschap van de bestaande locale raden een leeftijd van 21 jaar wordt gevorderd, bestaat n. h. v. geen reden dien voor de regentschapsraden te verhoogen tot 25 jaar.

Om de bij de toelichting van het artikel gegeven redenen wordt de ook door verscheidene leden niet onredelijk genoemde eisch van kennis van de schrijfkunst met Latijnsche karakters gehandhaafd. Al hebben analfabeten zeker dikwijls een helder inzicht in zaken, waar de stukken van den regentschapsraad uitgaande in genoemd letterschrift zullen zijn gesteld, zouden zij als gevolg van hun gebrek aan kennis van lezen hun lidmaatschap niet naar behooren kunnen vervullen.

Van welke bevoegdheden men kan worden ontzet, geeft artikel 35 Wetboek van Strafrecht aan. De woorden „of eenige bevoegdheid” kunnen daarom niet gemist worden.

Aangezien het de bedoeling was het tijdstip van verkiezing beslissend te doen zijn, kunnen de eerste woorden van het artikel niet worden gewijzigd.

Artikel 7. De redenen, aangevoerd door de leden, die zich niet konden vereenigen met het denkbeeld, de leden van den Volksraad uit te sluiten van het lidmaatschap van een regentschapsraad, maakt ook de Regeering tot de Hare, om aanvulling van het artikel in den aangegeven zin af te wijzen.

Uitsluiting van hen, die ondergeschikt zijn aan den regent als zoodanig kan de Regeering met verschillende leden niet aanbevelen. De Regeering vermoedt, dat die leden meer in het bijzonder het oog hadden op de ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur, waarvan de uitsluiting om hunne algemeene kennis en ontwikkeling al zeer ongewenscht wordt geacht.

Nauwe bloedverwantschap was in Nederland een motief voor incompatibiliteit om historische redenen, welke hier niet gelden. Overigens is het trekken van een grens bovendien steeds willekeurig en geeft geen zekerheid, dat allen, die aan de andere zijde der grens staan, grootere zelfstandigheid zullen toonen.

Artikel 8. De Regeering sluit zich aan bij de leden, die handhaving van sub a voorstaan.

De redactie zooals deze thans overal voorkomt, gaf nimmer aanleiding tot moeilijkheden; er bestaat dus voor de Regeering geen aanleiding de voorgestelde redactie over te nemen.

Daar er omstandigheden kunnen zijn, die het verlenen van dispensatie in elk geval dringend noodig doen zijn, is het gewenscht het tweede lid te handhaven zooals het luidt. Vergeten mag niet worden, dat op de uitoefening van dit dispensatierecht hooger toezicht bestaat in het vernietigingsrecht van den Gouverneur-Generaal.

Artikel 9. Periodieke aftreding zou invoering van een evenredig kiesrecht onmogelijk maken. Alleen hierom reeds is een gelijktijdig afbreken noodzakelijk, afgescheiden nog van de door de andere leden daarvoor aangevoerde argumenten.

Artikel 12. De opmerking door een der leden gemaakt, geeft de Regeering aanleiding het tweede lid te doen luiden:

„In geval van twijfel, of indien naar zijn oordeel de verkozene niet aan de vereischten voldoet, beslist, op voorstel van den regent, de regentschapsraad omtrent de al dan niet-toelating”.

Artikel 15. Het denkbeeld van verscheidene leden om den vervallen verklaarde van het lidmaatschap van een bepaalden raad ook uit te sluiten van het lidmaatschap van andere raden kan de Regeering niet overnemen, als zijnde van practisch geringe waarde.

De termijn van twee jaar wordt voldoende ruim geoordeeld en is gelijk aan dien voorkomende in de Nederlandsche wetgeving.

Artikel 16. De ontheffing van het lidmaatschap is hier juist facultatief gesteld om elk geval op zijn innerlijke waarde te kunnen beoordeelen. Ongewenscht acht de Regeering het hierom de redactie van dit artikel te wijzigen.

Hooger beroep werd in de hier genoemde gevallen niet noodig geoordeeld. De voorziening bestaande in het vernietigingsrecht van den Gouverneur-Generaal is voldoende.

Daar de regentschapsraad slechts zelden bijeen komt, verdient de redactie, die raadpleging van het college van geëmmiteerden voorschrijft, de voorkeur.

Artikel 18. Handhaving van dit artikel acht de Regeering dringend noodig.

Omstandig werd in de Memorie van Toelichting 2de Kamer op het wetsontwerp betreffende de bestuurshervorming onder het hoofd Regentschap zitting 1920—1921, Onderwerp 438, stuk 3, witte stukken pag. 20 en 22, waarnaar hier verwezen wordt, de noodzakelijkheid van opneming van voorschriften als dit artikel behelst, gemotiveerd.

In het belang van een goed slagen der regentschapsraden kan dit artikel dan ook niet gemist worden.

Ook de voorgestelde redactiewijziging van het 2de lid kan de Regeering niet overnemen. Is de resident aangewezen tot buitengewoon voorzitter, dan zal hij moeten beoordeelen, wanneer het noodig is, dat hij als zoodanig optreedt, en kan dit niet afhangen van een verzoek van den regent daartoe, al is oock zeker overleg met den regent daarbij niet uitgesloten.

Het is der Regeering niet duidelijk welk voordeel een benoeming van den patih tot ondervoorzitter geeft. Een ondervoorzitter treedt toch alleen op bij afwezigheid van den voorzitter en is dus feitelijk niets anders dan een plaatsvervangend voorzitter, wat de patih reeds ambts-halve is.

Ongewenscht is het den patih, die een rechtstreeks ondergeschikte is van den regent, in uitzonderingsgevallen tot buitengewoon voorzitter te benoemen.

Artikel 19. Zal waar dit slechts even mogelijk is in de praktijk een college van geëmmiteerden worden ingesteld, in geval van twijfel zal vermoedelijk wel steeds de regentschapsraad worden gehoord, terwijl verder van dit college het voorstel tot de instelling kan uitgaan. Opneming van een bijzonder voorschrift, dat de raad moet gehoord worden, is daarom onnoodig en verder ongewenscht, omdat bij de eerste vorming van een regentschapsraad geen college van geëmmiteerden zou kunnen worden ingesteld, alvorens de raad zich daarover zou hebben uitgesproken.

Artikel 20. Om de in de toelichting op het artikel vermelde redenen kan de Regeering geen gevolg geven aan het

verlangen van het eene lid, om den regentschapsraad vrijheid te laten ook personen buiten zijn midden tot gecommiteerden te kiezen.

De door verschillende leden van de Regeering gevraagde verzekering, dat het de bedoeling is, dat de regent betreffende alle daar eenigszins voor in aanmerking komende aangelegenheden in overleg zal treden met de gecommiteerden, ook b.v. als daartoe van een hunner het verzoek uitgaat, wordt hier gaarne gegeven.

Artikel 21. De Regeering is het om de aangevoerde gronden eens met die leden, welke de uitsluiting van bestuursambtenaren van de functie van gecommiteerde overbodig achten.

Artikel 22. Het toekennen van zittinggelden ook aan gecommiteerden om het bijwonen van vergaderingen aan te moedigen, acht de Regeering niet gewenscht, daar, de goeden niet te na gesproken, daarin aanleiding zou kunnen gevonden worden het aantal vergaderingen onnoodig uit te breiden.

Een instructie is voor een eenvoudig werkend college zooals het college van gecommiteerden vermoedelijk zal zijn, niet dwingend noodig. Met een reglement van orde zal kunnen worden volstaan. Waar zulks noodig mocht zijn, heeft ook zonder uitdrukkelijke bepaling, de raad de bevoegdheid het college een afzonderlijke instructie te geven.

Artikel 23. Aangezien zonder uitdrukkelijke benoeming geen ander ambtenaar dan de patih de vervanger is van den regent, is wijziging van dit artikel, zooals voorgesteld, niet noodig.

Artikel 26. De Regeering sluit zich om de door hen aangevoerde redenen bij de vele leden aan, die betoogden dat eene opnemng van een bepaling, dat de regent zijn bezoldiging uit 's Lands kas geniet, alsmede van een, waarbij zijn verantwoordelijkheid geregeld wordt in geval hij een besluit niet ten uitvoer legt, dat later door den Gouverneur-Generaal niet wordt vernietigd, in deze ordonnantie niet thuis hooren.

Abusievelijk is in het eerste lid de mogelijkheid opengelaten dat de uitvoering van besluiten van het college van gecommiteerden door anderen zou kunnen geschieden dan door den regent. Terwijl de toelichting had moeten luiden: „De beslissingen van het college van gecommiteerden voert de regent uit”, behooren van het eerste lid van dit artikel de slotwoorden „voor zoover dit niet aan anderen is opgedragen” te vervallen.

Artikel 30. De opmerking, dat ook de schorsing van ambtenaren aan het college van gecommiteerden ware op te dragen, is juist. In verband daarmee worden de woorden „benoemt en ontslaat” vervangen door de woorden: „benoemt, schorst en ontslaat”.

Artikel 31—35. Voor de tegen deze artikelen aangevoerde bezwaren wordt verwezen naar de beantwoording van de artikelen 31—35 der provincie-ordonnantie.

Ook de tegen een splitsing van het regentschapskantoor aangevoerde bezwaren worden door de Regeering gedeeld.

Artikel 32. Eene nadere duidelijke omschrijving van het begrip „ondergeschikt personeel” wordt door de Re-

geering niet noodig geacht. Uit het geheele artikel 1 van de instructie voor de regenten blijkt duidelijk, dat daar in het tweede lid met hoofden en beambten alleen bedoeld zijn de tot het bestuur behoorende hoofden en beambten, en deze term daar niet van zulk een wijde strekking is als door de leden, die op die nadere omschrijving aandrongen, werd verondersteld.

Artikel 34 en 35. Overname van soortgelijke bepalingen als opgenomen in de artikelen 36 en 37 der provincie-ordonnantie komt der Regeering onnoodig voor, omdat de secretaris van den regentschapsraad landsdienaar is.

Artikel 36. Toevoeging aan lid 1 van de woorden „met inachtneming van hetgeen hieromtrent in 's raads reglement van orde is voorzien” is naar het der Regeering voorkomt minder noodig, omdat die inachtneming iets van zelf sprekends is.

Artikel 40. Al is ook de voorgestelde redactie van het 5de lid van dit artikel overeenkomstig die, vervat in artikel 24 van het wetsontwerp tot herziening der gemeentewet, iets vollediger, misschien te volledig, waar het ook geheimhouding van hetgeen door ambtenaren en leden buiten de vergaderingen vernomen wordt, regelt, voor de Regeering bestaat geen aanleiding die redactie over te nemen, vooral ook omdat de raad desgewenscht bevoegd is indien noodig nadere voorschriften te geven.

Artikel 41. De juistheid erkennende van de opmerking bij dit artikel gemaakt, worden de woorden: „noch beaardslaagd noch een” vervangen door het woord „geene”.

Artikel 42. Om de aangevoerde reden bestaat er bij de Regeering geen bezwaar tegen aan het derde lid toe te voegen: „De regent kan een der leden verzoeken bedoelde uiteenzetting te geven”

Artikel 43. De Regeering kan niet overnemen het voorstel om in het eerste lid achter zaken in te voegen de woorden: „benoemingen inbegrepen”, aangezien dit onvolledig zou zijn, en overigens onnoodig voorkomt, aangezien uit het tweede lid duidelijk blijkt, dat onder zaken mede benoemingen wordt verstaan.

Artikel 45. Eene toevoeging aan het slot van het derde lid van de woorden: „waarin de beraadslagingen kunnen worden heropend”, acht de Regeering niet noodzakelijk, aangezien, wanneer daartoe zich feiten voordoen, ook zonder die toevoeging toch niets belet om eerst nog eens te beraadslagen alvorens over te gaan tot het nemen van eene beslissing.

Artikel 49. De Regeering kan niet toegeven, dat het woord vergadering het onmogelijk maakt, dat deze uit één persoon zou kunnen bestaan. Evenals men onder „leden” ook „lid” kan verstaan, belet niets eene vergadering, waarin slechts één lid opkomt, eene wettige beslissing te doen nemen. Zooals de Memorie van Toelichting reeds opmerkt, mag de uitvoering van besluiten geene stagnatie kunnen onder vinden.

Artikel 53. Juist om de door verscheidene leden aangevoerde redenen voor het behoud van den resident in dit

artikel, was het dat de Regeering mede de mogelijkheid heeft geopend voor den regentschapsraad om zich tot den resident te wenden voor de behartiging van de belangen van het regentschap en van zijne ingezetenen.

Tegen eene opnemng ook van het college van gedeputeerden, bestaat bij de Regeering geen bezwaar, waartoe na de woorden „alsmede bij” kunnen worden ingevoerd de woorden: „het college van gedeputeerden”.

Artikel 58. Om de uitvoerig, bij de beantwoording der opmerkingen op artikel 64 der provincie-ordonnantie, uiteenzette gronden, handhaaft ook hier de Regeering de redactie van dit artikel.

De bij genoemd artikel mede aangevoerde bezwaren beletten de Regeering toe te geven aan den aandrang eene bepaling op te nemen van de strekking, dat de hierbedoelde verordeningen geacht worden te zijn goedgekeurd, indien binnen een termijn van 6 of 12 maanden, nadat zij ter kennis van den Gouverneur-Generaal of van het college van gedeputeerden zijn gebracht, op het verzoek tot goedkeuring nog geen beslissing is genomen.

De juistheid van de aan het slot gemaakte opmerking erkennende, verandert de Regeering de uitdrukking: „verordeningen en andere beslissingen” in: „besluiten”.

Artikel 62. Waar politiedwang inhaerent is aan uitvoering behoeft deze hier niet uitdrukkelijk te worden toegekend.

Artikel 69. Waar het vanzelf spreekt, dat onder uitvoering mede begrepen is het vaststellen van de noodige uitvoeringsregelingen, is eene uitdrukkelijke toekenning van deze bevoegdheid niet noodig.

Om de bedoeling van de Regeering, dat „aan anderen” in dit artikel alleen een beslissing van geschillen kan worden opgedragen, beter te doen uitkomen, wijzigt Zij de redactie van dit artikel 69 zoodanig, dat in plaats van de woorden: „een en ander, tenzij” worden gesteld de woorden: „tenzij die beslissing”.

Artikel 70. Aangezien, zooals in de Memorie van Toelichting uitvoerig werd betoogd, de regent in het college van gecommiteerden eene andere positie inneemt dan de Gouverneur in het college van gedeputeerden, is het in het geval, bedoeld in lid 2, niet gewenscht, naar analogie van de voor de provincie geldende bepalingen, den regent te doen optreden.

Een voorschrift dat den resident, zooals door andere leden wenschelijk geoordeeld, zou binden aan eene machtiging van het college van gedeputeerden, dan wel hem slechts toestaat te handelen onder nadere goedkeuring van het college, acht de Regeering niet gewenscht, aangezien op de uitvoering van algemeene verordeningen alleen een agent van het centraal gezag heeft toe te zien.

Eene bepaling, welke het college van gecommiteerden de bevoegdheid geeft uitvoeringsregelen vast te stellen, is niet noodig, aangezien, zooals reeds bij het vorige artikel werd opgemerkt, onder uitvoering mede begrepen is het vaststellen van de daarvoor vereischte regelen.

Artikel 73. De gewijzigde redactie van artikel 69 maakt eene aanvulling van dit artikel met eene bepaling, dat ook de „anderen” verantwoordelijk zijn aan den regentschapsraad, overbodig.

HOOFDSTUK VI.

Artikel 99. Van deze gelegenheid maakt de Regeering gebruik om de redactie van sub a te wijzigen als volgt:

a. de sommen en inkomsten, waaronder te begrijpen tegemoetkomingen uit de Lands- of provinciale kas, die voor het dienstjaar uit de algemeene of provinciale geldmiddelen ten behoeve van het regentschap zijn beschikbaar gesteld, voor zooverre die sommen en inkomsten gedurende het openstaan van den dienst zijn ontvangen.

Door deze aldus gewijzigde redactie wordt de mogelijkheid geopend tegemoetkomingen niet rechtstreeks uit de algemeene geldmiddelen, maar deze door tusschenkomst van de provincie, ter beschikking van het regentschap te stellen.

Artikel 110. De opmerking bij dit artikel als juist erkennende, wijzigt de Regeering den aanhef van dit artikel aldus:

„De Algemeene Rekenkamer gaat bij de door haar ter onderzoek opgevraagde begrootingsrekeningen bepaaldelijk na”.

In verband met de wijziging bij artikel 99 aangebracht wordt voor de eerste zinsnede na de woorden „met betrekking tot de ontvangsten” in de plaats gesteld:

„of in de rekening tot het juiste bedrag zijn opgenomen de sommen en inkomsten, die uit de algemeene of provinciale geldmiddelen ten behoeve van het regentschap zijn beschikbaar gesteld”.

Artikel a. De Regeering sluit zich aan bij die leden, die betoogden, dat eene wijziging van dit artikel, zooals door enkele leden gewenscht, aan de feitelijke verhoudingen niets verandert, en dat zooals ook reeds in § 3 lid 19 werd betoogd, de resident de aangewezen ambtenaar is, om leiding te geven aan en toezicht te oefenen op den regentschapsraad.

Ontwerp-Koninklijk besluit. (Stuk 5).

De Regeering deelt niet de vrees, dat de Algemeene Rekenkamer als gevolg van de nieuwe regeling met te veel werkzaamheden zal worden belast, aangezien zij door de haar in artikel 4 gegeven bevoegdheid jaarlijks niet meer regentschaps- en gemeenterekeningen zal behoeven te onderzoeken als haar mogelijk is.

Op de vraag, waarom aan de Inlandsche leden geen forum privilegiatum is toegekend, antwoordt de Regeering, dat dit voorrecht voor een deel als uit den tijd moet worden beschouwd, terwijl door de instelling van het landgerecht het voor een deel geen waarde meer heeft.

Enkele leden verklaarden echter de vrouw van het passief kiesrecht te willen uitsluiten.

Vrij algemeen sprak men zich uit voor verhooging van den leeftijdsgrens tot 25 jaar.

Den eisch „de schrijfkunst met Latijnsche karakters machtig zijn” wenschten enkele leden te doen vervallen, op grond van de overwegingen dat ook analfabeten een helder inzicht in zaken kunnen hebben en dat bovendien een vrij groot deel der inheemsche geletterden zich bedient van andere dan Latijnsche karakters. Van andere zijde werd opgemerkt, dat ook, wanneer de eisch vervalt, analfabeten weinig kans op verkiezing zullen hebben. Verscheidene leden achtten den gestelden eisch niet onredelijk, omdat de leden in staat behooren te zijn de noodige stukken te lezen.

De uitsluiting van hen, die van „eenige bevoegdheid zijn ontzet”, achtte een lid te ruim; hij stelde voor „van de uitoefening van burgerschapsrechten zijn ontzet”. Anderen hadden tegen deze verouderde uitdrukking bezwaar, maar vroegen of de woorden „of eenige bevoegdheid” met het oog op art. 35 van het Strafwetboek niet konden worden gemist.

Om te voorkomen dat het tijdstip van de verkiezing en niet dat van de toelating beslissend zal zijn, werd voorgesteld — evenals in art. 133 R.R. voor den Volksraad — den aanhef van het artikel te lezen: „Lid van den regentschapsraad kunnen alleen zijn”.

Artikel 7. Door een lid werd betoogd, dat leden van den Volksraad uitgesloten dienen te zijn van het lidmaatschap van een regentschapsraad, aangezien een vereeniging van beide functies allicht nadeelig werkt op de behartiging van de daarbij betrokken belangen en ook den toevoer van jongere krachten kan belemmeren.

Daartegen werd door anderen aangevoerd, dat een dergelijke combinatie juist vele voordeelen heeft, omdat van de ervaring en kennis, in het eene college verkregen, vaak in het andere kan worden partij getrokken, zoodat de toevertrouwde belangen beter behartigd kunnen worden dan zonder de combinatie het geval zou zijn geweest. Verder werd er op gewezen, dat met het oog op het nog niet groote aantal geschikte Inlandsche kandidaten de voorgestelde beperking van de keuze niet wenschelijk zou zijn, terwijl ten slotte werd opgemerkt, dat het met democratische beginselen zou strijden, de kiezers in deze te veel te binden.

Dat niet zij, die ondergeschikt zijn aan den regent en zij, die tot zijn naaste familie behooren, uitgesloten werden, vond van verschllende zijden tegenkating, op grond dat onmiskenbaar de positie van den regent daardoor te zeer versterkt wordt. Naar sommiger meening zou de zelfstandigheid van de leden voldoende bevorderd worden door de bepaling dat ook stemming over zaken op verzoek van een der leden schriftelijk en geheim gehouden wordt. Hiertegen werd het bezwaar aangevoerd, dat de kiezers het recht hebben te weten, hoe de door hen verkozen leden gestemd hebben.

De moeilijkheid zou naar de meening van vele anderen ondervangen zijn, indien de ondergeschikten en naaste familieleden van den voorzitter alleen van benoeming werden uitgesloten. Aan de kiezers kan immers overgelaten worden te beoordeelen of zij een dergelijk persoon als hun vertegenwoordiger wenschen.

Andere leden achtten bedoelde uitsluiting onraadzaam, omdat daardoor de mogelijkheid om door benoeming zeer goede elementen in den raad te plaatsen verminderd wordt.

Zij hadden voldoende vertrouwen in het toenemend gevoel van zelfstandigheid van de ambtenaren en konden in ieder geval niet toegeven, dat een ambtenaar als verkozen lid zich zelfstandiger zou toonen dan wanneer hij benoemd ware.

Artikel 8. Een lid zou het verbod sub *a* beperkt willen zien tot het optreden in rechtsgedingen ten dienste van de tegenpartij van het regentschap. Anderen vreesden, dat zonder een algeheel verbod toch scheeve verhoudingen zouden kunnen ontstaan.

Met verwijzing naar art. 14 van het ontwerp van wet tot herziening van de gemeentewet (Tweede Kamer 1922—1923, 515, 1—2) werd in overweging gegeven om het bepaalde sub *b* aldus te lezen: „Over de opneming en goedkeuring der rekening van een lichaam, tot welks bestuur zij behooren, met uitzondering van de regentschapsrekening, niet medestemmen.”

Verschillende leden wenschten de dispensatie te beperken tot de gevallen *a* en *b* in lid 1 genoemd. In de gevallen *c* en *d* zijn te groote belangen van de gemeenschap betrokken.

Sommigen waren van oordeel, dat het recht van dispensatie geheel zou kunnen vervallen.

Artikel 9. De gelijktijdige aftreding om de 4 jaar zouden enkele leden gaarne vervangen zien door aftreding van de helft om de 2 jaar. Zij verwachtten daarvan een meer blijvende aanpassing aan de stroomingen onder de kiezers.

Anderen meenden daarentegen, dat het gezag van den raad daardoor zou worden verzwakt, omdat steeds grond zou bestaan voor het vermoeden, dat de blijvende helft als vertegenwoordiging een minder juiste uitdrukking geeft van de opvattingen der kiezers dan het nieuw opgetreden gedeelte.

Artikel 12. Door een der leden werd opgemerkt dat lid 2 onjuist is geredigeerd, immers „bij niet-voldoening” is toelating uitgesloten. Bedoeld zal zijn een bepaling in den trant van het volgende:

„In geval van twijfel en indien naar zijn oordeel de verkozene niet aan de vereischten voldoet, stelt de regent den regentschapsraad voor dezen niet toe te laten”.

Artikel 15. Verscheidene leden stelden voor de vervalvenverklaring niet tot den betrokken raad te beperken, doch deze uit te breiden tot andere vertegenwoordigende lichamen; terwijl de termijn van „twee jaren” ware te verlengen tot „vier jaren”.

Artikel 16. Een lid opperde het denkbeeld om in de gevallen onder *b* en *c* genoemde ontheffing verplichtend te stellen; een ander zou aan ontheffing in enkele der genoemde gevallen evenals in art. 15 lid 5 het gevolg willen verbinden, dat de betrokkene gedurende eenige jaren niet tot lid van een raad verkies- of benoembaar is.

De bepaling sub *f*, dat een tijdens het lidmaatschap opgelegde vrijheidsstraf tot ontheffing zou kunnen leiden, achtte een lid gevaarlijk, omdat dit een wapen zou kunnen worden tot het onschadelijk maken van een politieken tegenstander.

Eenige leden, die het gemis van een 2de instantie betreunden, zouden gaarne vernemen waarom geen hooger beroep mogelijk zal zijn.

Aangedrongen werd op het verplicht stellen van raadpleging van den regentschapsraad, alvorens tot ontheffing wordt overgegaan.

meet af aan nauwkeurig en geregeld gepubliceerd, zullen veel verwarring voorkomen.

Artikel 73. Met het oog op de mogelijkheid, dat het college van gedeputeerden geheel uit bestuursambtenaren zal kunnen bestaan, maakte een lid bezwaar tegen delegatie van bevoegdheden van het college van gedeputeerden op één der gedeputeerden of op „anderen”. Z. i. wordt daardoor een te groote zelfstandigheid aan ieder gedeputeerde gegeven en de verantwoordelijkheid van het college in zijn geheel verminderd.

Andere leden zagen geen bezwaar in de delegatie, achten haar zelfs onvoorwaardelijk door de praktijk geboden om een vlotte afdoening van zaken te verzekeren, en vreesden geen vermindering van verantwoordelijkheid, omdat naast de verantwoordelijkheid van den uitvoerder zelf voor zijn daden, die van het college voor de delegatie blijft bestaan.

Om opdracht aan buitenstaanders uit te sluiten, stelden meerdere leden voor in plaats van „aan anderen” in alinea 1 te lezen: „aan den Gouverneur of aan een lid van het college van gedeputeerden”. In alinea 2 moeten dan de laatste 4 woorden vervallen.

Artikel 74. In dit verband ontbreekt een bepaling dat ook de „anderen”, aan wien krachtens het vorig artikel de uitvoering kan worden opgedragen, verantwoordelijk zijn aan den provincialen raad.

In lid 2 ware voor „gezamenlijk” te lezen „als College”.

De sanctie in lid 3 heeft alleen betrekking op het weigeren van inlichtingen: verschillende leden spraken hun teleurstelling erover uit, dat bij wanbeleid de provinciale raad niet bevoegd is tot vervallen verklaring, nu artikel 67a lid 3 R.R. — in afwijking van het desbetreffende amendement van den Volksraad — de bevoegdheid tot ontslag aan den provincialen raad heeft onthouden.

Artikel 76. Volgens meerdere leden, dient de Gouverneur de hem in lid 3 toegekende bevoegdheid alleen uit te oefenen „na bekomen machtiging van den Gouverneur-Generaal, e.q. onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal”, aangezien anders al te veel aan zijn discretie wordt overgelaten.

Hoofdstuk VI. Gaarne zouden eenige leden vernemen om welke redenen dit hoofdstuk, dat toch vrijwel niet anders is dan een copie van bestaande bepalingen, zooveel later bij den Volksraad is ingediend als de andere hoofdstukken.

Opgemerkt werd dat de nummering der artikelen niet aansluit bij het voorgaande artikel.

Artikel a. De verplichting tot het hooren van den Raad van Nederlandsch-Indië ware — naar het oordeel van eenige leden — in het artikel op te nemen.

Artikel c en d. Opgemerkt werd dat voor „beslissing” in art. c en „beslissingen” in art. d resp. „besluit” en „besluiten” dient te worden gelezen.

Artikel h. Ook in dit artikel ware volgens meerdere leden het hooren van den Raad van Nederlandsch-Indië verplichten te stellen.

In lid 2 zouden dan de woorden „van den Gouverneur-Generaal” kunnen vervallen.

Regentschapsordonnantie.

Artikel 3. In aansluiting aan hetgeen hierboven in § 2 voorkomt, stelden vele leden de vraag of wel rekening is gehouden met de mogelijkheid om instelling van regentschapsraden ook buiten provinciaal verband te doen plaats hebben. Met name werd gewezen op het bezigen van het woord „de” in den aanhef „De regentschappen op Java en Madoera kunnen worden aangewezen ..”, door welke formulering ten onrechte de indruk wordt gewekt dat instelling van regentschapsraden ook op grond van artikel 68c R.R. niet mogelijk zou zijn. Juister ware het den aanhef b.v. te lezen: „Op Java en Madoera kunnen op den voet van artikel 67c R.R. regentschappen als zelfstandige gebiedsdeelen worden aangewezen”.

Naar aanleiding van het 3e lid van de toelichting werd, met verwijzing naar de in de 2de gewone zitting 1920 (Ond. 3 — st. 9; H 178) aangenomen motie, de handhaving van de kleine gemeenten bepleit.

Artikel 5. Omtrent de vraag in hoeverre het wenschelijk is den regent de verplichting op te leggen tot indiening van een aanbeveling, bestond verschil van meening: verschillende leden achtten een dringend voorschrift niet alleen overbodig, immers het spreekt vanzelf, dat de Gouverneur den regent zal raadplegen, maar ook ongewenscht op grond van drieërlei overwegingen: Eerstens zal de Gouverneur, indien hij een aanbeveling krijgt en van den regent en van een volksvereniging, geneigd zijn aan den candidaat van den regent de voorkeur te geven om hem niet te desavoueren. Ten tweede zal de regent, indien hem nader advies gevraagd wordt omtrent een aanbeveling van een volksvereniging, minder vrij tegenover die aanbeveling staan, wanneer hij zelf reeds eenige personen genoemd heeft en zich verplicht acht zijn eenmaal ingenomen standpunt te handhaven. In de 3de plaats wordt de regent voor een moeielijkheid geplaatst in de gevallen dat hij Europeanen en Chineezzen moet aanbevelen, terwijl hij mischien niet voldoende geschikte personen van die landaarden kent.

Deze leden stelden voor al. 2 te lezen: „De overige leden worden benoemd door den Gouverneur. De regent kan een aanbeveling van een of meer personen voor elke te vervullen plaats indienen”.

Andere leden hechtten aan de bezwaren weinig waarde, aan de eerste twee al niet, omdat deze uitgaan van de verkeerde praemisse dat de regent tot het doen van een aanbeveling zou overgaan zonder vooraf de stroomingen in zijn regentschap gepeild te hebben, hetgeen niet aan te nemen is. Overigens zal in de praktijk blijken, dat het geen verschil maakt welke redactie gekozen wordt.

De benamingen der groepen zullen conform het gewijzigd schema voor de samenstelling van den Volksraad (1e gewone zitting 1923, Ond. 6 — stuk 2) moeten luiden:

- a. onderdanen-Nederlanders;
- b. inheemsche onderdanen-niet-Nederlanders;
- c. uitheemsche onderdanen-niet-Nederlanders.

Artikel 6. Door verscheidene leden werd in overweging gegeven het woord „mannelijke” in overeenstemming met artikel 21 van het nieuwe R.R. te schrappen, teneinde de keuze voor leden van den regentschapsraad niet tot mannen te beperken.

vergadering, tenzij in de tweede vergadering het quorum aanwezig is.

Artikel 50. Voorgesteld werd aan het slot van lid 3 toe te voegen: „waarin de beraadslagingen kunnen worden heropend” (vgl. art. 31 ontw. herziening gemeentewet).

Artikel 51. Zie de opmerking bij artikel 6 over schriftelijke stemming.

Artikel 52. Gevraagd werd of in de toelichting niet voor „het College” moet worden gelezen „een College”.

Artikel 53. Verschillende leden maakten bezwaar tegen het den resident ter beschikking toegekende recht de vergaderingen bij te wonen en daarin zijn gevoelen te uiten.

Waar het hier een begin van vertegenwoordigend bestuur betreft, waartegenover als tegenwicht een groote macht van het uitvoerend bewind komt te staan, achtten zij het onjuist dat tegenwicht door toekenning van bedoeld recht aan den naast den Gouverneur staanden hoofdambtenaar nog te verzwaren.

Enkele andere leden zagen in toekenning van dat recht geen bezwaar; zij meenden, dat dit een uitvloeisel is van de bepaling, dat de resident ter beschikking zoo noodig den Gouverneur moet vervangen.

Artikel 55. De voorstelling in de toelichting, dat de nieuwe vergadering uit één enkel persoon zou kunnen bestaan, is in strijd met het begrip „vergadering”. De toelichting gaat trouwens verder dan de tekst van het artikel waarin de meervoudsvorm „de aanwezige leden” gebruikt is. Uitdrukkelijke bepaling dat één enkel persoon de functies van het college in dat bijzondere geval kan uitoefenen, achtten enkele leden dan ook gewenscht. Anderen daarentegen wilden het minimum op 2 leden stellen.

Artikel 56. Een lid gaf in overweging bij staking van stemmen dezelfde regeling als die van art. 89 Prov. Wet te treffen, waardoor dus de instelling van „het buitengewone lid” noodzakelijk zou worden.

Verschillende andere leden zouden hierin mede kunnen gaan alleen voor het geval een beslissing volstrekt wordt gevorderd. Een persoon, die niet dagelijks in de zaken meeleeft, moet zoo min mogelijk in de stemmingen betrokken worden. Maar voor dat zeldzame geval achtte men de instelling van het buitengewoon lid op zich zelf niet gemotiveerd.

Artikel 59—77. Een lid zou dit hoofdstuk liever onderverdeeld zien in 2 afdelingen, één betrekking hebbend op de autonomie, de ander op het medebestuur.

Anderen zagen het nut van die splitsing niet in, te minder omdat sommige artikelen op beide functies betrekking hebben.

Artikel 63. Om den Gouverneur-Generaal in de gelegenheid te stellen toezicht uit te oefenen, is naar sommigen meenden, een bepaling noodig, die den Gouverneur verplicht alle verordeningen binnen zekeren termijn ter kennis van den Gouverneur-Generaal te brengen.

Twijfel werd uitgesproken of geen strijd aanwezig is tusschen het eerste lid, waar aanvulling van „punten” eener algemeene verordening wordt toegelaten, en het derde

lid, volgens hetwelk provinciale regelingen vervallen als in het „onderwerp” bij algemeene verordening wordt voorzien.

Hiertegen werd aangevoerd dat de oplossing hierin moet worden gezocht, dat in het geval van het derde lid de provinciale raad na het vervallen van de bedoelde provinciale regelingen de gelegenheid heeft om de „punten” van het onderwerp te regelen, die niet bij algemeene verordening zijn geregeld.

Opgemerkt werd dat het wenschelijk zou zijn om in lid 1 „punten” te vervangen door „belangen” waar toch ook in het tweede lid van „belangen” sprake is; de slotzinsnede van lid 1 zou dan kunnen worden gelezen: „tenzij daartoe bij die regeling bevoegdheid is gegeven”. Men wees er op, dat ook in het ontwerp tot herziening van de gemeentewet een soortgelijke wijziging is voorgesteld.

Artikel 64. Verschillende leden verzetten zich met klem tegen dit artikel, dat h. i. door de gelegenheid te openen tot een omvangrijk preventief toezicht het nut van de geheele instelling der provincies problematiek maakt. Zij achtten het ontwerp zelfs onaanvaardbaar door dit artikel. Een dergelijk toezicht is onnoodig in verband met het vernietigingsrecht en de bevoegdheid, den Gouverneur bij art. 25 toegekend. De regeling van art. 14 van het Decentralisatie-besluit verdient ten deze naar men meende, geen navolging.

Van andere zijde werd daartegen krachtig opgekomen, daar het noodzakelijk kan zijn de ingezetenen te beschermen tegen fouten van het provinciaal gezag. Ook wees men er op dat de praktijk van het voorschrift van art. 14 D. B. niet wijst op groot gevaar voor misbruik. Deze leden spraken de verwachting uit, dat het preventief toezicht wel tot een minimum zal worden beperkt, mede dank zij den toekomstigen invloed van den Volksraad bij de totstandkoming van ordonnanties; zij wenschten echter ter voorkoming van al te groote vertraging een bepaling, dat de hier bedoelde verordeningen geacht worden te zijn goedgekeurd, indien b.v. binnen 6 of 12 maanden nadat de verordening ter kennis van den Gouverneur-Generaal is gebracht, op het verzoek tot goedkeuring nog geen beslissing is genomen.

Evenals in de artikelen handelend over het recht van den Gouverneur-Generaal tot schorsen en vernietigen (art. 67a lid 8 R.R.; art. a P. O.) ware in dit artikel in plaats van „verordeningen en andere beslissingen” de algemeene term „besluiten” te lezen.

Artikel 68. Naar men meende, dient hier tevens de politiedwang te worden geregeld en wel op de wijze van het ontwerp tot herziening van de gemeentewet. Zonder uitdrukkelijke regeling is het onmogelijk, de kosten eventueel op den overtreders te verhalen.

Artikel 69. Er werd op aangedrongen ook afkondiging in de Javasche Courant voor te schrijven ter bevordering van de overzichtelijkheid der voor verschillende provincies geldende verordeningen.

Artikel 72. Een termijn van 6 of 12 maanden, gelijk bij artikel 64 wordt voorgesteld, ware ook in dit artikel te vermelden.

Vóór artikel 73 zouden 2 artikelen zijn in te voegen gelijklopend aan de artikelen 67 en 68 R. O. De jaarlijksche opgave en de vijfjaarlijksche verklaring van

Gouverneur heeft het oppertoezicht over de provinciale secretarie''. Reeds zou het een aanmerkelijke verbetering zijn, indien het artikel gewijzigd werd overeenkomstig de daarbij gegeven toelichting, dan wel gesproken werd van „algemeen toezicht'', met vermelding dat de raad de instructie der ambtenaren vaststelt of althans goedkeurt;

- 2o. in een nitdrukkelijk voorschrift (b.v. in art. 35), dat de instructie van den secretaris door den Provinciaal Raad moet worden vastgesteld. Weliswaar heeft de raad ook zonder een dergelijke bepaling de bevoegdheid daartoe, doch een dwingend voorschrift is gewenscht, opdat de verhouding van den secretaris tot den Gouverneur nauwkeurig omschreven worde;
- 3o. door de benoeming van den secretaris te doen geschieden door den provincialen raad, niet uit een „voordracht'' van het college van gedeputeerden, maar na een „aanbeveling''. Het autonomie-begrip brengt toch mede, dat de raad bij de benoeming van den secretaris niet gebonden wordt;
- 4o. door het secretariaat van de provincie af te scheiden van het bestuurskantoor van den Gouverneur.

Verscheidene andere leden konden zich met dit betoog slechts voor een klein gedeelte vereenigen. De voorgestelde redactie-wijziging van artikel 31 achtten zij van weinig beteekenis, omdat daarmee de feitelijke verhouding niet veranderd wordt. Een dwingend voorschrift als onder 2o bedoeld achtten zij overbodig daar de raad krachtens zijn autonome bevoegdheid gerechtigd is aan zijne ambtenaren instructies te geven. Op grond van deze autonome bevoegdheid steunden zij dan ook de opmerking onder 3o. (Enkele andere leden daarentegen drongen ten stelligste aan op handhaving van de „voordracht'' omdat het college van gedeputeerden in hoofdzaak met den secretaris zal moeten samenwerken). Tegen verplichte scheiding van de secretariaten keerden zij zich echter ten stelligste, voornl. omdat de kosten daardoor onnoodig bijna verdubbeld zullen worden, en de maatregel tot veel moeilijkheden zal aanleiding geven in personeelsvoorziening en in de verdeling der werkzaamheden. Deze leden waren van oordeel, dat de vele bezwaren voortsproten uit een vooropgezette misvatting van het doel der hervorming, en uit gebrek aan vertrouwen in de ontwikkeling in democratische richting ten gevolge waarvan geleidelijk de bestuurs-taak van den Gouverneur zal inkrimpen.

Een lid achtte het systematischer de artikelen 31—33 in een apart hoofdstuk onder te brengen, omdat artikelen over landsdienaren handelend in het hoofdstuk „de provinciale ambtenaren'' minder op hun plaats zijn. Ook zou z.i. art. 31 beter op art. 33 kunnen volgen.

Artikel 36. Omdat toch zeker ook de dispensatie-bepaling van art. 7 lid 2 op den secretaris van toepassing zal zijn, is het juister het artikel te doen luiden: „Art. 7 is mede op den secretaris der provincie van toepassing''.

Verscheidene leden waren daarentegen van meening dat ten aanzien van den secretaris terecht geen dispensatie is toegelaten. Naar zij meenden, behoeft niet te worden gevreesd, dat hieruit in de praktijk moeilijkheden voortvloeien.

Artikel 37. Voorgesteld werd, in lid 1 achter „andere'' in te voegen: „bezoldigde''; tegen de bekleeding van andere onbezoldigde betrekkingen had men geen bezwaren.

Naar men voorts meende, zouden dan het tweede en derde lid kunnen vervallen, aangezien dispensatie in deze minder wenschelijk zou zijn.

Artikel 38. De voorziening ware volgens sommigen beter op te dragen aan het college van gedeputeerden, volgens anderen aan den Gouverneur, het college van gedeputeerden gehoord.

Artikel 39. Onder verwijzing naar art. 22 van het wetsontwerp tot herziening van de gemeentewet werd in overweging gegeven, aan lid 1 toe te voegen: „met inachtneming van hetgeen hieromtrent in 's raads reglement van orde is voorzien''.

Artikel 41. Een lid stelde voor wel een minimum aantal te houden vergaderingen voor te schrijven. Een ander achtte het aantal leden noodig voor het bijeenroepen van een vergadering te groot als het college uitgebreid is. Hij zou een bepaald aantal b.v. 5 willen stellen. Dit werd vrij algemeen afgekeurd, omdat niet lichtvaardig een vergadering bijeengeroepen dient te worden zonder gegronde vermoeden, dat voldoende leden aanwezig zullen zijn.

Artikel 42. Men gaf in overweging, aan dit artikel een alinea toe te voegen in den trant van de bepaling, vervat in art. 24 van het wetsontwerp tot herziening van de gemeentewet:

„De Raad kan omtrent het in besloten vergadering behandelde en omtrent den inhoud van stukken, die aan den Raad worden overgelegd, de geheimhouding opleggen. Zij wordt, zoowel door de leden en ambtenaren, die bij de behandeling tegenwoordig waren, als door de leden en ambtenaren, die op andere wijze van het behandelde en de stukken kennis nemen, in acht genomen totdat de Raad haar opheft''.

Artikel 43. Indien, gelijk de toelichting vermeldt, het houden van „voorloopige besprekingen'' wel geoorloofd is, behoort het verbod tot beraadslagen te vervallen, overeenkomstig hetgeen wordt voorgesteld in het wijzigingsontwerp-gemeentewet.

Artikel 44—47. Een lid achtte het juister deze artikelen te doen volgen op de artikelen 11—13, welke eveneens op de geloofsbriefven betrekking hebben.

De anderen gaven de voorkeur aan handhaving van de artikelen in het hoofdstuk van de vergaderingen.

Artikel 46. Men merkte op dat het woord „niet toegelaten'' duidelijkheidshalve zal dienen te worden vervangen door „verkozene'', omdat wanneer de Gouverneur-Generaal tot toelating besluit, er geen „niet-toegelaten'' meer is.

Artikel 48. Onder verwijzing naar artikel 27 van het ontwerp tot herziening van de gemeentewet werd voorgesteld, in lid 1 achter „zaken'' in te voegen: „benoemingen inbegrepen''.

Artikel 49. In het 1o lid zal duidelijkheidshalve van „instellingsordonnantie'' kunnen worden gesproken. In het 2o lid is een bepaling noodzakelijk, dat in de nieuwe vergadering alleen beraadslaagd en beslist mag worden over punten reeds voorkomend op de agenda van de eerste

personen buiten den raad tot gedeputeerden benoemd kunnen worden.

Enkele leden bepleitten benoeming van gedeputeerden alleen uit de leden van den raad en uitsluiting van buitenstaanders. Vrij algemeen kante men zich tegen deze beperking van de keuze; men achtte het niet zeker, dat onder de leden van den raad steeds in voldoende getale personen geschikt voor het College van gedeputeerden, zullen kunnen worden gevonden. Een lid gaf als middenweg aan een bepaling dat de meerderheid van het College van gedeputeerden uit de raadsleden moet worden aangewezen.

Het artikel dient alsnog aan te geven welke autoriteit het aantal gedeputeerden vaststelt: de provinciale raad of het centraal gezag in de instellingsordonnantie?

Eveneens ontbreekt een nadere omschrijving wie plaatsvervangende leden zijn, en welke voor de leden geldende bepalingen op hen betrekking hebben?

Artikel 20. Indien in artikel 5 de aanhef gewijzigd wordt gelijk voorgesteld, kunnen de laatste 2 regels geschrapt worden.

Gewezen werd op een omissie in de toelichting: het zal toch alleen de bedoeling zijn, dat gedeputeerden-geen-raadsleden, „op het oogenblik der benoeming” hun werkelijk verblijf niet in de provincie behoeven te hebben.

Artikel 21. De wensch werd geuit om in een aanvulling (sub c) te doen uitkomen dat de ambtenaren, in art. 6 genoemd, wanneer zij op wachtgeld zijn gesteld, wel tot gedeputeerden benoembaar zijn.

Van de gevallen van onvereinigbaarheid behoort (efm. art. 21 R. O.) dispensatie door den Gouverneur-Generaal mogelijk te zijn, wanneer het belang van de provincie het vordert.

Artikel 23. De bepaling, dat gedeputeerden geen reis- en verblijfkosten genieten, gaat uit van de vooronderstelling dat zij ter hoofdplaats moeten wonen. Het verdient aanbeveling deze eisch uitdrukkelijk, zoonodig met gelegenheid voor dispensatie, in de ordonnantie neer te leggen.

Een der leden sprak zich uit voor toekenning van zittinggelden om het bijwonen der vergaderingen aan te moedigen. Anderen achtten toekenning van zittinggelden aan gedeputeerden onnoodig.

Artikel 24. Waar het college van gedeputeerden belast wordt met administratieve rechtspraak en over zeer voorname belangen (w. o. concessies e. d.) zal hebben te beslissen (art. 73), wenschten vele leden de mogelijkheid tot hooger beroep van die beslissingen bij den Gouverneur-Generaal opengesteld te zien. Hierbij meende men erop te moeten wijzen, dat blijkens art. 4 van het ontwerp-regentschaps-ordonnantie van beslissingen van het college van geecommitteerden wel hooger beroep is toegelaten.

Dat art. 67a (lid 8) in het verlangd hooger beroep zou voorzien — zooals een der leden meende — werd onjuist geacht, aangezien het daar slechts geldt vernietiging op grond van strijd met wet of algemeen belang.

Een lid achtte het systematisch juister dit artikel te plaatsen na artikel 77 in het Hoofdstuk dat de bevoegdheid en de taak van gedeputeerden regelt.

Artikel 25. Een bepaling, dat de Gouverneur zijn bezoldiging uit 'slands kas geniet, werd gemist, zoomede een bepaling waarbij zijn verantwoordelijkheid geregeld wordt in geval hij een besluit niet ten uitvoer legt, dat later door den Gouverneur-Generaal niet wordt vernietigd.

Beide bepalingen werden door vele leden ongewenscht geacht op grond van het feit, dat de Gouverneur een ambtenaar van het centraal gezag is, zoodat dergelijke bepalingen niet in deze ordonnantie thuis hooren.

Een dergelijke regeling als in dit artikel voor den Gouverneur is getroffen, behoort ook te worden opgenomen ten aanzien van besluiten waarvan de uitvoering „aan anderen” is opgedragen.

Eenige leden wilden in plaats van „aan anderen” lezen „aan een lid van het College van Gedeputeerden”, omdat delegatie van de uitvoering aan buitenstaanders uitgesloten behoort te worden en daarentegen de delegatie op de leden van het College individueel een afgebakende taakverdeeling ten goede zal komen. Dienovereenkomstig regelt trouwens artikel 74 de collectieve en de individuele verantwoordelijkheid.

Artikel 26. De vervanging van den Gouverneur door den resident ter beschikking vond bij vele leden tegenkanting. De resident zal tegenover de meeste aangelegenheden vreemd staan, of wel hij zal met het oog op zijn mogelijk wd. voorzitterschap zich steeds van alle details op de hoogte houden, een overigens geheel overbodige bemoeienis, waardoor de positie van den secretaris (die toch met dezen „rechterhand” van den Gouverneur rekening zal dienen te houden) nog meer in het gedrang zal komen. Veel juister ware het b.v. het oudste lid van het College van gedeputeerden als vervangend Gouverneur aan te wijzen.

Verschillende andere leden vonden het vanzelf sprekend, dat de resident ter beschikking de rechterhand en plaatsvervanger van den Gouverneur, een met het oog daarop speciaal uitgekozen resident, zooveel mogelijk alle functies van hem overneemt. H.i. is overbodige bemoeienis en inmenging in de bevoegdheden van den secretaris evenmin te vreezen als thans bij de locale raden, waar het instituut van loco-burgemeester niet tot moeilijkheden aanleiding heeft gegeven.

Artikelen 31—35. Deze artikelen bijzonder art. 32 — waarbij aan den Gouverneur als orgaan van de provincie zeggenschap wordt gegeven over alle bedoelde landsdienaren, dus ook over alle B. B. ambtenaren — toonen volgens enkele leden duidelijk de gegrondheid van de vrees aan, dat ambtelijke decentralisatie hoofddoel van de hervorming is. De vereeniging van het secretariaat der provincie met dat van den Gouverneur persoonlijk (art. 35) zal dat kantoor tot een krachtig technisch en administratief apparaat in handen van den Gouverneur maken, een zuiver ambtelijk bureau. Daartegen dienen zooveel mogelijk waarborgen geschapen te worden. Zij zochten deze waarborgen:

1o. in een redactie-wijziging van art. 31, welk art. in al te krasse bewoordingen uitdrukt, dat alle provinciale ambtenaren „onder de bevelen van den Gouverneur” staan. Zij zouden er de voorkeur aan geven dat of de ondergeschiktheid beperkt werd tot de aangelegenheden „voor de uitvoering van de besluiten van den provincialen raad, de gedeputeerden en den gouverneur” of de redactie van de Provinciale Wet (art. 34) gevolgd werd: „De

houden wordt. Hiertegen werd het bezwaar aangevoerd dat de kiezers het recht hebben te weten hoe de door hen verkozen leden gestemd hebben.

De moeilijkheid zou — volgens meerderen — reeds ondervangen zijn, indien de ondergeschikten van den Gouverneur alleen van benoeming werden uitgesloten. Aan de kiezers kan overgelaten worden of zij een dergelijk persoon als hun vertegenwoordiger wenschen.

Andere leden achtten bedoelde uitsluiting onraadzaam, omdat daardoor de mogelijkheid om door benoeming zeer goede elementen in den raad te plaatsen verminderd wordt. Zij hadden voldoende vertrouwen in het toenemend gevoel van zelfstandigheid van de ambtenaren en konden in ieder geval niet toegeven dat een ambtenaar als verkozen lid zich zelfstandiger zou toonen dan wanneer hij benoemd ware.

De motiveering van het feit, dat in dit ontwerp de aan 'sraads voorzitter ondergeschikte ambtenaren in tegenstelling met de L. R. O. niet tevens zijn uitgesloten, achtten enkelen dezer leden zeer opmerkelijk. Zij meenden hieruit te moeten lezen, dat aan de positie van den gouverneur als raadsvoorzitter een geringere beteekenis wordt toegekend en drongen er op aan, bedoelde ambtenaren van het lidmaatschap uit te sluiten.

Artikel 7. Een lid zou het verbod sub *a* beperken willen tot het optreden in rechtsgedingen ten dienste van de tegenpartij der provincie. Anderen vreesden dat zonder een algeheel verbod toch scheeve verhoudingen zouden kunnen ontstaan.

Met verwijzing naar art. 14 van het ontwerp van wet tot herziening van de gemeentewet (Tweede Kamer 1922/1923, 515, 1—2) werd in overweging gegeven om het bepaalde sub *b* aldus te lezen:

„over de opneming en goedkeuring der rekening van een lichaam, tot welks bestuur zij behooren, met uitzondering van de provinciale rekening, niet medestemmen”.

Verschillende leden wenschten de dispensatie te beperken tot de gevallen *a* en *b* in lid 1 genoemd. In de gevallen *c* en *d* zijn te groote belangen van de gemeenschap betrokken.

Van anders zijde werd erop gewezen, dat het artikel alleen dispensatie toelaat: „als het belang der provincie het vordert”.

Sommigen waren van oordeel dat het recht van dispensatie geheel zou kunnen vervallen.

Artikel 8. De gelijktijdige aftreding om de 4 jaar, zouden enkele leden gaarne vervangen zien door aftreding van de helft om de 2 jaar. Zij verwachtten daarvan een meer blijvende aanpassing aan de stroomingen onder de kiezers.

Het gezag van den raad wordt daardoor verzwakt — meenden vele anderen — omdat steeds betoogd zou worden, dat de blijvende helft geen juiste vertegenwoordiging meer is.

Artikel 10. Eenige leden wezen erop, dat ten minste de grondbeginselen van het kiesrecht thuis behooren in de provinciale ordonnantie. Anderen hadden althans overlegging van een ontwerp-kiesordonnantie verwacht.

Artikel 13. Indien artikel 5 gewijzigd wordt als boven aangegeven, zullen ook in dit art. eenige wijzigingen behoren te worden aangebracht.

Artikel 16. De vervallenverklaring wilden verschillende leden niet tot den betrokken raad beperken, doch uitbreiden

tot andere vertegenwoordigende lichamen, terwijl de termijn van „twee jaren” ware te verlengen tot „vier jaren”.

Een der leden meende, dat de vervallenverklaring, speciaal voorzoover betreft art. 7, *d*, te scherp gesteld is met het oog op eventuele grensgevallen; tevens verzette hij zich tegen verlenging van den termijn van niet-benoembaarheid of verkiesbaarheid van twee tot vier jaar.

Verschillende anderen waren van oordeel, dat, waar hooger beroep bij den Gouverneur-Generaal openstaat, de vervallenverklaring niet scherp genoeg gesteld kan worden. Verzachting daarvan achtten zij gevaarlijk; met de grensgevallen wordt door het openstaan van hooger beroep h.i. voldoende rekening gehouden.

Artikel 17. De macht van den Gouverneur-Generaal om op eigen initiatief en tegen het advies van gedeputeerden een lid te ontheffen, wilden enkele leden beperken door overeenstemming met het college van gedeputeerden te eischen; deze vreemde staatsrechtelijke figuur vond echter bij anderen bestrijding. Sommigen zouden wenschen dat de Gouverneur-Generaal alleen op initiatief van gedeputeerden of van den raad dit recht zou kunnen hanteeren. Daartegen werd opgemerkt, dat deze colleges dan de mogelijkheid van ontheffing geheel in de hand zouden hebben en dat het niet geheel ondenkbaar zou zijn, dat bij het doen of nalaten van een voorstel politieke invloeden werkzaam zijn.

Een lid zou ontheffing alleen willen zien toegelaten op voorstel of na raadpleging van den geheelen raad, omdat anders intriges in kleinen kring tegen een bepaald lid niet ondenkbaar zouden zijn. Anderen achtten de aan den Gouverneur-Generaal gelaten eindbeslissing een voldoende waarborg hiertegen. Ook werd gewezen op de moeilijkheid, dat de provinciale raad een groot deel van het jaar niet zal bijeenkomen.

Een lid opperde het denkbeeld in de gevallen onder *b* en *c* genoemde ontheffing verplichtend voor te schrijven; een ander zou aan ontheffing in enkele der genoemde gevallen evenals in art. 16 het gevolg willen verbinden, dat de betrokkene gedurende eenige jaren niet tot lid van een raad verkies- of benoembaar is.

De bepaling sub *f* dat een tijdens het lidmaatschap oplegde vrijheidsstraf tot ontheffing zou kunnen leiden, achtte een lid een gevaarlijk wapen in handen van den Gouverneur-Generaal, omdat de mogelijkheid bestaat dat om politieke redenen eerder tot vervolging van bepaalde personen zal worden overgegaan.

Artikel 18. Enkele leden wenschten de toekenning van zittinggeld uitdrukkelijk voor te schrijven en deze niet enkel facultatief te stellen. Bovendien achtte men vrij algemeen geen reden aanwezig om voor alle commissie-vergaderingen het zittinggeld uit te sluiten.

Anderen vreesden dat door het imperatief opleggen van de verplichting tot toekenning van zittinggelden wellicht het onnoodig beleggen van vergaderingen in de hand zou worden gewerkt.

Met het oog hierop werd ook het toekennen van zittinggelden voor commissie-vergaderingen niet geheel zonder bedenking geacht, waartegenover betoogd werd dat door het in al. 3 omschreven toezicht het ontstaan van misbruiken gemakkelijk kan worden voorkomen.

Artikel 19. Duidelijkheidshalve ware — naast de bepaling van artikel 20 — in lid 1 te vermelden, dat ook

len tot deelneming aan de beraadslagingen toe te laten. Door een dergelijke bevoegdheid zouden zij in de gelegenheid worden gesteld om hetzij eigen ambtenaren of andere personen te raadplegen in zaken, waarbij aan deskundige voorlichting behoefte mocht blijken te bestaan. Met nadruk werd in dit verband betoogd, dat eventueel steeds aan den raad de beslissing dient te blijven of niet-leden tot zijne beraadslagingen zullen worden toegelaten.

De Provincie-Ordonnantie.

Artikel 1. Aan den naam „Provincie-ordonnantie” gaven vele leden de voorkeur boven „Provinciën ordonnantie”; anderen konden deze voorkeur niet deelen.

Artikel 2. In dit of in het voorgaande artikel ware een gelijksoortige bepaling op te nemen als in R. O. artikel 3 lid 3: „De ordonnantie, waarbij een provincie als zelfstandige gemeenschap wordt aangewezen, wordt instellings-ordonnantie genoemd”.

Artikel 4. De benamingen der groepen, zullen efm. het gewijzigd schema voor de samenstelling van den Volksraad (Iste gew. zitt. 1923, Ond. 6 — st. 2) moeten luiden:

- a. onderdanen-Nederlanders;
- b. inheemsche-onderdanen-niet-Nederlanders;
- c. uitheemsche-onderdanen-niet-Nederlanders.

— Dat het indienen van de daartoe noodige „voordracht” — bedoeld zal wel zijn „aanbeveling” — door den Gouverneur „van zelf spreekt” werd ontkend. Zekerheidshalve zou een dergelijke bepaling in artikel 4 behooren opgenomen te worden.

Sommige leden kantten zich hiertegen, omdat indien ook de provinciale raden kies-colleges worden voor den Volksraad, de gouverneur indirect de leden van laatstgenoemd college zou aanwijzen.

Verscheidene leden zouden gaarne zien, dat, als een aanbeveling door den Gouverneur wordt gedaan, tevens ook aan den provinciale raad de gelegenheid zal worden gegeven zich over die aanbeveling uit te spreken. Naar zij meenden, dient voorkomen te worden dat, zooals thans bij de gewestelijke raden geschiedt, aanbevelingen van 's raads voorzitter uitgaan buiten den raad om, waardoor vaak het algemeen belang allerminst wordt gediend.

Artikel 5. Vele leden zouden gaarne zien, dat het woord „mannelijke” in overeenstemming met artikel 21 van het nieuwe R. R. werd geschrapt, teneinde de keuze voor leden van den provincialen raad niet tot mannen te beperken.

Eenige leden echter verklaarden de vrouw van het passief kiesrecht te willen uitsluiten.

Vrij algemeen sprak men zich uit voor verhooging van den leeftijdsgrens tot 25 jaar.

De eisch „voldoende kennis bezitten van de Nederlandsche taal” wenschten sommige leden te wijzigen in „voldoende de officieele taal van de beraadslaging kunnen verstaan”.

De taal van de beraadslaging ware dan of in deze ordonnantie of in de instellingsordonnantie vast te stellen. Omtrent de keuze van de taal bestond groote verscheidenheid van meening:

Vele leden spraken zich uit voor het Nederlandsch en het Maleisch, daarbij verwachtend, dat van het Maleisch vrijwel nooit gebruik gemaakt zal worden.

Anderen zouden willen eischen gebruik van of bekendheid met het Nederlandsch zoomede het Maleisch of de

landstaal van het ressort, nog anderen meenden dat het Maleisch kan wegvallen, behalve waar het de landstaal van het ressort is.

Ook werd de vraag gesteld of steeds vaststaat, welke taal in een ressort als landstaal moet worden beschouwd.

Een lid gaf in overweging een en ander aan de practijk over te laten en voorshands geen taaleisch te stellen.

Weer een ander lid meende, dat aan Europeanen en Inlanders wederkeerig dezelfde eisch moet worden gesteld.

Hiertegen maakten de eerst aan het woord geweest zijnde leden bezwaar; eerstens levert het gesproken Hoog-Maleisch voor vele Europeanen moeilijkheden op, tweedens verstaan vele inheemschen geen Maleisch. De eisch wordt hier trouwens alleen gesteld in verband met de lezing van de Nederlandsche stukken.

Vrij algemeen was men van oordeel dat wel degelijk deze ordonnantie behoort te bepalen, wie de voldoendheid der mate van kennis te beoordeelen heeft. In overweging werd gegeven de beoordeeling te doen geschieden door den voorzitter van den raad, met beroep op den raad. Het slot van de toelichting, dat de „geheele beoordeeling aan den Gouverneur” kan worden overgelaten, is ten deele onjuist; de beoordeeling van de „benoemde” leden staat aan den Gouverneur-Generaal alleen.

De uitsluiting van hen, die van „eenige bevoegdheid zijn ontzet”, achtte een lid te ruim; hij stelde voor: „van de uitoefening van burgerschapsrechten zijn ontzet”.

Anderen leden hadden tegen deze verouderde uitdrukking bezwaar, maar vroegen of de woorden „of eenige bevoegdheid” met het oog op artikel 35 van het Strafwetboek toch niet konden worden gemist.

Om te voorkomen dat het tijdstip van de verkiezing, en niet dat der toelating beslissend zal zijn, werd voorgesteld — in navolging van artikel 133 R. R. voor den Volksraad — den aanhef van het art. te lezen: „Lid van den provincialen raad kunnen alleen zijn”

Artikel 6. Door een lid werd betoogd dat leden van den Volksraad uitgesloten dienen te zijn van het lidmaatschap van een provincialen raad, aangezien een vereeniging van beide functies allicht nadeelig werkt op de behartiging van de daarbij betrokken belangen en ook den toever van jongere krachten kan belemmeren.

Daartegen werd door anderen aangevoerd dat een dergelijke combinatie juist vele voordeelen heeft, omdat van de ervaring en kennis, in het eene college verkregen, vaak in het andere kan worden partij getrokken, zoodat de toevertrouwde belangen beter behartigd kunnen worden dan zonder de combinatie het geval zou zijn geweest. Verder werd er op gewezen dat met het oog op het nog niet groote aantal geschikte Inlandsche candidaten de voorgestelde beperking van de keuze niet wenschelijk zou zijn, terwijl ten slotte werd opgemerkt, dat het met democratische beginselen zou strijden, de kiezers in deze te veel te binden.

Vele leden wenschten in den geest van de overeenkomstige bepaling in de Locale Radenordonnantie hen, die ondergeschikt zijn aan den Gouverneur uit te sluiten, omdat onmiskienbaar de positie van den Gouverneur zou versterkt worden door opneming van aan hem ondergeschikte personen.

Wellicht zou de zelfstandigheid van de leden voldoende bevorderd worden, door de bepaling dat ook stemming over zaken op verzoek van een der leden schriftelijk ge-

De vrees voor te groote macht van den Gouverneur achtten deze leden niet gerechtvaardigd. Ook in de buitengewesten is de publieke opinie reeds sterk, terwijl zoo noodig de Gouverneur-Generaal zeker zal kunnen en willen ingrijpen. Voorts geloofden zij in de krachten der Indische maatschappij, waardoor voor de anderzijds te kennen gegeven vrees voor een soortgelijken toestand als in sommige Nederlandsche gemeenten, waar de raden weinig te vertellen hebben vergeleken bij de despotisch optredende burgemeesters, geen aanleiding behoeft te bestaan.

In verband hiermede wees een dezer leden erop, dat blijkens art. 25 van het ontwerp, de Gouverneur, in tegenstelling met wetgevende macht, slechts belast wordt met uitvoerende macht; vrees voor te groote macht achtte hij daarom niet gerechtvaardigd. Voorts merkte dit lid op, dat het aanvankelijk in de bedoeling had gelegen de macht der residenten uit te breiden en hun daarbij het bestuur op te dragen over grootere rayons; op die wijze hoopte de Regeering verbetering te verkrijgen door de beschikking over in alle opzichten voortreffelijke bestuurshoofden. Toen bleek, dat aan dit voornemen geen gevolg gegeven kon worden, daar hiertoe geen voldoende aantal geschikte residenten aanwezig was, werd besloten de verlangde ambtelijke decentralisatie en concentratie op andere wijze door te voeren. Dat het in de bedoeling ligt den Gouverneur een afspiegeling te doen zijn van den Gouverneur-Generaal, behoeft met het oog hierop minder gevreesd te worden.

Men achtte het minder wenschelijk dat in de provinciale en regentschapsorganisatie de resident ter beschikking was opgenomen, omdat van dezen, die een deel uitmaakt van het centraal gezag te veel ambtelijke inmenging te duchten is, hetgeen vooral voor de ontwikkeling der regentschapsraden een groot gevaar zal opleveren (vgl. ook de opmerkingen bij art. 26 P. O.).

§ 4. De taak van de provincie. Het betoog in § 17 van de Memorie van Toelichting, dat het verschil tusschen „autonomie" en „medebestuur" voor de praktijk van weinig invloed is, kon een der leden niet aanvaarden. Ook al vallen volgens moderne opvattingen niet alle bemoeienissen onder een van beide begrippen, veel grooter zekerheid wordt z.i. verkregen door de onderscheiding der begrippen te handhaven. Te meer is dit noodig, omdat de verschillende Memories van Toelichting blijk geven van begripsverwarring of althans van minder helder inzicht in de desbetreffende materie. Gaf destijds de Memorie van Toelichting van het den Volksraad aangeboden ontwerp der bestuurshervorming te kennen, dat medebestuur op den voorgrond dient te staan en autonomie eerst in de tweede plaats komt, de aan de Staten-Generaal aangeboden Memorie van Toelichting betoogde juist het omgekeerde. Het is derhalve van het grootste belang nauwkeurig na te gaan, welke gedachtengang in de uitvoeringsvoorschriften tot uiting komt. Daarmede hangt samen de vraag of aan de provincie wel voldoende vrijheid tot ontwikkeling gelaten wordt. Indien haar autonome taak beperkt kan worden doordat de hooge overheid aan zich kan houden, wat haar behaagt, dan is bij voorbaat vast te stellen, dat de instelling op mislukking zal uitloopen.

Ook andere leden konden geen groote verwachtingen koesteren en wenschten een afwachtende houding aan te nemen, zoolang de Regeering niet een duidelijke begrenzing van het terrein van werkzaamheid aangeeft. Een scherp

belijnde classificatie van hetgeen van de verschillende deelen van Staatszorg tot de bemoeienis van het centraal gezag, van de provincies en eventueel van de andere gewesten behoort, zal onvermijdelijk zijn. Het bevreemdde, hun, dat de Memorie van Toelichting niet de minste aanwijzing daaromtrent geeft, ofschoon de aan de Staten-Generaal aangeboden Memorie van Toelichting bij het ontwerp-bestuurshervorming op verschillende plaatsen gewag maakt van onderwerpen die geheel of gedeeltelijk voor overdracht in aanmerking komen. In het opschrift van Hoofdstuk V der beide ontwerpen ware daarom, naar betoogd werd, de vermelding van de taak der provincies resp. regentschappen beter achterwege gebleven.

Voor het geval de oorzaak van dit zwijgen mocht gelegen zijn in de omstandigheid, dat de stand der werkzaamheden ter zake nog geen nadere mededeelingen toelaat, werd de wensch uitgesproken, dat met grooter voortvarendheid de oplossing van dit vraagstuk ter hand genomen zal worden.

Enkele andere leden stelden hiertegenover, dat een scherpe omlijning van de gansche taak van de provincie nog niet mogelijk en voorshands niet gewenscht is. Een geleidelijke uitbreiding van de taak, zich aanpassend aan het geleidelijk stijgend ontwikkelingspeil, biedt h. i. grooter waarborgen voor welslagen.

Voorts miste men een bepaling, waardoor de instelling van commissies met een speciale taak mogelijk zou worden gemaakt, hetgeen door anderen niet noodig werd geacht, omdat die commissoriale taak door de colleges van gedeputeerden en gecommiteerden behoort te worden verricht en in het reglement van orde binnen de grenzen der P. O. en R. O. de instelling van dergelijke commissies kan worden geregeld, althans voor commissies van bijstand. Commissies van beheer of bestuur zullen echter niet dan krachtens een wettelijk voorschrift kunnen worden ingesteld en daartoe dient de mogelijkheid te worden opengelaten.

De vaagheid waarmede de Memorie van Toelichting zich in § 43 uitdrukt ten aanzien van afbakening van de belastingssfeer van Staat, provincie en regentschap — ten onrechte is verzuimd hier de gemeente mede te vermelden — wekte vrij algemeen verbazing. Het is ondenkbaar, dat zonder een afbakening van belastinggrenzen eenerzijds elk ressort voldoende middelen voor behoorlijke behartiging van zijn huishouding zal vinden, en anderzijds de belastingbetaler gevrijwaard zal zijn tegen een in drievoudige zwaarte drukkenden belastingaanslag. In dit verband werd gewezen op de vaak geuite en rechtmatige grief, dat decentralisatie aanvankelijk verzwaring van de belastingen ten gevolge heeft zonder dat daartegenover staat een naar evenredigheid toenemende invloed van de bevolking.

In overweging werd gegeven dat de betrokken autoriteiten en commissiën (adviseur voor de decentralisatie, Regeeringscommissaris voor de bestuurshervorming, belastingherzieningscommissie en de commissie voor de financiële verhouding tusschen Rijk en gemeenten) met elkaar in overleg treden om tot gemeenschappelijke voorstellen te geraken.

Gaarne zou men van de Regeering een duidelijke uiteenzetting ontvangen van den huidige stand van het vraagstuk.

Ten slotte werd er op gewezen, dat het aan den arbeid der raden zou ten goede komen, wanneer deze colleges bevoegd werden verklaard om niet-leden in bepaalde geval-

te aanvaarden zijn, het is onbetwistbaar dat instelling van regentschappen met toepassing van art. 68 a—c R.R. reeds mogelijk is en dat van vele zijden en bij herhaling op instelling daarvan is aangedrongen, o.m. omdat de staatkundige constructie van onderenop de meest normale en de meest gewenschte is. Gedacht werd o.m. aan de behandeling van een desbetreffende begrootingspost in de tweede gewone zitting 1919 van den Volksraad (Ond. II; H 581—622) en aan een door den Volksraad inder tijd aangenomen motie-Kerckamp (1e gew. zitting 1921 Ond. I — Afd. XI: st. 9), waarin de instelling van regentschapsraden werd bepleit. Zonder verdere argumentatie zegt nu de Minister, dat het hooger toezicht van de provincie voorwaarde is voor de instelling van regentschapsraden, maar hij verzuimt daarbij aan te toonen, dat het door de provinciën uitgeoefende toezicht elders, waar nog gewestelijke raden bestaan, onmogelijk aan deze raden zou kunnen worden toevertrouwd. Het is niet te verdedigen dat in streken waar instelling van een regentschapsraad reeds nu mogelijk zou zijn, niettemin jarenlang daarmee gewacht moet worden. Het zou — naar het oordeel van vele leden — zeer wel mogelijk en alleszins gewenscht zijn als overgangsmaatregel buiten het terrein van de provincie reeds dadelijk regentschappen in te stellen met toepassing van art. 68 a—c R.R., en voor die regentschappen regelen te stellen in een ordonnantie, welke zooveel mogelijk overeenstemt met de thans voorgestelde regentschapsordonnantie. De bevoegdheden in deze laatste aan de prov. raad en den Gouverneur opgedragen, kunnen in hoofdzaak voorshands door de gewestelijke raden en de residenten worden uitgeoefend.

Hiertegenover werd door een lid opgemerkt, dat het toezicht op de regentschapsraden bezwaarlijk door den geheel uit benoemde leden samengestellten gewestelijken raad zal kunnen worden verricht; hiertoe is de provinciale raad meer geëigend. Bovendien waarschuwde hij tegen overhaasting, ook omdat verschillende regentschappen nog niet zijn ontvoegd, zoodat in die regentschappen de stap naar een regentschapsraad wel eens te groot zou kunnen blijken.

Eenige leden achtten het instellen van regentschapsraden elders dan in een provincie ongewenscht, nu zoo verstrekkende bestuurshervormingen aanhangig zijn.

§ 3. De Gouverneur. In de bijzondere positie welke de Gouverneur inneemt, is — naar het oordeel van meerdere leden — een voortdurend gevaar gelegen voor de zelfstandigheid van de raden. Weliswaar is de Commissaris der Koningin ook in Holland geen lid van de Staten en van het college van gedeputeerden, maar in de praktijk levert dit geen bezwaar op, omdat hij zich als regel geheel solidair met beide colleges voelt. Hier te lande is dat niet te verwachten. De Gouverneur zal in zijn ambtelijke positie veel meer tegenover de colleges staan en dank zij de buitengewone hem toegekende bevoegdheden een gevaarlijke machtspositie bekleeden. De geschiedenis van het ontwerp doet vreezen, dat vooral een dergelijke uitbreiding van de macht van den bestuursambtenaar de bedoeling is geweest van het ontwerp. De voorgenomen reorganisatie zal ook door de regeling van 's Gouverneurs positie, den schijn wekken, dat de raden louter werktuigen zijn van het centraal gezag of van den Gouverneur, en dat hun opgedrongen zal worden te besluiten, wat de ambtelijke overheid wenscht dat zij besluiten zullen. De twijfelachtige

reputatie, die de tegenwoordige gewestelijke raden, als gevolg van de wijze, waarop zij zijn samengesteld, h.i. ten deze vrij algemeen en niet geheel ten onrechte bezitten, zal naar het zich laat aanzien, ook het deel worden van de nieuw te scheppen provinciale raden.

Andere leden konden de in het voorgaande tot uiting gekomen ongunstige verwachtingen niet deelen. Zij betoogden dat deze in strijd zijn met de duidelijk gebleken bedoeling, het gezag voornamelijk te leggen in handen van den provincialen raad. Daarnaast werd nog opgemerkt dat het onjuist is dat in Nederland de Commissaris der Koningin zich als regel geheel solidair met Staten en gedeputeerden gevoelt; integendeel is herhaaldelijk gebleken dat hij zich sterk bewust is, vertegenwoordiger van het centrale gezag te zijn.

Eenige leden betreurden het dat de ontwerpen vermeerdering zullen brengen in het aantal ambtenaren (i.e. Gouverneur en regent), die in een tweeslachtige positie verkeerden als vertegenwoordiger van het centraal gezag en als uitvoerder van het vertegenwoordigend lichaam.

Eenigen leden was het niet duidelijk, welke positie de Gouverneur zal innemen. Dat hij het orgaan der provincie zal zijn, teekende h.i. de door hem in te nemen bijzondere positie geheel onvoldoende af. In de eerste plaats is met deze aanduiding zijn positie ten opzichte van den provincialen raad geenszins geteekend, bovendien worden omtrent de bevoegdheden van den provincialen raad, de middelen, waarover deze zal komen te beschikken, ja zelfs omtrent het verschil tusschen en den omvang van autonomie en medebestuur geen positieve mededeelingen gedaan. De richting, waarin de Regeering blijkbaar denkt te gaan, n.l. dat de Gouverneur als nagenoeg zelfstandig regeerder zal optreden, een „afspiegeling” zal zijn van den Gouverneur-Generaal, achtten de hier aan het woord zijnde leden bedenkelijk, met name voor de buitengewonen, waar controle zeer veel moeilijker is. Door de overdracht van alle ambtelijke decentralisatie aan den Gouverneur, die in naam van den Gouverneur-Generaal optreedt en een veel zelfstandiger positie zal krijgen dan de tegenwoordige hoofden van gewestelijk bestuur bezitten, wordt zijn macht h.i. te groot, daar weliswaar de Gouverneur-Generaal kan ingrijpen, doch het aan gerechten twijfel onderhevig is of dat onder die verhoudingen inderdaad, behalve dan in de allernoodzakelijkste gevallen, zal geschieden. Deze leden drongen aan op overlegging van een ontwerp-instructie voor den Gouverneur: uit zoon ontwerp ware veel af te leiden geweest — b.v. wat aan den Gouverneur ter uitvoering zal worden gegeven. Thans is dat alles nog duister, ook daar slechts een weinig heldere omschrijving gegeven is over hetgeen onder autonomie zal moeten worden verstaan.

Andere leden stelden hiertegenover, dat niet te veel ineens gevraagd mag worden; wanneer men thans reeds in bijzonderheden wilde vastleggen, welke verplichtingen en bevoegdheden de Gouverneur zal dienen te hebben, zou de invoering aanzienlijke vertraging ondervinden. H.i. verdiende het aanbeveling veel aan den groei over te laten. Een geleidelijke overgang, waarmede spoedig een begin wordt gemaakt, zal naar hunne meening de uiteindelijke totstandkoming meer bespoedigen dan het doen van een plotseligen sprong. Zij dachten zich daartoe een samenvoeging van gewesten, waarin de aanvankelijk autoeratische regeeringsvorm zich, door geleidelijke toekenning van meer bevoegdheden aan de lagere organen langzamerhand ontwikkelt in democratischen zin, zoodat ten slotte de Gouverneur alleen uitvoerder zal worden.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 2 — STUK 6.

Provincie- en regentschaps-ordonnanties (1ste gew. zitt. '23, Ond. 8 — stukken 1—4).

AFDEELINGSVERSLAG.

§ 1. Waarde van de aangeboden ontwerpen. De aan den Volksraad aangeboden ontwerpen hadden verscheidene leden teleurgesteld, niet zoo zeer om hetgeen zij bevatten, als wel omdat zij de meest belangrijke onderwerpen ongeregeld laten en de Memorie van Toelichting zelfs met geen enkel woord de spoedige indiening van nadere regelingen aankondigt. De ontwerpen zijn ongetwijfeld een noodzakelijke schakel in de reeks uitvoeringsbepalingen, die aan de instelling van provincies en andere zelfstandige gebiedsdeelen behooren vooraf te gaan, maar de waarde daarvan zou aanzienlijk vergroot zijn, indien zij vergezeld waren geweest van schema's bevattende een kiesrechtregeling, een afbakening van de belastingsfeer en een ontwerp eener instellingsordonnantie. Op overlegging van deze gegevens werd alsnog aangedrongen. Zoolang men toch in de onzekerheid verkeert over de wijze van samenstelling door verkiezing of benoeming, ook wat betreft de verdeling der zetels over de verschillende bevolkingsgroepen, over de positie van den regent, over de middelen waarover de zelfstandige deelen zullen kunnen beschikken en over de taak, die aan de vertegenwoordigende lichamen zal worden overgelaten, zoolang kan men niet zeggen een noemenswaardige stap gevorderd te zijn op den langen weg, die leidt tot de instelling van provincies en regentschappen. De Regeering moge herhaaldelijk getoond hebben aan een broksgewijze behandeling de voorkeur te geven, de nauwe samenhang tusschen verschillende punten — met name waar het betreft de samenstelling van een vertegenwoordigend lichaam en de aan dat orgaan op te dragen taak — pleit veeleer voor een gelijktijdige behandeling. Dat de Minister de indiening van het nieuwe ontwerp-Regeeringsreglement heeft aangehouden tot de Volksraad heeft doen blijken van zijn zienswijze omtrent de kiesrechtregeling, vindt in diezelfde overweging zijn oorzaak en geeft voedsel aan de verwachting, dat de Regeering zich alsnog over de beginselen van het kiesrecht voor de provincies en regentschappen zal uitspreken, tijdig genoeg om daarmee bij de behandeling van deze ontwerpen in den Volksraad rekening te kunnen houden.

Eenigen dezer leden wenschten op te merken, dat hun de beteekenis der aangeboden ontwerpen niet duidelijk is. Naar hunne meening kan deze voor niemand duidelijk zijn, daar de artikelen van het Regeeringsreglement, waarop de ontwerpen berusten, uiterst vaag gehouden zijn. Ter staving van deze laatste opmerking wezen zij erop, dat in de Staten-Generaal gebleken is, dat alleen de uitvoerder der bedoelde artikelen in staat is de bedoeling daarvan te doen uitkomen; in zijne toelichting heeft de Minister slechts de richtlijnen aangegeven.

Door sommigen werd de hoop uitgesproken, dat het kiesrecht een democratisch karakter zal dragen en dat niet getracht zal worden, de nieuwe raden tot een instrument van het ambtelijk gezag te maken. Gaarne zou vernomen worden, hoe de Regeering zich voorstelt de belangen der verschillende bevolkingselementen tot hun recht te doen komen.

Heeft de Regeering — zoo werd ten slotte gevraagd — zich rekenschap gegeven van de kosten welke aan de instelling van de provincies en regentschappen verbonden zijn? Zoo ja, is het Haar mogelijk daarvan een raming te geven?

Enkele leden waren van meening, dat de instelling van provincies zooveel kosten met zich zal brengen, dat in deze moeilijke omstandigheden nog in geen jaren daartoe zal kunnen worden overgegaan, — hetgeen zij en meederen met hen overigens, anders dan voor autonome regentschappen, volstrekt niet betreunden — en de behandeling van deze ordonnanties derhalve moeite en tijd verspillen is. Meer heil verwachtten zij van behoud der gewesten en verbetering der gewestelijke raden.

Anderen daarentegen achtten de onderwerpelijke invoering van zoo groot belang, dat haar inziens ware heen te stappen over de wellicht hoge kosten.

Gaarne zouden eenige leden vernemen welk bedrag de kosten der voorbereiding tot dusverre hebben beloopt. In verband met het feit, dat aanvankelijk gerekend was op beëindiging daarvan in Augustus 1922 en thans nog slechts de groote lijnen konden worden aangegeven, vreesden zij, dat dit bedrag zeer hoog zal zijn, vergeleken met de bereikte resultaten.

§ 2. De Indische decentralisatie wetgeving. Een van de meest principieele fouten welke bij de aanhangige bestuurshervorming gemaakt zijn, is — volgens verschillende leden — dat de minister met zooveel woorden de invoering van regentschapsraden afhankelijk gesteld heeft van de voorafgaande instelling van een provincie (2de Kamer 1921—1922 H 53 l. k., 1e Kamer 1921—1922 H 310 l. k., jo. art. 3 van het ontwerp R. O.).

De bewering van de Memorie van Toelichting (§ 10), dat de bestaande decentralisatie-wetgeving — waarmede toch reeds belangrijke resultaten werden verkregen — voor de nieuw te vormen locale raden niet benut kan worden, omdat zij de financieele voorziening in de locale behoeften vooropstelt, moge misschien voor de provinciën

Koninklijk besluit.

Memorie van Toelichting.

schap, onder de administratie of onder derden berustende;

- b. gelden, door derden aan een provincie of een onder sub *a* bedoelde zelfstandige gemeenschap, verschuldigd;
- c. roerende goederen van een provincie of een onder sub *a* bedoelde zelfstandige gemeenschap, onverschillig of zij al dan niet zich onder derden bevinden;
- d. vaste goederen en zakelijke rechten, aan een provincie of een onder sub *a* bedoelde zelfstandige gemeenschap toebehoorende.

2. Dat verlof moet gevraagd worden aan den Raad van Justitie, binnen wiens ressort de betrokken provincie of de in het vorige lid bedoelde zelfstandige gemeenschap gelegen is.

3. Het Openbaar Ministerie wordt op het verzoek gehoord.

4. Het verlof wordt niet verleend, tenzij summierlijk van de deugdelijkheid der vordering, waarvoor beslag gewenscht wordt, blijkt.

5. Het wijst aan de goederen, op welke het beslag zal mogen worden gelegd.

6. Zaken, die door haren aard of hare bestemming geacht moeten worden buiten den handel te zijn of bij algemeene verordening voor geene inbeslagneming vatbaar zijn verklaard, worden in de aanwijzing niet begrepen.

Koninklijk besluit.

Memorie van Toelichting.

b. op alle verevende vorderingen, waarvoor bevelschriften tot betaling zijn afgegeven.

Artikel 6.

1. Alle vorderingen van de provincie of van een op den voet van artikel 67c van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië aangewezen zelfstandige gemeenschap, voortspuitende uit belastingverordeningen, verjaren, voor zoover die verordeningen zelve daaromtrent geen anderen termijn behelzen, door verloop van vijf jaren; voor zooveel betreft belastingen, begrepen in kohieren, registers, leggers of staten, te rekenen van den aanvang van het belastingjaar en voor zooveel andere belastingen betreft, te rekenen van den dag, waarop de vordering is ontstaan.

2. Overigens zijn, ongeacht den landaard der schuldenaren, de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek van Nederlandsch-Indië op de verjaring der vorderingen van de provincie en van de in het vorige lid bedoelde zelfstandige gemeenschappen toepasselijk, met uitzondering van artikel 1950 van dat Wetboek.

Artikel 7.

Omtrent de invordering van hetgeen aan de provincie en de op den voet van artikel 67c van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië aangewezen, zelfstandige gemeenschappen krachtens algemeene of provinciale verordening of krachtens verordening van laatstbedoelde gemeenschappen verschuldigd is dan wel uit anderen hoofde toekomt, kunnen bij ordonnantie regelen worden gesteld in den geest van die, geldende voor vorderingen van den Lande.

Artikel 8.

1. De beteekening van stukken betreffende vervolging ter invordering van provinciale belastingen en van belastingen van de op den voet van artikel 67c van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië aangewezen, zelfstandige gemeenschappen en de ten uitvoerlegging van dwangbevelen, kan geschieden door een ambtenaar, daartoe door het college of den persoon belast met de dagelijkse leiding van zaken aan te wijzen.

2. Bij de uitoefening van zijn taak wordt de in het eerste lid bedoelde ambtenaar als een deurwaarder aangemerkt.

Artikel 9.

1. Het is niet geoorloofd, dan met vooraf verkregen verlof van den rechter, beslag te leggen op:

a. gelden, effecten of geldswaarde hebbende papieren van een provincie of een op den voet van artikel 67c van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië aangewezen, zelfstandige gemeen-

Artikel 6.

Vgl. G. W. art. 262.

Het artikel werd geredigeerd gelijk art. 22 van het decentralisatiebesluit, dat ontleend werd aan de bepaling in Staatsblad 1882 No. 280 en Staatsblad 1892 No. 159.

In de Hollandsche gemeente is de termijn voor verjaring korter, nl. op drie jaar gesteld.

Artikel 7.

Dit artikel komt overeen met art. 24 van het decentralisatiebesluit.

Te zijner tijd zal het Staatsblad 1906 No. 455, voor zooveel noodig gewijzigd, toepasselijk kunnen worden verklaard op de provincies en de meergenoemde zelfstandige gemeenschappen.

Artikel 8.

Vgl. G.W. art. 261.

In het belang van eene spoedige beteekening van dwangschriften is het gewenscht, dat daarvoor andere personen, dan de bij de rechtbanken aangestelde deurwaarders kunnen worden aangewezen. Anders dan in de Nederlandsche gemeentewet, is het artikel hier niet dwingend gesteld.

Door die personen mede te belasten met de executie, worden de provincie en de overige zelfstandige gemeenschappen ook verder onafhankelijk van den gerechtsdeurwaarder, die, bovendien volgens eigen tarief werkende, de kosten van invordering belangrijk zou doen stijgen.

Artikel 9.

De bepaling omtrent beslaglegging komt overeen met art. 23 van het decentralisatiebesluit, hetwelk weer een navolging is van artt. 72 en 75 comptabiliteitswet.

Koninklijk besluit.

Memorie van Toelichting.

meene Rekenkamer, die van haar bevinding verslag uitbrengt aan den Gouverneur-Generaal.

2. In dat verslag worden ook zoodanige mededeelingen opgenomen, als, naar het inzien van de Algemeene Rekenkamer, kunnen leiden tot vermindering of besparing van uitgaven of tot vereenvoudiging van het geldelijk beheer.

wel blijktens de ministerieele Memorie van Toelichting op het wetsontwerp betreffende de bestuurshervorming, witte stukken pag. 16, het wel degelijk de bedoeling van den wetgever is geweest, dat de Algemeene Rekenkamer toezicht zou uitoefenen op de verantwoording der provinciale geldmiddelen, is dat in art. 68 lid 1 genoemde toezicht vermoedelijk uitgesloten door de redactie van art. 67a lid 7.

Die niet bedoelde uitsluiting kan z. n. worden opgeheven of door uit dit zevende lid weg te laten de woorden „als, mede het beheer en de verantwoording van de geldmiddelen der provincie” of door dat lid aan te vullen. Aan de eerste wijze van voorziening wordt de voorkeur gegeven.

Intusschen reeds aanstonds rekening houdende met de bedoeling van den wetgever, werden in dit ontwerp de artikelen 2 en 3 opgenomen.

Artikel 4.

Elk jaar, nadat de besluiten tot vaststelling van het slot van de begrootingsrekeningen van de binnen een provincie gelegen op den voet van artikel 67e van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië aangewezen, zelfstandige gemeenschappen door het college van gedeputeerden zijn goedgekeurd, zal de Algemeene Rekenkamer uit die provincie eenige dier rekeningen, door haar aan te wijzen, met de begrootingen vergelijken, met de daartoe behoorende bewijsstukken nauwkeurig onderzoeken en vervolgens van hare bevinding dienaangaande aan den Gouverneur-Generaal verslag doen.

Artikel 4.

Door dit artikel is gevolg gegeven aan het vermelde op pag. 18 der bovengenoemde Memorie van Toelichting, evenwel in eenigszins anderen vorm. Daar wordt gezegd: „Het voorgeschreven toezicht der Algemeene Rekenkamer op het beheer en de verantwoording der geldmiddelen van zelfstandige gemeenschappen in provinciën zou dan zich er toe kunnen beperken, dat zoo dikwijls het College dit noodig acht, eene reeds onderzochte begrootingsrekening van zijne zijde aan een nader onderzoek wordt onderworpen”.

Verdere overweging heeft er toe geleid de voorkeur te geven aan de wijze van nader onderzoek voor de gemeente-rekeningen in Nederland, voorgeschreven in artikel 59 der wet, houdende instructie voor de Algemeene Rekenkamer (Meijer, Nederlandsche Staatswetten, eerste bundel 13e druk pag. 402).

In dit artikel 4 is het nu mede aan de Algemeene Rekenkamer overgelaten die rekeningen aan te wijzen, welke zij wil onderzoeken. Hierdoor zal het haar mogelijk zijn om op alle rekeningen toezicht te houden, door nl. elk jaar een bepaald gedeelte te onderzoeken.

Artikel 5.

1. Behoudens het bepaalde bij het tweede lid van dit artikel zijn alle vorderingen ten laste van de begrooting van een provincie of van een op den voet van artikel 67e van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië aangewezen, zelfstandige gemeenschap, die niet zijn ingediend binnen zestien maanden na den aanvang van het dienstjaar, waarop zij betrekking hebben, verjaard. Deze termijn kan door den raad in bijzondere omstandigheden, en om redenen van noodzakelijkheid tot uiterlijk twee jaren worden verlengd.

2. De termijnen van verjaring bij de burgerlijke wetten van Nederlandsch-Indië bepaald, zijn met betrekking tot de begrooting van de provincie en de in het vorige lid bedoelde zelfstandige gemeenschappen toepasselijk:

a. op alle vorderingen, welker bedrag bepaald is en welker verevening niet afhankelijk is van een voorafgaande indiening van stukken door belanghebbenden;

Artikel 5.

Vgl. P. W. art. 125 en G. W. art. 228.

De bepalingen over verjaring van vorderingen in dit artikel komen overeen met die in het decentralisatiebesluit, art. 21, dat op zijn beurt ontleend is aan de artikelen 67 tot en met 69 van de comptabiliteitswet.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 2 — STUK 5.

Provincie- en regentschaps-ordonnanties (zie eerste gew. zitting 1923, Ond. 8 — stukken 1 t/m 4).

ONTWERP-KONINKLIJK BESLUIT MET TOELICHTING.

KONINKLIJK BESLUIT.

Artikel 1.

De voorzitter en de leden van den provincialen raad en van de raden van de op den voet van artikel 67c van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië aangewezen, zelfstandige gemeenschappen, alsmede van de colleges van dagelijksch bestuur van de provincie en van vorenbedoelde zelfstandige gemeenschappen zijn niet gerechtelijk vervolgbaar voor hetgeen zij in de vergadering van die raden en colleges hebben gezegd of aan haar schriftelijk hebben overgelegd.

Artikel 2.

De Algemeene Rekenkamer houdt toezicht op het beheer en de verantwoording der geldmiddelen van de provincie en van de op den voet van artikel 67c van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië aangewezen, zelfstandige gemeenschappen, met inachtneming van de bepalingen in de volgende twee artikelen en op de wijze zooveel noodig nader bij ordonnan- tie te regelen.

Artikel 3.

1. De provinciale begrootingsrekening en de daarbij behorende stukken worden onderzocht door de Alge-

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De in het hiernevensgaand ontwerp van een Koninklijk besluit behandelde materie kon niet worden opgenomen in de provincie- en regentschaps-ordonnanties omdat het hier afwijkingen of aanvullingen betreft van regelen, die mede bij Koninklijk besluit werden vastgesteld.

Zoo zijn de voorschriften handelende over strafbaarheid door woord of geschrift te vinden in het wetboek van strafrecht, die omtrent het toezicht door de Algemeene Rekenkamer in hare instructie, die van verjaring in het burgerlijk wetboek, die over tenuitvoerlegging en betee- kening in het wetboek van burgerlijke rechtsvordering, alle Koninklijke besluiten.

Artikel 1.

Vgl. D. B. art. 10, R. R. art. 143, Gr. W. art. 97, P. W. art. 74 en G. W. art. 47.

Gerechtelijke niet-vervolgbaarheid voor hetgeen schrif- telijk en mondeling in de vergadering is medegedeeld, is zoowel voor de leden van de raden als voor die van de voorzitters dier colleges voorgeschreven. Het artikel is ruim geformuleerd om tevens het geval te kunnen om- vatten, dat leden van het college van dagelijksch bestuur niet-leden van den betrokken raad (zooals dat met gede- puteerden mogelijk is) het voorrecht der parlementaire onschendbaarheid deelen.

Artikelen 2 en 3.

Vgl. R.R. artt. 67a lid 7, 67c, 68 en 68b lid 1 en D. B. art. 20 lid 2.

Door de toepasselijkheid, ingevolge artikel 68 van het Regeeringsreglement van de bepalingen der artikelen 68a, b en c op de provincie en de op den voet van arti- kel 67c aangewezen zelfstandige gemeenschappen, voor zooverre voor deze bij of krachtens de artikelen 67a en c geene andere regelen zijn gegeven, oefent, zoolang voor die zelfstandige gemeenschappen dit niet wordt uitgeslo- ten, de Algemeene Rekenkamer toezicht uit op het be- heer en de verantwoording van de geldmiddelen dier ge- meenschappen.

Met de provincie is het n. h. v. anders gesteld. Hoe-

Aanvulling ontwerp-regentschaps-
ordonnantie.

Toelichtingen.

2. Wanneer bij dat onderzoek mocht blijken van vervalsching of ander misdrijf, door een rekenplichtige als zoodanig gepleegd, stelt het college van gecommitteerden de stukken in handen van het Openbaar Ministerie.

Artikel 121.

De afdoening der rekeningen van hen, die niet langer een ambt bekleeden, waaraan rekenplichtigheid jegens den raad verbonden is, gaat zooveel mogelijk voor aan de afdoening der rekeningen van anderen.

Vgl. art. 109 L. R. O.

Afdeeling 7.

De verantwoordelijkheid der niet-
rekenplichtigen.

Artikel 122.

1. Alle ambtenaren en bedienden van een regentschap, zoomede alle ten behoeve van een regentschap werkzame landsdienaren, die niet als rekenplichtigen, door onrechtmatige handelingen of door het nalaten van de zorg, waartoe zij gehouden zijn, middellijk of onmiddellijk aan een regentschap schade toebrengen, zijn verplicht die schade te vergoeden.

Vgl. art. 110 L. R. O.

2. De raad legt de vergoeding op, nadat de belanghebbers in de gelegenheid zijn gesteld, binnen door hem te stellen termijn zich schriftelijk te verdedigen.

3. Zij, aan wie vergoeding is opgelegd, kunnen van het besluit, waarbij dat is geschied, aan het college van gedeputeerden herziening vragen, binnen drie maanden nadat het ter hunner kennis is gebracht.

Aanvulling ontwerp-regentschaps-
ordonnantie.

Toelichtingen.

het tweede lid van dit artikel voorgeschreven kennisgeving is gedaan;

b. na het verstrijken van den tot indiening hunner bezwaren gestelden termijn, zonder dat de rekening is vastgesteld.

5. De curator, erfgenamen of rechtverkrijgenden, en casu quo voogden en curatoren van erfgenamen en rechtverkrijgenden van den rekenplichtige kunnen zich ten aanzien van de uit dit artikel voortvloeiende rechten en verplichtingen door een gemachtigde doen vertegenwoordigen.

Artikel 117.

1. Rekenplichtigen worden ter zake van hun gehouden beheer niet van verantwoordelijkheid ontheven dan door een bewijs, deswege door den raad afgegeven.

Vgl. art. 105 L. R. O.

2. Dit bewijs ontslaat de rekenplichtigen of hunne erfgenamen of rechtverkrijgenden niet van de verplichting tot aanzuivering der bedragen, welke zij verschuldigd zijn als een gevolg der herzieningen, bedoeld in het derde lid van art. 113.

Artikel 118.

1. Het college van gecommiteerden houdt gestadig toezicht op het beheer der rekenplichtigen.

Vgl. art. 106 L. R. O.

2. Bij elke overgave en overneming van het beheer, en — behoudens het bepaalde bij het volgende lid nopens het opnemen van regentschapskassen, in beheer bij algemeene ontvangers bij landskassen — ook overigens op ongezette tijden, worden de kas en de administratie der rekenplichtigen opgenomen door of vanwege het college van gecommiteerden.

3. De raad bepaalt voor elk der rekenplichtigen het aantal malen 's jaars, dat de opnemingen van de kassen en de administratieën moeten plaats hebben, met dien verstande, dat het opnemen van regentschapskassen, in beheer bij algemeene ontvangers van landskassen, slechts verplichtend is bij overgave en overneming van het beheer.

4. Tenzij door den raad op andere wijze geregeld, wordt van de bevinding bij elke opneming proces-verbaal opgemaakt, hetwelk in de eerstvolgende raadsvergadering ter tafel wordt gebracht.

Artikel 119.

1. Waar het beheer van geldmiddelen van het regentschap is opgedragen aan personen, als bedoeld in art. 75, zijn de ambtenaren, belast met het toezicht op de administratie der landsgelden, verplicht bij hunne inspectiën zich tevens te overtuigen, dat het geld, hetwelk in de aan die personen toevertrouwde regentschapskassen aanwezig moet zijn, er inderdaad is.

Vgl. art. 107 L. R. O.

2. De in het vorig lid bedoelde ambtenaren maken van hunne bevinding ten opzichte der regentschapskassen proces-verbaal op en zenden een afschrift aan den raad.

Artikel 120.

1. Het college van gecommiteerden onderzoekt zoodra mogelijk de van de rekenplichtigen ontvangen rekeningen en brengt daarover schriftelijk verslag uit aan den raad.

Vgl. art. 108 L. R. O.

Aanvulling ontwerp-regentschaps-
ordonnantie.

Toelichtingen.

Artikel 113.

1. De raad schrijft aan de rekenplichtigen den termijn voor tot beantwoording van de op de rekeningen gevallen aanmerkingen en tot het indienen van bezwaren tegen de veranderingen, die hij in de rekeningen heeft gemaakt.

2. Na het verstrijken van den termijn neemt de raad een besluit en bepaalt daarbij zoo noodig welk bedrag de rekenplichtige heeft te betalen.

3. Te allen tijde, ook na afgifte van het in art. 117 bedoeld bewijs, is de raad bevoegd tot herziening van besluiten, gegrond op stukken, die later blijken valsch te zijn.

Artikel 114.

Aan rekenplichtingen kunnen voorloopig vergoedingen worden opgelegd bij besluit van het college van gecommitterden.

Vgl. art. 102 L. R. O.

Artikel 115.

1. Aan de rekenplichtingen, die achterlijk zijn in het inzenden hunner rekening, wordt door het college van gecommiteerden een nieuwe termijn gesteld.

2. Bij verdere nalatigheid worden de rekeningen op kosten van de nalatigen opgemaakt door een persoon, daartoe door het college van gecommiteerden aan te wijzen.

3. De rekeningen worden verder behandeld en afgedaan als waren zij door de rekenplichtigen zelf opgemaakt en ingezonden.

Vgl. art. 103 L. R. O.

Artikel 116.

1. Wanneer een rekenplichtige onder curateele wordt gesteld, voortvluchtig is of overlijdt, wordt de rekening, die hij had behooren te doen, opgemaakt door een persoon, daartoe door het college van gecommiteerden aan te wijzen.

2. Van de ontvangst der opgemaakte rekening geeft het college van gecommiteerden zoo spoedig mogelijk kennis aan den curator of aan de erfgenamen of rechtverkrijgenden, onder het stellen van een termijn, gedurende welchen de rekening en de daarbij behorende bescheiden voor hen in het kantoor van het college van gecommiteerden ter inzage worden nedergelegd en binnen welchen zij hunne bezwaren tegen die stukken kunnen doen gelden. De kennisgeving kan geschieden schriftelijk aan de betrokkenen rechtstreeks, of door middel eener advertentie in de Javasehe Courant en in minstens één ander nieuwsblad.

3. Na ontvangst van het antwoord van den curator, de erfgenamen of rechtverkrijgenden, dan wel nadat dezen den gestelden termijn onbenut hebben laten verstrijken, neemt de raad een besluit en bepaalt zoo noodig welk bedrag ter zake van het beheer moet worden betaald.

4. De erfgenamen en rechtverkrijgenden zijn van aansprakelijkheid ontslagen, wanneer drie jaren zijn verlopen:

a. na den dood van den rekenplichtige, zonder dat de bij

Vgl. art. 104 L. R. O.

Aanvulling ontwerp-regentschaps-
ordonnantie.

Toelichtingen.

met betrekking tot de ontvangsten:

of in de rekening tot het juiste bedrag zijn opgenomen de sommen en inkomsten, die uit de algemeene geldmiddelen van Nederlandsch-Indië ten behoeve van het regentschap zijn beschikbaar gesteld;

of, voor zooveel belastingen aangaat, de verschillen tusschen raming en ontvangst behoorlijk zijn toegelicht en de vorderbare bedragen voldoende tijdig en regelmatig worden aangezuiverd.

2. Met behulp der overgelegde bewijsstukken onderzoekt de Kamer de bedragen der uitgaven en de juistheid der affectatie, terwijl zij tevens in algemeenen zin beoordeelt of de bij de begrooting uitgetrokken fondsen zijn gebruikt voor het doel, waarvoor zij zijn toegestaan.

3. Voorts onderzoekt zij, met behulp der bij de rekening overgelegde staten:

of de opeisbare vorderingen betreffende afgesloten diensten zijn verevend;

of de sommen, die ten laste van de afgesloten diensten verevend maar nog niet voldaan waren, sedert betaald dan wel na verjaring als ontvangst geboekt zijn;

of de ontvangsten, die nog van vorige jaren vorderbaar waren, geregeld worden aangezuiverd, kwijtgescholden of afgeschreven.

4. Eindelijk verifieert de Kamer, dat tusschen de begrootingsrekening en de kasrekening het vereischte verband bestaat en dat laatstgenoemde rekening aan de kasrekening over het vorig dienstjaar aansluit.

Artikel 111.

Het besluit van het college van gedeputeerden tot vaststelling van het slot der begrootingsrekening wordt in de Javasche Courant en in het provinciaal blad geplaatst en door den regent bekend gemaakt op door den raad te bepalen wijze.

Vgl. art. 99 L. R. O.

Afdeeling 6.

De rekenplichtigen en het toezicht
op hun beheer.

Artikel 112.

1. Zij, die belast zijn met het ontvangen, bezwaren, betalen of afleveren van gelden, geldswaarden en goederen van eene provincie, zijn rekenplichtig aan den raad.

2. Behoudens en nevens de verplichting tot opmaking van rekening in geval van aftreding, overlijden, onder curateele stelling of voortvluchtigheid, wordt door alle rekenplichtigen minstens éénmaal 's jaars eene rekening ingediend. Zij, die voor de inning van regentschapsinkomsten dienst doen als tusschenpersoon ten gerieve van het publiek, kunnen door den raad van die verplichting worden vrijgesteld.

3. De raad geeft nopens de modellen en tijdstippen van inzending der rekeningen voorschriften, welke voor de rekeningen van personen, als bedoeld in art. 75, zooveel mogelijk overeenkomen met die, vastgesteld voor de rekeningen betreffende de algemeene geldmiddelen.

Vgl. art. 100 L. R. O.

Aanvulling ontwerp-regentschaps-
ordonnantie.

Toelichtingen.

Artikel 113.

1. De raad schrijft aan de rekenplichtigen den termijn voor tot beantwoording van de op de rekeningen gevallen aanmerkingen en tot het indienen van bezwaren tegen de veranderingen, die hij in de rekeningen heeft gemaakt.

2. Na het verstrijken van den termijn neemt de raad een besluit en bepaalt daarbij zoo noodig welk bedrag de rekenplichtige heeft te betalen.

3. Te allen tijde, ook na afgifte van het in art. 117 bedoeld bewijs, is de raad bevoegd tot herziening van besluiten, gegrond op stukken, die later blijken valsch te zijn.

Artikel 114.

Aan rekenplichtigen kunnen voorloopig vergoedingen worden opgelegd bij besluit van het college van geecommitterden.

Vgl. art. 102 L. R. O.

Artikel 115.

1. Aan de rekenplichtigen, die achterlijk zijn in het inzenden hunner rekening, wordt door het college van geecommitteerden een nieuwe termijn gesteld.

2. Bij verdere nalatigheid worden de rekeningen op kosten van de nalatigen opgemaakt door een persoon, daartoe door het college van geecommitteerden aan te wijzen.

3. De rekeningen worden verder behandeld en afgedaan als waren zij door de rekenplichtigen zelf opgemaakt en ingezonden.

Vgl. art. 103 L. R. O.

Artikel 116.

1. Wanneer een rekenplichtige onder curateele wordt gesteld, voortvluchtig is of overlijdt, wordt de rekening, die hij had behooren te doen, opgemaakt door een persoon, daartoe door het college van geecommitteerden aan te wijzen.

2. Van de ontvangst der opgemaakte rekening geeft het college van geecommitteerden zoo spoedig mogelijk kennis aan den curator of aan de erfgenamen of rechtverkrijgenden, onder het stellen van een termijn, gedurende welchen de rekening en de daarbij behorende bescheiden voor hen in het kantoor van het college van geecommitteerden ter inzage worden nedergelegd en binnen welchen zij hunne bezwaren tegen die stukken kunnen doen gelden. De kennisgeving kan geschieden schriftelijk aan de betrokkenen rechtstreeks, of door middel eener advertentie in de Javasche Courant en in minstens één ander nieuwsblad.

3. Na ontvangst van het antwoord van den curator, de erfgenamen of rechtverkrijgenden, dan wel nadat dezen den gestelden termijn onbenut hebben laten verstrijken, neemt de raad een besluit en bepaalt zoo noodig welk bedrag ter zake van het beheer moet worden betaald.

4. De erfgenamen en rechtverkrijgenden zijn van aansprakelijkheid ontslagen, wanneer drie jaren zijn verloop:

a. na den dood van den rekenplichtige, zonder dat de bij

Vgl. art. 104 L. R. O.

Aanvulling ontwerp-regentschaps-
ordonnantie.

Toelichtingen.

met betrekking tot de ontvangsten:

of in de rekening tot het juiste bedrag zijn opgenomen de sommen en inkomsten, die uit de algemeene geldmiddelen van Nederlandsch-Indië ten behoeve van het regentschap zijn beschikbaar gesteld;

of, voor zooveel belastingen aangaat, de verschillen tusschen raming en ontvangst behoorlijk zijn toegelicht en de vorderbare bedragen voldoende tijdig en regelmatig worden aangezuiverd.

2. Met behulp der overgelegde bewijsstukken onderzoekt de Kamer de bedragen der uitgaven en de juistheid der affectatie, terwijl zij tevens in algemeenen zin beoordeelt of de bij de begrooting uitgetrokken fondsen zijn gebruikt voor het doel, waarvoor zij zijn toegestaan.

3. Voorts onderzoekt zij, met behulp der bij de rekening overgelegde staten:

of de opeisbare vorderingen betreffende afgesloten diensten zijn verevend;

of de sommen, die ten laste van de afgesloten diensten verevend maar nog niet voldaan waren, sedert betaald dan wel na verjaring als ontvangst geboekt zijn;

of de ontvangsten, die nog van vorige jaren vorderbaar waren, geregeld worden aangezuiverd, kwijtgescholden of afgeschreven.

4. Eindelijk verifieert de Kamer, dat tusschen de begrootingsrekening en de kasrekening het vereischte verband bestaat en dat laatstgenoemde rekening aan de kasrekening over het vorig dienstjaar aansluit.

Artikel 111.

Het besluit van het college van gedeputeerden tot vaststelling van het slot der begrootingsrekening wordt in de Javasche Courant en in het provinciaal blad geplaatst en door den regent bekend gemaakt op door den raad te bepalen wijze.

Vgl. art. 99 L. R. O.

Afdeling 6.

De rekenplichtigen en het toezicht
op hun beheer.

Artikel 112.

1. Zij, die belast zijn met het ontvangen, bezwaren, betalen of afleveren van gelden, geldswaarden en goederen van eene provincie, zijn rekenplichtig aan den raad.

2. Behoudens en nevens de verplichting tot opmaking van rekening in geval van aftreding, overlijden, onder curateele stelling of voortvluchtigheid, wordt door alle rekenplichtigen minstens éénmaal 's jaars eene rekening ingediend. Zij, die voor de inning van regentschapsinkomsten dienst doen als tussehenpersoon ten gerieve van het publiek, kunnen door den raad van die verplichting worden vrijgesteld.

3. De raad geeft nopens de modellen en tijdstippen van inzending der rekeningen voorschriften, welke voor de rekeningen van personen, als bedoeld in art. 75, zooveel mogelijk overeenkomen met die, vastgesteld voor de rekeningen betreffende de algemeene geldmiddelen.

Vgl. art. 100 L. R. O.

Aanvulling ontwerp-regentschaps-
ordonnantie.

Toelichtingen.

van een regentschap verboden, werken, leveringen of transporten ten behoeve van een regentschap aan te nemen, zich daarvoor borg te stellen of daarin, hetzij rechtstreeks, hetzij zijdelings, deel te hebben.

Artikel 97.

1. Bevelschriften tot betaling, die niet ter voldoening zijn aangeboden binnen den termijn, voor de afsluiting van den dienst bepaald, zijn vervallen.

2. Belanghebbenden kunnen, onder overlegging der uitgereikte bevelschriften, een nieuwe betaalbaarstelling daarvan aanvragen, die door den regent wordt verleend.

Vgl. art. 84 L. R. O.

Afdeeling 4.

De ontvangsten.

Artikel 98.

De regent waakt, met inachtneming van hetgeen terzake door den raad mocht worden voorgeschreven, dat de verordeningen en andere voorschriften betreffende de inkomsten van het regentschap naar behooren worden toegepast en dat alles, wat uit eenigen hoofde aan het regentschap verschuldigd is, te behoorigen tijde wordt ingevorderd en verantwoord.

Vgl. art. 85 L. R. O.

Artikel 99.

Tot den dienst van een dienstjaar behooren:

- a. de sommen en inkomsten, waaronder te begrijpen tegemoetkomingen uit 's Lands kas, die voor het dienstjaar uit de algemeene geldmiddelen van Nederlandsch-Indië ten behoeve van het regentschap zijn beschikbaar gesteld, voor zoover die sommen en inkomsten gedurende het openstaan van den dienst zijn ontvangen;
- b. de gedurende het dienstjaar ontvangen bedragen, zoo wegens belastingen als wegens inkomsten van anderen aard en toevallige baten.

Vgl. art. 86 L. R. O.

Artikel 100.

1. Sommen, die worden terugontvangen op verevende uitgaven, worden, als de ontvangst geschiedt vóór de sluiting van den dienst, die met de uitgaaf werd belast, in mindering der uitgaven van het betrokken artikel gebracht.

2. Worden die sommen later terugontvangen, dan worden zij gebracht onder de toevallige baten.

3. Onder de toevallige baten worden ook gebracht de sommen, die wegens ten laste van afgesloten diensten verevende maar niet voldane uitgaven door verjaring vrijvallen.

Vgl. art. 87 L. R. O.

Artikel 101.

Onroerende eigendommen van een regentschap worden niet dan krachtens beslissing van den raad vervreemd of bezwaard, noch verhuurd, verpacht of op eenige andere wijze in gebruik gegeven.

Vgl. art. 88 L. R. O.

Aanvulling ontwerp-regentschaps-
ordonnantie.

Toelichtingen.

Artikel 91.

Binnen de grenzen der begrooting kunnen voorschotten verleend worden, in de gevallen en tot de bedragen, door den raad te bepalen.

Vgl. art. 78 L. R. O.

Artikel 92.

Tot den dienst van een dienstjaar behooren:

- a. de rechten, gedurende het dienstjaar door de schuldeischers van het regentschap verkregen, behoudens het bepaalde bij het tweede lid van art. 82;
- b. de niet vóór het eind van het dienstjaar terugbetaalde gedeelten van voorschotten, die in dat jaar verstrekt zijn.

Vgl. art. 79 L. R. O.

Artikel 93.

Ten laste van den post voor onvoorziene uitgaven worden gebracht:

- a. de uitgaven betreffende het dienstjaar, die hare omschrijving niet vinden in een van de andere artikelen der begrooting;
- b. onverevend gebleven, niet door verjaring getroffen vorderingen betreffende afgesloten diensten.

Vgl. art. 80 L. R. O.

Artikel 94.

1. Uitgaven wegens teruggaaf van belasting en wegens terugbetaling van ten onrechte ontvangen of van kwijtgescholden gelden worden gebracht in mindering van de gelijksoortige ontvangsten van het jaar, waarin die uitgaven worden gedaan.

2. Wanneer meer wordt teruggegeven dan van de ontvangsten kan worden afgetrokken, wordt het meerdere gebracht ten laste van den post voor onvoorziene uitgaven.

Vgl. art. 81 L. R. O.

Artikel 95.

1. Openbare werken, waarbij heerendienstplichtigen of veroordeelden worden gebezigd, worden niet aanbesteed.

2. Alle overige werken, leveringen en transporten ten behoeve van het regentschap worden in het openbaar aanbesteed, tenzij de raad in het belang van het regentschap aan een andere wijze van voorziening de voorkeur geeft.

3. Voor zoover de raad zich niet de vaststelling der bestekken en voorwaarden van aanbesteding voorbehoudt, is de regent daartoe bevoegd.

4. De regent houdt de aanbestedingen en is bevoegd tot toewijzing aan den laagsten inschrijver, die aan de voorwaarden voldoet.

5. Bij overeenkomsten wegens werken, leveringen en transporten worden aan de aannemers geen interesten toegezegd ter zake van mogelijke vertraging in de voldoening hunner vorderingen.

Vgl. art. 82 L. R. O.

Artikel 96.

Het is aan lands- en provinciale dienaren (bezoldigde of onbezoldigde hoofden van vreemde Oosterlingen daaronder niet begrepen) zoomede aan alle ambtenaren en bedienden

Vgl. art. 83 L. R. O.

Aanvulling ontwerp-regentschaps-
ordonnantie.

Toelichtingen.

2. Het besluit wordt aan 's raads goedkeuring onderworpen in de eerstvolgende vergadering, waarin, zoo wijziging der begrooting noodig is, ook deze wordt vastgesteld.

3. Weigert de raad zijn goedkeuring, dan worden daardoor de nog voor vernietiging vatbare gevolgen van het besluit vernietigd, zoover de raad niet tevens beslist, dat zij in stand kunnen blijven.

4. Wordt als gevolg van het besluit door den raad eene wijziging der begrooting vastgesteld, waartoe niet bij de begrooting zelve machtiging is verleend, dan is het derde lid van het vorig artikel toepasselijk.

Artikel 86.

De vorderingen ten laste der begrooting worden onderzocht, verevend en betaalbaar gesteld door het college van gecommiteerden.

Vgl. art. 72 L. R. O.

Artikel 87.

1. Betalingen ten laste der begrooting geschieden op door of van wege den regent onderteekende bevelschriften, welke, zonder schriftdelging, vermelden den rechthebbende, het onderwerp der schuld, de te betalen som in cijfers en schrijffletters het dienstjaar en den begrootingspost.

Vgl. art. 73 L. R. O.

2. De vorm dezer bevelschriften wordt door den Gouverneur-Generaal vastgesteld.

3. Tot het doen van betalingen kunnen ook sommen ter goede rekening worden verstrekt, een en ander op den voet en de wijze door den raad te bepalen. De bewijzen van gedane betalingen vermelden, zooveel mogelijk, wat in het eerste lid dienaangaande voor de bevelschriften is bepaald.

Artikel 88.

1. Elke verevening moet gegrond zijn op het bewijs van het verkregen recht van den schuldeischer.

Vgl. art. 74 L. R. O.

2. De bescheiden, door de schuldeischers tot staving hunner vorderingen over te leggen, moeten aantoonen dat voldaan is aan de voorwaarden, waarop de vordering zich grondt.

3. De Raad geeft zooveel noodig voorschriften nopens den vorm, waarin deze bescheiden moeten worden opgemaakt.

4. In eventueel vast te stellen modellen voor door schuldeischers in te dienen rekeningen wordt steeds een herinnering opgenomen aan den verjaringstermijn, bepaald in art. 5 van het Koninklijk besluit van

Artikel 89.

Aan het regentschap behoorende goederen, hoe ook genaamd, mogen niet aan een schuldeischer worden afgestaan tot geheele of gedeeltelijke voldoening zijner vordering.

Vgl. art. 76 L. R. O.

Artikel 90.

Ten behoeve van het regentschap kan geen onroerend goed worden gekocht dan krachtens beslissing van den raad.

Vgl. art. 77 L. R. O.

Aanvulling ontwerp-regentschaps-
ordonnantie.

Artikel 82.

1. Het dienstjaar loopt van 1 Januari tot en met 31 December.

2. De dienst blijft open:

tot en met ultimo Februari van het jaar, volgende op het dienstjaar, om de werken, transporten en leveringen of gedeelten daarvan te volbrengen, welke volgens overeengekomen voorwaarden in het dienstjaar zouden plaats hebben, doch volgens verklaring van het college van gecommiteerden door buitengewone omstandigheden, in die verklaring te vermelden niet voor het eind van het dienstjaar zijn volbracht;

tot en met ultimo Juni van het jaar volgende op het dienstjaar, om alles ten einde te brengen, wat het verevenen en betaalbaarstellen van de uitgaven en het bewerkstelligen van de ontvangsten betreft.

Afdeling 3.

De uitgaven.

Artikel 83.

1. Het college van gecommiteerden is bevoegd tot handelingen, welke uitgaven tengevolge hebben binnen de grenzen der begrooting.

2. Tot handelingen, welke den post voor onvoorziene uitgaven bezwaren, zoomede tot handelingen, welke uitgaven tengevolge hebben boven een door den raad te bepalen bedrag, gaat het college van gecommiteerden niet over dan krachtens beslissing van den raad.

3. De raad kan echter zoo noodig het college machtigen om, zonder zijne beslissing in te roepen, tot handelingen als in het vorig lid bedoeld over te gaan.

4. Eene machtiging, als in het vorig lid vermeld, treedt niet in werking dan na door het college van gedeputeerden te zijn goedgekeurd.

Artikel 84.

1. Wanneer ten behoeve eener door den raad noodig geoordeelde handeling eene wijziging der begrooting is of wordt vastgesteld, waartoe niet bij de begrooting zelve machtiging is verleend, kan de raad bij een met redenen omkleed besluit de handeling gelasten zonder de vereischte goedkeuring op de wijziging af te wachten, ingeval door zoodanig uitstel een regentschapsbelang met benadeeling zou worden bedreigd.

2. De raad onderwerpt zijn besluit onverwijld aan de goedkeuring van het college van gedeputeerden.

3. Weigering dezer goedkeuring stuit onmiddellijk de werking van het besluit.

Artikel 85.

1. Het college van gecommiteerden kan in gevallen van zoo dringenden aard, dat door het vooraf inroepen van 's raads beslissing een regentschapsbelang met benadeeling zou worden bedreigd, bij met redenen omkleed besluit zijne bij of krachtens art. 83 bepaalde bevoegdheid overschrijden.

Toelichtingen.

Vgl. art. 68 L. R. O.

Vgl. art. 69 L. R. O.

Vgl. art. 70 L. R. O.

Vgl. art. 71 L. R. O.

Aanvulling ontwerp-regentschaps-
ordonnantie.

3. Na het eerste jaar behoeft de begrooting om te werken de goedkeuring van het college van gedeputeerden.
4. Het College van gedeputeerden verleent of onthoudt zijne goedkeuring aan de begrooting in haar geheel.
5. Weigering van goedkeuring eener begrooting door het college van gedeputeerden geschiedt bij een met redenen omkleed besluit.

Artikel 78.

1. De begrooting wordt voor de uitgaven in afdelingen en artikelen en voor de ontvangsten in onderdeelen gesplitst.
2. Indien onderscheid wordt gemaakt tusschen gewonen en buitengewonen dienst wordt de begrooting zoowel voor de uitgaven als voor de ontvangsten daartoe bovendien in twee hoofdstukken verdeeld.
3. Onder de gewone uitgaven wordt een post voor onvoorziene uitgaven uitgetrokken.
4. Bij de begrooting wordt bepaald:
 - a. welke artikelen mogen worden aangevuld door overschrijving van den post voor onvoorziene uitgaven;
 - b. van welke artikelen, buiten den post voor onvoorziene uitgaven, overschrijving geoorloofd is, met aanwijzing tevens van de posten, welke door de overschrijving mogen worden verhoogd.
5. Alle overschrijvingen worden bevolen door den raad bij met redenen omkleede besluiten, waarvan afschrift wordt gezonden aan het college van gedeputeerden.

Artikel 79.

De in art. 77 bedoelde begrooting wordt door den raad minstens drie maanden voor den aanvang van het jaar, waarvoor zij dienen moet, vastgesteld en onmiddellijk daarop aan het college van gedeputeerden ter goedkeuring aangeboden.

Artikel 80.

1. De regent maakt, zoodra hij van de goedkeuring eener begrooting of begrootingswijziging kennis krijgt, de goedgekeurde begrooting of begrootingswijziging op door den raad te bepalen wijze bekend, waardoor zij verbindend worden.
2. Is de goedgekeurde begrooting nog niet bekend gemaakt op 1 Januari van het jaar, waarvoor zij moet dienen, dan strekt totdat de begrooting verbindend wordt, die van het vorig jaar tot grondslag van het beheer voor het alsdan aangevangen dienstjaar.

Artikel 81.

1. Vermenging van uitgaven en ontvangsten is verboden.
2. Behoudens het bepaalde bij het eerste lid der artikelen 94 en 100 moeten derhalve alle uitgaven ten laste en alle ontvangsten ten bate van de begrooting gebracht worden.

Toelichtingen.

TWERDE GEWONE ZITTING 1923

ORDONNANTIE 2 — STUF 4

Vgl. art. 64 L. R. O.

Vgl. art. 65 L. R. O.

Vgl. art. 66 L. R. O.

Vgl. art. 67 L. R. O.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 2 — STUK 4.

Aanvulling ontwerp-regentschaps-ordonnantie (zie Eerste gew. zitting 1923, Ond. 8 — stuk 4).

PROVINCIE- EN REGENTSCHAPS-ORDONNANTIE.

HOOFDSTUK VI.

Het beheer en de verantwoording der geldmiddelen van het regentschap.

Afdeeling 1.

Algemeene bepalingen.

Artikel 74.

Aan den raad behoort, met betrekking tot het beheer der eigen geldmiddelen van het regentschap, alle bevoegdheid, die niet bij algemeene verordening aan den Gouverneur-Generaal of het College van gedeputeerden voorbehouden is.

Artikel 75.

1. De Gouverneur-Generaal kan ten behoeve der geldmiddelen van het regentschap — het ontvangen, bewaren, betalen of afleveren van gelden, geldswaarden en goederen — opdragen aan landsdienaren, die ten aanzien van de algemeene geldmiddelen van Nederlansch-Indië met soortgelijke werkzaamheden belast zijn.

2. Deze landsdienaren administreeren de geldmiddelen van het regentschap met inachtneming van de voorschriften, welke daaromtrent door den Gouverneur-Generaal of het College van gedeputeerden worden gegeven.

3. Zij zorgen, dat de administratie der geldmiddelen van het regentschap geheel gescheiden blijft van de landsadministratie.

Artikel 76.

1. De Gouverneur-Generaal kan ten aanzien van het beheer der geldmiddelen van het regentschap zoodanige administratieve voorschriften geven, als Hem noodig voorkomen.

2. Door den raad vastgestelde regelingen nopens genoemd beheer houden op van kracht te zijn, wanneer het onderwerp, daarbij geregeld, nader door den Gouverneur-Generaal wordt geregeld.

Afdeeling 2.

De begrooting.

Artikel 77.

1. Voor elk regentschap wordt de eerste begrooting bij ordonnantie vastgesteld.

2. Vervolgens geschiedt de vaststelling jaarlijks door den regentschapsraad.

Toelichtingen.

Vgl. art. 60 L. R. O.

Vgl. art. 62 L. R. O.

Vgl. art. 63 L. R. O.

Vgl. D. B. art. 18 leden 1, 2, 4 en 5.

Aanvulling ontwerp-provincie-ordonnantie.

Toelichtingen.

valsching of ander misdrijf, door een rekenplichtige als zoodanig gepleegd, stelt het college van gedeputeerden de stukken in handen van het Openbaar Ministerie.

Artikel 122.

De afdoening der rekeningen van hen, die niet langer een ambt bekleeden, waaraan rekenplichtigheid jegens den raad verbonden is, gaat zooveel mogelijk voor aan de afdoening der rekeningen van anderen.

Vgl. art. 109 L. R. O.

Afdeeling 7.

De verantwoordelijkheid der niet-rekenplichtigen.

Artikel 123.

1. Alle ambtenaren en bedienden van een provincie, zoomede alle ten behoeve van een provincie werkzame landsdienaren, die, niet als rekenplichtigen, door onrechtmatige handelingen, of door het nalaten van de zorg, waartoe zij gehouden zijn, middellijk of onmiddellijk aan een provincie schade toebrengen, zijn verplicht die schade te vergoeden.

Vgl. art. 110 L. R. O.

2. De raad legt de vergoeding op, nadat de belanghebbers in de gelegenheid zijn gesteld, binnen door hem te stellen termijn, zich schriftelijk te verdedigen.

3. Zij, aan wie vergoeding is opgelegd, kunnen van het besluit, waarbij dat is geschied, aan den Gouverneur-Generaal herziening vragen, binnen drie maanden nadat het ter hunner kennis is gebracht.

Aanvulling ontwerp-provincie-ordonnantie.

Toelichtingen.

ren gestelden termijn, zonder dat de rekening is vastgesteld.

5. De curator, erfgenamen of rechtverkrijgenden, en casu quo voogden en curatoren van erfgenamen en rechtverkrijgenden van den rekenplichtige kunnen zich ten aanzien van de uit dit artikel voortvloeiende rechten en verplichtingen door een gemachtigde doen vertegenwoordigen.

Artikel 118.

1. Rekenplichtigen worden ter zake van hun gehouden beheer niet van verantwoordelijkheid ontheven dan door een bewijs, deswege door den raad afgegeven.

Vgl. art. 105 L. R. O.

2. Dit bewijs ontslaat de rekenplichtigen of hunne erfgenamen of rechtverkrijgenden niet van de verplichting tot aanzuivering der bedragen, welke zij verschuldigd zijn als een gevolg der herzieningen, bedoeld in het derde lid van art. 114.

Artikel 119.

1. Het college van gedeputeerden houdt gestadig toezicht op het beheer der rekenplichtigen.

Vgl. art. 106 L. R. O.

2. Bij elke overgave en overneming van het beheer, en — behoudens het bepaalde bij het volgende lid nopens het opnemen van provinciale kassen, in beheer bij algemeene ontvangers bij landskassen — ook overigens op ongezette tijden, worden de kas en de administratie der rekenplichtigen opgenomen door of vanwege het college van gedeputeerden.

3. De raad bepaalt voor elk der rekenplichtigen het aantal malen 's jaars, dat de opnemingen van de kassen en de administratiën moeten plaats hebben, met dien verstande, dat het opnemen van provinciale kassen, in beheer bij algemeen ontvangers van landskassen, slechts verplichtend is bij overgave en overneming van het beheer.

4. Tenzij door den raad op andere wijze geregeld, wordt van de bevinding bij elke opneming proces-verbaal opgemaakt, hetwelk in de eerstvolgende raadsvergadering ter tafel wordt gebracht.

Artikel 120.

1. Waar het beheer van provinciale geldmiddelen is opgedragen aan personen, als bedoeld in art. 76, zijn de ambtenaren, belast met het toezicht op de administratie der landsgelden, verplicht bij hunne inspectiën zich tevens te overtuigen, dat het geld, hetwelk in de aan die personen toevertrouwende provinciale kassen aanwezig moet zijn, er inderdaad is.

Vgl. art. 107 L. R. O.

2. De in het vorig lid bedoelde ambtenaren maken van hunne bevinding ten opzichte der provinciale kassen proces-verbaal op en zenden een afschrift aan den raad.

Artikel 121.

1. Het college van gedeputeerden onderzoekt zoodra mogelijk de van de rekenplichtigen ontvangen rekeningen en brengt daarover schriftelijk verslag uit aan den raad.

Vgl. art. 108 L. R. O.

2. Wanneer bij dat onderzoek mocht blijken van ver-

Aanvulling ontwerp-provincie-ordonnantie.

Toelichtingen.

Artikel 114.

1. De raad schrijft aan de rekenplichtigen den termijn voor tot beantwoording van de op de rekeningen gevallen aanmerkingen en tot het indienen van bezwaren tegen de veranderingen, die hij in de rekeningen heeft gemaakt.

2. Na het verstrijken van den termijn neemt de raad een besluit en bepaalt daarbij zoo noodig welk bedrag de rekenplichtige heeft te betalen.

3. Te allen tijde, ook na afgifte van het in art. 118 bedoeld bewijs, is de raad bevoegd tot herziening van besluiten, gegrond op stukken, die later blijken valsch te zijn.

Vgl. art. 101 L. R. O.

Artikel 115.

Aan rekenplichtigen kunnen voorloopig vergoedingen worden opgelegd bij besluit van het college van gedeputeerden.

Vgl. art. 102 L. R. O.

Artikel 116.

1. Aan de rekenplichtigen, die achterlijk zijn in het inzenden hunner rekening, wordt door het college van gedeputeerden een nieuwe termijn gesteld.

2. Bij verdere nalatigheid worden de rekeningen op kosten van de nalatigen opgemaakt door een persoon, daartoe door het college van gedeputeerden aan te wijzen.

3. De rekeningen worden verder behandeld en afgedaan ais waren zij door de rekenplichtigen zelf opgemaakt en ingezonden.

Vgl. art. 105 L. R. O.

Artikel 117.

1. Wanneer een rekenplichtige onder curateele wordt gesteld, voortvluchtig is of overlijdt, wordt de rekening, die hij had behooren te doen, opgemaakt door een persoon, daartoe door het college van gedeputeerden aan te wijzen.

2. Van de ontvangst der opgemaakte rekening geeft het college van gedeputeerden zoo spoedig mogelijk kennis aan den curator of aan de erfgenamen of rechtverkrijgenden, onder het stellen van een termijn, gedurende welken de rekening en de daarbij behorende bescheiden voor hen in het kantoor van het college van gedeputeerden ter inzage worden nedergelegd en binnen welken zij hunne bezwaren tegen die stukken kunnen doen gelden. De kennisgeving kan geschieden schriftelijk aan de betrokkenen rechtstreeks, of door middel eener advertentie in de Javasche Courant en in minstens één ander nieuwsblad.

3. Na ontvangst van het antwoord van den curator, de erfgenamen of rechtverkrijgenden, dan wel nadat dezen den gestelden termijn onbenut hebben laten verstrijken, neemt de raad een besluit en bepaalt zoo noodig welk bedrag ter zake van het beheer moet worden betaald.

4. De erfgenamen en rechtverkrijgenden zijn van aansprakelijkheid ontslagen, wanneer drie jaren zijn verlopen:

a. na den dood van den rekenplichtige, zonder dat de bij het tweede lid van dit artikel voorgeschreven kennisgeving is gedaan;

b. na het verstrijken van den tot indiening hunner bezwa-

Vgl. art. 104 L. R. O.

Aanvulling ontwerp-provincie-ordonnantie.

Toelichtingen.

met betrekking tot de ontvangsten;
 of in de rekening tot het juiste bedrag zijn opgenomen de sommen en inkomsten, die uit de algemeene geldmiddelen van Nederlandsch-Indië ten behoeve van de provincie zijn beschikbaar gesteld;

of, voor zooveel belastingen aangaat, de verschillen tusschen raming en ontvangst behoorlijk zijn toegelicht en de vorderbare bedragen voldoende tijdig en regelmatig worden aangezuiverd.

2. Met behulp der overgelegde bewijsstukken onderzoekt de Kamer de bedragen der uitgaven en de juistheid der affectatie, terwijl zij tevens in algemeenen zin beoordeelt of de bij de begrooting uitgetrokken fondsen zijn gebruikt voor het doel, waarvoor zij zijn toegestaan.

3. Voorts onderzoekt zij, met behulp der bij de rekening overgelegde staten:

of de opeisbare vorderingen betreffende afgesloten diensten zijn verevend;

of de sommen, die ten laste van de afgesloten diensten verevend maar nog niet voldaan waren, sedert betaald dan wel na verjaring als ontvangst geboekt zijn;

of de ontvangsten, die nog van vorige jaren vorderbaar waren, geregeld worden aangezuiverd, kwijtgescholden of afgeschreven.

4. Eindelijk verifieert de Kamer, dat tusschen de begrotingsrekening en de kasrekening het vereischte verband bestaat en dat laatstgenoemde rekening aan de kasrekening over het vorig dienstjaar aansluit.

Artikel 112.

Het besluit van den Gouverneur-Generaal tot vaststelling van het slot der begrotingsrekening wordt in de Javasche Courant geplaatst en door den Gouverneur bekend gemaakt op door den raad te bepalen wijze.

Vgl. art. 99 L. R. O.

Afdeeling 6.

De rekenplichtigen en het toezicht op hun beheer.

Artikel 113.

1. Zij, die belast zijn met het ontvangen, bewaren, betalen of afleveren van gelden, geldswaarden en goederen van eene provincie, zijn rekenplichtig aan den raad.

2. Behoudens en nevens de verplichting tot opmaking van rekening in geval van aftreding, overlijden, onder curateele stelling of voortvluchtigheid, wordt door alle rekenplichtigen minstens éénmaal 's jaars eene rekening ingediend. Zij, die voor de inning van provinciale inkomsten dienst doen als tusschenpersoon ten gerieve van het publiek, kunnen door den raad van die verplichting worden vrijgesteld.

3. De raad geeft nopens de modellen en tijdstippen van inzending der rekeningen voorschriften, welke voor de rekeningen van personen, als bedoeld in art. 76, zooveel mogelijk overeenkomen met die, vastgesteld voor de rekeningen betreffende de algemeene geldmiddelen.

Vgl. art. 100 L. R. O.

Aanvulling ontwerp-provincieordonnantie.

Toelichtingen.

Artikel 108.

1. Bij de begrootingsrekening worden gevoegd:
afschrift van de besluiten, bedoeld in het vijfde lid van artikel 79;

Vgl. art. 95 L. R. O.

een verslag van het gebruik der geldmiddelen en alle bewijsstukken, waarop de gedane uitgaven gegrond zijn;
opgaven van de getroffen dadingen en verleende kwijtscheldingen, met vermelding van de gronden der genomen beslissingen;

eene kasrekening, die zooveel mogelijk aansluitende aan de begrootingsrekening, o. a. vermeldt de saldi, bij het eind van het dienstjaar aanwezig in de kassen der aan den raad rekenplichtigen.

2. Voorts worden bij de begrootingsrekening overgelegd de staten, vermeldende:

voor zooveel betreft de uitgaven:

de sommen, die in het dienstjaar wegens ten laste van afgesloten diensten verevende uitgaven voldaan, door verjaring vrijgevallen of verschuldigd gebleven zijn;

de in het dienstjaar verevende vorderingen betreffende afgesloten diensten, zoomede de andere uitgaven ten laste van den post voor onvoorziene uitgaven, alle posten afzonderlijk omschreven en in groepen van gelijke soort gerangschikt;

de opeisbare vorderingen, ook betreffende afgesloten diensten, die nog niet verevend zijn;

voor zooveel betreft de ontvangsten:

de bedragen, die van vorige dienstjaren zijn aangezuiverd, kwijtgescholden of afgeschreven.

Artikel 109.

1. De begrootingsrekening wordt onder dagteekening van de afsluiting van den dienst opgemaakt door het college van gedeputeerden, dat zorgt, dat zij met alle bijbehorende stukken, gereed is uiterlijk den 1sten September van het jaar, volgende op het dienstjaar.

Vgl. art. 96 L. R. O.

2. Zij wordt vóór de behandeling in raadsvergadering gedurende een door den raad te bepalen tijd voor ieder ter lezing gelegd in het kantoor van het college van gedeputeerden.

Artikel 110.

De door den raad voorloopig vastgestelde begrootingsrekening wordt, met de daarbij behorende stukken, uiterlijk den 1sten November van het jaar, volgende op het dienstjaar, aan den Gouverneur-Generaal gezonden door tussehenkomst van de Algemeene Rekenkamer.

Vgl. art. 97 L. R. O.

Artikel 111.

1. Bij het onderzoek der begrootingsrekening gaat de Algemeene Rekenkamer bepaaldelijk na:

Vgl. art. 98 L. R. O.

met betrekking tot de uitgaven:

of de verschillen tussehen raming en uitkomst behoorlijk zijn toegelicht;

of er in het algemeen eene voldoende mate van overeenstemming bestaat tussehen de cijfers van de begrooting en de rekening;

Aanvulling ontwerp-provincie-ordonnantie.

Toelichtingen.

Artikel 103.

1. Voor den openbaren dienst bestemde eigendommen van eene provincie worden niet vervreemd, bezwaard of verpand.

2. Zij verliezen hunne bestemming voor den openbaren dienst niet dan krachtens beslissing van den raad.

Vgl. art. 89 L. R. O.

Artikel 104.

Eigendommen van eene provincie worden slechts in het openbaar verkocht, verhuurd of verpacht, tenzij de raad in bijzondere omstandigheden machtiging of last geeft tot onderhandsche verkoop, verhuur of verpachting.

Vgl. art. 90 L. R. O.

Artikel 105.

De raad beslist omtrent:

- a. het aanvaarden of verwerpen ten behoeve van de provincie van erfstellingen, legaten en schenkingen;
- b. het treffen van dadingen ter beëindiging van geschillen over vorderingen van de provincie;
- c. het geheel of gedeeltelijk kwijtschelden van vorderingen van de provincie.

Vgl. art. 91 L. R. O.

Artikel 106.

1. Ontvreemde of verloren gelden, zoomede ontvreemde, verloren, bedorven of vernietigde goederen worden uit de registers der rekenplichtigen afgeschreven, wanneer door den raad is verklaard, dat de ontvreemding, het verlies of het bederf niet aan hunne schuld, hun verzuim of hunne onachtzaamheid is te wijten.

2. Voor het overige bepaalt de raad, zoo bij wijze van algemeen voorschrift als voor bijzondere gevallen, welke vorderingen uit de registers der rekenplichtigen kunnen worden afgeschreven.

Vgl. art. 93 L. R. O.

Afdeeling 5.

De begrootingsrekening.

Artikel 107.

1. De provinciale raad stelt jaarlijks voorloopig vast eene, de begrooting zoo mogelijk op den voet volgende, rekening van uitgaven en ontvangsten.

2. De in het vorige lid bedoelde begrootingsrekening wijst in volgorde der begrooting en met gelijke omschrijving der artikelen en onderdeelen aan

in uitgaaf: het geraamd bedrag en wat daarop is verevend;

in ontvang: het geraamd bedrag en wat daarop is ontvangen;

met aanduiding van de verschillen in meer of minder, zoowel wat de uitgaven als wat de ontvangsten betreft, en met vermelding welke van de verevende sommen voldaan, welke verschuldigd gebleven zijn.

2. Zij vermeldt tevens zooveel mogelijk de oorzaken der verschillen tusschen de ramingen en de uitkomsten.

Vgl. art. 94 L. R. O.

Aanvulling ontwerp-provincie-ordonnantie.

Toelichtingen.

2. Het besluit wordt aan 's raads goedkeuring onderworpen in de eerstvolgende vergadering, waarin, zoo wijziging der begrooting noodig is, ook deze wordt vastgesteld.

3. Weigert de raad zijn goedkeuring, dan worden daardoor de nog voor vernietiging vatbare gevolgen van het besluit vernietigd, zoover de raad niet tevens beslist, dat zij in stand kunnen blijven.

4. Wordt als gevolg van het besluit door den raad eene wijziging der begrooting vastgesteld, waartoe niet bij de begrooting zelve machtiging is verleend, dan is het derde lid van het vorig artikel toepasselijk.

Artikel 87.

De vorderingen ten laste der begrooting worden onderzocht, verevend en betaalbaar gesteld door het college van gedeputeerden.

Vgl. art. 72 L. R. O.

Artikel 88.

1. Betalingen ten laste der begrooting geschieden op door of van wege den Gouverneur onderteekende bevelschriften, welke, zonder schriftdelging, vermelden: den rechthebbende, het onderwerp der schuld, de te betalen som in cijfers en schrijffletters, het dienstjaar en den begrootingspost.

Vgl. art. 73 L. R. O.

2. De vorm dezer bevelschriften wordt door den Gouverneur-Generaal vastgesteld.

3. Tot het doen van betalingen kunnen ook sommen ter goede rekening worden verstrekt, een en ander op den voet en de wijze door den raad te bepalen. De bewijzen van gedane betalingen vermelden, zooveel mogelijk, wat in het eerste lid dienaangaande voor de bevelschriften is bepaald.

Artikel 89.

1. Elke verevening moet gegrond zijn op het bewijs van het verkregen recht van den schuldeischer.

Vgl. art. 74 L. R. O.

2. De bescheiden, door de schuldeischers tot staving hunner vorderingen over te leggen, moeten aantoonen dat voldaan is aan de voorwaarden, waarop de vordering zich grondt.

3. De raad geeft zooveel noodig voorschriften nopens den vorm, waarin deze bescheiden moeten worden opge maakt.

4. In eventueel vast te stellen modellen voor door schuldeischers in te dienen rekeningen wordt steeds een herinnering opgenomen aan den verjaringstermijn, bepaald in art. 5 van het Koninklijk besluit van

Artikel 90.

Aan de provincie behorende goederen, hoe ook genaamd, mogen niet aan een schuldeischer worden afgestaan tot geheele of gedeeltelijke voldoening zijner vordering.

Vgl. art. 76 L. R. O.

Artikel 91.

Ten behoeve van de provincie kan geen onroerend goed worden gekocht dan krachtens beslissing van den raad.

Vgl. art. 77 L. R. O.

Aanvulling ontwerp-provincie-ordonnantie.

Toelichtingen.

Artikel 83.

1. Het dienstjaar loopt van 1 Januari tot en met 31 December.

2. De dienst blijft open:

tot en met ultimo Februari van het jaar, volgende op het dienstjaar, om de werken, transporten en leveringen of gedeelten daarvan te volbrengen, welke volgens overeengekomen voorwaarden in het dienstjaar zouden plaats hebben, doch volgens verklaring van het college van gedeputeerden door buitengewone omstandigheden, in die verklaring te vermelden, niet voor het eind van het dienstjaar zijn volbracht;

tot en met ultimo Juni van het jaar, volgende op het dienstjaar, om alles ten einde te brengen, wat het verevenen en betaalbaarstellen van de uitgaven en het bewerkstelligen van de ontvangsten betreft.

Vgl. art. 68 L. R. O.

Afdeling 3.

De uitgaven.

Artikel 84.

1. Het college van gedeputeerden is bevoegd tot handelingen, welke uitgaven tengevolge hebben binnen de grenzen der begrooting.

2. Tot handelingen, welke den post voor onvoorziene uitgaven bezwaren, zoomede tot handelingen, welke uitgaven tengevolge hebben boven een door den raad te bepalen bedrag, gaat het college van gedeputeerden niet over dan krachtens beslissing van den raad.

3. De raad kan echter zoo noodig het college machtigen om, zonder zijne beslissing in te roepen, tot handelingen als in het vorig lid bedoeld over te gaan.

4. Eene machtiging, als in het vorig lid vermeld, treedt niet in werking dan na door den Gouverneur-Generaal te zijn goedgekeurd.

Vgl. art. 69 L. R. O.

Artikel 85.

1. Wanneer ten behoeve eener door een raad noodig geoordeelde handeling eene wijziging der begrooting is of wordt vastgesteld, waartoe niet bij de begrooting zelve machtiging is verleend, kan de raad bij een met redenen omkleed besluit de handeling gelasten zonder de vereischte goedkeuring op de wijziging af te wachten, ingeval door zoodanig uitstel een provinciaal belang met benadeeling zou worden bedreigd.

2. De raad onderwerpt zijn besluit onverwijld aan de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal.

3. Weigering dezer goedkeuring stuit onmiddellijk de werking van het besluit.

Vgl. art. 70 L. R. O.

Artikel 86.

1. Het college van gedeputeerden kan in gevallen van zoo dringenden aard, dat door het vooraf inroepen van 's Raads beslissing een provinciaal belang met benadeeling zou worden bedreigd, bij met redenen omkleed besluit zijne bij of krachtens art. 84 bepaalde bevoegdheid overschrijden.

Vgl. art. 71 L. R. O.

Aanvulling ontwerp-provincie-ordonnantie.

Toelichtingen.

2. Vervolgens geschiedt de vaststelling jaarlijks door den provincialen raad.

3. Na het eerste jaar behoeft de begrooting om te werken de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal.

4. De Gouverneur-Generaal verleent of onthoudt Zijne goedkeuring aan de begrooting in haar geheel.

5. Weigering van goedkeuring eener begrooting door den Gouverneur-Generaal geschiedt bij een met redenen omkleed besluit den Raad van Nederlandsch-Indië gehoord.

Artikel 79.

1. De begrooting wordt voor de uitgaven in afdeelingen en artikelen en voor de ontvangsten in onderdeelen gesplitst.

2. Indien onderscheid wordt gemaakt tusschen gewonen en buitengewonen dienst wordt de begrooting zoowel voor de uitgaven als voor de ontvangsten daartoe bovendien in twee hoofdstukken verdeeld.

3. Onder de gewone uitgaven wordt een post voor onvoorziene uitgetrokken.

4. Bij de begrooting wordt bepaald:

- a. welke artikelen mogen worden aangevuld door overschrijving van den post voor onvoorziene uitgaven;
- b. van welke artikelen, buiten den post voor onvoorziene uitgaven, overschrijving geoorloofd is, met aanwijzing tevens van de posten, welke door de overschrijving mogen worden verhoogd.

5. Alle overschrijvingen worden bevolen door den raad bij met redenen omkleede besluiten, waarvan afschrift wordt gezonden aan den Gouverneur-Generaal.

Vgl. art. 64 L. R. O.

Artikel 80.

De in art. 78 bedoelde begrooting wordt door den raad minstens drie maanden voor den aanvang van het jaar, waarvoor zij dienen moet, vastgesteld en onmiddellijk daarop aan den Gouverneur-Generaal ter goedkeuring aangeboden.

Vgl. art. 65 L. R. O.

Artikel 81.

1. De Gouverneur maakt, zoodra hij van de goedkeuring eener begrooting of begrootingswijziging kennis krijgt, de goedgekeurde begrooting of begrootingswijziging op door den raad te bepalen wijze bekend, waardoor zij verbindend worden.

2. Is de goedgekeurde begrooting nog niet bekend gemaakt op 1 Januari van het jaar, waarvoor zij moet dienen, dan strekt totdat de begrooting verbindend wordt, die van het vorig jaar tot grondslag van het beheer voor het alsdan aangevangen dienstjaar.

Vgl. art. 66 L. R. O.

Artikel 82.

1. Vermenging van uitgaven en ontvangsten is verboden.

2. Behoudens het bepaalde bij het eerste lid der artikelen 95 en 101 moeten derhalve alle uitgaven ten laste en alle ontvangsten ten bate van de begrooting gebracht worden.

Vgl. art. 67 L. R. O.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 2 — STUK 3.

Aanvulling ontwerp-provincie-ordonnantie (Eerste gew. zitting 1923, Ond. 8 — stuk 3).

PROVINCIE- EN REGENTSCHAPS-ORDONNANTIES.

HOOFDSTUK VI.

Het beheer en de verantwoording der provinciale geldmiddelen.

Afdeeling 1.

Algemeene bepalingen.

Artikel 75.

Aan den raad behoort, met betrekking tot het beheer der eigen geldmiddelen van de provincie, alle bevoegdheid, die niet bij algemeene verordening aan de Regeering voorbehouden is.

Artikel 76.

1. De Gouverneur-Generaal kan ten behoeve der provinciale geldmiddelen het ontvangen, bewaren, betalen of afleveren van gelden, geldswaarden en goederen opdragen aan landsdienaren, die ten aanzien van de algemeene geldmiddelen van Nederlandsch-Indië met soortgelijke werkzaamheden belast zijn.

2. Deze landsdienaren administreeren de provinciale geldmiddelen met inachtneming van de voorschriften, welke daaromtrent door den Gouverneur-Generaal of door den raad worden gegeven.

3. Zij zorgen, dat de administratie der provinciale geldmiddelen geheel gescheiden blijft van de landsadministratie.

Artikel 77.

1. De Gouverneur-Generaal kan ten aanzien van het beheer der provinciale geldmiddelen zoodanige administratieve voorschriften geven, als hem noodig voorkomen.

2. Door den raad vastgestelde regelingen nopens genoemd beheer houden op van kracht te zijn, wanneer het onderwerp, daarbij geregeld, nader door den Gouverneur-Generaal wordt geregeld.

Afdeeling 2.

De begrooting.

Artikel 78.

1. Voor elke provincie wordt de eerste begrooting bij ordonnantie vastgesteld.

TOELICHTINGEN.

Vgl. art. 60 L. R. O.

Vgl. art. 62 L. R. O.

Vgl. art. 63 L. R. O.

Vgl. art. 18 D. B.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 2 — STUKKEN 1 EN 2.

Provincie- en regentschaps-ordonnantie (zie Eerste gew. zitting 1923, Ond. 8 — stukken 1—4).

GELEIDEBRIEF.

AANVULLING MEMORIE VAN TOELICHTING.

Stuk 1. Ten vervolge van mijn sehrijven van 11 Juli j.l. Letter CC heb ik de eer, op last van den Gouverneur-Generaal, UHoogEdelGestrenge ter aanvulling van de bij Regeeringsbrief van 10 Juli j.l. No. 1^x aan den Volksraad ter overweging aangeboden ontwerpen voor eene provincie- en voor eene regentschaps-ordonnantie (Eerste gewone zitting 1923, Ond. 8 — stukken 1—4), hierbij in afschrift te doen toekomen de ontwerp-hoofdstukken VI tot regeling van de wijze van het beheer en de verantwoording der geldmiddelen van de provincie en het regentschap met daarbij behoorende toelichting, zoomede een ontwerp-Koninklijk besluit tot regeling van die onderwerpen, welke in de provinciale- en regentschaps-ordonnantie geen plaats konden vinden, daar zij afwijkingen of aanvullingen betreffen van bij Koninklijk besluit vastgestelde regelen.

Buitenzorg, 17 Augustus 1923.

De Algemeene Secretaris,
CH. WELTER.

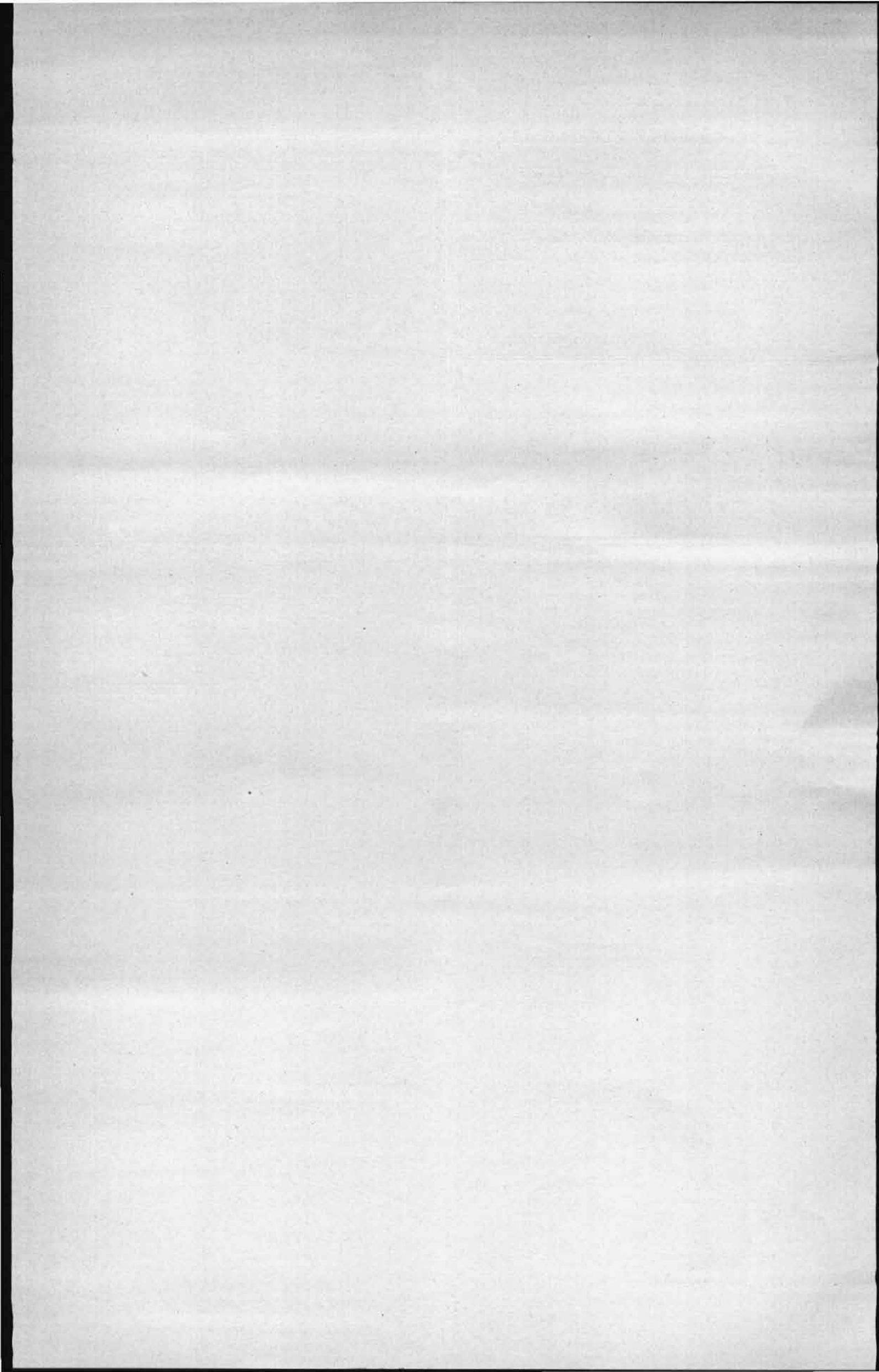
Aan

den Voorzitter van den Volksraad.

AANVULLING MEMORIE VAN TOELICHTING.

Stuk 2. Beheer en verantwoording
der eigen geldmiddelen.

45. Het hoofdstuk regelende het beheer en de verantwoording der geldmiddelen van provincie en regentschap is, behoudens de noodige redactiewijzigingen, en de invoeging van enkele uit het Decentralisatiebesluit overgenomen voorschriften, geheel gelijk aan het overeenkomstige hoofdstuk der Locale Raden-Ordonnantie.



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 1 — AFD X — STUK 5.

—
Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1e algemeene aanvullingsbegrooting).

—
AFDEELINGSVERSLAG (Nota van wijzigingen).

AFDEELING X.

Departement der Marine.

Het afdeelingsonderzoek gaf geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

Aldus vastgesteld door de commissie van rapporteurs den 26en November 1923.

MOELIA.
SOEJONO.
VALKENBURG.



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. X — STUK 4.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

Toeelichtingen bij de nota van wijzigingen.

AFDEELING X.

Departement der Marine.

Uitgaven in Indië.

Hoofdstuk II der uitgaven.

- Onderafdeeling 1019. Bezoldigingen en toelagen van het personeel der gewestelijke vaartuigen (— *f* 11 808). *f* 7 800 De raming is verminderd met *f* 11 808 zijnde: in verband met het afvoeren van de wedde met waltoelage van een tweeden werktuigkundige bij de Gouvernements-Marine voor het toezicht op en de herstelling van de gewestelijke vaartuigen in de afdeeling Bengkalis (Gouvernement Oostkust van Sumatra), op welke wedde met waltoelage bereids gerekend is bij onderafdeeling 1015 der Xde begrootingsafdeeling;
- f* 4 008 doordien indiensthouding van het ter beschikking van den mijnbouw in den Riau-archipel gesteld stoomvaartuig „Xenia” (gewestelijk vaartuig) wegens beëindiging van het mijnbouwkundig onderzoek aldaar niet noodig wordt geacht.
- Onderafdeeling 1020. Verdere uitgaven voor de gewestelijke vaartuigen. De raming is verminderd met *f* 7 500 en *f* 7 988 in verband met bovenbedoelde uitdienststelling van het stoomvaartuig „Xenia”.
- Onderdeel *b*. Kosten van steenkolen en andere brandstoffen (— *f* 7 500).
- Onderdeel *c*. Andere uitgaven (— *f* 7 988).

Zooals de considerans van de betreffende ordonnantie aangeeft, is het bakengeld bedoeld als een bijdrage in de kosten van de bebakening, de kustverlichting en de hydrografie.

Uitgaande van dit beginsel, is het logisch, dat alle schepen die den Indischen archipel bevaren, bakengeld moeten betalen (vgl. artikel 1, 1e lid). Om praktische redenen, nl. de onmogelijkheid om het verschuldigde in te vorderen van schepen, die geen enkele Indische haven aandoen, is het bakengeld vastgeknoopt aan het bezoeken van een of meer Indische havens (zie artikel 2) volgens een keuzetarief, t.w. betaling per aangedane haven of per termijn van 6 maanden.

Het beginsel, waarop het bakengeld gebaseerd is, brengt echter mede dat het voor de heffing van bakengeld geen onderscheid maakt of een schip eenige haven aandoet met het doel om daar te laden en/of te lossen dan wel om passagiers te ontschepen en/of in te schepen, of dat het alleen een haven aandoet om b.v. aldaar kolen of stookolie voor eigen gebruik in te nemen.

Voor al sedert de verhooging van het bakengeld met 50 % (Stbl. 1921 No. 216), waardoor het thans 5¼ cent per M³ bruto per bezochte haven bedraagt, komt het voor, dat schepen, die alleen brandstof hebben te laden, om het bakengeld te ontgaan de Nederl. Indische havens mijden ten einde zich in het buitenland van stookolie resp. steenkolen te voorzien. Dit beteekent voor de schatkist niet alleen verlies van bakengeld maar meestal ook van loodsgeld, omdat in de meeste bunkerhavens (Samboe, Balikpapan, Padang) gouvernementssloodsdiensten zijn gevestigd.

Er bestaat geen zekerheid, dat bij een laag bakengeld voor schepen, die uitsluitend een haven aandoen om te bunkeren, de mindere inkomsten aan bakengeld zullen worden goedgemaakt door de meerdere ontvangsten aan loodsgeld, doordien er meer schepen komen. Er is echter een redelijke kans dat het evenwicht bereikt zal worden, terwijl het risico niet loopt over zeer groote sommen, omdat het aantal schepen dat thans N.-I. havens aandoet uitsluitend om te bunkeren gering is.

Meer in het algemeen beschouwd zit in het tegenwoordig stelsel om alle schepen vol bakengeld te laten betalen, onverschillig of zij veel of weinig belang hebben bij het aandoen van een haven, iets dat een gevoel opwerkt van slecht koopmansbeleid, van belemmering van een gezonden opbloei van het verkeer.

Uit dergelijke overwegingen wordt dan ook krachtens de bevoegdheid, den Gouverneur-Generaal verleend bij artikel 6 der ordonnantie, reeds vrijstelling van bakengeld verleend aan toeristenschepen.

Behalve om te bunkeren kan het voorkomen dat schepen een haven uitsluitend aandoen tot het innemen van water, levensmiddelen of andere scheepsbenodigdheden voor eigen gebruik op de reis, het uitvoeren van een noodherstelling, het aanvullen der bemanning, het verkrijgen van geneeskundige hulp, ontrating, het ontvangen van orders, het afgeven of afhalen van poststukken.

Ook in die (behalve voor ontrating) vrij zeldzaam voorkomende gevallen is een laag bakengeld te verdedigen.

Algeheele vrijstelling te verlenen van bakengeld wordt niet noodig geacht, het ware slechts te beperken tot een maximum van f 100 per schip voor alle hiervoren genoemde gevallen, toeristenschepen inbegrepen.

Eene raming van de geldelijke gevolgen is bezwaarlijk te geven.

Alleen staat vast dat, zooals reeds werd gezegd, het risico voor de schatkist gering is. Zelfs bij totale mislukking, d.w.z. als de maatregel niet anders uitwerkt dan dat eenige schepen, die in elk geval een Ned.-Indische haven zouden aandoen, minder bakengeld betalen en geen enkel schip méér Nederlandseh-Indië aandoet, dan zal de vermindering van inkomsten voor den Lande op zijn allerhoogst f 50.000 's jaars bedragen op een totale opbrengst van het bakengeld van rond f 1.800.000.

Waar ook in het buitenland stemmen opgaan tegen de zware lasten, welke hier somtijds in den vorm van bakengeld op de scheepvaart gelegd worden, is het geraden de bakens te verzetten voordat het tij verloopen is, en derhalve het geringe risico te aanvaarden.

Terloops zij aangestipt dat een laag bakengeld voor schepen, die uitsluitend komen bunkeren, wellicht ook de gouvernementsssteenkolen-ontginningen ten goede kan komen.

Uiteraard is deze mogelijkheid niet onder eijfers te brengen.

Aangeteekend wordt nog, dat de bunkerhaven Sabang in het voordeel is boven andere bunkerhavens omdat te Sabang geen bakengeld geheven wordt, daar het contract tussehen de betrokken maatschappij en de N.-I. Regeering gesloten, de heffing niet toelaat.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 1 — AFD. X — STUKKEN 2 EN 3.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

AFDEELINGSVERSLAG EN MEMORIE VAN ANTWOORD (ontvangen 7 November 1923).

AFDEELING X.

Departement der Marine.

Stuk 2. AFDEELINGSVERSLAG.

Algemeene opmerkingen.

Gevraagd werd of de Regeering nog niet den tijd gekomen acht om de instelling van den Raad van Scheepvaart welke indertijd ook door den Volksraad wenschelijk werd geoordeeld (2e gew. zitting 1921, H 298) opnieuw ter hand te nemen.

Met verwijzing naar het destijds door den wd. Commandant der Zeemacht terzake medegedeelde (1ste gew. zitting 1923, H 977), werd gevraagd of reeds is nagegaan op grond van welke overwegingen de bezoldiging van den aan den vlootvoogd toegevoegden hofmeester ten laste der begrooting wordt gebracht.

Middelen in Indië.

Onderafdeeling 1018 A. Dienstwoningen personeel zeemacht. Een der leden zou gaarne vernemen waarom de van de onderofficieren te ontvangen huur per dag berekend is.

Bij burgerlijke ambtenaren — aldus dit lid — wordt de verschuldigde huur nooit over een kleiner tijdsverloop dan $\frac{1}{2}$ of een geheele maand berekend.

Aldus vastgesteld door de commissie van rapporteurs den 30sten October 1923.

MOELIA.
SOEJONO.
VALKENBURG.

Stuk 3. MEMORIE VAN ANTWOORD.

Algemeene opmerkingen.

Daar het zich niet laat aanzien, dat binnen enkele jaren de geldelijke toestand zoodanig zal verbeteren, dat tot instelling van een Raad voor de Scheepvaart, waaraan een jaarlijksche uitgave van f 36 000 verbonden is, kan worden overgegaan, ligt het in het voornemen het onderzoek naar de oorzaken van scheepsrampen en met de uitvoe-

ning van het scheepsbedrijf verband houdende ongevallen, waarbij een schip is betrokken, op te dragen aan den hoofdinspecteur van scheepvaart. Verder wordt in aansluiting hierop overwogen om bij scheepsrampen van zeer ernstigen aard het hoofd van het departement der Marine de bevoegdheid te geven den Raad van Tucht uit te noodigen een onderzoek in te stellen naar de oorzaak van de ramp en de schuld van de daarbij betrokken personen aan welke uitnoodiging de Raad van Tucht gevolg zal moeten geven; hiertoe zal de instructie van dezen Raad te zijner tijd moeten worden gewijzigd.

Met een en ander is rekening gehouden bij het ontwerp-Schepenordonnantie, waaraan thans de laatste hand wordt gelegd.

De aan den vlootvoogd toegevoegde hofmeester is een sergeant behorende tot het korps Inlandsche schepelingen der zeemacht, in verband waarmede zijne bezoldiging ten laste van de begrooting komt.

Het is niet meer na te gaan wanneer deze toevoeging, welke van oudsher dateert, voor het eerst heeft plaats gehad en wat de redenen daarvan zijn geweest.

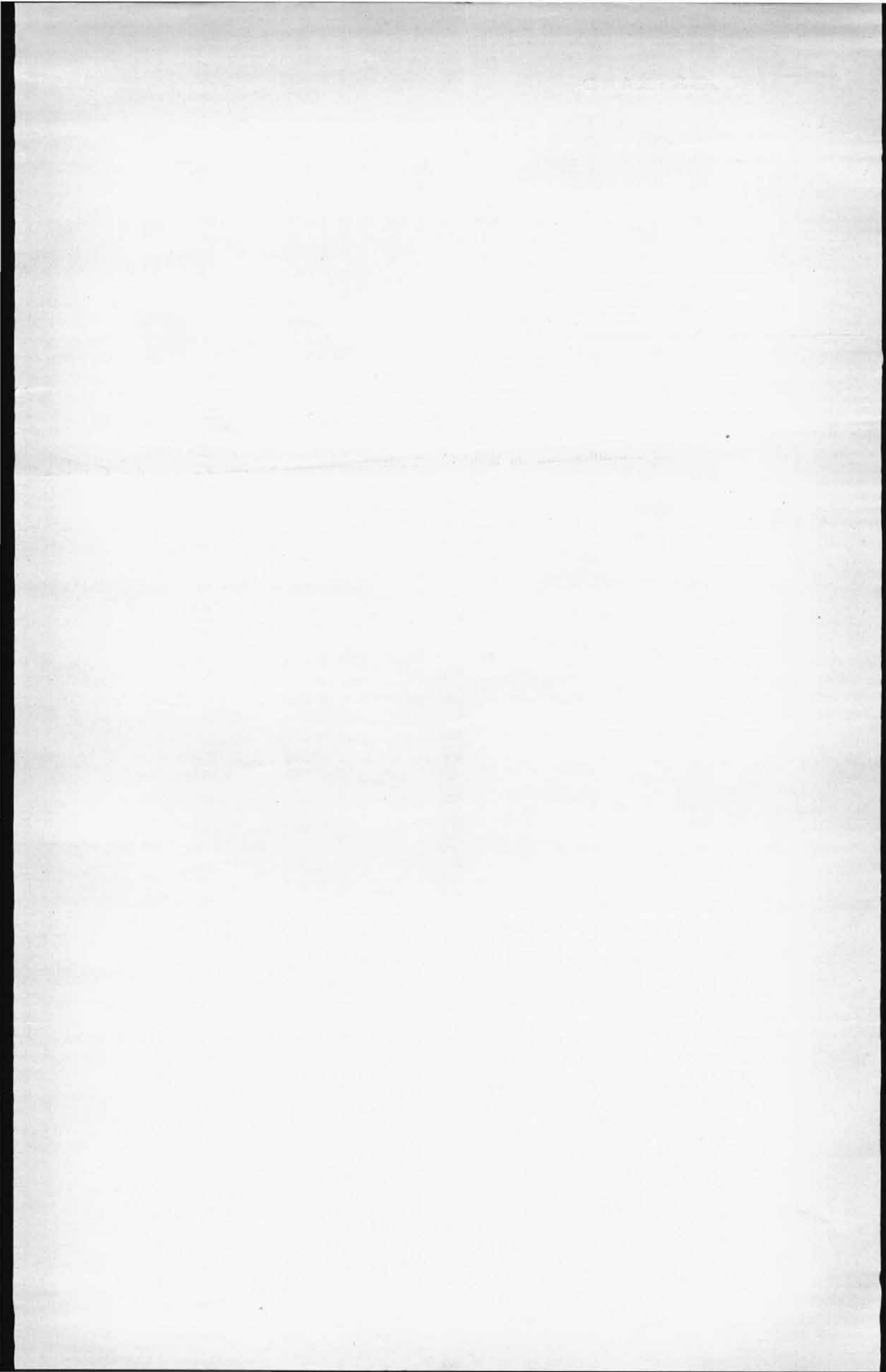
Het ligt in de bedoeling aan dezen toestand een einde te maken na verstrijking van het door den tegenwoordigen hofmeester gesloten dienstverband, zijnde 22 Juni 1924, op welchen dag de betrokkene zal worden gepensionneerd.

Hierbij wordt aangeteekend, dat betrokkene nooit op een schip of in een militaire inrichting heeft dienst gedaan en derhalve ongeschikt wordt geacht voor den werkelijken zee-dienst.

Middelen in Indië.

No. 1018 A. Dienstwoningen personeel zeemacht. De van de onderofficieren te ontvangen huur is per dag berekend, omdat de soldij der onderofficieren eveneens per dag wordt berekend.

Van deze gelegenheid wordt gebruik gemaakt ter kennis van den Volksraad te brengen — ten einde het college in staat te stellen terzake van zijn oordeel te doen blijken — het voornemen tot wijziging van artikel 2 der Bakengeldordonnantie in Staatsblad 1918 No. 329 juncto 1921 No. 216, beoogende eene verlichting in de heffing van het bakengeld.



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 1 — AFD. X — STUK 1.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1e algemeene aanvullingsbegrooting).

Toelichtingen bij de Ontwerpen van besluit.

AFDEELING X.

Departement der Marine.

Middelen in Indië.

Hoofdstuk II der middelen.

1014. Vergoeding door andere departementen van de kosten voor het gebruik van vaartuigen en andere goederen, behoorende tot onder het departement der marine in Nederlandsch-Indië gestelde diensten (— f 2100).

De raming is verminderd met f 2100 wegens het vervallen van de vergoeding door het departement van gouvernementsbedrijven van de kosten voor het gebruik ten behoeve van het postvervoer tusschen Baligé en Silalahi van de ter beschikking van den controleur van Toba (residentie Tapanoeli) gestelde motorboot (gewestelijk vaartuig).

1018A. Opbrengst van de woningen ten behoeve van het personeel der zeemacht (+ f 6000).

Voor het betrekken van de acht gekoppelde woningen te Soerabaja, welke ten behoeve van de onderofficieren der Koninklijke Marine met den rang van sergeant en hooger worden beschikbaar gesteld, wordt een bedrag van f 2,10 per dag van de betrokkenen ingevorderd.



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 1 — AFD. IX — STUK 5.

—
Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1e algemeene aanvullingsbegrooting).

—
AFDEELINGSVERSLAG (Nota van wijzigingen).

AFDEELING IX.

Departement van Oorlog.

Het afdeelingsonderzoek gaf geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

Aldus vastgesteld door de commissie van rapporteurs den 26en November 1923.

MOELIA.
SOEJONO.
VALKENBURG.

Onderafdeeling 942, onderdeel a (+ f 120).

Voorziening in de voeding der deelnemers aan het toelatingsexamen voor he instituut van aspirant-officieren.

Aangezien het voor de nog jeugdige deelnemers aan het mondeling toelatingsexamen voor het instituut voor aspirant-officieren bij het wapen der infanterie zeer bezwaarlijk is om te Meester Cornelis, alwaar dit examen wordt afgenomen, of te Weltevreden voor enkele dagen een behoorlijk onderdak te vinden en het bovendien wenschelijk wordt geacht om de candidaten, welke niet in genoemde plaatsen woonachtig zijn, behoorlijk te verzorgen en onder toezicht te houden, is het noodig de betrokken jongelieden tijdens den duur van voornoemd examen in de militaire school te huisvesten en uit de menage aldaar op 's Lands kosten te voeden, indien gegadigden zulks verzoeken.

Het aantal in vermelde omstandigheden verkeerende jongelui kan elk jaar worden gesteld op hoogstens 30, de duur van het verblijf op 4 dagen.

Vermits de leerlingen van genoemde school tijdens het mondeling toelatingsexamen voor het instituut van aspirant-officieren met verlof zijn, behoeft bij de begroting niet op meerdere uitgaven voor de huisvesting te worden gerekend. De jaarlijksche uitgaaf voor de voeding wordt geraamd op hoogstens $4 \times 30 \times f 1$ (voedinggeld per dag voor Europeanen te Meester Cornelis) = f 120.

Onderafdeeling 943, onderdeel d (+ f 134 970).

Materieele voorzieningen voor de luchtvaartafdeeling.

In het jaar 1923 kan een bij de wet toegestaan bedrag van f 134 970 voor de inrichting van de op het vliegveld te Andir te bouwen fabriek niet worden besteed, aangezien de afwerking der betrekkelijke gebouwen vertraging heeft ondervonden.

Deze gebouwen zullen in 1924 gereed komen, zoodat hooger genoemd bedrag voor de inrichting in dat jaar benodigd is.

In verband daarmee is de nevenstaande verhooging opgebracht, zullende een gelijk bedrag in 1923 niet worden besteed.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. IX — STUK 4.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

Toelichtingen bij de Nota van Wijzigingen.

AFDEELING IX.

Departement van Oorlog.

Hoofdstuk I. Onderafdeeling 913 (— *f* 120 000).

Hoofdstuk II. Onderafdeeling 917, onderdeel *b* (+ *f* 120 000).

Het in werking laten van de projectiefabriek.

Uit het, overeenkomstig de toezegging in stuk 8, § 3, sub „Artillerie”, behoorende tot de volksraadstukken Eerste gewone zitting 1923 — Onderwerp I — Afdeeling IX, ingesteld onderzoek, in hoeverre door het verrichten van werk voor anderen door de projectiefabriek eene ongeveer loonende exploitatie zal zijn te verwachten, is gebleken, dat althans voor het jaar 1924 er niet op gerekend kan worden, dat door werk voor anderen de uitgaven voor de projectiefabriek voor een belangrijk deel zouden kunnen worden verminderd.

Intusschen doen zich andere dringende motieven gelden, welke het noodzakelijk maken op de tijdelijke stopzetting van deze inrichting terug te komen. Uit kort geleden van het departement van Koloniën ontvangen gegevens is gebleken, dat de projectielen voor het aan te schaffen nieuwe berggeschut nagenoeg tegen denzelfden prijs, als door de Europeesche fabrieken bedongen, bij de projectiefabriek in Indië kunnen worden vervaardigd.

Door die projectielen bij de projectiefabriek te doen aanmaken (waarmede naar verwacht mag worden in 1925 zal kunnen worden begonnen) in stede van ze geheel gereed uit Europa te betrekken, zal het dus mogelijk zijn de projectiefabriek verscheidene jaren te laten doorwerken, zonder dat daarmede meerdere uitgaven zijn gemoeid, terwijl dan tevens practisch kan blijken, in hoeverre de fabriek ook nuttig kan zijn voor andere landsdiensten en voor de particuliere industrie.

Onder deze omstandigheden kunnen de aan eene tijdelijke stopzetting van de projectiefabriek uiteraard verbonden nadeelen niet worden aanvaard. De uitgaven zullen echter door personeelsinkrimping tot het strikt noodzakelijke worden beperkt, waardoor het mogelijk is om voor bezoldigingen en soldijen, onderscheidenlijk voor loonen van burgerwerklieden en leerlingen, waarvoor bij de begrooting voor 1923 bedragen van *f* 58 000 en van *f* 112 000 of totaal *f* 170 000 zijn uitgetrokken, voor 1924 te volstaan met *f* 48 000 en *f* 72 000 of totaal *f* 120 000.

Dit bedrag is — zonder verhooging van de begrooting in haar geheel — te verkrijgen door vermindering van de onderafdeeling 913 van het Ie Hoofdstuk met een bedrag van *f* 120 000 en verhooging van de onderafdeeling 917, onderdeel *b*, van het IIe Hoofdstuk met een gelijk bedrag.

Het bedrag ad f 3.07 werd gevonden door het totaal der uitgaven om te slaan over het aantal miliciens, die gedurende 1922 voor eerste oefening dan wel voor herhalingsoefeningen in werkelijken dienst zijn geweest, en werd berekend naar het aantal dagen, dat zij onder de wapenen zijn geweest.

Met de z.g. grootverlofgangers werd geen rekening gehouden, omdat voor deze miliciens geen uitgaven werden gedaan.

Uitgaven in Indië.

Onderafdeeling 943, onderdeel e. Herziening van de verstrekking aan kleedingstukken enz. Met de meening van enkele leden, dat het niet waarschijnlijk is, dat de bij indiensttreding aan de recruten bij de depôt-bataljons der infanterie en bij de depôts der artillerie verstrekte twee paar schoenen vóór het ingaan van kleedinggeld geheel zouden zijn versleten en dat daarom in overweging ware te nemen het 3de paar schoenen

tegen latere verrekening te verstrekken, kan niet worden ingestemd.

De ondervinding heeft geleerd dat bij de recruten van deze troependeelen, door wier bijzondere dienstverrichtingen de schoenen meer aan slijtage onderhevig zijn en spoediger onbruikbaar worden dan die van de bij andere korpsen ingedeelde recruten, na 6 maanden dienst een paar schoenen versleten is en het andere paar niet meer in zoodanigen staat verkeert, dat het bij de uitgaanstenuc kan worden gebruikt.

Het kleedinggeld zou eerst na de 8e maand voldoende zijn om daaruit een nieuw paar schoenen te bekostigen doch kan daarvoor niet worden benut, omdat het dienen moet voor de aanschaffing van grijsgroene kleeding, welke dan juist in dien tijd noodwendig vernieuwd moet worden.

Verstrekking tegen verrekening zou dus hierop neerkomen dat de man de schoenen van zijn soldij zou moeten betalen en daardoor gedurende zeer geruimen tijd aan korting op die soldij onderworpen zou zijn.

Al de vorengenoemde bezwaren worden ondervangen door als eerste uitrusting drie paar schoenen te verstrekken.

van art. 82, afd. IV, van de comptabiliteitswet, met de te veel uitgegeven gelden belast wordt.

Naar aanleiding van de vraag, waarom den ingenieur Vreeburg en een officier van den vliegdiens opdracht is gegeven naar Europa te vertrekken voor den aankoop van vliegtuigen, zij allereerst opgemaakt, dat het niet juist is, dat aan een officier van den vliegdiens een opdracht als evenbedoeld is gegeven.

Wel werd een luitenant-vliegenier naar Europa gezonden om te Parijs tot luchtvaartkundig ingenieur te worden opgeleid, in verband waarmede het departement van Koloniën is verzoekt, zooveel mogelijk profijt te trekken van dien officier door hem, voor zoover de gelegenheid zulks zou toelaten, bij de verschillende keuringen van vliegtuig-materieel, dat ten behoeve van de luchtvaartafdeeling zal worden aangeschaft, aanwezig te doen zijn, opdat hij voor de volgende jaren die keuringen zelfstandig zou kunnen verrichten.

Evenmin is het juist, dat aan den ingenieur Vreeburg een opdracht, als in het Afdeulingsverslag omschreven, werd verstrekt.

Dezen ingenieur is opgedragen zich voor den tijd van ten hoogste vier maanden naar Nederland te begeven en zich aldaar ter beschikking van den minister van Koloniën te stellen, ten einde bij de keuring en den aankoop van de, ten laste van het begrootingsjaar 1923, aan te schaffen zware verkenners en verkenners-jagers met het daarbij behoorende reserve-materieel, welke aanschaffing door middel van het departement van Koloniën zal plaats vinden, van raad te dienen.

De Regeering is van oordeel, dat de beschikbaarstelling van den ingenieur Vreeburg voor dit doel bepaald noodzakelijk is, aangezien het hier om zeer belangrijke beslissingen gaat. Het betreft hier nl. den aankoop van een nieuw type vliegtuig, waarvan de detail-constructie hier niet voldoende bekend is, zoodat het, ter beoordeeling van de deugdelijkheid, vooral met het oog op de bijzondere klimatologische invloeden h. t. l., onafwijsbaar moet worden geacht, te kunnen beschikken over een ervaren Indischen deskundige.

De vraag of het juist is, dat vanwege het departement van Oorlog, vooruitlopende op eene beslissing van den Indischen centralen aanschaffingsdienst twee auto's merk Chrevolet zijn aangeschaft, moet ontkennend worden beantwoord. De aanschaffing is volkomen volgens de bestaande bepalingen en door bemiddeling van den I. C. A. geschied.

§ 5. Verschillende opmerkingen. Van het artikel „Militaire economie” in de Indische courant (O. J. E.) van 29 Augustus jl., waarop men niet nalaten kon de aandacht te vestigen, is door het legerbestuur kennisgenomen.

De genomen proef met de uitmeting van de individueele grondstukken, door den heer J. H. Raeven in beschouwing genomen in het „Tijdschrift voor het Kadaster in N. I.” 5e jaargang, 2e en 3e aflevering, heeft tot eind 1922 geleid tot de resultaten, zooals deze vermeld staan in het jaarverslag van den topografischen dienst van dat jaar blz. 47.

In beknopter vorm luiden deze aldus:

Uitgemeten grondstukken 56105

Gevraagde uittreksels 36736 = 65%

Afgeleverde „ 19367 à

f 1.50 zegel f 29 050.50

Nog te ontvangen, bij aflevering van de rést der aangevraagde uittreksels tegen den kostprijs van 34 cent per stuk

(36736—19367) × (f 1.50 — f 0.34) = „ 20 148.04

Totaal inkomsten f 49 198.54

Totaal uitgaven „ 43 306.46

Batig saldo f 5 892.08

De stand op het einde van Augustus 1923 was:

Uitgemeten grondstukken 104313

Gevraagde uittreksel 68888 = 66%

Afgeleverde „ 48202 à

f 1.50 zegel f 72 303

Nog te ontvangen bij aflevering van de rest der aangevraagde uittreksels tegen den kostprijs van 34 cent per stuk

(68888 — 48202) × (f 1.50 — f 0.34) = „ 23 995.76

Totaal inkomsten f 96 298.76

Totaal uitgaven „ 81 042.34

Batig saldo f 15 256.42

Uit het voorgaande volgt, dat indien slechts ± 65% van de uitgemeten grondstukken door een aanvraag om een uittreksel wordt gedekt, daaraan voor den Lande geen kosten zijn verbonden, en het resultaat zelfs een klein batig saldo is.

Indien eind Augustus 1923 alle uitgemeten grondstukken door een uittreksel waren gedekt — waarop echter niet valt te rekenen, omdat het bezit van een uittreksel niet verplichtend is gesteld — zou het batig saldo zelfs bedragen f 36 349.12.

Aangezien voor bedoelde proef geen personeel boven de bestaande formatie van den topografischen dienst is aangesteld, volgt hieruit dat de de proef tot heden baten aan de schatkist heeft afgeworpen.

De Regeering acht het niet toelaatbaar, dat landsdienaren de paviljoens der hun aangewezen gouvernementswoningen verhuren.

In artikel 21(1) der Regelen voor Militaire Gebouwen, vastgesteld bij Gouvernements-besluit van 20 Februari 1923 No. 3 (Staatsblad No. 85), is zulks dan ook verboden.

De vervanging van militaire- door burgerlijke schrijvers, is reeds in het Afdeulingsverslag betreffende de IXe afdeeling der begrooting voor 1924 (1e gewone zitting 1923, Ond. I — Afd. IX: st. 7, onderafd. 907, blz. 5) ter sprake gebracht.

In de Memorie van Antwoord (1e gewone zitting 1923, Ond. I — Afd. IX: st. 8, blz. 9) is te dien aanzien medegedeeld, dat reeds uitbreiding was gegeven aan het aantal burgerlijke schrijvers tegen inkrimping van dat der militaire schrijvers, doch dat algeheele vervanging van militair- door burgerschrijverspersoneel, in verband met hunne werkzaamheden in geval van mobilisatie, ten eenenmale uitgesloten is.

Het aantal burgerlijke schrijvers is intusschen — tegen vermindering van een gelijk aantal militaire schrijvers — weer vermeerderd en zal, voor zoover ook het verloop onder het militaire schrijverspersoneel zulks toelaat, zooveel mogelijk worden opgevoerd.

de reserveofficieren in verband met het in verschillende officiersranggen bestaande overcompleet en de in 'slands belang getroffen en nog te treffen bezuinigingsmaatregelen, reeds tot de uiterste grens van tegemoetkoming aan de persoonlijke belangen van de betrokkenen is gegaan, kan in de tegenwoordige tijdsomstandigheden geen vrijheid worden gevonden in die richting nog verdere maatregelen te treffen.

Gelet ook op de tegemoetkomende houding, welke overigens voor zoover slechts eenigszins mogelijk wordt aangenomen ten aanzien van degenen, die voor afvloeiing in aanmerking komen, kan derhalve volkomen worden ingestemd met de omtrent deze aangelegenheid door meerdere leden uitgesproken meening, dat — rekening houdende met de thans bestaande mogelijkheden — reeds voldoende ten behoeve van de hier bedoelde officieren is geschied.

In het Afdeeliningsverslag is twijfel geopperd of de omstandigheden, welke tot het verlaten van den militairen dienst door den reserve-luitenant-vliegenier F. hebben geleid, van dien aard waren, dat hij, zooals geschiedde, eervol kon worden ontheven van zijne tijdelijke indeeling bij het leger in Nederlandsch-Indië.

Dienaangaande zij medegedeeld, dat de tegen den heer F. gerezen bezwaren, welke diens ontheffing van zijne detachering bij het leger hier te lande ten gevolge hebben gehad, uitsluitend betrekking hadden op zijn particulier leven. De heer F. heeft de gegrondheid dier bezwaren niet erkend, doch aan onmiddellijke ontheffing als bedoeld, de voorkeur gegeven boven een onderzoek naar de juistheid van de tegen zijn gedrag gerezen bedenkingen.

Tegen inwilliging van zijn desbetreffend verzoek bestond geen enkel bezwaar, terwijl de tegen hem gerezen verdenking op zichzelf uiteraard geen motief kon vormen om die ontheffing niet eervol te doen plaats hebben.

Op grond hiervan kan de Regeering geen vrijheid vinden om ter zake van de omstandigheden, die tot de ontheffing van den heer F. hebben geleid, nadere mededeelingen te doen.

De formatie van de Ve afdeeling van het departement van Oorlog heeft steeds de indeeling van een luitenant der militaire administratie bij het 4e kantoor aangegeven, doch het beschikbaar aantal officieren liet die indeeling tot voor korten tijd niet toe.

Het hoofd van bedoeld kantoor (verificatie) heeft een zoo omvangrijken werkkring, dat er geen grond is voor de meening, dat aan dien luitenant slechts ondergeschikte werkzaamheden zouden kunnen worden opgedragen.

Wat door enkele leden wordt bedoeld met de door het legerbestuur tegenover de onderofficiersvereniging O. A. B. aangenomen houding wordt niet goed begrepen. Indien hier wordt bedoeld op het tusschentijdsch ontslag van vier onderofficieren, leden of gewezen leden van het hoofdbestuur van O. A. B., zij medegedeeld, dat dit ontslag dringend noodig was, omdat die onderofficieren door hunne karaktereigenschappen en hunne mentaliteit, zooals daarvan o. a. bij een gehouden onderzoek is gebleken, een verderfelijken invloed uitoefenden op den geest in het leger.

Dit is geen „systeem van onderdrukking van elke semi-politieke uiting”, zooals enkele leden vermeenen, doch de hoog noodzakelijke handhaving van eene goede krijgstuicht in het leger.

Aan de N.-I. Officiersvereniging zal spoedig antwoord worden gegeven op de vraag wat onder politiek moet worden verstaan.

Volgens de thans beschikbare gegevens hebben 86 onder-

officieren door middel van vrijwillige afvloeiing het leger verlaten.

Naar aanleiding van de in het Afdeeliningsverslag gestelde vraag waarom er van de zijde der Regeering niet krachtiger bij den Minister op wordt aangedrongen om uitzending van onderofficieren uit Nederland te voorkomen, wordt medegedeeld, dat thans nog slechts uitzending plaats heeft van:

- 1e. gewezen onderofficieren van het Indische leger, aan wie zulks om billijkheidsredenen en daarbij rekening houdende met de belangen van den lande, bezwaarlijk kan worden geweigerd;
- 2e. van verlof terugkeerende onderofficieren;
- 3e. onderofficieren afkomstig van het instituut te Nijmegen.

De opleiding aan dat instituut is reeds tot een minimum beperkt, terwijl in overweging is de te Nijmegen opgeleide of nog in opleiding zijnde onderofficieren zoo mogelijk door middel van afkoop vrijwillig te doen afvloeien.

Verdere maatregelen tot beperking van de uitzending, welke van zeer ingrijpenden aard zouden moeten zijn, kunnen eerst worden overwogen, zoodra omtrent de resultaten der reeds getroffen maatregelen om tot inkrimping van het overcompleet aan personeel te geraken, meer tastbare gegevens bekend zullen zijn.

§ 4. Aanbesteding en bestelling. Inderdaad werden in 1921, met uitsluiting van andere aannemers en zonder openbare aanbesteding, met de firma van Gendt en Bumkens overeenkomsten gesloten voor den bouw van officiers- en onderofficierswoningen te Bandoeng. De Regeering is hiertoe overgegaan, omdat het noodig werd geoordeeld toentertijd, tot leniging van den woningnood, den aanbouw van onderofficierswoningen te Bandoeng te versnellen; daarvoor was het gewenscht de hulp in te roepen van zeer betrouwbare aannemers.

Bovendien zou destijds voor de uitvoering van geniewerken een proef worden genomen met aanneming volgens het z.g. costplus-systeem, welk systeem geheel beheerscht wordt door den eisch van betrouwbaarheid.

Het houden van eene openbare aanbesteding heeft toenmaals, in verband met de groote wisselvalligheid van de materiaalprijzen, niet in de bedoeling gelegen.

Op grond van ingewonnen informaties kwam de firma van Gendt en Bumkens in aanmerking voor uitvoering van werken bij aanneming, volgens het costplus-systeem, met welke firma twee overeenkomsten werden afgesloten.

Klachten omtrent het niet voldoen van de woningen in algemeenen zin zijn niet bekend.

Na oplevering van de werkzaamheden is wel gebleken, dat bij 2 van de 23 woningen een te groote vochtigheid van de muren optrad, waarvan de oorzaak gezocht moest worden in het toepassen van een onvoldoend waterdichte P. C. specie in het trasraam.

Waar het euvel echter van geringen omvang was en overigens goed werk was geleverd, bestond geen aanleiding de herstelling ten laste van den aannemer te brengen.

Wat betreft de vraag welke waarborgen er bestaan, dat indien een werk in eigen beheer wordt uitgevoerd, het voor den bouw berekende bedrag niet wordt overschreden, wordt medegedeeld, dat volgens de voorschriften de uitvoerder van het werk aansprakelijk is voor overschrijding van de toegestane gelden en dat hij bij overschrijding, op grond

Standplaatsen.	Aantal brigades.	Aantal karabijnen.
Toelichting. Paloe en Posso voorzien beurtelings in de bezetting van Toli ² ter vervanging van de gewapende politie aldaar.		
In hoeverre in de gewesten Celebes en Menado in de bezetting van nog andere bestuursvestigingen wordt voorzien, is nog niet bekend.		
Timor en Onderhoorigheden.		
Koepang	5	98
Pajeti	4	76
Atamboea	9	173
Endé	5	96
Bandjawa	4	76
Waiwérang	3	57
Kalabahi	3	57
Larantoecka	2	39
	— 35	— 672
Toelichting. In hoeverre in het gewest Timor en Onderhoorigheden in de bezetting van nog andere bestuursvestigingen wordt voorzien, is nog niet bekend.		
Amboina en Ternate.		
Amboina	11	212
Piroe	3	57
Piring	3	57
Honitetoë	3	57
Ternate	4	76
Djailolo	2	38
Wéda	2	38
Tabélo	2	38
	— 30	— 573
Toelichting. Amboina voorziet in de bezetting van Saparoea.		
Eveneens wordt voorzien in de bezetting van Kau (Sèran).		
In hoeverre in het gewest Amboina en Ternate in de bezetting van nog andere bestuursvestigingen wordt voorzien, is nog niet bekend.		
Riouw.		
Tandjoengpinang	3	57
Rengat	4	76
	— 7	— 133
Totaal generaal	483	9523
Toelichting. Rengat voorziet in de bezetting van Taloeck en Tembilahan.		
In bovengenoemd totaal is het administratief kader niet begrepen.		

§ 3. Officiëren en onderofficiëren. Aan de toezegging tot het verstrekken van gegevens nopens de volledige opleidingskosten tot officier in Nederland kan nog niet worden voldaan, daar de gevraagde inlichtingen nog niet uit Nederland zijn ontvangen.

Inderdaad heeft zich met een tweetal hoofdofficiëren het geval voorgedaan, dat zij, alhoewel nog slechts een 6-tal maanden voor het aan hun rang verbonden pensioen te dienen hebbende, naar Indië moesten worden teruggezonden, omdat de bepalingen niet toelaten, den ontbrekkenden diensttijd in Nederland te vervullen. Dat ook een onderluitenant in dat geval zou hebben verkeerd, is niet bekend.

Intusschen wordt overwogen, de mogelijkheid te openen, om aan opper- en hoofdofficiëren al of niet op hun verzoek gedeeltelijk rangspensioen toe te kennen. Wordt deze maatregel doorgevoerd, dan zullen hoofdofficiëren, die buitenlandsch verlof aanvragen, wanneer zij de voor aanspraak op pensioen vereischte twee jaren werkelijken dienst in hun rang nog niet hebben volbracht, voor de keuze kunnen worden gesteld, om eerst die twee jaren vol te maken, óf na beëindiging van het verlof in Nederland met gedeeltelijk rangspensioen het leger te verlaten. Mocht het uitzonderingsgeval zich voordoen, dat een voor pensionneering bestemd kapitein of onderluitenant met buitenlandsch verlof gaat op een oogenblik, dat hij nog slechts korten tijd moet dienen, om aanspraak op pensioen te verkrijgen, dan zal tijdig met den Minister in overleg worden getreden. Voor de andere categorieën van militaire landsdienaren zijn ter zake geen bijzondere voorzieningen noodig.

Als regel en voor zoover dat in verband met het aantal in de buitengewesten bestaande plaatsen bij verschillende wapens en diensten mogelijk is, worden de officieren volgens toerbeurt naar de buitengewesten overgeplaatst, waarbij dan rekening wordt gehouden met den tijd, gedurende welken zij te voren bij de troepen buiten Java zijn geplaatst geweest en met den duur van verblijf in het garnizoen, waar de belanghebbenden zich bevinden.

Het is echter in de practijk ondoenlijk aan deze algemeene regeling in elk voorkomend geval de hand te houden.

Als redenen van afwijking kunnen o.m. worden genoemd: mindere geschiktheid voor de bestaande vacature van den voor overplaatsing aan de beurt zijnden officier, wenselijkheid om dezen laatste, ter beproeving voor den hooger rang, voorloopig op Java te doen blijven, geneeskundige verklaringen, eene zoo spoedig mogelijke plaatsing in de buitengewesten van officieren afkomstig van de hoogere krijgsschool, verzoeken om overplaatsingen naar die gewesten enz. enz.

In de afgelopen 10 maanden van het jaar 1923 hebben reeds 35 van de Nederlandsche landmacht gedetacheerde reserve-officiëren het leger verlaten, terwijl in de volgende twee maanden nog 46 verplicht zullen zijn zulks te doen.

In de brochure „De rechten van de gedetacheerde reserve-officiëren en de hun gedane toezeggingen” zijn geen nieuwe gezichtspunten naar voren gebracht, welke niet zijn overwogen of in beschouwing genomen bij het tot stand komen van de regelingen betreffende den overgang van de bij het leger hier te lande gedetacheerde reserve-officiëren der Nederlandsche landmacht alsmede van die betreffende de afvloeiing van de niet voor overgang in aanmerking komende.

Overwegende, dat daarbij niet is te kort gedaan aan verkregen rechten, en bovendien door het aanwijzen van in totaal 40 voor overgang in aanmerking komende gedetacheer-

Standplaatsen.	Aantal brigades.	Aantal karabijnen.
Taroetoeng	3½	66
Siborongborong	½	10
Baligé	1	19
Pangoeroean	1	19
Sidikalang	3	57
Baroes	1	19
	— 73	— 1387

Toelichting. De 53 brigades bovengenoemd voorzien in de bezetting van Bangkinang (1½ brigade), Soengaidaréh en Kotatinggi (elk 1 brigade).

Mentawai-eilanden voorzien in de bezetting van Sioban en Sawangtoengkoe (elk 1 brig.).

Nias voorziet in de bezetting van Goenoengsitoli (2 brig.).

Atjeh en Onderhoorigheden.

1ste Garnizoens-Bataljon.

Tjalang	6	127
Meulaboh	5	112
Tapa'toean	4	90
Blangpidië	3	64
Nieuw Singkël	3	68
Loekoep	4	88
Koetatjanè	3	63
Médan	5	95
	— 33	— 707

2de Garnizoens-Bataljon.

Koetaradja	34	730
Seulimeum	4	85
Kroeëngraja	3	63
	— 41	— 878

3de Garnizoens-Bataljon.

Sigli	8	173
Padangtidji	3	63
Meureudoe	3	63
Samalanga	4	84
Bireuën	4	85
Lho'seumawè	4	90
Boelohblangara	4	84
Langsa	4	92
	— 34	— 734

Marechaussee.

Blangkedjerèn	8	160
Koelabhéë	4	80
Djeuram	4	80
Lamië	4	80
Takingeun	9	180
Lammeulo	6	120
Tangsé	3	60
Geumpang	3	60
Pajabakong	4	80
Lho'soekon	5	100
Pantonlaboe	3	60
	— 53	— 1060

Standplaatsen.	Aantal brigades.	Aantal karabijnen.
Wester-Afdeeling van Borneo.		
Pontianak	10	190
Mampawah	3	57
Singkawang	8	152
Nangatajap	3	57
Sintang	4	76
	— 28	— 532

Toelichting. Pontianak voorziet in de bezetting van Soekadana en Ngabang.

Singkawang voorziet in de bezetting van Bengkajang en Sambas.

Nangatajap voorziet in de bezetting van Ketapang.

Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo.

Bandjermasin	8	153
Kandangan	8	152
Tanahgrogot	4	76
Longiram	4	76
Poroektjahoe	5	95
Longnawang	4	76
Tarakan	4	76
Boeloengan	2	39
	— 39	— 743

Toelichting. Kandangan voorziet in de bezetting van Amoentai en Tandjoeng; Poeroektjahoe in die van Koelakoeroen.

In hoeverre in het gewest Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo in de bezetting van nog andere bestuursvestigingen wordt voorzien, is nog niet bekend.

Celebes en Menado.

Makasser	8	156
Pangkadjéne	8	156
Bantaèng (Bonthain)	3	57
Pampanoea	3	57
Watamponè	3	57
Paréparé	4	77
Enrékang	4	77
Madjéne	3	57
Mamoedjoe	4	77
Mamasa	3	57
Palopo	4	77
Boetoeng	3	57
Raha	3	57
Këndari	3	57
Kolonodale	3	57
Loewoek	4	77
Paloe	4	77
Posso	3	57
	— 70	— 1344

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. IX — STUK 3.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

MEMORIE VAN ANTWOORD
(ontvangen 8 November 1923).

AFDEELING IX.

Departement van Oorlog.
Algemeene opmerkingen.

§ 1. Bezuiniging. Indien met de opmerking van eenige leden, dat van bezuiniging bij deze begrotingsafdeling vrijwel geen sprake is, bedoeld wordt op de onderhoorige aanvullingsbegrooting, is dit juist; slechts ten aanzien van de Inlandsche korpsen is nog een bezuinigingsmaatregel voorgesteld.

Overigens moge, mede in antwoord aan het lid, bij wien twijfel is gerezen of bij dit departement inderdaad niet meer zou kunnen worden bezuinigd, worden verwezen naar het voorblad van het Volksraadstuk eerste gewone zitting 1923, Onderwerp I — Afd. IX: stuk 1, alwaar uit het aldaar opgenomen overzicht blijkt, dat de kosten van dat departement met 35 à 40% zijn verminderd.

Met de erkenning van andere leden, dat van de zijde van het legerbestuur de bezuiniging op de legeruitgaven krachtig is ter hand genomen, wordt door de Regeering geheel ingestemd.

Er bestaat dan ook voor de Regeering geen aanleiding om het geopperd denkbeeld tot het benoemen van eene commissie, die bij de militaire departementen zal hebben na te gaan of niet in veel sterkere mate dan tot nu toe geschiedde, bezuinigingen zouden zijn door te voeren, in overweging te nemen.

§ 2. Legersamenstelling. In antwoord op de vraag of de herziening van de legersamenstelling reeds tot stand gekomen is, kan worden medegedeeld dat de nieuwe formatie in ontwerp bij het legerbestuur gereed ligt en binnenkort der Regeering zal worden aangeboden.

Uiteraard zal de Volksraad ter zake volledig worden ingelicht.

Om dezelfde redenen als vermeld in het aan den Volksraad gericht schrijven van den 1sten Gouvernementssecretaris van 5 October j.l. No. 2354/III D kan ook thans aan het in het Afdelingsverslag vervatte verzoek om een opgave, gewest- en plaatsgewijze, uitgedrukt in brigades en karabijnen, van de formatie en dislocatie van de in de buitengewesten gelegerde infanterie, niet worden voldaan.

Bij het departement van Oorlog werd dienaangaande een ontwerp gemaakt, overeenkomstig het hierbij aangeboden overzicht.

De indeelings- en standplaatsen-staat kan echter nog niet definitief worden vastgesteld, aangezien het overleg ter zake met de betrokken gewestelijke gezaghebbenden nog niet is beëindigd.

Een soortgelijk overzicht als hierbij overgelegd werd den Volksraad aangeboden bij schrijven van den directeur van Binnenlandsch Bestuur van 5 Juli 1922 No. 7155/D, (Handelingen 1e gewone zitting 1922, blz. 763 linker kolom), welk stuk ter vergelijking kan worden geraadpleegd.

In eenige militaire commandementen zijn de onderhavige maatregelen reeds geheel tot uitvoering gekomen; in de overige is daarmede een aanvang gemaakt.

Voor zoover kan worden voorzien, zal de nieuwe toestand vóór 1 Januari 1924 geheel zijn ingetreden.

Ontwerp-overzicht van de dislocatie der garnizoensinfanterie.

Standplaatsen.	Aantal brigades.	Aantal karabijnen.
Palembang en Djambi.		
Palembang	7	133
Lahat	10	190
Djambi	5	95
Moearatebo	4	76
Sarolangoen	4	76
Moearatembesi	4	76
Moearaboengo	2	38
Bangko	4	76
	— 40	— 760

Toelichting. De sterkte van de posten in de residentie Djambi is overeenkomstig het voorstel van het gewestelijk bestuurshoofd.

Sumatra's Westkust en Tapanoeli.

Padang	53	1007
Padangpandjang		
Fort de Koek		
Mentawai eilanden (Siberoet).	5	95
Nias (Teloekdalam)	5	95

ontheven van zijn tijdelijke indeeling bij het leger in Nederlandsch-Indië, en zou het daarom op prijs stellen omtrent dit ontslag uitvoerig te worden ingelicht.

Enige leden zouden gaarne vernemen op grond van welke overweging bij het 4o kantoor van de 5o afdeeling van het departement van Oorlog sedert kort een 1ste luitenant der militaire administratie geplaatst werd. Naar zij meenden, kunnen hem op dat kantoor slechts ondergeschikte werkzaamheden worden opgedragen.

De door het legerbestuur tegenover de onderofficiersvereniging O. A. B. aangenomen houding werd door enkele leden afgekeurd. Het systeem van onderdrukking van elke semi-politieke uiting achtten zij bedenkelijk: dit kweekt slechts slaafsche naturen. Dat zelfs de officiersvereniging niet precies schijnt te weten, waaraan zij zich heeft te houden, wees er naar hun meening op, dat de houding van het legerbestuur tegenover militaire organisaties nu niet de algemeen voor de hand liggende schijnt te zijn. In dit verband drongen zij er op aan, dat bedoelde officiersvereniging een spoedig antwoord zal mogen ontvangen, waarin duidelijk omschreven is wat onder politiek verstaan moet worden.

Van andere zijde werd hiertegen aangevoerd, dat de uitlatingen, die in den laatsten tijd van de zijde van het bestuur der vereeniging O. A. B. waren vernomen, den geest in het onderofficierscorps ondermijnden. Sinds dat corps weet waar het aan toe is en sinds enkele leiders dier vereeniging uit het leger zijn verwijderd, is er reeds verbetering van den geest merkbaar. Het was beslist noodig, dat het leger voor de ongunstige gevolgen van den tijdgeest werd gevrijwaard.

Gevraagd werd naar de resultaten van de vrijwillige afvloeiing van onderofficieren.

Aangezien men meende te weten, dat nog steeds onderofficieren uit Nederland worden uitgezonden, stelde men de vraag waarom er van de zijde der Regeering niet krachtiger bij den minister op wordt aangedrongen die uitzending te voorkomen.

§ 4. *Aanbesteding en bestelling.* Eenige leden zouden gaarne worden ingelicht waarom, met uitsluiting van andere aannemers en zonder openbare aanbesteding, met de firma Van Gendt en Bumkers overeenkomsten gesloten werden voor den bouw van officiers- en onderofficierswoningen te Bandoeng. Naar zij meenden voldeden de gebouwde woningen geenszins: hun was medegedeeld, dat in enkele reeds kort na de aflevering reparaties noodzakelijk waren. Indien zulks inderdaad juist is, zouden deze leden gaarne vernemen of de reparatiekosten ten laste van de aannemers zijn of worden gebracht.

Welke waarborgen — zoo vroegen eenige leden — bestaan er, dat, indien een werk in eigen beheer wordt uitgevoerd, omdat zulks na het openstellen eener inschrijving goedkooper wordt geacht, het voor den bouw berekende bedrag niet wordt overschreden?

Gaarne zou worden vernomen, waarom den ingenieur Vr. en een officier van den vliegdienst opdracht is gegeven naar Europa te vertrekken voor den aankoop van

vliegtuigen. De hier aan het woord zijnde leden waren van oordeel, dat de daaraan verbonden kosten niet gerechtvaardigd zijn, daar dergelijke bestellingen zonder overwegend bezwaar van Indië uit kunnen geschieden.

Is het juist — zoo werd gevraagd — dat vanwege het departement van Oorlog, vooruitlopende op eene beslissing van den I. C. A., twee auto's merk Chevrolet zijn aangeschaft, hoewel er nog talrijke overcomplete landsauto's — zij het van een ander merk — beschikbaar zijn en zoo ja, wie heeft deze voor den Lande nadeelige beslissing genomen?

§ 5. *Verschillende opmerkingen.* Aangezien men meende te weten, dat de prae-adviezen, die op verzoek van de krijgskundige vereeniging over militaire onderwerpen uitgebracht worden, door het legerbestuur steeds hoog werden aangeslagen, kon men niet nalaten de aandacht te vestigen op het artikel „Militaire economie” in de Indische Courant (O. J. E.) van 29 Augustus jl., waarin het prae-advies-Verhoeven wordt becritiseerd.

Met verwijzing naar de beschouwingen van den heer J. H. Raeven in het „Tijdschrift voor het kadaster in N. I.” 5e jaargang, 2e en 3e aflevering, werd gevraagd op welk bedrag de kosten der proef moeten worden gesteld.

Gaarne zou worden vernomen of de Regeering het toelaatbaar acht, dat (militaire) landsdienaren, die een gouvernementswoning bewonen, het (de) eventueel daarbij behorende paviljoen(s) verhuren.

Heeft — zoo vroegen enkele leden — de (gedeeltelijke) vervanging van het — dure — korps militaire door burgerlijke schrijvers bereids een punt van overweging uitgemaakt en zoo ja, met welk resultaat?

Gevraagd werd op welke wijze het legerbestuur tot de berekening is gekomen, dat de gemiddelde uitgaven per dag en per milicien over het jaar 1922 f 3.07 hebben bedragen. Zijn — zoo vroeg men voorts — de z.g. grootverlofgangers hieronder begrepen?

Uitgaven in Indië.

Onderafdeeling 943, onderdeel c. *Herziening van de verstrekking aan kleedingstukken enz.* Daar het verschillenden leden niet waarschijnlijk voorkwam, dat de verstrekte twee paar schoenen reeds vóór het ingaan van het kleedinggeld geheel zouden zijn versleten, konden zij zich met den voorgestelden maatregel niet vereenigen. Zij gaven in overweging het 3de paar te verstrekken tegen latere verrekening.

Aldus vastgesteld door de commissie van rapporteurs den 30sten October 1923.

MOELIA.
SOEJONO.
VALKENBURG.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP I — AFD. IX — STUK 2.

Wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1924 (1ste algemeene aanvullingsbegrooting).

AFDEELINGSVERSLAG.

AFDEELING IX.

Departement van Oorlog.

Algemeene opmerkingen.

§ 1. **Bezuïning.** Het had de aandacht van eenige leden getrokken, dat van bezuiniging op deze begrotingsafdeeling vrijwel geen sprake is.

Een hunner, bij wien twijfel was gerezen of op de uitgaven van het departement van Oorlog inderdaad niet meer bezuinigd zou kunnen worden, gaf het denkbeeld in overweging een commissie te benoemen, die bij de militaire departementen zal hebben na te gaan of niet in veel sterkere mate dan tot nu toe geschiedde bezuinigingen zouden zijn door te voeren.

Anderen leden kwam een zoodanige commissie van onderzoek geheel overbodig voor. De reeds getroffen bezuinigingsmaatregelen hadden bij hen den indruk gevestigd, dat van de zijde van het legerbestuur de bezuiniging op de legeruitgaven krachtig is ter hand genomen.

§ 2. **Legersamenstelling.** Gevraagd werd of de herziening van de legersamenstelling reeds tot stand gekomen is, waarbij — naar de Minister van Koloniën aan de Staten-Generaal mededeelde — zal worden gestreefd naar versoering in de encadreering en naar een zoo ruim mogelijk gebruik van weerplichtigen in de daarvoor zich eigenende organisatiën (Memorie van Antwoord op voorloopig verslag Tweede Kamer begrooting 1923: stuk 15, blz. 7, § 11; zie ook witte stukken 435, zitting 1922/'23). Men zou het op prijs stellen terzake volledig te worden ingelicht.

Gaarne zou eene opgave worden ontvangen, gewest- en plaatsgewijze, uitgedrukt in brigades en karabijnen, van de formatie en dislocatie van de in de buitengewesten gelegerde infanterie, zooals die formatie ingevolge de onlangs in den Volksraad behandelde en aangenomen voorstellen bij algeheele doorvoering zou behooren te zijn, en daarnevens eene opgave van de vóórdien geldende formatie. Tevens zou gaarne worden vernomen in hoeverre op 1 Januari 1924 aan deze voorstellen nog geen uitvoering zal zijn gegeven, zoomede wat daarvan de oorzaak is.

§ 3. **Officieren en onderofficieren.** Naar aanleiding van de in de jongste voorjaarszitting gedane toezegging, dat den Minister van Koloniën om gegevens no-

pens de volledige opleidingskosten tot officier in Nederland zou worden verzocht (1ste gew. zitting 1923, Ond. I — Afd. IX: stuk 8, blz. 8), werd gevraagd of de Regeering de betreffelijke cijfers thans bekend kan stellen.

Met verwijzing naar het terzake door de Regeering mededeelde in Haar Memorie van Antwoord betreffende de IXde afd. der begrooting voor 1923 (1ste gew. zitting 1922, Ond. I — Afd. IX: st. 8, blz. 5), betreurden eenige leden het, dat het nog steeds niet mogelijk is om met verlof in Nederland zijnde officieren en onderofficieren, die nog slechts enkele maanden te dienen hebben voor pensioen en voornemens zijn dan inderdaad den dienst te verlaten, den voor pensionneering nog vereischten dienstdtijd in Nederland te laten vervullen. Waar zich — zooals zij meenden te weten — kort geleden weer twee gevallen hebben voorgedaan, waarin de betrokkenen — een hoofdofficier en een onderluitenant — een verlenging van verblijf in Nederland niet kon worden toegestaan, en een verblijf van één jaar in Indië (het na terugkomst van verlof gestelde minimum, na ommekomst waarvan pensionneering recht op vrije overtocht naar Nederland medebrengt) de kosten van uit- en terugzending h. i. geenszins rechtvaardigt, drongen deze leden er op aan, de bepalingen in dien zin te wijzigen, dat verlofsverlenging in verband met op handen zijnde pensionneering mogelijk wordt gemaakt.

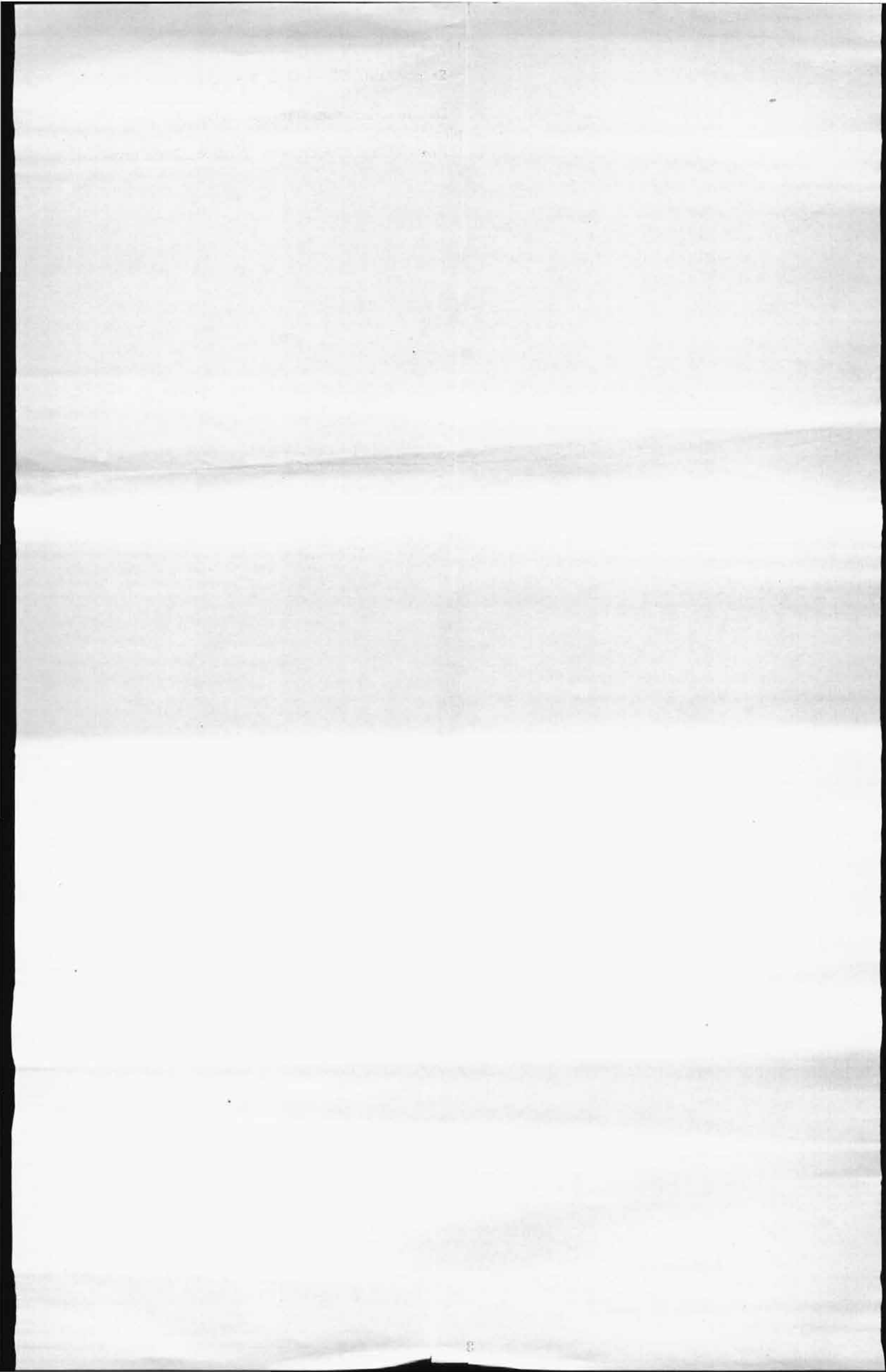
Door enkele leden waren klachten vernomen over een minder goede regeling der plaatsing van officieren in de buitengewesten. Waar zij eene aanwijzing bij toerbeurt billijk achtten, zouden zij gaarne vernemen, hoe een en ander thans geregeld is.

Gevraagd werd hoeveel reserve-officieren in den loop van het jaar 1923 het leger hebben of zullen verlaten.

Een der leden zou naar aanleiding van de brochure: „De rechten van de gedetacheerde reserve-officieren” gaarne vernemen of termen kunnen worden gevonden verdere maatregelen ten behoeve van de reserve-officieren te treffen, b.v. het openstellen van nog eenige plaatsen op den aanvullingscursus tot overgang naar het beroepscorps.

In verband hiermede wenschten meerdere andere leden als hun oordeel uit te spreken, dat, waar tegenover de reserve-officieren geenerlei verplichting bestaat, reeds voldoende te hunnen behoeve is geschied.

Men betwijfelde het of de omstandigheden, welke tot het verlaten van den militairen dienst door den reserve-1ste luitenant-vlieger H. C. F. geleid hebben, van dien aard waren, dat hij, zooals geschiedde, eervol kon worden



De aflevering van deze bestellingen kan in 1923 niet plaats vinden, zoodat de daarvoor toegestane gelden t. g. t. bij de regularisatievoorstellen zullen worden afgevoerd.

Artikel 35.

De secretaris der provincie is tevens secretaris van het college van gedeputeerden en van den Gouverneur.

Artikel 36.

De verbodsbepalingen van artikel 7 zijn mede van toepassing op den secretaris der provincie.

Artikel 37 ⁽¹³⁾.

1. De secretaris mag nevens zijn ambt geen andere betrekking bekleeden.

2. Van deze verbodsbepaling kan de provinciale raad dispensatie verleen. (Ond. 2 — stuk 12, XII).

3. In het betrekkelijk besluit worden de redenen, die tot de dispensatie aanleiding gaven, uitdrukkelijk vermeld.

Artikel 38.

Bij ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis van den secretaris voorziet de Gouverneur in de waarneming zijner functiën.

HOOFDSTUK IV.

De vergaderingen van den provincialen raad en van het college van gedeputeerden.

Afdeling 1.

De vergaderingen van den provincialen raad.

1. De Gouverneur belegt en leidt de vergaderingen van den provincialen raad.

2. Hij zorgt voor de handhaving van de orde in die vergaderingen.

Artikel 40.

De vergaderingen van den provincialen raad worden gehouden ter hoofdplaats van de provincie.

Artikel 41.

1. De provinciale raad vergadert zoo dikwijls de Gouverneur of het college van gedeputeerden het noodig oordeelt of een vijfde der leden daartoe schriftelijk met opgave van redenen het verzoek doet.

Artikel 42. ⁽¹⁴⁾

1. De vergaderingen worden in het openbaar gehouden.
2. De deuren worden gesloten, wanneer een vijfde van

⁽¹³⁾ De oorspronkelijke redactie van artikel 37, lid 2 luidde: „2. Van deze verbodsbepaling kan de provinciale raad dispensatie verleen indien het provinciaal belang dit vordert”.

In deze redactie werd tijdens de openbare beraadslaging door de Regeering het woord „vordert” vervangen door „niet belet”.

⁽¹⁴⁾ De oorspronkelijke redactie van artikel 42, lid 6 luidde: „6. De raad kan deze verplichting opheffen”.

de aanwezige leden het vordert of de voorzitter het noodig oordeelt.

3. Nadat de deuren gesloten zijn, beslist de vergadering of met gesloten deuren zal worden beraadslaagd.

4. Over de punten in een besloten vergadering behandeld, kan daarin ook een besluit worden genomen.

5. Allen, die een besloten vergadering hebben bijgewoond, zijn verplicht het daarin behandelde geheim te houden.

6. *De geheimhouding wordt, zoowel door de leden en ambtenaren, die bij de behandeling tegenwoordig waren, als door de leden en ambtenaren, die op andere wijze van het behandelde en de stukken kennismaken in acht genomen tot dat de Raad haar opheft.* (Ond. 2 — stuk 12, XIII).

Artikel 43. ⁽¹⁵⁾

In een besloten vergadering kan geene beslissing genomen worden over:

- a. de begrooting en de begrotingsrekening;
- b. wijziging van de begrooting;
- c. invoering, wijziging of afschaffing van belastingen;
- d. het aangaan van geldleeningen;
- e. het geheel of gedeeltelijk vervreemden en het bezwaren, verhuren, verpachten of in gebruik geven van goederen of rechten;
- f. het buiten openbare aanbesteding doen uitvoeren van werken, leveringen en transporten;
- g. het treffen van dadingen;
- h. het geheel of gedeeltelijk kwijtschelden van vorderingen;
- i. het aanleggen en opheffen van inrichtingen van openbaar nut;
- j. de toelating van verkozen leden.

Artikel 44.

1. De raad onderzoekt de geloofsbrieven der nieuw inkomende verkozen leden, beslist de geschillen, welke aangaande die geloofsbrieven of de verkiezing zelve rijzen en geeft van elke door hem genomen beslissing terstond kennis aan den Gouverneur-Generaal en aan den verkozene.

2. De niet-toegelatene wordt met de redenen van 's Raads beslissing bekend gemaakt.

Artikel 45.

Gedurende acht dagen, te rekenen van den dag, waarop de raad heeft beslist, staat het vrij aan den niet-toegelatene, aan elk lid van den raad, zoomede aan den Gouverneur om tegen de beslissing van den raad bezwaren bij den Gouverneur-Generaal schriftelijk in te dienen.

Artikel 46.

De Gouverneur-Generaal neemt zoo spoedig mogelijk, nadat het beroep is gedaan, eene beslissing bij een met redenen omkleed besluit, waarvan mededeeling wordt gedaan aan den raad, zoomede aan den niet-toegelatene.

⁽¹⁵⁾ De oorspronkelijke redactie van den aanhef van art. 43 luidde:

„In een besloten vergadering kan noch beraadslaagd noch eene beslissing genomen worden over”.

Artikel 47.

1. De nieuw inkomende verkozen leden aanvaarden hunne betrekking niet, alvorens de in artikel 45 bepaalde tijd verstreken is, of, voor het geval de toelating door den Gouverneur-Generaal wordt overwogen, door Hem hunne toelating bevolen zij.

2. Ter vervulling der plaatsen van hen, die niet als leden van den raad zijn toegelaten, wordt, zoo in de beslissing van den raad niet is berust, geen nieuwe verkiezing bevolen, alvorens de Gouverneur-Generaal ter zake eene beslissing genomen heeft.

Artikel 48.

1. De leden onthouden zich van medestemmen over zaken, die hen, hunne echtgenooten of hunne bloed- of aanverwanten tot den derden graad ingesloten, persoonlijk aangaan of waarin zij als gelastigden zijn betrokken.

2. Eene benoeming wordt geacht iemand persoonlijk aan te gaan, wanneer hij behoort tot die personen, tot welke de keuze door eene voordracht of bij eene herstemming is beperkt.

Artikel 49 ⁽¹⁷⁾.

1. De raad mag niet beraadslagen of besluiten zoo niet de meerderheid van het in de instellingsordonnantie bepaalde aantal leden aanwezig is.

Artikel 50.

1. De beslissingen over zaken worden bij volstreckte meerderheid der stemmende leden genomen.

2. De stemming moet geschieden bij hoofdelijke oproeping, wanneer één der leden of de voorzitter het verlangt en alsdan mondeling.

3. Bij staking van stemmen in een onvoltallige vergadering wordt het nemen van een beslissing tot een volgende vergadering uitgesteld.

4. In deze, en eveneens in een voltallige vergadering wordt bij staking van stemmen het voorstel geacht niet te zijn aangenomen.

Artikel 51.

1. De stemming over personen geschiedt bij gesloten en ongeteekende briefjes.

2. De volstreckte meerderheid der stemmende leden beslist.

3. Bij staking van stemmen beslist het lot.

Artikel 52.

De provinciale raad stelt een reglement van orde vast voor zijn vergaderingen, dat niet in werking treedt, dan na door den Gouverneur-Generaal te zijn goedgekeurd.

⁽¹⁷⁾ De oorspronkelijke redactie van artikel 49 luidde:
„1. De raad mag niet beraadslagen of besluiten zoo niet de meerderheid van het bij de ordonnantie bedoeld in artikel 4 bepaalde aantal leden aanwezig is.

2. Wanneer het in het vorig lid vereischte aantal leden niet is opgekomen, wordt een nieuwe vergadering belegd en daarin door de aanwezige leden beraadslaagd en beslist”.

Artikel 53 ⁽¹⁷⁾.

De leden van het college van gedeputeerden, die geen lid zijn van den provincialen raad, hebben het recht de vergaderingen van den raad bij te wonen en daarin hun gevoelen te uiten. (Ond. 2 — stuk 8, XV).

Afdeeling 2.

De vergaderingen van het college van gedeputeerden.

Artikel 54.

De bepalingen van de artikelen 39, 40 en 48 zijn mede van toepassing op de vergaderingen van het college van gedeputeerden, terwijl voor den voorzitter mede geldt het voorschrift van artikel 48.

Artikel 55 ⁽¹⁸⁾.

1. Het college mag niet beraadslagen of besluiten, zoo niet de meerderheid zijner leden, den Gouverneur daar- onder begrepen, aanwezig is.

2. Wanneer de in het vorig lid bedoelde meerderheid niet aanwezig is, wordt een nieuwe vergadering belegd en daarin door de aanwezige leden, den Gouverneur daar- onder begrepen, beraadslaagd en beslist.

3. *Kan de nieuwe vergadering niet plaats vinden aangezien slechts een persoon aanwezig, dan worden de functies van het college van gedeputeerden uitgeoefend door dezen eenen aanwezige, hetzij deze de Gouverneur of een der gedeputeerden is.* (Ond. 2 — stuk 12, XIV).

Artikel 56.

1. De beslissingen over zaken worden bij volstreckte meerderheid van stemmen genomen.

2. Bij staking van stemmen wordt het voorstel geacht niet te zijn aangenomen.

Artikel 57.

1. De stemming over personen geschiedt bij gesloten en ongeteekende briefjes.

2. De volstreckte meerderheid van stemmen beslist.

3. Bij staking van stemmen beslist het lot.

Artikel 58.

Het reglement van orde, dat het college voor zijne vergaderingen vaststelt, treedt niet in werking dan na goedkeuring door den provincialen raad.

HOOFDSTUK V.

Bevoegdheid en taak van den provincialen raad en van het college van gedeputeerden.

Artikel 59.

Aan den provincialen raad behoort de regeling en het bestuur van de huishouding der provincie.

⁽¹⁷⁾ De oorspronkelijke redactie van artikel 53 luidde:
„De leden van het college van gedeputeerden die geen lid zijn van den provincialen raad, alsmede de resident ter beschikking hebben het recht de vergaderingen van den raad bij te wonen en daarin hun gevoelen te uiten”.

⁽¹⁸⁾ De oorspronkelijke redactie van artikel 55 bestond slechts uit twee leden overeenkomende met lid 1 en lid 2 van het gewijzigd artikel.

Artikel 60.

De provinciale raad kan de belangen der provincie en van hare ingezetenen bij den Gouverneur-Generaal en den Volksraad voorstaan.

Artikel 61.

1. De raden van twee of meer provincies kunnen voor hunne ressorten gemeenschappelijke zaken, belangen, inrichtingen of werken regelen.

2. Deze regelingen, zoomede hare wijziging, eischen de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal.

3. Indien omtrent de opheffing of intrekking eener regeling tusschen de betrokken provincies geene overeenstemming kan worden verkregen, beslist de Gouverneur-Generaal.

Artikel 62.

De provinciale raad stelt de verordeningen vast, die hij in het provinciaal belang noodig oordeelt, of die vereischt worden tot de uitvoering van algemeene verordeningen, voor zoover deze de medewerking van den provincialen raad voor die uitvoering vorderen.

Artikel 63 ⁽¹⁹⁾.

1. De provinciale verordeningen mogen niet voorzien in hetzelfde belang dat bij eene algemeene verordening is geregeld, tenzij daartoe bij die regelingen bevoegdheid is gegeven. (Ond. 2 — stuk 12, XV).

2. Zij treden niet in de regeling van de huishoudelijke belangen van binnen de provincie gelegen zelfstandige gemeenschappen. Doen zij dit, dan zijn ze verbindend, totdat zij worden geschorst of vernietigd.

3. Bepalingen van verordeningen van den provincialen raad houden van rechtswege op te gelden, wanneer in het onderwerp dier bepalingen wordt voorzien door een algemeene verordening.

Artikel 64 ⁽²⁰⁾.

1. Bij ordonnantie kan ten aanzien van besluiten van den provincialen raad omtrent bepaalde onderwerpen worden bepaald, dat zij niet in werking treden, dan na door den Gouverneur-Generaal te zijn goedgekeurd, tenzij na verstrijking van een vastgestelden termijn in geval binnen dien op het verzoek om goedkeuring nog geen beslissing is genomen (Ond. 2 — stuk 8, XVII).

2. Wanneer de Gouverneur-Generaal bezwaar maakt die goedkeuring te verleenen in de gevallen, dat dit vereischt wordt, krijgt de raad hiervan kennis, onder vermelding van redenen.

Artikel 65.

1. De provinciale raad is bevoegd tot het heffen van belastingen. De daartoe strekkende verordeningen behoeven

⁽¹⁹⁾ De oorspronkelijke redactie van artikel 63, lid 1 luidde:

„I. In provinciale verordeningen mogen geen bepalingen worden opgenomen omtrent punten, waaromtrent voorzien is bij eene algemeene verordening die toepasselijk is op de provincie tenzij daartoe bij algemeene verordening vrijheid is gegeven”.

In deze redactie werden tijdens de openbare beraadslaging door de Regeering de woorden: „algemeene verordening” vervangen door „die regeling”.

⁽²⁰⁾ De oorspronkelijke redactie van artikel 64, lid 1 luidde:

„I. Bij ordonnantie kan ten aanzien van verordeningen en andere beslissingen van den provincialen raad omtrent bepaalde onderwerpen worden bepaald, dat zij niet in werking treden, dan na door den Gouverneur-Generaal te zijn goedgekeurd”.

de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal, den raad van Nederlandsch-Indië gehoord.

2. Bij ordonnantie kunnen algemeene regelen worden gesteld omtrent de heffing en invordering van provinciale belastingen.

3. Teruggaaf of vrijstelling van belasting geschiedt niet, dan in de gevallen en op de wijze in de provinciale belastingverordening voorzien.

Artikel 66.

Besluiten van den provincialen raad strekkende tot het verkrijgen, vervreemden of bezwaren van onroerend goed of tot het treffen van dadingen vereischen de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal, indien met de uitvoering een bedrag is gemoeid, dat een bij ordonnantie te bepalen grens te boven gaat.

Artikel 67.

1. Ten laste van een provincie kan geen geldleening worden aangegaan of gewaarborgd, dan onder voorbehoud van bekrachtiging van het daartoe strekkend besluit bij eene ordonnantie.

2. Het besluit tot het aangaan van eene geldleening wijst de middelen aan, waaruit de renten en de aflossing der leening zullen worden gevonden.

Artikel 68 ⁽²¹⁾.

1. Tenzij bij algemeene verordening anders is bepaald, kan de provinciale raad op overtreding zijner verordeningen hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste honderd gulden, met of zonder verbeurdverklaring van bepaalde goederen stellen.

2. Voor het geval, dat tijdens het plegen van de overtreding nog geen jaar is verlopen, sedert eene vroegere veroordeeling van den schuldige wegens gelijke overtreding, onherroepelijk is geworden, kunnen de in het vorige lid bedoelde straffen tot het dubbel van de daarbij gestelde maxima worden bedreigd.

3. De kosten van politie-dwang kunnen op den overtreder worden verhaald (Ond. 2 — stuk 12, XVI).

Artikel 69.

1. De provinciale verordeningen verbinden niet, dan wanneer zij behoorlijk zijn afgekondigd.

2. De afkondiging geschiedt door plaatsing in het provinciaal blad.

Artikel 70.

Het formulier van de provinciale verordeningen is als volgt:

„De (naam van den raad) stelt vast de volgende verordening:

(titel der verordening).

(inhoud der verordening).

(dagteekening).

De Gouverneur van

(handteekening).

⁽²¹⁾ De oorspronkelijke redactie van artikel 68 bestond slechts uit twee leden, overeenkomende met lid 1 en lid 2 van het gewijzigde artikel.

Artikel 71.

De provinciale verordeningen treden, wanneer geen ander tijdstip is bepaald, in werking op den dertigsten dag na dien der dagteekening van het provinciaal blad, waarin de afkondiging heeft plaats gehad.

Artikel 72 (22).

1. Provinciale verordeningen, die niet in werking mogen treden dan na door den Gouverneur-Generaal te zijn goedgekeurd of na het verstrijken van een bepaalden termijn worden niet afgekondigd, voordat de goedkeuring is verleend of die termijn is verstreken. (Ond. 2 — stuk 8, XVIII).

2. Zij worden, zoodra dit laatste is geschied, afgekondigd met het onderschrift:

„Bovenstaande verordening is door den Gouverneur-Generaal goedgekeurd bij besluit van No.”
(Handteekening van een der Gouvernements-Secretarissen).

Artikel 73 (23).

1. Het college van gedeputeerden is belast met de uitvoering van de besluiten van den provincialen raad en met de beslissing der over die uitvoering gerezen geschillen, tenzij die beslissing bij algemeene of provinciale verordening aan anderen is opgedragen.

2. Bij een in het provinciaal blad te plaatsen besluit, kan het College de in het vorige lid bedoelde uitvoering geheel of voor een gedeelte overdragen aan den Gouverneur, of aan een der gedeputeerden.

Artikel 74.

1. Zoowel het college van gedeputeerden in zijn geheel als de voorzitter en de leden daarvan zijn, voor zooveel de dagelijkse leiding en uitvoering van zaken betreft, verantwoordelijk aan den provincialen raad.

2. Zij geven te dien aanzien, zoowel gezamenlijk, als persoonlijk, alle door den provincialen raad verlangde inlichtingen.

3. Ingeval dit geweigerd wordt, kan de provinciale raad een of meer van de leden van het college van hunne betrekking vervallen verklaren.

Artikel 75.

Het college van gedeputeerden zorgt voor de behoorlijke voorbereiding van al hetgeen in den raad ter overweging en beslissing moet worden gebracht, voor zoover die voorbereiding niet aan anderen wordt opgedragen,

(22) De oorspronkelijke redactie van artikel 72, lid 1 luidde:
„1. Provinciale verordeningen, die niet in werking mogen treden dan na door den Gouverneur-Generaal te zijn goedgekeurd worden niet afgekondigd, voordat de goedkeuring is verleend”.

(23) De oorspronkelijke redactie van artikel 73 luidde:
1. Het college van gedeputeerden is belast met de uitvoering van de besluiten van den provincialen raad en met de beslissing der over die uitvoering gerezen geschillen, een en ander tenzij dit bij algemeene of provinciale verordening aan anderen is opgedragen.

2. Bij een in het provinciaal blad te plaatsen besluit kan het college de in het vorige lid bedoelde uitvoering geheel of voor een gedeelte overdragen aan den Gouverneur, een der gedeputeerden, dan wel aan anderen.

Artikel 76 (24).

1. Het college van gedeputeerden is belast met de bij algemeene verordeningen gevorderde medewerking tot uitvoering daarvan:

a. wanneer deze verordeningen niet bepaaldelijk de medewerking van den provincialen raad of van den Gouverneur vorderen;

b. wanneer de medewerking van den provincialen raad bepaaldelijk gevorderd wordt, doch deze die medewerking niet of niet behoorlijk verleent.

2. Het college van gedeputeerden stelt de voor die medewerking noodige verordeningen vast; bij ordonnantie kan worden bepaald, dat die verordeningen niet in werking treden, dan na door den Gouverneur-Generaal te zijn goedgekeurd.

3. Wordt de medewerking door het college van gedeputeerde niet of niet behoorlijk verleend, dan voorziet na bekomen machtiging van den Gouverneur-Generaal of in dringende gevallen onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal, de Gouverneur hierin op kosten van de provincie (Ond. 2 — stuk 8, XIX).

Artikel 77.

Het college van gedeputeerden vertegenwoordigt de provincie in en buiten rechten.

HOOFDSTUK VI.

Het beheer en de verantwoording der provinciale geldmiddelen.

Afdeeling 1.

Algemeene bepalingen.

Artikel 78.

Aan den raad behoort, met betrekking tot het beheer der eigen geldmiddelen van de provincie, alle bevoegdheid, die niet bij algemeene verordening aan de Regeering voorbehouden is.

Artikel 79.

1. De Gouverneur-Generaal kan ten behoeve der provinciale geldmiddelen het ontvangen, bewaren, betalen of afleveren van gelden, geldswaarden en goederen opdragen aan landsdienaren, die ten aanzien van de algemeene geldmiddelen van Nederlandsch-Indië met soortgelijke werkzaamheden belast zijn.

2. Deze landsdienaren administreeren de provinciale geldmiddelen met inachtneming van de voorschriften, welke daaromtrent door den Gouverneur-Generaal of door den raad worden gegeven.

3. Zij zorgen, dat de administratie der provinciale geldmiddelen geheel gescheiden blijft van de landsadministratie.

(24) De oorspronkelijke redactie van artikel 76, lid 3 luidde:
„3. Wordt de medewerking door het college van gedeputeerden niet of niet behoorlijk verleend, dan voorziet de Gouverneur hierin op kosten van de provincie”.

Artikel 80.

1. De gouverneur-Generaal kan ten aanzien van het beheer der provinciale geldmiddelen zoodanige administratieve voorschriften geven, als hem noodig voorkomen.

2. Door den raad vastgestelde regelingen nopens genoemd beheer houden op van kracht te zijn, wanneer het onderwerp, daarbij geregeld, nader door den Gouverneur-Generaal wordt geregeld.

Afdeling 2.

De begrooting.

Artikel 81.

1. Voor elke provincie wordt de eerste begrooting bij ordonnantie vastgesteld.

2. Vervolgens geschiedt de vaststelling jaarlijks door den provincialen raad.

3. Na het eerste jaar behoeft de begrooting om te werken de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal.

4. De Gouverneur-Generaal verleent of onthoudt Zijne goedkeuring aan de begrooting in haar geheel.

5. Weigering van goedkeuring eener begrooting door den Gouverneur-Generaal geschiedt bij een met redenen omkleed besluit den Raad van Nederlandsch-Indië gehoord.

Artikel 82.

1. De begrooting wordt voor de uitgaven in afdelingen en artikelen en voor de ontvangsten in onderdeelen gesplitst.

2. Indien onderscheid wordt gemaakt tussehen gewonen en buitengewonen dienst wordt de begrooting zoowel voor de uitgaven als voor de ontvangsten daartoe bovendien in twee hoofdstukken verdeeld.

3. Onder de gewone uitgaven wordt een post voor onvoorziene uitgetrokken.

4. Bij de begrooting wordt bepaald:

a. welke artikelen mogen worden aangevuld door overschrijving van den post voor onvoorziene uitgaven;

b. van welke artikelen, buiten den post voor onvoorziene uitgaven, overschrijving geoorloofd is, met aanwijzing tevens van de posten, welke door de overschrijving mogen worden verhoogd.

5. Alle overschrijvingen worden bevolen door den raad bij met redenen omkleede besluiten, waarvan afschrift wordt gezonden aan den Gouverneur-Generaal.

Artikel 83.

De in art. 78 bedoelde begrooting wordt door den raad minstens drie maanden voor den aanvang van het jaar, waarvoor zij dienen moet, vastgesteld en onmiddellijk daarop aan den Gouverneur-Generaal ter goedkeuring aangeboden.

Artikel 84.

1. De Gouverneur maakt, zoodra hij van de goedkeuring eener begrooting of begrootingswijziging kennis krijgt, de goedgekeurde begrooting of begrootingswijziging op door den raad te bepalen wijze bekend, waardoor zij verbindend worden.

2. Is de goedgekeurde begrooting nog niet bekend gemaakt op 1 Januari van het jaar, waarvoor zij moet dienen, dan strekt totdat de begrooting verbindend wordt, die van het vorig jaar tot grondslag van het beheer voor het alsdan aangevangen dienstjaar.

Artikel 85.

1. Vermenging van uitgaven en ontvangsten is verboden.

2. Behoudens het bepaalde bij het eerste lid der artikelen 95 en 101 moeten derhalve alle uitgaven ten laste en alle ontvangsten ten bate van de begrooting gebracht worden.

Artikel 86.

1. Het dienstjaar loopt van 1 Januari tot en met 31 December.

2. De dienst blijft open:

tot en met ultimo Februari van het jaar, volgende op het dienstjaar, om de werken, transporten en leveringen of gedeelten daarvan te volbrengen, welke volgens overeengekomen voorwaarden in het dienstjaar zouden plaats hebben, doch volgens verklaring van het college van gedeputeerden door buitengewone omstandigheden, in die verklaring te vermelden, niet voor het eind van het dienstjaar zijn volbracht;

tot en met ultimo Juni van het jaar, volgende op het dienstjaar, om alles ten einde te brengen, wat het verevenen en betaalbaarstellen van de uitgaven en het bewerkstelligen van de ontvangsten betreft.

Afdeling 3.

De uitgaven.

Artikel 87.

1. Het college van gedeputeerden is bevoegd tot handelingen, welke uitgaven tengevolge hebben binnen de grenzen der begrooting.

2. Tot handelingen, welke den post voor onvoorziene uitgaven bezwaren, zoomede tot handelingen, welke uitgaven tengevolge hebben boven een door den raad te bepalen bedrag gaat het college van gedeputeerden niet over dan krachtens beslissing van den raad.

3. De raad kan echter zoo noodig het college machtigen om, zonder zijne beslissing in te roepen, tot handelingen als in het vorig lid bedoeld over te gaan.

4. Eene machtiging, als in het vorig lid vermeld, treedt niet in werking dan na door den Gouverneur-Generaal te zijn goedgekeurd.

Artikel 88.

1. Wanneer ten behoeve eener door een raad noodig geoordeelde handeling eene wijziging der begrooting is of wordt vastgesteld, waartoe niet bij de begrooting zelve machtiging is verleend, kan de raad bij een met redenen omkleed besluit de handeling gelasten zonder de vereischte goedkeuring op de wijziging af te wachten, ingeval door zoodanig uitstel een provinciaal belang met benadeeling zou worden bedreigd.

2. De raad onderwerpt zijn besluit onverwijld aan de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal.

3. Weigering dezer goedkeuring stuit onmiddellijk de werking van het besluit.

Artikel 89.

1. Het college van gedeputeerden kan in gevallen van zoo dringenden aard, dat door het vooraf inroepen van 's Raads beslissing een provinciaal belang met benadeeling zou worden bedreigd, bij met redenen omkleed besluit zijne bij of krachtens art. 84 bepaalde bevoegdheid overschrijden.

2. Het besluit wordt aan 's raads goedkeuring onderworpen in de eerstvolgende vergadering, waarin, zoo wijziging der begrooting noodig is, ook deze wordt vastgesteld.

3. Weigert de raad zijn goedkeuring, dan worden daardoor de nog voor vernietiging vatbare gevolgen van het besluit vernietigd, zoover de raad niet tevens beslist, dat zij in stand kunnen blijven.

4. Wordt als gevolg van het besluit door den raad eene wijziging der begrooting vastgesteld, waartoe niet bij de begrooting zelve machtiging is verleend, dan is het derde lid van het vorig artikel toepasselijk.

Artikel 90.

De vorderingen ten laste der begrooting worden onderzocht, verevend en betaalbaar gesteld door het college van gedeputeerden.

Artikel 91.

1. Betalingen ten laste der begrooting geschieden op door of van wege den Gouverneur onderteekende bevelschriften, welke, zonder schriftdelging, vermelden: den rechthebbende, het onderwerp der schuld, de te betalen som in cijfers en schrijffletters, het dienstjaar en den begrootingspost.

2. De vorm dezer bevelschriften wordt door den Gouverneur-Generaal vastgesteld.

3. Tot het doen van betalingen kunnen ook sommen ter goede rekening worden verstrekt, een en ander op den voet en de wijze door den raad te bepalen. De bewijzen van gedane betalingen vermelden, zooveel mogelijk, wat in het eerste lid dienaangaande voor de bevelschriften is bepaald.

Artikel 92.

1. Elke verevening moet gegrond zijn op het bewijs van het verkregen recht van den schuldeischer.

2. De bescheiden, door de schuldeischers tot staving hunner vorderingen over te leggen, moeten aantoonen dat voldaan is aan de voorwaarden, waarop de vordering zich grondt.

3. De raad geeft zooveel noodig voorschriften nopens den vorm, waarin deze bescheiden moeten worden opgemaakt.

4. In eventueel vast te stellen modellen voor door schuldeischers in te dienen rekeningen wordt steeds een herinnering opgenomen aan den verjaringstermijn, bepaald in art. 5 van het Koninklijk besluit van

Artikel 93.

Aan de provincie behorende goederen, hoe ook genaamd, mogen niet aan een schuldeischer worden afgestaan tot geheele of gedeeltelijke voldoening zijner vordering.

Artikel 94.

Ten behoeve van de provincie kan geen onroerend goed worden gekocht dan krachtens beslissing van den raad.

Artikel 95.

Binnen de grenzen der begrooting kunnen voorschotten verleend worden, in de gevallen en tot de bedragen, door den raad te bepalen.

Artikel 96.

Tot den dienst van een dienstjaar behooren:

- a. de rechten, gedurende het dienstjaar door de schuldeischers van de provincie verkregen, behoudens het bepaalde bij het tweede lid van art. 83;
- b. de niet vóór het eind van het dienstjaar terugbetaalde gedeelten van voorschotten, die in dat jaar verstrekt zijn.

Artikel 97.

Ten laste van den post voor onvoorziene uitgaven worden gebracht:

- a. de uitgaven betreffende het dienstjaar, die hare omschrijving niet vinden in een van de andere artikelen der begrooting;
- b. onverevend gebleven, niet door verjaring getroffen vorderingen betreffende afgesloten diensten.

Artikel 98.

1. Uitgaven wegens teruggaaf van belasting en wegens terugbetaling van ten onrechte ontvangen of van kwijtgescholden gelden worden gebracht in mindering van de gelijksoortige ontvangsten van het jaar, waarin die uitgaven worden gedaan.

2. Wanneer meer wordt teruggegeven dan van de ontvangsten kan worden afgetrokken, wordt het meerdere gebracht ten laste van den post voor onvoorziene uitgaven.

Artikel 99.

1. Openbare werken, waarbij heerdienstplichtigen of veroordeelden worden gebezigd, worden niet aanbesteed.

2. Alle overige werken, leveringen en transporten ten behoeve van de provincie worden in het openbaar aanbesteed, tenzij de raad in het belang van de provincie aan een andere wijze van voorziening de voorkeur geeft.

3. Voor zoover de raad zich niet de vaststelling der bestekken en voorwaarden van aanbesteding voorbehoudt, is de Gouverneur daartoe bevoegd.

4. De Gouverneur houdt de aanbestedingen en is bevoegd tot toewijzing aan den laagsten inschrijver, die aan de voorwaarden voldoet.

5. Bij overeenkomsten wegens werken, leveringen en transporten worden aan de aannemers geen interesten toe-

2. Na het verstrijken van den termijn neemt de raad een besluit en bepaalt daarbij zoo noodig welk bedrag de rekenplichtige heeft te betalen.

3. Te allen tijde, ook na afgifte van het in art. 118 bedoeld bewijs, is de raad bevoegd tot herziening van besluiten, gegrond op stukken, die later blijken valsch te zijn (*).

Artikel 118.

Aan rekenplichtigen kunnen voorloopig vergoedingen worden opgelegd bij besluit van het college van gedeputeerden.

Artikel 119.

1. Aan de rekenplichtigen, die achterlijk zijn in het inzenden hunner rekening, wordt door het college van gedeputeerden een nieuwe termijn gesteld.

2. Bij verdere nalatigheid worden de rekeningen op kosten van de nalatigen opgemaakt door een persoon, daartoe door het college van gedeputeerden aan te wijzen.

3. De rekeningen worden verder behandeld en afgedaan als waren zij door de rekenplichtigen zelf opgemaakt en ingezonden.

Artikel 120.

1. Wanneer een rekenplichtige onder curateele wordt gesteld, voortvluchtig is of overlijdt, wordt de rekening, die hij had behooren te doen, opgemaakt door een persoon, daartoe door het college van gedeputeerden aan te wijzen.

2. Van de ontvangst der opgemaakte rekening geeft het college van gedeputeerden zoo spoedig mogelijk kennis aan den curator of aan de erfgenamen of rechtverkrijgenden, onder het stellen van een termijn, gedurende welken de rekening en de daarbij behorende bescheiden voor hen in het kantoor van het college van gedeputeerden ter inzage worden nedergelegd en binnen welken zij hunne bezwaren tegen die stukken kunnen doen gelden. De kennisgeving kan geschieden schriftelijk aan de betrokkenen rechtstreeksch, of door middel eener advertentie in de Javasche Courant en in minstens één ander nieuwsblad.

3. Na ontvangst van het antwoord van den curator, de erfgenamen of rechtverkrijgenden, dan wel nadat dezen den gestelden termijn onbenut hebben laten verstrijken, neemt de raad een besluit en bepaalt zoo noodig welk bedrag ter zake van het beheer moet worden betaald.

4. De erfgenamen en rechtverkrijgenden zijn van aansprakelijkheid ontslagen, wanneer drie jaren zijn verlopen:

a. na den dood van den rekenplichtige, zonder dat de bij het tweede lid van dit artikel voorgeschreven kennisgeving is gedaan;

b. na het verstrijken van den tot indiening hunner bezwaren gestelden termijn, zonder dat de rekening is vastgesteld.

5. De curator, erfgenamen of rechtverkrijgenden, en casu quo voogden en curatoren van erfgenamen en rechtverkrijgenden van den rekenplichtige kunnen zich ten aanzien van de uit dit artikel voortvloeiende rechten en

(*) In verband met de vernummering der artt. zal de aahaling van art. 118 in dit 3e lid van art. 117 wel vervangen moeten worden door „art. 121“.

verplichtingen door een gemachtigde doen vertegenwoordigen.

Artikel 121.

1. Rekenplichtigen worden ter zake van hun gehouden beheer niet van verantwoordelijkheid ontheven dan door een bewijs, deswege door den raad afgegeven.

2. Dit bewijs ontslaat de rekenplichtigen of hunne erfgenamen of rechtverkrijgenden niet van de verplichting tot aanzuivering der bedragen, welke zij verschuldigd zijn als een gevolg der herzieningen, bedoeld in het derde lid van art. 114.

Artikel 122.

1. Het college van gedeputeerden houdt gestadig toezicht op het beheer der rekenplichtigen.

2. Bij elke overgave en overneming van het beheer, en — behoudens het bepaalde bij het volgende lid nopens het opnemen van provinciale kassen, in beheer bij algemeene ontvangers bij landskassen — ook overigens op ongezette tijden, worden de kas en de administratie der rekenplichtigen opgenomen door of vanwege het college van gedeputeerden.

3. De raad bepaalt voor elk der rekenplichtigen het aantal malen 's jaars, dat de opnemingen van de kassen en de administratiën moeten plaats hebben, met dien verstande, dat het opnemen van provinciale kassen, in beheer bij algemeene ontvangers van landskassen, slechts verplichtend is bij overgave en overneming van het beheer.

4. Tenzij door den raad op andere wijze geregeld, wordt van de bevinding bij elke opneming proces-verbaal opgemaakt, hetwelk in de eerstvolgende raadsvergadering ter tafel wordt gebracht.

Artikel 123.

1. Waar het beheer van provinciale geldmiddelen is opgedragen aan personen, als bedoeld in art. 76, zijn de ambtenaren, belast met het toezicht op de administratie der landsgelden, verplicht bij hunne inspectiën zich tevens te overtuigen, dat het geld, hetwelk in de aan die personen toevertrouwende provinciale kassen aanwezig moet zijn, er inderdaad is.

2. De in het vorig lid bedoelde ambtenaren maken van hunne bevinding ten opzichte der provinciale kassen proces-verbaal op en zenden een afschrift aan den raad.

Artikel 124.

1. Het college van gedeputeerden onderzoekt zoodra mogelijk de van de rekenplichtigen ontvangen rekeningen en brengt daarover schriftelijk verslag uit aan den raad.

2. Wanneer bij dat onderzoek mocht blijken van valscheiding of ander misdrijf, door een rekenplichtige als zoodanig gepleegd, stelt het college van gedeputeerden de stukken in handen van het Openbaar Ministerie.

Artikel 125.

De afdoening der rekeningen van hen, die niet langer een ambt bekleeden, waaraan rekenplichtigheid jegens den raad verbonden is, gaat zooveel mogelijk voor aan de afdoening der rekeningen van anderen.

Afdeeling 7.

De verantwoordelijkheid der niet-rekenplichtigen.

Artikel 126.

1. Alle ambtenaren en bedienden van een provincie, zoemed alle ten behoeve van een provincie werkzame landsdienaren, die, niet als rekenplichtigen, door onrechtmatige handelingen, of door het nalaten van de zorg, waartoe zij gehouden zijn, middellijk of onmiddellijk aan een provincie schade toebrengen, zijn verplicht die schade te vergoeden.

2. De raad legt de vergoeding op, nadat de belanghebbers in de gelegenheid zijn gesteld, binnen door hem te stellen termijn, zich schriftelijk te verdedigen.

3. Zij, aan wie vergoeding is opgelegd, kunnen van het besluit, waarbij dat is geschied, aan den Gouverneur-Generaal herziening vragen, binnen drie maanden nadat het ter hunner kennis is gebracht.

HOOFDSTUK VII.

Het hooger toezicht op de provincie.

Artikel a ⁽²⁵⁾.

1. De besluiten van den provincialen raad, van het college van gedeputeerden en van den Gouverneur, die met het algemeen belang of met een algemeene verordening strijdig zijn, kunnen door den Gouverneur-Generaal, *den Raad van Nederlandsch-Indië gehoord*, worden geschorst of vernietigd (Ond. 2 — stuk 8, XX).

2. Het schorsings- of vernietigingsbesluit wordt met redenen omkleed in de Javasche Courant geplaatst.

Artikel b.

1. Ingeval van schorsing wordt in het besluit de duur der schorsing bepaald.

2. Zij kan niet langer duren dan een jaar.

3. Schorsing stuit onmiddellijk de werking van het geschorste besluit.

Artikel c ⁽²⁶⁾.

1. Is binnen den voor de schorsing bepaalden tijd de vernietiging van het geschorste besluit niet gevolgd, dan wordt deze geacht geldig te zijn.

2. Hiervan geschiedt kennisgeving in de Javasche Courant.

⁽²⁵⁾ De oorspronkelijke redactie van artikel a, lid 1 luidde:
„1. De besluiten van den provincialen raad, van het college van gedeputeerden en van den Gouverneur, die met het algemeen belang of met een algemeene verordening strijdig zijn, kunnen door den Gouverneur-Generaal worden geschorst of vernietigd”.

Artikel d ⁽²⁷⁾.

Besluiten, die geschorst zijn geweest, kunnen niet op nieuw worden geschorst.

Artikel e.

Vernietiging wegens strijd met een algemeene verordening brengt mede vernietiging van alle gevolgen van het vernietigd besluit voor zoover die nog voor vernietiging vatbaar zijn.

Artikel f.

Bij vernietiging wegens strijd met het algemeen belang kunnen de gevolgen, welke niet strijdig zijn met dat belang, in stand blijven.

Artikel g.

De provinciale raad, het college van gedeputeerden en de Gouverneur zorgen dat in geval van schorsing of vernietiging of niet-goedkeuring hunner besluiten zoo noodig opnieuw in de bij het geschorste, vernietigde of niet-goedgekeurde besluit behandelde zaak wordt voorzien.

(Artikel h ⁽²⁸⁾).

1. Geschillen van bestuur tusschen provinciën onderling of tusschen provinciën en zelfstandige gemeenschappen binnen haar gebied worden door den Gouverneur-Generaal *den Raad van Nederlandsch-Indië gehoord*, beslist (Ond. 2 — stuk 8, XXI).

2. Het betrokken besluit wordt met redenen omkleed in de Javasche Courant geplaatst. (Ond. 2 — stuk 8, XXII).

Slotbepaling.

Artikel i.

Deze ordonnantie treedt in werking op een nader door den Gouverneur-Generaal te bepalen datum.

⁽²⁶⁾ De oorspronkelijke redactie van artikel c, lid 1 luidde:
„1. Is binnen den voor de schorsing bepaalden tijd de vernietiging der geschorste beslissing niet gevolgd, dan wordt deze geacht geldig te zijn”.

⁽²⁷⁾ De oorspronkelijke redactie van artikel d, luidde:
„Beslissingen, die geschorst zijn geweest, kunnen niet opnieuw worden geschorst”.

⁽²⁸⁾ De oorspronkelijke redactie van artikel h luidde:
„1. Geschillen van bestuur tusschen provinciën onderling of tusschen provinciën en zelfstandige gemeenschappen binnen haar gebied worden door den Gouverneur-Generaal beslist.

2. Het betrokken besluit van den Gouverneur-Generaal wordt met redenen omkleed in de Javasche Courant geplaatst”.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 2 — STUK 18.

Provincie- en regentschaps-ordonnanties.

GEAMENDEERD ONTWERP REGENTSCHAPS- ORDONNANTIE (*).

Geamendeerd ontwerp regentschaps-
ordonnantie, zooals het door den
Volksraad werd aangenomen.

HOOFDSTUK I.

Algemeene bepalingen.

Artikel 1.

Deze ordonnantie kan worden aangehaald onder den
titel van „Regentschapsordonnantie”.

Artikel 2.

In deze ordonnantie worden onder besluiten mede ver-
staan verordeningen.

Artikel 3.

1. De regentschappen op Java en Madoera kunnen
worden aangewezen als zelfstandige gemeenschappen op
den voet van het eerste lid van artikel 67c van het Re-
glement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-
Indië.

2. Tot het gebied van het regentschap in den zin dezer
ordonnantie behoort niet het gebied van de binnen de
grenzen van het regentschap gelegen gemeenten, waarvoor
op den voet van artikel 68a van vorengenoemd reglement
afzonderlijke raden zijn ingesteld.

3. De ordonnantie, waarbij een regentschap als zelf-
standige gemeenschap wordt aangewezen wordt „instel-
lingsordonnantie” genoemd.

HOOFDSTUK II.

De bestuursorganen van het
regentschap.

Algemeene bepaling.

Artikel 4.

Het bestuur van het regentschap bestaat uit:

a. 1. den regentschapsraad;

(*) I. Met *gespatieerde* letter zijn aangegeven
de wijzigingen door de Regeering in de artikelen aangebracht
vóór de openbare behandeling, benevens de wijziging van
art. a, nog tijdens de openbare behandeling aangebracht.

II. Met *cursieve* letter zijn aangegeven de wijzigingen
aangebracht krachtens de door de Regeering overgenomen
amendementen en de door den Volksraad aangenomen
amendementen. (Het stuknummer van het betreffend
amendement is in den tekst vermeld).

2. het college van gecommitteerden en

3. den regent,
dan wel:

b. 1. den regentschapsraad en

2. den regent.

Afdeeling 2.

De regentschapsraad.

Artikel 5 (1).

1. Voor elk regentschap wordt bij de instellingsordon-
nantie het aantal leden van den regentschapsraad vastge-
steld, zoodat het aantal dezer leden, dat door verkiezing
wordt aangewezen.

2. De overige leden worden benoemd door den Gouver-
neur, na indiening door den regent van eene aanbeveling
van twee personen voor elke te vervullen plaats.

2. Bij de in het eerste lid bedoelde ordonnantie wordt
tevens aangewezen het aantal leden, dat behoort tot de:

a. onderdanen, Nederlanders;

b. inheemsche onderdanen, niet-Nederlan-
ders, van inheemschen oorsprong;

c. uitheemsche onderdanen, niet-Nederlan-
ders, van vreemden oorsprong.

4. De leden behoorende tot de onder b genoemde groep
vormen in den regentschapsraad de meerderheid.

Artikel 6 (2).

Lid van den regentschapsraad kunnen alleen zijn man-
nelijke Nederlandsche onderdanen, die ingezetenen van Ne-
derlandsch-Indië zijn, hun werkelijk verblijf hebben binnen
het regentschap, de afzonderlijke binnen de grenzen van
het regentschap gelegen gemeenten als bedoeld in het tweede
lid van artikel 3 daarbij inbegrepen, den leeftijd van 25
jaren bereikt hebben, de schrijfkunst met Latijnsche karak-

(1) De oorspronkelijke redactie van artikel 5, lid 3, sub a t/m c
luidde:

„a. Nederlandsche onderdanen, die Nederlander zijn;

b. Nederlandsche onderdanen, geen Nederlander zijnde van in-
heemschen oorsprong;

c. Nederlandsche onderdanen, geen Nederlander zijnde van
vreemden oorsprong”.

(2) De oorspronkelijke redactie van den aanhef van artikel 6
luidde:

„Tot lid van den regentschapsraad kunnen alleen benoemd of
verkozen worden mannelijke Nederlandsche onderdanen, die inge-
zetenen van Nederlandsch-Indië zijn, hun werkelijk verblijf heb-
ben binnen het regentschap, de afzonderlijke binnen de grenzen
van het regentschap gelegen gemeenten als bedoeld in het tweede
lid van artikel 3 daarbij inbegrepen, den leeftijd van 21 jaren be-
reikt hebben, enz.”.

ters machtig zijn, niet krachtens onherroepelijke rechterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over hunne goederen hebben verloren, of van eenig recht of eenige bevoegdheid zijn ontzet, noch in staat van faillissement verkeerden. (Ond. 2 — stuk 13, II).

Artikel 7.

1. Het lidmaatschap van den regentschapsraad is onverenigbaar met de betrekking van:

- a. vice-president of lid van den Raad van Nederlandsch-Indië;
- b. algemeen secretaris;
- c. hoofd van een departement van algemeen bestuur;
- d. Gouverneur of resident;
- e. lid van het college van gedeputeerden;
- f. secretaris van den provincialen raad;

alsmede met een betrekking, waaruit rekenplichtigheid dan wel ondergeschiktheid aan den regentschapsraad voortvloeit.

2. De in het voorgaande lid genoemde betrekkingen worden geacht niet vervuld te worden, indien zij tijdelijk worden waargenomen, tenzij die waarneming voor langer dan zes maanden wordt opgedragen of reeds zes maanden heeft geduurd.

Artikel 8 ^(*).

1. De leden van den raad mogen:

- a. in rechtsgedingen, waarin het regentschap betrokken is, niet als advocaat of procureur werkzaam zijn;
- b. *over de opnemng en goedkeuring der rekening van een lichaam tot welks bestuur zij behooren, met uitzondering van de regentschapsrekening, niet medestemmen.* (Ond. 2 — stuk III);
- c. geen werken, leveringen of transporten ten behoeve van het regentschap aannemen, noch zich borg daarvoor stellen, of daarin, hetzij rechtstreeks, hetzij zijdelings, deel hebben;
- d. middellijk, noch onmiddellijk, deelnemen aan onderhandse pacht van zaken van het regentschap of aan het koopen van betwiste vorderingen ten laste van het regentschap.

2. Van deze verbodsbepalingen kan de raad in bepaalde gevallen dispensatie verleen, indien het belang van het regentschap dat vordert.

Artikel 9.

1. De verkozen en benoemde raadsleden hebben zitting gedurende eene periode van vier jaren, aanvangende op een bij de instellingsordonnantie aan te geven tijdstip.

2. Hij, die ter vervulling van een opengevallen plaats tot lid van den raad wordt verkozen of benoemd, treedt af op het tijdstip, waarop de in het vorige artikel bedoelde periode eindigt.

3. De aftredenden zijn dadelijk weder verkiesbaar of benoembaar.

(*) De oorspronkelijke redactie van artikel 8, lid 1, sub b luidde:

„b. bij het opnemen en goedkeuren der rekening eener aan het regentschapsbestuur ondergeschikte inrichting tot welke bestuur zij behooren, niet tegenwoordig zijn“;

Artikel 10.

Bij ordonnantie wordt geregeld de bevoegdheid tot het kiezen van de leden van den raad, zoomede de wijze, waarop de verkiezing plaats heeft.

Artikel 11.

1. De benoemde of verkozene geeft, binnen vier weken na ontvangst van het hem toegezonden bericht zijner benoeming of verkiezing, kennis aan den regent of hij de benoeming of verkiezing aanneemt.

2. Hij wordt, laat hij dien termijn zonder kennisgeving voorbijgaan, geacht de benoeming of verkiezing niet aan te nemen.

Artikel 12 ^(*).

1. Alvorens den verkozene tot de zitting van den raad toe te laten, overtuigt de regent er zich van, dat de verkozene aan de vereischten voor het lidmaatschap voldoet.

2. In geval van twijfel of indien naar zijn oordeel de verkozene niet aan de vereischten voldoet, beslist op voorstel van den regent, de regentschapsraad omtrent de al dan niet-toelating.

3. Van elke beslissing wordt terstond kennis gegeven aan het college van gedeputeerden en aan den betrokkene.

4. De niet-toegelatene wordt met de redenen van 's raads beslissing bekend gemaakt.

5. Van die beslissing staat den niet-toegelatene zoomede den regent en elk lid van den raad gedurende vier weken hooger beroep op het college van gedeputeerden open.

Artikel 13.

1. Wanneer leden van den regentschapsraad hun ontslag nemen, richten zij hun daartoe strekkende schrijven aan den regent.

2. Hij, die zijn ontslag genomen heeft, blijft lid, totdat zijn opvolger de benoeming heeft aanvaard, of tot de zitting is toegelaten.

Artikel 14.

1. Een lid van den regentschapsraad, een der in artikel 6 vermelde vereischten verliezende, of een der in artikel 7 onverenigbaar verklaarde betrekkingen aannemende, houdt op lid te zijn.

2. Hij geeft hiervan binnen veertien dagen kennis aan het college van gecommiteerden, met vermelding van de reden.

3. Is die kennisgeving niet binnen den bepaalden tijd ontvangen, dan constateert het college van gecommiteerden, zoo mogelijk na den betrokkene te hebben gehoord, bij een met redenen omkleed besluit, dat hij heeft opgehouden lid van den raad te zijn.

4. Van de beslissing kan de betrokkene gedurende vier weken in hooger beroep komen bij den regentschapsraad.

(*) De oorspronkelijke redactie van art. 12, lid 2 luidde: „2. Bij niet voldoende aan die vereischten, beslist op voorstel van den regent, de regentschapsraad omtrent de al dan niet-toelating“.

Artikel 15 (⁵).

1. Die met artikel 8 in strijd handelt, kan door den regentschapsraad van het lidmaatschap worden vervallen verklaard.

2. In afwachting der beslissing van den raad kan het college van gecommitteerden den betrokkene in zijn *lidmaatschap* schorsen. (Ond. 2 — stuk 13, IV).

3. Geen vervallenverklaring heeft plaats, dan nadat de betrokkene in de gelegenheid is gesteld zich mondeling of schriftelijk te verdedigen.

4. De belanghebbende kan gedurende vier weken, nadat hem de beslissing is medegedeeld, bij het college van gedeputeerden in hooger beroep komen.

5. De van zijn lidmaatschap vervallen verklaarde is gedurende twee jaren, te rekenen van den dag der einduitspraak, niet tot lid van den raad verkies- of benoembaar.

Artikel 16.

De leden van den raad kunnen, op voorstel, of na raadpleging, van het college van gecommitteerden door het college van gedeputeerden van het lidmaatschap worden ontheven:

- a. bij gebleken ongeschiktheid door ouderdom of aanhoudende ziels- of lichaamsgebreken;
- b. wanneer zij onder curateele zijn gesteld;
- c. wanneer zij wegens schulden zijn gegijzeld;
- d. wegens overtreding van een voor de leden bij algemeene verordening uitgevaardigd voorschrift;
- e. wegens wangedrag of onzedelijkheid of bij voortdurende achteloosheid in de waarneming hunner functiën;
- f. wanneer zij tot vrijheidstraf zijn veroordeeld, uitgezonderd de vrijheidstraf, die geldboete vervangt en die wegens overtreding is opgelegd.

Artikel 17.

1. De leden van den regentschapsraad genieten reis- en verblijfkosten voor het bijwonen van de vergaderingen van den raad en van commissiën uit den raad.

2. De regentschapsbesluiten, die de reis- en verblijfkosten regelen, behoeven de goedkeuring van het college van gedeputeerden.

(Artikel 18 is verworpen) (⁶).

Afdeling 3.

Het college van gecommitteerden.

Artikel 19 (⁷).

1. Waar de omstandigheden in een regentschap het toe-

(⁵) De oorspronkelijke redactie van artikel 15 lid 2 luidde:

„2. In afwachting der beslissing van den raad kan het college van gecommitteerden den betrokkene in zijn betrekking schorsen”.

(⁶) Art. 18 luidde:

„1. De resident, zoomede de in het regentschap bescheiden assistent-residenten en de patih hebben steeds toegang tot de vergaderingen van den raad met het recht daar het woord te voeren en een adviseerende stem uit te brengen.

2. De Gouverneur kan den resident aanstellen tot buitengewoon voorzitter van den regentschapsraad.

3. Is dit geschied, dan kan de resident als voorzitter van den raad optreden, telkens wanneer hij dit noodig acht”.

(⁷) De oorspronkelijke redactie van artikel 19 luidde:

1. Waar de omstandigheden en een regentschap het toelaten wordt door het college van gedeputeerden een college van gecommitteerden ingesteld voor de dagelijksche leiding en uitvoering van zaken.

„2. Het college van gecommitteerden bestaat uit den voorzitter van den regentschapsraad als lid en voorzitter en zooveel gecommitteerden als voor elk regentschap door het college van gedeputeerden wordt bepaald doch ten minste twee, als leden”.

laten, ten aanzien van welke vraag de regentschapsraad door het college van gedeputeerden wordt gehoord, wordt door het college van gedeputeerden een college van gecommitteerden ingesteld voor de dagelijksche leiding en uitvoering van zaken. (Ond. 2 — stuk 13, VI).

2. Het college van gecommitteerden bestaat uit den voorzitter van den regentschapsraad als lid en voorzitter en zooveel gecommitteerden als voor elk regentschap door het college van gedeputeerden den regentschapsraad gehoord wordt bepaald, doch ten minste twee, als leden. (Ond. 2 — stuk 13, VII).

Artikel 20.

1. De gecommitteerden worden door den regentschapsraad uit zijn midden gekozen, tegelijk met een of meer plaatsvervangende leden.

2. De verkiezing geschiedt voor den zittingsduur van den raad; aftredende gecommitteerden zijn dadelijk herkiesbaar.

3. Die ophoudt lid van den regentschapsraad te zijn, houdt tevens op gecommitteerde te zijn.

Artikel 21.

1. Een gecommitteerde mag niet tevens zijn dorpschoofd of lid van een desabestuur.

2. Van deze verbodsbepaling kan het college van gedeputeerden dispensatie verleen, wanneer het belang van het regentschap dit vordert.

Artikel 22. (⁸)

1. De gecommitteerden ontvangen voor het bijwonen van de vergaderingen van het college vergoeding van reis- en verblijfkosten en genieten zittinggeld voor een bepaald aantal, bij regentschapsbesluit vast te stellen, vergaderingen.

2. Het regentschapsbesluit, dat de reis- en verblijfkosten en het zittinggeld regelt, vereischt de goedkeuring van het college van gedeputeerden. (Ond. 2 — stuk 14, VIII).

Afdeling 4.

De regent.

Artikel 23.

De regent is voorzitter van den regentschapsraad. Bij ontstentenis of verhindering van den regent treedt de patih als plaatsvervangend voorzitter op.

Artikel 24.

In de regentschappen, waar geen benoeming van een college van gecommitteerden heeft plaats gehad, geldt al hetgeen voor de verrichtingen van dat college is bepaald voor den regent, en treedt beroep op, kennisgeving aan of raadpleging van den regent in de plaats van beroep op, kennisgeving aan of raadpleging van het college.

(⁸) De oorspronkelijke redactie van artikel 22 luidde:

„1. De gecommitteerden genieten reis- en verblijfkosten voor het bijwonen van de vergaderingen van het college van gecommitteerden.

2. Het regentschapsbesluit, dat de reis- en verblijfkosten regelt, vereischt de goedkeuring van het college van gedeputeerden”.

Artikel 25.

1. De regent zorgt, dat de ontwerpen van raadsverordeningen en van begrotingen met toelichting in de landstaal en het Maleisch in zijn kantoor en in de kantoren der districtshoofden binnen het regentschap voor ieder ter lezing worden gelegd; dat ieder lid van den raad een exemplaar dier stukken ontvangt; dat zij tegen betaling der kosten voor ieder verkrijgbaar worden gesteld, en dat zij worden gezonden aan een of meer der nieuwsbladen, die in de afdeeling, waarin het regentschap gelegen is, worden uitgegeven.

2. Een en ander geschiedt minstens vier weken voor de vergadering, waarin de ontwerpen aan 's raads beslissing worden onderworpen, tenzij de regent wegens dringende omstandigheden inachtneming van dezen termijn voor een ontwerp-verordening ongeraden oordeelt.

Artikel 26. (9)

1. De regent is belast met de uitvoering van de besluiten van den regentschapsraad, waar hem dit is opgedragen, en van die van het college van geëmmitteerden.

2. Het besluit, dat naar zijn oordeel als strijdig met eene algemeene of provinciale verordening dan wel met het algemeen belang kan worden geschorst of vernietigd brengt de regent niet ten uitvoer.

3. Van dit gevoelen geeft hij binnen driemaal vier en twintig uren na het nemen van het besluit kennis aan den regentschapsraad of het college van geëmmitteerden.

4. Binnen denzelfden tijd brengt hij zijne bezwaren ter kennis van het college van gedeputeerden.

5. Indien binnen drie maanden na de dagteekening van zijne kennisgeving geen schorsing of vernietiging door den Gouverneur-Generaal heeft plaats gehad, dan is hij tot uitvoering van het besluit verplicht.

Artikel 27.

De regent zorgt, dat alle voor eene hogere autoriteit dan den resident bestemde stukken met de noodige toelichtende bescheiden door diens tusshenkomst worden ingediend of doorgezonden.

HOOFDSTUK III.

De regentschapsambtenaren.

Afdeeling 1.

Algemeene bepalingen.

Artikel 28.

1. De regentschapsraad regelt de bezoldiging van de regentschapsambtenaren.

2. Deze regelingen zijn onderworpen aan de goedkeuring van het college van gedeputeerden.

Artikel 29.

Het college van geëmmitteerden stelt met inachtneming van de in het vorige artikel bedoelde regelingen en binnen

(9) De oorspronkelijke redactie van artikel 26, lid 1 luidde:

„1. De regent is belast met de uitvoering van de besluiten van den regentschapsraad waar hem dit is opgedragen, en van die van het college van geëmmitteerden, voor zoover dit niet aan anderen is opgedragen”.

de grenzen der begrooting de bezoldigingen vast van de ambtenaren in dienst van het regentschap, tenzij de regentschapsraad zich de vaststelling voor bepaalde ambtenaren heeft voorbehouden of deze aan anderen heeft opgedragen.

Artikel 30 (10).

Het college van geëmmitteerden benoemt, schorst en ontslaat alle regentschapsambtenaren, tenzij de regentschapsraad zich die benoeming heeft voorbehouden, of deze aan anderen heeft opgedragen.

Artikel 31.

Alle regentschapsambtenaren, benevens de lands- en provinciale dienaren, die ter beschikking van het regentschap worden gesteld, staan onder de bevelen van den regent.

Artikel 32.

De regent beschikt voor den dienst van het regentschap, voor zoover het naar zijn oordeel noodig, en met de eischen van 's Lands dienst vereenigbaar is, over het hem als landsdienaer ondergeschikt personeel.

Artikel 33.

Aan lands- of provinciale dienaren mag van wege het regentschap geen belooning, in welken vorm ook, worden toegekend, dan met voorafgaande bewilliging, onderscheidenlijk van het betrokken departementshoofd of van het college van gedeputeerden.

Afdeeling 2.

De secretaris.

Artikel 34.

1. Als secretaris van den regentschapsraad en van het college van geëmmitteerden treedt op de regentschapssecretaris.

2. Hij is den raad, het college van geëmmitteerden en commissiën uit den raad behulpzaam in alles, wat hun werkring aangaat.

Artikel 35.

Bij ziekte, afwezigheid of ontstentenis van den secretaris voorziet de regent in de waarneming zijner functiën.

HOOFDSTUK IV.

De vergaderingen van den regentschapsraad en het college van geëmmitteerden.

Afdeeling 1.

De vergadering van den regentschapsraad,

Artikel 36.

1. De regent belegt en leidt de vergaderingen van den regentschapsraad.

(10) De aanhef van artikel 30 luidde oorspronkelijk: „Het college van geëmmitteerden benoemd, en ontslaat enz.”.

2. Hij zorgt voor de handhaving van de orde in die vergaderingen.

Artikel 37.

De vergaderingen van den regentschapsraad worden gehouden ter hoofdplaats van het regentschap.

Artikel 38.

1. De regentschapsraad vergadert zoo dikwijls de regent of het college van geëmitteerden het noodig oordeelt, of wanneer een vijfde der leden daartoe schriftelijk met opgave van redenen het verzoek doet.

2. In het laatste geval belegt de regent de vergadering niet later dan een maand na ontvangst van het verzoek.

Artikel 39.

1. Ieder raadslid wordt voor de vergaderingen schriftelijk opgeroepen van wege den regent, die tevens zorgt, dat tijd en plaats der vergadering ter openbare kennis wordt gebracht.

2. Het reglement van orde bepaalt, hoeveel tijd, spoedeisende gevallen uitgezonderd, tusschen de verzending der oproepingsbriefjes, en het uur der vergadering verlopen moet.

3. De oproepingsbriefjes zijn in de landstaal en het Maleisch gesteld, en vermelden, zooveel mogelijk, de zaken, waarvoor de vergadering wordt belegd.

Artikel 40 ⁽¹¹⁾.

1. De vergaderingen worden in het openbaar gehouden.

2. De deuren worden gesloten, wanneer het door een vijfde der aanwezige leden wordt gevorderd, of de voorzitter het noodig oordeelt.

3. Nadat de deuren gesloten zijn, beslist de vergadering of met gesloten deuren zal worden beraadslaagd.

4. Over de punten, in besloten vergadering behandeld, kan daarin ook eene beslissing worden genomen.

5. Allen, die een besloten vergadering hebben bijgewoond, zijn verplicht het daarin behandelde geheim te houden.

6. *De geheimhouding wordt, zoowel door de leden en ambtenaren, die bij de behandeling tegenwoordig waren, als door de leden en ambtenaren, die op andere wijze van het behandelde en de stukken kennis nemen, in acht genomen, totdat de Raad haar opheft.* (Ond. 2 — stuk 13, VIII).

Artikel 41 ⁽¹²⁾.

In een besloten vergadering kan geen beslissing genomen worden over:

- de begroting en de begrootingsrekening;
- wijziging van de begroting;
- invoering, wijziging of afschaffing van belastingen;
- het aangaan van geldleeningen;
- het geheel of gedeeltelijk vervreemden, en het be-

⁽¹¹⁾ De oorspronkelijke redactie van artikel 40, lid 6 luidde:

„6. De raad kan deze verplichting opheffen”.

⁽¹²⁾ De aanhef van artikel 41 luidde oorspronkelijk:

„In een besloten vergadering kan noch beraadslaagd noch een beslissing genomen worden over:”

zwaren, verhuren, verpachten of in gebruik geven van goederen of rechten;

f. het buiten openbare aanbesteding doen uitvoeren van werken, leveringen en transporten;

g. het treffen van dadingen;

h. het geheel of gedeeltelijk kwijtschelden van vorderingen;

i. het aanleggen en opheffen van inrichtingen van openbaar nut;

k. de toelating van verkozen leden.

Artikel 42 ⁽¹³⁾.

1. De regent stelt in de vergadering alle onderwerpen aan de orde in de door den raad bij het reglement van orde te bepalen taal.

2. Bij de beraadslaging kan zoowel de landstaal als de Nederlandsche of Maleische taal worden gebezigd.

3. Indien een der leden zulks verlangt, zet de regent, alvorens een te nemen beslissing in stemming te brengen, voor de leden, die een gebezigde taal niet verstaan, hetgeen in die taal in het midden is gebracht kortelijk uiteen in een der in het vorige lid genoemde talen, welke die leden wel verstaan, en geeft hij hun de gelegenheid ter zake hun gevoelen uit te spreken. De regent kan een der leden verzoeken bedoelde uiteenzetting te geven.

4. In bijzondere gevallen kan de raad zich ter vergadering doen bijstaan door een tolk.

Artikel 43.

1. De raadsleden onthouden zich van medestemmen over zaken, die hen, hun echtgenooten, of hun bloed- of aanverwanten, tot den derden graad ingesloten, persoonlijk aangaan of waarin zij als gelastigden zijn betrokken.

2. Eene benoeming wordt geacht iemand persoonlijk aan te gaan, wanneer hij behoort tot die personen, tot welke de keuze door eene voordracht of bij eene herstemming is bepaald.

Artikel 44 ⁽¹⁴⁾.

1. De raad mag niet beraadslagen of besluiten, zoo niet de meerderheid van het bij de instellingsordonnantie bepaalde aantal leden aanwezig is.

2. Wanneer het in het vorig lid vereischte getal leden niet is opgekomen, wordt eene nieuwe vergadering belegd op de in artikel 39 voorgeschreven wijze, en daarin *over de in het oproepingsbriefje der vorige vergadering vermelde onderwerpen beraadslaagd en beslist ongeacht het aantal leden, dat aanwezig is.* (Ond. 2 — stuk 14, X).

Artikel 45.

1. De beslissingen over zaken worden bij volstreekte meerderheid der stemmende leden genomen.

2. De stemming moet geschieden bij hoofdelijke oproeping, wanneer een der leden of de voorzitter het verlangt, en alsdan mondeling.

3. Bij staking van stemmen in een onvoltallige vergadering wordt het nemen van eene beslissing uitgesteld tot eene volgende vergadering.

⁽¹³⁾ De oorspronkelijke redactie van artikel 42, lid 4 luidde:

„4. In bijzondere gevallen kan de raad zich ter vergadering doen bijstaan door een tolk”.

⁽¹⁴⁾ Het slot van dit art. luidde oorspronkelijk:

„..... daarin door de aanwezige leden beraadslaagd en beslist”.

4. In deze, en evenzoo in eene voltallige vergadering, wordt bij staking van stemmen, het voorstel geacht niet te zijn aangenomen.

Artikel 46.

1. De stemming over personen geschiedt bij gesloten en ongeteekende briefjes.

2. De volstreekte meerderheid der stemmende leden beslist.

3. Bij staking van stemmen beslist het lot.

Artikel 46a.

Op de stemming voor de verkiezing van leden van den provincialen raad zijn niet van toepassing artikel 27 en de artikelen 40 tot en met 46. (Zie Ond. 9 — st. 2, blz. 10 l.k.).

Artikel 47.

De regentschapsraad stelt een reglement van orde voor zijn vergaderingen vast, dat niet in werking treedt, dan na door het college van gedeputeerden te zijn goedgekeurd.

Afdeeling 2.

De vergaderingen van het college van gedeputeerden.

Artikel 48.

De bepalingen van de artikelen 36, 37 en 43 zijn van toepassing op het college van gedeputeerden.

Artikel 49 ⁽¹⁵⁾.

1. Het college van gedeputeerden mag niet beraadslagen of besluiten, zoo niet de meerderheid zijner leden aanwezig is.

2. Wanneer de in het vorig lid bedoelde meerderheid niet aanwezig is, wordt een nieuwe vergadering belegd, en daarin door de aanwezige leden beraadslaagd en beslist.

3. *Kan de nieuwe vergadering niet plaats vinden, aanwezig slechts een lid aanwezig is, dan worden de functies van het college van gedeputeerden uitgeoefend door dezen eenen aanwezige hetzij deze de voorzitter van den regentschapsraad is of een ander lid van het college van gedeputeerden.* (Ond. 2 — stuk 13, IX).

Artikel 50.

1. De beslissingen over zaken worden bij volstreekte meerderheid van stemmen genomen. Bij staking van stemmen beslist de stem van den voorzitter.

2. De stemming over personen geschiedt bij gesloten en ongeteekende briefjes.

De volstreekte meerderheid van stemmen beslist. Bij staking van stemmen beslist het lot.

Artikel 51.

Het reglement van orde, dat het college voor zijne vergaderingen vaststelt, treedt niet in werking, dan na goedkeuring door den regentschapsraad.

HOOFDSTUK V.

Bevoegdheid en taak van den regentschapsraad en van het college van gedeputeerden.

Artikel 52.

Aan den regentschapsraad behoort de regeling en het bestuur van de huishouding van het regentschap.

Artikel 53 ⁽¹⁶⁾.

De regentschapsraad kan de belangen van het regentschap en van zijne ingezetenen voorstaan bij den Gouverneur-Generaal, den Volksraad, den Provincialen Raad, alsmede bij het college van gedeputeerden, den Gouverneur en den resident.

Artikel 54.

1. De regentschapsraad kan met andere zelfstandige gemeenschappen gemeenschappelijke zaken, belangen, inrichtingen of werken regelen.

2. Deze regelingen, zoomede hare wijziging eischen de goedkeuring van het college van gedeputeerden.

3. Indien omtrent de opheffing of intrekking eener regeling tussehen de betrokkenen geen overeenstemming kan worden verkregen, staat de beslissing aan het college van gedeputeerden.

4. Binnen dertig dagen na ontvangst van de beslissing van het college van gedeputeerden, kunnen de betrokkenen daartegen hunne bezwaren inbrengen bij den Gouverneur-Generaal.

5. De Gouverneur-Generaal neemt eene beslissing bij een met redenen omkleed besluit, dat in het provinciaal blad wordt opgenomen.

Artikel 55.

De regentschapsraad stelt de verordeningen vast, die hij in het belang van het regentschap noodig oordeelt, of die vereischt worden tot de uitvoering van algemeene of provinciale verordeningen, voor zooverre deze de medewerking van den regentschapsraad voor die uitvoering vorderen.

Artikel 56.

1. In regentschapsverordeningen mogen geen bepalingen worden opgenomen omtrent punten, waaromtrent voorzien is bij algemeene of provinciale verordeningen, die op het regentschap toepasselijk zijn, tenzij daartoe onderscheidenlijk bij algemeene of provinciale verordening vrijheid is gegeven.

2. Zij treden niet in de regeling van huishoudelijke belangen van binnen het regentschap gelegen desa's en andere zelfstandige gemeenschappen. Doen zij dit, dan zijn ze verbindend, totdat zij worden geschorst of vernietigd.

3. Bepalingen van verordeningen van den regentschapsraad houden van rechtswege op te gelden, wanneer in het

⁽¹⁵⁾ De oorspronkelijke redactie van artikel 49 luidde: „De regentschapsraad kan de belangen aan het regentschap en van zijne ingezetenen voorstaan bij den Gouverneur-Generaal, den Volksraad den Provincialen raad alsmede bij den Gouverneur en den resident”.

⁽¹⁶⁾ Het oorspronkelijk artikel 49 bestond slechts uit twee leden, overeenkomende met lid 1 en lid 2 van het gewijzigd artikel.

onderwerp dier bepalingen wordt voorzien door eene algemeene of provinciale verordening.

Artikel 57.

1. De regentschapsverordeningen worden steeds zoo spoedig mogelijk na de vergadering, waarin zij werden vastgesteld, bij door den regent en den secretaris te waarmerken afschriften medegedeeld aan het college van gedeputeerden, dat daarvan binnen acht dagen bericht van ontvangst doet toekomen aan den regentschapsraad.

Artikel 58 (17).

1. Bij ordonnantie kan ten aanzien van besluiten van den regentschapsraad omtrent bepaalde onderwerpen worden bepaald, dat zij niet in werking treden dan na goedkeuring, hetzij van den Gouverneur-Generaal, hetzij van het college van gedeputeerden.

2. Wanneer de goedkeuring niet wordt verleend krijgt de regentschapsraad daarvan binnen 3 maanden van het college van gedeputeerden en binnen 6 maanden van den Gouverneur-Generaal mededeeling onder vermelding van redenen.

3. Van de weigering der goedkeuring door het college van gedeputeerden is beroep op den Gouverneur-Generaal, die bij een met redenen omkleed besluit binnen zes maanden beslist.

4. Na verstrijking van de in lid 2 en lid 3 gestelde termijnen wordt de goedkeuring geacht verleend te zijn. (Ond. 2 — stuk 14, XII).

Artikel 59.

1. De regentschapsraad is bevoegd tot het heffen van belastingen. De daartoe strekkende verordeningen behoeven de goedkeuring van het college van gedeputeerden.

2. Bij ordonnantie kunnen algemeene regelen worden gesteld omtrent de heffing en invordering van regentschapsbelastingen.

3. Teruggaaf of vrijstelling van belasting geschiedt niet dan in de gevallen en op de wijze in de belastingverordening voorzien.

Artikel 60.

Besluiten van den regentschapsraad strekkende tot het verkrijgen, vervreemden of bezwaren van onroerend goed of tot het treffen van dadingen vereischen de goedkeuring van het college van gedeputeerden, indien met de uitvoering een bedrag is gemoeid, dat een bij provinciale verordening te bepalen grens te boven gaat.

Artikel 61.

1. Ten laste van een regentschap kan geen geldleening worden aangegaan of gewaarborgd dan onder voorbehoud

(17) De oorspronkelijke redactie van artikel 58 luidde:

„1. Bij ordonnantie kan ten aanzien van verordeningen en andere beslissingen van den regentschapsraad omtrent bepaalde onderwerpen worden bepaald, dat zij niet in werking treden dan na goedkeuring, hetzij van den Gouverneur-Generaal.

2. Wanneer de goedkeuring niet wordt verleend krijgt de regentschapsraad daarvan mededeeling onder vermelding van redenen.

3. Van de wijziging der goedkeuring door het college van gedeputeerden is beroep op den Gouverneur-Generaal, die bij een met redenen omkleed besluit beslist.

van bekrachtiging van het daartoe strekkend besluit door het college van gedeputeerden.

2. Het besluit tot het aangaan van een geldleening wijst de middelen aan, waaruit de renten en de aflossing der leening zullen worden gevonden.

Artikel 62.

1. Tenzij bij algemeene verordening anders is bepaald, kan de regentschapsraad op overtreding zijner verordeningen hechtenis van ten hoogste acht dagen of geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden, met of zonder verbeurdverklaring van bepaalde goederen stellen.

2. Voor het geval, dat tijdens het plegen van de overtreding nog geen jaar is verlopen, sedert eene vroegere veroordeeling van den schuldlige wegens gelijke overtreding onherroepelijk is geworden, kunnen de in het vorige lid bedoelde straffen tot het dubbel van de daarbij gestelde maxima worden bedreigd.

3. De in dit artikel bedoelde bepalingen vereischen de goedkeuring van het college van gedeputeerden.

Artikel 63.

1. De regentschapsverordeningen verbinden niet, dan wanneer zij behoorlijk zijn afgekondigd.

2. De afkondiging geschiedt door plaatsing in het provinciaal blad.

Artikel 64.

Het formulier van de regentschapsverordeningen is als volgt:

„De (naam van den raad)

„stelt vast de volgende verordening:

(titel der verordening)

(inhoud der verordening)

(dagteekening)

De Regent van

(handteekening).

Artikel 65.

1. De regentschapsverordeningen treden, wanneer geen ander tijdstip is bepaald, in werking op den dertigsten dag na dien der dagteekening van het provinciaal blad, waarin de afkondiging heeft plaats gehad.

2. De regent zorgt, dat de afgekondigde verordeningen tijdig, op door den regentschapsraad te bepalen wijze, plaatselijk worden bekend gemaakt.

Artikel 66 (18).

1. Regentschapsverordeningen, die niet in werking mogen treden dan na door den Gouverneur-Generaal of het college van gedeputeerden te zijn goedgekeurd, worden

(18) De oorspronkelijke redactie van artikel 66 luidde:

„1. Regentschapsverordeningen, die niet in werking mogen treden dan na door den Gouverneur-Generaal of het college van gedeputeerden, te zijn goedgekeurd, worden niet afgekondigd, voordat de goedkeuring is verleend.

2. Zij worden zoodra dit laatste is geschied afgekondigd met het onderschrift:

Bovenstaande verordening is goedgekeurd door den Gouverneur-Generaal (het college van gedeputeerden van)

(handteekening van den secretaris van het Gouvernement of van het college van gedeputeerden)."

niet afgekondigd, voordat de goedkeuring is verleend of ingevolge het bepaalde in lid 4 van art. 58 geacht wordt verleend te zijn.

2. Zij worden afgekondigd met een onderschrift waaruit blijkt bij welk besluit de goedkeuring is verleend dan wel op welk tijdstip de termijnen genoemd in lid 4 van art. 58 zijn verstreken. (Ond. 2 — stuk 14, XIII).

Artikel 67.

Jaarlijks doet het college van gedeputeerden in het provinciaal blad eene korte opgave plaatsen van de gedurende het vorige jaar door de regentschapsraden hunner provincie afgekondigde verordeningen.

Artikel 68.

1. De regentschapsraad verklaart ten minste eenmaal in de vijf jaren, welke door hem vastgestelde verordeningen, tegen wier overtreding straf is bedreigd, nog zullen gelden.

2. Dit geschiedt bij eene verordening, vermeldende de titels der geldende verordeningen, zoomede den datum van het provinciaal blad, waarin zij geplaatst zijn, dan wel bij gedeeltelijke handhaving dier verordeningen, de bepalingen, die nog zullen gelden.

Artikel 69 ⁽¹⁹⁾.

Het college van gecommiteerden is belast met de uitvoering van de besluiten van den regentschapsraad en met de beslissing der over die uitvoering gerezen geschillen, tenzij die beslissing aan anderen is opgedragen.

Artikel 70 ⁽²⁰⁾.

1. Het college van gecommiteerden is belast met de bij algemeene of provinciale verordeningen gevorderde medewerking tot uitvoering daarvan:

- a. wanneer deze verordeningen niet bepaaldelijk de medewerking van den regentschapsraad of van den regent vorderen;
- b. wanneer de medewerking van den regentschapsraad bepaaldelijk gevorderd wordt, doch deze die medewerking niet of niet behoorlijk verleent.

2. Wordt de medewerking door het college van gecommiteerden niet of niet behoorlijk verleend, dan voorziet na bekomen machtiging van den Gouverneur of in dringende gevallen onder nadere goedkeuring van den Gouverneur de resident hierin op kosten van het regentschap. (Ond. 2 — stuk 14, XIV).

Artikel 71.

Het college van gecommiteerden zorgt voor de behoorlijke voorbereiding van al hetgeen in den raad ter overweging en beslissing moet worden gebracht, voor zover die voorbereiding niet aan anderen is opgedragen.

⁽¹⁹⁾ De oorspronkelijke redactie van artikel 69 luidde:
„Het college van gecommiteerden is belast met de uitvoering van de besluiten van den regentschapsraad en met de beslissing der over die uitvoering gerezen geschillen, een en ander tenzij dit aan anderen is opgedragen”.

⁽²⁰⁾ De oorspronkelijke redactie van artikel 70 lid 2 luidde:
„2. Wordt de medewerking door het college van gecommiteerden niet of niet behoorlijk verleend, dan voorziet de resident hierin op kosten van het regentschap”.

Artikel 72.

Het college van gecommiteerden vertegenwoordigt het regentschap in en buiten rechten.

Artikel 73.

1. Zoowel het college van gecommiteerden in zijn geheel als de voorzitter en de leden daarvan zijn, voorzoveel de dagelijkse leiding en uitvoering van zaken betreft, verantwoordelijk aan den regentschapsraad.

2. Zij geven te dien aanzien zoowel gezamenlijk, als persoonlijk, alle door den regentschapsraad verlangde inlichtingen.

3. Ingeval dit geweigerd wordt, kan de regentschapsraad een of meer der gecommiteerden van hunne betrekking vervallen verklaren.

HOOFDSTUK VI.

Het beheer en de verantwoording van de geldmiddelen van het regentschap.

Afdeeling 1.

Algemeene bepalingen.

Artikel 74.

Aan den raad behoort, met betrekking tot het beheer der eigen geldmiddelen van het regentschap, alle bevoegdheid, die niet bij algemeene verordening aan den Gouverneur-Generaal of het College van gedeputeerden voorbehouden is.

Artikel 75.

1. De Gouverneur-Generaal kan ten behoeve der geldmiddelen van het regentschap — het ontvangen, bewaren, betalen of afleveren van gelden, geldswaarden en goederen — opdragen aan landsdienaren, die ten aanzien van de algemeene geldmiddelen van Nederlandsch-Indië met soortgelijke werkzaamheden belast zijn.

2. Deze landsdienaren administreeren de geldmiddelen van het regentschap met inachtneming van de voorschriften, welke daaromtrent door den Gouverneur-Generaal of het College van gedeputeerden worden gegeven.

3. Zij zorgen, dat de administratie der geldmiddelen van het regentschap geheel gescheiden blijft van de landsadministratie.

Artikel 76.

1. De Gouverneur-Generaal kan ten aanzien van het beheer der geldmiddelen van het regentschap zoodanige administratieve voorschriften geven, als Hem noodig voorkomen.

2. Door den raad vastgestelde regelingen nopens genoemd beheer houden op van kracht te zijn, wanneer het onderwerp, daarbij geregeld, nader door den Gouverneur-Generaal wordt geregeld.

Afdeling 2.

De begrooting.

Artikel 77.

1. Voor elk regentschap wordt de eerste begrooting bij ordonnantie vastgesteld.
2. Vervolgens geschiedt de vaststelling jaarlijks door den regentschapsraad.
3. Na het eerste jaar behoeft de begrooting om te werken de goedkeuring van het college van gedeputeerden.
4. Het College van gedeputeerden verleent of onthoudt zijne goedkeuring aan de begrooting in haar geheel.
5. Weigering van goedkeuring eener begrooting door het college van gedeputeerden geschiedt bij een met redenen omkleed besluit.

Artikel 78.

1. De begrooting wordt voor de uitgaven in afdelingen en artikelen en voor de ontvangsten in onderdeelen gesplitst.
2. Indien onderscheid wordt gemaakt tusschen gewonen en buitengewonen dienst wordt de begrooting zoowel voor de uitgaven als voor de ontvangsten daartoe bovendien in twee hoofdstukken verdeeld.
3. Onder de gewone uitgaven wordt een post voor onvoorziene uitgaven uitgetrokken.
4. Bij de begrooting wordt bepaald:
 - a. welke artikelen mogen worden aangevuld door overschrijving van den post voor onvoorziene uitgaven;
 - b. van welke artikelen, buiten den post voor onvoorziene uitgaven, overschrijving geoorloofd is, met aanwijzing tevens van de posten, welke door de overschrijving mogen worden verhoogd.
5. Alle overschrijvingen worden bevolen door den raad bij met redenen omkleede besluiten, waarvan afschrift wordt gezonden aan het college van gedeputeerden.

Artikel 79.

De in art. 77 bedoelde begrooting wordt door den raad minstens drie maanden voor den aanvang van het jaar, waarvoor zij dienen moet, vastgesteld en onmiddellijk daarop aan het college van gedeputeerden ter goedkeuring aangeboden.

Artikel 80.

1. De regent maakt, zoodra hij van de goedkeuring eener begrooting of begrootingswijziging kennis krijgt, de goedgekeurde begrooting of begrootingswijziging op door den raad te bepalen wijze bekend, waardoor zij verbindend worden.
2. Is de goedgekeurde begrooting nog niet bekend gemaakt op 1 Januari van het jaar, waarvoor zij moet dienen, dan strekt totdat de begrooting verbindend wordt, die van het vorig jaar tot grondslag van het beheer voor het alsdan aangevangen dienstjaar.

Artikel 81.

1. Vermenging van uitgaven en ontvangsten is verboden.
2. Behoudens het bepaalde bij het eerste lid der arti-

kelen 94 en 100 moeten derhalve alle uitgaven ten laste en alle ontvangsten ten bate van de begrooting gebracht worden.

Artikel 82.

1. Het dienstjaar loopt van 1 Januari tot en met 31 December.
2. De dienst blijft open:
 - tot en met ultimo Februari van het jaar, volgende op het dienstjaar, om de werken, transporten en leveringen of gedeelten daarvan te volbrengen, welke volgens overeengekomen voorwaarden in het dienstjaar zouden plaats hebben, doch volgens verklaring van het college van gecommiteerden door buitengewone omstandigheden, in die verklaring te vermelden niet voor het eind van het dienstjaar zijn volbracht;
 - tot en met ultimo Juni van het jaar volgende op het dienstjaar, om alles ten einde te brengen, wat het verevenen en betaalbaarstellen van de uitgaven en het bewerkestellingen van de ontvangsten betreft.

Afdeling 3.

De uitgaven.

Artikel 83.

1. Het college van gecommiteerden is bevoegd tot handelingen, welke uitgaven tengevolge hebben binnen de grenzen der begrooting.
2. Tot handelingen, welke den post voor onvoorziene uitgaven bezwaren, zoomede tot handelingen, welke uitgaven tengevolge hebben boven een door den raad te bepalen bedrag, gaat het college van gecommiteerden niet over dan krachtens beslissing van den raad.
3. De raad kan echter zoo noodig het college machtigen om, zonder zijne beslissing in te roepen, tot handelingen als in het vorig lid bedoeld over te gaan.
4. Eene machtiging, als in het vorig lid vermeld, treedt niet in werking dan na door het college van gedeputeerden te zijn goedgekeurd.

Artikel 84.

1. Wanneer ten behoeve eener door den raad noodig geoordeelde handeling eene wijziging der begrooting is of wordt vastgesteld, waartoe niet bij de begrooting zelve machtiging is verleend, kan de raad bij een met redenen omkleed besluit de handeling gelasten zonder de vereischte goedkeuring op de wijziging af te wachten, ingeval door zoodanig uitstel een regentschapsbelang met benadeeling zou worden bedreigd.
2. De raad onderwerpt zijn besluit onverwijld aan de goedkeuring van het college van gedeputeerden.
3. Weigering dezer goedkeuring sluit onmiddellijk de werking van het besluit.

Artikel 85.

1. Het college van gecommiteerden kan in gevallen van zoo dringenden aard, dat door het vooraf inroepen van 's raads beslissing een regentschapsbelang met benadeeling zou worden bedreigd, bij met redenen omkleed be-

sluit zijne bij of krachtens art. 83 bepaalde bevoegdheid overschrijden.

2. Het besluit wordt aan 's raads goedkeuring onderworpen in de eerstvolgende vergadering, waarin, zoo wijziging der begrooting noodig is, ook deze wordt vastgesteld.

3. Weigert de raad zijn goedkeuring, dan worden daardoor de nog voor vernietiging vatbare gevolgen van het besluit vernietigd, zoover de raad niet tevens beslist, dat zij in stand kunnen blijven.

4. Wordt als gevolg van het besluit door den raad eene wijziging der begrooting vastgesteld, waartoe niet bij de begrooting zelve machtiging is verleend, dan is het derde lid van het vorig artikel toepasselijk.

Artikel 86.

De vorderingen ten laste der begrooting worden onderzocht, verevend en betaalbaar gesteld door het college van gecommitteerden.

Artikel 87.

1. Betalingen ten laste der begrooting geschieden op door of van wege den regent onderteekende bevelschriften, welke, zonder schriftdelging, vermelden den rechthebbende, het onderwerp der schuld, de te betalen som in cijfers en schrijffletters het dienstjaar en den begrootingspost.

2. De vorm dezer bevelschriften wordt door den Gouverneur-Generaal vastgesteld.

3. Tot het doen van betalingen kunnen ook sommen ter goede rekening worden verstrekt, een en ander op den voet en de wijze door den raad te bepalen. De bewijzen van gedane betalingen vermelden, zooveel mogelijk, wat in het eerste lid dienaangaande voor de bevelschriften is bepaald.

Artikel 88.

1. Elke verevening moet gegrond zijn op het bewijs van het verkregen recht van den schuldeischer.

2. De bescheiden, door de schuldeischers tot staving hunner vorderingen over te leggen, moeten aantonen dat voldaan is aan de voorwaarden, waarop de vordering zich grondt.

3. De Raad geeft zooveel noodig voorschriften nopens den vorm, waarin deze bescheiden moeten worden opgemaakt.

4. In eventueel vast te stellen modellen voor door schuldeischers in te dienen rekeningen wordt steeds een herinnering opgenomen aan den verjaringstermijn, bepaald in art. 5 van het Koninklijk besluit van

Artikel 89.

Aan het regentschap behoorende goederen, hoe ook genaamd, mogen niet aan een schuldeischer worden afgestaan tot geheele of gedeeltelijke voldoening zijner vordering.

Artikel 90.

Ten behoeve van het regentschap kan geen onroerend goed worden gekocht dan krachtens beslissing van den raad.

Artikel 91.

Binnen de grenzen der begrooting kunnen voorschotten verleend worden, in de gevallen en tot de bedragen, door den raad te bepalen.

Artikel 92.

Tot den dienst van een dienstjaar behooren:

- a. de rechten, gedurende het dienstjaar door de schuldeischers van het regentschap verkregen, behoudens het bepaalde bij het tweede lid avn art. 82;
- b. de niet vóór het eind van het dienstjaar terugbetaalde gedeelten van voorschotten, die in dat jaar verstrekt zijn.

Artikel 93.

Ten laste van den post voor onvoorziene uitgaven worden gebracht:

- a. de uitgaven betreffende het dienstjaar, die hare omschrijving niet vinden in een van de andere artikelen der begrooting;
- b. onverevend gebleven, niet door verjaring getroffen vorderingen betreffende afgesloten diensten.

Artikel 94.

1. Uitgaven wegens teruggaaf van belasting en wegens terugbetaling van ten onrechte ontvangen of van kwijtgescholden gelden worden gebracht in mindering van de gelijksoortige ontvangsten van het jaar, waarin die uitgaven worden gedaan.

2. Wanneer meer wordt teruggegeven dan van de ontvangsten kan worden afgetrokken, wordt het meerdere gebracht ten laste van den post voor onvoorziene uitgaven.

Artikel 95.

1. Openbare werken, waarbij heerendienstplichtigen of veroordeelden worden gebezigd, worden niet aanbesteed.

2. Als overige werken, leveringen en transporten ten behoeve van het regentschap worden in het openbaar aanbesteed, tenzij de raad in het belang van het regentschap aan een andere wijze van voorziening de voorkeur geeft.

3. Voor zoover de raad zich niet de vaststelling der bestekken en voorwaarden van aanbesteding voorbehoudt, is de regent daartoe bevoegd.

4. De regent houdt de aanbestedingen en is bevoegd tot toewijzing aan den laagsten inschrijver, die aan de voorwaarden voldoet.

5. Bij overeenkomsten wegens werken, leveringen en transporten worden aan de aannemers geen interesten toegezegd ter zake van mogelijke vertraging in de voldoening hunner vorderingen.

Artikel 96.

Het is aan lands- en provinciale dienaren (bezoldigde of onbezoldigde hoofden van vreemde Oosterlingen daaronder niet begrepen) zoomede aan alle ambtenaren en bedienden porten ten behoeve van een regentschap aan te nemen, zich daarvoor borg te stellen of daarin, hetzij rechtstreeks, hetzij zijdelings, deel te hebben.

Artikel 97.

1. Bevelschriften tot betaling, die niet ter voldoening zijn aangeboden binnen den termijn, voor de afsluiting van den dienst bepaald, zijn vervallen.

2. Belanghebbenden kunnen, onder overlegging der uitgereikte bevelschriften, een nieuwe betaalbaarstelling daarvan aanvragen, die door den regent wordt verleend.

Afdeling 4.

De ontvangsten.

Artikel 98.

De regent waakt, met inachtneming van hetgeen terzake door den raad mocht worden voorgeschreven, dat de verordeningen en andere voorschriften betrekkelijk de inkomsten van het regentschap naar behooren worden toegepast en dat alles, wat uit eenigen hoofde aan het regentschap verschuldigd is, te behoorlijken tijde wordt ingevorderd en verantwoord.

Artikel 99 ⁽²¹⁾.

Tot den dienst van een dienstjaar behooren:

- a. de sommen en inkomsten, waaronder te begrijpen tegemoetkomingen uit 's Lands- of Provinciale kas, die voor het dienstjaar uit de algemeene of provinciale geldmiddelen ten behoeve van het regentschap zijn beschikbaar gesteld, voor zoover die sommen en inkomsten gedurende het openstaan van den dienst zijn ontvangen;
- b. de gedurende het dienstjaar ontvangen bedragen, zoo wegens belastingen als wegens inkomsten van anderen aard en toevallige baten.

Artikel 100.

1. Sommen, die worden terugontvangen op verevende uitgaven, worden, als de ontvangst geschiedt vóór de sluiting van den dienst, die met de uitgaaf werd belast, in mindering der uitgaven van het betrokken artikel gebracht.

2. Worden die sommen later terugontvangen, dat worden zij gebracht onder de toevallige baten.

3. Onder de toevallige baten worden ook gebracht de sommen, die wegens ten laste van afgesloten diensten verevende maar niet voldane uitgaven door verjaring vrijvallen.

Artikel 101.

Onroerende eigendommen van een regentschap worden niet dan krachtens beslissing van den raad vervreemd of bezwaard, noch verhuurd, verpacht of op eenige andere wijze in gebruik gegeven.

⁽²¹⁾ De oorspronkelijke redactie van artikel 99 sub a luidde: „a. de sommen en inkomsten, waaronder te begrijpen tegemoetkomingen uit 's Lands kas die voor het dienstjaar uit de algemeene geldmiddelen van Nederlandsch-Indië ten behoeve van het regentschap zijn beschikbaar gesteld, voor zoover die sommen en inkomsten gedurende het openstaan van den dienst zijn ontvangen”.

Artikel 102.

1. Voor den openbaren dienst bestemde eigendommen van een regentschap worden niet vervreemd, bezwaard of verpand.

2. Zij verliezen hunne bestemming voor den openbaren dienst niet dan krachtens beslissing van den raad.

Artikel 103.

Eigendommen van een regentschap worden slechts in het openbaar verkocht, verhuurd of verpacht, tenzij de raad in bijzondere omstandigheden machtiging of last geeft tot onderhandsche verkoop, verhuur of verpachting.

Artikel 104.

De raad beslist omtrent:

- a. het aanvaarden of verwerpen ten behoeve van het regentschap van erfstellingen, legaten en schenkingen;
- b. het treffen van dadingen ter beëindiging van geschillen over vorderingen van het regentschap;
- c. het geheel of gedeeltelijk kwijtschelden van vorderingen van het regentschap.

Artikel 105.

1. Ontvreemde of verloren gelden, zoomede ontvreemde, verloren, bedorven of vernietigde goederen worden uit de registers der rekenplichtigen afgeschreven, wanneer door den raad is verklaard, dat de ontvreemding, het verlies of het bederf niet aan hunne schuld, hun verzuim of hunne onachtzaamheid is te wijten.

2. Voor het overige bepaalt de raad, zoo bij wijze van algemeen voorschrift als voor bijzondere gevallen, welke vorderingen uit de registers der rekenplichtigen kunnen worden afgeschreven.

Afdeling 5.

De begrootingsrekening.

Artikel 106.

1. De regentschapsraad stelt jaarlijks voorloopig vast eene, de begrooting zoo mogelijk op den voet volgende, rekening van uitgaven en ontvangsten.

2. De in het vorige lid bedoelde begrootingsrekening wijst in volgorde der begrooting en met gelijke omschrijving der artikelen en onderdeelen aan:

in uitgaaf: het geraamd bedrag en wat daarop is verevend;

in ontvang: het geraamd bedrag en wat daarop is ontvangen;

met aanduiding van de verschillen in meer of minder, zoowel wat de uitgaven als wat de ontvangsten betreft, en met vermelding welke van de verevende sommen voldaan, welke verschuldigd gebleven zijn.

2. Zij vermeldt tevens zooveel mogelijk de oorzaken der verschillen tussehen de ramingen en de uitkomsten.

Artikel 107.

1. Bij de begrootingsrekening worden gevoegd:

afschrift van de besluiten, bedoeld in het vijfde lid van artikel 78;

een verslag van het gebruik der geldmiddelen en alle bewijsstukken, waarop de gedane uitgaven gegrond zijn; opgaven van de getroffen dadingen en verleende kwijtscheldingen, met vermelding van de gronden der genomen beslissingen;

een kasrekening, die zooveel mogelijk aansluitende aan de begrootingsrekening, o.a. vermeldt de saldi, bij het eind van het dienstjaar aanwezig in de kassen der aan den raad rekenplichtigen.

2. Voorts worden bij de begrootingsrekening overgelegd de staten, vermeldende:

voor zooveel betreft de uitgaven:

de sommen, die in het dienstjaar wegens ten laste van afgesloten diensten verevende uitgaven voldaan, door verjaring vrijgevallen of verschuldigd gebleven zijn; de in het dienstjaar verevende vorderingen betreffende afgesloten diensten, zoomede de andere uitgaven ten laste van den post voor onvoorziene uitgaven, alle posten afzonderlijk omschreven en in groepen van gelijke soort gerangschikt;

de opeischbare vorderingen, ook betreffende afgesloten diensten, die nog niet verevend zijn;

voor zooveel betreft de ontvangsten:

de bedragen, die van vorige dienstjaren zijn aangezuiverd, kwijtgescholden of afgeschreven.

Artikel 108.

1. De begrootingsrekening wordt onder dagteekening van de afsluiting van den dienst opgemaakt door het college van geëmitteerden, dat zorgt, dat zij, met alle bijbehorende stukken, gereed is uiterlijk den 1sten September van het jaar, volgende op het dienstjaar.

2. Zij wordt vóór de behandeling in raadsvergadering gedurende een door den raad te bepalen tijd voor ieder ter lezing gelegd in het kantoor van het college van geëmitteerden.

Artikel 109.

De door den raad voorloopig vastgestelde begrootingsrekening wordt, met de daarbij behorende stukken, uiterlijk den 1sten November van het jaar, volgende op het dienstjaar, aan het college van gedeputeerden gezonden.

Artikel 110 ⁽²²⁾.

1. De Algemeene Rekenkamer gaat bij de door haar ter onderzoek opgevraagde begrootingsrekeningen bepaaldelijk na:

met betrekking tot de uitgaven:

of de verschillen tusschen raming en uitkomst behoorlijk zijn toegelicht;

⁽²²⁾ De oorspronkelijke redactie van den aanhef van artikel 110, lid 1 luidde:

„1. Bij het onderzoek der begrootingsrekening gaat de Algemeene Rekenkamer na”;

De oorspronkelijke redactie van de voorlaatste zinsnede van lid 1 van artikel 110 luidde:

„of en de rekening tot het juiste bedrag zijn opgenomen de sommen en inkomsten, die uit de algemeene geldmiddelen van Nederlandsch-Indië ten behoeve van het regentschap zijn beschikbaar gesteld”.

of er in het algemeen eene voldoende mate van overeenstemming bestaat tusschen de cijfers van de begrooting en de rekening;

met betrekking tot de ontvangsten:

of in de rekening tot het juiste bedrag zijn opgenomen de sommen en inkomsten, die uit de algemeene of provinciale geldmiddelen ten behoeve van het regentschap zijn beschikbaar gesteld;

of, voor zooveel belastingen aangaat, de verschillen tusschen raming en ontvangst behoorlijk zijn toegelicht en de vorderbare bedragen voldoende tijdig en regelmatig worden aangezuiverd.

2. Met behulp der overgelegde bewijsstukken onderzoekt de Kamer de bedragen der uitgaven en de juistheid der affectatie, terwijl zij tevens in algemeenen zin beoordeelt of de bij de begrooting uitgetrokken fondsen zijn gebruikt voor het doel, waarvoor zij zijn toegestaan.

3. Voorts onderzoekt zij, met behulp der bij de rekening overgelegde staten:

of de opeischbare vorderingen betreffende afgesloten diensten zijn verevend;

of de sommen, die ten laste van de afgesloten diensten verevend maar nog niet voldaan waren, sedert betaald dan wel na verjaring als ontvangst geboekt zijn;

of de ontvangsten, die nog van vorige jaren vorderbaar waren, geregeld worden aangezuiverd, kwijtgescholden of afgeschreven.

4. Eindelijk verifieert de Kamer, dat tusschen de begrootingsrekening en de kasrekening het vereischte verband bestaat en dat laatstgenoemde rekening aan de kasrekening over het vorig dienstjaar aansluit.

Artikel 111.

Het besluit van het college van gedeputeerden tot vaststelling van het slot der begrootingsrekening wordt in de Javasche Courant en in het provinciaal blad geplaatst en door den regent bekend gemaakt op door den raad te bepalen wijze.

Afdeeling 6.

De rekenplichtigen en het toezicht op hun beheer.

Artikel 112.

1. Zij, die belast zijn met het ontvangen, bezwaren, betalen of afleveren van gelden, geldswaarden en goederen van eene provincie, zijn rekenplichtig aan den raad.

2. Behoudens en nevens de verplichting tot opmaking van rekening in geval van aftreding, overlijden, ondercuratele stelling of voortvluchtigheid, wordt door alle rekenplichtigen minstens éénmaal 's jaars eene rekening ingediend. Zij, die voor de inning van regentschapsinkomsten dienst doen als tussenpersoon ten gerieve van het publiek, kunnen door den raad van die verplichting worden vrijgesteld.

3. De raad geeft nopens de modellen en tijdstippen van inzending der rekeningen voorschriften, welke voor de rekeningen van personen, als bedoeld in art. 75, zooveel mogelijk overeenkomen met die, vastgesteld voor de rekeningen betreffende de algemeene geldmiddelen.

Artikel 113.

1. De raad schrijft aan de rekenplichtigen den termijn voor tot beantwoording van de op de rekeningen gevallen aanmerkingen en tot het indienen van bezwaren tegen de veranderingen, die hij in de rekeningen heeft gemaakt.

2. Na het verstrijken van den termijn neemt de raad een besluit en bepaalt daarbij zoo noodig welk bedrag de rekenplichtige heeft te betalen.

3. Te allen tijde, ook na afgifte van het in art. 117 bedoeld bewijs, is de raad bevoegd tot herziening van besluiten, gegrond op stukken, die later blijken valsch te zijn.

Artikel 114.

Aan rekenplichtingen kunnen voorloopig vergoedingen worden opgelegd bij besluit van het college van gecommitteerden.

Artikel 115.

1. Aan de rekenplichtingen, die achterlijk zijn in het inzenden hunner rekening, wordt door het college van gecommitteerden een nieuwe termijn gesteld.

2. Bij verdere nalatigheid worden de rekeningen op kosten van de nalatigen opgemaakt door een persoon, daartoe door het college van gecommitteerden aan te wijzen.

3. De rekeningen worden verder behandeld en afgedaan als waren zij door de rekenplichtigen zelf opgemaakt en ingezonden.

Artikel 116.

1. Wanneer een rekenplichtige onder curateele wordt gesteld, voortvluchtig is of overlijdt, wordt de rekening, die hij had behooren te doen, opgemaakt door een persoon, daartoe door het college van gecommitteerden aan te wijzen.

2. Van de ontvangst der opgemaakte rekening geeft het college van gecommitteerden zoo spoedig mogelijk kennis aan den curator of aan de erfgenamen of rechtverkrijgenden, onder het stellen van een termijn, gedurende welken de rekening en de daarbij behorende bescheiden voor hen in het kantoor van het college van gecommitteerden ter inzage worden nedergelegd en binnen welken zij hunne bezwaren tegen die stukken kunnen doen gelden. De kennisgeving kan geschieden schriftelijk aan de betrokkenen rechtstreeks, of door middel eener advertentie in de Javasche Courant en in minstens één ander nieuwsblad.

3. Na ontvangst van het antwoord van den curator, de erfgenamen of rechtverkrijgenden, dan wel nadat dezen den gestelden termijn onbenut hebben laten verstrijken, neemt de raad een besluit en bepaalt zoo noodig welk bedrag ter zake van het beheer moet worden betaald.

4. De erfgenamen en rechtverkrijgenden zijn van aansprakelijkheid ontslagen, wanneer drie jaren zijn verlopen:

a. na den dood van den rekenplichtige, zonder dat de bij het tweede lid van dit artikel voorgeschreven kennisgeving is gedaan;

b. na het verstrijken van den tot indiening hunner bezwaren gestelden termijn, zonder dat de rekening is vastgesteld.

5. De curator, erfgenamen of rechtverkrijgenden, en casu quo voogden en curatoren van erfgenamen en recht-

verkrijgenden van den rekenplichtige kunnen zich ten aanzien van de uit dit artikel voortvloeiende rechten en verplichtingen door een gemachtigde doen vertegenwoordigen.

Artikel 117.

1. Rekenplichtigen worden ter zake van hun gehouden beheer niet van verantwoordelijkheid ontheven dan door een bewijs, derwege door den raad afgegeven.

2. Dit bewijs ontslaat de rekenplichtige of hunne erfgenamen of rechtverkrijgenden niet van de verplichting tot aanzuivering der bedragen, welke zij verschuldigd zijn als een gevolg der herzieningen, bedoeld in het derde lid van art. 113.

Artikel 118.

1. Het college van gecommitteerden houdt gestadig toezicht op het beheer der rekenplichtigen.

2. Bij elke overgave en overneming van het beheer, en — behoudens het bepaalde bij het volgende lid nopens het opnemen van regentschapskassen, in beheer bij algemeene ontvangers bij landskassen — ook overigens op ongezette tijden, worden de kas en de administratie der rekenplichtigen opgenomen door of vanwege het college van gecommitteerden.

3. De raad bepaalt voor elk der rekenplichtigen het aantal malen 's jaars, dat de opnemingen van de kassen en de administratieën moeten plaats hebben, met dien verstande, dat het opnemen van regentschapskassen, in beheer bij algemeene ontvangers van landskassen, slechts verplichtend is bij overgave en overneming van het beheer.

4. Tenzij door den raad op andere wijze geregeld, wordt van de bevinding bij elke opneming proces-verbaal opgemaakt, hetwelk in de eerstvolgende raadsvergadering ter tafel wordt gebracht.

Artikel 119.

1. Waar het beheer van geldmiddelen van het regentschap is opgedragen aan personen, als bedoeld in art. 75, zijn de ambtenaren, belast met het toezicht op de administratie der landsgelden, verplicht bij hunne inspectiën zich tevens te overtuigen, dat het geld, hetwelk in de aan die personen toevertrouwde regentschapskassen aanwezig moet zijn, er inderdaad is.

2. De in het vorig lid bedoelde ambtenaren maken van hunne bevinding ten opzichte der regentschapskassen proces-verbaal op en zenden een afschrift aan den raad.

Artikel 120.

1. Het college van gecommitteerden onderzoekt zoodra mogelijk de van de rekenplichtigen ontvangen rekeningen en brengt daarover schriftelijk verslag uit aan den raad.

2. Wanneer bij dat onderzoek mocht blijken van vervalsching of ander misdrijf, door een rekenplichtige als zoodanig gepleegd, stelt het college van gecommitteerden de stukken in handen van het Openbaar Ministerie.

Artikel 121.

De afdoening der rekeningen van hen, die niet langer een ambt bekleeden, waaraan rekenplichtigheid jegens den

raad verbonden is, gaat zooveel mogelijk voor aan de afdoening der rekeningen van anderen.

Afdeeling 7.

De verantwoordelijkheid der niet-rekenplichtigen.

Artikel 122.

1. Alle ambtenaren en bedienden van een regentschap, zoomede alle ten behoeve van een regentschap werkzame landsdienaren, die niet als rekenplichtigen, door onrechtmatige handelingen of door het nalaten van de zorg, waartoe zij gehouden zijn, middellijk of onmiddellijk aan een regentschap schade toebrengen, zijn verplicht die schade te vergoeden.

2. De raad legt de vergoeding op, nadat de belanghebbers in de gelegenheid zijn gesteld, binnen door hem te stellen termijn zich schriftelijk te verdedigen.

3. Zij, aan wie vergoeding is opgelegd, kunnen van het besluit, waarbij dat is geschied, aan het college van gedeputeerden herziening vragen, binnen drie maanden nadat het ter hunner kennis is gebracht.

HOOFDSTUK VII.

Het hooger toezicht op het regentschap.

Artikel a (23).

De resident is belast met het toezicht op den regentschapsraad en kan ter zake aan het college van gedeputeerden de voorstellen doen, die hij noodig acht.

Artikel b.

1. De besluiten van den regentschapsraad en van het college van geëmmiteerden, die met het algemeen belang dan wel met eene algemeene of provinciale verordening strijdig zijn, kunnen door het college van gedeputeerden ter schorsing of vernietiging worden voorgedragen aan den Gouverneur-Generaal.

2. Het schorsings- of vernietigingsbesluit wordt met redenen omkleed in het provinciaal blad geplaatst.

Artikel c.

1. Ingeval van schorsing wordt in het besluit de duur der schorsing bepaald.

2. Zij kan niet langer duren dan een jaar.

(23) De aanhef van het art. luidde aanvankelijk:
„De resident is belast met het dagelijksch toezicht”
(vergad. v. 5 Dec. '23).

3. Schorsing stuit onmiddellijk de werking van het geschorste besluit.

Artikel d.

1. Is binnen den voor de schorsing bepaalden tijd de vernietiging van het besluit niet gevolgd, dan wordt dit geacht geldig te zijn.

2. Hiervan wordt mededeeling gedaan in het provinciaal blad.

Artikel e.

Besluiten, die geschorst zijn geweest, kunnen niet opnieuw worden geschorst.

Artikel f.

Vernietiging wegens strijd met een algemeene of provinciale verordening brengt mede vernietiging van alle gevolgen van het vernietigde besluit, voor zoover die nog voor vernietiging vatbaar zijn.

Artikel g.

Bij vernietiging wegens strijd met het algemeen belang, blijven de gevolgen, welke niet strijdig zijn met dat belang, in stand.

Artikel h.

De regentschapsraad, eventueel het college van geëmmiteerden, zorgt, dat in geval van schorsing, vernietiging of niet-goedkeuring zijner besluiten, voor zooveel noodig, opnieuw in de bij een geschorst, vernietigd of niet-goedgekeurd besluit behandelde zaak wordt voorzien.

Artikel i.

1. Geschillen van bestuur tusschen verschillende regentschappen en tusschen regentschappen en andere zelfstandige gemeenschappen worden beslist door den Gouverneur-Generaal, wanneer de betrokken ressorten niet binnen dezelfde provincie liggen, en anders door het college van gedeputeerden.

2. Het besluit wordt met redenen omkleed in het provinciaal blad geplaatst.

3. Van de beslissing van het college van gedeputeerden staat binnen vier weken na de ontvangst hooger beroep open op den Gouverneur-Generaal.

Slotbepaling.

Artikel k.

Deze ordonnantie treedt in werking op een nader door den Gouverneur-Generaal te bepalen datum.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 3 — STUK 1.

Nadere wijziging en aanvulling der begrooting van
Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922.

GELEIDEBRIEF.

Mijne Heeren!

Ik heb de eer U hierbij ter overweging aan te bieden drie ontwerpen van besluit tot voorloopige nadere wijziging en/of aanvulling achtereenvolgens van de hoofdstukken I en II der uitgaven en hoofdstuk II der middelen van de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922.

De toelichtende memorie, die de ontwerpen vergezelt, bevat de gronden, waarop zij rusten.

Batavia, den 31 October 1923.

De Gouverneur-Generaal,

D. FOCK.

Aan
den Volksraad.

THE STATE OF NEW YORK
IN SENATE

January 11, 1907

REPORT OF THE
COMMISSIONERS OF THE LAND OFFICE

ALBANY:

1907

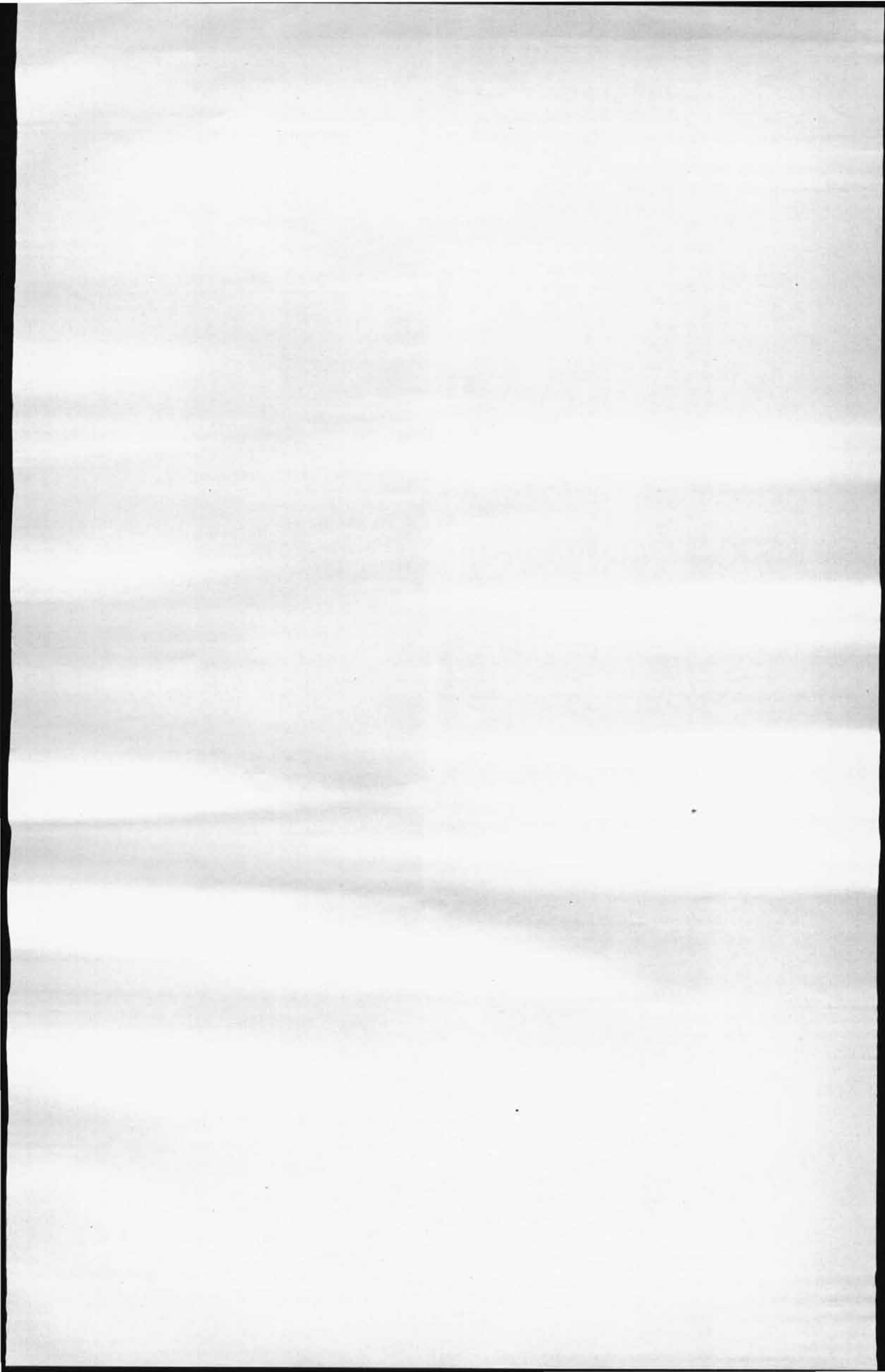
THE STATE OF NEW YORK
IN SENATE
January 11, 1907
REPORT OF THE
COMMISSIONERS OF THE LAND OFFICE
ALBANY:
1907

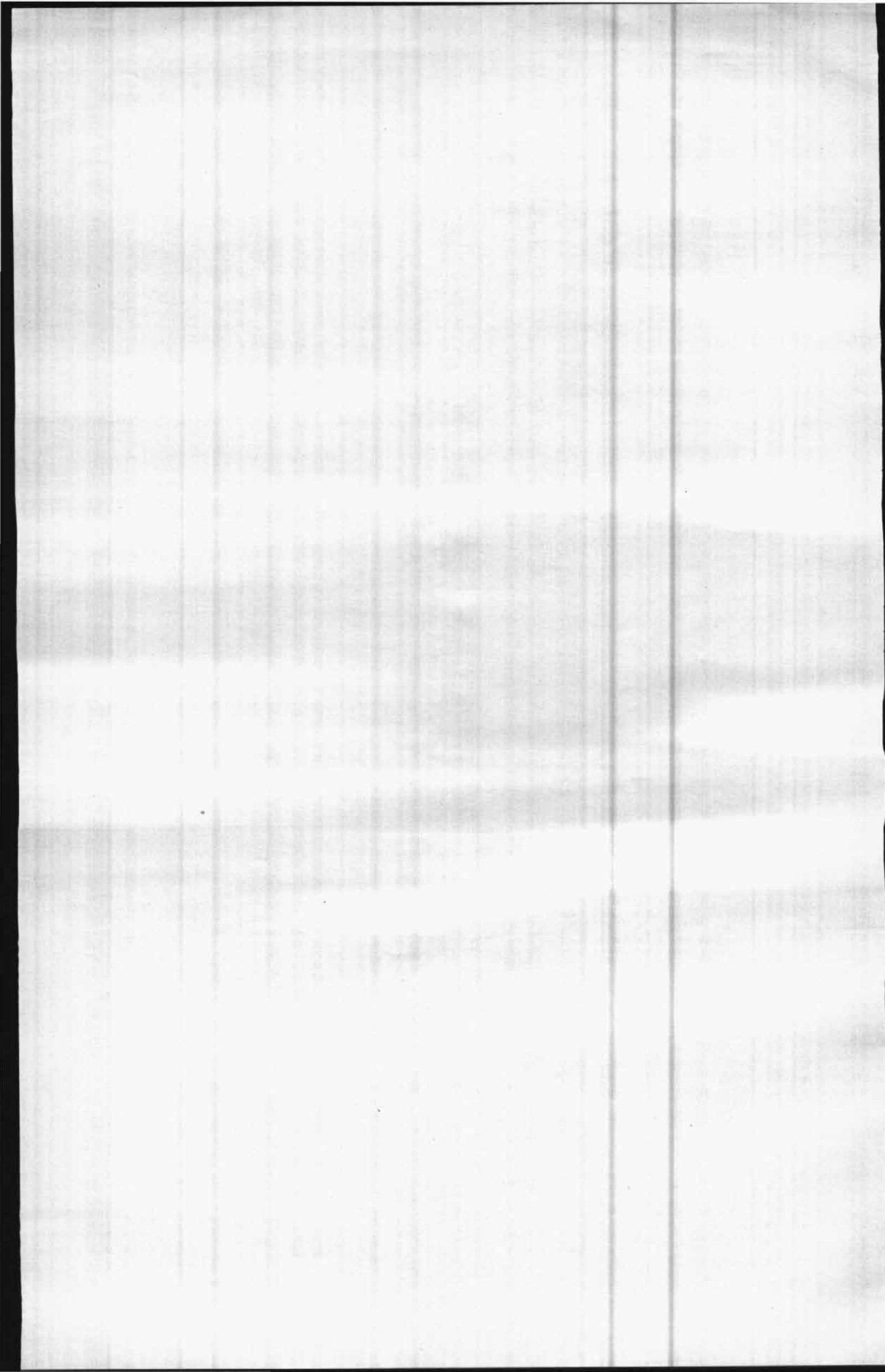
ALBANY: 1907

1907

1907

1907





VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 3 — STUK 2A.

Nadere wijziging en aanvulling der begrooting van
Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922.

ONTWERP VAN BESLUIT (Uitgaven in Nederland).

Overwegende, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot voorloopige nadere wijziging van de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922, voor zoover de uitgaven in Nederland betreft;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Overeenkomstig het gevoelen van den Volksraad te bepalen:

Uitgaven in Nederland.

Het Iste hoofdstuk der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922, definitief vastgesteld bij de wet van 5 April 1922 (Nederlandsch Staatsblad No. 174, Indisch Staatsblad No. 222) en gewijzigd bij de wet van 29 December 1922 (Nederlandsch Staatsblad No. 763, Indisch Staatsblad 1923 No. 38) alsmede bij het Koninklijk besluit van 2 September 1922 No. 70 (Nederlandsch Staatsblad No. 513, Indisch Staatsblad No. 720), wordt voorloopig nader gewijzigd als volgt:

Artikel 1.

Het bedrag van de volgende onderafdeelingen wordt gewijzigd en vastgesteld als daarbij aangegeven:

Afdeeling.	Onder-afdeeling.	Wordt verhoogd met %. gulden.	Wordt verminderd met %. gulden.	Bedrag na wijziging (in gulden).
II	208	—	137 000	308 000
III	301	—	13 000	37 000
	302	—	33 550 000	7 376 000
	307	—	15 000	85 950
	308	1 033 000	—	6 213 000
	309	—	61 000	39 000
	310	—	886 000	14 122 550
	314	—	17 000	46 350
	316	—	6 000	44 325
	317	—	874 000	876 000
	318	—	7 000	35 500
	321	—	21 000	732 300
		1 033 000	35 450 000	
IIIA	353	327 000	—	13 627 000
	355	1 167 000	—	1 192 000
		1 494 000		
IV	401	—	16 000	73 000
	402	—	66 000	151 000
	406	—	5 000	Niets.
	408	—	174 000	495 000
	411	1 897 000	—	3 697 000
		1 897 000	261 000	
V	501	—	478 000	604 100
	505	4 000	—	13 000
	509	265 000	—	1 264 500
	510	445 000	—	455 000
		714 000	478 000	
VI	601	—	21 000	22 230
	612	—	17 000	89 830
	613	—	7 000	6 000

Afdeeling.	Onder-afdeeling.	Wordt verhoogd met % gulden.	Wordt verminderd met % gulden.	Bedrag na wijziging (in gulden).
VII	614	—	25 000	42 000
	615	32 000	—	64 200
		32 000	70 000	
VII	701	1 777 000	—	5 179 750
	702	—	78 000	150 800
VIII		1 777 000	78 000	
	802	—	1 571 000	637 600
	804	—	160 000	112 880
	805	—	309 000	589 090
	807	—	388 000	809 500
	808	—	1 620 000	6 760 600
	809	—	10 280 000	11 222 500
	810	7 000	—	12 000
IX		7 000	14 323 000	
	901	—	32 100	538 956
	902	167 000	—	1 397 000
	903	8 000	—	976 115
	903A	—	7 000	8 000
	905	2 582 000	—	4 671 600
	915	232 000	—	15 067 164
X		2 989 000	39 100	
	1003	—	3 721 000	5 099 000
	1005	—	236 000	276 750
	1009	—	719 000	2 865 000
	1010	—	10 000	480 070
	1011	—	17 000	75 000
	1012	—	7 000	22 000
	1013	—	722 000	1 131 114
	1014	—	89 000	411 000
	1015	—	12 000	1 205
	1016	1 359 000	—	5 470 515
1018	80 000	—	91 000	
		1 439 000	5 533 000	

Artikel 2.

Ten gevolge van het bepaalde bij artikel 1 worden de eindcijfers van de afdeelingen en het hoofdstuk vastgesteld als daarbij aangegeven:

Afdeeling.	Eindcijfer vóór de wijziging.	Verhoogingen	Verminderingen	Nieuw eindcijfer.
	in gulden.			
I	77 400	—	—	77 400
II	638 500	—	137 000	501 500
III	73 616 875	1 033 000	35 450 000	39 199 875
IIIA	67 912 185	1 494 000	—	69 406 185
IV	2 839 100	1 897 000	261 000	4 475 100
V	2 274 400	714 000	478 000	2 510 400
VI	374 789	32 000	70 000	336 789
VII	3 638 850	1 777 000	78 000	5 337 850
VIII	37 798 220	7 000	14 323 000	23 482 220
IX	20 227 341	2 989 000	39 100	23 177 241
X	26 371 975	1 439 000	5 533 000	22 277 975
Hoofdstuk I.	235 769 635	11 382 000	56 869 100	190 282 535
			44 987 100	

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië:
De Algemeene Secretaris,

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 3 — STUK 2 B.

Nadere wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922.

ONTWERP VAN BESLUIT
(Uitgaven in Indië).

Overwegende, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot voorloopige nadere wijziging en aanvulling van de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922, voor zoover de uitgaven in Nederlandsch-Indië betreft;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Overeenkomstig het gevoelen van den Volksraad te bepalen:

Het IIde hoofdstuk der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922, definitief vastgesteld bij de wet van 5 April 1922 (Nederlandsch Staatsblad No. 175, Indisch Staatsblad No. 223) en gewijzigd bij de wet van 29 December 1922 (Nederlandsch Staatsblad No. 763, Indisch Staatsblad 1923 No. 38) alsmede bij het Gouvernementsbesluit van 30 December 1922 No. 2 (Indisch Staatsblad No. 815) wordt voorloopig nader gewijzigd en aangevuld als volgt:

Artikel 1.

De volgende onderafdeelingen worden ingelascht:

Afdeeling.	Onderafdeeling.	OMSCHRIJVING.	Bedrag in guldens.
I	111A	Commissie tot overweging van een Indisch bezoldigingsstelsel	1 600
	111B	Uitgaven in verband met de instelling van eene Bestuursverkavelingscommissie	1 200
	111C	Uitgaven in verband met de instelling van eene salariscommissie, voor zoover niet elders uitgetrokken	5 110
			7 910
III	306A	Uitgaven voor den bezuinigingsdienst	26 300
IV	405C	Uitgaven in verband met de instelling van de commissie tot voorbereiding van een Centraal Encyclopaedisch Instituut	2 500
	405D	Uitgaven in verband met de instelling van een Kiesrechtcommissie	2 400
	421A	Schadeloosstelling aan eenige personen in de residentie Djambi	2 800
	424B	Uitgaven in verband met de volkstelling	24 000
	437A	Uitgaven in verband met de opleiding van Inlandsche jongelieden van vorstelijken bloede	4 600
	437B	Schadeloosstellingen en tegemoetkomingen verband houdende met den wederopbouw van eenige poeri's op het eiland Bali	6 000
	465A	Hulpverschaffing aan de noodlijdende bevolking	10 000
	465B	Uitgaven voor de exploratie van Nieuw-Guinea	36 000
			88 300
V	504A	Uitgaven in verband met de universitaire studie van onbemiddelde Indische jongelieden	2 800
	562A	Voorschotten van het Rijsche Zendinggenootschap ten behoeve van de voortzetting van zijn arbeid	253 000

Afdeeling.	Onder-afdeeling.	OMSCHRIJVING.	Bedrag in gulden.
	569A	Toelage ter bestrijding van de kosten verbonden aan de administratie van de door de vereeniging „Perserikatan Goeroe Hindia Belanda” te Magelang in het leven geroepen onderlinge levensverzekering voor hare leden en alle Inlandsche ambtenaren.	3 600
	571A	Uitgaven, betrekking hebbende op afgesloten dienstjaren, in verband met de samenstelling van een handboek over de Hindoe-Javaansche kunst	4 820
	581C	Kosten van door de Landsdrukkerij geleverde drukwerken ten behoeve van den burgerlijken geneeskundigen dienst, betrekking hebbende op het dienstjaar 1920	7 788
	582A	Teruggaaf van het door den assistent-resident van Toeloengagoeng uitgegeven meerder bedrag dan door hem ter bestrijding van besmettelijke ziekten aan gelden ter goede rekening is ontvangen, betrekking hebbende op het dienstjaar 1920	8 212
	591B	Rijsttoelagen aan gehuwde laag bezoldigde landsdienaren	1 000
			281 220
VI	640A	Bijdrage aan de vereeniging „Nederlandsch-Indische Jaarbeurs”	6 000
	644B	Hetgeen binnen het openstaan van den dienst niet wordt terugbetaald van de aan de Rhein-Elbe-Union krachtens overeenkomst verleende voorschotten	400 000
	644C	Crisisuitgaven	3 740 000
			4 146 000
VII	729A	Teruggaven van gelden wegens ten behoeve van bouw- en waterstaatswerken gedane uitgaven, betrekking hebbende op afgesloten dienstjaren	2 230 000
VIII	811A	Betalingen voor den dienst van het Mijnwezen betreffende reeds afgesloten dienstjaren	104 000
	812A	Betalingen ten behoeve van voorbereidende maatregelen verband houdende met de mogelijke ontginning en verwerking van Celebes-ijzerertsen, betreffende reeds afgesloten dienstjaren	111 000
	813A	Betalingen wegens in afgesloten dienstjaren verschuldigde invoerrechten voor buitenlandsch zout	157 000
			372 000
LX	957CC	Schadeloosstelling aan eenig personeel van den topografischen dienst wegens het derven van inkomsten als gevolg van vertraagden overgang als burgerlijk ambtenaar dan wel vertraagde bevordering tot hooger rang buiten hun schuld	19 088

Artikel 2.

Van de volgende onderafdeelingen wordt de omschrijving gelezen als daarbij aangegeven:

Afdeeling.	Onder-afdeeling.	OMSCHRIJVING.
IIIA	352	Kosten van bekendmakingen betreffende Indische vlottende schuld.
IV	442	Verschaffing van krediet ten behoeve van op kleine schaal gedreven land- of tuinbouw- en veeteeltondernemingen.
V	582	Maatregelen ter bestrijding van pest, voor zoover niet elders uitgetrokken, cholera, gele koorts, typhus, pokken, diphtheritis, bacillaire dysenterie, influenza en andere besmettelijke ziekten.
	590	Voorschotten ten behoeve van bijzondere ziekeninrichtingen.
	593	Vergoeding voor het gebruik van landswoningen door onderwijzers en onderwijzeressen bij het openbaar Westersch lager onderwijs, voor zoover hun voor dat gebruik meer in rekening moet worden gebracht dan f 50 's maands.

Afdeeling.	Onder-afdeeling.	OMSCHRIJVING.
IX	956	Verrekening met het departement van justitie van de kosten van overgenomen goederen en van herstellingen en in het algemeen de kosten voor ten behoeve van het departement van oorlog te werk gestelde gestraften, niet vallende onder de uitgaven voor expeditiën, excursiën, enz.

Artikel 3.

Het bedrag van de volgende onderafdeelingen wordt vastgesteld als daarbij aangegeven:

Afdeeling.	Onder-afdeeling.	Wordt verhoogd met %. gulden.	Wordt verminderd met %. gulden.	Bedrag na wijziging (in gulden).
I	101	11 067	—	191 067
	102	—	5 712	23 988
	103	234	—	4 634
	104	758	—	24 588
	105	100	—	7 000
	106	—	11 448	175 862
	107	360	—	3 380
	108	—	23 658	153 382
	109	15 570	—	96 570
	110	—	845	22 255
	111	—	2 366	7 234
	112	50 838	—	492 268
	113	37 198	—	120 398
	114	—	10 955	691 434
	115	15 803	—	29 003
	116	50 720	—	197 720
	117	—	32 140	37 860
	117 A	313 310	—	503 310
118	14 000	—	18 500	
		500 958	87 124	
II	202	14 600	—	23 110
	203	—	16 994	309 706
	207	—	98 000	375 365
	208	—	5 000	33 850
	213	—	15 000	85 360
	214	—	6 000	26 000
	215	52 000	—	825 364
	217	—	16 000	14 500
	220	52 000	—	1 990 126
	221	1 630 000	—	8 816 630
	224	2 500	—	8 600
	225	—	6 000	10 800
	226	—	33 800	44 160
	227	—	5 800	102 080
	228	—	40 000	233 280
	231	—	600	2 570
	233	—	2 400	49 475
	235	—	30 000	236 120
	236	16 000	—	135 810
	239A	28 000	—	3 028 000
		1 795 100	275 594	
III	302	6 255	—	35 555
	304	5 000	—	865 530
	305	50 615	—	240 615
	306	930 721	—	932 221
	307	31 000	—	1 729 070
	308	486 851	—	2 533 127
	310	—	330 000	3 913 090
	311	—	78 000	439 860
	312	26 000	—	116 000
	313	3 560	—	204 132
	314	—	5 300	41 400
	315	—	30 790	574 210
	316	—	2 874 240	9 224 010
	317	—	600	Niets.
	318	—	20 000	Niets.
	319	5 680 000	—	14 998 800
	320	125 000	—	615 000
	321	1 870 000	—	16 302 001
	323	500 000	—	4 400 000
	324	3 000	—	64 400
	325	400	—	400
	326	—	47 975	119 475
330	2 500	—	9 500	

Afdeeling	Onder-afdeeling	Wordt verhoogd met %. gulden.	Wordt verminderd met %. gulden.	Bedrag na wijziging (in gulden).
	331	460 000	—	2 977 350
	332	112 000	—	262 000
		10 292 902	3 386 905	
IIIA	351	—	5 302 323	4 197 677
	353	—	9 000	1 000
			5 311 323	
IV	401	—	106 000	770 282
	403	—	25 000	Niets.
	404	—	300 000	7 891 940
	404A	5 180	—	14 060
	404B	43 300	—	43 300
	405	—	10 600	139 900
	405A	—	31 720	Niets.
	405B	—	22 000	Niets.
	406	—	67 500	184 587
	408	23 800	—	85 720
	409	—	1 000	2 600
	410	—	4 500	78 040
	415	—	25 000	741 360
	416A	—	127 500	Niets.
	416B	—	225 000	375 000
	416C	—	76 620	Niets.
	416E	—	84 750	Niets.
	416F	—	1 133	Niets.
	417	300 000	—	11 807 513
	417A	59 800	—	475 000
	418	—	30 000	278 460
	419	65 000	—	78 400
	421	40 000	—	257 912
	422	140 000	—	1 072 565
	423	—	56 640	Niets.
	424A	—	12 000	Niets.
	425	—	120 000	870 698
	426	—	100 000	2 497 020
	427	7 500	—	75 804
	428A	2 160 000	—	2 160 000
	429	100 000	—	900 000
	430	400 000	—	2 614 000
	431	—	10 000	Niets.
	431A	—	65 000	216 200
	432	—	2 041 120	587 880
	437	—	25 000	3 336 045
	438	—	40 000	82 400
	439	6 000	—	18 375
	440	—	5 000	26 170
	442	16 000	—	25 000
	443	—	5 300	Niets.
	444	—	12 600	343 849
	445	—	70 000	52 800
	446	—	35 000	102 650
	450	—	150 000	174 500
	451	225 000	—	814 100
	453	—	9 000	Niets.
	454	—	15 000	128 550
	456	50 000	—	250 000
	456A	2 300 000	—	15 300 000
	457	1 000	—	222 400
	458	10 000	—	26 000
	459	1 200 000	—	18 239 000
	460	—	265 000	1 084 100
	461	80 000	—	630 000
	462	—	16 000	31 000
	464	—	10 000	165 000
	465	—	160 000	1 327 000
		7 232 580	4 360 983	
V	501	34 000	—	548 190
	503	—	8 400	25 200
	505	—	1 200	Niets.
	507	60	—	1 200
	508	175 000	—	1 586 148
	509	18 000	—	83 300
	511	492 000	—	1 733 840
	512	96 000	—	295 490
	514	—	7 050	16 200
	516	—	21 000	137 400
	516A	—	14 320	Niets.
	516B	—	5 900	Niets.
	517	—	52 550	Niets.
	518	295 000	—	1 169 010
	519	—	26 000	170 000
	519A	—	35 450	Niets.
	521	11 000	—	162 500
	522	74 000	—	408 600

Afdeling	Onder-afdeeling	Wordt verhoogd met %. gulden.	Wordt verminderd met %. gulden.	Bedrag na wijziging (in gulden).
	523	—	46 000	358 620
	523E	—	3 900	Niets.
	525	—	7 000	44 360
	529	20 000	—	191 200
	530	—	39 000	197 070
	531	55 000	—	130 000
	532	7 000	—	27 610
	533	—	4 000	20 700
	536	—	450 000	8 134 120
	537	—	120 000	320 500
	538	9 680	—	35 080
	539A	—	12 500	Niets.
	540	2 050 000	—	3 435 000
	541	2 000	—	23 000
	542	—	18 000	77 145
	543	30 300	—	112 300
	544	30 000	—	95 000
	545	2 000	—	322 220
	546A	—	8 238	670
	547	107 000	—	1 433 786
	548	—	195 000	845 680
	548A	—	75 000	Niets.
	548B	—	5 000	Niets.
	550	—	20 000	235 700
	551A	—	90 000	Niets.
	552	—	4 200	7 800
	553A	—	128 000	80 000
	554	500 000	—	5 316 000
	555	5 000	—	508 200
	557	—	15 370	630
	557A	—	30 000	Niets.
	558	20 000	—	89 400
	559	—	60 000	653 080
	560	300	—	4 300
	561	—	1 000 000	3 665 600
	561A	—	149 570	9 330
	562	—	180 000	254 000
	564A	4 130	—	11 630
	565	—	136 000	511 940
	567	—	4 720	3 380
	569	—	134 000	16 000
	570	5 600	—	121 808
	571	46 000	—	143 410
	572	30 000	—	105 000
	573	—	12 000	919 875
	574	14 100	—	113 845
	575	—	9 620	Niets.
	576	—	27 800	604 380
	577	800	—	272 500
	578	20 000	—	25 544
	579	—	32 100	Niets.
	580	—	46 000	2 597 740
	580B	7 450	—	9 250
	581	346 000	—	1 962 330
	582	—	168 000	569 362
	583	—	21 000	336 660
	584	—	141 000	776 466
	585	1 220 000	—	3 846 305
	585A	—	1 800	Niets.
	586	—	920 000	974 088
	587	—	3 000	1 149 000
	588	—	85 000	571 952
	589	—	500 000	1 605 000
	589A	4 700	—	10 700
	590	224 130	—	224 130
	591	140 000	—	385 000
	591A	2 700 000	—	13 500 000
	593	2 500	—	2 500
	594	1 400	—	91 400
	595	26 200	—	77 200
		8 826 350	5 074 688	
VI	601	1 800	—	398 210
	602	—	31 400	67 850
	603	—	74 000	20 000
	604	4 100	—	12 100
	606	—	6 800	201 053
	607	11 900	—	213 765
	608	—	6 400	78 520
	609	—	4 600	24 520
	610	—	9 850	160 590
	611	—	70 900	185 380
	612	—	21 000	21 370
	613	—	1 600	3 900
	614	—	6 000	81 260
	615	3 500	—	80 904
	616	—	184 300	468 055
	617	—	239 700	399 450

Afdeling.	Onder-afdeling.	Wordt verhoogd met %. gulden.	Wordt verminderd met %. gulden.	Bedrag na wijziging (in gulden).
	620	—	124 400	166 600
	621	—	28 000	211 595
	622	—	64 900	111 015
	623	—	1 400	20 800
	623A	—	300	4 800
	624	—	38 800	300 914
	625	—	8 200	14 950
	625A	—	1 100	4 100
	627	—	10 400	38 800
	627A	—	2 900	8 300
	628	—	1 160 200	2 459 641
	629	—	553 300	3 332 795
	630	—	2 800	87 832
	630A	237 000	—	1 557 000
	631	—	6 987 200	5 435 790
	632	—	14 800	41 174
	633	—	45 000	268 350
	634	—	96 450	623 409
	635	81 000	—	636 745
	636	—	48 800	139 970
	637	—	34 300	42 700
	639A	—	100 000	Niets.
	641	—	72 300	111 183
	642	—	65 400	104 090
	643	7 400	—	143 600
	644A	—	17 600	928 400
	645	10 000	—	110 000
		356 700	10 129 600	
VII	701	—	17 572	370 800
	702	—	24 800	39 200
	703	—	434 020	6 120 000
	704	—	10 400	27 000
	705	—	11 400	6 600
	706	—	7 499 270	9 370 000
	707	—	1 000 000	Niets.
	708	—	682 500	724 000
	709	—	81 800	54 000
	710	—	49 000	392 350
	711	—	547 000	926 750
	713	—	2 921 000	6 422 000
	714	—	4 593 000	9 831 000
	715	—	2 010 500	2 005 000
	716	—	1 780 000	1 220 000
	717	—	13 566	435 500
	718	—	29 100	139 600
	719	—	11 950	9 550
	720	—	4 333 125	5 334 000
	721	—	4 744 503	10 722 000
	722	—	538 192	278 300
	723	532 570	—	6 280 000
	724	—	222 461	681 800
	725	—	1 220 803	1 086 000
	726	—	514 230	347 500
	727	—	2 059 324	1 243 000
	728	—	637 000	750 000
	729	—	1 113 975	3 961 100
	730	430 600	—	1 704 500
	734	3 116	—	94 700
	735	—	55 250	156 000
	737A	500 000	—	2 800 000
		1 466 286	37 235 783	
VIII	801	—	30 000	1 022 597
	803	26 200	—	77 200
	804	—	27 000	215 100
	805	—	19 000	30 000
	806	—	800 000	4 800 825
	807	—	4 000	203 500
	808	2 000	—	9 500
	809	—	1 045 000	6 392 000
	810	—	150 000	1 047 010
	811	—	6 500 000	33 759 043
	813	1 450 000	—	10 388 040
	814	—	222 000	1 001 000
	815	—	1 050 000	28 004 960
	816	—	21 900 000	85 205 500
	817	35 700	—	35 700
	817A	70 000	—	120 000
		1 583 900	31 747 000	
IX	901	—	90 000	1 106 574
	903	—	90 000	1 633 929
	904	80 000	—	141 700
	905	—	2 000	503 032
	908	—	10 000	183 432

Afdeeling.	Onder-afdeeling.	Wordt verhoogd met %. gulden.	Wordt verminderd met %. gulden.	Bedrag na wijziging (in gulden).
	909	10 000	—	18 431
	910	—	500	52 500
	911	—	1 000	190 800
	912	—	1 000	134 100
	913	—	10 000	14 790 750
	914	—	7 000	122 700
	915	—	30 000	695 684
	916	16 000	—	55 596
	917	—	7 000	3 730 230
	918	35 000	—	72 528
	919	—	140 990	931 680
	920	—	15 000	382 220
	921	—	15 000	10 976
	922	—	20 000	266 490
	923	—	1 500	1 404 243
	925	—	863 000	6 418 566
	926	—	—	603 000
	927	115 000	—	3 217 865
	928	18 000	—	62 471
	929	—	3 000	113 640
	930	100	—	112
	931	—	9 000	89 853
	932	—	12 000	21 184
	933	—	13 500	171 754
	934	—	550	5 845
	935	—	5 360	29 640
	936	—	250 000	350 000
	937	7 800	—	47 800
	938	2 830 000	—	15 604 800
	939	—	1 572 000	5 376 300
	940	18 000	—	24 000
	941	1 350 000	—	4 956 600
	943	603 000	—	1 156 000
	944	—	12 000	18 000
	945	—	60 000	47 300
	946	200	—	3 200
	947	—	240 000	940 000
	951	—	2 000	44 460
	954	—	10 000	50 000
	955	10 000	—	189 600
	957D	—	8 000	49 000
	957Q	—	240 000	160 000
	957S	600 000	—	13 100 000
	957U	—	128 000	Niets.
		5 693 100	4 209 400	
X	1001	—	18 000	156 740
	1002	—	23 000	64 300
	1003	500	—	2 180
	1005	59 100	—	146 100
	1006	215 300	—	10 790 900
	1006A	15 000	—	236 000
	1006B	—	42 000	83 000
	1007	—	200	3 280
	1008	—	1 016 000	936 600
	1009	—	9 700	88 000
	1010	—	18 000	58 200
	1011	—	7 000	259 200
	1012	362 000	—	1 086 600
	1013	—	12 000	172 900
	1015	—	20 000	85 800
	1016	—	6 000	Niets.
	1017	64 000	—	1 057 600
	1018	270 000	—	2 779 500
	1019	—	22 000	2 100
	1020	—	140 000	324 802
	1021	—	526 000	1 710 020
	1022	—	7 000	368 000
	1023	—	57 000	777 600
	1024	—	122 000	816 000
	1025	150 000	—	617 500
	1027	—	44 000	106 000
	1028	—	109 000	138 900
	1029	—	184 000	1 027 475
	1030	49 500	—	128 500
	1032	—	1 000	5 600
	1033	44 200	—	244 500
	1034	—	1 429 000	1 161 400
	1035	—	53 000	136 800
	1036	917 600	—	3 240 101
	1036A	—	11 000	178 440
	1038	—	10 000	35 000
	1042A	—	49 000	3 294 000
	1042B	—	26 000	Niets.
		2 147 200	3 961 900	
XI	1102	170 875	—	5 045 919

Afdeeling.	Onderafdeeling.	Wordt verhoogd met % gulden.	Wordt verminderd met % gulden.	Bedrag na wijziging (in gulden).
	1103	9 556	—	16 556
	1104	—	116 371	3 420 922
	1105	—	10 644	69 356
	1106	324 622	—	824 622
	1109	—	911 000	144 000
	1110	1 448 686	—	1 448 686
	1113	—	476 177	423 823
	1114	500 000	—	1 000 000
	1115	—	72 300	27 700
	1117	—	20 000	Niets.
	1118	—	25 618	14 382
	1119	—	200 000	Niets.
	1120	—	40 000	Niets.
	1123	4 961	—	8 261
	1124	459	—	182 959
	1125	—	11 600	37 240
	1126	—	1 000	4 800
	1127A	—	3 096	28 004
	1128	88 000	—	128 000
		2 547 159	1 887 806	

Artikel 4.

Ten gevolge van het bepaalde bij de artikelen 1 en 3 worden de eindeijfers van de afdeelingen en het hoofdstuk vastgesteld als daarbij aangegeven:

Afdeeling.	Eindeijfer vóór de wijziging.	Inlaschingen	Verhoogingen	Verminderingen	Nieuw eindeijfer.
in gulden.					
I	2 277 669	7 910	509 958	87 124	2 808 413
II	20 076 922	—	1 795 100	275 594	21 596 428
III	58 831 673	26 300	10 292 902	3 386 905	65 763 970
IIIA	9 510 000	—	—	5 311 323	4 198 677
IV	91 927 665	88 300	7 232 580	4 360 983	94 887 562
V	64 375 247	281 220	8 826 350	5 074 688	68 408 129
VI	29 226 605	4 146 000	356 700	10 129 600	23 599 705
VII	109 651 368	2 230 000	1 466 286	37 235 783	76 111 871
VIII	202 608 475	372 000	1 583 900	31 747 000	172 817 375
IX	85 927 923	19 088	5 693 100	4 209 400	87 430 711
X	34 887 268	—	2 147 200	3 961 900	33 072 568
XI	21 979 679	—	2 547 159	1 887 806	22 639 032
Hoofdstuk II.		7 170 818	42 451 285		
			49 622 053	107 668 106	
	731 380 494			58 046 053	673 334 441

Artikel 5.

Artikel 2 van de wet van 5 April 1922 (Nederlandsch Staatsblad No. 175, Indisch Staatsblad No. 223), zooals dat gelezen wordt in verband met artikel 2A van de wet van 29 December 1922 (Nederlandsch Staatsblad No. 763, Indisch Staatsblad 1923 No. 38), wordt gelezen als volgt:

Artikel 2.

Met inachtneming van artikel 6 der Indische Comptabiliteitswet kan zoo noodig uit de sommen, bij de ondervolgende afdeelingen voor onvoorziene uitgaven toegestaan, overschrijving plaats vinden op de aangegeven onderafdeelingen van het bij deze wet vastgestelde hoofdstuk.

Afd: Onderafdeelingen.

- I. 103, 104, 107, 109, 111A, 111B, 111C, 113, 115 tot en met 117,
- II. 202, 204, 206, 208, 210, 212, 214, 216 tot en met 221, 224, 225, 227, 229, 231, 232, 234, 236 tot en met 239,

- III. 302, 303, 305, 306, 306A, 308, 309, 311, 312, 314 tot en met 325, 327 tot en met 331,
- IIIA. 351, 352,
- IV. 401 tot en met 415, 417 tot en met 431A, 434 tot en met 465B,
- V. 502, 503, 504, 504A, 507, 509, 510, 512, 513, 515 tot en met 517, 519, 519A, 521, 523, 524, 525, 526, 528, 530, 530A, 531 tot en met 535, 537 tot en met 540, 541 tot en met 544, 546, 548, 549 tot en met 551, 552, 553, 555, 556, 557, 558, 560, 561, 561B, 562, 562A, 564A tot en met 567, 569, 571, 572, 574, 575, 576, 578, 581, 581B, 582, 583, 585 tot en met 599,
- VI. 602 tot en met 605, 607, 609, 611, 613, 615, 617 tot en met 620, 622, 624, 626, 628, 629, 631, 633, 634, 635, 637, 638, 639, 639A, 640, 642, 644, 644B, 644C,
- VII. 702 tot en met 733, 735, 736, 737,
- VIII. 802, 803, 805, 806, 808 tot en met 817A,
- IX. 901 tot en met 947, 949, 951, 954, 95a, 956, 957, 957S, 957BB,
- X. 1002, 1004, 1005, 1006, 1008, 1010, 1012, 1014, 1016, 1017 tot en met 1025, 1027 tot en met 1034, 1036, 1036A, 1036B, 1037, 1037A, 1038, 1038A, 1040, 1041, 1042,
- XI. 1102 tot en met 1111, 1113, 1123, 1126, 1127.

Van de ondervolgende onderafdeelingen — behoorende tot de aangegeven afdeelingen — van het bij deze wet vastgestelde noodstuk kan worden overgeschreven op andere onderafdeelingen, waarvan het bedrag onvoldoende blijkt tot uitvoering van de in de genoemde onderafdeelingen bedoelde maatregelen.

Afd:

Onderafdeelingen.

II. 213A,

IV. 405A, 416A tot en met 416F, 419A, 419B,

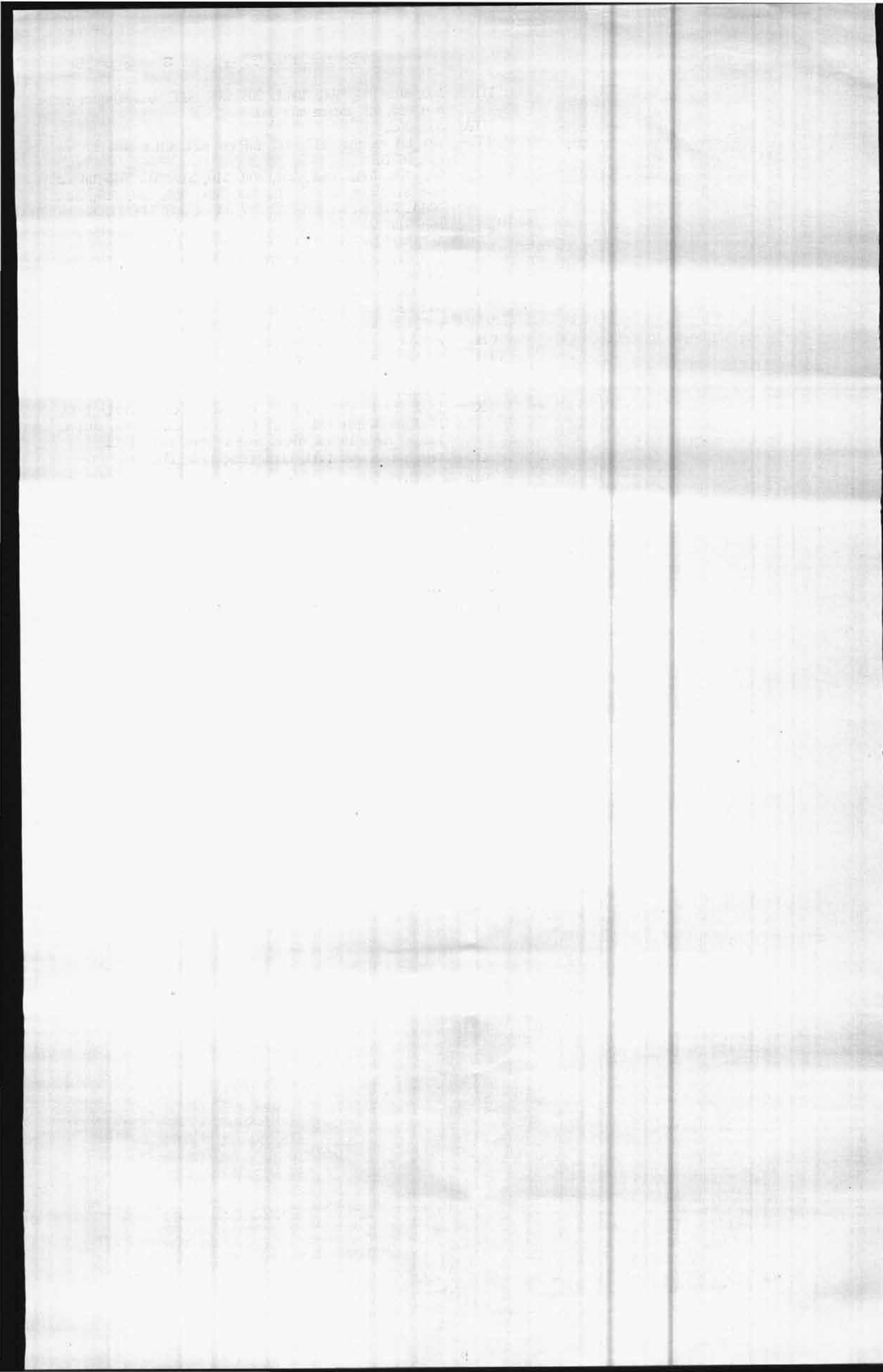
V. 510A, 523A, 523C, 530B, 540A, 546A, 550A, 551B, 553A, 557B, 581A,

IX. 912A, 948, 952, 957A tot en met 957E, 957G tot en met 957P, 957R, 957T, 957V tot en met 957Y,

X. 1019

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal
van Nederlandsch-Indië:

De Algemeene Secretaris,



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 3 — STUK 2C.

Nadere wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922.

ONTWERP VAN BESLUIT (Middelen in Indië).

Overwegende, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot voorloopige nadere aanvulling van de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922, voor zoover de in Nederlandsch-Indië te ontvangen middelen betreft;

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Overeenkomstig het gevoelen van den Volksraad te bepalen:

Eenig artikel.

Middelen in Indië.

De aanwijzing der in Nederlandsch-Indië te ontvangen middelen tot goedmaking van de uitgaven, begrepen in de beide hoofdstukken der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922, definitief vastgesteld bij de wet van 5 April 1922 (Nederlandsch Staatsblad No. 177, Indisch Staatsblad No. 225) en gewijzigd bij de wet van 29 December 1922 (Nederlandsch Staatsblad No. 763, Indisch Staatsblad 1923 No. 38), wordt voorloopig nader aangevuld als volgt:

AFDEELING III.

Departement van Financiën.

305. In- en uitvoerrechten en accijnzen en andere ontvangsten daarmede in verband.

De onderverdeeling van het middel wordt gewijzigd in dier voege, dat in plaats van

d. accijnzen;

e. andere ontvangsten.

wordt gelezen:

d. uitvoerrecht Landsgoederen;

e. accijns op gedistilleerd;

f. accijns op petroleum, enz.;

g. accijns op lucifers;

h. accijns op tabak;

i. andere ontvangsten.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal
van Nederlandsch-Indië:

De Algemeene Secretaris,

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

DEPARTMENT OF CHEMISTRY

RESEARCH REPORT

1. Title of the report

2. Author's name

3. Date of report

4. Summary of the report

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 3 — STUK 3, a.

Nadere wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922.

MEMORIE VAN TOELICHTING
(Algemeen gedeelte).

De hierbijgaande ontwerpen van besluit hebben de strekking om:

- 1e. nieuwe onderafdeelingen tot een gezamenlijk bedrag van f 7 170 818 op de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922 te brengen;
- 2e. van eenige onderafdeelingen de omschrijving te wijzigen;
- 3e. onderafdeelingen, welke ontoereikend zijn gebleken, te verhoogen met een gezamenlijk bedrag van f 53 833 235 en onderafdeelingen, waarop een overschot is, te verminderen met een gezamenlijk bedrag van f 164 037 206;
- 4e. de verdeling in onderdeelen van een der middelen te herzien.

De wijzigingen van de eindeijfers van de verschillende begrotingsafdeelingen (de hoofdstukken I en II tezamen genomen) en van het totaal der uitgaven blijken uit het volgend overzicht.

Afdeling.	Aanduiding.	Eindeijfer (in guldens)		Het eindeijfer wordt (in guldens)	
		Nieuw.	Thans.	Hooger.	Lager.
I	Reg. en H. C.	2 885 813	2 455 069	430 744	—
II	Just.	22 097 928	20 715 422	1 382 506	—
III	Fin.	104 963 845	132 448 548	—	27 484 703
IIIA	Ind. Schuld.	73 604 862	77 422 185	—	3 817 323
IV	B. B.	99 352 662	94 766 765	4 595 897	—
V	O. en E.	70 918 529	66 649 647	4 268 882	—
VI	Landb., N. en H.	23 986 494	29 601 394	—	5 664 900
VII	B. O. W.	81 449 721	113 290 218	—	31 840 497
VIII	Gouv. Bedr.	196 299 595	240 406 605	—	44 107 100
IX	Oorlog.	110 807 952	106 155 264	4 452 688	—
X	Marine.	55 350 543	61 259 243	—	5 908 700
XI	Zelfbestuur.	22 639 032	21 979 679	659 353	—
	Opgeteld.	864 116 976	967 150 129	15 790 070	118 823 223
			Verschil		103 033 153

Onder de verhoogingen zijn begrepen uitgaven tot een totaal van f 1 450 000, welke krachtens artikel 31 der Indische Comptabiliteitswet (Indisch Staatsblad 1917 No. 521) boven de begrooting hebben plaats gehad voor aankoop, aanmaak, vervoer en verkoop van producten (zout), en de daarmee in verband staande percentsgewijze belooningen.

Naast de mindere uitgaven voor den geheelen dienst van f 103 033 153 staan blijkens voorloopige uitkomsten hoo-

gere ontvangsten tot een bedrag van f 22 103 996, waaronder begrepen is eene som van rond f 2 671 000 ter zake van den verkoop van voedingsmiddelen.

Onder de voorgestelde verhoogingen en inlasschingen is f 13 899 795 aan Buitengewone uitgaven, f 286 483 aan uitgaven voor de Vlootuitbreiding en f 3 740 000 aan crisis-uitgaven (voedselvoorziening enz.) begrepen, onder de verminderingen f 42 952 200 aan Buitengewone uitgaven en f 3 696 000 aan uitgaven voor de Vlootuitbreiding.

In verband met een en ander zullen, naar het zich thans laat aanzien, de eindeijfers van den dienst van 1922 ongeveer luiden als volgt:

	In duizendtallen guldens.		
	Uitgaven.	Ontvangsten.	Nadeelig slot.
Gewone dienst	754 138	730 562	23 576
Buitengewone dienst.	93 776	473	93 303
Vlootuitbreiding	12 463	5 100	7 363
Voedselvoorziening...	3 740	2 671	1 069
Geheele dienst	864 117	738 806	125 311

De toelichtingen der voorgestelde wijzigingen zijn afdelingsgewijze verzameld en gedrukt.

De toelichtingen, die betrekking hebben op het Iste hoofdstuk der begrooting, zijn hoofdzakelijk verstrekt door het Ministerie van Koloniën. Daar bij het opmaken van de bijdragen voor dit ontwerp in Nederland nog slechts beschikt werd over voorloopige uitkomsten, zou het kunnen blijken, dat de uitgetrokken bedragen nog wijziging behoeven, waarmede dan bij de opmaking van het wetsontwerp door den Minister van Koloniën rekening zal worden gehouden.

VOLKSRaad
TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 3 — STUK 3, b.

Nadere wijziging en aanvulling der begrooting van
Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

AFDEELING I.

Regeering en Hooge Colleges.

Inlassching van onderafdeelingen.

OMSCHRIJVING.	Bedrag in guldens.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK II.		
Ond. 111A. Commissie tot overweging van een Indisch bezoldigingsstelsel	1 600	Deze onderafdeeling, die reeds bij het wetsontwerp-regularisatie voor het dienstjaar 1918 werd ingelascht en toegelicht (onderafdeeling 14C; gedrukte stukken 1919—1920 — 389, 4, blz. 22), is voor 1922 alleen nog noodig om ten laste daarvan te boeken de aan den hoofd-ambtenaar W. Verbeek toegekende geldelijke belooning als blijk van waardeering der Regeering voor de loffelijke wijze waarop en den grooten ijver, waarmede hij zich heeft gekweten van de hem verstrekte opdracht tot het indienen van voorstellen voor de herziening der wedden der z.g.n. inheemsche landsdienaren.
Ond. 111B. Uitgaven in verband met de in- stelling van eene Bestuursverkavelingscommissie.	1 200	De onderafdeeling werd reeds ingelascht en toegelicht bij de regularisatievoorstellen betreffende het jaar 1921 (gedrukte stukken Volksraad, tweede gewone zitting 1922, onderwerp 2, stuk 3. b). De aangevraagde som van f 1 200 dient tot bestrijding van uitgaven over het jaar 1922.
Ond. 111C. Uitgaven in verband met de in- stelling van eene salariscommissie, voor zoover niet elders uitgetrokken	5 110	Deze post dient tot boeking van enkele uitgaven ten behoeve van de bij het Gouvernementsbesluit van 22 Juli 1922 No. 11 onder den naam van „Salariscommissie” ingestelde commissie, welke onder het indienen van geformuleerde voorstellen der Regeering van advies zal dienen nopens eene herziening van de thans voor de burgerlijke landsdienaren geldende inkomsten- en pensioenregelingen, met het doel die in beter onderling verband te brengen en de blijkens de ervaring daarin voorkomende leemten en onbillijkheden zooveel mogelijk weg te nemen.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhooging in gulden.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK II.		
Ond. 101. Jaarwedde van den Gouverneur-Generaal	11 067	Aan den sedert afgetreden Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, den heer Mr. J. P. graaf van Limburg Stirum, nog toekomende verhooging der jaarwedde over het tijdvak van en met 1 Januari tot en met 23 Maart 1921. Aangezien de desbetreffende regeling van 1922 daartert, komen de uitgaven ten laste van laatstgenoemd jaar.
Ond. 103. Verdere uitgaven voor den Staf van den Gouverneur-Generaal	234	Te lage raming.
Ond. 104. Verblijven van den Gouverneur-Generaal	758	Wisselvallige post.
Ond. 105. Personeel voor het uitoefenen van toezicht op de paleizen met bijbehorende gebouwen en terreinen te Weltevreden en Buitenzorg en het beheer van het domein te Tjipanas	100	Traktementsverhoogingen.
Ond. 107. Verdere uitgaven voor den Raad van Nederlandsch-Indië	360	Voor herstelling van meubilair en voor stenografischen arbeid.
Ond. 109. Verdere uitgaven van den Volksraad	15 570	De raming van den post voor kantoorkosten is te laag gebleken; voor het jaar 1923 is zij belangrijk verhoogd. Voorts hebben uitgaven plaats gehad ten laste van den voor memorie geraamden post voor uitgaven in verband met het kiezen van leden van den Volksraad. Daartegenover zijn de uitgaven voor vergoeding aan de Landsdrukkerij voor het drukken der stukken van den Volksraad beneden de raming gebleven.
Ond. 112. Personeel van de Algemeene Secretarie	50 838	Hoewel gedurende het jaar 1922 de personeelsuitgaven belangrijk zijn teruggedrongen, was het nog niet mogelijk binnen de door de begroting gestelde grenzen te blijven, zonder den goeden gang van zaken in gevaar te brengen. De overschrijding spruit voor ongeveer $\frac{1}{3}$ deel voort uit uitgaven voor regelmatige bezoldigingsverhoogingen, die automatisch worden toegekend.
Ond. 113. Verdere uitgaven van de Algemeene Secretarie	37 198	Niettegenstaande op den post voor eigenlijke kantoorkosten door de uiterste beperking dezer uitgaven ruim f 8 000 werd overgehouden, zijn de bij de onderafdeeling toegestane fondsen nog aanmerkelijk overschreden als gevolg van de hooge uitgaven voor telegrammen, briefwisseling met het buitenland, advertenties en drukwerk.
Ond. 115. Verdere uitgaven van de Algemeene Rekenkamer	15 803	Met het oog op de wenschelijkheid om de nieuw gebouwde archieflocaliteit der Algemeene Rekenkamer zoo spoedig mogelijk in gebruik te kunnen nemen, werden door de Regeering in 1922 fondsen beschikbaar gesteld ten einde al dadelijk te kunnen overgaan tot den aanmaak en de ombouwing van stellingen; in verband daarmee konden de voor genoemd doel bij de voorloopige begrooting voor 1923 opgebrachte fondsen door den Minister van Koloniën verminderd worden. De uitgaven in 1923 zullen ver beneden het verminderd bedrag blijven.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhoging in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 116. Reis- en verblijfkosten en zitting- gelden	50 720	De raming van den wisselvalligen post voor reis- en verblijfkosten en zittinggelden ten behoeve van den Volksraad is te laag gebleken, voor het jaar 1923 is zij belangrijk verhoogd.
Ond. 117A. Tegemoetkomingen wegens duur- te van levensmiddelen	313 310	Zooals reeds in het ontwerp der begrooting voor 1923 werd medegedeeld, is de raming van den post te laag geweest. Zij was gebaseerd op gegevens, die later bleken onvolledig te zijn in verband met naboeijingen van groote bedragen, strekkende ter eerste uitkeering van duurtebijslag over een aantal maanden.
Ond. 118. Onvoorziene uitgaven	14 000	Krachtens artikel 15 I. C. W. zijn eenige uitgaven over afgesloten dienstjaren ten laste van dezen post gebracht.
Vermindering van het bedrag van onderafdeelingen.		

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK II.		
Ond. 102. Staf van den Gouverneur-Generaal	5 712	Onvoltalligheid van en wisselingen onder de adjudanten.
Ond. 106. Personeel van den Raad van Ne- derlandseh-Indië	11 448	Onvoltalligheid van en wisselingen onder het personeel.
Ond. 108. Personeel van den Volksraad	23 658	
Ond. 110. Regeeringsgemachtigde voor alge- meene zaken bij den Volksraad	845	Gedurende den tijd, dat de heer Mr. J. J. Schrieke het ambt van Regeeringsgemachtigde voor Algemeene Zaken bij den Volksraad waarnam (voorafgaand aan zijne definitieve benoeming) genoot hij een inkomen, dat lager was dan het bij de begrooting uitgetrokken bedrag. Daartegenover staan hogere uitgaven voor kantoorkosten en kantoorhuur, op welke bij de begrootingen voor 1923 en 1924 gerekend is.
Ond. 111. Raad van Departementshoofden .	2 366	Ondanks uitgaven voor telefoonabonnement en telefoongesprekken, waarop bij de begrooting niet was gerekend, is op den post een overschot, doordat de betrekking van Secretaris van den Raad gedurende het geheele jaar on vervuld is gebleven. Aan den voorzitter werd echter gedurende een deel van het jaar een ambtenaar op f 700 's maands ter zijde gesteld.
Ond. 114. Personeel van de Algemeene Re- kenkamer	10 955	Houdt verband met door de Algemeene Rekenkamer getroffen maatregelen ter bezuiniging.
Ond. 117. Verrekening van diensttelegram- men	32 140	Te hooge raming.

EXHIBIT

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

EXHIBIT

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 3 — STUK 3, c.

Nadere wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

AFDEELING II.

Departement van Justitie.

Verhooging van het bedrag van onderafdeelingen.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhooging in guldens.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK II.		
Ond. 202. Verdere uitgaven van het departement	14 600	Het tekort is veroorzaakt door meerdere uitgaven voor kantoorkosten, waarop bij de raming van den onderwerpelijken post voor 1923 gerekend is, zoomeede door de ten laste van de IIe afdeeling komende kosten van door de Landsdrukkerij geleverde jaarboeken en periodieken en in de Javasche Courant geplaatste advertenties, met welke kosten bij de raming van nevenvermelden post voor het eerst rekening werd gehouden bij de begrooting voor 1923.
Ond. 215. Personeel van de wees- en boedekamers	52 000	Doordat o.m. in verband met de vele werkzaamheden bij de Weeskamers personeel op tijdelijken voet moest worden in dienst gesteld. Voor zoover versterking van het personeel blijvend dan wel voor langeren duur noodig werd geacht, is met de gelijke gevolgen daarvan rekening gehouden in de begrootingen voor 1923 en 1924.
Ond. 220. Personeel van het gevangeniswezen	52 000	Hoofdzakelijk veroorzaakt door indienststelling van personeel op tijdelijken voet. Op de betrekkelijke maatregelen, voor zoover zij nog noodig zijn, is in de begrooting voor 1923 grootendeels gerekend.
Ond. 221. Verdere uitgaven van het gevangeniswezen	1 630 000	Het tekort is veroorzaakt, doordat het aantal gevangenen grooter was en de prijzen der voedingsmiddelen hooger waren dan tijdens de raming verwacht werd, zoodat meer aan het onderhoud en de verpleging van de gevangenen moest worden ten koste gelegd dan geraamd was (f 700 000 hooger dan voor 1921).
Ond. 224. Gedeeltelijke vergoeding aan verenigingen, die zich de bestrijding van de misdadigheid van jeugdige personen ten doel stellen, van de kosten van verpleging van hare pupillen en verdere andere uitgaven	2 500	In verband met het grooter aantal door de verenigingen Pro Juventute verzorgde pupillen dan waarop bij de raming van den post, gebaseerd op de uitkomsten van voorgaande jaren, gerekend was.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhoging in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 236. Verdere uitgaven van den immigratiedienst	16 000	Doordat aan de voeding en verpleging van niet toegelaten immigranten en van immigranten, over wier toelating nog niet was beslist, meer is moeten worden ten koste gelegd dan waarop gerekend was. In de begroting voor 1923 is met de meerdere uitgaven rekening gehouden.
Ond. 239A. Tegemoetkoming wegens duurte van levensmiddelen	28 000	In verband met de toekenning van weddeverhogingen aan landsdienaren, waarmede gepaard gaat het genot van een hogere tegemoetkoming wegens duurte van levensmiddelen. Vermindering van het bedrag van onderafdeelingen.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK I.		
Ond. 203. Gevangenen en veroordeelden ...	137 000	Lagere prijzen van verschillende artikelen voor het onderhoud en den arbeid van gevangenen en veroordeelden.
HOOFDSTUK II.		
Ond. 203. Personeel van het Hoog Gerechtshof en van het Hoog Militair Gerechtshof	16 994	Onvoltalligheid van en wisselingen onder het personeel.
Ond. 207. Personeel van de landgerechten ...	98 000	Het onverbruikt blijven van de ten behoeve van de verdere uitbreiding van de landgerecht-rechtspraak buiten Java en Madoera uitgetrokken fondsen en van die, uitgetrokken voor de hogere bezoldiging van de fiscaal griffiers. Voorts is het overschot het gevolg van een te hooge raming der regelmatige weddeverhogingen, zoomede van onvoltalligheid van en wisselingen onder het personeel. Met een en ander is in de begrotingen voor 1923 en 1924 rekening gehouden.
Ond. 208. Verdere uitgaven van de landgerechten	5 000	Minder veelvuldige verstrekking van meubilair, zoomede verminderde aanvulling van de vaste vergoeding voor kantoorkosten bij tijdelijke versterking van het personeel.
Ond. 213. Bezoldigingen en toelagen van de hulpschrijvers op de kantoren onder het departement van justitie behoorende	15 000	Onvoltalligheid van en wisselingen onder het personeel, in verband waarmede ook de raming van de regelmatige weddeverhogingen te hoog is gebleken.
Ond. 214. Toelagen wegens dure levenswijze en uit hoofde van dienstbelang, zoomede vergoeding voor vervoerkosten	6 000	Onvoltalligheid van en wisselingen onder het personeel.
Ond. 217. Burgerlijke stand voor de Chinezen	16 000	Minder akten door tussenpersonen opgemaakt en minder uitgaven voor belooning van tolken.
Ond. 225. Bijdrage in de bouw-, eerste inrichtings- en exploitatiekosten van particuliere opvoedingsgestichten	6 000	Geringer aantal regeeringspupillen en z.g. voogdijkinderen, opgenomen in het opvoedingsgesticht voor Europeesche jongens te Soekaboemi en in het kinderruis van de vereeniging Doreas te Batavia.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 226. Personeel van het tucht- en opvoedingswezen	33 800	Hoofdzakelijk doordat ten behoeve van het centraal doorgangshuis te Malang, in verband met de late oprichting daarvan, slechts gedurende de laatste twee maanden eenig personeel in dienst gesteld was en voorts door onvoltalligheid van het personeel op het hoofdbureau van het Tucht- en opvoedingswezen.
Ond. 227. Verdere uitgaven van het tucht- en opvoedingswezen:	5 800	Ofschoon de voor kantoorkosten zoomede de voor verpleging en onderwijs van de pupillen ten behoeve van het centraal doorgangshuis te Malang uitgetrokken fondsen grootendeels onverbruikt zijn gebleven, kan in verband met de belangrijk hogere uitgaven ten behoeve van de in en buiten het landsopvoedingsgesticht te Semarang verpleegde Regeeringspupillen de onderafdeeling slechts met het nevenvermeld bedrag worden verminderd. Met de meerdere uitgaven ten behoeve van gemeld landsopvoedingsgesticht is in de begrotingen voor 1923 en 1924 rekening gehouden.
Ond. 228. Personeel van de arbeidsinspectie en koeliewerving	40 000	Onvoltalligheid van en wisselingen onder het personeel. In de begroting voor 1923 is het cijfer van den post, mede uit een oogpunt van bezuiniging, belangrijk lager gesteld.
Ond. 231. Verdere uitgaven van het Regeeringskantoor ter bestrijding van den zoogenaamden handel in vrouwen en meisjes	600	Over het uitgetrokken bedrag behoefde niet ten volle te worden beschikt.
Ond. 233. Personeel bij het centraalkantoor voor dactyloscopie	2 400	Onvoltalligheid van het personeel. In de begroting voor 1923 is het eindeijfer van nevenvermelden post uit een oogpunt van bezuiniging met f 5 000 verminderd.
Ond. 235. Personeel van den immigratiedienst	30 000	Onvoltalligheid van en wisselingen onder het personeel o.m. wegens opheffing in den loop van het jaar 1922 van zelfstandige secretaris-betrekkingen. Met de geldelijke gevolgen daarvan is in de begroting voor 1923 rekening gehouden.

1887

1887

1887

1887

1887

1887

1887

1887

1887

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 3 — STUK 3, d.

Nadere wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

AFDEELING III.

Departement van Financiën.

Inlassching van onderafdeelingen.

OMSCHRIJVING.	Bedrag in guldens.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK II.		
Ond. 306A. Uitgaven voor den bezuinigingsdienst	26 300	De post dient tot boeking der uitgaven, voortvloeiende uit de instelling van den bezuinigingsdienst, voor welken bij de begrooting voor 1923 de noodige gelden zijn uitgetrokken. Verhooging van het bedrag van onderafdeelingen.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhooging in guldens.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK I.		
Ond. 308. Bezoldigingen tijdens verlof of afwezigheid uit Nederlandsch-Indië om andere redenen, non-activiteitsbezoldigingen, wachtgelden, alsmede onderstandden bij ontslag uit de betrekking, een en ander voor zoover niet afzonderlijk uitgetrokken	1 033 000	De overschrijding van dezen wisselvalligen post is veroorzaakt door verschillende omstandigheden. Het aantal ambtenaren met verlof is grooter geweest dan verwacht werd, terwijl hunne bezoldigingen verhooging ondergingen in verband met de verbetering der activiteits-traktementen van verschillende groepen van ambtenaren. Verder was bij de raming niet gerekend op non-activiteitsbezoldigingen van ambtenaren, die in geval van terugkeer naar Indië aldaar niet herplaatst zouden zijn, alsmede op de wachtgelden, welke aan voor den Indischen dienst bestemde personen, bij beëindiging der studie, verleend moesten worden.
HOOFDSTUK II.		
Ond. 302. Verdere uitgaven voor het departement	6 255	In hoofdzaak kosten van telegrammen naar het buitenland, waarvoor geen bedrag was uitgetrokken. Voorts te lage raming van de vervoerkosten, welke evenwel voor 1924 herzien is.
Ond. 304. Personeel van de algemeene kassen	5 000	De post voor regelmatige verhoogingen van bezoldiging is ontoereikend gebleken, daarentegen is voor aanvangsbezoldigingen minder uitgegeven in verband met onvoltalligheid van en wisselingen onder het personeel.

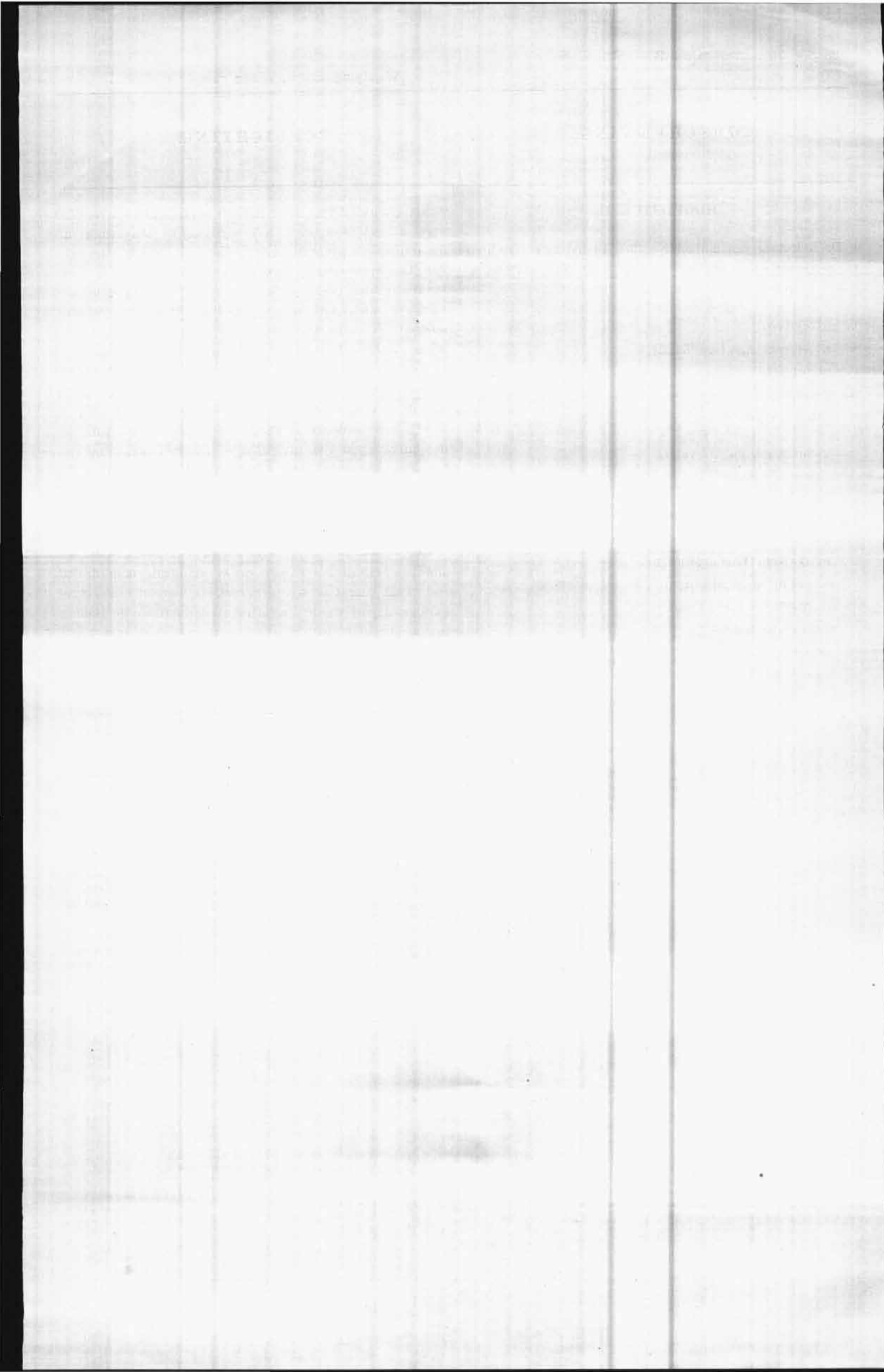
OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhoging in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 305. Verdere uitgaven voor de algemeene kassen	50 615	In hoofdzaak is de overschrijding veroorzaakt door buitengewone geldzendingen in verband met de terugvloeiing van pasmunt in de Landskassen; voorts zijn uitgaven ($\pm f$ 10 000) geboekt ten laste van den voor Memorie uitgetrokken post voor verliezen bij ontvreemding als anderszins van geld.
Ond. 306. Muntwezen	930 721	Voortzetting van de muntzuivering in Celebes en Onderhoorigheden. De betreffende posten daarvoor waren voor Memorie geraamd.
Ond. 307. Bezoldiging van het personeel van den dienst der belastingen, voor zooveel niet afzonderlijk uitgetrokken	31 000	Houdt verband met den toegenomen omvang der werkzaamheden op het gebied der belastingen.
Ond. 308. Verdere uitgaven voor den dienst der belastingen, voor zoover niet afzonderlijk uitgetrokken	486 851	Ontoereikend als gevolg van den toegenomen omvang der werkzaamheden ten behoeve waarvan o.a. bij de Landsdrukkerij groote hoeveelheden gedrukte besteld moesten worden. Voorts moest meer aan collecteloonen voor het innen van belastinggelden worden uitgekeerd als gevolg van de hogere belastingopbrengst.
Ond. 312. Verponding	26 000	Meer intensieve opname van de percelen, waardoor het bedrag van den aanslag belangrijk gestegen is.
Ond. 313. Personeel voor de openbare verkooping	3 560	Regelmatige verhogingen van bezoldiging.
Ond. 319. Pandhuizen in eigen beheer	5 680 000	Door toeneming van den omzet en door meer aankoop van goederen bij pandveilingen moest belangrijk meer kapitaal worden vastgelegd dan geraamd was. Daarentegen zijn de bedrijfsuitgaven aanmerkelijk beneden de raming gebleven.
Ond. 320. Verlofs- en non-activiteits-bezoldigingen, wachtgelden, voorloopige bezoldigingen en onderstanden bij ontslag uit de betrekking, een en ander voor zoover niet afzonderlijk uitgetrokken	125 000	De raming van den wisselvalligen post is te laag gebleken, o.m. doordat krachtens eene regeling van 1922 aan een aantal personen alsnog verhoging van vóór dat jaar genoten verlofsbezoldiging is uitbetaald.
Ond. 321. Pensioenen en gagementen, alsmede onderstanden bij ontslag uit 's Lands dienst en onderstanden aan niet-landsdienaren	1 870 000	Wisselvallige post, die o.a. in verband met wijziging van pensioensregelingen niet nauwkeurig geraamd kon worden.
Ond. 323. Voorschotten op bezoldiging of andere inkomsten	500 000	In verband met de toeneming van het aantal landsdienaren en de stijging der bezoldigingen; tegenover de hogere uitgaven staan uiteraard hogere inkomsten, al zal dit eerst in volgende jaren tot uiting komen.
Ond. 324. Soldijen en toelagen aan eere-teekenen verbonden	3 000	Wisselvallige post.
Ond. 325. Uitgaven in verband met het oetooi van de Javasche Bank	400	Betaling aan de Landsdrukkerij wegens publicaties in de Javasche Courant. De post was voor Memorie geraamd.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhooging in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 330. Aanschaffing en uitzending van boekwerken, kaarten en gedrukte stukken voor den algemeenen dienst, voor zoover een en ander niet geschiedt door het departement van Oorlog.	2 500	Wisselvallige post.
Ond. 331. Tegemoetkomingen wegens duurte van levensmiddelen	460 000	De raming is te laag gebleken.
Ond. 332. Onvoorziene uitgaven	112 000	Krachtens artikel 15 I. C. W. zijn verschillende uitgaven over afgesloten dienstjaren ten laste van dezen post gebracht. Almede zijn daarop geboekt de inkomsten van de heeren E. P. Wellenstein (belast met eene opdracht op belastinggebied) en J. C. W. Blom (belast met werkzaamheden ten behoeve van de Salariscommissie).
Vermindering van het bedrag van onderafdeelingen.		

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK I.		
Ond. 301. Algemeene kassen	13 000	Er zijn minder muntstukken uitgezonden dan geraamd was.
Ond. 302. Kosten van het muntwezen, daaronder begrepen die van den aankoop van Nationale Schuld en van bewijzen van Nederlandsch-Indische schuld voor het fonds uit de zuivere winsten, verkregen uit aanmuntingen voor rekening van Nederlandsch-Indië	33 550 000	Het overschot is daaraan toe te schrijven, dat de aanmunting ver beneden de raming bleef, zoodat ook minder geld voor belegging beschikbaar kwam. Bovendien werd het voorhanden bedrag ten deele voor latere belegging gereserveerd.
Ond. 307. Zegelrecht	15 000	Door daling van de papierprijzen kon het benoodigde zegel- en kardoespapier tegen lagere prijzen worden gekocht dan geraamd was.
Ond. 309. Duurtebijslag voor met verlof, op wachtgeld of op non-activiteit in Nederland vertoevende burgerlijke landsdienaren van Nederlandsch-Indië	61 000	Voor duurtebijslag behoefde minder te worden uitgegeven.
Ond. 310. Pensioenen en gagementen, onderstanden niet elders genoemd, toelagen, belooningen en tegemoetkomingen, alsmede met een en ander verband houdende uitgaven	886 000	De zeer wisselvallige uitgaven voor pensioenen van officieren en van de militairen beneden dien rang zijn beneden de raming gebleven.
Ond. 314. Geneeskundig onderzoek van aan den Indischen dienst verbonden of daarvoor bestemd personeel	17 000	Tengevolge van het geringer aantal keuringen, in verband met de mindere behoefte aan personeel voor den Indischen dienst, bleef het aan reis- en verblijfkosten voor de te keuren personen uitgegeven bedrag beneden het geraamde.
Ond. 316. Eereteekenen	6 000	De aanschaffing der eereteekenen heeft tegen lagere eenheidsprijzen plaats gehad dan die, waarvan bij de raming was uitgegaan.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 317. Uitrusting, voorloopige bezoldiging, belooningen en andere uitgaven in verband met de uitzending van burgerlijke ambtenaren	874 000	De overschotten houden verband met de geringere uitzending van personeel dan waarop gerekend was.
Ond. 318. Kosten in verband met de aanwerving van personeel voor den Indischen dienst	7 000	Als voren.
Ond. 321. Keuring, aankoop en vervoer van uit te zenden, en kosten van te ontvangen verschillende goederen	21 000	Er zijn minder goederen bij het Koloniaal Etablissement te Amsterdam verwerkt dan bij het opmaken van de begrooting verwacht werd.
HOOFDSTUK II.		
Ond. 310. Personeel van de in- en uitvoerrechten en accijnzen	330 000	Na het opmaken van de raming (begin 1921) hebben verschillende oudere ambtenaren den dienst verlaten, die voor een deel niet vervangen zijn. Ook is uit bezuinigingsoverwegingen niet overgegaan tot de indienststelling van opzieners, waarop bij de begrooting gerekend was.
Ond. 311. Verdere uitgaven voor de in- en uitvoerrechten en accijnzen	78 000	Over het bij de begrooting uitgetrokken bedrag voor kleding en uitrustingsstukken behoefde slechts gedeeltelijk te worden beschikt. Voorts is voor vervoer- en kantoorkosten minder uitgegeven dan geraamd was.
Ond. 314. Verdere uitgaven voor de openbare verkooping	5 300	Het overschot betreft den wisselvalligen post tot dekking van het nadeelig verschil tussehen de ontvangsten en uitgaven voor rekening van het vendufonds.
Ond. 315. Zegelrecht	30 790	De opbrengst van den verkoop van gezegeld papier en plakzegels is beneden de raming gebleven, zoodat ook de bijdrage in de kosten van het personeel van den postdienst minder bedraagt.
Ond. 316. Opiumverkoop	2 874 240	Niettegenstaande de uitgaven, voortvloeiende uit de herziening van de bezoldiging van eenige categorieën van het personeel der opiumregie (Indisch Staatsblad 1921 No. 696 en 697, jo 1922 No. 88), waarop bij de begrooting voor 1921 gerekend was, in verband met het tijdstip van uitvoering ten laste van 1922 kwamen en de raming van de tegemoetkomingen wegens duurte van levensmiddelen te laag is gebleken, is op deze onderafdeeling een overschot in hoofdzaak ontstaan doordat de uitgaven voor verrekoning met het departement van Gouvernementsbedrijven van verstrekt opium beneden de raming zijn gebleven (vermindering van het gebruik). Voorts werd minder betaald voor aankoop van djitjing, alsmede voor vervoer- en kantoorkosten.
Ond. 317. Uitgaven ten behoeve van de opiumbestrijdingcommissie	600	Ten laste van deze posten zijn geen uitgaven gedaan.
Ond. 318. Steun aan anti-opiumvereenigingen	20 000	
Ond. 326. Personeel van den gouvernements-accountantsdienst	47 975	Onvoltalligheid van en wisselingen onder het personeel.

OMSCHRIJVING.	TOELICHTING.																																										
HOOFDSTUK II																																											
De indeeling van middel No. 305, In- en uitvoerrechten en accijnzen en andere ontvangsten daarmede in verband, t.w.:	Als uitvloeisel van de in Indisch Staatsblad 1921 No. 210 afgekondigde Wet tot nadere wijziging en aanvulling van de Indische Tariefwet werd gedurende 1922 uitvoerrecht van Landsgoederen gegeven. De middelenwet van 1922 bevatte echter geen specialen post tot boeking dier ontvangsten, zooals wél met die van 1923 het geval is (middel 305, d). Tenzij dus alsnog een zoodanige post ingelascht wordt, zouden de ter zake ontvangen gelden geboekt moeten worden onder den algemeenen post voor Uitvoerrecht, waarvan het gevolg zou zijn, dat eene zuivere vergelijking met de uitkomsten van andere jaren bemoeilijkt wordt.																																										
<ul style="list-style-type: none"> a. invoerrecht; b. invoerrecht Landsgoederen; c. uitvoerrecht; d. accijnzen; e. andere ontvangsten, 	Van deze gelegenheid wordt tevens gebruik gemaakt om den ontvangpost voor accijnzen — in overeenstemming met hetgeen voor 1923 heeft plaats gehad — te splitsen in onderdeelen voor accijns op gedistilleerd, op petroleum enz., op lucifers en op tabak, hetgeen de vergelijking met de overeenkomstige posten van volgende jaren vergemakkelijkt.																																										
wordt gelezen als volgt:	In verband daarmede en met hetgeen thans van de uitkomsten bekend is, worden de verschillende onderdeelen voor 1922 geacht te zijn geraamd als hieronder is aangegeven, waarbij wordt opgemerkt, dat daardoor de raming van al die onderdeelen te zamen van f 98 555 000 wordt teruggebracht tot f 97 278 000, alzoo f 1 277 000 minder.																																										
<ul style="list-style-type: none"> a. invoerrecht; b. invoerrecht Landsgoederen; c. uitvoerrecht; d. uitvoerrecht Landsgoederen; e. accijns op gedistilleerd; f. accijns op petroleum, enz.; g. accijns op lucifers; h. accijns op tabak; i. andere ontvangsten. 	<table border="1" data-bbox="790 1195 1508 1655"> <thead> <tr> <th></th> <th>Java en Madoera.</th> <th>Buitengewesten.</th> <th>Totaal.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>a. invoerrecht</td> <td>f 40 690 000</td> <td>f 15 526 000</td> <td>f 56 216 000</td> </tr> <tr> <td>b. invoerrecht Landsgoederen</td> <td>" 679 000</td> <td>" 1 837 000</td> <td>" 2 516 000</td> </tr> <tr> <td>c. uitvoerrecht</td> <td>" 2 107 000</td> <td>" 9 507 000</td> <td>" 11 674 000</td> </tr> <tr> <td>d. uitvoerrecht Landsgoederen</td> <td>" 112 000</td> <td>" 129 000</td> <td>" 241 000</td> </tr> <tr> <td>e. accijns op gedistilleerd</td> <td>" 1 182 000</td> <td>—</td> <td>" 1 182 000</td> </tr> <tr> <td>f. accijns op petroleum enz.</td> <td>" 11 537 000</td> <td>" 3 595 000</td> <td>" 15 132 000</td> </tr> <tr> <td>g. accijns op lucifers</td> <td>" 7 708 000</td> <td>" 2 333 000</td> <td>" 10 038 000</td> </tr> <tr> <td>h. accijns op tabak</td> <td>" 1 000</td> <td>" 87 000</td> <td>" 88 000</td> </tr> <tr> <td>i. andere ontvangsten</td> <td>" 135 000</td> <td>" 56 000</td> <td>" 191 000</td> </tr> </tbody> </table>				Java en Madoera.	Buitengewesten.	Totaal.	a. invoerrecht	f 40 690 000	f 15 526 000	f 56 216 000	b. invoerrecht Landsgoederen	" 679 000	" 1 837 000	" 2 516 000	c. uitvoerrecht	" 2 107 000	" 9 507 000	" 11 674 000	d. uitvoerrecht Landsgoederen	" 112 000	" 129 000	" 241 000	e. accijns op gedistilleerd	" 1 182 000	—	" 1 182 000	f. accijns op petroleum enz.	" 11 537 000	" 3 595 000	" 15 132 000	g. accijns op lucifers	" 7 708 000	" 2 333 000	" 10 038 000	h. accijns op tabak	" 1 000	" 87 000	" 88 000	i. andere ontvangsten	" 135 000	" 56 000	" 191 000
	Java en Madoera.	Buitengewesten.	Totaal.																																								
a. invoerrecht	f 40 690 000	f 15 526 000	f 56 216 000																																								
b. invoerrecht Landsgoederen	" 679 000	" 1 837 000	" 2 516 000																																								
c. uitvoerrecht	" 2 107 000	" 9 507 000	" 11 674 000																																								
d. uitvoerrecht Landsgoederen	" 112 000	" 129 000	" 241 000																																								
e. accijns op gedistilleerd	" 1 182 000	—	" 1 182 000																																								
f. accijns op petroleum enz.	" 11 537 000	" 3 595 000	" 15 132 000																																								
g. accijns op lucifers	" 7 708 000	" 2 333 000	" 10 038 000																																								
h. accijns op tabak	" 1 000	" 87 000	" 88 000																																								
i. andere ontvangsten	" 135 000	" 56 000	" 191 000																																								



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 3 — STUK 3, e.

Nadere wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

AFDEELING IIIA.

Indische Schuld.

Wijziging van de omschrijving van onderafdeelingen.

NIEUWE OMSCHRIJVING.	TOELICHTING.
----------------------	--------------

HOOFDSTUK II.

Ond. 352. Kosten van bekendmakingen betreffende Indische vlottende schuld.

Het woord „vlottende” ontbrak. Alleen met betrekking tot vlottende schuld in Indië komen de kosten van bekendmakingen ten laste van het IIde hoofdstuk; de bekendmakingen betreffende de vaste schuld worden ten laste van het Iste hoofdstuk geboekt.

Verhooging van het bedrag van onderafdeelingen.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhooging in guldens.	TOELICHTING.
---------------	-------------------------------------	--------------

HOOFDSTUK I.

Ond. 350. Rente van vlottende schuld, waaronder de daarmede verband houdende uitgaven. 327 000

De verhooging is hieraan toe te schrijven, dat de uitgifte van het nog resteerend gedeelte der Nederlandsch-Indische leening 1921, waarop bij de begrooting voor 1922 gerekend was, eerst in 1923 kon plaats hebben.

Ond. 355. Onvoorziene uitgaven 1 167 000

De overschrijding is veroorzaakt door de betaling van rente, aflossing en andere kosten van Nederlandsch-Indische geldleeningen over afgesloten dienstjaren.

Vermindering van het bedrag van onderafdeelingen.

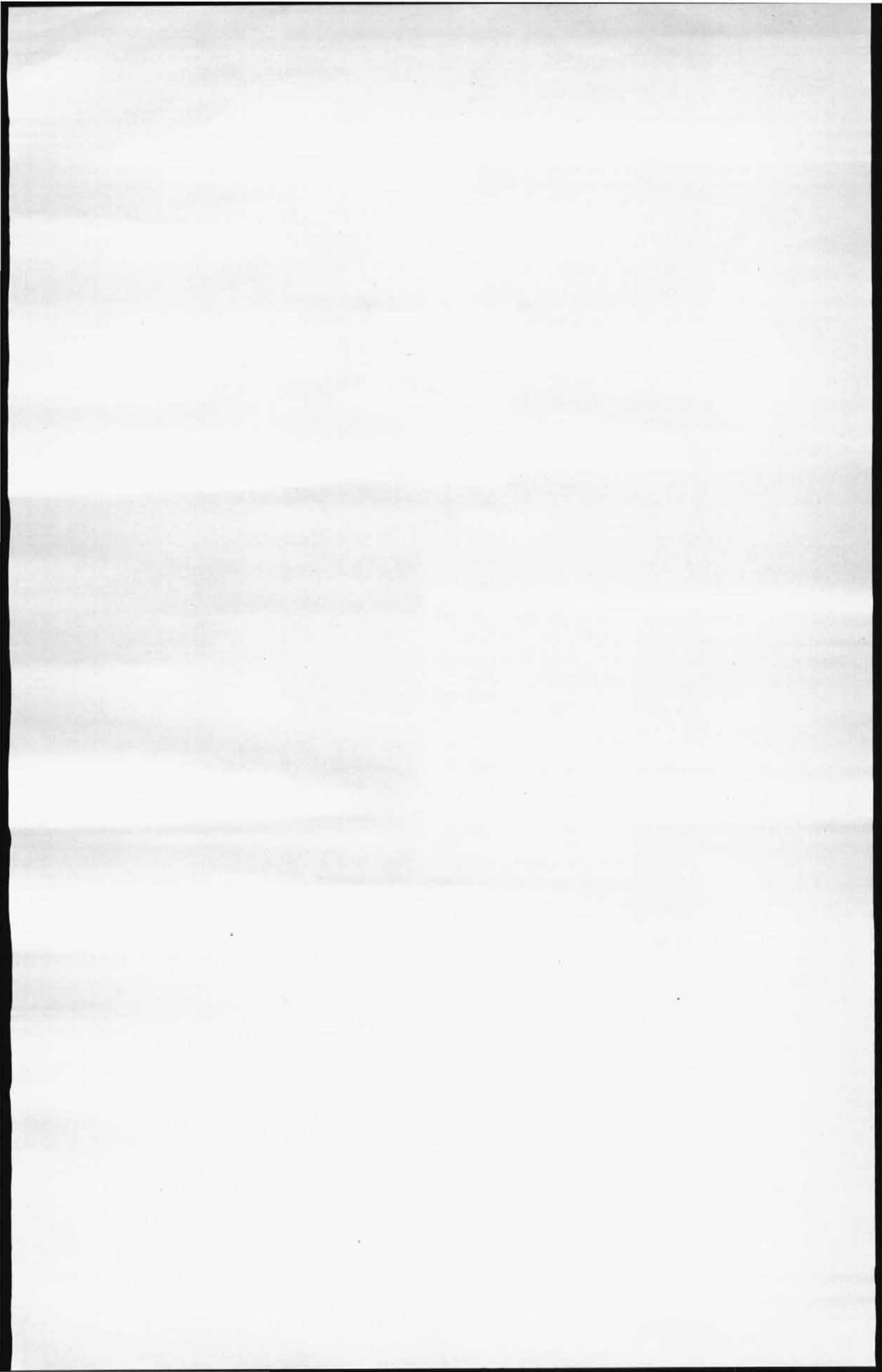
OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
---------------	---------------------------------------	--------------

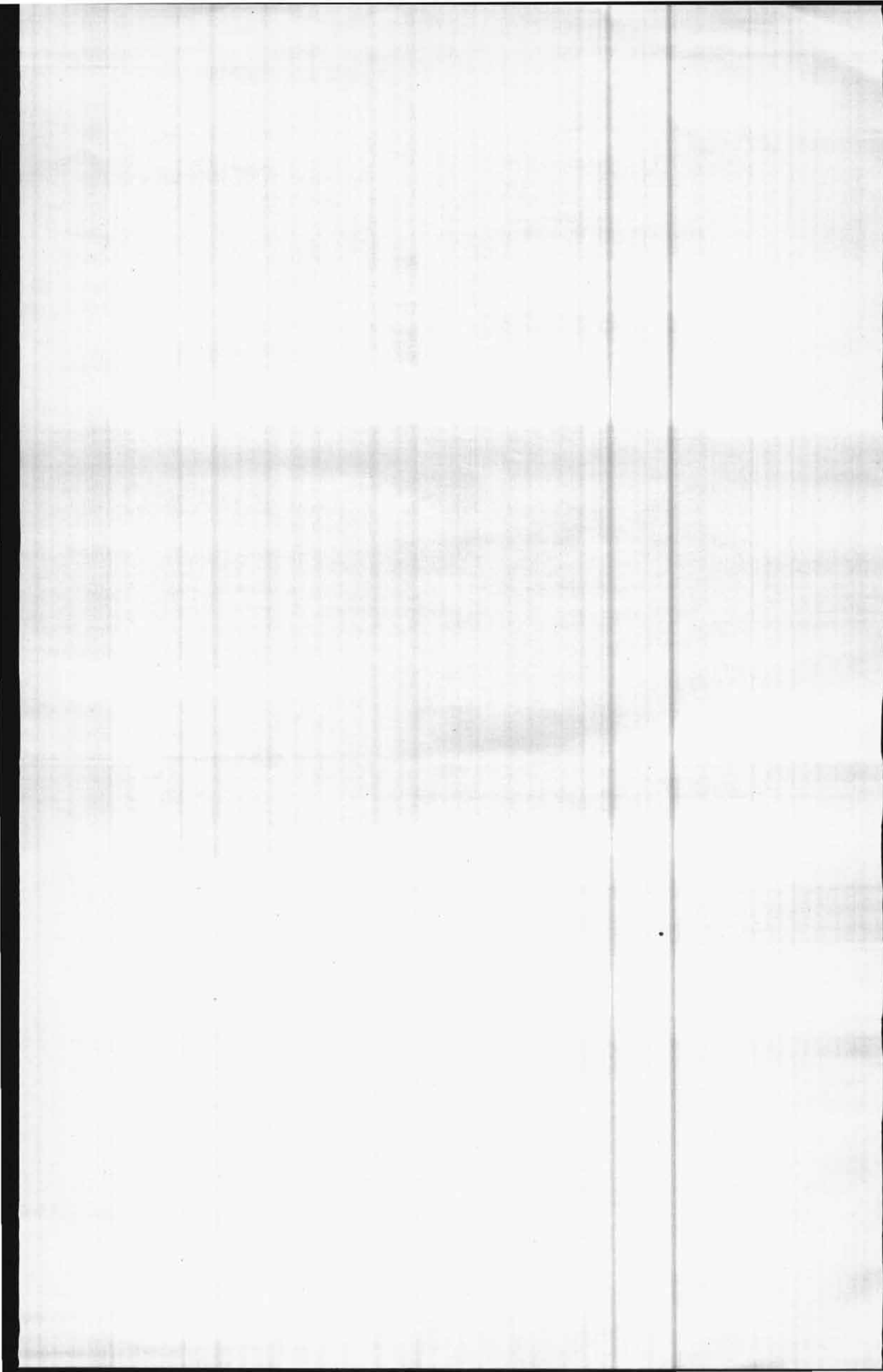
HOOFDSTUK II.

Ond. 351 Rente van vlottende schuld, waaronder de daarmede verband houdende uitgaven. 5 302 323

Wegens rente van in 1921 uitgegeven schatkistbiljetten en in 1922 uitgegeven schatkistpromessen (waarvan de rente bij de uitgifte wordt verrekend) moest ten laste van het voor Memorie uitgetrokken onderdeel van den post rond f 4 060 000 worden betaald. In verband met die uitgiften

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 353. Onvoorziene uitgaven	9 000	<p>en het in vergelijking met de begrooting gunstiger verloop van den dienst van 1922 behoefde van het bedrag ad f 9 480 000, uitgetrokken voor rente wegens bij de Java-sche Bank opgenomen gelden, slechts rond f 96 000 te worden uitgegeven.</p> <p>Ter zake van rente voor in 's Lands kas berustende gelden van de Postspaarbank moest rond f 20 000 meer worden betaald.</p> <p>In verband met de uitkomsten kan het crediet tot f 1 000 worden teruggebracht.</p>





VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 3 — STUK 3, f.

Nadere wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

AFDEELING IV.

Departement van Binnenlandsch Bestuur.

Inlassching van onderafdeelingen.

OMSCHRIJVING.	Bedrag in guldens.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK II.		
Ond. 405C. Uitgaven in verband met de instelling van de commissie tot voorbereiding van een Centraal Encyclopaedisch Instituut	2 500	Ter boeking van de toelage van den secretaris zoomede de overige uitgaven ten behoeve van het secretariaat van de ter zijde genoemde commissie, die tot taak had de oprichting van een Centraal Encyclopaedisch Instituut van Nederlandsch-Indië in studie te nemen. De commissie, die in 1922 haar werkzaamheden heeft beëindigd, is in dat jaar ontbonden.
Ond. 405D. Uitgaven in verband met de instelling van eene Kiesrechtcommissie	2 400	Ter boeking van de uitgaven ten behoeve van de commissie, welke belast werd met het ontwerpen van een schema voor de algemeene beginselen, die ten grondslag zullen moeten liggen aan de regeling van het kiessrecht voor de vertegenwoordigende lichamen, welke zullen worden ingesteld in verband met de bestuurshervorming.
Ond. 421A. Schadeloosstelling aan eenige personen in de residentie Djambi	2 800	De post dient, evenals ten vorigen jare, ter boeking van de schadeloosstellingen, toegekend aan de bezitters van op last van het bestuur afgebroken en naar elders verplaatste woningen en toko's, gelegen op den rechteroever der Batang Hari-rivier, welke maatregel is getroffen ter verbetering zoowel van den gezondheidstoestand als van het aanzien van de hoofdplaats, alsmede ter verkrijging van een terrein voor de nieuwe haveninrichtingen.
Ond. 424B. Uitgaven in verband met de volkstelling	24 000	Ter boeking van uitgaven voor de voltooiing van de reeds in vorige jaren aangevangen volkstelling.
Ond. 437A. Uitgaven in verband met de opleiding van Inlandsehe jongelieden van vorstelijken bloede	4 600	Ter boeking van de uitgaven voor huisvesting enz. te Batavia van een aantal jongelieden van vorstelijken bloede. Bij de begrooting voor 1923 is met deze uitgaven rekening gehouden.
Ond. 437B. Schadeloosstellingen en tegemoetkomingen verband houdende met den wederopbouw van eenige poeri's op het eiland Bali .	6 000	Noodig ter bestrijding van de uitkeeringen aan den regent van Gianjar en aan eenige poengawa's op het eiland Bali als schadeloosstelling voor het nadeel als gevolg van de hun door het bestuur gegeven opdracht om in het be-

OMSCHRIJVING.	Bedrag in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 465A. Hulpverschaffing aan de noodlijdende bevolking	10 000	<p>lang van Land en volk na de in 1917 plaats gehad hebbende aardbeving voorloopig niet te beschikken over de volgens de landsinstellingen hun toekomende z.g. ajahankadalem-diensten en als tegemoetkoming in de uitgaven voor den wederopbouw van hunne door bedoelde aardbeving verwoeste verblijven (poeri's).</p> <p>In verband met den minder gunstigen toestand van 's Lands geldmiddelen zijn de verdere uitkeeringen voorschijds uitgesteld.</p> <p>Tot boeking van de uitgaven ter voorziening in de behoeften van de door natuurrampen getroffen of door andere omstandigheden, onafhankelijk van haar wil, in nood verkeerende bevolking, met welke hulpverschaffing niet kon worden gewacht, tot daarvoor gelden op de begrooting waren gebracht.</p> <p>Bij de begrooting voor 1923 is met deze soort uitgaven rekening gehouden.</p>
Ond. 465B. Uitgaven voor de exploratie van Nieuw-Guinea	36 000	<p>De post dient ter bestrijding van de uitgaven, voortvloeiende uit de medewerking, verleend aan de door het Indisch Comité voor wetenschappelijke onderzoekingen naar het centraal bergland van Nieuw-Guinea gezonden expeditie, voor zoover het Departement van Binnenlandsch Bestuur daarbij belang heeft.</p>

Wijziging van de omschrijving van onderafdeelingen.

NIEUWE OMSCHRIJVING.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK II.	
Ond. 442. Verschaffing van krediet ten behoeve van op kleine schaal gedreven land- of tuinbouw- en veeteeltondernemingen.	<p>De omschrijving, thans luidende: Verschaffing van landbouwkrediet ten behoeve van de oprichting van tuinbouwhoeven, ware te wijzigen ten einde ten laste van den post te kunnen boeken kredieten voor de oprichting van land- of tuinbouwhoeven en van kleine landbouw- en veeteelt-ondernemingen op in erfpacht uitgegeven gronden, alsmede kredieten in verband met de malaise verstrekt aan kleine ondernemingen van bovenbedoelden aard, gevestigd op gehuurde dan wel met het gewone erfpachtsrecht bezeten kleine perceelen. Voor 1923 is de wijziging voorgesteld bij de aanvullingsbegrooting.</p>

Verhooging van het bedrag van onderafdeelingen.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhooging in guldens.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK I.		
Ond. 411. Vervoerkosten naar Nederlandsch-Indië	1 897 000	<p>Het tekort is het gevolg van het vervoer van een grooter aantal landsreizigers dan verwacht werd.</p>

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhooging in guldens.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK II.		
Ond. 404A. Toelage en vergoeding voor ver- plichte woningkorting aan den tegenwoordigen resident van Soerakarta, den heer A. J. W. Har- loff, wegens schadeloosstelling terzake van zijne niet-benoeming tot eene hooger bezoldigde betrekking	5 180	In verband met het tijdstip der beschikking moest de toelage en vergoeding als terzijde bedoeld ook over het tijdvak van en met October 1920 tot en met December 1921 ten laste van den dienst van 1922 worden geboekt.
Ond. 404B. Regeeringscommissaris voor de hervorming van het bestuurswezen	43 300	De aanvulling van den voor Memorie uitgetrokken post is noodig ter bestrijding van de personeels- en verdere uitgaven, verband houdende met de hervorming van het bestuurswezen.
Ond. 408. Personeel voor de Japansche zaken	23 800	Bij de begroting voor 1923 is met deze uitgaven rekening gehouden.
Ond. 409. Personeel voor de Japansche zaken	23 800	Als gevolg van de verhooging van de toelagen voor ver- blijf in Japan van de aldaar in opleiding zijnde ambtena- ren, met welke verhooging bij de begroting voor 1923 rekening is gehouden.
Ond. 417. Personeel der politie	300 000	Het tekort houdt verband, eendeels met den wisselval- ligen aard van den post voor regelmatige verhoogen, en anderdeels met de herzieningen van de inkomsten van een deel van het personeel der algemeene politie met terug- werkende kracht tot 1 Januari 1920.
Ond. 417A. Uitgaven in verband met de in- standhouding voor politiedoeleinden van de ma- reehaussceafdeelingen in de residentie Batavia ..	59 800	Te lage raming.
Ond. 419. Verdere uitgaven voor de politie- school te Batavia	65 000	Het tekort is een gevolg van noodzakelijk gebleken uit- gaven voor verlichting enz., onderhoud van motor-rijwie- len, inrichting en onderhoud van een kliniek, geneeskun- dige behandeling van leerlingen en hunne gezinnen en voor hygiënisch toezicht op het kampement.
Ond. 421. Andere uitgaven in het belang van het bestuur en van de openbare orde en veiligheid	40 000	Op de hoogere uitgaven is gerekend bij de begroting voor 1923.
Ond. 422. Telefonische gemeenschap voor bestuursdoeleinden	140 000	Wisselvallige aard der uitgaven.
Ond. 422. Telefonische gemeenschap voor bestuursdoeleinden	140 000	Door de kosten van aanleg van de uit een bestuurs- oogpunt urgente telefoonkabels tusschen het eiland Moena en den vasten wal van Selebes en tusschen genoemd eiland en het eiland Boeton, waarop niet bij de begroting ge- rekend was, zoomede door de verhoogde abonnementsgelden en meerdere behoefte aan telefoongebruik bij den bestuurs- dienst.
Ond. 427. Personeel voor de agrarische zaken en verplichte diensten	7 500	Het tekort zou grooter zijn geweest, indien niet de uit- gaven voor het onderhoud en de bediening van bestuurstele- foonlijnen door verschillende bezuinigingen beneden het ramingcijfer waren gebleven.
Ond. 427. Personeel voor de agrarische zaken en verplichte diensten	7 500	Doordat aan den tegenwoordigen Inspecteur voor agra- rische zaken en verplichte diensten rang, titel en bezol- diging van resident zijn verleend en aan een der adjunct-

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhooging in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 428A. Uitgaven in verband met de terugbrenging van particuliere landen op Java tot het Landsdomein	2 160 000	<p>inspecteurs in verband met zijn aanspraken als assistent-resident een bezoldiging van f 1100 's maands is toegekend</p> <p>Met een en ander is rekening gehouden bij de aanvullingsbegrooting voor 1923.</p> <p>De aanvulling van den voor Memorie uitgetrokken post is noodig ter bestrijding van de sommen voor den aankoop van de ondervolgende particuliere landen:</p> <p>Tjitrap f 800 000 Blaradja Boemiajoe „ 800 000 Sadeng Djamboe „ 345 000</p> <p>zoomede van de kosten van de acten met betrekking tot den koop van die landen en van verschuldigde renten over de koopsommen van de landen Tjitrap, Pondokgedeh en Tjiloea e.a., terwijl ten laste van dezen post mede zijn gebracht de kosten van het treffen van voorzieningen in het belang van de Inlandsche gemeenten op reeds teruggebrachte particuliere landen. V.z.v. betreft de laatstgenoemde 3 landen zijn bij opvolgende begrotingen afzonderlijke posten opgebracht.</p>
Ond. 429. Aanslag in- en invordering van het hoofdgeld	100 000	<p>Ten gevolge van de hogere opbrengst van het hoofdgeld. Tegenover de hogere uitgaaf staat een hogere ontvangst onder No. 409 van de raming der middelen.</p>
Ond. 430. Uitgaven in verband met den afkoop van heeren diensten in de gewesten buiten Java en Madoera	400 000	<p>Tegenover de hogere uitgaven staan hogere ontvangsten onder No. 410 van de raming der middelen.</p>
Ond. 439. Publieke feesten	6 000	<p>Doordat voor de viering te Djokjakarta en Soerakarta van den geboortedag der Koningin meer is moeten worden uitgegeven, dan waarop bij de begrooting gerekend was.</p>
Ond. 442. Verschaffing van krediet ten behoeve van op kleine schaal gedreven land- of tuinbouw- en vee- en vee-ondernemingen	16 000	<p>Het tekort op dezen post, van welken de omschrijving is gewijzigd als terzijde aangegeven, is veroorzaakt door kredietverleening aan eenige door de malaise getroffen personen uit de cultures.</p> <p>Met bedoelde kredietverleeningen is ook bij de begrooting voor 1923 rekening gehouden.</p>
Ond. 451. Personeel van het kadaster	225 000	<p>Het tekort is daaraan toe te schrijven, dat de geldelijke gevolgen van herziening der inkomsten van het lager vak-kundig personeel, welke herziening terugwerkt tot 1 Januari 1920, eerst in 1922 als uitgaven op de begrooting zijn komen te drukken.</p>
Ond. 456. Toelagen uit hoofde van dienstbelang	50 000	<p>Wisselvallige aard der uitgaven.</p>
Ond. 456A. Tegemoetkomingen wegens duurte van levensmiddelen	2 300 000	<p>Door de groote wisselvalligheid van den post en de herziening van de bezoldiging van enkele diensttakken met terugwerkende kracht tot 1 Januari 1920.</p>
Ond. 457. Personeel van het kantoor voor reiswezen	1 000	<p>Door de instelling van een tijdelijk passagekantoor, waarop niet bij de begrooting was gerekend.</p> <p>Bedoeld kantoor is ultimo 1922 weder opgeheven.</p>

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhooging in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 458. Verdere uitgaven voor het kantoor voor reiswezen	10 000	Het tekort is een gevolg van meerdere uitgaven in verband met de invoering van betaling van reisdeclaratien door middel van postwissels. Hiertegenover staan meerdere ontvangsten ten bate van den postdienst.
Ond. 459. Overtochtskosten naar en uit Indië, alsmede reis- en verblijfkosten in Indië	1 200 000	Als gevolg van de verhoogde passagekosten, waarmede bij de begroting niet in voldoende mate rekening was gehouden, zoomede van hoogtre vergoedingen dan bij het Algemeen Reisreglement vastgesteld, welke werden uitbetaald aan landreizigers voor verblijf in hotels of pensions, en voorts van de groote wisselvalligheid van den post.
Ond. 461. Paketvaartdienst	80 000	Door de vergoeding aan de Koninklijke Paketvaart-Maatschappij voor het beveren van niet-contractueele lijnen, waarop bij de begroting niet was gerekend.
Vermindering van het bedrag van onderafdeelingen.		

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK I.		
Ond. 401. Kosten der hoogere vorming van Nederlandsch-Indische bestuursambtenaren	16 000	Er behoefde minder voor toelagen wegens uitrustingskosten enz. aan ambtenaren te worden betaald.
Ond. 402. Studietoelagen aan candidaat-Indische ambtenaren, alsmede andere met de opleiding in verband staande uitgaven	66 000	Het aantal candidaat-ambtenaren was lager dan oorspronkelijk geraamd was.
Ond. 406. Kosten van een leergang in wetenschappelijke speurkunst voor Indische politie-, bestuurs- en rechterlijke ambtenaren, of voor hen, die voor deze dienstdakken bestemd zijn ...	5 000	Deze leergang werd niet gegeven.
Ond. 408. Politie	174 000	Het overschot is voornamelijk een gevolg van de sedert het opmaken van de begroting ingetreden algemeene prijsdaling van de benoodigdheden voor de kleeding van het politie-personeel.
HOOFDSTUK II.		
Ond. 401. Personeel van het departement .	106 000	Ten gevolge van wisselingen onder het personeel, zoomede van de omstandigheid, dat in verband met de tot besparing van uitgaven nopende tijdsomstandigheden openvallende plaatsen, welke geen dadelijke voorziening vereischten, voorshands onvervuld werden gelaten, bleven de uitgaven beneden de raming, met uitzondering van die voor het Encyclopaedisch kantoor, ten laste waarvan om de bij onderafdeeling 403 vermelde reden zijn gebracht de uitgaven voor bezoldigingen van het reeds op tijdelijken voet aangesteld personeel ten behoeve van het Illustratiekantoor.
Ond. 403. Illustratiekantoor bij het encyclopaedisch bureau	25 000	Deze post is tot memorie teruggebracht, wijl van de oprichting van het Illustratiekantoor met het oog op de

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 404. Personeel van het Europeesch bestuur	300 000	<p>tijdsomstandigheden geheel is afgezien en in verband hiermede de voor de voorbereiding intusschen reeds gedane uitgaven gekweten zijn uit de fondsen voor het Encyclopaedisch kantoor (onderafdeeling 401).</p> <p>Het overschot is ontstaan door personeelsinkrimpingen als gevolg van samenvoegingen van enkele bestuursafdeelingen en onderafdeelingen en de ontvoogding van het Inlandsch bestuur in eenige gewesten op Java en Madoera, zoomede van het onvervuld laten van opvallende plaatsen.</p> <p>Met een en ander is bij de begrooting voor 1923 rekening gehouden.</p>
Ond. 405. Verdere uitgaven voor het Europeesch bestuur	10 600	<p>Het overschot is een gevolg van de inkrimping van het tijdelijk ten behoeve van gewestelijke en plaatselijke kantoren in dienst gesteld tijdelijk personeel.</p> <p>Bij de voorloopige begrooting voor 1924 is met de bezuiniging rekening gehouden.</p>
Ond. 405A. Verbetering van de vooruitzichten van eenige groepen van bestuursambtenaren	31 720	<p>Onderafdeelingen 405A en 405B.</p> <p>De uitgaven, voortvloeiende uit ter zijde vermelde maatregelen, zijn gekweten uit de gewone begrootingsposten voor Europeesch bestuur.</p>
Ond. 405B. Verhooging van de bezoldigingen der administratieve ambtenaren en der adspirant-controleurs	22 000	<p>Door wisselingen onder en onvoltalligheid van het onderwijzend personeel en voornamelijk ook, doordat het aantal leerlingen beneden de verwachting bleef.</p>
Ond. 406. Personeel van de bestuurschool te Batavia	67 500	<p>Minder behoefte. Hiermede is bij voorloopige begrooting voor 1924 rekening gehouden.</p>
Ond. 409. Verdere uitgaven voor de Japanse zaken	1 000	<p>Als gevolg van het uit bezuinigingsoverwegingen onvervuld laten van opengevallen plaatsen, met welke omstandigheid bij de begrooting voor 1923 rekening is gehouden.</p>
Ond. 410. Personeel voor de Chinese zaken	4 500	<p>Door buitendienststelling als gevolg van de hervorming van het districtsbestuur in het rechtstreeks bestuurd gebied der residentie Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo van een 38-tal in dat gewest bescheiden hulpschrijvers en inkrimping uit bezuinigingsnoodzaak van het hulpschrijverspersoneel op Java en Madoera.</p>
Ond. 415. Hulp-schrijvers op de kantoren onder het departement van binnenlandsch bestuur behorende	25 000	<p>Op een en ander is gerekend bij de begrooting voor 1923.</p>
Ond. 416A. Hervorming van het bestuur der hoofdplaatsen Batavia, Semarang en Soerabaja	127 500	<p>Nevenbedoelde maatregel kwam in 1922 niet tot uitvoering.</p>
Ond. 416B. Ontvoogding van het Inlandsch bestuur in een aantal afdeelingen op Java en Madoera	225 000	<p>Onderafdeelingen 416B, 416C, 416E en 416F.</p> <p>De uitgaven, als gevolg van de hierbedoelde maatregelen, zijn bestreden uit de gewone begrootingsposten voor Inlandsch bestuur.</p>
Ond. 416C. Verbetering van de inkomsten van de districts- en onderdistrictshoofden in de residentie Bali en Lombok	76 620	

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhooging in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 460. Vergoeding aan het departement der marine van de kosten voor het gebruik ten behoeve van de departementen van algemeen burgerlijk bestuur van vaartuigen, behoorende tot onder het beheer van eerstgenoemd departement staande diensten	265 000	Door economischer gebruik van de vaartuigen. Tegenover deze mindere uitgaaf staat een mindere ontvangst bij de Xde begrotingsafdeeling.
Ond. 462. Bezoldigingen over het tijdvak tusschen het verlaten van een vorigen en het aanvaarden van een nieuwen post	16 000	Als gevolg van den wisselvalligen aard van den post.
Ond. 464. Verrekening van diensttelegrammen	10 000	Onderafdeelingen 464 en 465. Tegenover deze mindere uitgaven staan minder ontvangsten onderscheidenlijk bij de VIIIste en IXde begrotingsafdeelingen.
Ond. 465. Vergoeding aan het departement van Oorlog van de kosten van door den topografischen dienst te verrichten werkzaamheden	160 000	

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

VOLKSKAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 3 — STUK 3, g.

Nadere wijziging en aanvulling der begrooting van
Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

AFDEELING V.

Departement van Onderwijs
en Eeredienst.

Inlassching van onderafdeelingen.

OMSCHRIJVING.	Bedrag in gulden.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK II.		
Ond. 504A. Uitgaven in verband met de universitaire studie van onbemiddelde Indische jongelieden	2 800	De toevoeging van deze onderafdeeling dient tot boeking van de kosten van in 1922 geplaatste advertentiën, houdende oproeping van Indische jongelieden, in het bezit van het einddiploma eener hoogere burgerschool met vijfjarigen leergang, die de studie aan een inrichting van hooger onderwijs in Nederland wenschten voort te zetten, zoomede tot boeking van de ten behoeve van elf voor die studie aangewezen jongelieden uitbetaalde uitrustingskosten. Bij de begrootingen voor 1923 en 1924 is op de uitgaven gerekend.
Ond. 562A. Voorschotten aan het Rijsche Zendinggenootschap ten behoeve van de voortzetting van zijn arbeid	253 000	Deze post werd reeds bij het wetsontwerp-regularisatie voor het dienstjaar 1920 ingelascht en toegelicht (onderafdeeling 226A, gedrukte stukken Volksraad, 2de gewone zitting 1921, onderwerp 2, stuk 3, f en Staten-Generaal zitting 1921—1922, 534, 4, blz. 38) en komt ook voor in het wetsontwerp-regularisatie voor het dienstjaar 1921 (onderafdeeling 563A) en in de hoofdbegrootingen voor 1923 en 1924 (onderafdeelingen 561A, 565 en 566).
Ond. 569A. Toelage ter bestrijding van de kosten, verbonden aan de administratie van de door de vereeniging „Perserikatan Goeroe Hin- dia Belanda” te Magelang in het leven ge- roepen onderlinge levensverzekering voor hare leden en alle Inlandsche ambtenaren	3 600	Deze sedert 1913 krachtens het Gouvernementsbesluit van 15 November van dat jaar No. 8 uitbetaalde toelage werd tot dusver gekweten uit den post voor onvoorziene uitgaven. Aangezien deze post in de begrooting voor 1922 niet toereikend is om daaruit de onderhavige uitgaaf te bestrijden, wordt — evenals bij de begrooting voor 1921 het geval is geweest (onderafdeeling 570B) — de hiernaast omschreven onderafdeeling aan de begrooting toegevoegd.

OMSCHRIJVING.	Bedrag in guldens.	TOELICHTING.
<p>Ond. 571A. Uitgaven, betrekking hebbende op afgesloten dienstjaren, in verband met de samenstelling van een handboek over de Hindoe-Javaansche kunst</p>	<p>4 820</p>	<p>Den toenmaligen Chef van den Oudheidkundigen dienst dr. N. J. Krom, aan wien in 1916 wegens langdurigen dienst verlof naar Europa is verleend, werd opgedragen om een handboek over de Hindoe-Javaansche kunst samen te stellen onder genot van een bezoldiging van f 285 en een toelage van f 100 's maands.</p> <p>De hiernaast omschreven onderafdeeling dient tot boeking van de bedoelde in Nederland in de jaren 1918 en 1919 uitbetaalde bezoldiging en toelage, voor zoover deze uitgaven in 1922 met Indië zijn verrekend.</p> <p>Op grond van artikel 15 der Indische Comptabiliteitswet (Staatsblad 1917 No. 521) zouden deze uitgaven ten laste van den post voor onvoorziene uitgaven der Vde afdeeling moeten komen. Waar echter het onder dien post uitgetrokken bedrag daarvoor niet toereikend is, ware ter zake een afzonderlijke post aan de begrooting toe te voegen.</p>
<p>Ond. 581C. Kosten van door de Landsdrukkerij geleverde drukwerken ten behoeve van den burgerlijken geneeskundigen dienst, betrekking hebbende op het dienstjaar 1920.....</p>	<p>7 788</p>	<p>Deze in 1922 gedane uitgaven zouden overeenkomstig het bepaalde bij artikel 15 der Indische Comptabiliteitswet (Staatsblad 1917 No. 521) ten laste van den post voor onvoorziene uitgaven der Vde afdeeling van de begrooting voor 1922 moeten gebracht worden. Waar echter het bij dien post toegestaan krediet daarvoor niet toereikend is, ware ter boeking der onderwerpelijke uitgaven een afzonderlijke post in te lasseschen.</p>
<p>Ond. 582A. Teruggaaf van het door den assistent-resident van Toeloengagoeng uitgegeven meerder bedrag dan door hem ter bestrijding van besmettelijke ziekten aan gelden ter goede rekening is ontvangen, betrekking hebbende op het dienstjaar 1920</p>	<p>8 212</p>	<p>Als voren.</p>
<p>Ond. 591B. Rijsttoelagen aan gehuwde laag bezoldigde landsdienaren</p>	<p>1 000</p>	<p>Deze post dient tot boeking der uitgaven ten laste der Vde afdeeling, verbonden aan den op tijdelijken voet getroffen maatregel om aan gehuwde landsdienaren, wier gezamenlijke inkomstep f 60 's maands niet te boven gaan, bij het begin van elke kalendermaand eene som uit te keeren gelijk aan het bedrag, dat door hen in de voorafgaande maand voor den aankoop van rijst voor hen en hun gezin meer is uitgegeven dan de helft van het totaal hunner inkomsten bedraagt.</p> <p>Met het oog op het tijdelijk karakter van den maatregel is bij de begrooting met de geldelijke gevolgen daarvan geen rekening gehouden.</p> <p>Wijziging van de omschrijving van onderafdeelingen.</p>

NIEUWE OMSCHRIJVING.	TOELICHTING.
<p>HOOFDSTUK II.</p> <p>Ond. 582. Maatregelen ter bestrijding van pest, voor zoover niet elders uitgetrokken, cholera, gele koorts,</p>	<p>De omschrijving van deze onderafdeeling is aangevuld met de woorden: „influenza en andere besmettelijke ziek-</p>

NIEUWE OMSCHRIJVING.	TOELICHTING.
<p>typhus, pokken, dyphtheritis, bacillaire dysenterie, influenza en andere besmettelijke ziekten.</p> <p>Ond. 591. Voorschotten ten behoeve van bijzondere ziekeninrichtingen.</p> <p>Ond. 593. Vergoeding voor het gebruik van landswoningen door onderwijzers en onderwijzeressen bij het openbaar Westersch lager onderwijs, voor zoover hun voor dat gebruik meer in rekening moet worden gebracht dan f 50 's maands.</p>	<p>ten'', ten einde uit den post ook te kunnen bestrijden de uitgaven ter beteugeling van influenza en andere niet genoemde ziekten.</p> <p>De omschrijving van dezen post is in verband met den aard der ten laste van dien post gebrachte uitgaven evenals ten aanzien van de begrooting voor 1921 is geschied gelijkloidend gemaakt met onderafdeeling 599A der begrootingen voor de dienstjaren 1923 en 1924.</p> <p>Wijziging van de omschrijving van deze onderafdeeling, bestaande in vervanging van het woord „Europeesch'' door „Westersch'', is noodig, omdat ten laste van den post zijn gebracht niet alleen de vergoedingen voor het gebruik van Landswoningen uitbetaald aan onderwijzers bij het openbaar Europeesch lager onderwijs, doch ook die uitgekeerd aan leerkrachten bij het openbaar Hollandsch-Chineesch onderwijs.</p> <p>Verhooging van het bedrag van onderafdeelingen.</p>

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhooging in guldens.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK I.		
Ond. 505. Ambtenaarsexamens	4 000	De overschrijding houdt verband met het grooter aantal sollicitanten.
Ond. 509. Geneeskundige dienst	265 000	Door den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst is tot een hooger bedrag aan geneeskundige behoeften uit den voorraad van het Departement van Oorlog in Nederlandsch-Indië betrokken dan waarop aanvankelijk gerekend was (art. 36 der Indische Comptabiliteitswet, Staatsblad No. 275 van 1917).
Ond. 510. Onvoorziene uitgaven	445 000	De overschrijding is veroorzaakt, doordat het restant van de vordering op het Rijnsche zendinggenootschap, waarvoor Nederlandsch-Indië zich borg had gesteld, ten laste van deze onderafdeeling is gekomen.
HOOFDSTUK II.		
Ond. 501. Personeel van het departement ...	34 000	Door tijdelijke tewerkstelling bij het departement van eenige ambtenaren en klerken voor bijzondere werkzaamheden zijn de posten voor aanvangsbezoldigingen enz. overschreden, terwijl ook de globale post voor regelmatige weddeverhoogingen van de klerken moet worden verhoogd. Daartegenover staat echter, dat het crediet toegestaan voor den directeur en den onderdirecteur wegens personeelwisselingen kan worden verlaagd, terwijl het bedrag uitgetrokken voor regelmatige weddeverhoogingen van de ambtenaren eveneens voor vermindering vatbaar is.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhoging in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 507. Verdere uitgaven voor de inspectie van het middelbaar onderwijs	60	Deze post moet een kleine verhoging ondergaan in verband met een nieuwe regeling, volgens welke de inspecteerende ambtenaren van het onderwijs de kosten van het frankeeren van stukken, den dienst betreffende, het Land in rekening mogen brengen.
Ond. 508. Personeel van het openbaar middelbaar onderwijs	175 000	Deze overschrijding betreft nagenoeg uitsluitend de wisselvallige posten voor regelmatige weddeverhogingen. Aan toelagen voor de leeraren van den handelsleergang te Soerabaja moest meer worden uitgekeerd dan waarop bij de raming was gerekend, op welke meerdere uitgaaf echter blijvend is gerekend bij de begrooting voor 1923. De posten voor aanvangsbezoldigingen kunnen daarentegen met het oog op plaats gehad hebbende personeelswisselingen eenigszins worden verlaagd.
Ond. 509. Verdere uitgaven voor het openbaar middelbaar onderwijs	18 000	De overschrijding is het gevolg van de verhoogde uitgaven van den gereorganiseerden zeevaartkundigen leergang, met welke meerdere kosten echter blijvend rekening is gehouden bij de begrotingen voor 1923 en 1924. De post voor den handelsleergang te Soerabaja vereischt eenige verhoging, op welke meerdere uitgaaf bij de volgende begrotingen eveneens is gerekend. Het bedrag, uitgetrokken voor school- en lokaalbehoefden enz. van de hogere burgerscholen met vijfjarigen leergang, kan daarentegen eenigszins worden verlaagd.
Ond. 511. Personeel van de algemeene middelbare school (A. M. S.)	492 000	Tekorten zijn ontstaan op de posten betreffende de muloscholen eensdeels als gevolg van de uitbreiding van het personeel in verband met de toeneming van het aantal leerlingen, anderdeels door invoering van het onderwijs in inheemsche talen bij de bedoelde scholen, waarmede bij de volgende begrotingen rekening is gehouden. Ook de post voor regelmatige weddeverhogingen van het personeel bij de wis- en natuurkundige afdeling te Djokjakarta is overschreden. Daarentegen behoeft op de memorieposten betreffende een Oostersch-letterkundige afdeling der A. M. S. niets te worden uitgetrokken, aangezien deze school niet is geopend, terwijl de uitgetrokken bedragen voor aanvangsbezoldigingen van laatstbedoeld personeel en van dat bij de Westersch-klassieke afdeling te Bandoeng lager kunnen worden gesteld, omdat aan lessen op toelage en aan bediendenloonen minder werd uitgegeven dan geraamd was. De globale post voor regelmatige weddeverhogingen betreffende de laatstgenoemde school is mede voor verlaging vatbaar.
Ond. 512. Verdere uitgaven voor de algemeene middelbare school (A. M. S.)	96 000	Door dezelfde oorzaken als hiervoren ten aanzien van de muloscholen is vermeld, is ook een tekort ontstaan op het toegestaan crediet voor school- en lokaalbehoefden enz. van die scholen. Daartegenover staat echter, dat op den memoriepost betreffende een Oostersch-letterkundige afdeling der A. M. S. niets behoeft te worden uitgetrokken, terwijl de ramingen ten aanzien van de Westersch-klassieke afdeling en van de wis- en natuurkundige afdeling lager kunnen worden gesteld, wijl minder aan studiebeurzen werd uitgegeven.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhoging in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 518. Personeel van het openbaar Europeesch vakonderwijs	295 000	De overschrijving is het gevolg van de uitbreiding van het leeraarspersoneel in verband met de toeneming van het aantal leerlingen bij de technische scholen, alsmede van de omstandigheid, dat de globale posten voor regelmatige weddeverhogingen te laag blijken te zijn geraamd. In verband met de niet-opening van een ambachtsleergang te Bandoeng kan daarentegen de post „Aanvangsbezoldigingen enz. bij de ambachtsleergangen enz.” lager worden gesteld.
Ond. 521. Bijdragen voor bijzondere inrichtingen van Europeesch vakonderwijs	11 000	Op den uitgetrokken post „Subsidiën voor andere scholen van gelijken aard” werd meer uitgegeven dan waarop gerekend was.
Ond. 522. Personeel van de scholen tot opleiding van Indische artsen	74 000	Bij de raming van den post voor aanvangsbezoldigingen was geen rekening gehouden met de nieuwe traktementsregeling der Indische artsen, zoodat voor de tien aan de beide artsenscholen verbonden assistent-leeraren een aanvangsbezoldiging van f 150 in stede van f 250 's maands was uitgetrokken. Overigens is de overschrijving een gevolg van te lage raming van den wisselvalligen post voor regelmatige weddeverhogingen.
Ond. 529. Personeel van de openbare inrichtingen tot opleiding van leerkrachten voor het Europeesch lager, Europeesch voortgezet en meer uitgebreid lager, Hollandsch-Chineesch en Hollandsch-Inlandsch onderwijs	20 000	De overschrijving betreft uitsluitend den post voor regelmatige weddeverhogingen.
Ond. 531. Bijdragen voor bijzondere inrichtingen en personen, die onderwijzers(essen) voor het Europeesch lager onderwijs opleiden.	55 000	Het tekort is veroorzaakt door het verleenen van retro-activiteit aan de herziening der subsidieregelen in Indisch Staatsblad 1922 No. 114, waarop niet gerekend was.
Ond. 532. Instelling tot bevordering van de studie van Inlandsche talen en van de land- en volkenkunde van Nederlandsch-Indië	7 000	De overschrijving is toe te schrijven aan de toekenning van nadere weddeverhogingen aan het onderwijzend personeel.
Ond. 538. Bezoldigingen en toelagen van onderwijzers(essen) bij het openbaar Europeesch lager onderwijs, gesteld ter beschikking van derden	9 680	Het tekort is ontstaan eensdeels door de beschikbaarstelling van een onderwijzeres bij het Europeesch lager onderwijs ten behoeve van de particuliere kweekschool voor fröbelonderwijzeressen (Van Deventerschool), uitgaande van de „Kartini-vereeniging in Nederlandsch-Indië” te Semarang, anderdeels door de toekenning van nadere weddeverhogingen aan het personeel van andere scholen.
Ond. 540. Bijdragen voor bijzondere inrichtingen van Europeesch lager, Hollandsch-Chineesch en Hollandsch-Inlandsch onderwijs.	2 050 000	De overschrijving vindt haar oorzaak eensdeels in de toekenning van subsidies aan veel meer nieuwe scholen, dan waarop gerekend was, anderdeels in het verleenen van terugwerkende kracht aan de — voorloopig op tijdelijken voet uitgevoerde — herziening der subsidieregelen.
Ond. 541. Proefneming met een school tot voorbereiding van leerlingen, afkomstig van de Inlandsche 2de klasschool, voor het mulo	2 000	Door de toekenning van hogere inkomsten aan het onderwijzend personeel.
Ond. 543. Bijzonder fröbelonderwijs	30 300	Het tekort is ontstaan, doordat subsidiën zijn toegekend aan twee particuliere fröbelkweekscholen, met name die te Mendoet, uitgaande van de vereeniging „R. C. Kweekschool te Moentilan”, en die te Semarang, uitgaande van de „Kartini-vereeniging in Nederlandsch-Indië”, terwijl bovendien de wisselvallige post voor bijdragen aan particuliere fröbelscholen is overschreden.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhooging in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 544. Voorloopige bezoldigingen en belooningen van onderwijzend personeel uit Nederland gezonden ten dienste van het openbaar onderwijs	30 000	Door de uitzending van meer leerkrachten, dan waarop gerekend was.
Ond. 545. Personeel van de inspectie van het Inlandsch onderwijs	2 000	De overschrijding betreft den wisselvalligen post voor regelmatige weddeverhoogingen.
Ond. 547. Personeel van het openbaar voortgezet- en vakonderwijs voor Inlanders	107 000	<p>Met uitzondering van den post voor regelmatige weddeverhoogingen van het personeel bij de opleidingsscholen voor Inlandsche ambtenaren, welke verlaagd kan worden, betreft het tekort de verschillende wisselvallige posten voor regelmatige bezoldigingsverhoogingen, alsmede den post voor aanvangsbezoldigingen van het personeel bij de normaalscholen voor Inlandsche hulponderwijzers. De overschrijding van dezen post is het gevolg van de uitbetaling van meer bediendenloonen en van de tijdelijke toevoeging van den onderwijzer R. Soetan Casajangan, in het bezit van de Europeesche hoofdakte, aan den directeur der normaalschool te Meester-Cornelis. Ook de post voor aanvangsbezoldigingen betreffende de opleidings- tevens kweekschool te Makasser is eenigszins overschreden, omdat aan de Inlandsche taalonderwijzers verhoogd traktement moest worden uitbetaald in verband met het bezit van de akte Nederlandsch.</p> <p>In mindering van de bedoelde tekorten strekken de overschotten als gevolg van personeelwisselingen verkregen op de posten voor aanvangsbezoldigingen van het personeel bij de rechtsschool en bij de opleidingsscholen voor Inlandsche ambtenaren, zoomede op den post voor bezoldigingen en toelagen van het personeel bij de ambachtsscholen voor Inlanders.</p> <p>Wegens vervroegde sluiting van 10 normaalecursussen en de niet-opening in 1922 van een nieuwen leergang tot opleiding van Inlandsche leerkrachten voor het onderwijs in Inlandsche talen zijn op de desbetreffende posten mede uitgaven bespaard, hetwelk bijdraagt tot beperking van de onderhavige tekorten.</p>
Ond. 554. Personeel van het openbaar Inlandsch lager onderwijs	500 000	De overschrijding betreft den globalen post voor regelmatige weddeverhoogingen. Het tekort op de onderafdeeling zou nog grooter zijn geweest, bijaldien geen overschot als gevolg van personeelwisselingen op den post voor aanvangsbezoldigingen viel te constateeren.
Ond. 555. Verdere uitgaven voor het openbaar Inlandsch lager onderwijs	5 000	Het bedrag, uitgetrokken voor aandeelen in de schoolgelden van onderwijzers, blijkt te laag te zijn geraamd, terwijl voor de vervaardiging en het drukken van leeren leesboeken meer moest worden uitgegeven dan waarop gerekend was. Daartegenover staat, dat de ramingen der overige van wisselvalligen aard zijnde posten lager kunnen worden gesteld.
Ond. 558. Depôt van boeken en leermiddelen, vervaardiging en verspreiding van gedrukten ten behoeve van het Inlandsch onderwijs	20 000	Door de tijdelijke uitbreiding van het Europeesch personeel bij het depôt van leermiddelen, waarop bij de begroting voor 1923 blijvend is gerekend. Overigens moest aan pakkisten en aan vervoerkosten, zoomede aan loon voor den verkoop van schoolwerken, meer worden uitgegeven dan geraamd was.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhooging in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 560. Verdere uitgaven voor de inspectie van het Inlandsch volksonderwijs	300	Als bij onderafdeeling 507 (nieuwe regeling frankeerkosten).
Ond. 564A. Bijdrage voor de vereeniging „Java-Instituut” voor haar arbeid in het belang van de ontwikkeling van de inheemsche cultuur van Java, Madoera en Bali	4 130	Aan de vereeniging „Java-Instituut” werd een renteloos voorschot verleend tot het hierneven aangegeven bedrag, voor de terugbetaling waarvan een middelenpost in de begrooting voor 1923 is opgebracht.
Ond. 570. Uitgaven van persoonlijke aard voor kunsten en wetenschappen, uitgezonderd natuurwetenschappen	5 600	In verband met mutaties onder het personeel kunnen de posten voor bezoldigingen van de ambtenaren bij kunsten en wetenschappen en van het personeel voor de bewaking en het onderhoud van oudheden lager worden gesteld. Deze overschotten worden echter teniet gedaan door de tekorten, ontstaan op de posten betreffende den oudheidkundigen dienst en zulks als gevolg van de werkzaamstelling van tijdelijk met speciale opdrachten belast personeel bij dien dienst.
Ond. 571. Verdere uitgaven voor kunsten en wetenschappen, uitgezonderd natuurwetenschappen	46 000	Het tekort is ontstaan, doordat gelden moesten worden toegestaan voor het drukken van een Marindineesch woordenboek, samengesteld door J. van der Kolk en P. Vertenten. Tot overschrijding van het crediet hebben voorts medegewerkt de uitgaven wegens telefoonaansluiting van het kantoor van den oudheidkundigen dienst, de verhooging der jaarlijksche tegemoetkoming aan het Bataviaasch genootschap van kunsten en wetenschappen en de verhooging der subsidie ten behoeve van één der taalgeleerden, in dienst van het Nederlandsch Bijbelgenootschap, op welke meerdere uitgaven echter blijvend is gerekend bij de volgende begrotingen.
Ond. 572. Examens	30 000	De post is van wisselvalligen aard.
Ond. 574. Verdere uitgaven voor den eeredienst	14 100	De overschrijding is veroorzaakt door de herziening der bijdragen ten behoeve van de opleiding van Inlandsche jongelieden tot het leeraarsambt en door hogere uitgaven voor vergoeding van verpondingsbelasting, verschuldigd door den Mohammedaanschen tempel te Batavia, met welke meerdere uitgaven bij de begrooting voor 1924 blijvend rekening is gehouden. Tegenover deze tekorten staat echter, dat op de posten voor vergoeding van levensmiddelen en voor opleiding van Inlandsche hulpleeraars bij de Roomsche-Katholieke gemeenten niets behoefde te worden geboekt, aangezien de eerstbedoelde uitgaven zijn gebracht ten laste van den algemeenen post voor duurtelagen in de Buitengewesten en de regeling betreffende de laatstvermelde opleiding eerst in 1923 tot stand kwam.
Ond. 577. Personeel van de hoofd- en gewestelijke kantoren der inspectie van den burgerlijken geneeskundigen dienst	800	Aan bezoldigingen van het administratief hulppersoneel en bediendenpersoneel bij het hoofdkantoor van den burgerlijken geneeskundigen dienst en bij het gewestelijk inspectiekantoor te Soerabaja werd meer uitgegeven dan waarop bij de raming was gerekend, terwijl ook de wisselvallige post voor regelmatige weddeverhoogingen werd overschreden. Daartegenover staat een meevaller ten aanzien van den post „Aanvangsbezoldigingen van het inspecteerend en verder ambtenaarspersoneel” als gevolg van mutaties onder het personeel.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhoging in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 578. Verdere uitgaven voor de hoofd- en gewestelijke kantoren der inspectie van den burgerlijken geneeskundigen dienst	20 000	Door de gestadige uitbreiding van den burgerlijken geneeskundigen dienst en de daarmee gelijken tred houdende uitbreiding van het hoofdkantoor werd aan kantoorkosten meer uitgegeven dan geraamd was. Met de meerdere uitgaven is v.z.n. bij de begrooting voor 1924 blijvend rekening gehouden.
Ond. 580 B. Indienststelling van een film-opeurateur voor de medische propaganda bij den burgerlijken geneeskundigen dienst	7 450	Het tekort is ontstaan door de boeking ten laste van dezen post van uitgaven, gedaan voor den inkoop van films en voor de inrichting van een donkere kamer voor filmontwikkeling.
Ond. 581. Verdere uitgaven voor den burgerlijken geneeskundigen dienst in het algemeen.	346 000	<p>De overschrijding is veroorzaakt, doordat hogere uitgaven moesten worden gedaan:</p> <ol style="list-style-type: none"> voor vergoeding van schrijfloonen en schrijfbehoeften ten dienste van dirigerende en gewestelijke eerstaanwezende officieren van gezondheid, belast met den burgerlijken geneeskundigen dienst, met welke meerdere uitgaven blijvend rekening is gehouden bij de aanvullende begrooting voor 1924; in verband met de indienststelling van meer gewestelijke gouvernementsartsen dan waarop bij de raming was gerekend; op de wisselvallige posten voor aansluitingen bij het plaatselijk telefoonnet, kosten van examens enz. voor de gezondheidsdiensten, voor geneesmiddelen en voor quarantaine-inrichtingen; op den post „Alle andere uitgaven voor zoover niet elders omschreven”, ten laste waarvan zijn gebracht: <ol style="list-style-type: none"> de bezoldiging van den Inlandschen oogheekundige te Pasoeroean Raden Sadhan; de fondsen ten behoeve van het secretariaat der inmiddels ontbonden Medisch-onderwijscommissie; de kosten van aanschaffing van inventarisartikelen voor de wachtkamer van den havenarts te Samboe (Riouw en Onderhoorigheden); de gratificaties voor uitrusting van de Indische artsen Raden Soesilo en J. B. Sitanala, aangewezen voor een aanvullende opleiding in Nederland; de tegemoetkoming, op grond van Staatsblad 1921 No. 398 nog toekomende aan den gouvernementsarts Mas Goenawan Mangoenkoesoemo te Palembang voor zijn aanvullende studie in Nederland; de tegemoetkoming, verleend aan de Sociaal-Technische Vereeniging te Semarang voor de kosten van het door haar in April 1922 gehouden congres voor de volkshuisvesting; de uitgaven voor het laboratorium van den burgerlijken geneeskundigen dienst te Makassar strekkende tot bacteriologisch onderzoek van drinkwater; de kosten van maatregelen ter bestrijding van geslachtsziekten; de fondsen voor aankoop van monsters van levensmiddelen, werktuigen enz. ten behoeve van de commissie voor het onderzoek van voedingsmiddelen; de uitgaven voor de mededeelingen van den burgerlijken geneeskundigen dienst;

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhoging in guldens.	TOELICHTING.
<p>Ond. 585. Verdere uitgaven voor de centrale burgerlijke en Inlandsche ziekeninrichtingen, krankzinnigengestichten en andere geneeskundige instellingen</p>	1 220 000	<p>11. de advertentiekosten betreffende den burgerlijken geneeskundigen dienst, voor zoover deze uitgaven niet elders konden worden geboekt.</p> <p>Tegenover de vermelde tekorten staan de volgende meevallers.</p> <p>Op den post voor toelagen en belooningen aan gouvernements-artsen voor vervoermiddelen en voor inhuur of beschikbaarstelling van localiteit voor het houden van spreekuren behoefde niets te worden geboekt, aangezien deze uitgaven zijn gebracht ten deele ten laste van het Reiswezen en voor een ander deel ten laste van het departement der Burgerlijke Openbare Werken. Ook de bedragen, uitgetrokken voor verdere uitgaven ten behoeve van de gouvernements-mantri-verplegers en mantri's van de volksgezondheid en voor opleiding van Inlandsche vrouwen in de practische verloskunde en daarmede in verband staande uitgaven kunnen tot niets worden teruggebracht, omdat ten laste van eerstvermelden post geen uitgaven werden gedaan en, wat den laatstvermelden post betreft, de uitgaven zijn gebracht ten laste van den post „Uitgaven voor de opleiding van Inlandsch verplegings- en geneeskundig hulppersoneel”. Bovendien kunnen deze laatste post en die voor belooningen aan Inlandsche vroedvrouwen lager worden gesteld.</p> <p>Op de wisselvallige posten voor voeding van lijders in en verdere uitgaven voor de centrale burgerlijke ziekeninrichtingen, de Inlandsche ziekeninrichtingen, de krankzinnigengestichten, de doorgangshuizen voor krankzinnigen op Java en het Koningin-Wilhelminagasthuis te Bandoeng zijn vrij belangrijke tekorten ontstaan, doordat bij de ramingen dier posten, evenals dit het geval was ten aanzien van de begrooting voor 1921, geen voldoende rekening was gehouden met de aanmerkelijke stijging van het aantal verpleegden en van de prijzen der levensbehoeften. Met deze factoren is intusschen bij de samenstelling der begrooting voor 1923 en v. z. n. ook bij die der begrooting voor 1924 wel rekening gehouden.</p> <p>Ook de bedragen, uitgetrokken voor vergoeding van schrijfloonen en kantoorbehoeften aan de directeuren en de administrateurs der centrale burgerlijke ziekeninrichtingen, voor kantoor- en schrijfbehoeften van de krankzinnigengestichten en voor aankoop van hulpmiddelen ten dienste van het geneeskundig laboratorium moeten worden verhoogd, doordat voor de vermelde doeleinden meerdere fondsen moesten worden toegestaan.</p> <p>Tegenover deze overschrijdingen staat, dat ten laste van den post voor de verplegingstehuizen voor krankzinnigen in de Buitengewesten, welke inrichtingen in 1922 niet tot stand zijn gekomen, slechts een klein bedrag voor de kosten van eerste inrichting van het te Palembang te openen tehuis werd uitgegeven, terwijl de post "Laboratorium voor physiologisch therapeutische onderzoekingen" tot niets kan worden teruggebracht, wijl ten laste van dezen post geen afzonderlijke uitgaven zijn gedaan.</p>

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhooging in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 589 A. Bijdrage voor de vereeniging „Zendingsonderneming” te Temanggoeng voor de verzorging van zwakzinnigen	4 700	Aan de hiernaast genoemde vereeniging werd in 1922 subsidie verleend tot een bedrag van rond f 10 700, waaronder begrepen een bedrag van f 475, uitmakende de totaal-som der uit 's Lands kas betaalde rekeningen wegens aansluiting bij het plaatselijk telefoonnet.
Ond. 590. Voorschotten ten behoeve van bijzondere ziekeninrichtingen	224 130	Deze oorspronkelijk voor Memorie uitgetrokken post heeft aanvulling in verband met de verleende voorschotten ten behoeve van op te richten bijzondere ziekeninrichtingen.
Ond. 591. Duurtetoelagen voor personeel in buitengewesten voor zoover het departement van onderwijs en eeredienst betreft	140 000	De post is van wisselvalligen aard.
Ond. 591A. Algemeene duurtetoelagen voor landsdienaren en andere personen, behoorende tot het departement van Onderwijs en Eeredienst	2 700 000	<p>Het tekort op dezen wisselvalligen post is te wijten aan de omstandigheid, dat bij de raming van dien post, welke gebaseerd was op de uitkomsten van de maand Januari 1921, geen voldoende rekening kon worden gehouden met de na die maand nog te bewerkstelligen herziening der bezoldigingen van de verschillende leerkrachten en inspecteerende ambtenaren van het openbaar onderwijs.</p> <p>Ook was niet te voorzien, dat de bedoelde herziening in vele gevallen eerst na December 1921 heeft kunnen plaats vinden, zoodat de daaruit voortvloeiende meerdere uitgaven aan bezoldigingen en duurtetoelagen op grond van artikel 14, sub b, der Indische Comptabiliteitswet (Staatsblad 1917 No. 521) geheel op het budget voor het dienstjaar 1922 moesten drukken.</p> <p>Tot overschrijding van het krediet heeft voorts medegewerkt de gedurende 1922, gerekend van Januari 1921, toegekende nadere maandelijksche tegemoetkomingen in de bezoldiging van de verschillende leerkrachten bij het bijzonder onderwijs, waarmede gepaard ging de uitbetaling van meerdere bedragen aan duurtetoelagen, uiteraard ook voor het jaar 1921, welke bedragen om dezelfde reden als hiervoren vermeld geheel ten laste van de begrooting voor 1922 moesten worden gebracht.</p>
Ond. 593. Vergoeding voor het gebruik van landswoningen door onderwijzers en onderwijzeressen bij het openbaar Westersch lager onderwijs, voor zoover hun voor dat gebruik meer in rekening moet worden gebracht dan f 50 's maands	2 500	Aangezien bij het opmaken der begrooting nog geen zekerheid bestond omtrent de uit te betalen vergoedingen, werd de post aanvankelijk voor memorie uitgetrokken.
Ond. 594. Verrekening van diensttelegrammen	1 400	Tegenover de verhooging van dezen wisselvalligen post staat een meerdere ontvangst tot een gelijk bedrag onder No. 812, b van de middelen in Indië.
Ond. 595. Verrekening van de kosten der door den topografischen dienst verrichte werkzaamheden	26 200	Tegenover de meerdere uitgaaf ten laste van dezen post staat een meerdere ontvangst tot gelijk bedrag onder No. 904 van de middelen in Indië.

Vermindering van het bedrag van onderafdeelingen.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK I.		
Ond. 501. Onderwijs	478 000	<p>Er is minder uitgegeven:</p> <p><i>f</i> 35 000, voor zorg voor Indische studenten in Nederland;</p> <p><i>f</i> 10 000, doordien een kleiner aantal Indische jongelieden voor onderwijzer in opleiding is geweest;</p> <p><i>f</i> 53 000, voor studietoelagen, vermits zich minder onderwijzers hebben aangemeld om, na verkrijging der hoofdakke, in den Indischen dienst te treden;</p> <p><i>f</i> 5 000, omdat de uitgaven in verband met de instelling van middelbare akten voor de inheemsche talen en de land- en volkenkunde van Nederlandsch-Indië beneden de raming bleven;</p> <p><i>f</i> 18 000, doordien minder beurzen voor de academische studie van onbemiddelde Indische jongelieden werden toegekend;</p> <p><i>f</i> 357 000, voor de aanschaffing en uitzending van benodigdheden voor het schoolwezen.</p>
HOOFDSTUK II.		
Ond. 503. Onderwijsraad	8 400	Het overschot is toe te schrijven aan het onvervuld laten van de betrekking van bezoldigd gedelegeerd lid tijdens het aan den titularis verleend buitenlandsch verlof.
Ond. 505. Tegemoetkoming aan de voorlichtingscommissie voor de opleiding van Indische jongelieden	1 200	Deze tegemoetkoming werd in 1922 niet uitgekeerd.
Ond. 514. Personeel van de inspectie van het technisch onderwijs	7 050	De vermindering is het gevolg van de niet-instelling der betrekking van adjunct-inspecteur van het technisch onderwijs.
Ond. 516. Technische hoogeschool te Bandoeng	21 000	Tegenover een verhooging van den post „Studiebeurzen” staat een belangrijker vermindering van den wisselvalligen post voor tegemoetkoming in de bedrijfskosten van de Technische hoogeschool.
Ond. 516A. Subsidie voor de opleiding van instrumentmakers en glasblazers bij de technische hoogeschool te Bandoeng	14 320	Aangezien de subsidie voor het jaar 1922 eerst in 1923 werd verleend, komt zij ten laste van laatstgenoemd jaar.
Ond. 516B. Leergang ter opleiding voor de middelbare akte wiskunde bij de technische hoogeschool te Bandoeng	5 900	Ook hier werd de subsidie voor het jaar 1922 eerst in 1923 toegekend, zoodat de uitgaaf op grond van artikel 14, sub <i>b</i> , der Indische Comptabiliteitswet niet ten laste van de begrooting voor eerstgenoemd jaar kon komen.
Ond. 517. Oprichting van een middelbare technische school	52 550	De hier bedoelde inrichting werd niet opgericht.
Ond. 519. Verdere uitgaven voor het openbaar Europeesch vakonderwijs	26 000	In verband met de niet-opening van een ambachtsleergang te Bandoeng en de besparing van uitgaven ten aanzien van den leergang te Batavia kan de voor die inrichtingen uitgetrokken post worden verlaagd.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 519A. Leergang tot opleiding van technische leerkrachten	35 450	Deze leergang werd niet geopend.
Ond. 523. Verdere uitgaven voor de scholen tot opleiding van Indische artsen	46 000	De vermindering is het gevolg van beperking der uitgaven voor verdere inrichting van de practica en de laboratoria in de nieuwe gebouwen der artsenschool te Batavia, terwijl de fondsen uitgetrokken voor de eerste inrichting van de verschillende afdelingen der artsenschool te Soerabaja niet ten volle behoeften te worden toegestaan.
Ond. 523B. Studiebeurzen voor de vrouwelijke leerlingen der scholen voor Indische artsen	3 900	De hier bedoelde uitgaven konden bestreden worden uit den post voor verdere uitgaven voor de artsenscholen.
Ond. 525. Driejarige leergang voor de opleiding van analisten en controleurs voor de volksgezondheid	7 000	Tot dezen leergang werd een kleiner aantal leerlingen toegelaten dan waarop gerekend was.
Ond. 530. Verdere uitgaven voor de openbare inrichtingen tot opleiding van leerkrachten voor het Europeesch lager, Europeesch voortgezet en meer uitgebreid lager, Hollandsch-Chineesch en Hollandsch-Inlandsch onderwijs ...	39 000	Als gevolg van de toelating van een kleiner aantal leerlingen tot de hogere kweekscholen, van mindere uitkeeringen aan subsidies voor de opleiding van Inlandsche onderwijzers voor de akte Nederlandsche taal en van de stopzetting van opzending van Indische jongelieden naar Nederland ter opleiding tot onderwijzer, kunnen de posten van deze onderafdeeling lager worden gesteld.
Ond. 533. Personeel van de inspectie van het voortgezet en meer uitgebreid lager onderwijs	4 000	De vermindering is mogelijk door de inkrimping van de inspectie met een adjunct-inspecteur.
Ond. 536. Personeel van het openbaar Europeesch lager, Hollandsch-Chineesch en Hollandsch-Inlandsch onderwijs	450 000	Het personeel bij de Europeesche lagere scholen moest worden uitgebreid in verband met de toeneming van het aantal leerlingen, zoodat de desbetreffende post voor aanvangsbezoldigingen werd overschreden. Om dezelfde reden is ook een tekort ontstaan op de posten voor aanvangsbezoldigingen en regelmatige weddeverhoogen van het personeel bij de Hollandsch-Inlandsche scholen. Hiertegenover staat echter, dat niet alleen de credieten, toegestaan voor regelmatige traktementsverhoogen met betrekking tot de Europeesche lagere en Hollandsch-Chineesche scholen, maar ook het bedrag, uitgetrokken voor aanvangsbezoldigingen van het personeel bij de laatstgenoemde categorie van scholen, als gevolg van personeelwisselingen lager had kunnen worden gesteld.
Ond. 537. Verdere uitgaven voor het openbaar Europeesch lager, Hollandsch-Chineesch en Hollandsch-Inlandsch onderwijs	120 000	De post voor vergoedingen van levensmiddelen aan het onderwijzend personeel kan tot niets worden teruggebracht, aangezien die vergoedingen zijn gebracht ten laste van den algemeenen post voor duurtetoelagen in de buitengewesten (onderafdeeling 591). De overige van wisselvalligen aard zijnde posten zijn voor verlaging vatbaar.
Ond. 539A. Openbare Hollandsch-Chineesche meisjesscholen	12 500	Deze scholen kwamen in 1922 niet tot stand.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 542. Openbaar fröbelonderwijs	18 000	De post voor bezoldigingen en toelagen van het personeel bij de openbare fröbelkweekschool moet eenigszins worden verhoogd wegens de toekenning van meer wederverhoogingen aan het personeel, waartegenover echter staat een belangrijker vermindering van het voor verdere uitgaven uitgetrokken bedrag, aangezien minder aan studiebeurzen werd uitgekeerd dan waarop bij de raming was gerekend.
Ond. 546A. Maatregelen met betrekking tot eenige kantoren van de inspectie van het onderwijs	8 238	De uit deze maatregelen voortvloeiende uitgaven konden voor een deel worden bestreden uit de posten voor de inspectie.
Ond. 548. Verdere uitgaven voor het openbaar voortgezet- en vakonderwijs voor Inlanders	195 000	Met uitzondering van het krediet toegestaan voor schoolbehoeften, leermiddelen en andere uitgaven voor de normaalscholen voor Inlandsche hulponderwijzers, hetwelk niet voor wijziging vatbaar is, kunnen de eerste acht wisselvallige posten van deze onderafdeeling worden verlaagd, doordat o.m. aan studiebeurzen minder werd uitgegeven dan waarop gerekend was, terwijl de uitgaven ten behoeve van de normaalcursussen lager zijn geweest dan geraamd werd in verband met de vervroegde sluiting van tien der cursussen. De post voor belooningen van het personeel bij den leergang tot opleiding van Inlandsche leerkrachten voor het onderwijs in Inlandsche talen kan tot niets worden teruggebracht, aangezien zulk een leergang in 1922 niet werd ingesteld.
Ond. 548A. Opening van twee nieuwe kweekscholen voor Inlandsche onderwijzers en vier nieuwe normaalscholen voor Inlandsche hulponderwijzers	75 000	Deze scholen werden niet opgericht.
Ond. 548B. Toelagen voor de leerlingen van den leergang tot opleiding van Inlandsche leerkrachten ten behoeve van het onderwijs in de Inlandsche talen	5 000	Deze leergang werd, zooals hier boven reeds is vermeld, in 1922 niet ingesteld.
Ond. 550. Openbare normaalscholen voor Inlandsche hulponderwijzeressen	20 000	In verband met de toelating van een kleiner aantal leerlingen tot deze scholen, dan waarop het uitgetrokken bedrag gebaseerd was, kan deze post voor verlaging in aanmerking worden gebracht.
Ond. 551A. Wijziging van de subsidieregelen voor bijzondere kweekscholen en van die voor Europeesche schoolopzieners	90 000	Het krediet toegestaan op de betreffende onderafdeeling (551) is voldoende om daaruit ook deze uitgaven te bestrijden.
Ond. 552. Belooningen voor het behalen van bevoegdheden ten behoeve van het Inlandsch voortgezet onderwijs	4 200	Er werd minder aan belooningen uitgekeerd.
Ond. 553A. Toelagen voor leerlingen van de verschillende openbare inrichtingen tot opleiding van Inlandsche leerkrachten en van den leergang tot opleiding van Inlandsche bestuursambtenaren te Meester-Cornelis	128 000	Deze toelagen konden ten deele worden bestreden uit de betreffende posten voor verdere uitgaven der scholen.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 557. Bijdragen voor bijzondere huis- houdleergangen aan inrichtingen van Inlandsch lager onderwijs	15 370	Er werd minder aan subsidiën uitgekeerd.
Ond. 557A. Subsidieregeling voor scholen en internaten, uitgaande van de Roomschi- Katholieke missie in Zuid-Nieuw-Guinea	30 000	Deze uitgaven konden worden bestreden uit den alge- meenen post voor bijdragen (onderafdeeling 556).
Ond. 559. Personeel van de inspectie van het Inlandsch volksonderwijs	60 000	In verband met personeelwisselingen is deze onderaf- deeling voor verlaging vatbaar geworden.
Ond. 561. Uitgaven voor het Inlandsch volksonderwijs	1 000 000	Het overschot is voornamelijk ontstaan, doordat op Java en Madoera een kleiner aantal nieuwe scholen werd opgericht dan waarop was gerekend. Dit moet worden toe- geschreven aan de nieuwe kostenverdeling, waaraan de desa's zich eerst moesten aanpassen, hetgeen uiteraard een vertragenden invloed heeft gehad op de vermeerde- ring van het aantal scholen.
Ond. 561A. Maatregelen tot verbetering van het Inlandsch volksonderwijs	149 570	Uit dezen post is alleen bestreden de bezoldiging van den voorzitter van de handleidingscommissie voor de sa- menstelling van leerboeken en handleidingen ten behoeve van het volksonderwijs. Tot benoeming van twee leden (Inlandsche deskundigen), waarop gerekend was, is uit bezuinigingsoverwegingen niet overgegaan. De overige uitgetrokken fondsen konden worden gevonden uit onder- afdeeling 561.
Ond. 562. Uitgaven voor het volksonder- wijs in het gouvernement Atjeh en Onder- hoorigheden	180 000	Wegens de genomen maatregelen van bezuiniging kan deze post voor vermindering in aanmerking worden ge- bracht.
Ond. 565. Volksboekeringen	136 000	Als voren.
Ond. 567. Toezicht op de opvoeding van Inlandsche jongelieden	4 720	De betrekking van ambtenaar voor toezicht op de op- voeding van Inlandsche jongelieden werd gedurende het buitenlandsch verlof, verleend aan den functionaris, door een ander ambtenaar zonder afzonderlijke betaling waar- genomen.
Ond. 569. Huisvesting en opvoeding van studeerende jongelieden, die particuliere in- richtingen van voortgezet onderwijs bezoeken.	134 000	Er werden geen subsidies voor de oprichting van inter- naten toegekend.
Ond. 573. Personeel van den eeredienst ...	12 000	Na terugbrenging tot niets van den post „Herziening van de wedderegeling van de Roomschi-Katholieke geeste- lijken van den 3den rang” zal in verband met die be- zoldigingsherziening, zoomede met het oog op de tijdelij- ke uitbreiding van het aantal Inlandsche leeraren, waarop blijvend is gerekend bij de begrooting voor 1923, de post voor aanvangsbezoldigingen enz. van de predikanten enz. moeten worden verhoogd, waartegenover echter staat een vermindering van den wisselvalligen post voor regelma- tige weddeverhoogingen, zoodat de onderafdeeling met een bedrag van f 12 000 kan worden verlaagd.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in gulden.	TOELICHTING.
Ond. 585A. Uitgaven in verband met de instelling van een commissie voor het uitbrengen van advies in zake bouw, inrichting en bedrijf van ziekenhuizen	1 800	Tegenover de bedoelde overschotten staan echter tekorten op de posten voor aanvangsbezoldigingen van het personeel bij de centrale burgerlijke ziekeninrichtingen en de doorgangshuizen voor krankzinnigen op Java en Madoera, als gevolg van de tijdelijke versterking van het personeel, waarop blijvend is gerekend bij de begroting voor 1923. Ook hebben overschrijdingen plaats gehad van de wisselvallige posten voor bezoldigingen van het personeel bij de gouvernements-Inlandsche-ziekeninrichtingen en voor regelmatige weddeverhoogen van het personeel bij de krankzinnigengestichten, de doorgangshuizen voor krankzinnigen op Java en Madoera en het Koningin-Wilhelminagasthuis voor ooglijders te Bandoeng.
Ond. 586. Personeel ter bestrijding en voorkoming van de pest	920 000	De fondsen toegestaan voor deze commissie werden ingetrokken.
Ond. 587. Voorschotten voor de woningverbetering in verband met de pestbestrijding	3 000	Onderafdeelingen 586, 587 en 588. Hoewel de bedragen van enkele onderdeelen van deze onderafdeelingen, voornamelijk ten gevolge van versterking van het personeel voor die gedeelten van het pestgebied, waar de pest zich heeft uitgebreid, moeten worden verhoogd, kunnen de meeste posten als gevolg van een algemeene inkrimping van het personeel en daarmee gepaard gaande besnoeiing der verdere uitgaven zoodanig worden verlaagd, dat op de onderafdeelingen de hiernaast vermelde overschotten worden verkregen.
Ond. 588. Verdere uitgaven ter bestrijding en voorkoming van de pest	85 000	Het overschot is toe te schrijven aan de omstandigheid, dat een kleiner aantal ziekeninrichtingen in aanmerking kwam voor subsidieering dan waarop was gerekend, terwijl de post, „Bijdragen ten behoeve van herstellingsornden voor zieke en zwakke kinderen” tot niets kan worden teruggebracht, aangezien uit dien hoofde geen uitgaven zijn gedaan.
Ond. 589. Ondersteuning van bijzondere ziekenzorg, voor zoover niet elders uitgetrokken ...	500 000	

1870

Year	1870	1871	1872	1873	1874	1875	1876	1877	1878	1879	1880
Population	1,000,000	1,050,000	1,100,000	1,150,000	1,200,000	1,250,000	1,300,000	1,350,000	1,400,000	1,450,000	1,500,000
Area (sq. miles)	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000
Population per sq. mile	0.28	0.29	0.31	0.33	0.33	0.34	0.36	0.39	0.42	0.44	0.44

1880

Year	1880	1881	1882	1883	1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890
Population	1,500,000	1,550,000	1,600,000	1,650,000	1,700,000	1,750,000	1,800,000	1,850,000	1,900,000	1,950,000	2,000,000
Area (sq. miles)	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000
Population per sq. mile	0.42	0.43	0.44	0.46	0.47	0.47	0.50	0.51	0.53	0.54	0.56

1890

Year	1890	1891	1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900
Population	2,000,000	2,050,000	2,100,000	2,150,000	2,200,000	2,250,000	2,300,000	2,350,000	2,400,000	2,450,000	2,500,000
Area (sq. miles)	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000
Population per sq. mile	0.56	0.57	0.58	0.60	0.61	0.62	0.64	0.64	0.67	0.68	0.69

1900

Year	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910
Population	2,500,000	2,550,000	2,600,000	2,650,000	2,700,000	2,750,000	2,800,000	2,850,000	2,900,000	2,950,000	3,000,000
Area (sq. miles)	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000
Population per sq. mile	0.69	0.71	0.72	0.73	0.75	0.75	0.78	0.78	0.81	0.82	0.83

1910

Year	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920
Population	3,000,000	3,050,000	3,100,000	3,150,000	3,200,000	3,250,000	3,300,000	3,350,000	3,400,000	3,450,000	3,500,000
Area (sq. miles)	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000	3,600,000
Population per sq. mile	0.83	0.85	0.86	0.87	0.89	0.90	0.92	0.92	0.94	0.95	0.97

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 3 — STUK 3, h.

Nadere wijziging en aanvulling der begrooting van
Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

AFDEELING VI.

Departement van Landbouw, Nijverheid
en Handel.

Inlassching van onderafdeelingen.

OMSCHRIJVING.	Bedrag in guldens.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK II		
Ond. 640A. Bijdrage aan de vereeniging „Nederlandsch-Indische Jaarbeurs”	6 000	Bij volgende begrootingen is op gelijke bijdrage gerekend.
Ond. 644B. Hetgeen binnen het openstaan van den dienst niet wordt terugbetaald van de aan de Rhein-Elbe-Union krachtens overeen- komst verleende voorschotten	400 000	Aan de Rhein-Ebe-Union zijn, krachtens de op 27 October 1922 tot stand gekomen overeenkomst van wijzi- ging van het met haar gesloten contract van 12 Juli 1921 voor de levering van ijzereconstructie-materiaal en spoor- wagens aan eenige takken van gouvernementsdienst, voor- schotten verleend tot een totaal bedrag van f 1 500 000, waarvan binnen het openstaan van den dienst vermoedelijk niet meer dan rond f 1 100 000 zal worden terugbetaald.
Ond. 644C. Crisisuitgaven	3 740 000	Voor het overige verwijzende naar hetgeen omtrent de toevoeging van een post Crisisuitgaven aan de begrooting in vorige jaren in de Memorie van Toelichting is gezegd (zie laatstelijk de Bijlagen der Handelingen van den Volksraad, tweede gewone zitting 1922, onderwerp 2, stuk 3, h), wordt medegedeeld, dat de in 1922 gedane crisisuit- gaven in ronde cijfers hebben bedragen: f 2 968 000 voor de voedselvoorziening; „ 653 300 voor kleurstoffen ten behoeve van het batik- bedrijf in Nederlandsch-Indië; „ 118 700 voor het Korintjirijstbedrijf. Daarentegen is in dat jaar ten bate van de raming der middelen in 's Lands kas teruggevloeid een bedrag van rond f 2 671 000 wegens opbrengst van verkochte voedings- middelen.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhoging in guldens.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK I.		
Ond. 615. Nijverheid en Handel	32 000	<p>Hoofdzakelijk als gevolg van de deelneming in het aandeelen-kapitaal van de Naamlooze Vennootschap tot Exploitatie van Jaarbeursgebouwen te Utrecht, welke noodig was om de totstandkoming van eene koloniale afdeeling in het jaarbeursgebouw te verzekeren en waarvan de wenschelijkheid te laat bleek om er nog bij de begroting op te kunnen rekenen.</p> <p>Verder zijn ten laste van dezen post gebracht uitgaven voor aanschaffing en uitzending van benodigdheden voor het ijkwezen, waarop reeds bij vorige begrotingen was gerekend.</p>
HOOFDSTUK II.		
Ond. 601. Personeel van het departement ...	1 800	<p>Een gevolg van de meerdere uitgaven voor weddeverhogingen van de ambtenaren van het departement en het personeel van het statistisch kantoor, zoomede van de indienststelling van adjunct-commiezen bij het Departement.</p> <p>Het tekort zou grooter zijn geweest, indien niet sommige betrekkingen bij het Departement en bij de boekerij en de reproductie-inrichtingen tijdelijk dan wel voortdurend onvervuld waren gebleven.</p>
Ond. 604. Verrekening van de kosten der door den topografischen dienst verrichte werkzaamheden	4 100	<p>Tegenover de uitgaaf ten laste van dezen post staat een ontvangst tot gelijk bedrag onder No. 904 van de middelen in Indië.</p>
Ond. 607. Verdere uitgaven voor de natuurwetenschappelijke zaken	11 900	<p>Voornamelijk een gevolg van gedane uitgaven ten behoeve van de wetenschappelijke expeditie in Nieuw-Guinea van het Indisch Comité voor wetenschappelijke onderzoekingen, waarop niet gerekend was. Het tekort zou grooter zijn geweest, indien niet een gedeelte van de bij de begroting uitgetrokken bedragen, deels als gevolg van ingevoerde bezuinigingen, deels in verband met het tijdelijk dan wel voortdurend onvervuld blijven van verschillende betrekkingen, onverbruikt ware gebleven.</p>
Ond. 615. Verdere uitgaven voor het veeartsenijkundig onderzoek en onderwijs	3 500	<p>Een gevolg van de uitgaven voor het aanbrengen van een afsluiting van het terrein van het laboratorium voor veeartsenijkundig onderzoek en de Nederlandsch-Indische veeartsenschool, waarop niet gerekend was, en van de hogere regularisatieprijzen van van het departement van Oorlog betrokken chemicaliën.</p>
Ond. 630A. Tegemoetkoming wegens duurte van levensmiddelen aan het personeel van het boschwezen	237 000	<p>De op voorloopige gegevens gebaseerde globale raming is te laag gebleken.</p>
Ond. 635. Verdere uitgaven voor den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst	81 000	<p>Voornamelijk een gevolg van de uitgaven voor aankoop, onderhoud en verzending van Onggole-vee, afkomstig van de veefokkerijen der Inlandsche bevolking op het eiland Soemba, op welke uitgaven niet gerekend was, zoomede van een krachtiger bestrijding van besmettelijke veeziekten, waardoor meer schadeloosstellingen moesten worden uitbetaald dan geraamd was.</p>

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhooging in guldens.	TOELICHTING.
<p>Ond. 643. Uitgaven van persoonlijken aard voor den Indischen Centralen Aanschaffingsdienst 7 400</p> <p>Ond. 645. Onvoorziene uitgaven 10 000</p>		<p>Het tekort zou grooter zijn geweest, indien niet een gedeelte der op de begrooting uitgetrokken bedragen, o.a. voor het veulenverblijf op Soemba en de landsfokkerijen te Padang Mangatas en te Pangarasan, ook in verband met ingevoerde bezuinigingen, onverbruikt ware gebleven.</p> <p>Een gevolg van meerdere uitgaven voor regelmatige verhoogingen van bezoldigingen.</p> <p>Krachtens art. 15 I. C. W. moest eene ten behoeve van 's Lands caoutchoucbedrijf gedane belangrijke uitgaaf over een afgesloten dienstjaar ten laste van dezen post worden gebracht.</p> <p>Vermindering van het bedrag van onderafdeelingen.</p>

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens	TOELICHTING.
HOOFDSTUK I.		
Ond. 601. Waarnemingen en onderzoekingen op natuurwetenschappelijk gebied en hare toepassingen, alsmede aanschaffing en uitzending van verschillende benodigdheden	21 000	Voor aanschaffing en uitzending van boekwerken en andere benodigdheden behoefde niets te worden uitgegeven.
Ond. 612. Boschwezen	17 000	Er waren minder candidaat-houtvesters in opleiding.
Ond. 613. Opleiding van ambtenaren voor de Inlandsche visscherij en daarmede verband houdende uitgaven	7 000	De opleiding is in den loop van het jaar 1922 gestaakt.
Ond. 614. Veeartsenijkundige dienst	25 000	De aanneming van candidaat-veeartsen is in den loop van het jaar 1922 gestaakt.
HOOFDSTUK II.		
Ond. 602. Verdere uitgaven van het departement	31 400	Voornamelijk een gevolg van ingevoerde bezuinigingen.
Ond. 603. Verrekening van diensttelegrammen	74 000	Een gevolg van de omstandigheid, dat na afloop der voedsel- en suikerdistributie minder telegrammen behoeften te worden verzonden.
Ond. 606. Uitgaven van persoonlijken aard voor de natuurwetenschappelijke zaken	6 800	Een gevolg van het tijdelijk dan wel geheel onvervuld blijven van verschillende betrekkingen. Het overschot zou grooter zijn geweest, indien niet voor regelmatige weddeverhoogingen meer had moeten worden uitgegeven dan waarop gerekend was.
Ond. 608. Uitgaven van persoonlijken aard voor het instituut voor plantenziekten	6 400	Een gevolg van het tijdelijk dan wel voortdurend onvervuld blijven van verschillende betrekkingen. Het overschot zou grooter zijn geweest, indien niet bij het botanisch laboratorium één assistent meer in dienst was geweest, dan waarop gerekend was.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in gulden.	TOELICHTING.
Ond. 609. Verdere uitgaven voor het instituut voor plantenziekten	4 600	Een gevolg van ingevoerde bezuinigingen.
Ond. 610. Uitgaven van persoonlijken aard van het algemeen proefstation voor den landbouw	9 850	Een gevolg van het tijdelijk dan wel voortdurend on- vervuld blijven van verschillende betrekkingen. Het overschot zou grooter zijn geweest, indien niet bij het laboratorium voor bodemkundig onderzoek één assistent meer in dienst was geweest en voor weddever- hoogingen meer had moeten worden uitgegeven, dan waarop gerekend was.
Ond. 611. Verdere uitgaven voor het alge- meen proefstation voor den landbouw	70 900	Een gevolg van minder uitgaven voor den zaadtuin voor koffie te Bangelan, den proef- en zaadtuin voor over- jarige gewassen in de Lampongsche Districten en de ver- schillende zaadtuinen voor eenjarige gewassen in verband met ingevoerde bezuinigingen.
Ond. 612. Uitgaven van persoonlijken aard voor de afdeling voor landbouweconomie ...	21 000	Een gevolg van het onvervuld blijven van verschillende betrekkingen.
Ond. 613. Verdere uitgaven voor de afdeling voor Landbouweconomie	1 600	Deels als gevolg van de onvoltalligheid van het personeel, deels doordat geen uitgaven voor kantoorhuur behoeften te worden gedaan.
Ond. 614. Uitgaven van persoonlijken aard voor het veeartsenijkundig onderzoek en onder- wijs	6 000	Een gevolg van het tijdelijk dan wel voortdurend on- vervuld blijven van verschillende betrekkingen. Het overschot zou grooter zijn geweest, indien niet voor regelmatige weddeverhoogingen meer had moeten worden uitgegeven dan waarop gerekend was.
Ond. 616. Uitgaven van persoonlijken aard voor de afdeling landbouw	184 300	Een gevolg van mutaties en vacatures bij den landbouw- voorlichtingsdienst.
Ond. 617. Verdere uitgaven voor de afdee- ling landbouw	239 700	Een gevolg van ingevoerde bezuinigingen en van wissel- valligheid der uitgaven.
Ond. 620. 's Lands rijstbedrijf in Palem- bang	124 400	Een gevolg van ingevoerde bezuinigingen.
Ond. 621. Uitgaven van persoonlijken aard voor de opleiding voor land- en tuinbouw	28 000	Een gevolg van het tijdelijk dan wel voortdurend on- vervuld blijven van verschillende betrekkingen.
Ond. 622. Verdere uitgaven voor de oplei- ding voor land- en tuinbouw	64 900	Voornamelijk een gevolg van de omstandigheid, dat minder toelagen genietende leerlingen de scholen hebben bezocht dan waarop gerekend was.
Ond. 623. Bezoldigingen en toelagen van het personeel bij 's Lands kina-onderneming, als- mede belooningen voor buitengewone werk- zaamheden	1 400	Als gevolg van het aan den directeur van 's Lands kina- onderneming verleend buitenlandsch verlof.
Ond. 623A. Tegemoetkoming wegens duurte van levensmiddelen aan het personeel bij 's Lands kina-onderneming	300	Als voren.
Ond. 624. Verdere uitgaven voor 's Lands kina-onderneming	38 300	Een gevolg van ingevoerde bezuinigingen.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 625. Bezoldigingen van het personeel voor het aan 's Lands kina-onderneming verbonden kina-proefstation	3 200	Als een gevolg van het tijdelijk dan wel voortdurend onvervuld blijven van de betrekkingen van analist en mantri.
Ond. 625A. Tegemoetkoming wegens duurte van levensmiddelen aan het personeel voor het aan 's Lands kina-onderneming verbonden kina-proefstation	1 100	Als voren.
Ond. 627. Bezoldigingen en toelagen van het ambtelijk personeel van 's Lands Caoutchoucbedrijf	10 400	Als gevolg van het tijdelijk dan wel voortdurend onvervuld blijven van sommige betrekkingen.
Ond. 627A. Tegemoetkoming wegens duurte van levensmiddelen aan het personeel van 's Lands Caoutchoucbedrijf	2 900	Als voren.
Ond. 628. Uitgaven voor de ondernemingen van 's Lands Caoutchoucbedrijf	1 160 200	Een gevolg van ingevoerde bezuinigingen.
Ond. 629. Personeel van het boschwezen, met uitzondering van het kantoorpersoneel op het hoofdkantoor	553 300	Een gevolg van mutaties en vacatures en ingevoerde bezuinigingen.
Ond. 630. Kantoorpersoneel op het hoofdkantoor van den dienst van het boschwezen ...	2 800	Een gevolg van mutaties en vacatures.
Ond. 631. Verdere uitgaven voor het boschwezen	6 987 200	Deels een gevolg van ingevoerde bezuinigingen, deels toe te schrijven aan een sterk verminderden aankap van hout, in verband met de geringe vraag daarnaar.
Ond. 632. Personeel voor de afdeling visserij	14 800	Als een gevolg van het tijdelijk dan wel geheel onvervuld blijven van verschillende betrekkingen.
Ond. 633. Verdere uitgaven voor de afdeling visserij, zoomede uitgaven in het belang van de visscherij-nijverheid	45 000	Een gevolg van onvoltalligheid van het personeel en van ingevoerde bezuinigingen.
Ond. 634. Uitgaven van persoonlijken aard voor den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst	96 450	Als een gevolg van personeelwisseling en het tijdelijk dan wel voortdurend onvervuld blijven van verschillende betrekkingen bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst, ook in verband met ingevoerde bezuinigingen.
Ond. 636. Uitgaven van persoonlijken aard voor de afdeling nijverheid	48 800	Als een gevolg van het tijdelijk dan wel voortdurend onvervuld blijven van verschillende betrekkingen.
Ond. 637. Verdere uitgaven voor de afdeling nijverheid	34 300	Een gevolg van de envoltalligheid van het personeel van de afdeling nijverheid en van ingevoerde bezuinigingen.
Ond. 633A. Ondersteuning van nijverheids-ondernemingen	100 000	Een gevolg van de omstandigheid, dat geen voor inwilliging in aanmerking komende aanvragen om geldelijke ondersteuning werden ontvangen.
Ond. 641. Uitgaven van persoonlijken aard voor handel	72 300	Als een gevolg van het tijdelijk dan wel voortdurend onvervuld blijven van verschillende betrekkingen.
Ond. 642. Verdere uitgaven voor handel ...	65 400	Een gevolg van ingevoerde bezuinigingen en van de wisselvalligheid van sommige uitgaven.
Ond. 644A. Tegemoetkoming wegens duurte van levensmiddelen, voor zoover niet elders uitgetrokken	17 600	Een gevolg van mutaties.

100-100-100-100

100-100-100-100

100-100-100-100

100-100-100-100

100-100-100-100

100-100-100-100

100-100-100-100

100-100-100-100

100-100-100-100

100-100-100-100

100-100-100-100

100-100-100-100

100-100-100-100

100-100-100-100

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 3 — STUK 3, i.

Nadere wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

HOOFDSTUK II
AFDEELING VII.

Departement der Burgerlijke Openbare Werken.

Inlassching van onderafdeelingen.

OMSCHRIJVING.	Bedrag in guldens.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK II.		
<p>Ond. 729A. Teruggaven van gelden wegens ten behoeve van bouw- en waterstaatswerken gedane uitgaven, betrekking hebbende op afgesloten dienstjaren 2 230 000</p>	2 230 000	<p>Deze post dient ter bestrijding van de in 1922 gedane teruggaven van in afgesloten dienstjaren voorgeschoten gelden ten behoeve van bouw- en waterstaatswerken.</p> <p>De boeking van die uitgaven hebben overeenkomstig het bepaalde bij artikel 15 der I. C. W. aanvankelijk ten laste van den post voor onvoorziene uitgaven der VIIe begrotingsafdeeling voor 1922 plaats gehad.</p> <p>Aangezien echter het onder dien post uitgetrokken bedrag daarvoor niet toereikend is, ware, evenals in voorafgegane jaren het geval is geweest, ook voor dit jaar nog een afzonderlijke post aan de begrooting toe te voegen (naar het zich laat aanzien, zal dit voor begrootingen na 1922 niet meer noodig zijn).</p> <p>Voor het ten laste van de begrooting brengen van deze uitgaven is door de Regeering als eisch gesteld, dat op de onderafdeelingen van 1922, welke correspondeeren met die, ten laste waarvan de uitgaven vroeger geboekt hadden moeten zijn, minstens een gelijk bedrag wordt overgehouden. Uit de belangrijke verlagingen, welke over de geheele VIIe begrotingsafdeeling thans worden voorgesteld, blijkt voldoende, dat aan dezen eisch, welke een deugdelijk begrotingsbeheer bevordert, is voldaan.</p> <p style="text-align: center;">Verhooging van het bedrag van onderafdeelingen.</p>
OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhooging in guldens.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK I.		
<p>Ond. 701. Burgerlijke openbare werken 1 777 000</p>	1 777 000	<p>Niettegenstaande een deel van het in 1922 bestelde eerst ten laste van 1923 kon worden geleverd, in verband waarmee op de begrooting voor laatstgenoemd dienstjaar daarvoor opnieuw de noodige fondsen zijn aangevraagd (Mi-</p>

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhoging in guldens.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK II.		
Ond. 723. Haven Belawan	532 570	<p>nisterieele Memorie van Toelichting betreffende de begroting voor 1923, bladzijde 40) is meer uitgegeven, dan geraamd was, doordat de levering van tal van goederen ten laste van 1922 is moeten worden gebracht, terwijl de betrekkelijke aanschaffings- en uitzendingskosten in vorige begrotingen waren opgenomen.</p>
Ond. 730. Huishuurvergoeding en lokaalhuur, alsmede uitgaven voor grondhuur en verhuur van gebouwen	430 600	<p>Wat de gewone (bedrijfs-)uitgaven betreft, wordt verwezen naar de toelichting bij de onderafdeelingen 720 t/m 727 (Verminderings).</p> <p>Met betrekking tot de overschrijding van het voor de buitengewone uitgaven uitgetrokken bedrag valt op te merken, dat het werk aan de onderwerpelijke haven door de aannemingsmaatschappij „Grotius” wordt uitgevoerd. Haar moest in verband met het in 1922 tot stand gebrachte deel van het werk aan de nieuwe haven (1e en 2e gedeelte) een bedrag van ruim een millioen gulden meer worden betaald, dan waarop bij de raming gerekend was. Dat de verhoging is kunnen worden teruggebracht tot het nevenvermelde bedrag, is — naast het overschot op de bedrijfsuitgaven — een gevolg van het besteden van een lager bedrag dan uitgetrokken was aan de baggerwerkzaamheden ten behoeve van de Belawangeul.</p>
Ond. 734. Personeel bij 's Lands burgerlijke pakhuizen	3 116	<p>De raming van den post „Huur van gronden en lokalen” is overschreden voornamelijk door het betalen van grondhuur voor gebouwen, welke op terreinen in beheer bij het havenwezen zijn opgetrokken (hoogere ontvangsten voor het bedrijf der haveninrichtingen); op deze uitgaven is bij de begroting voor 1923 voor het eerst gerekend. Verder heeft tot deze overschrijding medegewerkt, dat in verband met de tijdsomstandigheden het oprichten van verschillende gebouwen werd uitgesteld en in plaats daarvan tot inhuur van particuliere woningen is overgegaan, terwijl voorts ook de stijging der huurprijzen ter zake van invloed is geweest.</p> <p>Het tekort op de geheele onderafdeeling zou grooter zijn geweest, indien de uitgaven ten laste van den post „Huishuurvergoeding” niet aanmerkelijk beneden de raming waren gebleven. In verband hiermede is de raming van dien post in de begroting voor het jaar 1924 verminderd.</p> <p>Als gevolg van de omstandigheid, dat de bezoldiging van eenige klerken bij de pakhuizen te Batavia, welke in 1920 ten laste van het departement van Oorlog werd betaald, van 1 Januari 1921 af ten laste van deze onderafdeeling is gebracht en voorts in verband met de noodzakelijkheid om ook in 1922 het personeel van de pakhuizen te Batavia tijdelijk te versterken, is de raming moeten worden overschreden, waartegenover gesteld kan worden, dat door de opheffing van enkele pakhuizen over de daarvoor uitgetrokken bedragen niet ten volle behoefde te worden beschikt.</p>

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhoging in gulden.	TOELICHTING.
Ond. 737A. Tegemoetkomingen wegens duurte van levensmiddelen aan het personeel behorende tot het departement der burgerlijke openbare werken met uitzondering van het personeel, bedoeld bij de onderafdeelingen 720 tot en met 727 en 729	500 000	Op het tijdstip, waarop de schatting van den post werd opgemaakt, werd nog niet goed overzien, welke bedragen met de uitbetaling van den duurtetoeslag zouden zijn gemoed, waardoor de opgemaakte raming thans ontoereikend is gebleken. Vermindering van het bedrag van onderafdeelingen.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in gulden.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK I.		
Ond. 702. Studietoelagen aan jongelieden, die aan de Technische Hoogeschool te Delft, voor civielingenieur of bouwkundig-ingenieur studeeren en bestemd zijn om na volbrachte studie in den Indischen dienst te treden, benevens andere met de opleiding in verband staande uitgaven	78 000	Van de hierbedoelde candidaten is de aanneming in den loop van 1922 gestaakt.
HOOFDSTUK II.		
Ond. 701. Personeel van het departement ...	17 572	Als gevolg van personeelwisselingen zijn de uitgaven voor aanvangsbezoldigingen en toelagen van den Secretaris en de verdere ambtenaren, alsmede voor de regelmatige verhoogingen van bezoldiging van de klerken en het minder personeel beneden de raming gebleven; hiertegenover staat dat ten gevolge van dezelfde omstandigheid het bedrag, geraamd voor de bezoldigingen van de klerken en het minder personeel alsmede voor schrijffloonen, te laag is gebleken.
Ond. 702. Verdere uitgaven van het departement	24 800	Tengevolge van een zuinig beheer zijn de uitgaven voor kantoorkosten beneden de raming gebleven, terwijl ten laste van den post Samenstelling en uitgaaf van het verslag der burgerlijke openbare werken enz. <i>betrekkelijk</i> slechts weinig is uitgegeven. Door de meer beperkte uitvoering van nieuwe werken is de behoefte aan lichtdrukken uiteraard binnen engere grenzen gebleven, waardoor ook hiervoor minder uitgaven zijn behoeven te worden gedaan.
Ond. 703. Personeel van den waterstaat en de burgerlijke openbare werken met uitzondering van het personeel bedoeld bij onderafdeling 718	434 020	Het overschot is in hoofdzaak een gevolg van de door de bezuiniging geboden inkrimping van het werkplan, waardoor met minder personeel is kunnen worden volstaan.
Ond. 704. Tweejarige avondleergangen voor de opleiding van opzichters bij den waterstaat en 's Lands burgerlijke openbare werken tot architect en van opzichters voor de Landsgebouwen en teekenaars tot architect voor de Landsgebouwen	10 400	De uitgaven zijn beneden de raming gebleven, doordat het aantal leerlingen voor de leergangen te Batavia en Soerabaja minder heeft bedragen, dan verwacht werd.

OMSCHRIJVING.	Vorgestelde vermindering in gulden	TOELICHTING.
Ond. 705. Toelagen voor het bezit van het getuigschrift van architect	11 400	Nevenbedoelde toelage is aan een geringer aantal opzichters en teekenaars toegekend dan waarop bij de raming gerekend was.
Ond. 706. Gebouwen voor den burgerlijken dienst, voor zoover niet afzonderlijk uitgetrokken	7 499 270	<p>Nagenoeg op alle posten van deze onderafdeeling zijn de uitgaven beneden de raming gebleven, uitgezonderd die voor „Scholen voor landbouw-, ambachts- en visscherij- onderwijs”, „andere gebouwen dan die vermeld in de voorgaande artikelen” en „werken verband houdende met gebouwen”.</p> <p>In het algemeen vindt dit verklaring in de in verband met de tijdsomstandigheden genomen beslissing om de bouwwerken tot de strikt noodzakelijke te beperken en het tempo van uitvoering der werken waar mogelijk te verlangsamen.</p> <p>Meer in het bijzonder kan met betrekking tot de overschotten het volgende worden opgemerkt:</p> <p>Onderhoud en herstelling.</p> <p>Niet strikt noodzakelijke herstellingen werden niet uitgevoerd.</p> <p>Woningen voor burgerlijk personeel.</p> <p>Korthedshalve kan worden verwezen naar de mededelingen gedaan bij de behandeling van de 1e algemeene aanvullingsbegrooting voor 1923 in de 2e vergadering van den Volksraad op Woensdag 13 December 1922, Handelingen blz. 520.</p> <p>Gevangeniszen.</p> <p>In verband met de door den betrokken dienst overwogen wijziging van de organisatie en daarmee gepaard gaande bezuiniging op de uitgaven voor gebouwen ten behoeve van groote strafinrichtingen werd van de oprichting van verschillende gebouwen afgezien.</p> <p>Gebouwen voor Gewapende Korpsen onder burgerlijk bestuur.</p> <p>In verband met het voornemen om een deel van de taak van de gewapende korpsen onder burgerlijk beheer aan het Leger op te dragen werd niet ten volle uitvoering gegeven aan het werkplan.</p> <p>Gebouwen voor de Opiumregie.</p> <p>Ook door den dienst der Opiumregie werden plannen uitgewerkt, welke strekten tot belangrijke besparing op de uitgaven voor nieuwe bouwwerken, zoo door inhuur van particuliere gebouwen, inrichting van bestaande pakhuizen en samenvoeging van verkoopplaatsen en woningen.</p> <p>Scholen voor Europeesch Onderwijs.</p> <p>In verband met de verwezenlijking van het plan tot belangrijke versobering van de projecten der schoolgebouwen moest met samenstelling dan wel herziening van ontwerpen verwijld worden, zoodat voor verscheidene voorgenomen werken geen uitgaven werden gedaan.</p> <p>Scholen voor Hollandsch-Chineesch en Inlandsch Onderwijs.</p> <p>In afwachting van de beslissing om voor de Inlandse scholen der 2e klasse af te zien van het tot nu toe in gebruik zijnde normaal-project en in den vervolge ge-</p>

OMSCHRIJVING.

Voorgestelde
vermindering
in guldens.

TOELICHTING.

Ond. 707. Bouwvoorschot aan de coöperatieve woningbouwvereniging „Batavia” 1 000 000

Ond. 708. Gebouwen en werken ten behoeve van den post-, telegraaf- en telefoondienst 682 500

Ond. 709. Gebouwen en werken ten behoeve van den dienst van het zout 81 800

Ond. 710. Gebouwen en andere werken ten behoeve van de Landsdrukkerij 49 000

bouwrijes te doen opzetten van het voor de desascholen gebruikelijke type, waarvan de kosten belangrijk lager zijn, kon aan nieuwbouw niet veel gedaan worden en moest met betrekking tot de in aanbouw zijnde scholen, welke nog in het begin-stadium van uitvoering waren, zelfs besloten worden tot staking.

Bovendien werd in de huisvesting van eenige normaal-, kweek- en opleidingscholen, waarvoor bij de raming der uitgaven afzonderlijke posten waren uitgetrokken, uit bezuinigingsoverweging op andere wijze tijdelijk voorzien

Gebouwen ten behoeve van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst.

Door aanwijzing van het voormalig militair hospitaal te Soerabaja tot burgerlijke ziekeninrichting behoefde over een belangrijk deel van het bedrag, uitgetrokken voor de oprichting van de gebouwen-groep voor de N.I.A.S., niet te worden beschikt.

Voorts werd geen uitvoering gegeven aan den voorgenomen bouw van een hospitaal voor besmettelijke ziekten bij de centrale burgerlijke ziekeninrichting te Semarang en van een krankzinnigengesticht te Koeta Radja.

De tekorten van eenig belang op de andere onderdeelen van dezen post vinden verklaring in de steeds groeiende behoefte aan gebouwen, als gevolg van de instelling van nieuwe dan wel uitbreiding van bestaande diensten, waaraan, zelfs bij toepassing van de strengste beperking der gestelde eischen, niet kon worden voldaan zonder de raming te overschrijden, alsmede in de niet te ontgane noodzakelijkheid om verschillende Landsgebouwen te voorzien van behoorlijk licht en water.

De met betrekking tot de wijze van voorziening in den woningnood te Batavia veranderde inzichten hebben geleid tot het onaangeroerd laten van dezen post.

Het overschot op den post voor onderhoud en herstelling is evenals bij den overeenkomstigen post van onderafdeeling 706 een gevolg van het betrachten van de uiterste zuinigheid bij het uitvoeren van herstellingen. De uitgaven voor vernieuwing en nieuwe werken zijn belangrijk beneden de raming gebleven door het uitstellen van eenige werken tot een volgend jaar (bouw van een Postkantoor en van werkplaatsen te Bandoeng), terwijl voorts ten behoeve van de uitbreiding van het postkantoor te Padang geen uitgaven werden gedaan, omdat omtrent de keuze van het terrein nog geen overeenstemming was verkregen.

Niet strikt noodzakelijke herstellingen werden niet uitgevoerd. Het overschot op den post voor vernieuwing en nieuwe werken is toe te schrijven aan een relatief belangrijke inkrimping van het werkplan voor de oprichting, uitbreiding en verbetering der gebouwen voor den dienst van het zout.

De raming van het in 1922 uit te voeren gedeelte van het werk is te hoog gebleken.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 711. Gebouwen en andere werken behoorende tot het departement der Marine	547 000	In verband met de bijzondere tijdsomstandigheden, welke noopten tot beperking der Landsuitgaven en tot het slechts uitvoeren van strikt noodzakelijke werken.
Ond. 713. Bruggen, wegen en daarmee verband houdende waterstaatswerken	2 921 000	Als voren.
Ond. 714. Bevloeiings-, afwaterings- en waterkeeringswerken	4 593 000	Het overschot vindt zijne verklaring voornamelijk in de genomen beslissing om geen nieuwe belangrijke bevoeiings-, afwaterings- en waterkeeringswerken meer aan te vangen, zelfs al mocht in beginsel reeds tot hunne uitvoering zijn besloten, terwijl ten aanzien van de reeds in uitvoering zijnde werken van den evengenoemden aard het beginsel werd aanvaard om tot de uitvoering van nog niet aangevangen onderdeelen niet over te gaan, dan wanneer die uitvoering bepaald noodig mocht blijken, hetzij om technische redenen in verband met (niet zelden: tot het behoud van) de overige onderdeelen van het werk, hetzij om belangrijke reeds tot stand gebrachte gedeelten van eenig werk nuttig bruikbaar te maken. Voorts moesten verscheidene werken worden gestaakt, aangezien de vóór 1920 opgemaakte kostenramingen te laag bleken ten gevolge van stijging der materiaalprijzen en arbeidsloonen en na verbruik der toegestane gelden de werken niet konden worden voortgezet, dan nadat de toen noodig geachte aanvulling der gelden was verkregen, terwijl het opmaken der hiervoor noodig geworden suppletie-aanvragen veel tijd vorderde.
Ond. 715. Werken in het belang der volksgezondheid	2 010 500	In verband met de bijzondere tijdsomstandigheden, welke noopten tot beperking der Landsuitgaven en tot het slechts uitvoeren van strikt noodzakelijke werken.
Ond. 716. Aankoop, herstelling, onderhoud en vervoer van grondstoffen voor den algemeenen voorraad en daarmee in verband staande uitgaven, vervoerkosten van grondstoffen voor de uitvoering van bouwwerken en kosten van opruiming van onbruikbaar geworden en overtollige gebouwen en grondstoffen	1 780 000	Het overschot is toe te schrijven aan de door de tijdsomstandigheden geboden inkrimping van het werkplan, waardoor minder grondstoffen verwerkt zijn en ten gevolge waarvan minder behoefte bestond aan aanvulling van de voorraden in de pakhuizen.
Ond. 717. Verdere uitgaven van den dienst van den waterstaat en de burgerlijke openbare werken met uitzondering van die bedoeld bij onderafdeeling 719	13 566	De uitgaven zijn, met uitzondering van die voor kantoor-kosten en werktuigen, beneden de raming gebleven, hetgeen in hoofdzaak een gevolg is van de gewijzigde omstandigheden.
Ond. 718. Personeel bij het centraal waterschapskantoor voor de Vorstenlanden ten behoeve van de instelling van publiekrechtelijke waterschappen aldaar	29 100	Het is niet noodzakelijk gebleken om ten volle over het uitgetrokken crediet te beschikken.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 719. Verdere uitgaven van het centraal waterschapskantoor voor de Vorstenlanden ten behoeve van de instelling van publiekrechtelijke waterschappen aldaar	11 950	De raming van deze onderafdeeling is gebleken te hoog te zijn geweest, doordat enkele posten ten onrechte daarin waren opgenomen. In verband hiermede is voor deze onderafdeeling in de begrooting voor het jaar 1924 dan ook reeds een lager bedrag uitgetrokken.
Ond. 720. Haven Tandjong-Priok	4 363 125	Bij alle havens zijn de bedrijfsuitgaven beneden de raming gebleven, een noodzakelijk gevolg eensdeels van de omstandigheid, dat bij de samenstelling van de begrooting geen rekening is kunnen worden gehouden met de inmiddels ingetreden malaise op scheepvaartgebied, anderdeels van de doorgevoerde bezuiniging, in verband met het sterk terugloopen van de inkomsten uit het bedrijf der haveninrichtingen. Met uitzondering van de haven van Belawan zijn ook de buitengewone (kapitaals-) uitgaven van alle havens beneden de raming gebleven, doordat in verband met den tot zuinigheid nopenden stand van 's Lands financiën alsmede met het oog op de veranderde tijdsomstandigheden geen andere dan strikt noodzakelijke werken mochten worden begonnen, terwijl het tempo van uitvoering der onderhanden zijnde werken, voor zoover om de een of andere bijzondere reden niet tot uitstel kon worden overgegaan, werd vertraagd. Voor de terugbetaling aan de N. V. „Zeehaven en kolenstation Sabang” was, in verband met artikel 5 van de overeenkomst in Indisch Staatsblad 1910 No. 56, gerekend op een bedrag van f 400 000, terwijl de uitgaven ± f 200 000 hebben bedragen. Op dezelfde gronden als aangegeven bij de onderafdelingen 720 t/m 727 met betrekking tot de buitengewone uitgaven werden de werkzaamheden, verband houdende met de verbetering van vaarwaters, tot het uiterste beperkt, waardoor de uitgaven ± f 700 000 beneden de raming bleven. Hiertegenover staat, dat voor de werkzaamheden, onder direct toezicht van het departement van Marine uitgevoerd ten behoeve van de verbetering van den slibarheid in het Westgat van Soerabaja, f 161 000 boven de raming moest worden uitgegeven. In verband met de sterk ingekrompen werkzaamheden bij de verschillende havens, waardoor een groot gedeelte van het baggermaterieel wegens gebrek aan werk is moeten worden opgelegd, en het opschorten van nagenoeg alle werken ten behoeve van den eigen dienst. Het overschot is een gevolg van het inkrimpen der werkzaamheden bij de diensten, die gebruik maken van 's Lands pakhuizen, en van het betrachten van de uiterste zuinigheid.
Ond. 721. Haven van Soerabaja	4 744 503	
Ond. 722. Haven van Makasser	538 192	
Ond. 724. Emmahaven	222 461	
Ond. 725. Haven van Semarang	1 220 805	
Ond. 726. Haven van Tjilatjap	514 230	
Ond. 727. Kleine havens	2 059 324	
Ond. 728. Kosten in zijdelingsch verband staande met het havenbedrijf	687 000	
Ond. 729. Baggerdienst	1 113 975	
Ond. 735. Verdere uitgaven voor 's Lands burgerlijke pakhuizen	55 290	

7/10/1947

TO THE DIRECTOR

Enclosed for the Bureau are 10 copies of a report on the activities of the Communist Party in the State of New York during the year 1946. The report was prepared by the New York State Security Council and is being furnished to you for your information and guidance.

The report contains information on the activities of the Communist Party in the State of New York during the year 1946. It is being furnished to you for your information and guidance.

(Enclosed for the Bureau are 10 copies of a report on the activities of the Communist Party in the State of New York during the year 1946. The report was prepared by the New York State Security Council and is being furnished to you for your information and guidance.)

The report contains information on the activities of the Communist Party in the State of New York during the year 1946. It is being furnished to you for your information and guidance.

The report contains information on the activities of the Communist Party in the State of New York during the year 1946. It is being furnished to you for your information and guidance.

The report contains information on the activities of the Communist Party in the State of New York during the year 1946. It is being furnished to you for your information and guidance.

The report contains information on the activities of the Communist Party in the State of New York during the year 1946. It is being furnished to you for your information and guidance.

The report contains information on the activities of the Communist Party in the State of New York during the year 1946. It is being furnished to you for your information and guidance.

The report contains information on the activities of the Communist Party in the State of New York during the year 1946. It is being furnished to you for your information and guidance.

The report contains information on the activities of the Communist Party in the State of New York during the year 1946. It is being furnished to you for your information and guidance.

The report contains information on the activities of the Communist Party in the State of New York during the year 1946. It is being furnished to you for your information and guidance.

The report contains information on the activities of the Communist Party in the State of New York during the year 1946. It is being furnished to you for your information and guidance.

The report contains information on the activities of the Communist Party in the State of New York during the year 1946. It is being furnished to you for your information and guidance.

The report contains information on the activities of the Communist Party in the State of New York during the year 1946. It is being furnished to you for your information and guidance.

The report contains information on the activities of the Communist Party in the State of New York during the year 1946. It is being furnished to you for your information and guidance.

The report contains information on the activities of the Communist Party in the State of New York during the year 1946. It is being furnished to you for your information and guidance.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 3 — STUK 3, j.

Nadere wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

AFDEELING VIII.

Departement van Gouvernements-
bedrijven.

Inlassching van onderafdeelingen.

OMSCHRIJVING.	Bedrag in gulden.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK II.		
Ond. 811A. Betalingen voor den dienst van het Mijnwezen, betreffende reeds afgesloten dienstjaren	104 000	<p>Hoewel artikel 15 der I. C. W. voorschrijft, dat de on- verevend gebleven vorderingen betreffende afgesloten diensten gekweten moeten worden uit de sommen voor onvoorziene uitgaven, komt het ten behoeve van een juist inzicht in de verschillende landsdiensten en -bedrijven beter voor ten aanzien van belangrijke bedragen, betrekking hebbend op afgesloten dienstjaren, eene andere gedragslijn te volgen en daarvoor eene afzonderlijke on- derafdeeling in het leven te roepen, waarop die uitgaven dan zullen worden geaffecteerd.</p> <p>De betalingen voor den dienst van het Mijnwezen, be- treffende reeds afgesloten dienstjaren, hebben hoofdzake- lijk betrekking op gedane leveringen en tractementen, welke destijds in Nederland, ten laste van hoofdstuk II der begrooting van Nederlandsch-Indië werden gedaan.</p>
Ond. 812A. Betalingen ten behoeve van voorbereidende maatregelen verband houdende met de mogelijke ontginning en verwerking van Celebesijzerertsen, betreffende reeds afgesloten dienstjaren	111 000	Als voren.
Ond. 813A. Betalingen wegens in afgesloten dienstjaren verschuldigde invoerrechten voor buitenlandsch zout	157 000	<p>De boeking van deze uitgaven moest wachten op de beslissing, of bedoeld invoerrecht al dan niet verschul- digd was.</p> <p>Tegenover deze uitgaven staan gelijke ontvangsten ten bate van de IIIe afdeling.</p>

Verhooging van het bedrag van onderafdeelingen.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhooging in guldens.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK I.		
Ond. 810. Onvoorziene uitgaven	7 000	Het tekort is ontstaan, doordat nog uitgaven terzake van den aanmaak van postwaarden over afgesloten dienstjaren moesten worden gedaan.
HOOFDSTUK II.		
Ond. 803. Vergoeding aan het departement van Oorlog voor werkzaamheden te verrichten door de topografische inrichting	26 200	Wegens te lage raming.
Ond. 808. Verdere uitgaven van den dienst van het toezicht op de spoor- en tramwegen ...	2 000	Ten gevolge van uitgaven, waarop bij de raming niet was gerekend.
Ond. 813. Zout	1 450 000	In verband met de betaling van invoerrechten, waarop tijdens de raming van den post niet kon worden gerekend, ten gevolge van meerderen aanmaak van zout en voorts in verband met de omstandigheid, dat bij de samenstelling der begrooting de verdeling der voor de Zoutverpakking geraamde bedrijfsuitgaven over de beide hoofdstukken der begrooting nog niet juist kon worden becijferd, waardoor op onderafdeeling 807 van het Iste Hoofdstuk een bedrag van f 383 000 ongebruikt is gebleven.
Ond. 817. Waarborg van een credietovereenkomst tusschen de Uniebank voor Nederland en Koloniën en de coöperatieve vereeniging „Verbruikcoöperatie van S.S. personeel der Oosterlijnen" gesloten 29 Juni 1918	35 700	De meerdere uitgaaf is gedaan krachtens artikel 31 I. C. W.
Ond. 817A. Toekenning van toelagen wegens duurte aan eenige groepen van landsdienaren in de gewesten buiten Java en Madoera	70 000	Aangezien de door de Uniebank voor Nederland en Koloniën met de Verbruikcoöperatie van S.S. personeel gesloten credietovereenkomst door genoemde bankinstelling werd opgezegd en de verbruikcoöperatie ten tijde van die opzegging geen voldoende vlottende middelen bezat om het door haar verschuldigde aan te zuiveren, moest door het Land een bedrag van f 35 700 worden voorgeschoten. Voor de terugbetaling van dit voorgeschoten bedrag door de verbruikvereeniging wordt een regeling getroffen.
Ond. 817A. Toekenning van toelagen wegens duurte aan eenige groepen van landsdienaren in de gewesten buiten Java en Madoera	70 000	Wegens te lage raming, aangezien bij het opmaken der begrooting geen voldoende gegevens beschikbaar waren om een juiste schatting mogelijk te maken.

Vermindering van het bedrag van onderafdeelingen.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens	TOELICHTING.
HOOFDSTUK I.		
Ond. 802. Dienst voor waterkracht en electriciteit	1 571 000	Verschillende partijen materieel zijn niet zoo tijdig geleverd, dat de aanschaffingskosten nog ten laste van 1922 konden worden gebracht.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 804. Opiumbereiding	160 000	Het overschot is een gedeelte een gevolg van het feit, dat enkele goederen tegen lagere prijzen zijn gekocht dan bij de samenstelling der begrooting kon worden verwacht, anderdeels een gevolg van de omstandigheid, dat enkele goederen niet zoo tijdig zijn geleverd, dat de aanschaffingskosten nog ten laste van 1922 konden worden gebracht.
Ond. 805. Landsdrukkerij	309 000	Ten gevolge van de sedert het opmaken van de begrooting ingetreden algemeene prijsdaling konden verschillende artikelen, in het bijzonder het papier, tegen lagere prijzen worden verkregen dan geraamd was.
Ond. 807. Zout	383 000	Zie de toelichting bij onderafdeeling 813 van Hoofdstuk II der uitgaven.
Ond. 808. Post-, telegraaf- en telefoondienst.	1 620 000	Als gevolg van de sterke vermindering van het gebruik van telegraaf en telefoon kon de uitvoering van verschillende voorgenomen uitbreidingen van het net achterwege blijven, terwijl voorts bezuinigingsmaatregelen worden getroffen, waardoor voorgenomen aanschaffingen achterwege konden blijven.
Ond. 809. Staatsspoor- en tramwegen, alsmede automobioldiensten	10 280 000	Het overschot is grotendeels een gevolg van de uit zuinigheidsoverwegingen plaats gehad hebbende sterke beperking in de uitvoering der werken, waardoor aanzienlijk minder materialen behoeften te worden aangeschaft dan was geraamd, en omdat, nu voorgenomen uitbreidings- en aanlegwerken achterwege bleven, van de bestaande magazijnvoorraden een grooter gebruik kon worden gemaakt dan oorspronkelijk werd voorzien.
HOOFDSTUK II.		
Ond. 801. Personeel van het departement ...	30 000	Door het tijdelijk niet vervullen van opengevallen plaatsen.
Ond. 804. Personeel van de postspaarbank.	27 000	Dit overschot houdt verband met het in 1922 o. a. door verlof van ambtenaren niet aanvullen van enkele opengekomen betrekkingen en vermindering van het aantal tijdelijke beambten. Tegenover deze mindere uitgaven staan in 1923 mindere ontvangsten (terugbetalingen) tot gelijk bedrag.
Ond. 805. Verdere uitgaven van de postspaarbank	19 000	Wegens het voor het grootste deel des jaars onvervuld laten van de betrekking van ambtenaar voor de propaganda en mindere uitgaven voor het voeren van propaganda als gevolg van prijsdaling van gedrukten en verdere benodigdheden. Tegenover deze mindere uitgaven staan in 1923 mindere ontvangsten (terugbetalingen) tot gelijk bedrag.
Ond. 806. Dienst voor waterkracht en electriciteit	800 000	Ten gevolge van bezuiniging, o. a. het niet bezetten van eenige betrekkingen, waarop bij de begrooting was gerekend, en als gevolg van het niet geheel verwerken van het toegestane bedrag voor kapitaalsuitgaven.
Ond. 807. Personeel van den dienst van het toezicht op de spoor- en tramwegen	4 000	Als gevolg van het onvervuld laten van enkele vacatures.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 809. Opiumbereiding	1 045 000	Doordat minder Bengaalsch opium werd ingekocht en verwerkt dan geraamd was en de rupce-koers lager is geweest dan die, waarmede bij het opmaken der begrooting rekening was gehouden.
Ond. 810. Landsdrukkerij	150 000	Als gevolg van minder uitgaven voor personeel en voor den bouw van de nieuwe Landsdrukkerij zoomede wegens minder aanschaffing van letters en letterspecie, dan waarop gerekend was.
Ond. 811. Dienst van 's Lands mijndiensten.	6 500 000	In verband met de beperking der productie van verschillende mijnbedrijven als gevolg van den economischen toestand en doordat van de inbedrijfstelling der Boekit-Asembrikettenfabriek voorshands moest worden afgezien. Voorts in verband met het niet uitvoeren van verschillende werken.
Ond. 814. Vervoeren te water	222 000	Door minder vervoer dan waarop bij de raming werd gerekend en voorts als gevolg van de omstandigheid, dat de bestelling van eenig materieel aan vertraging onderhevig was, zoodat de aanschaffingskosten niet meer ten laste van het dienstjaar 1922 gebracht konden worden.
Ond. 815. Post-, telegraaf- en telefoondienst.	1 050 000	Ten gevolge van de beperking der aanlegwerken en de bezuiniging in verband met de tijdsomstandigheden zijn de bedrijfs- en kapitaalsuitgaven aanzienlijk beneden de raming gebleven, waartegenover echter een grooter bedrag aan duurtetoeslag moest worden uitgegeven in verband met de te lage raming, welke werd opgemaakt, toen de invloed van de nieuwe salarisregeling nog niet geheel kon worden overzien.
Ond. 816. Staatsspoor- en tramwegen, alsmede automobiendiensten	21 900 000	Ten gevolge van de met succes doorgevoerde bezuiniging alsmede van eene aanzienlijke daling van de steenkolenprijzen en de marktwaarde van diverse verbruiksartikelen. Ook door beperking tot het noodzakelijke en vertraging van het tempo van uitvoering van reeds aangevangen aanleg- en uitbreidingswerken en het stopzetten van een groot deel der opname-werkzaamheden. Voorts heeft de exploitatie van den transportdienst in Korintji niet in die mate kunnen plaats vinden, als waarop bij de begrooting is gerekend, terwijl van de instelling van den bootdienst op het Tobameer werd afgezien.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 3 — STUK 3, k.

Nadere wijziging en aanvulling der begrooting van
Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

AFDEELING IX.

Departement van Oorlog.

Inlassching van onderafdeelingen

OMSCHRIJVING.	Bedrag in gulden.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK II.		
<p>Ond. 957CC. Schadeloosstelling aan eenig personeel van den topografischen dienst wegens het derven van inkomsten als gevolg van verdraagden overgang als burgerlijk ambtenaar dan wel verdraagde bevordering tot hooger rang buiten hun schuld</p>	19 088	<p>In 1919 is de opzichtersrang bij den Topografischen dienst komen te vervallen, in verband waarmede aan de in dienst zijnde militairen van dien rang gelegenheid zou worden gegeven over te gaan als burgerlijk ambtenaar. Als gevolg daarvan is de positie der militaire opzichters niet geregeld door de Militaire Bezoldigingscommissie.</p> <p>Daar nu de overgang als burgerlijk ambtenaar eerst bij Gouvernementsbesluit van 7 December 1920 heeft plaats gehad, hebben als gevolg van deze verdraagde aanstelling verschillende personen buiten hun schuld gedurende het jaar 1920 inkomsten moeten derven, terwijl almede eenige adjudanten-onderofficier-opnemer, die in aanmerking kwamen voor bevordering tot een hooger rang, gedurende het jaar 1920 buiten hun schuld geldelijke schade hebben geleden.</p> <p>Aan de vorenbedoelde personen is eene schadeloosstelling toegekend; voor de boeking van het totaal daarvan dient de thans voorgestelde onderafdeeling.</p> <p style="text-align: center;">Wijziging van de omschrijving van onderafdeelingen.</p>

NIEUWE OMSCHRIJVING.	TOELICHTING.
<p style="text-align: center;">HOOFDSTUK II.</p> <p>Ond. 956. Verrekening met het departement van justitie van de kosten van overgenomen goederen en van herstellingen en in het algemeen de kosten voor ten behoeve van het departement van oorlog te werk gestelde gestraften, niet vallende onder de uitgaven voor expeditiën, excursiën, enz.</p>	<p>De omschrijving is herzien, omdat deze post ook andere uitgaven omvat dan de verrekening van de kosten voor te werk gestelde gestraften.</p>

Verhooging van het bedrag van onderafdeelingen.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhooging in guldens	TOELICHTING.
HOOFDSTUK I.		
Ond. 902. Militaire verlofs- en non-activiteitsbezoldigingen	167 000	De overschrijding is een gevolg van de omstandigheid, dat er meer militairen met verlof zijn geweest dan waarop bij de raming is gerekend.
Ond. 903. Opleiding tot officier	8 000	De tegemoetkomingen in de kosten tot opleiding van genees- en artsenijskundigen hebben, als gevolg van de moeilijkheid om het benodigde bedrag nauwkeurig te berekenen, de raming overtroffen,
Ond. 905. Uit- en terugzending van militairen, de kosten van werving en van verblijf in Nederland daaronder begrepen, mitsgaders betalingen ten hunnen behoeve na terugkeer in Nederland	2 582 000	De overschrijding is een gevolg van de verhooging der passagetarieven, van een grooter aantal verlofgangers dan waarop gerekend was en van eene vermeerdering van de uitzending van tijdelijk gedetacheerde en nieuw-aangestelde officieren.
Ond. 915. Materieel	232 000	Niettegenstaande een deel van het voor 1922 aangeschafte artillerie- en vliegtuigmaterieel eerst ten laste van 1923 kon worden geleverd, in overeenstemming waarmede op de begrooting van laatstgenoemd jaar daarvoor opnieuw de noodige gelden zijn uitgetrokken (memorie van toelichting op de ministerieele begrooting voor 1923, bladz. 64) hebben de uitgaven de raming overschreden, voornamelijk doordat andere partijen van dat materieel, die ten laste van vorige begrootingen waren aangeschaft, in verband met het tijdstip van aflevering eerst ten laste van 1922 konden worden betaald.
HOOFDSTUK II.		
Ond. 904. Verdere uitgaven voor den topografischen dienst	80 000	Abusievelijk is bij onderafdeeling 903 gerekend op uitgaven, die onder onderafdeeling 904 vallen. Onderafdeeling 903 wordt voor vermindering in aanmerking gebracht.
Ond. 909. Verdere uitgaven voor den militairen trein	10 000	Te lage raming in verband met eene tijdelijke uitbreiding van het aantal paarden boven de vastgestelde legersterkte, waarmede oorspronkelijk geene rekening is gehouden, en welke uitbreiding thans in de legersterkte is opgenomen.
Ond. 916. Verdere uitgaven voor het wapen der cavalerie	16 000	Te lage raming ten gevolge van eene te lage berekening der aanschaffingskosten van ligstroom.
Ond. 918. Verdere uitgaven voor het wapen der artillerie	35 000	Gedeeltelijk te lage raming in verband met eene tijdelijke uitbreiding van het aantal paarden boven de vastgestelde legersterkte, waarmede oorspronkelijk geene rekening was gehouden, en welke uitbreiding thans in de legersterkte is opgenomen; overigens te lage raming als gevolg van eene te lage berekening der aanschaffingskosten van ligstroom.
Ond. 926. Huis-, kantoor- en magazijnhuur en inhuur van gebouwen	115 000	Te lage raming.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhooging in guldens	TOELICHTING.
Ond. 928. Verdere uitgaven voor den geneeskundigen dienst en den hospitaaldienst....	18 000	Wisselvalligheid der uitgaven, o.a. van de kosten voor begrafenissen, heeft tot te lage raming geleid.
Ond. 930. Verdere uitgaven van den militaireren diergeneeskundigen dienst	100	Te lage raming.
Ond. 937. Soldij verbonden aan de Militaire Willemsorde en aan het eereteken voor moeder trouw, alsmede belooningen bij de gouden, zilveren en bronzen medailles voor trouwen dienst	7 800	Te lage raming als gevolg van wisselvalligheid der uitgaven.
Ond. 938. Levensmiddelen en brandstoffen ten behoeve van alle personen, voor wie van landwege ten laste van de oorlogsbegroting in de voeding, enz. wordt voorzien, voeding voor de troepenpaarden en andere dieren bij het leger in gebruik, uitgaven voor het aanhouden van officiers-dienstrijpaarden en de verpleging van zieke dieren, kosten voortvloeiende uit duurder levenswijze, uitgaven voor de verlichting voor zoover deze niet plaats vindt door middel van gas, electriciteit of gasoline onder druk en kosten met de voornoemde voorzieningen verband houdende	2 830 000	Te lage raming van dezen post, waar de prijsdaling niet in die mate is ingetreden als werd verwacht.
Ond. 940. Uitgaven voor de aanschaffing en uitzending door het departement van Oorlog van goederen, drukwerken en dergelijke voor den algemeenen dienst, alsmede voor telegrammen langs internationale lijnen overgebracht en briefwisseling met het buitenland	18 000	Te lage raming in verband met den wisselvalligen aard der uitgaven.
Ond. 941. Vervoer te water en te land van personen, goederen, paarden en vee	1 350 000	Te lage raming als gevolg van de stijging van de pasagetarieven in het verkeer met Europa, terwijl overigens deze uitgaven van zeer wisselvalligen aard zijn. Ook werd bij het opmaken der begrooting niet over betrouwbare gegevens betreffende voorgaande jaren beschikt door het in die jaren onregelmatige scheepvaartverkeer met Europa.
Ond. 943. Voorschotten op bezoldiging of andere inkomsten, verlofsbezoldigingen en sloopssoldij voor de reis van en naar Nederland, zoomede toelagen voor het geleiden van militaire veroordeelden	603 000	De stijging van de uitgaven houdt verband met het groot aantal personen, dat bij de bezoldigingsherziening van 1920 op maandelijksche bezoldiging is gebracht en bij overplaatsing recht op het nemen van voorschot heeft verkregen. Tegenover deze uitgaven staan ontvangsten tot hetzelfde bedrag, al komen die ook ten deele in een later jaar tot uitdrukking.
Ond. 946. Kosten van het toelatingsonderzoek voor de Koninklijke Militaire Academie en de Cadettenschool, alsmede belooningen aan leeraren van het middelbaar onderwijs voor het beoordeelen van het door de candidaten voor de Hoogere Krijgsschool geleverd schriftelijk werk in de Fransche, Duitsche, Engelsche en Maleische talen	200	Wisselvalligheid der uitgaven.

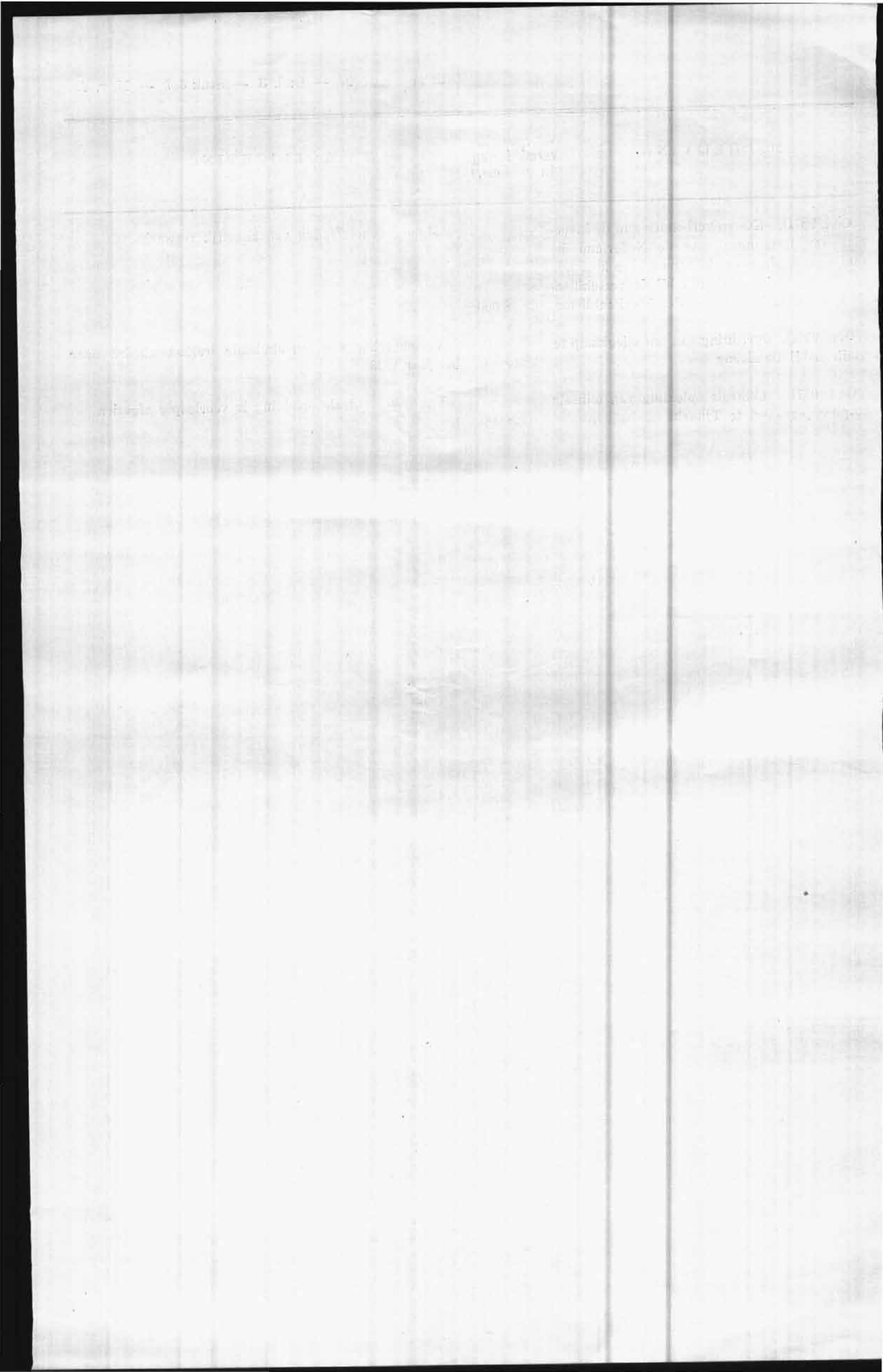
OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhoging in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 955. Vergoeding aan het departement der marine van de kosten voor het gebruik van vaartuigen, behoorende tot onder het beheer van dat departement staande diensten ...	10 000	Te lage raming in verband met den wisselvalligen aard der behoefte.
Ond. 957S. Tegemoetkoming wegens duurte van levensmiddelen	600 000	Te lage raming. Vermindering van het bedrag van onderafdeelingen.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK I.		
Ond. 901. Militairen in buitengewonen dienst	32 100	Er zijn geene militairen voor vlieger opgeleid.
Ond. 903A. Kosten van een Indischen leergang	7 000	Door beperking van den duur van den leergang en door officieren-verlofgangers daaraan niet langer op 's Lands kosten te laten deelnemen, is minder noodig geweest.
HOOFDSTUK II.		
Ond. 901. Bezoldigingen, toelagen, loonen en andere uitgaven van persoonlijken aard, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van het departement van oorlog....	90 000	De vermindering houdt verband met getroffen bezuinigingsmaatregelen.
Ond. 903. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, daggelden en andere uitgaven van persoonlijken aard, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van den topografischen dienst	90 000	De vermindering houdt gedeeltelijk verband met de omstandigheid, dat abusievelijk bij de raming van deze onderafdeeling op uitgaven is gerekend, die onder onderafdeeling 904 vallen, en is overigens aan wisselvalligheid toe te schrijven.
Ond. 905. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere uitgaven van persoonlijken aard, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van het personeel der intendance	2 000	De vermindering is een gevolg van de intrekking der vergoeding voor dienstrijpaarden bij eerste aanschaffing.
Ond. 908. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen en andere uitgaven van persoonlijken aard, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van den militairen trein	10 000	De vermindering is toe te schrijven aan het incompleet van het personeel.
Ond. 910. Bezoldigingen, toelagen en andere uitgaven van persoonlijken aard ten behoeve van den gewestelijken dienst van den generelen staf	500	De vermindering is een gevolg van de intrekking der vergoeding voor dienstrijpaarden bij eerste aanschaffing.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens	TOELICHTING.
Ond. 911. Bezoldigingen, toelagen en andere uitgaven van persoonlijken aard, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van de gewestelijke staven	1 000	Als voren.
Ond. 912. Bezoldigingen en andere uitgaven van persoonlijken aard, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van de plaatselijke staven	1 000	Als voren.
Ond. 913. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere uitgaven van persoonlijken aard, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van het wapen der infanterie	10 000	Als voren.
Ond. 914. Verdere uitgaven voor het wapen der infanterie	7 000	Wisselvallige aard van enkele der onder dezen post valende uitgaven.
Ond. 915. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere uitgaven van persoonlijken aard, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van het wapen der cavalerie	30 000	De vermindering is gedeeltelijk het gevolg van de intrekking der vergoeding voor dienstrijpaarden bij eerste aanschaffing en overigens het gevolg van het incompleet aan personeel.
Ond. 917. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, dag- en werkgelden en andere uitgaven van persoonlijken aard, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van het wapen der artillerie	7 000	De vermindering is een gevolg van de intrekking der vergoeding voor dienstrijpaarden bij eerste aanschaffing.
Ond. 919. Uitgaven van persoonlijken aard voor de afzonderlijke Inlandsche korpsen	140 990	De vermindering is mogelijk door het stopzetten van de uitbreiding van de inlandsche korpsen, welke uitbreiding nog niet geheel was tot stand gekomen.
Ond. 920. Verdere uitgaven voor de Inlandsche korpsen	15 000	Als voren.
Ond. 921. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen en andere uitgaven van persoonlijken aard van het remonte-depôt in de Preanger-Regentschappen	15 000	Gedeeltelijk als gevolg van het incompleet aan personeel en overigens door verminderde inhuur van inlandsche werkkrachten.
Ond. 922. Verdere uitgaven voor de remonte	20 000	Verminderde aankoop van paarden.
Ond. 923. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, werkgelden en andere uitgaven van persoonlijken aard, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden voor het wapen der genie	1 500	De vermindering is een gevolg van de intrekking der vergoeding voor dienstrijpaarden bij eerste aanschaffing.
Ond. 925. Geniewerken	863 000	Het niet uitvoeren van voorgenomen werken.
Ond. 927. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen, daggelden en andere uitgaven van persoonlijken aard, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van den geneeskundigen dienst en den hospitaaldienst	340 000	De vermindering is gedeeltelijk het gevolg van de intrekking der vergoeding voor dienstrijpaarden bij eerste aanschaffing en overigens het gevolg van het incompleet aan personeel.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 929. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen en andere uitgaven van persoonlijken aard, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van den militairen diergeneeskundigen dienst	3 000	Als voren.
Ond. 931. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen en andere uitgaven van persoonlijken aard voor de militaire gevangenen en krijgsraden, zoomede wegens gevangenen in voorloopige opsluiting	9 000	Vermindering van het aantal gevangenen, waarmede eene vermindering van het toezichtvoerend personeel gepaard gaat.
Ond. 932. Verdere uitgaven voor de militaire gevangenen en krijgsraden, zoomede wegens gevangenen in voorloopige opsluiting.	12 000	Teruggang van het aantal gevangenen.
Ond. 933. Bezoldigingen, soldijen, toelagen, loonen en andere uitgaven van persoonlijken aard voor bijzondere inrichtingen	13 500	De vermindering houdt verband met getroffen bezuinigingsmaatregelen.
Ond. 934. Verdere uitgaven voor bijzondere inrichtingen	550	Als voren.
Ond. 935. Bijdragen aan vereenigingen, die zich ten doel stellen het zedelijk welzijn der militairen te bevorderen	5 360	De vermindering wordt verkregen door verlaging van de bijdragen.
Ond. 936. Aanbrenghelden en handgelden bij dienstneming en dienstverlenging voor alle wapens en diensten van het leger	250 000	Door vermindering van de werving in verband met de inkrimping van het leger.
Ond. 939. Voorzieningen van materieelen aard in het algemeen en kosten hiermede verband houdende, voor zoover deze niet vallen onder andere begrootingsposten	1 572 000	Door beperking van de materieele aanschaffingen tot het strikt noodzakelijke.
Ond. 944. Belooningen bij het verlaten van den dienst aan gegageerde militairen beneden den rang van officier	12 000	Te hooge raming als gevolg van den wisselvalligen aard der uitgaven.
Ond. 945. Voor het houden van troepen-oefeningen en oefeningen met het geschut, zoomede practische oefeningen bij het wapen der genie	60 000	Door de groote legermanoeuvres niet te doen houden en de overige oefeningen te beperken.
Ond. 947. Uitgaven voor expeditiën, troepen te velde, excursiën, patrouilles, machtsvertoon en tijdelijke garnizoenen, die hare omschrijving niet vinden in andere posten der begrooting	240 000	Mindere behoefte in verband met den wisselvalligen aard der uitgaven.
Ond. 951. Uitgaven voor graslanden in eigen beheer	2 000	Als voren.
Ond. 954. Verrekening van diensttelegrammen	10 000	Wisselvallige aard der uitgaven.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 957D. Kosten verbonden aan de invoering van leergangen voor de Nederlandsche taal voor de daarvoor in aanmerking komende niet-Europeesche militairen bij de verschillende wapens van het leger en den hospitaaldienst.	8 000	Minder behoefte dan aanvankelijk verwacht.
Ond. 957Q. Oprichting van een vliegekamp te Andir nabij Bandoeng	240 000	Verschuiving van verschillende werkzaamheden naar het jaar 1923.
Ond. 957U. Centrale opleiding van militair hospitaalpersoneel te Tjimahi	128 000	Van deze centrale opleiding is voorloopig afgezien.



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 3 — STUK 3, 1.

Nadere wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

AFDEELING X.

Departement der Marine.

Verhooging van het bedrag van onderafdeelingen.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhooging in guldens.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK I.		
Ond. 1016. Marine-etablisement en daartoe behorende inrichtingen	1 359 000	De overschrijding is deels toe te schrijven aan grootere behoefte aan benodigdheden ter aanvulling van den magazijnsvoorraad dan waarop bij de raming gerekend was, deels een gevolg van levering ten laste van 1922 van benodigdheden, op de aanschaffing en uitzending waarvan bij vorige begrootingen gerekend was.
Ond. 1018. Aanschaffing en uitzending van levensbehoeften en andere goederen ter aanvulling van den magazijnsvoorraad buiten dien van het marine-etablisement te Soerabaja, voor zoover de kosten niet ten laste van een anderen post kunnen worden gebracht	80 000	Bij het opmaken van de begrooting werd abusievelijk niet gerekend op aanschaffing en uitzending van goederen voor het marine-vliegkamp te Tandjong-Priok.
HOOFDSTUK II.		
Ond. 1003. Toelagen voor het personeel der Koninklijke marine, geplaatst bij het station voor draadloze telegrafie te Weltevreden	500	Door bevordering van één korporaal-seiner (die geen toelage krijgt) tot sergeant-seiner was gedurende vier maanden één onderofficier meer aanwezig dan waarop was gerekend.
Ond. 1005. Oprichting van een marine-kuststation voor draadloze telegrafie voor Oost-Java	59 100	Meer is uitgegeven wegens de hoogere prijzen voor bouwmaterialen en verdere benodigdheden.
Ond. 1006. Marine-etablisement en daartoe behorende inrichtingen	215 300	De meerdere uitgaaf is een gevolg van de te lage raming van de voor derden uit te voeren werken. Tegenover de meerdere uitgaaf staat een grootere ontvangst dan de raming der middelen aangeeft.
Ond. 1006A. Tegemoetkomingen wegens duurtte van levensmiddelen ten behoeve van het personeel bij het marine-etablisement en de daartoe behorende inrichtingen	15 000	Wegens gebleken meerdere aanspraken dan waarop gerekend was.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhooging in guldens	TOELICHTING.
Ond. 1012. Verdere uitgaven voor den hydrografischen dienst	362 000	De meerdere uitgaaf is hoofdzakelijk een gevolg van de te lage raming van den wisselvalligen post voor herstelling en onderhoud van schepen en hun inventaris, zoomede van de posten voor schaffing en geneeskundige behoeften van het personeel en van den post voor steenkolen en andere brandstoffen.
Ond. 1017. Personeel van de gouvernementsmarine	64 000	Meer uitgegeven voor regelmatige verhoogingen van bezoldiging wegens meerdere aanspraken, dan waarop werd gerekend.
Ond. 1018. Verdere uitgaven voor de gouvernementsmarine	270 000	Meer is uitgegeven voor aanbouw en herstelling van schepen wegens duurdere materiaalprijzen en hogere arbeidsloonen, daarentegen minder uitgegeven aan steenkolen en andere brandstoffen wegens minder vaardiensten van de schepen.
Ond. 1025. Verdere uitgaven voor den haven- en loodsdiensdienst	150 000	<p>Meer is uitgegeven:</p> <p>a. aan voeding van het personeel wegens de hogere prijzen der benodigdheden;</p> <p>b. wegens verrichte meerdere werkzaamheden bij het Marine-Etablissement en meer rechtstreeksche verstrekkingen van goederen uit de marinemagazijnen te Soerabaja dan waarop was gerekend;</p> <p>c. aan kantoorkosten en drukwerk, wegens de hooge prijzen van papier en andere kantoorbehoefden.</p> <p>Daarentegen is minder uitgegeven aan steenkolen en andere brandstoffen in verband met het minder verbruik van die artikelen.</p>
Ond. 1030. Personeel bij de kweekschool voor Inlandsche schepelingen te Makasser	49 500	De raming is gebleken voor 1922 te laag te zijn gesteld. Bij de begroting van 1923 is inmiddels de betreffende post hooger geraamd.
Ond. 1033. Soldijen en toelagen der Inlandsche schepelingen van het Nederlandsch eskader	44 200	Er waren meer Inlandsche schepelingen in dienst dan waarop gerekend was, terwijl de raming voor toelagen gebleken is op een te laag bedrag te zijn gesteld. Daarentegen zijn aan soldijen en toelagen der Inlandsche schepelingen, bedoeld bij de onderafdeelingen 1011, 1028 en 1035, overschotten verkregen.
Ond. 1036. Verdere uitgaven voor de Indische militaire marine met uitzondering van den hydrografischen dienst en de kweekschool te Makasser	917 600	<p>De overschrijding is een gevolg van de abusievelijk veel te laag gestelde ramingen van de onderscheidene onderdeelen dezer onderafdeeling.</p> <p>Vermindering van het bedrag van onderafdeelingen.</p>

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK I.		
Ond. 1003. Aandeel in de kosten van aanbouw, uitzending en uitrusting van kruisers en onder-		Het overschot houdt verband met den brand, in den nacht van 31 Mei 1922, in de werkplaatsen van de Neder-

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 1023. Verdere uitgaven voor de bebakening en kustverlichting, alsmede voor de verlichting van haventerreinen en de daarop staande gebouwen	57 000	Op de wisselvallige posten betreffende kantoorkosten en drukwerk, onderhoud, herstelling en vernieuwing van de kustlichtetablissemten en verdere benoedigheden voor de bebakening en kustverlichting zoomede nieuw aan te leggen werken voor de kustverlichting, de bebakening en andere verkenningsteekenen zijn in verband met bezuinigingsmaatregelen allerwegen overschotten verkregen. Het nevenvermelde overschot zou grooter zijn geweest, bijaldien geen meerdere uitgaven hadden behoeven te worden gedaan op de mede van wisselvalligen aard zijnde posten met betrekking tot de voeding, kleeding, enz. van het betrokken personeel en herstelling en onderhoud van vaartuigen en hun inventaris, terwijl ook meer werd uitgegeven voor steenkolen en andere brandstoffen wegens gebleken meerdere behoefte.
Ond. 1024. Personeel van den haven- en loodsdienst	122 000	Als gevolg van het onvervuld blijven van verschillende betrekkingen in verband met de beperking der Landsuitgaven, terwijl mede minder werd uitgegeven voor sommige der in deze onderafdeeling begrepen toelagen en belooningen.
Ond. 1027. Verbetering van vaarwaters ...	44 000	Voor het op diepte houden van de Kapoeasgeul (vaarwater naar Pontianak), waarvoor een bedrag van f 150 000 was uitgetrokken, bleek eene som van f 106 000 voldoende te zijn.
Ond. 1028. Soldijen, belooningen, toelagen enz., voor zoover die behooren tot de algemeene kosten der zeemacht	109 000	Geringere sterkte van het betrokken personeel.
Ond. 1029. Verdere algemeene kosten der zeemacht	184 000	Ofschoon wegens onjuiste raming voor kleeding meer is uitgegeven dan waarop was gerekend, terwijl ook de uitgaven op den wisselvalligen post voor reis-, verblijf- en vervoerkosten meer dan de raming hebben bedragen, is op nevenbedoelde onderafdeeling een overschot verkregen, doordien op den wisselvalligen post betreffende uit- en terugzending naar- en van Nederlandsch-Indië van het personeel der Koninklijke marine, zoomede voor schafting in verband met de geringere sterkte van het betrokken personeel minder behoefte te worden uitgegeven.
Ond. 1032. Uitgaven voor opleiding tot Inlandsch machinedrijver te Soerabaja	1 000	Het onderwijzend personeel genoot eene lagere bezoldiging dan die (de hoogste wedde), waarop bij de begrooting gerekend was.
Ond. 1034. Verdere uitgaven voor het Nederlandsch eskader	1 429 000	Het overschot is voor het grootste deel een gevolg van de foutieve raming voor steenkolen en andere brandstoffen. Voorts is minder uitgegeven voor schafting in verband met de geringere sterkte van het Europeesch personeel dan waarop gerekend was, zoomede voor andere benoedigheden wegens mindere vaartdiensten.
Ond. 1035. Personeel van de Indische militaire marine met uitzondering van den hydrografischen dienst en de kweekschool te Makasser	53 000	Geringere sterkte van het personeel.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens	TOELICHTING.
Ond. 1036A. Personeel van den marine-luchtvaartdienst	11 000	Geringere sterkte van het personeel.
Ond. 1038. Verrekening van diensttelegrammen	10 000	Wisselvallige post.
Ond. 1042A. Tegemoetkomingen wegens duurre van levensmiddelen ten behoeve van het burgerlijk en militair personeel bij het Departement der marine en de daartoe behoorende diensten, uitgezonderd het marine-etablisement en de daartoe behoorende inrichtingen	49 000	Wegens gebleken mindere aanspraken dan waarop gerekend was.
Ond. 1042B. Uitgaven ten behoeve van eene voorloopige marine-reserve	26 000	De hierbedoelde maatregel is niet tot uitvoering gekomen.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 3 — STUK 3. m.

Nadere wijziging en aanvulling der begrooting van
Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

AFDEELING XI.

Plaatselijk en gewestelijk zelfbestuur.

Verhooging van het bedrag van onderafdeelingen

OMSCHRIJVING.

Voorgestelde
verhooging
in guldens.

TOELICHTING.

HOOFDSTUK II.

Ond. 1102. Afzondering van gelden voor gewesten of gedeelten van gewesten op den voet van artikel 68a van het Regeeringsreglement wegens uitkeeringen naar reden van het aantal hoofdgeldplichtigen 170 875

Ond. 1103. Terugbetaling aan gebiedsdeelen met eigen geldmiddelen van reis- en verblijfkosten ten behoeve van leden van locale raden . 9 556

Ond. 1106. Ondersteuning van bijzondere kostbare locale werken, voor zooveel elders niet in het bijzonder omschreven 324 622

Ond. 1110. Tegemoetkoming aan gebiedsdeelen met eigen geldmiddelen ten behoeve van het gewoon onderhoud van wegen, bruggen en tuikers 1 448 686

Het aantal hoofdgeldplichtigen op 1 Januari 1922 was grooter dan dat, waarop de raming gegrond was.

Wisselvallige post.

Deze post, ten laste waarvan gemiddeld f 1 000 000 wordt geaffecteerd en die bij de begrooting van 1921 op dat bedrag geraamd was, is ten gevolge van een onjuiste raming bij de begrooting van 1922 tot f 500 000 teruggebracht. Met dat bedrag kan evenwel niet worden volstaan.

Aangezien op onderafdeeling 1113 belangrijk bezuinigd kon worden, werd, met de bedoeling deze kwestie bij regularisatiewet in orde te maken, het geraamd bedrag overschreden.

Door meerdere locale raden werden aanvragen ingediend om verhooging van de uit de algemeene geldmiddelen afgezonderde vaste uitkeeringen ten behoeve van het gewoon onderhoud van wegen, bruggen en duikers in verband met de hogere materiaalprijzen en arbeidsloonen.

Aangezien voor het meerendeel der locale raden geen gelegenheid bestond om zich bijtijds de vereischte vermeerdering van inkomsten te verschaffen, was het onvermijdelijk aan die ressorten van Landswege geldelijken steun te verleen, ten einde hen in staat te stellen hun onderhoudsplicht na te komen.

Bij gebrek aan gegevens moest de post voor 1922 voor Memorie uitgetrokken worden, voor 1923 is hij op f 1 500 000 geraamd.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde verhoging in guldens.	TOELICHTING.
Ond. 1114. Tegemoetkoming aan het cultuurgebied der Oostkust van Sumatra in de kosten van de verbetering en doortrekking van den z.g. asweg	500 000	Volgens een met het Land getroffen regeling werd ten behoeve van het Cultuurgebied der Oostkust van Sumatra eenige jaren achtereen f 500 000 bij de begroting uitgetrokken voor tegemoetkoming in de kosten van verbetering en doortrekking van den z.g. asweg. De voor de uitkeering in 1921 benoodigde voorstellen bereikten de Regeering op zoodanig tijdstip, dat uitkeering ten laste van de begroting van dat jaar niet meer mogelijk was. Om deze reden werd in 1922 nevens de ten laste van dat dienstjaar komende tegemoetkoming de subsidie uitgekeerd, welke bij tijdige indiening der stukken regelmatig ten laste van den dienst van 1921 had moeten zijn gebracht. De getroffen regeling was hiermede tevens beëindigd.
Ond. 1123. Uitkeering aan de gemeente Makasser van 20 pet. van de onzuivere opbrengst te Makasser van de belasting op het slachten van runderen, buffels, paarden en tamme varkens, voor zoover die belasting wordt verkregen uit de slacht van runderen, buffels en paarden.	4 961	Houdt verband met de hogere opbrengst der slachtbelasting.
Ond. 1124. Kosten van de indienststelling van burgemeesters	459	Door het verleend kort verlof naar Europa aan den burgemeester van Meester-Cornelis wegens gewichtige redenen voor den tijd van drie maanden (met behoud van inkomsten) moest een vervanger worden aangesteld, die almede van Landswege bezoldigd werd.
Ond. 1128. Onvoorziene uitgaven	88 000	Bovendien werden ten laste van de onderafdeeling geboekt de aan den plaatsvervangenden burgemeester van Makasser in 1922 toegekende toelagen voor ambtskosten en huishuur over de maanden November en December 1921. Daarentegen is de post voor „Regelmatige verhogingen van bezoldiging” beneden de raming gebleven. De overschrijding is een gevolg van de omstandigheid, dat verschillende uitgaven over afgesloten dienstjaren ten laste van deze onderafdeeling moesten worden gebracht (artikel 15 I. C. W.).

Vermindering van het bedrag van onderafdeelingen.

OMSCHRIJVING.	Voorgestelde vermindering in guldens.	TOELICHTING.
HOOFDSTUK II.		
Ond. 1104. Uitkeeringen aan gebiedsdeelen met eigen geldmiddelen wegens heffing van locale belastingen	116 371	De ramingen waren gegrond op gegevens, welke later bleken wijziging te behoeven.
Ond. 1105. Tegemoetkoming aan gebiedsdeelen met eigen geldmiddelen in verband met de overdracht van de overvaarten	10 644	De overdracht van de overvaarten ging gepaard met de afschaffing van het stelsel van verpachtingen. Tot dekking van de kosten van het in eigen beheer nemen door de locale ressorten worden tegemoetkomingen verstrekt. Het volle uitgetrokken bedrag bleek in 1922 niet noodig.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 3 — STUK 4

Nadere wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922.

AFDEELINGSVERSLAG.

Algemeene opmerkingen.

Van verschillende zijden werd met leedwezen geconstateerd, dat de Regeering ook in 1922 aan de bij de behandeling van vorige regularisatie-ontwerpen door den Volksraad geuite klachten over begrootingsoverschrijdingen niet tegemoet is kunnen komen. Ook thans blijkt, dat de uitkomsten schromelijk afwijken van de ramingen, niet alleen bij posten, die tengevolge van prijschommelingen wisselvallig zijn, maar evenzeer betreffende onderafdeelingen, die nauwkeuriger hadden kunnen worden geraamd, indien van de beschikbare gegevens een zorgvuldiger gebruik gemaakt was. In dit verband werd verwezen naar de bij onderafdeeling 112 vermelde overschrijding van den post voor regelmatige bezoldigingsverhoogingen ter Algemeene Secretarie. Dat buitensporige overschrijdingen niet of sober gemotiveerd worden, daarvan geeft dit ontwerp eveneens op menige plaats blijk o. a. bij de onderafdeelingen 417A, 816 en 1036.

Het gebruik om sommige posten voor memorie uit te trekken, terwijl miljoenen voor de uitvoering van den maatregel worden uitgegeven, werd mede een van de oorzaken genoemd, waaraan het te wijten is dat de begrooting in den regel een verkeerd beeld van de uitgave geeft. Gewezen werd op onderafdeeling 428A (particuliere landerijen), waarvoor f 2 miljoen is uitgegeven.

In aansluiting hieraan betreurden enkele leden het, dat de Volksraad van de inlassching van posten eerst 10 maanden na afloop van het betrokken dienstjaar kennis krijgt. Zij zouden het zeer op prijs stellen, indien den Volksraad terstond een afschrift werd toegezonden van ieder besluit, waarbij krachtens art 11 C. W. een crediet boven de begrooting wordt geopend.

Van andere zijde werd tegen een en ander aangevoerd dat, al laat het financieel beheer nog te wenschen over, een zekere vooruitgang niet voorbij mag worden gezien.

Enkele leden vestigden er de aandacht op, dat de aangeboden begrootingswijzigingen meer het karakter van bezuinigingsvoorstellen dan van regularisatie-voorstellen dragen en dat het mogelijk is gebleken buiten den Volksraad om nog zeer belangrijke bezuinigingen door te voeren.

Ten bewijze van hunne bewering wezen zij op de verminderingen voorgesteld o. a. met betrekking tot uitgaven voor het Inlandsch volksonderwijs, voor den geneeskundigen dienst, voor bevoeiingswerken en werken in 't belang der volksgezondheid.

Zij betreurden het, dat op die wijze het budgetrecht van den Volksraad door maatregelen van de Regeering tot een bloote formaliteit wordt teruggebracht.

Van andere zijde werd hiertegen aangevoerd, dat principieele wijzigingen in de begrooting buiten den Volksraad om niet hebben plaats gehad. Overigens zijn bezuinigingen over de geheele linie doorgevoerd. Eene onjuiste voorstelling van zaken wordt gegeven indien men het laat voorkomen alsof slechts enkele onderdeelen der staatstaak door de bezuiniging zijn getroffen. Van het voornemen der Regeering dat tot ingrijpende bezuiniging zou worden overgegaan, is het college trouwens niet onkundig gelaten. Voorts werd opgemerkt, dat in deze voorstellen evenzeer verhoogingen zijn aan te wijzen (zie o. a. de onderafdeelingen 540 en 585) die bijv. de uitgaven voor het departement van Onderwijs boven de raming hebben doen uitgaan. De hier aan 't woord zijnde leden konden volkomen de gedragslijn door de Regeering gevolgd, goedkeuren. Zij merkten op dat het algemeen belang vordert dat alles in 't werk gesteld wordt om het financieel evenwicht op korten termijn te herstellen.

Vele leden hadden het niet overbodig geoordeeld, indien de Regeering met betrekking tot de uitkomsten over 1922 eene uitvoerige toelichting had verstrekt, waarbij Zij tevens de gelegenheid zou hebben aangegrepen om uiteen te zetten tot welke conclusies die uitkomsten moeten leiden. Voor den oningewijde toch moeten de gegeven cijfers een verkeerd beeld geven van den financieelen toestand over het dienstjaar 1922. Eene oppervlakkige bestudeering van die cijfers zou er toe kunnen leiden, dat men die uitkomsten in menig opzicht als gunstig aanmerkte, terwijl inderdaad het slechts aan een zeer toevallige omstandigheid n.l. aan het binnenkomen van veel achterstallige belasting over vorige jaren is toe te schrijven, dat de inkomsten van den gewonen dienst de raming hebben overtroffen. Overigens is de vermindering van het nadeelig saldo voor het grootste deel het gevolg van het afvoeren van maatregelen waarop bij de begrooting was gerekend. In dit verband werd verwezen naar de overschotten op de posten voor aanmunting (33½ mill.), aankoop van opium (2½ mill.) en wegens kapitaalsuitgaven der S. S. (22½ mill.).

De hier aan 't woord zijnde leden hadden met bijzondere instemming kennis genomen van de in het Bataviaasch Nieuwsblad van 6 en 7 November opgenomen artikelen, getiteld „De schatkist in 1922 en eenige verwachtingen voor de naaste toekomst”, welke artikelen hen mede tot het inzicht hadden gebracht hoe noodig het is, dat in den vervolge een uitvoerige algemeene toelichting wordt overgelegd.

Indien de vermindering van het aanvankelijk geraamd totaal tekort goeddeels te danken is aan het uitstellen van

betalingen, zouden sommige leden het op prijs stellen te mogen vernemen welke betalingen, die ten laste van het dienstjaar 1922 hadden moeten komen, zijn uitgesteld ten laste van 1923, en tot welk bedrag.

Nog werd opgemerkt dat het getal *f* 400 mill., dat zoo ongeveer als een normaal cijfer voor de opbrengst der belastingen wordt aanvaard, in de toekomst zal blijken te hoog te zijn geschat.

De voorliggende ontwerpen hadden volgens eenige leden wederom bevestigd, dat de destijds door den directeur van Gouvernementsbedrijven verstrekte cijfers voor de in 1922 te verwachten inkomsten der landsbedrijven en diensten, slechts voorspiegelingen zijn geweest gebaseerd op een ongemotiveerd optimisme.

Met betrekking tot de IXde afdeeling had men met bevreemding geconstateerd een verhooging van de uitgaven in Nederland met *f* 2 989 000 tegenover eene vermindering met slechts *f* 39 100, zoodat van een pogen tot bezuiniging hier al zeer weinig te bespeuren valt. Naar het oordeel der hier aan 't woord zijnde leden was meerdere besnoeiing zeer wel mogelijk geweest.

Het had de aandacht getrokken, dat herhaaldelijk een uitgavenpost vermeerderd of verminderd is, zonder dat het bedrag vermeld wordt van de daarmee gepaard gaande vermeerdering of vermindering der inkomsten, b.v. bij ond. 312, verponding, onderafdeeling 316, opium-verkoop.

AFDEELING I.

Regeering en Hooge Colleges.

Onderafdeeling 112 en 113. Algemeene Secretarie. Opgemerkt werd, dat de Algemeene Secretarie met een overschrijding van bijna *f* 90 000 al een zeer slecht voorbeeld geeft. Juist van dit lichaam meende men in de eerste plaats te mogen verwachten, dat het de hand weet te houden aan de begrooting. Met bevreemding had men gelezen, dat ongeveer 1/3 van het bedrag der overschrijding van de personeelsuitgaven voortspruit uit uitgaven voor regelmatige bezoldigingsverhoogingen. Naar men meende kunnen dergelijke verhoogingen zeer zeker toch tijdig worden voorzien.

De hoop werd uitgesproken, dat voortaan niet meer een groot deel der voor de Algemeene Secretarie benodigde fondsen langs den omweg eener begrootingsoverschrijding zal worden beschikbaar gesteld.

AFDEELING III.

Departement van Financiën.

Onderafdeeling 319. Pandhuizen. Op specificatie van deze vermeerdering met *f* 5 680 000 werd door eenige leden prijs gesteld.

Onderafdeeling 332. Onvoorziene uitgaven. Opgemerkt werd, dat de toelichting duidelijker geweest zou zijn, indien in plaats van „inkomsten” van „uitgaven voor salarissen” gesproken was.

AFDEELING IIIA.

Indische schuld.

Onderafdeeling 355. Onvoorziene uitgaven. Gaarne zou worden vernomen, hoe het mogelijk is, dat betalingen wegens aflossing en rente, welke gebonden zijn aan een vasten vooruitbepaalden termijn, nog worden gebracht ten laste van den post „onvoorziene uitgaven”.

AFDEELING V.

Departement van Onderwijs en Eeredienst.

Onderafdeeling 510. Onvoorziene uitgaven. Gaarne zou men vernemen in welk stadium thans de plannen verkeerden om de sociale werkzaamheden van het Rijnsche Zendings-genootschap over te nemen.

Onderafdeeling 554. Personeel openbaar Inlandsch onderwijs. Waar het hier een kolossale overschrijding betreft van den post voor *regelmatige* weddeverhoogingen, terwijl dergelijke verhoogingen toch zeker te voorzien zijn, zou gaarne worden vernomen waaraan het te wijten is dat daarmee bij het opstellen der begrooting geen rekening kon worden gehouden.

Onderafdeeling 590. Voorschotten bijzondere ziekeninrichtingen. Gevraagd werd aan welke bijzondere ziekeninrichtingen voorschot is verleend.

Onderafdeeling 561. Volksonderwijs. In verband met de vermindering van dezen post als gevolg van de omstandigheid dat de deses zich nog niet hadden aangepast aan de nieuwe kostenverdeling, werd men gaarne uitvoeriger ingelicht; de plannen voor de oprichting van de volksscholen waren immers te voren door het binnenlandsch bestuur reeds overwogen en vastgesteld.

AFDEELING VI.

Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel.

Onderafdeeling 644B. Voorschotten Rhein-Elbe-Union. Gaarne werd men ingelicht of het juist is dat de Rhein-Elbe-Union hare verplichtingen om alle onderdeelen benodigd voor de uitvoering van bestellingen van het Gouvernement hier te lande aan te maken, niet is nagekomen. In dat geval werd een streng optreden tegen deze maatschappij volkomen gemotiveerd geacht en een uitstel van terugbetaling van het genoten voorschot geheel misplaatst beschouwd.

Gevraagd werd of het bedrag van *f* 400 000 wellicht reeds ten bate van den dienst 1923 werd ontvangen.

AFDEELING VII.

Departement der Burgerlijke Openbare Werken.

Onderafdeeling 714. Bevloeiingswerken. De aandacht werd gevestigd op de verkeerde werkwijze,

wanneer de uitvoering van werken gestaakt wordt, tengevolge van te lage ramingen. Het is toch een eisch van economisch beleid dat een werk niet stopgezet wordt, doch dat daaraan, zij het in langzamer tempo wordt doorgewerkt; de suppletie-aanvragen hadden tijdig behooren te zijn opgemaakt en vlot behandeld moeten worden.

Onderafdeeling 729 A. Teruggaven van gelden enz. Aangezien de verstrekte toelichting voor sommige leden geen opheldering gaf nopens de vraag of deze onderafdeeling inderdaad werkelijk gedane uitgaven betreft, werd men gaarne nader ingelicht.

AFDEELING VIII.

Departement van Gouvernements- bedrijven.

Onderafdeeling 812 A. Betalingen ontginning Celebesijzerertsen. Eenige leden, die met instemming van de in de toelichting gemotiveerde gedragslijn hadden kennis genomen, zouden gaarne vernemen of thans de uitgaven voor het onderwerpelijke doel zijn afgesloten en welk bedrag hieraan in totaal, dus zoowel in Nederland als in Indië, is ten koste gelegd.

Onderafdeeling 817. Waarborg credietovereenkomst enz. Gevraagd werd welke regeling voor de terugbetaling van het voorgeschoten bedrag is of zal worden getroffen.

AFDEELING X.

Departement der Marine.

Onderafdeeling 1025. Haven- en loodsdiens. Enkele leden meenden te weten, dat in 1923 de tijd van hoge prijzen voor papier en andere kantoorbehoeften reeds voorbij was.

Aldus vastgesteld door de commissie van rapporteurs den 12den November 1923.

DJAJADININGRAT.
LAOH.
SOETADI.

1917

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 3 — STUK 5.

Nadere wijziging en aanvulling der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1922.

MEMORIE VAN ANTWOORD (ontvangen 15—23 November 1923).

Algemeene opmerkingen.

Naar aanleiding van de mededeeling in het Verslag, dat van verschillende zijden met leedwezen geconstateerd werd, dat de Regeering ook in 1922 niet tegemoet is gekomen aan de bij de behandeling der vorige regularisatieontwerpen door den Volksraad geuite klachten over begrootingsoverschrijdingen, wenscht de Regeering in het belang van een juiste beoordeeling der zaak er op te wijzen, dat voor 1922 het totaal der begrootingsoverschrijdingen rond f 61 000 000 heeft bedragen, terwijl de overschrijdingen van de begrootingen voor de jaren 1920 en 1921 onderscheidenlijk f 426 000 000 en f 246 000 000 beliepen. Op deze cijfers lettende, komt de uitspraak van de leden, die als hun zienswijze te kennen gaven, dat een „zekere vooruitgang in het financieel beheer niet voorbij mag worden gezien”, Haar zeker niet te sterk voor. Alhoewel op dit gebied het doel, dat voortdurend nagestreefd wordt, nl. dat de uitgaven op elke onderafdeeling der begrooting zoo mogelijk beneden de door den Wetgever geopende credieten blijven, nog niet volledig is bereikt, meent de Regeering nochtans dat zoowel door betere ramingen als door scherper begrootingsbewaking in 1922 een belangrijke vooruitgang is bereikt.

De opmerking in het verslag, dat „buitensporige overschrijdingen niet of sober gemotiveerd worden” vindt, het zij terloops opgemerkt, geen steun in de daarvoor aangehaalde verwijzing naar onderafdeeling 816 (van het tweede Hoofdstuk), wijl op deze onderafdeeling een aanzienlijk bedrag is overgehouden.

De in het Verslag ter sprake gebrachte onderafdeeling 428A (Aankoop van particuliere landerijen) werd in de laatste jaren steeds voor memorie uitgetrokken, waardoor elke uitgaaf op de betreffende artikelen in de regularisatiewet als een overschrijding naar voren komt. Bedoelde praktijk vindt haar oorzaak in de omstandigheid, dat bij het opstellen van de begrooting niet vast staat, of en in hoeverre particuliere landerijen, waarvan de onteigening in beginsel is aanvaard, in den loop van het begrootingsjaar aangekocht zullen worden, terwijl niet zelden de omstandigheden de Regeering dwongen op korten termijn te beslissen, wilde Haar de gelegenheid tot aankoop van bepaalde landen tegen redelijke prijzen niet ontgaan.

Tegen deze werkwijze bestaat uit een oogpunt van begrootingsrecht geen bezwaar, in verband met de uitspraak der Tweede Kamer van de Staten-Generaal, belichaamd in de bekende motie-IJerman, ingediend bij de behandeling

der Indische begrooting voor 1917 (Handelingen blz. 2096), welke als het oordeel der Kamer uitspreekt, dat van gunstige gelegenheden moet worden gebruik gemaakt om door aankoop particuliere landerijen op Java tot het landsdomein terug te brengen.

Reeds eerder — nl. bij de behandeling van het regularisatievoorstellen voor het dienstjaar 1920 (vgl. blz. 1 van de Memorie van Antwoord) — deelde de Regeering mede, dat Zij geen voldoende aanleiding aanwezig achtte om den Volksraad afschriften te verleen van ieder besluit, waarbij een crediet boven de begrooting geopend werd, vermits naar Haar meening bij artikel 11 der I. C. W. ten aanzien van de betreffende beschikkingen een voldoende regeling getroffen is.

De uitspraak, dat de aangeboden begrootingswijzigingen meer het karakter van bezuinigingsvoorstellen dan van regularisatievoorstellen dragen, berust, naar het der Regeering voorkomt, op een misverstand. Overal, waar de gedane voorstellen beoogen het aanvankelijk uitgetrokken bedrag van sommige onderafdeelingen te verlagen, geschiedt zulks alléén, omdat op die onderafdeelingen overschotten zijn vastgesteld of te verwachten, zij het ook, dat deze veelal aan het streven naar bezuiniging zijn te danken. Dat door deze bezuinigingen en de daardoor mogelijk geworden — in het voorliggend ontwerp aangegeven — verminderingen het Budgetrecht van den Volksraad tot een bloote formaliteit wordt teruggebracht, ontkent de Regeering. De begrootingswetten hebben in het algemeen de strekking voor de daarin aangegeven doeleinden credieten te openen, en leggen der Regeering geenszins den plicht op deze credieten volledig te verbruiken. Zij stemt overigens in met die leden van den Volksraad, die het een onjuiste voorstelling van zaken noemen, indien men, door de enkele, in het verslag opgenoemde verminderingen van uitgaven naar voren te brengen, het wilde doen voorkomen, alsof slechts eenige bepaalde onderdeelen der staatswerkzaamheid door bezuiniging zouden worden getroffen.

De Regeering kan niet voldoen aan den door sommige leden geuit wensch, om met betrekking tot de voorloopige uitkomsten van een bepaald dienstjaar, zooals die uit de regularisatievoorstellen blijken (i.e. de uitkomsten 1922), een meer uitvoerige algemeene toelichting te geven en daaraan conclusies met betrekking tot den financieelen toestand vast te knopen. Bij het uiten van dien wensch is overigens niet voldoende aandacht geschonken aan het feit, dat telken jare, ongeveer een half jaar vóór het tijdstip, waarop de regularisatievoorstellen ingediend plegen te worden, in de

financiële nota aan de hand van de z.g. voorloopige opgaven een beredeneerd overzicht wordt gegeven van de uitkomsten van het laatst voorafgegane dienstjaar en medegedeeld worden de conclusies, welke daaruit met betrekking tot den algemeenen financiële toestand te trekken zijn.

Bij vergelijking van de voorloopige uitkomsten over 1922, waarop de financiële nota mede steunde, met de thans in het ontwerp regularisatiebesluit opgenomen nieuwe cijfers der verschillende onderafdeelingen blijkt verder, dat daartusschen geen zoodanige verschillen bestaan, dat het beeld van het financieel jaar 1922, dat in de nota werd ontworpen, thans noemenswaardige wijziging zou moeten ondergaan. Een herhaalde beschrijving daarvan is derhalve onnoodig. De door vele leden met bijzondere instemming gelezen artikelen in het Bataviaasch Nieuwsblad van 6 en 7 November hadden dan ook — steunende op het bij de behandeling van de hoofdbegroting voor 1924 door de Regeering verstrekt materiaal — even goed geruimen tijd vóór de indiening van het voorliggende wetsontwerp geschreven kunnen zijn.

Voor de onderstelling van sommige leden, dat de vermindering van het aanvankelijk genoemd totaal der uitgaven goeddeels zou zijn te danken aan het brengen van betalingen, die ten laste van de begroting voor 1922 moeten komen, op die van het loopend dienstjaar, bestaat, voor zoover der Regeering bekend is, geenerlei grond.

De Regeering stemt geheel in met de opmerking, dat een bedrag van f 400 000 000 als normaal cijfer voor de opbrengst der belastingen in de toekomst zal blijken te hoog te zijn, maar Zij merkt daarbij ten einde misverstand uit te sluiten op, dat Harerzijds zulk een cijfer voor de gemelde bron van inkomsten nimmer genoemd is (vgl. blz. 17 en 24 van de financiële nota behorende bij de begroting 1924).

Dat op afdeeling IX de uitgaven in Nederland met f 2 989 000 overschreden zijn, waar tegenover staat een vermindering van slechts f 39 100, kan, naar de Regeering meent, niet leiden tot de gevolgtrekking, dat op de uitgaven van deze begrotingsafdeeling niet bezuinigd zou worden. De onderhavige overschrijding is het gevolg van de omstandigheid, dat de wisselvallige posten van deze afdeeling te laag geraamd zijn. Dat op de uitgaven van oorlog bezuinigd wordt, kan blijken uit het overzicht van de zuiver gewone landsuitgaven, opgenomen als staat IX van de financiële nota van de begroting voor 1924.

Indien belangrijke wijzigingen van uitgavenposten met een ingrijpende wijziging van het voor bepaalde inkomsten geraamd cijfer samengaan, wordt dit steeds in de financiële nota vermeld (zie b.v., wat den in het verslag genoemden post voor opiumverkoop betreft, het overzicht op blz. 4 en 5 van de nota voor 1924). Om die reden komt het onnoodig voor daarvan opnieuw mededeeling te doen bij de regularisatievoorstellen, die voornamelijk op de begrotingen van uitgaven betrekking hebben en waarin om voor de hand liggende redenen in het algemeen geen wijzigingen van de ramingen der inkomsten worden opgenomen.

AFDEELING I.

Regeering en Hooge Colleges.

Onderafdeelingen 112 en 113. Algemeene Secretarie. Van het totaal der overschrijdingen van de Secretariefondsen, bedragende ongeveer f 88 000, komt een

bedrag van ruim f 63 000 ten laste van de wisselvallige posten voor regelmatige verhoogingen van bezoldigingen voor de ambtenaren en voor het minder personeel, voor de kosten van telegrammen en briefwisseling met het buitenland en voor die van advertenties, vertaal- en drukwerk, posten waarop de Algemeene Secretarie practisch geen invloed kan uitoefenen.

Naar aanleiding van de bedenking gemaakt tegen de overschrijding van de posten bezoldigingsverhoogingen moge vooreerst worden opgemerkt dat voor kantoren met een eenigszins uitgebreid personeel het in verband met de voortdurende personeelwisselingen zeer bezwaarlijk, zoo al niet onmogelijk is om zoo lang van te voren met eenige juistheid op te geven welke bedragen voor het uitkeeren van regelmatige verhoogingen zullen noodig zijn.

Waar niettegenstaande de vooral in de jaren 1919 en 1920 tot stand gekomen noodzakelijke personeelsuitbreidingen in de ramingen van uitgaven voor regelmatige bezoldigingsverhoogingen voor het minder personeel sinds 1919 geen wijziging is gebracht, terwijl die voor de ambtenaren in 1921 aanmerkelijk werd verlaagd, zou slechts verhooging van deze posten overschrijding voor de toekomst voorkomen.

De Regeering zal nader overwegen of het noodzakelijk is op de begroting voor 1925 rekening te houden met eene hoogere raming van deze posten, zoodat van die voor telegrammen en briefwisseling met het buitenland en voor advertenties, vertaal- en drukwerk aan de hand van de uitkomsten der laatste drie jaren. Natuurlijk zal echter het streven er op gericht zijn de bedoelde posten zoo gering mogelijk te doen zijn, en als het eenigszins kan de raming niet te verhoogen.

AFDEELING III.

Departement van Financiën.

Onderafdeeling 319. Pandhuizen. Naar de thans bekende gegevens kan het bedrag van f 5 680 000 als volgt worden gespecificeerd (in duizendtallen van guldens):

	meer uitgegeven	minder uitgegeven
Toeneming van uitstaande leeningen	5 500	
Gebouwen en terreinen		134
Inventaris		30
Aangekochte panden	1 386	
Bedrijfsuitgaven		1 102
Gereserveerd voor vereveningen tot het sluiten van den dienst	60	
	6 946	1 266
	5 680	

Onderafdeeling 332. Onvoorzienne uitgaven. Inderdaad is de uitdrukking „uitgaven voor salarissen” juister dan „inkomsten”.

AFDEELING IIIA.

Indische schuld.

Onderafdeeling 355. Onvoorzienne uitgaven. Betaalbaar gestelde coupons en uitgelote obligatiën, die niet verzilverd zijn gedurende het openstaan van den dienst der begroting, ten laste van welke ze regelma-

tig hadden behooren te komen, moeten krachtens artikel 15 der Indische Comptabiliteitswet bij latere verzilvering geboekt worden ten laste van den betrokken post voor onvoorziene uitgaven van het jaar van verevening.

Van alle coupons en obligatiën, dus ook van die, welke in Indië worden ingewisseld, geschiedt de verevening door den Minister van Koloniën ten laste van hoofdstuk I der begrooting.

Deze werkwijze brengt mede, dat zoowel door vertraging in de doorzending naar Nederland als door een onvoldoend snelle verwerking van de vervallen obligatiën en coupons daar te lande het kan voorkomen, dat een deel der uitgegeven gelden niet op normale wijze wordt verevend.

Nagegaan wordt, waaraan het is toe te schrijven, dat in 1922 zulk een hoog bedrag voor betaalde renten en aflossingen ten laste van den post voor onvoorziene uitgaven moest worden gebracht.

AFDEELING V.

Departement van Onderwijs en Eeredienst.

Uitgaven in Nederland.

Onderafdeeling 510. Onvoorziene uitgaven. Naar aanleiding van de gedane vraag betreffende het Rijnsche Zendingsgenootschap zij verwezen naar de gedrukte stukken der Staten-Generaal, zitting 1922—1923, wetsontwerp 4 No. 8 blz. 34—35 ad onderafdeeling 566.

Uitgaven in Indië.

Onderafdeeling 554. Personeel openbaar Inlandsch onderwijs. Het bedrag ad f 1 274 000, uitgetrokken op den tot deze onderafdeeling behoorenden globalen post voor regelmatige wedde-verhoogingen van het personeel bij de openbare Inlandsche lagere scholen, werd in de — bij het begin van 1921 opgemaakte — begrooting voor 1922 geraamd aan de hand van de uitkomsten over de jaren 1918 en 1919 (f 860 000 en f 995 000), verhoogd met een zeker accres in verband met de opening van nieuwe scholen en met de nieuwe bezoldigingsregeling van de leerkrachten bij de vermelde scholen (Staatsblad 1920 No. 677).

Het tekort op den onderhavigen wisselvalligen post nu is ontstaan, doordat eerstens de uitkomst van het jaar 1920 (f 1 590 000) als gevolg van achterstand in de boeking van betalingstukken toen nog niet bekend was en in de tweede plaats bij de raming geen voldoende rekening kon worden gehouden met de destijds nog te bewerkstelligen herziening der bezoldigingen van de vorenbedoelde leerkrachten krachtens de bovenaangehaalde nieuwe bezoldigingsregeling.

Bovendien was niet te voorzien dat bedoelde herziening door omstandigheden in vele gevallen eerst na December 1921 heeft kunnen plaats vinden, zoodat de daaruit voortvloeiende meerdere uitgaven ook voor zooveel betreft de jaren 1920 en 1921 op grond van artikel 14, sub b, der Indische Comptabiliteitswet (Staatsblad 1917 No. 521) geheel op het budget voor het dienstjaar 1922 moesten drukken.

Onderafdeeling 590. Voorschotten bijzondere ziekeninrichtingen. In 1922 werden voor-

schotten verleend ten behoeve van de gemeentelijke ziekenhuizen te Bandoeng, Soekaboemi en Paseroean.

Onderafdeeling 561. Volksonderwijs. De gegevens voor het Indisch ontwerp van de begrooting voor 1922 moesten op het gebruikelijke tijdstip, nl. aan het einde van het tweede jaar, voorafgaande aan het begrotingsjaar, dus nog in 1920, worden ingediend.

Opgebracht werden toen 800 nieuwe scholen, een aantal dat men, in verband met het toentertijd gewenschte tempo van uitbreiding van het volksonderwijs, als maximum hoopte te bereiken en waarvan men de mogelijkheid van opening op algemeene gronden niet uitgesloten achtte.

Nadat eerst in den loop van het jaar 1921 de oprichtingsplannen in overleg met de bestuursambtenaren vasten vorm hadden aangenomen, bleek dat de behoefte aan uitbreiding voor het begrotingsjaar zich niet verder uitstreekte dan tot de oprichting van \pm 600 nieuwe scholen, derhalve \pm 200 minder.

Hierop was o.m. van invloed het feit dat de voorgenomen uitbreiding binnen het begrotingsjaar moest zijn voltooid, aangezien, in verband met de nieuwe kostenverdeling, in het volgend jaar geen gouvernementsgelden meer voor scholenbouw zouden mogen worden aangewend.

Daar voorts de voor oprichting en instandhouding der nieuwe scholen beschikbaar te stellen bedragen, in verband met prijsdaling der materialen, per school goedkooper uitkwamen dan de oorspronkelijk gestelde cijfers, is op het hiervoor uitgetrokken bedrag een belangrijk overschot te verwachten.

Verder kunnen de posten voor aanvulling van boeken, leermiddelen enz., tegemoetkomingen in de kosten van verdere inrichting van scholen enz. worden verlaagd in verband met de lagere prijsnotering voor leermiddelen in het algemeen, terwijl ten slotte de posten voor bijslag op het inkomen van onderwijzers, cursussen tot opleiding van volksonderwijzers, premieopleiding van onderwijzers en onvoorziene uitgaven te hoog bleken te zijn gesteld.

In verband met een en ander kunnen naar het zich laat aanzien de bedragen, uitgetrokken voor de vermelde doeleinden, met een totale som van rond f 1 000 000 worden besnoeid.

Specificaties van de bedragen, welke voor de verschillende doeleinden minder noodig zullen zijn dan waarop gerekend was, kunnen voorshands bezwaarlijk worden verstrekt, wijl de boeking van uitgaven in de registers met betrekking tot het dienstjaar 1922 op het departement nog in vollen gang is, terwijl het niet onmogelijk is, dat nog nieuwe betaalbaarstellingen ten laste van het dienstjaar 1922 worden verricht, aangezien de dienst van dat jaar krachtens het bepaalde in het tweede lid van artikel 17 der Indische Comptabiliteitswet (Staatsblad 1917 No. 521) tot 1 Januari 1924 open blijft.

AFDEELING VI.

Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel.

Onderafdeeling 644 B. Inderdaad is gebleken, dat voor de eerstafgeleverde spoorwegwagons (\pm 400 stuks) gebruik is gemaakt van enkele niet hier te lande vervaardigde onderdeelen. Het werd niet noodig geacht hiervoor de wagons te weigeren; echter is een prijsreductie van f 75 per wagon bedongen, verband houdende met het voorkeurs-

recht van 10% voor in Nederlandsch-Indië vervaardigde artikelen. Hiermede werd een voor het Land bevredigende oplossing verkregen.

Van uitstel van terugbetaling van genoten voorschot is geen sprake geweest. Tot uitbetaling is eerst overgegaan, nadat het oorspronkelijke contract bij wijze van schikking gewijzigd was; de afbetaling heeft geregeld plaats door verrekening bij levering van wagons en constructiewerk.

Het in de stukken bedoelde bedrag van f 400 000 is hetgeen vermoedelijk nog onverrekend zal zijn op ultimo 1923; de dienst van 1922 staat nl. tot dat tijdstip open.

AFDEELING VII.

Departement der Burgerlijke Openbare Werken.

Onderafdeeling 714. Bevloeiingswerken. Ingestemd kan worden met de meening, dat het uit economisch standpunt beschouwd, niet raadzaam is in uitvoering zijnde werken te doen staken, indien door te lage raming der daaraan verbonden kosten het werk voor het begrootte bedrag niet voltooid kan worden. Inderdaad behoort zulks te worden voorkomen door tijdige indiening van suppletie-aanvragen. Aan het indienen van dergelijke suppletie-aanvragen is evenwel vrij veel administratief werk verbonden, waartoe de betrokken uitvoerders in de voorafgaande jaren, toen met een aanzienlijk tekort aan personeel bij de B. O. W. een verhoogde werkzaamheid bij dat departement samenging, niet steeds tijd konden vinden. Een ongelimiteerd doorwerken kon intusschen met het oog op den stand van 's Lands geldmiddelen in geen geval worden toegestaan, zoodat gestaakt werd bij die werken waar zulks zonder al te groote bezwaren mogelijk was.

Onderafdeeling 729 A. Teruggave van gelden wegens ten behoeve van bouw- en waterstaatswerken gedane uitgaven, betrekking hebbende op afgesloten dienstjaren. De vraag of ten laste van deze onderafdeeling inderdaad werkelijk gedane uitgaven zullen worden geboekt, kan bevestigend beantwoord worden.

De uitgaven, wegens teruggaven aan de betrokken ambtenaren van door dezen in afgesloten dienstjaren voorgeschoten gelden ten behoeve van bouw- en waterstaatswerken, zijn in verband met het bepaalde bij artikel 15 der I. C. W. geboekt ten laste van den post voor onvoorziene uitgaven. Met het inlasschen van nevenvermelde nieuwe onderafdeeling wordt niets anders beoogd dan de vorenbedoelde uitgaven niet langer op den post voor onvoorziene uitgaven te doen drukken. Zoodra derhalve de onderhavige voorstellen tot wet zullen zijn verheven, zullen de bovenbedoelde uitgaven van den post voor onvoorziene uitgaven op de gecreëerde nieuwe onderafdeeling worden overgeboekt.

AFDEELING VIII.

Departement van Gouvernementsbedrijven.

Onderafdeeling 812A. Betalingen ontginning Celebes-ijzerertsen. De kosten verbonden aan de voorbereidende maatregelen, verband houdende met de mogelijke ontginning en verwerking van Celebes-ijzerertsen, zijn niet nauwkeurig op te geven, aangezien deze begrepen zijn onder de uitgaven voor de mijnbouwkundig-geologische onderzoekingen van het Verbeekgebergte (Z.W. Celebes), welke onderzoekingen zich niet alleen uitstrekken over de Celebes-ijzerertsen, maar ook over de aanwezigheid van andere mineralen, als b.v., nikkel, kobalt enz.

De totale kosten van deze onderzoekingen, die thans gestaakt zijn, hebben rond f 700 000 bedragen.

Onderafdeeling 817. Waarborg credietovereenkomst enz. De regeling voor de terugbetaling van het door het Gouvernement aan de Verbruikscoöperatie van S.S.-personeel voorgeschoten bedrag van rond f 35 700, welke thans in voorbereiding is, laat zich in het kort als volgt schetsen.

De Verbruiksvereniging is met de Javasche Bank tot overeenstemming gekomen omtrent het opnemen op promesse van een bedrag van f 65 000 mits het Gouvernement zich daarvoor garant stelt. De credietovereenkomst met de Uniebank liep over een bedrag van f 100 000.

Van het hierboven bedoelde bedrag van f 65 000 zal aan het Gouvernement de voorgeschoten f 35 700 onmiddellijk en ineens worden terugbetaald.

Een eindbeslissing is in deze door de Regeering nog niet genomen, aangezien nog onderzocht wordt of de maatregelen, welke door de vereeniging zijn getroffen om de leden een grootere aansprakelijkheid op zich te doen nemen ten opzichte van de schulden der coöperatie, voldoende zekerheid bieden voor het Gouvernement om zich garant te stellen. Uit de in te dienen ontwerp-begroting voor 1925 zal nader blijken welke definitieve regeling is getroffen.

AFDEELING X.

Departement der Marine.

Onderafdeeling 1025. Haven- en loodsdiens. Inderdaad waren de prijzen voor papier en andere kantoorbehoeften in 1922 (in het verslag staat abusievelijk 1923) dalende; zij waren echter betrekkelijk nog zeer hoog vooral in vergelijking met de prijzen in 1918 tot en met 1920, de uitgaven van welke jaren tot grondslag hebben gestrekt voor de raming van den onderwerpelijken post in 1922.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 4 — STUK 1.

Wijziging en aanvulling van de koelie-ordonnantie Sumatra's Oostkust (Eerste gew. zitt. '23, Ond. 7).

REGEERINGSANTWOORD OP VRAGEN VAN DE COMMISSIE VAN VOORBEREIDING.

Met verwijzing naar Uw schrijven van 24 Augustus j.l. No. 2447 heb ik de eer, op last van den Gouverneur-Generaal, UHoogEdelGestrenge hiernevens het antwoord aan te bieden op de in de commissie van voorbereiding voor de ontwerp-ordonnantie tot wijziging en aanvulling van de koelie-ordonnantie Sumatra's Westkust met betrekking tot die ordonnantie gestelde vragen.

Buitenzorg, 3 October 1923.

De 1ste Gouvernements Secretaris,
A. H. HELB.

Aan
den Voorzitter van den
Volksraad.

Vraag a.

In hoevele gevallen is sedert de inwerkingtreding van de koelie-ordonnantie 1915, op verzoek van een werkman de werkovereenkomst ontbonden; in hoevele gevallen op verzoek van den werkgever en hoevele verzoeken zijn daartoe in totaal wederzijds binnengekomen?

Volledige cijfers omtrent de hier bedoelde punten kunnen niet worden opgegeven, omdat daarover geen statistieken bestaan. Slechts over de laatste jaren en enkel ten aanzien der O. v. S. en van Atjeh beschikt de dienst der A. I. over enkele cijfers betreffende ontbinding op verzoek van den werkgever. Volgens deze is dit ter O. v. S. gebeurd:

in 1920 in 1511 gevallen,
in 1921 „ 3221 „
in 1922 „ 3387 „ ; in Atjeh waren er in 1922: 257 zulke gevallen. De redenen lagen in blijvende fysieke ongeschiktheid, slecht gedrag of uit desertie gebleken onwil.

Over ontbinding op verzoek van den werkman heeft de A. I. geen gegevens; echter kan wel met zekerheid gezegd worden dat deze tot nog toe zelden voorkwam; zij betrof dan o.a. tot mandoer bevorderde koelies, die wegens ongeschiktheid teruggesteld werden of vrouwen, die voor expiratie van haar contract ontbinding wenschten om haar echtgenoot naar Java te kunnen volgen. Voor een deel gaan er ook ontbindingen op wensch van den koelie schuil in

de — talrijke — gevallen van ontbinding met wederzijdsch goedvinden; in 1921 waren er ter Oostkust 24884 dezer laatste gevallen (voornamelijk tot inkrimping wegens bezuiniging), in 1922: 2563. In Atjeh over 1922: 600.

Waar het te pas kwam werden de koelies op dit hun recht van de zijde der inspectie gewezen; nog zeer kort geleden, bij eene circulaire van den chef der A. I. van 25 Augustus j.l., werd nader een algemeene aanschrijving ter zake tot de inspecteerende ambtenaren gericht.

Vraag b.

Is iedere werkgever vrij in het aanwijzen van het personeel, dat „namens” de politie werklieden kan terugvoeren (art. 10 K.O.) en hoe is ten deze de praktijk?

Nominatieve en bindende aanwijzing, eens en voor al, van personen, die namens de politie tot terugvoering van eventueele wegloopers naar de onderneming bevoegd zullen zijn, geschiedt niet, daar dit in den gedachtengang der bepaling van art. 10 der K.O. niet vereischt is. Volgens dit voorschrift toch kan voor elk bijzonder geval dat zich voordoet, iemand daarmede worden belast. De praktijk is, dat uiteraard lager personeel als mandoers, tandils en ondernemingsoppassers, met deze taak belast moet worden, evenals ook, wanneer de politie zelve deze taak zou moeten overnemen, lagere politiedienaren daartoe zouden aangewezen moeten worden. Vandaar ook de opmerking in § 2 der Memorie van Toelichting dat een beslist andere, bezadigder, wijze van optreden door die wijziging niet zou zijn gewaarborgd.

Vraag c.

Hoe is de becijfering waaruit gebleken is, dat voor het eiland Sumatra alleen de enkele afschaffing der poenale sanctie op de reëngagementscontracten een jaarlijksch direct geldelijk verlies zal opleveren van ± f 20 miljoen?

De beantwoording dezer vraag eischt een eenigszins meer omstandige toelichting.

Om een inzicht te krijgen in de grootte van het cijfer der te vreezen winstderving, waar het bij afschaffing der reëngagements-koeliecontracten om zal gaan, heeft men de kennis noodig van twee factoren: de „meerkosten” per werkman, vergeleken bij den huidige toestand, en het aantal onder contract werkzame arbeiders.

Wat den laatstgenoemden factor aangaat, hoewel hij uiteraard aan belangrijke fluctuatie onderhevig is, naar gelang men jaren van voorspoed dan wel van malaise beziet, kan men hem, naar de gegevens der arbeidsinspectie,

voor het eiland Sumatra in de laatste jaren vrijwel op rond 300000 man vaststellen.

Veel grooter onzekerheid moet, bij het bijna volslagen gemis van economische statistieken, den eersten factor, de meerdere kosten per werkman, onvermijdelijk aankleven. Intusschen kan men, althans voor het eiland Sumatra, wel langs aanstonds te schetsen indirecten weg nagaan waarop dit cijfer ongeveer moet neerkomen.

Heeft men dit verkregen, dan geeft uiteraard een enkele vermenigvuldiging dadelijk het verlangde totale resultaat.

Men kan aldus derhalve momenteel wel geen zeer nauwkeurig bedrag verkrijgen, maar stellig wel een getal, dat een voldoende duidelijk inzicht geeft in de zoogenaamde grootorde van het gevraagde bedrag. Dit is voor een goed begrip van het oeconomisch gewicht van de afschaffing der reëngagementscontracten uiteraard ook toereikend, en is dus ook bedoeld met de vermelding van het bedrag van „± f 20 000 000” in de Memorie van Toelichting. Wat zeker is, dat is, dat het hier in guldens een bedrag betreft, weer te geven door een getal van acht cijfers met een klein cijfer aan het hoofd, dat echter even goed een weinig boven als beneden de ter afronding in de Memorie van Toelichting gestelde 20 miljoen kan uitvallen.

Wat nu de evenbedoelde wijze van berekening betreft, om tot het getal der meerkosten per werkman te komen, strekke het volgende.

Er bestaat een zekere vrijwel constante verhouding van het aantal op eerste, zoogenaamd „immigratie-”, contract, tot dat met reëngagementscontract werkende koelies, hetwelk tusschen de 1:2 en 1:3 wordt geschat; naar de verhouding is dus thans het aantal „immigranten” $\frac{1}{3}$ en $\frac{1}{4}$ van de totale koeliesterkte eener onderneming. Waar nu de immigratiecontracten drie jaar duren, dus gemiddeld $\frac{1}{3}$ ervan ieder jaar afloopt, (waarop de vrijkomende koelie hetzij reëngageert of naar zijn land teruggaat), volgt hieruit, dat om de werkliedensterkte eener onderneming op peil te houden, jaarlijks $\frac{1}{3} \times \frac{1}{3}$ tot $\frac{1}{3} \times \frac{1}{4}$, dat is $\frac{1}{9}$ tot $\frac{1}{12}$, van den geheelen koeliestand als nieuwe immigranten moet worden verkregen.

Zou dus na afschaffing der reëngagementscontracten geheel op de immigratiecontracten gedreven moeten worden, dan zou klaarblijkelijk $\frac{1}{3}$ deel der geheele bevolking ieder jaar moeten worden vervangen en zou dus jaarlijks meer zijn te vervangen dan thans: $\frac{1}{3} - \frac{1}{9} = \frac{2}{9}$ tot $\frac{1}{3} - \frac{1}{12} = \frac{1}{4}$ van het geheele arbeidsaantal.

Voorts moet in rekening gebracht worden dat in verschillende opzichten de immigratiekoelie niet met den reëngagist op een lijn is te stellen; in den eersten tijd is de immigrant als regel totaal ongeschoold, fysiek zwak, en weinig bruikbaar; slechts zeer geleidelijk leert hij aan in handigheid en vaardigheid en pas in het derde jaar begint zijn praestatie in hoeveelheid en hoedanigheid tot het volle peil van den geroutineerden werkman te stijgen. Praktisch wordt in den aanvang de praestatie slechts op $\frac{2}{3}$ van de volle latere waarde gesteld en — ruw gemiddeld natuurlijk — kan over den geheelen duur van het immigratiecontract bezien, de mindere werkpraestatie van den immigrant beneden die van den reëngagist op $\frac{1}{6}$ worden gesteld. De jaarlijksche kosten aan loonen, huisvesting, verlies op de rijstverstrekking, hospitaalverblijven enz. op ± f 220 aannemende, wat zeker niet te hoog is, geeft dit een verschil per man van ± f 36.

Het verschil tusschen werving-en terugzendingskosten

voor een immigrant met de kosten van een reëngagist, die tweemaal achtereen reëngageert (hetgeen eveneens samen 3 jaren lang een werkkraacht verschaft) komt op een f 165 per man. Ook de hospitaalkosten zijn bij de nieuwe koelies belangrijk hooger dan bij de reëngagisten, (± 11 meer ziektedagen per jaar, die zeker niet op minder dan f 1 per dag komen), terwijl ook de verliezen wegens wegloopen zoo goed als uitsluitend op rekening der nieuw komende koelies vallen (± 8%).

Enkel deze nadeelige factoren samentellende is, op de basis der hooger gegeven verhoudingen tusschen immigranten en reëngagisten, voor een onderneming van gegeven sterkte, dadelijk te berekenen dat per koelie een bedrag van f 70 à f 80 aan meerkosten met de afschaffing gemoeid zou moeten wezen.

Het laatste bedrag is echter waarschijnlijk te hoog, daar — afgezien van alle andere onzekerheden, — het natuurlijk niet juist is, dat men bij afschaffing der reëngagementscontracten uitsluitend op immigratiecontracten zou komen te drijven: uiteraard zou voor een deel in de sterkte worden voorzien door vrije arbeiders, inzonderheid ex-contractanten. Aan den anderen kant staan hier weder meerdere factoren tegenover. Van den vrijen arbeid kan, bij de bestaande bevolkingstoestanden op Sumatra, voorloopig weinig verwacht worden en reeds de practijk van jaren her, dat de gewezen contractkoelie, die na onnemen van het contract als „vrije” arbeider blijft, bijna altijd spoedig terugvalt tot geringe werkpraestaties en tot onregelmatig opkomen, vooral in de drukke jaargetijden of als hem werkzaamheden worden opgedragen, die hem minder aangenaam zijn of hem noodzaken verder dan hem lust, van zijn woning weg te gaan (1). Ook de kosten van terugzending zouden, waar gemiddeld de termijn van aanblijven korter zou worden, zeer aanmerkelijk stijgen, al kan daarvan zelfs geen schatting worden beproefd. Bovendien zijn er meer verwijderde nadeelen: zoo zal bij de lager geworden gemiddelde bekwaamheid der arbeiders, het product in marktwaarde dalen, de te bedingen prijs dus lager worden en de mogelijkheid van concurrentie tegen het product uit andere landen verminderen, e. d. m., welke factoren zich mede aan elke schatting onttrekken.

Het getal van f 70 à f 80 kan dus hoogstens met een matig percentage zijn te reduceeren en in elk geval komt men bij het hoogerop voor het eiland Sumatra gegeven aantal van 300 000 contractwerklieden, tot een getal, dat bij benadering op rond f 20 000 000 uitkomt, wellicht iets daarboven liggen zal, vermoedelijk een weinig daar beneden blijven zal.

Vraag d.

Waarop berust de uitlating dat teekenen van geleidelijke overbrenging van aanplantingen naar het buitenland zijn waargenomen en kan dienaangaande de Regeering bescheiden overleggen?

Deze uitlating berustte o.m. op het feit, dat een groote (buitenlandsehe) cultuurmaatschappij haar plantmateriaal, terwijl zij ter O. v. S. nog over voldoende gronden beschikt, niet meer daarop uitplant maar naar Malakka ter uitplanting overbrengt, waaruit kan worden afgeleid dat zij ter Oostkust haar bedrijf geleidelijk liquideert. Deze waarneming werd bevestigd door den landbouwoeconoom Dr. Pekelharing; de Regeering moet bezwaar maken de namen der

(1) Vergelijk ook de beantwoording van vraag g.

betrokken maatschappijen mede te deelen en kan ter zake ook geen bescheiden overleggen.

Vraag e.

Hoe is gebleken, dat de plannen tot afschaffing van de poenale sanctie de hoofdrol speelden bij de enkele gewichtige bezwaren tegen het destijds gevolgde regeerbeleid, welke tengevolge hadden dat informatiën en onderzoekingen van buitenlandsch en Nederlandsch kapitaal niet tot een gunstig resultaat leidden en op welke wijze heeft de Regeering kunnen nagaan, dat een goed deel van bedoelde kapitalen, (ook Nederlandsch kapitaal), zich in naburige koloniën heeft gevestigd?

Gaarne werd vernomen of de Regeering ter zake over bepaalde gegevens beschikt, in welk geval men het wenschelijk achtte dat de Volksraad in staat gesteld wordt daarvan kennis te nemen.

Tot de in deze vraag bedoelde conclusiën is de Regeering gekomen langs verschillende wegen.

Vooreerst wendden zich in de laatstverloopen jaren herhaaldelijk, zoowel tot den Landvoogd persoonlijk, als tot de departementschefs van Landbouw, Nijverheid en Handel, van Financiën en van Justitie, vertegenwoordigers van groote handelslichamen welke zich voor de cultures in de buitengewesten interesseerden en steeds hetzelfde hoofdbezwaar ontwikkelden tegen het Regeeringsbeleid ter zake. De plannen tot spoedige geleidelijke afschaffing der poenale sanctie speelden daarbij steeds de eerste rol, voornamelijk en in de eerste plaats deze plannen beletten volgens hun verklaringen de verdere beschikbare kapitalen toe te vertrouwen aan den Indischen bodem. Uiteraard gevoelt de Regeering ook hier geen vrijheid, om de namen der bezoekers of die hunner maatschappijen te openbaren, — wel kan Zij hieraan toevoegen, dat het zoowel Nederlandsche als vreemde maatschappijen betrof, en dat, ten aanzien van meerdere, hetzij uit bedoelde mededeelingen, hetzij feitelijk voldoende vaststaat, dat onderzoekingen naar de toestanden in naburige koloniën, als Malakka, Britsch-Borneo, de Filipijnen en Cochin-China, zijn ingesteld ten einde de verdere uitbreiding aldaar te bewerkstelligen. Het heeft bijzonderlijk de aandacht der Regeering getrokken, dat bij het departement van Landbouw, Nijverheid en Handel, waar in vroeger jaren uiteraard de meeste informatiën werden geraagd, sedert ongeveer 1920 het inwinnen van informatiën veel is verminderd.

Gelijkoortige mededeelingen als de hoogerbedoelde zijn ook verkregen van den chef der afd. landbouwoeconomie bij het departement van Landbouw, Nijverheid en Handel, die bij zijn onderzoekingen en dienstreizen met voorbeelden, enkele groote buitenlandsche maatschappijen betreffende, bekend werd.

Overigens waarschuwde de evengenoemde landbouwoeconomie reeds in 1919 in een rapport aan de Regeering, Haar voor het te duchten verloop van de cultures als gevolg der afschaffing van de poenale sanctie, van welk verloop hij reeds de eerste aanwijzingen had bespeurd.

Ten slotte moge o.m. verwezen worden naar de jaarver-

slagen van de H. V. A. over 1921 (blz. 13) en over 1922 (blz. 12) en van de Koloniale Bank, over 1921 (blz. 5).

Vraag f.

Welke gronden heeft de Regeering voor Hare meening, dat de invoering der koelieordonnanties in andere deelen der buitengewesten dan Sumatra's Oostkust tot nog toe de eenige sleutel is geweest voor de opwekking van die gebiedsdeelen uit den economischen slaap.

Waarop de Regeering deze meening grondde, is feitelijk reeds in de ter plaatse in Memorie van Toelichting voorafgaande alinea uiteengezet. Het daar korter gezegde moge thans meer omstandig worden toegelicht.

Het is een historisch feit dat geen enkel der dun bevolkte gewesten buiten Java tot eenigen bloei op belangrijke schaal was kunnen komen, voordat er een koelie-ordnantie met poenale sanctie ter verzekering van het behoud van met groote kosten en risico van elders aan te werven arbeidskrachten, was ingevoerd. Reeds de oudste geschiedenis der cultures in Deli zelf bevestigt dit. Nadat daar omstreeks 1865 de geschiktheid van den bodem voor het voortbrengen van een tabaksproduct van buitengewone kwaliteit was ontdekt, dreigden al ras de eerste pogingen, hoe veelbelovend het product ook was, te zullen stranden op de moeilijkheden om zonder al te groot risico werkrachten van buitenaf (destijds vooral uit Singapore of Penang) te verkrijgen en te behouden. Toen de aanvankelijke Sultanaatstoestanden, waarbij de planters op huishoudelijke wijze des Sultans rechtsmacht over de koelies feitelijk zelf voor de Inlandsche vorsten — naar het voorbeeld van Malakka en met poenale sanctie — op hunne wijze uitoefenden, door regeling van het Sultans-onderdaanschap gewijzigd waren, dreigde onmiddellijk de geheele cultuur ten onder te gaan; de eerste koelie-ordnantie met poenale sanctie van 1880 moest toen uitkomst geven om de welvaart van Deli te redden. Ten aanzien van de O. v. S. staat het dan ook onomstootelijk historisch vast dat de poenale sanctie aldaar de eenige sleutel is geweest, die het gewest, tot omstreeks 1860 vrijwel een wildernis, tot welvaart en oeconomisch leven heeft gebracht.

Naarmate later in verschillende andere gewesten K. O.'s werden ingevoerd, zijn die andere gewesten, voorshands natuurlijk in bescheidener mate, de ontwikkeling der Oostkust gaan volgen: gewesten als Atjeh, Tapanoeli, Sumatra's Westkust, Riouw, Benkoelen, Palembang, Manado, Westerafdeeling van Borneo, Amboina, in de laatste tijden vooral ook de Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo, zijn — sedert de invoering aldaar van K. O.'s — op geenszins onbelangrijke schaal aan den landbouw en de mijnbouw-industrie gaan deelnemen. Meer dan 100 000 bouw grond, zooals in de Memorie van Toelichting werd aangeteekend, zijn in die andere gewesten sedert die invoering reeds in cultuur gebracht, terwijl voor de K. O.'s het vereischte kapitaal zich daar niet waagde. Het schijnt der Regeering onmogelijk, deze feiten niet te beschouwen als in het onderling verband van oorzaak en gevolg te staan, — te minder waar tegenover het voorgaande staat dit tweede feit, dat in die gewesten waar een K. O. nog niet werd ingevoerd (b.v. Timor) tot nog toe geen eigenlijk grootelandbouw en nijverheidsbedrijf is waar te nemen.

De aangewezen kenners der toestanden in de buitengewesten en der oeconomische nooden en behoeften aldaar — de gewestelijke bestuurders — hebben ook steeds de, in de Memorie van Toelichting neergeschreven, overtuiging bezeten dat een K. O. in den geest van die voor de O. K. noodig was om hunne gewesten tot ontwikkeling te brengen. Een ander middel hebben ook zij nimmer gevonden; wel werden hunnerzijds daarentegen zelfs een enkele maal zoodanige bepalingen gevraagd om ook te gelden voor de plaatselijk inheemsche bevolking, als noodzakelijk voor de ontsluiting van het betrokken gewest, doch uiteraard door de Regeering afgewezen op grond van het hier te lande geldend stelsel, dat in beginsel het arbeidscontract uitsluitend civiel gesanctioneerd behoort te zijn en alleen de hoge kosten van aanvoer van werklieden van buitenaf, waar die noodig is, meerdere rechtszekerheid door krachtiger sancties rechtvaardigen. In dit verband zij v. z. n. nogmaals herinnerd aan het, mede reeds in het slot van § 3 der Memorie van Toelichting medegedeelde, onvoorwaardelijke votum van al de hoogerbedoelde gewestelijke bestuurders, zonder onderscheid van persoonlijke richting of oeconomische denkbeelden, uitgesproken in de jaarlijkse conferentie in Maart jl., waaruit blijkt hoe de noodzakelijkheid van deze bepalingen als eenig afdoend middel bij hen, die de toestanden kennen en overzien, vaststaat.

Geschaagd wordt de juistheid der onderwerpelijke uitspraak van de Regeering door het feit, dat in zoovele andere koloniën waar de inheemsche bevolking in aantal of in arbeidsvaardigheid in gebreke blijft, altijd weder wordt gegrepen naar hetzelfde middel, zij het in verschillende vorm: vaster verband van den werkmans aan zijn contract door striktere sancties dan de indirecte, de louter geldelijke schadevergoeding, bij contractbreuk.

Vraag g.

Zijn er reeds bij een of meerdere van de staatsbedrijven in de buitengewesten proeven genomen met werklieden zonder een werkecontract met poenale sanctie en waartoe hebben die proeven geleid?

Dergelijke proeven zijn tot nog toe genomen bij de steenkolenmijnen te Sawah-Loento en op Poeloe-Laoet en bij de caoutchouc-onderneming Langsa. In Sawah-Loento is de proef begonnen in 1907, op Poeloe Laoet eerst in 1916.

Te Sawah-Loento werkten op ultimo 1921, behalve zwaargestraften tot een aantal van 4631 contractarbeiders tot een aantal van 4360 verder vrije arbeiders met mondelinge jaarovereenkomst, op den voet der vrije arbeidsregeling in art. 2 van Stb. 1911 No. 540 195 en ten slotte geheel losse werklieden (voor geen termijn gebonden) 1922

Totaal 11 108

Tezamen bedroeg derhalve het aantal zonder poenale sanctie werkende werklieden aldaar ± 19% der totale sterkte, het aantal dier vrije werklieden, die zich althans voor een bepaalden termijn (1 jaar) verbonden hadden, zelfs slechts 2%. Van 1912 tot 1921 steeg het aantal contractarbeiders van 1630 tot 4360, terwijl het aantal vrije arbeiders van 164 tot 195 toenam.

In de Poeloe Laoetmijnen werkten in 1916: 28 vrije

koelies naast 2419 contractanten; in 1921: 64 vrije koelies naast 2565 contractanten.

Aan de hand van deze cijfers kan zeker niet gezegd worden, dat deze proeven (van een serieuze opgezette proefneming is vooral sprake geweest bij de Ombilimijnen) tot een eenigszins voor de bedrijfszekerheid aanmerkelijk resultaat hebben geleid.

De bedrijfsleiders verklaren dan ook dat „deze vrije werklieden geen arbeidszekerheid geven”; tot den zwaren, den eigenlijken mijnarbeid, zijn zij (hoewel zij er zich toe verbonden hebben), als regel ongenegen, en zij worden dan ook meer als helpers en toekangs voor andere lichtere bezigheden aangewezen. Als algemeene conclusie ten aanzien van de verwachte resultaten met vrijen arbeid wijzen deze gegevens dus sterk in een pessimistische richting.

Niet anders staat het met de proef bij de gouvernementsecaoutchouc-onderneming Langsa.

Bij de opening in 1907 was het de bedoeling te beproeven, uitsluitend met vrije Atjehsche werklieden te werken (240 man).

Reeds in 1908 kon deze proef niet gehandhaafd worden en zag men zich verplicht een eersten ploeg van 80 man Javaansche contractkoelies in te leiden, omdat gebleken was dat voor het regelmatige, het eigenlijke ondernemingswerk de vrije koelies niet bruikbaar waren; enkel voor los openingswerk als boschkappen e.d. konden zij worden gebezigd.

Het aantal contractanten steeg snel, was in 1912 een kleine 400 man en bedroeg tot in 1920 meestal ongeveer 500 man, het aantal vrije koelies 60 tot 70 man (in 1921/22, malaise jaar, resp. ± 300 en 20 man).

Voor den goeden gang der gouvernementbedrijven buiten Java en Madoera wordt behoud der poenale sanctie van vitaal belang geacht.

Vraag h.

Waar zijn de gegevens te vinden, waaruit blijkt, dat de werklieden behoorlijk en geregeld gebruik maakten van de gelegenheid, grieven voor te brengen?

De wijze, waarop deze vraag is gesteld, houdt niet ten volle rekening met de methode volgens welke de inspecties plaats hebben.

Altijd wanneer de adjunct-inspecteur een onderneming bezoekt, wordt door tusschenkomst van den tolk, die zich bepaaldelijk daartoe tot de werklieden begeeft, den laatstern uitdrukkelijk medegedeeld, dat zij volle gelegenheid hebben om, buiten alle getuigen, vrijelijk hun grieven, klachten of bezwaren aan den inspecteerenden ambtenaar voor te leggen. De ervaring der inspecteurs nu, — en de inspectierapporten leggen daarvan doorlopend getuigenis af, — leert, dat inderdaad, gelijk in de Memorie van Toelichting werd gezegd, de werklieden van die gelegenheid om hun grieven te berde te brengen, behoorlijk en geregeld gebruik maken alsmede dat er op de aldus verkregen bemerkingen, wanneer zij juist blijken, door de inspecteerende ambtenaren met succes wordt ingegaan. In Deli maken de koelies op de groote rustdagen, wanneer ze voor hun genoegen uitgaan en alzo toch naar de hoofdplaats komen, daarenboven nog geregeld gebruik van de gelegenheid om uit eigen initiatief den adjunct-inspecteur op zijn bureau op te zoeken en hem hun bezwaren mede te deelen.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 4 — STUK 2.

Wijziging en aanvulling van de koelie-ordonnantie Sumatra's Oostkust (Eerste gewone Zitting 1923, Ond. 7).

AFDEELINGSVERSLAG.

§ 1. Inleiding. Hulde werd der Regeering gebracht voor de wijze waarop Zij rekening houdend met de toestanden van het oogenblik en alzoo zich plaatsend op het standpunt der realiteit het aanhangig gemaakt voorstel heeft toegelicht en verdedigd. Hierbij werd eraan herinnerd, dat de beslissing der vorige Regeering in 1918, dat voor de reëngagements-contracten de poenale sanctie zou verdwijnen, genomen is in een tijd van „hocheconjunctur” en onder invloed van een schijnwelvaart, die tot abnormale voorstellingen leidde. Thans nu geheel andere tijden worden doorgemaakt, is men in de gelegenheid het vraagstuk rustig te bezien zonder de belangen van één der partijen uit het oog te verliezen.

Van andere zijde werd met die hulde geenszins ingestemd, omdat de plotselinge wijziging van het standpunt der Regeering slechts verbazing had gewekt en men gaarne uitvoeriger en overtuigender zag toegelicht welke bijzondere invloed aan den crisis, die thans wordt doorgemaakt, moet worden toegekend dat daardoor het behoud van de poenale sanctie gerechtvaardigd wordt. Nog werd door de hier aan het woord zijnde leden opgemerkt, dat ten tijde toen de Regeering de voorgenomen afschaffing aankondigde de tabakscultuur volstrekt geen tijdperk van „hocheconjunctur” beleefde.

Voorts werd betoogd, dat de houding der Regeering ten aanzien van het onderwerpelijk vraagstuk ertoe zal bijdragen dat de communisten hier te lande grooteren aanhang zullen verkrijgen, omdat de P. K. I. niet zal nalaten de bevolking voor te houden dat de Regeering nooit hare toezeggingen nakomt en steeds van kwaden wil is, en dat zij ook geen vertrouwen moeten stellen in Boedi Oetomo en S. I. die indertijd hunne voldoening uitspraken over de door de Regeering gedane belofte.

Deze veronderstelling werd door andere leden niet gedeeld. H. i. zou juist onder een zoo groote massa arbeiders, als in de bedrijven op de buitengewesten werken, die uit hunne gewone omgeving op Java zijn gehaald en gebracht onder geheel andere verhoudingen, het communisme welig tieren, wanneer bij afschaffing der poenale sanctie de voorschriften voor orde en tucht als thans in de koelie-ordonnantie voorkomen, kwamen te ontbreken.

Weer andere leden aanvaardden het voorstel als iets onvermijdelijks, omdat de huidige omstandigheden het voor het oogenblik onmogelijk maken tot de afschaffing te besluiten. Zij zagen in het voorstel ook geen blijvende oplossing van het vraagstuk der poenale sanctie maar meer een tijdelijke maatregel, die door de moeilijke tijdsomstandigheden geboden wordt.

Door een der leden werd gaarne de bepaalde toezegging ontvangen dat de Indische Regeering niet tot de uitvaardiging der betreffende ordonnantie zal overgaan, voordat de Tweede Kamer een eindbeslissing zal hebben genomen naar aanleiding van het uitgebracht rapport der Kamercommissie.

§ 2. Aanleiding tot de indiening van het voorstel. Naar aanleiding van de snelle verandering van inzicht bij de Indische Regeering ten opzichte van het onderwerpelijke vraagstuk werd door een der leden het vermoeden uitgesproken dat het aanhangig gemaakt voorstel is ingediend op aandrang van het Opperbestuur, in welk geval het niet beschouwd zou kunnen worden als de zelfstandige uiting van het inzicht van de Regeering hier te lande. Omtrent de juistheid van dit vermoeden zou dit lid gaarne worden ingelicht.

Het werd door enkele leden niet overbodig geacht op den voorgrond te stellen, dat de handhaving van het stelsel der poenale sanctie niet is voorgesteld uitsluitend in het belang van de betrokken werkgevers, doch in het algemeen belang. Het kwam hun noodig voor daarop met nadruk te wijzen, omdat het door tegenstanders dikwijls voorgesteld wordt alsof er alleen particuliere belangen mede gemoeid zijn, waardoor ten onrechte de indruk zou kunnen worden gewekt dat met het stelsel bevoordeeling van den werkgever en dan nog wel van den Europeeschen werkgever in Nederlandsch-Indië beoogd wordt. Het gaat hier om een groot algemeen belang dat ook de Regeering zich moet aantrekken. Beeijferd is b.v. dat de Oostkust de laatste jaren aan de schatkist gemiddeld een bijdrage leverde van $\pm f$ 10 millioen. Hieruit blijkt wel van hoe groote beteekenis de welvaart der cultures aldaar voor geheel Indië moet worden geacht. Als door zekere maatregelen de belangen van land en volk als geheel worden gediend en tevens landbouw en nijverheid gebaat worden, kan zulks, aldus de hier aan het woord zijnde leden, nooit een argument tegen die maatregelen zijn; integendeel bleek dan, dat zij op een economisch gezonde basis rusten.

Naar aanleiding van deze opmerkingen betoogden andere leden, dat de Regeering blijkens den inhoud der Memorie van Toelichting zich geheel partij heeft gesteld en zich buitengewoon heeft beijverd om het eenzijdige standpunt van den meest starren werkgever als het eenig juiste voor te stellen en te verdedigen. Zij zagen in die toelichting uitsluitend met het belang van het groot-

kapitaal in de buitengewesten rekening gehouden om, wat toch waarlijk niet noodig was, de goed georganiseerde en zeer actieve werkgevers-organisaties in haar actie voor het behoud van de poenale sanctie buitensporig te steunen.

Men vroeg zich af, waarom beweringen van die zijde voetstoots door de Regeering worden overgenomen, aangezien daardoor onwillekeurig een indruk wordt gewekt welke beter vermeden ware. Het is toch bekend dat zoo ideaal als de Regeering het nu doet voorkomen de werking der bestaande regeling niet is, zelfs niet naar het oordeel van den werkgever.

Nog werd hieraan toegevoegd, dat de Regeering het blijkbaar in 't algemeen belang wèl noodig acht een arbeidsdwang voor de werklieden in 't leven te roepen om ontginning voor 't groot-kapitaal aanlokkelijk te maken, maar het opleggen van dwang aan datzelfde kapitaal om tot ontginning over te gaan, nalaat.

Een der leden sprak zijne afkeuring er over uit, dat de Regeeringen als 't ware met elkaar gaan concurreeren om het kapitaal tot zich te trekken ten koste van den werknemer. Als inderdaad de Regeeringen aldus haar machteloosheid toonen dan is voor de arbeiders alleen verbetering te verwachten door een strijd tegen het kapitaal in ieder land afzonderlijk.

Dat nauwelijks een poging door de Regeering is gedaan om zich in te denken in de positie van den werknemer werd ten zeerste betreurd. Ook het bespiegelen en theoretisch karakter dat de toelichting kenmerkt, had meerdere leden in hooge mate onbevredigd gelaten.

Deze verwijten wekten tegenspraak van andere zijde; zij werden onbillijk en onverdiend genoemd nu door de Regeering juist het vraagstuk in al zijne consequenties is overwogen. Dit was tevoren nog nimmer geschied; steeds had men eenzijdig bijna alleen rekening gehouden met de positie van de werknemers; die van de werkgevers en vooral het algemeen belang bleven daarbij nagenoeg buiten beschouwing.

Ook het betoog over concurrentie tusschen de verschillende Regeeringen werd weersproken. Er werd op gewezen dat de hoofdfactor gelegen is in de omstandigheid, dat Indië geen eigen kapitaal bezit en derhalve voor hare ontwikkeling buitenlandsch kapitaal niet missen kan; alleen op dien grond moet de Regeering rekening houden met internationale verhoudingen. Het probleem is trouwens niet eenvoudig economisch te stellen, maar bevat een belangrijke nationale factor.

§ 3. Bezwaren tegen de toelichting. Sommige leden spraken als hun oordeel uit dat de Regeering een zoo sterke koersverandering als thans wordt overwogen, overtuigender had dienen te motiveeren.

Eenige leden wezen erop, dat de Regeering met dit ontwerp een principieele uitspraak vraagt over het al dan niet behouden der werkovereenkomst met poenale sanctie, doch het behoud daarvan in hoofdzaak op opportunitieitsgronden verdedigt.

Dit nu achtten zij een tegenstrijdigheid; wanneer eene principieele uitspraak wordt gevraagd, behoort men zich rekenschap te geven van de principieele rechtmatigheid van het instituut.

De vraag die daarbij beantwoord moet worden, is deze, of er kwaad in gelegen is, en zoo ja, valt dit aan te wijzen in de werkovereenkomst dan wel in de strafbedreiging. Zij betoogden voorts dat algemeen, ook in de Tweede Kamer

erkend werd dat in de werkovereenkomst zelve geen kwaad gelegen was en niemand tegen deze ook bezwaar had. Is dit juist, dan kan er ook geen bezwaar bestaan tegen de strafbepaling, ingesteld om aan die overeenkomst de hand te houden en haar te doen uitvoeren.

Van primair belang toch is het contract tusschen werknemer en werkgever, het feit dat de werknemer zich hier kan verbinden voor geruimen tijd, terwijl tevens de werkgever wordt gebonden. Acht men een dergelijke verbintenis niet verkeerd, dan zal men zich bezwaarlijk kunnen verzetten tegen de poenale sanctie.

Aan beide zijden wordt een offer getracht aan de vrijheid; men dient zich hierbij af te vragen wat er tegenover het gebrachte offer komt te staan. Is het offer zwaarder dan de daardoor te erlangen materieele voordeelen, dan alleen dient men tegenover zoo'n verbintenis bezwaar te maken.

Een dergelijke verbintenis is, naar het oordeel dezer leden te aanvaarden, indien de mogelijkheid bestaat haar te laten ontbinden, wanneer zij zou ontaarden in een te grooten druk op den werknemer. Door de aanwezigheid van de arbeidsinspectie nu bestaan voldoende waarborgen dat zulks steeds zal kunnen geschieden. De hier aan het woord zijnde leden gaven daarom als hun oordeel te kennen, dat tegen zoo'n verbintenis met genoemd correctief geen bezwaar kan bestaan. De overeenkomst strookt geheel met algemeen aanvaarde opvattingen.

Bovendien wezen zij er hierbij op, dat de arbeidsovereenkomst voor langeren duur thans in het geheel niet meer ongewoon is, waarbij zij o.a. dachten aan de assistentenregeling. Die richting is reeds lang ingeslagen en terecht is deze ook voor de koelieordonnanties aanvaard. Zij verklaarden zich daarom vóór handhaving.

Naar aanleiding van de opmerking van enkele andere leden, dat er toch belangrijk verschil bestaat tusschen de assistentenregeling en de verbintenis met poenale sanctie, werd volgehouden dat zij overeenkomen in dit essentiële punt dat in beide de rechtsverhouding van werkgevers en werknemers wordt geregeld.

Nog werd betoogd dat, wanneer de koelieordonnantie mocht komen te vervallen, vrije immigratie in de plaats daarvan zal moeten treden en dat daardoor zeker niet een toestand zal worden geschapen, welke beter beantwoordt aan de eischen, die voor de verhouding tusschen werkgever en arbeider behooren te gelden. De tegenstanders der poenale sanctie zouden dan — aldus de hier aan 't woord zijnde leden — de eersten zijn, die zouden aandringen op invoering van een meer ingrijpende regeling desnoods met poenale sanctie.

Enkele leden, die zich ook met het ontwerp wel konden vereenigen, hadden evenzeer tegen de toelichting eenige bedenkingen.

Zoo werd door hen sterk in twijfel getrokken de juistheid der in de Memorie van Toelichting geuite bewering dat de poenale sanctie de sleutel — en tot nog toe de eenigen sleutel — gebleken zou zijn om de uitgestrekte gebieden buiten Java en Madoera uit hun economischen slaap te wekken. Zij meenden — zonder de waarde van bedoelden maatregel voor de ontginning van die gebieden te onderschatten — er toch op te moeten wijzen dat de ontsluiting van die gebieden niet op rekening alleen of vooral van de poenale sanctie geschreven kan worden, maar dat zij in hoofdzaak te danken is aan het sedert Gouverneur-Generaal Van Heutsz gevoerde regeeringsbeleid dat krachtig aanstuurde op opheffing van die gewesten uit hun iso-

lement door verbetering van het verkeerswezen te land en ter zee.

Evenmin meenden de hier aan het woord zijnde leden de vergelijking met de regelingen voor Britsch-Nieuw-Guinea, Fransch Kameroen en de Congo te kunnen aanvaarden omdat de toestanden in evengenoemde landen, vergeleken met die in Nederlandsch-Indië daarbij verre ten achter blijven en evenmin de Javaansche koelies vergeleken kunnen worden met de halfwilde volkstammen waaruit de arbeiders in genoemde gebieden gerecruteerd worden.

Hiertegen werd van andere zijde aangevoerd, dat genoemde regelingen worden aangehaald als de nieuwste op dit gebied. Wil men vergelijkingen maken met volkeren, die zeer zeker niet bij de Javanen ten achterstaan, dan biedt Indo-China een goed voorbeeld, waar een regeling (zelfs een vrij recente) geldt van verdere strekking dan die onzer koelie-ordonnantie.

Een ander lid wees er op, dat de toch zeker zeer democratische methodisten-conferentie in Nieuw-Zeeland de invoering der poenale sanctie op Samoa (Mandaatgebied) bepleit.

Enkele leden stelden de vraag of de Regeering bereid is aan den Volksraad over te leggen het vergelijkend studiemateriaal, dat bij het opmaken van het voorstel geraadpleegd is. Bepaaldelijk zou men gaarne in kennis worden gesteld met de in Indo-China geldende regeling.

Eenigszins in strijd met elkaar achtte een der leden de eenerzijds verkondigde meening dat het kapitaal door het voornemen tot afschaffing van de poenale sanctie reeds zou zijn afgeschrikt, en anderzijds de mededeeling, dat, sedert ook voor de andere buitengewesten koelie-ordonnanties waren uitgevaardigd, buiten de Oostkust van Sumatra alleen reeds 85 miljoen voor ontginningen werd aangewend niettegenstaande tijdens de invoering der betrekkelijke ordonnantie de actie tegen afschaffing reeds was begonnen.

Waardeering werd uitgesproken voor de uitvoerige beantwoording (Ond. 4 — stuk 1) door de Regeering van de in het verslag der voorbereidingscommissie gestelde vragen.

Van andere zijde werden echter de nader verstrekte gegevens onbevredigend genoemd en in verband daarmee werden nog de volgende bemerkings gemaakt:

ad a. De verzekering dat over ontbinding op verzoek van den werkmans geen gegevens bestaan, doet de Regeering tot de conclusie komen „dat deze tot nog toe zelden voorkwam”. Toch is stellig aan te nemen, dat een groot aantal koelies ontbinding zouden vragen, indien zij slechts wisten, dat de mogelijkheid daartoe bestaat. Hoe is het anders te verklaren, dat in 1921 — toen inkrimping noodzakelijk was — ineens bijna 25.000 „gevallen van ontbinding met wederzijdsch goedvinden” voorkwamen.

ad b. De praktijk, dat voor elk bijzonder geval, dat zich voordoet iemand van het lager ondernemingspersoneel wordt belast met terugvoering van eventuele wegloopers, is h. i. ten zeerste af te keuren. Deze taak ware, gelijk ook door de Kamere commissie betoogd is, aan bepaalde personen b.v. aan een in te stellen cultuur-politie op te dragen.

ad c. Ten aanzien van de beantwoording van vraag c werd door een der leden opgemerkt dat de Regeering bij hare berekening is uitgegaan van de veronderstelling dat bij afschaffing der poenale sanctie ook alle koelies jaarlijks door anderen vervangen zouden moeten worden. Indien inderdaad het verschijnsel zou zijn waar te nemen dat alle koelies Deli verlieten, zou in dat feit zeker een sterk argument tegen de poenale sanctie zijn gelegen.

De gegeven berekening — hoezeer ook „door deskundigen

(inzonderheid den Chef der Afdeeling landbouweconomie) getoetst” achtten eenige leden onmogelijk te aanvaarden en onvoldoende toegelicht.

De verhouding tussehen het aantal immigratie- en reëngagementscontracten wordt volgens de Regeering geschat tussehen 1 : 2 en 1 : 3. De A. V. R. O. S. echter geeft in haar mededeeling van 1 Juli 1922 blz. 94 als verhouding 90 : 127. Welke verhouding nadert de werkelijkheid het meest?

Dat de immigrant in den eersten tijd als regel totaal ongeschoold, fysiek zwak en weinig bruikbaar is, moge waar zijn, het is toch wel overdreven de mindere werkprestatie gedurende 3 volle jaren te stellen op $\frac{1}{6}$ beneden die van den reëngagist. Bovendien vergete men daarbij niet dat de arbeid van den reëngagist hooger beloond wordt.

Op grond waarvan de „meerkosten” van den gereëngageerde op f 165 worden geschat is niet duidelijk; evenmin of die berekening gebaseerd is op een langeren duur dan 3 jaren. Dat het aantal ziektedagen ook gedurende alle drie jaren ± 11 per jaar meer is, lijkt erg onwaarschijnlijk; waar het gemiddelde door A. V. R. O. S. gesteld wordt op 18 ziektedagen zou dit voor den immigrant 26 bedragen en voor den gereëngageerde 15 volgens de sterkteverhoudingen door de Regeering aangenomen.

Gesteld al dat de meerkosten jaarlijks per koelie f 70 á f 80 zouden bedragen dit bedrag behoort om het geldelijk verlies bij afschaffing der poenale sanctie op de reëngagementscontracten te berekenen toch niet met 300 000 vermenigvuldigd te worden want:

1e. is in dat getal ook het aantal reeds thans werkzame immigranten begrepen.

2e. is aan te nemen dat na beëindiging van het immigrantencontract een belangrijk deel vrije arbeider zullen worden; reeds nu bedraagt het aantal vrije arbeiders immers $\pm 17\%$ trots de lokmiddelen, die de ondernemingen aanwenden voor het sluiten van reëngagementscontracten.

ad d. en e. Deze antwoorden zijn weinig overtuigend. Dat van de zijde der belanghebbenden de toestanden somber gekleurd worden is genoeg bekend; maar dergelijke beweringen zijn geen bewijzen en mogen evenmin als de suggestieve betoogen in verschillende jaarverslagen een motief zijn om zonder nader onderzoek aan de wenschen van belanghebbenden gevolg te geven.

ad g. Mogen de proeven bij de landsbedrijven wel als maatstaf gelden? Naar het oordeel der hier aan 't woord zijnde leden niet voor zoover het de steenkolenmijnen betreft, waar van de gewezen landbouwer een hem geheel ongeëigende arbeid verlangd wordt. De mislukking op eene enkele caoutchouconcerning en dan nog wel in Atjeh mag niet weerhouden van verdere proefnemingen waarbij alle voorzorgsmaatregelen dienen getroffen te worden, die de kans op slagen verhoogen. Het antwoord is, wat de intensiviteit van de proef aangaat, wel uiterst sober.

§ 4. Verbetering der koelie-ordonnantie. Het had eenige leden teleurgesteld dat thans geen werkelijke hervorming van de ordonnantie in haar geheel aanhangig is gemaakt, en dat door de beperktheid der aanhangig gemaakte wijzigingen van zelf ook belet wordt amendementen op artikelen, die niet bij de voorgestelde wijziging betrokken zijn, in te dienen. Derhalve is de Volksraad niet in de gelegenheid, alle wijzigingen aan

te bevelen, die het college ter hervorming noodig acht, tenzij het zijn toevlucht neemt tot het indienen van moties.

Wijzende op de toelichting in § 5 waar de Regeering enerzijds als „onbetwistbare waarheid" aanvaardt, dat de vrije arbeidsovereenkomst eind-ideaal moet zijn en anderszijds het echter niet mogelijk acht op praktische wijze de uitvoering der vroegere denkbeelden tot de afschaffing van de poenale sanctie „te bevorderen", stelden sommige leden de vraag of dan alle middelen van welke zijde ook voorgesteld om tot geleidelijke afschaffing te geraken door de Regeering zonder meer verworpen waren. Men had zich afgevraagd of de voorstellen tot wijziging van de bestaande koelieordonnantie gedaan o.a. door de plantersverenigingen geen aandacht verdienen en of de Regeering de thans geldende ordonnantie niet voor verbetering vatbaar acht. Zelfs de oud-Gouverneur Gryzen, die blijkens zijn onlangs verschenen artikel in het Koloniaal Tijdschrift geheel aan de zijde staat van den planter, heeft aangedrongen op het scheppen van de mogelijkheid van tusschentijdsche ontbinding en ook de Deli-Plantersvereniging achtte ontbinding met een opzeggingstermijn van 4 maanden mogelijk.

Met klem werd er op gewezen dat de plantersverenigingen in hare voorstellen toch hebben gedemonstreerd tot welke redelijke verbeteringen zij konden besluiten zonder dat de bedrijfszekerheid verloren ging. Betreurd werd dat de Regeering den weg, reeds in samengaan met die plantersverenigingen afgelegd om te komen tot betere toestanden totaal heeft verlaten. Gaarne werd men ingelicht omtrent het standpunt dier verenigingen tegenover de vroeger door haar ingediende voorstellen en tevens omtrent de vraag of de Regeering van oordeel is, dat die voorstellen nog zouden kunnen worden doorgevoerd.

De voorstelling, door de voorstanders van poenale sanctie gegeven, alsof destijds de plantersverenigingen als 't ware gedwongen zijn geworden om concessies te doen en niet uit overtuiging of vrijen wil hebben gehandeld, werd door de hier aan 't woord zijnde leden in twijfel getrokken, omdat meerdere uitlatingen zoowel van de zijde der Avros als van de Deli-Plantersvereniging zijn gedaan, (voorkomend o.a. op blz. 19, 22 en 23 van het in 1919 verschenen rapport van den adviseur der Avros Mr. Schneider en op de blz. 18, 20 en 54 van de in datzelfde jaar gepubliceerde nota der Deli-Plantersvereniging) die er niet op wijzen dat de gedane voorstellen zijn afgedwongen, doch duidelijk doen blijken van een toentertijd in deze kringen bestaande overtuiging.

In aansluiting hieraan werd overweging aanbevolen van de wijzigingen, aangegeven in de eerste plaats in het ontwerp van de Deli-Plantersvereniging.

Tegen deze beweringen werd door een der leden ten stelligste opgekomen. Der plantersverenigingen werd toentertijd door de Regeering geen keuze gelaten. Er was door de Regeering bepaald dat de afschaffing der poenale sanctie definitief zou zijn; zij maakte geen kwestie meer uit waarover viel te redetwisten. Binnen weinige jaren moest de afschaffing een feit zijn. De besturen der plantersverenigingen konden dus niets anders doen dan trachten te redden, wat er te redden was. In de voorstellen werd daarom een poging gedaan nog iets van de poenale sanctie te behouden; de D. P. V. wilde de poenale sanctie handhaven, totdat door het steeds meer verkorten van een opzeggingstermijn der werkovereenkomsten de vrije arbeid geheel genaderd was; de A. V. R. O. S. wilde de poenale sanctie voorloopig sub-

sidiar behouden n.l. voor het geval civielrechtelijke middelen tegen contractbreuk mochten falen. Bij die voorstellen stonden genoemde besturen voor de groote moeilijkheid, die zoo aannemelijk mogelijk te maken ten einde enerzijds de Regeering er van terug te houden zonder meer de poenale sanctie af te schaffen en anderzijds de planters te verzoenen met den a.s. nieuwen gang van zaken. Van daar dat grootendeels zaken werden aanbevolen, welke de meesten in hun hart onaannemelijk vonden. Een andere keuze werd hun echter niet gelaten. Het standpunt der plantersverenigingen tegenover hare vroegere publicaties is dit — aldus het hier aan 't woord zijnd lid — dat invoering van de daarbij genoemde schema's aan de cultures meer dan een gevoeligen knak zoude geven n.l. minstens elken vooruitgang zoude onmogelijk maken, vermoedelijk zelfs vele der bestaande ondernemingen het voortbestaan zoude beletten. Er moet hierbij bovendien niet worden vergeten, dat, wat ten tijde van het doen dier voorstellen — het voorspoedige jaar 1919 — misschien nog eenigszins mogelijk leek, thans door de geheel gewijzigde omstandigheden zeer zeker niet meer aanvaardbaar is.

Een der andere leden sprak zijn waardeering er over uit dat de Regeering die voorstellen blijkbaar ter zijde heeft gelegd wel wetende dat zij onder den druk van de aanzegging dat de poenale sanctie moest verdwijnen zijn gedaan en daarom alleen aangemerkt moeten worden als eene uiterste poging van de plantersvereniging om te trachten het hoofd boven water te houden.

Als andere punten, die bij eene algeheele herziening van de koelieordonnantie onder de oogen behoorden te worden gezien, werden genoemd:

- a. een pensioenregeling;
- b. het vaststellen van een geleidelijk te wijzigen verhouding tussehen het aantal vrije arbeiders en het aantal contract-arbeiders;
- c. het recht op een afzonderlijke woning met erf na een bepaald aantal jaren dienst;
- d. de gelegenheid om een reëngagements-contract te sluiten bij een anderen werkgever b.v. door tusschenkomst van de arbeidsinspectie;
- e. de gelegenheid om na desertie of ontslag van een straf op verzoek op een andere onderneming c.q. bij een anderen werkgever tewerk gesteld te worden;
- f. de verplichting als in de Engelsche wet betreffende toezicht op kleine kinderen en in zake het geven van onderwijs voor grootere kinderen;
- g. verdere vergemakkelijking van de eigen werving met het doel aan de beroepswerving een einde te maken; eigen werving in één hand onder leiding van een emigrantenbureau — waarvan het bestuur bestaat uit leden door de Regeering en de planters aangesteld — zij het einddoel;
- h. de beperking van kinderarbeid;
- i. het vaststellen van een maximum percentage van het aantal contract-arbeiders dat per onderneming ongehuwd mag zijn;
- j. de geleidelijke beperking van het aantal vrouwelijke contractanten met de bedoeling de benodigde vrouwelijke werkkrachten meer en meer te betrekken uit de op de onderneming aanwezige gehuwde vrouwen;
- k. handhaving van het instituut der landrechters en wering van planters uit de landraden; hun bijzondere opvattingen omtrent de door den koelie verschuldigde gehoorzaamheid doet hen niet onbevooroordeeld staan tegenover vele voorkomende kwesties;

- i. verzwarend van de straffen voor de fraudeerende ondernemers, ook vrijheidsstraffen;
- m. opleiding van het personeel van de arbeidsinspectie waarvan ook ontwikkelde Inlanders en Chineezzen behoorren deel uit te maken.

De vraag werd nog gesteld of de Regeering het niet noodig acht voor Sumatra's Oostkust minimumloon vast te stellen, op zoodanig peil dat zij toereikend zijn om de arbeiders in staat te stellen na afloop van hun contract zonder schuld naar Java terug te keeren.

Bedoeld peil zal uiteraard iets hooger moeten zijn dan de loonstandaard op Java.

Waar de Regeering eenerzijds als uitzonderingsmaatregel de poenale sanctie handhaaft, achtte men als tegenpraestatie in het belang van den werknemer de vaststelling van minimumloon toelaatbaar en bovendien gewenscht.

Enkele leden verklaarden met het oog op de eventueele mogelijkheid van veranderingen in den levensstandaard, aan het openen van de mogelijkheid om tijdens den contractduur, de loonen te herzien, de voorkeur te geven boven het vaststellen van minimumloon.

Andere leden wezen erop, dat zulks in theorie wellicht noodig moge lijken, doch dat in de praktijk benadeeling van den arbeider ten deze ook zonder zoo'n regeling is uitgesloten.

Iedere onderneming toch, aldus deze leden, heeft geregeld behoefte aan aanvulling van hare arbeiders. Zijn nu de loonen gestegen en dient derhalve met de nieuw te werven arbeiders een hooger loon te worden gecontracteerd dan met de reeds in dienst zijnden geschiedde, dan is het practisch onmogelijk laatstgenoemden, die, in tegenstelling met de nieuwelingen, reeds geoefend en dus meer waard zijn, op het oude loon te laten doorwerken. Dezen zullen dus evenzeer die loonsverhooging volgen. Meent men echter, dat een dergelijke bepaling dient te worden vastgelegd, dan moet naast verhooging tevens verlaging mogelijk gemaakt worden, daar het gevat zich even goed zou kunnen voordoen, dat nieuwe arbeiders door daling van den loonstandaard voor een lager loon dan de reeds aangeworvenen, geworven kunnen worden.

In dit verband werd opgemerkt, dat practisch de huidige toestand voor den werknemer voordeliger is. De behoefte aan de boven besproken regeling werd door de hier aan het woord zijnde leden ontkend; zij wezen erop, dat de groote waarborg hierin is gelegen, dat de loonstandaard in de buitengewesten zich regelt naar dien op Java.

Van andere zijde werd zulks tegengesproken. Betoogd werd, dat de arbeiders onder den drang van allerlei omstandigheden, en niet speciaal om loonmotieven, zich laten aanwerven.

De meening van een lid, dat loonsverlaging voor pas aangeworvenen nimmer tot gevolg mag hebben loonsverlaging der reeds in dienst zijnde arbeiders, werd door vele leden bestreden.

Sommige leden hadden gehoopt dat de Regeering om de bezwaren der werving zooveel doenlijk te ondervangen gelijktijdig zou hebben ingediend een voorstel tot wijziging van de wervingsordonnantie, en van de regeling voor de arbeidsinspectie.

De wenschelijkheid werd uitgesproken om met het behoud van het stelsel der poenale sanctie gepaard te laten gaan een versterking van de arbeidsinspectie ook in dien zin dat hare positie meer zelfstandig gemaakt wordt en

hare rangschikking onder het kantoor van arbeid wordt te niet gedaan.

Die onderbrenging onder het kantoor van arbeid achtten de hier aan het woord zijnde leden noch nuttig, noch noodig. De bedenkingen die daartegen van de zijde der arbeidsinspectie zijn ingebracht, werden grootendeels door hen gedeeld.

Door andere leden werden met de bezwaren tegen deze samenvoeging met het kantoor van arbeid niet ingestemd.

§ 5. Afschaffing van het stelsel der poenale sanctie. Meerdere leden verklaarden het op moreele gronden wenschelijk te achten dat binnen afzienbaren tijd tot afschaffing der poenale sanctie wordt overgegaan. Zij wezen op de vele misbruiken, die bij de werving der koelie nog kunnen plaats grijpen. Daarbij zouden misleiding, onwaarachtige voorlichting enz. aan de orde van den dag zijn, — misbruiken aan het geheele stelsel inhaerent, welke men trouwens overbekend achtte. Handhaving zou h. i. de misstanden bestendigen ja zelfs een officieele sanctie daaraan geven.

Een der andere leden, weliswaar den toestand, vergeleken met vroeger, aanzienlijk verbeterd achtende, waarschuwde tegen te groot vertrouwen in de zuiverheid der huidige werving, waarbij z. i. nog steeds van onwetendheid wordt geprofiteerd. Dit lid meende dat velen niet weten waar ze heen gaan en zich laten verblinden door mooie kleeren en voorschotten. Voor den bestuursambtenaar komen ze niet voor hun onwetendheid uit; de menschen lijden en berusten.

Tegen deze beweringen werd van andere zijde ten sterkste geprotesteerd; het spreekt van zelf, dat bij deze werving, evenals bij elke andere, wel eens misleiding voorkomt, maar ten stelligste werd ontkend dat dit aan de orde van den dag is of zelfs maar dat dergelijke gevallen een noemenswaardig percentage van het totaal der aangeworvenen zou betreffen. Tegenover die gevallen van misleiding staan evenveel gevallen, dat Javanen zich als immigranten opgaven alleen om van de materieele daaraan verbonden voordeelen te genieten om, zoodra deze genoten waren, zich niet meer bereid te verklaren een werkovereenkomst aan te gaan. Daaruit blijkt wel, dat aan de voor immigratie in aanmerking komende personen in het algemeen voldoende bekend is, waarom het gaat. De waarheid ligt dan ook in het midden n.l. dat in doorsnede de immigrant weet, waartoe hij zich verplicht. Het best wordt dit ook daardoor geillustreerd, dat het zooveel moeilijker is arbeiders voor den mijnbouw te krijgen, wegens de mindere geneigdheid van den Javaan tot het verrichten van ondergrondschen arbeid; werden toch de immigranten niet voldoende voorgelicht, dan zou de moeilijkheid om mijnarbeiders te krijgen natuurlijk niet bestaan.

Nog merkten eenige leden op dat de tegenstand tegen de poenale sanctie in hoofdzaak gericht is tegen de wijze van toepassing; de praktijk doet juist dien tegenstand ontstaan. Echter ook het volkomen vrijlaten van den arbeid dat zou leiden tot clandestiene werving door ongunstige individuen, waarvan ernstiger misbruiken te duchten zijn dan thans bij de beroepswerving zijn te constateeren, werd door deze leden niet voorgestaan.

Voor verschillende leden gold als grootste bezwaar tegen de koelie-ordonnantie niet de strafrechtelijke sanctie, maar de onvrijheid van den werkmán, die practisch onder alle omstandigheden gebonden is aan zijn werkgever, ook

aan den als zoodanig totaal ongeschikten. Verwezen werd naar de ter zake verschenen publicatiën in het Vrijzinnig Weekblad van 1918 en 1919 van de hand van wijlen Mr. Van den Brand en naar het artikel in Koloniale studiën jaargang 1919 van den heer Tideman. In die onvrijheid ligt de oorzaak voor de misstanden op de ondernemingen ter Sumatra's Oostkust. Telkens ontstaan uitbarstingen onder het werkvolk, omdat de uitgeoefende druk te groot is.

Het kwam ook daarom — meenden enkele leden — minder noodig voor de macht van den werkgever te vermeederen, nu door de toenemende werkloosheid op Java velen met honger bedreigd worden en door den nood gedwongen worden zich alles te laten welgevalen. Vervoerd naar een vreemd land, gebonden door een contract dat den werkgever in zijn oog vereenzelvigt met het hoogste gezag, staat de contractant machteloos en is hij overgeleverd aan de willekeur van den werkgever. Het schrikbeeld van een naderende afschaffing der poenale sanctie dwong dezen om zich aan de belangen van den contractant gelegen te laten liggen en hem voor een vrijwillige verbintenis te winnen. Wanneer die stimulans verdwijnt, is het te vrezen dat de belangstelling voor den contractant wederom verminderen zal en de misstanden zullen toenemen.

Ook werd opgemerkt dat de koloniale verhouding en de rasinstincten er toe bijdragen, de tegenstellingen te verscherpen en moeilijk duldbaar te maken. En bovendien de poenale sanctie roept in menig opzicht herinneringen op aan de slavernij.

Van andere zijde werd hiertegenover gesteld dat de onderstelling alsof de poenale sanctie, de menschen steeds in aanraking brengt met de gevangenis, of dat een toestand van bedekte slavernij in 't leven geroepen wordt, sterk overdreven is. Het komt herhaaldelijk voor dat koelies, wegens overtredingen van het contract voor den landrechter gebracht, door dezen slechts voorwaardelijk worden veroordeeld en dat conform art. 22(2) der koelie-ordonnantie in vele gevallen wegens desertie voor de eerste maal gepleegd, de opgelegde straf niet ten uitvoer gelegd wordt.

Dat de werkman practisch onder alle omstandigheden gebonden is aan zijn werkgever, ook aan den als zoodanig totaal ongeschikten, werd door verscheidene leden zeer overdreven voorgesteld geacht. Tegen deze bewering wenschten zij op te komen; de arbeidsinspectie, (men wees op het groote aantal ontbonden contracten) alsmede het nieuw voorgestelde artikel 24 bis geven h.i. voldoende waarborgen voor het tegendeel.

Voorts werd ontkend, dat ter Oostkust van Sumatra misstanden bestaan en evenmin ontstaan er telkens uitbarstingen, hetgeen de arbeidsinspectie zal kunnen getuigen. Op grond van sporadische gevallen wordt maar al te vaak gegeneraliseerd, waarbij men vergeet dat in het cultuurgebied van Noord-Sumatra zich niet minder dan 300 ondernemingen bevinden met een arbeidsleger van minstens 200 000 personen.

Dat geleidelijkheid bij de afschaffing betracht zal moeten worden, waren de tegenstanders van het stelsel bereid tot zekere hoogte toe te geven omdat het wellicht voor de ontwikkeling van de buitengewesten gevaarlijk zou kunnen worden indien de poenale sanctie direct werd afgeschaft. Men zou dan echter toch altijd voor oog houden dat de politiek in deze niet enkel door fiscale overwe-

gingen mag worden beheerscht en dat de afschaffing van de poenale sanctie steeds duidelijk als doel voor oog moet blijven staan.

Zij gaven in overweging, bij wijze van aanvulling van het in het rapport van Mr. Schneider geopperde denkbeeld om de arbeiders te groepeeren en om voor de verschillende groepen verschillende loonklassen vast te stellen — waardoor de koelies, althans de geschikte elementen hogere betaling deelachtig zouden worden — om van het loon een gedeelte te reserveeren, welke reserves bij op te richten credietbanken zouden moeten worden gedeponeed ten name van de koelies, aan wie evenwel over die reserves een min of meer beperkte beschikking gelaten moest worden. Op die wijze werd er eenigszins in aansluiting aan de nota Schaper een financieele band tusschen werkgever en werknemer geschapen niet zoolknellend als de poenale sanctie maar die toch voldoende werd geacht om de koelies ervan te weerhouden hunne verplichtingen niet na te komen. In den gedachtengang van de hier aan het woord zijnde leden — die eene uitwerking van het door hen voorgestane denkbeeld gaarne aan deskundigen overlieten — zou de afschaffing van de poenale sanctie voor de reëngementcontracten dan in 4 jaar haar beslag kunnen krijgen door telken jare voor $\frac{1}{4}$ gedeelte van het aantal koelies de strafrechtelijke sanctie der werkovereenkomsten te laten wegvallen. In datzelfde tijdvak van 4 jaar zou dan eene in te stellen Commissie reeds dadelijk de maatregelen moeten beramen noodig, om na het verstrijken van dat tijdvak de voor de werknemers bevredigende toestanden op de ondernemingen te waarborgen. Met betrekking tot de immigratiecontracten zouden de hier aan 't woord zijnde leden gaarne bepaald zien dat zij in den vervolge voor niet langer dan een jaar gesloten mogen worden. De mogelijkheid van eene oplossing in den geest der minderheids-nota-Schaper bij het verslag der Kamercommissie, zouden deze leden ook gaarne in beschouwing zien genomen.

Van andere zijde werd tegen een en ander aangevoerd dat door zoodanige oplossing het principe waarvan het onderhavige voorstel uitgaat n.l. het verschaffen van bedrijfszekerheid aan den werkgever geheel te niet gedaan zou worden, immers de consequenties van de aan de hand gedane oplossing zijn niet te overzien. Het zal niet mogelijk blijken zekerheid te geven dat na het verstrijken van den termijn van 4 jaren nog voldoende werkkrachten aanwezig zullen zijn om de cultures in stand te houden.

Sommige leden verklaarden aan de voorstellen van de Kamercommissie verre de voorkeur te moeten geven boven die der Regeering, omdat gene zich h. i. duidelijker bewogen in de richting der afschaffing. Het betoog dat art. 4 (1) sub 15, volkomen de begrippen „gewichtige” en „dringende” redenen van het arbeidcontract dekt, konden zij niet zonder meer onderschrijven. Dat aan den bestuursambtenaar volkomen vrijheid is gelaten wat betreft het bepalen of een bijzonder geval aanwezig is, terwijl het arbeidcontract alleen de „gewichtige” en dringende redenen kent, achtten zij een kenmerkend verschil. Dat de positie van den arbeidsinspecteur, t.w. die van vertrouwensman, in het gedrang zou geraken indien hij in den geest van het rapport der commissie gemaakt zou worden tot arbiter in arbeidsgeschillen, werd door hen niet gevreesd, gelet op het feit dat soortgelijke verhoudingen reeds thans voorkomen o. a. bij den landraadsvoorzitter en bij de B. B. ambtenaren. Tegen een en ander werd aangevoerd dat slechts schijn-

baar de Kamercommissie het bestaande stelsel laat varen. Zij breekt het af maar bouwt het op andere wijze weer op. De volkomen vrijheid van den bestuursambtenaar met betrekking tot de ontbinding van het contract is ook slechts denkbeeldig, gelijk in de toelichting reeds uitvoerig is uiteengezet.

Zou ten slotte na ernstige overweging van de verschillende denkbeelden, blijken dat eene geleidelijke beperking, gaande in de richting van algeheele afschaffing, niet kan worden aanvaard, dan verklaarden eenige leden bij voorbaat, zich te zullen uitspreken voor onverwijde afschaffing, daarbij prijs gevende de voordeelen van den voortgang der economische ontwikkeling van de buitengewesten.

De aandacht werd erop gevestigd, dat het mogelijk is met vrije arbeiders een bedrijf ter Sumatra's Oostkust tot bloei te brengen, zooals de Bataafsche Petroleum Maatschappij te Pangkalan Brandan te zien geeft. Deze opmerking gaf een der andere leden aanleiding op te merken dat de Bataafsche Petroleum Maatschappij aan koelies van andere ondernemingen had aangeboden tegen hooger loon bij haar in dienst te komen, op welk aanbod evenwel niet werd ingegaan omdat de koelies de voorkeur geven aan een contract waarbij zij gedurende 1½ jaar zekerheid verkregen ten opzichte van het loon dat zij zouden genieten. Dit feit toonde, aldus dit lid, overtuigend aan, dat de koelie voor de poenale sanctie niet zoo bevreesd is.

Ten slotte werd in herinnering gebracht dat de Regeering in 1918 de afschaffing in uitzicht heeft gesteld om politieke redenen, in verband waarmede de vraag gesteld werd of die politieke redenen thans niet meer gelden.

§ 6. Behoud van het stelsel der poenale sanctie. Uitgaande van de overweging dat de kwestie behoud of afschaffing van de poenale sanctie geheel beheerscht wordt door de vraag of handhaving noodig is voor de verdere ontwikkeling der buitengewesten, werd door de voorstanders der poenale sanctie betoogd, dat die ontwikkeling een onontkoombare eisch moet worden genoemd, welke samenhangt met het wereldbelang, betrokken bij openlegging van bepaalde gebieden. Aan dien eisch zal men zich niet kunnen onttrekken als men voorkomen wil, dat buitenlandse invloed zich zal laten gelden bij de behartiging van eigen aangelegenheden. Immers zoodanige inmenging zal op den duur voortvloeien uit het beginsel door de meeste groote mogendheden bij het verdrag van Versailles aanvaard en tot uiting gekomen in het mandatenstelsel, waarbij minder ontwikkelde gebieden aan de leiding van een met name genoemden staat worden toevertrouwd ten einde, met eerbiediging van de bevolkingsrechten, de ontwikkeling dier streken te bevorderen, het geheel onder oppertoezicht van den Volkenbond, welks leden dus er aan gewend worden, op het koloniaal beheer door andere mogendheden, het oog te houden.

De vraag nu of behoud noodzakelijk is voor de ontwikkeling der buitengewesten, werd blijkens de Memorie van Toelichting door alle hoofden van Gewestelijk bestuur zonder uitzondering bevestigend beantwoord, in welk antwoord naar het oordeel der hier aan 't woord zijnde leden tevens besloten ligt de richting, waarin de oplossing van het vraagstuk moet worden gezocht. Dit antwoord behoeft ook geen verwondering te wekken omdat de praktijk — aldus deze leden — wel heeft uitgewezen dat langs den weg der kolonisatie, tenzij men daarvoor schatten gelds beschikbaar heeft, het doel niet bereikt zal worden.

Eenige leden waren bovendien van oordeel dat in de laatste jaren aan de theoretische bezwaren tegen het stelsel der poenale sanctie en welke in hoofdzaak de moreele zijde van het vraagstuk raken, te veel waarde is gehecht en dat die bezwaren veilig kunnen worden losgelaten nu de praktijk heeft uitgewezen dat het stelsel niet verderfelijk is. Een opvoedend element is n.l. daaraan niet te ontzeggen omdat de poenale sanctie verheffend werkt op het moreel van den Javaanschen arbeider; in strijd met het rechtsbewustzijn van den Inlander is zij alszoodanig bovendien niet. Op die overwegingen verklaarden deze leden zich voor het behoud van het stelsel.

Zij zagen bij het uitspreken van dit oordeel niet voorbij dat de bezwaren tegen de poenale sanctie zich hoofdzakelijk keeren tegen de werving, waarom zij meenden niet te mogen nalaten te wijzen op de belangrijke verbeteringen, die ten aanzien van de werving in den loop der jaren zijn tot stand gekomen. Overigens zou in deze richting nog verder te gaan zijn door de beroepswerving geheel af te schaffen en uitsluitend vrije werving toe te laten.

Van andere zijde werd hiertegen aangevoerd, dat het groote kwaad aan den werkman geschiedt, reeds vóór hij voor den B.B.-ambtenaar verschijnt ten overstaan van wien hij zijne verklaring moet afleggen, en welk kwaad niet weg te nemen is door het feit dat hem daarna eene in materieel opzicht alleszins bevredigende behandeling ten deel valt. In dit verband werd verwezen naar een in 1911 in het Tijdschrift van het B.B. verschenen artikel van de hand van den heer Meijer Ranneft. Het ter zijde stellen van alle moreele overwegingen werd door de hier aan het woord zijnde leden bedenkelijk geacht.

Het vraagstuk beziende uit een oogpunt van sociaal recht merkte een der leden op dat door degenen, die de poenale sanctie als een noodzakelijk kwaad aanvaardden, ten onrechte het kwaad gezocht wordt in de strafbedreiging, welke noodig is ter nakoming van aangegane verplichtingen. Soortgelijke strafbedreiging wordt immers op het geheele gebied der sociale wetgeving aangetroffen. Als voorbeeld werd aangehaald de assistenten-regeling, die de werkgevers verplicht overeenkomsten aan te gaan met de employé's. Voor de juiste beoordeeling van de kwestie is naar de meening van het hier aan 't woord zijnde lid van primair belang of uit een oogpunt van sociaal recht een stelsel met werkovereenkomsten tegen niet-nakoming waarvan straf wordt bedreigd, aanvaardbaar is. Zi. kan bezwaarlijk hierop in ontkennenden zin worden geantwoord.

Hiertegenover, meenden andere leden te kunnen stellen dat het abnormale karakter der poenale sanctie in deze erkend is in een passage van het rapport der Kamer-Commissie luidende:

„Onder „de poenale sanctie” verstaat zij (de meerderheid der commissie) de bepalingen en de practijk der koelie-ordonnantie, die den arbeider, wat zijn persoon betreft, in de macht van den werkgever brengen. Het scherpst komt deze verhouding uit in de „terugbrenging met den sterken arm”, welke het spraakgebruik onder de poenale sanctie begrijpt. De werkgever behoort slechts contractueel aanspraak te hebben op de dienstprestatie van den arbeider. De wet mag den werkgever geen dwangmiddel geven tegen den persoon van den arbeider. Zulke bepalingen herinneren aan de slavernij, zij zijn in onzen tijd onbestaanbaar”.

De verdediging van de poenale sanctie uit een oogpunt

van sociaal recht, lokte van de zijde der tegenstanders, eveneens met een beroep juist op dat sociaal recht, eene veroordeeling van het stelsel uit. Wijders werd gewezen op de strekking van het mandatenstelsel om de onder mandaat bestuurde volken tot hooger peil van ontwikkeling en zelfstandigheid op te voeren, waartoe de poenale sanctie zich al bijzonder weinig leent. De tegenstanders vestigden bovendien nog de aandacht op een element van psychologischen aard dat bij de beoordeeling van de poenale sanctie ook van zeer veel gewicht is n.l. het feit dat de arbeiders zich verplaatst zien in een productie-wijze die geheel anders is dan die, waarmee zij vertrouwd zijn.

In beschouwing nemend de rechtspositie van den contractkoelie onder het bestaande stelsel wezen eenige leden er op, dat van een bedekten vorm van slavernij geen sprake kan zijn zooals wel door tegenstanders van de poenale sanctie wordt beweerd. Het kenmerkend verschil tusschen een slaaf en een contractkoelie is wel dit, dat de eerste geen rechtspersoon is, slechts object, terwijl de koelie al zijne rechten kan uitoefenen en slechts ten deele gebonden is door zijn vrijwillig aanvaarde en tijdelijke verplichting tegenover den werkgever.

De aandacht werd er voorts op gevestigd dat de verhouding tusschen werkgever en werknemer onder de koelie-ordonnantie het Inlandsch rechtsbewustzijn niet aantast. Integendeel staat die verhouding dichter bij het Inlandsche dan bij het Europeesche rechtsbewustzijn, omdat zoowel de Mohammedaansche godsdienst als de adat instituten kennen, die op het gebied der vrijheidsbeperking veel verder gaan. In Mohammedaansche streken heeft de slavernij steeds bestaan en bestaat deze nog, voorzover Europeesche machten daaraan geen einde hebben gemaakt. De Mohammedaansche wet erkent uitdrukkelijk de wetigheid van de instelling, al schrijft zij ook verzachtende bepalingen voor. Het pandelingschap is een adatvorm waaraan eerst in 't midden der vorige eeuw op Java en Madoera een einde werd gemaakt maar die in de buitengewesten nog niet geheel verdwenen is. In de Inlandsche maatschappij, bij de batikkerijen en het visscherijbedrijf b.v., zelfs op Java, zijn niettemin tot in den huidige tijd nog wel toestanden waar te nemen, die den vorm van het pandelingschap dicht naderen.

Ook werd in het licht gesteld dat de poenale sanctie niet als een immoreele maatregel kan worden aangemerkt, omdat naleving van de contracten op andere wijze dan door strafbedreiging niet verzekerd kan worden. Men zal toch niet willen ontkennen dat de verplichting om het aangegane contract na te komen blijft besaan, ook al bemerkt men later in zijne verwachtingen te zijn teleurgesteld.

In verband met een en ander werd ten slotte geconcludeerd dat het verzet tegen de poenale sanctie minder de zaak zelve raakt dan wel de wijze van toepassing en dat dit verzet onwillekeurig verscherpt wordt omdat daarbij tegenover elkaar zijn geplaatst de Europeesche werkgever en de Inlandsche werknemer.

Van andere zijde werd hiertegen opgemerkt dat zij niet voetstoots de stelling konden aanvaarden dat naleving van de contracten op andere wijze dan door strafbedreiging niet verzekerd kan worden, zoolang niet in ernst een andere wijze is beproefd.

§ 7. Kolonisatie. Hoewel door de Regeering als eenig reëel middel om tot afschaffing van de poenale sanctie te geraken de kolonisatie wordt genoemd, wensch

Zij deze echter niet beschouwd te zien in een eng en dadelijk verband met de poenale sanctie.

Tegen dezen gedachtengang der Regeering hadden sommige leden bezwaar. Zij betreurden ten zeerste, dat de Regeering tot nu toe geen krachtige pogingen gedaan heeft om tot kolonisatie te komen en zij zouden gaarne zien, dat juist ter wille van de bespoediging der afschaffing van de poenale sanctie, de kolonisatie sterk werd bevorderd en opperden het denkbeeld een kolonisatie-fonds in het leven te roepen, aanvankelijk voor S. O. K. Het beheer daarvan zou komen te berusten bij de planters-vereeningen en het Land gezamenlijk. Aan dat fonds ware door elke onderneming bij te dragen in evenredigheid van het aantal in dienst zijnde contract-arbeiders, terwijl noodlijdende en nieuwe ondernemingen tijdelijk vrijstelling van betaling zouden behooren te erlangen. De bijdrage van het Land ware te stellen gelijk aan die van de ondernemingen te zamen.

Men meende niet te mogen nalaten op te merken, dat als gevolg van de omstandigheid dat afschaffing der poenale sanctie niet in uitzicht wordt gesteld, daarmede voor de ondernemers de drang is weggevallen om mede te werken tot bevordering der kolonisatie. Van hen is geen grooter activiteit op dit gebied te verwachten wanneer de Regeering zelve zoo overwegend bedacht schijnt op behoud der poenale sanctie.

Anderen leden meenden dat daargelaten de mogelijkheid om een voldoende aantal Javanen tot emigratie te bewegen de vorming van een dergelijk kolonisatie-fonds op de ondernemingen ter S. O. K. te zware geldelijke lasten zou liggen, terwijl de toestand van de schatkist elke eenigszins effectieve poging onmogelijk maakt.

Meerdere leden waren van oordeel dat de kolonisatie niet het middel kan zijn om de bezwaren tegen de afschaffing van de poenale sanctie te ondervangen. Vormen eenerzijds de groote geldelijke offers die ervoor gevraagd worden een beletsel om die kolonisatie krachtig door te zetten, anderzijds is er geen grond beschikbaar waar de kolonisten zich zouden kunnen vestigen. Het zou toch van de werkgevers te veel gevergd zijn om van hunne terreinen de voor de kolonisten benodigde gronden af te staan.

§ 8. Verschillende opmerkingen. Naar het een der leden voorkwam, was in dit ontwerp vergeten het tarief der registratiekosten van de overeenkomsten te herzien. Thans bedragen die kosten ongeveer 2 × maal zooveel als de totaal uitgaven voor het kantoor van arbeid (de arbeidsinspectie voor de buitengewesten en de wervingscommissariaten inbegrepen). De werkzaamheden door een deel van bedoeld kantoor verricht worden dus vergoed met een bedrag dat 2 × zooveel oplevert als het geheele kantoor kost. Worden in den vervolge de werkovereenkomsten voor korteren duur gesloten, dan zal naar evenredigheid voor die werkzaamheden nog meer dan thans betaald moeten worden.

In overweging werd gegeven voor de reëngementscontracten de registratiekosten te stellen op $13/18 \times f 2.50 = f 1.80$.

In stede van tot vermindering van het tarief adviseerden andere leden tot aanwending van de geheele opbrengst voor uitbreiding van de arbeidsinspectie.

Door eenige leden werd de wensch uitgesproken, dat de Regeering ook haar invloed zal aanwenden om een eind te maken aan den toestand dat het van het „bon plaisir" der

werkgevers afhangt of arbeiders wier contract is afgelopen als vrije arbeiders op die ondernemingen gevestigd kunnen blijven. Met name werd gedacht aan gehuwden voor het geval het contract van een hunner eerder eindigt dan van de anderen.

Door anderen werd hiertegen opgemerkt, dat daartoe dikwijls geene gelegenheid zal zijn, omdat de plaats dier vrije arbeiders door contract-koelies wordt ingenomen, dat een bindend voorschrift in elk geval een inbreuk op de rechten der werkgevers zou zijn.

Eenige leden oordeelden het wenschelijk, dat vóór de beslissing over het onderwerpelijk voorstel eene commissie uit den Volksraad in de gelegenheid wordt gesteld om zich plaatselijk omtrent de praktijk der koelie-ordonnantie op de hoogte te stellen. Zij zouden gaarne vernemen of en e.g. in hoever de Regeering bereid is Hare medewerking daartoe te verleenen om alzoo het „droit de s'enquerir" van den Volksraad tot zijn recht te doen komen.

Van andere zijde werd dit denkbeeld ten sterkste ontraden; hiërdoor toch zoude de zaak zonder noodzaak, op de lange baan worden geschoven daar door de thans jarenlange werkzaamheid der arbeidsinspectie over alle noodige plaatselijke gegevens wordt beschikt, beter zelfs dan elk uitgebreid commissie-onderzoek zou kunnen opleveren. De zaak, waarom het gaat, is ook meer dan lang genoeg in overweging geweest en van alle kanten bekeken, zoodat een langer uitstel ongemotiveerd is. Voor alle belanghebbenden is het noodig met het verschaffen van zekerheid omtrent den te volgen weg niet meer te wachten.

§ 9. Considerans der ordonnantie. Aangezien sommige leden de woorden van de considerans, waarin gesproken wordt van het behoud van het stelsel in strijd achtten met de Memorie van Toelichting (blz. 3) waar gezegd wordt, dat aan het voorstel eene voorloopige handhaving van dat stelsel ten grondslag ligt werd erop aangedrongen dat terzake de Regeering zich nader zal uitspreken.

Ook werd erop gewezen dat de considerans niet in overeenstemming is met het artikel 24 van de koelie-ordonnantie, dat de richting aangeeft, waarin de Regeering bij de oplossing van het vraagstuk der poenale sanctie zich zal bewegen. Men oordeelde het wenschelijker dat juist de richtlijn, die in evengemeld artikel is vastgelegd tot uitdrukking wordt gebracht in de considerans, zoodat in den tekst der ordonnantie artikel 24 zou kunnen vervallen en vervangen worden door artikel 24 bis.

Voorts werd betoogd dat blijkens de considerans het voorstel uitgaat van de gebleken noodzakelijkheid tot behoud van het stelsel dat aan de werkovereenkomsten, geregeld in de z.g. koelie-ordonnanties, ten grondslag ligt. De daarvoor door de Regeering aangevoerde overwegingen werden door eenige leden zoo afdoende en zoo voortreffelijk geargumenteed geacht, dat zij meenden daaraan niets te behoeven toevoegen. Zij noemden het een verheugend feit, dat de Regeering thans tot dit inzicht is gekomen en daaraan op een zoo korte en duidelijke wijze in het aanhangige voorstel uitdrukking heeft gegeven. Bovendien meenden de hier aan 't woord zijnde leden het voorstel te mogen beschouwen als een eerste prijzenswaardige maatregel tot inlossing van de beloften, bij de algemeene beschouwingen over de begroting 1924 gedaan, om aan de onzekerheid, waaronder landbouw en nijverheid gedrukt gaan, zoo spoedig mogelijk een einde te willen maken.

Hiertegenover werd van andere zijde opgemerkt, dat de inkleeding van de considerans hoogst gevaarlijk werd geacht. In aanmerking nemend de opvallende zwenking door de Regeering in de laatste jaren ten aanzien van het onderhavige vraagstuk gemaakt, werd het niet ondenkbaar geacht dat een volgende Regeering weer een ander gevoelen zal zijn toegedaan dan de huidige, in welk geval echter die komende Regeering wellicht — in verband met de bewoordingen van de considerans — zich gebonden zal achten het behoud van het stelsel der poenale sanctie te blijven voorstaan en zich derhalve ondanks haar verbeterd inzicht van eene wijziging van het stelsel zal onthouden. Mocht toch tot een wijziging van den koers worden overgegaan dan zouden aan de kritiek scherpe wapens zijn geleverd.

De eerst aan het woord geweest zijnde leden merkten hiertegen op dat zonder het verschaffen van zekerheid, zooals het Regeeringsvoorstel beoogt, wijziging van de koelie-ordonnantie beter achterwege kan blijven. Landbouw en nijverheid hebben zekerheid noodig; krijgen zij die niet, dan is alle moeite, aan dit ontwerp besteed, nutteloos.

Zij merkten nog op, dat niet de tegenwoordige houding der Regeering een opvallende zwenking beteekent ten aanzien van het onderhavige vraagstuk, doch dat eerder het in 1918 ingenomen standpunt — nadat pas in 1915 de koelie-ordonnantie voor Sumatra's Oostkust was afgekondigd — een opvallende verandering van koers deed zien.

Sommige leden waren van oordeel, dat nu toch ook de tegenwoordige Regeering afschaffing van de poenale sanctie, al is het dan in een verwijderde toekomst, mogelijk acht en Haar streven nog steeds gaat in de richting van die afschaffing er naar hunne meening weinig bezwaar tegen zou kunnen bestaan in de considerans te spreken van „de gebleken noodzakelijkheid tot voorloopig behoud van enz."

Dit inzicht ontlokte aan enkele leden de opmerking dat van het streven der Regeering om tot afschaffing te geraken al heel weinig is gebleken.

Tegen eene toevoeging van het woord „voorloopig", werd door andere leden bezwaar gemaakt; immers of daarmee wordt bedoeld de mogelijkheid te openen om desnoods dadelijk weer op de beslissing te kunnen terugkomen en dan wordt de zoo noodzakelijke zekerheid voor landbouw en nijverheid niet verkregen of daarmee wordt hetzelfde bedoeld, als de Regeering wil, en dan is de toevoeging nietszeggend en kan ze slechts aanleiding geven tot misverstand n.l. tot de opvatting dat de eerst aangegeven bedoeling heeft voorgezet.

De mogelijkheid tot systeem-verandering blijft ten slotte ook zonder de toevoeging van het woord „voorloopig" altijd bestaan.

Enkele leden achtten niettemin het inslaan van een tusschenweg verkieslijk. Huns inziens ware b.v. door eene motie, te kennen te geven, dat een periodieke herziening noodzakelijk wordt geacht, waarbij zij dachten aan eene herziening na het verstrijken van b.v. 5 jaar. Het ware in allen gevalle wenschelijk, dat de Regeering te kennen geeft een periodieke herziening na een bepaalden termijn ter hand te willen nemen.

Van andere zijde werd hiertegen ernstig bezwaar gemaakt, daar hiërdoor het groote voordeel t.w. het verschaffen van bedrijfszekerheid zou verdwijnen. Het zou naar het oordeel dezer leden verkeerd zijn à priori vast te leggen, dat het vraagstuk b.v. na een 5-tal jaren weer aan de orde komt.

In het verlangen om aan het behoud niet dan een voor-

loopig karakter toe te kennen, meende men voorts slechts eene poging te moeten zien om eene principiële beslissing ten deze te ontgaan.

Verschillende leden waren van meening, dat uit de zinsnede op blz. 7 § 5 der toelichting voldoende blijkt, dat de Regeering ten slotte tot afschaffing hoopt over te gaan en daarmee is h. i. afdoende tegemoet gekomen aan het desniettemin door meerdere andere leden geuit verlangen, het voornemen tot afschaffing in een niet al te ver verwijderde toekomst alsnog uitdrukkelijk bevestigd te zien.

In de uitwerking van de beginselverklaring zooals die in de considerans is neergelegd meenden enkele leden twee inconsequenties op te merken.

Na de zeer overtuigende argumenten van de Regeering omtrent het behoud van het stelsel zou men toch mogen verwachten een voorstel tot handhaving daarvan in zijn geheel, voor zoover niet de noodzakelijkheid tot wijziging was gebleken, waarom het deze leden eenigszins had bevreemd dat ten aanzien van de verkorting van den duur der reëngagementscontracten in de Memorie van Toelichting de noodzakelijkheid daarvan niet was aangetoond.

Men had zich afgevraagd welk nut heeft de terugbrenging van den duur tot 13 maanden en welke bezwaren bestaan er tegen behoud van den termijn van 18 maanden. Wanneer toch de koelies willen reëngageeren zijn zij volkomen bekend met den toestand waaronder zij komen te verkeren en kan er dus minder reden zijn dan hij een eerste contract om een overeenkomst voor een zoo kort mogelijken termijn af te sluiten.

De voorgestelde wijziging maakte daarom op de hier aan 't woord zijnde leden den indruk van een compromis te zijn om eventuele tegenstanders toch voor het voorstel te winnen, waaraan de „eenigszins" groote kosten voor de ondernemingen moeten worden geofferd. Dat die kosten evenwel belangrijk zullen zijn, staat vast. Volgens betrouwbaar voorkomende berekening zullen zij voor de Oostkust van Sumatra en Atjeh een bedrag uitmaken van 1½ à 2 millioen. Bovendien veroorzaakt de verkorting meer administratieve besommingen voor de bedrijven en schept nog een element van onzekerheid omdat niet te voren is vast te stellen of het aantal reëngagementen percentsgewijs zal toenemen of afnemen. Tegen de voorgestelde wijziging van art. 3, eerste lid, werd verder nog als bezwaar aangevoerd, dat het in de praktijk ongelijk zal werken, omdat practisch b.v. voor de tabakscultuur in verband met den duur van het oogstjaar het oude minimum van 18 maanden gehandhaafd blijft, terwijl voor de andere ondernemingen van handel, landbouw en nijverheid het minimum 13 maanden wordt. Waar eindelijk de mogelijkheid om de beoordeeling van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur in te roepen aanleiding zal kunnen geven tot tal van kwesties werd het de meest praktische en consequente toepassing van het Regeeringsstandpunt geacht den duur der reëngagementscontracten op 18 maanden te blijven bepalen.

De tweede inconsequentie meenden deze leden te ontdekken in de handhaving van artikel 24 der ordonnantie naast het voorgestelde artikel 24 bis. Dit laatste artikel kon hun

onverdeelde instemming hebben. Zij hadden zich echter afgevraagd waar bij het voorstel is uitgegaan van de noodzakelijkheid tot handhaving van een systeem met werkovereenkomsten onder poenale sanctie en waar in de Memorie van Toelichting herhaaldelijk verklaard is dat zekerheid moet gegeven worden, dat met beperking tot het uiterste wordt gegaan en dat het tegenwoordige systeem een blijvend expediënt zal zijn of de verwezenlijking van deze beginselen niet meebrengt dat de Gouverneur-Generaal niet onbeperkt bevoegd blijft om den duur der werkovereenkomsten te verkorten of de strafrechtelijke sanctie op die overeenkomsten op te heffen.

Omdat het voorgestelde art. 24 bis een alleszins voldoende waarborg geeft tegen misstanden, kwam het logischer voor deze bepaling in de koelie-ordonnantie in te voegen, ter vervanging van het tegenwoordig artikel 24.

Van andere zijde werd naar aanleiding van deze vermeende tweede inconsequentie in 't licht gesteld, dat art. 24 bis de beteekenis heeft van een strafmaatregel, die op ondernemingen zal worden toegepast, waar misstanden aan het licht zijn gekomen, terwijl artikel 24 de richting aangeeft waarin de Regeering bij de oplossing van het vraagstuk der poenale sanctie zich zal bewegen.

Artikel 3, eerste lid.

Voorgesteld werd, ter wille van de uniformiteit met de overige artikelen der koelie-ordonnantie na „hoofd van plaatselijk bestuur" in te voegen de woorden: „of van een andere door het hoofd van gewestelijk bestuur aan te wijzen ambtenaar".

Artikel 24 bis.

(1) Een der leden verklaarde bezwaar te hebben tegen de uitdrukking voortgezette toestanden omdat in de eerste plaats aan het begrip toestand het begrip voortzetting inhaerent is, en ten tweede nu uitdrukkelijk geëischt wordt, dat de toestand voortgezet is, het onmogelijk zal zijn, direct in te grijpen.

(2) Aangezien in den regel ter plaatse waar de betrokken onderneming gevestigd zal zijn, de datum van de Javasche Courant waarin het besluit is aangenomen, eerst bekend zal worden geruimen tijd na het verschijnen en derhalve al dien tijd de overeenkomsten ontbonden waren, zonder dat dit aan partijen bekend was, werd in overweging gegeven in dit tweede lid te bepalen dat de overeenkomsten van rechtswege zullen zijn ontbonden nadat beide partijen van het betrokken besluit kennisgeving zullen hebben ontvangen.

Aldus vastgesteld door de Commissie van rapporteurs, den 18en October 1923.

VAN GENNEP.
KERKKAMP.
ROEP.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923

ONDERWERP 4 — STUK 3.

Wijziging en aanvulling van de Koelie-ordonnantie Sumatra's Oostkust (Eerste gewone zitting 1923, Ond. 7).

MEMORIE VAN ANTWOORD.

§ 1. Inleiding. Aangenaam was der Regeering de waardeering, uitgesproken voor de wijze waarop Zij, zich plaatsend op het standpunt der realiteit, het onderwerpe-lijk voorstel heeft toegelicht en verdedigd, alsmede voor Hare beantwoording der door de Commissie van Voorbe-reiding gestelde vragen. Inderdaad heeft Zij er in de Me-morie van Toelichting naar gestreefd, in beknopten vorm het vraagstuk van alle zijden te bezien en behalve aan de theoretische zijde ook aan de praktijk recht te doen wede-raren; Zij moet daarom ook het verderop in het Afdeeling-sverslag (§ 2) Haar gemaakte verwijt dat Hare toelichting geheel een bespiegelend en theoretisch karakter zou bezit-ten, terugwijzen.

Het is niet geheel in overeenstemming met den loop der feiten, om, zooals van de andere zijde waar men met die waardeering niet instemde, gedaan werd, te spreken van een plotselinge wijziging van het Regeeringsstandpunt, of wel, zooals aan het slot van § 2 van het Afdeelingverslag wordt gezegd, van een sterke koersverandering, die thans opeens zou worden overwogen.

De werkelijke loop van zaken, zooals die reeds in de Me-morie van Toelichting op beknopte wijze was geschetst, is eenigszins anders geweest.

Bij de hervormde Koelie-ordonnantie van 1915 was door opneming van artikel 24 in de wet het principieele stand-punt neergelegd, dat aan de poenale sanctie hoewel een gerechtvaardigd middel tot het verkrijgen van de vereischte arbeidszekerheid, niet eens voor altijd, ook bij volkomen wijziging der omstandigheden die haar hadden in het leven geroepen, mocht worden vastgehouden, hetzelfde stand-punt dat ook thans de Regeering is blijven innemen. Waar de in werkingtreding dier ordonnantie juist in het begin van den wereldoorlog viel, werd echter al aanstonds door de Regeering in 1915 nadrukkelijk beslist dat zoolang de tengevolge van dien oorlog ontstane buitengewone om-standigheden duurden, het vraagstuk geheel zou moeten blij-ven rusten. Toen die abnormale omstandigheden enkele jaren later, in stede van de gevreesde verarming, verhoogde welvaart schenen mede te brengen, was het niet te verwon-deren dat aanvankelijk gemeend werd, niet enkel dat het vraagstuk toen weer kon worden ter hand genomen, maar zelfs dat toen de stellig zeer verhoogde kosten van een snelle afschaffing door opvolgende partiële maatregelen, vrij ge-makkelijk gedragen zouden kunnen worden en de bestaande landbouwondernemingen niet in den levensader zouden kunnen treffen. Deze gewijzigde beslissing viel in Februari 1918, waarop den plantersverenigingen ter Oostkust van Sumatra, in Maart 1918, officieel van Regeeringswege werd aangezegd dat over die afschaffing zelve niet meer te de-

batteeren was, zoodat zij hun maatregelen voor een tijdige verandering van werkwijze hadden te nemen.

Twee omstandigheden — behalve de toenmaals nog ge-koesterde hoop, door een bespoedigde arbeiderskolonisatie in de behoefte aan werkkrachten ter Oostkust van Suma-tra te kunnen voorzien, — komen nevens het „boom“-ver-schijnsel in aanmerking: omtrent de werkelijke grootte der geldelijke belangen waarom het hier ging, vooreerst, be-stond toenmaals nog weinig inzicht, gevolg daarvan dat de Regeering toen niet beschikte over een technisch-deskundig kantoor voor de samenvattende studie dezer aangelegenhe-den (eerst in 1918 werd bij het Departement van Land-bouw, Nijverheid en Handel eene afdeeling voor landbouw-oeconomie opgericht) en ten andere woog inderdaad, zoo-als in het slot van § 6 van het Afdeelingverslag wordt in herinnering gebracht, voor de Regeering destijds zwaar Haar indruk dat de poenale sanctie ook in andere Ooster-sche landen hare dagen gehad had en aldus Nederland uit een algemeen politiek oogpunt niet wel kon achterblijven, ook al mocht dat oeconomisch gewenscht zijn.

Wat het laatste punt betreft, zijn echter sedert het man-datenstelsel onder het toezicht van den Volkenbond die politieke redenen, waarnaar in het slot van § 6 van het Verslag wordt gevraagd, geheel vervallen, vermits onder dit régime in verschillende landen als vorenbedoeld de arbeid onder poenale sanctie nieuwelings is ingevoerd.

En sedert o. m. door de werkzaamheden der genoemde afdeeling Landbouw-oeconomie, die tegen begin 1920 haar eerste resultaten ging leveren, een juister inzicht in de enorme grootte der belangen waarom het hier voor de buitengewesten ging, werd verkregen en ook een meer objec-tieve waardeering der van de zijde der belanghebbenden verstrekte gegevens was mogelijk geworden, terwijl ter-zelfder tijd de tijdelijke vloed van welvaart door malaise was gevolgd, moest zich geleidelijk de zienswijze bij de Regeering en Hare adviseurs gaan vestigen dat de voorge-nomen maatregelen ook niet meer konden worden doorge-voerd.

Het spreekt vanzelf dat in den aanvang van dit proces op vragen welke der Regeering werden gesteld, voorshands nog bezwaarlijk anders kon worden geantwoord dan dat aan de vroegere plannen nog werd vastgehouden, doch het is evenzoo duidelijk dat wie daarnevens de ontwikkeling zelve der denkbeelden aanvoelt, die haren tijd moesten hebben om in kracht en overtuiging te winnen, bezwaarlijk in het thans voorgebrachte een „koersverandering“ in den waren zin van het woord, — laat staan een plotselinge — kan zien.

Tevens moge uit het voorgaande duidelijk geworden zijn

dat hier niet uitsluitend een loutere crisismaatregel voor het oogenblik beoogd wordt in zoo eng beperkte beteekenis dat van de Regeering gevegd zou mogen worden in alle bijzonderheden aan te wijzen welken invloed oogenblikkelijk deze crisis speciaal op de bestaande cultures buiten Java, of ter Oostkust van Sumatra alleen, heeft en dat zonder deze aanwijzing de maatregel zijn zin zou verliezen. Cijfers, feiten en aanwijzingen hebben de Regeering de overtuiging geschonken, dat zoowel voor het voortduren van den bloei van den reeds bestaanden grooten land- en mijnbouw als voor de geheele verdere ontsluiting en bodemontginning der buitengewesten, die groote nieuwe kapitalen van buitenaf behoeft, thans het nog behouden der poenale sanctie een noodzakelijkheid is; wel klemt dit nu uiteraard het meest in een tijd van ontwrichting als die waarin wij thans leven, (waarbij dan echter weder geenszins uitsluitend op een crisis in de cultures zelf het oog gevestigd moet worden, doch de depressie in alle welvaartbronnen voor 's Lands bevolking in het algemeen, en al evenzeer ook de nood van 's Lands schatkist gelijkelijk in aanmerking komen), doch ook voor meer normale tijden is de Regeering van meening, dat het in een land als Indië, waar de bodemrijkdom den grondslag vormt der welvaart en der oeconomische en sociale ontwikkeling, de wetgever zich de weelde niet kan veroorloven, om het beproefde middel daartoe op te geven zoolang niet door verandering der buiten Java bestaande bijzondere omstandigheden op andere wijze een even deugdelijke waarborg voor dien bloei en die verdere ontsluiting zal zijn ontstaan.

Dat deze houding der Regeering, Haar aldus voorgeschreven uitsluitend door Hare inzichten omtrent de dringende eischen van het algemeen belang van land en volk, ertoe zou moeten leiden dat de communisten in aanhang zouden winnen, kan Zij niet aannemen.

De toezegging door een der leden gevraagd aan het slot van § 1, kan door de Regeering gegeven worden; — de eindbeslissing in deze is, naar het onveranderd gebleven cordeel van de Indische Regeering zoowel als van het Opperbestuur, door de Staten-Generaal aan zich getrokken en zal daar moeten vallen.

§ 2. Aanleiding tot de indiening van het voorstel. Het vermoeden door een der leden geopperd, dat dit voorstel op aandrang van het Opperbestuur zou zijn ingediend, is onjuist; het geeft het zelfstandig inzicht van de Regeering h. t. l., en van al Hare adviseurs, weer.

Dat de Regeering zich geheel partij zou hebben gesteld en wel het eenzijdige standpunt van den starren werkgever als het enig juiste zou hebben verdedigd, ontkent Zij Harerzijds zeer nadrukkelijk. Wat de daarbij aan het woord zijnde leden ten deze in de Memorie van Toelichting verklaaren te zien, kan slechts berusten op een minder diepgaande kennismeming van inhoud en strekking van dat stuk. Immers daarin is (§ 3) evenals hiervoren, uitsluitend het algemeen belang van het land vooropgesteld en met gegevens gestaafd en (in § 4) de feitelijke zoowel als de wettelijke toestand der werklieden mede volledig in beschouwing genomen. Evenmin heeft Zij in dat stuk beweringen van de zijde der werkgevers „voetstoots” aangenomen noch daarin de werking der poenale sanctie als een ideaal willen doen voorkomen, maar slechts ontkend dat aan dit stelsel misstanden hetzij inhaerent hetzij thans praktisch nog steeds aan de orde zouden zijn.

Evenmin als de koelies door de Overheid gedwongen worden om tot het sluiten van een werkcontract over te

gaan, evenmin zou de Overheid het kapitaal kunnen dwingen tot ontginning over te gaan. Hoe men zich dezen dwang ten aanzien van het buitenlandsche, vooral het nog niet hier gevestigde buitenlandsche kapitaal voorstelt is de Regeering hier niet duidelijk.

§ 3. Bezwaren tegen de Memorie van Toelichting. De Regeering, die inderdaad thans een principiële uitspraak wenscht over het behouden der werkovereenkomsten met poenale sanctie, heeft dit in Hare toelichting (§ 4, eerste alinea's) niet alleen opportunistisch doch mede met beroep op de principiële rechtmatigheid, — immers theoretisch — juridisch en legislatief, — toegelicht. Waar echter de theorie zelve die Zij aldaar heeft aangevoerd, medebrengt dat „voornamelijk de grootte en het gewicht van de te beschermen rechtsbelangen” beslissend zijn voor de vraag of de wetgever aan een bepaald privaatrecht een publiekrechtelijke sanctie mag geven, daar was vanzelf uiteenzetting mede van de opportunitetsgronden voor het voorliggende geval, door die theorie zelve voorgeschreven. Intusschen kan de Regeering zich bij de verdere ontvouwing van de principiële rechtmatigheid in het afdeelvingsverslag door de leden van wie deze bemerking uitging, aansluiten.

Aan het lid dat in twijfel trok de in de Memorie van Toelichting geuite bewering dat de poenale sanctie tot nog toe de eenige sleutel is geweest om de uitgestrekte gebieden buiten Java en Madoera uit hun oeconomischen slaap te wekken, geeft de Regeering ten volle toe dat zonder het sedert den Gouverneur-Generaal Van Heutsz gevolgde beleid ten aanzien der buitengewesten, elke ontwikkeling, ook bij wettelijk bestaan der poenale sanctie, onmogelijk zou zijn geweest. Op zichzelf is echter door dat regeerbeleid nog eerst de mogelijkheid tot die ontwikkeling geschapen, terwijl in de Memorie van Toelichting bedoeld werd, de poenale sanctie aan te wijzen als het enig middel, dat tot nog toe die mogelijkheid eerst tot volle werkelijkheid kon doen overgaan.

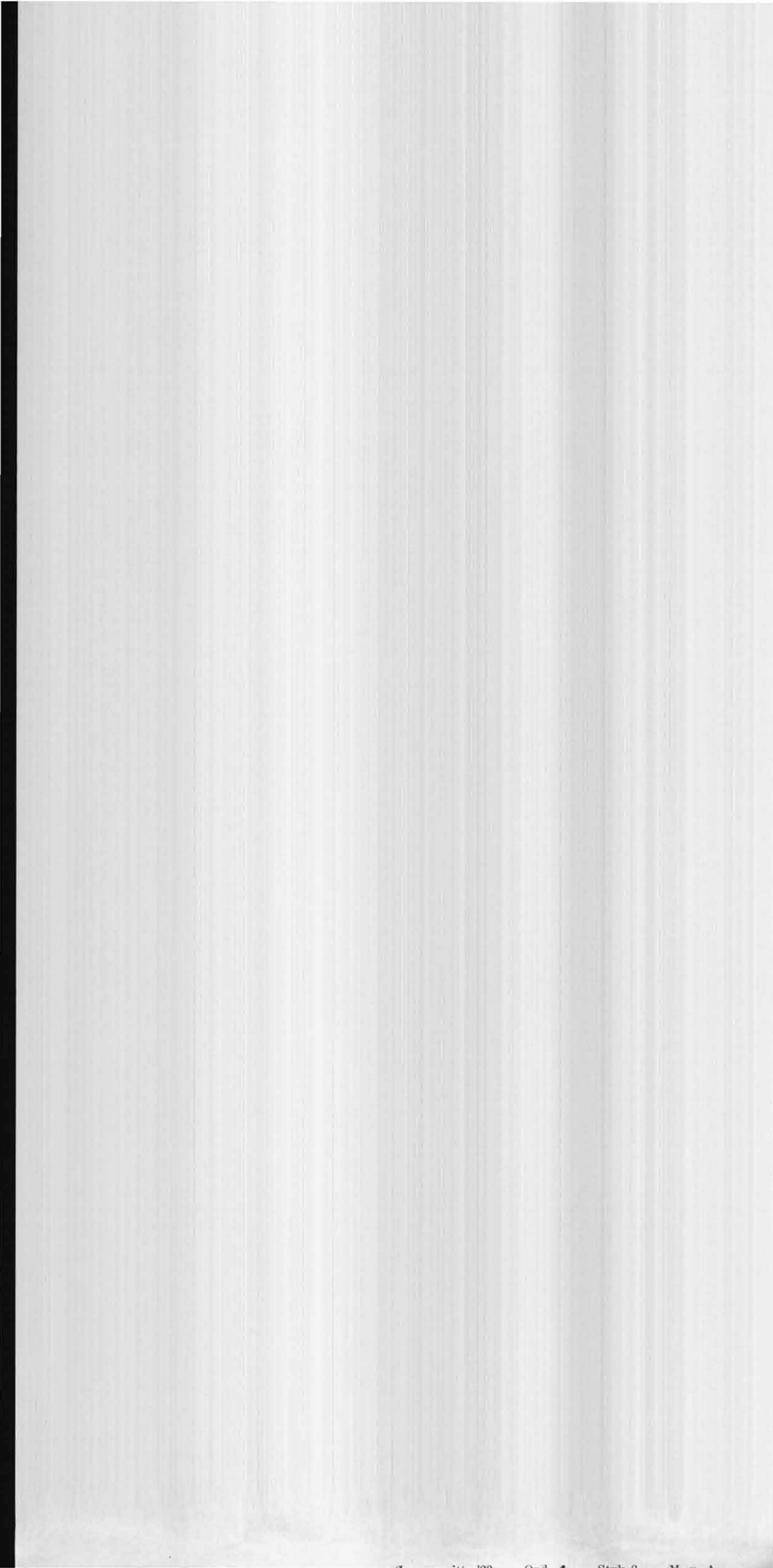
De vergelijking met de in de Memorie van Toelichting opgesomde vreemde landen had niet ten doel, de Javaansche of eenige andere bevolking hier te lande op één lijn te stellen met de halfwilde stammen in enkele dier andere landen levende, doch de legislatieve rechtmatigheid welke hiervoren reeds ter sprake kwam, nader aan te toonen, en daarbij voornamelijk te wijzen op landen die evenals de landen buiten Java hier in Indië, door eene onvoltooide consolidatie der toestanden in buitengewone omstandigheden verkeerden, welke speciale sancties op de arbeidscontracten eischen en rechtvaardigen.

Een copie van de verlangde arbeidsregeling van 1919 voor Indo China wordt hierbij overgelegd. (1)

De mededeeling, dat het kapitaal door het voornemen tot afschaffing der poenale sanctie werd afgeschrikt en die, dat sedert de uitvaardiging van Koelieordonnanties in andere gewesten reeds op groote schaal kapitaal voor ontginningen was aangewend, waren niet met elkander in strijd. De meeste dezer andere Koelieordonnanties ontstonden omstreeks den tijd van 1890, terwijl de teekenen van afzijdigheid van het nieuwe kapitaal hier te lande vooral sedert ongeveer 1920 duidelijk zijn gaan spreken.

Ten aanzien der bemerkingen in het afdeelvingsverslag gemaakt in verband met de beantwoording der door de Commissie van Voorbereiding aan de Regeering gestelde vragen, wordt nog het volgende aangeteekend:

(1) Ter inzage ter secretarie van den Volksraad.



wordt verlangd. De meening dat de contractant in den regel zou zijn een „gewezen landbouwer”, — welke meening ook voor een deel den grondslag vormt van sommige beschouwingen ten aanzien der kolonisatie ter voorziening in de arbeidsmarkt, — is in strijd met den feitelijken toestand: de echte „tani”, de gevestigde Javaansche landbouwer, emigreert in het geheel nauwelijks en verbindt zich niet als contractkoelie; deze moet meer gevonden worden onder de niet-sawahbezittenden, de handwerkslieden, de losse Javakoelies, de zwervers, de gelukzoekers e. d.

De Regeering acht veeleer dààrom de proeven bij de Staatsbedrijven een onvoldoenden maatstaf, omdat deze, zooals inderdaad èn te Sawah Loento èn op Poeloe Laot geschiedt, zich naast de contractanten nog op ruime schaal met zwaar gestraften kunnen helpen, zoodat bedenkelijke ervaringen bij die bedrijven opgedaan, op de particuliere bedrijven, die zulk een expediënt missen, allicht in versterkte mate moeten drukken.

§ 4. Verbetering der Koelieordonnantie. Inderdaad is hervorming der Koelieordonnantie met het onderwerpelijk voorstel niet beoogd.

Door de Regeering is thans het principieele vraagstuk van het behoud der publiekrechtelijke sanctie op het arbeidscontract aan de orde gesteld, en daartoe als Haar eenig motief vooropgesteld de eisch van het algemeen belang, terwijl Zij heeft aangetoond dat theoretisch deze sanctie gerechtvaardigd en praktisch, zooals de wetten en hare feitelijke toepassing thans zijn, haar behoud oirbaar is. Het vraagstuk aldus begrensd en binnen die begrenzing toegelicht zijnde, was er voor Haar geen reden, en verdient het Haars inziens ook geen aanbeveling, aan deze principieele, doch duidelijk beperkte kwestie een reeks andere vraagstukken vast te koppelen, de regeling van het arbeidscontract-zelve betreffende, die daarmede niet staan of vallen. Van datzelfde standpunt uit komt het der Regeering voor dat moties, als de door de betrokken leden bedoelde, buiten de grenzen van het thans aanhangig gemaakte zouden komen te staan.

Mede behoeven van dit standpunt uit de bijzondere punten onder letter *a* tot en met letter *m* op blz. 4 van het Afdeelvingsverslag opgenoemd, als behoorende bij eene algemeene herziening onder het oog te worden gezien, van de zijde der Regeering thans geen opzettelijke behandeling.

Aan de voorstellen van de zijde der Delische plantersverenigingen gedaan, kan de Regeering, na gezette overweging, geen groote innerlijke verdienste toekennen.

Die voorstellen kunnen vooreerst inderdaad geenszins geacht worden geboren te zijn uit eene vrije, werkelijke, overtuiging der onderwerpers, dat met die wijzigingen de bedrijfszekerheid niet zou verloren gaan, daar ze het rechtstreeksch gevolg waren van een dwingende officieele aanzoeging hun in Maart 1918 van Regeeringswege gedaan, dat over de afschaffing zelve der poenale sanctie niet meer te debatteeren viel, terwijl zij alleen over de wijze, waarop dit geschieden zou, nog hun zienswijze konden geven. Met hoe weinig overtuiging zij die voorstellen deden, blijkt o.a. daaruit dat de beide verenigingen aanvankelijk zelfs geen overeenstemming konden bereiken en afzonderlijke voorstellen indienden. Later, in een gezamenlijk schrijven van 22 December 1921, hebben die verenigingen als haar standpunt ten aanzien harer eigen voorstellen nadrukkelijk der Regeering medegedeeld, dat die slechts waren ingediend omdat

er haar „niets anders overbleef dan te redden wat er nog te redden viel en van de uitsluitend kwade kansen, welke (haar) gelaten werden, de minste te kiezen”.

En wat hun inhoud betreft, zoolang de Regeering het voornemen had tot een spoedige afschaffing der poenale sanctie, waren ze voor Haar onaannemenlijk omdat er een werkelijk spoedige afschaffing niet mede verzekerd scheen, doch sedert Haar de noodzakelijkheid der handhaving is gebleken, zijn zij dat evenmin, omdat er de bedrijfszekerheid, die moet worden gegeven niet alleen voor den verderen bloei van den bestaanden grooten landbouw, maar ook voor het nog grooter belang van het aantrekken van nieuw kapitaal, tòch niet mede gewaarborgd is.

Het opstel van den oud-gouverneur Grijsen in het Koloniaal Tijdschrift is der Regeering bekend; den schrijver schijnt de hooger reeds vermelde bepaling van artikel 4 (1) No. 15 der Koelieordonnantie te zijn ontgaan, volgens welke in elk werkcontract het beding van tusschentijdse ontbinding in bijzondere gevallen ter beoordeeling van het hoofd van plaatselijk bestuur moet voorkomen.

Geheel oneigenaardig acht de Regeering het, aan het aanhangig onderwerp een geheel ander, moeielijk en ingrijpend onderwerp als dat der minimum-loonen te verbinden. Ook dit heeft als zoodanig met de poenale sanctie geen bepaald verband, doch behoort tot de vragen over de regeling van het arbeidscontract zelf geheel in het algemeen.

En voor de buitengewesten is praktisch daarenboven een wettelijk minimum-loon, nu dit voor Java niet bestaat, irrationeel, omdat het loonaanbod daar zich inderdaad, zooals door andere leden werd aangevoerd, naar den standaard op Java regelt, zelfs wat alleen het in geld als minimum uitbetaalde deel betreft. Voor het na afloop van het contract al of niet zonder schuld naar Java terugkeeren, heeft overigens het loon praktisch zeer weinig beteekenis in zoover, als een restantschuld, dat na dien afloop nog niet door de inhoudingen op het loon, — welke door artikel 12 (7) juncto artikel 4 (1), sub 6, der Koelieordonnantie strikt gelimiteerd zijn, — zou zijn verrekend, slechts tot eene civiele vordering ter woonplaats van den gewezen koelie op Java zou kunnen leiden, m. a. w. feitelijk als afgeschreven is aan te merken.

Herziening der loonen tijdens den duur van het contract is in den zin van verhooging uiteraard mogelijk en ook voorgekomen (in 1920); tegen verlaging is de koelie juist door de rechtszekerheid die het contract hem schenkt voor den geheelen duur ervan beschermd.

Naar zooveel doenlijk verder ondervangen van de bezwaren der werving wordt steeds gestreefd. Niet zoozeer behoefte aan wijziging der Wervingsordonnantie van 1914, die in het algemeen als wettelijke regeling goed voldoet, wordt daarbij echter gevoeld, als wel aan een zoo eenvoudige en tegelijk intensieve praktische toepassing als bereikbaar is; daaraan wordt door de arbeidsinspectie voortdurend aandacht gewijd.

§ 5. Afschaffing van het stelsel der poenale sanctie. Dat bij de werving misleiding, onwaarsachtige voorlichting, enz. nog tegenwoordig aan de orde van den dag zijn, kan de Regeering ontkennen. Hoewel bij geen enkel werksysteem, voor welk doel ook, alle verkeerdheden te verwijderen zijn, bestaat bij Haar de overtuiging dat de controle op de werving in de latere jaren steeds effectiever gevolg gehad heeft in deze richting, dat meer en meer verzekerd is, dat de koelie, alvorens hij zich verbindt en zich inscheept, weet waarheen hij gaat en waartoe en op welke voorwaarden hij zich verbindt. Op deze punten is het, dat het oog der arbeidsinspectie bij het streven naar de meest

praktische waarborging van de naleving der werfbepalingen van 1914, waarop aan het slot van den vorigen paragraaf bedoeld werd, altijd gericht blijft en met stijgend resultaat. Wordt niettemin nog somwijlen tijdens het contract misleiding bij de aanwerving ontdekt, dan heeft aanstonds tusschentijdsche ontbinding plaats en de plantersverenigingen hebben daarbij altijd hare geneigdheid tot volle medewerking getoond. Overigens zij hier herinnerd aan de boven in § 3 (ad vraag sub a) vermelde vaste voorwaarde bij de eigen werving, alsmede aan de wettelijke mogelijkheid om de werving voor bepaalde ondernemingen te verbieden (zie artikel 14 (3) der Wervingsordonnantie 1914)

Om te voorkomen dat het overwicht van den werkgever, aan de scherpere sanctie op de naleving van het contract uiteraard ontleend, zou ontaarden in een „macht" die den werkmans aan zijn werkgever onder alle omstandigheden ook „aan den als zoodanig totaal ongeschikten" bindt, waaruit dan „de" misstanden welke verschillende leden ter Oostkust meenden te constateeren, hun oorzaak zouden nemen, dient de arbeidsinspectie en de verbeterde plaatselijke rechtspraak, welke instituten den strijd tegen de in vroegere tijden inderdaad bestaan hebbende ernstige misstanden met volkomen succes hebben gevoerd. Er is daarom ook geen grond voor de uitgesproken vrees, dat de behandeling der contractanten slechter zal worden, wanneer thans de poenale sanctie weder gehandhaafd blijft, daar de contrôle dan ook des te krachtiger verbeterd kan worden voortgezet. Van werkelijke misstanden d. w. z. vaste blijvende toestanden van slecht gehalte uit de poenale sanctie voortvloeiende, kan tegenwoordig ter Oostkust van Sumatra niet in waarheid gesproken worden en de vergelijking met een vermomde slavernij gaat in het geheel niet op. Ware dit anders, de Regeering zou het voorliggend ontwerp niet hebben ingediend.

Telkens herhaalde „uitbarstingen onder het werkvolk, omdat de uitgeoefende druk te groot is", zijn der Regeering dan ook niet bekend, wel is dit het geval met de vaak voorkomende moeilijkheden bij de uitbetaling der creditsaldi, die echter samenhangen met een op a d a t gegrond stelsel van afrekening, hetwelk dus niet met de poenale sanctie noch met een te groote macht der werkgevers verband houdt.

De opzichzelf staande gevallen van zoogenaamde klappen en dergelijke hangen evenmin met de poenale sanctie en de macht van den werkgever samen; zij worden evengoed van ondernemingen met vrije koelies en van ondernemingen op Java gemeld. De contractarbeid levert daarbij in zoover nog het voordeel dat het scherpere toezicht een sneller en zekerder toepassing van repressieve maatregelen medebrenkt, desnoods door stopzetting der werving en in het vervolg op rechtstreekscher wijze door toepassing der nieuwe bepaling sub B.

Het stelsel der Tweede Kamer-Commissie is door de Indische Regeering reeds destijds onaannemelijk bevonden, omdat het — ook afgezien van enkele minder juiste theoretische praemissen in haar rapport, o.a. waar dit schijnt uit te gaan van het bestaan eener privaatrechterlijke macht van den werkgever over den persoon en de vrijheid van den koelie die niet bestaat, — daadwerkelijk eene bespoedigde afschaffing niet nader zou brengen. Bepaalde bezwaren bestaan bij de Regeering daarenboven tegen de opdracht van het scheidsrechterschap aan de ambtenaren der arbeidsinspectie, die, Haars inziens naar hunnen werkkring in geenen deele vergelijkbaar met den landraadvoorzitter en den ambtenaar van het Binnenlandsch Bestuur, met stel-

ligheid in hun werkzaamheid als vertrouwensman, als trouwd „klachtenkantoor", van den koelie aanmerkelijk zouden inboeten, zonder dat ook op dit punt een wezenlijke hervorming bereikt zou zijn. Want ook tegenwoordig zijn reeds gelijksoortige scheidsrechterlijke bevoegdheden als de Kamere commissie hun toedacht, door de Koelieordonnantie in artikel 4(1) No. 15 en artikel 18 aan het bestuur gegeven. Deze verdeling der taak van scheidsrechterschap en toezicht tussehen bestuur en arbeidsinspectie zou, als in het belang der contractanten, de Regeering niet gaarne opgeven.

Van de verklaring door eenige leden t.d.pl. in het afdelingsverslag neergelegd, dat wanneer geleidelijke beperking der poenale sanctie in de richting van algeheele afschaffing niet kon worden aanvaard, zij zich zouden uitspreken voor onverwijld afschaffing, „daarbij prijs gevende de voordeelen van den voortgang der economische ontwikkeling van de buitengewesten", heeft de Regeering goede nota genomen.

Al moge dit standpunt overigens boven tusschenstelsels als hiervoren in dezen en in den vorigen paragraaf besproken, die wel de arbeidszekerheid op losse schroeven zetten maar toch een bijzondere kracht van den koeliecontractband behouden, de verdienste bezitten van klaarheid, duidelijkheid en consequentie. Zij aarzelt niet dit standpunt te noemen landsgevaarlijk en voor iedere Regeering, die het heil en de voorspoed van Indië ter harte gaan, thans meer dan ooit, volkomen onaanvaardbaar.

De toestanden in en de eischen bij de petroleumindustrie ter Oostkust van Sumatra, ten slotte, zijn in alle opzichten onvergelijkbaar met die bij de cultures in hetzelfde gewest, hetgeen besluiten uit vergelijking dier beide onmogelijk maakt.

§ 6. Behoud van het stelsel der poenale sanctie. Bij de uiteenzetting door de leden die in de eerste beide alinea's van den betrekkelijken paragraaf van het afdelingsverslag aan het woord waren, gegeven, sluit de Regeering zich ten volle aan, terwijl met betrekking tot de opmerkingen dier leden in de derde alinea bedoeld, de Regeering aanteekent dat theoretisch en moreel eene poenale sanctie niet à priori af te keuren is en dus naar Haar oordeel nog meer dan die leden doen, uit een moreel oogpunt alle nadruk behoort te vallen op de ontwikkeling die de praktijk aan de poenale sanctie heeft gegeven. Het artikel van den Heer Meyer Ranneft stamt uit den tijd vóór de tegenwoordige Wervingsordonnantie van 1914 en juist in de laatste tien jaren is met toenemend succes in de verkeerde werfpraktijken gestadige verbetering gebracht.

De praemisse der Kamere commissie, vervat in de passage aangehaald in de zesde alinea van dezen paragraaf van het verslag, kwam reeds in den vorigen paragraaf van deze memorie ter sprake.

Waar behoud der poenale sanctie door de Regeering wordt noodzakelijk geacht om het algemeen belang en uitsluitend daarom, meent Zij de beschouwingen over de psychologische waarde en de opvoedende kracht die volgens eenige leden daaraan is toe te kennen en daartegenover door andere leden wordt ontkend, h.t. pl. niet aan een diepergaande beschouwing te moeten onderwerpen, al wordt ook door Haar een zeker educatief element in de poenale sanctie niet ontkend.

Wat het Inlandsch rechtsbewustzijn aangaat, nòch van den Javaanschen koelie die onder poenale sanctie in den grooten

landbouw werkzaam is, noch van den Europeeschen scheep-
ling die onder gelijke sanctie aan boord van een vaartuig
dient, is gebleken dat hun rechtsbewustzijn in opstand kwam
tegen dezen waarborg dat het vrijwillig gesloten contract
moet worden nagekomen, weshalve de Regeering Zich over-
tuigd gevoelt, dat noch het Inlandsch noch het Europeesch
rechtsbewustzijn als zoodanig tegen de poenale sanctie kun-
nen worden aangevoerd.

Bij vergelijkingen met pandelingschap, gelijk die t.a.p. in
het afdeelvingsverslag ten bewijze van eenig bijzonder rechts-
bewustzijn op dit stuk zijn gemaakt, is men naar de ziens-
wijze der Regeering evenzeer op het verkeerde spoor als bij
die met slavernij; aan behoud van toestanden die op een
pandelingschap zouden gelijken, zou de Regeering uiteraard
evenmin kunnen medewerken als aan eenige — al of niet
„verkapte” — slavernij.

Een vergelijking tusschen de zekerheid van geregelden en
deugdelijken arbeid bij louter civiel gesanctionneerd met
dien bij poenaal gesanctionneerd contract, is door de proe-
ven met tewerkstelling van vrije koelies in de particuliere
zoowel als in de Staatsbedrijven reeds voor lang mogelijk;
van een „voetstoots” aanvaarden door de Regeering van
eene stelling dat naleving der werkecontracten zonder straf-
beding onvoldoende verzekerd is, zooals in de slotlinea van
dezen paragraaf in het verslag wordt gezegd, kan dan ook
niet gesproken worden.

§ 7. Kolonisatie. Het vraagstuk eener juiste kolo-
nisatie is zeer gecompliceerd en moet — vooral met het oog
op de toekomstige belangen der te koloniseeren bevolking
zelve, — met uiterste voorzichtigheid worden gehanteerd.

Door, ter wille van een anderen, niet aan de kolonisatie-
idee verknochten, wensch, — bespoediging der afschaffing
eener sanctie op werkecontracten, — een kolonisatie „sterk te
bevorderen” gelijk het in het afdeelvingsverslag wordt gezegd,
v.z.v. dit mocht beteekenen haar tegen de natuurlijke eischen
van het kolonisatiebeleid in te forceeren, zou de Regeering
wellicht en aan de levensbelangen der betrokken bevolking
en aan de algemeene oeconomie van den lande een onherstel-
bare schade kunnen toebrengen, waarbij de kolonisten het
kind van de rekening zouden zijn en achterna, te laat, het
langer behoud van het huidige stelsel der poenale sanctie
verkiezelijk zou kunnen blijken.

Hoewel derhalve inderdaad de Regeering in een toekomstige
bevolking der buitengewesten de finale oplossing óók van
het vraagstuk der arbeidsmarkten buiten Java ziet, is Zij niet
genegen onvoorwaardelijk eene richting als de bedoelde in
te slaan. Dat overigens de groote kosten verbonden aan een
sterk geintensifiëerde kolonisatie momenteel de krachten der
schatkist te boven gaan, behoeft stellig weinig betoog.

Dit neemt niet weg dat het vraagsuk der kolonisatie van
de buitengewesten bij het Departement van Binnenlandsch
Bestuur (afdeeling Agrarische zaken) nimmer, ook in de
huidige slechte geldelijke omstandigheden niet, uit het oog
verloren wordt. Het is daarbij echter steeds noodzakelijk
gebleken, met scherpe onderscheidingen rekening te houden,
zooals die tusschen landbouwerskolonisatie en arbeiderskolo-
nisatie, die tusschen half of heel ontgonnen en geheel woeste
landstreken, tusschen streken die zooals Deli, geheel in een
netwerk van ondernemingen zijn uitgegeven en andere, waar
grond — soms voor sawahlandbouw wel, soms niet geschikte.
— te vinden is, al hetgeen het vraagstuk zeer compliceert,
terwijl een moeielijk te overwinnen beletsel de persoonlijke
ongegenheid is van den Javaan in het algemeen, en vooral

van den „tani” om zijn land voor goed te verlaten; dwang
moet daarbij uit den aard der zaak geheel uitgesloten blijven
en zelfs groote geldelijke verlokkingen zijn veelal niet in
staat, den Javaan blijvend aan zijn nieuwe woonplaats te
binden.

Uit de opgesomde hoofdpunten moge blijken, dat een juiste,
in het ware belang van land en volk gevoerde, kolonisatie
inderdaad elke forceering, waarbij b.v.b. voor een aangege-
ven streek een voltooiing der kolonisatie binnen een vooraf
voorgeschreven aantal jaren vooropstaat, geheel onraadzaam
maakt. De Regeering moet derhalve, door de ervaringsfeiten
gedwongen, Zich wel aan het standpunt houden, dat de kolo-
nisatie der buitengewesten „bevorderd” moet worden, maar
elke beschouwing van dit onderwerp in een d a d e l i j k, eng
verband met de poenale sanctie, wat altijd neerkomt op zoo-
danige forceering binnen een bepaald aantal jaren met voor-
bijgang van mogelijk anders eischende belangen der bevol-
king, moet worden losgelaten.

Zij wijst ten slotte erop, hoe Haar deze conclusie wordt
opgelegd juist door consequent vasthouden aan het eenig
uitgangspunt dat in deze de Regeering heeft geleid: bescho-
wing van het g e h e e l e onderwerpelijke vraagstuk uitslui-
tend en alleen uit het oogpunt van het algemeen belang van
land en volk van Indië in hun geheel.

§ 8. Verschillende opmerkingen. Het ligt
in de bedoeling der Regeering om in verband met de voor-
gestelde bepaling onder I. A een verlaging van het tarief der
registratiekosten in overweging te nemen.

Aan den wensch van eenige leden om den werkgevers de
vrije bepaling te ontnemen van het aantal koelies dat zij
na afloop der contracten op de onderneming wenschen aan
te houden, zou bezwaarlijk kunnen worden voldaan.

De Regeering acht na het vele wat er over het onderwerp
der poenale sanctie van alle zijden in de laatste jaren is
gepubliceerd, en waarbij ook de plaatselijke kenners van
de betrokken landen en toestanden hun licht over de zaak
hebben verspreid, een Commissie uit den Volksraad die
zich nog weder eerst plaatselijk op de hoogte zou gaan stel-
len, niet noodig. De daaruit voortvloeiende verdere ver-
traging in deze aangelegenheid waarin eene eindelijke be-
slissing door Haar thans ten zeerste urgent wordt geacht,
zou nog te grooter worden, omdat een Commissie die enkel
een bepaalde streek, b.v.b. Deli, zou bezoeken daarmede
niet dan een onvoldoend en eenzijdig beeld zou hebben
verkregen van de omstandigheden die het vraagstuk, dat
de Regeering thans allerminst als een uitsluitend Delische
kwestie wil aangemerkt zien, beheerschen; zij zou dus be-
halve genoemd gebied, ook andere, geheel daarvan en on-
der elkander verschillende streken in en buiten Sumatra
moeten bezoeken, gelijk dit ook door Dr. Pekelharing, den
Regeeringsdeskundige, gedaan is.

§ 9. Considerans der ordonnantie. De
considerans der ontwerp-ordonnantie acht de Regeering
niet in strijd met de Memorie van Toelichting, omdat
daarin gezegd wordt dat aan het voorstel een voorloopige
handhaving ten grondslag ligt. In dezelfde Memorie van
Toelichting toch wordt ook gezegd, dat naar de Regeering
voorziet, het hier een behoud geldt nog voor langen tijd
en wel, naar uit het slot van § 5 van dat stuk blijkt, tot
normalere bevolkingstoestanden normalere sanctie mogelijk
zullen maken. Een nadrukkelijke opneming nu van het
woord „voorloopig” in de considerans en vooral zoodanige

opneming thans, door wijziging van het ingediend ontwerp achterna, hetgeen den indruk zou kunnen wekken, alsof daarmede het even geschetste standpunt der Memorie van Toelichting thans verlaten was, zou aanmerkelijk kunnen schaden aan het als voornaamste, vooropgezette doel der voordracht, hetwelk is: het geven van rechtszekerheid ter aanmoediging van nieuw kapitaal voor de bodemontginning, waaronder vooral het buitenlandsche na de onzekerheid der laatste jaren alleen waarde zal hechten aan een klare, niet dubbelzinnige omschrijving van de strekking der verordening, zooals die in de ontworpen considerans voorkomt. De Regeering deelt op dit punt geheel de zienswijze van de leden die in de vijfde alinea en van die welke in de negende alinea van § 9 van het afdelingsverslag aan het woord zijn en maakt bepaald bezwaar tegen iedere vaagheid in de bedoelde omschrijving.

Wanneer de toestanden ergens buiten Java eens werkelijk grondige verandering ondergaan, blijft uiteraard de Regeering toch even vrij, voor die streek de zaak in nadere beschouwing te nemen, zooals in de tiende alinea van het afdelingsverslag wordt opgemerkt.

Imperatief voorschrijven eener periodieke herziening, als in de elfde alinea door enkele leden voorgestaan, zou het zoolven in herinnering gebrachte doel der wetsvoordracht geheel verijdelen en ware voor de Regeering derhalve evenzeer onaannemelijk.

De beide inconsequenties welke enkele leden meenden op te merken in de uitwerking van de in de considerans neergelegde strekking, kan de Regeering niet zonder meer als zoodanig erkennen.

Ten aanzien der door deze leden gestelde vragen omtrent het nut der voorgenomen verkorting van den duur der reëngagementcontracten en omtrent de bezwaren tegen behoud van den thans geldenden maximumduur, wordt wel door de Regeering erkend dat overwegende bezwaren tegen dat behoud inderdaad wel niet zouden bestaan, doch juist het logisch verband waarin de bepaling sub A staat met het principe van een zoo lang als noodig behouden der poenale sanctie heeft tot hare opneming gevoerd. Zooals in de Memorie van Toelichting (§ 6, tweede gedeelte) is toegelicht, bestaat dat verband daarin dat, nu de poenale sanctie niet langer te beschouwen zal zijn als in staat van liquidatie te verkeeren, het noodig is dat na den kostbaren eersten termijn van leertijd, zoo dikwijls mogelijk de werkman weder zijn vrije wilsbepaling tot al dan niet verdere verlenging van zijn arbeidscontract terugkrijge. De Regeering sluit de oogen niet voor de ook hieraan verbonden meerdere kosten. Zij heeft echter niet den indruk gekregen, dat deze kosten niet door de cultures zouden kunnen worden gedragen.

Wat het behoud van artikel 24 der Koelieordonnantie betreft, feitelijke toepassingen dezer bepaling mogen bij de huidige oriëntering der Regeering ten aanzien der poenale sanctie minder spoedig en op minder ruime schaal te verwachten zijn, dan in de pas voorafgegaane jaren had kunnen

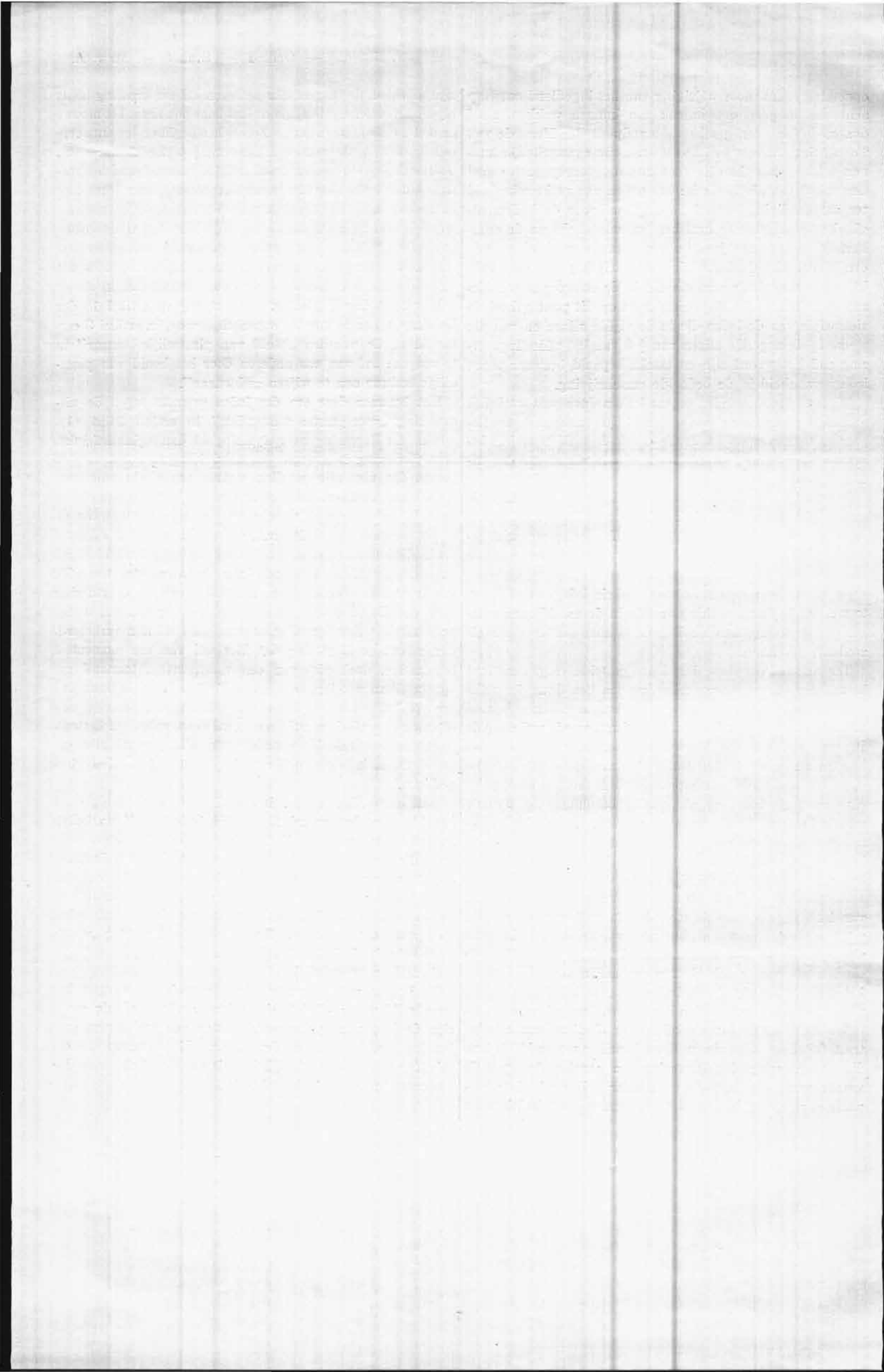
zijn geschied, de theoretische beteekenis dezer bepaling blijft bij die oriëntering dezelfde en laat haar ook naast het nieuwe artikel 24 bis bestaanbaar. Zooals het beginsel der ontwerpordonnantie in de achtste alinea van § 6 der Memorie van Toelichting werd omschreven toch, is diensvolgens de poenale sanctie een blijvend noodig expedient „daar waar niet en zoolang niet” de arbeidsmarkt plaatselijk op de normale wijze is voorzien, en hiermede is de aan den Gouverneur-Generaal in dit artikel gegeven bevoegdheid tot incidenteele en partieele tempering, zoover ergens de omstandigheden dat medebrengen, ook met behoud van het stelsel niet in strijd.

Het komt der Regeering, met het oog op artikel 18 der Koelieordonnantie minder wenschelijk voor, in artikel 3 eerste lid na de woorden „hoofd van plaatselijk bestuur” in te voegen: „of van een anderen door het hoofd van plaatselijk bestuur aan te wijzen ambtenaar”.

Het bezwaar door een der leden gemaakt tegen de uitdrukking „voortgezette toestanden” in artikel 24bis (1), schijnt der Regeering meer etymologisch dan legislatief juist. Hare bedoeling is geweest, een aanduiding in het artikel te geven, dat niet alle gevallen waarin een slechte toestand wordt aangetroffen, tot het aanstonds blindelings grijpen naar het uiterste middel behoeven te leiden. Wanneer de inspecteerende autoriteit b.v.b. ergens een toestand aantreft als in dit artikel bedoeld, doch het haar met zekerheid blijkt dat een dergelijke toestand daar voorheen, stel tot vóór enkele weken, nimmer bestaan heeft en zij de overtuiging bezit dat die na deze ernstige waarschuwing ook, stel weder over enkele weken, grondig en voor goed zal zijn verbeterd, dan meent de Regeering dat hier wel van een momenteel lestaanden, doch niet van een voortgezette toestand gesproken kan worden, en ongetwijfeld zal men beämen dat voor het aanstonds toepassen van den krassen maatregel van dit nieuwe artikel in zulk een geval eerst roden zal bestaan nadat de evenbedoelde ernstige waarschuwing zal zijn gegeven en na korten termijn zal blijken te zijn in den wind geslagen.

Aan den anderen kant is een direct ingrijpen als door het hier aan het woord zijnde lid bedoeld, bij werkelijk „voortgezette toestanden” door het artikel niet uitgesloten, want die voortzetting behoeft niet in de toekomst te bestaan, — het onderzoek kan evengoed uitwijzen dat de toestand reeds dadelijk een maanden- of jarenlang „voortgezette” is, en dan zal het artikel zonder voorafgaande waarschuwing toegepast moeten worden. Behoud van de bijvoeging „voortgezette” acht de Regeering dus eenerzijds wel gewenscht en anderzijds onbedenklijk.

De Regeering heeft er, ten slotte, geen bezwaar tegen, het tweede lid van artikel 24bis te lezen: „In zoodanig geval zijn de loopende werkovereenkomsten van rechtswege ontbonden met ingang van den dag na dien waarop een afschrift van het betrekkelijk besluit aan den beheerder der onderneming zal zijn beteekend”.



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 4 — STUKKEN 4—8.

Wijziging en aanvulling van de koelie-ordonnantie Sumatra's Oostkust (1ste gew. zitting 1923, Ond. 7).

MOTIES EN AMENDEMENT.

Stuk 4. Motie voorgesteld door de heeren Stokvis, Salim, Soetadi, Dahler en Dwidjosewojo (met intrekking van een op 1 November voorgestelde en alleen in de Handelingen opgenomen motie).

Ingezonden 2 November 1923.

De Volksraad,
van oordeel, dat de bestaande regeling van de arbeidsverhoudingen voor de grootbedrijven van landbouw, mijnbouw en nijverheid in de buitengewesten, alsmede die omtrent de koeliewerving dringend eene algemeene herziening behoeven;

noodigt de Regeering uit om:

- 1o. ter voorbereiding hiervan eene commissie te benoemen van zoo veelzijdig mogelijke samenstelling:
en in afwachting van die herziening;
- 2o. met ingang van 1 Januari 1925 den langsten duur van de immigratie-contracten op een jaar te stellen;
- 3o. met ingang van dienzelfden datum een begin te maken met geleidelijke afschaffing van de reëngagements-contracten, zoodanig, dat binnen vier jaren na dien de afschaffing zal zijn geschied.

Deze motie is in de vergadering van 7 November 1923 **verworpen**.

Stuk 5. Amendement voorgesteld door de heeren Kerkkamp, Soejono en Aay.

Ingezonden 2 November 1923.

De ondergeteekenden hebben de eer voor te stellen in de ontwerp-ordonnantie tot wijziging en aanvulling van de koelieordonnantie Sumatra's Oostkust (1ste gew. zitting 1923, Ond. 7) in de considerans de woorden „in verband met de gebleken noodzakelijkheid tot behoud van het stelsel” te vervangen door „in verband met de wenschelijkheid van voorloopige handhaving van het stelsel”.

KERKKAMP.
SOEJONO.
AAY.

Dit amendement is in de vergadering van 7 November 1923 **verworpen**.

Stuk 6. Motie voorgesteld door den heer Kerkkamp.

Ingezonden 2 November 1923.

De Volksraad,
van oordeel, dat de toezegging in de considerans gedaan, betreffende de handhaving van het bestaande stelsel der *werkovereenkomsten*, gereede aanleiding behoort te zijn om in de eerste plaats de betrekkelijke koelieordonnanties en waar noodig ook andere daarmee verband houdende rege-

lingen te herzien in het belang van den werknemer; noodigt de Regeering uit binnen bekwamen tijd bij het college een voorstel tot een dergelijke herziening aanhangig te maken.

Deze motie is in de vergadering van 7 November 1923 **verworpen**.

Stuk 7. Motie voorgesteld door de heeren Engelenberg, Roep, Koesoemo Joedo en Kiès.

Ingezonden 2 November 1923.

De Volksraad,
overwegende, dat met de handhaving van de poenale sanctie noodwendig gepaard dient te gaan de zekerheid, dat de bij de *werkovereenkomsten* aan den Inlandschen werknemer gewaarborgde rechten op alleszins afdoende wijze worden beschermd en gehandhaafd tegen alle inbreuken;

overwegende, dat de praetijk heeft uitgewezen, dat de dienst der arbeidsinspectie tot die werkzaamheid niet op voldoende wijze toegerust is;

noodigt de Regeering uit den dienst der arbeidsinspectie zoodanig in te richten en zijn arbeid zoodanig te regelen, dat die dienst in staat gesteld wordt om op afdoende wijze toezicht uit te oefenen op de arbeidstoestanden en arbeidsverhoudingen in heel het gebied der buitengewesten.

Deze motie is in de vergadering van 7 November 1923 **aangenomen**.

Stuk 8. Motie voorgesteld door de heeren Engelenberg, Bergmeijer en Buffart.

Ingezonden 7 November 1923.

De Volksraad,
van oordeel, dat belangrijke beslissingen, als thans in art. 24 van de koelie-ordonnantie in handen van den Landvoogd alleen zijn gelegd, in deze tijden niet behooren te worden genomen dan bij ordonnantie, den Volksraad gehoord,

overwegende, dat de Regeering blijk heeft gegeven gaarne te willen overwegen of het inderdaad niet gewenscht is die bepaling zoodanig te veranderen, dat daarin op de geschikte plaats in stede van den Gouverneur-Generaal alleen, gesproken zal worden van een ordonnantie, de Volksraad gehoord,

noodigt de Regeering uit, in allen gevalle nu reeds over te gaan tot de bepleite wijziging in de redactie van art. 24, en gaat over tot de orde van den dag.

Deze motie is in de vergadering van 7 November 1923 **aangenomen**.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 5 — STUK 1.

Jaarverslag en balans der Nederlandsch-Indische Aardolie Maatschappij over 1922.

Ter opvolging van het bepaalde in het tweede lid van artikel 19 der wet van 5 Juli 1921 (Nederlandsch Staatsblad No. 845, Indisch Staatsblad No. 552) heb ik de eer, op last van den Gouverneur-Generaal, ten vervolge van mijn brief van 26 September 1922 No. 2674/IIIB (2e gew. zitt. '22, Ond. 5), UHoogEdelGestrenge hiernevens te doen toekomen afschriften van de door de algemeene vergadering van aandeelhouders der Nederlandsch-Indische Aardolie Maatschappij goedgekeurde balans over 1922 en van het door den Raad van Beheer aan den Minister van Koloniën uitgebracht jaarverslag, met verzoek deze stukken in de Bijlagen der Handelingen van den Volksraad te willen doen opnemen.

Buitenzorg, 9 October 1923.

De 1ste Gouvernements Secretaris,
H. A. HELB.

Aan

den Voorzitter van den
Volksraad.

No. 32.

Jaarverslag over 1922
van de
Nederlandsch-Indische Aardolie Maatschappij.
Opgericht 14 December 1921.

Raad van Beheer:

H. J. E. Wenekebach, Voorzitter.
Mr. J. Limburg,
Ir. E. Middelberg,
Dr. J. W. IJzerman,
Ir. Jhr. H. Loudon,

Leden.

Directie:

De Bataafsche Petroleum Maatschappij.

Ingevolge artikel 24 der statuten bieden wij U hierbij aan de balans over 1922, voorzien van de noodige toelichting, en een verslag van de voornaamste handelingen der maatschappij in het afgelopen boekjaar.

In den loop van het verslagjaar trad Mr. Aug. Philips wegens zijne benoeming tot Directeur der Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot Exploitatie van Petroleumbronnen in Nederlandsch-Indië af als lid van den Raad van Beheer der N. I. A. M. en werd als zoodanig opgevolgd door Ir. Jhr. H. Loudon.

Ten einde onverwijld een aanvang te kunnen maken met de noodige geologische en topografische opnemingen en alle verdere voorbereidingen voor de ontginning, werd met De Bataafsche Petroleum Maatschappij een voorloopig accoord getroffen in dien zin, dat deze Maatschappij hare hulpmiddelen, magazijngooederen en personeel in Indië voor de exploratie en ontginning der N. I. A. M. terreinen beschikbaar stelde.

Door dit accoord, dat nader uitgewerkt en aangevuld, in de hierna vermelde overeenkomst tusschen de N. I. A. M. en de B. P. M. is opgenomen, was het mogelijk, onmiddellijk na de oprichting aan den vertegenwoordiger der B. P. M. te Pladjoe telegrafisch uitvoerige opdracht te geven, zooals reeds in het vorig jaarverslag werd vermeld.

Genoemd vertegenwoordiger is met de algemeene leiding der werkzaamheden, de administratie en de boekhouding in Indië belast.

Ter uitvoering van genoemde opdracht vertrok den 7den Januari 1922 per K. P. M. stoomer van Pladjoe een expeditie naar Djambi ten einde regelingen te treffen aangaande het transportwezen naar en in Djambi, het verwerken van opslagterreinen en voorloopige woning-accommodatie in de stad Djambi en het bepalen van de meest gunstige plaats der locaties voor de boringen.

Door de bereidwilligheid van den Resident werd de beschikking verkregen over eenige kamers in het Gouvernements-logeergebouw, hetgeen dankbaar aanvaard werd. Verder werd van den kapitein der Chineezzen de eenige ter plaatse beschikbare woning gehuurd, waardoor voorloopig in de eerste woningbehoefte in de stad Djambi voorzien was.

Van de Industriele Maatschappij Palembang werden 2 geschikte erfpacht-perceelen met een daarop staande loods overgenomen voor het opslaan van voor de terreinen bestemde materialen.

Met een groote Chineesche aannemersfirma, beschikkende over een 4-tal hekwieliers, die in geregelden weekdienst tot Sarolangoen en Moeara Boengo gaan, werd een transportovereenkomst gesloten voor het vervoer der materialen van Djambistad naar Moeara Boelian, welke plaats in ca. 18 uur per hekwieler van Djambi te bereiken is, en als doorvoerstation werd gekozen.

Een geschikt terrein werd hier uitgezocht voor het opslaan van materialen en, tegen betaling van eene som in eens, de rechten van de Inlandsche opgezetenen afgekocht.

Onmiddellijk werd een aanvang gemaakt met den bouw van eenige voorloopige woningen voor Europeesch en Aziatisch personeel, alsmede opslagloodsen voor materialen.

De Boelian-rivier, welke dicht bij onze boorplaatsen haar oorsprong heeft, bleek als transportweg totaal ongeschikt, daar zij gebarricadeerd was door een buitengewoon aantal boomen.

Derhalve werd een tracé gezocht voor een transportweg van Moeara Boelian naar Betoeng met een zijweg naar Badjoebang, de beide plaatsen waar de locaties der boringen werden vastgesteld. Bij het zoeken van dit tracé werd gebruik gemaakt van de gegevens, tevoren door den Dienst van het Mijnwezen verkregen.

Dit tracé door maagdelijk bosch werd ca. 11 Meter breed open gekapt en daarna geschikt gemaakt als transportweg voor caterpillars, ten einde van een vluggen opvoer der boormaterialen verzekerd te zijn en zodoende het tijdstip van den aanvang der boring te bespoedigen.

De lengte van den transportweg van M. Boelian naar Betoeng bedraagt 30 K.M., van den zijweg naar Badjoebang, welke bij K.M. 7½ begint, 9 K.M.; totaal dus 39 K.M.

Middelerwijl was het transport van stoomketels, boorinstallaties, boorbuizen enz. van Pladjoe naar Djambi per K. P. M. stoomer en met eigen motorschip, en verder naar Moeara Boelian per hekwiel in vollen gang.

Tevens werden 5 caterpillars met de noodige aanhangwagens van Pladjoe verzonden, welke na het gereedkomen van den transportweg in korten tijd genoemde boormaterialen ter plaatse brachten.

Op de beide genoemde boorplaatsen was men intusschen begonnen met den bouw van woningen voor boormeesters en boorploegen, het bouwen van water- en olietransportstations met tanks, stoompompen enz.

Gelijktijdig werd een geschikt tracé gezocht voor een 3" ruwe-olie-afvoerleiding van het boorterrein Badjoebang naar Betoeng en van Betoeng naar Sumpal, het gunstigst gelegen pompstation der Bataafsche Petroleum Maatschappij in de residentie Palembang.

Dit tracé werd 40 K.M. opengekapt, ten einde gewaarborgd te zijn, dat omvallende boomen de pijp- en telefoonleiding niet kunnen beschadigen, hetgeen een eerste vereischte is voor een veilig olietransport.

De 3" pijpen voor deze leiding werden intusschen van Pladjoe aangevoerd en langs de verschillende rivieren en boschpaden naar het pijplijntracé getransporteerd, waarna het uitleggen en aanschroeven der pijpen een aanvang nam.

Tevens werd begonnen met het plaatsen van ijzerhouten palen voor en het spannen van de telefoonleiding.

Op de boorplaats Badjoebang was men inmiddels met de voorbereidende werkzaamheden gereed gekomen, zoodat op 4 October 1922 met boren begonnen kon worden, terwijl de boring te Betoeng op 9 December 1922 een aanvang nam.

Wat de keuze dezer beide betreft het volgende:

De keuze van de eerste boorterreinen viel op Oost-Djambi (Djambi I), niet alleen omdat volgens geologische gegevens Oost-Djambi de beste kansen biedt, doch tevens omdat met het oog op het transport van materiaal en den afvoer van de verwachte ruwe olie Oost-Djambi gunstiger gelegen is dan de velden van West-Djambi.

Van de, door de exploratiewerken, uitgevoerd door den Dienst van het Mijnwezen, in Oost-Djambi vastgestelde antielinalen kwamen Betoeng en Badjoebang het eerst voor exploratie door diepboringen in aanmerking.

Het Betoeng-zadel is zonder twijfel de meest gunstig gebouwde antielinaal van Oost-Djambi, rijk aan olie- en gasvindplaatsen, terwijl de boring eene groote dikte van de Onder-Palembang-formatie kan onderzoeken, welke gesteende reeks in de residentie Palembang het grootste gedeelte der productie levert.

Op het Badjoebang-zadel, dat wel eene iets minder zelfstandige plooi vormt, is zelfs nog de Midden-Palembang-formatie aanwezig en wordt dus het olievoerende Onder-Palembangsche-systeem in zijne geheele dikte door onze boringen geëxploreerd.

Een dadelijk door onzen geologischen staf gedaan onderzoek bevestigde grootendeels de door de geologen van het Mijnwezen vroeger gedane waarnemingen.

Tevens werden daarbij belangrijke nieuwe gegevens over het geologisch verband der twee terreinen verkregen.

Op ult. December 1922 had de boring te Badjoebang een diepte bereikt van 172½ M. en die te Betoeng van 66 M.

In laatstgenoemde boring werd op 60 M. diepte de eerste olielaag aangeboord, waarbij per dag ca. 80 liter olie uitvloeide. Beide boringen zijn voor een diepte van 800 M. berekend en zijn daartoe 20" bekleedingsbuizen als aanvangserie gebezigd.

Van de olieafvoerleiding was op ult. December 27 K.M. uitgelegd, waarvan 24½ K.M. was aangeschroefd.

De aanleg dezer leiding gaat met vele moeilijkheden gepaard, aangezien zeer steile hellingen naast laag gelegen gedeelten, die door bandjirs overstroomd worden, het transport en den aanleg der pijpen ernstig belemmeren.

De goede gang der exploratie-werkzaamheden werd zeer bevorderd doordat het Bestuur te Moeara Boelian een hulp-telegraafkantoor opende, waardoor een directe verbinding met de stad Djambi en met Pladjoe tot stand kwam.

De gezondheidstoestand onder het werkvolk liet den eersten tijd te wenschen over; koortsen kwamen veelvuldig voor en vrij veel gevallen van beri-beri werden geconstateerd. De toestand verbeterde aanmerkelijk door het afloopen van het allereerste ruwe werk in het bosch en de mogelijkheid betere keuze op het aan te werven werkvolk toe te passen. Een Europeesch ziekenverpleger werd in het hospitaal te Moeara Boelian geplaatst, welke maatregel eveneens bevorderlijk bleek voor een beteren algemeenen gezondheidstoestand.

Met den leider van het Militair Hospitaal in de stad Djambi bestaat bovendien een overeenkomst omtrent eventueel te verlenen medische hulp.

Werkvolk was in voldoende mate te verkrijgen. Door de malaise in de rubbercultuur was er genoeg aanbod van Djambiërs, die echter over het algemeen slechts geschikt zijn voor boschwerkzaamheden en bouwen van tijdelijke woningen.

Het grondverzet en transport der 3" pijpen in de pijplijnrintis geschiedde door Chineezers, die bij aannemers in dienst werkten.

De stand van bovenopgesomde, meer in chronologische volgorde, meegedeelde werkzaamheden was begin 1923 als volgt, waarbij bijgevoegde kaart ter verduidelijking moge dienen.

Nederzetting Moeara Boelian.

Dit emplacement is geheel voltooid.

Gebouwd werden eenige woningen voor het Europeesch en Aziatisch personeel, een logeergebouw, een ziekenbarak voor 40 personen, een kantoor, een magazijn en een sleep-helling voor het lossen van materialen.

Boring Badjoebang.

Diep 318 M. 20" serie 129.60 M.; 17½" serie 288.60 M.; 15" serie 305½ M. Geringe oliesporen werden bij 220 M. aangetroffen.

Boring Betoeng.

Diep 192 M. 20" serie 109.92 M.; 17½" serie 185½ M. Op 111 M. werd de 2de olielaag aangeboord met een productie van circa 2000 L. per dag. In verband met deze geringe productie werd besloten dieper te boren.

3" Pijpleiding Badjoebang—Betoeng.

Deze olietransportleiding is over de geheele lengte (13 K.M.) uitgelegd, waarvan 9½ K.M. is aangeschroefd.

Telefoonlijn Badjoebang—Betoeng.

Alle palen zijn uitgelegd.

3" Pijpleiding Betoeng—Ladang Pait.

Deze is over de geheele lengte (60 K.M.) aangeschroefd en wordt thans geperst.

De totale lengte der pijpleiding vanaf Badjoebang naar Ladang Pait, een verlaten boorterrein van de Bataafsche Petroleum Mij., is 73 K.M., te Ladang Pait werd de leiding aangesloten aan een bestaande ca. 8 K.M. lange 3" pijpleiding, die naar het bovengenoemde pompstation Sumpal leidt, zoodat de geheele lengte van de N. I. A. M.-pijpleiding ca. 82 K.M. bedraagt.

Telefoonlijn Betoeng—Ladang Pait.

Deze is over een lengte van 10 K.M. gereed. Alle palen zijn uitgelegd. Voorts is van een voorloopige telefoonlijn 30 K.M. voltooid.

Pompstations en tanks.

Te Badjoebang is een pompstation gebouwd, voor het transport der ruwe olie naar Betoeng. Voorloopig werd 1 tank à 120 M³ opgesteld. De 2de tank volgt later.

Te Betoeng is eveneens een ruwe-olie-pompstation gebouwd, voorloopig met 1 tank à 120 M³. Bovendien werd hier een ravijn afgedamd, waarin circa 1200 M³ ruwe olie opgeslagen kan worden. Dit station zal voorloopig in gebruik worden genomen voor het verpompen naar Sumpal van eventueel aangeboorde ruwe olie.

Het definitieve pompstation voor het verpompen der ruwe olie naar Sumpal van beide terreinen, wordt gebouwd te Berangan, waar de Badjoebangleiding aan de Betoengleiding gekoppeld is en waar de tanks à 500 M³ geplaatst zullen worden. Een dezer tanks is in opvoer.

Op het pompstation der B. P. M. te Sumpal worden 2 tanks, elk 254 M³, gereserveerd voor de N. I. A. M.-olie.

Emplacementen te Badjoebang en Betoeng.

Op beide emplacementen worden gebouwd een dubbele boormeesterswoning, eenige woningen voor Aziatisch personeel, een magazijntje en een kleine werkplaats.

Waterpompstations.

Te Badjoebang werd op een afstand van circa 3½ K.M. aan de Kehilangan-rivier een waterpompstation gebouwd, dat water levert voor boring en woningen.

Te Betoeng werd op 3.6 K.M. afstand aan de Klabaurivier een dito waterpompstation gebouwd.

Van beide pompstations wordt het water door een 2" ijzeren buisleiding gepompt naar het betreffende boorterrein.

Europeesch personeel.

Dit bestond uit één terreinchef, 2 boormeesters en 3 assistenten-boormeesters, 1 assistent-terreinmachinist, 3 administratieve employé's, 1 veldgeoloog en 1 assistent-geoloog, 1 telefoonopzichter en 1 expediteur, totaal 13 personen.

Aziatisch personeel.

Totaal is momenteel een 650-tal Aziaten werkzaam voor boorwerkzaamheden. Pijplijn- en telefoonaanleg, pikoltransport en boschkappen.

Uit het bovenstaande blijkt, dat in Djambi in korten tijd veel tot stand is gebracht, gezien de moeilijkheden, welke te overwinnen waren in een uitgestrekt oerwoud met zeer steile hellingen, naast lage door bandjirs overstroomde gedeelten. Wij zijn erkentelijk voor de energie en toewijding, door het met deze werkzaamheden belaste personeel daarbij betoond.

Een woord van dank wordt hier gebracht aan den Resident van Djambi en de andere ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur, die, waar mogelijk, algeheelen steun verleenden en bij den aanvang waardevolle inlichtingen omtrent land en volk verstrekten, welke het mogelijk maakten ons een voorloopig oordeel over ons toekomstig arbeidsveld te vormen.

In den loop van het verslagjaar werden uitvoerige onderhandelingen gevoerd met de B. P. M. over eene met deze Maatschappij te sluiten overeenkomst betreffende het vervoer van de te winnen ruwe producten naar de raffinaderij te Pladjoe en het verwerken aldaar van die producten, alsmede voor den verkoop van de uit de Djambi-olie te verkrijgen bereide producten gemeenschappelijk met die der Bataafsche.

Nadat deze onderhandelingen tot een voor beide partijen bevredigende regeling hadden geleid en daarop de instemming van den Minister van Koloniën was verkregen, werd de overeenkomst 27 Maart 1923 gesloten.

Grondslag dezer overeenkomst is, dat de B. P. M. alle door haar te bewijzen diensten tegen zelfkosprijs in rekening brengt en de opbrengst der uit de N. I. A. M. olie verkregen bereide producten met de N. I. A. M. afrekent op basis van de werkelijke opbrengst van alle door de B. P. M. in Nederlandsch-Indië verkochte producten; een en ander tegen vergoeding van een matige bruto-commissie en een aandeel in de netto-opbrengst.

In de overeenkomst is mede definitief geregeld de beschikbaarstelling van hulpmiddelen, magazijngoederen en personeel door de B. P. M. ten behoeve van de exploratie en ontginning der N. I. A. M. terreinen, welke overigens door de N. I. A. M. voor eigen rekening plaats vindt.

Financieele resultaten.

Zooals uit de balans blijkt, werd op de debetzijde het

saldo van de verliesrekening 1921 opgenomen. Het werd nl. beter geacht, zoolang nog geen productie wordt verkregen en alles nog in aanbouw en wording is, alle uitgaven te beschouwen als te zijn kapitaalsuitgaven. Om die redenen werd over 1922 dan ook geen winst- en verliesrekening opgemaakt.

Einde van het verslagjaar werd besloten, door aandeelhouders andermaal f 1 000 000 op hare aandelen te doen storten, welke storting begin 1923 plaats had.

Ten slotte moge vermeld worden, dat met de accountantsfirma Freze & Hoogeweg een overeenkomst gesloten werd voor het doen van geregeld accountantsonderzoek ten behoeve der N. I. A. M.

NEDERLANDSCH-INDISCHE AARDOLIE MAATSCHAPPIJ.

Balans per 31 December 1922.

Aandeelhouders nog te storten	f 9 000 000,—	Aandelen	
Kas en Kassiers	„ 11 235,09	kapitaal	f 10 000 000,—
Administrateur Indië		De Bataafsche	
		Petroleum Mij.	„ 935 788,60
Kas en Kassiers	f 2 836,88		
Gebouwen, Installaties, Pijpleidingen, enz. ...	„ 558 962,68		
Magazijnvoorraden	„ 597 009,37		
Inventarissen Nederzettingen	„ 105 606,23		
Exploratiekosten	„ 316 484,64		
Algem. Kosten Nederzettingen	„ 21 159,64		
Algem. Kosten der Onderneming in Ned.-Indië ..	„ 170 089,59		
	„ 1 772 149,03		
Algem. Kosten in Nederland	f 151 412,29		
Saldo Verliesrekening 1921	„ 992,19		
	„ 152 404,48		
	<u>f 10 935 788,60</u>		<u>f 10 935 788,60</u>

De Raad van Beheer:

- H. J. E. WENCKEBACH.
- J. LIMBURG.
- E. MIDDELBERG.
- J. W. IJZERMAN.
- H. LOUDON.

NEDERLANDSCH-INDISCHE AARDOLIE MAATSCHAPPIJ.

Toelichting bij de Balans per 31 December 1922.

Administrateur Indië: Onder dit hoofd komen, zooals reeds uit de specificatie blijkt, alle in Indië gedane uitgaven, zoowel voor den bouw en aanleg der installatie als voor de boorwerkzaamheden en de voorraden. Deze laatste omvatten voor f 436 000,— aan boorbuizen en boormateriaal.

Onder Algemeene Kosten der Nederzettingen worden de kosten van toezicht e. d. op de terreinen geboekt; onder Algemeene Kosten der Onderneming valt het aandeel van onze Maatschappij in de kosten van Geneeskundige Hulp, aanvoer Inlandsch personeel, mutatiekosten Europeesch

's Gravenhage, Juli 1923.

De Directie:

De Bataafsche Petroleum Maatschappij,
J. E. F. DE KOK.
AUG. PHILIPS.

personeel, beheerkosten, e. d. van de Bataafsche Petroleum Maatschappij te Pladjoe.

Algemeene Kosten in Nederland: Onder dit hoofd ressorteeren de oprichtingskosten, de huur enz. van het kantoor in Den Haag, en het honorarium van den Raad van Beheer.

Over het jaar 1922 werd geen verliesrekening gemaakt, omdat, zoolang geen productie wordt verkregen en alles nog in aanbouw en wording is, alle uitgaven te beschouwen zijn als kapitaalsuitgaven.

De Bataafsche Petroleum Maatschappij: Onder dit hoofd komen de uitgaven voor onze Maatschappij gedaan en die nog niet met de B. P. M. verrekend werden.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 6 — STUKKEN 1 EN 2.

Wijziging der assistentenregeling ter Oostkust van Sumatra.

GELEIDEBRIEF, ONTWERP-KONINKLIJK BESLUIT MET TOELICHTING.

Stuk 1. Mijne Heeren!

Ik heb de eer U hierbij aan te bieden het ontwerp van een Koninklijk besluit strekkende tot wijziging en aanvulling van de artikelen 1, 2, 4, 13 en 19 der Assistentenregeling ter Oostkust van Sumatra (Staatsblad 1921 No. 334).

De toelichting, welke het ontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

Het zal der Regeering aangenaam zijn ter zake het oordeel van Uwen raad te vernemen.

Ik teeken hierbij aan, dat ik den Directeur van Justitie heb gemachtigd om bij de beraadslagingen van Uw College over bedoeld ontwerp namens de Regeering voorlichting te verschaffen.

Buitenzorg, 15 October 1923.

De Gouverneur-Generaal,
D. FOCK.

Aan
den Volksraad.

Stuk 2. ONTWERP KONINKLIJK BESLUIT.
(gewoon hoofd).

Hebben goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Ons besluit van 21 Maart 1921 No. 56, houdende vaststelling van de Assistentenregeling ter Oostkust van Sumatra (Indisch Staatsblad 1921 No. 334) wordt gewijzigd en aangevuld als volgt:

TOELICHTING.

Reeds spoedig na de inwerkingtreding van de Assistentenregeling voor Sumatra's Oostkust (St. 1921 Nos. 334 en 678) werd van de zijde der assistenten in Deli gewezen op verschillende onvolkomenheden in deze regeling. Dit gaf o.a. het toenmalig lid van den Volksraad den heer Cramer aanleiding, tijdens de eerste gewone zitting van 1922 (Hand. blz. 220 en 419) bij de Regeering aan te dringen op eene spoedige herziening en aanvulling van deze Assistentenregeling ten einde het gemis aan overgangsbepalingen daarin op te heffen en de bedoeling van den wetgever ten aanzien van sommige artikelen te verduidelijken. Van werkgeverszijde werd toen het standpunt ten aanzien van de toepassing der Assistentenregeling uiteengezet door Mr. Buffart (Hand. blz. 244 en 423), uit welke rede eveneens bleek dat meerdere artikelen in deze regeling voor tweeerlei interpretatie vatbaar waren.

Ontwerp Koninklijk besluit.

Toelichting.

Intusschen was reeds voor deze bespreking in den Volksraad door tusschenkomst van den Gouverneur van Sumatra's Oostkust overleg gepleegd met de betrokken partijen in Deli nopens het gemis van overgangsbepalingen. Ook met betrekking tot de onderwerpelijke wijzigingen zijn de beide Plantersverenigingen ter Oostkust (A.V.R.O.S. en D.P.V.) en de Vereniging voor Assistenten in Deli in de gelegenheid gesteld terzake van haar gevoelen te doen blijken.

De overgangsbepalingen, o.a. ten aanzien van den proeftijd, welke hoewel wegens het reeds verstrijken van de overgangperiode voor Sumatra's Oostkust voor dit gewest van geen belang, niettemin aanvankelijk in het ontwerp werden opgenomen met het oog op de eventuele toepassing van de Assistentenregeling in andere gewesten, zijn bij nadere overweging weggelaten, omdat een zoodanige wijze van wetgeving technisch weinig aanbevelingswaardig schijnt.

Het voorliggend ontwerp bepaalt zich derhalve tot een verduidelijking van die artikelen der Assistenten-regeling zelf, zoomede het treffen van die voorzieningen, waarvan op grond der in de praktijk gebleken behoefte, wijziging geboden wordt geacht.

Met betrekking tot de afzonderlijke artikelen moge het volgende worden opgemerkt.

A. Artikel 1 wordt gelezen:

(1) Het is verboden om op de ondernemingen van landbouw in het gouvernement Oostkust van Sumatra, waar personen volgens de voorschriften der Koelieordonnantie-Sumatra's Oostkust (Staatsblad 1915 No. 421) in dienst kunnen worden genomen, assistenten in dienst te hebben anders dan krachtens een schriftelijke, notarieele of onderhandse overeenkomst.

(2) De overeenkomsten, zoowel notarieele als onderhandse, moeten in dubbel worden opgemaakt. De werkgever doet dadelijk na de totstandkoming het dubbel aan den betrokken assistent uitreiken.

(3) De kosten der akten van overeenkomst, die van het aan den assistent toekomende afschrift van de notarieele overeenkomst en andere bijkomende onkosten, komen ten laste van den werkgever.

A. Artikel 1. De wijziging in lid 1 heeft ten doel een vereenvoudiging aan te brengen in den vorm voor de totstandkoming en dus ook voor eventuele wijziging der overeenkomsten, hetgeen tevens gepaard zal gaan met een vrijstelling van zegelrecht voor deze assistenten-contracten; met de hieruit voortvloeiende vermindering van inkomsten zal worden rekening gehouden bij nota van wijzigingen, op het ontwerp der voorloopige aanvullingsbegroting voor 1924.

Ingevolge het bestaande artikel 1 moeten de overeenkomsten gesloten worden of bij notarieele akte, of bij onderhandse akte gewaarmerkt op de wijze, voorgeschreven bij het 1e lid van artikel 2 der ordonnantie van 17 Januari 1916 (Staatsblad No. 46), zooals dit artikel luidt volgens ordonnantie van 1 December 1919 (Staatsblad No. 776), de kosten waaraan ten laste van den werkgever komen. Wanneer derhalve partijen de overeenkomst gedurende haar loop wenschen te wijzigen of aan te vullen, kan zulks thans slechts met inachtneming van de vorenbedoelde formaliteiten geschieden. Het spreekt van zelf dat bij een dussdanige omslachtige en kostbare handelwijze allicht zooveel mogelijk van wijzigingen of aanvullingen der overeenkomsten wordt afgezien. Dientengevolge is de huidige regeling, ook voor de assistenten, in zoover enkele malen praktisch nadeelig gebleken, n.l. in gevallen waarin de gewenschte aanvulling van de overeenkomsten de strekking had den assistenten meerdere voordeelen dan de reeds bedongene toe te kennen. Waar toch de betrokken maatschappij uiteraard in zulke gevallen gemeenlijk aan al hare assistenten gelijke voordeelige bedingen toedacht, kwam dit voor haar neer op wijziging van al de gesloten overeenkomsten. Behalve den bedoelden omslag bracht dit ook aanmerkelijke bedragen aan zegelkosten mede.

Noodig en voldoende voor de assistentencontracten nu echter, acht de Regeering alleen, dat zij zóódanig zijn opgemaakt dat er vastheid omtrent de bedingen besta, dat zij gemakkelijk kunnen worden getoetst op de vraag of ze aan de bepalingen der Assistentenregeling voldoen en

Ontwerp Koninklijk besluit.

Toelichting.

dat bij geschillen een rechtsgeldig bewijs ervan gemakkelijk aanwezig zij. Daartoe kan — gelet mede op de maatschappelijke positie van de beide partijen — worden volstaan met het voorschrift, dat de overeenkomsten schriftelijk moeten worden opgemaakt.

Wat de zegelkosten betreft, waarvan boven reeds sprake was, nu deze mede een ernstig beletsel tegen vlotte wijzigingen zelfs in het belang der assistenten, zijn gebleken, behooren deze tegelijk te vervallen; de Assistenteregeling en hare voorschriften hebben trouwens nimmer eene fiscale strekking gehad. Daartoe zal tegelijkertijd met de inwerkingtreding van het onderhavig ontwerp, § II van artikel 31 der zegelverordening 1921 (Staatsblad No. 498) worden aangevuld met een voorschrift daartoe strekkende, dat de ingevolge de Assistentenregeling aangegane overeenkomsten vrij van zegelrecht zijn.

Door deze vrijstelling wordt tevens tegemoetgekomen aan de aanvankelijke bezwaren van werkgeverszijde, in de bovenaangehaalde rede van Mr. Buffart naar voren gebracht tegen het opmaken der overeenkomsten in duplo, waarop van de zijde der assistenten en door den heer Cramer werd aangedrongen. Gebleken is, dat daartegen thans dan ook bij de beide Plantersverenigingen in Deli geen bedenking meer bestaat. Waar ook de Regeering de wenschelijkheid erkent, dat den assistent steeds het kosteloos bezit van een rechtsgeldig exemplaar van zijn contract gewaarborgd zij, is in lid 2 een voorschrift in bovenbedoelden geest opgenomen, bepalende, dat zoowel notarieele als onderhandsche overeenkomsten in dubbel moeten worden opgemaakt, terwijl de werkgever dadelijk na de totstandkoming het dubbel aan den assistent moet uitreiken. Niet nakoming van dit voorschrift is bij artikel 19 strafbaar gesteld.

De aanvulling van het oude tweede, thans derde lid beoogt vast te leggen, dat ook bij notarieele acten de kosten van het afschrift voor den assistent ten laste van den werkgever komen, hetgeen na het vorenstaande hier geen nadere toelichting behoeft.

B. Artikel 2 wordt gelezen:

(1) Behoudens het bepaalde in het vierde lid van dit artikel mag de overeenkomst slecht worden aangegaan voor een bepaalden tijd van ten minste een jaar, of voor onbepaalden tijd, met dien verstande dat ook de laatstbedoelde overeenkomsten ten minste voor den duur van een jaar worden gesloten. Ten aanzien der voor onbepaalden tijd aangegane overeenkomsten telt voor de berekening van bedoelden minimum-duur van een jaar mede de te voren reeds in dienst van denzelfden werkgever doorgebrachte tijd, voorzover de nieuwe overeenkomst onmiddellijk daarbij aansluit.

(2) Indien de overeenkomst voor een bepaalden tijd is gesloten, wordt zij na het verstrijken van den tijd geacht voor een gelijken duur op dezelfde voorwaarden te zijn verlengd, tenzij minstens vier maanden voor den afloop der overeenkomst de eene partij aan de andere te kennen geeft, dat zij de overeenkomst bij het verstrijken van den bepaalden tijd ontbonden wenscht te zien.

(3) Indien de overeenkomst voor een onbepaalden tijd is aangegaan, heeft ieder der partijen het recht haar te doen eindigen door opzegging; de overeenkomst eindigt alsdan na afloop van den in het eerste lid bedoelden minimumtermijn, indien de opzegging minstens vier maanden te voren

B. Artikel 2. Zooals ook reeds uit bovenaangehaalde rede van Mr. Buffart (Hand. Volksraad 1e gew. Zitting 1922 blz. 246), bleek, is van werkgeverszijde de gevolgtrekking gemaakt dat de proeftijd bedoeld in het 4e en 5e lid van dit artikel deel mag nitmaken van den minimumtermijn van 1 jaar, aangeduid in het 1e lid, en verder, dat de overeenkomsten voor onbepaalden tijd aangegaan binnen het eerste jaar door een opzegging overeenkomstig lid 3 (oud) zouden kunnen worden beëindigd. De Regeering acht dit door de Plantersvereniging ingenomen standpunt niet in overeenstemming met de oorspronkelijke bedoeling dezer voorschriften en ook niet met de strekking van eenen proeftijd als zoodanig in tegenstelling met een definitief verband.

In het eerste lid van het huidig artikel 2 staat duidelijk vermeld, dat de overeenkomsten slechts voor onbepaalden tijd kunnen worden gesloten „met inachtneming van dezen minimumtermijn” (d.i. de termijn van 1 jaar). Deze restrictie zou weinig reëlen zin hebben wanneer partijen de overeenkomsten van onbepaalden tijd vóór afloop van het eerste jaar toch door opzegging konden doen eindigen door daarin een proeftijd-clausule op te nemen. Evenmin wanneer door middel van den proeftijd het eerste kon worden aangetast.

Ontwerp Koninklijk besluit.

heeft plaats gehad, en anders vier maanden na den dag, waarop de eene partij aan de andere de overeenkomst heeft opgezegd.

(4) De overeenkomst als voorgeschreven in het eerste lid, kan worden voorafgegaan door eene voorloopige overeenkomst voor een proeftijd, die ten hoogste vijf maanden mag bedragen en voor de eene partij niet langer mag zijn dan voor de andere. Op deze voorloopige overeenkomst zijn de bepalingen van deze assistentenregeling met uitzondering van die in artikel 1, niet toepasselijk. Ieder der partijen is bevoegd om gedurende den proeftijd de dienstbetrekking door opzegging onmiddellijk te doen eindigen.

(5) De overeenkomst voor een proeftijd kan tusschen dezelfde partijen slechts eenmaal worden gesloten.

(6) Elk beding, strijdig met eenige bepaling in dit artikel, is nietig.

C. Het tweede en het zevende lid van artikel 4 worden onderscheidenlijk gelezen:

(2) Tenzij de overeenkomst een gunstiger regeling inhoudt, heeft de assistent recht op vier vrije dagen per maand, waarvan twee Zondagen en, met behoud van het volle loon, op een verlof van veertien dagen telkens nadat hij een jaar, en van acht maanden, telkens nadat hij zes jaren, den eventueelen proeftijd inbegrepen, bij denzelfden werkgever heeft gediend.

(7) De overige in het eerste lid bedoelde punten worden, voor zoover de overeenkomst ter zake geen regeling inhoudt, beheerscht door het plaatselijk gebruik, en, bij gebreke van zodanig gebruik, naar billijkheid door den rechter geregeld. Een beding, dat de assistent ervan afziet om van het bij een of meer dier overige punten voorgeschreven gebruik te maken, wordt niet als regeling daarvan beschouwd.

D. Het eerste lid van artikel 13 wordt gelezen:

De schadeloosstelling, bedoeld in artikel 10, is bij overeenkomsten, voor bepaalde tijd aangegaan, gelijk aan het loon van den assistent over den tijd, gedurende welken de

Toelichting.

Al moge nu de redactie van het tegenwoordig lid 4 den proeftijd maken tot een beding in de overeenkomst van lid 1, de bedoeling is in elk geval geweest, om den assistent gedurende een bepaalde minimumperiode bestaanszekerheid te geven. En deze periode heeft de assistentenregeling willen vaststellen op 1 jaar. Welke soort overeenkomst de assistent ook sluit (voor bepaalde of voor onbepaalde tijd), hem moet derhalve deze zekerheid gedurende 1 jaar gewaarborgd blijven, behoudens dan de gevallen bedoeld in de artikelen 10, 11 en 12.

Ten einde een en ander boven twijfel te stellen zijn het 1e en 3e lid van artikel 2 verduidelijkt, terwijl het 1e lid is aangevuld met een voorschrift betreffende het medetellen van vroegeren dienstduur voor de bepaling van den minimum-duur der overeenkomst.

Verder is, in stede van den proeftijd ingevolge de thans geldende regeling te doen beschouwen als een beding in de (definitieve) overeenkomst, in het 4e lid bepaald, dat voor de nieuwelingen de definitieve overeenkomst kan worden voorafgegaan door een voorloopige overeenkomst voor een proeftijd, welke overeenkomst mede schriftelijk moet worden aangegaan; zij laat overigens partijen ten aanzien der te treffen bedingen vrij, waartegen in verband met het karakter eener proef, geen overwegende bezwaren kunnen zijn.

Uit lid 5 is de bepaling, dat de proeftijd voor de eene partij niet langer mag zijn dan voor de andere, overgebracht naar lid 4.

Ten aanzien van het overblijvende heeft het onderwerpe-lijk lid slechts de bedoeling eener redactieverbetering.

Het 2e en het 6e lid van dit artikel zijn ongewijzigd gebleven.

C. Artikel 4. Door de vakvereniging van assistenten in Deli werd met betrekking tot het tweede lid gewezen op een onduidelijkheid, die t.a.v. de verlofsregeling ontstaan zou door de nieuw voorgestelde bepaling van artikel 2, lid 4, volgens welke op den proeftijd de bepalingen van de assistentenregeling, met uitzondering van artikel 1, niet toepasselijk zijn. Het gevolg hiervan zou kunnen zijn dat de proeftijd niet mede zou tellen voor de berekening van den dienstduur, waarna recht op verlof wordt verkregen. Daar dit niet billijk zoude zijn, zijn in het tweede lid van artikel 4 na de woorden „zes jaren” ingevoegd de woorden „den eventueelen proeftijd inbegrepen”, waardoor ten deze alle twijfel is opgeheven.

Artikel 4, lid 7 (oud) verwijst naar het „plaatselijk gebruik” voor de punten van regeling in dit artikel bedoeld, welke in de overeenkomst niet mochten zijn uitgewerkt. Met betrekking tot dit lid deelde de heer Cramer in zijn meer aangehaalde rede in den Volksraad mede, dat door de assistenten aangedrongen werd op nietig verklaring van elk beding, waarbij de werknemer afstand doet van dat „plaatselijk gebruik” zooals meermalen zou voorkomen.

Door de toevoeging van een tweede volzin aan dit artikel lid, wordt een dergelijke clause in de overeenkomst uitgesloten.

D. Artikel 13. Dit artikel regelt de schadeloosstelling bij verbreking der overeenkomst zonder behoorlijke opzegging en wel in dier voege, dat bij overeenkomsten, voor onbepaalde tijd aangegaan, deze schadeloosstelling wordt

Ontwerp Koninklijk besluit.

Toelichting.

overeenkomst of de ingevolge het bepaalde bij het tweede lid van artikel 2 verlengde overeenkomst had behooren voort te duren en bij overeenkomsten, voor onbepaalden tijd aangegaan, gelijk aan het loon van den assistent over vier maanden, behalve gedurende den termijn van het eerste jaar, als wanneer deze bedraagt het loon over den tijd, welke aan het jaar ontbreekt, met een minimum van vier maanden loon.

bepaald op het loon van den assistent over vier maanden en bij overeenkomsten voor bepaalden tijd op het loon over den tijd dat de overeenkomst had behooren te duren. Daarbij is niet geregeld de schadeloosstelling voor verbreking der overeenkomst gedurende den termijn van het eerste jaar, waarvoor overeenkomsten voor onbepaalden tijd volgens artikel 2, lid 1 (zie de gewijzigde redactie), minstens moeten worden gesloten. Op grond van artikel 10 juncto artikel 13 zou die schadeloosstelling vier maanden loon bedragen ook als zoodanige opzegging valt binnen het eerste jaar. Waar dit natuurlijk niet in de bedoeling heeft gelegen, is het eerste lid van artikel 13 aangevuld, als in het ontwerp is aangegeven. Aldus wordt buiten twijfel gesteld, dat een assistent niet gedurende het eerste jaar van een voor onbepaalden tijd gesloten contract kan worden weggezonden met slechts vier maanden loon, hoewel hij recht had om b.v. nog zeven maanden te dienen. De slotwoorden „met een minimum van vier maanden loon” zijn noodig omdat anders de voorgestelde redactie er toe zoude leiden dat een assistent bijv. na de elfde maand of enkele dagen vóór het eerste jaar om is, zou kunnen worden weggestuurd met een schadeloosstelling van één maand of van slechts enkele dagen, waar volgens de bedoeling van den wetgever — zooals uit de oude redactie dan ook volgde — in zulke gevallen steeds ten minste vier maanden loon behoort te worden uitgekeerd.

E. Artikel 19 wordt gelezen:

(1) In geval van overtreding van het bepaalde bij het eerste en tweede lid van artikel 1, bij het eerste, vierde en vijfde lid van artikel 2 en bij het eerste lid van artikel 4, wordt de werkgever gestraft met evenveel geldboeten van ten hoogste f 1000 (één duizend gulden) elk, als het aantal assistenten bedraagt, met wie de overeenkomst is gesloten.

(2) De bij het vorig lid strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen.

(3) Met het opsporen van de in het eerste lid van dit artikel strafbaar gestelde feiten zijn mede belast de ambtenaren van de arbeidsinspectie voor de buitengewesten.

Ten tweede: Dit besluit treedt in werking met ingang van een door den Gouverneur-Generaal te bepalen tijdstip.

(gewoon slot).

E. Artikel 19. Het eerste lid van dit artikel is aangevuld in verband met het nieuwe lid 2 van artikel 1 en het gewijzigde lid 4 van artikel 2, terwijl het tweede lid ongewijzigd is gebleven.

Het derde lid is toegevoegd omdat het wenschelijk voorkomt dat ook de arbeidsinspectie in dezen contrôle uitoefent. Zij zal aldus preventief nuttig werkzaam kunnen zijn in aansluiting aan de uitoefening van de haar reeds opgelegde taak, waardoor geschillen tussehen werkgever en werknemer, op de onderneming, dus niet door den rechter, zullen kunnen worden opgelost.

1917

1918

1917 was a year of significant events. The war continued to rage, and the economy was in a state of flux. The government implemented various measures to support the war effort, including rationing and price controls. The public was encouraged to conserve resources and support the troops. The year also saw the emergence of new political movements and the beginning of a new era in American history.

1918 was a year of continued struggle and progress. The war reached its final stages, and the Allies were making significant gains. The economy began to show signs of recovery, and the government was working to address the needs of the returning soldiers. The year also saw the signing of the Treaty of Versailles, which ended the war and established a new world order.

1919 was a year of transition and change. The war had ended, and the country was beginning to rebuild. The economy was still recovering, and the government was implementing various reforms. The year also saw the emergence of new political movements and the beginning of a new era in American history.

1920 was a year of continued progress and change. The economy was showing signs of recovery, and the government was implementing various reforms. The year also saw the emergence of new political movements and the beginning of a new era in American history.

1921 was a year of continued progress and change. The economy was showing signs of recovery, and the government was implementing various reforms. The year also saw the emergence of new political movements and the beginning of a new era in American history.

1922 was a year of continued progress and change. The economy was showing signs of recovery, and the government was implementing various reforms. The year also saw the emergence of new political movements and the beginning of a new era in American history.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 6 — STUK 3.

Wijziging der assistentenregeling ter Oostkust van Sumatra.

AFDEELINGSVERSLAG.

Algemeene opmerkingen.

Onder dankzegging aan de Regeering voor de spoedige aanvulling en wijziging der assistenten-regeling, waarbij rekening gehouden wordt met de wenschen der assistenten, betreurden eenige leden niettemin, dat de Regeering de gelegenheid ongebruikt heeft gelaten om deze regeling voor geheel Indië van toepassing te verklaren. Door in art. 1 de woorden „in het gouvernement Oostkust van Sumatra” te doen vervallen en in artt. 18 en 20 kleine wijzigingen aan te brengen, zou deze regeling de reeds meermalen door hen bepleite uitbreiding verkrijgen, waartegen h.i. geen steekhoudende argumenten zijn aan te voeren.

De mededeeling in de toelichting (blz. 2), dat met betrekking tot de onderwerpelijke wijzigingen de beide plantersverenigingen ter Oostkust in de gelegenheid gesteld zijn terzake van haar gevoelen te doen blijken, werd slechts ten deele juist genoemd; over het voorgestelde nieuwe derde lid van art. 19 zijn bedoelde verenigingen niet gehoord.

Artikel 1. Ad lid 1. Eenigen leden kwam het geheel overbodig voor in dit lid melding te maken van een „notariele overeenkomst”, omdat h. i. deze kostbare weg wel nooit gevolgd zal worden.

Ad lid 2. Met bevreemding was opgemerkt, dat getracht is de vrijstelling van zegelrecht voor de assistentcontracten ten deele te motiveeren (blz. 3) met de mededeeling, dat de assistentenregeling en hare voorschriften nimmer een fiscale strekking gehad hebben. Immers kan de niet-fiscale strekking van ordonnanties bezwaarlijk grond opleveren tot het laten vervallen van zegelkosten, want dan zouden de meeste zegelrechten moeten worden ingetrokken. Indien in de toelichting erop was gewezen, dat de vrijstelling wordt verleend met het oog op het voorschrift, dat de overeenkomsten schriftelijk en in dubbel moeten worden opgemaakt, zou de billijkheid daarvan duidelijker zijn uitgekomen.

In overweging werd gegeven de aanvankelijk ontworpen redactie (vergel. mededeelingen Avros No. 12 blz. 135) te behouden; derhalve: „De onderhandsche overeenkomsten moeten in dubbel worden opgemaakt. De werkgever doet dadelijk na de totstandkoming het dubbel aan den betrokken assistent uitreiken”.

Deze redactie verdient de voorkeur boven de voorgestelde, welke weinig gelukkig geacht moet worden. Voor

een voorschrift, dat ook de notariele overeenkomsten in dubbel moeten worden opgemaakt, bestaat allermintst aanleiding; de minuut van dergelijke acten blijft bij den notaris berusten en de assistent, als partij bij de overeenkomst, kan daarvan steeds te zijnen koste bij den notaris evenveel afschriften verkrijgen als hij zelf verlangt.

Het opmaken van een dergelijke notariele acte in dubbel werd voorts geacht in strijd te zijn met art. 35 van het reglement op het notariaat in Nederlandsch-Indië, dat alleen voor zeer eenvoudige acten — waaronder deze overeenkomsten niet vallen — opmaking van meerdere exemplaren (in originali) toelaat; uitreiking van een notariele overeenkomst kan bovendien alleen door den notaris, die haar opgemaakt heeft, geschieden en niet door een der voor hem gecompareerd hebbende partijen.

Ad lid 3. Tegen de voorgestelde redactie werd bezwaar gemaakt. Eerstens wordt hier gesproken van een aan den assistent toekomend afschrift der notariele overeenkomst, hetgeen in strijd is met de redactie van alinea 2, waarin van een dubbel d.i. origineel sprake is; tweedens is de term „toekomend” onjuist, omdat van een notariele acte — zonder speciaal voorschrift — aan niemand eenig afschrift toekomt, doch partijen daarvan tegen betaling afschrift kunnen krijgen. Waar de bedoeling wel zal zijn, dat de assistent op kosten van den werkgever een afschrift der notariele opgemaakte overeenkomst krijgt, werd in aansluiting aan de voorgestelde redactiewijziging van lid 2 in overweging gegeven lid 3 als volgt te doen luiden:

„De kosten der acten van overeenkomst, waaronder begrepen die van een voor den assistent bestemd authentiek afschrift der notariele aangegane overeenkomsten, en andere bijkomende onkosten komen ten laste van den werkgever”.

Artikel 2. Ad lid 1. In plaats van de z.i. minder duidelijke redactie van de eerste zinsnede, stelde een lid voor te lezen: „Behoudens het bepaalde in het vierde lid van dit artikel mag de overeenkomst zoo voor bepaalden als voor onbepaalden tijd slechts worden aangegaan ten minste voor den duur van één jaar”.

Andere leden waren van meening, dat in deze inderdaad eenvoudiger redactie minder goed tot uiting komt, dat er twee soorten van overeenkomsten gesloten kunnen worden, nl. voor bepaalden tijd en voor onbepaalden tijd.

Artikel 4. Ad lid 7. Opgemerkt werd, dat de toelichting betrekking heeft op een geheel andere kwestie. Immers, bij de als „regeling” gewraakte overeenkomst wordt niet

afgezien van het plaatselijk gebruik, doch van een of meer der punten van artikel 4 (1).

Artikel 19. Ad lid 1. Een der leden was van oordeel, dat dit lid veel eenvoudiger zou kunnen worden geredigeerd, door alleen naar artikel 1, lid 1 te verwijzen, indien voor het laatste woord van art. 1, lid 1 werd gelezen „overeenkomst, voldoende aan de bepalingen van dit besluit”.

Ook was z.i. het slot van het onderwerpelijke lid: „Met wie de overeenkomst is gesloten” onjuist, immers het artikel beoogt ook den werkgever strafbaar te stellen, als er geen overeenkomst gesloten is.

Andere leden konden met beide opmerkingen niet instemen. Het huidig artikel 19 — zoo betoogden zij — stelt slechts op enkele overtredingen een strafrechtelijke sanctie, terwijl door de nieuwe redactie ook overtredingen, waarop thans slechts een civiel-rechtelijke sanctie bestaat, strafrechtelijk vervolgbaar zouden zijn. Wat de tweede opmerking betreft, erkenden deze leden, dat het slot van art. 19, lid 1, beter geredigeerd had kunnen zijn, doch wenschten zij er op te wijzen, dat er in het strafbaar gestelde geval wel een overeenkomst is, zij het geen schriftelijke overeenkomst, als in art. 1 bedoeld.

Ad lid 3. Verschillende leden waren van meening, dat de toelichting verder gaat dan de inhoud dezer bepaling. Immers aan de arbeidsinspectie wordt niet opgedragen eenig toezicht op de naleving van de bepalingen der assistentenregeling, maar de ambtenaren der arbeidsinspectie worden door deze regeling gemaakt tot opsporingsambtenaren overeenkomstig art. 2 regl. strafvordering. Dit is volkomen logisch, daar in de assistentenregeling alleen strafbaar is gesteld het niet-hebben van overeenkomsten of het hebben van onvoldoende overeenkomsten, niet het niet-naleven der overeenkomsten. Hoe nu de arbeidsinspectie daarbij geschillen tusschen werkgever en werknemer op de onderneming zou kunnen oplossen en een rechtszaak voorkomen, is moeilijk te begrijpen. De taak van opsporingsambtenaren, zoo meenden deze leden, is niet het voorkomen van geschillen, maar het constateeren en bij de justitie aangeven van overtredingen. Voorts meenden zij, dat elders de arbeidsinspectie of een soortgelijke diensttak een dergelijke taak niet heeft ten aanzien van personen van een ontwikkeling en stand als de assistenten ter Oostkust van Sumatra. Waar

thans die assistenten steeds in het bezit zullen moeten zijn van een rechtsgeldig exemplaar van de arbeidsovereenkomst, werd een dergelijke bescherming overbodig geacht. Gaarne zouden deze leden daarom vernemen, welke feiten zich hebben voorgedaan, dat de instelling van dergelijke speciale opsporingsambtenaren wordt noodig geacht. De toch reeds exceptioneele wetgeving der assistentenregeling (tot nu toe alleen voor de Oostkust van Sumatra) wordt daardoor nog meer exceptioneel. Voor zoover bekend is op een bepaling als de onderwerpelijke alleen aangedrongen door de V. v. A. i. D., welke vereeniging echter slechts een kleine minderheid der assistenten omvat. Het had daarom voor de hand gelegen terzake in de eerste plaats ook de overige assistenten en de werkgevers te hooren. Bovendien moet worden betwijfeld of de ambtenaren der arbeidsinspectie berekend zijn voor deze nieuwe taak, welke, zooals uit het voorgaande blijkt, bijna uitsluitend neerkomt op interpretatie van wetsartikelen en arbeidsovereenkomsten. Die twijfel vindt zijn grond in de aan de Regeering reeds bekende gevallen, waarin het vorige hoofd van den dienst der arbeidsinspectie een verkeerden uitleg gaf aan eenige bepalingen der assistentenregeling n.l. inzake ziektesalaris en ontslag tijdens verlof.

Een dergelijke verkeerde uitlegging kan veel kwaad veroorzaken; zoo blijft „De Planter”, het vakorgaan der V. v. A. i. D., nog steeds de werkgevers van ontduiking der assistentenregeling beschuldigen op grond van de aan eerstbedoelde bepaling gegeven foutieve interpretatie. Met het oog op deze feiten, vreesden de hier aan het woord zijnde leden, die tegen het voorgestelde derde lid op zichzelf geen bezwaar hadden, dat de verstrekte toelichting zal leiden tot een aanmatiging van meerdere bevoegdheden dan wettelijk zijn toegestaan, zoodat de aan de arbeidsinspectie toegekende functie van opsporingsambtenaar noodelooze toespitsing van verhoudingen ten gevolge zal hebben en een bron van onnoodige kwesties zal blijken te zijn.

Aldus vastgesteld door de commissie van rapporteurs den 30sten October 1923.

MOELLA.
SOEJONO.
VALKENBURG.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 6 — STUK 4.

Wijziging der assistentenregeling ter Oostkust van Sumatra.

MEMORIE VAN ANTWOORD (ontvangen 17 November 1923).

Algemeene opmerkingen.

Aangenaam was der Regeering de in het Afdeelingsverslag uitgesproken waardeering voor den spoed, betracht met de aanvulling en wijziging der Assistentenregeling voor Sumatra's Oostkust.

Uitbreiding van deze regeling thans tot geheel Nederlandsch-Indië zou geheel vallen buiten het kader van het onderwerpelijke voorstel, dat slechts strekt tot het aanbrenge van partiële verbeteringen in de ter Oostkust geldende regeling.

Ten aanzien van de tweede alinea der algemeene opmerkingen wordt aangeteekend dat zowel de beide Plantersverenigingen als de Vereeniging van Assistenten in Deli ter zake zijn gehoord en dat met inachtneming van hare opmerkingen het thans aangeboden eind-ontwerp, waarin toen het derde lid van artikel 19 werd opgenomen, is opge maakt.

Artikel 1.

Ad lid 1. In het feit dat er wel hoogst zelden notarieele contracten zullen worden gesloten, acht de Regeering geen voldoende aanleiding gelegen om de notarieele overeenkomst in dit lid in het geheel niet meer te vermelden.

Ad lid 2. De herinnering aan de niet-fiscale strekking van de Assistentenregeling had niet ten doel de zegelvrijstelling te motiveeren, doch om aan te toonen dat uit dezen hoofde geen bedenkingen konden rijzen tegen de voorgestelde vrijstelling van zegelrecht van de assistentencontracten, d.i. dus om naast de uit redenen van billijkheid geboren wenschelijkheid, tevens op de mogelijkheid van dezen maatregel te wijzen. In de toelichting werd toeh reeds tot uiting gebracht, dat de wenschelijkheid van de hier bedoelde vrijstelling van zegelrecht verband houdt met het voorschrift dat voortaan de onderwerpelijke contracten zoodanig de daarin aan te brengen wijzigingen schriftelijk en in duplo zullen moeten worden opgemaakt.

Ad lid 2 en 3. Met de opmerking dat de oorspronkelijke redactie meer in overeenstemming was met de voorschriften op het verlijden en uitgeven van notarieele akten, wordt door de Regeering ingestemd en de ten deze voorgestelde redactie wordt derhalve door Haar overgenomen. Nader wordt dus, overeenkomstig het in het Afdeelingsverslag voorgestelde, het tweede lid van artikel 1 van het ontwerp als volgt gewijzigd:

„De onderhandsche overeenkomsten moeten in dubbel worden opgemaakt. De werkgever doet dadelijk na de tot stand koming het dubbel aan den betrokken assistent uitreiken”,

en het derde lid: „De kosten der akten van overeenkomst waaronder begrepen die van een authentiek afschrift der notarieel aangegane overeenkomsten, hetwelk aan den assistent moet worden uitgereikt, en andere bijkomende onkosten komen ten laste van den werkgever”,

waarbij ten einde de verplichting tot het uitreiken van zoodanig authentiek afschrift te doen uitkomen de in het Afdeelingsverslag voorgestelde woorden „een voor den assistent bestemd authentiek afschrift der notarieel aangegane overeenkomsten” zijn vervangen door de boven aangegeven redactie.

Artikel 2.

Ad lid 1. De Regeering sluit zich ten deze aan bij de meening van die leden, welke opmerkten dat de door een der leden voorgestelde redactiewijziging minder goed doet uitkomen, dat er twee soorten van overeenkomsten gesloten kunnen worden, n.l. voor bepaalden en voor onbepaalden tijd. Hoewel de in overweging gegeven gewijzigde redactie inderdaad eenvoudiger zou zijn, handhaaft Zij derhalve de in het ontwerp voorkomende, als duidelijker de bedoeling weergevende.

Artikel 4.

Ad lid 7. Het bestaande 7e lid van artikel 4 heeft de strekking den assistent te waarborgen dat wanneer de gesloten overeenkomst geen feitelijke regeling inhoudt omtrent de punten 1^o tot en met 5^o van lid 1, het plaatselijk gebruik zal gelden en bij gebreke van zoodanig gebruik een naar billijkheid door den rechter getroffen regeling. Het plaatselijk gebruik is hier dus aanvullend, voorzover evenbedoelde punten in de overeenkomst niet mochten zijn uitgewerkt.

Nu heeft de meening bestaan, dat ingeval in de overeenkomst bedongen wordt, dat de assistent er van afziet om van de onderwerpelijke bepaling gebruik te maken, de overeenkomst een „regeling” inhoudt met betrekking tot de desbetreffende onderwerpen, waarmede dus tegelijk het plaatselijk gebruik buiten toepassing wordt gesteld. Dit is in strijd met de kennelijke strekking van het onderhavige wetsvoorschrift. De aanvulling van lid 7 voorkomt dit.

Artikel 19.

Ad lid 1. De bewoordingen van dit lid zijn gelaten, zooals zij waren behoudens een noodzakelijke aanvulling met het nieuwe lid 2 van artikel 1 en het gewijzigde lid 4 van artikel 2.

De Regeering kan de wenschelijkheid der door een lid voorgestelde vereenvoudigde redactie niet beamen, daar, zooals trouwens reeds in het Afdeeliningsverslag door andere leden is opgemerkt, artikel 19 slechts op enkele overtredingen een strafrechtelijke sanctie stelt, terwijl door de voorgestelde redactiewijziging ook niet-nakoming van bepalingen, waartegen thans slechts civielrechtelijk kan worden gereageerd, strafrechtelijk vervolgbaar zou wezen, hetgeen niet in de bedoeling heeft gelegen.

Eveneens wordt ingestemd met de opmerking van deze leden, dat de slotwoorden van dit lid, welke ook reeds in Staatsblad 1921 No. 334 voorkwamen, geen beletsel opleveren ook die gevallen strafrechtelijk te vervolgen waarin geen schriftelijke overeenkomst gesloten is, aangezien toch ook dan eene, zij het niet aan de wettelijke voorschriften voldoende overeenkomst is gesloten.

Ad lid 3. Niet toegegeven kan worden dat ten deze de toelichting verder gaat dan de inhoud der bepaling. Door aan de ambtenaren der arbeidsinspectie ten deze opsporingsbevoegdheid te verlenen wordt hun recht buiten twijfel gesteld om de overeenkomsten ter inzage te vragen en na

te gaan. Blijkt hun daarbij dat een schriftelijke overeenkomst niet bestaat of niet aan de bepalingen van het Koninklijk besluit voldoet, dan kunnen zij, door de partijen uit te noodigen zoodanig verzuim alsnog te herstellen, een vervolging voorkomen en ook bij bestaande meningsverschillen, door mededeeling van zich gevormd hebbende jurisprudentie, eene oplossing helpen bevorderen. Eene verdergaande strekking heeft het in de toelichting aangegeekende niet gehad.

Het feit dat nu voortaan de assistenten in het bezit zullen zijn van een afschrift hunner arbeidsovereenkomst is naar het gevoelen der Regeering niet voldoende om dit toezicht overbodig te noemen, daar in vele gevallen het indienen van een klacht door den assistent zelf eene goede verhouding met zijnen werkgever in de waagschaal zoude kunnen stellen, hetgeen ten gevolge zoude hebben, dat verbetering der overeenkomst achterwege zoude blijven en dusdoende de onderwerpelijke bepalingen, v. z. v. imperatief voorgeschreven, minder goed zouden worden nageleefd.

Uiteraard blijft uitsluitend aan den assistent, naast het ook hem toekomende recht om een klacht in te dienen, de bevoegdheid om waar hij dat noodig acht bij den burgerlijken rechter een geding terzake van zijn arbeidcontract aanhangig te maken.

Voor eene noodelooze toespitsing der verhoudingen door dit toezicht behoeft naar de meening der Regeering niet te worden gevreesd.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 6 — STUKKEN 5 EN 6.

Wijziging der assistentenregeling ter Oostkust van Sumatra.

AMENDEMENT EN MOTIE.

Stuk 5. Amendement voorgesteld door de heeren Kerkkamp, Aay en Soejono.

Ingezonden 6 December 1923.

Ondergeteekenden hebben de eer voor te stellen in het ontwerp-Koninklijk besluit tot wijziging en aanvulling der assistentenregeling ter Oostkust van Sumatra, in het 7de lid van artikel 4 voor het woord „regeling” in te voegen het woord „behoorlijke”.

Toelichting. Hiermede wordt de oorspronkelijk voorgestelde redactie, waarover het advies is ingewonnen der Delische belanghebbenden, hersteld.

Na aanbrenging van de wijziging kunnen zich de volgende gevallen voordoen:

- a. er is geen regeling, zoodat het plaatselijk gebruik beslist, dan wel — bij gebreke daarvan — de rechter;
- b. er is wel een regeling, doch deze wordt door een der partijen niet behoorlijk geacht en de rechter beslist.

Nu wordt van werkgeverszijde gezegd: een geteekend contract moet bindend zijn. Over het algemeen is dit juist en ook de rechter zal zich normaal wel aan dien regel houden. Er kunnen zich echter uitzonderingsgevallen voordoen, juist omdat iedere regeling — hoe onbehoorlijk ook — de regels van het plaatselijk gebruik buiten werking vermag te stellen. Zulke uitzonderingsgevallen zijn vooral denkbaar in tijden, dat er een groot overcompleet of incompleet van werkkrachten (assistenten) is. Wordt een „behoorlijke” regeling geëischt en heeft de rechter, ter zake van de al of niet behoorlijkheid, de beslissing dan zal de geneigdheid van zoo'n uitzonderingstoestand misbruik te maken belangrijk verminderen. Deze eisch werkt derhalve in hoofdzaak preventief. En de enkele maal, dat de rechter tot een beslissing geroepen wordt, schept hij tevens nieuwe regels voor de toekomst.

KERKKAMP.
AAY.
SOEJONO.

Dit amendement is in de vergadering van 7 December 1923 verworpen.

Stuk 6. Motie voorgesteld door den heer Kerkkamp.

Ingezonden 6 December 1923.

De Volksraad,
gehoord de debatten,
geeft de Regeering in overweging lid 6 van artikel 4 te wijzigen als volgt:

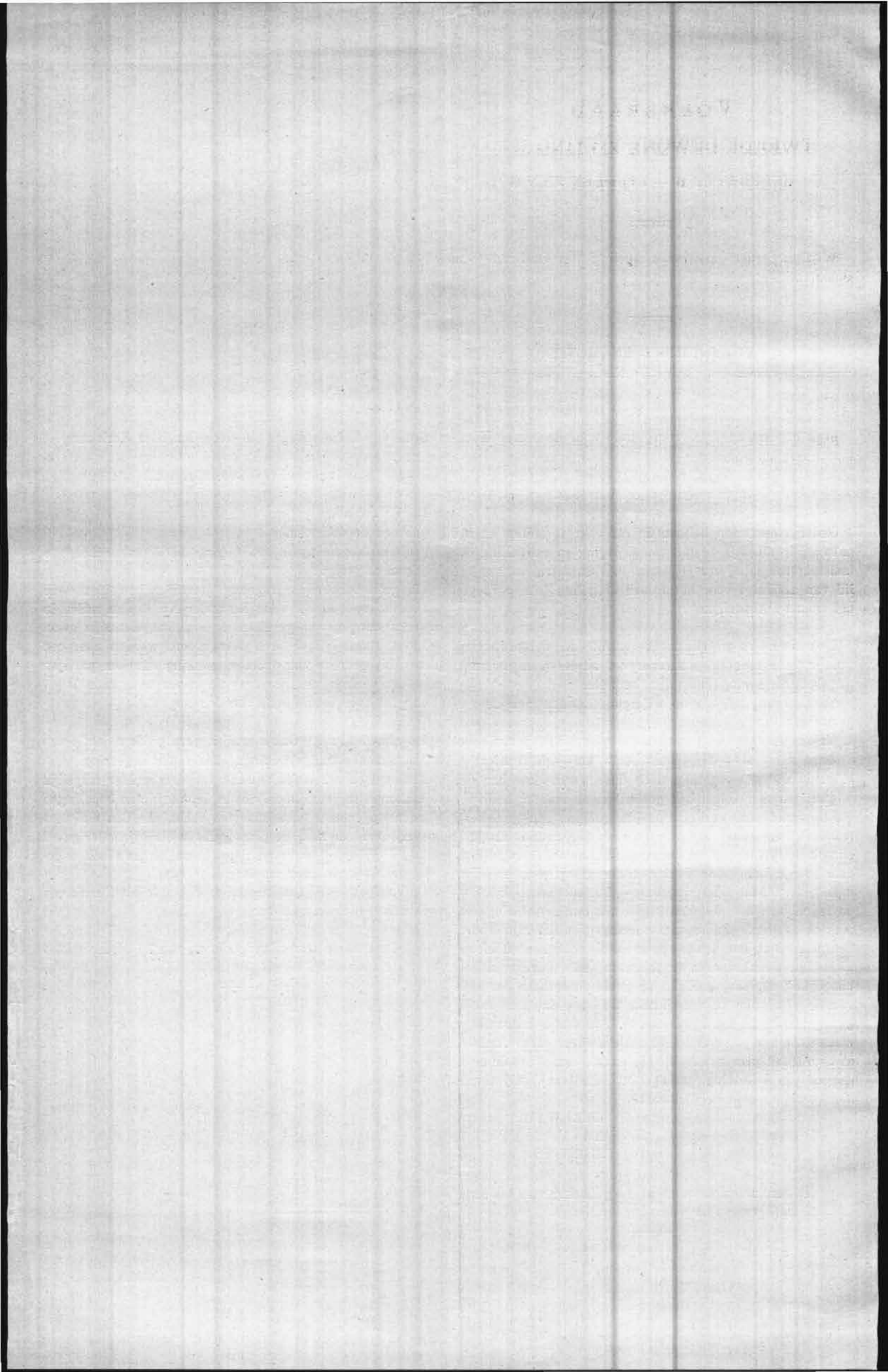
„Is geen behoorlijke regeling getroffen betreffende de plaats, bedoeld in het eerst lid onder No. 6, dan zullen in de daar aangegeven gevallen de assistent met zijn gezin alsmede hunne lijfgoederen overgevoerd worden naar een plaats, bij gebreke van overeenstemming tusschen partijen door den rechter naar bevind van zaken te bepalen”,
en gaat over tot de orde van den dag.

Toelichting. Ook hierbij is gevolgd de redactie van het oorspronkelijke wijzigingsvoorstel der Regeering.

Alleen door een einduitspraak van den rechter mogelijk te maken is te voorkomen, dat in de contracten bepalingen worden opgenomen waardoor het recht van den assistent op vrij overvoer naar de plaats, die in elk bijzonder geval naar billijkheid de meest aangewezen is, practisch nagenoeg geen waarde meer heeft.

De voorgestelde wijziging zal eveneens in hoofdzaak een preventieve werking hebben.

Deze motie is in de vergadering van 7 December 1923 verworpen.



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 7 — STUKKEN 1 EN 2.

Herziening van artikel 54 van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië.

GELEIDEBRIEF, ONTWERP MET TOELICHTING.

Stuk 1. Mijne Heeren!

Ik heb de eer Uw College, met verzoek om ter zake van zijn oordeel te willen doen blijken hiernevens aan te bieden het ontwerp van eene nieuwe redactie van artikel 19y van het ontwerp der „Wet op de Staatsinrichting van Nederlandsch-Indië“ (gedrukte stukken, 2e gewone zitting 1922, onderwerp 3, stukken 6 en 48; artikel 54 van het thans geldend Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië).

De Memorie van Toelichting, welke het ontwerp vergezelt bevat de gronden waarop het rust.

Als gemachtigde, bedoeld in artikel 140, 2de lid van evengenoemd Reglement heb ik aangewezen den Commandant der Zeemacht en Hoofd van het Departement der Marine.

Aangezien de Minister van Koloniën Zich bereid heeft verklaard deze nieuwe redactie alsnog in te lasseten in het bij de Staten-Generaal aanhangig ontwerp van „Wet op de Staatsinrichting van Nederlandsch-Indië“, stel ik er prijs op Uw advies spoedig te ontvangen, zoo mogelijk vóór 15 November a.s.

Buitenzorg, 18 October 1923.

De Gouverneur-Generaal,
D. FOCK.

Aan
den Volksraad.

Stuk 2. ONTWERP.

Voor eene nadere herziening van artikel 54 van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië.

(Art. 19y van het ontwerp der „Wet op de Staatsinrichting van Nederlandsch-Indië“, gedrukte stukken 2de gewone zitting 1922, onderwerp 3, stukken 6 en 48).

De regelen nopens het verleenen van zeebrieven en scheepspassen in Nederlandsch-Indië worden voor zooveel noodig bij algemeenen maatregel van bestuur, en overigens bij ordonnantie vastgesteld.

(gewoon slot).

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Sedert geruimen tijd wordt behoefte gevoeld aan herziening van de in vele opzichten verouderde bepalingen omtrent de zeebrieven en jaarpassen (Koninklijk besluit van 30 Januari 1874, opnieuw afgekondigd bij Staatsblad 1905 No. 316).

Eene doelmatige regeling bleek echter niet mogelijk, zonder te breken met het beginsel, nedergelegd in artikel 54 van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië, overgenomen in artikel 19y van het ontwerp van „Wet op de Staatsinrichting van Nederlandsch-Indië“. Het criterium voor zeebrief of jaarpas ontleend aan de tuigage — bruikbaar een halve eeuw geleden — staat thans aan een goede en practische regeling van de afgifte van nationaliteitsbewijzen in den weg.

Werd bij de redactie van voormeld artikel 19y met de bezwaren tegen het overeenkomstige artikel 54 van evengenoemd reglement geen rekening gehouden, nu zich, naar der Regeering is gebleken, de gelegenheid voordoet een gewijzigd artikel, geredigeerd als in bijgaand ontwerp aangegeven, bij de Staten-Generaal aanhangig te maken, meende Zij die in het belang van eene meer moderne regeling van de onderwerpelijke materie niet te mogen laten voorbijgaan.

Aangezien aan zeebrief of jaarpas (scheepspas) het recht ontleend wordt tot het voeren van de Nederlandsche vlag zullen de hoofdregels bij algemeenen maatregel van bestuur behooren te worden vastgesteld, terwijl voor de verdere regeling met eene ordonnantie kan worden volstaan. Insteede van jaarpas is de uitdrukking scheepspas gekozen omvattende de tegenwoordige jaarpassen en de z.g. politiepassen (Staatsblad 1915 No. 342).

VOL. 10
SERIES 1000

1910

[The remainder of the page contains extremely faint and illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the document.]

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 7 — STUKKEN 3 EN 4.

Herziening van art. 54 van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië.

AFDEELINGSVERSLAG
EN
MEMORIE VAN ANTWOORD
(ontvangen 9 November 1923).

Stuk 3. AFDEELINGSVERSLAG.

Het was enkelen leden uit de toelichting niet duidelijk geworden waarom herziening van art. 54 R.R. wenschelijk moet worden geacht. Mededeeling van de motieven, die tot het indienen van dit ontwerp hebben geleid, zouden zij daarom op prijs stellen.

Aldus vastgesteld door de commissie van rapporteurs den 30sten October 1923.

MOELIA.
SOEJONO.
VALKENBURG.

Stuk 4. MEMORIE VAN ANTWOORD.

De tegenwoordige voor Nederlandsch-Indië geldende bepalingen omtrent het verlenen van zeebrieven en jaarpassen (Kon. besluit van 30 Januari 1874, waarvan de gewijzigde tekst opnieuw bekend gemaakt werd bij Indisch Staatsblad 1905 No. 316), zijn hoewel de toestanden op scheepvaartgebied in Nederland en hier te lande zeer veel verschillen, in velerlei opzicht een kopie van de Nederlandsche zeebrievenwet (Ned. Stb. 1869 No. 96). De voor Indië geldende bepalingen voldoen al sedert lang niet meer; door een partieele herziening van het aangehaald Koninklijk besluit is hierin geen afdoende verbetering te brengen. In verband daarmee werd eenige jaren geleden een aanvang gemaakt met de samenstelling van nieuwe voorschriften. Daarbij werd van de praemisse uitgegaan, dat in tegenstelling met de thans vigeerende Indische bepalingen, waarbij zelfs betrekkelijke kleinigheden en administratieve voorschriften door de Kroon zijn geregeld, slechts de hoofdbeginselen welke van internationale betekenis zijn, bij Koninklijk besluit (algemeen maatregel van bestuur) zouden worden vastgesteld en al hetgeen niet strikt noodzakelijk door den Nederlandschen wetgever moest worden geregeld, in een ordonnantie zou worden vastgelegd.

Al dadelijk bleek dat zonder wijziging van artikel 54 van het Regeeringsreglement eene goede regeling der materie niet mogelijk is. Dit artikel geeft de grenslijn aan voor het verlenen van een zeebrief dan wel een jaarpas. De onderscheiding naar de tuigage, tot ons gekomen uit een tijd dat men in deze gewesten nog geen stoomvaart kende, is thans niet meer bruikbaar. Bij de zeilvaartuigen bestaat geen scherp onderscheid meer tussehen „op Europeesche wijze getuigd” en „op de Inlandsche wijze getuigd”. Stoom- en motorvaartuigen hebben dikwijls in het geheel geen zeiltuig. In dat geval blijft artikel 54 R.R. dus absoluut in gebreke uitsluitel te geven. Het voorschrift is dermate verouderd dat men reeds lang geleden als regel heeft aangenomen dat onder „op de Inlandsche wijze getuigde schepen” verstaan moet worden: „schepen toebehoorende aan Inlanders en door Inlanders gevoerd”. Men kan dit echter nauwelijks eene uitlegging noemen van artikel 54 R.R., hetwelk ten grondslag ligt aan artikel 2 der bepalingen omtrent de zeebrieven en jaarpassen luidende aldus:

„artikel 2: Aan schepen en vaartuigen op de Europeesche wijze getuigd, worden zeebrieven, — aan vaartuigen op de Inlandsche wijze getuigd, worden jaarpassen verleend, overeenkomstig de voorschriften van dit besluit”.

Het zal thans duidelijk zijn dat het niet mogelijk is een goede regeling te treffen, zonder in strijd te komen met artikel 54 R.R.; dit dient daarom te worden gewijzigd. De voorgestelde redactie geeft juist wat noodig is. Het is niet wenschelijk dat het Regeeringsreglement in bijzonderheden treedt aangaande de grenslijn tussehen zeebrief en jaarpas. Dit kan slechts tot ongerief leiden, indien door gewijzigde omstandigheden, latere wijziging der nog uit te vaardigen voorschriften noodig wordt. Volledigheidshalve zij vermeld, dat de ontworpen nieuwe voorschriften zijn gesplitst in een zeebrieven- en scheepspassen besluit (alg. maatregel aan bestuur) en een zeebrieven- en scheepspassenordonnantie.

Uit practische overwegingen is het criterium voor zeebrief of jaarpas gezocht in den inhoud van het betrokken vaartuig hetgeen zich aanpast aan reeds bestaande en nog in werking zijnde voorschriften op scheepvaartgebied.

1898

1898

1898

1898

Faint, illegible text covering the majority of the page, likely bleed-through from the reverse side.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 8 — STUK 8.

Oprichting van een Hoogoven-, Staal- en Walswerk in Zuid-Oost-Borneo.

AMENDEMENTEN.

Amendementen voorgesteld door de heeren Stokvis, Dahler en Salim.

Ingezonden 19 November 1923.

Ondergeteekenden hebben de eer op de ontwerp-overeenkomst met betrekking tot de oprichting van een Hoogoven-, Staal- en Walswerk in Zuid-Oost-Borneo de volgende amendementen in te dienen:

I. In artikel 1, alinea 1, de woorden na „gewaarmerkte kaart” te doen vervallen.

Toelichting: Deze wijziging houdt rechtstreeks verband met het op artikel 2, alinea 3, voorgestelde amendement.

II. Artikel 2, alinea 3, te vervangen door de drie volgende zinsneden:

Het Gouvernement verklaart zich bereid, aan de Vennootschap af te staan het recht tot opsporing, ontginning en verwerking van de steenkolenvoorkomens in het ontginningsgebied van de Gouvernements-kolenontginning Poeloe-Laoet, zooals, op de bij deze overeenkomst behorende en door partijen gewaarmerkte kaart is aangegeven.

De voorwaarden, waaronder dat recht zal worden afgestaan, zullen bij afzonderlijke overeenkomst worden vastgesteld, den Volksraad gehoord.

Bij toepassing van de voorafgaande zinsnede verklaart het Gouvernement zich bereid, aan de Vennootschap voor

den duur dezer overeenkomst aan haar af te staan alle roerende en onroerende goederen, behorende tot het gouvernementbedrijf der kolenontginning op Poeloe-Laoet (Stagen), op nader door deskundigen vast te stellen voorwaarden.

(Verder de tekst, zooals in het ontwerp der Regeering wordt voorgesteld).

III. Aan artikel 2 een zinsnede toe te voegen van den volgende inhoud:

De vennootschap verbindt zich haar bedrijf niet te zullen aanvangen alvorens een regeling van de arbeidsvoorwaarden en arbeidsverhoudingen voor de werklieden zal zijn vastgesteld en door de Regeering goedgekeurd.

Toelichting: De vestiging van een groot industrieel bedrijf, als in dit ontwerp beoogd, behoort niet te geschieden zonder voldoende waarborgen van goede verzorging en veiligheid voor de arbeiders.

STOKVIS.
DAHLER.
SALIM.

In de vergadering van 19 November 1923 werd het amendement sub I verworpen; diensgevolge kon het amendement sub II als vervallen beschouwd worden. Ook amendement sub III werd in dezelfde vergadering verworpen.

VOIKBRAD

THE BOARD OF DIRECTORS

OF THE

...

...

...

...

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 9 — STUK 1.

Kiesordonnanties voor de provincie West-Java en de regentschappen in West-Java.

GELEIDEBRIEF

(ontvangen 6 November 1923).

Mijne Heeren!

Ik heb de eer U hiernevens ter overweging aan te bieden ontwerpen voor een kiesordonnantie voor de provincie West-Java en voor eene kiesordonnantie voor de regentschappen in West-Java.

De toelichtende memorie, die deze ontwerpen vergezelt, bevat de gronden waarop zij berusten.

Als Regeeringsgemachtigde, bedoeld in artikel 140 van het Regeeringsreglement, heb ik aangewezen den Regeeringscommissaris voor de Bestuurshervorming.

Batavia, 3 November 1923.

De Gouverneur-Generaal
van Nederlandsch-Indië.

D. FOCK.

Aan
den Volksraad.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

1898

1898

1898

1898

1898

1898

1898

1898

1898

1898

1898

1898

1898

1898

1898

1898

1898

1898

1898

1898

1898

1898

1898

1898

1898

1898

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 9 — STUKKEN 2—4.

Kiesordonnanties voor de provincie West-Java en de regentschappen in West-Java.

ONTWERPORDONNANTIES MET TOELICHTING.

Stuk 2. KIESORDONNANTIE VOOR DE PROVINCIE WEST-JAVA.

Hoofdstuk I. Kiezers	Art. 1.
Hoofdstuk II. Kiesdistricten	Artt. 2—3.
Hoofdstuk III. Verkiezing.	
§ 1. Candidaatstelling .	Artt. 4—21.
§ 2. Stemming	Artt. 22—45.
Hoofdstuk IV. Verdere voorzienin- gen	Artt. 46—53.

HOOFDSTUK I.

Kiezers.

Artikel 1.

1. Voor zoover de leden van den provincialen raad door verkiezing worden aangewezen, worden zij verkozen door de leden van de binnen de provincie gelegen regentschapsraden en gemeenteraden.

2. Hij, die lid is van meer dan een raad, kan slechts in één dier colleges zijn stem uitbrengen.

HOOFDSTUK II.

Kiesdistricten.

Artikel 2.

Voor de verkiezing van de leden van den provincialen raad, behorende tot de groep der Nederlandsche onderdanen, tevens Nederlanders, en voor die van de leden, behorende tot de groep der Nederlandsche onderdanen, niet-Nederlanders, die van uitheemschen oorsprong zijn, wordt de provincie niet in kiesdistricten verdeeld.

Artikel 3.

Voor de verkiezing van de 11 leden van den provincialen raad, behorende tot de groep der Nederlandsche onderdanen, niet-Nederlanders, die van inheemschen oorsprong zijn, wordt de provincie verdeeld in kiesdistricten, elk omvattende het gebied van eene afdeeling (residentie).

HOOFDSTUK III.

Verkiezing.

§ 1. Candidaatstelling.

Artikel 4.

1. De candidaatstelling voor het lidmaatschap van den provincialen raad heeft plaats op door den Gouverneur vastgestelden datum, welke op een der eerste acht dagen van October moet vallen.

2. Ieder kiezer kan slechts kandidaten stellen uit de groep, waartoe hijzelf behoort.

Artikel 5.

1. Elke opgave van kandidaten mag niet meer namen van kandidaten dan tweemaal het aantal te vervullen plaatsen bevatten.

2. Dezelfde kiezer mag niet meer dan één opgave onderteekenen.

Artikel 6.

1. De indiening der opgaven heeft plaats op den dag der candidaatstelling tusschen des voormiddags 8 uur en des namiddags 1 uur.

2. De opgaven in het eerste lid vermeld moeten inhouden den naam, de voorletters, de woonplaats, zoomede andere voor de persoonsaanduiding der kandidaten noodzakelijke toevoegsels en onderteekend zijn door ten minste drie kiezers.

3. Naast de onderteekeningen moeten worden vermeld de namen van de onderteekenaars en hunne voorletters, of andere voor de persoonsaanduiding noodzakelijke toevoegsels, zoomede de raad waarvan zij lid zijn.

Artikel 7.

De vorm en inrichting van de formulieren voor de opgaven van kandidaten worden vastgesteld door den provincialen raad.

Artikel 8.

De formulieren voor de opgaven van kandidaten zijn gedurende veertien dagen vóór en op den dag der candidaatstelling kosteloos verkrijgbaar ten kantore van de voorzitters der regentschaps- en gemeenteraden.

Artikel 9.

1. De inlevering der opgaven geschiedt persoonlijk door een of meer personen, die haar ondertekend hebben, bij de voorzitters van de regentschaps- en gemeenteraden.
2. De kandidaten kunnen daarbij tegenwoordig zijn.
3. De voorzitter stelt een bewijs van ontvangst ter hand aan dengene, die de opgave inlevert.

Artikel 10.

1. Is de voorzitter van oordeel, dat de opgave niet voldoet aan de bij of krachtens deze ordonnantie gegeven voorschriften, dan wordt daarvan, met mededeeling van de redenen, in het bewijs van ontvangst melding gemaakt.
2. De voorzitter is niet bevoegd eene opgave te weigeren, dan wegens gemis van het vereischte aantal onderteekeningen van kiezers.

Artikel 11.

1. Zoodra de in artikel 6 tot het inleveren van opgaven van kandidaten bepaalde tijd is afgelopen, sluit de voorzitter, na daarvan afschrift genomen te hebben, de ingeleverde opgaven van kandidaten in een enveloppe, verzegelt deze en zendt haar aangeteekend op naar het ter hoofdplaats der provincie zitting houdend stembureau.
2. Indien geen opgaven zijn ingediend, doet de voorzitter daarvan bij aangeteekend schrijven mededeeling aan het stembureau.

Artikel 12.

1. Ingeval een in het vorige artikel bedoelde enveloppe met opgaven in het ongereede geraakt, zendt de voorzitter van den betrokken raad de door hem gehouden afschriften op aan het stembureau, met inachtneming van de in het vorige artikel gegeven voorschriften.
2. Deze toezending van afschriften wordt zoo vaak als noodig is herhaald.

Artikel 13.

1. Het stembureau bestaat uit een voorzitter en twee leden, zoomede twee plaatsvervangende leden, welke allen worden benoemd door het college van gedeputeerden.
2. Bij provinciale verordening wordt de nadere inrichting van het bureau, zoomede het bedrag der zittinggelden voor de leden bepaald.

Artikel 14.

- Nadat alle ingeleverde opgaven van kandidaten zijn ontvangen, voegt het stembureau onverwijld de opgaven samen tot lijsten.
2. Er zijn afzonderlijke lijsten voor de provincie ten behoeve van elk der in artikel 2 genoemde groepen, zoomede voor elk kiesdistrict ten behoeve van de in artikel 3 bedoelde groep.
 3. Op de lijsten worden in alfabetische volgorde gebracht de namen der kandidaten, hun voorletters en andere voor de persoonsaanduiding noodzakelijke toevoegsels.

4. De vorm en inrichting der lijsten worden vastgesteld door den provincialen raad.
5. Het stembureau zorgt voor de bekendmaking der lijsten in het provinciaal blad en voor het tegen betaling in afschrift verkrijgbaar stellen.

Artikel 15.

1. Door het stembureau worden van onwaarde verklaard de opgaven van kandidaten:
 - 1o. waaraan het vereischte aantal handteekeningen ontbreekt;
 - 2o. waarop de naam van een kiezer voorkomt, die ook op andere lijsten geteekend heeft;
 - 3o. welke van een ander model zijn dan het voorgeschrevene.
2. De van onwaarde verklaarde opgaven worden niet op de in het vorige artikel genoemde lijsten gebracht.

Artikel 16.

1. De ingeleverde opgaven van kandidaten worden bewaard gedurende den tijd, waarvoor de verkiezing is geschied.
2. Na afloop van dien tijd worden zij vernietigd zoo spoedig mogelijk na de publicatie der candidaatlijsten.

Artikel 17

Is op de lijst voor een groep of een kiesdistrict geen candidaat gebracht, dan verklaart het stembureau dat niemand voor die groep of dat kiesdistrict is gekozen.

Artikel 18.

Zijn er voor een groep of een kiesdistrict evenveel kandidaten op de lijst gebracht als er plaatsen te vervullen zijn, of minder, dan verklaart het stembureau deze kandidaten verkozen.

Artikel 19.

Zijn er voor een groep of een kiesdistrict meer kandidaten dan er plaatsen te vervullen zijn, op de lijst gebracht, dan heeft stemming plaats.

Artikel 20.

1. Het stembureau maakt van zijn handelingen onmiddellijk een proces-verbaal op, dat ten provincialen kantore, alsmede in afschrift op de regentschaps- en gemeenteraadskantoren voor een ieder ter inzage wordt nedergelegd, tegelijk met de lijsten bedoeld in artikel 14, in het provinciaal blad wordt bekend gemaakt, en in afschrift en tegen betaling verkrijgbaar gesteld.
2. De vorm en de inrichting van het proces-verbaal worden vastgesteld door den provincialen raad.

Artikel 21.

In de gevallen, bedoeld in de artikelen 17 en 18 wordt in de opengebleven plaatsen voorzien door benoeming door den Gouverneur-Generaal.

§ 2. Stemming.

Artikel 22.

1. De stemming heeft plaats in daarvoor uitgeschreven afzonderlijke vergaderingen van de regentschaps- en gemeenteraden op den daarvoor door den gouverneur vast te stellen datum, welke ten minste 14 dagen na den dag der candidaatstelling en ten hoogste 30 dagen na de bekendmaking van de in artikel 14 bedoelde lijsten moet vallen.

Artikel 23.

1. Indien in een raad niet de meerderheid van het bij de instellingsordonnantie vastgestelde aantal leden aanwezig is, gaat de stemming niet door en wordt de vergadering uitgesteld tot een naderen datum.

Deze datum wordt tegelijk met den in artikel 22 bedoelden datum vastgesteld.

2. In deze nieuwe vergadering wordt door de aanwezige leden gestemd.

Artikel 24.

Nadat de vergadering door den voorzitter is geopend, wijst de voorzitter twee leden aan, die met hem, als voorzitter, een stemcommissie vormen.

Artikel 25.

1. Op de stemkaarten is aan de eene zijde gelegenheid tot invulling van den naam, voorletters en andere voor de persoonsaanduiding van den candidaat noodzakelijke toevoegingen; aan de keerzijde is de handteekening van den voorzitter van den raad gestempeld.

2. De stemkaarten hebben voor elk der in de artikelen 2 en 3 bedoelde groepen verschillende kleuren.

3. Het model en de kleur van de stemkaarten worden vastgesteld door den provincialen raad.

Artikel 26.

1. De voorzitter draagt zorg, dat een voldoende aantal stemkaarten van elke kleur vóór den aanvang der stemming in de vergadering aanwezig is.

2. Geen andere stemkaarten mogen bij de stemming worden gebruikt.

Artikel 27.

Iedere kiezer ontvangt uit handen van den voorzitter, die daarbij overluid van de presentielijst den naam van den kiezer voorleest, een stemkaart voor de groep waartoe hij behoort.

Artikel 28.

1. Na ontvangst van de stemkaart gaan de kiezers naar de volgorde van de presentielijst naar een niet in gebruik genomen lessenaar en stemmen op een voor anderen niet zichtbare wijze, door met inkt in te vullen den naam, voorletters en andere voor de persoonsaanduiding noodzakelijke toevoegingen van den candidaat of van de kandidaten hun-

ner keuze, in het laatste geval, in de volgorde waarin zij aan die kandidaten de voorkeur geven.

2. De kiezer vouwt de kaart dicht naar de zijde, waarop de naam van den candidaat of van de kandidaten is gesteld en levert de kaart in bij den voorzitter van de stemcommissie, die zich overtuigt, dat zij aan de buitenzijde den voorgeschreven stempel draagt.

Artikel 29.

Een der leden van de stemcommissie houdt, door het stellen van zijn paraaf naast den naam van den kiezer op een afschrift van de presentielijst, aantekening, dat de kiezer aan de stemming heeft deelgenomen.

Artikel 30.

Een kiezer kan, wanneer hij zich bij de invulling van zijn stemkaart vergist, éénmaal een nieuwe kaart aanvragen, mits de eerst overhandigde door hem wordt teruggegeven.

Artikel 31.

Wanneer blijkt dat een kiezer lichamelijk hulpbehoevend is, kan de voorzitter van de stemcommissie toestaan, dat hij zich doet bijstaan.

Artikel 32.

1. Nadat de kiezers hun stemplicht vervuld hebben, wordt van elke groep het aantal ingeleverde stemkaarten door den voorzitter aan de aanwezige kiezers bekend gemaakt.

2. De stemming is voor eene groep nietig, indien het aantal ingeleverde stemkaarten grooter is, dan het ter vergadering tegenwoordige aantal kiezers dier groep.

3. In dat geval vernietigt de voorzitter de betrekkelijke stemkaarten en heeft voor die groep eene nieuwe stemming plaats.

4. Daarop wordt de presentielijst door de stemcommissie met opgave van het aantal der daarop gestelde parafen gewaarmerkt en worden deze lijst en de ingeleverde stemkaarten door den voorzitter in papier gesloten en daarna door hem verzegeld.

5. Door den voorzitter wordt op elk pak de inhoud daarvan verme'd, en door zijn handteekening bevestigd.

Artikel 33.

1. Ten spoedigste zenden de voorzitters der regentschaps- en gemeenteraden de pakketten aangeteekend op aan het stemkantoor ter hoofdplaats der provincie.

2. Indien van een der raden het pak stemkaarten in het ongereede geraakt, heeft binnen 30 dagen, nadat de Gouverneur hiervan kennis heeft gekregen, in dien raad eene nieuwe stemming plaats.

Artikel 34.

1. Nadat van alle regentschapsraden en gemeenteraden de verzegelde pakketten zijn ontvangen, houdt het stem-

kantoor ten spoedigste eene openbare zitting ter vaststelling van den uitslag der verschillende stemmingen.

2. Dag en uur worden in het provinciaal blad en zoo mogelijk in ten minste drie in de provincie verschijnende dagbladen bekend gemaakt.

Artikel 35.

Voor elke groep en elk kiesdistrict bepaalt het stemkantoor den uitslag der stemmingen.

Artikel 36.

Indien meer dan één lid moet worden verkozen, worden de stemkaarten door het stemkantoor dooreengemengd en daarna genummerd.

Artikel 37.

1. De voorzitter opent de stemkaarten, bedoeld in het vorige artikel, in de volgorde der nummers.

2. Hij deelt na opening van elke kaart den naam mede van den candidaat, op wien een stem is uitgebracht, of, in het geval van het vorige artikel, van den candidaat, voor wien de stemkaart geldt overeenkomstig het bepaalde in artikel 42.

3. Twee andere leden van het stemkantoor zien de stemkaart na en teekenen de stem aan.

Artikel 40.

1. Van onwaarde zijn andere stemkaarten dan die, welke volgens de bij of krachtens deze ordonnantie gegeven voorschriften mogen worden gebruikt.

2. Van onwaarde zijn voorts de stemkaarten:

- waarop geen der candidaten is vermeld;
- waarop de namen van andere personen dan de candidaten of waarop andere bijvoegingen geplaatst zijn;
- waarop de aanwijzing van een candidaat geschied is op een andere wijze dan is voorgeschreven;
- die eene aanduiding van den kiezer bevatten;
- die niet voorzien zijn van den voorgeschreven stempel.

3. Onder bijvoegingen worden niet verstaan punten, strepen, vlakken, nagelindrukken, vouwen, scheuren, gaten en vlekken, tenzij deze blijkbaar opzettelijk zijn aangebracht.

Artikel 39.

1. Het stemkantoor beslist over de waarde van de stemkaart terstond nadat de kaart is geopend.

2. De voorzitter maakt de reden van ongeldigverklaring onmiddellijk bekend. Indien een der in de zaal aanwezige personen dit verlangt, moet de kaart worden vertoond. Van een en ander geschiedt aantekening in het proces-verbaal der stemming.

Artikel 40.

1. Indien slechts één lid moet worden gekozen, maakt, terstond nadat alle stemkaarten zijn geopend en de uitgebrachte stemmen zijn opgenomen, de voorzitter het getal der geldig uitgebrachte stemmen bekend, dat in het geheel en dat op elk der candidaten is uitgebracht.

2. Indien op een stemkaart meer dan één candidaat is

vermeld wordt alleen rekening gehouden met den eerstvermelden candidaat.

3. Gekozen is hij die het grootste aantal stemmen op zich heeft vereenigd.

4. Bij gelijk aantal stemmen beslist het lot.

Artikel 41.

1. Indien meer dan een lid moet worden gekozen, bepaalt het stemkantoor het kiesquotient, dat is het voor eene verkiezing vereischte aantal stemmen.

2. Het kiesquotient wordt verkregen door het aantal der in artikel 36 bedoelde stemkaarten, te deelen door het aantal te vervullen plaatsen vermeerderd met één, en het quotient te verhoogen tot het onmiddellijk daarboven liggend geheele getal.

Artikel 42.

1. In het in het vorige artikel bedoelde geval geldt elke stemkaart als een stem voor den eersten daarop geplaatsten candidaat.

2. Zoodra deze het kiesquotient heeft bereikt, wordt dit door het stemkantoor vastgesteld, en hij gekozen verklaard, wat door den voorzitter direct wordt bekend gemaakt.

3. De volgende stemkaarten, waarop de naam van den gekozene voorkomt, gelden verder als eene stem voor den volgenden daarop geplaatsten candidaat, die het kiesquotient nog niet heeft bereikt.

Artikel 43.

1. Indien, nadat alle stemkaarten voorgelezen zijn, nog niet zooveel personen zijn verkozen, als plaatsen te vervullen zijn, geschiedt eene tweede, en zoo noodig verdere voorlezingen.

2. Ook daarbij geldt elke stemkaart als een stem voor den eersten daarop geplaatsten nog niet gekozen candidaat.

3. Totdat door een candidaat het kiesquotient is bereikt, wordt iedere, bij een volgende voorlezing door hem verkregen stem, opgeteld bij de stemmen, welke hij bij eene vorige voorlezing heeft verkregen.

4. De voorlezing der stemkaarten wordt gestaakt, zoodra evenveel personen zijn verkozen als plaatsen te vervullen zijn.

Artikel 44.

1. De voorzitter maakt den uitslag der verkiezing bekend.

2. De in de zaal aanwezigen kunnen bezwaren inbrengen, op welke bezwaren het stemkantoor dadelijk in hoogste instantie een beslissing neemt, welke in het proces-verbaal moet worden opgenomen.

Artikel 45.

Van de verrichtingen van het stemkantoor maakt de voorzitter een proces-verbaal op, dat door alle leden van het kantoor wordt ondertekend, zoo spoedig mogelijk openbaar gemaakt in het provinciaal blad en aangeplakt aan de kantoren der regentschaps- en gemeenteraden.

HOOFDSTUK IV.

Verdere voorzieningen.

Artikel 46.

1. Onmiddellijk nadat de voorzitter den uitslag der verkiezing heeft bekend gemaakt, worden de geldige en de van

onwaarde verklaarde stemkaarten afzonderlijk in een pak gesloten en verzegeld.

2. De stemkaarten worden bewaard gedurende den tijd, waarvoor de verkiezing is geschied.

3. Na verloop van dien tijd worden zij vernietigd.

Artikel 47.

1. Ingeval de gekozene zijn verkiezing niet aanvaardt, niet tot de zitting wordt toegelaten, alsmede wanneer een door verkiezing bezette plaats in den provincialen raad openvalt, roept de voorzitter binnen veertien dagen, nadat hij daarvan kennis heeft ontvangen, het stemkantoor bijeen, ten einde te doen nagaan, wie de opengevallen plaats zal innemen.

2. Bekendmaking van de bijeenkomst geschiedt op de wijze bepaald in artikel 34 lid 2.

Artikel 48.

1. Voor de kiesdistricten, welke slechts één lid van den provincialen raad verkiezen, wordt alsdan gekozen verklaard degene, die op de stemkaarten, waarop de naam van hem wiens plaats vervuld moet worden, als eerste voorkomt, het grootst aantal malen als tweede candidaat is genoemd.

2. Bij gelijk aantal stemmen beslist het lot.

3. Komt op geen der in het eerste lid bedoelde stemkaarten een tweede candidaat voor, dan wordt door benoeming door den Gouverneur-Generaal in de vacature voorzien.

Artikel 49.

1. Voor de kiesdistricten, welke meer dan een lid naar den provincialen raad afvaardigen en voor de groepen, bedoeld in artikel 2, geschiedt de aanwijzing van dengene, die de opengevallen plaats heeft te vervullen, door uit het pak stemkaarten te nemen alle die kaarten, waarop de naam van hem, wiens plaats vervuld moet worden, voorkomt.

2. De artikelen 37, 42, 43, 44 en 45 zijn van toepassing, met dien verstande, dat, wat betreft de artikelen 42 en 43 buiten rekening worden gelaten de op de stemkaarten voorkomende kandidaten, die reeds op grond van den uitslag derzelfde stemming gekozen zijn verklaard, of lid van den provincialen raad zijn krachtens benoeming.

3. Ingeval op geen der in het eerste lid bedoelde kaarten namen van kandidaten voorkomen, doet de voorzitter hiervan mededeeling, en wordt in de vacature voorzien door benoeming door den Gouverneur-Generaal.

4. Na afloop der zitting worden de stemkaarten weder in een pak gesloten en verzegeld en daarmee gehandeld, zooals is voorgeschreven in artikel 46.

Artikel 50.

De in de artikelen 4, 22 en 23 bedoelde data worden minstens drie weken vóór den dag der candidaatstelling bekend gemaakt door den Gouverneur, die tevens kennis geeft van de verkrijgbaarstelling der formulieren, bedoeld in artikel 8.

Artikel 51.

1. De functies in deze ordonnantie opgedragen aan den provincialen raad, het college van gedeputeerden en den

Gouverneur, worden, waar deze nog niet zijn benoemd of ingesteld, uitgeoefend door den Gouverneur-Generaal.

2. De bekendmakingen geschieden, zoo lang nog geen provinciaal blad bestaat, in de Javasche Courant.

Artikel 52.

Deze ordonnantie kan worden aangehaald onder den naam van „Kiesordonnantie voor West-Java”.

Artikel 53.

Deze ordonnantie treedt in werking op een nader door den Gouverneur-Generaal te bepalen datum.

Stuk 3. KIESORDONNANTIE VOOR DE REGENTSCHAPPEN IN WEST-JAVA.

Hoofdstuk I. Van het kiesrecht artikelen 1 — 5.

Hoofdstuk II. Van de aanwijzing van kiesmannen. artikelen 6 — 9.

Hoofdstuk III. Van de verkiezing der raadsleden.

§ a. Van de candidaatstelling. artikelen 10 — 11.

§ b. Van het stemkantoor en de stemming. artikelen 12 — 21.

§ c. Van de vaststelling van den uitslag der stemming. artikelen 22 — 29.

Hoofdstuk IV. Verdere voorzieningen. artikelen 30 — 32.

Hoofdstuk V. Overgangsbepaling. artikel 33.

HOOFDSTUK I.

Van het kiesrecht.

Artikel 1.

Voor zoover de inheemsche leden van den regentschapsraad door verkiezing worden aangewezen, heeft deze plaats in kiesdistricten, en door kiesmannen welke worden gekozen door de kiesgerechtigden.

Artikel 2.

Gerechtigd tot het kiezen der kiesmannen zijn de niet van het kiesrecht uitgesloten mannelijke ingezetenen van het regentschap, die inheemsch onderdaan, niet Nederlander zijn, den leeftijd van 21 jaren naar schatting hebben bereikt, en hetzij gerechtigd zijn tot deelneming aan de verkiezing van dorpschoude en bestuurders, hetzij over het laatst verlopen dienstjaar zijn aangeslagen in eenige lands-, provinciale of regentschapsbelasting, dan wel

in zoodanige belasting zouden zijn aangeslagen indien zij niet voor een deel of voor het geheel van hun inkomen vrijstelling genoten.

Artikel 3.

Behalve zij, die bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak van het recht om te kiezen bij krachtens algemeene verordening gehouden verkiezingen zijn ontzet, zijn van het kiesrecht uitgesloten zij die bij onherroepelijk geworden uitspraak van den burgerlijken rechter de beschikking of het beheer over hunne goederen hebben verloren.

Artikel 4.

Van de uitoefening van het kiesrecht zijn uitgesloten zij, die in gevangenschap, hechtenis of verzekerde bewaring zijn, zoodmede gegijzelden.

Artikel 5.

Voor zoover niet bij provinciale verordening anders is bepaald vormen de administratieve districten de kiesdistricten.

HOOFDSTUK II.

Van de aanwijzing der kiesmannen.

Artikel 6.

(1) In de maand Mei van het jaar waarin eene verkiezing van leden van den regentschapsraad plaats moet hebben, wijzen de kiezers desagewijs kiesmannen aan.

(2) Gebiedsdeelen die niet tot eene desa behooren, kunnen bij eene desa worden ingedeeld, of tot een of meer kieskringen worden gevormd. Een en ander geschiedt door den regentschapsraad, die tevens de organen instelt en personen aanwijst, die binnen de kieskringen de elders aan dorpsbesturen en dorpschouwen opgedragen functiën uitoefenen, zoodmede de verder noodige voorzieningen treft.

Artikel 7.

(1) In het dorp waarvan het aantal inwoners bedraagt: 500 of minder wordt één kiesman aangewezen, meer dan 500 doch minder dan 1000 worden twee kiesmannen aangewezen, meer dan 1000 doch minder dan 1500 worden drie kiesmannen aangewezen, meer dan 1500 doch minder dan 2000 worden vier kiesmannen aangewezen, meer dan 2000 doch minder dan 2500 worden vijf kiesmannen aangewezen, enz.

(2) De aanwijzing der kiesmannen geschiedt ten overstaan van een kiescommissie en overeenkomstig de plaatselijk voor de verkiezing van dorpschouwen bestaande gebruiken of door het dorpsbestuur uit te vaardigen regelingen.

(3) De kiescommissie bestaat uit het onderdistrictshoofd en twee door het districtshoofd aan te wijzen leden.

Artikel 8.

(1) Van het verloop dezer verkiezingen wordt een proces-verbaal opgemaakt, waarin de uitslag der verkiezingen is vermeld.

(2) Een afschrift van dit proces-verbaal wordt toegezonden aan den voor elk der kiesdistricten door den Voorzitter van den regentschapsraad aan te wijzen ambtenaar. Een afschrift wordt uitgereikt aan ieder der verkozenen. Dit afschrift strekt dezen tot bewijs hunner verkiezing.

Artikel 9.

(1) Door den in het vorig artikel bedoelden ambtenaar wordt een lijst opgemaakt van de namen der kiesmannen in alphabetische volgorde.

(2) Deze lijst heet de kiesmannenlijst.

HOOFDSTUK III.

Van de verkiezing der Raadsleden.

a. Van de candidaatstelling.

Artikel 10.

(1) De tijd van de periodieke verkiezing der raadsleden is de derde Dinsdag der maand Juli.

(2) Op dien dag kunnen bij den in artikel 8 bedoelden ambtenaar te diens kantore van des voormiddags 8 uur tot des namiddags 1 uur door de kiesmannen voor dit district opgaven van candidaten worden ingeleverd.

(3) Eene opgave mag tweemaal zooveel namen van candidaten bevatten als er plaatsen in het kiesdistrict te vervullen zijn.

(4) De opgave moet vermelden de namen van den candidaat of de candidaten en de voorletters dan wel andere voor de persoonsaanduiding noodzakelijke toevoegsels, en onderteekend zijn door ten minste drie kiesmannen.

(5) Naast de onderteekeningen moeten worden vermeld de namen van de onderteekenaars in duidelijk leesbaar schrift.

(6) Vorm en inrichting der opgave worden vastgesteld bij besluit van den provincialen raad.

(7) De formulieren zijn gedurende veertien dagen voor en op den dag der verkiezing kosteloos verkrijgbaar ten kantore van den in artikel 8 bedoelden ambtenaar.

Artikel 11.

(1) Behalve ingeval de gezamenlijke candidatenlijsten voor een kiesdistrict een gelijk aantal namen bevatten als er in dat district leden moeten worden verkozen, in welk geval alle candidaten verkozen zijn, wordt door den in artikel 8 bedoelden ambtenaar een lijst der candidaten opgemaakt in alphabetische volgorde.

(2) Zoo spoedig mogelijk zendt hij een exemplaar van deze lijst aan iederen kiesman toe. Voorts wordt een exemplaar aan de plaatselijke bladen toegezonden, of op de overigen ter plaatse gebruikelijke wijze openbaar gemaakt.

b. Van het stemkantoor en de stemming.

Artikel 12.

(1) De in artikel 8 bedoelde ambtenaar stelt voor zijn kiesdistrict een dag der stemming vast. Hij maakt dezen op de gebruikelijke wijze bekend.

(2) Tusschen den dag waarop de candidatenlijsten aan de kiesmannen zijn verzonden en den dag der stemming moeten ten minste vier weken verloopen.

(3) De in artikel 8 bedoelde ambtenaar doet aan ieder der kiesmannen tijdig een oproep voor de stemming toekomen.

Artikel 13.

(1) Tenzij bij provinciale verordening anders is bepaald heeft de stemming plaats op de districtshoofdplaatsen van des morgens 8 uur tot des namiddags 1 uur ten overstaan van een stembureau, bestaande uit drie leden en twee plaatsvervangende leden.

(2) De in artikel 8 bedoelde ambtenaar is lid en voorzitter van het bureau; de overige leden en plaatsvervangende leden worden benoemd door den voorzitter van den regentschapsraad.

Artikel 14.

(1) De voorzitter van het stembureau draagt zorg dat bij den aanvang van de stemming een voldoende aantal stembiljetten aanwezig is, zoodat een exemplaar van de kiesmannenlijst; terwijl ter raadpleging door de kiesmannen mede de noodige candidatenlijsten beschikbaar moeten zijn.

(2) De blanco stembiljetten worden aan den voorzitter van het stembureau toegezonden door den voorzitter van den regentschapsraad. Het stembiljet bevat aan de achterzijde den naam van den raad dwars over het biljet gedrukt, terwijl aan de voorzijde tweemaal zooveel nummers zijn gedrukt, opeenvolgend en te beginnen met No. 1, als er in het kiesdistrict raadsleden moeten worden gekozen, met voldoende ruimte daarachter voor het inschrijven van de namen.

Artikel 15.

(1) Gedurende de zitting zijn steeds de voorzitter en twee leden in het stembureau aanwezig.

(2) Bij ziekte of noodzakelijke verhindering van den voorzitter treden die leden, naar volgorde van benoeming, als zoodanig op.

(3) De tijdelijke vervanging der leden wordt, zoo daaraan behoefte bestaat, door den voorzitter van het stembureau geregeld.

(4) Van alle verwisselingen in de samenstelling van het stembureau wordt op het proces-verbaal aanteekening gehouden, met opgave van de reden daarvoor en van den tijd der vervanging.

(5) De voorzitter zorgt voor de inrichting van het lokaal, voor de aanwezigheid daarin van een tafel, een of meer geheel van elkander afgescheidene lessenaars, zoodat van een stembureau, gesloten met twee verschillende sleutels, waarvan de eene onder den voorzitter, de andere onder het oudste lid berust.

(6) De verdere inrichting van het stembureau en de plaatsing der lessenaars wordt door den voorzitter geregeld.

Artikel 16.

(1) Tot de stemming wordt alleen toegelaten hij, wiens naam voorkomt op de kiesmannenlijst.

De kiesman ontvangt een blanco stembiljet van den voorzitter, die daarbij overluide diens naam opleest, zoodat het nummer, waaronder deze voorkomt op de kiesmannenlijst. Van de verstrekking van het stembiljet wordt op de kiesmannenlijst aanteekening gehouden.

(3) De kiesman vult het stembiljet in met de namen zijner candidaten in de volgorde waarin hij aan hen de voorkeur geeft. Hij vouwt het biljet vervolgens dicht en werpt het in de stembus.

Artikel 17.

(1) Een kiesman kan, wanneer hij zich bij de invulling van zijn biljet vergist, éénmaal een nieuw stembiljet aanvragen, mits het eerst overhandigde door hem wordt teruggegeven.

(2) Wanneer blijkt dat een kiesman lichamelijk hulpbehoevend is, kan de voorzitter van het stembureau toestaan, dat hij zich doe bijstaan.

Artikel 18.

(1) De kiesman, die na waarschuwing de bij of krachtens deze ordonnantie gegeven voorschriften omtrent de stemming niet opvolgt, wordt niet tot de stembus toegelaten en is verplicht het stembiljet, zoo hem dit reeds overhandigd is, terug te geven.

(2) De kiesman, die tot de stembus toegelaten, weigert het stembiljet in de bus te steken, is eveneens verplicht dit terug te geven.

(3) De teruggegeven stembiljetten worden onmiddellijk onbruikbaar gemaakt.

Artikel 19.

(1) Gedurende den tijd, dat het stembureau zitting houdt, zijn de kiesmannen bevoegd in het stembureau te vertoeven, voor zoover de orde daardoor niet wordt verstoord en de voortgang der stemming niet wordt belemmerd.

(2) De in het stembureau aanwezige kiesmannen kunnen, zoo zij van meening zijn dat de stemming niet overeenkomstig de bij of krachtens deze ordonnantie gegeven voorschriften geschiedt, bezwaren inbrengen. Hiervan wordt door het stembureau in het proces-verbaal der stemming melding gemaakt.

Artikel 20.

De voorzitter van het stembureau is belast met de handhaving der orde in het stembureau.

Artikel 21.

(1) Zoodra de in artikel 13 voor de stemming bepaalde tijd verstreken is, wordt dit door den voorzitter van het stembureau aangekondigd en worden alleen de op het oogenblik dezer aankondiging in het stembureau aanwezige kiesmannen nog tot de stemming toegelaten.

(2) Nadat de stemming is afgelopen, wordt het aantal kiesmannen, dat blijkens het aantal ingeleverde kaarten aan de verkiezing heeft deelgenomen, en het aantal der niet gebruikte en der teruggegeven stembiljetten opgemaakt en aan de aanwezige kiesmannen bekend gemaakt. Daarop wordt

de kiesmannenlijst door het stemkantoor, met opgave van het aantal der daarop gestelde parafen gewaarmerkt.

c. Van de vaststelling van den uitslag der stemming.

Artikel 22.

In den namiddag van den dag, waarop de stemming heeft plaats gehad, komt het stemkantoor weder bijeen tot de vaststelling van den uitslag van de gehouden stemming.

Artikel 23.

- (1) De voorzitter opent de stembus.
- (2) Het stemkantoor telt het aantal der in de stembus aanwezige stembiljetten.
- (3) Het voor de verkiezing vereischte aantal stemmen is dat verkregen door het in het voorgaande lid bedoeld aantal te deelen door het aantal te vervullen plaatsen vermeerderd met één, en het quotiënt te verhoogen tot het onmiddellijk daarboven liggend geheele getal.
- (4) Het aldus verkregen getal wordt kiesquotiënt genoemd.

Artikel 24.

- (1) De stembrieven worden door het stemkantoor door een gemengd en daarna genummerd.
- (2) De voorzitter opent vervolgens de stembrieven in de volgorde der nummers en leest overluid den naam van den candidaat voor, voor wien de stembrief overeenkomstig artikel 27 als eene stem geldt.
- (3) Twee andere leden zien de stembrieven na.

Artikel 25.

- (1) Van onwaarde zijn andere stembrieven dan die, welke door het stemkantoor aan de kiesmannen zijn verstrekt.
- (2) Van onwaarde zijn voorts de stembrieven:
 - a. waarop op geen der candidaten eene stem is uitgebracht;
 - b. die eene aanduiding van den kiesman bevatten.
- (3) Het stemkantoor beslist over de waarde van den stembrief terstond nadat het biljet is geopend.
- (4) De voorzitter maakt de redenen van ongeldigverklaring en van twijfel en de beslissing onmiddellijk bekend. Indien een der in de zaal aanwezigen dit verlangt, moet de stembrief worden vertoond. Van een en ander geschiedt aanteekening in het proces-verbaal der zitting.

Artikel 26.

- (1) De namen op den stembrief van andere personen dan de candidaten of van candidaten, die overleden zijn en de namen, die geen candidaat duidelijk aanwijzen of die niet in volgorde zijn geplaatst, worden als niet op den stembrief voorkomende beschouwd.
- (2) Het stemkantoor maakt de redenen van twijfel en de beslissing onmiddellijk bekend. Indien een der in de zaal aanwezigen dit verlangt, niet de stembrief worden vertoond. Van een en ander geschiedt aanteekening in het proces-verbaal der zitting.

Artikel 27.

- (1) Iedere stembrief geldt als eene stem voor den eersten daarop geplaatsten candidaat. Is deze, door het bereiken van

het kiesquotiënt, gekozen, dan geldt het stembiljet als eene stem voor den volgenden daarop geplaatsten candidaat, die het kiesquotiënt nog niet heeft bereikt.

(2) De stem wordt door twee leden van het stemkantoor opgeteekend.

(3) Zoo dikwijls het kiesquotiënt is bereikt, wordt dit door het stemkantoor vastgesteld en door den voorzitter bekend gemaakt.

Artikel 28.

(1) Indien, nadat alle stembrieven voorgelezen zijn, nog niet zooveel personen zijn verkozen als plaatsen te vervullen zijn, geschieden een tweede en zoo noodig verdere voorlezingen.

(2) Ook daarbij geldt iedere stembrief als eene stem voor den eersten daarop geplaatsten, nog niet gekozen candidaat.

(3) Totdat door een candidaat het kiesquotiënt is bereikt, wordt iedere, bij eene volgende voorlezing door hem verkregen stem opgeteld bij de stemmen welke hij bij eene vorige voorlezing heeft verkregen.

(4) De voorlezing der stembrieven wordt gestaakt zoodra evenveel personen zijn verkozen als plaatsen te vervullen zijn.

Artikel 29.

(1) De voorzitter maakt den uitslag der verkiezing bekend. De in de zaal aanwezigen kunnen bezwaren inbrengen. Hiervan geschiedt aanteekening in het proces-verbaal der zitting.

(2) Het proces-verbaal wordt terstond openbaar gemaakt. Het blijft berusten onder den voorzitter.

HOOFDSTUK IV.

Verdere voorzieningen.

Artikel 30.

(1) Onmiddellijk nadat de voorzitter den uitslag der verkiezing heeft bekend gemaakt, worden zoowel de geldige als de van onwaarde verklaarde brieven, elke soort afzonderlijk, in een verzegeld pak gesloten.

(2) De stembrieven worden door den voorzitter bewaard gedurende den tijd waarvoor de verkiezing is geschied.

(3) Na verloop van dien tijd vernietigt de voorzitter de stembrieven. Van deze vernietiging wordt proces-verbaal opgemaakt.

Artikel 31.

(1) Binnen veertien dagen nadat de voorzitter van het stemkantoor kennis heeft bekomen dat een gekozene zijne verkiezing niet aanneemt, of nadat de in artikel 11 der regentschapsordonnantie bepaalde tijd zonder kennisgeving verstreken is, wijst dit kantoor den persoon aan, die voor de opengevallen plaats is gekozen.

(2) Daartoe wordt in eene openbare zitting, waarvan dag en uur vooraf zijn bekend gemaakt, het verzegeld pak geldige stembrieven, in artikel 30 bedoeld, door het stemkantoor geopend en worden daaruit de stembrieven geno-

men, waarop de naam van hem, die de verkiezing niet heeft aangenomen, voorkomt.

(3) Deze stembrieven worden door den voorzitter, in de volgorde der nummers, overluid voorgelezen en door twee andere leden nagezien.

(4) De artikelen 26 tot en met 29 zijn van toepassing, met dien verstande dat, voor zooveel betreft de artikelen 27 en 28, buiten rekening worden gelaten de op de stembrieven voorkomende kandidaten, die reeds op grond van den uitslag der zelfde stemming gekozen zijn verklaard.

(5) Na afloop der zitting worden de stembrieven opnieuw in een verzegeld pak gesloten en wordt daarmee gehandeld zooals is voorgeschreven bij artikel 30.

Artikel 32.

Op gelijke wijze wordt gehandeld telkens wanneer door of vanwege den raad aan den voorzitter van het stemkantoor wordt medegedeeld dat een der in het kiesdistrict verkozen leden heeft opgehouden lid van den raad te zijn.

HOOFDSTUK V.

Overgangsbepaling.

Artikel 33.

Zoolang er nog geen provinciale raad of regentschapsraad is, worden de aan deze organen of aan hunne voorzitters opgedragen verrichtingen vervuld door den Gouverneur en door den regent.

Slotbepaling.

Artikel 34.

Deze ordonnantie treedt in werking met ingang van een nader door den Gouverneur-Generaal te bepalen datum.

Stuk 4. MEMORIE VAN TOELICHTING.

§ 1. Inleiding.

1. Bij de samenstelling van de kiesrechtregeling voor de provincie West-Java en voor de binnen die provincie gelegen autonome regentschappen, kon slechts voor een deel gebruik gemaakt worden van den verdienstelijken voorbereidenden arbeid van de kiesrechtcommissie, ingesteld bij Gouvernementsbesluit van 16 November 1921 No. 1X, neergelegd in haar verslag.

2. Een eerste reden, die tot afwijking dwong, is wel de reeds door den Volksraad voor zijn samenstelling aanvaarde, en ook in de provincie- en regentschapsordonnanties opgenomen splitsing van het kiezerscorps in 3 groepen Nederlanders, en andere onderdanen van inheemschen en van uitheemschen oorsprong. Die splitsing maakt het niet mogelijk, de door de kiesrechtcommissie in overweging gegeven regeling in alle details te volgen.

3. Bovendien vinden verschillende afwijkingen in deze kiesordonnanties hare rechtvaardiging in het daarin streng doorgevoerd streven het kiesstelsel zoo eenvoudig mogelijk te houden, om het niet alleen begrijpelijk te doen zijn voor de kiezers, maar het ook gemakkelijk uitvoerbaar te maken voor hen, die het moeten toepassen in de praktijk.

§ 2. De verkiezing voor den provinciealen raad.

4. Om de waarde van de kiesordonnantie voor de provincie West-Java misschien beter te kunnen beoordeelen, wordt hier reeds dadelijk medegedeeld, dat het in het voornemen der Regeering ligt in de instellingsordonnantie voor die provincie, in voldoening aan het voorschrift van het gewijzigd artikel 49 der provincieordonnantie, te bepalen, dat de provinciale raad voor West-Java zal bestaan uit 45 leden.

5. De Regeering denkt Zich dit aantal leden over de verschillende groepen als volgt verdeeld:

	Onderdanen van inheemschen oorsprong.	Nederlanders.	Onderdanen van uitheemschen oorsprong.	Totaal.
Te verkiezen.	16	9	3	28
Te benoemen.	6	9	2	17
Totaal.	22	18	5	45

6. Door de splitsing van het kiezerscorps kon reeds dadelijk niet gevolgd worden de door de kiesrechtcommissie voorgestelde keuze door de leden van de lagere raden, de regentschaps- en gemeenteraden, zoodanig, dat elk regentschap en elke gemeente eigen vertegenwoordigers in den provinciealen raad kiest.

7. De splitsing dwong voor de kiezers van de groepen der Nederlanders en der onderdanen van uitheemschen oorsprong voorts de provincie niet in kiesdistricten te verdeelen, maar allen gezamenlijk, groepsgewijze, hunne vertegenwoordigers naar den provinciealen raad te doen aanwijzen.

8. Voor de inheemsche kiezers was een territoriale indeeling intuschen wel mogelijk. Om het aantal leden van den provinciealen raad niet te groot te maken, moest ook voor deze groep worden afgezien van het denkbeeld der kiesrechtcommissie elken regentschaps- en gemeenteraad afzonderlijk eigen vertegenwoordigers te doen kiezen. Wanneer er hier aan herinnerd wordt dat in de provincie West-Java zullen zijn 18 regentschappen, en daarnaast nog meerdere gemeenten (thans 6), terwijl door de meerdere of mindere belangrijkheid der regentschappen en gemeenten niet zou kunnen volstaan zijn met elk één zetel door verkiezing te doen vervullen, dan behoeft wel niet nader betoogd te worden, dat op de bedoelde wijze een te groote raad zou zijn verkregen.

9. De juiste, praktische oplossing in deze meent de Regeering gevonden te hebben in het aanwijzen, in artikel 3 van de administratieve afdelingen of residenties tot kieskringen. De binnen één afdeling gelegen regentschappen en gemeenten wijzen aldus gezamenlijk hun vertegenwoordigers aan, al zal de stemming ook in elken raad afzonderlijk plaats vinden, omdat dit het eenvoudigst voorkomt, en bovendien aanbeveling verdient in verband met het voorschrift van artikel 23, volgens hetwelk een stemming van een raad niet doorgaat, als niet de meerderheid van het bij de instellingsordonnantie vastgestelde aantal leden de eerste maal aanwezig is.

10. In de instellingsordonnantie der provincie West-

Java zal een artikel worden opgenomen, houdende de verdeling van de 16 door verkiezing aan te wijzen leden van inheemschen oorsprong, over de verschillende afdeelingen of residenties.

11. Daar de Regeering in deze Haar oordeel nog niet definitief heeft bepaald, kan Zij nog geen bindende mededeeling in deze doen. Toch kan Zij, ter oriëntering van den Volksraad reeds nu hier berichten, dat bij Haar in overweging is eene indeeling der provincie in 9 afdeelingen. Mocht Zij later tot deze indeeling besluiten, dan stelt de Regeering zich voor de te verkiezen inheemsche leden aldus over die afdeelingen te verdeelen:

a. Bantam	2 leden.
b. Batavia	3 „
c. Buitenzorg	1 lid.
d. Krawang	1 „
e. West-Priangan	1 „
f. Midden-Priangan	3 leden.
g. Oost-Priangan	2 „
h. Tjirebon	2 „
i. Indramajoe	1 lid.

12. Hierbij is rekening gehouden en met het zielental en met bijzondere redenen van plaatselijk belang. In de eerste plaats werd aan afdeelingen met minder dan 1 miljoen zielen één, die met meer zielen twee afgevaardigden gegeven, terwijl daarboven voor Bantam, Batavia, Midden-Priangan en Tjirebon nog een afgevaardigde werd uitgetrokken, waardoor het totale getal van 16 verkozen leden werd verkregen.

13. In tegenstelling met de regeling van het kiesrecht voor den regentschapsraad, kent de kiesrechtcommissie bij de verkiezing voor den provincialen raad geen voorafgaande candidaatstelling. Begrijpelijk is dit in haar systeem, waar elk regentschap en elke gemeente één kiesdistrict vormt en de stemming in de raden dier gemeenschappen afzonderlijk plaats vindt.

14. Nu echter eene andere indeeling van kiesdistricten, en zelfs, in verband met de splitsing in groepen, onderling verschillende kiesdistricten zijn aangenomen, moest voorafgaande candidaatstelling verplichtend worden gesteld. Worden er evenwel in eenigen kieskring of groep geen of minder kandidaten gesteld dan er plaatsen te vervullen zijn, zoo wordt daarin voorzien door eene benoeming door den Gouverneur-Generaal.

15. De stemming wordt, evenals de kiesrechtcommissie het voorstelt, gehouden in eene buitengewone vergadering der kiescolleges. Om echter zoo spoedig mogelijk tot eene beslissing te komen, werd niet haar verslag gevolgd, dat een aanwezigheid van $\frac{2}{3}$ der leden eischt om de eerste vergadering te doen doorgaan, en wanneer dit aantal niet bereikt is, voor de volgende vergadering de helft der leden, maar is in de eerste vergadering genoeg genomen met de meerderheid van het in de instellingsordonnantie genoemde aantal leden, terwijl in de volgende vergadering door de aanwezige leden, dus zonder eenige limietstelling, wordt gestemd, derhalve geheel op de wijze zooals dit ook voor andere vergaderingen van den regentschapsraad is bepaald in artikel 44 der regentschapsordonnantie.

16. Intusschen komt het niet onnoodig voor in deze regentschapsordonnantie na artikel 46 met het oog op deze buitengewone vergaderingen van den regentschapsraad een nieuw artikel 46a in te voegen luidende:

„Op de stemming voor de verkiezing van leden van den provincialen raad zijn niet van toepassing artikel 27 en de artikelen 40 tot en met 46”.

terwijl in artikel 40a van de locale raden-ordonnantie na het woord „Volksraad”, zal moeten worden ingevoegd „en van den provincialen raad”.

17. Ten einde aldaar herstemmingen te voorkomen, is voor de kiesdistricten, die slechts één lid naar den provincialen raad hebben af te vaardigen, het eenvoudige meerderheidsstelsel aangenomen, terwijl daar, waar meerdere leden moeten worden aangewezen, het evenredig personenstelsel is aanvaard, zooals thans reeds voor den Volksraad, en ook voor den Ambonraad geldt.

18. Het reeds uitgesproken streven het kiesstelsel zoo eenvoudig mogelijk te maken, heeft er mede toe geleid om bij tusschentijdsche aanvulling van den raad niet wederom verkiezingen uit te schrijven, zooals de kiesrechtcommissie aangeeft, maar voor die groepen en kiesdistricten, welke meer dan een lid hebben afgevaardigd, de aanvulling te doen geschieden op dezelfde wijze als voor den Volksraad is voorgeschreven.

19. Om in de kiesdistricten, die slechts een lid hebben afgevaardigd te voorkomen, dat een tusschentijds uittredend lid wordt opgevolgd door iemand van eene andere politieke partij, was het noodig de mogelijkheid te scheppen om ook daar meer dan één naam op het stembiljet te vermelden. De in de 2de plaats vermelde komt dan in aanmerking om den het eerst genoemde te vervangen indien deze zijn verkiezing niet aanneemt of binnentijds aftreedt (vgl. artikel 40 lid 2 jo. artikel 48).

20. Bij het geheel ontbreken van kandidaten op de betrokken stemkaarten, voorziet de Gouverneur-Generaal door benoeming in de vacature.

§ 3. De verkiezing voor den regentschapsraad.

21. In de kiesordonnantie voor de regentschappen in West-Java heeft de Regeering gemeend, evenals dit bij den Minahassaraad is geschied, het kiesrecht voorloopig te moeten beperken uitsluitend tot de inheemsche kiezers. De Regeering acht het verkieselijk, dat de niet-inheemsche leden in elk geval de eerste maal aangewezen worden door benoeming. Eerst na afloop van den eersten zittingstermijn zal de invoering van verkiezing ook voor deze groepen in overweging kunnen worden genomen, en alleen ingevoerd worden, indien voldoende aandrang daartoe van de zijde der kiesgerechtigden blijkt te bestaan.

22. Splitste de kiesrechtcommissie ook de inheemsche kiezers in twee groepen, in rechtstreeksche en niet-rechtstreeksche kiezers, waarbij de eerste werd gevormd uit die alfabeten, welke zich daarvoor hadden opgegeven, om praktische redenen oordeelt de Regeering het niet gewenscht dit systeem te volgen, en heeft Zij aan alle inheemsche kiezers in deze ordonnantie het niet-rechtstreeksch kiesrecht gegeven.

23. De mogelijkheid, dat door deze regeling de groep der intellectuelen misschien niet geheel tot haar recht zou kunnen komen, kan in de praktijk voldoende door de hanteering van het benoemingsrecht worden voorkomen.

24. In het systeem der kiesrechtcommissie werd voor de inheemsche kiezers naar territorialen grondslag een splitsing gemaakt in hen, die in en hen, die buiten desa-verband wonen, met welke laatsten de opgezetenen der particuliere landerijen bedoeld werden. De ordonnantie is ook hier eenvoudiger door het stellen van één regeling voor beiden en hen desa- of kieskringsgewijze hunne kies-

mannen te doen kiezen. Aangeteekend wordt hier, dat met het oog op den terugkoop der particuliere landerijen met-tertijd de groep der buiten desaverband wonenden van hoe langer hoe minder omvang wordt.

25. Voor de kiezers werd consequent de eisch van aangeslagen zijn in eenige belasting aangenomen, omdat het een in het volksbewustzijn vastgegroeid begrip is, dat wie geen lasten draagt, ook op lusten geen aanspraak mag maken. Slechts kwam het billijk voor ook hun, die zouden zijn aangeslagen, ware het niet, dat zij om bijzondere redenen vrijstelling genoten, het kiesrecht te verleenen.

26. De kiesrechtcommissie stelt dien eisch van belastingplicht niet voor de kiezers buiten desaverband op de particuliere landerijen, daarentegen wel voor de kiezers in desaverband, door haar desakiezers genoemd. Immers in de desa gaf zij het kiesrecht aan die ingezetenen, die in aanmerking komen voor medezeggenschap in desa-aan gelegenheden. Dit zijn in hoofdzaak alleen de heeren dienstplichtigen, en zij, die om verschillende redenen van dezen dienstplicht zijn vrijgesteld.

27. De minimum leeftijd voor het kiesrecht werd in overeenstemming met artikel 6 der locale raden-ordonnantie gesteld op 21 jaar, terwijl alleen aan de mannelijke ingezetenen het kiesrecht werd toegekend, op grond dat vrouwen, zoo zij al van haar recht om een desahoofd mede te kiezen, gebruik maken, dit als regel doen door middel van een vertegenwoordiger, welke praktijk voor de verkiezing van kiesmannen niet kan worden overgenomen.

28. Voor de kiesmannen werd als eisch gesteld, dat zij alphabeet zijn en zulks wederom hoofdzakelijk om praktische

redenen, vooral aangezien de verkiezing van de leden van den regentschapsraad volgens het evenredig personenstelsel geschiedt.

29. In de ordonnantie werden geen bindende regels gesteld betreffende de wijze, waarop in de desa de kiesmannen worden aangewezen, doch volstaan door (vgl. artikel 7 leden 2 en 3) te verwijzen naar de plaatselijk voor de verkiezing van dorpshoofden bestaande gebruiken. Het behoorlijk verloop dier aanwijzing van kiesmannen zal zijn verzekerd door het voorschrift dat die aanwijzing geschiedt ten overstaan van een commissie bestaande uit het onderdistrictshoofd en twee door het districtshoofd aan te wijzen leden.

30. Door de verwijzing naar de thans voor de verkiezing van dorpshoofden bestaande gebruiken wordt mede voorkomen het tijdroovende en omvangrijke werk, dat in sterk bevolkte streken het gevolg zou zijn van het eischen van kiezerslijsten, met als uitvloeisel daarvan groote kosten.

31. Als kiesdistricten, die elk hun eigen vertegenwoordigers in den regentschapsraad brengen, zijn aangewezen de administratieve districten. Waar de omstandigheden het mogelijk en wenschelijk doen zijn, geeft artikel 5 aan den provincialen raad de bevoegdheid ook kleinere kiesdistricten, b.v. bestaande uit één of meer onderdistricten, te vormen.

32. Met de kiesrechtcommissie is in deze ordonnantie voor de verkiezing van leden van den regentschapsraad door de kiesmannen evenals voor den provincialen raad het evenredig personenstelsel aanvaard.

Wat omtrent dit stelsel hiervoor bij de verkiezingen voor den provincialen raad is gezegd, geldt ook hier.

The first of these is the fact that the medical profession has been largely unresponsive to the needs of the public. The second is the fact that the medical profession has been largely unresponsive to the needs of the public. The third is the fact that the medical profession has been largely unresponsive to the needs of the public.

The first of these is the fact that the medical profession has been largely unresponsive to the needs of the public. The second is the fact that the medical profession has been largely unresponsive to the needs of the public. The third is the fact that the medical profession has been largely unresponsive to the needs of the public.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 9 — STUK 5.

Kiesordonnanties voor de provincie West-Java en de regentschappen in West-Java.

AFDEELINGSVERSLAG.

Algemeene beschouwingen.

Op grond van de omstandigheid dat de tijd van voorbereiding zeer kort was, werd de hoop uitgesproken, dat, indien bij de openbare beraadslaging nog punten worden aangevoerd, die in het Afdeelingsverslag niet ter sprake zijn gebracht, de Regeering zich van beantwoording niet zal onthouden.

Eenige leden betreurden het, dat de Regeering de thans aangeboden ontwerpen voorgebracht heeft zonder voorafgaand overleg met de bevolking. Waar de besprekingen, die indertijd op verschillende plaatsen ter zake gevoerd zijn, verwachtingen hebben opgewekt, die door deze ontwerpen in het geheel niet vervuld worden, zal het der Regeering niet moeten verwonderen als dit ontwerp bij velen teleurstelling zal wekken.

Verschillende leden zouden boven de aangeboden, uitsluitend op West-Java betrekking hebbende ontwerpen, de voorkeur gegeven hebben aan algemeene kiesordonnanties voor de provincies en voor de regentschappen.

Enkele leden uitten hun teleurstelling over het feit, dat de beslissing der Regeering inzake de wenschelijkheid van splitsing der kiezerscorpsen zoo laat werd genomen, waardoor de omvangrijke arbeid der kiesrechtcommissie feitelijk waardeloos is geworden. Deze commissie toch verkeerde bij haar optreden in de meening, dat het Opperbestuur zich met eene zoodanige splitsing niet kon vereenigen.

Het had — zoo werd vervolgens betoogd — wellicht aanbeveling verdiend om eerst af te wachten welk standpunt het nieuwe Opperbestuur tegenover het schema voor de samenstelling van den Volksraad zal innemen alvorens aan de hand van datzelfde schema de kies-ordonnanties voor provinciale en regentschapsraden vast te stellen.

Van andere zijde werd hiertegen aangevoerd, dat voor het geval het Opperbestuur eenigszins weifelend staat tegenover het kiesrecht-schema voor den Volksraad, het feit, dat de Volksraad ook de op datzelfde schema opgebouwde kiesordonnanties voor provincie en regentschap heeft aangevaard, den doorslag kan geven bij de bepaling van zijn standpunt.

Juchten verscheidene leden het onverdeeld toe, dat de onderwerpelijke ontwerpordonnanties op dezelfde leest geschoeid zijn als het schema voor de wijze van samenstelling van den Volksraad, anderen hadden gehoopt, dat thans zou zijn teruggekomen op de h. i. weinig verkieslijke indeeling

der kiezers in drie groepen. Weer anderen sloten zich hierbij aan, doch slechts v. z. v. den provincialen raad betreft, daar zij tegen het voorgestelde stelsel t. a. v. de regentschapsraden geen bezwaar hadden.

Mocht — zoo werd voorts opgemerkt — de onderscheiding naar de nationaliteiten voor het kiesrecht voor den Volksraad minder bezwaar opleveren, bij het kiesrecht voor lagere raden blijkt ten duidelijkste hoezeer de met Europeanen gelijkgestelden en de genaturaliseerden gedupeerd zijn, nu aan de vroeger door hen verkregen verandering van staat geheel onvoorziene gevolgen verbonden worden. Het is dan ook ten zeerste te betreuren, indien hun geen vrijheid gelaten wordt hun keuze terzake opnieuw te bepalen.

Dat vrouwen opzettelijk van het kiesrecht worden uitgesloten, kon de goedkeuring van velen niet verwerven. Uitgaande van het standpunt, dat de verkiezing dient te geschieden overeenkomstig plaatselijke gebruiken, kan men zeer wel daar, waar vrouwen thans mede haar stem doen gelden, haar dat recht laten. Er is geen reden de ontwikkeling in bepaalde richting opzettelijk tegen te gaan.

Ten slotte werd door eenige leden opgemerkt, dat zij, hoewel zij moesten toegeven, dat het voor den Volksraad aangevaarde evenredigheidsstelsel eenvoudig is en daarom praktisch gemakkelijk te hanteeren, zich slechts noode er bij konden neerleggen, dat dit systeem hier overgenomen is, omdat het toch bekend is welke groote gebreken daaraan verbonden zijn.

KIESORDONNANTIE VOOR DE PROVINCIE WEST-JAVA.

Algemeene opmerkingen.

Betreffende deze ordonnantie werden slechts enkele algemeene opmerkingen gemaakt:

ad punt 5 M. v. T. Enkele leden zagen niet in waarom de groepen der Nederlanders en Onderdanen van uitheemschen oorsprong de meerderheid zouden moeten vormen in een college als de provinciale raad, dat toch niet de beslissing zal krijgen over belangrijke vraagstukken zooals de verhouding tot Nederland of het buitenland betreffende. Zij zouden gaarne worden ingelicht waarom de Regeering zich de verdeling van het aantal leden in gekozen en benoemde leden voor de verschillende groepen aldus heeft gedacht.

ad punten 8—11 M. v. T. De verdeling in 9 kiesdistricten werd door verscheidene leden geheel overbodig en noodeloos ingewikkeld geacht. Evengoed als thans voor den Volksraad geschiedt, kunnen op verschillende plaatsen de stemmen uitgebracht worden en daarna door een centraal stemkantoor ontvangen en geteld worden. De toepassing van het evenredig stelsel komt dan zuiverder tot haar recht.

Andere leden voerden hiertegen aan, dat de leden van den provincialen raad in het College zitting zullen nemen in de eerste en voornaamste plaats als vertegenwoordigers om locale belangen te behartigen en dat met het regeeringsvoorstel, dat beoogt afvaardiging van vertrouwensmannen van afzonderlijke districten, dit doel het best bereikt zal worden.

Een dezer leden wilde de vertegenwoordiging van locale belangen nog beter tot haar recht doen komen, door — efm. de voorstellen der kiesrecht commissie — aan elke regentschap- en gemeenteraad minstens één vertegenwoordiger toe te kennen. Het kleinste raadsresort moet z. i. de maatstaf zijn naar welke het aantal vertegenwoordigers der grootere ressorten wordt bepaald. Daar een en ander uitbreiding van het aantal verkozen Inlandsche leden ten gevolge zal hebben, ware het aantal benoemde Inlandsche leden in te krimpen of desnoods geheel te laten vervallen.

Deze zienswijze gaat — naar het oordeel van verscheidene leden — weer te ver. De kleinere belangen van regentschap- en gemeente worden reeds voldoende voorgestaan in den regentschaps- en gemeenteraad. Bovendien zou de provinciale raad een aanzienlijke uitbreiding ondergaan ten gevolge van die vertegenwoordiging, tenzij bepaald werd, dat ieder onderdeel slechts door één lid vertegenwoordigd wordt, dat echter een aantal stemmen uitbrengt naar verhouding van het zielen aantal van het door hem vertegenwoordigde ressort.

ad punt 12 M. v. T. Gevraagd werd waarom ook voor de afdeeling Bantam het aantal afgevaardigden 1 hooger is gesteld dan waarop dit gebiedsdeel in verband met het zielen aantal aanspraak kan maken.

ad punt 15 M. v. T. In den tekst van het voorgestelde nieuwe art. 46a ware wijziging te brengen, daar het van enkele der aangehaalde artikelen niet duidelijk is waarom zij opgenomen zijn, zooals artt. 27, 41, 42 en 45.

Voorts werd, waar het hier geen vergadering ter raadslaging en beslissing maar een verkiezing betreft, het voorschrijven van een quorum overbodig geacht.

Andere leden echter spraken zich — evenals de kiesrechtcommissie uit voor het stellen van den eisch, dat een aanwezigheid van $\frac{2}{3}$ der leden noodig is om de eerste stemmingsvergadering te doen doorgaan. Een lid achtte stemming in een vergadering overbodig; z. i. worden daardoor noodeloos de afwezigen uitgesloten.

Artikelen.

Art. 3. Het verdient aanbeveling duidelijk te doen uitkomen, dat de voorgestelde kandidaten niet in het district woonachtig behoeven te zijn.

Een der leden wenschte het tweede lid en in verband daarmee art. 15, lid 1, 2o te doen vervallen.

Anderen verklaarden zich voor handhaving daarvan, daar h. i. een groep, welke niet voldoende kiezers telt om

een kandidatenlijst in te dienen, toch nimmer in den provincialen raad vertegenwoordigd zal kunnen worden.

Art. 15, lid 2. Voor het geval de naam van een kiezer op twee lijsten voorkomt, doch op een der lijsten boven het vereischte aantal van 3 handteekeningen, behoeft de opgave niet van onwaarde verklaard te worden.

Art. 28. Zou het niet raadzaam zijn — zoo betoogden enkele leden — voor te schrijven dat de naam in Latijnsche karakters behoort geschreven te worden?

Gevraagd werd waarom de kiezer verplicht wordt het stembiljet met inkt in te vullen.

Art. 32. In de eerste regel ware in plaats van „stemplicht vervuld” te lezen „stem uitgebracht”. De redactie van het laatste lid is evenmin onberispelijk, immers de inhoud van een pak wordt niet door een handteekening bevestigd.

Art. 33. Verzuimd is een regeling te treffen voor het geval het pak stemkaarten van een der raden bij herhaling in het ongereede geraakt.

KIESORDONNANTIE VOOR DE REGENTSCHAPPEN IN WEST-JAVA.

Algemeene opmerkingen.

ad punt 21 M. v. T. Enkele leden zouden gaarne zien, dat in het regentschap het kiesrecht zoo zuiver mogelijk in toepassing zal komen en geen zetels door benoeming worden bezet. Zij zouden gaarne vernemen op welke gronden de meening der Regeering berust, dat het verkieslijk zou zijn de niet-inheemsche leden in elk geval de eerste maal aan te wijzen door benoeming.

Andere leden daarentegen drongen er op aan reeds terstond als beginsel te aanvaarden, dat ook in de toekomst de Europeesche leden van den regentschapsraad, waar deze uiteraard de vertegenwoordigers zullen zijn van een kleine groep ingezetenen van het regentschap, door benoeming zullen worden aangewezen.

ad punten 22 en 23 M. v. T. Door verschillende leden werden de volgende bezwaren geopperd:

A. Dat het aantal inwoners als basis wordt genomen voor het aantal aan te wijzen kiesmannen, achten enkele leden verkeerd. Zij zouden evenals de Herzieningse commissie er de voorkeur aan geven, dat elke 50 kiesgerechtigden een kiesman aanwezig. Het is te verwachten, dat in den regel in elke desa slechts één kiesman kan worden aangewezen en deze zal vermoedelijk het desahoofd of een der desa-bestuurders zijn. Waar de desa de behartiging van haar belangen vermoedelijk steeds weer aan die personen zal opdragen, is de voorgestelde regeling niet bevorderlijk voor de politieke ontwikkeling van de bevolking. De intellectueelen zullen in de massa verloren gaan; hun beteekenis komt niet tot haar recht en op grond daarvan zullen zij weinig neiging toonen aan de verkiezingen deel te nemen. In vele desa's ontbreekt het element der intellectueelen zelfs geheel, omdat dezen daar geen bestaansmogelijkheid vinden.

B. Laatsgenoemde overwegingen deden enkele andere leden de voorkeur geven aan het instituut van regentschapskiezers, gelijk door de kiesrechtcommissie wordt voorgesteld. Deze in beteekenis toenemende groep van intellectueelen

heeft recht op een vertegenwoordiger van haar hoogere belangen en wel door haar zelf verkozen, en niet benoemd zooals krachtens artikel 23 mogelijk zou zijn.

C. Een der leden verklaarde volkomen te kunnen instemmen met het samenbrengen van alle inheemsche kiezers in een kiezerscorps, als tevens was bepaald dat de Inlandsche bestuursambtenaren van het lidmaatschap van den regentschapsraad zouden zijn uitgesloten.

Opdat de kiezers in de desa zich meer regentschapsburger zullen voelen, stelde hij voor hen te doen meestemmen voor de aanwijzing van alle kiesmannen in het geheele regentschap en de desa als het ware uitsluitend als een stembedistrict te beschouwen.

Tegenover het eerste bezwaar waren vele leden met de Regeering van oordeel, dat gestreefd moet worden naar eenvoud en vermindering van administratie. Door de aanwijzing van kiesmannen op het aantal kiesgerechtigden te baseeren, zou een omvangrijke registratie van de kiesgerechtigden noodig zijn, daar de groepen van 50 in vele gevallen slechts verkregen zouden kunnen worden door kiesgerechtigden van verschillende desa's bijeen te voegen.

De wensch tot toekenning van een afzonderlijke stem aan de groep der intellectueelen vond nog sterker tegenkanting, omdat daardoor een scheiding tusschen de verschillende lagen der bevolking in de hand gewerkt wordt in plaats van eendrachtige samenwerking en wederzijdsche beïnvloeding. De plaats van de intellectueelen moet zijn in het volk; dáár kunnen zij dank zij hun meerdere ontwikkeling een invloed ten goede uitoefenen en daar zullen hunne verdiensten ook erkenning vinden in dien zin, dat zij allicht het vertrouwen kunnen winnen en als kiesmannen zullen worden aangewezen. Bovendien zou de vorming van een apart kiezerscorps meerdere administratieve omslag met zich brengen en de moeilijkheid van het stellen van een criterium voor de ontwikkeling van den kiesgerechtigde.

Artikelen.

Artikel 2. Door enkele leden werd erop aangedrongen den eisch: „gerechtigd zijn tot deelneming aan de verkiezing van dorpschoude en bestuurders”, te doen vervallen. Anderen hadden daartegen bezwaar.

Tegen een door sommige leden wenschelijk geachte verhooging van den leeftijdseisch tot 25 jaar (daar 21 jaren h.i. nog te weinig zelfstandig zijn) werd door andere leden aangevoerd, dat het hier slechts kiezers van kiesmannen betreft, waarom de gestelde leeftijdsgrens hun aanneemelijk voorkwam.

Enkele leden ontraadden het gebruik van de h.i. foutieve benaming „inheemsch onderdaan” in stede van de weliswaar langere naam „onderdaan van inheemschen oorsprong”.

De woorden „niet van het kiesrecht uitgesloten” behooren geschrapt te worden, omdat zij overbodig zijn, immers art. 3 handelt over de uitsluiting. Art. 4 de uitsluiting van

de uitoefening betreffende zou daarmee samengevoegd kunnen worden.

Artikel 6. Daar de toelichting vermeldt, dat de kiesmannen alphabeet moeten zijn, doch hieromtrent in de ontwerp-ordonnantie niets te vinden is, en tevens minderjarigen en personen, die een gevangenisstraf achter den rug hebben, niet worden uitgesloten, werd opname van eischen dienaangaande in dit of een volgend artikel aanbevolen. Dergelijke eischen mochten, naar men meende, in het ontwerp zelf niet ontbreken.

Voorts werd door verschillende leden een voorschrift, dat de kiesmannen ingezetenen van de desa moeten zijn, wenschelijk geacht.

Anderen merkten hierbij op, dat, indien een dergelijk voorschrift niet wordt gegeven, een regeling moet worden getroffen, dat de betrokkene bij de verkiezing tegenwoordig is, gelijk het plaatselijk gebruik in de meeste gevallen meebrengt. Ook rijst dan de vraag of eenzelfde persoon voor verschillende desa's als kiesman kan worden aangewezen, zoodat hij meer dan één stem zou hebben uit te brengen.

Enkele leden gaven in overweging als leeftijdsgrens voor de kiesmannen 21 jaar aan te nemen, daar vooral onder de jongeren alphabeten zullen worden aangetroffen en een hogere grens de keus te veel zou beperken.

Anderen wenschten aan de kiesmannen een leeftijdseisch van niet lager dan 25 jaar gesteld te zien.

Artikel 7. Door een der leden werd gevreesd, dat het politieke leven in de desa niet tot uiting zal kunnen komen wanneer om 1 kiesman te mogen aanwijzen een aantal inwoners van 500 vereischt wordt. In aanmerking genomen dat het zielental van de meeste desa's gering is, achtte dit lid het aantal van 500 veel te groot.

(lid 3). Eenige leden wenschten de aanwijzing van leden der kiescommissie te doen geschieden door den regent of gecommiteerden.

Artikel 9. Men had zich afgevraagd of niet eenige waarborg, in den vorm van hooger toezicht of anderszins, moet worden geschapen voor de juiste opmaking van de kiesmannenlijst door den hierbedoelden ambtenaar.

Ook werd gevraagd of het niet wenschelijk wordt geacht voor de kiesmannen plaatsvervangers aan te wijzen, in verband met de mogelijkheid van overlijden van kiesmannen in het tijdvak Mei—Juli.

Artikel 22. Het verdient aanbeveling in het artikel te doen blijken dat deze vergadering van het stemkantoor openbaar moet zijn.

Aldus vastgesteld door de commissie van rapporteurs den 13den November 1923.

DJAJADININGRAT.
SOETADI.
WIRANATA KOESOEMA.

Verbetering.

In stuk 2 van dit onderwerp moet in de eerste regel van art. 3 het getal „11” vervallen.



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 9 — STUK 6.

Kiesordonnantie voor de provincie West-Java en de regentschappen in West-Java.

MEMORIE VAN ANTWOORD (ontvangen 19 November 1923).

Algemeene beschouwingen.

1. Op grond van de aangegeven redenen heeft de Regeering er geen bezwaar tegen om in dit bijzonder geval, in afwijking van de bestaande goede gewoonte, bij de openbare beraadslaging z. m. te antwoorden op punten, die in het Afdeelvingsverslag niet werden ter sprake gebracht, mits zij niet zijn van principieelen aard, en een antwoord zonder voorbereiding gemakkelijk te geven is.

2. Aangezien bij de rondreis door West-Java van den heer Mr. Kinderman indertijd ook de wijze van samenstelling der regentschapsraden uitvoerig werd besproken, is het der Regeering niet duidelijk, waarom eenige leden het betreurden, dat niet nogmaals met de bevolking overleg werd gepleegd. Het is der Regeering voorts niet bekend, dat door die besprekingen verwachtingen werden opgewekt, die door deze ontwerpen in het geheel niet zijn vervuld.

3. Waar niet vaststaat, dat de ontworpen regelingen ook geheel zullen kunnen gelden voor andere provincies en regentschappen, werd er de voorkeur aan gegeven de kiesordonnanties voorloopig alleen voor West-Java vast te stellen. Mocht later blijken, dat zij ongewijzigd ook voor geheel Java en Madoera toepassing kunnen vinden, dan zijn deze ordonnantie ook daarvoor van toepassing te verklaren door eenvoudige wijziging van den titel.

4. Voor de Regeering bestond geen aanleiding over de wenschelijkheid van een verdere splitsing der kiezerscorpsen Zich te uiten, zoolang geen nieuwe regeling van het actief of passief kiesrecht voor eenig vertegenwoordigend openbaar lichaam door Haar moest worden overwogen. Dat oogenblik kwam voor Haar eerst bij de behandeling van het schema van het kiesrecht voor den Volksraad, waarbij naast het reeds bestaande gescheiden passief, ook het gescheiden actief kiesrecht werd aangenomen.

5. Dat de Kiesrecht commissie bij haar optreden ten onrechte in de meening verkeerde, dat het Opperbestuur zich met een zoodanige splitsing niet zou kunnen vereenigen, tengevolge waarvan haar arbeid voor een deel feitelijk waardeloos is geworden, betreurt de Regeering. Evenwel bevat het verslag der commissie overigens tal van waardevolle gegevens en beschouwingen.

6. Waar eenmaal voor den Volksraad ook ten opzichte van het actief kiesrecht eene indeeling der kiezers in drie groepen is aangenomen, daar dwingt de consequentie ook dit systeem voor de lagere organen te aanvaarden.

7. Dat de met Europeanen gelijkgestelden en de genaturaliseerden op eenige wijze zouden zijn gedupeerd bij het

kiesrecht voor de lagere raden, kan de Regeering niet toegeven. Genaturaliseerden zijn Nederlanders en volgen in alle opzichten deze groep. Voor de regentschapsraden hebben de met Europeanen gelijkgestelden voor zoover zij van inheemschen oorsprong zijn, zoowel het actief als het passief kiesrecht, en kunnen zij kiezen en tot lid gekozen, dan wel benoemd worden. Die van vreemden oorsprong komen in hun groep met de niet-gelijkgestelden in aanmerking voor eene benoeming tot lid van den regentschapsraad. Wat het actief en passief kiesrecht voor den provincialen raad betreft, verkeeren zij in geheel dezelfde omstandigheden als ten aanzien van het actief en passief kiesrecht voor den Volksraad.

8. De aandacht van de vele leden, die niet konden goedkeuren, dat vrouwen opzettelijk van het kiesrecht werden uitgesloten, wordt in het bijzonder gevestigd op pag. 135 van het verslag der Kiesrechtcommissie, waaruit hun zal blijken, hoe nog veelal het vrouwenkiesrecht indruischt tegen de opvattingen der bevolking. In die streken, waar vrouwen niet van het desakiesrecht zijn uitgesloten, oefenen zij, zooals reeds in lid 27 der Memorie van Toelichting werd opgemerkt, dat recht als regel niet zelf uit.

KIESORDONNANTIE VOOR DE PROVINCIE WEST-JAVA.

Algemeene opmerkingen.

ad punt 5 M. v. T. 9. Waar de provinciale raad wel degelijk ook de beslissing zal krijgen over belangrijke vraagstukken, al zal daartoe zeker niet, zooals enkele leden terecht opmerkten de verhouding tot Nederland en het buitenland behooren, acht de Regeering in dien raad een ruime vertegenwoordiging van de groep onderdanen-Nederlanders urgent.

10. Tot de verdeling van het aantal zetels in den provincialen raad van West-Java tusschen de gekozen en benoemde leden voor de verschillende groepen, zooals in de Memorie van Toelichting is uiteengezet, is de Regeering overigens gekomen langs empirischen weg, waarbij Zij om de samenstelling van den provincialen raad niet van te grooten omvang te doen worden, van de gedachte indeeling der provincie in 9 afdelingen is uitgegaan. Zodoende is de Regeering gekomen tot het aantal van 45 leden.

ad punten 8/11 M. v. T. 11. De Regeering sluit zich op de door hen aangevoerde gronden aan bij de andere leden, die van verdeling in 9 kiesdistricten van de groep der

inheemsche onderdanen wenschten te handhaven. Bij de verwijzing naar de wijze van samenstelling van den Volksraad werd door de verscheidene leden over het hoofd gezien, dat door dit College bij de behandeling van het schema van de nieuwe samenstelling ook eene verdeeling in kiesdistricten voor de inheemsche onderdanen werd aanvaard.

12. Aangezien eene aanvulling van de inheemsche groep ook met benoemde leden voorloopig gewenscht geacht wordt, kan met de verscheidene andere leden de Regeering niet meegaan met het denkbeeld van het eene lid om de vertegenwoordiging van locale belangen nog beter tot haar recht te doen komen door aan elk regentschap of gemeenteraad ten minste één vertegenwoordiger toe te kennen. Reeds in de Memorie van Toelichting zette de Regeering uiteen, dat hierdoor de provinciale raad van te uitgebreide samenstelling zou worden. Daaraan zou, afgescheiden van het ongewenschte eener dergelijke regeling, niet tegemoet gekomen worden door op de wijze als door die andere leden aangegeven, ieder onderdeel slechts door één lid te doen vertegenwoordigen, maar dit lid één aantal stemmen te doen uitbrengen naar verhouding van het zielental van het door hem vertegenwoordigd ressort.

ad punt 12 M. v. T. 13. Voor de afdeeling Bantam werd het aantal afgevaardigden één hooger gesteld dan waarop dit gebiedsdeel in verband met het zielental aanspraak kan maken, omdat voor dit geheele gebied, dat de tegenwoordige residentie Bantam omvat, eene vertegenwoordiging door slechts één gekozen afgevaardigde wel wat gering werd geacht. Bovendien zal, mocht later eene verdeeling van het gewest Bantam in 2 afdeelingen gewenscht blijken, in het schema van samenstelling van den provinciealen raad alsdan geen wijziging noodig zijn.

ad punten 15 en 16 M. v. T. 14. Dat de tekst van het in lid 16 der Memorie van Toelichting voorgestelde nieuwe artikel 46a der regentschapsordonnantie wijziging behoort te ondergaan, kan de Regeering niet toegeven.

15. Om de in lid 15 der Memorie van Toelichting aangevoerde redenen handhaaft de Regeering mede de in artikel 23 der kiesordonnantie aangegeven regeling der stemming in een buitengewone vergadering, waarin de eerste maal met de gewone meerderheid van het aantal leden wordt genoeg genomen. Is volgens Haar oordeel voor het doorgaan der eerste vergadering een eisch van $\frac{2}{3}$ der leden, vooral wanneer er toevallig meerdere vacatures of gedwongen absenties zijn, te eng gesteld, het nalaten van het stellen van eenig quorum daarentegen is veel te ruim.

Artikelen.

Artikel 3. 16. De Regeering maakt van deze gelegenheid gebruik op te merken, dat abusievelijk in dit artikel voor het woord leden het cijfer 11 is opgenomen, welk cijfer geschrapt dient te worden.

17. Eene aanvulling van het artikel met eene duidelijke bepaling dat de voorgestelde candidaten niet in het district woonachtig behoeven te zijn, acht de Regeering onnoodig.

Artikel 5. 18. De Regeering acht met de andere leden op den aangevoerden grond eene handhaving van het 2de lid van dit artikel en in verband daarmee ook van ten 2e van lid 1 van artikel 15 gewenscht.

Artikel 15. 19. Dat een opgave niet van onwaarde behoeft te worden verklaard, voor het geval de naam van een kiezer op twee lijsten voorkomt, doch op een dier lijsten boven het vereischte aantal van 3 handteekeningen, onderschrijft de Regeering. Het is slechts noodig dat elke lijst ondertekend is door 3 kiezers die op geen enkele andere lijst voorkomen.

Artikel 28. 20. Een dwingend voorschrift, dat de naam van den candidaat op de stemkaart in Latijnsche karakters moet worden geschreven, acht de Regeering niet dringend noodig. Wel, dat de invulling met inkt plaats heeft, aangezien de naam daardoor langer en duidelijker leesbaar is.

Artikel 32. 21. De Regeering heeft er geen bezwaar tegen in de eerste regel de woorden „stemplicht vervuld” te vervangen door „stem uitgebracht”.

22. Als is de redactie van het laatste lid misschien ook niet onberispelijk, zij is niet temin kort en duidelijk.

Artikel 33. 23. Dat verzuimd zou zijn eene regeling te treffen voor het geval het pak stemkaarten van een der raden bij herhaling in het ongereede geraakt, kan de Regeering niet toegeven. Ook dan toch geldt het tweede lid van dit artikel.

KIESORDONNANTIE VOOR DE REGENTSCHAPPEN IN WEST-JAVA.

Algemeene opmerkingen.

ad punt 21 M. v. T. 24. De Regeering heeft het verkienselijk geoordeeld de niet inheemsche leden in elk geval voor de eerste maal aan te wijzen door benoeming evenals zulks voor den Minahassaraad is geschied, omdat de mociten en kosten aan die verkiezingen verbonden, zoolang niet gebleken is dat de betrokken ingezetenen daarop prijs stellen. Haar daartegen een beletsel voorkomen. Bij die enkele leden, die aandrongen ook voor de toekomst als beginsel voor deze groepen alleen aanwijzing van het lidmaatschap door benoeming te aanvaarden, kan de Regeering zich niet aansluiten. Wanneer toch mocht blijken, dat zij op het kiesrecht prijs stellen, kan hun dit uit billijkheidsoverweging niet worden onthouden.

25. Bij de verkiezing van inheemsche leden dient althans voorloopig het benoemingsrecht als correctief te worden gehandhaafd om niet vertegenwoordigde groepen of belangen in den raad te kunnen brengen.

ad punten 22 en 23 M. v. T. A. 26. De Regeering sluit zich aan bij de vele leden die zich niet konden vereenigen met het door anderen aanbevolen stelsel om niet het aantal inwoners, maar het aantal kiesgerechtigden voor de verkiezing van kiesmannen als basis te nemen. Ter nadere toelichting van Haar standpunt verwijst Zij naar het vermelde op pag. 106 § 8 onderdeel I sub A van het verslag der Kiesrecht-commissie.

B. 27. De redenen, die de Regeering er toe geleid hebben het inheemsch kiezerscorps niet te splitsen, zijn dezelfde als die daartegen door vele leden zijn aangevoerd. Bovendien zou het kiesstelsel door een dergelijke splitsing te ingewikkeld worden.

C. 28. Met het eene lid, dat de Inlandsche bestuursambtenaren van het lidmaatschap wenscht uit te sluiten, kan de Regeering niet meegaan, aangezien daardoor een belangrijk intellectueel deel niet zou kunnen medewerken in den raad aan het behartigen van de belangen van het regentschap.

29. Door het regentschap voor de inheemsche kiezers tot één kiesdistrict te maken zou groot gevaar ontstaan, dat niet reeds van den aanvang af alle zoo noodige belangstelling in het nieuwe instituut werd gewekt.

Artikelen.

Artikel 2. 30. De Regeering heeft met de andere leden bezwaar den eisch „gerechtigd tot deelneming aan de verkiezing van dorpshoofden en bestuurders” te doen vervallen.

31. Om de door andere leden aangevoerde redenen, handhaaft de Regeering den leeftijdseisch van 21 jaar voor de kiesgerechtigden.

32. Zooals reeds in de Memorie van Antwoord op de provincie — en regentschapsordonnanties werd vermeld, handhaaft de Regeering den term inheemsch onderdaan, die ook in het kiesrecht-schema voor den Volksraad werd gebezigd.

33. De Regeering vereenigt zich met de leden, die de woorden „niet van het kiesrecht uitgesloten” als zijnde overbodig wenschten te schrappen. Daarentegen acht Zij de redactie der artikelen 3 en 4 die elk iets anders regelen, juist.

Artikel 6. 34. De opmerking bij dit artikel gemaakt als juist erkennende voegt de Regeering na artikel 4 een nieuwe artikel 4a in luidende:

„Om tot kiesman te kunnen worden gekozen, moet men

voldoen aan de eischen gesteld in artikel 2 en bovendien kunnen lezen en schrijven”.

35. Een voorschrift, dat zij ook ingezetenen der desa moeten zijn, acht de Regeering niet wenschelijk.

36. Waar het plaatselijk gebruik medebrengt, dat de betrokkene bij de verkiezing tegenwoordig is, is een nadere regeling niet noodig.

37. Er bestaat naar het der Regeering voorkomt, geen aanleiding voor den kiesman een andere leeftijdsgrens aan te nemen als voor den kiesgerechtigde.

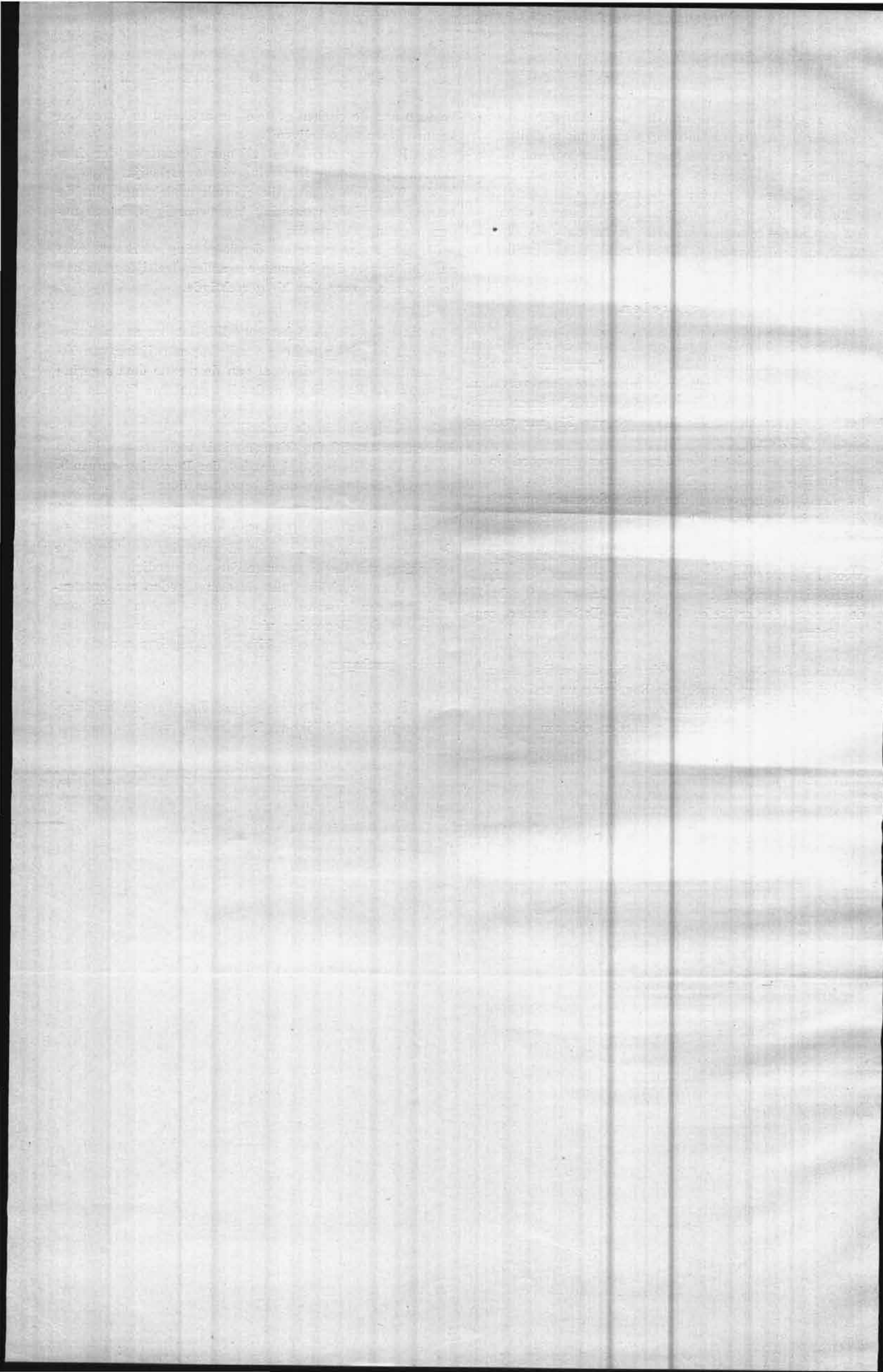
Artikel 7. 38. Aan het eene lid, dat een aantal inwoners van 500 zielen te hoog vond voor aanwijzing van één kiesman, omdat het zielental van de meeste desa's gering is, merkt de Regeering op, dat het getal van 500 een maximum is.

39. Aangezien in de praktijk de voordracht voor eene benoeming tot lid der kiescommissie toch zou geschieden door het districtshoofd, komt het der Regeering eenvoudiger voor die leden te doen benoemen door dat hoofd.

Artikel 9. 40. De Regeering acht eenige waarborg in den vorm van hooger toezicht of anderszins voor de juiste opmaking van de kiesmannenlijst niet noodig.

41. Daar overlijden niet de eenige reden van ontstentenis van een kiesman voor het uitbrengen van zijn stem is, is het der Regeering niet duidelijk, waarom speciaal voor dit eene geval eene bijzondere regeling zou moeten worden geschapen.

Artikel 22. 42. Dat de vergadering van het stemkantoor openbaar is, blijkt reeds voldoende uit artikel 19.



VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 9 — STUKKEN 7—10.

Kiesordonnanties voor de provincie West-Java en de regentschappen in West-Java.

AMENDEMENTEN.

Stuk 7. Amendementen voorgesteld door de heeren Stokvis, Salim en Dahler.

Ingezonden 1 December 1923.

Ondergeteekenden hebben de eer voor te stellen in de ontwerp-kiesordonnantie voor de regentschappen in West-Java de volgende wijzigingen aan te brengen:

- I. Den aanhef van art. 1 te lezen als volgt:
„Voorzoover de leden” enz.

Toelichting. In aansluiting met het op art. 5 van het ontwerp-regentschapsordonnantie voorgestelde amendement (Ond. 2 — st. 9, II).

II. In art. 6 lid 1 de woorden „de kiezers desagewijs kiesmannen aan” te vervangen door „de kiezers kiesmannen aan volgens door het college van gecommiteerden te stellen regelen, met dien verstande, dat de aanwijzing niet desagewijs zal mogen plaats hebben”.

Toelichting. De aanwijzing der kiesmannen desagewijs naar den trant van de desa-hoofd-verkiezing is weinig geschikt den desa-man tot burger van zijn regentschap te vormen.

III. Art. 7, lid 1 te lezen als volgt:
„Het aantal kiesmannen bedraagt voor elk gebied, waarin overeenkomstig artikel 6 de aanwijzing plaats heeft, één op de vijftig kiesgerechtigden.

IV. In art. 7, lid 2 hetgeen volgt achter het woord „overeenkomstig” te vervangen door „door het college van gecommiteerden vast te stellen regelen”.

Toelichting op III en IV. Het komt den voorstellers gewenscht voor het aantal kiesmannen te bepalen in verhouding tot het aantal der kiesgerechtigden, dus wettelijk bevoegden tot deelneming aan het staatkundige leven van het regentschap.

V. In art. 9, lid 1 de woorden „in het vorig artikel bedoelden ambtenaar” te vervangen door „secretaris van den regentschapsraad”.

Toelichting. De vaststelling van de kiesmannenlijst behoort in handen te zijn van een alleszins vertrouwd ambtenaar van den regentschapsraad.

STOKVIS,
SALIM.
DAHLER.

Amendement I is vervallen; de overige amendementen zijn in de vergadering van 6 December 1923 verworpen, onderscheidenlijk met 29—6; 25—10; 27—8 en 20—14 stemmen.

Stuk 8. Amendementen voorgesteld door de heeren Engelenberg, Bergmeijer en Roep.

Ingezonden 1 December 1923.

Ondergeteekenden hebben de eer voor te stellen in de ontwerp-kiesordonnantie voor de regentschappen in West-Java de volgende wijzigingen aan te brengen:

I. In artikel 2 het woord „mannenlijke” in den tweeden regel te laten vervallen.

II. Artikel 4a aan te vullen in dien zin, dat na het woord „schrijven” nog wordt toegevoegd:
„den leeftijd van 25 jaren naar schatting hebben bereikt, tot het mannelijk geslacht behooren en ingezetene of ingedeeld zijn bij de desa door welke men tot kiesman wordt gekozen of ingezetene zijn van de kieskring, door welken men tot kiesman wordt gekozen”.

ENGELBERG.
BERGMEIJER.
ROEP.

Beide amendementen zijn in de vergadering van 6 December aangenomen; I z. h. st.; II met 19—16 stemmen.

Stuk 9. Amendementen voorgesteld door de heeren Kerkkamp, Djajadiningrat en Wiranata Koesoema.

Ingezonden 1 December 1923.

Ondergeteekenden hebben de eer voor te stellen in de ontwerp-kiesordonnantie voor de provincie West-Java de volgende wijzigingen aan te brengen:

I. Aan artikel 1 als lid 3 toe te voegen:

„3. De onderdanen. — Nederlanders; de inheemsche onderdanen niet-Nederlanders en de uitheemsche onderdanen niet-Nederlanders kiezen hun eigen vertegenwoordigers”.

II. Artikel 2 te vervangen door:

„Voor de verkiezing van de leden van den provincialen raad vormt de provincie een kiesdistrict”.

In verband hiermede dient art. 3 geheel te vervallen en dienen in andere artikelen enkele wijzigingen aangebracht te worden.

Toelichting. Splitsing van de provincie in kiesdistricten voor een der drie groepen van kiezers wordt niet noodig en niet gewenscht geacht. Hoe minder er gesplitst wordt, hoe beter het stelsel van evenredige vertegenwoordiging tot zijn recht komt.

III. Artikel 14 lid 2 te vervangen door:
„Er zijn afzonderlijke lijsten voor elk der in lid 3 van art. 1 genoemde groepen van kiezers”.

KERKKAMP.
DJAJADININGRAT.
WIRANATA KOESOEMA.

Het amendement I is in de vergadering van 6 December 1923 verworpen met 22—13 stemmen; de overige amendementen zijn daardoor vervallen.

Stuk 10. Amendement voorgesteld door de heeren Kerkkamp, Djajadiningrat en Wiranata Koesoema.

Ingezonden 1 December 1923.

Ondergeteekenden hebben de eer voor te stellen in de ontwerp-kiesordonnantie voor de regentschappen in West-Java de volgende wijziging aan te brengen:

In artikel 2 het woord „mannelijke” te doen vervallen.

KERKKAMP.
DJAJADININGRAT.
WIRANATA KOESOEMA.

Dit amendement is in de vergadering van 3 December 1923 ingetrokken.

VOLKSRAAD

TWEEDE GEWONE ZITTING 1923.

ONDERWERP 10 — STUK 1.

—
Staatsexploitatie.

—
MOTIE.

*(Stokvis) zie II^e Gew. Zitting
1924 ond. 6 stuk I.*

Motie voorgesteld door de heeren Stokvis, Salim en Dahler.

Ingezonden 19 November 1923.

De Volksraad,
van oordeel, dat doelmatige uitbreiding van de gouvernementsbedrijven naar aard, getal en omvang geboden is:

- voor het voeren van een juiste koloniale voogdij over den bodem en de volken van den Indischen Archipel,
- ter beperking van de uitstrooming van winsten van het particuliere koloniale kapitaal,
- voor een deugdelijk financieel en maatschappelijk landsbeheer,

acht zelfstandige bedrijfsvoering met kapitaal der gemeenschap, en onder haar oppertoezicht, door niet-ambtelijke bedrijfsleiders een der aannemelijkste vormen van staatsexploitatie,
noodigt de Regeering uit, in die richting werkzaam te zijn,
en gaat over tot de orde van den dag.

In de vergadering van 19 November werd besloten de behandeling dezer motie voorloopig aan te houden totdat van de voorstellers eene schriftelijke memorie van toelichting zal zijn ontvangen.

UNIVERSITY OF

THE STATE OF CALIFORNIA

COMMISSIONER OF EDUCATION

1912

1912

THE UNIVERSITY OF THE STATE OF CALIFORNIA
COMMISSIONER OF EDUCATION

I N D E X

OP HANDELINGEN EN BIJLAGEN BETREFFENDE DE TWEEDE GEWONE
ZITTING VAN DEN VOLKSRAAD 1923.

1. I N L E I D I N G.

Al de stukken betreffende de tweede gewone zitting van den Volksraad 1923 zijn te onderscheiden in:

- A. Handelingen.
- B. Bijlagen der Handelingen.
- C. Index.

A. HANDELINGEN. De Handelingen bevatten:

- I. Een chronologisch overzicht van het behandelde in de tweede gewone zitting van den Volksraad 1923, blz. I—V.
- II. De Handelingen van de tweede gewone zitting van den Volksraad in het jaar 1923, loopende tot 7 December 1923, blz. 3—797.
- III. Aanhangsel van de Handelingen van den Volksraad gedurende de tweede gewone zitting 1923 (Vragen door de leden van den Volksraad gedaan met de antwoorden van de Regeering, voor zoover deze laatste vóór 15 Januari 1924 zijn ingekomen).

B. BIJLAGEN DER HANDELINGEN. De bijlagen zijn van elkaar onderscheiden door een onderwerp- en een stuknummer in den derden regel van het hoofd. De onderwerpen in deze zitting behandeld, zijn doorlopend genummerd.

Zijn er meer stukken, die op hetzelfde onderwerp betrekking hebben, dan worden deze van elkaar onderscheiden door het stuknummer.

Aangaande de nummering van de stukken der **ontwerp-aanvullingsbegroeting 1924** zij nóg het volgende medegedeeld:

Alle stukken van algemeenen aard worden nader aangeduid door eene hoofdletter b.v.: de aanbiedingsbrief (Ond. I — stuk A), de ontwerp-besluiten (Ond. I — stuk B, C, enz.), de nota van wijzigingen (Ond. I — stuk E 1).

Overigens worden de Memories van Toelichting, uitgewerkte staten, Afdeelingsverslagen, Memories van Antwoord, moties, amendementen enz. alle duidelijk naar de afdeeling onderscheiden en wel door aan het stuknummer te laten voorafgaan de vermelding van de betrokken afdeeling, b.v.: Ond. I — Afd. IV — stuk 3.

Om duidelijk te doen uitkomen tot welke afdeeling een post behoort, is het cijfer der honderdtallen van de onderafdeelingen steeds gelijk aan het cijfer van de betrokken afdeeling; de posten betreffende Regeering en Hooge College's (afd. I) beginnen dus te loopen van 101 af, die betreffende het departement van Binnen-

landsch Bestuur (afd. IV) van 401 af, die betreffende het departement van Oorlog (afd. IX) van 901 af enz.

Voor de samenvoeging der bijlagen zie de inhoudsopgave der bijlagen.

C. DE INDEX. De index bevat:

1. INLEIDING.

Overzicht, inrichting van het register, beteekenis der afkortingen, nummering van de gedrukte stukken, enz.

2. NAAMLIJST:

van de leden van den Volksraad en de Regeeringsgemachtigden.

3. LIJST VAN COMMISSIES UIT DEN VOLKSRAAD.

4. LIJST VAN DOOR DE REGEERING OM ADVIES AANGEBODEN ONTWERPEN.

5. LIJST VAN INGEDIENDE VOORSTELLEN.

6. LIJST VAN INGEDIENDE AMENDEMENTEN.

7. LIJST VAN INGEDIENDE MOTIES.

8. LIJST VAN INGEDIENDE VERZOEKSCHRIFTEN.

9. NAMENREGISTER.

Opgave — naar de alphabetische volgorde der namen — van de door de leden en de Regeeringsgemachtigden gehouden redevoeringen, met aanwijzing van de bladzijden waar die te vinden zijn.

10. DEPARTEMENTSGEWIJS ZAKENREGISTER.

11. ZAKENREGISTER.

Verwijzing naar de betrokken afdeeling van het departementsgewijs zakenregister.

Afkortingen: een H met een cijfer verwijst naar de bladzijde van de Handelingen.

De bijlagen worden als volgt aangegeven:

Ond. I — Afd. VIII: st. 25, blz. 4.

2. LIJST VAN LEDEN VAN DEN VOLKSRAAD

Deze lijst (zie Index 1e gewone zitting 1923) onderging sindsdien de volgende veranderingen:

1. Ten aanzien van den heer KROON behoort zij aangevuld te worden met de medeeling dat zijn lidmaatschap is aangevangen den 16den October 1923 den dag, waarop toelating en beëdiging plaats had.

2e. Verder dient aan de lijst toegevoegd te worden de vermelding van Dr. J. I. J. M. SCHMUTZER, mijninge-

neur, wiens lidmaatschap eveneens den 16den October 1923 aanving. Dit lid werd verkozen in de vacature HOUTSMA.

3e. De aanduiding dat het lid de heer R. T. SOSROHA-DIWIDJOJO behoort tot de benoemde leden dient te vervallen.

GEMACHTIGDEN VAN DE REGEERING.

De lijst van de Reegeringsgemachtigden (zie Index 1e gewone zitting 1923) onderging sindsdien de volgende veranderingen:

1e. De vermelding van de heeren C. H. DE GOEJE, hoofdinspecteur, hoofd van den dienst van Scheepvaart, J. F. W. VAN DER MEULEN, wd. Directeur van Onderwijs en Eeredienst, en J. TISSOT VAN PATOT, wd. Commandant der Zeemacht en hoofd van het departement der Marine, komt te vervallen.

2e. Overigens dient de lijst uitgebreid te worden met de vermelding van:

H. BISSCHOP VAN TUINEN, wd. hoofdinspecteur, hoofd van den dienst van Scheepvaart.

A. F. GOOSZEN, Commandant der Zeemacht en hoofd van het departement der Marine.

COHEN (Mr. S.) Reegeringscommissaris voor de bestuurs hervorming.

3. LIJST VAN COMMISSIES UIT DEN VOLKSRAAD.

De lijst van Commissies (zie Index 1e gewone zitting 1923) onderging in zoover wijziging dat daaruit is komen te vervallen de sub 4 vermelde commissie van voorbereiding

aangezien door haar reeds voor de opening der 2de gewone zitting 1923 verslag werd uitgebracht.

4. LIJST VAN DOOR DE REGEERING OM ADVIES AANGEBODEN ONTWERPEN.

Volgno.	Onderwerp.	Ingediend.	Uitspraak van den Volksraad.	Opmerkingen.
1	Iste Algemeene aanvullingsbegroo- ting voor het dienstjaar 1924 (Ond. 1).	16 Oct. 1923	De Volksraad heeft zich met de ontwerpen van besluit — zooals deze nader van Regeeringswege zijn gewijzigd en aangevuld — behoudens de door het College aangebrachte wijzigingen, kunnen vereenigen (H).	Overeenkomstig het ge- voelen van den Volks- raad voorloopig vastge- steld (G. B. 7 December 1923, Nos. 1, 2 en 3; Jav. Ct. van 7 December 1923, No. 98).
2	Provincie- en regentschapsordon- nantie (zie 1ste gew. zitting 1923, Ond. 8 en 2de gew. zitting 1923, Ond. 2).	10 Juli 1923.	De Volksraad heeft zich met de ontwerp-ordonnanties, zooals deze nader van Regeeringswege en van de zijde van het college zijn ge- wijzigd, alsmede met het betrek- kelijk ontwerp-Koninklijk besluit, kunnen vereenigen (H 762 en 765).	
3	Regularisatie-ontwerpen voor het dienstjaar 1922 (Ond. 3).	31 Oct. 1923.	De Volksraad heeft zich met de ontwerp-besluiten kunnen ver- eenigen (H).	Overeenkomstig het ge- voelen van den Volks- raad voorloopig vastge- steld (G. B. 8 December 1923, Nos. 1, 2 en 3; Jav. Ct. van 11 Decem- ber 1923, No. 99).
4	Wijziging en aanvulling van de koelie-ordonnantie Sumatra's Oost- kust (zie 1ste gew. zitting 1923, Ond. 7 en 2de gew. zitting 1923, Ond. 4).	7 Juli 1923.	De Volksraad heeft zich met de ontwerp-ordonnantie zooals deze nader van Regeeringszijde en van de zijde van het College is gewijzigd, kunnen vereenigen (H 163).	
5	Wijziging der Assistenten-regeling ter Oostkust van Sumatra (Ond. 6).	15 Oct. 1923.	De Volksraad heeft zich met het ontwerp-Koninklijk besluit zooals het nader van Regeeringszijde is gewijzigd, kunnen vereenigen (H 784).	
6	Herziening van art. 54 van het R. R. (jaarpassen en zeebrieven) (Ond. 7).	18 Oct. 1923.	De Volksraad heeft zich met het ingediend ontwerp van wet kun- nen vereenigen (H 340).	
7	Oprichting van een Hoogoven- Staal Walswerk in Zuid-Oost-Borneo (Ond. 8).	27 Oct. 1923.	De Volksraad heeft zich met het ontwerp van wet alsmede met de bijbehorende ontwerp-overeen- komst, zooals beide ontwerpen nader van Regeeringszijde zijn gewijzigd, kunnen vereenigen (H 372).	
8	Ontwerp-kiesordonnanties voor de provincie West-Java en voor de regentschappen in West-Java (Ond. 9).	3 Nov. 1923.	De Volksraad heeft zich met de ontwerp-ordonnantie voor de pro- vincie zoowel als met de ontwerp- ordonnantie voor de regentschap- pen, deze laatste zooals zij door het college is gewijzigd, kunnen vereenigen (H 766 en 767).	

5. LIJST VAN INGEDIENDE VOORSTELLEN.

als bedoeld bij artikel 131, 6^{de} lid van het Regeeringsreglement en artikel 49 van het Reglement van Orde.

GEENE.

6. LIJST VAN INGEDIENDE AMENDEMENTEN.

Volgno.	Betrekking hebbende op:	Strekking.	Ingediend door de heeren:	Waar te vinden:	Beslissing.
A. Ingediend op de aanvullingsbegroting voor 1924 (Ond. 1).					
Geen.					
B. Betreffende de provincie- en regentschaps-ordonnanties (zie de lijsten opgenomen onder de bijlagen van Ond. 2 — stukken 15 en 16).					
C. Betreffende de koelie-ordonnantie Sumatra's Oostkust (Ond. 4).					
1	Considerans.	In de considerans vast te leggen het voorloopig karakter van het stelsel.	Kerkkamp, Soejono en Aay.	Ond. 4 — stuk 5.	Verworpen H 163.
D. Betreffende de assistentenregeling Sumatra's Oostkust (Ond. 6).					
1	Art. 4, lid 7.	De rechter beslisse of een behoorlijke regeling tot stand is gekomen.	Kerkkamp, Aay en Soejono.	Ond. 6 — stuk 5.	Verworpen H 783.
E. Betreffende het Hoogoven-, Staal- en Walswerk in Z.-O. Borneo (Ond. 8).					
1	Art. 1, al. 1.	De Poeloe-Laoet steenkolen ontginning niet in te brengen, doch als een afzonderlijke concessie uit te geven (H 364).	Stokvis, Dahler en Salim.	Ond. 8 — stuk 8, I en II.	Am. 8, I verworpen. Am. 8, II is daardoor vervallen H 371.
2	Art. 2, al. 3.				
3	Art. 2 (nieuwe zinsnede toevoegen).	Voorafgaande regeling van arbeidsvoorwaarden en arbeidsverhoudingen.	Stokvis, Dahler en Salim.	Ond. 8 — stuk 8, III.	Verworpen H 371.
F. Betreffende de kiesordonnanties (Ond. 9).					
1	Kiesord. v. d. Prov. Art. 1.	Niet-splitsing v. d. provincie in kiesdistricten.	Kerkkamp, Djajadiningrat en Wiranata Koesoema.	Ond. 9 — stuk 9, I en 9, II.	Am. 9, I is verworpen. Am. 9, II is vervallen H 766.
2	Art. 2.				
3	Art. 14, lid 2.	Afzonderlijke kiezerslijsten.	Kerkkamp, Djajadiningrat en Wiranata Koesoema.	Ond. 9 — stuk 9, III.	Vervallen H 766.
4	Kiesord. v. d. Regentsch. Art. 1.	Geen benoeming van inheemsche leden.	Stokvis, Salim en Dahler.	Ond. 9 — stuk 7, I.	Vervallen H 766.
5	Art. 2.	Mogelijkheid vrouwen tot kiesman te verkiezen.	Engelenberg, Bergmeijer en Roep.	Ond. 9 — stuk 8, I.	Aangenomen H 766.

Volgno.	Betrekking hebbende op:	Strekking.	Ingediend door de heeren:	Waar te vinden:	Beslissing.
6	Art. 2.	Mogelijkheid vrouwen tot kiesman te verkiezen.	Kerkkamp, Djajadiningrat en Wiranata Koesoema.	Ond. 9 — stuk 10, I.	Ingetrokken H 735.
7	Art. 4a.	Uitbreiding eischen voor kiesman.	Engelenberg, Bergmeijer en Roep.	Ond. 9 — stuk 8, II.	Aangenomen H 766.
8	Art. 6, lid 1.	Niet desagewijze aanwijzing van kiesmannen.	Stokvis, Salim en Dahler.	Ond. 9 — stuk 7, II.	Verworpen H 767.
9	Art. 7, lid 1.	1 kiesman op 50 kiesgerechtigden.	Stokvis, Salim en Dahler.	Ond. 9 — stuk 7, III.	Verworpen H 767.
10	Art. 7, lid 2.	Regelen voor aanwijzing van kiesmannen.	Stokvis, Salim en Dahler.	Ond. 9 — stuk 7, IV.	Verworpen H 767.
11	Art. 9, lid 1.	Opmaking kiesmannenlijst.	Stokvis, Salim en Dahler.	Ond. 9 — stuk 7, V.	Verworpen H 767.

7. LIJST VAN INGEDIENDE MOTIES.

Volgno.	Inhoud.	Voorgesteld door de heeren:	Waar te vinden:	Beslissing.
1	Arbeidsinspectie. Verbetering van den dienst der —.	Engelenberg, Roep, Koesoemo Joedo en Kiès.	Ond. 4 — stuk 7.	Aangenomen H 164.
2	Assistentenregeling. Wijziging van art. 4(6) van den —, tot vrij vervoer naar een door den rechter aan te wijzen plaats.	Kerkkamp.	Ond. 6 — stuk 6.	Verworpen H 783.
3	Belastingen in de Vorstenlanden. Uitstel van behandeling van de bij 2e Nota van wijziging voorgestelde —.	Dwidjosewojo, Soetadi en Soeriokoesoemo.	Ond. 1 — Afd. IV: stuk 2.	Aangenomen H 790.
4	Belastinginspecteurs. Opleiding van — bij voorkeur hier te lande.	Bergmeijer, Kiès en Burer.	Ond. 1 — Afd. III: stuk 6.	Aangenomen H 279.
5	Decentralisatie. Uitbreiding kiesrecht voor Inlanders.	Dwidjosewojo.	1e gew. zitting 1918, Ond. 1 — No. 63, 1b; 1e gew. zitting 1921, H 13.	Ingetrokken H 627.
6	Inlandsche verponding. Onderzoek naar de grieven tegen de —.	Wiranata Koesoema.	Ond. 1 — Afd. IV: stuk 4.	Verworpen H 324.

Volgno.	Inhoud.	Voorgesteld door de heeren:	Waar te vinden.	Beslissing.
7	Koelie-ordonnantie. Instelling van een Commissie tot wijziging van de —; verkorting van immigratie-contracten en geleidelijke afschaffing van reëngagements-contracten.	Stokvis, Salim, Soetadi, Dahler en Dwidjosewojo.	Ond. 4 — stuk 4.	Verworpen H 164.
8	Koelie-ordonnantie. Herziening van de — verzoekt.	Kerkkamp.	Ond. 4 — stuk 6.	Verworpen H 164.
9	Koelie-ordonnantie. De aan de Gouverneur-Generaal alleen toegekende bevoegdheid van art. 24 der — te ontnemen.	Engelenberg, Bergmeijer en Buffart.	Ond. 4 — stuk 8.	Aangenomen H 164.
10	Levensverzekeringsmaatschappijen. Toezicht op — en spaarkassen verzoekt.	Wiranata Koesoema.	Ond. 1 — Afd. II: stuk 7.	Aangenomen H 688.
11	Poeasa vacantie. Slechts tijdelijke afschaffing van de —.	Djajadiningrat, Koesoemo Joedo, Ariodinoto en Kamil.	1e gew. zitting 1923, Ond. 1 — Afd. V: st. 16; aangehouden H 591.	Ingetrokken H 400.
12	Regentschapsraden. Bevoegdheid en taak van de — behooren gericht te zijn op die onderwerpen, die rechtstreeks de inheemsche huishouding van 't regentschap raken.	Stokvis, Soetadi en Salim.	Ond. 2 — stuk 10.	Verworpen H 765.
13	Regentschapsraden. Spoedige instelling van —.	Stokvis, Salim, Soetadi en	Ond. 2 — stuk 11.	Aangenomen H 765 —766.
14	Staatsexploitatie. — in de aannemelijkste vorm is geboden.	Stokvis, Salim en Dahler.	Ond. 10.	Aangehouden H 372.
15	Zegelverordening. Geen verhooging van het Zegelrecht: 1. voor vergunningen tot ontscheping; 2. voor akten van oprichting van N. V.; 3. voor akten van verkoop zijner producten.	's Jacob, Buffart, Kan en Van Gennep.	Ond. 1 — Afd. III: stuk 4.	Am. sub 1 is ingetrokken H 254; 't overige deel is verworpen H 279.
13	Zegelverordening. Alleen zegelbelasting voor aangevraagde duplicaten van 2de klasse school diploma's.	Soetadi, Djajadiningrat en Dwidjosewojo.	Ond. 1 — Afd. III: stuk 5.	Aangenomen H 279.

8. LIJST VAN VERZOEKSCRIFTEN.

VERZOEKSCRIFTEN IN HANDEN GESTELD VAN DE COMMISSIE VOOR DE VERZOEKSCRIFTEN.

Volgno.	Korte inhoud.	Conclusie der commissie.	Beslissing van den Volksraad.
1	<p>Aanplantingen. Verzoek, gedagteekend Menado 23 Maart 1923, van P. Tumbol te Madidir, betreffende aan wijlen zijn vader behoord hebbende aanplantingen.</p> <p>Index 1e gew. zitt. 1923, lijst 8, No. 1.</p> <p>Brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 18 Juli 1923 No. 1700/IIIA2 heeft op dit verzoek betrekking.</p>	<p>Aangezien de Volksraad zich met de gronden, waarop bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 4 November 1920 No. 30 gelijkloidend, tot de Regeering gericht verzoek van adressant is afgewezen kan vereenigen, wordt voorgesteld adressant daarvan mededeeling te doen.</p>	<p>Conform commissie H 343.</p>
2	<p>Belasting. Verzoek gedagteekend Rosoean 31 Augustus 1923, van Hadji Abdoelrachman Zen bin Tjahja, betreffende zijn aanslag in de Oorlogswinstbelasting over de jaren 1917 t/m 1919.</p>	<p>Aangezien ingevolge art. 52 der ordonnantie op de oorlogswinstbelasting bezwaren tegen de beslissing van den hoofdinspecteur van Financiën door of vanwege den belastingplichtige bij den raad van beroep voor belastingzaken te Batavia kunnen worden voorgebracht, stelt de commissie voor, het rekest aan genoemden raad toe te zenden en adressant daarvan mededeeling te doen.</p>	<p>Conform commissie H 347.</p>
3	<p>Belasting. Verzoek en nader verzoek, gedagteekend Menggala 24 September 1923 en 20 October 1923, van Raden Ibrahim Dermawidjaja, betreffende den aanslag van de Inlandsche bevolking in de Lampongs in de personeele belasting.</p>	<p>De commissie stelt voor: 1e. adressant te berichten, dat door den Volksraad geen tusschenkomst kan worden verleend ter zake van vrijstelling van belasting; 2e. met het oog op de in de rekesten genoemde bezwaren tegen die belasting en de ongelijke toepassing, de beide verzoekschriften ter kennis te brengen van den directeur van Financiën.</p>	<p>Conform commissie H 796.</p>
4	<p>Belasting. Verzoek, gedagteekend Koedoes 3 Augustus 1923, van Hadji Moehamad Djoevrie e.a., betreffende den aanslag der Inlandsche bevolking van Koedoes in de Oorlogswinstbelasting.</p>	<p>De commissie stelt voor het verzoekschrift onder de aandacht te brengen van den directeur van Financiën en adressanten daarvan mededeeling te doen.</p>	<p>Conform commissie H 345.</p>

Volgno.	Korte inhoud.	Conclusie der commissie.	Beslissing van den Volksraad.
5	<p>Benoeming. Verzoek, gedagteekend Boeloekoemba 26 Januari 1923, van Hadji Abdoelganie, om te mogen vernemen waarom hij niet tot de betrekking van penghoeloe-landraad kalif benoemd is geworden.</p> <p>Index 1e gew. zitt. 1923 lijst 8, No. 2.</p> <p>Brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 11 September 1923 No. 2110/IIIA2 heeft op dit verzoek betrekking.</p>	<p>De commissie acht de van de Regeering ter zake ontvangen inlichtingen afdoende en stelt voor adressant mede te deelen, dat op grond daarvan geen termen aanwezig zijn verdere tusschenkomst te verleen.</p>	Conform commissie H 344.
6	<p>Benoeming. Verzoek, gedagteekend Pasarbaroe 18 April 1923, van een 19-tal volksonderwijzers in de afdeeling Painan (S.W.K.), inzake benoeming tot gouvernementsonderwijzer.</p>	<p>Aangezien de benoemingsbevoegdheid ten deze berust bij den directeur van Onderwijs en Eeredienst, stelt de commissie voor het verzoekschrift onder de aandacht te brengen van dien departementschef en adressant hiervan mededeeling te doen.</p>	Conform commissie H 345.
7	<p>Benoeming. Verzoek, gedagteekend Sedanau 27 April 1923, van J. L. Manusama om te bevorderen, dat hij tot gezaghebber bij het binnenslandsch bestuur wordt benoemd en dat hem voor den tijd, waarin hij met de waarneming van de betrekking van gezaghebber belast is geweest, een gratificatie benevens toelagen worden uitbetaald.</p> <p>Index 1e gew. zitt. 1923, lijst 8, No. 10.</p> <p>Brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 22 September 1923 No. 2247/IIIA1 heeft op dit verzoek betrekking.</p>	<p>Aangezien gedeeltelijk aan adressants wenschen is tegemoet gekomen en de commissie zich met de gronden, waarop de afwijzing van de overige wenschen berustte, kan vereenigen, wordt voorgesteld adressant onder toezending van een uittreksel van het Regeeringsantwoord mede te deelen, dat geen termen bestaan verdere tusschenkomst te verleen.</p>	Conform commissie H 345.
8	<p>Benoeming. Verzoek, gedagteekend Tamako 1 September 1923, van een 77-tal ingezetenen van Tamako, inzake de vereeniging van Tamako en Manganitoe tot een landschap en de benoeming van een niet-Tamakoër tot djogoegoe van Tamako.</p> <p>Een eerder verzoek, gedagteekend Tamako 20 Februari 1923, van adressanten heeft op dezelfde aangelegenheden betrekking en werd der Regeering met verzoek om inlichtingen bij schrijven van den Voorzitter den Volksraad van 23 Juli 1923 No. 2293/4 aangeboden.</p>	<p>De commissie stelt voor dit rekest, ten vervolge van het bij schrijven van den Voorzitter van den Volksraad van 23 Juli 1923 No. 2293/4 aangeboden verzoekschrift, gedagteekend Tamako 20 Februari 1923, van gelijke strekking, aan de Regeering aan te bieden, met verzoek, kan het zijn, spoedig ter zake te worden ingelicht.</p>	Conform commissie H 348.
9	<p>Benoeming. Verzoek, gedagteekend Bandoeng 4 Augustus 1923, van W. P. J. K. Brunet de Rochebrune, ter verkrijging van eene beslissing op een viertal door hem tot de Regeering gerichte rekestten betreffende een benoeming tot inspecteur bij den dienst der zoutregie en schadevergoeding voor door hem gepresteerde inspecteursverrichtingen.</p> <p>Brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 19 October 1923 heeft op dit verzoek betrekking.</p>	<p>Dit verzoek vereischt geen verdere behandeling, aangezien bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 22 September 1923 No. 63 een beschikking werd genomen op drie der bedoelde verzoekschriften, terwijl aan den in het vierde rekest neergelegden wensch is tegemoet gekomen door</p>	Conform commissie H 347.

Volgnr.	Korte inhoud.	Conclusie der commissie.	Beslissing van den Volksraad.
		de benoeming van adressant tot inspecteur bij den dienst der zoutregie. Voorgesteld wordt rekestrant daarvan mededeeling te doen.	
10	Bezuiniging. Verzoek, ongedagteekend, van Abdullah, mantri bij den veterinairen dienst, betreffende de bij dien dienst doorgevoerde bezuiniging.	De commissie stelt voor dit verzoekschrift, dat niet anders dan bezuinigingsmaatregelen aanbeveelt, ter kennis van de bezuinigingscommissie te brengen.	Conform commissie H 796.
11	Bezuiniging. Verzoek, gedagteekend Menado 10 September 1923, van het bestuur van het comité van het 1ste Nationaal-Celebescongres, nopens: a. het niet-treffen van bezuinigingsmaatregelen op het Inlandsch onderwijs; b. de benoeming van S. I.-vertegenwoordigers tot lid van den Volksraad; c. de instelling van Inlandsche gemeenten en landschapsraden in de Minahassa.	De commissie stelt voor adressanten mede te deelen: ad a en c. dat deze aangelegenheden reeds herhaaldelijk een onderwerp van bespreking hebben uitgemaakt. ad b. dat het college met de uitoefening van het benoemingsrecht voor den Volksraad geenerlei bemoeienis heeft.	Conform commissie H 795.
12	Doleanties. Verzoek, gedagteekend Batavia 26 November 1923, van B. Bilgen, inzake het niet tijdig indienen van doleanties tegen aanslagen in de oorlogswinstbelasting.	De commissie stelt voor der Regeering ter zake om inlichtingen te verzoeken.	Conform commissie H 796.
13	Duurtetoeslag. Verzoek, gedagteekend Koe-pang 21 Augustus 1923, van J. Kumontoy, inzake uitbetaling van duurtetoeslag over de maanden Januari 1921 t/m. Januari 1923. Brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 27 November 1923 heeft op dit verzoek betrekking.	De commissie stelt voor adressant onder toezending van een afschrift van het Regeeringsantwoord te berichten, dat geen termen aanwezig zijn verdere tusschenkomst te verleenen.	Conform commissie H 796.
14	Herbenoeming. Verzoek, gedagteekend Meester Cornelis 15 Mei 1923, van A. van Vliet, om te bevorderen, dat hij herbenoemd wordt tot pakhuismeester bij de zoutregie. Index 1e gew. zitt. 1923, lijst 8, No. 14. Brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 10 Augustus 1923 No. 1898/III AI heeft op dit verzoek betrekking.	De commissie acht de van de Regeering verkregen inlichtingen afdoende en stelt voor aan adressant mede te deelen, dat de Volksraad zich vereenigt met de gronden, waarop het eervol ontslag berustte, en geen termen aanwezig acht om verdere tusschenkomst te verleenen.	Conform commissie H 344, 346.
15	Huurprijs. Verzoek, gedagteekend Padang 21 Februari 1923, van J. van Roon, oud-majoor van den topografischen dienst td. inspecteur van financiën der 2e klasse, betreffende den huurprijs der door hem bewoond geweest zijnde landswoning. Index 1e gew. zitt. 1923 lijst 8, No. 55.	Aangezien blijkens de van de Regeering ontvangen inlichtingen aan adressants verzoek thans is tegemoet gekomen, wordt voorgesteld adressant daarvan mededeeling te doen.	Conform commissie H 344.

Volgno.	Korte inhoud.	Conclusie der commissie.	Beslissing van den Volksraad.
	Brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 8 September 1923 No. 2098/IIID heeft op dit verzoek betrekking.		
16	Inlandsche Verponding. Verzoek, gedagteekend Madjalengka 8 September 1923, van het bestuur der vereeniging Sarekat Islam te Madjalengka, betreffende de invoering van de Inlandsche verponding.	De commissie stelt voor adressant mede te deelen, dat de Volksraad zich met de in het rekest bedoelde invoering der Inlandsche verponding heeft vereenigd (2de gew. zitting 1922, Ond. I — Afd. IV: st. 1, blz. 13) en dat sedert tot de invoering van die verponding met ingang van 1 Januari 1924 is besloten (St. No. 426), zoodat ter zake geen tusschenkomst kan worden verleend.	Conform commissie H 347.
17	Inschuiving. Verzoek, gedagteekend Salatiga 16 Augustus 1921, van het bestuur van den Schrijversbond te Salatiga strekkende tot verkrijging van ondersteuning van een tot de Regeering gericht rekest inzake een mogelijke inschuiving van gewezen Inlandsche pandhuisdienst-beambten bij den Inlandschen bestuursdienst. Index 2de gewone zitting 1921, lijst 8, No. 86. Brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 29 October 1923 heeft op dit verzoek betrekking.	Aangezien blijktens de van de Regeering ter zake ontvangen inlichtingen adressant inmiddels zijn tot Haar gericht verzoekschrift heeft ingetrokken, wordt voorgesteld het rekest ter zijde te leggen.	Conform commissie H 348.
18	Klachten. Verzoek, gedagteekend Soemberredjo 3 September 1923, van den voorzitter der S. I. te Soemberredjo, houdende klachten tegen het optreden der autoriteiten te Bodjonegoro, ten gevolge waarvan hij door den landraad tot 9 maanden gevangenisstraf werd veroordeeld.	Aangezien de Volksraad in zaken van justitie geen tusschenkomst kan verleenen en adressant in hooger beroep is gegaan wordt voorgesteld het rekest ter zijde te leggen en adressant daarvan mededeeling te doen.	Conform commissie H 345.
19	Klachten. Verzoek, gedagteekend Makasser 11 October 1923, van het hoofd-bestuur der vereeniging „Timorsch Verbond”, houdende klachten over door gewapende politie-dienaren gepleegde mishandelingen.	De commissie stelt voor der Regeering te verzoeken ter zake een ernstig onderzoek te doen instellen en den Volksraad t.g.t. mededeeling te doen van de resultaten daarvan.	Conform commissie H 796.
20	Klachten. Verzoek, gedagteekend Loebok Sikaping 1 December 1921, van Moehamad Doemingelar Datoek Sati e.a., onderhoorigen van de nedorij Soengai Manggis, district en afdeeling Loebok Sikaping, S. W. K. houdende klachten tegen den demang Abdoel Madjid van genoemd district. Index 1ste gewone zitting 1923, lijst 8, No. 26. Brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 24 Augustus 1923 No. 2015/IIIA, heeft op dit verzoek betrekking.	Aangezien blijktens de van de Regeering ter zake ontvangen inlichtingen bedoelde klachten ongegrond zijn gebleken, wordt voorgesteld adressanten te berichten, dat op grond hiervan geen termen aanwezig zijn verdere tusschenkomst te verleenen.	Conform commissie H 347.

Volgnr.	Korte inhoud.	Conclusie der commissie.	Beslissing van den Volksraad.
21	Onderstand. Verzoek, gedagteekend Menado 11 October 1923, van de Inlandsche Christenvrouw Amerentia Tawaäng, betreffende toekenning van onderstand.	Aangezien bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 26 Mei 1923 No. 33 afwijzend op een verzoek van adressante om pensioen of onderstand is beschikt en de commissie de juistheid der gronden, waarop die afwijzing berustte, moet erkennen, wordt voorgesteld adressante mede te deelen, dat geen termen aanwezig zijn tusschenkomst te verleenen.	Conform commissie H 796.
22	Ondersteuning. Verzoek, gedagteekend Padang 5 December 1922 van I. van den Berg, sergeant-majoor-schrijver te Padang, strekkende tot verkrijging van ondersteuning van een door hem tot de Regeering gericht rekest.	Aangezien bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 13 October 1923 No. 13 op adressants tot de Regeering gericht rekest afwijzend is beschikt en de gronden, waarop deze afwijzing berustte, der commissie afdoende voorkomen, wordt voorgesteld adressant mede te deelen, dat geen termen aanwezig zijn om verdere tusschenkomst te verleenen.	Conform commissie H 347.
23	Ondersteuning. Verzoek, gedagteekend Ngali paeng 27 Juli 1923 van Albertus Laihad, om ondersteuning van een door hem tot de Regeering gericht rekest.	De commissie stelt voor der Regeering te verzoeken den Volksraad t.g.t. in kennis te willen stellen met de op het door adressant tot Haar gericht rekest genomen beslissing.	Conform commissie H 345.
24	Onderzoek. Verzoek, gedagteekend Pellau 30 November 1922, van een aantal bewoners van Pellau, strekkende tot het doen instellen van een onderzoek naar bestaande misstanden. Index 2e gewone zitting 1922, lijst 8, No. 12. Brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 17 October 1923 heeft op dit verzoek betrekking.	Aangezien blijkens de van de Regeering ter zake ontvangen inlichtingen de in het rekest vermelde, hoofdzakelijk tegen den regent van Pellau gerichte klachten na een gehouden onderzoek deels ongegrond, deels onjuist zijn gebleken, wordt voorgesteld adressanten mede te deelen, dat geen termen aanwezig zijn verdere tusschenkomst te verleenen.	Conform commissie H 347.
25	Ontslag. Verzoek, gedagteekend Weltevreden 31 Juli 1923 van A. J. K. Jacobs, betreffende het hem verleend eervol ontslag als gegradueerd ambtenaar bij den dienst der S. S. en Tramwegen.	De commissie stelt — na kennisneming van het G. B. van 10 September 1923 No. 20 — voor der Regeering te verzoeken het College in kennis te willen stellen met Hare zienswijze omtrent de	Conform commissie H 347.

Volgno.	Korte inhoud.	Conclusie der commissie.	Beslissing van den Volksraad.
26	<p>Ontslag. Verzoek, gedagteekend Ternate 4 Augustus 1923 van Paulus Domingoes Dias, betreffende het hem verleend ontslag uit zijn betrekking en de z.i. willekeurige handelingen van het onderdistrictshoofd van Kojoa.</p>	<p>door adressant in zijn aan de Regeering overgelegde memorie aangevoerde punten.</p> <p>De commissie stelt voor dit ongezegeld rekest ter zijde te leggen.</p>	Conform commissie H 347.
27	<p>Ontslag. Verzoek van A. Herbig te Solo, om een onderzoek in te willen stellen in verband met het hem verleend niet-eervol ontslag als tijd. hoofdagent der 2e kl. bij de algemeene politie te Cheribon.</p> <p>Index 1e gewone zitting 1923, lijst 8, No. 25. Brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 11 September 1923 No. 2110/IIIA2 heeft op dit verzoek betrekking.</p>	<p>Aangezien de commissie de van de Regeering ter zake ontvangen inlichtingen afdoende acht, wordt voorgesteld adressant te berichten dat op grond daarvan geen termen aanwezig zijn verdere tusschenkomst te verleen.</p>	Conform commissie H 344.
28	<p>Ontslag. Verzoek, gedagteekend Semarang 3 October 1923 van A. Th. Soumokil, betreffende het bijeenroepen van een commissie van onderzoek naar het hem verleend ontslag.</p>	<p>Aangezien bedoeld ontslag reeds uitvoerig door den Volksraad behandeld is (zie 1ste gew. zitt. 1922 H 746, 910) stelt de commissie voor aan adressant mede te deelen, dat geen termen aanwezig zijn om verdere tusschenkomst te verleen.</p>	Conform commissie H 347.
29	<p>Ontslag. Verzoek, gedagteekend Bakara 8 April 1923, van Ompoe Sampinder, gewezen kampoenghoofd van Hoeta Parhorian (Tapanoeli), betreffende het hem verleend ontslag.</p> <p>Index 1ste gewone zitting 1923, lijst 8, No. 26. Brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 29 October 1923 heeft op dit verzoek betrekking.</p>	<p>Aangezien adressant reeds meerdere malen, laatstelijk bij schrijven van de resident van Tapanoeli van 31 Maart 1923 No. 6265/ A.Z., met de redenen van zijn ontslag in kennis is gesteld en de commissie deze redenen afdoende acht, wordt voorgesteld adressant mededeeling te doen dat de Volksraad op grond daarvan geen termen aanwezig acht tusschenkomst te verleen.</p>	Conform commissie H 348.
30	<p>Opheffing. Verzoek, gedagteekend Ternate 10 November 1921, van corporaties en inwoners van Ternate, inzake niet opheffing van het gewest Ternate en onderhoorigheden.</p> <p>Index 2e gewone zitting 1921, lijst 8, No. 14. Brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 24 Juli 1923 No. 1733/II heeft op dit verzoek betrekking.</p>	<p>Aangezien de Volksraad zich in zijn vergadering van 12 Juli 1922 o. m. met de opheffing van de residentie Ternate en Onderhoorigheden als afzonderlijk gewest (1e nota van wijzigingen, begrooting van 1923, Ond. 1 — Afd. IV: stuk 8) heeft vereenigd, wordt voorgesteld adressanten hiervan mededeeling te doen.</p>	Conform commissie H 343.

Volgno.	Korte inhoud.	Conclusie der commissie.	Beslissing van den Volksraad.
31	Pensioen. Verzoek (ongezegeld), gedagteekend Meester-Cornelis 4 Juli 1923, van Idris Wongso, gepasporteerd Inl. sergeant der infanterie, betreffende gelijkstelling der pensioenen van vóór en na 1 Januari 1920 gepensioneerde militairen.	Aangezien deze aangelegenheid reeds bij herhaling in den Volksraad is behandeld en het verzoek bovendien ongezegeld is, wordt voorgesteld het schrijven ter zijde te leggen.	Conform commissie H 345.
32	Pensioen. Verzoek, gedagteekend Tjilatjap 6 Februari 1923, van Ephraim gelar Soetan Doli, betreffende zijn op 12 October 1918 tot den resident van Tapanoeli gericht rekest, ter verkrijging van pensioen. Index Iste gewone zitting 1923, lijst 8, No. 31. Brief van den Isten Gouvernements Secretaris van 19 October 1923 heeft op dit verzoek betrekking.	De commissie stelt voor adressant mede te deelen, dat blijkens de van de Regeeding ter zake ontvangen inlichtingen inmiddels aan den directeur der Burgerlijke Openbare Werken opdracht is gegeven adressant in het genot te stellen van het hem toekomend pensioen.	Conform commissie H 348.
33	Pensioenaanvraag. Verzoek, gedagteekend Ambon 8 April 1923, van M. Tamaëla e.a., allen Inlandsche onderwijzers in de onderafdeeling Ambon, om tegemoet te komen aan hunne bezwaren tegen het voorschrift, dat zij na 30 jaren dienst hunne pensioenaanvraag moeten indienen. Index Ie gewone zitting 1923 lijst 8, No. 27. Brief van den Isten Gouvernements Secretaris van 8 September 1923 No. 2099/IIA2 heeft op dit verzoek betrekking.	De commissie stelt voor adressanten onder toezending van een afschrift van het Regeeringsantwoord mede te deelen, dat geen termen bestaan verdere tusschenkomst te verleenen.	Conform commissie H 344.
34	Pensioenfonds. Verzoek, gedagteekend Soekaboemi 12 September 1923, van J. van der Kleij betreffende zijn opnemng in het pensioenfonds van Europeesche locale ambtenaren.	De commissie stelt voor adressant mede te deelen, dat de Volksraad zich kan vereenigen met het afwijzend besluit van den Gouverneur-Generaal van 28 Juni 1923 No. 14, op adressants verzoek van gelijke strekking aangezien de ordonnantie van 13 October 1921 (Stbl. No. 614) waarop hij zich beroept, blijkens art. 67, van het Eur. lokaal pensioenreglement (Stbl. 1920 No. 836) alleen geldt voor de Eur. loc. ambtenaren, welke op het tijdstip van de inwerkingtreding van dat reglement in dienst waren.	Conform commissie H 345.
35	Plaatsing. Verzoek, gedagteekend Meester-Cornelis 1 Maart 1923, van A. Bratamihardja, inzake herplaatsing in 's Lands dienst. Index Iste gewone zitting 1923, lijst 8, No. 13. Brief van den Isten Gouvernements Secretaris van 30 November 1923 heeft op dit verzoek betrekking.	De commissie acht de van de Regeering verkregen inlichtingen afdoende en stelt voor adressant onder toeding van een uittreksel van het schrijven van den hoofdinspecteur van den dienst der opiumregie van 31 Oc-	Conform commissie H 796.

Volgno.	Korte inhoud.	Conclusie der commissie.	Beslissing van den Volksraad.
36	Plaatsing. Verzoek, gedagteekend Bandoeng 30 October 1923, van Mas Boehron, betreffende plaatsing in Gouvernements- of particulieren dienst.	<p>tober 1923 No. 3460/ppg. te berichten, dat geen termen aanwezig zijn verdere tusschenkomst te verlenen.</p> <p>De commissie stelt voor:</p> <p>1e. adressant mede te deelen, dat de Volksraad geen bemoeienis heeft met benoemingen en hem in overweging te geven zich tot de plaatselijke arbeidsbeurs te wenden;</p> <p>2e. aan de Regeering te vragen in hoeverre het juist is dat verzoeker, tot 2 maal toe op een verzoekschrift geen antwoord ontving en ongeveer 1 jaar op zijn ontslag heeft moeten wachten.</p>	Conform commissie H 796.
37	Positieverbetering. Verzoek, gedagteekend Bandoeng 18 Juni 1923, van de vaccinateurs in de Preanger-regentschappen, om positieverbetering.	De commissie stelt voor het rekest onder de aandacht van de salaris-commissie te brengen en adressant daarvan mededeeling te doen.	Conform commissie H 345.
38	Positieverbetering. Verzoek, gedagteekend Djokjakarta 1 December 1920, van het comité tot verbetering van de positie der hoofd schoolopzieners en schoolopzieners bij het Inlandsch volksonderwijs om positieverbetering. Index 2e gewone zitting 1920, lijst 8, No. 70. Brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van van 8 Augustus 1923 No. 1871/IIIA2 heeft op dit verzoek betrekking.	Aangezien blijkens de van de Regeering ontvangen inlichtingen deze aangelegenheid bij de salaris-commissie in behandeling is en afdoening zal vinden bij de door haar in te dienen voorstellen, wordt voorgesteld adressant daarvan mededeeling te doen.	Conform commissie H 344.
39	Positieverbetering. Collectief verzoek, gedagteekend Tapanoeli 14 Juli 1923, van het schrijvers-personeel op controleurs-, districts- en onderdistrictskantoren in de Bataklanden betreffende positieverbetering.	Aangezien adressanten een gelijksoortig verzoekschrift tot de salaris-commissie hebben gericht en verzoeken om partieele positieverbetering in afwachting der voorstellen van die commissie niet in behandeling genomen kunnen worden, stelt de commissie voor adressanten hiervan mededeeling te doen.	Conform commissie H 796.
40	Positieverbetering. Verzoek, ongedagteekend, van een drietal Inlandsche schrijvers bij de bestuurskantoren in Zuid-Nieuw-Guinea ter verkrijging van positieverbetering. Brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 28 November 1923 heeft op dit verzoek betrekking.	Aangezien de commissie zich met de in het bijgevoegd schrijven van den directeur van Binnenlandsch Bestuur neergelegde opvatting kan vereenigen en adressanten met den inhoud daarvan in	Conform commissie H 796.

Volgno.	Korte inhoud.	Conclusie der commissie.	Beslissing van den Volksraad.
41	Protest. Verzoek, gedagteekend Betoeng 9 Augustus 1923, van Tihang Bangsawan, houdende protest tegen de oprichting van een „balai" van de doesoen Menanga op een stuk grond, gelegen in de doesoen Betoeng.	kennis zijn of worden gesteld, wordt voorgesteld dezen mede te deelen, dat voor het college geen termen aanwezig zijn tusshenkomst te verleen.	Conform commissie H 345.
42	Rijstverbouw. Collectief verzoek, gedagteekend Palembang 15 October 1923, van een dertigtal ingezetenen van de doesoen Pagar-Goenong, marga Karangagoeng, onderafdeeling Ogan Oeloe, betreffende het verleen van een vergunning tot den verbouw van rijst te Aër-Tarap.	De commissie stelt voor der Regeering ter zake om inlichtingen te verzoeken.	Conform commissie H 796.
43	Schadeloostelling. Verzoek, gedagteekend Kota Baroe 14 April 1923, van Lim Giok Tjiang, betreffende uitkeering van een schadeloostelling voor in 1916 t/m. 1918 geleden verlies op leveranties ten behoeve van de Poeloe-Laoet-steenkolen-ontginning. Index 1e gewone zitting 1923, lijst 8, No. 48. Brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 17 October 1923 heeft op dit verzoek betrekking.	Aangezien de Regeering blijkens de van Haar ter zake ontvangen inlichtingen geen termen heeft kunnen vinden tot herziening van de door Haar ten deze genomen afwijzende beslissingen en de gronden, waarop die afwijzingen berusten der commissie afdoende voorkomen, wordt voorgesteld adressant onder terugzending van de bijlagen mede te deelen, dat geen aanleiding bestaat verdere tusshenkomst te verleen.	Conform commissie H 347.
44	Schadevergoeding. Verzoek, gedagteekend Palatat E 3 Mei 1922 van Sarkawi om een schadevergoeding voor den aanleg van een djatiaanplant. Index 1ste gewone zitting 1922, lijst 8, No. 49. Brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 26/9-'23 2279/IIIB heeft op dit verzoekschrift betrekking.	De commissie stelt op de gronden vermeld in haar tot 's Raads Voorzitter gerichtten brief van 9 November j.l. voor de Regeering te verzoeken deze aangelegenheid in hernieuwde overweging te doen nemen.	Conform commissie H 348.
45	Schadevergoeding. Verzoek, gedagteekend Taroena 16 Mei 1923, van Qwe Djie Seng, betreffende het niet-toestaan door den assistent-resident van Menado van een schadevergoeding wegens geleden verliezen op leveranties voor de straf- en ziekeninrichtingen te Taroena. Index 1ste gewone zitting 1923, lijst 8, No. 50. Brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 14 November 1923 heeft op dit verzoek betrekking.	De commissie oordeelt de van de Regeering ter zake ontvangen inlichtingen afdoende en stelt voor adressant te berichten, dat de Volksraad geen termen aanwezig acht te bevorderen, dat hem eenige schadevergoeding alsnog wordt verleend.	Conform commissie H 795.

Volgnr.	Korte inhoud.	Conclusie der commissie.	Beslissing van den Volksraad.
46	<p>Schadevergoeding. Verzoek, gedagteekend Weltevreden 14 September 1922, van P. W. Oekerse, gep. kapitein der infanterie, betreffende toekenning van schadevergoeding voor buiten zijn schuld geleden nadeel.</p> <p>Index 2e gewone zitting 1922, lijst 8, No. 30, en 1e gew. zitt. 1923, lijst 8, No. 45.</p> <p>Brieven van den 1sten Gouvernements Secretaris van 24 Februari 1923 No. 529/IIID en 28 Juli 1923 No. 1772/IIID hebben op dit verzoek betrekking.</p>	<p>De commissie stelt voor adresant onder toezending van een afschrift van het nader Regeeringsantwoord mede te deelen, dat geen termen aanwezig zijn om verdere tusschenkomst te verleenen.</p>	Conform commissie H 344.
47	<p>Toewijzing huis. Verzoek, gedagteekend Mandala 26 Juli 1923, van Mohamad Tajib bin Hadji Soekoer, inzake een aan hem door wijlen zijn vader toegewezen huis.</p>	<p>Aangezien de Volksraad in zaken van justitie geen tusschenkomst kan verleenen, wordt voorgesteld het rekest onder de aandacht te brengen van het Hooggerechtshof en adressant hiervan mededeeling te doen.</p>	Conform commissie H 345.
48	<p>Uitbetaling. Verzoek, gedagteekend Koepang 16 October 1923, van J. Mone, gewezen werkbaas bij den Waterstaat en 's Lands Burgerlijke Openbare Werken, inzake uitbetaling van hem nog toekomende duurte-toeslaggelden.</p>	<p>De commissie stelt voor der Regeering ter zake om inlichtingen te verzoeken.</p>	Conform commissie H 348.
49	<p>Vergaderverbod. Verzoek, gedagteekend Soerabaja 20 Juli 1923, van het bestuur der vereeniging Sarekat Islam, betreffende opheffing van het in verschillende gewesten op Java uitgevaardigde vergaderverbod.</p>	<p>Aangezien de Regeering heeft toegezegd, dat de beperking van het vergaderrecht zal worden opgeheven, zoodra de toestand het maar eenigszins toelaat (1e gew. zitt. 1923, Ond. I — Afd. I: st. 8, blz. 8) en deels aan die toezegging reeds gevolg is gegeven bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 17 September 1923 No. 2X (Staatsblad No. 454), wordt voorgesteld adressant mededeeling te doen, dat geen termen aanwezig zijn ten deze tusschenkomst te verleenen.</p>	Conform commissie H 345.
50	<p>Verlof. Verzoek, gedagteekend Weltevreden 8 Mei 1923, van W. A. Akkersdijk, houdende bezwaren tegen de beschikking van den directeur van Onderwijs en Eeredienst, waarbij hem buitenlandsch verlof buiten bezwaar van den Lande werd geweigerd.</p> <p>Index 1e gewone zitting 1923 lijst 8, No. 59.</p> <p>Brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 28 Augustus 1923 No. 2036/IIIA2 heeft op dit verzoek betrekking.</p>	<p>De commissie stelt voor adresant onder toezending van een afschrift van het Regeeringsantwoord mede te deelen, dat geen termen bestaan verdere tusschenkomst te verleenen.</p>	Conform commissie H 344.

Volgno.	Korte inhoud.	Conclusie der commissie.	Beslissing van den Volksraad.
51	<p>Vervoer. Verzoek, gedagteekend Weltevreden 24 October 1921, van H. A. Th. van Dongen e.a. landsdienaren inzake vrij vervoer van woonplaats (Buitenzorg of Depok) naar de plaats hunner werkzaamheden (Weltevreden of Batavia).</p> <p>Index 2e gewone zitting 1921, lijst 8, No. 93.</p> <p>Brief van den 1sten Gouvernements Secretaris van 16 Augustus 1923 No. 1955c/IIIAI heeft op dit verzoek betrekking.</p>	<p>Aangezien de commissie van meening is, dat geen uitbreiding mag worden gegeven aan het vrij vervoer per S.S., wordt — ook in verband met het besluit van den Gouverneur-Generaal van 16 Augustus 1923 No. 15 waarbij op het eensluidend, tot de Regeering gericht rekest afwijzend is beschikt — voorgesteld adressanten mede te deelen dat geen termen aanwezig zijn verdere tusschenkomst te verleen.</p>	Conform commissie H 344.
52	<p>Wachtgeld. Verzoek, gedagteekend Karangkoenti 24 October 1923, van Mas Dalimin Socomastro, betreffende het hem toegekende wachtgeld.</p>	<p>De commissie stelt voor der Regeering ter zake om inlichtingen te verzoeken.</p>	Conform commissie H 796.

9. NAMENREGISTER.

AAJ (S. J.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, algemeene beschouwingen, over: het tweemaal 'sjaars houden van algemeene beschouwingen H 428, wijze van leiding door den voorzitter van den Volksraad H 428, onvoldoende bezuiniging in de hogere rangen H 428, verzet van ambtenaren tegen bezuiniging H 429, inkrimping personeel H 429, proportioneel pensioen H 429, fraudes en kastekorten H 429—431, meerdere toepassing van art. 82 I. C. W. H 430, selectie van personeel H 430, verhouding Nederland—Indië H 431—432, 433, vlootwet H 432, 557, 558, 559, militaire pensioenen H 433, 557, belastingcommissie in Nederland H 433, 557, reorganisatie politie H 556, 557—558, financiële toestand H 557, benoeming h.e.v.p. te Batavia H 558, politieke partijgroeperingen H 558, 559—560; Afd. III, Financiën, over: belastingherzieningscommissie H 177, 261, belasting op naamlooze vennootschappen H 177, 261, achterstand aanslag inkomstenbelasting H 177, pensioenen weduwen en weezen Inlandsche landsdienaren H 177, 261, uitbreiding personeel belastingdienst H 177—178, 262, tarief van invoerrechten H 178, invoerrecht en accijns op gedistilleerd H 178, 261, wijziging der zegelverordening H 178—179, 262—263, vrijstelling zegelrecht benoemingsbesluiten dept. van Oorlog H 179, zegelrecht concessies H 179, zegelrecht concessies watergebruik voor beweegkracht H 179, zegelrecht grondhuurcontracten H 179, 263, zegelrecht ontschepingsvergunningen H 262, zegelrecht oprichting naamlooze vennootschappen H 262, opheffing vrijstelling handelszegel voor den producent H 262, zegelrecht verklaringen Inlandsche 2de klasse scholen H 263; Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur, over: dislocatie en formatie gewapende politie H 196—197; Afd. V, Onderwijs en Eeredienst, over: persoonlijk feit H 232; Afd. VII, Burgerlijke Openbare Werken, over: splitsing B. O. W. H 519, versobering t. a. v. technische ambtenaren H 520, architecten cursus H 520, Tanah Grogol H 520; Afd. VIII, Gouvernementsbedrijven, over: critiek op de wijze van beantwoording door de Regeering H 279—280, 334, contracten mailvervoer H 280, 335, bezuiniging H 280, 281, 284, 335, opleiding H 280, toelagen H 281, 335, voorpraktijkregeling H 281, 335, zwakstroomingenieurs H 282, 336, tariefpolitiek H 282, 285, 336, personeel H 282—284, 336, raad van bijstand H 284, dienst van toezicht H 284; Afd. IX, Oorlog, over: nieuwe legersamenstelling H 668, dislocatie en formatie H 668, gewapende politie H 668, pensionneering officieren H 668—669, detachering reserve-officieren H 669, 704—705, ontheffing detachering reserve-luitenant-vlieger F. H 669, aanbesteding en bestelling H 669, 670, 706—707, onregelmatigheden luchtvaartafdeeling H 669—670, 706, kosten per dag en per miliciens H 670, 706, verstrekking derde paar schoenen recruten H 670, 706, politiek in militaire vereenigingen (O. A. B.) H 670—672, 705, 706, recht van petitie H 671, 706 (re)ëngagements-contracten H 670—671, 705, afvloeiing onderofficieren H 670, 706.

— hoogovenbedrijf, over: staatsexploitatie H 297, financiële verhouding tot het Gouvernement H 298, Poeloe Laoetmijn H 298, 370, zetel vennootschap H 298, Regeeringscommissaris H 298, arbeidswetgeving H 370.

— behandeling van verzoekschriften: H 346.

ARIODINOTO (R. M. A. P.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, Afd. III, Financiën, over: wijziging der zegelverordening H 179, 263, zegelrecht grondhuurcontracten H 179—180, 263, zegelrecht Mekka-passen H 179—180, vrijstelling zegelrecht aanstellingsbesluiten desahoofden H 180—181, 263.

BERGMEIJER (P.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, algemeene beschouwingen, over: het tweemaal 'sjaars houden van algemeene beschouwingen H 442—443, inflatie H 443, duurtetoeslag H 443, combinatie diensten opium en douane H 443, vlootwet, tractaat van Wahington H 443—444, 570—571, verhouding Indische Regeering en Opperbestuur H 444—445, partijpolitiek en Volksraad H 445—449, 568—569, 572—573, B.B. ambtenaren in den Volksraad H 445, 569, wijze van leiding van den voorzitter H 446—447, corruptie H 449, onderzoek justitie naar retourcommissie te Semarang H 449, Inlandsche beweging H 450, benoeming h.e.v.p. te Batavia H 568; Afd. II, Justitie, over: Inlandsche rechtskundigen H 498, Nji Anah-zaak H 498, 678, 679; Afd. III, Financiën, over: uitbreiding personeel belastingdienst H 191, cursus h. t. l. voor opleiding tot belasting inspecteur H 191, 271, 278, verlaging invoerrecht en accijns op gedistilleerd H 191, 270, herziening reisreglement H 270, wijziging der zegelverordening H 271, belasting oprichting naamlooze vennootschappen H 271, zegelrecht verklaring Inlandsche 2de klasse scholen H 271; Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur, over: commissie reorganisatie politiewezen H 211, benoeming officier tot h.e.v.p. van Batavia H 211, meeningsverschil tusschen kadaster en topografischen dienst H 211—212, belastingen Vorstenlanden H 787; Afd. V, Onderwijs en Eeredienst, over: hulde aan Mr. Creutzberg H 225—226, eindexamen H. B. S. te Semarang H 226, bureaucratise werkwijze van den B. G. D. H 226—227, 391—393; Afd. VI, Landbouw, Nijverheid en Handel, over: papierfabriek te Padalarang H 481—482, 494, panglongreglement H 481, 494; Afd. VIII, Gouvernementsbedrijven, over: bezuiniging H 285, opleiding H 286, 339, zoutvervoer H 286, toelagen H 286, 338, personeel H 287, 339, georganiseerd overleg H 287, zaak van Creveld H 287, 339, S.S.-hotels H 287, 338; Afd. IX, Oorlog over: detachering reserve-officieren H 655—658, 698—700, politiek in militaire vereenigingen (O. A. B.) H 658, 659, ontslag onder-officieren H 659, werktijden A. C. W. H 658—659, schoolgaan kinderen van militairen H 659, ontheffing detachering reserve-luitenant-Vlieger F. H 659, luchtvaartafdeeling H 659, 660, 697—698.

— provincie, regentschaps- en kiesordonnanties, over: waarde van de ontwerpen H 600—601, kosten van provinciale raden H 601, regentschapsraden los van provinciale raden H 601, kiesrecht H 601, kiesrecht voor de regentschapsraden H 602, vrouwenkiesrecht H 602, resident ter beschikking H 603, taak van beide raden H 603, beteekenis van autonomie H 735—736.

— wijziging koelieordonnantie, over: de noodzakelijkheid tot handhaving van de poenale sanctie H 48—50, art. 21, alinea 1 van de koelieordonnantie H 51, onvrijheid van den werkman en slavernij H 51—54, 151, verbetering der koelieordonnantie H 54, poenale sanctie en

christelijke beginselen H 149—151, Cristelijke beginselen en de K. O. H 148.

BODENHAUSEN (C. W.).

Directeur van Financiën.

Beantwoordt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924 de algemeene beschouwingen, voor zooveel het financieele gedeelte betreft, en spreekt daarbij over: sluitende begroting H 539—540, 591, 592, financieele vooruitzichten H 539, 542, 591—592, personeelsvermindering H 540, 541, 542—544, veiligstelling van den Indischen gulden en inflatie H 540, 544, medewerking ambtenaren met betrekking tot de bezuiniging H 540, bezuinigingsdienst of luitenant-Gouverneur-Generaal als bezuinigingsdictator H 541—542, 591, combinatie van de diensten van opium en douane H 544, oorlogswinstbelasting H 544—545, belastingcommissie in Nederland H 545, tewerkstelling veroordeelden klerk bij algemeenen ontvanger Djokja H 545.

Beantwoordt de sprekers over Afd. III, Financiën, der 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, en spreekt daarbij over: wijziging der zegelverordening H 241, 246—251, 272, 273, 274—278, tarief van invoerrechten H 241, 271—272, invoerrecht en accijns op gedistilleerd H 241—242, 274, accijnsontduiking H 242—243, 273, lucifersaccijns H 243, 273, belastingherzieningcommissie H 243, 272, belasting op naamlooze vennootschappen H 243, 272, 276, oorlogswinstbelasting H 243—244, betaling van inkomstenbelasting door leerlingen Stovia en hogere kweekschool H 244, storting personeele belasting in 's Lands kas door desabewoners H 244, uitbreiding personeel belastingdienst H 244—245, 272, cursus tot opleiding h. t. l. tot belastinginspecteur H 245, 274, achterstand aanslag inkomstenbelasting 1923 H 245, stopzetting bezuinigen op douane-dienst H 245, conflict hoofd douane-dienst en bondsvoorzitter H 245, 273, weduwen- en weezenfonds voor Inlandsche ambtenaren H 245, 272, onderstand weduwen Inlandsche ambtenaren H 246, zegelrecht ontschepingsvergunningen H 247, 275, zegelrecht oprichting naamlooze vennootschappen H 247, 275—276, 277, uitbreiding handelszegelrecht tot transacties in andere artikelen en opheffing vrijstelling voor den producent H 248—250, belastingpolitiek H 250, 272—273, 276—278, zegelrecht verklaringen Inlandsche 2de klasse scholen H 250, 274, zegelrecht grondhuurcontracten H 250, 274, vrijstelling zegelrecht aanstellingsbesluiten desahoofden H 250, zegelrecht bosconcessies H 250, zegelrecht concessies watergebruik voor beweegkracht H 250, vrijstelling benoemingsbesluiten dept. van Oorlog H 250, zegelrecht verzoekschriften om goedkeuring statuten of reglementen eener vereeniging H 251, 273—274, zegelrecht vuurwapens H 251, herziening reisreglement H 274, zegelrecht Melkpassen H 274.

BRUIJN KOPS (J. W. DE).

Directeur der Burgerlijke Openbare Werken

Beantwoordt de sprekers over Afd. VII, Burgerlijke Openbare Werken, der 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, en spreekt daarbij over: verzuimde overschrijving Tanah Grogol H 649, 651, toestanden in Inlandsche ziekenhuizen H 649, Tjitroem bevoeiingswerken H 649, formatie technisch personeel H 650, splitsing B. O. W. H 650, architecteneursus H 650.

BUFFART (Mr. J. F. A. M.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, Afd. III, Financiën, over: tarief van invoerrechten H 171—172, 257, wijzigingen der zegelverordening H 172—175, 257—259, zegelrecht grondhuurcontracten H 172, zegelrecht ontschepingsvergunningen H 172—173, 258—259, zegelrecht oprichting naamlooze vennootschappen H 174, 257, zegelrecht verzoekschriften om goedkeuring statuten of reglementen eener vereeniging H 174, vrijstelling zegelrecht sluitbrieven door makelaars toegezonden aan buitenlandse meesters H 174, uitbreiding handelszegelrecht tot transacties in andere artikelen H 174—175, 258, opheffing vrijstelling handelszegel voor den producent H 175, 258; Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur, over: belastingen Vorstenlanden H 786.

— wijziging koelieordonnantie, over: ontwikkeling der buitengewesten H 61—62, noodzakelijkheid tot handhaving poenale sanctie H 62—63, poenale sanctie in de practijk H 63—66, koelieloonen H 66—68, kolonisatie H 69, wijziging koelieordonnantie H 71—72, onvrijheid van den werkmán en Delische toestanden H 73—74, 155—156, verkorting duur-reëngementscontracten H 74—75, 156, art. 24 der koelieordonnantie H 76, 157;

— assistenregeling, over: vorm en duur der overeenkomst H 521, beroep op den rechter H 522, 524, bevoegdheden der arbeidsinspectie H 523, 525, 774, 775, toepassing plaatselijke gebruiken H 773.

BURER (W.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, algemeene beschouwingen, over: het tweemaal 's jaars houden van algemeene beschouwingen H 404—405, vlootwet H 405—407, 545, versterking van Singapore, tractaat van Washington H 407, personeelsvermindering en Taylor-systeem H 546, algemeene secretarie H 547—548, politieke partijgroepering H 548; Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur, over: belastingen Vorstenlanden H 789.

— wijziging koelieordonnantie, over: behoud van de poenale sanctie H 15—17, de poenale sanctie en de Christelijke beginselen H 146, outilleering der arbeidsinspectie H 146—147.

COHEN (Mr. S.).

Regeringsecommissaris voor de bestuurshervorming.

Beantwoordt de sprekers over de provincie, regentschaps- en kiesordonnanties, en spreekt daarbij over: bezwaren tegen de bestuurshervorming H 714, instelling van regentschapsraden krachtens decentralisatiewetgeving H 714—717, 732, medewerking en taak van den B.B.ambtenaar H 717—720, taak en bevoegdheden van de provinciale- en regentschapsraden H 720—723, 729, 731, 754, voertaal in den provincialen raad H 723, samenstelling van den regentschapsraad H 723—724, politiedwang H 724, 732, passief kiesrecht en benoeming H 725, 733, 756, actief kiesrecht H 725, 734, 757, indeeling provincie in kiesdistricten H 725, 734, kiesmannen H 726, 734, groepenindeeling H 726, 757, uitsluiting van lidmaatschap H 729, 733, zitting-gelden van den provincialen raad H 730, college van gedeputeerden H 730, resident ter beschikking H 730, 734, 756, positie van den Gouverneur H 731, 756, secretaris van de provincie H 731, besloten vergaderingen H 731, 734, gecommitteerden H 733, regentschaps-secretaris H 734, 756, begrotingsrecht van de provincie H 755, federatie vorstenbesturen H 755.

COWAN (Mr. F. J. H.).

Directeur van Justitie.

Beantwoordt de sprekers over Afd. II, Justitie, der 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, en spreekt daarbij over: Gevangeniswezen H 672—673, 686, Inl. rechtskundigen H 673—674, 686, Nji Anah-zaak H 674, 685, levensverzekeringsmaatschappijen H 674, candidaat-notarissen H 674, 675, toelating en uitzetting H 675, 686, kostelooze rechtsbijstand voor Inlanders H 675, 686, mishandelingen H 675, 686, huwelijksluiters H 676, wijziging der zegelverordening v.z.v. betreft zegelrecht ontseppingsvergunningen H 251—253.

Beantwoordt de sprekers over het voorstel tot wijziging der koelieordonnantie, en spreekt daarbij over: het Regeeringsstandpunt H 93—94, poenale sanctie en slavernij H 94, het juridisch karakter van de poenale sanctie H 94—96, vroegere toestanden in Deli H 97, de koelieordonnanties en hare toepassing H 97—100, arbeids-toestanden in Deli en elders, hygienische verzorging en loonen H 100—103, 161, 163, de werving H 103—106, 161, het algemeen belang de eenige reden voor handhaving der poenale sanctie H 107, becijfering financieele consequenties H 107—111, 161, 162, proefneming met vrije koelies H 111, het wegblijven van het kapitaal H 112—113, 162, kolonisatie H 113—115, rechtspraak in Deli, behandeling der koelies H 115—116, 161, herziening der koelieordonnantie H 116, 159, verkorting immigratiecontracten H 117, outilleering der arbeidsinspectie H 117, 160, 162, verkorting duur reëngagementscontracten H 117, 160, art. 24 der koelieordonnantie H 117—118, voorloopig behoud der poenale sanctie H 160.

Beantwoordt de sprekers over de assistentenregeling en spreekt daarbij over: vorm en duur der overeenkomst H 768, 770, 780, bevoegdheden der arbeidsinspectie H 768, 769, 778, plaatselijke of algemeene toepassing H 770, 779, vervoer na afloop der overeenkomst H 770, toepassing plaatselijke gebruiken H 771—772, 780, schadeloosstelling en ziektesalaris H 771, beroep op den rechter H 779.

DAHLER (P. F.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, algemeene beschouwingen, over: verlies van vertrouwen in de Regeering en corruptie H 450—452, Inlandsche beweging H 452, Nji Anah-zaak H 452, communisme H 452, niet-toelating Chineesche onderwijzeressen H 452, corruptie en politieschandaal H 452—453, 573, 574, recht van vereeniging en vergadering H 453, partijpolitiek H 575, positie ambtenaren-Volksraadsleden H 575—576; Afd. II Justitie, over: toelating en uitzetting H 502, zaak-Lawa H 502—508, 682, 683; Afd. III, Financiën, over: wijziging der zegelverordening H 186, zegelrecht verklaringen nl. 2e klasse scholen H 186, accijnsschandaal te Paboearan en in de fabriek van Dralle H 186—188, 268—269, conflict hoofd douanediens en bondsvoorzitter H 188, 269—270, stopzetting bezuinigingen op douanediens H 188; Afd. VII, B. O. W., over: architecteneursus H 521; Afd. IX, Oorlog, over: politiek in militaire vereenigingen (O. A. B.) H 667, 704, werktijden A. C. W. H 667—668, 704, klachten niet-Europeesche onderofficieren H 668, 704.

— wijziging koelieordonnantie, over: koloniale verhoudingen en de poenale sanctie H 90—92.

DELPRAT (Mr. D. A.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, Afd. III, Financiën, over: verlaging invoerrecht en accijns op gedistilleerd H 176—177.

DJAJADININGRAT (R. A. A. A.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, algemeene beschouwingen, over: het tweemaal 's jaars houden van algemeene beschouwingen H 436—437, financieele toestand H 437—438, 561, verzet van ambtenaren tegen bezuiniging H 438, onderzoek naar verzwaring desa- en gewestelijke belastingen H 438—439, economische toestand Inlandsche bevolking H 439, B.B.ambtenaren in den Volksraad H 439, Inlandsche beweging H 439—440, 562, corruptie H 440, bevoegdheden van- en Regeeringshouding tegenover den Volksraad H 441, 561—562, November-belofte 1918 H 441, 562, Inlandsche psyché H 563—565; Afd. III, Financiën, over: belastingherziening commissie H 184, wijziging der zegelverordening H 184—185, 186, 268, zegelrecht ontseppingsvergunningen H 185, 268, zegelrecht verklaringen Inl. 2e klasse scholen H 185, 267—268, uitbreiding handelszegelrecht tot transacties in andere artikelen H 185, opheffing vrijstelling van den produceent H 185, betaling van inkomstenbelasting door leerlingen Stovia en hogere kweekschool H 185—186, 267, storting personeele belasting in 's Lands kas door desa-bewoners H 186, uitbreiding personeel belastingdienst H 186, 267, zegelrecht vuurwapens H 186; Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur, over: huiszoekingen H 205, opleidingsschool voor Inlandsche ambtenaren H 206, commissie reorganisatie politie H 207, 321, Inlandsche verponding H 207, 319, 320, hoofdgeld H 207; Afd. V, Onderwijs en Eeredienst, over: ongesubsidieerde particuliere scholen H 222, A. B. Comité H 222—223, 389, parallelklassen op de H. I. S. H 223, 389, handelonderwijs voor Inlanders H 223, 390, poeasavacantie H 224, 390, 400; Afd. VI, Landbouw, Nijverheid en Handel, over: afdeeling visserij H 483—484, 495; Afd. VII, B. O. W. over: splitsing B. O. W. H 520, architecteneursus H 520.

— provincie-, regentschaps- en kiesordonnanties, over: regentschapsraden buiten de provincie H 622, 748, kiesdistricten H 623, 749, regentschapsraad 3/4 uit Inl. leden H 624, kiesmannen H 624, 749, vrouwenkiesrecht H 624, 750, resident ter beschikking H 625, 750, taak van de regentschapsraden H 748.

— wijziging koelieordonnantie, over: werving en kolonisatie H 157—158, arbeidsinspectie H 159, voorloopig behoud poenale sanctie H 159.

DWIDJOSEWOJO (M. W.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, algemeene beschouwingen, over: vergader-verbod in de Vorstenlanden H 421—422, bommenwerpen H 422; Afd. II, Justitie, over: Inlandsche juristen H 501, toezicht op levensverzekeringsmaatschappijen en spaarkassen H 501, 516; Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur, over: belastingen Vorstenlanden H 784, 786, 790; Afd. V, Onderwijs en Eeredienst, over: hulde aan Mr. Creutzberg H 240, overname van de technische hoogeschool H 400.

— wijziging koelieordonnantie, over: geleidelijke afschaffing der poenale sanctie H 88.

ENGELLENBERG (A. J. N.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, algemeene beschouwingen, over: het tweemaal 'sjaars houden van algemeene beschouwingen H 453, financieele politiek H 453, 576, vlootwet H 453—455, 576, politieke toestand H 455—457, hemmenwerpen H 456, Inlandse beweging H 457, wijze van leiding door den voorzitter van den Volksraad H 457, bestuursverkaveling H 457—458, corruptie H 458, partijpolitiek H 577—578, Inlandse verponding H 577.

— provincie-, regentschap- en kiesordonnanties, over: bevoegdheden van de raden H 621, regentschap buiten de provincie H 622.

GENNEP (Mr. A. VAN).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, algemeene beschouwingen, over: wijze van leiding door en staatsrechtelijke positie van den voorzitter van den Volksraad H 473—474, oorzaken der corruptie H 474—476, Inlandse psyché H 476—481, 584—585, partijpolitiek H 585; Afd. III, Financiën, over: wijziging der zegelverordening H 169—171, 256, opheffing vrijstelling handelszegel producent H 169—170, 256, 279, uitbreiding handelszegelrecht tot andere artikelen H 170—171, 256; Afd. VI, Landbouw, Nijverheid en Handel, over: invoer van zaden H 482, 495, kamers van landbouw H 482.

— Provincie-, regentschaps- en kiesordonnanties over: bezwaren tegen instelling van provinciën en regentschappen H 596—600.

— wijziging koelieordonnantie, over: het stelsel van poenale sanctie in 't algemeen H 58—61, 153—155.

's JACOB (Mr. H.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, Afd. III, Financiën, over: wijziging der zegelverordening H 165—169, 253—255, zegelrecht ontschepingsvergunningen H 165—166, 254, zegelrecht oprichting naamloze vennootschappen H 166—167, 253—254, 255, opheffing vrijstelling handelszegel producent H 167—169, 253, 255; Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur, over: belastingen Vorstenlanden H 786, 788

— wijziging koelieordonnantie, over: de poenale sanctie uit een oogpunt van sociaal recht H 8—10.

— hoogovenbedrijf, over: financieele verhouding tot gouvernement H 295, 356, 357, hoogovenwerk als grondbedrijf H 295, verantwoordelijkheid H 296, Poeloe Laoetmijn H 296, 357, techniek H 296, 358, economische gevolgen H 296, arbeidswetgeving H 296, commercieelen opzet H 296, nationaal karakter H 297, mijnwet H 356, politieke gevolgen H 358, bedoelingen syndicaat H 358.

JAGT (M. B. VAN DER).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur, over: belastingen Vorstenlanden H 789, 790.

KAMIL (R.).

Spreekt bij de beraadslaging over de wijziging koelieordonnantie, over: overbevolking van Java en blijvende vestiging van contractanten in de buitengewesten H 88—90.

KAN (H. H.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, algemeene beschouwingen, over: financieele toestand H 458, oorlogswinstbelasting H 458—459, 579, niet-toelating Chineesche onderwijzeressen H 459—460, 579, kantoor voor Chineesche zaken H 459—460, 578, vlootwet H 463, 579; Afd. III, Financiën, over: wijziging der zegelverordening H 188—189, zegelrecht ontschepingsvergunningen H 188—189, opheffing vrijstelling handelszegel voor den producent H 189, uitbreiding handelszegel tot transacties in andere artikelen H 189, invoerrecht en accijns op gedistilleerd H 189; Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur, over: kantoor voor Chineesche zaken H 197—199, 317, huiszoekingen H 198.

— wijziging koelieordonnantie, over: misstanden onder de koeliebevolking H 82—83.

KERKKAMP (H. C.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, algemeene beschouwingen, over: het tweemaal 'sjaars houden van algemeene beschouwingen H 414—416, algemeene secretarie H 415—417, 567, mededeelingen omtrent onderwerpen van algemeen belang H 416, 567, bestuursverkaveling H 416—417, financieelen toestand H 417, kloppende begroting H 417, 568, duurtetoelag H 417, 568, politieke partijen H 417—420, 565, B. B.-ambtenaren in den Volksraad H 418, vergaderverbod in de Vorstenlanden H 418, schema voor een nieuwe wijze van samenstelling van den Volksraad H 420, Regeeringshouding tegenover den Volksraad H 568; Afd. II, Justitie, over: logies H 496, en gezondheidstoestanden in de gevangenen H 497—498, 679; Afd. VII, Burgerlijke Openbare Werken, over: verzuimde overschrijving „Tanah Grogol" H 517, 518, 650, 651, toestanden in Inlandse ziekenhuizen H 518; Afd. IX, Oorlog, over: reserve-officieren H 660, 700, dislocatie in buitengewesten H 660, 701, nieuwe legersamenstelling H 660, opleidingskosten officieren H 660—661, pensionneering officieren H 661, 700, politiek in militaire vereenigingen (O. A. B.) H 661—662, (re)ëngagements contracten H 662, 700—701.

— provincie-, regentschaps- en kiesordonnanties, over: onmiddellijke instelling van regentschapsraden H 620, 744—745, belastingfeer H 621, bevoegdheid van de gouverneur H 621, 746, kiesrecht H 621, 631, 746, benoeming H 631—632, uitsluiting van lidmaatschap enz. H 631, resident ter beschikking H 633, 642, 644, 746, secretaris van de provincie H 633, nieuwe vergadering H 634, gedeputeerden H 634—635, passief kiesrecht van regentschapsraden H 642, 746, benoeming H 642, gecomiteerden H 643, regentschapsraad-vergaderingen H 643, taak van de regentschapsraden H 644, 743, kiesdistricten H 648, houding van B. B.-ambtenaren H 745—746, verdeling in kiezer-corpsen H 747.

— wijziging koelieordonnantie, over: de definitieve handhaving van de poenale sanctie H 31—32, het standpunt van de Regeering H 32—33, 134, becijfering financieele consequenties van afschaffing poenale sanctie H 33, 138, verplaatsing van ondernemingen naar 't buitenland H 33, arbeidsinspectie H 134—135, 164, onvrijheid van den werkman H 34—36, wervingsmisbruiken H 135—136, koelieloonen H 36—37, 39, overtredingen der koelieordonnantie H 40, ontbinding der overeenkomsten H 40—41, terugbrenging van weggelooopen koelies H 41, herzie-

ning der koelieordonnantie H 41—42, 137, 138, toestanden in Deli H 43.

— assistentenregeling, over: plaatselijke of algemeene toepassing H 526, 776, vorm en duur der overeenkomst H 526, vervoer na afloop overeenkomst H 526, 528, 777, toepassing plaatselijke gebruiken H 527, 529, 776, beroep op den rechter H 529, 777, schadeloosstelling en ziektesalaris H 529, 530.

Behandeling van verzoekschriften H 346.

KHOUW KIM AN.

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegrooting 1924, Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur, over: huiszoekingen onder de Chineesche bevolking H 193, kantoor voor Chineesche zaken H 194, reorganisatie Chineesch bestuur H 194.

KIÈS (C. H. M. H.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegrooting 1924, algemeene beschouwingen, over: het tweemaal 's jaars houden van algemeene beschouwingen H 407—408, financieelen toestand, inkomstenraming H 408, bestuursverkaveling H 408—410, 550, 593, opheffing departement van G. B. H 409, 550—551, reorganisatie der politie H 549—550, 593, misstanden bij de politie H 550; Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur, over: commissie tot bestudeering der reorganisatie van het politiewezen H 199—200; Afd. V, Onderwijs en Eeredienst, over: persoonlijk feit H 231, lager handelonderwijs H 232, 393, dienst voor de volksgezondheid H 232—233, 393; Afd. IX; Oorlog, over: detachering reserve-officieren H 653—654, bevordering en pensionneering officieren H 654, 697, nieuwe legersamenstelling H 654.

— regularisatievoorstellen 1922, over: begrotingsbeheer H 792.

— wijziging koelieordonnantie, over: het voorstel in verband met de realiteit H 17, 152, art. 24 der koelieordonnantie H 18, 152—153, verkorting der reëngementscontracten H 18—19, 152, arbeidsinspectie H 19, 152.

KOESOEMO JOEDO (P. T. A.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegrooting 1924, Afd. III, Financiën, over: wijziging der zegelverordening H 278; Afd. V, Onderwijs en Eeredienst, over: overneming van de technische hogeschool H 400.

— wijziging koelieordonnantie, over: noodzakelijkheid tot handhaving der poenale sanctie H 54—55, 151—152.

KROESEN (F. J.).

Commandant van het Leger en hoofd van het departement van Oorlog.

Beantwoordt de sprekers over Afd. IX, Oorlog, der 1ste algemeene aanvullingsbegrooting 1924, en spreekt daarbij over: detachering reserve-officieren H 689, 690, 708—709, politiek in militaire vereenigingen (O. A. B.) H 690—694, 710, 711, 712—713, (re)ëngagementscontracten H 692, 711, afvloeiing onderofficieren H 693, recht van petitie H 693, 713, ontslag en pensionneering officieren H 694, 707, afvloeiing en overcompleet H 694—695, 713, nieuwe legersamenstelling H 695, werken A. C. W. H 695, 712, schoolgaan van kinderen van militairen H 695, eervolle ontheffing detachering luitenant

vlieger F. H 695, luchtvaartafdeeling H 695, 707—708, 713, dislocatie in buitengewesten H 695, 710, ongeval onderluitenant Boogaers H 695—696, 710—711, klachten niet-Europeesche onderofficieren H 696, 712, leger en gewapende politie H 696, aanbesteding van werken H 696, 713, kosten per dag en per miliciens H 696—697, militaire economie H 711, verstrekking derde paar schoenen aan reeruten H 713.

KROON (W. F. G.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegrooting 1924, algemeene beschouwingen, over: financieelen toestand en bezuiniging H 410—411, inflatie en veiligstelling van den Indischen gulden H 411, verzet der ambtenaren tegen bezuiniging H 411, vermindering personeel H 411—412, bezuinigingsdienst en luitenant-Gouverneur-Generaal als bezuinigingsdictator H 412—414, 551—552.

— provincie-, regentschaps- en kiesordonnanties, over: bezwaren tegen de hervorming H 614—617, regentschap buiten de provincie H 615, 616, 742—743, financieele gevolgen H 616, 741.

LAOH (F.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegrooting 1924, Afd. II, Justitie, over: candidaat-notarissen H 501—502, 682; Afd. III, Financiën, over: accijns op lucifers H 189—190, 270, wijziging der zegelverordening H 190—191, zegelrecht oprichting naamloze vennootschappen H 190—191; Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur, over: opleidingsschool voor Inlandsche ambtenaren H 212—213, 322; Afd. V, Onderwijs en Eeredienst, over: Inlandsche hulppredikers H 229, lager handelonderwijs H 229—230, 393, omzetting speciale H. I. S. H 230, 393, oprichting van Osvia in de Minahassa H 231, 393.

— Hoogovenbedrijf, over: Celebes-ijzerertsen H 306, 307, plannen syndicaat H 306, zetel der vennootschap H 306, financieele verhouding tot gouvernement H 306.

LONKHUYZEN (J. J. VAN).

Hoofdinspecteur, hoofd van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst.

Beantwoordt bij de beraadslaging over Afd. V, Onderwijs en Eeredienst, der 1ste algemeene aanvullingsbegrooting 1924 de sprekers over den B. G. D. en spreekt daarbij over: bureaucratistische werkwijze van den B. G. D. H 381—382, 399—400, dienst van den volksgezondheid H 382, toestanden in gouvernementen ziekenhuizen H 383—384, 400, C. B. Z. te Semarang H 384, bestrijding verloop gouvernementen artsen H 384—385, particuliere praktijk gouvernementen artsen H 384, 385, samensmelting M. G. D. met B. G. D. H 384, kankerbestrijding H 385, leprabestrijding H 385—386.

MAN (P. DE).

dd. Directeur van Onderwijs en Eeredienst.

Beantwoordt de sprekers over Afd. V, Onderwijs en Eeredienst, der 1ste algemeene aanvullingsbegrooting 1924 en spreekt daarbij over: bezuiniging op onderwijs H 373, 397, ongesubsidieerd onderwijs H 373, 397, nieuwe kweekscholen H 374, 397, A. B. Comité H 374, inheemsche taalaeten H 374, 397, toezicht op studie van Inlandsche jongelui H 375, parallelklassen bij de H. I. S. H 375, handelonderwijs H 375, poeasavacantie H 375—376, 397—398, aansluiting lager en middelbaar onderwijs

H 377, vacantieregeling H 377, subsidie gemeenteonderwijs H 378, omzetting speciale scholen H 378, 398, Nederlandsche leergangen van 't A. N. V. H 378, overneming van de technische hoogeschool H 378—379, 399, koelieschooltjes H 379, 399, subsidieregeling H 380.

— regularisatie-voorstellen 1922 H 793.

MOELIA (TODONG GELAR SOETAN GOENONG).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegrooting 1924, over: Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur, over: spelling aardrijkskundige benamingen H 207—208; begraafplaats Soengei Mati H 208—210, 321, waterrecht in Simeloengoen H 210; Afd. V, Onderwijs en Eeredienst, over: zegelrecht van diploma's H 238, 395, leerkrachten bij het H. I. O. H 239, schoolgeldregeling H 239, leprabestrijding H 239—240, 396.

— provincie-, regentschaps- en kiesordonnanties, over: resident ter beschikking H 637, autonomie H 637—638.

— wijziging koelieordonnantie, over: de ontwikkeling der buitengewesten H 83—84, noodzakelijkheid tot handhaving poenale sanctie H 84—85.

QUELJOE (R. P. DE).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegrooting 1924, Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur, over: opleidingsschool van Inlandsche ambtenaren H 213; Afd. V, Onderwijs en Eeredienst, over: omzetting van Europeesche scholen in H. I. S. H 221—222, 388—389.

— provincie-, regentschaps- en kiesordonnanties, over: Inlandsche gemeente-ordonnantie van Amboina H 635—636, autonomie H 637.

ROELOFSEN (P. A.).

Directeur van Gouvernementsbedrijven.

Beantwoordt de sprekers over Afd. VIII, Gouvernementsbedrijven, der 1ste algemeene aanvullingsbegrooting 1924, en spreekt daarbij over: beantwoording van vragen H 325—326, contracten mailvervoer H 326, 341, bezuiniging H 326, 328, 329, 331, 341, opleiding H 327, 342, toelagen H 327, 332, 341, voorpraktijkregeling H 328, 341, zwakstroomingenieurs H 328, 341—342, tarieven H 328, 333, 342, personeel H 329, 332, opiumfabriek H 329, aankoop preeelen door S.S. H 329—331, zoutvervoer H 332, commissiën van onderzoek H 332, 333—334, 343, georganiseerd overleg H 332, 333, zaak van Creveld H 332, S.S. hotels H 332, 342, magazijnsvoorraden H 333, verzoeningsraad H 333, 343.

ROEP (B.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegrooting 1924, Afd. III, Financiën, over: oorlogswinstbelasting H 181, pensioenregeling ambtenaren provinciale- en regentschapsraden H 181, wijziging der zegelverordening H 278; Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur, over: belastingen Vorstenlanden H 786, 790; Afd. V, Onderwijs en Eeredienst, over: Nederlandsche cursussen van het A. N. V. H 233—234, bestrijding van kanker H 234, bestrijding verloop gouvernementsartsen H 235, particuliere praktijk gouvernementsartsen H 235; Afd. VIII, Gouvernementsbedrijven, over: commissiën van onderzoek H 289, 340; Afd. IX, Oorlog, over: detachering reserve-officieren H 667, 704.

— provincie-, regentschaps- en kiesordonnanties, over: benoeming leden H 627, passief kiesrecht van provincie H 628, 751, uitsluiting van lidmaatschap H 628, 751, gedeputeerden H 629, 752, secretariaat van de provincie H 629, 751, geheimhouding H 630, 751, politiedwang H 630, 752, regentschapsraden buiten de provincie H 639, 753, passief kiesrecht voor regentschapsraden H 639, 646, 752, uitsluiting van lidmaatschap van regentschapsraden H 639, 752, gecommitteerden H 640, 752, kiesmannen H 646—647, 753, zittingsgelden van de provinciale raden H 751, taak van den provincialen en regentschapsraad H 752, secretaris van den regentschapsraad H 754.

— wijziging koelieordonnantie, over: vrije emigratie H 78—80, kolonisatie H 80—81, arbeidsinspectie H 81, 121—122.

RUTGERS (Dr. A. A. L.).

Directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel.

Beantwoordt de sprekers over Afd. VI, Landbouw, Nijverheid en Handel, der 1ste algemeene aanvullingsbegrooting 1924, en spreekt daarbij over: papierfabriek te Padalarang H 486, panglongreglement H 486—488, 495, gemengd bedrijf voor den houtverkoop H 488—492, 495, invoer van zaden H 492, 496, Kamers van Landbouw H 492—493, afdeling visscherij H 493—494, 496.

SADJIROEN (R.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegrooting 1924, Afd. III, Financiën, over: wijziging der zegelverordening H 181—182, zegelrecht vuurwapens H 182, onderstand weduwen Inlandsche ambtenaren H 182, zegelrecht grondhuur-contracten H 182.

SALIM (HADJI A.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegrooting 1924, algemeene beschouwingen, over: het tweemaal 's jaars houden van algemeene beschouwingen H 422, wijze van leiding door den voorzitter van den Volksraad H 423, 425—426, 555, oorzaken van corruptie en politieschandaal H 423, beperking van meeningsuiting H 423—424, Inlandsche beweging H 424—425, 552, Inlandsche verponding H 424—425, 555, communisme H 426, 553—554, klachten over de justitie H 426—427, Tjokroaminoto en S.I. H 427—428, invoering landrente ter S. W. K. H 552—553, politieke partijgroepering H 556; Afd. II, Justitie, over: artikel 161 bis strafwetboek H 512, 685, toelating en uitzetting H 513, Nji Anah-zaak H 513, 684, landrechtspraak H 514, huwelijksluiters H 514—516, 683, vooronderzoek door P.B.ambtenaren H 685; Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur, over: belastingen Vorstenlanden H 787, 788, 790; Afd. VII, B. O. W., over: aantal ingenieurs op het hoofdbureau irrigatie te Poerwakarta H 518, bezuiniging H 519, ontslag werkliden H 519.

— provincie-, regentschaps- en kiesordonnanties, over: macht van den gouverneur H 612, regentschap buiten de provincie H 612, kiesrecht H 612—614, taak van de regentschapsraden H 644, benoeming van leden regentschapsraad H 645, passief vrouwenkiesrecht H 646, resident ter beschikking H 646, invloed van B.B.-ambtenaren H 740—741.

— regularisatie-voorstellen 1922, over: volksonderwijs H 791, 794.

— wijziging koelieordonnantie, over: wijziging Regeeringsstandpunt H 43, motiveering van het

voorstel H 44, het karakter van de poenale sanctie en slavernij H 45—48, 140—141, 146, degeneratie der koelies H 142—143, poenale sanctie en Christelijke wereldbeschouwing H 144 panglons H 145.

— hoogovenbedrijf, over: staatsexploitatie H 298, arbeidswetgeving H 299, 365—366, zetel der vennootschap H 300, financiële verhouding H 301, industrialisatie in het algemeen H 365.

SANDICK (J. C. F. VAN).

Spreekt bij de beraadslaging over het hoogovenbedrijf, over: de hoogovens als grondbedrijf H 303, rentabiliteit H 303, 304 politieke gevolgen H 303, financiële verhouding tot gouvernement H 304, 305, rechten en plichten van het gouvernement H 305, Poeloelaetmijn H 306, arbeidswetgeving H 306.

SCHIPPERS (L. J.).

Directeur van Binnenlandsch Bestuur.

Beantwoordt de sprekers over Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur, der 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, en spreekt daarbij over: huiszoekingen H 311, sterkte en dislocatie gewapende politie H 311, kantoor voor Chineesche zaken H 312, 322, instituut der Chineesche officieren H 312, 322, algemeene politie H 313, auto gouverneur Van Sluys H 313, zaak Tengkoë Asjèk H 313, Inlandsche verponding H 313, 322, 323, collecteloon van de dessahoofden H 314, hoofdgeld H 315, spelling aardrijkskundige benamingen H 315, begraafplaats Soengei Mati H 315, 323, meeningsverschil tusschen kadaster en topografischen dienst H 316, opleidingsschool voor Inlandsche ambtenaren H 316, 324, persoonlijke diensten in de Minahasa H 317, majoorstitel H 317, belastingen Vorstenlanden H 785, 786, 788, 789.

SCHMUTZER (Dr. J. I. J. M.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur, over: belastingen Vorstenlanden H 785, 787, 790.

— hoogovenbedrijf, over: vaagheid gegevens H 301, techniek H 301, 359, Poeloelaetmijn H 301, 359, rentabiliteit H 301, financiële verhouding tot gouvernement H 302—303, 359, 360, 361.

SCHRIEKE (Mr. J. J.).

Regeringsgemaachtigde voor algemeene zaken.

Beantwoordt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, de algemeene beschouwingen en spreekt daarbij over: het tweemaal 's jaars houden van algemeene beschouwingen H 531—532, partijpolitiek H 532, vlootwet, tractaat van Washington en verdediging ter zee H 532, verhouding Opperbestuur en Indische Regeering H 532, 589, schema voor een nieuwe wijze van samenstelling van den Volksraad H 532, 590, November-belofte 1918 H 532, 588, wereldfederatie van staten H 533—534, vertrouwen in het Regeeringsbeleid H 533, 588, Inlandsche volksbeweging in verband met den Volksraad H 533—535, 589, bommenwerpen H 533, onfeilbaarheid der Regeering H 535, mededeelingen omtrent enkele onderwerpen van algemeen belang H 535, 587, samenwerking Regeering met Volksraad H 535—536, 587, vragenrecht H 536, positie ambtenaar-Volksraadslid H 536, 586, vergader-verbod in de Vorstenlanden H 536, corruptie

H 537, 586, commissie tot reorganisatie der politie H 537, 588, klachten over de politie H 537, kantoor voor Chineesche zaken H 537—538, 586, niet-toelating van twee Chineesche onderwijzeressen H 538, militaire pensioenen H 538, 586, duurtetoeslag H 538, onderzoek der justitie te Semarang H 538, 590, (schema B der) bestuursverkavelings (commissie) H 538, 588—589, afscheidswoord tot niet-terugkerende leden H 538, benoeming hoofdcommissaris van politie te Batavia H 586, economische toestand Inl. bevolking H 587, invoering landrente ter S. W. K. H 590, residenten en regenten als Volksraadslid H 590—591.

Beantwoordt de sprekers over Afd. II, Justitie, voor zoover betreft het openbaar ministerie en spreekt daarbij over: artikel 161 bis strafwetboek H 676, 687, Nji-Anah-zaak H 677, 687, zaak-Lawa H 677, 688, klachten over de Justitie H 677—678, 688.

— regularisatie-voorstellen 1922: H 793—794, 795.

SCHUMANN (Mr. Dr. W. M. G.).

Voorzitter van den Volksraad.

Opent de zitting met een toespraak H 3; beëedigt nieuw inkomende leden en spreekt dezen toe H 5—6.

Doet mededeeling van een wijziging van art. 24 bis koelie-ordonnantie H 8.

Regelt den spreektijd voor de afdelingen en de algemeene beschouwingen H 165.

Spreekt bij de beraadslaging over de wijziging der koelieordonnantie over de motie's Jacob (Ond. I — Afd. III: st. 4) inzake zegelrecht H 278—279, bij de beraadslagingen over het hoogovenbedrijf over de motie-Stokvis c. s. (Ond. 10 — st. 1) inzake staatsexploitatie H 364—365, 372, bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, over de motie-Djajadiningrat c. s. (Ond. I — Afd. V: st. 16) nopens de poeasavacantie H 390, 400, over intrekking van moties bij de beraadslagingen over de provincie-, regentschaps- en kiesordonnaties H 735, 751, over de nota's van wijzigingen der 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, H 789.

Regelt de werkzaamheden H 6, 8, 37, 70, 92, 126, 164, 192, 216, 227, 259, 278, 289, 311, 324, 340, 343, 348, 380, 400, 433, 471, 498, 517, 530, 593, 625, 648, 651, 688, 727, 757, 767, 781.

Sluit de tweede gewone zitting 1923 H 797.

SOEJONO (R. T. A.).

Spreekt bij de beraadslaging over de provincie-, regentschaps- en kiesordonnaties, over: financiële gevolgen H 617, belastingfeer van den raad H 618, regentschap buiten de provincie H 618—619.

— wijziging koelieordonnantie, over: de nadeelen der poenale sanctie H 85—87, verbetering der koelieordonnantie H 87, uitbreiding arbeidsinspectie H 88.

SOERAKOESOEMAH (KOSASIH AL).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, Afd. V, Onderwijs en Eeredienst, over: studie van Inlandsche talen H 220—221, 388.

— wijziging koelieordonnantie, over: het stelsel der poenale sanctie in 't algemeen H 55—56.

SOERIKOESOEMO (R. M. SOETATMO).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene

aanvullingsbegrooting 1924, algemeene beschouwingen, over: beleid der Regeering H 462—463, positie ambtenaren-Volksraadsleden H 463—464.

— wijziging koelieordonnantie, over: wijziging Regeeringsstandpunt H 10, afschaffing poenale sanctie H 10—11, 12—13, 14—15, 119—121, art. 21, alinea 1 der koelieordonnantie H 11, 118, kolonisatie H 13—14, misleiding van de koelies H 119.

SOETADI (H.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegrooting 1924, algemeene beschouwingen, over: wereldfederatie van staten, Volkenbond, verhouding Holland—Indië, rassen-antagonisme H 401—404, Inlandsche beweging H 403, vergaderverbod in de Vorstenlanden H 403, bommenwerpen H 403—404; Afd. III, Financiën, over: wijziging der zegelverordening H 183—184, 267, zegelrecht verklaringen Inl. 2de klasse scholen H 183—184, 267; Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur, over: belastingen Vorstenlanden H 784, 787; Afd. V, Onderwijs en Eeredienst, over: bezuiniging op onderwijs H 216—217, 386, particulier ongesubsidieerd onderwijs H 217—219, 386, uitbreiding kweekscholen voor Inlandsch onderwijs H 219, 387, A. B. Comité H 219—220, 387, 388, poeasavacantie H 387.

— provincie-, regentschaps- en kiesordonnanties, over: bevoegdheden en samenstelling der raden H 603—604, voertalen van den provincialen raad H 604, passief kiesrecht H 605, regentschapsraden buiten de provincie H 605, resident ter beschikking H 605, samenstelling van den regentschapsraad H 605.

SOSELISA (J. A.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegrooting 1924, algemeene beschouwingen, over: vermindering van personeel H 461—462.

STOKVIS (J. E.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegrooting 1924, algemeene beschouwingen, over: het tweemaal 's jaars houden van algemeene beschouwingen H 464—465, 583—584, vragenrecht H 465, verhouding Indische Regeering en Opperbestuur H 465, 584, vlootwet H 465—466, wijze van leiding door en staatsrechtelijke positie van den voorzitter van den Volksraad H 466, 583, financieele politiek H 466—468, 579—581, corruptie H 468—469, partijpolitiek H 469—470, 581—582, 583, Inlandsche beweging H 470—471, 584; Afd. II, Justitie, over: toelating en uitzetting H 508—509, 679, kosteloozen rechtsbijstand voor Inlanders H 509, 680, Nji-Anah-zaak, mishandelingen, art. 161 bis strafwetboek H 508—512, 681; Afd. III, Financiën, over: belastingherzieningscommissie H 182, 264, wijziging der zegelverordening H 182—183, 264—266, zegelrecht verklaringen Inl. 2e klasse scholen H 182—183, 264, belastingpolitiek H 183, 264—266; Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur, over: bestuursverhoudingen in Atjeh H 200, verkoop auto gouverneur Van Sluijs H 200, 319, zaak Tengkoë Asjèk H 201—202, 319, belastingen Vorstenlanden H 789; Afd. V, Onderwijs en Eeredienst, over: bezuiniging op onderwijs H 236, overname v.d. technische hoogeschool H 236, 394—395, A. B. C. werk H 237, 394, toestanden in Inl. ziekenhuizen H 237—238, 395, koelieschooltjes H 238, 394, ongesubsidieerd

onderwijs H 394; Afd. VI, Landbouw, Nijverheid en Handel, over: gemengd bedrijf voor houtverkoop H 482, 494; Afd. VIII, Gouvernementsbedrijven, over: magazijnsvoorraden H 288, tarieven H 288, 339, verzoeningsraad S. S. H 288, 340, commissiën van onderzoek H 339; Afd. IX, Oorlog, over: ongeval onderluitenant Boogaers H 662, 701, militaire economie H 662—663, 701, politiek in militaire vereenigingen (O. A. B.) H 663—667, 701—704, (re)ëngagementscontracten H 664, 701—702.

— provincie-, regentschaps- en kiesordonnanties, over: positie van den gouverneur H 606, 737, autonomie H 606, 608, 640, 736, 738, college van gedeputeerden H 607, aantal vergaderingen H 607, prov. griffie H 608, regentschappen buiten de provincie H 608—609, 640—641, 738, federatie van zelfbesturen H 609, 736, toelating Europeesche B. B.-ambtenaren tot regentschapsraad H 609, kiesmannen H 609—610, 647—648, 740, provinciaal begrotingsrecht H 630, 736, samenstelling regentschapsraden H 641, 647, 739, gecommitteerden H 641, regentschaps-secretariaat H 641—642, 740.

— regularisatie-voorstellen 1922, over: begrotingsbeheer H 791, 794—795.

— wijziging koelieordonnantie, over: wijziging Regeeringsstandpunt H 19—21, kapitalistisch standpunt der Regeering H 21—23, 122—125, karakter der poenale sanctie H 23, 25—28, 123, wervingsmisbruiken H 23—25, 123, becijfering financieele consequenties H 22—23, 123—124, geleidelijke afschaffing poenale sanctie H 28—30, 126, arbeidsinspectie H 30—31, 124—125, 133, aanslagen op assistenten H 25—27, 128—129, rechtspraak in Deli H 27, 124—125, 128, vestiging buitenlandsch kapitaal H 125, koelieloon H 129, poenale sanctie en de Christelijke wereldbeschouwing H 130—133.

— hoogovenbedrijf, over: staatsexploitatie H 307, 362, financieele verhouding tot gouvernement H 308, 310, 362, 369, Regeeringscommissaris H 308, 361, 369, Poeloelaoetmijn H 309, 362, 369, techniek H 310, arbeidswetgeving H 311, 364, 369.

VALKENBURG (A. M.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegrooting 1924, Afd. III, Financiën, over: wijziging der zegelverordening H 278; Afd. V, Onderwijs en Eeredienst, over: vacantieregeling H 224, 391, aansluiting lager en middelbaar onderwijs H 224—225, 390; Afd. VI, Landbouw, Nijverheid en Handel, over: gemengd bedrijf voor de houtverkoop H 485—486, 495.

— wijziging koelieordonnantie, over: wijziging van het Regeeringsstandpunt H 56, noodzakelijkheid tot handhaving der poenale sanctie H 57, werving H 58, financieele consequenties H 58, art. 24 der koelieordonnantie H 58.

— hoogovenbedrijf, over: staatsexploitatie H 291, techniek H 291, verkoofsbaarheid H 291, 355, rentabiliteit H 291, 292, financieele verhouding tot gouvernement H 293, 294, 295, Nederlandsch karakter H 293, commissarissen H 293, 294, politieke consequenties H 294.

WAERDEN (Ir. J. VAN DER).

Regeeringsgemachtigde voor het hoogoven-, staal- en walswerk in Z.O. Borneo.

Beantwoordt de sprekers over het hoogovenbedrijf en spreekt daarbij over: het bedrijf als sleutelindustrie H 349, technische en commercieele opzet H 350, verkoofs-

baarheid H 350, 367, karakter der overeenkomst H 351, financiële verhouding tot het gouvernement H 351, 366, 367, staatsexploitatie H 352, 367, politieke gevolgen H 352, bedoelingen van het syndicaat H 353, zetel der vennootschap H 353, Poeloe Laoet-mijn H 353, 368, Regeeringscommissaris H 353, 368, arbeidswetgeving H 354, 368, mijnwet H 366.

WAWOROENTOE (A. L.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, algemeene beschouwingen, over: gevoelens der Minahasa jegens de Regeering H 435—436; Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur, over: opleidingsschool voor Inlandsche ambtenaren H 213, 317, persoonlijke diensten H 214, majoorstitel 215, 317, Afd. V, Onderwijs, en Eeredienst, over: Inlandsche leeraren H 240, hulde Mr. Creutzberg H 240, volksonderwijs in de Minahasa H 396; Afd. VII, Burgerlijke Openbare Werken, over: architectencursus H 521, splitsing B. O. W. H 521.

WESTRA (Mr. Dr. H.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, algemeene beschouwingen, over: het tweemaal 's jaars houden van algemeene beschouwingen H 441, Stille Zuidzee-probleem, tractaat van Washington en vlootwet H 441—442; Afd. IV, Binnen-

landsch Bestuur, over: kantoor voor Chineesche zaken H 195, ontstemming onder de Chineezen H 195, opleidingsschool voor Inlandsche ambtenaren H 195—196; Afd. V, Onderwijs en Eeredienst, over: hulde aan Mr. Creutzberg H 240, overname van de technische hoogeschool H 240.

WIRANATA KOESOEMA (R. T. A.).

Spreekt bij de beraadslaging over de 1ste algemeene aanvullingsbegroting 1924, Afd. II, Justitie, over: toezicht op levensverzekeringsmaatschappijen en spaarkassen H 499—500, 679, Inlandsche rechtskundigen H 500—501; Afd. IV, Binnenlandsch Bestuur, over: Inlandsche verponding H 202—204, 319, collecteloonen dessahoofden H 204, hoofdgeld H 204—205, plv. ondercollecteurs belastingen H 205, belastingen Vorstenlanden H 790; Afd. V, Onderwijs en Eeredienst, over: toezicht op studie van Inlandsche jongelui H 222, internaat te Bandoeng H 222, toelagen aan leerlingen van de H. K. S. te Bandoeng H 222.

— provincie-, regentschaps- en kiesordonnanties, over: spoedige instelling van regentschapsraden H 619—620.

— wijziging koelieordonnantie, over: weringspraktijken H 76—77, geleidelijke afschaffing der poenale sanctie H 77—78.

10. DEPARTEMENTSGEWIJS ZAKENREGISTER.

AFDEELING I.

Regering en Hooge Colleges.

- Adres. — Volksraad aan H. M. de Koningin. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 4; st. 2, blz. 4.
- Algemeene Secretarie. Beteekenis —. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 6; st. 2, blz. 5; H 415—417, 547—548, 567.
- Bezuiniging op de —. Ond. 3 — Afd. I: st. 4, blz. 2; st. 5, blz. 2.
- Bestuursverkaveling. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 5—6; st. 2, blz. 5; H 408—410, 416—417, 457—458, 538, 550, 588, 589, 593.
- Gedenboek. Aanbieding Indisch —. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 4; st. 2, blz. 4.
- Volksraad. B.B. ambtenaren in den —. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 4; st. 2, blz. 5; H 418, 439, 445, 569, 590—591.
- Positie ambtenaren —sleden. H 463—464, 536, 575—576, 586.
- Regeringshouding tegenover den —. H 441, 535—536, 561—562, 568, 587.
- Schema van nieuwe wijze van samenstelling —. H 420, 532, 590.
- Vragenrecht van den —. H 465, 536.
- Wijze van leiding door en staatsrechtelijke positie van den voorzitter van den —. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 5; st. 2, blz. 5; H 423, 425—426, 428, 446—447, 457, 462, 473—474, 555, 583.

Algemeene beschouwingen

(voor zoover niet overgebracht naar de betrokken afdelingen).

- Alcoholbestrijding. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 9; st. 2, blz. 7. Zie ook Afd. III: „Aceijns op gedistilleerd”.
- Algemeene beschouwingen. Tweemaal 's jaars houden van —. H 404—405, 407—408, 414—416, 422, 428, 436—437, 441, 442—443, 453, 464—465, 531—532, 583—584.
- Ambtenaren. Corruptie onder —. Zie aldaar.
- Inkrimpings aantal —. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 2—3; st. 2, blz. 2; H 411—412, 429, 461—462, 540, 541, 542—544, 546.
- Verzet van — tegen de bezuiniging. H 411, 429, 438, 540.
- Beleid. Vertrouwen in het — der Regeering. H 450—452, 462—463, 533, 588.
- Bommenwerpen. Oorzaken van het —. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 5; st. 2, blz. 5; H 403—404, 422, 456, 533.
- Chineesche onderwijzeressen. Niet-toelating —. Zie Afd. II: „Toelating”.
- Commissariaat. Hoog — voor de koloniën. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 4; st. 2, blz. 5.
- Communisme. Ond. 2 — Afd. I: st. 1, blz. 5; st. 2, blz. 5; H 426, 452, 553—554.

- Corruptie. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 6—8; st. 2, blz. 5—7; H 423, 429—431, 440, 449, 450—452, 452—453, 458, 468—469, 474—476, 537, 586.
- Dictator. Bezuinigings —. Zie Afd. III: „Bezuiniging”.
- Drankbestrijding. Zie: „Alcoholbestrijding”.
- Economische toestand. — Inlandsche bevolking H 439, 587.
- Fascisme. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 5; st. 2, blz. 5.
- Fraudes. Zie: „Corruptie”.
- Hoogovenbedrijf. Zie Afd. VIII.
- Inlandsche beweging. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 4—5; st. 2, blz. 5; H 403, 424—425, 439—440, 450, 452, 457, 470—471, 533—535, 552, 562, 584, 589.
- Inlandsche psyché. H 476, 481, 563—565, 584—585.
- Interneering. — besluit Semaoen. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 5; st. 2, blz. 5.
- Kabinetserisis. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 4; st. 2, blz. 4—5.
- Kastekorten. Zie: „Corruptie”.
- Kiesordonnantie. Zie Afd. IV.
- Luitenant-gouverneur-generaal. — als bezuinigings-dictator. Zie: „Bezuiniging”.
- Magazijnsvoorraden. Verificatie —. Zie aldaar.
- van den P. T. T.-dienst. Zie Afd. VIII: „P. T. T.-dienst”.
- Mededeelingen. — omtrent onderwerpen van algemeen belang. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 8; st. 2, blz. 7; H 416, 535, 567, 587.
- Minahasa. Gevoelens der — jegens de Regeering. H 435—436.
- November-belofte 1918. H 441, 532, 562, 588.
- Opium- en morphine-schandaal. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 8; st. 2, blz. 7.
- Partijpolitiek. Zie: „Politieke stroomingen”.
- Personeel. Selectie van —. H 430, 545.
- Vermindering van —. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 2; st. 2, blz. 2—3; H 411—412, 429, 461—462, 540, 541, 542—544, 546.
- Politieke stroomingen en verhoudingen. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 4—5; st. 2, blz. 5; H 417—420, 445—449, 455—457, 469—470, 532, 548, 556, 558, 559—560, 565, 575, 577—578, 581—582, 583, 585.
- Provincie- en regentschapsordonnantie. Zie Afd. IV.
- Psyché. Inlandsche —. Zie aldaar.
- Rassen-antagonisme. H 401—404.
- Sarekat Islam. H 427—428.
- Taylor-systeem. — en personeelsvermindering. H 548.
- Verhouding. — Opperbestuur en Indische Regeering. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 4; st. 2, blz. 4—5; H 401—404, 431—432, 433, 444—445, 465, 532, 584, 589.
- Verificatie. — magazijnsvoorraden. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 8; st. 2, blz. 7.
- Verkaveling. Bestuurs —. Zie aldaar.
- Volkenbond. H 401—404, 532—533.
- Wereldfederatie. — van staten. H 401—404, 532—533.

AFDEELING II.

Departement van Justitie.

Arbeidsinspectie. Zie onder „Assistenten-regeling” en „Koelie-ordonnantie”.

Artikel 161bis strafwetboek. Toepassing van —. Ond. 1 — Afd. II: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2; st. 6, blz. 1; H 511, 512, 676, 681, 685, 687.

Assistenten-regeling. Beroep op den rechter. Ond. 6 — st. 3, blz. 2; st. 4, blz. 2; st. 5; H 522, 524, 529, 769, 774, 777, 779.

Bevoegdheden van de arbeidsinspectie. Ond. 6 — st. 3, blz. 2; st. 4, blz. 2; H 523, 525, 768, 769, 775, 778.

Plaatselijke of algemeene toepassing der —. Ond. 6 — st. 3, blz. 1; st. 4, blz. 1; st. 5; H 526, 770, 776, 779.

Schadeloosstelling bij verbreking overeenkomst en ziektesalaris. H 529, 771.

Toepassing plaatselijke gebruiken bij de uitvoering der —. Ond. 6 — st. 3, blz. 2—3; st. 4, blz. 1; H 527, 771, 773, 776, 780.

Vervoer na afloop overeenkomst. H 526, 528, 770, 777.

Vorm en duur der overeenkomsten bij de —. Ond. 6 — st. 3, blz. 1; st. 4, blz. 1; H 521, 526, 768, 770, 780.

Zegelrecht assistenten-contracten. Ond. 6 — st. 3, blz. 1; st. 4, blz. 1.

Candidaat-notarissen. Ranglijst van —. Ond. 1 — Afd. II: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1; H 501, 502, 674, 675, 682.

Gevangeniswezen. Logies in de gevangenissen. Ond. 1 — Afd. II: st. 2 en 3; H 496, 497, 672, 679, 686.

Rekesten van preventieve gevangenen. Ond. 1 — Afd. II: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2.

Tjipinang-gevangenis. H 497, 679, 686.

Toestanden in de gevangenissen. H 497, 673, 679.

Gratierekest. — Lawa. Zie: „Lawa”.

Huiszoekingen. — bij Chineezen. Ond. 1 — Afd. I: st. 1, blz. 5; st. 2, blz. 5; H 193, 198, 205, 207, 311.

Huwelijkssluiters. Ond. 1 — Afd. II: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2; H 514—516, 676, 683.

Inlandsche rechtskundigen. Opleiding en uitzending van —. Ond. 1 — Afd. II: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1; H 498, 500, 501, 673, 674, 679, 686.

Koelieordonnantie.

Arbeidsinspectie. Outilsleering der —. Ond. 4 — st. 2, blz. 5; st. 3, blz. 4; st. 7; H 81, 117, 121—122, 124—125, 133, 134—135, 152, 159.

Art. 21, alinea 1 der —. H 11, 51, 118.

Art. 24 der —. Ond. 4 — st. 2, blz. 10; st. 3, blz. 7; st. 8; H 18, 58, 76, 85, 117—118, 152—153, 157.

Verbetering der —. Ond. 4 — st. 2, blz. 3—5; st. 3, blz. 4; st. 6; H 41—42, 54, 71—72, 87, 116, 137—138.

Zie overigens: „Poenale Sanctie”.

Kolonisatie. Ond. 4 — st. 2, blz. 8; st. 3, blz. 6; H 13—14, 69, 80—81, 89—90, 113—115, 157—158.

Kosteloze rechtsbijstand. — voor Inlandsche beklagden. Ond. 1 — Afd. II: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2; H 509, 675, 680, 686.

Landgerechten. Inkrimping der rechtspraak door —. Ond. 1 — Afd. II: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 2.

Lawa. Afwijzing gratierekest douaneambtenaar —. Ond. 1 — Afd. II: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 2; H 502—508, 677, 678, 682, 688.

Nji Anah-zaak. Ond. 1 — Afd. II: st. 2, blz. 1; H 452, 498, 510, 513, 514, 674, 677, 678, 679, 684, 685, 687.

Poenale sanctie. Aantal ontbonden contracten. Ond. 4 — st. 1, blz. 1; st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 3; H 40—41.

Becijfering financieele consequenties afschaffing —. Ond. 4 — st. 1, blz. 1—2; st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 3; H 22—23, 33, 58, 107—111, 123—124, 138, 161, 162.

Behoud —. Ond. 4 — st. 2, blz. 1, 7—9; st. 3, blz. 2, 5—7; H 8—10, 15—17, 31—32, 48—50, 54—55, 57, 59—61, 62—63, 84—85, 93—94, 107, 149—152, 153—155, 159.

Geleidelijke afschaffing —. Ond. 4 — st. 2, blz. 6—7; st. 3, blz. 5; st. 4; H 28—30, 77—78, 88, 126.

Motiveering van het voorstel. Ond. 4 — st. 2, blz. 2—3; st. 3, blz. 2—3; H 21—23, 32—33, 44, 107, 134.

Ondernemingen verplaatsen zich naar het buitenland. Ond. 4 — st. 1, blz. 2; H 33, 112—113, 162.

Ondernemingspersoneel belast met het terugvoeren van weggelopen koelies. Ond. 4 — st. 1, blz. 1; st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 3; H 41.

Onvrijheid van den werkman. Ond. 4 — st. 2, blz. 5—6; H 10—11, 12—13, 23, 25—28, 34—36, 45—48, 51—54, 73—74, 94, 151.

Panglongs. H 145.

Reëngementscontracten van korteren duur. Ond. 4 — st. 2, blz. 10; H 18—19, 74—75, 117, 152, 157.

Registratie der koeliecontracten. Ond. 4 — st. 2, blz. 8; st. 3, blz. 6.

Staatsbedrijven zonder contractkoelies. Ond. 4 — st. 1, blz. 4; st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 3—4.

Vrije emigratie. H. 78—80.

Wervingsmisbruiken. Ond. 4 — st. 2, blz. 5; st. 3, blz. 4—5; H 23—25, 58, 76—77, 103—106, 123, 155—156, 157.

Wijziging van het Regeeringsstandpunt. Ond. 4 — st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1—2; H 10, 19—21, 43, 56.

Politie. Zie Afd. IV.

Premie-obligatie-maatschappijen, levensverzekeringmaatschappijen en spaarkassen. Toezicht op de —. Ond. 1 — Afd. II: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2; st. 7; H 499, 500, 516, 517, 674.

Preventieve hechtenis. Ond. 1 — Afd. II: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2; H 497, 673.

Ranglijst. Zie: „Candidaat-notarissen”.

Rechtsbijstand. Zie: „Kosteloze rechtsbijstand”.

Rechtskundigen. Inlandsche —. Zie aldaar.

Rechtspraak. Zie: „Landgerechten”.

Klachten over de —. H 426—427, 677—678, 688.

Retour-commissie. Boekenonderzoek justitie Semarang naar —. Ond. 2 — Afd. I: st. 1, blz. 8; st. 2, blz. 7; H 449, 538, 590.

Ronkes Agerbeek en Lips. Strafvervolging ingesteld tegen —. Ond. 1 — Afd. II: st. 2, blz. 1, st. 3, blz. 2.

Toelating en uitzetting van Chineezen. Ond. I — Afd. II: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2; H 452, 459—460, 502, 508, 509, 513, 538, 579, 675, 679, 686.

Toezicht. — op premie-obligatie- en levensverzekering-maatschappijen. Zie: „Premie-obligatie”.

Uitzetting: Zie: „Toelating”.

Vergadering. Vergaderverbod Vorstenlanden. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 5; st. 2, blz. 5; H 403, 418, 421—422, 423—424, 536.

Wijziging bepalingen recht van vereeniging en —. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 5; st. blz. 5; H 453.

AFDEELING III.

Departement van Financiën.

Accijns. Verhooging — op lucifers. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 3; H 189—190, 243, 270, 273.

Verlaging — en invoerrecht op gedistilleerd. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 2—3; H 176—177, 178, 189, 191, 241—242, 261, 270, 274.

Vrijstelling brandspiritus van —. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 3.

— schandaal te Paboearan en in de Dralle-fabriek. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 3; H 186—188, 242—243, 268—269, 273.

Begrooting. Beheer der —. Ond. I — Afd. III: st. 4, blz. 1—3; st. 5, blz. 1—4; H 791—795.

Maatregelen ter verkrijging van een sluitende —. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 1, 2—4; st. 2, blz. 1, 2—4; H 410—411, 417, 539—540, 568, 591, 592. Zie ook: „Bezuiniging”.

Belasting. Aanslagen suikerondernemingen in de verschillende — en. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1.

Aanslag inkomsten — leerlingen Stovia enz. H 185—186, 244, 267.

Achterstand aanslag inkomsten — 1923. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1; H 177, 245.

Boekenonderzoek door den — accountantsdienst. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1.

Commissies tot herziening van het — stelsel. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1; H 177, 182, 184, 243, 261, 264, 272, 433, 545, 557.

Cursus h. t. l. voor opleiding tot — inspecteur. Ond. I — Afd. III: st. 6; H 191, 245, 271, 274, 278.

Onderzoek naar verzwaring desa- en gewestelijke —. H 438—439, 562, 587—588, 651.

Onderzoek door den — accountantsdienst naar onregelmatigheden bij de politie. Zie: „Belasting-accountantsdienst”.

Oorlogswinst —. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1; H 181, 243—244, 458—459, 544—545, 579.

Opeenten inkomsten —. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1.

Storting personeele — in 's Lands kas door desabewoners. H 186, 244.

Uitbreiding personeel — dienst. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2; H 177—178, 186, 191, 244—245, 262, 267, 272.

— in de Vorstenlanden. Ond. I — Afd. III: st. 10; H 784—790.

— op naamlooze vennootschappen. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 5; st. 3, blz. 5; H 166—167, 174, 177, 190—191, 243, 247, 253—254, 255, 257, 261, 262, 271, 272, 275, 276, 277.

Belasting-accountantsdienst. Boekenonderzoek door —. Zie: „Belasting, boekenonderzoek”.

Onderzoek onregelmatigheden bij de politie. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1.

Belastingpolitiek. H 183, 250, 264—266, 272—273.

Boekenonderzoek. — door den belastingdienst. Zie: „Belasting”.

Bezoldiging. — hulpondercollecteurs-districtsschrijvers. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2; H 205, 315.

- Bezuiniging. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 4; st. 2, blz. 4; Ond. 3 — Afd. III: st. 4, blz. 1; st. 5, blz. 1, 2; H 410—411, 428, 791—795. Zie ook: „Begroting” en „Bezuinigingsmaatregelen”.
- Bezuinigingscommissie. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 4; st. 2, blz. 4.
- Bezuinigingsdienst. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 4; st. 2, blz. 4; H 412—414, 541—542, 551—552, 591.
- Bezuinigingsdictator. H 412—414, 541—542, 551—552, 591.
- Bezuinigingsmaatregelen. Inkrimping uitgaven. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 2, 3; st. 2, blz. 2.
- Verhooging inkomsten. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 3—4; st. 2, blz. 3—4.
- Vermijding nieuwe uitgaven. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 3; st. 2, blz. 3.
- Commissie. Belastingherzienings—. Zie: „Belasting”.
- Comptabiliteitswet. Meerdere toepassing art. 82 —. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 6; st. 2, blz. 6; H 430, 537.
- Contract. — met stoomvaartmaatschappijen S. M. N. en R. L. Zie: „Overeenkomst”.
- Douane. Conflict hoofd — dienst en — bondsvoorzitter. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2; H 188, 245, 269—270, 273.
- Stopzetting bezuiniging op — dienst. H 188, 245.
- Duurtetoeslag. Regeling —. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 8; st. 2, blz. 7; H 417, 443, 538, 568.
- Financieele politiek. Zie: „Politiek”.
- Financieele toestand. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 1—2; st. 2, blz. 1—2; H 408, 410—411, 417, 437—438, 458, 539, 542, 557, 561, 591—592.
- Inflatie. Begin van —. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 2; st. 2, blz. 2; H 411, 443.
- Inkomstenbelasting. Zie: „Belasting”.
- Inlandsche verponding. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1. Zie ook Afd. IV: „Verponding”.
- Invoerrecht. Verhooging en wijziging tarief van — en. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 2—3; st. 3, blz. 2—3; H 171—172, 178, 241, 257, 271—272.
- Verhooging — op producten in Nederland. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 9; st. 2, blz. 7.
- Verlaging — en accijns. op gedistilleerd. Zie: „Accijns”.
- Kostprijs. — Javasuiker 1921. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1.
- Leening. Indische — 1919. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 2; st. 2, blz. 2.
- Onderstand. — weduwen gewezen Inlandsche landsdienaren. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2; H 182, 246.
- Oorlogswinstbelasting. Zie: „Belasting”.
- Opeenten. — inkomstenbelasting. Zie: „Belasting”.
- Opium. Vermindering — opbrengst. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 3—4; st. 2, blz. 4; Afd. III: st. 3, blz. 2.
- Overeenkomst. — met S. M. N. en R. L. inzake postvervoer. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 1; H 280, 326, 331, 341.
- met R. L. inzake vervoer van landsreizigers. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2.
- Pensioen. Proportioneel —. H 429.
- Uitkeering 40% op de — en. Zie: „Weduwen- en weezenfonds”.
- fonds weduwen en weezen inheemsche landsdienaren. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2, blz. 2; H 177, 245, 261, 272.
- regeling ambtenaren provincie- en regentschapsraden. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2; H 181.
- Personeele belasting. Zie: „Belasting”.
- Politiek. Belasting —. Zie aldaar.
- Financieele —. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 1—2; st. 2, blz. 1—2; H 453, 466—468, 576, 579—581.
- Postcontract. Zie: „Overeenkomst”.
- Producten. Invoerrecht op — in Nederland. Zie aldaar.
- Reisreglement. Herziening —. H 270, 274.
- Statistiek. Handels—. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 1—2; st. 3, blz. 1.
- Stoomvaartmaatschappijen. Overeenkomst met — R. L. en S. M. N. Zie aldaar.
- Veiligstelling. — van den Indischen gulden. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 2; st. 2, blz. 2; H 411, 540, 544.
- Vuurwapenbelasting. Zie: „Zegelrecht”.
- Weduwen- en weezenfonds. Uitkeering en subsidie — Europeesche burgerlijke ambtenaren. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 1—2.
- inheemsche landsdienaren. Zie: „Pensioen”.
- Zegelrecht. — boschconcessiën. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 4; st. 3, blz. 4; H 179, 250.
- concessie watergebruik voor beweegkracht. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 4; st. 3, blz. 4; H 179, 250.
- grondhuurcontracten. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 4; st. 3, blz. 5; H 172, 179, 180, 182, 250, 263, 274.
- Mekkapassen. H 179—180, 274.
- onderhuur. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 4; st. 3, blz. 4.
- oprichting naamlooze vennootschappen. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 5; st. 3, blz. 5; st. 4; H 166—167, 174, 190—191, 247, 253—254, 255, 257, 262, 271, 275—276, 277.
- ontschepingsvergunningen. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 3—4; st. 3, blz. 3—4; st. 4; H 165—166, 172—173, 185, 188—189, 247, 251—253, 254, 258—259, 262, 268, 275.
- vergunningen aanleg industrielen tramweg. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 4; st. 3, blz. 4.
- verklaringen Inlandsche 2de klasse scholen. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 3; st. 5; H 182—183, 183—184, 185, 186, 250, 263, 264, 267, 268, 271, 274.
- verzoekschriften om goedkeuring statuten of reglementen eener vereeniging. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 5; st. 3, blz. 5; H 174, 251, 273—274.
- vuurwapens. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 6; st. 3, blz. 6; H 182, 186, 251.
- zichtaccepten. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 4; st. 3, blz. 4.
- Uitbreiding handelszegelrecht tot transacties in andere artikelen. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 5—6; st. 3, blz. 5—6; H 170—171, 174—175, 185, 189, 248—250, 256, 258, 276—278.
- Vrijstelling handelszegel voor den producent. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 5, 6; st. 3, blz. 5, 6; st. 4; H 167—169, 169—170, 175, 185, 189, 248—250, 253, 255, 256, 258, 262, 276—278, 279.
- Vrijstelling — aanstellingsbesluiten des hoof-

den en desabestuurders. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 3; H 180—181, 250, 263.

Vrijstelling — benoemingsbesluiten dept. van Oorlog. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 3; H 179, 250.

Vrijstelling — sluitbrieven door makelaars toegezonden aan buitenlandsche meesters. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 5; st. 3, blz. 5; H 174.

Vrijstelling — verzoeken landsdienaren om verlof, ontslag enz. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 3.

Zegelverordening. Wijziging —. Ond. I — Afd. III: st. 2, blz. 3—6; st. 3, blz. 3—6; st. 4; st. 5; H 165—169, 169—171, 172—175, 178, 179, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 188—189, 190—191, 241, 246—251, 257—259, 262, 263, 264—266, 267, 268, 271, 272, 273, 274—278. (Voor de onderverdeeling, zie: „Zegelrecht“).

AFDEELING IIIA.

Indische Schuld.

Deze afd. is niet ter sprake gekomen.

AFDEELING IV.

Departement van Binnenlandsch Bestuur.

Algemeene politie. Zie: „Politie“.

Assistent-resident. Optreden — van Batavia. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 6; st. 2, blz. 6.

Ontslag — van Mr. Cornelis. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 7, 8; st. 2, blz. 7.

Auto gouverneur Van Sluys. Ond. I — Afd. IV: st. 2; blz. 1; st. 3, blz. 1; H 200—201, 313.

Begraafplaats Soengei Mati. Ond. I — Afd. IV: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1; H 208, 315, 321, 323.

Belastingen. — in de Vorstenlanden. Ond. I — Afd. IV: st. 8, 9 en 10; H 784—790.

Bestuursassistenten. Ond. I — Afd. IV: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2.

Bestuursverhoudingen in Atjeh. Ond. I — Afd. IV: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1; H 200—202, 313.

Buitengewesten. Mededeelingen over de —. Ond. I — Afd. IV: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 2.

Chineesch bestuur. Hervorming —. Ond. I — Afd. IV: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 5; H 193—195, 198, 205, 206, 312, 317, 318, 321, 322.

Chineesche zaken. Kantoor voor —. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 5; st. 2, blz. 5; Afd. IV: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 5—6; H 194, 195, 197—199, 312, 317, 322, 459—460, 537—538, 578, 586.

Cassave. Zie onder: „Suiker“.

Collecteloon. — desahoofden. H 204, 314.

Desahoofden. Zie: „Collecteloon“.

Djaga djoendjang. Afschaffing —. Ond. I — Afd. IV: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 6.

Europeesch bestuur. Reizen gewestelijke bestuurshoofden. Ond. I — Afd. IV: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 6.

Hoofdecommissaris. Benoeming — van politie te Batavia. Zie: „Politie“.

Hoofdgeld. Ond. I — Afd. IV: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 7; H 204, 207, 315.

Hoofdhoevoems-majoors. H 215, 317.

Indigo. Zie onder: „Suiker“.

Kadaster. Meeningsverschil tusschen — en topografischen dienst. Ond. I — Afd. IV: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 6; H 211—212, 316.

Kiesordonnanties. Zie: „Provincie-, regentschaps- en —“.

Landrente. Invoering — ter S. W. K. H 552—553, 590.

Malversatiën. — bij de politie. Zie: „Politie“.
— in Solo. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 8; st. 2, blz. 7.

Opleiding. — personeel der algemeene politie. Ond. I — Afd. IV: stukken 5, 6 en 7.

— Inlandsche ambtenaren. Zie: „Osvia“.

Osvia. — Minahasa en Ambon. Ond. I — Afd. IV: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 2; H 195, 206, 212, 213, 316, 322, 324.

Ontvoogding. — Preanger Regentschappen. Ond. I — Afd. IV: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 6.

Paradijsvogels. Zie: „Verbod“.

Persoonlijke diensten. H 214, 317.

Politie. Benoeming van een officier tot h.e.v.p. te Batavia. Ond. I — Afd. IV: st. 2, blz. 2; H 211, 558, 568, 586.

Commissie tot reorganisatie der —. Ond. I — Afd. IV: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2. H 199, 207, 211.

Gewapende politie. Formatie en dislocatie van de

- in de buitengewesten. Ond. 1 — Afd. IV: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2 en 3. H 196, 197, 311.
- Hardhandig optreden van de —. Ond. 1 — Afd. IV: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2.
- Hoofddecommissariaat te Soerabaja. Ond. 1 — Afd. IV: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 6.
- Huiszoekingen. Ond. 1 — Afd. I: st. 1, blz. 5, st. 2, blz. 5; H 193, 198, 205, 207, 311.
- Misstanden bij de —. Ond. 1 — Afd. I: st. 1, blz. 6—8; st. 2, blz. 5—7; H 423, 452—453, 537, 550, 573—574.
- Reorganisatie der —. H 537, 549—550, 556, 557—558, 588, 593.
- Opleidingsschool voor het personeel der algemeene —. Ond. 1 — Afd. IV: st. 6 en 7.
- Veldpolitie. Verloop onder agenten der —. Ond. 1 — Afd. IV: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 5.
- Vervaardiging van uniformen en schoenen. Ond. 1 Afd. IV: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 5.
- Provincie-, regentschaps- en kiesordonnanties.
- Gouverneur. Positie van den —. Ond. 2 — st. 6, blz. 2, 6; st. 7, blz. 2, 5; H 602—603, 603, 606, 612, 621, 633, 720, 731, 737, 746—747, 751, 756, 761.
- Kiesordonnantie v. d. regentschappen. Ond. 9.
- Kiesdistricten. Ond. 9 — st. 9II; H 623, 648, 740.
- Kiesmannen. Ond. 9 — st. 5, blz. 2, 3; st. 6, blz. 2—3; st. 7; st. 8; st. 10; H 605, 609, 610, 612—614, 624, 646—647, 647—648, 726, 734, 740, 749, 753, 766, 767.
- Regentschapskiezers. Ond. 9 — st. 5, blz. 2—3; st. 6, blz. 2; H 740, 749.
- Splitsing in kiezerseorpsen. Ond. 9 — st. 9I en III; H 602, 621, 641, 747.
- Uitsluiting Inl. bestuursambtenaren. Ond. 9 — st. 5, blz. 3; st. 6, blz. 3.
- Vrouwenkiesrecht. Ond. 9 — st. 5, blz. 2; st. 6, blz. 2; H 602, 624, 646, 725, 734, 746, 750, 757, 766.
- Kiesordonnantie van de prov. West-Java. Ond. 9.
- Kiesdistricten. Ond. 9 — st. 5, blz. 2; st. 6, blz. 1—2; H 623, 725—726, 734.
- Splitsing in kiezerseorpsen. Ond. 9 — st. 5, blz. 1; st. 6, blz. 1; H 601, 621, 726, 749—750, 757, 766.
- Vrouwenkiesrecht. Ond. 9 — st. 5, blz. 1; st. 6, blz. 1; H 602, 725, 729, 746, 750, 757.
- Kosten van de instelling van prov. en reg. Ond. 2 — st. 6, blz. 1; st. 7, blz. 1; H 601, 616, 617, 620, 741.
- Provincie. Actief kiesrecht. Ond. 2 — st. 6, blz. 5; st. 7, blz. 4. Zie verder onder kiesordonnantie.
- Begrotingsrecht van de provincie. H 630, 736, 755.
- Belastingsfeer van de —. Ond. 2 — st. 6, blz. 3; st. 7, blz. 3; H 618, 621.
- Benoeming van leden. Ond. 2 — st. 6, blz. 4, 5; st. 7, blz. 3; st. 8II; Ond. 9 — st. 5, blz. 2; st. 6, blz. 2; H 627, 631.
- Commissies met speciale taak. Ond. 2 — st. 6, blz. 3; st. 7, blz. 2.
- Gedeputeerden. Ond. 2 — st. 6, blz. 6, 9; st. 7, blz. 4; st. 8, IX, X en XIII; st. 12, V, VI—XI; H 607, 629, 634—635, 730, 732, 752, 760, 763.
- Onvereenigbaarheid, uitsluiting, enz. Ond. 2 — st. 6, blz. 4—5; st. 7, blz. 3—4; st. 8, VIII; st. 12, II; H 628, 631—632, 717, 729—730, 751, 752, 760.
- Passief kiesrecht van de provinciale raden. Ond. 2 — st. 6, blz. 4; st. 7, blz. 3; st. 8I, st. 12I; H 605, 627—628, 631, 725, 729, 746, 750, 751, 759.
- Politiedwang. Ond. 2 — st. 6, blz. 8; st. 7, blz. 7; st. 12, XVI; H 630, 724, 732, 752, 762.
- Secretaris van de —. Ond. 2 — st. 6, blz. 7; st. 7, blz. 5; st. 8, XI; H 608, 629, 633, 731, 751, 761.
- Taak van de —. Ond. 2 — st. 6, blz. 3; st. 7, blz. 2; H 603, 606—607, 608, 621, 627, 637—638, 720—723, 731, 735—736, 736—737, 743, 752, 754, 761.
- Vergaderingen (aantal en geheimhouding). Ond. 2 — st. 6, blz. 7, 8; st. 7, blz. 6; st. 8, XIV; st. 12 XIII en XIV; H 607, 630, 632, 731, 748, 761.
- Voertaal in den prov. raad. Ond. 2 — st. 6, blz. 4; st. 7, blz. 3; H 604, 723.
- Zittinggeld voor leden. Ond. 2 — st. 6, blz. 5; st. 7, blz. 4; st. 8, VII; H 632, 730, 751, 760.
- Regentschappen. Actief kiesrecht. Zie kiesordonnantie.
- Begrotingsrekening. Contrôle op —. Ond. 2 — st. 6, blz. 12; st. 7, blz. 10.
- Benoeming van reg. leden. Ond. 2 — st. 6, blz. 9; st. 7, blz. 7; st. 9II; st. 14II; Ond. 9 — st. 5, blz. 2; st. 6, blz. 2; H 605, 639, 641, 642, 645, 733, 739, 756, 762.
- Gecommitteerden. College v. —. Ond. 2 — st. 6, blz. 11, 12; st. 7, blz. 8; st. 9, III, st. 13, V—VII; st. 14, VI—VIII; H 640, 641, 643, 733, 753, 763, 764.
- Onvereenigbaarheid, uitsluiting, enz. Ond. 2 — st. 6, blz. 10; st. 7, blz. 8; st. 13, III, IV; st. 14, III—V; H 605, 609, 639, 642, 717, 733, 734, 748, 752, 763.
- Passief kiesrecht v. d. — raden en samenstelling. Ond. 2 — st. 6, blz. 9; st. 7, blz. 7; st. 9, II; st. 13, II; st. 14, I; Ond. 9 — st. 5, blz. 2; st. 6, blz. 2; H 605, 609, 624, 639, 641, 642, 646, 723—724, 725, 733, 734, 739, 746, 750, 752, 753, 762.
- Politiedwang. Ond. 2 — st. 6, blz. 12; 7, blz. 10; H 640, 724.
- Secretaris van 't reg. Ond. 2 — st. 6, blz. 11; st. 7, blz. 9; st. 9, IV; H 641—642, 734, 740, 754, 756, 764.
- Taak v. d. —. Ond. 2 — st. 6, blz. 3; st. 7, blz. 2; st. 10; H 640—641, 644—645, 720—723, 729, 735—736, 736—737, 738—739, 743, 748—749, 754.
- Vergaderingen. Besloten —, enz. Ond. 2 — st. 6, blz. 11; st. 7, blz. 9; st. 13, VIII, st. 14, IX—XI; H 643, 734, 764.
- Zittinggelden. Ond. 2 — st. 6, blz. 11; st. 7, blz. 9; st. 14, VIII; H 643, 733, 764.
- Regentschappen volgens de decentr. wetgeving (en spoedige instelling). Ond. 2 — st. 6, blz. 1—2, 9; st. 7, blz. 1—2; st. 9, I; st. 11; st. 13, I; H 601, 605, 608—609, 612, 615—617, 618, 620, 622, 639, 640, 641, 714—716, 729, 732, 738, 742—743, 744—745, 748, 753, 754, 762, 765—766.
- Rekenkamer. Toezicht van de algem. —. Ond. 2 — st. 6, blz. 12; st. 7, blz. 10.
- Resident ter beschikking en B.B.ambtenaren in het algemeen. Ond. 2 — st. 6, blz. 3, 6, 8, 11, 12;

st. 7, blz. 2, 6, 8, 9; st. 8, X en XV; st. 14, XV; H 603, 605, 625, 633, 637, 642, 644, 646, 717—719, 720, 730, 734, 741, 745—746, 746—747, 750, 756—757, 760, 761, 763, 764.

Waarde van de ontwerpen. Ond. 2 — st. 6, blz. 1; st. 7, blz. 1; H 596—600, 600—601, 603, 605—606, 612, 614, 621, 714, 717, 756.

Zelfbesturen. Federatie van —. H 609, 736, 755.

Regeringscommissaris Frijling. Verblijf in Atjeh —. Ond. 1 — Afd. IV: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1.

Spelling aardrijkskundige benamingen. H 207, 315.

Suiker. Sluiting —fabriek Seboro. Ond. 1 — Afd. IV: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 6.

Verbod verwerking van opkoopriet, indigo en cassave. Ond. 1 — Afd. IV: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 6.

Topografische dienst. Zie: „Kadaster”.

Veldpolitie. Zie: „Politie”.

Verponding. Inlandsche —. Ond. 1 — Afd. IV: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 6; st. 4; H 202—204, 207, 313, 314, 319, 320, 322, 424, 425, 555, 577.

Verbod jacht paradijsvogels. Ond. 1 — Afd. IV: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 2.

Waterrecht landschap Simeloengoen. Ond. 1 — Afd. IV: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1; H 210.

Zelfbesturen. Belastingen in de Vorstenlanden. Zie: „Belastingen”.

Reorganisatie —. Ond. 1 — Afd. IV: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 6.

AFDEELING V.

Departement van Onderwijs en Eeredienst.

A. B. C(omité). Ond. 1 — Afd. V: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 3; H 219—220, 222—223, 237, 374, 387—388, 389, 394.

Algemeen Ned. Verbond. Nederl. leergangen van 't —. H 233—234, 378.

Bezuiniging. — op onderwijs. Ond. 1 — Afd. V: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1; H 216—217, 236, 373, 386, 397.

B. G. D. Zie het afz. register hierachter.

Bijzonder onderwijs. Niet-gesubsidieerd —. Ond. 1 — Afd. V: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1; H 217, 222, 236, 373, 386, 394, 397.

Subsidieering van —. Ond. 1 — Afd. V: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 4; H 226, 239, 378, 379—380.

Cultuurondernemingen. Onderwijs op —. Zie: „Koelieschooltjes”.

Eeredienst. Inl. hulppredikers in Ambon en Menado. Ond. 1 — Afd. V: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1; H 229, 240, 389.

Rijnsche zendingsgenootschap. Ond. 3 — Afd. V: st. 4, blz. 2; st. 5, blz. 3.

Handelsonderwijs. Ond. 1 — Afd. V: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2; H 223, 229—230, 232, 375, 378, 390, 393.

Hoogere burgerscholen. Aansluiting lagere school met —. Ond. 1 — Afd. V: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2; H 224—225, 377, 390—391.

Eindexamen H. B. S. Semarang. Ond. 1 — Afd. V: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2; H 226.

Vacantie, leergang en leerplan. Ond. 1 — Afd. V: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 2; H 224, 377, 391, 398.

Holl. Inl. scholen. Instelling van parallelklassen. H 223, 375, 389.

Hooger onderwijs. Juridische —. Ond. 1 — Afd. V: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2.

Technische hogeschool. Overneming van de —. Ond. 1 — Afd. V: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 4; H 236, 240, 378, 379, 394—395, 399, 400.

Inlandsch lager onderwijs op inheemschen grondslag. Leerkrachten —. Ond. 3 — Afd. V: st. 4, blz. 2; st. 5, blz. 3.

Volksscholen. Zie aldaar.

Zegelrecht certificaten Inl. 2de kl. scholen. Zie Afd. III.

Inspectie. — lager onderwijs. Ond. 1 — Afd. V: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 2.

Internaat te Bandoeng. H. 222, 375.

Juridische hogeschool. Zie: „Hooger onderwijs”.

Koelieschooltjes. H 237, 379, 394, 399.

Kweekscholen. — voor Inlandsche onderwijzers. Ond. 1 — Afd. V: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1; H 219, 374, 387, 397.

— voor alle landaarden. Ond. 1 — Afd. V: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2.

Muloscholen. Ond. 1 — Afd. V: st. 4, 5 en 6.

— te Ambon. Ond. 1 — Afd. V: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2.

Leerkrachten zonder hoofdacte bij de —. Ond. 1 — Afd. V: st. 5 en 6.

Normaalscholen. Plaatsing van vrouwelijke abiturienten. Ond. 1 — Afd. V: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2.

Opleiding Indische talen. H 220—221, 239, 374, 397.

- Osvia. Oprichting van een — in de Minahassa. H 231, 393, 396.
- Poeasa-vacantie. H 224, 375—376, 387, 390, 397, 400.
- Pestbestrijding. Zie het afz. register voor den B. G. D. hierachter.
- Speciale scholen in de Minahassa. Ond. I — Afd. V: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2; H 230—231, 378, 393, 398.
- Subsidie. Algemeene —regeling. Ond. I — Afd. V: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2.
- voor bijzonder onderwijs. Zie aldaar.
- Technische hoogeschool. Zie: „Hooger onderwijs”.
- Toezicht op Inlandsche jongelieden. H 222, 375.
- Vacantie. — voor de H. B. S. Zie: „Hoogere burgerscholen”.
- Poeasa—. Zie aldaar.
- Volksscholen. Ond. 3 — Afd. V: st. 4, blz. 2; st. 5, blz. 3; H 791, 793, 794.
- Zeevaarkundige cursus. Ond. I — Afd. V: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 4.

Burgerlijke Geneeskundige Dienst.

- Artsen. Overplaatsing van —. Ond. I — Afd. V: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 4.
- Particuliere praktijk van Gouv. —. Ond. I — Afd. V: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 3; H 231, 235, 384.
- Verloop onder de Europeesche —. Ond. I — Afd. V: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 3; H 235, 384—385.
- Hoofdkantoor B. G. D. Werkwijze van het —. Ond. I — Afd. V: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 3; H 226—227, 381, 392, 399.
- Kankerbestrijding. Ond. I — Afd. V: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 3; H 234—235, 385.
- Krankzinnigengestichten. Ond. I — Afd. V: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 4.
- Leprabestrijding. Ond. I — Afd. V: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 3; H 239, 385, 396.
- Particuliere praktijk van Gouv. artsen. Zie: „Artsen”.
- Pestbestrijding. Ond. I — Afd. V: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 4.
- Samensmelting M. G. D. en B. G. D. H 384.
- Verloop. — onder de gouvernementsartsen. Zie: „Artsen”.
- Verplegend personeel. Opleiding van —. Ond. I — Afd. V: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 4.
- Volksgesondheid. Dienst voor de —. Ond. I — Afd. V: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 3; H 232, 382, 393.
- Vroedvrouwen. Injectie-bevoegdheid voor —. Ond. I — Afd. V: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 4.
- Ziekenhuizen. Ond. 3 — Afd. V: st. 4, blz. 2; st. 5, blz. 3; st. 7—9.
- C. B. Z. te Semarang. Ond. I — Afd. V: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 3; st. 8 en 9; H 238, 384.
- Toestanden in de —. Ond. I — Afd. V: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 3; H 237—238, 383—384, 395, 400, 518, 649.

AFDEELING VI.

Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel.

- Benzine. Contract met B. P. M. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 9; st. 2, blz. 7.
- Boschwezen. Gemengd bedrijf voor het —. Ond. I — Afd. VI: st. 2 en 3; H 482, 485, 488—492, 494, 495.
- Cultuurschool. Onderwijs in hygiëne op de — te Malang. Ond. I — Afd. VI: st. 2 en 3.
- Handelsaangelegenheden. Commissie van advies voor —. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 9; st. 2, blz. 7.
- Kamers van Landbouw. H 482, 492.
- Landbouw-consulent. Zie: „Landbouwvoorlichtingsdienst”.
- Landbouwvoorlichtingsdienst. Ond. I — Afd. VI: st. 2 en 3.
- Nijverheid. Ondersteuning van Inlandsche —. Ond. I — Afd. VI: st. 2 en 3.
- Panglong-reglement. H 481—482, 486—488, 494, 495.
- Papierfabriek te Padalarang. H 481—482, 486, 494.
- Rhein-Elbe-Union. Voorschotten —. Ond. 3 — Afd. VI: st. 4, blz. 2; st. 5, blz. 3—4.
- Visscherij. Bezuiniging op —. H 483—484, 493—494, 495, 496.
- Zaad. Invoer van —. H 482, 492, 495, 496.

AFDEELING VII.

Departement der Burgerlijke Openbare Werken.

- Architectencursus. H 520, 521, 650.
 Bevloeiingswerken. Zie: „Irrigatie”.
 Bezuiniging. — bij de Tjitaroem-bevloeiingswerken te Krawang. Ond. 1 — Afd. VII: st. 2 en 3; H 518, 519, 649.
 Bouw. — houten pier te Merauke. Ond. 1 — Afd. VII: st. 2 en 3.
 Gebouwen. — voor den P. T. T.-dienst. Ond. 1 — Afd. VII: st. 1, 2 en 3.
 Gebouw N. I. A. S. Verzakking —. Ond. 1 — Afd. VII: st. 2 en 3.
 Irrigatie. Bezuiniging op —werken. Ond. 1 — Afd. VII: st. 2 en 3; Ond. 3 — st. 4, blz. 2; st. 5, blz. 4; H 518, 519, 649.
 Ontslag werklieden. H 519, 650.
 Overcomplete ingenieurs van de B. O. W. Ond. 1 — Afd. VII: st. 2 en 3; H 518, 519, 520, 650.
 Overschrijving bij grondaankoop te „Tanah Grogol”. H 517, 518, 520, 649, 650, 651.
 Splitsing der B. O. W. H 519, 520, 650.
 Tanah Grogol. Zie: „Overschrijving”.
 Tjitaroem. — bevloeiingswerken. Zie: „Bezuiniging”.
 Veiligheidswetgeving. Ond. 1 — Afd. VII: st. 2 en 3.
 Ziekenhuizen. Bouw van Inlandsche —. H 518, 649.

AFDEELING VIII.

Departement van Gouvernementsbedrijven.

- Bedrijven. Te hooge ramingen der inkomsten uit —. Ond. 1 — Afd. I: st. 1, blz. 3—4; st. 2, blz. 4.
 Bennekom. Zaak-Van —. Ond. 1 — Afd. VIII: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1 en 6; H 284, 285, 329, 330, 336.
 Bezuiniging. — en bij den P. T. T.-dienst. Zie: „Post-, telegraaf- en telefoondienst”.
 Commissiën van onderzoek en voorlichting. Zie: „Post-, telegraaf- en telefoondienst”.
 Creveld. Zaak-Van —. Ond. 1 — Afd. VIII: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 3; H 287, 332.
 Critiek. — op wijze beantwoording door Regeering. H 279—280, 334.
 Departement. Opheffing — van Gouvernementsbedrijven. H 409, 538, 550—551, 588—589.
 Ertsen. Betaling ontginning Celebes-ijzer—. Ond. 3 — Afd. VIII: st. 4, blz. 3; st. 5, blz. 4.
 Hoogovenbedrijf.
 Arbeidswetgeving. Ond. 8 — st. 6, blz. 1 en 3; st. 7, blz. 1—2; st. 8; H 296, 299—300, 306, 311, 354, 364, 365—366, 368, 369, 370.
 Celebes-ijzerertselden. Ontginning der —. Ond. 8 — st. 6, blz. 2; st. 7, blz. 1; H 303, 307, 353.
 Djambi-concessie. Vergelijking met de —. Ond. 8 — st. 6, blz. 2; st. 7, blz. 1 en 2; H 297.
 Economische en fiscale gevolgen. Ond. 8 — st. 6, blz. 1 en 2; H 296, 302, 356, 361.
 Financieele verhouding van syndicaat tot Gouvernement. Ond. 8 — st. 6, blz. 2, 3 en 4; st. 7, blz. 1, 2 en 3; H 293, 294, 296, 298, 299, 302, 304, 305, 308, 309, 310, 351, 352, 353, 356, 357, 359, 360, 361, 362, 364, 366, 367, 368, 369.
 Karakter van het bedrijf en Staatsexploitatie. Ond. 8 — st. 6, blz. 1, 2 en 3; st. 7, blz. 1; Ond. 10 — st. 1; H 291, 297, 298, 299, 307, 308, 351, 352, 362, 367.
 Mijnwetgeving. H 355, 356, 366.
 Naasting. Ond. 8 — st. 6, blz. 2 en 3; st. 7, blz. 2; H 294, 296, 304, 306, 350, 357.
 Poeloelaoetmijn. Verkooftbaarheid en exploitatie der aanwezige werken. Ond. 8 — st. 6, blz. 2 en 3; st. 7, blz. 2 en 3; H 291, 292, 296, 298, 301, 302, 309, 310, 350, 353, 354, 355, 357, 358, 359, 367, 368, 369, 370.
 Regeeringscommissaris. Verdere bevoegdheden van Ir. Van der Waerden. Ond. 8 — st. 6, blz. 1 en 3; st. 7, blz. 1 en 4; H 298, 308, 353, 361, 368, 369.
 Staal- en walswerk als moederbedrijf. H 292, 295, 303, 304, 349, 356, 365.
 Rentabiliteit. Ond. 8 — st. 6, blz. 2; st. 7, blz. 1; H 291, 292, 293, 301, 302, 303, 304, 350, 358, 360.
 Staatsexploitatie. Zie: „Karakter van het bedrijf”.
 Syndicaat. Ernstige bedoelingen, Nederlandsch karakter, mogelijke politieke en militaire gevolgen, zetel van het —. Ond. 8 — st. 6, blz. 1, 2 en 3; st. 7, blz. 1 en 3; H 296, 298, 300, 303, 306, 352, 353, 354, 358.
 Verkooftbaarheid. Zie: „Poeloelaoetmijn”.
 Waardeering en niet-waardeering; gebrek aan gegevens. Ond. 8 — st. 6, blz. 1; st. 7, blz. 1; H 291, 295, 297, 298, 301, 306, 349, 350, 359, 361.
 Hotelbedrijf. Zie: „Staatsspoorwegen”.

- Inspectie. Combinatie — opium- en zoutregie. Ond. **I** — Afd. I: st. 1, blz. 3; st. 2, blz. 3; H 443, 544.
- Luisterverbod. Zie: „Radiodienst”.
- Malabar. Zie: „Radiodienst”.
- Opium. — fabriek. H 283, 329.
- Post-, telegraaf- en telefoondienst. Bezuinigingen bij den —. Ond. **I** — Afd. VIII: st. 2, blz. 1 en 2; st. 3, blz. 1; H 280, 281, 286, 287, 288, 326, 327, 328, 331, 332, 335, 339, 341, 342.
- Commissiën van onderzoek en voorlichting bij den —. Ond. **I** — Afd. VIII: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 3; H 287, 289, 332, 333—334, 339, 340, 343.
- Contracten bij het mailvervoer. H 280, 326, 335, 341. Zie ook Afd. III.
- Georganiseerd overleg bij den —. Ond. **I** — Afd. VIII: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 3; H 287, 332.
- Magazijnsvoorraden. Ond. **I** — Afd. VIII: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 4; H 288, 333.
- Opbrengst en tarieven —. Ond. **I** — Afd. I: st. 1, blz. 3; st. 2, blz. 3. Zie ook: „Telefoontarieven”.
- Opleiding voor den —. Ond. **I** — Afd. VIII: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2; H 280, 286, 327, 339, 342.
- Opleiding van zwakstroomingenieurs. Ond. **I** — Afd. VIII: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2; H 282, 328, 336, 341—342.
- Personeel van den —. Ond. **I** — Afd. VIII: st. 2, blz. 1 en 2; st. 3, blz. 1 en 2; H 280, 281, 282, 283, 285, 286, 287, 288, 289, 326, 327, 329, 332, 333, 335, 336, 338, 339, 340, 341, 342, 343.
- Post- en telegraafkantoor te Soerabaja. Ond. **I** — Afd. VIII: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 4.
- Radiodienst. Zie aldaar.
- Telefoontarieven. Ond. **I** — Afd. VIII: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2; H 282, 328, 329, 333, 335, 339.
- Toelagen bij den —. Ond. **I** — Afd. VIII: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 2; H 281, 286, 327, 332, 335, 338—339, 341.
- Voorpraktijkregeling. Ond. **I** — Afd. VIII: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 2; H 281, 328, 335, 341.
- Zaak-Van Creveld. Zie: „Creveld”.
- Radiodienst. Boogzender en lampzender. Ond. **I** — Afd. VIII: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 3.
- Luisterverbod. Ond. **I** — Afd. I: st. 1, blz. 8; st. 2, blz. 7; Afd. VIII: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 4.
- Staatsspoorwegen. Aankoop perceelen. Ond. **I** — Afd. VIII: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1; H 284—285, 329—331, 336—337.
- Credietovereenkomst verbruikseöperatie — personeel. Ond. **3** — Afd. VIII: st. 4, blz. 3; st. 5, blz. 4.
- Dienst van toezicht op de —. H 284, 331.
- Hotelbedrijf. Ond. **I** — Afd. VIII: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 5; H 287, 332, 338, 342.
- Opbrengst en tarieven —. Zie: „Tariefspolitiek”.
- Personeel der —. Ond. **I** — Afd. VIII: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 6.
- Raad van bijstand. H 284, 329.
- Tariefspolitiek bij de —. Ond. **I** — Afd. I: st. 1, blz. 3; st. 2, blz. 3—4; Afd. VIII: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 4; H 285, 331, 336, 342.
- Verzoeningsraad. Ond. **I** — Afd. VIII: st. 2, blz. 3; st. 3, blz. 6; H 288, 333, 340, 343.
- Tambang-Sawah-mijn. Zie: „Zilvermijnen”.
- Tarieven. Zie: „Post-, telegraaf- en telefoondienst” en „Staatsspoorwegen”.
- Tin. Tandjong-Priok — smelterij. Ond. **I** — Afd. VIII: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1.
- Toelagen. — P. T. T.-dienst. Zie: „Post-, telegraaf- en telefoondienst”.
- Waterkracht en electriciteit. Ond. **I** — Afd. VIII: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1.
- Zilvermijnen. Gegevens Tambang-Sawah-mijn. Ond. **I** — Afd. VIII: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1; H 338.
- Zwakstroomingenieurs. Zie: „Post-, telegraaf- en telefoondienst”.
- Zout. Vervoer van —. Ond. **I** — Afd. VIII: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1; H 286, 332.

AFDEELING IX.

Departement van Oorlog.

- Aanbesteding en bestelling. Zie: „Geniewerken“.
- Afvloeiing. Zie: „Overcompleet“.
- Artillerie. — Constructiewinkel. H 658—659, 667—668, 695, 704, 712.
- Ongeval onderluitenant Bogaers. H 662, 695—696, 701, 710—711.
- Projectiefabriek. Ond. I — Afd. IX: st. 4, blz. 1—2.
- Bezuiniging. Ond. I — Afd. IX: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1.
- Buitengewesten. Zie: „Plaatsing“ en „Infanterie“.
- Burgerlijke schrijvers. Ond. I — Afd. IX: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 5.
- Commissie. Zie: „Bezuiniging“.
- Detacheering. — reserve-luitenant-vlieger F. H 659, 669, 695.
- reserve-officieren. Zie: „Reserve-officieren“.
- Economie. Militaire —. Ond. I — Afd. IX: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 5; H 662—663, 701, 711.
- Formatie en dislocatie. Zie: „Infanterie“.
- Geniewerken. Ond. I — Afd. IX: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 4; H 669—670, 696, 706—707, 713.
- Gewapende politie. H 668, 696. Zie Afd. IV.
- Infanterie. Formatie en dislocatie — buitengewesten. Ond. I — Afd. IX: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 1 en 2; H 660, 668, 695, 696, 701, 710.
- Kleeding. Verstrekking van derde paar schoenen. H 670, 706, 713.
- Luchtvaartafdeeling. Ond. I — Afd. IX: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 4; st. 4; H 659, 660, 669—670, 695, 697—698, 706, 707—708, 713.
- Legerdiscipline. Zie: „Militaire vereenigingen“.
- Legersamenstelling. Nieuwe —. H 668.
- Militaire administratie. Ond. I — Afd. IX: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 4.
- Militaire vereenigingen. Ond. I — Afd. IX: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 4; H 658, 659, 661—662, 663—667, 668, 670—672, 690—694, 701—704, 705, 706, 710, 711, 712—713.
- Militie. Daguittgaven per miliciens. Ond. I — Afd. IX: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 6; H 670, 696—697.
- Onderofficieren. Afvloeiing —. Zie: „Overcompleet“.
- Klachten niet-Europeesche —. H 668, 696, 704, 712.
- Onderverhuur van gouvernementswoningen door officieren. Ond. I — Afd. IX: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 5.
- Onderwijs. — kinderen van militairen. H 659, 695.
- „Ons Aller Belang“. Zie: „Militaire vereenigingen“.
- Opleiding. —kosten K. M. A. Ond. I — Afd. IX: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 3; H 660—661.

- Overcompleet. Afvloeiing van onderofficieren. Ond. I — Afd. IX: st. 2, blz. 2; st. 3, blz. 4; H 659, 670, 693, 694, 706, 713.
- Pensioen(en). Militaire —. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 8; st. 2, blz. 7; H 433, 538, 557, 586.
- eering officieren. Ond. I — Afd. IX: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 3; H 654, 661, 668—669, 694, 697, 700, 707.
- Petitie. Recht van —. H 671, 693, 706, 713.
- Plaatsing officieren in buitengewesten. Ond. I — Afd. IX: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 3.
- Politiek. — in militaire vereenigingen. Zie: „Militaire vereenigingen“.
- Projectiefabriek. Zie: „Artillerie“.
- Reëngagementscontracten. H 662, 664, 670—671, 692, 700—701, 701—702, 705, 711.
- Reserve-officieren. Ond. I — Afd. IX: st. 2, blz. 1; st. 3, blz. 3; H 653, 654, 655—658, 660, 669, 689, 690, 695, 698—699, 700, 704—705, 708—709, 710.
- Verbandaecten. — onderofficieren. Zie: „(Re)ëngagementscontracten“.

AFDEELING X.

Departement der Marine.

- Bakengeldordonnantie. Ond. I — Afd. X: st. 3.
- Dienstwoningen onderofficieren. Ond. I — Afd. X: st. 2 en 3.
- Haven- en loodsdiens. Ond. 3 — Afd. X: st. 4, blz. 3; st. 5, blz. 4.
- Jaarpassen. Herziening art. 54 R.R. Ond. 7 — st. 1—4; H 340.
- Raad van Scheepvaart. Ond. I — Afd. X: st. 2 en 3.
- Singapore. Versterking van —. H 407, 532.
- Vlootvoogd. Hofmeester van den —. Ond. I — Afd. X: st. 2 en 3.
- Vlootwet. Ond. I — Afd. I: st. 1, blz. 3; st. 2, blz. 3; H 405, 407, 432, 441—442, 443, 444, 453—455, 460, 465—466, 532, 545, 557, 558—559, 570, 576, 579.
- Washington. Tractaat van —. H 407, 441—442, 443, 444, 532, 570.
- Zeebrieven. Herziening art. 54 R.R. Ond. 7 — st. 1—4; H 340.

AFDEELING XI.

Plaatselijk en Gewestelijk Zelfbestuur.

- Deze afd. is niet ter sprake gekomen.
- Voor „Provincie-, regentschaps- en kiesordonnanties“ zie Afd. IV.

11. ZAKENREGISTER.

Dit register verwijst alleen naar de afdelingen van het departementsgewijs zakenregister.

A.	D.
Aanbesteding. — en bestelling. Afd. IX.	Departement. Opheffing — van Gouvernementsbedrijven. Afd. VIII.
A. B. C(omit�). Afd. V.	Splitsing — der B. O. W. Afd. VII.
Accijns. Afd. III.	Dietator. Bezuinigings—. Afd. III.
Adres. — Volksraad aan H. M. de Koningin. Afd. I.	Djaga djoendjang. Afd. IV.
Afvloeiing. Afd. VII en IX.	Douane. Afd. III.
Alcoholbestrijding. Afd. I (A. B.) en III.	Drankbestrijding. Afd. I (A. B.) en III.
Algemeene beschouwingen. Afd. I (A. B.).	Duurtetoeslag. Afd. III.
Algemeen Nederlandsch Verbond. Afd. V.	E.
Algemeene politie. Afd. IV.	Economische toestand. Afd. I (A. B.).
Algemeene Secretarie. Afd. I.	Eredienst. Afd. V.
Ambtenaren. Afd. I (A. B.).	Ertsen. Afd. VIII.
Architectencursus. Afd. VII.	Europeesch bestuur. Afd. IV.
Artikel 161 bis. Afd. II.	F.
Artillerie. Afd. IX.	Fascisme. Afd. I (A. B.).
Artsen. Afd. V (B. G. D.).	Financieele politiek. Afd. III.
Assistent-resident. Afd. IV.	Formatie en dislocatie gewapende politie en infanterie. Afd. IV en IX.
Auto van gouverneur Van Sluys. Afd. IV.	Fraudes. Afd. I (A. B.).
Assistentenregeling. Afd. II.	G.
B.	Gebouwen. Afd. VII.
Bakengeld. —ordonnantie. Afd. X.	Gedenkboek. Afd. I.
Bedrijven. Inkomsten —. Afd. VIII.	Genie. Afd. IX.
Begraafplaats Soengei Mati. Afd. IV.	Gevangeniswezen. Afd. II.
Begrooting. —sbeheer. Afd. III.	Gewapende politie. Afd. IV en IX.
Belasting. Afd. III.	Gratierekest-Lawa. Afd. II.
Beleid. Regeerings—. Afd. I (A. B.).	H.
Bennekom. Zaak-Van —. Afd. VIII.	Handelsaangelegenheden. Afd. VI.
Benzinecontract. Afd. VI.	Handelonderwijs. Afd. V.
Bestuur. Afd. IV.	Holl.- Inl. scholen. Afd. V.
Bevloeiing. Afd. VII.	Hoofdcommissaris van politie. Afd. IV.
Bezoldiging. Bij iedere afdeling afzonderlijk.	Hoofdgeld. Afd. IV.
Bezuiniging. Bij iedere afdeling afzonderlijk.	Hoofdhoecums-majoors. Afd. IV.
B. G. D. Afd. V.	Hoogere burgerscholen. Afd. V.
Bijzonder onderwijs. Afd. V.	Hoogovenbedrijf. Afd. VIII.
Bommenwerpen. Afd. I (A. B.).	Haven- en loodsdiens. Afd. X.
Boschwezen. Afd. VI.	Hoofdkantoor B. G. D. Afd. V (B. G. D.).
Buitengewesten. Afd. IV en IX.	Hooger onderwijs. Afd. V.
Burgerlijke schrijvers. Afd. IX.	Hotelbedrijf. Afd. VIII.
C.	Huiszoekingen. Afd. II en IV.
Candidaat. — notarissen. Afd. II.	Huwelijkssluiters. Afd. II.
Chineesche zaken. Afd. I (A. B.), IV.	I.
Commissariaat. Hoog — v. d. koloni�n. Afd. I (A. B.).	Indigo. Afd. IV.
Communisme. Afd. I (A. B.).	Infanterie. Afd. IX.
Commissie. Bezuinigings—. Afd. III.	Inflatie. Afd. III.
Onderzoek — bij den P. T. T.-dienst. Afd. VIII.	Ingenieurs. Afd. VII en VIII.
Verkavelings—. Afd. I (A. B.).	Inlandsch bestuur. Afd. IV.
— advies handelsaangelegenheden. Afd. VI.	Inlandsche beweging. Afd. I (A. B.).
— reorganisatie politie. Afd. IV.	
Comptabiliteitswet. Afd. III.	
Corruptie. Afd. I (A. B.).	
Creveld. Zaak-Van —. Afd. VIII.	
Cultuurschool. Afd. VI.	

Inlandsche psyché. Afd. I (A. B.).
 Inlandsche rechtskundigen. Afd. II.
 Inlandsche verponding. Afd. III en IV.
 Inspectiën. Afd. III, V en VIII.
 Internaat. Afd. V.
 Interneering. Afd. I (A. B.).
 Invoerrecht. Afd. III.
 Irrigatie. Afd. VII.

J.

Juridische hoogeschool. Afd. V.

K.

Kabinetserisis. Afd. I (A. B.).
 Kadaster. Afd. IV.
 Kamer van Landbouw. Afd. VI.
 Kankerbestrijding. Afd. V (B. G. D.).
 Kastekorten. Afd. I (A. B.).
 Kiesordonnantie. Afd. IV.
 Koelieordonnantie. Afd. II.
 Krankzinnigengestichten. Afd. V (B. G. D.).
 Kweekscholen. Afd. V.

L.

Landbouw. Afd. VI.
 Landgerechten. Afd. II.
 Landrente. Afd. III en IV.
 Lawa. Zaak —. Afd. II.
 Leening. Afd. III.
 Leger. Afd. IX.
 Leprabestrijding. Afd. V (B. G. D.).
 Luchtvaartafdeeling. Afd. IX.
 Luitenant-Gouverneur-Generaal. Afd. I (A. B.).

M.

Magazijnsvoorraden. Afd. I (A. B.) en VIII.
 Malversatiën. Afd. I (A. B.) en IV.
 Mededeelingen omtrent onderwerpen van algemeen belang.
 Afd. I (A. B.).
 Militaire vereenigingen. Afd. IX.
 Militie. Afd. IX.
 Minahasa. Afd. I (A. B.) en V.
 Muloscholen. Afd. V.

N.

Nijverheid, Inlandsche —. Afd. VI.
 Nji Anah-zaak. Afd. II.
 Normaalscholen. Afd. V.
 Notarissen. Candidaat —. Afd. II.
 Novemberbelofte 1918. Afd. I (A. B.).

O.

Onderstand weduwen en weezen. Afd. III.
 Onderverhuur van Gouvernementswoningen. Afd. IX.
 Ontvoogding. Afd. IV.
 Opium. Afd. I (A. B.), III en VIII.
 Opleiding. Afd. II, III, IV, V en IX.
 Overcompleet van ingenieurs en officieren. Afd. VII
 en IX.

Overeenkomsten met scheepvaartmaatschappijen. Afd. III
 en VIII.
 Overschrijving. Afd. VII en VIII.

P.

Panglongs. Afd. II en VIII.
 Papierfabriek. Afd. VIII.
 Paradijsvogels. Afd. IV.
 Partijpolitiek. Afd. I (A. B.).
 Pensioenen. Afd. III en IX.
 Personeel. Bij iedere afdeeling afzonderlijk.
 Pestbestrijding. Afd. V (B. G. D.).
 Politie. Afd. IV.
 Politiek. Afd. I (A. B.), III en IX.
 Poecasavacantie. Afd. V.
 Poenale sanctie. Afd. II.
 Politie. Afd. IV.
 Post-, telegraaf- en telefoondienst. Afd. VIII.
 Premie- enz. maatschappijen. Afd. II.
 Preventieve hechtenis. Afd. II.
 Producten. Afd. III.
 Projectiefabriek. Afd. IX.
 Provincie-ordonnantie. Afd. IV.

R.

Raad van Bijstand. Afd. VIII.
 Raad van Scheepvaart. Afd. X.
 Radiodienst. Afd. VIII.
 Rassenantagonisme. Afd. I (A. B.).
 Rechtskundigen. Inl. —. Afd. II.
 Rechtspraak. Afd. II.
 Reëngagementscontracten. Afd. II en IX.
 Regeeringscommissaris. Afd. IV en VIII.
 Regentschapsordonnantie. Afd. IV.
 Reisreglement. Afd. III.
 Reserve-officieren. Afd. IX.
 Retourcommissie. Afd. II.
 Rhein-Elbe-Union. Afd. VI.

S.

Sarekat Islam. Afd. I (A. B.).
 Singapore. Versterking —. Afd. X.
 Splitsing dept. B. O. W. Afd. VII.
 Staatsspoorwegen. Afd. VIII.
 Statistiek. Afd. III.
 Subsidie. Afd. V.
 Suiker. Afd. III en IV.

T.

Tambang-Sawah-mijn. Afd. VIII.
 Tanah-Grogol. Afd. VII.
 Tariëven. Afd. VIII.
 Taylor-systeem. Afd. I (A. B.).
 Technische hoogeschool. Afd. V.
 Tin. Afd. VIII.
 Toelating. Afd. II.
 Topografische dienst. Afd. IV.

U.

Uitzetting. Afd. II.

V.

Vacantie. Afd. V.
 Veiligheidswetgeving. Afd. VII.
 Veiligstelling gulden. Afd. III.
 Veldpolitie. Afd. IV.
 Vergaderverbod. Afd. II.
 Verhouding opperbestuur. Afd. I (A. B.).
 Verificatie magazijnvoorraden. Afd. I (A. B.).
 Verkaveling. Afd. I (A. B.).
 Verpleegpersoneel. Afd. V.
 Verponding. Afd. III en IV.
 Visscherij. Afd. VI.
 Vlootwet. Afd. X.
 Volkenbond. Afd. I (A. B.).
 Volksgezondheid. Afd. V (B. G. D.).
 Volksraad. Afd. I.
 Volksscholen. Afd. V.
 Voedvrouwen. Afd. V (B. G. D.).

W.

Washington. Tractaat van —. Afd. X.
 Waterrecht. Afd. IV.
 Waterkracht en electriciteit. Afd. VIII.
 Weduwen- en weezenfonds. Afd. III.
 Wereldfederatie van staten. Afd. I (A. B.).

Z.

Zaden. Afd. VI.
 Zeevaarkundige cursus. Afd. V.
 Zegelrecht. Afd. II en III.
 Zelfbesturen. Afd. III en IV.
 Ziekenhuizen. Afd. V (B. G. D.).
 Zilvermijnen. Afd. VIII.
 Zout. Afd. VIII.
 Zwakstroomingenieurs. Afd. VIII.